

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

P. 275.2 (1)

PG 275.3 (1)

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΗΤΟΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΡΠΝΑ
ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ

ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ

ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Α΄. ΠΕΡΙΕΧΩΝ 12 ΤΕΥΧΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,
ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

1869.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἑταιρία λογίων ἀποφασίζει νὰ τυπὼνῃ κατὰ πᾶν Σάββατον ἐπὶ ἐνὸς τυπογραφικοῦ φύλλου ἀναγνώσματα καὶ τερπνὰ καὶ ὠφέλιμα, εὐελπιστοῦσα ὅτι διὰ τῆς ἐφγασίας τῆς ταύτης θὰ χορηγῇ μικρὸν ἀντικείμενον ἐπωφελοῦς διασκεδάσεως πρὸς τε τοὺς φιλαναγνώστας τῆς Σμύρνης νεανίας καὶ τὰς σεμνάς αὐτῆς δεσποινίδας.

Τὸ φύλλον τοῦτο θὰ κοσμηθῇ πάντοτε διὰ μιᾶς ὥραιας εἰκονογραφίας πελλάκις δὲ καὶ διὰ δύο.

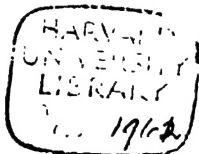
Οἱ λόγοι οὗτοι χαιρετίζουσιν ἤδη τὸ δημόσιον διὰ τοῦ πρώτου αὐτῶν τυπογραφικοῦ φύλλου, ὅχι διότι ἀγνοοῦσι τὴν δυσχέρειαν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνουσιν, ἀλλὰ διότι ἔχουσι πλήρη πεποιθήσιν εἰς τε τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ φιλόμουσον τῶν ἀναγνωστῶν, πρὸς οὓς ἀποτείνονται.

Συνδρομὴ ἐβδομαδιαία ἐν γρόσιον, πληρωτέον εὐθὺς μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ φύλλου.

Ὅστις δὴποτε τῶν λογίων θέλῃ νὰ γράφῃ ἐπὶ τοῦ φύλλου τοῦ .ου, δύναται ν' ἀποστέλλῃ τὰς πραγματείας αὐτοῦ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, ὁδὸς Ρόδων, ἀρ. 58.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φύλλον δωρεάν.

Σμύρνη τῇ 25 Αὐγούστου 1869.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

Φίλτατε ἀναγνώστα!

ΑΠΟ σήμερον ἀπορασίζω νὰ γίνω συνοδοιπόρος σου εἰς τὸ ἀκανθώδες τοῦ βίου ταξίδιον, ὅπως ἄλλοτε εἶχα συνοδεύσει τὸν υἱὸν τοῦ Ὀδυσσεύ. εἰς τὰς περιηγήσεις του. Ἐκεῖνος μὲ εἶχεν ἀγαπήσει ὡς πατέρα καὶ ἐγὼ δὲν τὸν διέκρινα ποσῶς ἀπὸ υἱόν μου. Τοιαύτη ἐχρειάζετο μεταξὺ ἡμῶν σχέσις, τοιαύτη ἀγάπη, ἵνα ἐγὼ μὲν ὠρελῶς ἐκεῖνον, ἐκεῖνος δὲ ὠρελῶς παρ' ἐμοῦ. Τοιαύτην ἐπιθυμῶ

εὐνοϊαν καὶ παρὰ σοῦ, ἀναγνώστέ μου· διότι ἡ τῶν λόγων πειθὼ τῆς τῶν ἀκούοντων εὐνοίας προσδεῖται. Οὐδεὶς, ἔστω καὶ ὀρητορικώτατος Δημοσθένης ἢ ὁ ἐφάμιλλός του Κικέρων, δύναται νὰ πείσῃ ἀκροατὴν, ἐὰν ὁ ἀκροατὴς οὗτος δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἀγορεύοντα. Τοῦτο εἶνε ἀλήθεια αὐταπόδεικτος, εἶνε ἀλήθεια εὐαγγελικὴ. Ἐγὼ εἶχα ζήσει πρὸ τριῶν χιλιάδων ἑτῶν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἔλυμαίνετο τὴν ἀνθρωπότητα ἡ σισχρὰ εἰδωλολατρεία· ἀλλὰ μὴ ἐκπλαγῆς, ἐάν μ' εὕρῃς χριστιανόν, διότι ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶνε σύγχρονος μὲ τὸν πρῶτιστον ἄνθρωπον.

Ἐπανελθὼν καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦδε τοῦ τρίτου πλανήτου τοῦ ἡλιακοῦ τούτου συστήματος, οὐδένα ἄλλον ἔχω σκοπὸν ἢ νὰ καταστήσω ὅσον δυνηθῶ εὐδαιμονεστέρους τοὺς φίλους μου· ἡ δ' εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὸν καλῶς ἐννοούμενον Χριστιανισμόν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πάντες οἱ ὑψηλοὶ νόες ἔκυψαν τὸν αὐχένα καὶ εἰς τὸ γινώθι σαυτόν, ἐρ' οὐ ἔδρυσεν τὴν σοφίαν αὐτοῦ ὁ τῶν ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατος Σωκράτης. Ταῦτα ἀμφοτέρω ἀποκτῶνται διὰ τῆς ΑΛΗΘΟΥΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ. Ναί. τῆς ἀληθοῦς παιδείας, ἡ ὁποία δυστυχῶς βλέπω ὅτι συγχέεται πολὺ μὲ τὸ ἐπάρατον μορμολύκειον. τὴν ψευδοπαιδείαν. Ἡ σύγχυσις αὕτη τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ Διαβόλου εἶνε ἥτις φέρει τὴν ἀνθρωπόλεθρον κακοδαιμονίαν καὶ ἥτις τὸν ἄνθρωπον, τὸ εὐγενέστατον καὶ ἐπομένως τὸ εὐδαιμονέστατον τοῦ Παντοκράτορος δημιουργήμα, κατέστησε κακοδαιμονέστατον, ὡς μὴ ὤφελεν.

Σὺ, χάριν τοῦ ὁποίου ἀποφασίζω ἤδη νὰ ἐργασθῶ, εἶσαι ἡ ἐνεστῶσα νεολαία, ἥτις μετ' ὀλίγα ἔτη θ' ἀπαρτίξῃς τὴν μέλλουσαν γενεάν—εἶσαι τὸ σημερινὸν εὐώδες ἄνθος, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγα ἔτη θὰ ἦσαι ὁ γλυκὺς καρπός, παρὰ τοῦ ὁποίου θὰ τρέφεται ἡ κοινὴ, ἐν ἣ εἶδες τὸ φῶς τοῦ ἡλίου—εἶσαι ἡ εὐπλάστος ζύμη, παρ' ἧς πρόκειται νὰ πλασθῶσιν οἱ ὅσοι μετ' ὀλίγα ἔτη θὰ διέκωσι τὰ κοινὰ πράγματα, οἱ μὲν ταῦτα, οἱ δὲ ἐκεῖνας

τὰς θέσεις κατέχοντες — εἶσαι τὸ πλήρες ἐλπίδων μέλλον τῆς Σμύρνης.

Χάριν σοῦ λοιπὸν ἀποφασίζω νὰ συνεργασθῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν τοσούτων ἄλλων, οἵτινες ἐπίσης ὑπὲρ σοῦ μοχθοῦσι καὶ νυχθημερὸν ταλανίζονται, χορηγῶν σοι τροφήν νοερὰν οὐχὶ ἐπιπόλαιον, ἀλλὰ θεραπευτικὴν. Τῶν ἀναγνωστῶν μου οὐδεὶς θὰ ἠύχαριστεῖτο, ἂν ἤνομε παρ' ἐμοῦ διηγήματα, οἷα κατὰ τὰς χειμερινὰς ἐσπέρας συνηθίζουσι πολλοὶ νὰ διηγῶνται, δράκοντας καὶ θηρία καὶ βασιλεῖς καὶ βασιλίσσας καὶ βασιλοπούλα, τὰ ὅποια διηγήματα τῷ ὄντι μεγάλην προξενοῦσι τὴν εὐχαρίστησιν, ἀλλ' εἰς ὁποίους; εἰς ἀνθρώπους βέβαια πάντῃ ἀγγραμμάτους. Ἐγὼ δὲν θέλω τοιούτους ἀκροατάς. Ἐνταῦθα πρόκειται νὰ στρωθῇ τράπεζα, τῆς ὁποίας τὰ πρῶτα ἐδέσματα ἴσως δὲν φανῶσι τοσοῦτον εὐάρεστα· ἀλλ' οἱ συνδαιτυμόνες αὐτῆς δὲν πρέπει ν' ἀπομακρυνθῶσιν εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν. Ἄς λάθωσιν ὑπομονήν, καί, ἐν τῇ εὐγενείᾳ αὐτῶν, ἃς ἐξακολουθήσωσι διατελοῦντες τακτικοὶ αὐτῆς φοιτηταί, ἐπὶ 20 ἔτος τοῦλάχιστον, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὁποίου δικαιοτέρον θὰ ᾔηνε εἰς θέσιν ν' ἀποσυρθῶσιν, ἢ ἂν τὰ πράγματα δὲν φανῶσιν ἐπὶ τέλους σύμφωνα πρὸς τὰς ὑποσχέσεις.

Δὲν μὲ λανθάνει ποσῶς ὅτι παρὰ πολλῶν πολλὰς θὰ ἔχω τὰς ἐπικρίσεις πρὸς τὰ ὅσα κατὰ καιροὺς θὰ σοὶ λέγω· ἀλλὰ τοῦτο δὲν με φοβίζει, οὔτε μ' ἀποτρέπει τῆς ἀποφάσεώς μου, διότι τοὺς ἐπικριτάς τούτους, πρὶν εἰσέτι φανῶσιν, ἐγὼ διαιρῶ εἰς δύο τάξεις: εἰς ἐπικριτάς, οἱ ὅποιοι θὰ σκυθρωπάζουν, καὶ εἰς ἐπικριτάς, οἱ ὅποιοι θὰ χλευάζουν. Τοὺς πρῶτους ἐκτιμῶ καὶ πρὸς παρηγορίαν των τοὺς προσκαλῶ νὰ συνεργασθῶσι μετ' ἐμοῦ, παραχωρῶν εἰς αὐτοὺς τὴν θέσιν μου ὅπου καὶ ὅποτε θελήσωσι, διότι καὶ ἐγὼ, ὡς ἄνθρωπος καὶ μάλιστα γέρον τοσούτων ἐτῶν, διόλου δὲ εἶνε ἀπίθανον πολλάκις νὰ ὑποπίπτω εἰς λάθῃ· τοὺς δευτέρους οἰκτερῶ διότι οἱ τοιοῦτοὶ εἰσιν ἀνωφελῆ ὄντα τῆς κοινωνίας, τὰ ὅποια ἔχουσιν ὡς ἔργον νὰ καταγελῶσι πάντα καὶ πάντας, χωρὶς αὐτοὶ νὰ κάμνωσι ποτὲ τί-

ποτε. 'Ημεῖς, νέε μου, θὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν πάννότε τὸ «Κρεῖττόν ἐστι τὸ κατὰ δύναμιν εἰσενέγκειν ἢ τὸ πᾶν ἑλλείπειν». Οἱ τοιοῦτοι Μῶμοι, ἐὰν γνωρίζωσι καλλίτερα ἡμῶν, ἅς ἀφήσωσι τὴν χλεύην καὶ ἅς προστεθῶσι μαζί μας, ὅτε ἐπ' ἀληθείας θὰ ὦσι πολὺ ἀξιόπαινοι· ἐὰν δὲ συναισθάνωνται ἐκυτοῦς ἀνικάνους, ἕς σιωπῶσι, μὴ παρενοχλοῦντες τοὺς ἄλλους εἰς τὰς ἐπ' ἀγαθῇ προθέσει ἐπιχειρήσεις αὐτῶν.

Τὸ κέντρον, περὶ ὃ, φίλε μου, θὰ περιστρέφωμαι, εἶνε ἡ διανοητικὴ καὶ ἡθικὴ σου ἀνάπτυξις· διότι ταῦτα, ἐκ πα ρ α λ λ ῆ λ ο υ βλίνοντα, ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῇ παιδείαν, ἧς εἴπερ ποτὲ ἔχεις ἀνάγκην σήμερον, ὅτε ἡ ψευδοπαιδεία, αὐθαδεστάτην ἐγείρατα κεφαλὴν, κατέκλυσε τὴν ὑψηλίον σχεδὸν ἅπαντα. Γλῶσσά μου θὰ ἦνε ἡ γλῶσσά σου· ἐάν ποτε ὁμῶς ἔχῃς συνακροατὰς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐθυσίασαν ὑπὲρ τῆς γραμματικῆς τόσον ἔλαιον, ὅσον σύ, τότε θὰ ὀμιλῶ καὶ ἀπλούστερα. Πρὸς ψυχαγωγίαν σου θὰ σοὶ διηγῶμαι καὶ τὰ ἀστεῖα τῆς ἡμέρας, ὅταν· τὸ θεωρῶ καλόν. Σύμβολόν μου, ὡς βλέπεις, εἶνε ἡ κυψέλη. Τοῦτο σημαίνει ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ μιμῶμαι τὴν μέλισσαν.

Αἱ πλείεσται τῶν διδασκαλιῶν μου θὰ γίνωνται διὰ Καθηγητῶν, τοῖς ὁποίοις θὰ γνωρίσῃς κατόπιν καὶ τοὺς ὁποίους συνιστῶ εἰς τὴν εὐνοίαν σου.

Προσπάθησον ν' ἀποκτήσῃς πολλοὺς συντρόφους, διότι τότε θὰ ἦμαι εἰς θέσιν καὶ πλείοτερον νὰ σ' εὐχαριστῶ καὶ μὲ μικρὰν πάντοτε ζημίαν τοῦ βλαντίου σου. Τῶν συντρόφων σου τούτων κατὰλογον θὰ δημوسیεύω ἐν τέλει τοῦ ἔτους πρὸς δίκαιον αὐτῶν ἔπαινον(*).

(*) Σημ. 'Η Εὐρώπη βρθίει περιοδικῶν συγγραμμάτων παντὸς εἴδους, πληρεστάτων ἀπὸ ὥραίας εἰκονογραφίας καὶ εὐθνηστάτων. Διὰ τὴν αἰτίαν· ἄλλο ἔχει 50 καὶ ἄλλο 100 χιλιάδας συνδρομητῶν. 'Ημεῖς δυστυχῶς μιμούμεθα αὐτοὺς εἰς ὅ,τι μεμπτόν, ὅχι ὁμῶς καὶ εἰς ὅ,τι ἐπαινετόν.

Προτρέπομεν ὅθεν τὴν εὐγενῆ τῆς ὥραίας Σμύρνης κοινωνίαν νὰ μὴ λυπηθῶσι τὸ γράσιον καθ' ἑβδομάδα, καὶ διαβεβαιοῦμεν αὐτοὺς, ὅτι ποσῶς δὲν θὰ μεταμεληθῶσιν.

Πρὶν παρουσιασθῶ ὡς με βλέπεις, δηλαδὴ ἀποκεκαλυμμένος καὶ ἐν στολῇ, περιῆλθον μετρημισμένος (incognito, τεπετλι) ἀρκετὰ μέρη τῆς πατρίδος σου, Σμυρναῖτε νεανία. καὶ πρὸς πολλοὺς ἀπετάθην, ζητήσας ἐπὶ ἓν λεπτόν μόνον τῆς ὥρας νὰ συνδιαλεχθῶ μαζί των. Πολλοὶ τῶν κυρίων τούτων ἐφάνησαν πρὸς ἐμὲ λίαν φιλόφρονες, τινὲς μάλιστα καὶ φιλοφρονέσταισι· ἀλλ' ἄλλοι ὁμῶς μοι ἔστρεψαν τὴν ράχιν οἰκτρότατα.

Ἐν τούτοις εὐγνωμονῶ μὲν τοὺς πρώτους, δὲν παραπονοῦμαι ὁμῶς κατὰ τῶν δευτέρων. Διότι ἐκεῖνοι μὲν, φύσει ὄντες φιλαναγνώσται, ἔδειξαν ἀπόλυτον ἐκτίμησιν, ἅμα εἶδαν ὅτι πρόκειται περὶ ἀναγνωσμάτων· οὗτοι δέ, κορεσθέντες ἤδη ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἀγγελιῶν, ἔδειξαν περίσκεψιν, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ ἴδωσι πρῶτον, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐὰν μείνωσιν εὐχαριστημένοι, νὰ εἰσέλθωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν χορόν.

Εὐελπὶς ὅτι ἐν γένει θὰ ἐκτιμηθῶ ἀναλόγως τῶν εἰλικρινῶν πάθων μου, κάμνω σήμερον τὸ πρῶτον μου βῆμα. Ἐὰν ἡ ὑποδοχὴ ὑπάρξῃ εὐχάριστος, θὰ προσπαθῇσω παντὶ σθένει ἓνα μὴ φανῶσιν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐψευσμένοι αἱ ἐλπίδες τῶν φίλων μου· ἐὰν δὲ πάλιν συμβῇ τὸναντίον, ὑπομονή· ἐγὼ θὰ χάσω κόπους καὶ οἱ ἄλλοι θὰ κερδίζουν καθ' ἑβδομάδα ἓν !!! γρόσιον, τὸ ὅποιον θὰ ἔχων ἀγοράζοντες δι' αὐτοῦ τί ; μίαν τυπογραφικὴν κόλλαν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει ἐκεῖνοι θ' ἔχουν τὸ γρόσιόν των καὶ ἐγὼ τὴν ἀνάπαυσίν μου. Ὡστε εἶμεθα ἀρκούντως ἐξωφλημένοι, φίλτατε ! δὲν ἔχει οὕτως ;

Ἐγίαινε. Ἐλπίζω νὰ σ' ἐπανίδω.

Παραίνεσις.

Ὁ ἄνθρωποι, κάτοικοι τῆς γῆς ! κλίνατε τὴν κεφαλὴν, ρίψατε τὰ βλέματα χαμαὶ καὶ δέχθητε μὲ σέβας καὶ σιωπὴν τὰς ἐντολάς τοῦ Ὑψίστου. Παντοῦ, ὅπου φωτίζει ὁ ἥλιος, παντοῦ, ὅπου πνέει ἄηρ, παντοῦ, ὅπου ὑπάρχουσιν ὧτα ν' ἀκούωσι καὶ πνεύματα νὰ ἐννοῶσιν, ἃς ἦνε γνωστά τοῦ βίου τὰ παραγγέλματα, τίμια καὶ σεβαστὰ τῆς σοφίας τὰ ἀξιώματα ! Τὰ πάντα προέρχονται ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἡ δυνάμις του εἶνε ἄπειρος, ἡ σοφία του αἰδῖος καὶ ἡ ἀγαθότης του ἀνεξάντλητος. Καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου του, ὅστις εἶνε ἰδρυμένος ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ σύμπαντος, πνέει, καὶ ἐκ τῆς πνοῆς του ἐμφυχοῦται πᾶν ζῶν. Ἀπτεται τῶν ἀστέρων διὰ τοῦ δακτύλου, καὶ αὐτοὶ περιετρέχουσιν ἐν τάξει τὴν τροχίαν των. Περιδεύει τὸ ἄπειρον, καθήμενος ἐπὶ τῶν πτερῶν τοῦ ἁπείρου χρόνου, καὶ τὸ θέλημά του ἐκτελεῖται πανταχοῦ ἀπεριορίστως. Αὐτὸς εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἀρμονίας, τῆς τάξεως, τῆς χάριτος καὶ τῆς καλλονῆς. Ἡ σοφία καθορᾶται εἰς ὅλα τὰ ἔργα του· ἄλλ' ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ τὴν κατανοήσῃ. Ἡ ἀπόλυτος γνῶσις, ὡς σκιὰ ἢ ὡς ὄνειρον, ἵπταται ὑπὲρ τὸν ἀνθρώπινον πνεῦμα· βλέπει μὲν αὐτὴν, ἀλλ' ἀμυδρῶς, καὶ συλλογίζόμενον πίπτει εἰς λάθη. Ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία ὁμοιάζει μὲ τὴν οὐράνιον λαμπρότητα· δὲν συλλογίζεται, διότι τὸ πνεῦμά του εἶνε ἡ πηγὴ πάσης ἀληθείας. Δικαιοσύνη καὶ ἀγαθότης ἔστιν αὐτοῦ περὶ τὸν θρόνον του, ἀγάπη καὶ εὐσπλαγχνία λάμπουσι διὰ παντὸς ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ποῖον εἶνε ὅμοιον μὲ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου ; Ποία ἐξουσία δύναται ν' ἀνπισταθῇ πρὸς τὸν Παντοδύναμον ; Ποῖος ἐξισουται μὲ αὐτὸν κατὰ τὴν σοφίαν ; Ποία ἀγαθότης δύναται ν' ἀντιπαραβληθῇ πρὸς τὸν Ἀπειράγαθον ; Οὗτος εἶνε, ὦ ἄνθρωπε, ὁ πλάστης σου· ἐκ τούτου ἐξήρτηται ἡ ἐπὶ γῆς διαμονὴ σου· τούτου δῶρον εἶνε αἱ λογικαὶ δυνάμεις σου· τούτου ἔργον ἡ θαυμαστὴ κατασκευὴ σου. Ἀκουε λοιπὸν τὴν γλυκεῖάν του φωνήν, διότι μόνος

ὁ πειθόμενος εἰς αὐτὴν θέλει ἀπολαύσει τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀληθεστάτην εὐδαιμονίαν, ἥτις παρ' οὐδενὸς ἄλλου πηγάζει ἢ ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ πῶς νὰ ζήσῃ τις εἰς τὸν ἐφήμερον τοῦτον κόσμον ὡφελίμως μὲν καὶ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, εὐσεβῶς δὲ καὶ ἀρεστῶς πρὸς τὸν Πλάστην του.

ΚΟΜΦΥΓΚΙΟΣ.

Λουκιανός.

Μιλτιάδης, Θεμιστοκλῆς, Ἑλένη καὶ Καλλιόπη,

Μ. Θεμιστόκλεις, χαῖρε· κυραὶ, σᾶς προσκυνῶ.

Θ. Ἀντίχαιρε. Μιλτιάδη μου. Πῶς ἐπέρασες τὰς διακοπὰς;

Μ. Ἐξαίρετα φιλάτε. Ἐν τούτοις καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν ἔλειψα τοῦ νὰ σκέπτομαι πάντοτε περὶ τῶν ἀποτόμων σκοπέλων, οὓς ὁ ἄνθρωπος ἵπαντᾷ κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἐν ᾗ εὕρισκόμεθα, καὶ πολλάκις ἀνεμνήσθην τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῶν δημογοριῶν, ἃς πρὸς αὐτὸν ἐδημηγόρησαν αἱ δύο ἐκεῖναι γυναῖκες.

Θ. Περιεργον! ἐγὼ πάλιν καὶ καθ' ὕπνον καὶ ἔξυπνος, καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα μὲ τὸ ἐνύπνιον τοῦ Λουκιανοῦ εἶχα νὰ κάμνω. Καὶ εἰς ἐμέ, φίλε, ἑναυλοὶ μένουσιν οἱ ἀθάνατοι ἐκεῖνοι λόγοι τῆς παιδείας α' Ἐὰν πεισθῇς εἰς ἐμέ, θὰ καταστολίσω τὴν ΨΥΧΗΝ σου μὲ πολλὰ καὶ ὥραῖα στολίδια, δηλ. μὲ σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ΕΥΣΕΒΕΙΑΝ, πραότητα, ἐπιείκειαν, σύνεσιν, καρτερίαν, τὸν πρὸς τὰ καλὰ ἔρωτα, τὴν πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμήν: ταῦτα εἶνε τῶ ὄντι ὁ καθ' αὐτὸ στολισμὸς τῆς ψυχῆς ». Ὡ! φιλάτε Μιλτιάδη· οἱ θεῖαι οὗτοι λόγοι ποτὲ δὲν θὰ ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ τῆς μνήμης μου. Σὲ βεβαιῶ, ἀναγινώσκων ταῦτα, ἐνόμιζα ὅτι ἀνεγίνωσκα τὴν Κατήχησιν. Ἐνθυμεῖσαι τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐν-

θα τὸ μάθημα τοῦτο ὁμιλεῖ περὶ τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου πνεύματος ;

Μ. Ναί, ἔχεις δίκαιον. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ ἱεροδιδάσκαλος ἀναπτύσσων τὸ Η'. ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, μᾶς εἶχεν ἀναφέρει τὸ 22ον ἐδάφιον τοῦ 5ου κεφαλαίου τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, ἐνθα ὁ Ἀπόστολος οὗτος τῶν ἐθνῶν λέγε αὐτὸν καρπὸς τοῦ Ἑνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστικότητα, ἀγαθοσύνη, ΠΙΣΤΙΣ, πρᾶξις, ἐγκράτεια. » Τουτέστιν αὐτὰ εἶνε τὰ ἀληθῆ γνωρίσματα, δι' ὧν γνωρίζεται ὅστις τῷ ὄντι ἀνεγεννήθη ἐν τῇ ἱερᾷ κολυμβήθρᾳ, ὅστις τῷ ὄντι ἀφῆκε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνεδύθη τὸν νέον, ὅστις τέλος εἶναι τῷ ὄντι χριστιανός.

Θ. Καὶ εἰς τὸν ὅποιον τῷ ὄντι κατοικεῖ τὸ ἅγ. Πνεῦμα, τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.

Μ. Ὡστε, Θεμιστόκλεις, ἀληθῶς πεπαιδευμένος καὶ ἀληθῶς χριστιανός σημαίνει ἔν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Διὰ νὰ γίνῃ τις ἀληθῆς χριστιανός, πρέπει ἀληθῶς νὰ ἐκπαιδευθῇ. Ἀλλὰ ὅποιαν εὐρίσκεῖς ὁμοιότητα μεταξὺ ἐκείνων τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τούτων τῆς κατηχήσεως ;

Θ. Πρῶτον παρατηρῶ μίαν σύμπτωσιν· ἐννέα εἰσι τὰ κοσμήματα τῆς παιδείας, ἐννέα καὶ οἱ καρποὶ τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Ἐπειτα, τὸ κυριώτερον, αἱ λέξεις μὲν εἰσι τῷ ὄντι διάφοροι· ἀλλ' ἂν ἐξετάσῃ τις τὰς σημασίας αὐτῶν, θὰ εὕρῃ τὰ αὐτὰ καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἀλλως τε ἡ παιδεία ὁλόκληρος δὲν εἶνε δῶρον τοῦ ἁγ. Πνεύματος; Πρὶν τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων καθ' ἑκάστην πῶς προσηυχόμεθα; ἐλησμόνησες ;

Μ. Ὡ ! οὔτε θὰ λησμονήσω ποτέ, ἀλλ' οὔτε θὰ παύσω ποτὲ ἐπικαλούμενος τὸν οὐράνιον Βασιλέα, τὸν Παράκλητον, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, διότι ποσῶς πλέον δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων.

Ἐλ. Εἰς τὰ θρησκευτικὰ πάλιν ἐπέσατε. Ἄς τ' ἀφίσωμεν αὐτά· ὁ Λουκιανός, τὸν ὅποιον ἀνεφέρατε, Θεμιστόκλεις, τί ἄνθρωπος εἶνε;

Θ. Αὐτός, κυρία 'Ελένη, εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἔγραψαν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μετὰ χάριτος λίαν σπανίας.

'Ελ. Ζῇ ἀκόμη ; ποῦ κατοικεῖ ;

Κ. Ὁ ! 'Ελένη μου, τί ἔκαμες ; εἰς μέγα λάθος ὑπέπεσες. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἶχε ζήσει πρὸ 1700 ἐτῶν. καὶ σὺ ἐρωτᾷς ἂν ζῇ ἀκόμη καὶ ποῦ κατοικεῖ ;

Μ. Βίβαια ! ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἶχε γεννηθῇ τὸν Βον αἰῶνα μ.

Χ. ἦτοι περὶ τὸ 120.

Θ. Πατρίς αὐτοῦ ὑπῆρξαν τὰ Σαμόσατα, πόλις τῆς Συρίας.

'Ελ. Ἄ ! ἡξέσω τὴν νῆσον Σύρον λέγεται, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει καὶ Ἑρμοῦπολις, ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῶν Κυκλάδων.

Θ. 'Ελένη !!! θὰ καταντήσης γελοία μετ' αὐτὴν τὴν προπέτειάν σου. Ἄλλο Συρία καὶ ἄλλο Σύρος. Ἡ Συρία εἶναι μία ἀπὸ τὰς χώρας τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας. Εἶνε ἡ χώρα ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποῖον εὐρίσκεται ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Βηρυτὸς, ἡ Δαμασκός, τὸ Χαλέπι, τὸ ὁποῖον τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐλέγετο Βέροια, καὶ ἄλλαι πολλοὶ πόλεις σημαντικαί· ἀντικρὺ αὐτῆς κεῖται ἡ μεγάλη νῆσος Κύπρος.

Κ. Δὲν μοὶ λέγετε, Θεμιστόκλεις, εἰς ποῖον μέρος τῆς Συρίας ὑπῆρχαν τὰ Σαμόσατα καὶ ἂν ἡ πόλις αὕτη κατοικεῖται εἰσέτι ;

Θ. Τὰ Σαμόσατα κατοικοῦνται καὶ σήμερον, ἀλλὰ ὀνομάζονται Σιμασάτ· κεῖνται δὲ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐφράτου, ὀλίγον ὑπὸ τὴν 38ῃν μοῖραν βορείου πλάτους. Τὸ πάλαι ἦτο πρωτεύουσα μιᾶς ἐπαρχίας τῆς Συρίας, ἣτις ὠνομάζετο Κομμαγενή.

'Ελ, Ἡ Καλλιόπη καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς εἰμποροῦν νὰ μᾶς βρῶν δυάσουν μετὰ τὰς γεωγραφικὰς φλυαρίας των, Μιλτιάδην· ἀλλ' εἴπατέ μας σεῖς, παρακαλῶ, ὀλίγα περὶ αὐτοῦ τοῦ Λουκιανοῦ. Ἐπεθύμουν πολὺ ν' ἀκούσω τὸ ὄνειρόν του.

Μ. Μοὶ τὸ ἐπιτρέπετε, Θεμιστόκλεις ;

Θ. Μάλιστα· ἀφοῦ ἡ κυρία 'Ελένη τὸ θέλει οὕτως. . . . .

Μ. Ὁ Λουκιανὸς κατήγετο ἐκ πενιχρᾶς οἰκογενείας. Ὁ πᾶτήρ του, καίτοι πτωχός, τὸν εἶχε στείλει εἰς τὸ σχολεῖον· ἀλλ' αὐτός ἀντὶ νὰ ἀσχολῆται εἰς τὰ μαθήματά του, ἅμα ἐσχόλα, ἔπαιρνε

τὰ ὅποια εἶπεν ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἐξαλειφῶσιν ἀπὸ τῆς μνήμης του.

Θ. Μόνον ἐκεῖνα, Μιλτιάδη ;

Μ. Ἡ παιδεία κατέστησεν αὐτὸν ἄνδρα ἔνδοξον. Ὁ τότε αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων Μάρκος Αὐρήλιος, ὁ καὶ Ἀντωνίνος ὁ φιλόσοφος ἐπικαλούμενος, τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἐκτιμήσει αὐτόν, ὥστε τὸν εἶχε διορίσει τοπάρχην, ἥ κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Ρωμαίων προκουράτορα, τῆς Αἰγύπτου. Ἐγράφε δὲ τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα συγγράμματα, ὥστε ἰδοξάσθη, δοξάζεται καὶ θὰ δοξάζεται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἡ παιδεία ὅθεν κατέστησεν αὐτὸν ἀθάνατον, διότι ἂν καὶ ἀπελθὼν ἐκ τοῦ βίου, ἀλλ' οὐ ποτε παύσεται συνὼν τοῖς πεπαιδευμένοις καὶ προσομιλῶν τοῖς ἀρίστοις.

Ἐλ. Ἄνω κάτω τὰ κάματε. Ἐξάλισθηκα. Τὸ ὄνειρον ἐτελείωσεν ;

Κ. Ἐτελείωσε, κόρη μου. Τὸ ὄνειρον τοῦτο εἶνε πλαστόν. Τὸ συνήθισεν ἴσια ἴσια ὁ Λουκιανός, ἵνα διδάξῃ δι' αὐτοῦ τίνα τὰ προτερήματα τῆς παιδείας καὶ πόσον μεγάλην ζημίαν ζημιοῦνται οἱ νέοι ἢ αἱ νέαι, ὅσαι προτιμῶσι νὰ ἐξοδεύωσι τὸν χρυσοῦν καιρὸν τῆς νεότητός των εἰς ἀνωφελῆ πράγματα, πολλὰ δὲ ἐξ αὐτῶν μάλιστα καὶ ἐπιβλαβῆ. Ἰδίως συμβουλεύει τοὺς πτωχοὺς νέους, τῶν ὁποίων πολλοὶ προφασίζόμενοι τὴν πτωχίαν διακόπτουσιν ἐν τῷ μέσῳ τὰ μαθήματά των, μένοντες διὰ παντὸς ἀμαθεῖς, φύσιν οὐκ ἀγενῆ διαφθερόντες.

Ἐλ. Ἔτσι ἔ ; λοιπὸν καὶ ἐγὼ ἀπὸ τόρᾶ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ μελετῶ πλέον καλὰ τὰ μαθήματά μου.

Μ. Θεμιστόκλεις, λοιπὸν ὁλος ὁ κόσμος πρέπει νὰ γίνωνται πεπαιδευμένοι ; Τότε χαίρετε τέχνη ! χαῖρε γεωργία ! χαῖρε βιομηχανία ! ! ! Καὶ ἔπειτα αὐτοὶ οἱ πεπαιδευμένοι ἰὰ φοβήσουν, μὰ τὸ ναί, ὅλοι τῆς πεύνας δὲν ἔχει οὕτως ;

Ἐλ. Καὶ θὰ γυμνωθοῦν ! καὶ θὰ μείνουν ἄστεγοι, εἰς τὸ ὑπαιθρον ! ! δὲν λῆτε ;

Θ. Δὲν ἔχουσιν οὕτω τὰ πράγματα. Αἱ τέχνη τρέφουσι τὸ σῶ-

μα, ἡ δὲ παιδεία τρέφει τὴν ψυχὴν κατὰ τὸ λόγιον « τοῦ μὲν σώματος σῖτος τροφή, τῆς δὲ ψυχῆς λόγος ». Καθὼς λοιπὸν οὔτε τὸ σῶμα δύναται ν' ἀμελήσῃ ὁ ἄνθρωπος· οὔτε τὴν ψυχὴν, οὐτὶ καὶ οὔτε τὰς τέχνας πρέπει νὰ παραβλέπῃ οὔτε τὴν παιδείαν. Ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει χρεωστῇ νὰ τελειώσῃ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν τοῦ καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται κλίσιν νὰ σπουδάζῃ ἢ ἐπιστήμην ἢ τέχνην.

Κ. Καὶ πόσον ἐξαιρετός θὰ ᾔνε ὁ τοιοῦτος τεχνίτης ! !

Θ. Βεβαίως. Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ τεχνῖται τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰ ἔθνη ταῦτα αἱ τέχναι ἔκαμαν γιγαντιαίας προόδους. Οἱ τοιοῦτοι τεχνῖται ὄχι μόνον ἐξευγενίζουσι καὶ τὴν βαναυσωτέραν τέχνην καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον ἐπίπονον, ἀλλὰ γνωρίζουσι καὶ πῶς νὰ διαθέτῃ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας αὐτῶν.

Κ. Τὸ κυριώτερον, γνωρίζουσι πῶς νὰ εὐαρεστῶσι καὶ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

Θ. Βέβαια.

Μ. Ὑγιαίνε, Θεμιστόκλεις μου· μίαν ἄλλην ἡμέραν πάλιν τὰ λέγομεν. Πρέπει ν' ἀναχωρήσω, διότι ἡ ὥρα παρῆλθε. Κυραί, σὰς προσκυνῶ.

Ὅλοι. Ὡρα καλὴ Μιλτιάδη. Μὴ μᾶς λησμονῆτε. Σὰς μένομεν λίαν ὑπόχρεοι διὰ τὴν ὥραιν σας συναναστροφὴν.

—Μ. (Ἀπερχόμενος) εὐχαριστῶ πολὺ.

ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ.

ΠΟΙΗΜΑ ΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΝ ΔΗΜΩΔΗ.

Τὸ βουρκωμένο σύννεφο τὸν οὐρανὸ μαυρίζει.
Ψιλὴ ψιλὴ ἀρχίνησε βροχὴ νὰ ψηχάλιζῃ·

Εἶνε ἡ φύσις ποῦ θρηνεῖ.

Τὰ δάκρυά της εἶν' αὐτὰ ὅπου πυκνοσταλάζουν
Τὰ σύννεφα, ὅπου βογγοῦν καὶ βαρειαναστενάζουν.

Εἶν' ἡ θλιμμένη της φωνή.

Εἶνε πουνρό· τί καταχνιά λευκὴ σὰν Ναϊάδα!
Δὲν βλέπεις μῆτε τὸ βουνό, μῆτε τὴν παιδιάδα.

Τοῦ χρόνου τὰ γεράματα!

Γιὰ δὲς τὸν ἥλιο· ἔκρυψε τὰ χρύσινα μαλλιά του,
Χλωμὸ φεγγάρι ἔγεινε, κ' εἶν' ὄλο ἡ θωριά του

Παράπονο καὶ κλάματα!

Νὰ βράχθηκε καὶ τὸ ξερό τῆς ἐρμιῶς ποτάμι.

Ἀκοῦς τί κρότο τὸ νερό μέσ' στὰ χαλίκια κάμει;

Βλέπεις τὸν ἄσπρο τὸν ἄφρό,

Σταῖς λυγαριαῖς ἀνάμεσα ἦτον πουλιά κρυμμένα:

Τὸν κρότο καθὼς ἀκουσαν, ἔφυγαν τρομαγμένα

Μ' ἓνα τους πέταγμ' ἑλαφρό.

Ψυχὴ δὲν βλέπεις· ἔρημος ὁ τόπος κ' ἀφειμένος.

Ὁ γέρος μόνος χωρικός πηγαίνει φορτωμένος

Μὲ τὰ κομμένα ξύλα του.

Κ' ἐγὼ μονάχος κάθομαι στὴν ρίζα τοῦ πλατάνου,

Κ' ἀκούγω τὴν πυκνὴ βροχὴ ὅπου χτυπᾷ ἐπάνου

Στὰ μαραμμένα φύλλα του.

Δεκαοχτὼ φθινόπωρα ὡς τώρα μόλις εἶδα·

Ἄλλ' ἂν καὶ τόσο ἔνωρίς γυρίσω παρ' ἐλπίδα

Στὴν γῆν ὅπου μ' ἐγέννησε,

Ἄς θάψουν χέρια φιλικὰ τὸ ἄψυχο κορμί μου

Κοντὰ στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς, ποῦ τόσαις στὴ ζωῇ μου

Φοραῖς μ' ἐφιλοξένησε.

Τοὺς κλώνους της τοὺς λιγυροῦς· ὁ ζέφυρος νὰ κλίνη.

Καὶ ἴσκιον μελαγχολικὸ στὸν τάφον μου νὰ χύνη

Τὴν ὥραν τοῦ καλοκαιριοῦ.

Καὶ πάλιν ὅταν ὁ καιρὸς ἀρχίζῃ νὰ κρυώνει,

Νὰ πίπτῃ εἰς τὸ μάρμαρο ἡ χάλαζα, τὸ χιόνι

Καὶ ἡ βροχὴ τοῦ Γεναριοῦ. **I. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ.**

Ο ΜΕΧΡΙ 4ης ΟΔΕΥΟΝΤΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ.

ΕΓΓΕΝΝΗΘΗ ἐν Δαφίοις τῆς Λέσθου. Ἐξαπαιδεύθη ἐν Κυ-
δωνίαις. Διηύθυνε τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς οἵακας τῶν Μητροπόλεων
Σμύρνης, Κρήτης, Φιλιππουπόλεως καὶ αὐθις Σμύρνης, ἐν ᾗ ἐξε-
μέτρησε τὸ ζῆν ὁ ἀοιδίμος ὥραν 10 ½ π. μ. τῆς 4ης Σεπτεμ-
βρίου ἔτους 1869οῦ ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν ἐγδοήκοντα καὶ τριῶν. Ἡ

κηδεῖα τοῦ ἱεροῦ νεκροῦ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον μετὰ τῆς μεγαλειότη-
ρας παρατάξεως καὶ τῆς ἐπισημοτέρας πομπῆς τὴν 10ην ὥραν
π. μ. Αἱ Ἀρχαὶ πᾶσαι, μηδεμιᾶς ἐξαιρουμένης, παρῆσαν καὶ ἐπι-
τάφιος ἐξάρτεος ὑπὸ τοῦ ἀρχidiaκόνου τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ
ἱεροδιδασκάλου κ. Δωροθέου ἐξεφωνήθη.

Τὸ μᾶλλον τερπνὸν κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην κηδεῖαν ὑπῆρξεν
ἡ συγκέντρωσις ἅπαντος τοῦ χριστιανικοῦ Κλήρου, Ὁρθοδόξων,
Ἀρμενίων καὶ Διαμαρτυρομένων, οἵτινες ὡς ἀληθεῖς τοῦ Χριστοῦ
ὁπαδοὶ καὶ ὡς ἀληθεῖς ἀδελφοί, συνέβαλλον τὴν ἐπικηδεῖον ἀκο-
λουθίαν τοῦ Ἱεράρχου. Τὸ μᾶλλον ἄξιον θαυμασμοῦ, ὅτι καὶ ὁ Ἰσ-
ραηλιτικὸς Κλῆρος παρηκολούθησε τὴν πομπὴν ἀπὸ τῆς Μητροπό-
λεως μέχρι τοῦ ἱεροῦ νάρθηκος· τὸ δὲ μᾶλλον λυπηρὸν, ὅτι τοῦ Κα-
θολικοῦ Κλήρου οὔτε πούς πουθενὰ ἐφάνη, ἂν καὶ ἐπὶ χριστιανισμῷ
καυχωμένου.

Τὸν λόγον τοῦ Ἱερικῆρκοις παρηκολούθησεν ἕτερον λογίδριον,
τὸ ὁποῖον τις τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἀειμνήστου ἀπήγγειλε, καὶ τοῦ
ὁποῦ, ἐν μέσῳ χαρᾶς καὶ θλίψεως εὐρισκόμενος, προέταξε ταῦτα.

« Ἴδοὺ δὴ· τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κα-
τοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό; Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐσμεν
ἀδελφοί, διότι πάντες ἔχομεν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν γεννήτορα, τὸν Ἀ-
δάμ. Πάντες ἐσμεν ἀδελφοί, διότι πάντες ἔχομεν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν
πατέρα, τὸν Κτίστην τοῦ σύμπαντος. Πάντες οἱ παρευρισκόμενοί ἐσμεν
ἀδελφοί ἐν στενοτέρᾳ ὁπωσοῦν σημασίᾳ τῆς λέξεως, διότι πάντες
ἀνεγεννήθημεν ἐν τῇ αὐτῇ ἱερᾷ τοῦ χριστιανισμοῦ κολυμβήθρᾳ ».

Μετὰ δ' ὀλίγην ἀνάπαυλιν ἤρξατο τοῦ μικροῦ ἐπιταφίου του ὡς
ἀκολούθως·

« Σεβάσμιοι Ἱεράρχαι (*), Ἱερεῖς τοῦ Ὑψίστου, Ἐκκλημπρότα-
τοι Κύριοι, ἐπωρφανισμένον ὄχροατήριον !

Πατήγυρις· ἀλλὰ πανήγυρις πένθιμος. Σιγὴ ριγαλέα βασιλεύει.
Μελαγχολία θανάτου ἐπικρατεῖ. Σκυθρωπότης βαρυαλγῆς ἐπικέ-

(*) Παρῆσαν οἱ θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Ἀγιοὶ Ξανθοπόλεως, Ἡλιου-
πόλεως, Κρήνης καὶ Ἐρυθρῶν.

χεται ἐφ' ἀπάσας τὰς ὀψεις. Μυστήριον φοβερόν ἐτελέσθη. Δεσμὸς στενότητος διερρήχθη. Ψυχὴ ἀπὸ σώματος ἀπεσπάρθη, καὶ ἀπεσπάρθη μετὰ νόσον ὀδυνηράν.

Ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Σμύρνης, ἐγκαταλιπὼν τὸ γήϊνον αὐτοῦ σκευὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ἀφίπταται ἐναέριος πρὸς τὸν μέγαν Ἀρχιερέα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰ ἀγλαοφεγγῆ ἅγια τῶν ἁγίων, ἐνθα μετὰ τῶν Χερουβειμ καὶ τῶν Σεραφείμ αἰωνίως θὰ ἀνυμνῇ τὸ ὕψος τῆς θείας μεγαλειότητος. Τὸ ποίμνιον κηδεύει σήμερον τὸν ποιμένα του. Οἱ δὲ ἱερεῖς Σαβαὼθ προπέμπουσιν εἰς τὴν αἰωνιότητα τὸν ἀρχιερέα των.

Ὁ ἄνθρωπε, μὴ λυπῇσαι, ἀλλὰ σύνελθε εἰς σεαυτὸν καὶ δὸς προσοχὴν εἰς τὴν διδασκαλίαν, τὴν ὁποίαν ἡ μήτηρ σου ἐκκλησία τὴν στιγμὴν ταύτην σοὶ δίδει. Ἐπωφελέστερον μάθημα ποτὲ ἄλλοτε δὲν θ' ἀκούσῃς· δρᾶσαι τῆς εὐκαιρίας καὶ ὠφελήθητι. Ὁφελήθητι, διότι τὸ μάθημα εἶνε ὑψηλόν. Ὁφελήθητι, διότι ἡ διδασκαλία εἶνε ψυχωφελής.

Ἄνθρωπε—ἀναβοᾷ ἀπὸ τῆς νεκρικῆς αὐτοῦ ἔδρας ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἱεράρχης—ἄνθρωπε, ἕως πότε βρυκαῖς; ἵνα τί ἀγαπᾷς μεταίτιότητα καὶ ζητῇς ψεῦδος; Ἀναλογίσθητι ὅτι εἶσαι τὸ κάλλιστον τῆς φύσεως προϊόν· ἐνθυμήθητι ὅτι εἶσαι τὸ ἄνθος τῆς δημιουργίας· ἔχε πάντοτε ὑπ' ὀψιν ὅτι σὺ μόνος ὢλων τῶν ἐπὶ γῆς δημιουργημάτων ἐπλάσθης ἀθάνατος, σὺ μόνος ἐπροικίσθης· μὲ τὸν λόγον, ὅστις σὲ καθιστᾷ εἰκόνα τοῦ Πλάστου σου.

Λοιπὸν ἔχεις ψυχὴν, καὶ ἡ ψυχὴ σου αὕτη εἶνε ἀθάνατος. Ἐχεις καὶ σῶμα τὸ ὁποῖον ἰδοὺ ὀφθαλμοφανέστατα βλέπεις ὅτι θ' ἀφίσσῃς καὶ σύ, ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν γῆν, διότι γῆ εἶνε· ἵνα γίνῃ χοῦς, διότι χοῦς εἶνε.

Ἡ ψυχὴ λοιπόν, ἡ ψυχὴ εἶνε ὁ ἄνθρωπος. Περὶ τῆς ψυχῆς φρόντιζε, διότι ἡ ψυχὴ σου εἶσαι σύ· τὸ σῶμά σου εἶνε ξένον τι, τὸ ὁποῖον καὶ ἀκουσίως σου θ' ἀναγκασθῇ νὰ ἀποδώσῃς εἰς τὸν ἰδιοκτήτην του. Ναί, θὰ παρουσιασθῇ, λέγει, θὰ παρουσιασθῇ καὶ εἰς σὲ μεθαύριον ἡ κρίσις· ἡ μοναδικὴ αὕτη στιγμὴ, καθ' ἣν θ' ἀναγκασθῇς ν' ἀποδώσῃς τὰ τοῦ καίσαρος τῷ καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ, τὴν γῆν δηλ. εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Πλάστην της.

Τῶ ὄντι, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ διαμμένη ἐν ἡμῖν πάντοτε ζωηρὰ ἡ ἐντύπωσις, τὴν ὁποῖαν ἡ μυστηριώδης αὕτη λειτουργία τῆς φύσεως προξενεῖ εἰς ἡμᾶς, οὐδεμίᾳ ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτον ἐκ διαμέτρου διάφορος ἀπὸ ὅτι εἶνε. Τὴν στιγμήν ταύτην βλέπει, κατανοεῖ ὅτι ἡ ζωὴ εἶνε ὄνειρον· ὅτι ὁ κόσμος εἶνε ἀπάτη. Ἀρχιερεὺς, καὶ ἀρχιερεὺς Σμύρνης. Ἀρχιερεὺς, ὁ ὁποῖος τὰ μὲν πρῶτα τῆς νεότητος αὐτοῦ ἔτη διήνυσεν ἐν τῇ ἀκμαζούσῃ τότε σχολῇ τῶν Κυδωνιῶν, θερμότατος τῶν Μουσῶν λάτρης καὶ ἐπιστήθιος ὁμιλητὴς τοῦ ἀειμνήστου Γρηγορίου, τὰ δὲ μετὰ τὴν μαθητείαν του ὅλα πενήτηντα κατηνάλωσε τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης, στρατιώτης μεγάλου. Ἡ Φιλιππούπολις ὑπῆρξε πνευματικὸν τέκνον τοῦ προκειμένου νεκροῦ. Ἡ μεγάλη νῆσος Κρήτη συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν προωρισμένα διὰ τὴν νομὴν τοῦ Χρυσάνθου. Ἡ Σμύρνη, ἡ κορωνὶς αὕτη τῶν ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν τῆς ἀποκαλύψεως, δις ἀπῆλαυσε τὸ προνόμιον τοῦτο.

Ὁ διάδοχος τοῦ Πολυκάρπου, ἀδελφοί, προεδρεύει τῆς συνεδριάσεως ἡμῶν ταύτης, ἀλλὰ προεδρεύει νεκρός. Συμπαράκαθῃται ἡμῖν ἐν τῇ συναναστροφῇ ταύτῃ, ἀλλὰ συμπαράκαθῃται ἄφωνος. Ἀγαπητοί, προπέμπεται εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ κατοικίαν ἀρχιερεὺς, οὗ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ εἴπῃ ἐγκώμιον ὑπὸ φόβου μὴ ἀκούσῃ τὸ Καὶ τίς λέγει αὐτόν;

Τοιοῦτος, σεβασμίαι τῶν μυστηρίων τοῦ Σωτῆρος ἱεροφάνται, τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ προκειμένος ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν τούτοις ἅπασιν ἰδοὺ καὶ οὗτος νεκρός. Τίς λοιπόν, ἀδελφοί, ἀμφιβάλλει εἰσέτι ὅτι καὶ αὐτός τὴν αὐτὴν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἀναμένει μοῖραν; Τίς ἀγνοεῖ ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν ὄχι σήμερον, αὔριον—ἂν ὄχι αὔριον, μεθαύριον θὰ παράκῃται ἐπίσης νεκρός; Ὁ νεκροπομπὸς οὗτος πόσους ἄρᾳ γε μέχρι σήμερον δὲν εἶχε κηδεύει! ἀλλ' ἰδοὺ, καὶ αὐτὸς τὴν στιγμήν ταύτην κηδεύεται. Πρὸς τί λοιπόν, δι' ἀγάπην Θεοῦ, πρὸς τί ὅλα τοῦ κόσμου τὰ πράγματα, πρὸς τί ἀπαξίας τῶν ματαιότητων ὁ ὁμιλος; ὦ! πόσον μωρός, πόσον γελοῖος τῶ ὄντι αὐ-

τὸς ἀφ' ἐαυτοῦ κατέστη ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος ! Κακοδαιμονεῖ, μοχθεῖ, ἰδρώνει, τρέχει ἄνω καὶ κάτω, τέλος διέρχεται ὅλην τὴν μικρὰν ταύτην ἐπίγειον ζωὴν του ὡς αὐτόχρημα κόλασιν· διατί ; διότι ὁ εἷς παρὰ τοῦ ἄλλου ἀμοιβαίως παρασυρόμεθα—διότι δὲν θέλομεν νὰ νοήσωμεν ὅτι ἐσμὲν ξένοι καὶ πάροικοι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ ὅτι ἀληθὴς ἡμῶν πατρίς εἶνε ὁ οὐρανός !

Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ! ἀγισθῇτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω, πάτερ, ἡ βασιλεία σου. Γενηθῇτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν, Κύριε, τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον ὁδὸς ἡμῖν σήμερον καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν. Τέλος, ἐπουράνιε Ἱεράρχα, δεῖξαι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ζώντων καὶ τοῦ τὸν ἐπίγειον ἱεράρχην σου· κατὰταξον, Κύριε, καὶ αὐτὸν ἐν σκηναῖς δικαίων, ἔνθα ἀπέδρα πᾶσα ὀδύνη, λύπη καὶ σνεναγμός. Σεβάσμιε πάτερ ! ἐπίτρεψον καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἐλάχιστον τέκνον σου, ἐπίτρεψον καὶ εἰς ἐμὲ τὸν μικρὸν συμπολίτην σου ἵνα κλαύσω ἐπὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ σκήνους σου τοῦ κόσμου τὴν μπαϊότητα, ἵνα θρηνήσω τὴν ἐλεινήν μικρόνοιαν τῆς δυστυχοῦς ἀνθρωπότητος. Ἐπίτρεψον καὶ εἰς ἐμὲ νὰ ἀπασθῶ διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν παναγίαν Σου δεξιὰν καὶ χορηγήσῃς ἡμῖν τὰς πανιέρους εὐχὰς Σου, καθικετεύων του Ὑψίστου ὁπως ἀξιῶται ἡμᾶς ἵνα διαπλεύσωμεν τὸ πολυκύμαντον τοῦτο πελαγὸς ὅσον ἔνεστι θεαρέτως.

Ἀπωρφανισμένοι ἀδελφοί, ἃς ὑψώσωμεν χεῖρας· ἐκέχθας καὶ ἃς δεηθῶμεν τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ τοῦ Ἀρχιερέως τῶν ἀρχιερέων ἐκ βίθους ψυχῆς καὶ καρδίας ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ψυχῆς τοῦ σεβαστοῦ καὶ λαοφιλοῦς ἡμῶν Ποιμενάρχου, ἵνα κατατάξῃ αὐτὴν ὅπου χοροὶ τῶν ἁγίων καὶ οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς φωστῆρες. Γενοίτο. »

Μετὰ ταῦτα ἀπετάθη πρὸς τὸν ἱερὸν Κλήρον ἰδίως ὁ Ἐξάρχος τῆς Σμύρνης κύριος Νικόδημος, ὁ ὁποῖος ἐν ὀλίγοις καὶ αὐτὸς ἐπαναλαβὼν τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἱεράρχου, συνεθροήνησε μετὰ τῶν συναδελφῶν του τὴν ἀπορφάνισίν των. Ὁ Νεκρὸς ἔμεινεν ἐν τῷ ναῷ, ἔνθα μέχρι τῆς 8ης ὥρας μ. μ. συνέρρεεν ὁ λαὸς κατασπαζόμενος τὴν σεπτὴν Αὐτοῦ δεξιάν.

Αἱ περικνημίδες

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Καθ' ἐκάστην πρωΐαν περνῶμεν εἰς τοὺς πόδας τὰς περικνημίδας, ἄλλα ποιεῖ δὲν ἐτυλλογίσθημεν τίς ἄρα ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις ἐπενόησε τὴν κατασκευὴν τοῦ μικροῦ τούτου ἐνδύματος, τὸ ὁποῖον σήμερον θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν ἀναγκαιοτάτων, ἐνῶ οἱ πάπποι ἡμῶν ἐπεριπάτουσαν γυμνόποδες.

Πολλοί, ἔχοντες μητέρας ἢ ἀδελφὰς φιλέργους, εὐρίσκουσιν ἐτοίμους ὠραίαις περικνημίδας, τὰς ὁποίας μὲ ἀρκετὴν εὐχαρίστησιν τῶν φοροῦσιν· ἀλλ' οἱ περισσότεροι μεταχειρίζονται ὑφαντάς, τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως τῆς Ἀγγλίας.

Τίς ὁ ἐπινοήσας τὸν ἱστὸν (τὸν ἐργαλεῖόν), δι' οὗ ὑφαίνονται; Τοῦτο προτίθεμαι ἐνταῦθα νὰ ἐξιτορήσω· ἀλλὰ πρὶν τούτου θὰ εἴπω ἐν ὀλίγοις τὴν καταγωγὴν τῆς περικνημίδος,

Πρὸ ὀκτακοσίων ἐτῶν, ἤτοι περὶ τὰ 1000 μ. Χ., οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πλούσιοι κατὰ πρῶτον ἤρχισαν νὰ καλύπτωσι τὰς κνήμας διὰ ταινιῶν ἐξ ὑφάσματος, τὰς ὁποίας ἔθενον εἰς τὸ ἄνω μέρος μὲ ἱμάντας (λουρίδ). Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν περικνημίδων, αἵτινες ἐνέδουν μόνην τὴν κνήμην, ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῶν ἀστραγάλων, ἐθεωροῦντο ὡς μεγάλη πολυτέλεια· οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἐπεριπάτουσαν μὲ γυμνάς τὰς κνήμας, μόνον τοὺς ἄχρους πόδας προφυλάττοντες διὰ τινος εἵδους σανδάλων.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τούτοις ἐτελειοποιήσαν τὴν πρώτην ἰδέαν, καὶ περικνημίδες ἐντελέσταται, ἔχουσαι τὴν μορφήν τῆς κνήμης, κατεσκευάσθησαν ἐξ ἑριούχου (τσόχα;) καὶ ἐξ ὑφασμάτων πολὺ λεπτοτέρων, αἱ ὁποῖαι ἐκλείοντο ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος διὰ τινος εἵδους ραφῆς.

Ἐν Γαλλίᾳ, περί τὰ 1540 μ. Χ., ἐπὶ Φραγκίσκου τοῦ Α'. ἐ-
 πενοήθη ἓν τινι χωρίῳ αὐτῆς, Tricot ὀνομαζόμενον καὶ ἀνήκοντι
 σήμερον εἰς τὸν νομόν Αἰσνης (Aisne), ἡ τέχνη τοῦ πλέκειν πε-
 ρικνημίδας ἐκ μιᾶς κλωττῆς διὰ πέντε βελονῶν, ὡς πλέκουσιν αἱ
 μητέρες μας.

Τέλος ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', βετιλεύαντο: ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ
 τοῦ 1643—1745, παλαιὸς τις στρατιώτης, ὀνομαζόμενος Ἰω-
 ἀννης Ἰνδρῆς (Jean Hindres), ἄνθρωπος ἀρκούντως εὐφυῆς καὶ
 ἀρκούντως πεπαιδευμένος, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τοὺς στρατιώτας
 κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἤρχισε νὰ συλλογίζηται πῶς εἰς τὴν ἄνωθι
 ἐργασίαν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν χεῖρα δι' ἄλλου ὄργανου.

Παρακινήθη δὲ εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τὴν
 γυναῖκα του τῆς ἐπιπόνου ταύτης ἐργασίας, εἰς ἣν ἀνεκδότως ἡσχο-
 λεῖτο, ἀκόμη καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐκράτει εἰς τὸν μαστὸν τὸ μικρὸν
 τῆς, ἐπιθυμοῦσα ν' ἀνακουφίξῃ τὸν σύζυγον εἰς τὰ οἰκογενειακὰ αὐ-
 τοῦ ἔξοδα.

Αἱ πρῶται αὐτοῦ ἀπόπειραι οὐδένα ἔφεραν καρπὸν. Ἄλλ' ὁ Ἰω-
 ἀννης δὲν ἀπηλπίσθη διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς κατῳρ-
 θωπε νὰ κατασκευάσῃ μηχανήν, πολὺ μὲν ἀπέχουσαν τοῦ νὰ ᾔηνε
 τοσοῦτον τελειοποιημένη ὅσον αἱ σημεριναί, ἀλλ' ἐν τούτοις ἱκα-
 νὴν διὰ τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἐπεδίωκεν.

Ὅτε κατεσκεύασε ζεῦγος περικνημίδων, αἵτινες τῷ ἐφάνησαν
 καλαὶ καὶ ὠραῖαι, ἀπεφάσισε νὰ τὸ προσφέρῃ πρὸς τὸν βασιλέα, ἐλ-
 πίζων ὅτι, ἂν ἡδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὥστε ὁ βασιλεὺς νὰ δεχθῇ
 καὶ φορέσῃ αὐτάς, ἡ ἐφεύρεσίς του θὰ τῷ ἐχορήγει πλείστας ὠφε-
 λείας.

Χάρις εἰς τινὰς σχέσεις, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐν τῇ αὐλῇ, ἡδυνήθη
 νὰ κάμῃ ὥστε νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ βασιλέως τὸ ὠραῖον ζεῦγος τῶν
 μεταξωτῶν περικνημίδων του.

Ὁ Ἰωάννης Ἰνδρῆς ἐθεώρει πλέον βεβαιοτάτην τὴν ἐπιτυχίαν
 του καὶ ὑπερέχαιρε μετὰ τῆς γυναικὸς του, πολλὰ ὀνειροπολῶν,
 ὅτε ἡ ζῆλοτυπία τοῦ σωματείου τῶν πλεόντων καὶ πωλούντων

σκούρους, κάλτσας και ἄλλα τοιαῦτα (des bonnetiers), τὸν ἑκαμ-
νὰ ναυαγήσῃ πρὸ τοῦ λιμένος· διότι, προϊδόντες ὅτι ἡ ἐφεύρεσις
αὕτη θὰ ἐβλάπτε μεγάλως τὰ συμφέροντα αὐτῶν, ἔσπευσαν εὐθὺς
καὶ ἐδωροδόκησαν ἓνα τῶν θαλαμηπόλων τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ὅστις
ἔκοψεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μερικὰ ῥυμῆματα. Εἰς τὴν στιγμὴν λοιπόν, καθ' ἣν
ὁ βασιλεὺς τὰς ἐπέρνας εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, αἱ περικνημίδες ἐξε-
σχίσθησαν, ἐφάνησαν μηδαμνηαὶ καὶ ἀπερρίφθησαν· οὕτε λόγος
δὲ πλέον ἔγινε περὶ ὑφαντῶν περικνημίδων. Οἱ ραδιουργήσαντες
ἐθριάμβευσαν.

Ὁ δυστυχὴς Ἰνδρὴς ἀπελπισθεὶς, ἐπέρασεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐκεῖ
τῷ ἔγιναν μεγάλαι ὑποδοχαὶ καὶ τῷ ἐδόθησαν πλεῖσται ὑποσχέ-
σεις· εὐθὺς ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ἄπειρα ἐργοστάσια ἰδρύθησαν
καὶ αἱ ὑφαντικαὶ περικνημίδες ἐπλημμύρισαν ὅλον τὸν κόσμον ἕνεκα
τῆς μεγάλης εὐθηνίας, μεθ' ἧς ἐπωλοῦντο.

Ἡ Γαλλία ἐπίσης παρεδέχθη αὐτάς, ὥς καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Ἐν τούτοις ἡ Ἀγγλία ἔδειξε τοσαύτην ἐπιθυμίαν νὰ διατηρήσῃ
διὰ μόνην ἐκυτὴν τὸ μονοπώλιον ταύτης τῆς βιομηχανίας, ὥστε
ρητῶς ἀπηγορεύθη ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὸ νὰ δοθῇ ἐξωτερικὸν δια-
βατήριον οὕτε εἰς ἓνα τεχνίτην τῶν ἐργοστασίων Ἰωάννου Ἰνδρῆ.

Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Ἰνδρὴς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου, τὸν ὁποῖον
νομίμως εἶχεν ἀποκτήσει διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς εὐρυΐας του, δὲν
ἐλησμόνει ποσῶς ὅτι ἦτο Γάλλος.

Ἦλθε σπυγμὴ, καθ' ἣν κυριευθεὶς ὑπὸ νοσταλγίας, ἠθέλησε νὰ
ἐπανέλθῃ εἰς Γαλλίαν. Ταύτην τὴν φορὰν τὸν ὑπέδεχθησαν μετὰ
τῆς μεγαλειτέρας φιλοφρονήσεως καὶ ἔδρυσεν τὸ 1656 τὸ πρῶτον
γαλλικὸν ἐργοστάσιον περικνημιδοποιίας.

Ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Ἰωάννου Ἰνδρῆ εἶνε λίαν
σκοτεινὴ· θέλουσί τινες ὅτι ἀπεβίωσεν ἐν νοσοκομείῳ πένης καὶ ἄ-
θλιος.

Ἀλλ' ἂν πιστεύσωμεν μᾶλλον ὅτι τοῦτο εἶνε μῦθος καθ' ὅλα ὁ-
μοιοι μ' ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ πολὺν καιρὸν διηγοῦντο διὰ τὸν Σο-
λομώντα Δεκάδου (Salomon de Caus), ἓνα τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες

συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀτμοῦ, καὶ τὸν ὁποῖον ἤθελαν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῷ φρενοκομείῳ τῆς Βικέτρης (à Bicêtre) μεταξύ τῶν μωρῶν.

Τοῦτο, ἂν ἦτον ἀληθές, θὰ ἦτον ἀπελπισία διὰ τοὺς μεγαλοφυεῖς ἄνδρας καὶ τοὺς ἐφευρετάς.

Σ. Δ. Τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα ὥθησαν πάντοτε τοὺς μεγαλοφυεῖς ἄνδρας εἰς τὰς ἐφευρέσεις καὶ τὰς ἀνακαλύψεις. Ὁ Ἰωάννης Ἰνδρὴς εἶνε τῷ ὄντι ἄξιος ἀγάπης διὰ τὴν λύπην, ἣν ᾔσθάνετο ὑπὲρ τῆς συζύγου του.

Ἐπίκρισις.

Τὰ μάθαιτε ; Ὁ γέρο Λουκιανὸς ἐν τῷ μέτῳ τῆς γενικῆς προοδοῦ τοῦ 19ου αἰῶνος παρουσιάσθη καὶ αὐτὸς μὲ τὰ ἐνύπνια του νὰ μᾶς διδάξῃ. Τὴν ἔπαθεν ὁμῶς καλὰ. Τὸν ἐβάλαμεν ἐμπρός, ὅπου δὲν ἤξευρε ποῦ νὰ κρυφθῇ. Ἐνῷ ἔχομεν σήμερον τόσα καὶ τόσα ὠραῖα καὶ ὠφέλιμα πράγματα νὰ μάθωμεν, ἀπήτησεν ὁ ἄνθρωπος ν' ἀκούσωμεν τὰς ἰδικὰς του ψυχρολογίας. Ἄ ! ! μὰ νὰ σὰς 'πῶ, μόνον τοῦτο δὲν γίνεται.

— Ὅπως καὶ ἂν ᾔνε, φίλε μου, τὸ γῆρας εἶνε πάντοτε σεβαστόν. Ἐκεῖνος, ἐπειδὴ ἴσια ἴσια ἀνοίγουν τότε τὰ σχολεῖα, ἠθέλησε καὶ νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς νεανίας καὶ τὰς νεάνιδας, φοβούμενος μή τινας ἐξ αὐτῶν ὑπὸ πενία· ἐθελοκακῆσωσι καὶ πρὸς τὰ ἥττω ἀποκλίνωσι, φύσιν οὐκ ἀγενῆ διαφθείροντες, εὖελπας ὅτι διὰ τῶν ὀλίγων του λόγων τούτων ἐπιρρωσθήσονται. Ἐπειτα εἶδατε πόσον ἐφρόντισε νὰ ποικίλῃ τὸν λόγον του διὰ βιογραφικῶν καὶ διὰ γεωγρα-

φικῶν παρκτηρήσεων, ἀκόμη (ἂν θέλετε) καὶ διὰ θρησκευτικῶν! Εἰς τὸ τέλος μάλιστα πόσον συνιστᾷ τὴν ἐκμάθησιν τῶν τεχνῶν, πρᾶγμα πρωτάκουστον ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἄν καὶ πάντοτε ὅζει γή-
ρατος, ἐν τούτοις βλέπετε ὅτι προσπαθεῖ νὰ συμμορφωθῇ καὶ μὲ τὸ
πνεῦμα τοῦ αἰῶνος. Ἡ διδασκαλία του αὕτη, φίλτατε, πιστευσόν
με, εἶνε ἀγία. Ἄμποτε νὰ τὴν ἔθετεν εἰς πρᾶξιν ἡ κοινωνία μας.
Βλέπετε σήμερον; ἅμα νέος τις τελειώσῃ ἢ τὸ ἐλληνικὸν σχολεῖον
ἢ τὸ γυμνάσιον, εὐθὺς ὁ πατήρ του, ἡ μήτηρ του, οἱ θεῖοι του, ὅ-
λοι οἱ συγγενεῖς τρέχουν ἄνω καὶ κάτω νὰ εὐροῦν θέσιν διὰ τὴν λο-
γιώτατον, ἂν ᾔηε υἱός, γαμβρὸν δέ, ἂν ᾔηε κόρη. Ὅχι δὲν εὐδαι-
μονοῦσιν οὕτως οἱ λαοί. Οἱ λαοί, διὰ νὰ εὐδαιμονήσωσιν, εἶνε
ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἐκπαιδεύωνται τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν καὶ μετὰ
ταῦτα νὰ δίδωνται εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας κατὰ τὸν
προορισμόν, τὸν ὁποῖον ἕκαστος εἰς ἑαυτὸν συναισθάνεται. Ἡμεῖς
τόρα τί κάμνομεν; Τὴν μὲν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ
τὰς τέχνας, ἅπινά εἰσιν ὁ ἀληθὴς πλουτισμὸς τῶν ἐθνῶν, περι-
φρονοῦμεν· τὰς δὲ θέσεις τὰς ἐμπορικὰς θηρεύομεν καὶ τὰς ὑπαλ-
ληλικὰς, συσσωρεύομενοι πάντες ἐντὸς ἐνὸς κύκλου, καὶ αὐτοῦ
στενοτάτου, ἐν τῷ ὁποίῳ λακτιζόμεθα ἀμοιβαίως τίς τὸν ἄλλον νὰ
παραγκωνίσῃ. Εἶνε αὕτη κατὰστασις; Αἰωνίως θὰ βασιλεύῃ τοι-
ουτοτρόπως ἡ δυστυχία καὶ ἡ ἀθλιότης. Ἐπειτα πάσχομεν καὶ ἀπὸ
ἐν ἄλλο κακόν. Θέλομεν νὰ ἔχωμεν τὰ παιδιὰ μας πλησίον μας,
νὰ τὰ βλέπωμεν νὰ ἰτὰ καμαρόνωμεν. Στεῖλε, ἀδελφέ, στεῖλε τὸν
υἱόν σου ἐκεῖ ἔνθα ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι καλλίτεροι ἀπὸ ἡμᾶς νὰ
ἰδῇ νὰ μάθῃ, νὰ διδασχθῇ πῶς ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ἵνα, ἐπανελθὼν
ἔπειτα εἰς τὴν πατρίδα, διδάξῃ καὶ ἄλλους τῶν συμπολιτῶν του.
Δὲν εἶνε καταισχύνη ἀνωτέρα πάσης μομφῆς δι' Ἑλληνας νὰ ἀγο-
ράζωμεν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους; ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ πυρεῖα, τὰ
σπίρτα δηλαδὴ, αὐτὰ τὰ ξυλάρια, μὲ τὰ ὁποῖα παράγομεν πῦρ;
ὦ! δι' ἀγάπην Θεοῦ, πῶς ὑποφέρομεν, πῶς δὲν μᾶς πνίγει ἡ στε-
νοχωρία!

—Ἐχετε δίκαιον ὡς πρὸς ταῦτα· ἀλλὰ, ἀναγινώσκων τις τὸν

διάλογον ἐκείνον, παρατηρεῖ τρία τινά, τὰ ὅποια εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον δὲν ἀρέσκουσι. Πρῶτον, τὸ ἐνύπνιον αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶνε ἡκρωτηριασμένον· δεύτερον ὑπάρχουσι τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι λίαν τολμηραί, ὡς λ. χ. ὅτι ὁ Λουκιανὸς δαρεῖς ὑπεκρίθη ἀνάγκην νὰ ἐξέλθῃ καὶ οὕτως ἐδραπέτευεν—ὅτι ἡ τέχνη ἀποδοκιμασθεῖσα ἔσκασεν ἀπὸ τὸ κακὸν τῆς, καὶ ἄλλα· τρίτον ἐμπεριέχει τι ἡ πραγματεία ἐκείνη, τὸ ὅποιον κατ' ἐμὲ κοιτὴν δὲν εἶνε ὀρθόν, ὅτι δηλαδὴ ἀ λ η θ ῆ ς π ε π α ι δ ε υ μ ἔ ν ο ς καὶ ἀ λ η θ ῆ ς χ ρ ι σ τ ι α ν ὸ ς σ η μ α ἰ ν ε ῖ ξ ν καὶ τὸ αὐτὸ π ρ ᾱ γ μ α. Ἄλλο παιδεῖα καὶ ἄλλο χριστιανισμός. Δύναται τις νὰ ᾔηε εἰς ἄκρον πεπαιδευμένος, χωρὶς νὰ ᾔηε χριστιανός· καθὼς καὶ τοῦναντίον, εἰμπορεῖ νὰ ᾔηε χριστιανὸς εὐσεβέστατος, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ οὔτε τ' ὄνομα του νὰ γράψῃ.

— Φίλτατε, σκοπὸς τοῦ συρράψαντος τὸν διάλογον ἐκείνον ἦτο νὰ ἐκθέσῃ ἐν συντομίᾳ τὰ προτερήματα τῆς παιδείας καὶ τὸν βίον τοῦ Λουκιανοῦ· νὰ ὀρίσῃ ὅσον κάλλιον τὴν πατρίδα τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ καί νὰ δώσῃ ἐν τῇ προσώπῳ τῆς Ἑλένης ἐν πολὺ μικρὸν μάθημα εἰς μικροῦς τινὰς προπετεῖς ἀφ' ἐνός, οἰηματίας δ' ἀφ' ἑτέρου καὶ ἀμελεῖς. Ταῦτα δ' ἐκθέσας δὲν πιστεύω νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν ὅτι μεθρημῆνευσεν οὔτε πιστῶς οὔτε ὀλοκλήρῳ τὸ ἐνύπνιον τοῦ Λουκιανοῦ· διότι ὁ ἴδιος παραπέμπει τὸν ἀναγνώστην διὰ τῆς Καλλιόπης νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ἐν τῇ χρηστομαθείᾳ, ἵνα μάθῃ τίς ἦτον ἡ μία τῶν δύο ἐριζουσῶν γυναικῶν καὶ τίς ἡ ἄλλη. Ἄλλως τε τὸ ἐνύπνιον αὐτὸ εἶνε ποῦ εἶνε μῦθος· ὥστε διότι τις ἐποίηλεν αὐτὸν ὀπωσοῦν ἐπὶ τὸ τερπνότερον, νομίζω δὲν ἀξίζει νὰ ὀνομασθῇ τολμηρός. Ἐδῶ δὲν ἐνοθεύθῃ καμμία ἱστορία... Ὅσον διὰ τὸ τελευταῖον συμφωνῶ μᾶλλον μ' ἐκείνον παρὰ μὲ σᾶς, διότι σεῖς λέγετε πεπαιδευμένον, ἐνῶ ἐκεῖνος λέγει ἀ λ η θ ῶ ς π ε π α ι δ ε υ μ ἔ ν ο ν· τὸ ἐν διοφέρει ταῦ ἄλλου πολὺ. Ὁ περίφημος Ρενὰν π. χ. εἶνε βίβαια πεπαιδευμένος (ἐνῶ δὲν εἶνε χριστιανός), ἀλλ' εἶνε ψευδῶς πεπαιδευμένος, οὐχὶ ἀληθῶς. Μὴ ἀληθὴς παιδεῖα ἐστὶ τὸ νὰ γνωρίζῃ τις ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου καὶ ὅλας τὰς ἐπιστήμας; Ἀ-

ληθῆς παιδεία, φίλτατε, εἶνε τὸ νὰ νοήσῃ τις ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πεπερασμένον. Ὁ σοφώτατος Σωκράτης οὕτως ὥριζε τὴν ἀληθῆ παιδείαν διὰ τῶν ἀθανάτων ἐκείνων Γ' νῶ-
 θι σαυτὸν καὶ ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα. Ἀμα ὁ
 σοφὸς Ρενάν κατῴρθονε νὰ χωρήσῃ ἐν τῇ διανοίᾳ του τὸ μικρὸν
 τοῦτο μάθημα, δὲν θὰ ἐπροσπάθει πλέον νὰ κατανοήσῃ τὸ μυ-
 στήριον τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ του νὰ ἀποπτύῃ τὸ
 θαῦμα τοῦτο τῆς ἱστορίας, τοῦ ὁποῦοι τὴν ὑπαρξιν ὅλον τὸ ἀν-
 θρώπινον γένος μαρτυρεῖ. Ὁ Ρενάν ἔχει πάρα πολλὰ μεγάλην
 δόσιν ψευδοπαιδείας, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθαθεν ὁ δυστυχὴς νὰ ἐξέλθῃ
 ἀπὸ τὸν περίβολον αὐτῆς· ἔπρεπε νὰ προχωρήσῃ ἀκόμη, ἵνα
 κατορθώσῃ ὅπως, διασκελίσας τὸ μεταίχμιον τῶν δύο περιβάλων,
 εἰσέλθῃ εἰς τὸν τῆς ἀληθοῦς παιδείας. Τότε ἔστὲ βέβαιος ὅτι πο-
 σῶς δὲν θὰ ἐφρόνει, ὅπως ἐν τῇ οἰήσει του φρονεῖ σήμερον . . . .
 Ὅσον δὲ διὰ τὸ ὅπερ εἶπατε ὅτι ἀμαθέστατός τις δύναται νὰ ᾔη
 χριστιανὸς ἄριστος, ἐπίσης δὲν συμφωνῶ, διότι ὁ τοιοῦτος χρι-
 στιανὸς δὲν εἶνε χριστιανὸς κατ' ἐπίγνωσιν, ἐπομένως ἀδύνατον νὰ
 ᾔη χριστιανὸς οὔτε ἄριστος οὔτε εὐσεβέστατος· οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἡ
 ὑποκριταὶ ἡ δεισιδαίμονες, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑπάρχωσι τινες, ἐπὶ τῶν
 ὁποίων ἡ θεία χάρις ἠθέλησε νὰ θαυματοουργήσῃ. Ἄλλος ὁ λόγος·
 ἐνταῦθα περὶ θαυμάτων δὲν πρόκειται.

— Δοιπὸν ἀλλοίμονον εἰς τοσούτους ἀμαθεῖς χριστιανούς ! Ὁ-
 λους τοὺς περιμένει ἡ κόλασις.

— Δὲν γνωρίζω τί τοὺς περιμένει, ἀλλ' οὔτε θέλω νὰ ἐπεμ-
 βαίνω εἰς τὰ τοῦ Θεοῦ πράγματα. Ὁ λόγος ὅτι, ἵνα ᾔη τις τῷ ὄντι
 χριστιανός, χρεωστεῖ ἀληθῶς νὰ ἐκπαιδευθῇ· καὶ ὅταν τις
 σήμερον ἀληθῶς ἐκπαιδευθῇ, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ γίνῃ
 ἀληθῆς χριστιανός. Πιθανὸν νὰ μοι ἐρωτήσητε : ὁ Κομφούκιος,
 ὁ Σωκράτης ἦσαν χριστιανοί ; Ἀνεκδοκίμως ἀπαντῶ· ναί, εἰμι βέ-
 βαιος ὅτι, ἂν ἐγεννῶντο ἡ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ἡ μετὰ τὸν Χριστόν, θὰ
 ἦσαν οἱ διαπυρότεροι θιασῶται καὶ οἱ διαπρσιώτεροι κήρυκες τοῦ
 χριστιανισμοῦ, ὡς ὑπῆρξεν ὁ Παῦλος, ὁ Αὐγουστίνος καὶ ἄλλοι.

— Εἵθε πέρμερος, ἐν τοσούτῳ, λέγοντες ὅτι ὁ Ρενάν δὲν εἶνε

χριστιανός. Ὁ Πενάν, φίλε μου, καὶ οἱ ὅμοιοι τοῦ Πενάν, ὡς ὁ Στράους καὶ ἄλλοι, εἰσὶ χριστιανοί, ἴσως πολὺ καλλίτεροι ἀπὸ σᾶς.

— «Ω ! ἐν τῶν δύο νὰ σᾶς χαρῶ· ἡ ἐγὼ εἰμι περιέργος ἡ σεῖς. Ἄνθρωπος, ὅστις ἀποκαλεῖ τὸν Χριστὸν ψεύστην, πῶς ἔπειτα δύναται νὰ ὀνομάσῃ ἑαυτὸν ὁπαδὸν τοῦ Χριστοῦ; Δι' ἀγάπην τῆς ἀληθείας ! Ὁ Χριστὸς ἐν τῇ εὐαγγελίῳ πιστοποιεῖ ὅτι ὑπάρχει μετὰ τοῦ Θεοῦ σχέσις, ἐμφαίνουσα τὴν ταύτην οὐσίαν καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ προσώπου. «Ἐγώ, λέγει, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμέν» (Ἰωαν. ι'. 30), γνωρίζομεν δὲ ὅτι πατέρα ὀνομάζει τὸν Θεόν· ἀλλαχοῦ δὲ «πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι» (Ματθ. ια'. 24). Ταῦτα τί σημαίνουν; εἰμὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν ὁμοούσιον τῷ Θεῷ. ἦτοι Θεόν. διότι εἷς ὁ Θεός; Λοιπὸν δὲν ὑπάρχει μέσος ὁ Χρῆστος ὑπῆρξεν ἡ Θεάνθρωπος ἡ θλάσφημος καὶ ἀπνευνοημένος ψεύστης. Θεάνθρωπον δὲν τὸν θέλουσιν οἱ ψευδοπεπαιδευμένοι, τὰ ἰσχυρὰ πνεύματα· ἄρα κατ' αὐτοὺς ἐστὶ θλάσφημος τις ἀλαζών λαοπλάνος. Πῶς λοιπὸν θὰ τολμήσωσι νὰ ὀνομάσωσιν ἐκτοὺς χριστιανούς; δὲν ἐντρέπονται;

— Καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὅσα λέγουσιν οἱ εὐαγγελισταὶ εἰσι λόγια τοῦ Χριστοῦ;

— Ἄν οἱ μαθηταὶ ὑπῆρξαν ψεῦσται, ἀναμφιδόλως τοιοῦτος ὑπῆρξε καὶ ὁ διδάσκαλος. Ἐπειτα μόνον αὐτὰ τὰ ὀλίγα, τὰ ὅποια εἶπαμεν, δεικνύουσι τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ; Ὁλόκληροι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους οἱ εὐαγγελισταὶ περὶ τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, ὡς περὶ ἄξονα, περιστρέφονται. Πόση ἀποκοιτᾷ, πόση ἰκανότης, ἓνα ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἐφόνευσαν μετὰ τὸν αἰσχροτέρον θάνατον οἱ ὁμογενεῖς καὶ οἱ συμπολιταὶ του, νὰ συμφωνήσῃ· εὐθὺς δέκα ψεύσται καὶ νὰ σοῦ καταστρώσουν, ἀδελφέ, ὁ καθένας τοὺς ἀπὸ μὲν μυθολογία τόσο εὐμορφῇ, τόσο σύμφωνῃ, τόσο περιεκτικῇ εἰς ὅλα

χωρίς νὰ τοὺς διαφύγῃ οὕτε τὸ ἐλάχιστον ἐξ ὧν ἀπητουντο, καὶ νὰ σοῦ χειροτονήσουν εὐθύς μόνο μιᾶς τὸ δάσκαλό τους Θεό ! Τὸ δ' ἐτι παραδοξότερον, ἀδελφέ, νὰ κατορθώσουν οἱ ψεύται οὗτοι νὰ ἀπατήσουν ὄχι μόνον τοὺς συγχρόνους των, ἀλλὰ ἐν διαστήματι δέκκα καὶ ὀκτὼ αἰώνων ἑκατομμύρια ἀνθρώπων παντὸς ἔθνους καὶ πάσης γλώσσης ! ! ἀπλοῦς τε καὶ σοφοῦς, ἀδυνάτους καὶ ἰσχυροῦς ! ! Σας βεβαιῶ, πρὸς τοὺς ψεύστας τούτους ἐγὼ αἰσθάνομαι τὸ μεγαλότερον σέβας, τὸ ὅποιον ποτὲ θὰ ἤττανόμην εἰς ἄνθρωπον. Εἰπέ μοι τώρα εἰλικρινῶς, ἂν οἱ παραλογιζόμενοι τοιοῦτους παραλογισμοὺς ἔχουσι τὸν κοινὸν νοῦν πρῶτον, καὶ δεύτερον ἂν ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει τὸν κοινὸν νοῦν, πρέπει νὰ θεωρῇται καὶ νὰ ὀνομάζεται πεπαιδευμένος, καὶ μάλιστα ἂ λ η θ ὤ ς πεπαιδευμένος.

— 'Εν τούτοις οἱ πεπαιδευμένοι καὶ πεπαιδευμένοι εἰσι καὶ νοῦν ἄνωτερον τοῦ κοινοῦ ἔχουσι. Τοῦτο εἶνε ἀλήθεια ἀναντίρρητος καί, ἂν ἐπιμείνητε περισσότερο, θὰ κατατταθῇτε γαλοῖος· διότι ἄφες κατὰ μέρος τὴν θρησκείαν, ἐξέτασον τοὺς βιθεῖς πεπαιδευμένους, τὰς γνώσεις, τὰς ἀνακαλύψεις, τὰ συγγράμματά των καὶ δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ μὴ τοὺς θαυμάσῃς καὶ νὰ μὴ τοὺς ὀνομάσῃς τῷ ὄντι πεπαιδευμένους.

— Δι' ὅλα ταῦτα εἰσὶν ἐπ' ἀληθείας ἄξιοι θαυμασμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄξιοι οἴκτου ἀφ' ἑτέρου, ἂν δὲν ἔφθασαν μέχρις ἐκείνου τοῦ σημείου, ὅθεν καθορᾶται τὸ πεπερασμένον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· διότι μόνον ὅταν ἐκεῖ φθάσωσι, τότε γινώσκονται ἑαυτοὺς καὶ ἐπικαλεσθήσονται τὴν θεῖαν ἀντίληψιν, ἥ δὲ θεία ἀντίληψις φωτίζει αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ κράξουσι μετὰ τοῦ Θωμᾶ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας: ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου ! 'Εν τῇ γνῶσει ταύτῃ ὑπάρχει ἡ ἀ λ η θ ῆ ς παιδεία· ὅλα τὰ πρὶν αὐτῆς εἰσι μικρὰ καὶ μεγάλα δόσεις ψευδοπαιδείας, ἥτις δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἔχει ὅλα τὰ θελγητρα ἐνώπιον τῆς ματαιότητος καὶ τῆς κενοδοξίας, καὶ ὅτι τὰ μάλιστα δύναται νὰ ἐπισύρῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ὁπαδῶν αὐτῆς, ἀλλ' οὐχ ἤττον καὶ τὸν οἴκτον τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀληθοῦς παιδείας. 'Ανάγνωθι μετ' ἐπιστασίας καὶ καλῆς θελήσεως τὸ ἐσχάτως ὑπὲρ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ἐκδοθὲν ἀληθῶς σοφὸν σύγγραμμα. 'Αλλὰ ἐπαναλαμβάνω, μετὰ καλῆς θελήσεως. 'Αναγνοῦς δ' αὐτό, ἐπανάλαβέ το καὶ πάλιν καὶ πάλιν.

Πῶς δύναται τις νὰ γίνη πλούσιος.

Τὰ μεγάλα πλούτη πάντοτε σχεδὸν λαμβάνουσι τὴν ἀφορμὴν ἐκ μικρῶν.

Τὸ ἱστορικὸν τοῦ πλούτου τοῦ Ροσχίλδ εἶνε περίεργον.

Ὁ Ροσχίλδ, ὁ πρῶτος τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκογενείας ταύτης, ἦτον ἀπλοῦς μεταπράτης ἐν Φραγκφόρτῃ. Ἐμέραν τινὰ ἔρριψε τρία φιορίνια εἰς τὸ βάθος μιᾶς μαλλίνης περικνημίδος, εἰπών: αὕτη ἡ περικνημὶς πρέπει νὰ γεμίσῃ.

Ἵπῃρξε φίλεργος, οἰκονόμος, εὐφυής, πολυμήχανος. Ἡ περικνημὶς ἐγέμισε καὶ, ἐπειδὴ ἦτο μικρά, ὁ Ροσχίλδ κατεσκεύασε σακκούλιον. « Αὐτὸ τὸ σακκούλιον πρέπει νὰ γεμίσῃ » εἶπε πάλιν.

Δὲν ἤλλαξε θίου σύστημα. Ἐξηγείρετο εἰς τὸ ἄτμα τοῦ ἀλέκτορος καὶ ἦτον ὑπαύστως ἐπὶ ποδός. Ἠγόραζεν, ἐπώλει, εἰς ὅλα ἐκέρδαινε. Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ τὸ σακκούλιον ἦτο πλήρες. Ἐπῆρε κιβώτιον καὶ, « τοῦτο πρέπει νὰ γεμίσῃ » εἶπε. Καὶ τῷ ὄντι μετ' ὀλίγον καιρὸν τὸ κιβώτιον ἦτο πληρέστατον. Ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος ἠλλάγησαν εἰς χαρτονομίσματα καὶ ὁ Ροσχίλδ ἐγένεε τραπεζίτης τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Ἑσσης, ἡ δὲ οἰκογένειά του ἔχει τὴν σήμερον 150 χιλιάδας φράγκων ἡμερησίον εἰσόδημα. Ἰδέτε πόσον τὰ τρία φιορίνια τῆς μαλλίνης περικνημίδος ἐκαρποφόρησαν.

Ἡ φίλια

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Τὴν ψυχὴν τὴν ἀνθρωπίνην ὁ Θεὸς δημιουργήσας
 Καὶ τὰ πάθη, τὰ μεγάλα εἰς ἐκείνην ἐμφυσήσας
 (Εὐγενῇ τουτέστι φλόγα, πλὴν ἀλλὰ καὶ κινδυνώδη,
 Ὅτις εἶνε ὡς πρωζύμη διὰ ἔργα γιγαντώδη)
 Καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ δῶρα μόλις ἦσαν τὰ ἡμίση,
 Εἶπε τότε παραχρῆμα: ἡ φίλια ἄς βλαστήσῃ·
 Εἰς τὸ βάλσαμον τὸ θεῖον τοῦτο τρέχετε ταχέως,
 Ὡς καρδίαι πληγωμέναι, καὶ θὰ ἰαθῇτ' εὐθέως.
 Ἡ φίλια μεταβάλλει τοῦ νοός μας τὴν πικρίαν
 Εἰς ἡδὺν· εὐώδες μέλι, εἰς τερπνὴν παρηγορίαν.
 Ὡ φίλια! θεῖον δῶρον, σὺ τοῦ πλάστου ἐκμαγεῖον,
 Θέρμαινέ μου τὴν καρδίαν μὲ τὸ πῦρ τὸ σὸν καὶ θεῖον.
 Ἄν ἡ τύχη κατατρέχῃ τὴν ζωὴν μου μὲ μανίαν,
 Θ' ἀπαυδήσωμεν ποτὲ μας ἔχοντες πιστὴν φιλίαν;
 Καὶ ἡ δόξα καὶ ὁ πλοῦτος εἰσὶ πράγματα μωρίας.
 Εὐτυχὴς δὲ τὰ εὕρισκει εἰς τοὺς κόλπους τῆς φίλιας.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

Περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΕΤΟΝ τοῦτο τῆς Μικρασίας καθίδρυμα εἶνε τὸ ἐργαστήριον, ἐν ᾧ κατεργάζονται τὰ διάφορα μέρη, ἀφ' ὧν ἀπαρτίζεται ἀκολουθῶς τὸ κοινωνικὸν σῶμα, ὅπερ κοινωνίαν τῆς Σμύρνης ὁ κόσμος ὠνόμασε. Τὸ πενιχρὸν μὲν τὴν ὄψιν, λαμπρὸν δμως τὴν οὐσίαν, τῶν Πιερίδων τοῦτο ἀνάκτορον ἔχει καὶ αὐτὸ βεβαίως τὴν ἱστορίαν του, τὴν ὁποίαν εὐχαρίστως ἄλλοτε θὰ σοι διηγηθῶ. Σήμερον θέλω νὰ μάθης μόνον τινὰ, τὰ ὁποῖα τις ἐπ' ἀληθείας ὀρθοφρονῶν ἐδημοσίευσε καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουσι σχέσιν τινα πρὸς τὴν σημερινὴν τῆς Σχολῆς ταύτης κατάστασιν. Ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἀκολουθῶς :

« Ἀπεφασίσθη ἡ προικοδότησις τῆς Σχολῆς διὰ μετοχῶν. Ἐκαστος πολίτης κατὰ προαίρεσιν λαμβάνων μίαν ἢ πλείονα μετοχάς, ὧν ἑκάστη ἐκ 50 ἀργυρῶν μετζίτιων, ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ αὐτὰ εἰς δέκα ἔτη, ἀνὰ 5 μετζίτια, μετὰ τοῦ τόκου τῶν πρὸς 40 0/0. Καὶ ὁ μὲν τόκος θὰ χρησιμεύῃ εἰς τὰς καθημερινὰς τῆς Σχολῆς ἀνάγκας, τὸ δὲ χρεωλύσιον ὡς προῖξ ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστος αὐτῆς.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν χρήζει σχολίων. Ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ στιγματισθῇ ἐν ἐλάττωμα μέγιστον· τὸ ἐλάττωμα τοῦτο εἶνε τὸ λ ί α ν π α ρ' ἡ μ ι ν ἀ ψ ί κ ο ρ ο ν, ὅπερ παραλύνει πᾶσαν ἰδέαν, πᾶν ἔργον ἀγαθόν. Εἶνε ἀπελπιστικὸν τὸ τοιοῦτον ! Προκειμένου δμως περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, νὰ πιστεύσω ἄρά γε ὅτι οἱ δυνάμενοι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν προικοδότησιν αὐτῆς, θὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ τοιούτης ἀναλγησίας, ὥστε νὰ παραμελήσωσι τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἔργου; Δὲν τό πιστεύω. »

Ταῦτα καὶ ἄλλας σκέψεις ὁρθὰς ὑποβállων τοῖς ἡμετέροις συμ-

πολίταις ὁ ἄνωθι ρηθεὶς ἀξιότιμος ἀρθρογράφος, συνιστᾷ αὐτοῖς θερμῶς νὰ προσέχωσι πάντοτε περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων, ἅτινα μέλλουσι νὰ διεξαγάγωσιν ἔργον τι ἀγαθόν. Τότε, λέγει, ἀλλὰ τότε μόνον, θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ τὸ ἀψέκορον θὰ ἐκλήπῃ καὶ ἄλλα ἔργα ἐπίσης· ἰερά θὰ πραγματοποιηθῶσιν, ὡς ἐπὶ παραδείγματος τὸ Ὁρφανοτροφεῖον.

Πρὶν αἱ ἄνωθι συστάσεις δημοσιευθῶσιν, αἱ εὐχαὶ τοῦ εὐγενοῦς συμπολίτου εἶχαν ἤδη ἐκκληρωθῇ. Τῇ 10ῃ Αὐγούστου παρελθόντος ἡμέρα Κυριακῇ, ἐξήκοντα περίπου τῶν φιλομουσοτέρων καὶ φιλογενεστέρων τῆς πόλεως κατοίκων, οἱ μέχρι τότε ἀπαρτίζοντες τὴν ἀορίτως ὑπὲρ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς συστηθεῖσαν καὶ παρὰ πάντων εὐλογηθεῖσαν Εὐαγγελικὴν ἑταιρίαν, ἥς ἐκκλησι αστικὸς πρόεδρος εἶνε ὁ Θεοφίλ. Ἅγιος Ξανθοπούλεως, Κ. Ἰγνάτιος, συνῆλθον καὶ ἐξέλεξαν δεκαμελῆ ἐπιτροπὴν, πρὸς προαγωγὴν τῆς ἑταιρίας, τοὺς ΚΚ. Φίλ. Περδικίδην, Ἀθ. Βουτσηῶν, Σ. Καρακούστην, Δ. Λαμπιδην, Ν. Παλαιολόγον, Κ. Πρωτοπάτην, Ἀχ. Μιταράγκαν, Κ. Μπαχατῶρην, Γ. Ἐαρινόν, Κ. Ξανθόπουλον.

Μετὰ χαρᾶς ἀπλῆτου μανθάνω ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἡ πρωτοβουλία τοῦ θεοφιλοῦς τούτου ἔργου ὀφείλεται εἰς σέ, φίλη νεολαία. Ἔντεινε λοιπόν καὶ κατευοδοῦ εἰς τοιαύτας πράξεις εὐγενεῖς, διότι οὗτος εἶνε ὁ προορισμός σου. Δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς ὅτι σύμπαντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, θὰ σπεύσωσι νὰ προικίσωσιν εἰς τὸ ἐπαρκέστατον τὴν φιλόστοργον ταύτην Μητέρα. Ἐγὼ, ἂν καὶ γέρων, ἐν τούτοις δὲν θὰ λείψω τοῦ νὰ κάμω τὸ χρέος μου. Ἐπιθυμῶ νὰ εὐπορῇ ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολή, διότι μόνον εὐποροῦσα δύναται νὰ κινῆται, ὡς λέγει καὶ ἡ ἐφημερίς, καὶ ν' ἀναπτύσσεται ἐλευθέρως· τότε οὔτε θὰ στενοχωρῆται, οὔτε θὰ ἐνοχλῇ ὡς μέχρι τοῦδε· οἱ ἔμποροι θὰ ἐνεργῶσι μετὰ μεζζονος ἀνεξαρτησίας καὶ ἐξουσίας· οἱ διδάσκαλοι γενναιότερον ἀμειβόμενοι καὶ ἀκριδῶς μισθοδοτούμενοι, θὰ ἐκτελῶσι προθυμότερον τὰ καθήκοντά των· τὰ πάντα θὰ διευθύνωνται σκοπίμως, ἀρμοδίως, ἀξιοπρεπῶς, καὶ θὰ ἐμπνέωνσιν εἰς τὸ κοινὸν σέβας καὶ θάρρος.

Ἄς σπεύσωμεν ὅθεν ἀπαξίπαντες καὶ ἄς ἐπαυξήσωμεν τὴν εὐ-
γενῇ ταύτην φάλαγγα τῆς Εὐαγγελικῆς ἐταιρίας, ἐγχειρίζοντες εἰς
τὴν συστάσαν ἤδη ἀξιότιμον αὐτῆς ἐπιτροπὴν μίαν, δύο ἢ πλειοτέ-
ρας ὁμολογίας, ὅσαι· ἕκαστος δύναται, ὡς τῷ μένῳ χρέους ἐν εἶδει
μετοχῶν, διὰ τὰς ὁποίας κατ' ἔτος θὰ πληρόνωμεν τόκους καὶ χρε-
ώλυτρα, μέχρι τῆς τελείας ἐξοφλήσεως, ἥτις γενήσεται μετὰ δέκα
ἔτη· ὁ δὲ Ἰψίστος, ἡ πηγὴ τῆς σοφίας, μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θὰ εὐ-
λογῇ ἡμᾶς· τε καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν.

Ἄς σπεύσωμεν, ναί· τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει· Πρὸ εἰκοσιν ὀ-
κτῶ ἐτῶν συνεστάτετο καὶ ἐξεδίδετο ἐνταῦθα περιοδικὸν [α' Ἡ Φιλο-
λογία] ὁμομαζόμενον. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἀναγινώσκων ἡμέραν
τινά, εὗρον κατὰ τύχην πραγματείας, ἥ· ἡ ἐπιγραφή « Περὶ τῆς
Εὐαγγελικῆς Σχολῆς τῆς Σμύρνης. » Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ, ἥ-
τις εἶνε σύντομος ἱστορία τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου μέχρι τοῦ ἔτους
ἐκείνου, ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἐρεξῆς· « Τὰ εἰσοδήματα τῆς Εὐ-
αγγελικῆς Σχολῆς συνίστανται κυρίως εἰς ἐκουσίους προσφορὰς τῶν
πολιτῶν, ἄλλοτε αὐξομένης καὶ ἄλλοτε ἐλαττουμένης ἀναλόγως τῶν
περιστάσεων. Ὁ λόγος δὲ γίνεται τὰ νῦν περὶ τῆς
βελτιώσεως τῶν πόρων αὐτῆς ἀλλὰ μέχρι τῆς
ώρας ἀγνοοῦμεν τὸ τέλος. »

Ἄν ὁ λόγος ἐγένετο καὶ πρᾶγμα τότε, ἂν δηλ. ἡ σήμερον συ-
στηθεῖσα Εὐαγγελικὴ ἐταιρία ὑπῆρχε πρὸ εἰκοσι καὶ ὀκτῶ ἐτῶν συ-
στημένη, σήμερον ἡ σχολή, φίλτατε, θὰ εἶχεν εἰσέτι εἰκοσι καὶ ὀ-
κτῶ χιλιάδας λιρῶν κεφάλαια ! ! θὰ εἶχε περιουσίαν ἥκιστα εὐκα-
ταφρόνητον. Εἰς τὸ σφάλμα λοιπόν, εἰς τὸ ὅποιον ὑπέπεσαν οἱ πα-
τέρες ἡμῶν, ἡμεῖς ἄς μὴ ὑποπέσωμεν δι' ἀγάπην τῶν Μουσῶν ! ἐ-
σκέσθημεν; ἄς ἐπιτελέσωμεν ταχέως τὰ δόξαντα. Οὕτω συμβουλευεῖ
ὁ γέρον Ἰσοκράτης.

Μετριοσύνη.

Τί, ὦ ἄνθρωπε, κυχᾶται εἰς τὴν σοφίαν σου; καὶ τί κομπάζεις
εἰς τὰ πλούτη σου; Τὸ πρῶτον πρὸς τὴν σοφίαν βῆμα σου εἶνε ἡ

συναίσθησις τῆς ἐντελοῦς ἀμαθείας σου. Ἐν λοιπὸν δὲν θέλῃς οἱ ἄλλοι νὰ σέ θεωρῶσι μικρόν, παῦτον τοῦ νὰ θεωρῇς σὺ τὸν ἐκ-
τόν σου σοφόν. Καθὼς τὸ ἀπλούστατον ἔνδυμα στολίζει μᾶλλον
τὴν ἐκ φύσεως εὐειδίῃ γυναῖκα, οὕτως ἡ κοσμιότης τοῦ ᾧθους καὶ ἡ
εὐσχημοσύνη τοῦ τρόπου εἶνε ὁ κάλλιστος τῆς σοφίας στολισμός·
ἡ γλῶσσα τοῦ μετριόφρονος προσθέτει λαμπρότητα εἰς τὴν ἀλήθειαν
καὶ αἱ μετὰ συστολῆς ἐκφράσεις καλύπτουν τὰ λάθη του· οὐδέπο-
τ' ἐμπιστεύεται εἰς τὴν ἰδίαν του φρόνησιν, ἀλλ', ἀφοῦ ἀκούσῃ
καὶ τοῦ φίλου τὴν γνώμην, ἀποφασίζει τὸ βέλτιον.

Ὅταν τὸν ἐπαινῶσι, στρέφει τὰ ὦτα ἀλλοχού. Καθὼς τὸ κά-
λυμμα τῆς αἰδοῦς προσθέτει τι περισσότερον εἰς τὴν καλλονήν, οὐ-
τως αἱ ἄρεσαι λάμπουσι μᾶλλον, ὅταν κρύπτωνται ὑπὸ τὸν πέπλον
τῆς μετριοπροσύνης.

Παρατήρησον ἐξ ἐναντίας τὸν κενόδοξον· θεώρησον τὸν μάταιον.
Καλλωπίζεται μὲ πολυτελεῖς καλλωπισμούς· διέρχεται ἀγέρωχος
καὶ σοβαρὸς τὰ διατημότερα μέρη· περιβλέπει ἐκυτὸν καὶ ἀπαιτεῖ
νὰ τὸν δακτυλοδεικτῶσιν· ὑψώνει ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν· θεωρεῖ
ὑπεροπτικῶς τὸν πτωχόν, αὐθαδιάζει πρὸς τοὺς ὑποδεεστέρους του·
καταφρονεῖ τὰς γνώμας τῶν ἄλλων καὶ ἐπιμένων ἀλλαζόνως εἰς
τὴν στρεβλὴν δοξασίαν του, ἐξελέγχεται κατησχυμένος ἐπὶ τέ-
λους. Πλήρης γελοίας κενοδοξίας καὶ μωρῶν φαντασιῶν, θεωρεῖ ὡς
εὐδαιμονίαν του νὰ λέγῃ ἢ νὰ ἀκούῃ ἄλλους νὰ λέγωσιν ὑπὲρ ἐκυ-
τοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν.

Σκέπτου, θνητέ ἄνθρωπε, διὰ ποῖον τέλος ἐπλάσθης· θεώρησον
ἀκριβῶς τὰς δυνάμεις σου· ἐξέτασον τὰς χρεῖας καὶ σχέσεις σου, καὶ
τότε θ' ἀνακαλύψῃς τὰ χρέη σου καὶ θὰ μάθῃς νὰ διευθύνῃσαι
ἀσφαλῶς πρὸς τὸν σκοπὸν σου. Στάθμιζε πρῶτον τὰς λέξεις σου,
καὶ μετὰ ταῦτα λέγε· ἀναλογίζου πρῶτον τὰς δυνάμεις σου, καὶ
μετὰ ταῦτα πράττε· Τότε ἡ ἀτιμία θὰ σέ φεύγῃ· ἡ καταισχύνῃ
θὰ ᾔνε διὰ σέ ἄλλοτρία, ἡ μεταμέλεια ἄγνωστος, καὶ λύπη ποτὲ
δὲν θ' ἀλλοιώτῃ τὸ πρόσωπόν σου.

Ἔσο λοιπὸν σκεπτικὸς· ἔκουε τὸ λογικόν σου· οἱ λόγοι του εἰσὶ

φρονήσεως λόγοι· και αἱ ὁδοὶ τοῦ φέρουσιν ἀσφαλῶς εἰς τὴν εὐτυχίαν.

Τοῦναντίον ὁ ἀπερίσκεπτος, ὅστις δὲν ἔχει χαλινὸν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ, λαλεῖ ὅ τι τύχη καὶ πίπτει εἰς τὴν παγίδα τῆς ἀπερίσκεψίας τοῦ. Καθὼς δὲ ὁ τρέχων βιάῳ· καὶ ὑπερπηδῶν τολμηρῶς τοὺς φραγμοὺς κινδυνεύει νὰ πέσῃ εἰς ἀφανῇ τινα τάφρον, οὕτω καὶ ὁ ἐπισπεύδων ἀπροβουλεύτως τινὰ ἐπιχείρησιν δύναται νὰ πάθῃ, χωρὶς νὰ προβλέβῃ τὰ ἀποτελέσματά της.

ΚΟΜΦΥΚΙΟΣ.

Ἡ βελονοθραύστρια.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Κοράσιον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν θέλω νὰ ἀναφέρω, ἤρχιζεν ἤδη νὰ προκόπτῃ εἰς τὰ χειροτεχνήματα καὶ ἰδίως τὴν ραπτικήν. Ἐν τούτοις εἶχε τὸ ἐλάττωμα νὰ θραύῃ συχνὰ βελόνας. Τοῦτο ἦτο κακόν· ἀλλὰ τὸ χειρότερον ἦτον ὅτι ἔριπτεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, χωρὶς ποσῶ· νὰ σκέπτηται ὅτι ἡ ἀκαταστασία της αὐτῇ ἡδύνατο νὰ προξενήσῃ δυσάρεστα ἐπακόλουθα.

— Πρόσεξε, κόρη μου, τῇ εἶπε πολλάκι· ἡ μήτηρ της, μὴ αὕτη ἡ κακὴ ἑξὺς, τὴν ὁποίαν δὲν θέλεις νὰ διορθώσῃς, μᾶς φέρῃ βάσανα εἰς τὸ κεφάλι μας. Τότε θὰ κλαίῃς καὶ θὰ λυπῇσαι κατάκαρδα, ἀλλὰ χωρὶς καμμίαν ὠφέλειαν. Ἐχομεν μικρὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα πολλάκις συμβαίνει νὰ περιπατῶσι καὶ ἀνυπόδητα. Ἐὰν μία μὴτρ, ἀπὸ αὐτὰς ἔμβῃ εἰς γανὲν ποδαράκι, ἐσυλλογίσθῃς ποτὲ εἰς ποῖαν θέσιν θὰ εὐρεθῶμεν; Ἡ ἴσως τοῦτο εἶνε εἰς σὲ ἀδιάφορον;

— «ὦ! ὄχι, μαμμά! αὕτη εἶνε ἡ τελευταία φορά, ὅπου ἔρριψα» ἀνέκραξεν ἑντρομος καὶ ἤρχισε νὰ συνάξῃ τὰς σπασμένους βελόνας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦτο πλήρες τὸ μέρος ἔνθα ἐκίθητο.

Ἐν τούτοις αὕτη δὲν ὑπῆρξεν ἡ τελευταία φορά.

Ἐξτρελούθει νὰ ἐργάζεται, χωρὶς παντάπασι νὰ διορθωθῇ. Τὸ ἔδαφος ἦτο πάντοτε πλήρες ἀπὸ σπασμένας βελόνας. Ἡ κόρη προσέθηκεν εἰς τὰ ἐλαττώματά της καὶ τρίτον. τὴν ἀπείθειαν. Τοῦτο δὲν εἶνε λυπηρόν ; Τὸ κατ' ἐμὲ, πολὺ καὶ μάλιστα, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἐπομένων θὰ ἴδωμεν, ἀφοῦ ἡ ἀνόητος αὕτη μικρὰ δὲν ἦτον κακὴ

Πρωτὴν τινὰ τὸ μικρότερον ἀδελφάκι της, τὸ ὁποῖον μόλις ἤρχιζε νὰ περιπατῇ, ἀφέθη διὰ μίαν στιγμὴν πλησίον τοῦ λίκνου (τῆς κούνιας) του, πρὶν τῷ βάλῃσι τὰ σανδάλιά του. Τὸ παιδάριον, κατὰμονον καὶ ὑπερχαρές, ἔτρεξε γυμνόπου, διὰ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν ἀδελφήν του, ἡ ὁποία ἤσχολεῖτο ἐπὶ ἐνὸς προσκεφαλαίου καὶ ἡ ὁποία δι' αὐτὸ εἶχε σπάσει πλείστα βελόνας.

Φωνὴ σπαραξικάρδιος τοῦ ἀθώου πλάσματος ἔκρυψε νὰ χάσῃ τὴν χροιάν της ἡ μικρὰ ράπτρια. Μὲ παλμὸν καρδίας, τὸν ὁποῖον ἕκαστος μαντεύει, ἔτρεξε πρὸς βοήθειαν τοῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον εὐθύς ἔπεσε κάτω ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἐσῆκωσεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν μικρὸν πόδα του· ἐφώναζε δὲ τοσοῦτον δυνατὰ, ὥστε ἡ καλὴ ἀδελφὴ δὲν ἐδύνατο νὰ πνίξῃ τὴν φωνήν του, ἂν καὶ τὸ ἐφίλει ἐπὶ τοῦ στόματος καὶ μετεχειρίζετο ὅσας κολακείας ἐγνώριζε καὶ ὅσα θαυπέματα.

Ἦτο λυπηρότατον νὰ βλέπῃ τις τὸν μικρὸν ἐκεῖνον τρυφερὸν πόδα πρισμένον, ἀσθενῆ καὶ πυρέσσοντα. Ἐγένετο ἀνάγκη νὰ βράζῃσι μολόχας καὶ νὰ τῷ χέμνωσιν ἐπανειλημμένως λουτρόν· νὰ βρέχῃσι πανία εἰς τὸ γάλα καὶ νὰ τὰ ἐπιθέτωσιν ἐπὶ τῆς πληγῆς. νὰ περιδένωσιν ὅλον τὸ μέλο· μὲ ἐπιδέσμους καὶ ν' ἀγρυπνήσῃ πολλά ἡμερόνυχτα πλησίον του ἡ ἀτυχὴς μήτηρ, διὰ νὰ κατωρθώσωσιν ὥστε νὰ μὴ κοπῇ τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο ποδοπάκι· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον νὰ συλλογισθῇ τις μόνον, προξενεῖ φόβικην. Ἀλλὰ δὲν ἦτον ὀλιγώτερον λυπηρόν νὰ βλέπῃ τις καὶ τὴν πτωχὴν βελονοθαύστριαν νὰ κᾶθῃται πλήρους μεταμελείας, χλωμὴ κατητρυμένη μετὰ τῆς μητρός, ἥτις εἶχεν ἤθος σδαρώτατον, καὶ τοῦ μικροῦ χαλοῦ ἀδελφοῦ της, ὁ ὁποῖος τὴν ἐχάδευσεν ἀντὶ νὰ τὴν ἐπιπλήττῃ.

Ὁφεῖλω νὰ φανῶ δίκαιος καὶ νὰ εἴπω ὅτι μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο διωρηθῇ διὰ παντὸς τὸ ἀκατάστατο, ἐκεῖνο κοράτιον. Ἀλλὰ

ἔπρεπε νὰ συμβῇ τοιοῦτόν τι, διὰ νὰ διορθωθῇ; δὲν ἦτο καλλίτερον νὰ ὑπακούσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν μητέρα, ἣ ὅποια ὡς ἄλλη προφῆτις εἶχε προειπεῖ ὅλα αὐτὰ τὰ δυσάρεστα, τὰ ὅποια συνέβησαν; Τί λέγετε, μικρὰ ἀναγνώστρις; δὲν ἔχει οὕτως; ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι μυριάκις τοῦτο θὰ ἦτο καλλίτερον. Παρακλῶ σεῖς μὲν νὰ ὤφρληθῇτε ἐκ τοῦ παθήματός της, αὐτὴν δὲ νὰ συγχωρήσητε, ὡς καὶ ὁ Θεὸς βεβαίως τὴν ἐσυγχώρησεν.

Σ. Πολλοὶ ράπτριαι συνηθίζουσι νὰ καρφόνωσι τὰς βελόνας των ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἄλλας εἰς τὰ προσκέφαλα, ἄλλας εἰς τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων καὶ ἄλλας νὰ τὰς ἀφήνωσιν ἐπάνω εἰς τὰ φορέματα. Κατὰ συνέπειαν πόσοι, πόσαι καὶ πόσα δὲν συνέβη πολλάκις ἐλευνῶς νὰ κατακεντηθῶσι! Πόσαι πτωχαὶ πλύστραι πολλάκις δὲν ὑπέφεραν τῶν παθῶν των τὸν τέραχον!

Σπουδαιοτάτη ἐφεύρεσις.

Εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον ἐν Ἀμερικῇ ἐδοκιμάσθη ἐσχάτως μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας εἶδος ἀεροπόρου πλοίου, φέροντος μηχανήν, δι' ἧς καὶ ὑψοῦται εἰς τὸν ἀέρα καὶ διευθύνεται κατὰ βούλησιν. Τὸ σύνολον τοῦτο, ὅπως νέου μηχανισμοῦ, δυνάμενον νὰ περιλάβῃ δέκα ἄτομα, κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ ἐφευρέτου ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐκτελῇ εἰς 2½ ὥρας τὸ μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀγίου Φραγκίσκου διάστημα, ὁλόκληρον δηλονότι τὸ κολοσσαῖον ἑπταήμερον ταξείδιον, τὸ ὅποιον γίνεται διὰ τοῦ νέου σιδηροδρόμου, τοῦ διερχομένου κατὰ πλάτος τὴν βορείαν Ἀμερικὴν καὶ ἐνοῦντος τοὺς δύο ὠκεανούς. Ἄν ἡ τελειωτικὴ δοκιμὴ ἐπιτύχῃ, ὅπως ἐπέτυχαν αἱ προκαταρκτικαί, ἰδοὺ λελυμένον ἐν τῶν δυσκολωτέρων ζητημάτων, ἡ πηδालιουχία δηλονότι ἐν τῇ ἀεροναυτικῇ, καὶ ὁ ἀμφωκεάνειος σιδηρόδρομος ἠναγκασμένος νὰ συναγωνίζηται πρὸς τοὺς ἄνω αὐτοῦ διαπλέοντας ἀεροναύτας.

Ὁ σοφὸς Ἀδαμάντιος Κοραΐς.

«Ἄνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος.»

(Θουκυδίδης).

Ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐξ ἀργύρου ἀνδριάντας στήσατέ του,
Καὶ πρὸς μνήμην τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου
Πανελλήνιος κατ' ἔτος ἐορτὴ ᾗς συστηθῇ,
Καὶ ὡς ἔμπορος τῶν φώτων 'ς τὴν Ἑλλάδ' ᾗς τιμηθῇ.
Καὶ χωρὸς Ἑλληνοπαίδων ἀμετρούτων μυριάδων,

Εἰς τὸν τάφον τοῦ τριγύρω τὸν λαμπρὸν τοῦ ὕμνον ᾄδων,
 "Ἄς δεικνύῃ πόσῃν δόξαν, πόσον μέγεθος τιμῶν
 Ἀποδίδ' εἰς τὴν Παιδείαν ἡ σεπτὴ Πατρὶς ἡμῶν.

Τ' ὄνομά σοι, Μουσιγέτα, εἰς τοῦ Ἑλλήνος τὰ χεῖλη
 Δὲν προφέρεται μὲ δίχως σεβασμὸν περικλητῇ,
 Καὶ μὲ δίχως ἐκπληξίν των οἱ πιστοὶ τῶν φώτων φίλοι
 Δὲν ἐξύμνησαν τὴν δόξαν τοῦ μεγάλου Κοραῆ.

Τὸν μεγάλον νοῦν θαυμάσας τῶν προγόνων κ' ὑψιπέτην
 Εἰς τῶν θείων των ἐδόθη συγγραμμάτων τὴν μελέτην,
 Καὶ ἀπέκτησε ταχέως ὁ φιλόσοφος μας τόσῃν
 Τῶν μεγάλων ἰδεῶν των καθαρότητα καὶ γνῶσιν,
 Καὶ μ' ἐντέλειαν τσαύτην ἀπὸ ταύτας ὤρελξθη,
 Καὶ τοσοῦτον τοῦ Σωκράτους τὴν σοφίαν ἐμιμήθη,
 Ὅστε κάτοχος ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΛΗΘΟΥΣ κ' ἐντελεστάτης,
 Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης τῶν Ἑλλήνων παραστάτης,

Ὅλων εἴλκυε τὸ βλέμμα,
 Τῆς πατρίδος του τὸ κλέος τῆς σπουδῆς του βάλλων θέμα.

Ὁ αἶψ' τῶν φώτων τότε ἐπλησίαζ' ἤδη πλέον,
 Τῆς ἐλευθερίας φέρων τὴν πυρίφλεκτον ρομφαίαν.
 Ὁ γιγαντιαῖος ἥρωας τῆς Γαλλίας Ναπολέον
 Πρὸς τὰ νέφη ἀνεπέτα τὴν τριχρώματον σημαίαν.

Εἰς τὸ νάμα τῆς παιδείας ἡ Ἑλλὰς βχιπτιζομένη,
 Πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἀρχίζει κατ' ὀλίγον νὰ προβαίνει·
 Καὶ ὁ Κοραῆς μακρόθεν μ' ἐνθουσιασμὸν μεγάλον
 Θεωρῶ, τῆς Οἰκουμένης τὸν σωτηριώδη σάλον,
 Καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος εὐφροσύνας ὑποδίδωμι,

Νὰ τὸ ἐξυψώσῃ σπεύδει πρὸς τὸν ἔρωτα προτρέπων
 ΤΗΣ ΑΛΗΘΙΝΗΣ παιδείας τῆς Πατρίδος τοῦ τοῦ; νέους,
 Τὴν ἀνάμνησιν προβάλλων τοῦ προγονικοῦ των κλέους,

Μὲ ἐκφράσεις πολυτίμους
 Καὶ μὲ συμβουλὰς ἐπίσης σοφωτάτας καὶ φρονίμους.

. . . . .

. . . . .

Εἰς τῶν Ἑλυσίων τόρᾳ καὶ πολυτερνῶν πεδίων
 Τὰς ἐνδόξους τῶν μακάρων καὶ τὰς θείας ἐξοχὰς
 Ἀμβροσίαν ἀναπνέων, τὸν οὐράνιον ζῆ βίον,
 Ἀθανάτους φίλους ἔχων τῶν προγόνων τὰς ψυχὰς.
 Ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐξ ἀργύρου ἀνδριάντας στήσαστέ τοι
 Καὶ πρὸς μνήμην τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου
 Πανελλήνιος κατ' ἔτος ἑορτὴ ᾗ συστηθῇ,
 Καὶ ὡς ἔφορος τῶν φώτων στήν Ἑλλάδ' ᾗ τιμηθῇ.
 Καὶ χορὸς Ἑλληνοπαίδων ἀμετροῦτων μυριάδων,
 Εἰς τὸν τάφον τοῦ τριγύρω τὸν λαμπρὸν τοῦ ὕμνον ᾄδων,
 Ἄς δεικνύῃ πόσῃ δόξαν, πόσον μέγεθος τιμῶν
 Ἀποδίδ' εἰς τὴν παιδείαν ἡ σεπτὴ Πατρίς ἡμῶν.

Ι. Δ. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ.

Φυσική.

Φυσική ὀνομάζεται ἡ διδασκαλία, τῆς ὁποίας ἀντικείμενον εἶνε ἡ φύσις, δηλαδή ὅλα ὅσα ὑποπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν. Ἡ φυσική, εἶπε σοφός τις Γάλλος, εἶνε ἡ λογικὴ τῶν πραγματικοτήτων (la Physique est la logique des réalités)· ὁ δὲ Πλάτων ποτὲ ἐρωτηθεὶς τί ἐκ τῆς φιλοσοφίας αὐτῷ περιέγρονε; τὸ μὴδὲν θαυμάζειν ἀπεκρίνατο. ἀπάντησις ἐφαρμοζομένη κυρίως εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς φιλοσοφίας. Ὅχι μόνον δὲν χάσκει τις εἰς τὴν θεάν τοῦ ἀπλουστερου φαινομένου μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλ' ἀποκτᾷ καὶ τὴν λαονότητα τοῦ κατασκευάζεσθαι καὶ διευθύνειν διαφόρους μηχανὰς χρήσιμους εἰς βιομηχανικὰς ἐργασίας, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἡ ἔλλειψις βιομηχανικῶν καταστημάτων παρ' ἡμῖν εἰς τί ἄλλο δύναται ν' ἀποδοθῇ, εἰμὴ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν τοιούτων γνώσεων; ἐπειδὴ, ὅταν ᾔηνε ἀνάγκη νὰ μεταφέρωνται μηχαναὶ ἐκ τῆς Εὐρώπης μὲ τόσῃν ἀξίαν καὶ νὰ διευθύνωνται ἀκόμη ἀπὸ ξένας χεῖρας ἐπίσης δαπανηράς, δὲν βλέπει τις οὐδὲν ὄφελος εἰς τὸν Ἑλληνα κεφαλαιούχον καὶ κτηματῆαν, εἰμὴ μόνον τὸν κίνδυνον τῶν ἰδίων ἐαυτοῦ καὶ των ξένων κεφαλαίων, Ἐνεκα τοῦτου ἀναγκάζομεθα ν' ἀγοράζωμεν ἀπὸ τοῦ; δεινοῦς περὶ τὰ τοιαῦτα τὰ πλεῖστα τῶν ὅτων ἐν τῷ βίῳ ἔχομεν, καὶ μάλιστα εἰς τὸν παρόντα πολυποικίλον τοῦ συρμοῦ βίον, συγχωροῦντες οὕτω νὰ κανονίζεται κατὰ μέγα μέρος τὸ ἐμπόριον ἡμῶν ἀπὸ τὸν ἐργοστασιάρχην τῆς Μαγχεστρίας καὶ τοῦ Λίβερπουλ. Ἀνάγκη λοιπὸν τὸ ἔθνος νὰ συνοικισθῇ καλῶς μὲ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, νὰ καταντήσῃ δὴ μὴ δὲ ἡ λογικὴ αὕτη τῶν πραγματικοτήτων, ὅπως καὶ ἡ ὑλικὴ ἡμῶν ὑπαρξὶς κατασταθῇ αὐτοτελεστέρα· διότι δυστυχῶς τὰ εὐαρεστότερα καὶ ὀνησιμώτερα ταῦτα μαθήματα ἢ παντάπασι παραμελοῦνται, ἢ ἀτελῶς σπουδάζονται ἀπὸ τὴν νεότητα τοῦ ἔθνους.

E. M. KAMΠΕΡ.

Ἡ χημεία θεραπεύουσα τὴν ἀλαζονείαν.

Γνωστὸν ὅτι ἡ θρησκεία διὰ τῆς οὐρανίου αὐτῆς διδασκαλίας θεραπεύει πολλάκις τὴν ἀλαζονείαν· δὲν ἐγνώριζαμεν ὅμως ὅτι καὶ ἡ χημεία, ἐπιστήμη ὅλως φυσικῇ, μεταξὺ τῶν ἄλλων τῆς ἀποτελεσμαμάτων ἔχει καὶ τοῦτο. Τὸ ἐφεξῆς ἀληθέστατον ἀνάδοτον τὸ ἀποδεικνύει.

Βαρόνος τις ἐν Γερμανίᾳ, ἀνήκων εἰς ἀρχαιοτάτην οἰκογένειαν, ἤκουεν ἐν Βερολίῳ τὸ μάθημα τῆς χημείας, τὸ ὁποῖον παρέδιδεν ὁ Κλαπρόθ, σοφώτατος καθηγητής. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐνῷ μετέβαινεν εἰς τὸ χημικὸν ἐργαστήριον τοῦ καθηγητοῦ τούτου, ἀνεδράπη τὸ ὄχημά του, αὐτὸς δὲ καὶ ὁ ἡνιόχος ἔπαθεν ἀρκετὰ, ὥστε ὁ ἱατρὸς παρήγγειλε νὰ φλεβοτομηθῶσι καὶ αἱ δύο. Ὁ βαρόνος ἐθεώρησε τότε τὴν ὥραν ἀρμοδίαν, διὰ νὰ λύσῃ ζήτημα, πρὸ πολλοῦ ἀνησυχοῦν αὐτόν· ἠθέλησε διὰ χημικῆς ἀναλύσεως νὰ πληροφορηθῇ, ἂν μεταξὺ τοῦ αἵματος βαρόνου Γερμανοῦ καὶ τοῦ αἵματος ἀνθρώπου τοῦ ὄχλου ὑπάρχει τῷ ὄντι φυσικὴ διαφορά, ὡς ἀξιοῦσιν οἱ εὐγενεῖς. Ὅθεν διέταξε νὰ βάλωσι τὸ αἷμα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἡνιόχου εἰς ἰδιαιτέρας ἀγγεῖα καὶ νὰ τὸ στείλωσιν εἰ τὸν σορὸν καθηγητῆν, διὰ νὰ τὸ ἀναλύσῃ μετὰ μεγίστης ἀκριθείας.

Γενομένης δὲ τῆς ἀναλύσεως, εὗρέθη ὅτι ἐκκλινον περιεῖχε τὴν αὐτὴν ποσότητα τοῦ σιδήρου, τῆς τιτάνου, τῆς μαγνησίας, τῆς φωσφορικῆς τιτάνου, τοῦ λευκώματος, τοῦ ἀλικοῦ καλίου καὶ νάτρου, τοῦ ὑπανθρακικοῦ νάτρου, τοῦ θεικοῦ καλίου καὶ τῆς βλενωδούς καὶ ἐκχυλισματικῆς ὕλης καὶ ὕδατος. Μία μόνη διαφορὰ ὑπῆρχεν, ὅτι τὸ αἷμα τοῦ βαρόνου περιεῖχε περισσότερα μέρη ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀπεδείκνυνεν ὅτι τὸ τοῦ ἡνιόχου ἦτο καλλίτερον τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου του.

Ὁ βαρόνος πεισθεὶς ἐκ τῆς συγκριτικῆς ταύτης ἀναλύσεως ὅτι τὸ αἷμα καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ἀγενῶν εἶνε φυσικῶς καὶ χημικῶς τὸ αὐτό, παρήγγειλε τὸν διδάσκαλον τοῦ υἱοῦ του νὰ βάλῃ πάντοτε ὑπὸ τὰς ὀψεις τοῦ μαθητοῦ του ἀντίγραφον τῆς περὶ τῆς ἀνα-

λύσεως ἐκθέσεως, ὅσakis τὸν ἔβλεπε θεωρεῦντα τὸ ἐκυτοῦ αἷμα ἀνώτερον τοῦ αἵματος τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ὁ γῦρος τοῦ κόσμου.

Διὰ τῶν νῦν σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων δύναται τις νὰ περι-
έλθῃ τὸν κόσμον ἐντὸς 80 ἡμερῶν, διότι ἀπαιτοῦνται ἡμέραι ἀπὸ
Παρισίων εἰς Νέον Ὑόρκην 11

ἐκεῖθεν εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον (σιδηρόδρομος)	7
» Ἰσολοχίμαν τῆς Ἰαπωνίας (ἀτμόπλουν)	21
» Χογκόγκον τῆς Κίνας (ἀτμόπλουν)	6
» Καλκούταν (ἀτμόπλουν)	12
» Βομβάην (σιδηρόδρομος)	3
» Κάϊρον (ἀτμοπλ. καὶ σιδηροδρ.)	14
» Παρισίους (ὠσταύτως)	6

Τὸ ὅλον ἡμέραι 80

Μόνον τὸ μεταξὺ Ἀλλαχαβάνης καὶ Βομβάης διάστημα ὁ ὁδοι-
πόρος ἀναγκάζεται νὰ διανύσῃ ἄνευ ἀτμοῦ· ἀλλὰ καὶ αὐτόθι ἐργά-
ζονται σήμερον πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμου.

Οἱ ἀστέρες.

Πάντες οἱ ἐν τῷ στερεώματι ὁρατοὶ ἀστέρες δι' ἀόπλου ὀφθαλ-
μοῦ, δηλαδὴ ἄνευ τηλεσκοπίου, εἶνε 6000 ! Καὶ ἐντούτοις νο-
μίζομεν ὅτι βλέπομεν ἑκατομμύρια ! Μάλιστα δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ
τις ὑγιᾶ τὴν ὄρασιν, ἵνα διακρίνῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτόν· συνήθως
4—5 χιλ. βλέπομεν.

Ἀλλὰ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου παρατηροῦμεν ἀληθῶς ἑκατοντάδας
χιλιάδων. Διὰ τῶν σημερινῶν δὲ τελειοτάτων ὀπτικῶν ὀργάνων
βλέπομεν εἰς τὰ μέρη τοῦ ἀπείρου πληθύν ἀστέρων ὡς λεπτὴν
κόνιν λάμπουσαν, ἐνῷ ὁ γυμνὸς ὀφθαλμὸς δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ
ἐκεῖ εἰμὴ σκότος πυκνόν.

Τὸ βόρειον σέλας.

Ἐν Στοκόλμῃ ὦν, εἶδον ἔν τῶν περιεργωτέρων θαυμάτων ! τὸ βόρειον σέλας. Ἦμην μετὰ τινος φίλου μου καὶ ἐθαυμάζομεν τὸ καθαρὸν τῆς σελήνης φέγγος κατὰ τὰ μέσα τῆς νυκτός, ὅτε αἰφνης παρατηρήσαμεν ἀμφίβολόν τινα καὶ ὑπόλευκον λάμψιν ἐξαπλουμένην ἐπὶ τοῦ στερεώματος. Κατ' ἀρχὰς ἐνομίσαμεν ὅτι ἦτο νέφος φωτιζόμενον ὑπὸ τῆς σελήνης, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον γραμμὴ τις φωτεινὴ ἐσχηματίσθη καὶ αἰφνιδίως διεκρίναμεν μεγίστους πυροπῆδακας, μακρὰς ξιφοειδεῖς ἀκτῖνας ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ μετὰ μικρὸν πάντα ταῦτα τὰ σχήματα συνεχωνεύθησον, καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν ἐπεφάνη φωταυγὲς τόξον, ἐκ τοῦ ὁποίου κατέπιπτε βροχὴ φωτεινῇ. Τὸ συμβαῖνον τότε ἐνώπιον ἡμῶν οὔτε περιγραφὴν ἐπιδέχεται, ἀλλ' οὔτε οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἠδύναντο νὰ προφθάσωσι τὰς τόσον ταχέως διαδεχομένας ἀλλήλας καὶ ποικιλωτάτας φάσεις τοῦ οὐρανοῦ τοῦτου φαινομένου. Ὅ,τι ἐνομίζαμεν ὅτι παρατηροῦμεν εἶχεν ἤδη ἀφανισθῇ, ἐνῷ ἀκόμη τὸ ἐζητοῦμεν, ἵνα λάβωμεν εὐκρινῇ ἰδέαν αὐτοῦ. Τὸ θαυμάσιον θέαμα ἐφαίνετο ἀφανιζόμενον ἅμα καὶ ἀναφανόμενον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν ὀλίγοις, οὐδεμία περιγραφὴ δύναται νὰ δώσῃ πιστὴν εἰκόνα τῆς εὐκινήσεως καὶ τοῦ ἀκαταλήπτου τῶν λαμπρῶν παιγνιδίων τοῦ νυκτερινοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον ἐζημιούτο κατὰ τι παρὰ τοῦ φέγγους τῆς πανσελήνου, διότι ἕνεκα αὐτῆς ἦτον ὥχρον καὶ ὑπόλευκον. Διήρκεσε δὲ πολλὰς ὥρας ἀνανεούμενον μεταβάλλον θέσιν, μετασχηματιζόμενον ἀδιακόπως, καὶ ἠκούσαμεν ὅτι πρὸ τριάκοντα ἐτῶν δὲν ἐπεφάνη ὠραιότερον εἰς τὴν Στοκόλμην.

Ἄστεϊον·

Δύο νέονυμφοὶ ἀνεχώρησαν ἐκ Βιέννης, ἅμα στεφθέντες, ὅπως διέλθωσι τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος εἰς τὰ μεταξὺ τῆς Πράγας καὶ Δρέσδης εὐφρόσυνα μέρη. Φθάσαντες σιδηροδρομικῶς εἰς Σάδαν, τὸν τόπον τῆς μελλούσης τρυφῆς των ἔμαθαν ὅτι συνοδεῖα τις εὐωχομένων κατέλαβε πάντα νὰ ἐκεῖ καταλύματα. Ἐπρόκειτο λοιπὸν τὰ περὰ-

σωσι τὴν νύκτα των ὑπὸ τοὺς ἀστέρας, ἂν ξενοδόχος τις δὲν ἐσυλλογίζετο νὰ μετασκευάσῃ τὸν λουτρῶνα τοῦ ξενοδοχείου του εἰς δωμάτιον ὕπνου.

Οὕτως ὥκονομήθη καὶ διὰ τοὺς νεονύμφους φωλεά, καὶ ἤδη ὁ Μορφεὺς εἶχε κλείσει ὄλων τῶν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τὰ βλέφαρα, ὅτε περὶ μέσας νύκτας ἡ νύμφη ἀγρυπνοῦσα ἰερόμειτεν ὅτι ἤκουσεν ἀπαισίας καταπνιγομένης κραυγᾶς καὶ θέλουσα νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀγωνίαν, ἔστυρεν (ὅπως κατέσῃ ὑπηρέτριάν τινα) σχοινίον, ὅπερ ἐνόμιζεν ἀνταποκρινόμενον πρὸς κώδωνα. Πλὴν μόλις ἐβλκυσε καὶ ἀμέσως βροχὴ ψυχροῦ ὕδατος ἐξηκοντίσθη κατὰ τῆς κεφαλῆς της. Ἡ νύμφη λοιπόν, κατατρομάξασα, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ ! Τὸ σχοινίον ἀνταπεκρίνετο εἰς douche. *

Ὁ γαμβρὸς αἰφνιδίως ὄφυνισθεῖς ἀπὸ τῆς συζύγου του τὰς κραυγὰς καὶ τρομάξας σημαίνει ἐπίσης, ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ ἤχου κώδωνος καταρράκτης θερμοῦ ὕδατος καταπίπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Τὸ σχοινίον του ἀνταπεκρίνετο ἐπίσης εἰς douche θερμόν. Τότε ἐξερβᾷ καὶ οὗτος εἰς φωνάς, ἀλλὰ πολὺ ἡχηροτέρας τῶν τῆς γυναικὸς του. Τὸ ξενοδοχεῖον ἦλθεν ἄνω κάτω, καί, ὅταν ἔτρεξαν εἰς τὸ λουτρόν, εὗρον τοὺς νεονύμφους ἀρκετὰ καλὰ διασκεδάσαντας εἰς τὸν πρωτότυπον τοῦτον νυμφικὸν θάλαμον.

Ἐν καλλιτέχνημα.

Εἰς τὴν παγκόσμιον ἐκθεσὶν τῶν Παρισίων τοῦ 1855 εἶχαν βραβευθῇ καὶ τινα ἐξ Ἀθηνῶν σταλέντα καλλιτεχνικὰ ἔργα, ἐν οἷς δύο ἀγαλμάτια, τὰ ὁποῖα οἱ γνωστοὶ καὶ εἰς τὸν παρ' ἡμῖν φιλόκαλον κόσμον ἀδελφοὶ Λάζαρος καὶ Γεώργιος Φυτάλαι ἐκ Τήνου εἶχαν κατασκευάσει. Τὸ ἐν τῶν δύο τούτων ἀγαλματίων παριστᾷ ἡ ὀπισθεν εἰκὼν, τὴν ὁποίαν ὁ ἡμέτερος ξυλογλύπτῃς κ. Μ. Νικολαΐδης ξυλογραφήσας προσήνεγκε δωρεὰν τῷ Μέντορι.

Ἐκφράζοντες δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὸν ἀκάμ.

*Douché, κατάνελησις, ἐπίσταξις, εἶδος λουτροῦ, διὰ τοῦ ὁποίου καταχέεται ἐπὶ τοῦ πάσχοντος μίλους ὕδωρ θερμόν ἢ ψυχρόν, τεχνητὸν ἢ φυσικόν.

τον τοῦτον
καλλιτέ-
χνην, πα-
ρακαλοῦ-
μεν τοὺς φι-
λοκάλους
ὁμογενεῖς
ἵνα ἐνθαρ-
ρύνωσιν ὁ-
σον ἐνεστι
πείθον τὰς
ώρας τέ-
χνας, αἵτι-
νες τοσοῦ-
τον εἶχαν
συντελέσει
εἰς τὸ μεγα-
λεῖον τῆς
ἀρχαίας
Ἑλλάδος,
τῆς μητρὸς
τῶν ἡρώων.

Ὁ ρη-
θεὶς Ξύλο-
γλύπτης

τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γεραροῦ ἡμῶν Ἱεράρχου, δι' ἧς ἐκοσμήθη
τὸ προηγούμενον φύλλον.

Ἡ εἰκὼν εἶνε ἐπίνοια τοῦ ἀγαλματοποιοῦ Λαζάρου Φυτάλη καὶ
παριστᾷ ποιμένα ὄρθιον καὶ αὐλοῦντα· παρὰ τοὺς πόδας δὲ αὐτοῦ
κάθεται κύων, ἔχων ἐστραμμένην τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἐκ τοῦ αὐ-
λοῦ ἐξερχόμενον ἦχον.

Θαρσεῖν χρὴ· τάχ' αὖριον ἔσσετ' ἄμεινον.

εἶνε πολ-
λῶν ἐπαί-
νων καὶ πά-
σης ὑπο-
στηρίξεως
ἄξιος, διότι
ἀπὸ τοῦ
«Τῇ ἐπιμε-
λείᾳ τὰ
πάντα ἀ-
λωτὰ γί-
γνεται» ὁρ-
μηθεὶς, κα-
τέγεινεν ἱ-
διαίτιστα εἰς
τὴν τέχνην
ταύτην, εἰς
ἣν καὶ το-
σοῦτον εὐ-
δοκίμως ἐ-
πέδωκεν.

Ἀπόδειξις
τοῦ τοῦ ἡ
πανομοί-
ου τύπος εἰκὼν

(ΜΕΝΤΟΡΟΣ ΤΟΜ. Α'. ΤΕΥΧ. Δ.)

4.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Ο ΚΥΝΙΚΟΣ

Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἐγεννήθη τὸ 414 π. Χ. καὶ ἀπέθανε τὸ 324
Περὶ τοῦ προτέρου βίου του τοῦτο μόνον γινώσκουμεν, ὅτι μετὰ τοῦ
πατρός του μετήρχετο ἐν Σινώπῃ, πόλει παραλίῳ τῆς Μαύρης θα-
λάσσης, τὴν κολουδιστικὴν. Κατηγορηθεὶς δὲ ἐπὶ κибδηλοποιίᾳ,
ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἀπεφάσισε
νὰ ζήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς φιλοσοφικῶς. Ἐκ πάντων τῶν φιλοσοφικῶν
συστημάτων τῷ ἤρετε τὸ τοῦ Ἀντισθένης· ὅθεν ἔλθων πρὸς αὐτόν,
ἰζύττει νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλ' ὁ Ἀντισθένης περιφρονηθεὶς
παρὰ τῆς νεολαίας καὶ ἔχων ἀπέφασιν νὰ μὴ δεχθῇ ποτε μαθη-
τὴν, ἀπεποιεῖτο τὴν αἴτησιν ταύτην τοῦ Διογένης. Ἐπειδὴ ὁμοῦ
οὗτος ἀσυστόλως ἐπέμενε, ὁ Ἀντισθένης ἠναγκάσθη νὰ προστρέξῃ
εἰς τὴν βίαν καὶ νὰ τὸν φειδέσῃ διὰ τῆς ράβδου· τότε ὁ ἄκαμptos
Διογένης οὐδαμῶς διαταραχθεὶς ἐκ τούτου, κύψας τὴν ράχιν ὑπὸ τὴν
ράβδον εἶπε μετ' ἀποφάσεως «Κτύπα, κτύπα ὅσον θέλεις, Ἀντισθένης·
ἀλλὰ δὲν θὰ εὔρης ραβδὸν τόσον σκληρόν, ὥστε νὰ μὲ ἀπομακρύνῃς
ἀπὸ σοῦ!» Ἐκ τῆς ἐπιμονῆς λοιπὸν ταύτης συγκινηθεὶς ὁ φιλό-
σοφος, τὸν ἐδέχθη μαθητὴν του.

Ὁ Διογένης εἰς τὰς περὶ φιλοσοφίας ἰδέας του ὑπερέβη πᾶν ὄριον
μετριότητος· πᾶσα ἡ φιλοσοφία κατ' αὐτὸν ἔπρεπε νὰ περιστρέφη-
ται εἰς τὸν πρακτικὸν βίον καὶ κατεφρόνει τὰς θεωρητικὰς σπουδὰς.
Κατ' αὐτὸν ὁ ἀληθὴς καὶ μόνος φιλόσοφος περιορίζει ὅσον τὸ δυνα-
τὸν τὰς ἀνάγκας τῆς φύσεως καὶ αὐτὰς τὰς κυριωτέρας· ἡ δὲ ἐκπλή-
ρωσις τῶν ἀληθῶν ἀναγκῶν τῆς φύσεως οὐδὲν ἔχει τὸ αἰσχρόν. Ὁ-
θεν κατ' αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι ἦσαν γελοῖοι, αἰσχυνόμενοι νὰ φάγω-
σιν εἰς τὸν δρόμον ἢ νὰ ἐκπληρώσωσιν ἄλλην τινα χρεῖαν. Τὴν
θεωρίαν ταύτην ἐφαρμόσας εἰς τὴν διαγωγὴν του, ἔζη εἰς τοὺς δρό-
μους ὡς ἀληθὴς κύων, ὡς καὶ ὠνόμαζεν αὐτὸν ὁ ὄχλος. Ἐκ τῆς ὑ-
περμέτρου δὲ ταύτης ὑπερβολῆς τῆς σωκρατικῆς ἀπλότητος δικαίως
ἐπωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος Σωκράτης μακρονόμος.

Τὰ λοιπὰ τοῦ βίου του ὡς καὶ τὰ διάφορα ἀποφθέγματα του, δια-
σωθέντα παρὰ Διογένη τοῦ Λαερτίου, εἰσὶ λίαν ἄξια ἀναγνώσεως.

Ἠθικὴ.

Διογένης λύχνον μεθ' ἡμέραν ἄψις, ἄνθρωπον,
ἔφη, ζητῶ.

Ὡ τῆς μεμφιμοῖρά; σου, παράξενε καὶ σιγχαμερὲ σκυλεφιλό-
σοφε ! ! Ἐχάθη πλέον ὁ κόσμος ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ πρέπει νὰ πε-
ριφέρησαι μετὸν λύχνον εἰς τὴν χεῖρα ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ νὰ
ζητῇ; ἄνθρωπον ; Δὲν βλέπεις τὸν πίθον σου ; Τί σέ μέλει ! !

— Ναί, βίλτιστε, ἄνθρωπον ζητῶ, ἀλλὰ ἄνθρωπον ἠθικόν·
ἔχεις πολλοὺς τοιούτους ; νὰ μοὶ δείξῃς ;

— Καὶ τί σημαίνει ἄνθρωπος ἠθικός ;

— Ἄνθρωπος ἠθικός λέγεται ὁ καὶ θεωρεῖ καὶ πράξει σπουδάζας
τὴν Ἠθικὴν ἐπιστήμην.

— Καὶ ὅποια τις αὕτη ἡ ἐπιστήμη ;

— Ἐκεῖνη, ἥτις διδάσκει τὸν ἄνθρωπον πῶς δύναται νὰ κατα-
σταθῇ τέλειος·

— Καὶ πότε δύναται νὰ ὀνομασθῇ τέλειος ὁ ἄνθρωπος ;

— Ὅταν—γνωρίζων τί ἐστὶ Θεός, τί ἐστὶν ἄνθρωπος, τί ἐστὶ
κοινωνία πρῶτον, καὶ δεύτερον ὅποια καθήκοντα ἔχει πρὸς τὸν Θεόν,
ὅποια πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἥτοι ἐαυτόν, καὶ ὅποια πρὸς τὴν κοινω-
νίαν ἥτοι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους;—ἐκτελῇ μεθ' ὅσον δύναται με-
γαλειτέρας ἀκριβείας αὐτὰ τὰ καθήκοντα.

— Λοιπὸν ἡ Ἠθικὴ διδάσκει τὰ τριπλᾶ ταῦτα καθήκοντα ;

— Ναί.

— Τί σημαίνει ἡ λέξις καθήκον ;

— Ἡ λέξις κ α θ ἡ κ ο ν, κύριε, εἶνε μετοχή· γνωρίζεις γραμ-
ματικὴν ; εἶνε μετοχή τοῦ ρήματος κ α θ ἡ κ ω.

— Ἐ !

— Λοιπὸν ὡς μετοχή ἔχει καὶ ὑπονοούμενόν οὐσιαστικόν. Τὸ
οὐσιαστικόν τοῦτο εἶνε ἡ λέξις ἔ ρ γ ο ν. Ὡστε κ α θ ἡ κ ο ν ἔργον

ἔστι τὸ ἔργον, ὅπερ καθήκει, ἤτοι ἔρχεται ἐπὶ τινος ἢ ἐπιβάλλεται εἰς τινά.

— Καθὰρὰ ἐξηγήσου, παρακαλῶ !! τὸ καθήκον ἔργον ἐστὶν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔρχεται ἐπὶ τινος ἢ τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται εἰς τινά; διότι τὸ ἐν διαφέρει τοῦ ἄλλου. Ἐὰν εἰπώμεν ἔρχεται, ἔρχεται ἀφ' ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐὰν εἰπώμεν ἐπιβάλλεται, ἐπιβάλλεται παρ' ἄλλου.

— Ἐχεις δίκαιον· λοιπὸν σοὶ λέγω ὅτι πρῶτον ἐπιβάλλεται καὶ δευτέρον ἔρχεται. Ὁ ὁρθὸς λόγος—ὅστις εἶνε ὁ κυβερνήτης τοῦ μικροκόσμου ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται ἄνθρωπος—αὐτὸς ἐπιβάλλει τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἔργον τοῦτο· τὸ δ' ἔργον ἐπιβληθὲν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου τοῦ κυβερνήτου, κατέρχεται καὶ ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐκτέλεσίν του. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ὀφείλει πρῶτον νὰ νοήσῃ καλῶς ὁποῖα εἰσὶ τὰ παρὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐπιβαλλόμενα καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ΣΥΝΘΕΙΣΘΗ ἑαυτὸν εἰς τὴν τούτων ἐκτέλεσιν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ νὰ μάθῃ τις ὁποῖα εἰσὶ ταῦτα τὰ ἔργα, τοῦτο δὲν εἶνε πολὺ δύσκολον· καθ' ὅσον ἀφορᾷ ὁμῶς; τὸ δευτέρον, ἤτοι τὸ νὰ συνηθίσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν τούτων ἐκτέλεσιν, τοῦτο εἶνε παρὰ πολὺ δύσκολον, δυσκολώτατον. Τοῦτο εἶνε τὸ ὁποῖον μὲ κάμνει νὰ σηκῶνω τὸν λύχνον μου καὶ μέρα μεσημέρι νὰ περιφέρωμαι.

— Φιλοσοφίας μὲ ἤρχισες καὶ δὲν ἠξεύρω πῶς θὰ τὰ ξεμπερδεύσωμεν. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε τέλειος, ὅταν γνωρίζω ὁποῖα καθήκοντα ἔχει, ἐκτελεῖ αὐτά· ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἔργον, λέγεις, μιᾶς πιστήμης, ἢ ὁποῖα ὀνομάζεται Ἠθικὴ. Διὰ τὴν ἢ ἐπιστήμην αὕτη δὲν ὠνομάσθη μᾶλλον καθηκοντολόγιον, ἀφοῦ διδάσκει τὰ καθήκοντα, διὰ τῆς γνώσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος γίνεται τέλειος;

— Διότι εἶπαμεν ὅτι τὴν τελειότητα προξενεῖ οὐχὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ καθήκοντος ἀλλὰ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ· διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὁμῶς ἀπαιτεῖται συνήθεια, τουτέστι συχνὴ ἐπανάληψις· ἄνευ ταύτης οὐδὲν κατορθοῦται. Αὐτὸ δέ, τὸ ὁποῖον σεῖς ὀνομάζετε συνήθειαν, ἐγώ

καὶ οἱ σύγχρονοί μου ὠνομάζαμεν συντομώτερα ἔθους καὶ ἡθους. Πιστεύω ὅτι ἀνέγνωσες τὸ σύγγραμμά ἐκεῖνο τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Ἠθικὰ μεγάλα. Εἰς τὸ γ' κεφάλαιον τοῦ α'. βιβλίου του ἐνθυμεῖσαι τί λέγει;

— Ναί, ἐνθυμούμαι.

— Τί;

— Τὸ γὰρ ἦθος ἀπὸ τοῦ ἔθους ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν. Ἠθικὴ γὰρ καλεῖται διὰ τὸ ἐθίζεισθαι.

— Ἄλλ' εἰς τὰ Ἠθικὰ Νικομάχεια τοῦ ἐνθυμεῖσαι τί λέγει ἐν βιβλ. β'. κεφαλ. α' ;

— Ναί, λέγει ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ ἐξ ἔθους περιγίγνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχκε, μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους...οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως ἐθίζεισθαι, ἀλλὰ πᾶσι πᾶσι, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶσι !

— Ὡστε βλέπεις ὅτι ἡ βίσις τῆς τελειότητος τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ ἦθος, τὸ ὁποῖον σεῖς συνήθειαν ὀνομάζετε καὶ τὸ ὁποῖον ἐκ νεαρῶτα της ἡλικίας πρέπει νὰ λάβῃ χώραν ! Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἐντικείμενον ἔχουσα τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὠνομάσθη Ἠθικὴ, ἀλλὰ καὶ αἱ πράξεις ἀκόμη αὐτοῦ, ὅσαι φέρουσιν εἴτε τὴν εὐδαιμονίαν εἴτε τὴν κακοδαιμονίαν, ὠνομάσθησαν ἐπίσης ἠθικαί, ὡς τῆς συνήθειας ἔχουσαι ἀνάγκην ἵνα προξενήσωσιν ἢ τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν· ὅθεν χρηστοθήης μὲν ὁ πράττων πράξεις χρηστάς, ἥτοι πρὸς τὴν τελειοποίησιν συντελούσας—κακοθήης δὲ ὁ τὰς ἐναντίας, ἥτοι ἐκείνας αἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἐπιφέρουσιν ἢ τὴν καταστροφὴν, τὴν ἐκμηδένισιν, τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ τὴν ἐξαχρείωσιν :

— ὦ ! με κατεζάλισες, κύριε Διόγενης.

— Ἄ ! σὲ κατεζάλισα. Εἰπέ μοι λοιπόν: ἔχεις πολλοὺς ἀνθρώπους τοιοῦτους νὰ μοι δείξῃς, ὁποῖον ἐγὼ ζητῶ ;

— Δηλαδὴ τελείους ;

— Ναί.

— Δηλαδὴ γνωρίζοντας τὰ πρὸς ἐξυτούς, τὰ πρὸς τὸν πλησίον

καὶ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν τριπλᾶ, περὶ τῶν ὁποίων εἶπες, καθήκοντα καὶ ἐκτελοῦντας αὐτά ;

— Ναί.

— Νὰ συλλογιθῶ καὶ ἀκολουθῶ σοὶ δίδω ἀπάντησιν.

— Λοιπὸν ! ! μὴ τοσοῦτον αὐθαιρέτως καὶ αὐθαδῶς μὲ δομάζης παράξενον καὶ σιγχαμερόν. Ἐγὼ δὲν εἶμαι παράξενος, ἀλλὰ μάλιστα ἔχω καὶ πολὺ δίκαιον.

— Εἶται ὁμῶς σιγχαμερὲς κύων καὶ ἀνυπόφορος.

— Ὅχι, βέλτιστε, οὔτε ταῦτα δὲν εἶμαι· σὺ ὁ ἴδιος ἀνεγίνωσκεις προχθὲς *Saepe est etiam sub palliolo sordido sapientia*. Ἐγὼ, ξεύρεις λατινικὰ δὲν γνωρίζω. Τί σημαίνουνσι ταῦτα ;

— Πολλὰ καὶ ὑπὸ παλαιὸν ῥάκος ὑπάρχει σοφία.

— Λοιπὸν ᾗ μὴ σὲ συγχίζῃ, παρκαλῶ, τόσον ὁ πολύθυρος καὶ ρυπαρὸς τρίβων μου.

— Ἔργον δὲν ἔχεις· περιφέρου. Ἀλλὰ φοβοῦμαι, θὰ σοῦ τελεώσῃ τὸ λαδί, καὶ ἀκόμη θὰ περιφέρῃσαι· θὰ ἔκαμνες ἴσως καλὰ, ἂν ἐφορτόνεσο καὶ ἔ, λαδικόν. Ὡρα καλὴ ! ! μὲ τὸν πίθον σου.

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

εἰς τὸν αἰοδιμον Μητροπολίτην Σμύρνης Χρύσανθον.

Ὕπνος ἡδὺ, ἱερὸς τοῦ δικαίου ὁ θάνατος· εἶ·

Καὶ ὁ τῆς Σμύρνης Ποιμὴν ὁ καλὸς τελευτήτας καθεύδει·

Ὅσπερ ἐτῶν βιωσάμενος ἤδη ἐννέα δεκάδας,

Μίλα δικαίως, καὶ ὡς εἰς κλητὸν Ἱεράρχην ἀρμόζει,

Τοῦ Κορυφαίου τὴν ρῆσιν ἰθάρρει λαλεῖν « Τὸν ἀγῶνα

Τῆς εὐτελείας τὸν μέγαν ἡγώνισμ' ἐδραῖος τῇ Πίστει,

Δικαιοσύνης λοιπὸν μοι ἀπόκειται ἤδη το στέμμα »

Τοῦτο ἡ θεία ψυχὴ τοῦ κληθεῖς· ἐκ Κυρίου λαμβάνει.

Τὸ γηριὸν τοῦ δὲ σκῆνος κηδεύουσ' ἡ φιλὴ τοῦ πατρὸς,

Ἄριπρεπῶς εἰς εὐγόνους τῆς γῆς τῆς παρέδωκε κόλπους,
 Πρὸς τὸν ἀοίδιμον Χρῦσανθον κῆδος τοιοῦτον, ὡ Σμύρνη,
 Τὰς ἀρετὰς του κηρύττει καὶ σοῦ τὸ φιλόθρυσκον ἦθος.

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 5ῃ 7μβρίου 1869.

ὑπὸ Σ. ΛΕΟΝΤΙΑΔΟΣ.

Ἀπειθία καὶ ματαιοτροσύνη.

(Ἐλευθέρα παράφρ. ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἡ Ἀγλαΐα Διμοσθενίδου ἦτο κόρη ὠραιότητι, ἡλικίας ὀκτὼ
 ἕως δέκα ἐτῶν. Τὴν ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη. Ἐνθυμοῦμαι τὴν ὠραίαν
 ἐκείνην ξανθὴν κόμην της, ἡ ὅποια ἐκυμάτιζε περὶ τὴν ἀκίνητον
 κεφαλὴν της— τοὺς μεγάλους ἐκείνους μέλανας ὀφθαλμούς, οἵτινες
 τοσοῦτον ἦσαν ζωηροί, τοσοῦτον γοργοί καὶ τοσοῦτον ἐκφραστικοί,
 ὥστε δι' αὐτῶν ὠμίλει ταχύτερα ἢ διὰ τῶν χειλέων. Ἦτον ἐνὶ
 λόγῳ κοράσιον εὐεידές, τὸ ὅποιον ὅτε τις πρῶτην φορὰν ἔβλεπεν,
 ἡθάνετο ἐκυτὸν ἀρκούντως διαθετιμένον νὰ τὸ ἀγαπήσῃ.

Ἀλλ' ἄρ' ἄγε τὰ ιδιώματά της ἀνσπεκρίνοντο πρὸς τὸ χαρὶεν
 τοῦτο ἐξωτερικόν; Φεῦ! ἐὰν πρέπη νὰ φανῶ ἀμερόληπτος, ὀ-
 φείλω μετὰ μεγάλης μου λύπης νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ μικρὰ ἡρώς
 μου εἶχε πολλὰ ἐλαττώματα καὶ ὅτι τὸ ὠραῖον της πρόσωπον ἦτο
 ἡ αἰτία τῶν περισσοτέρων παρεκτροπῶν της.

Ἰδοὺ ὅτι ἀληθῶς ἀέκαστον νομισματόσημον ἔχει τὸ ὀπιθόσημόν
 του· ἰδοὺ, ὅτι συχρότατα συμβαίνει νὰ ἐπισκιάζηται πλεονέκτημά
 τι ὑπὸ ἐλαττώματος, ὅταν τις δὲν φροντίζῃ νὰ διορθώσῃ αὐτό!

Ἡ Ἀγλαΐα δυστυχῶς δὲν εἶχε λάβει ἐξ ἀπαλῶν ὀφύχων τὴν δι-
 ουσαν ἀνατροφὴν, εἰς τὴν ὅμην πατὴρ ἦτο σχεδὸν πάντοτε ἀπὼν τῆς
 οἰκίας ἐνεκα τῶν ἀσχολιῶν του, ἡ δὲ μήτηρ, φιλάσθενος οὕτω δὲν
 ἠδύνατο νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς θυγατρὸς της. Οἱ ἄλλοι δὲν ἐσχέ-
 ποντο εἰμὴ τίς νὰ θωπεύσῃ αὐτὴν περισσότερον· ὁ μὲν διὰ τὴν ὠ-

ραιότητά της, ὁ δὲ διὰ τὸ πνεῦμα της, ἄλλος διὰ τὰς ἀστειότητάς της καὶ καθεζῆς. Ἐπρόκειτο περὶ τινος ἀπαιτήσεως τῆς μικρᾶς Ἀγλαΐας; ὅλοι ἐπαιδοῦν τίς πρῶτος νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ, καὶ τοῦτο πάντοτε μὲ πολλὰς κολακείας καὶ μὲ θωπιύματα ἄφθονα. Οὕτως ὁθεν ἐμόρρωσαν μίαν μικρὰν τὴν μᾶλλον ἀνυπόφορον, ἥτις ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ.

Ἡ Ἀγλαΐα ἔργον ἄλλο δὲν εἶχε νὰ θαυμάσῃ τὸν ἑαυτὸν της. Ποῦ τὴν ἔχανε; ποῦ τὴν εὗρισκε; πρὸ τοῦ καθρέπτου. Ἦτον ἀδύνατον, περιπατῶσα, ν' ἀπαντήσῃ ρυάκιον καὶ νὰ μὴ σταθῇ νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπόν της, διὰ νὰ θαυμάσῃ τὴν καλλονὴν της. Ὅσον διὰ τὴν κρίσιν της, εἶχε τὴν μεγαλειτέραν πεποίθησιν ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἔκρινε περὶ τῶν πραγμάτων ὅλων ἐν γένει τόσον ὀρθῶς, ὅσον αὐτὴ. Πάντες ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκούωσι καὶ νὰ προτιμῶσι τὴν γνώμην αὐτῆς πάντοτε.

Τοσοῦτον τετυφλωμένη ἦτον ὑπὸ τῆς ματαιοφροσύνης, ὥστε οὕτε ἐνόησε ὅτι καθίστατο γελοία διὰ τῶν τοιούτων τρόπων της· ἂν δ' ἐνόησε συνέπιπτε τινες νὰ τὴν εἰρωνεύωνται καὶ νὰ γελῶσι μαζὶ της, αὐτὴ ποσῶς δὲν ἤθελε νὰ πιστεῦσῃ ὅτι ταῦτα ἦσαν εἰρωνεῖαι καὶ σκώμματα, ἀλλὰ τὰ ἐξέλαμβάνεν ὡς ἀληθῆ θαυμασμὸν τῆς εὐφυΐας της καὶ ἤρχιζε νὰ προσποιῆται τὴν μετριόφρονα, νὰ κινή τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ λέγῃ τοιαῦτα, δι' ὧν κατέστρεφε πᾶσαν καλὴν ἰδέαν, τὴν ὅποion ἐν ἀρχῇ ἐσχημάτιζε ἥτις περὶ αὐτῆς, βλέπων τὴν καλλονὴν καὶ τὸ πνεῦμα της.

Ἐσπέραν τινά, ἥτις, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ἦτον ἡ ἐσπέρα τῆς 14ης ἐνὸς Σεπτεμβρίου, ὁ κ. Δημοσθενίδης εἶχε προσκεκλημένους εἰς δεῖπνον πολλοὺς ἐκ τῶν φίλων του. Ἀπὸ ὀμίλιας-εἰς ὀμίλιαν ὁ λόγος κατήντησεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν.

Ἡ Ἀγλαΐα ἤθελε νὰ ἐπαινῇται ὡς κόρη πεπαιδευμένη. Ἀλλ' ὁμως ἐπειδὴ εἶχε τόσῃ ὀκνηρίαν ὅσῃν καὶ μεταιοφροσύνην καὶ ἐπειδὴ ποτὲ οὐκ ἐκοπίαζε νὰ μελετήσῃ, διὰ τοῦτο προώδευε πολὺ βραδέως εἰς τὰ μαθήματά της.

Ἐν τῶν μαθημάτων της ἦτο καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία, εἰς ἣν

μόλις ἔῤῥχε φθάσει μέχρι τοῦ 'Ηρακλέους. 'Αλλ' ἐπειδὴ ποτὲ δὲν ἐπρόσσεχεν εἰς τὴν διδασκαλίαν (καὶ εἶχεν ἀνάγκη ἐκεῖνη νὰ προσέξῃ ; ἡ ματαιοφροσύνη της τῇ ἔλεγεν ὅτι τὰ ἡξεῦρει ὅλα), δὲν ἐγνώριζεν εἰμὴ λίαν ἀτελῶς καὶ λίαν ἐπιπολαίως τὸ ὄλγιον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μὲ κόπον πολὺν τὴν εἶχαν κάμει νὰ μάθῃ.

Ἐν τούτοις ἀδιάφορον δι' αὐτήν, ἡ γλῶσσα της τὴν ἔτρωγεν. Ἐπρεπε χωρὶς ἄλλο νὰ εὗρῃ μέσον διὰ ν' ἀναμιχθῇ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ὀμιλίαν, τὴν ὅποίαν οἱ μεγάλοι ἔκαμναν, καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ θαυμάσουν τὴν πολυμάθειάν της· ἔβλεπεν ὅτι ἦτον ἀνάγκη μεγάλη νὰ ὀμιλήσῃ καὶ ὠμίλησεν ! ! ὥς θὰ ἴδωμεν.

Εἰς τῶν συνδαιτυμόνων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀμιλίας, ἀνέκραξε.

— Μάλιστα, κύριε, ὁ 'Ηράκλειος, ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ ἴσταντο πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἂν καὶ τὸ κράτος αὐτοῦ ἐπῆζετο ὑπὸ λοιμοῦ καὶ λιμοῦ, ἐν τούτοις δὲν ἠθύμηνεν. Αὐτός, κύριοι, ὄχι μόνον τὸ στέμμα του ἔσωσεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν ἀπὸ τὰς γεῖρας τῶν Περσῶν ἠλευθέρωσε, τὸ ὅποιον γεγονὸς ἴσια ἴσια σήμερον ἑορτάζει ἡ ἐκκλησία μας, ὀνομάζουσά αὐτὸ ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς ἡμῶν Κ. Παπαρρηγόπουλος.

— Ἐχετε δίκαιον, εἶπε τις ἄλλος. Τῷ ὄντι ἂν ὁ 'Ηράκλειος δὲν ἤθελε νὰ ᾔνε τόσον πολὺ χριστιανὸς καὶ δὲν ἀναιμῖγνυετο εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ Κλήρου τῆς Συρίας καὶ τῆς Παλαιστίνης ἐκτραγείσας ἐριδας, οἱ Ἀραβες ποτὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του δὲν θὰ κατῴρθοναν νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰς Ἀσιατικὰς τοῦ κράτους ἐπαρχίας.

— « Εἶμαι καὶ' ἰοκληρίαν σύμφωνος μὲ σᾶς, κύριε, » ἀνέκραξεν ἡ Ἀγλαΐα, ἡ ὅποια πρὸ ἡμισείας ὥρας ἐναγωνίως ἐκαραδώνει τὴν στιγμὴν διὰ νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὴ τὸν λόγον της. « Τῷ ὄντι ὁ 'Ηρακλῆς ἦτο χριστιανὸς μέχρι φανατισμοῦ καὶ αὐτὴ μάλιστα ἡ μεγάλη ἀπλότης του τὸν ἔκαμε νὰ καταστραφῇ· διότι ἂν δὲν ἦτο τόσον ἄπλοος, δὲν θὰ ἐφόρει τὸν δηλητηριώδη ἐκεῖνον χιτῶνα τῆς Δι' ἁνείρεος οὕτε θὰ ὑπέφερε τὰ δεινὰ ἐκεῖνα βασιανιστήρια ».

Σεῖς, ἀναγνώσται, οἵτινες γνωρίζετε τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους σας

καὶ εἴτινες ἤξεύετε πόσον μέγα χάσμα ὑπάρχει μεταξὺ Ἑρα-
κλέους καὶ Ἑρακλείου—ἔτι δηλ. ὁ μὲν Ἑρακλῆς ὑπῆρξεν ἡμίθεος
καὶ εἷς τῶν Ἀργοναυτῶν, τοὔτεστι περὶ τὸ ἔτος 1263 π.Χ., ὁ δὲ
Ἑράκλειος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 614
μέχρι τοῦ 641 μ. Χ.—σεῖς, λέγω, εἴτινες γνωρίζετε ὅτι μεταξὺ
τῶν δύο τούτων προσώπων ὑπῆρξε χρονικὸν διάστημα ἐξ ὧν 1877
ἔτων, σεῖς δύνασθε νὰ συμπεράνητε τὸν γέλωτα, ὅστις ἐκινδύνευσε
νὰ ἐκραγῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν συνδαιτυμόνων μετὰ τὴν παρατήρησιν
ταύτην τῆς μεταίφρονος Ἀγλαίας, ἣτις ἐδείκνυε τοσαύτην ἀμά-
θειαν ὅσῃν καὶ εἴησιν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ χάριν τοῦ πατρὸς τῆς ἐκρατήθησαν, ὁ μικρὸς οὐ-
τος εἰηματίας οὐδὲν ἄλλο διέβλεπεν ἐν τῇ χαρᾷ καὶ τῇ φειδρό-
τητι — ἣτις ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν ἕνεκα τῆς τάσεως,
ἣν εἶχαν νὰ ἐκραγῶσιν εἰς γέλωτας — εἰμὴ τὴν εὐχαρίστησιν καὶ
τὸν θαυμασμόν, ὃν ἠσθάνοντο βλέποντες αὐτὴν τοσοῦτον μικρὰν
καὶ ἐν τούτοις τοσοῦτον πεπαιδευμένην.

Εἷς τῶν συνδαιτυμόνων, φίλος στενὸς τοῦ πατρὸς τῆς καὶ πρὸς ὃν
οὐκ εἶχε κάμει νεῦμα, στραφεὶς πρὸς αὐτήν, εἶπε :

— Λοιπὸν, μικρά μου, εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἂν καὶ πολὺ νέα εἰσέτι,
ἐν τούτοις γνωρίζετε τόσον καλῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους σας, ὥστε
νὰ δύνασθε νὰ φέρητε κρίσεις ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων, εἴτινες ἐβασί-
λευσαν ἐπ' αὐτοῦ, καθ' ἃ δεικνύουσιν αἱ ἀξιόλογοι παρατηρήσεις,
ἃς πρὸ ὀλίγου ἐκόμωτε ;

— ὦ ! Θεέ μου—ἀπήντησεν ἡ Ἀγλαΐα ὑπερχρῆς καὶ θρι-
αμβεύουσα ἐν τῷ βῆθει τῆς ψυχῆς τῆς, ἀλλὰ καὶ προσποιουμένη
μετριοφροσύνην, τὴν ὁποῖαν ὅμως πολὺ ἀπεῖχε καὶ νὰ ἔχῃ τῷ ὄντι
— τοῦτο δὲν εἶνε ποσῶς ἄξιον θαυμασμοῦ, κύριε· διότι ἡ ἑλληνικὴ
ἱστορία εἶνε τόσον εὐκόλος, ὥστε ἔπρεπέ τις νὰ στερεῇται παντάπασι
πνεύματος, ἵνα μὴ γνωρίζῃ αὐτὴν ἐντελέστατα.

— Καὶ ἐπειδὴ πολὺ ἀπέχετε τοῦ νὰ στερεῇσθε πνεύματος, ἀ-
πήντησεν ὁ γέρον μετ' ἄλλον ὀλίγον πανοῦργον, θεωρῶ λοιπὸν ὡς
βεβαίωτατον ὅτι εἰσθε κάτοχος τῆς ἐπιστήμης ταύτης, καὶ ἐπειδὴ

ἐκτιμῶ πολὺ τὴν κρίσιν σας, ἐπιτρέψατέ μοι, Ἀγλαΐσα μου, ν' ἀπευθύνω πρὸς ὑμᾶς ἐρώτησιν περὶ τινος πράγματος, τὸ ὅποιον πρὸ πολλοῦ μ' ἀπασχολεῖ. Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπηύθυνα πρὸς πολλοὺς σοφοὺς, ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἐδυνήθη νὰ μ' ἀπαντήσῃ. Ἐν τούτοις πρόκειται περὶ πράγματος τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντος καὶ πᾶσα ἡμέρα, ἥτις παύρεται, δεικνύει καθαρώτατα ὅτι ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ μίαν ἀπάντησιν, ἢ ὅποια νὰ ἱκανοποιῇ, οὗτος δικαίως θὰ ἤξιζε νὰ λάβῃ τὸν ὠραῖον τίτλον εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος. » Καὶ σεῖς ἀκόμη ἴσως δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ σκεφθῇτε ἐπ' αὐτῆς· τότε θὰ σᾶς δώσω μίαν προθεσμίαν. Προτιμῶ, ἂν καὶ ἀνυπόμονος, νὰ λάβω ταύτην τὴν ἀπάντησιν ὀλίγον βραδύτερα καὶ νὰ τὴν λάβω μᾶλλον σαφῇ καὶ μᾶλλον ἐμπεριστατωμένην, διότι . . . . .

Διαρκούσης ὅλης ταύτης τῆς ὁμιλίας, ἥτις ἀπηγγέλλετο μετὰ τὴν μεγαλειτέραν σοβαρότητα, ἡ Ἀγλαΐα ἐστενοχωρεῖτο πολὺ. Διέκοψε λοιπὸν τὸν ἀγορεύοντα καί, χωρὶς ποσῶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὅλα τὰ βλέμματα ἦσαν ἐστραμμένα ἐπ' αὐτῆς μετὰ περιεργίας ἐμπαικτικῆς, ἀέκραξεν.

— Ἐξ ἐναντίας, κύριε, οἷς παρακαλῶ νὰ μ' ἀπευθύνητε ὡς τάχιστα τὴν ἐρώτησιν ταύτην· ἐπειδὴ λέγετε ὅτι εἰσθε ἀνυπόμονος νὰ λάβητε ἀπάντησιν, θέλω ἀμέσως νὰ σᾶς ἀπαντήσω· τοῦλάχιστον ἐλπίζω νὰ εἰμφορέσω, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα, διότι ὑπόκωφοί τινες γίλωτες προσέβαλαν τὸ ὥσιον τῆς καὶ ἐφωδῆθη μὴ δὲ εἰδείξεν ὅσῃν ἔπρεπε μετριοφροσύνην. Τὰ πράγματα κατήντησαν πλέον σοβαρά· ἤρχισεν ὅπως οὖν νὰ τὰ ὑποπτεύηται.

Ἐνθυμεῖσθε βίβλια τί εἶπαμεν ἀνωτέρω, ὅτι δηλ. ἡ μικρὰ ἡμῶν Ἀγλαΐα τὰ πάντα ἐγίνωσκε καὶ ὅτι περὶ ἑαυτῆς εἶχε τὴν καλλιτέραν ἰδέαν.

— Λοιπὸν, ἀφοῦ ἔχει εὖτω καὶ ἀφοῦ ἔχετε ὅλην αὐτὴν τὴν καλὴν διάθεσιν— εἶπεν ὁ γέρον μετὰ τὴν μεγαλειτέραν ἀταραξίαν— ἄνευ λοιπὸν πλέον μικροῦ προοιμίου θὰ σᾶς ἀπευθύνω μίαν ἐρώτησιν.

Ἐχετε τὴν καλοσύνην νὰ μοὶ εἴπητε, κυρία, αὐτὸς ὁ ὑπὲρ τὸ δέον χριστιανὸς Ἑρακλῆς, ὁ ὅποιος ἐξόρεσε τὸν χιτῶνα τῆς Δι-

ανείρας καὶ κατεστρέφη καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἱστορίαν τόσον καλῶς γνωρίζετε—αὐτός, λέγω ὁ μέχρι φανατισμοῦ χριστιανὸς Ἑβραῖος ἔχετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ μοι εἴπητε, ποῖον μέσον θὰ εὕρισκε κατὰλληλον, ἵνα διορθώσῃ ἐν κοράσιον τοσοῦτον ὥραϊον ὡς σεῖς, ἀλλὰ καὶ μὲ τοσαύτην οἴησιν, ἥτις ἐκμηδενίζει ὅλα τὰ πλεονεκτήματα, δι' ὧν ἐπροκίσθη ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Δημιουργοῦ ;

Ἡ μικρὰ Ἀγλαΐα, ἥτις δὲν ἐσπερεῖτο πνεύματος, ἐνόησε τὸ κτύπημα καὶ ἀμέσως ἠθάνθη τὴν φιλαυτίαν της καιρῶς πληγωθεῖσαν. Ἐρυθρίασεν ὡς κεράσιον, ἐξερράγη εἰς ὀλοθυμούς καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τῆς τραπέζης κλαύουσα, ἐνῶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐχειροκρότει καὶ ἐξεκαρδίζετο ἀπὸ τὸν γέλωτα, μὴ γνωρίζων πῶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν φίλον του διὰ τὸ ὥραϊον μάθημα, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὴν θυγατέρα του.

Δυστυχῶς ἡ μικρὰ κόρη, τετυπωμένη ὑπὸ τῆς ἀνιάνου αὐτῆς ματαιοπροσύνης, ἣν εἶχαν ριζώσει ἐπὶ τῆς ἀπαλῆς ψυχῆς της ἡ καλακαία καὶ τὰ θωπεύματα τῶν θεραπειῶν, ἐλησιμόνησεν εὐθὺς τὸ μάθημα τοῦτο, καίτοι ἐπότισεν αὐτὴν τοσαύτην πικρίαν, καίτοι τοσοῦτον τὴν ἐξηυτέλισεν. Οὐδεὶς βίβαια θ' ἄρνηθῃ ὅτι τὸ παιγνίδιον τοῦτο τοῦ γέροντος, ὁ λεπτὸς οὗτος τρόπος, δι' οὗ κατώρθωσε νὰ τὴν γελάσῃ καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὴν ἐμπαίξῃ, οὐδεμίαν εὐχαρίστησιν ἐπροξένησεν εἰς τὸ κοράσιον.

Ἐν τούτοις πρὶν ἢ ἐντελῶς διορθωθῇ ὥρειλεν ἡ μικρὰ ἡμῶν ἥρωϊς νὰ ὑποστῇ ἔνεκα τῶν ἐλαττωμάτων της δυστυχήματα πολλὰ σοβαρώτερα.

Τὸ πτωχὸν παιδίον δὲν ἐβράδυνε νὰ λάβῃ νέον μάθημα καὶ μάλιστα τοσοῦτον αὐστηρόν, ὥστε οὐδ' ὁ χειρότερος ἐχθρὸς αὐτοῦ ποτὲ θὰ τῷ ἤλχετο.

Ἴδου τὸ γεγονός.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές φύλλον).

Ἀμφιδρόμια.

Ἰδιωτικὴ τῶν Ἀθηναίων ἑορτὴ, καθ' ἣν τὸ νεογνὸν βρέφος εἰσάγεται εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἐτίθετο αὐτῷ τὸ ὄνομα. Κατ' ἄλλους ἐλέγεται ὁ νόμος τῆς ἱερίας καὶ ἐτελεῖτο, ὡς μὲν λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, τὴν ἐβδόμην ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἡμέραν, ὡς δὲ ὁ Ἀριστοφάνης, τὴν δεκάτην.

Κατὰ τὸν Σουΐδαν τὰ Ἀμφιδρόμια ἐωρτάζοντο τὴν πέμπτην ἡμέραν, ὅτε ἐκαθάριζαν τὰς χεῖρας αἱ κατὰ τὸν τοκετὸν παρασταθεῖσαι γυναῖκες· ὁ καθαρισμὸς οὗτος προηγεῖτο τῆς καθ' αὐτὸ ἑορτῆς. Οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς τῶν γονέων ἐκαλοῦντο εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἥτις ἐτελεῖτο ἐσπέρας· ἔφεραν δὲ οὗτοι συνθήκας δῶρα, ἐν οἷς ἀναφέρονται καὶ σηπία καὶ πολὺποδες. Ἄν μὲν τὸ τεχθὲν ἦτον ἄρρεν, ἡ οἰκία ἐπεκοσμεῖτο ἔξωθεν μὲ κλάδους ἐλάτης· ἂν δὲ θῆλυ, μὲ στεφάνους ἐξ ἔριου. Παρετίθετο δὲ καὶ δεῖπνον, ἐν ᾧ οἱ δαιτυμόνες διετέλουν εὐθυμοί. Τὸ βρέφος τότε ἐφέρετο ὑπὸ τῆς τροφῆς πέριξ τῆς ἐστίας καὶ οὕτως ἀφιερῶτο τρόπον τινα εἰς τοὺς ἐρεστίους θεοὺς καὶ τὴν οἰκογένειαν, καὶ συγχρόνως ἐτίθετο αὐτῷ τὸ ὄνομα, τῶν δαιτυμόνων μαρτύρων γενομένων.

Ἡ περὶ τὴν ἐστίαν περιφορὰ τοῦ βρέφους ἦτο τὸ οὐσιωδέστερον τῆς ἑορτῆς μέρος, ἥτις ἐκ τῆς τελετῆς ταύτης ὠνομάσθη Ἀμφιδρόμια. Ἐτελεῖτο δὲ συνθήκας τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, εἴτε διότι εἶχαν τὴν ἰδέαν ὅτι πλεῖστα τῶν νεογνῶν ἀποθνήσκουσι πρὸ τῆς ἐβδόμης καὶ δὲν ἤθελαν νὰ τελέσωσιν εἰς μάτην τὴν ἑορτὴν, εἴτε διότι ὁ ἀριθμὸς ἐπτὰ ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μυστηριώδης καὶ ἱερός.

Ἄν ἐν δικαστηρίῳ προσήγοντο μαρτυρίαι, ὅτι πατήρ τις ἑώρτασε τὰ Ἀμφιδρόμια, τοῦτο ἦτον ἀποχρῶστα ἀπόδειξις ὅτι ἀνεγνώρισε τὸ τέκνον ὡς γνήσιον ἐκ τοῦ.

Ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ νὰ ἔχωσιν αἱ Ἕλληνες ἐν μόνῳ ὀνόματι κατέστη ἀναγκαία ἡ ὑπαρξὶς ἀναριθμήτου ποικιλίας ὀνομάτων. Οὐδὲν δὲ ἔθνος ἀπέδειξε τόσην φιλοκαλίαν καὶ εὐφυΐαν περὶ τὴν εὕρεσιν καὶ σύνθεσιν αὐτῶν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Ἄλλ' ὅσον πολλὰ

καὶ ἂν ᾔσκη τὰ ὀνόματα, ἢ ὁμωνυμία καὶ ἡ σύγχυσις ἦτον ἀνα-
πόφευκτος. Ἀναγινώσκοντες δὲ τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς δὲν εἴ-
μεθα πάντοτε βίβαιοι ἂν τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἰς διάφορα χωρία τοῦ αὐ-
τοῦ συγγραφέως ἀπαντῶμενον ἢ καὶ εἰς διαφόρους συγγραφεῖς εὐ-
ρισκόμενον, εἶνε τοῦ αὐτοῦ ἢ διαφόρων ἀνθρώπων. Καὶ αὐτοὶ οἱ
Ἑλληνες γινώσκοντες τοῦτο, ἐπροσπάθουν, ὅσῳ ἦτον ἀνάγκη
ἀκριβείας, διαφοροτρόπως νὰ σαφηνίσωσι τὴν ἐντεῦθεν προερχομέ-
νην ἀμφιβολίαν. Καὶ ὅτε μὲν προσέθετον ἐν γενικῇ πτῶσει τὸ ὄνομα
τοῦ πατρὸς, ὡς Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ὅτε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου
ἢ τῆς χώρας, ἔνθα ὁ μνημονευόμενος ἐγεννήθη, ὡς Θουκυδίδης Ἀ-
θηναῖος· ἐνίοτε ἐσυνδύαζαν τὸ ὄνομα μὲ ἐπίθετον, δηλωτικὸν τοῦ
ἐπαγγέλματος ἢ τοῦ ἔργου, ὃ μετήρχετο ὁ ὀνομαζόμενος, ἢ τῆς
σχολῆς, εἰς ἣν ἀνήκεν.

Δύο ἀνόητα στοιχήματα.

Τὰ στοιχήματα εἶνε πολλάκις ἐπιβλαβῆ οὐ μόνον εἰς τὸ θυ-
λάκιον τῶν στοιχηματιζόντων ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑγίαν των.

Εἰς στοιχηματιστῆς ἐστοιχημάτισεν ὅτι ἀλληλοδιαδόχως ἐντὸς
τεσσάρων ὥρῶν ἡδύνατο νὰ καπνίσῃ δώδεκα σιγάρα ἀξίας 25
ἐκατοστῶν τοῦ φράγκου ἑκαστον, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ πῇ ἐν τῷ
διαστήματι τούτῳ ἓν ποτήριον ζύθου. Μέχρι τοῦ ὀγδόου σιγάρου
τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν, ὁπόταν αἰφνης ᾔσθαι νευρίασιν
τινα· ἀλλ' ὅμως ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ καπνίζων καὶ τὸ ἔννα-
τον. Ἦδη εἶχε καταναλώσει τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ὅτε τῷ ἐπῆλθον βί-
αιοι ἔμετοι· Κατῴρρωσε νὰ καταπαύσῃ τοὺς ἔμετους, διακρούσας
ὅτι προῆλθον ἐκ τοῦ δηλητηρίου τῆς νικοτιανῆς· Ὁ πάσχων ἐσώθη,
ἀλλ' ἀπώλεσε τὸ στοιχίμα· ὠρίσθη δὲ οὐδέποτε πλέον νὰ μὴ
δοκιμάσῃ τοιοῦτον τι. — Ἐτερος δὲ στοιχηματιστῆς ἐρρόφησεν ὀγ-
δοήκοντα κύπελλα κα φέ ἐν τῇ κωμοπόλει Ἰλλίερς, καὶ παρ' ὀ-
λίγον ν' ἀποθάνῃ, ἂν δὲν κατέφθανεν ὁ ἱατρός, ὅστις δι' ἀλατι-
σμένου ὕδατος ᾔδυνήθη νὰ σώσῃ τὸν κινδυνεύοντα.

Διάφοροι γνῶμαι.

Αἱ κακίαι, τὰς ὁποίας πράττομεν, δὲν μᾶς προξενοῦσι τοσοῦτον μῖσος καὶ καταδρομήν, ὅσον τὰ προτερήματά μας. — Ἄν δὲν εἶχαμεν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐλαττώματα, δὲν θὰ ἡτθανόμεθα τοσαύτην ἡδονὴν παρατηροῦντες τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων. — Ἡ δύναμις εἶνε ἀνωτέρα τῆς θελήσεως, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀθωώσωμεν τὸν ἑαυτὴν μας, φανταζόμεθα πολλάκις τὰ πράγματα ἀδύνατα. — Συνήθως παραπονούμεθα διὰ τὸ μνημονικὸν μας, ὅχι ὁμῶς καὶ διὰ τὴν κρίσιν μας.

Στατιστικά.

Γεννῶνται κατ' ἔτος ἐν Λονδίῳ νόμιμοι 75,097, νόθοι 3,203.

Παριτοῖς » » 49,921, » » 9,707.

Βιέννη » » 8,821, » » 10,360.

Βρυξέλλαις » » 3,448, » » 1,833.

Ρώμη » » 1,215, » » 3,163.

Ὡστε κατὰ ἀκριεῖ ἀναλογίαν τὸ Λονδίον ἀριθμεῖ εἰς τὰ 400 νόμιμα τέκνα 4 νόθα—οἱ Παρίσιοι 48—ἡ Βιέννη 418—αἱ Βρυξέλλαι 91—ἡ Ρώμη 243.

Ἐν Ρώμῃ, ἥτις ἀριθμεῖ 215,000 κατοίκων, διαμένουσι 2469—περιληπτικῶς λαμβανόμενοι—Καρδινάλιοι, Ἀρχιεπίσκοποι, Ἐπίσκοποι καὶ Ἱερεῖς 2736 καλόγηροι καὶ 2117 καλογραῖαι. Τὸ ὅλον 7322 ἐρωμένα πρόσωπα.

Ἐν Ἀγγλίᾳ διαπράττεται μία δολοφονία μεταξὺ 178,000 κατοίκων. Ἐν Ὀλλανδίᾳ μία μεταξὺ 163,000. Ἐν Πρωσσίᾳ μία μεταξὺ 160,000. Ἐν Αὐστρίᾳ μία μεταξὺ 57,000. Ἐν Ἰσπανίᾳ μία μεταξὺ 4,113. Ἐν Νεαπόλει μία μεταξὺ 2,750 καὶ ἐν τῇ Παπικῇ ἐπικρατείᾳ μία μεταξὺ 750.

Σημ. Ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τῶν ἀνωθι τὴν προσοχὴν καὶ τὰς σκέψεις ἐκείνων, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι σήμερον περὶ παντὸς ἄλλου πράγματος χρεωστῇ νὰ σκέπτηται καὶ νὰ φροντίζῃ ὁ ἄνθρωπος ἡ περὶ τῆς θρησκείας.

Μνημονικά τυφλοῦ.

Ἰπῆρχε κατὰ τὸ 1833 εἰσέτι ἐν Σιπρίγγῃ, πόλει τῆς Σκωτίας ἐν Βρετανίᾳ, γέρον τυφλὸς καὶ ἐκείτης, εἰς πᾶσαν τὴν χώραν γνωστὸς ὑπὸ το ὄνομα ὁ τυφλὸς Ἀλίκ (Blind Alick) καὶ οὗτινος πανταχοῦ ἐξεθεάζον τὸ ἐξάριστον μνημονικόν. Ἐκ νηπιότητος ὀρφανὸς καὶ ἠναγκασμένος νὰ ζῇ ἐκ τῆς ἐπαιτείας ὁ Ἀλίκ εἶχεν ἀναγνώσει πολλὰς τὴν Ἀγίαν γραφὴν ὁλόκληρον, πρὶν ἀπολείψαι τὴν ὁρασίν του· ὅτε δὲ κατέστη τυφλός, εὐρέθη γινώσκων ἐκ στήθους τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν διαθήκην ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου στίχου. Ὑδυνάτο τις νὰ σταματήσῃ τὸν Ἀλίκ εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς Σιπρίγγης καὶ νὰ τῷ προβάλλῃ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτόν τι χωρίον τῆς Ἀγίας γραφῆς. ὁ Ἀλίκ τῷ ἔλεγεν, οὐδέως συγχιζόμενος ἐν τίνι κεφαλαίῳ εὐρίσκετο καὶ ἐπανελάμβανεν ἀπροσκόπτως πάντας τοὺς προηγουμένους καὶ ἐπομένους στίχους.

Ἡμέραν τινὰ εὐπατρίδης τις (gentleman), θέλων νὰ συγχίσῃ τὸν τυφλόν, τῷ ἀνέγνωσε στίχον τινὰ τοῦ Εὐαγγελίου, μεταβάλλων πως τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, καὶ τὸν ἠρώτησεν ἐν τίνι κεφαλαίῳ εὐρίσκεται ὁ στίχος. Ὁ Ἀλίκ μετὰ μικρὸν διαταγμὸν ὥρισεν τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ προσέθεσεν ὅτι ὁ μνημόνευθεις στίχος δὲν εἶχε καλῶς καὶ διώρθωσε τὸ πρὸς εἰρωνεῖαν μεταβληθὲν χωρίον ὑπὸ τοῦ εὐπατρίδου. Τότε οὗτος παρεκάλεσε τὸν Ἀλίκ νὰ τῷ εἴπῃ τὸν ἐννενηκοστὸν στίχον τοῦ ἐξηκοστοῦ κεφαλαίου τῶν Ἀριθμῶν, οἵτινες Ἀριθμοὶ εἰσὶ τὸ τέταρτον τεῦχος τῆς Μωσαϊκῆς πεντατεύχου (*). Νέος διαταγμὸς· ὁ Ἀλίκ μεταβάλλεται τότε· ψελλίζει λέξεις τινὰς μεταξύ τῶν ὁδόντων αὐτοῦ καὶ μετὰ ζωηρότητος «Μὲ περιπαίζετε, κύριε,» εἶπεν· «τοιοῦτος στίχος δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς Ἀριθμούς.»

Ὁ Ἀλίκ ὁπότε μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστυχίας πλῆθος ἄλλων τοιούτων ἐρωτήσεων. Συχνότατα, ἂν ἤρώτα τις αὐτὸν περὶ λόγου ἢ διδασκαλίας, ἥτις ἔγινε τὴν προτεραίαν ἐν τῷ Ναῷ, ἐπανελάμβανεν αὐτὴν σχεδὸν ὅπως εἶχε ἐκφωνηθῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἱεροκήρυκος.

(*) Τὰ τεύχη τῆς Μωσαϊκῆς πεντατεύχου εἰσὶν ἡ Γένεσις, ἡ Ἔξοδος, τὸ Λευϊτικόν, οἱ Ἀριθμοὶ καὶ τὸ Δευτερονόμιον.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΗΤΟΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΡΠΝΑ

ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ

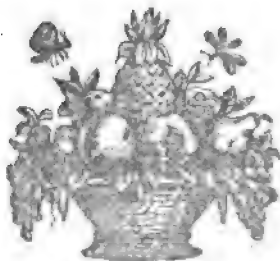
ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ

ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Α'. ΠΕΡΙΕΧΩΝ 12 ΤΕΥΧΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

1869.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἐταιρία λογίων ἀποφασίσασα νὰ τυπῇ κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα ἐπὶ ἐνὸς τυπογραφικοῦ φύλλου ἀναγνώσματα καὶ τερπνά καὶ ὠφέλιμα, ἐδημοσίευσε τὰ τέσσαρα πρῶτα φύλλα, τὰ ἀπαρτιζόντα τὸ πρῶτον τεῦχος, ὅπερ ὠνομάσθη Σεπτέμβριος.

Οἱ λόγοι οὗτοι, προβαίνοντες εἰς τὴν ἐναρξιν τοῦ δευτέρου τεύχους, σπεύδουσιν ὅπως εὐχαριστήσωσι μὲν ἐκείνους τῶν φιλομούσων, οἵτινες προθύμως ἐνεθάρρυναν τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην διὰ τῆς συνδρομῆς των, ζητήσωσι δὲ συγγνώμην παρ' ἐκείνων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐνεκα διαφύρου αἰτίων, ὅλως ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτῶν, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποταθῶσι, καὶ παρὰ τῶν ὁποίων οὐχὶ μικρὰν ἐπίσης ἀναμένουσι τὴν ἐνθάρρυνσιν.

Τὸ ἐκδοθὲν ἤδη α. τεῦχος, οὗ τὰ ἐμπεριεχόμενα 1 προοίμιον (μετ' εἰκονογραφίας)—2 παραίνεις—3 διάλογος ὅτι ὁ νέος ὀφείλει νὰ τελειῇ τὸ ὑλάχιστον τὰ ἐγκύκλια λεγόμενα μαθήματα—4 ποίημα «τὸ φθινόπωρον»—5 σύντομος βιογραφία τοῦ αἰοδίου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσάνθου (μετ' εἰκονογρ.) καὶ ἐπιτάφιος ἀπαγγελθεὶς κατὰ τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ—6 αἱ περινημίδες—7 ἐπίκρισις—8 πῶς δύναται τις νὰ γίνῃ πλούσιος—9 ποίημα «ἡ φιλία»—10 περὶ τῆς Εὐαγγ. Σχολῆς—11 μετριοφροσύνη—12 διήγημα «ἡ βελιοθραύστρις»—13 σπουδαιοτάτη ἐφεύρεσις—14 ποίημα «ὁ σοφὸς Ἀδαμάντιος Κοραΐς» (μετ' εἰκονογρ.)—15 φυσικὴ—16 ἡ χημεῖα θεραπεύουσα τὴν ἀλαζονείαν—17 ὁ γῦρος τοῦ κόσμου—18 οἱ ἀστέρες—19 τὸ βόρειον σέλας—20 ἀστεῖον—21 ἐν καλλιτέχνημα (μετ' εἰκονογρ.)—22 Διογένης ὁ κυνικὸς (μετ' εἰκονογρ.)—23 ἥθικὴ—24 ἐλεγείον—25 ἀπειθεῖα καὶ ματαιοφροσύνη (διήγημα)—26 ἀμφιδρόμια—27 δύο ἀνόητα σοιχήματα—28 διὰφοροὶ γινώμαι—29 στατιστικὰ—30 μνημονικὸν τυφλοῦ, τιμᾶται γρ. 4 καὶ εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπώλαις.

Συνδρομὴ ἐβδομαδιαία 1 γρ. πληρωτέον εὐθὺς μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ φύλλου.

Ὁ τισδὴποτε τῶν λογίων θέλῃ νὰ γράφῃ ἐπὶ τοῦ φύλλου τούτου δινάται ν' ἀποστέλλῃ τὰς πραγματείας αὐτοῦ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, ὁδὸς Ρόδων, ἀρ. 58.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φύλλον δωρεάν.

Σμύρνη τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1869.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ

ΕΙΡΗΝΗ. Ὁ Μέντωρ, τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκονογραφίαν βλέπω ἐνταῦθα, τί ἄνθρωπος ἦτον, Ἰωάννη;

ΙΩΑΝΝΗΣ. Ἦτο σεβάσμιος καὶ σοφὸς γέρον, ὅστις συνώδευσε τὸν νέον Τηλέμαχον εἰς τὰ ταξείδια, τὰ ὅποια εἶχε κάμει, ὅτε περιεφέρετο γῆν καὶ θάλασσαν, ζητῶν τὸν πατέρα του, ἀν καὶ τινες θέ-

(ΜΕΝΤΟΡΟΣ Τόμ. Α'. Τεύχος β').

Γ.

λουσιν ὄτι ὁ συνοδεύσας τὴν Τηλέμαχον δὲν ἦτον ὁ Μέντωρ, ἀλλὰ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἣ ὁποία εἶχε λάβει τὴν μορφὴν τοῦ Μέντορος. Γνωρίζεις ἐκ τοῦ βιβλίου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Μυθολογία Ἑλληνική, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἡμῶν πρόγονοι ἦσαν εἰδωλολάτραι, πιστεύοντες πολλοὺς θεοὺς καὶ πολλὰς θεάς. Ἐκ τούτων μία ἦτο καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ Διὸς καὶ θεὰ τῆς φρονήσεως. Οἱ θεοὶ ἢ αἱ θεαί, ἐσάκις ἤθελαν νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς ἄνθρωπον, ἐλάμβαναν μορφὴν ἀνθρώπου, διὰ νὰ μὴ κατὰ κατὰ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεφανίζοντο, μὲ τὸ πῦρ τῆς θεότητος.

EIP. Τίς ἦτον ὁ πατὴρ τοῦ Τηλεμάχου, παρακαλῶ ;

I. Ὁ Ὀδυσσεύς, βασιλεὺς τῆς νήσου Ἰθάκης, ἣ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἑλλάδος.

EIP. Καὶ πῶς ; εἶχε χαθῇ ὁ πατὴρ τοῦ Τηλεμάχου ;

I. Μάλιστα· δέκα ἐλόκληρα ἔτη ὁ Ὀδυσσεύς ἦτο χαμένος.

EIP. Περιέργον! Πῶς συνέβη τοῦτο, βασιλεὺς ἄνθρωπος νὰ χαθῇ ;

I. Αὐτή, Εἰρήνη, εἶνε ἀρκετὰ μεγάλη ἱστορία.

EIP. Σὲ παρακαλῶ, Ἰωάννη μου, ἐπιθυμῶ νὰ τὴν μάθω.

I. Χίλια διακόσια ἔτη πρὶν γεννηθῇ ὁ Χριστός μας ἐπὶ τῆς γῆς ἐβασίλευεν εἰς μὲν τὴν Σπάρτην, πρωτεύουσαν πόλιν τῆς Λακωνίας ἐν Πελοποννήσῳ, Μενέλαος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως—εἰς δὲ τὸ Ἴλιον, πρωτεύουσαν τῆς Τροίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀπέναντι τῆς νήσου Τενέδου, Πρίαμος ὁ υἱὸς τοῦ Λαομέδοντος.

EIP. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι βεβαίως εἶχαν καὶ βασιλίσσας.

I. Μάλιστα. Τοῦ Μενέλαου ἡ σύζυγος ἐλέγετο Ἑλένη καὶ ἦτον ἐξακουστὴ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον διὰ τὴν ὠραιότητά της. Ὁ δὲ Πρίαμος εἶχε λάβει δύο γυναῖκας· ἡ πρώτη ὠνομάζετο Ἀρίσθη, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτισεν ἓνα μόνον υἱόν, καὶ ἡ δευτέρα Ἑκάτη, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτισε πολλὰ τέκνα· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν δύο διεκρίθησαν πολὺ, ὁ Πάρις διὰ τὴν κακοήθειάν του, καὶ ὁ Ἑκτωρ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ἀνδρίαν του.

EIP. Τί κακοήθειας ἐκαμεν, Ἰωάννη, ὁ Πάρις ;

Ι. Αὐτός, φιλότατη Εἰρήνη, ἦτο νέος διεφθαρμένος· ἤθελε νὰ ἐξοδεύῃ ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ εἰς τὰς διασκεδάσεις. Ἀφοῦ εἰς τὴν πατρίδα δὲν εἶχε πλέον τίποτε ν' ἀπολαύσῃ, ἀνεχώρησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ περιηγηθῇ· Ἐκεῖ κατήντησε καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς τὸν ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς βασιλικὰς, διότι ἐνόμιζεν αὐτὸν νέον εὐγενῆ. Τὸν ἐφιλοξένησεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄλλ' αὐτὸς ἀντὶ νὰ καθήσῃ ὀλίγας ἡμέρας καὶ ν' ἀναχωρήσῃ, ἔμεινεν ἐκεῖ, ὡς θὰ ἔκαμνε πᾶς νέος ἀνάγωγος.

ΕΙΡ. Ἐγὼ, ἂν ἤμην Μενέλαος, θὰ τῷ ἐδείκνυα γρήγορα τὴν θύραν.

Ι. Δυστυχῶς δὲν τὸ ἔκαμε, σεβασθεῖς τὸν βασιλέα πατέρα τοῦ.

ΕΙΡ. Λοιπόν;

Ι. Τὸ νόστιμον ὅτι κατεπίγουσα ὑπόθεσις ἠνάγκασε τὸν Μενέλαον νὰ μεταβῇ δι' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν Κρήτην, τὴν μεγάλην ἐκείνην νῆσον, ἥτις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ κλείει πρὸς νότον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

ΕΙΡ. Τὴν ἐξουσίαζεν αὐτός, Ἰωάννη;

Ι. Ὁχι. Τῆς Κρήτης βασιλεὺς ἦτον ἄλλος τις, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἰδομενεύς, καὶ πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ ὁ Μενέλαος.

ΕΙΡ. Ἀνεχώρησε μόνος ἢ μετὰ τῆς Ἑλένης;

Ι. Μόνος, διότι τότε δὲν εἶχαν ἀτμόπλοια καὶ τὰ ταξείδια διὰ γυναῖκας ἦσαν πολὺ δύσκολα.

ΕΙΡ. Τὸν βαρετὸν Πάριν τί τὸν ἔκαμε;

Ι. Τὸν ἀφῆκεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ.

ΕΙΡ. ὦ! δὲν ἔκαμε διόλου καλὰ.

Ι. Καλῶς τὸ ἐμάντευσε. Δὲν ἔκαμε διόλου καλὰ· διότι ὁ κακοῦτης Πάρις, ὠφεληθεὶς ἀπὸ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Μενελάου, κατέπεισε μὲ τὰς κολακείας τοῦ τὴν ὥραίαν μὲν κατὰ τὸ σῶμα, κακὴν ὁμως κατὰ τὴν ψυχὴν Ἑλένην, τὴν ἐπῆρε μαζί του καὶ τάχιστα ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πατρίδα τοῦ.

ΕΙΡ. ὦ! δυστυχία. Καὶ ὁ καυμένος ὁ Μενέλαος, ὅταν ἐπέστρεψεν;

Ι. Ὁ Μενέλαος, ἅμα ἐπέστρεψε καὶ εἶδε τὴν κατασχύνην, τὴν ὅποιαν ἔπαθεν, ὥμοσεν ἐκδίκησιν καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῶν βασιλέων τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ὅλοι ἀμέσως ὠπλίσθησαν καὶ συνεξεστράτευσαν κατὰ τοῦ Πριάμου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐζήτησαν τὴν Ἑλένην καὶ ἱκανοποιήσιν διὰ τὸν Μενέλαον. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγένετο 1194 π. Χ. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος ὠνομάσθη Τρωϊκὸς πόλεμος.

ΕΙΡ. ὦ Τώρα δὲ νὰ ἰδωμεν τί ἀπέγινεν.

Ι. Ὁ Πρίαμος, σύμφωνος μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ἡρνήθη ν' ἀποδώσῃ τὴν Ἑλένην.

ΕΙΡ. Λοιπὸν κατὰ τὸν πατέρα ἦτο καὶ ὁ υἱός! Εὐγέ του· σὲ βεβαιῶ, Ἰωάννη, δὲν ἔπταιεν ὁ Πάρις, ἀφοῦ ὁ πατὴρ ἦτον τοιοῦτος. Τέλος;

Ι. Οἱ Ἕλληνες ἐπολιορκήσαν τὸ Ἴλιον καὶ δὲν ἄφιναν οὔτε νὰ εἰσέλθῃ οὔτε νὰ ἐξέλθῃ οὐδεὶς. Ἡ πολιορκία αὕτη διήρκεσε δέκα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα συνέβησαν πολλαὶ μάχαι καὶ πολλοὶ γεναῖοι ἄνδρες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐφονεύθησαν. Τέλος ἐνίκησαν οἱ Ἕλληνες, ἐπῆραν τὴν Ἑλένην, κατέκαυσαν τὸ Ἴλιον καὶ ἀπῆλθαν εἰς τὰς πατρίδας των τὸ 1184 π. Χ.

ΕΙΡ. Λοιπὸν ἐτελείωσεν ἡ ἱστορία· ἀλλὰ περὶ τοῦ Ὀδυσσεύς δὲν ἤκουσα τίποτε.

Ι. Ἐχεις δίκαιον. Ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ πατὴρ τοῦ Τηλεμάχου, ἦτον εἰς τῶν Ἑλλήνων βασιλέων, οἱ ὁποῖοι συνεξεστράτευσαν μετὰ τοῦ Μενελάου. Ὅτε ἀπῆρχετο εἰς τὸν πόλεμον, εἶχεν ἀφίσει Πηνελόπην τὴν σύζυγόν του πολὺ νέαν καὶ Τηλέμαχον τὸν υἱόν του πολὺ μικρόν. Ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δέκα ἐτῶν νοεῖς, Εἰρήνην μου, ὅτι ἡ Πηνελόπη εἶχεν ὑπερεπιθυμήσει τὸν ἄνδρα τὴς καὶ ὁ Τηλέμαχος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἥδη μεγαλώσει, ἤθελε νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα του. Οἱ ἄλλοι βασιλεῖς εἶχαν ἐπανέλθει εἰς τὰς οἰκογενεὰς αὐτῶν, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεύς δὲν ἐφαίνετο· ὁ Ὀδυσσεύς ἦτο χαμένος.

EIP. Ἴσως καὶ αὐτὸς εἶχε φονευθῇ !

I. Ὅχι. Αὐτὸς διεκρίθη μάλιστα καθ' ὅλον τὸν πόλεμον διὰ τὴν ἀνδρίαν, τὴν φρόνησιν, τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν ἐφευρετικότητα τοῦ πνεύματός του. Διὰ συμβουλῆς αὐτοῦ κατῴρθωσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Ἴλιον. Ὡστε καὶ αὐτὸς συναπῆλθε μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐναντίοι ἀνεμοὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης κατὰ τὰ μέρη, ἐνθα ὑπάρχει σήμερον ἡ Μαρωνεΐα, ἄνω τῆς νήσου Σαμοθράκης. Ἐκεῖ τότε ἐκατοίκουν ἄγριοι ἄνθρωποι, οἵτινες καὶ πολλοὺς τῶν συντρόφων του ἐφόνευσαν. Μετὰ πολλὰς δυσκολίας ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν, ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθε τοῦ Αἰγαίου πελάγους, διαβὰς τὸν μεταξὺ Κρήτης καὶ Κυθήρων πορθμόν, ἐναντίοι ἀνεμοὶ πάλιν τὸν ἐξώρισαν ἕως εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὸ μέρος ἐνθα ὑπάρχει σήμερον ἡ σατραπεία τῆς Τύνιδος (τὸ Τούνεζι). Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ὑπάρχει εἰς κόλπος, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται κόλπος τῆς Γαβῆς, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ μία νῆσος μικρά, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπίσης ἐκατοίκουν ἄγριοι ἄνθρωποι· ἀλλ' αὐτοὶ παρὰ προσδοκίαν τὸν ὑπεδέχθησαν καλῶς. Ἐκεῖθεν ἀποπλεύσας, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς Σικελίας, ἐνθα καὶ πάλιν εὗρεν ἄγριους ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἦσαν κάκιστοι καὶ οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον αὐτὸν κατεπολέμησαν ἀγριώτατα ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ πλοῖα του κατεπόντισαν. Μόλις ἠδυνήθη νὰ σώσῃ ἑν, μὲ τὸ ὁποῖον κατῴρθωσε νὰ διαφύγῃ τὰς χεῖράς των, καὶ μὲ τὸ ὁποῖον ἐφθάσεν εἰς τὴν νῆσον Ὀγυγίαν πλησίον τῆς Μελίτης (Μάλτας) κάτωθεν τῆς Σικελίας. Ἐκεῖ εὐρὼν καλὴν συναναστροφὴν, ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ, διότι πολὺ εἶχε κατακουρασθῇ ἀπὸ τὰ ναυάγια, ἄλλως τε δὲν ἐγνώριζε πλέον καὶ ποῦ εὕρισκετο. Ἐμείνει λοιπὸν ἀρκετὸν καιρὸν, ἀλλ' ἡ πατρίς, ἡ σύζυγος καὶ τὸ τέκνον του τὸν ἄφιναν νὰ ἡσυχάσῃ; Ἀπεφάσισε πάλιν ν' ἀναχωρήσῃ ! Ἀνεχώρησεν· ἀλλ' αἱ τρικυμιαί, ἡ μία τὸν ἄφινεν, ἡ ἄλλη τὸν ἐπῆλθεν. Ὅστερον ἀπὸ φοβερώτατα βάσανα ἐρρίφθη καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας, ἀλλὰ μόνον μὲ τὴν ψυχὴν !!! Ὁ ἀναξ (διότι οἱ βασιλεῖς τότε ὠνομάζοντο ἀνακτες), ὁ ἀναξ, λέγω, Ὀδυσσεὺς εὐρέθη ἐπὶ τῆς γῆς ὀλόγυμνος, διότι, διὰ

νά σωθῇ, ἤναγκάσθη νά εἰπῇ ὅλα του τὰ ἐνδύματα μέχρις ἐνὸς εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ' εὐτυχίαν εὐρέθη εἰς τὸ παράλιον ἡ κώρη τοῦ βασιλέως Ναυσικάα, ἡ ὁποία μαθούσα παρ' αὐτοῦ τίς ἦτο διέταξε μίαν τῶν θεραπαινῶν της νά τῷ δώσῃ ἐν ἐπανωφύριον, μετ' ἐπεὶ ἐσκέπατε τὴν γύμνωσίν του. Ἀκολουθῶς τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸν πατέρα της Ἀλκίνοον, ὁ ὁποῖος καὶ περιποιητικώτατα τὸν ἐφιλοξένησε καὶ διὰ πλοίου ἰδικοῦ του εἰς τὴν Ἰθάκην τὸν ἔστειλεν.

ΕΙΡ. Πόσα ἔτη ὑπέβρεν ὅλα ταῦτα τὰ βράσνα, Ἰωάννη,

Ι. Δέκα ὅλα ἔτη, Εἰρήνη μου.

ΕΙΡ. Ὁ Τηλέμαχος λοιπὸν δὲν ἔδυνήθη νά εὔρῃ τὸν πατέρα του! Τέλος τί ἀπέγινεν;

Ι. Ὁ Τηλέμαχος, ἀροῦ ὑπὸ τὴν ὠδήγίαν τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ πιστοῦ φίλου του Μέντορος περιῆλθε πολλὰς χώρας, μὴ δυνηθεὶς νά μάθῃ τίποτε περὶ τοῦ πατρός του, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰθάκην, κατὰ περίεργον σύμπτωσιν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἶχεν ἀποβιβασθῇ καὶ ὁ πατήρ του· ὥστε ἡ βασίλισσα Πηνελόπη ὑπεδέχθη συγχρόνως καὶ τὸν σύζυγον καὶ τὴν υἱόν.

ΕΙΡ. ὦ! τί χαρὰν θὰ εἶχον ἡ βασίλισσα Πηνελόπη τὴν ἡμέραν ἐκείνην!!

Ι. Ἀναμφιβόλως, Εἰρήνη· καὶ ἦτο δίκαιον νά μὴ ἀποθάνῃ πικραμένη ἡ βασίλισσα αὕτη, διότι ἦτον εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν καὶ ἐνάρετος καὶ φίλεργος.

ΕΙΡ. Τῷ ὄντι ὁ γέρον Μέντωρ ἐχρησίμευσε πολὺ εἰς τὸν Τηλέμαχον· διότι, ἂν δὲν εἶχε τοιοῦτον συνοδοιπόρον, τίς ἤξεύρει ποῦ θὰ ἐπνίγετο, ἀροῦ ὁ ΠΑΤΗΡ του ὑπέφερε τόσα!

Ι. Βέβαια, Εἰρήνη. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς πρέπει σήμερον ν' ἀκροαζώμεθα μετὰ προσοχῆς τὰς συμβουλὰς του καὶ νά τὰς φυλάττωμεν, διὰ νά σωθῶμεν ἀπὸ τὰ πολλὰ ναυάγια, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ταχίσδιον τοῦ βίου θὰ μᾶς παρουσιάσθωσιν.

ΕΙΡ. Εἴμαι σύμφωνος, Ἰωάννη.

Ἀπειθεια καὶ ματαιοφροσύνη.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἡ Ἀγλαΐα ἡγάπα πολὺ τὰ βρασμένα κάστανα.

Γνωρίζετε, ὅτι τὰ κάστανα γάνουν μέρος τῆς γλυκύτητός των, ὅταν τις τὰ βράσῃ ἐντὸς μεγάλης ποσότητος ὕδατος.

Ἡ Κ. Δημοσθενίδου, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ περισσότερον τὴν κόρην της, τὰ ἐβράζεν ἡ ἰδίᾳ εἰς τὸ ἰδικόν της δωμάτιον ἐντὸς μικρὰς σιδηρᾶς χύτρας, τὴν ὁποῖαν πλήρη ὕδατος καὶ ἐρμητικῶς κεκλεισμένην (*). εἶχε πάντοτε πλησίον τοῦ πυρὸς πρὸς χρῆσιν της, καθὼ φιλάσθενος, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπαμεν. Ὅτε ὅμως ἐρριπτεν ἐντὸς αὐτῆς τὰ κάστανα, ἔχυνε τὸ ἥμισυ ὕδωρ καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐθετεν ἐπ' αὐτῶν τεμάχιον πανίου διὰ νὰ συγκεντρώῃ τὸν ἀτμὸν καὶ οὕτω νὰ μὴ ἀποβάλλωσιν οὐδὲν τῆς γλυκύτητός των τὰ κάστανα.

Πολλάκις ἡ Ἀγλαΐα, ἡ ὁποία πάντοτε ᾔθελε νὰ συμβουλευῇ, εἶχεν ἐρωτήσει τὴν μητέρα διατί, ἀντὶ νὰ χύσῃ τὸ ἥμισυ ὕδωρ, δὲν τὸ χύνει ὅλον. Προσέθετε δὲ ὅτι ἀφεύκτως, ἂν τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο οὕτω, τὰ κάστανα θὰ ᾔσαν ἀκόμη γλυκύτερα.

Εἰς μάτην ἡ μήτηρ τῇ εἶχεν ἐξηγήσει ὅτι, ἂν ἡ χύτρα ἀνευ ὕδατος, μὲ μόνᾳ τὰ ἡμιβρεγμένα κάστανα ἐκλείετο ἐρμητικῶς καὶ ἐθέτετο εἰς τὸ πῦρ, ὁ ἀτμὸς πάραυτα θὰ τὴν ἐσπανε.

Τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐνόει τοῦτο, ἐφρόνει πάντοτε ὅτι ἡ μήτηρ εἶχε λάθος καὶ ὅτι αὐτὴ ἐσκέπτετο ὀρθῶς.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ χειμῶνος, καθ' ἣν ἡ Κ. Δημοσθενίδου εἶχε θέσει, ὡς τὸ σὺνθεας, τὴν χύτραν μὲ κάστανα εἰς τὸ πῦρ, ἐγινεν ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν αἵθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἐξῆλθε λοιπόν, συστήσασα στενῶς εἰς τὴν κόρην της νὰ μὴ ἐγγίξῃ τὰ κάστανα.

Ἀλλ' ἡ Ἀγλαΐα μόλις ἔμεινε μόνη, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν πάντοτε τῆς ἰδέας ὅτι ἡ μήτηρ εἶχε λάθος, ὑπερχρείσθη ὅτι εὗρεν εὐκαιρίαν καταλληλὴν νὰ κάμῃ τὸ πείραμά της, ἐγонуπέτησε πρὸ τῆς ἐξίτας, ἐκένωσεν εἰς τὴν στάκτην ὅλον τὸ ὕδωρ τῆς χύτρας, ἔθεσε πά-

(*) Κεκλεισμένην οὕτως ὥστε ποσῶς νὰ μὴ ξεθυμαίνῃ.

λιν τὸ πανίον μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ ἔκλεισεν αὐτὴν ὅσον ἡδύνατο μᾶλλον ἐρμητικῶς, προσπαθήσασα νὰ μὴ ἀφίσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἀνοιγμα.

Ἐπειτα, ὅλη χαρὰ διὰ τὸ κατόρθωμα, ἐπλησίασε τὸ ὠτίον τῆς πρὸς τὴν χύτραν καὶ ἤκουε τὸν κρότον, τὸν ὁποῖον ἔκμαναν τὰ κάστανα, νομίζουσα ὅτι ὁ ἤχος οὗτος ἦτο καλὸς οἰωνὸς τῆς ἐπιτυχίας τῆς.

Ἄλλ' αἶφνης, ὦ φρίκη! ἔκρηξις ὁμοία μὲ τὴν ἔκρηξιν πιστολίου ἀκούεται.

Ὅλοι τρέχουσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κ. Δημοσθενίδου.

Εὐρίσκουσι τὴν Ἀγλαΐαν λειποθυμημένην ὑπὸ τοῦ τρόμου, τὸ πρόσωπόν τῆς ἡμίκαυστον, κατεσκατωμένην ἀνωθεν ἕως κάτω, τὰ φορέματά τῆς ἐν ἀταξίᾳ, καυμένα καὶ ξεσχισμένα εἰς πολλὰ μέρη.

Τὸ παιδίον τρομάξαν ὑπὸ τοῦ κρότου, εἶχε πέσει κατὰ πρῶτον ἐπὶ τοῦ πυρός, ἀνωθεν τοῦ ὁποίου ἴστατο ἐσχυμμένον· ἀλλ' ἔπειτα, ἐπειδὴ ἐκάη, ἐτεινάχθη μὲ δύναμιν πρὸς τὰ ὀπίσω· ὁ δὲ τρόμος καὶ οἱ πόνοι ὁμοῦ ἐπέφερον τὴν λειποθυμίαν.

Τὸ δυστυχὲς τεκνίον ἔμεινε δύο ὅλους μῆνας εἰς τὴν κλίνην ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀλγεινοτέρων παραλαλημάτων, καὶ αὕτη δὲ ἡ ζωὴ του ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἦτον εἰς κίνδυνον.

Τέλος αἱ μεγάλαι προσπάθειαι καὶ ἡ μητρικὴ ἀφοσίωσις κατάρθωσαν νὰ τὴν σώσωσιν· ἀλλ' ὅποια μεταβολὴ εἶχεν ἐπέλθει εἰς ὅλον τὸ ὠραῖόν τις πρόσωπον!

Τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα ξανθὰ μαλῖα, διὰ τὰ ὅποια τοσοῦτον ὑπερηφανεύετο, ἔπεσαν ὅλα ἕνεκα τοῦ ἰσχυροῦ πυρετοῦ, ὑπὸ τοῦ ὁποίου εἶχεν ὑποφέρει· τὸ μέτωπον καὶ αἱ παρειαὶ τῆς κατεσιγματίσθησαν ἀπὸ στίγματα βαθέα καὶ ἀνεξάλειπτα!

Νὰ τὸ εἰπῶμεν; Ἡ Ἀγλαΐα ὄχι μόνον δὲν ἦτο πλέον ὠραία... Ἡ Ἀγλαΐα ἦτο δυσειδής.... Ἡ Ἀγλαΐα ἐκεῖνη, ἥτις τοσοῦτον ἐκόμπαζε διὰ τὴν ὠραιότητά τῆς, ἐτιμωρεῖτο συγχρόνως διὰ τὴν φιλαρέσκειαν, τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην καὶ τὴν οἰκτρίαν τῆς.

Τὸ μάθημα ὑπῆρξε σκληρόν· δὲν ἔχει οὕτως;

‘Αλλ’ ὅμως ὑπῆρξε σωτήριον.

Ἡ ἀγαθὴ μήτηρ τῆς Ἀγλαΐας, φοβουμένη νὰ μὴ τῇ προξενήσῃ λύπην καιρίαν, εἶχεν ὀριστικῶς ἀποποιηθῇ νὰ τῇ δώσῃ κάτοπτρον, ἂν ἐκεῖνη ἐπανειλημμένως εἶχε ζητήσει.

Ἡμέραν τινὰ ἡ κυρία Πηνελόπη, φίλη τῆς κ. Δημοσθενίδου, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἀγλαΐας, ἥτις εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ ἀναλαμβάνῃ.

Ἡ κυρία αὕτη ἤρχετο νὰ τὴν προσκαλέσῃ εἰς χορόν, τὸν ὅποιον κοράσια τῆς ἡλικίας της ἐμελλαν νὰ δώσωσι μετὰ τινος ἐβδομάδας.

Ἐπειδὴ εἶχε παρέλθει ἀρκετὸς καιρὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θλίβεροῦ ἐκείνου συμβεβηκότος, ἡ Ἀγλαΐα, ἐλπίζουσα ὅτι ἦτον ἤδη ἐντελῶς τεθεραπευμένη, παρεκίνει ἐπιμόνως τὴν μητέρα της νὰ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὸν χορόν.

— Ἀλλά, δυστυχῆς τέκνον, ἀνέκραξε μετὰ λύπης ἡ κ. Δημοσθενίδου, ἀρνούμενη σοι τοῦτο, σὲ ἀπαλλάττω ἀπὸ ἐν βάσανον· τὸ πιστεύεις; ἂν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτω, θὰ σ’ ἐστέρουν μίαν τοιαύτην διασκέδασιν;

— ὦ μήτηρ! (εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα μετὰ γαλήνης, τὴν ὁποίαν τις ἐκ μέρους της δὲν ἐπερίμενε) πιστεύω ὅτι ἀρκετὰ καλὰ σὲ ἐνόησα· ἀλλὰ καθ’ ὅλον τὸ διάστημα ταύτης τῆς ἀσθενείας ἐσκέφθην πολὺ, μήτηρ· δὲν εἶμαι πλέον ὅ,τι ἤμουν πρὸ δύο μηνῶν· σὲ παρακαλῶ, μαμμάκα μου, δός μοι ἐν κάτοπτρον, διὰ νὰ βεβαιωθῶ περὶ ἐκείνου, τὸ ὅποιον τόρα ὑποθέτω μόνον, καὶ δὲν θὰ λυπηθῇς διότι μοὶ ἔκαμες ταύτην τὴν χάριν· μάλιστα, θὰ τὸ ἴδῃς· τόρα ἔχω θάρρος.

Ἡ κ. Δημοσθενίδου, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὑπῆγε καὶ ἔφερεν ἀπὸ τὸ κόσμητρόν της (sa toilette) ἐν κάτοπτρον, τὸ ὅποιον ἔδωκεν εἰς τὴν κόρην της.

Αὕτη παρετήρησεν ἀρκετὴν ὥραν τὸ ὅπως ἡλλουιζόμενον της πρόσωπον, τὸ ὅποιον μάλιστα ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας εἶχε καταντήσῃ κάτισι γωνίαν· ἔπειτα ἐπέσρεψε τὸ κάτοπτρον εἰς τὴν μητέρα της καὶ εἶπε, προσηλώσασα τοὺς μεγάλους της ὀφθαλμούς ἐπὶ τῶν ἰδίων της.

— Ἀγαπητὴ μητέρα μου, περισσότερον παρὰ ποτὲ ἐπιθυμῶ νὰ παρευρεθῶ εἰς αὐτὸν τὸν χορόν· αὕτη θὰ ᾔηνε ἡ τελευταία ποινὴ τῆς ἀσυνγνώστου κουρότητός μου· καὶ, ἐπειδὴ ὁρεῖλω νὰ κάμνω ὥστε νὰ λησμονῶσι τὴν ἀσχημίαν μου, θὰ προσπαθῶ νὰ ᾔμαι τὸσον καλῇ, ὥστε οὐδεὶς νὰ μὴ λαμβάνῃ καιρὸν νὰ παρατηρῇ ὅτι δὲν εἶμαι πλέον ὠραία.

Ἡ Κ. Δημοσθενίδου, σχεδὸν παρηγορημένη διότι εἶδε τὸ θυγάτριόν της τοσοῦτον σωφρονισμένον, τὸ ἐνηγκαλήσθη ἐξ ὅλης καρδίας, ἐνθαρρύνουσα αὐτὸ εἰς τὴν καλὴν του ἀπόφασιν.

Ἡ Ἀγλαΐα λοιπὸν ὑπῆγεν εἰς τὸν χορόν. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσαι αἱ κυρίαι, ὅσαι ἦσαν ἐκεῖ, εἶχαν μάθει παρὰ τῆς κυρίας Πηνελόπης ὅτι αὕτη ἀληθῶς μετενόησε διὰ τὰς προτέρας ἀνοησίας της, δὲν ἤξευραν ποία νὰ τὴν ὑποδεχθῇ πρότερον καὶ ποία νὰ κάμῃ πρὸς αὐτὴν τὰς μεγαλειτέρας φιλοφρονήσεις· ὅλοι τὴν ἡγάπων μυριάκις πλείοτερον παρὰ πρὶν τῆς ἀσθενείας της. Αὕτη δὲ χαμογελῶσα ἔλεγε πολλάκις πρὸς τὴν μητέρα της.

— Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ λοιπόν, μήτερ, τὸ ὠραῖον πρόσωπον εἶνε μᾶλλον δυστύχημα δι' ἐκεῖνον, ὅστις τὸ ἔχει, παρὰ εὐτύχημα; διότι τώρα, ὅτε ἔγινα τοσοῦτον δυσειδής, ἕλαστος μὲ ὑποδέχεται πολὺ φιλοφρονέστερον παρ' ὅτε ἦμην ὠραία.

Ὁ φίλος τοῦ κ. Δημοσθενίδου—ἵστις πρὸ καιροῦ εἶχε δώσει εἰς τὴν Ἀγλαίαν ἐκεῖνο τὸ ὠραῖον μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας... καὶ τῆς ταπεινώσεως—ἤμέραν τινὰ ἀκούσας αὐτὴν λέγουσαν ταῦτα, τῇ εἶπεν :

— Ὅχι, προσφιλὲς τέκνον, τὸ ὠραῖον πρόσωπον δὲν εἶνε ποτὲ δυστύχημα, ὅταν τις τὸ θεωρῇ ὡς δῶρον τῆς Θεῆας Προνοίας καὶ ὅχι ὡς κατὰ τι, δι' ὃ νὰ κομπάζῃ. Τώρα βλέπει τις ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ σὰς ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθηήματα, τὰ ὁποῖα σὰς καθιστῶσι τῷ ὄντι ἐρασιμῖαν, καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι σὰς ἀγαποῦν. Τώρα εἶπτε εὐγνώμων πρὸς ἐκείνους, οἵτινες σὰς φέρονται φιλοργνῶνως, ἐνῶ πρὸ ὀλίγων μηνῶν εἶχετε τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ ἄλλοι κατὰ χρέος ἔπρεπε νὰ σὰς φέρονται

Ἡ κ. Δημοσθεΐδου τὸ ἐνηγκαλίσθη.

τοιουτοτρόπως· ἰδοὺ διατί ἕκαστος μένει εὐχαριστημένος μαζί σας.

Ἡ Ἀγλαΐα ἠὲ χαρίστηκε τὸν γέροντα καὶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ὠφεληθῇ πολὺ ἀπὸ τὰς συμβουλὰς του.

Σήμερον εἶνε νεῖνις δέκα ἐννέα ἐτῶν.

Χωρὶς νὰ ᾔηνε εὐειδής, ἔχει ἐξωτερικὸν λίαν εὐχάριστον· ἡ ὠραία ξηνθὴ κόμη της ἔγινε πάλιν. Τὰ στίγματα ἐν μέρει ἐχάθησαν· ἀλλ' ὅ,τι πρὸ πάντων ἔχει χαρίεν, εἶνε ὁ γλυκὺς καὶ ἐράσιμος χαρακτήρ της, εἶνε ἡ μετριοφροσύνη, μετ' ἧς φροντίζει πάντοτε νὰ ἐπισκιάζῃ τὸν ἑαυτὸν της, ζητοῦσα νὰ κάμνῃ ὥστε νὰ διαλάμπωσι μὲν τὰ προτερήματα, ἀ αἱ φίλαι αὐτῆς ἔχουσι, νὰ καλύπτωνται δὲ αὐτῆς αἱ πολυειδεῖς καὶ θετικαὶ γνώσεις, τὰς ὁποίας ἔνεκα τῶν τακτικῶν μετὰ ταῦτα σπουδῶν της ἀπέκκτησεν.

Ἡ μόνη ματαιοφροσύνη, ἣν ἐπιτρέπει εἰς ἑαυτήν, εἶνε νὰ διηγῇται ἐνίοτε τὰ μεγάλα ἐλαττώματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας της, καὶ πῶς ἀτὸ εὐειδής ἔγινε δυσειδής· ἀλλ' αὕτη εἶνε ματαιοφροσύνη λίαν ἀθώα.

Οὐδεὶς ἐρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰμὴ δι' ἐμοῦ

(Ἰωάν. XIV. ς'.)

Φῶς τοῦ παντὸς ἔστ' ὁ Θεός.

᾿Οφθῇ δὲ πᾶσιν ὡς οἶδεν αὐτός.

Τοῦτον ζητῶν πᾶς τις, ποθεῖ

Ἰν', ὡς Θωμᾶς ψηλαφήσας, πεισθῇ.

Ὅ θέλων ΝΟΗΣΑΙ Αὐτόν,

Σπεῦσον δρομαίως περὶ τὸν ΧΡΙΣΤΟΝ.

Ξένον θνητοῖς! Θεὸς ἐπὶ γῆς.

Ἀφραστον θαῦμα! ὠράθη βροτοῖς·

Νόμον καινὸν φέρων αὐτοῖς,

Θεῖως διάγειν διδάσκει πιστοῖς.

Ἰωμεν ὡς εἰς!

Δράμωμεν εὐθὺς!

Ἡὔγασε τὸ φῶς.

ΣΩΤΗΡ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ!

Συμβουλαὶ μητρὸς πρὸς θυγατέρα μέλλουσας νὰ νυμφευθῇ.

Ἐνθυμοῦ, κόρη μου, ὅτι ὁ καλλίτερος τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καταστήσῃς τὸν ἄνδρα σου καλόν, δίκαιον καὶ ἀξιαγάπητον, εἶνε νὰ ἔχῃς σὺ αὐτὴ τὰ προτερήματα ταῦτα ἐντελῶς.

Ἀπόφευγε πάντοτε τὸ νὰ φαίνεσαι ὅτι εἶσαι ὁ κυβερνήτης καὶ ὁ ὁδηγὸς αὐτοῦ, καὶ ποτὲ μὴ ἀπατήσῃς αὐτὸν εἰς τὸ παρμικρόν, ὡς πράττουσιν αἱ ἀπερίσκεπτοι γυναῖκες.

Μὴ στοχασθῇς ποτέ, ὅτι εἰς τὴν ὑπανδρείαν θὰ εὕρῃς σταθερὰν εὐτυχίαν, ἐπειδὴ σθερὰ εὐτυχία δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐνθυμοῦ πάντοτε, ὅτι τὸ ἄτομον, μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ συζευχθῇς, εἶνε ἄνθρωπος καὶ ὄχι ἄγγελος· ἂν δὲ παρατηρήσῃς εἰς αὐτὸν σημεῖα τινα ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, φονοῦ συγκαταβατικῇ καὶ ποτὲ μὴ ἀποδείξῃς πρὸς αὐτὸν τὴν ἐκ τούτου ἐντύπωσίν σου.

Ἄν ἐνίοτε αἱ ὑποθέσεις σας δὲν βαίνωσι κατ' εὐχὴν, ἐνθυμοῦ ὅτι οὐδέποτε πρέπει ν' ἀποδίδῃς τὸ αἷτιον εἰς τὴν ἀνικανότητα ἢ ἀτυχίαν τοῦ συζύγου σου, ἐλέγχουσα αὐτὸν ἀναφανδὸν καὶ γογγύζουσα κατ' αὐτοῦ, διότι τοῦτο θὰ ἐλαττώσῃ τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην του καὶ προσέτι θὰ τὸν ἀποθαρρύνῃ. Ἀπ' ἐναντίας ὀφείλεις νὰ ἐμπνεύσῃς θάρρος εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐλαφρώσῃς ὅσον δύνασαι τὸ δυσύχημα.

Ἐγείρου καθ' ἐκάστην μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἦσαι πραεῖα καὶ χαροποιά, ἢ δὲ καρδιοφλόρος λύπη ποτὲ ἂς μὴ καλύπτῃ μὲ σκυθρωπότητα καὶ κατήφειαν τὸ ὥραϊον πρόσωπόν σου, καὶ τότε ποτὲ δὲν θὰ ἔλθῃς εἰς διενέξεις μετὰ τοῦ ἀνδρός σου. Μὴ ἀντιλέγῃς πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς περίστασιν καθ' ἣν προφανῶς τὸ δίκαιον εἶνε ὑπὲρ σοῦ, καὶ μάλιστα ὅταν βλέπῃς ὅτι ἡ ἀντιλογία δύναται νὰ ἐρεθίσῃ τὴν χολὴν αὐτοῦ καὶ νὰ προκαλέσῃ ἐριδα· ὑποχωροῦσα εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξάψεως, ἔσο βεβαία, ὅτι θὰ ἐξέλθῃς τοῦ ἀγῶνος νικητρίξ.

Ἐσο πεπεισμένη ὅτι ἡ εὐδαιμονία τῆς γυναικὸς κρέμαται ὅλως

ἀπὸ τῶ πρὸς τὸν σύζυγον σέβας καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐγκάρδιον ἀγάπην. Μόνοι αἱ ἡδοναὶ αὐτοῦ ἔστωσαν καὶ ἰδικαί σου. Λάμβανε μέρος εἰς τὰς λύπας του, ἐπιχέουσα ἐπὶ τῶν δεινῶν του τὸ γλυκύτατον βάλαμον τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ ἄκρας ἀροσιώσεώς σου, κρύπτε τὰ ἐλαττώματά του ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον του, καὶ τότε, ὅσον καὶ ἂν ᾖ φυσικὰ διεφθαρμένος, ἀδύνατον νὰ μὴ τῷ γίνῃς ἐπὶ τέλους προσφιλὴς καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἡθικὴν βελτίωσίν του.

Φέρε πάντοτε τὸν ἀρραβῶνα του, διότι ἡ θέα του μόνη ἀποδιώκει τοὺς κακοὺς διαλογισμοὺς καὶ τοὺς ἐγκληματικούς πειρασμούς. Καὶ σὺ δέ, βλέπουσα τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον, θὰ ἐνθυμῇσαι πάντοτε τὴν περίστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξέλεξας αὐτὸν ἐσθίου ἰσχυρὸν σὺντροφόν σου.

Τὰ σημεῖα καὶ αἱ ἐκφράσεις τῆς συζυγικῆς σου ἀγάπης ἅς καλύπτωνται πάντοτε μὲ τὴν εὐκοσμίαν καὶ εὐσχημοσύνην καὶ ἅς κοσμώνται ὑπὸ τῆς εὐγενείας καὶ χρηστοηθείας. Γυνὴ σεμνὴ καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένη οὐδέποτε πρέπει νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ πράττῃ ὡς μία κακοῦτης.

Ἄν ἐπιθυμῇς τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ συζύγου σου καὶ τὴν ἰδικήν σου, πάσχισον τὰ ἐξοδα νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι ποτε τὰ εἰσοδήματα, ἐπειδὴ, ὅταν ἐπισωρευθῶσι τὰ χρέη, τότε κινδυνεύετε ἀμφότεροι ν' ἀπολέσητε διὰ παντὸς πᾶσαν τὴν εὐζωίαν καὶ ἡσυχίαν σας. Ποτὲ μὴ ἀφήσης νὰ παρέλθωσι πολλαὶ ἡμέραι, χωρὶς νὰ ἐξετάσης τὴν συνείδησίν σου, ἂν ἐξεπλήρωσες ἀκριβῶς πάντα τὰ καθήκοντά σου ὡς σύζυγος καὶ ὡς οἰκοδέσποινα. Ἄν δὲ ἐννοήσης, ὅτι ἔσφαλες εἰς περιστάσεις τινάς, φρόντισε νὰ διορθωθῇς, πρὶν τὰ ἐλαττώματά σου διὰ τῆς συνηθείας κατασταθῶσι δευτέρα φύσις.

Ἰδού, κόρη μου, ἐν ὀλίγοις τὸ συμβόλαιον τῆς συζυγικῆς σου εὐδαιμονίας, τοῦ ὁποίου τὰ εὐάριθμα ἄρθρα ἂν ἀκριβῶς ἐκπληροῖς, σοὶ ἐγγυῶμαι ὅτι οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς θὰ μεταμελήθῃς, διότι ἔγινες σύζυγος.

Ἐν σχόλιον.

Πόσα ἐκταετῇ καὶ ἄρρενα καὶ θήλεα, ἀνατρεφόμενα ὡς τὴν τῆς
55ης σελ. Ἀγλαΐαν ἔχουσι μέχρι ἐνός καὶ τὰ ἐλαττώματά
της!! Ἀλλ' ἄρά γε θὰ λάβωσι χώραν καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰ συμ-
βεβηκότα, τὰ ὅποια ἀπὸ τοιαύτης κατέστησαν τοσοῦτον ἐξιέρχον
ἐκείνην τὴν Ἀγλαΐαν; Ἀλλοίμονον! δὲν πιζεύομεν· εἴθε ἐν τούτοις.

Τὸ δυστυχέστερον διὰ τὸ ἔθνος ἡμῶν ἰδίως καὶ διὰ τὴν ἀνθρω-
πότητα ἐν γένει εἶνε ὅτι πάμπολλαι, πλήρεις τοιαύτης παιδαριώ-
δους οἰήσεως Ἀγλαΐαι, κατέχουσιν δυστυχῶς ὅλας σχεδὸν τὰς τάξεις
τῆς κοινωνίας, ἀντιτάττονται ἀλαζόνως ἀπέναντι τῆς πανσεβάσου
μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας καὶ διίσχυρίζονται ὅτι χωρὶς ἄλλοτὰ κά-
στανα θὰ γίνωσιν γλυκύτερα, ἐὰν χυθῇ ὅλον τὸ ἐν τῇ χύτρᾳ ὕδωρ!!

Ἀλλὰ πόσον ἡπατημένους βλέπουσιν ἑαυτοὺς οἱ τοιοῦτοι οἰημα-
τῖαι, ὅταν σιμάνῃ ἡ κρίσιμος στιγμή καὶ ἴδωσιν ὅτι ἴστανται πρὸ
τοῦ χεῖλους τοῦ τάφου! Τότε ἀποκαλύπτονται αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί.

Οἱ τοιοῦτοι θὰ καγχάσωσι τότε καὶ τολμηροτάτην θ' ἀποκαλέ-
σωσι τὴν παρομοίωσιν· ἀλλ' ὀλίγον ἂν σκεφθῶσιν ἀνθρωπινώτερον
καὶ μᾶλλον ἀμερολήπτως—ὀλίγον ἂν ἀφίσωσιν κατὰ μέρος τὸν ἐγω-
ισμόν καὶ τὴν φιλαυτίαν—θὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει
μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀγλαΐας διχοφασίᾳ. Ἐκείνη ἐν
τῇ οἰήσει αὐτῆς ἐπιφρονεῖ τὴν πείραν τῆς μητρὸς τῆς—οὔτοι ἐν
τῇ οἰήσει αὐτῶν περιφρονοῦσι τὴν πείραν τοσούτων αἰώνων· Ἐκείνη
ἐν τῇ οἰήσει αὐτῆς ἐπεριφρονεῖ τὴν μάθησιν τῆς μητρὸς τῆς—οὔ-
τοι ἐν τῇ οἰήσει αὐτῶν περιφρονοῦσι τὸ σούτους τοσούτων αἰώνων
πεπαιδευμένους! Ἐννοῶ τὴν ἀκαταμέτρητον χορείαν τῶν τοσού-
των τῆς Ἐκκλησίας φωστήρων, καὶ σημερινῶν καὶ ἀρχαίων, καὶ
Ἑλλήνων καὶ Εὐρωπαίων. Ἐκείνη ἐν τῇ οἰήσει αὐτῆς μόνην τὴν
ἰδικὴν τῆς ἰδέαν θεωρεῖ ὡς τὴν ὀρθωτάτην—οὔτοι ἐν τῇ οἰήσει
αὐτῶν τὴν ἰδικὴν τῶν ἰδέων θεωροῦσιν ὡς τὴν μόνην ἀλάθηστον
Ἐκείνη δὲν ἐπίστευεν ὅτι ὁ λόγος τῆς μητρὸς τῆς ἦτον ἀληθής—οὔ-
τοι δὲν πιστεύουσιν ὅτι ὁ λόγος τῆς Γ ρ α φ ῆς εἶνε ἀληθής. Ἐ-

κείνη ἐθεώρει ὡς ψεύδη τὰ παρὰ τῆς μητρός της λεγόμενα— οὗτοι θεωροῦσιν ὡς ψεύδη τὰ ἐν τῇ Γραφῇ ἱστορούμενα.

Ἐκείνη ἡ Ἀγλαΐα τοῦλάχιστον δὲν ἠγανάκτει· ἀλλ' αὐται ἀγανακτοῦν! φωνάζουν· δὲν θέλω νὰ πιστεύσω τοῦτο, δὲν θέλω νὰ πιστεύσω ἐκεῖνο!! Εἶνε οἱ ἄνθρωποι ὀρθολογισταί, δηλ. *rationalistes*, καταλαμβάνετε; Ἀλλ' ὁπόση ἡ ἀπάτη!!

Εὐλογημένε ἄνθρωπε, ἐάν τις σ' ἐρωτήσῃ, πῶς τὸ ὡὼν μεταβάλλεται εἰς ὀρνίθιον; τίς ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου; δύνασαι ν' ἀπαντήσῃς;—Ἐάν εἴπῃς «τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς θερμότητος τῆς ἐπωαζούσης ὀρνίθος,» δὲν θὰ εἴπῃς τίποτε, διότι ἡ ἀπόκρισις αὐτῇ ποσῶς δὲν θὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειαν οὔτε τοῦ ἐρωτήσαντος οὔτε σοῦ τοῦ ἰδίου. Ἐχεις ἄλλο νὰ εἴπῃς; Βεβαίως ὄχι. Καὶ ὅμως τοῦτο εἶνε φαινόμενον, τὸ ὁποῖον καθ' ἐκάστην λαμβάνει χώραν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου· φαινόμενον, τοῦ ὁποίου τὴν ἀλήθειαν μαρτυρεῖ ὅλος ὁ κόσμος. Ὁ χριστιανισμὸς ἐπίσης εἶνε φαινόμενον διαρκές. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἤρχισεν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου καὶ θὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς συντελείας αὐτοῦ. Τοῦτο μαρτυρεῖ πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης, καὶ διὰ νὰ πεισθῇς ὅτι σοὶ λέγω ἀλήθειαν, ἀνάγνωθι 328ην σελίδα τοῦ Α'. τόμου συγγράμματος ἀξιολογωτάτου, οὗ ἡ ἐπιγραφή «Φιλοσοφικαὶ μελέται περὶ χριστιανισμοῦ, ὑπὸ Αὐγούστου Νικολάου, ἐξελληνισθεῖσαι ὑπὸ Π. Βράϊλα Ἀρμένη καὶ Α. Μαυρομμάτου.»

Ἀδελφέ μου, τὴν Κοσμοσοφίαν—τῆς ὁποίας ὁ πεφυσιωμένος συγγραφεὺς δὲν τολμᾷ νὰ φανῇ—τὴν καταβροχθίζεις· τὸν Ρενάν—ὅστις, ἐξ Ἑβραίων ἔλκων τὸ γένος, ἔχει μέγα ἐθνικὸν ἐνδιαφέρον ν' ἀποδείξῃ μῦθον τὸν χριστιανισμὸν—τὸν κατατρώγεις· τοὺς ἄλλους—οἱ ὅποιοι ἐν τῇ πωρώσει αὐτῶν λέγουσι τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς ἄνωθι—τρέχεις μετὰ σπουδῆς ποῦ θὰ εὕρῃς τὰ συγγράμματά των νὰ τ' ἀναγνώσῃς. Τὸ ἄνωθι σύγγραμμα, ἐνῶ βλέπεις ὅτι φέρει δύο ἐπίσημα τοῦ ἔθνους ἡμῶν ὀνόματα, ἐφρόντισες ποτέ σου νὰ ἀναγνώσῃς; ἢ, ἂν τὸ ἀνέγνωσες, τὸ ἀνέγνωσες μετ' ἐπιστασίας; Διατί λοιπὸν τσασύτῃ ἀδικία; Διατί, ἐνῶ τολμᾷς νὰ δικάσῃς τοσοῦτον

σπουδαίαν ὑπόθεσιν καὶ νὰ ἐκδώσῃς τοσοῦτον μεγάλην ἀπόφασιν, δικάζεις πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς;

Θέλῃσον, φίλτατε, καὶ θὰ πιστεύσῃς. «**Η ΘΕΛΗΣΙΣ**, λέγει ἄριστα ὁ Πασχάλης, εἶνε ἐν τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τῆς πίστεως, ὅχι διότι μορφώνει τὴν πίστιν ἢ θέλησις, ὅχι! ἀλλὰ «διότι τὰ πράγματα φαίνονται ἀληθῆ ἢ ψευδῆ κατὰ τὴν ὄψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θεωροῦνται.» **Η ΘΕΛΗΣΙΣ**, ἥτις εὐαρεστεῖται μᾶλλον ἢ εἰς τὴν μίαν ἢ εἰς τὴν ἄλλην ὄψιν, αὐτὴ **ΑΠΟΤΡΕΠΕΙ** τὸ πνεῦμα τοῦ νὰ θεωρήσῃ τὰς ιδιότητας ἐκείνης τῆς ὁφείας, τὴν ὁποίαν δὲν ἀγαπᾷ· καὶ οὕτω τὸ πνεῦμα, συμβαδίζον μὲ τὴν θέλησιν, ἐμμένει θεωρῶν ἐκείνην τὴν ὄψιν, ἣν μᾶλλον ἐπιθυμεῖ, καὶ κρίνον περὶ αὐτῆς, διότι β λ έ π ε ι αὐτὴν, ρυθμίζει ἀνεπαισθήτως τὴν πίσιν του κατὰ τὴν κλίσιν τῆς θελήσεώς του. » «**Αὕτη** εἶνε ἡ αἰτία, λέγει ὁ Λεϊβνίτιος, δι' ἣν ἡ ψυχὴ ἔχει τόσα μέσα, ἵνα ἀντισταθῇ κατὰ τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν γνωρίζει, καὶ δι' ἣν ὑπάρχει τοσοῦτω μέγας ὁ πορθμὸς μεταξύ πνεύματος καὶ καρδίας» **Θ ε ο σ ο φ ί α**, Τόμ. Β'. σελ. 80. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος δύναται δικαίως νὰ τιμωρηθῇ, ὡς μὴ πιστεύσας, ἢ ὡς ζήσας εἰς ψευδεῖς δοξασίας. Διότι εἶνε κύριος τῆς θελήσεώς του.

Ἀκουσον ἓνα τῶν πατριαρχῶν τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας «**Θ**ὰ δώσωμεν, λέγει, **ΛΟΓΟΝ** μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Θεὸν περὶ ὧν ἐπράξαμεν κατὰ συνέπειαν τῶν πλανῶν, ἃς ἐλάβαμεν ὡς ἀληθῆ δόγματα· καὶ οὐαί, κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἡμέραν, εἰς τοὺς ἐθελοσυῖως τυφλωθέντας». Βαύλου ἅπαντα. Τομ. Β'. σελ. 226,

Διοῦν θάττερον, φίλτατε ἀναγνώστα· ὁ ἄνθρωπος χρεώσῃ ἢ νὰ σεβασθῇ τὰς ἐρεῦνας τοσοῦτων αἰώνων καὶ κύψας τὸν αὐχένα ἐνώπιον τῆς πολιᾶς ταύτης, νὰ εἴπῃ: π ι ς ε ὺ ω—ἢ νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην τοῦ φαινομένου, τὸ ὁποῖον ὁ ἐπὶ σοφίᾳ περικλητὸς Γερμανὸς Φίλιππος ἰ-chafi ὀνομάζει «**Τὸ θαῦμα τῆς ἱστορίας**», καὶ τότε ἀφεύκτως θὰ διασκεδασθῶσι πᾶσαι αἱ ἀμφιβολίαι του· τότε θ' ἀπορήσῃ μάλιστα πῶς **ΤΟΣΟΝ** ἀργὰ ἐγνώρισε τὴν ἀ-

λήθειαν, τὴν ὁποίαν, σὲ βεβαιῶ, τοσοῦτον θ' ἀγαπήσῃ, ὥστε θὰ νομίζῃ ὅτι ἀπ' ΕΚΕΙΝΗΣ τῆς στιγμῆς ἤρχισεν ἡ ζωὴ του· θὰ νομίζῃ ὅτι ἀνένηπεν ἀπὸ μεγάλην μέθην, ὅτι ἐξύπνησεν ἀπὸ βαθυτάτην ληθαργίαν.

Δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ ἐκτανθῶ πολὺ, διότι τὰ ὀριά μου εἶνε στενά· ἀλλὰ πιστεύω ὅτι τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀρκοῦσι διὰ τὸν ὅστις εἰλικρινῶς ἀγαπᾷ ἑαυτὸν καὶ εἰλικρινῶς ἐπιθυμεῖ τὴν εὐδαιμονίαν του. Οὗτος δὲ μόνος, νομίζω, δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ ἀλτθῶς πεπαιδευμένος· διότι ἐὰν λέγω ὅτι γνωρίζω τὰ πάντα, ἀγνοῶ δὲ τὸ συμφέρον μου, βεβαίως δὲν ἔχω τὸν κοινὸν νοῦν—ὃ δὲ μὴ ἔχων τὸν κοινὸν νοῦν εἶνε ἁμαρτία νὰ ὀνομάζεται ΑΛΗΘΩΣ πεπαιδευμένος. Ἐξέτασον γραμματικῶς τὴν λέξιν ἀλτθῶς καὶ θὰ πεισθῇς ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Δημοπρασία Γυναϊκῶν.

Κατ'ἀρχαιοτάτην συνήθειαν οἱ ἐν Τρανσυλβανίᾳ Ρουμῶνοι πωλοῦσι τὰς ἐν ὥρᾳ γάμου θυγατέρας αὐτῶν ἐπὶ δημοσίᾳ πανηγύρεως. Τὸ ἐνεστώς ἔτος ἡ πανήγυρις ἐτελέσθη περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου ἐν Καλλικιάσῃ, ὅπου πολὺ ἦτο τὸ πανταχόθεν συνελθὼν πλῆθος. Οἱ πατέρες φέρουσι μεθ'ἑαυτῶν τὰς θυγατέρας, ἅμα δὲ καὶ ὅλην τὴν προίκα ἐπὶ ἀμαξῶν, καὶ ὅταν φθάσωσιν εἰς τὸν τόπον τῆς πανηγύρεως, ἀναφωνοῦσι μεγαλοφῶνως τὰ ἐξῆς· «Ἐχὼ θυγατέρα διὰ γάμον. Τίς ἔχει υἱὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ νυμφευθῇ;» Ὁ γαμβρὸς παρουσιάζεται καὶ ἡ διαπραγματεύσις γίνεται ἐντὸς ὀλίγου.

Σ. Ἀρὰ γε οἱ ἄνωθι Ρουμῶνοι· δυστυχέστεροι ἡμῶν εἰ κατὰ τοῦτο ἢ εὐτυχέστεροι; Τὸ καθ' ἡμᾶς νομίζομεν μᾶλλον εὐτυχέστεροι, διότι τὸ τοιοῦτον ἔθιμον πόσας φθίσεις καὶ πόσα ἄλλα ἄτοπα δὲν προλαμβάνει!... Ἄ! καὶ σὺ πρᾶγμα ὅλως ἀντιβαῖνον εἰς τὸν πολιτισμὸν· ἓνας νέος νὰ στεφανώνεται μίαν νέαν, χωρὶς ἀμοιβαίως νὰ γνωρίζωνται, χωρὶς νὰ ἀγαπῶνται.—Τί νὰ σοὶ εἰπῶ, ἀδελφέ; Ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ ἄλλ' ἢ ἀναπαύωμεν τὰ δύο κακὰ, δὲν ἡξεύρω τί τὸ μὴ χεῖρον.

Ὁ ματαιόφρων Ξέρξης.

Ἀφοῦ ἀπέθανε Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου, βασιλεὺς τῆς Περσίας, δι-

εδέχθη αὐτὸν (485 π. Χ.) ὁ υἱὸς τοῦ Ξέρξης, νέος εἰς τὸ ἔπακρον
ματαιόφρων, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐπιτυχῶς ἀπεπεράτωσε τὴν κατὰ τῆς
Αἰγύπτου ἐκστρατείαν, διενόηθη νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως κα-
τὰ τῆς Ἑλλάδος, θέλων νὰ ἀποπλύνῃ τὴν ἐν Μαραθῶνι ἥτταν, τὴν
ἐποίαν ὑπὸ ὀλιγαριθμῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταίων ὑπέστησαν ὁ Δά-
τις καὶ Ἀρταφέρνης. Ἀλλὰ πρὶν ἐπιχειρισθῇ ἐκστρατείαν τοσοῦτον
σπουδαίαν, ἐνόμισε καλὸν νὰ συγκαλέσῃ συμβούλιον ἐκ τῶν πρωτί-
των μεγιστάνων τῆς αὐλῆς τοῦ. Ὅτε δὲ οὗτοι συνῆλθον, εἶπε τὰ ἑ-
ξῆς. « Ἄνδρες Πέρσαι, ὅποια μὲν τὰ κατορθώματα καὶ τοῖ Κύρου
» καὶ τοῦ Καμβύσου καὶ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς Δαρείου νομίζω περι-
» τὸν νὰ ἀπαριθμήσω πρὸς ὑμᾶς, οἵτινες καλῶς τὰ γνωρίζετε.
» Ἐγὼ δέ, ἅμα ἀνῆλθον εἰς τὸν θρόνον τῶν προγόνων μου, ἐνόμισα
» χρέος μου νὰ μὴ φανῶ διόλου κατώτερος αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ὅτι
» ἐν βραχεῖ χρόνῳ κατεκτήσαμεν χώραν εὐφορον καὶ ἀξιολογώ-
» τάτην, τὴν Αἰγύπτον, τὸ δὲ στέμμα τῶν φαραίων κοσμεῖ ἤδη
» τὴν κορυφὴν τοῦ μεγάλου ὑμῶν βασιλείως. Τώρα συνεκάλεσα ὑ-
» μᾶς, ὅπως σὰς κοινοποιήσω τὴν ὅποιαν προτίθεμαι νέαν ἐκστρα-
» τείαν. Ἐχω σκοπὸν, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, νὰ ὀδηγήσω
» τοὺς στρατοὺς μου διὰ τῆς Εὐρώπης κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα
» τιμωρήσω τοὺς Ἕλληνας, καὶ πρὸ πάντων τοὺς Ἀθηναίους, δι'
» ὅσα ἀδικήματα ἔπραξαν πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ πρὸς τὸν ἐμὸν
» πατέρα, πρῶτον μὲν καύσαντες τὰς Σάρδεας, δεῦτερον δὲ κα-
» τανικήσαντες τὸν ἡμέτερον στρατὸν, στρατηγούντων τοῦ Δάτι-
»δος καὶ τοῦ Ἀρταφέρνηος. Διὰ τοῦτο ἐγὼ δὲν θὰ ἡσυχάσω,
» πρὶν κυριεύσω καὶ πυρπολήσω τὰς Ἀθήνας. Μετὰ ταῦτα θὰ ὑ-
» ποτάξωμεν τὴν γείτονα αὐτῶν Πελοπόννησον, καὶ τότε πλέον
» ὁ ἥλιος δὲν θὰ φωτίζει ἄλλην χώραν γείτονα τῆς ἡμετέρας, ἀλλὰ
» θὰ ἀνατέλλῃ καὶ θὰ δύῃ ἐντὸς τῆς ἀπεράντου Περσικῆς μοναρ-
» χίας. Διότι, ὡς πληροφοροῦμαι, οὐδὲν πλέον ἔθνος θὰ τολμήσῃ νὰ
» ἀντιταχθῇ πρὸς ἡμᾶς, ἀφοῦ ὑποτάξωμεν τοὺς ὁποίους εἶπον. Ὑ-
» μεῖς δὲ θὰ μὲ εὐχαριστήσῃτε πολὺ, ἐὰν ἐμφανισθῇ ἕκαστος εἰς τὸν
» δέοντα καιρὸν φέρων στρατὸν κάλλιστα παρεσκευασμένον. Ταῦ-
» τα λοιπὸν πρέπει νὰ γίνωσιν οὕτω· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φαίνωμαι

»ὅτι ἐξ ἰδίας μου βουλῆς μόνον πράττω ταῦτα, προτείνω νὰ ἂ πο-
»φανθῇ ὁ βουλόμενος περὶ τοῦ πράγματος.»

Τότε ὁ Μιχρδόνιος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν ὡς ἐξῆς. « ὦ δέσποτα
»γελοῖον ἀληθῶς θὰ ᾔστων, ἂν σὺ ὁ ἄριστος τῶν Περσῶν, ὑπὸ τὸ
»πσῆπτρον τοῦ ὀπιοῦ οἱ Σάκκαι καὶ οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ
»Ἀσσύριοι καὶ ἄλλα πλεῖστα καὶ μεγάλα ἔθνη δουλεῦουσιν, ὑπέ-
»φερες νὰ μείνωσιν ἀτιμώρητοι οἱ μικροὶ καὶ θρασεῖς Ἕλληνες, οἵ-
»τινες πρῶτοι ἤρξαντο χειρῶν ἀδίκων. Ἐγὼ ἄλλοτε εἶδον ἐκ τοῦ
»πλησίον τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν, ὅτε ὑπὸ τοῦ πατρὸς σου διατάχθην
»νὰ ἐκστρατεύσω κατ' αὐτῶν. Ἐπροχώρησα εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ
»σχεδὸν μέχρι τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ με ἀντικρού-
»σῃ. Σὲ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἄγοντα ἄπειρον στρατὸν καὶ στ' ὅλον ἐκ τῆς
»Ἀσίας, τίς θὰ τολμήσῃ νὰ ἐναντιωθῇ; Νομίζω, ὅτι δὲν ἔχουσι τό-
»σπην γενναίότητα ἂν ὅμως παρὰ προσδοκίαν τολμήσωσι νὰ ἀντι-
»ταχθῶσιν εἰς τὸν κραταιότατον μονάρχην μου, ἅς μάθωσιν, ὅτι οἱ
»Πέρσαι εἶνε ἄριστοι ἀνθρώπων κατὰ τὰ πολεμικά. » Ὁ Μαρδόνιος
»τοσαῦτα εἰπὼν ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Ξέρξου ἔπαυσε.

Ἐνῷ δὲ ἐσιώπων οἱ λοιποὶ μεγιστᾶνες καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκ-
»φράσωσι γνώμην ἐναντίαν πρὸς τὴν τοῦ Ξέρξου καὶ Μαρδονίου,
»Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπου, θεῖος ἐκ πατρὸς τοῦ Ξέρξου, γέρων
»πολύπειρος καὶ συνετός, ὠμίλησεν ὡς ἀκολούθως.

» ὦ βασιλεῦ, διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν ἐναντίων γνώμῶν
»νεύρισκεται ἡ καλλιτέρα, ἀπαράλλακτα ὅπως τὸν καθαρώτερον
»χρυσὸν διακρίνομεν, ἀφοῦ προσρίψωμεν αὐτὸν πρὸς ἄλλον χρυσόν.
» Ὅταν ὁ πατήρ σου καὶ ἐμὸς ἀδελφός Δαρεῖος εἶχεν ἀποφασίσαι
»νὰ πολεμήσῃ τοὺς Σκύθας, παντὶ σθένει προσεπάθησα νὰ τὸν
»ἀποτρέψω ἄλλὰ δὲν ἐπέισθη καὶ ἐκστρατεύσας ἐπανῆλθεν, ἀφοῦ
»ἀπέβαλε πολλοὺς καὶ ἀνδρείους στρατιώτας. Σὺ, βασιλεῦ, δια-
»νωεῖσαι νὰ ἐκστρατεύσῃς ἐναντίον ἀνδρῶν πολὺ γενναιοτέρων ἂ-
»ν πρὸ τοὺς Σκύθας, ἐναντίον ἀνδρῶν, οἵτινες φημίζονται ὡς ἄριστοι καὶ
»κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Βασιλεῦ, λέγεις ὅτι γεφυρώσας τὸν
»Ἑλλήσποντον θὰ ὀδηγήσῃς διὰ τῆς Εὐρώπης τοὺς στρατοὺς σου κα-

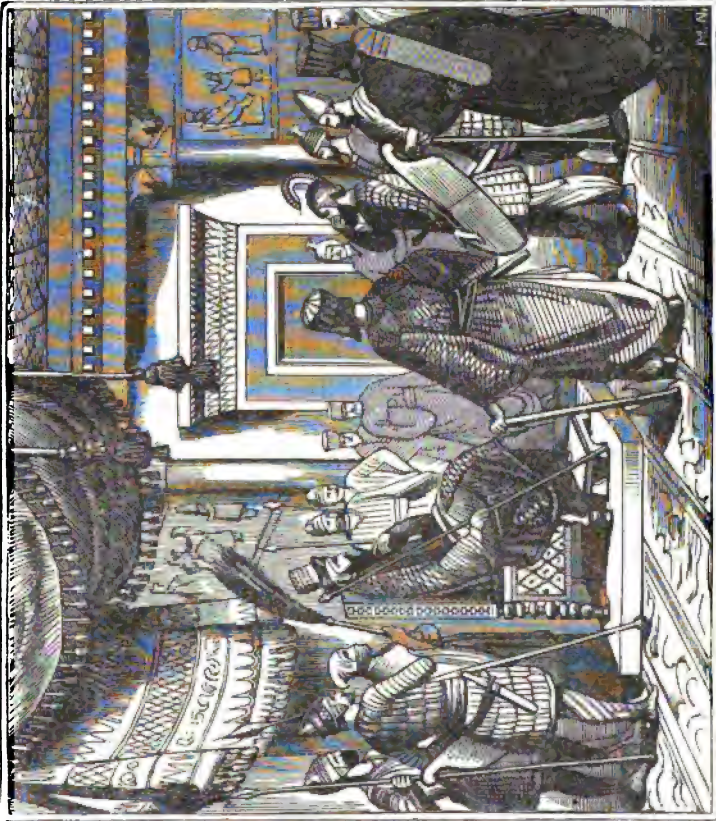

ἡτὰ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐγὼ σοὶ ὑπενθυμίζω τὸ ὁποῖον ὀλίγον ἐ-
 » λειψε νὰ συμβῇ εἰς ἡμᾶς δυσ-ήχημα, ὅτε ὁ πατήρ σου γεφυρώσας
 » τὸν ποταμὸν Ἰστρον (Δούναβιν) διέβη κατὰ τῶν Σκυθῶν. Οὗτοι
 » προέτρεψαν τοὺς Ἴωνας, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ φύλα-
 » ξις τῆς γεφύρας, νὰ διαλύσωσιν αὐτὴν καὶ νὰ ἀναχωρῇ ὡσωσιν
 » ἐγκαταλείποντες ἡμᾶς εἰς τὰς ἐρήμους Σκυθικὰς πεδιάδας, ἐνθα
 » μᾶς περιέμενεν ἄφευκτος ὀλεθρος. Ἄν δὲ Ἰστιάϊος ὁ τύρηνος
 » τῆς Μιλήτου δὲν μετέπειθεν αὐτοὺς, ἀφεύκτως θὰ ἀνεχώρουν καὶ
 » ἡμεῖς θὰ κατεστρεφόμεθα· ὥστε, πρέπει νὰ τὸ δημολογήσωμεν, εἰς
 » ἐκεῖνον τὸν ἕνα ἄνδρα ὀφείλωμεν τὴν σωτηρίαν μας. Τόρα, καθὼς
 » εἶπον πρόκειται νὰ πολεμήσωμεν ἄνδρας πολὺ γενναϊότερους τῶν
 » Σκυθῶν· ἀλλ' ἂν καθ' ὑπόθεσιν νικηθῶμεν κατὰ θάλασσαν, καὶ οἱ
 » Ἕλληνες πλεύσαντες εἰς τὸν Ἑλλήσποντον διαλύσωσι τὴν γέ-
 »φυραν, καὶ μᾶς κλείσωσιν ἐντὸς τῆς Εὐρώπης; Σὺ λοιπόν, βασι-
 » λεύ, μὴ θελήσῃς χωρὶς τινος ἀνάγκης νὰ κινδυνεύσῃς τοιοῦτον
 » κίνδυνον, ἀλλὰ πείσθητι εἰς ἐμέ, ἡ τοῦλάχιστον ἄς ἀναδύλῃ τὸ
 » πρᾶγμα, ὅπως τὸ σκεφθῶμεν ὠρμώτερον. Ὅποιαδῆπote δὲ καὶ
 » ἂν ᾖ νε ἡ ἐκβασίς τῆς ἐπιχειρήσεως, δὲν θὰ ζημιωθῶμεν βεβαίως
 » διότι ἐσκέφθημεν. Ἡ βία ἐπιφέρει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτυχίαν·
 » Πρὸ πάντων, ἡγεμόν, λάμψις ματαίας δόξης ἄς μὴ σὲ ἐκπλήττη,
 » καὶ ἐνθυμοῦ ὅτι τὰ ὑψηλότατα δένδρα εἶνε τὰ μᾶλλον ἐκτεθει-
 » μένα εἰς τὸν κεραυνόν. Εἰς σὲ μὲν, ὦ βασιλεῦ, ταῦτα συμβουλεύω·
 » σὺ δέ, Μαρδόνιε, παῦσον τοῦ νὰ διαβάλλῃς τοὺς Ἕλληνας ὡς
 » ὀδαιλοὺς καὶ ἀνάνδρους, καὶ ἂν ᾖ ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὁ κατ' αὐτῶν
 » πόλεμος, ἀνάλαβε σὺ αὐτὸς τὴν ἀρχηγίαν, ἀλλ' ἄφησέ μας τὸν
 » βασιλέα, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ εἶνε πολυτιμοτάτη εἰς τοὺς Πέρσας.
 » Ἀπαιτῶ ὅμως τὰ τέκνα σου καὶ τὰ τέκνα μου νὰ δοθῶσιν ἐνέ-
 » γχυρα τῆς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας. Ἐκλεξον σὺ αὐτὸς τοὺς ἀν-
 » ὄδρους τοὺς ὁποίους θέλεις λάβει στρατιὰν ὅσῃν ἐπιθυμεῖς, καὶ ἂν
 » μὲν ἀποβῇ ὁ πόλεμος εὐτυχής, στέργω νὰ θανατωθῶ καὶ ἐγὼ
 » καὶ τὰ τέκνα μου· ἂν ὅμως ἡττηθῶμεν στέρξε νὰ θανατωθῇς σὺ
 » (ἂν ἐπιστρέψῃς) καὶ τὰ τέκνα σου διὰ τὴν ἀσυγχώρητον ἀπε-
 » ρισλεψίαν σου. »

Ἡ μακτιορροσύνη τοῦ νέου μονάρχου προτεβλήθη καιρῶς ἐκ τῶν ἐλκρινῶν καὶ φρονίμων τούτων λόγων, καὶ τοι ὑπὸ γέροντος θεοῦ λεχθέντων, καὶ μετὰ θυμοῦ ἀνέκραξε. «Εὐχαρίσται, Ἀρτάβανε, » τοὺς θεοὺς ὅτι εἶσαι ἀδελφός τοῦ πατρός μου, εἰδὲ μή, τὴν στιγμήν ταύτην ἀμέσως ἤθελες λάβει τὴν ἀμοιβὴν τῶν αὐθαδῶν λόγων σου. Ἀλλ' ὅμως σὲ διατάσσω, ὡς ἀνάνδρον καὶ δειλόν, νὰ μὴ ἐκστρατεύσης μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ νὰ μείνης πένταρχα μετὰ τῶν γυναικῶν, τὰς ὁποίας ὀμοιάξεις· αὕτη ἔστω ἡ τιμωρία σου. Ἐγὼ δὲ ἅς μὴ λέγωμαι υἱὸς τοῦ Δαρείου τοῦ Ὑξάσπου· ἀν δὲν τιμωρήσω τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς τολμήσαντας νὰ πείσθῃσιν εἰς τὴν ἐπικράτειάν μου καὶ πυρπολήσαντας τὰς Σάρδεϊς. Δυσὲν θά-τερον, ἢ θὰ νικήσωμεν ἢ νικηθώμεν, ἀπὸ πολεμήσωμεν ἀνδρείως. Μῆτε ἐνταῦθα ἀνάνδρε· ἐγὼ δὲ προβαίνω μετὰ τοὺς στρατούς μου, ὅπου τὸ καλῆκον καὶ ἡ δόξα με προσκαλοῦσι.»

Ἀλλὰ δὲν παρήλθον πολλὰ ἔτη (480 π. Χ.) καὶ ὁ μάταιος Ξέρξης λίαν μετημελήθη, διότι δὲν ἤκουσε τὰς φρονίμους συμβουλὰς τοῦ θεοῦ του. Κατατροπωθεὶς εἰς τὰ στενὰ τῆς Σαλαμίνας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀξιωμακρινέυστον καὶ λαμπρὰν ἐκείνην ναυμαχίαν καὶ φοβηθεὶς μὴ ἀποκοπῇ ἡ γέφυρα ἄφησε τὸν Μαρδόνιον μετὰ 300 χιλ. πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου, αὐτὸς δὲ μετὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ κακῶς ἔχων ἐπαιραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. ὅπου διεβίωσεν ἄσχημος καὶ ἀδοξος, κατ' ἄλλους μὲν δολοφονηθεὶς, κατ' ἄλλους δὲ ἀποθανὼν ρυσικὸν θάνατον. Ὁ Περσικὸς στρατὸς ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς διάστημα 45 ἡμερῶν ὑπέστη πλείστας ὅσας ταλαιπωρίας, στεροῦμενοι ζωοτροφῶν καὶ τρώγοντες χόρτα, φύλλα καὶ φλοιούς τῶν δένδρων ὑπὸ τῆς πείνης· ἀλλὰ καὶ λοιμικὴ ἀσθένεια καὶ δυσεντερία ἐξέρισε πολλὰς μυριάδας αὐτῶν. τῶν ὁποίων τὰ πτώματα κατεκάλυψαν τὰς πεδιάδας τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης.

Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν, ἀναγνώστα, παριστάνει ἀκριβῶς τὸν μέγα βασιλέα τῆς Περσίας μετὰ ὅλης τῆς Ἀσιατικῆς πομπῆς ἐν συμβουλῇ μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ. Τὴν εἰκόνα ταύτην ἀποδομῆτως προσέφερε πρὸς κόσμησιν τοῦ Μέντορος ὁ Διευθυντὴς τῆς καθ' ἡμᾶς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Κ. Ξανθόπουλος.

Ο. Ὁ μέγας βασιλεὺς συνεπέχετο μετὰ τῶν μεγιστάνων τοῦ.

Ἡ παντοδυναμία μιᾶς τριάδος.

1. Γοργὸς κ' αὐτοσχέδιον ἄσμα φαιδρὸν
 συρίζων εἰς κώνωψ, ἐπέτα μὲ βίαν
 εἰς λύχνου νυχτίου τὸ φῶς ἀμυδρόν·
 τῆς κλίνης ἐζήτει τὴν ἔτοιμον λείαν.
     » ὦ! εἶπεν, ἰδοὺ με εἰς τόπον τρυφῆς, »
     καλῆς θὰ γευθῶ καὶ ἀφθόνου τροφῆς».
     Τὴν εὖρ' ἐπὶ τέλους τὴν πτῆσιν ὀλίγον
     κολάσας καὶ σκέλη ἰσχνά του ἀνοίγων,
 τρεῖς κύκλους ἐποίησε πέριξ βρεδεῖς,
 ποθῶν ν' ἀπολαύσῃ τρυφῆς του τὴν θέαν·
 συρίζας δέ, μήτοι φωνὴ ἀναιδής,
 ἀφίξεώς τ' ἔδωσ' ἀπόδειξιν νέαν.
2. Ἐπὶ τοῦ κροτάφου καθίζει, κηλῶν
 τὸ οὖς τοῦ ὑπνώττοντος μ' ἄσμ' ἁρμονίας.
 Αὐτὸ φαίνεται' εὔρε τὸ μέρος καλὸν
 νὰ γίνη ὁ μάρτυς λαμπρᾶς τ' εὐωχίας.
 Τὸ ἄσμα του ἔτι δὲν εἶχ' ἐντελῶς
 αὐτὸς περαιώσει, ὅτ' εἶδε δειλῶς
 νὰ βόσκη κοργὸς μὲ φρικτὴν ἀπληστίαν
 ὀλίγον παρέκει καὶ μ' ἄμετρον βίαν·
     ἀκούσας δὲ κρότον κ' ὀπίσω στραφεῖς;
     μὲ ἄλματα γίγαντος εἶδε πηδῶντα
     κομφότατον φύλλον ὠραίας μορφῆς,
     γλυκύτητος, χάριτος, πρότυπον ὄντα.
3. Τὰς χεῖρας του τείνας φαιδρὸς πρὸς αὐτοῦς,
     » συνάδελφοι, χαίρετε, εἶπε, χαρῆτε !
 πλησίον μου ἔλθετε, φίλους χρηστοῦς
 γλυκὺς ἅς συνδέῃ δεσμός, εὐφρανθῆτε!
     Τρυφήσωμεν ὅλοι εἰς αἷμα πολὺ,
     ἀνέτως γευθῶμεν τροφήν ἐντελῆ,

τροφὴν οὐρανίαν, τροφὴν μὲ μεγάλην
τραφεῖσαν φροντίδα, δὲν ἔχομεν ἄλλην.

Ἦ πόσον ὑπάρχει σπανία αὐτή!
τὸ αἷμα ἀνθρώπου πολύτιμος λεία!
ἢ κτῆσις τῆς τόλμην πολλὴν ἀπαιτεῖ
καὶ φθόνον γεννᾷ εἰς αὐτὰ τὰ θηρία.

4. Ἦ! ἴδετε τοῦτο ρογχάζον ἐδῶ
τὸ πλάσμα, μὲ χαῖνον καὶ ἄχαρι στόμα.
Γελῶ κατὰ κόρον δσάκις ἰδῶ
νὰ κῆτ' ἀηδῶς ὡς ἐν ἄψυχον πτώμα.

Γελάσατε, φίλοι, καὶ σεῖς· τί μωρὸν
καὶ ἄλογον πλάσμα, σκληρόν, μυσαρὸν!
κ' ἐν τούτοις, ὦ γέλως! ἀξίωσιν ἔχει
δτ' ὄλων τῶν ὀντων τῆς γῆς ὑπερέχει.

Πληθὺς ἐπιθέτων ὠραίων κοσμεῖ
τὴν δόξαν αὐτοῦ τοῦ ἀστείου θηρίου.
Καυχώμενον, πάντοτ' αὐτὰ ἀριθμεῖ,
ἀλλ' εἶν' ἐφευρέσεις αὐτοῦ τοῦ ἰδίου!

5. Τὸ μάταιον πλάσμα! ἀφοῦ πρὸς τροφὴν
ἡμῶν τῶν ἀνδρείων ἡρώων ὠρίσθη
πρὸς τέρψιν μας μόνον καὶ θεῖαν τρυφήν,
νὰ λέγῃ δτ' ἄλλα νὰ πράξῃ ἐκτίσθη!
Ὅποια τυφλότης, ὅποια κακὴ,
φρικτὴ ματαιότης ἐντός του οἰκεῖ!
Καλῶς ἂν ἐσκέπτετο ἔστω καὶ μίαν
στιγμὴν, ὦ! θὰ ἔβλεπε πλάνην ἀστείαν.
Καλεῖ τὰ θηρία φρικώδη, σκληρά,
τὰ δ' ἄλλα τῶν ζώων μωρὰ καὶ ἀχρεῖα·
μικρὸν ἂν ἐσκέπτετο, ἔργα οἰκτρὰ
θὰ ἔβλεπον οὗτος νὰ πράττῃ μυρία.

- 6, Ἐσκέφθητε ἄρά γε φίλοι ποτὲ
τὴν σάρκα πῶς τρέφει αὐτὴν τὴν ἀθλίαν;
τὸ αἷμα τοῦ πίνεις, κορειέ μου χρηστέ,
ἐσκέφθης μ' ὑποῖαν λαμβάνει μανίαν;

Τὸ σῶμα τ' αὐτὸ ὅπως θρέψη... (φρικτὴ
ἀρὰ ἐπὶ σοῦ, γεννεὰ μισητὴ)
φονεῦει τὰ πάντα, τὸ πᾶν καταρρίπτει
μὲ φρικτὴν καὶ ὀλεθρον ἅπαντα τύπει,

εἰς χεῖρας τὴν μάστιγα βίας κρατῶν.
Ποθῶν κακὴν δίψαν νὰ σβέσῃ ὁ δαίμων,
τὸ θῦμα τ' εἰς ἔγκατα τρέχει ζητῶν
εἰς βάθη θαλάσσης κ' εἰς ὕψος ἀνέμων.

7. Τὸ πᾶν κατατρώγει· οὐδὲν δι' αὐτὸν
δυσχώνευτον, πάντα ἀπλήστως βροχθίζει
Νοὸς λογικοῦ τοῦ δὲ δόγμα φρικτὸν,
ὅτ' ἔργον θεάρεστον πράττει νομίζει·

νὰ γίν' οὕτω πρέπει· ποιεῖ φυσικῶς,
ἂν σφάζῃ τοὺς πάντας ὡς δαίμων κακός.
ὦ! ἔκπληκτοι μένετε σεῖς, ἀπορεῖτε,
εἰς λόγους τοιούτους σαφῶς δυσπιστεῖτε.

Πλὴν ἅπαντα ταῦτα μερὶς εἶν' μικρὰ
τῶν τόσον αὐτοῦ φοβερῶν ἐγκλημάτων·
ὑπάρχει προσέτι σωρεία μακρὰ
κακῶν, ἀποφέρουσα ρεῖθρα αἰμάτων.

(ἀκολουθεῖ).

Θαῦμα ἐπιμονῆς καὶ ἐργατικότητος.

Ἀμερικανὸς τις ὀνόματι Ἀνδερτον ἐπαινεύσασεν εἰς τὴν παγκόσμιον ἐκθεσιν τοῦ Λονδίνου ἐκκλησιδίον τι ἐκ φελλοῦ, τὸ ὅποιον ὁ ἴδιος κατασκεύασεν ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν καθ' ἃς ὥρας ἀνεπαύετο ἀπὸ τὰς γεωργικὰς ἐργασίας του. Εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐδαπάνησεν ἑξήκως πένας δηλ. 72 λεπτά, καὶ διὰ τῆς ἐκθέσεως ἐκέρδησε περὶ τὰς 800 λίρας. Μῆγα μέρος τῶν λιρῶν τούτων ἐδαπάνησεν εἰς κατασκευὴν τεσσάρων οἰκίσκων, ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ὑποίων ἔθεσε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν.

“Ἐπιμονή, φελλὸς καὶ κόλλα.,,”

Πρὶν ἐκθέσῃ τὸ ἐκκλησιδίον του ὁ κ. Ἀνδερτον οὔτε νὰ γράφῃ οὔτε ν' ἀναγινώσκῃ ἤξευρεν· ἔκτοτε ὅμως ἤρχισε νὰ καταγίνεται καὶ βαθμηδὸν ἔκαμε μεγάλας προόδους.

Ἴδου τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἐπιμονή. Ὅταν ὑπάρξῃ θέλησις, ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑπερβάλῃ καὶ καταβάλῃ τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ ὅποια φαίνονται κατὰ πρῶτον ἀδύνατα.

Πόσον ὀμιλεῖ εἰς ἄνθρωπος.

Ὑπελογίσθη, ὅτι εἰς ἄνθρωπος ὀμιλεῖ κατὰ μέσον ὅρον τρεῖς ὥρας καὶ καθ' ἡμέραν, ἐκφέρει καθ' ἑκαστον λεπτόν 100 λέξεις, πληρούσας 19 σελίδας εἰς ὄγδον καθ' ὥραν, αἱ ὅποιαι ἀπαρτίζουσι 52 τόμους κατ' ἔτος !!! Ἐννοητέον ὅμως ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται οὔτε εἰς τὰς γυναῖκας οὔτε εἰς τοὺς δικηγόρους.

Χάρτου κατανάλωσις.

Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ κατανάλωσις φθάνει κατ' ἔτος εἰς 25 ἑκατομμύρια καντάρια, ἐν Γαλλίᾳ εἰς 5 ἑκατομμύρια, ἐν Αὐστρίᾳ εἰς 500,000 μόνον· ἐπὶ τέλους καθ' ὅλην τὴν ὑδρόγειον γενικὸς τις ὑπολογισμὸς μᾶς δίδει τὸ ἐτήσιον ποσὸν τῶν 31—32 ἑκατομ. κανταρ. χάρτου.

Ἡ δύναμις τῶν μυνων.

Ἡ δύναμις τῶν μυνων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἶνε τῷ ὄντι θαυμαστή. Οἱ ἀχθοφόροι ἐν Τουρκίᾳ δύνανται νὰ σηκώσωσιν ὑπὲρ τὰς διακοσίας ὀκάδας. Ὁ ἐκ Κρότωνος τῆς Ἰταλίας περίφημος ἀθλητὴς Μίλων συνήθισεν ἑαυτὸν νὰ σηκόνῃ ἐπὶ τῶν ὤμων του βόα τετραετῇ, βάρους ὑπὲρ τὰς 350 ὀκάδας, τὸν ὅποιον τελευταῖον ἐθανάτωσε δι' ἐνὸς γρονθοκοπήματος. Ὁ ἀθλητὴς οὗτος ἐστεφανώθη ἐπτάκις εἰς τοὺς Πυθικοὺς καὶ ἐξάκις εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας· παρουσιάσθη καὶ ἐβδόμην φοράν, ἀλλ' οὐδεὶς ἔσχε τὸ θάρρος νὰ συναγωνισθῇ μετ' αὐτοῦ. Λέγεται ὅτι εὑρέθη ποτὲ μετὰ τοῦ διδασκάλου του Πυθαγόρα καὶ τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ ἐν τινὶ οἰκίᾳ, τῆς ὁποίας ἡ ὀροφὴ ἐστῆριζετο ἐπὶ στηλῶν· ἀλλ' αἰφνιδίως οὗτοι ἐνέδωκαν, ἀμφοτέροι δὲ ὅτε διδάσκαλος καὶ οἱ μαθηταὶ θὰ ἐχώνοντο ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἂν ὁ Μίλων δὲν ὑπεστήριζε τὴν στέγην διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἕως οὗ ἐπῆλθε βοήθεια καὶ οὕτως ἐσώθησαν. Γέρων ὦν προσεπάθησέ ποτε νὰ ἐκρῖζῃ δένδρον καὶ νὰ τὸ σχίσῃ, καὶ ἐν μέρει μὲν ἐπέτυχεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξηντλήθησαν κατὰ μικρὸν αἱ δυνάμεις του, τὰ διεσχισμένα μέρη τοῦ δένδρου ἠνώθησαν πρὶν δυνηθῇ νὰ ἐκβάλῃ τὴν χεῖρά του, καὶ συνέλαβον αὐτήν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ἦτο ἔρημον καὶ οὐδεὶς ἦλθε πρὸς βοήθειάν του, ἀπέθανε μὴ δυνηθεὶς κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν οὕτω κρατουμένην χεῖρά του.

Ὁ Αὐγούστος 11ος βασιλεὺς τῆς Πολωνίας ἐδύνατο νὰ τυλίσῃ πινάκιον ἀργυροῦν ὡς φύλλον χάρτου. Ἱστορεῖται προσέτι ὅτι λέων τις ἄφησέ τὸν τύπων τῶν ὀδόντων του ἐπὶ τεμαχίου συμπεπηγότος σιδήρου.

Θέατρον.

Προσφιλὴς νεότης !

Εἰσήλθαμεν εἰς τὸν δεύτερον τοῦ Φθινοπώρου μῆνα, καθ' ὃν συνήθως ἄρχονται αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις. Ἀπὸ ἐμὲ ἴσως περιμένεις

νά σέ ἀποτρέψω τοῦ εἶδους τούτου τῆς διασκεδάσεως. Ἐχεις δίκαιον. τῷ ὄντι θά σέ ἀπέτρεπα. ἂν τὸ θέατρόν μας εὕρισκετο εἰσέτι εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἄλλοτε. Εὐτυχῶς ὁμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Σήμερον τὸ θέατρον Σμύρνης ἀναγγέλλει παραστάσεις Ἑλληνικάς, οἱ δὲ πρόγονοι ἡμῶν γνωρίζετε πόσον ἡγάπων τὸ θέατρον, τὸ ὁποῖον δικαίως ἐθεώρουν ὡς τὸ μόνον τῆς κοινῆς ἠθικοποιήσεως μέσον. Δὲν σέ ἀποτρέπω λοιπὸν τῆς διασκεδάσεως ταύτης, ἀλλὰ μόνον σοὶ συνιστῶ ὅτι, μεταβαίνων τις εἰς τὸ θέατρον, ὀφείλει νὰ ἔχῃ κατὰ νοῦν ὅτι μεταβαίνει εἰς σχολεῖον, ἐνθα παραδίδεται ζωντανὸν μάθημά τι τῆς ἱστορίας, ἥτοι τῆς ἐπιστήμης ἐκείνης, ἐν ᾗ ζωηρότατα ὡς ἐν κατόπῳ φαίνονται αἱ δυσειδίαι τῆς κακίας καὶ αἱ καλλοναὶ τῆς ἀρετῆς· γνωρίζεις καλῶς τί ἔκαμναν οἱ Σπαρτιάται διὰ ν' ἀποζρέψωσι τοὺς υἱούς των ἀπὸ τὴν μῆθην, δηλ. ἐμέθυαν ἐνώπιόν των τοὺς Εἰλωτας, ἵνα βλέπωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰς ἀηδίας τῆς μέθης καὶ οὕτω λαμβάνωσιν ἀποστροφὴν πρὸς αὐτήν. Πρῶτον λοιπὸν σοὶ συνιστῶ τοῦτο, ὅτι δηλ. μεταβαίνων εἰς τὸ θέατρον δὲν πρέπει νὰ μεταβαίνῃς ἐκεῖ μόνον διὰ νὰ διασκεδάσῃς τὰς ὥρας σου, ὡς συνήθως λέγουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ στερεᾷ ἀποφάσει νὰ μάθῃς τι, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐκείνης δὲν ἐγνώριζες καὶ τὸ ὁποῖον ἐτι μᾶλλον νὰ σέ προσπελάσῃ πρὸς τὴν ἀρετήν. Δυῦτερον παρατηρῶ πρὸς τὴν σπουδάζουσαν εἰσέτι νεολαίαν ὅτι καὶ τοῦτο δεῖ ποιεῖν καχεῖνό μὴ ἀφιέναι· ἐὰν δὲν ἔχῃ καιρὸν ἀρκοῦντα δι' ἀμφοτέρω, τότε πρέπει σπανίως νὰ τιμᾷ τὸ ἐδώλιον τοῦ θεάτρου. Ἐὰν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνήκῃ καὶ εἰς οἰκογένειαν, ἥτις δὲν ἀριθμεῖ ἐν τῷ ταμείῳ αὐτῆς τόσον πολλὰς ὀγδοάδας ἢ καὶ πεντάδας γροσίων, ὧν μία ἀπαιτεῖται διὰ μίαν ἐσπέραν θεατρικὴν, ὦ! τότε κάλλιον νὰ ἀναβάλλῃ ὁ τοιοῦτος δι' ἄλλοτε τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ὠφέλειαν.

—ο—

Παράπονον λίαν παράξενον.

Τίς παρεπονέθη ὅτι ὁ Μέντωρ εἶνε διὰ παιδείαν. Περιέργον τῇ ἀ-

ληθεία. Διὰ παι γὰ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ γράφῃ οὐδείς οὐδέν. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ἀπὸ εἰκοσιν ἢ ἐκ τριάκοντα ἐτῶν πρέπει ν' ἀρχίσῃ νὰ διδάσκηται. Βέλτιστε! ἐπιτρέψατε νὰ σοὶ εἰπωμεν ὅτι ποτὲ σου, φαίνεται, δὲν ἐσυλλογίσθης ὅπως πρέπει, καθ' ὅσον ἀφ' ὧν τοῦτο τὸ ἀντικείμενον· ὅτι δηλ. ἀπὸ νεαρωτάτας ἡλικίας ὀφείλει ν' ἀρχῇται ἐκείνη ἡ διδασκαλία, ἥτις σκοπεῖ ἀποτελέσασθαι. Τοιούτου εἶδους συγγράμματα πλημμυροῦσι τὰς ἀγυῖας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας. Ὡστε νομίζω ὅτι πᾶς τις εὖ φρονῶν θὰ χαρῇ, βλέπων καὶ παρ' ἡμῖν τοιούτου εἶδους πονήματα. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν ἔχει τις τέκνον, μόνον ὑπὸ τῆς περιεργείας τοῦ νὰ βλέπῃ τὴν ὁδόν, ἣν βαδίζει τὸ σύγγραμμα, τὸ τοιούτον ἀκανθῶδες ἀναδεχθὲν ἔργον, ὀφείλει, νομίζομεν, καὶ νὰ τὸ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ τὸ ἐνθαρρύνῃ. Ἄλλως τε ὁ Μέντωρ δὲν προτίθεται νὰ ἔχῃ ὑπ' ὅψιν μόνον ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ προεῖπε καὶ θὰ προσπλήσῃ νὰ διατηρήσῃ τὸν λόγον τοῦ ὅτι θὰ ἐμπεριέχῃ ἀναγνώσματα καὶ τερπνὰ καὶ ὠφέλιμα.

Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι πᾶς εἴτε μέγας εἴτε μικρός, εἴτε πολλὰ γνωρίζων γράμματα εἴτε ὀλίγα, δὲν πρέπει νὰ σκεφθῇ τόσον πολὺ διὰ τὸ γρόσιον τῆς ἐβδομάδος, διότι τὸ γρόσιον τοῦτο δὲν εἶνε οὔτε τάληρον οὔτε λίρα· ἄλλως τε ὁ χάρτης μόνος μετὰ μόνης τῆς εἰκονογραφίας νομίζομεν ὅτι ἀξίζει τὸ γρόσιον, τὸ ὁποῖον πάντες ἀνεξαιρέτως, ἐξαιρουμένου ἴσως μόνου τοῦ τῆς κωμωδίας Ἐξηναβελόνῃ, πετῶμεν πολλάκις εἰς πολὺ ἀναξιώτερα λόγου πράγματα.

Ἀναγνώστα! ἐὰν εὕρισκῃς τι ἐν τῷ Μέντορι, τὸ ὁποῖον ἡγνός, εὐχαριστήσου· ἐὰν εὕρισκῃς τι, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύνασαι νὰ ἐπιστήσῃς τὴν προσοχὴν εἴτε τῶν τέκνων σου εἴτε τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν σου, κάμνε το· ἐὰν οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο, εὐχαριστήθητι ὅτι διὰ τοῦ γροσίου σου δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἐν φύλλον, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ εἰς σὲ ἀνωφελές, ἀλλὰ εἰς ἄλλους ὅμως ὁμογενεῖς σου δύναται ν' ἀποβῇ πως ὠφέλιμον.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

την προσφιλῆ αὐτῷ νεολαίᾳ.

Νεότης!

Ἡξεύρω τί σοὶ ἀρέσκει μᾶλλον. Σὺ εὐχαριστεῖται ἡ ἱστορίας ὥραίς ν' ἀναγινώσκης ἢ περὶ θυμωστικῶν ἀνακαλύψεων ἢ ἀξιολόγους ἐπιστημονικὰς πραγματείας· ὅσον διὰ συμβουλὰς, αὐταὶ δὲν ἤχουσι τόσον καλῶς εἰς τὸ ἀκουστικὸν τύμπανόν σου, διότι εὗρίσκεσαι ἤδη εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ἐν ᾗ — συναισθανόμενος τὴν αὐθυπαρξίαν σου — δὲν θέλεις πλέον νὰ φαίνεσαι μικρότερος ἀπέναντι ἄλλων, καὶ ἔχεις δίκαιον.

Ἔχεις δίκαιον, διότι ἡ αὐθυπαρξία εἶνε τῷ ὄντι τὸ μόνον ἀνεκτίμητον ἀγαθόν, τὸ ὅποιον ὁ Πλάστης ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Σὺ δὲ μόλις βλέπων ἑαυτὸν κάτοχον τοῦ τοιούτου δώρου, τρομάζεις μὴ τις ἄλλος, φθονῶν σε διὰ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο, ἐποφθαλμιᾷ ἐπ' αὐτοῦ καὶ θέλῃ νὰ σὲ τὸ στερήσῃ· ὁ τρόμος οὗτος σὲ κάμνει νὰ αἰσθάνεσαι ἀποστροφὴν καὶ πρὸς τὴν λέξιν ἀκόμη συμβουλή ἢ εἴτε παρίνεσις.

Ὅταν ὅμως, φίλτατε, φθάσῃς εἰς ἡλικίαν ὠρμητεραντότε θὰ ἐνθυμῇσαι τὸν τρόμον σου τοῦτον καὶ θὰ γελάῃς. Τότε, ὡς ἀπολαύσας ἀρκούντως τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐθυπαρξίαν σου, δὲν θὰ τρομάζῃς πλέον παντάπῃς μὴ τις, λαμβάνων θέσιν συμβούλου ἀπέναντί σου, σὲ προσβάλλῃ ὡς μικρὸν εἰσέτι ἢ ὡς μὴ γνωρίζοντα ἀκόμη τὰ ὅσα χρειάζεσαι νὰ γνωρίζῃς. Τότε, ὅτε θὰ ἔχῃς ἀρκετὴν τοῦ κόσμου πείρα καὶ θὰ πεισθῇς ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάντοτε ἔχει ἀνάγκην καὶ τῆς τῶν ἄλλων συμβουλῆς, ὅθεν καὶ τὸ ἀξίωμα ἐκρείσσουσιν οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. Ἡ συμβουλὴ ἄλλου δύο πάντοτε προξενεῖ ὠφελείας εἰς τὸν ἔχοντα τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀκούῃ αὐτὴν ἢ διδάσκει αὐτόν τι τὸ ὅποιον ἠγνώνει, ἢ τῷ ὑπενθυμίζει τι ἢ δ' ὑπενθυμίσαι αὐτῇ δὲν δύναται ἢ νὰ φέρῃ πάντοτε καλὸν ἀποτέλεσμα.

Περὶ τούτου δὲν θέλω νὰ ἐκτανθῶ περισσότερον. Ὁ σκοπὸς τοῦ προοιμίου μου τούτου εἶναι νὰ σὲ προδιαθέσω, ὅπως μὴ ταρχθῇς διὰ τὴν κάτωθι φαινομένην συμβουλήν, τὴν ὁποίαν εἰλικρινῆς τις φίλος σου δι' ἐμοῦ σοὶ ἀπευθύνει.

Συμβουλή πρὸς τοὺς νέους.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλ. ὑπὸ Ο. Κ.)

Α'.

Νέε! πολλοὶ πειρασμοὶ σὲ περιστοιχοῦσιν. Ὁ κόσμος ἔχει φθοροποιὸν γόνητρον· ἐὰν εὐχρεσθῇσαι εἰς τὸ γόνητρον τοῦτο, ἀπωλέσθης. Παραδείγματα τοιοῦτου θλήθρου εὐρίσκεις πάμπολλα κύκλῳ σου. Ἐὰν ἐπιθυμῇς τὴν σωτηρίαν σου, ἐκλεξοῦν τὸν Θεὸν διὰ μερίδα σου, ὡς ἔλαμεν ἡ Μαρία ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἐπήνεσεν ὁ Σωτὴρ. Ἐνθυμοῦ ὅτι αὐτὸς εἶναι ἡ μόνη εὐτυχία τῆς λογικῆς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ, ἡ δημιουργηθεῖσα ἵνα ζῇ ἐν τῷ Θεῷ, δὲν δύναται νὰ εὕρῃ εὐτυχίαν ἐκτὸς αὐτοῦ. «Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ γῆς» (Κολοσ. III. 2).

Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ταμεῖον τοῦ σύμπαντος· λάβε αὐτὸν διὰ μερίδα σου καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀγαθὴ μερίς, διότι τότε ἔχεις τὰ πάντα. Τότε θὰ ἔχῃς ἄπειρον σοφίαν νὰ σὲ ὀδηγῇ, ἄπειρον γνώσιν νὰ σὲ διδάσκῃ, ἄπειρον ἔλεος νὰ σὲ ἐλεῇ καὶ σώζῃ, ἄπειρον ἀγάπην νὰ φροντίζῃ περὶ σοῦ καὶ σὲ παρηγορῇ, καὶ ἄπειρον δύναμιν νὰ σὲ προστατεύῃ καὶ διαφυλάττῃ. Ἐὰν ὁ Θεὸς ᾔνῃ μετὰ σου, ὅλα αὐτοῦ αἱ ιδιότητες σοὶ ἀνήκουσιν, ὅλα τὰ κτίσματα αὐτοῦ, ὅλα τὰ ἔργα τῆς προνοίας αὐτοῦ θὰ ἐργάζωνται πρὸς τὸ καλὸν σου καὶ θὰ συντρέχωσιν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας σου. Αὐτὸς εἶναι φίλος πάντοτε ἀγαπῶν καὶ πάντοτε παρὼν· μακρὰν ὁμῶς αὐτοῦ εἶσαι ἄθλιον καὶ ἐλεεινὸν πλάσμα καὶ πᾶσα ἡ κτίσις θὰ ᾔνῃ ἐναντία σου.

Β'.

Ἐνθυμοῦ ὅτι «πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας» (Γενεσ. VI. 5) καὶ ὅτι ἐπομένως, διατελῶν ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει, ἁμαρτίας μόνον θά πρᾶττης. Πλεῖσται ὑπάρχουσιν ἐν τῷ βίῳ παγίδες, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἡ κακὴ καρδιά εὐκόλως συλλαμβάνεται. Προσπάθῃσον νὰ αἰσθανθῇς τοῦτο, καὶ τὸ ἁμαρτωλὸν τῆς φύσεώς σου ἅς γίνῃ τὸ μέγιστον φορτίον σου, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξαίρετως ἐργάζου. Ἀποκτήσῃς καθαρότητα καρδίας καὶ ταύτην ἀμέσως θ' ἀκολουθήσῃ ἀγία ζωή. Ἀποφύγε τὴν ὑπόκρισιν, διότι ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς βλέπει τὰ ἐγκατα τῆς καρδίας σου, οὐδὲν δὲ ἀποστρέφεται τοσοῦτον, ὅσον τὸν ὑποκριτὴν καὶ τὸν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἐμμένοντα. ἄγαπᾷ δὲ πολὺ τὴν μετάνοιαν.

Γ'.

Ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ Χριστὸς μόνος εἶνε ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὸν Θεόν. Δικαιώσεις, ἄφεις καὶ συμφιλίωσις μετὰ τὸν Θεὸν ἐπιτυγχάνονται μόνον διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως. Ἀγιασμός καὶ νέα φύσις διὰ τῆς δυνάμεως μόνον τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ ἀποκτῶνται. Ἔστω λοιπὸν ὁ Χριστὸς πολῦτιμος ἐν τῇ ψυχῇ σου. Προσπάθει νὰ ἔχῃς ἀληθινὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν. Θεώρει αὐτὸν ὡς Κύριον καὶ Σωτῆρα σου. Ὑποτάσσου ἐν παντὶ πράγματι εἰς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν μόνον ἀφιερῶθητι, ἐὰν ποθῇς εἰρήνην ἐνταῦθα καὶ γλυκείας ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος. Δι' οὐδενὸς παταπτώματος μὴ λυπῇς αὐτόν.

Δ'.

Ἔσο ταχὺς εἰς μετάνοιαν. Μὴ λησμόνει ὅτι ἡ ζωὴ σου εἶνε βραχεῖα καὶ ἅμα ἀβέβαιος. Ἡ ἀναβολὴ μιᾶς ἡμέρας δύναται νὰ φέρῃ τὸν αἰῶνα ὀφθαλμοῦ σου. Ὡ! μὴ παίζε μετὰ τὴν ψυχὴν σου. Μὴ ἔσο ἐπιλήσμων τῆς αἰωνίου εὐδαιμονίας, ἣν ὁ Θεὸς ὁ πατήρ σου σοὶ προητοίμασεν. Ἔχε ὡς ἐγκόλπιον τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὅπερ ὁ Χριστὸς ἐπεσφράγισεν διὰ τοῦ παναγίου αὐτοῦ αἵματος ἐπὶ τοῦ ζυ-

ροῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου σοὶ ἐδίδαξε τὸ ὑψηλότερον τῆς αὐταπαρ-
νήσεως μάθημα. Σπεῦσον πρὸς τὴν Σωτῆρα σου, ὁ ὁποῖός με
ἀνοικτάς ἀγκάλας σὲ προσκαλεῖ.

Ε'.

Προσπάθει νὰ ἦσαι ἀληθῶς καὶ ἐντελῶς θεοσεβὴς καὶ μὴ ἀπο-
θαρρύνου ἐν ταῖς δυσκολίαις· ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ θὰ ᾔνε ἀρκετὴ νὰ
σὲ βοηθῇ « Ἀρκεῖ σοὶ ἡ χάρις μου ». Αἱ ὑποσχέσεις αὐτοῦ θὰ ᾔνε
ἡδεῖα ἐνθάρρυνσις εἰς σέ. Ὅταν ἡ θρησκεία σὲ προσκαλῇ εἰς αὐτα-
πάρνησιν καὶ παθήματα, ἐνθυμοῦ τὸ τοῦ Παύλου « εἰ ὑπομένομεν,
καὶ συμβασιλεύσομεν » (Α' Τιμοθ. β'. 12) καὶ τὸ « λογιζομαι γάρ
ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσιν δό-
ξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς (Ρωμ. ή. 18). Οὐδέποτε αἰσθανό-
μεθα περισσοτέρην χαρὰν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, εἰμὴ ὅταν θυσιά-
ζωμεν τὴν ἰδικήν μας χαρὰν χάριν τοῦ Χριστοῦ. (Ἀκολουθεῖ).

Ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί ΣΟΥ χαλάσω τὸ δίκτυον.

(Λουκ. κεφ. Ε'. στιχ. 5).

Αὗται εἰσὶν αἱ λέξεις, με τὰς ὁποίας ὁ ἁγίους ἐκεῖνος Πέτρος ἀ-
πῆντησεν εἰς ἓνα ἄνθρωπον, ὅστις πρὸ 1840 ἐτῶν περιεφέρετο εἰς
τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς Παλαιστίνης αὐτοχειροτόνητος διδάσκαλος
καὶ ἐδίδασκεν. Ὁ διδάσκαλος οὗτος πρῶτον τινὰ ἐπεριπάτει, λέγει
ὁ ἱστορικὸς Λουκάς, παρά τινα λίμνην, Γεννησαρὲτ λεγομένην. Ἐκεῖ
εἶδεν ἁγίους τινάς, οἱ ὁποῖοι ἐπλυναν τὰ δίκτυά των. Δὲν χάνει και-
ρὸν· ἐμβαίνει εἰς τὸ ἁλίουτικὸν πλοῖον των καὶ διχτάττει ἓνα ἐξ
αὐτῶν, ὅστις ὠνομάζετο Πέτρος, νὰ ἄρῃ τὴν ἀγκυραν, νὰ προχω-
ρήσῃ εἰς τὸ πέλαγος καὶ νὰ ρίψῃ τὰ δίκτυα· ὁ πτωχὸς Πέτρος εἶ-
χεν ἀγρυπνήσει ὅλην τὴν νύκτα, ἀλλ' οὔτε ἐν ὀψάριον κτύπησε νὰ
ἴδῃ ἐντὸς τῶν δικτύων του. Καταλυπημένος λοιπὸν καὶ καταπηλ-
πισμένος, ἀκούει τὸρα ἓνα διδάσκαλον νὰ τὸν διχτάττει νὰ ρίψῃ καὶ
πάλιν τὰ δίκτυα! Περιέργον· ἂν ὁ διχτάττων οὗτος ἦτο ἁγίους, ὁ

διόλου πρὸς τὰ σημερινὰ ἥθη καὶ ἔθνη, λέν τολμῶσι νὰ ἀκυρώσωσι· ἀλλ' ἐπ' ἀκριβέες δι' αὐτὸ τοῦτο εἶνε τὸ κραταιότερον καὶ ἐνδοξότερον ἔθνος τοῦ κόσμου. Ἡμεῖς εὐτυχῶς δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ξένων παραδειγμάτων, διότι κατὰ τὸν πολὺν Δημοσθένην «οὐκ ἄλλοτριούς, ἀλλ' οἰκείους παραδείγμασι χρωμένους ἔξεστιν ἡμῖν εὐδαίμοσι γενέσθαι.»

Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία λαμπρῶς διδάσκει ἡμᾶς ὅτι, ἐν ὅσῳ οἱ πρὸ πάντων ἡμῶν εἶχον σέβας καὶ εὐπείθειαν εἰς τοὺς κειμένους νόμους, ἡκμαζον καὶ ὑδαμιόνουν· ἀφ' οὗτου ὁμως ἀτιμωρητεῖ ἤρξαντο νὰ παρανομῶσι, βαθμηδὸν περήκμασαν, ἐξησθένησαν καὶ ἐπὶ τέλους ἀπώλεσαν τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν των.

Καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ μάλιστα εἰς τὴν Σπάρτην ἐτιμῶντο καθ' ὑπερβολὴν οἱ νόμοι· τεκμήριον δὲ τούτου μέγιστον ὁ ἐν Θερμοπύλαις τάφος τοῦ Λεωνίδου καὶ τῶν Τριακοσίων του, οἵτινες ἀπέθανον ἡρωικῶς μὴ θαλίσαντες· ν' ἀπειθήσωσιν εἰς τοὺς πατριῶς νόμους, ρητῶς ἐπιτάσσοντας αὐτοῖς ἐν τοῖς πολέμοις ἢ νίκην ἢ θάνατον. Τοῦτο μαρτυρεῖ πρᾶςτε καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῶν ἐπιγράμμα:

«ὦ ξεῖν' ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κειμέθα, τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι.»

Ἀηλαδὴ,

«ἐπεὶ ἔς τὴν φίλην Σπάρτην μας, ὦ ξενε διαβήτα,
ὅτι πιστοὶ ἔς τοὺς νόμους τῆς κειτόμεθα ἐνταῦθα.»

Διὰ τῆς πρὸς τοὺς νόμους ἀπαλύτου ὑπακοῆς κατώρθωσαν ἀληθῶς ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν νὰ κατενέγκωσι τὸ πρῶτον καίριον τραῦμα κατὰ τῆς ματαιότητος τοῦ ἐπηρμένου Ξέρξου, πωλήσαντες τὴν ζωὴν αὐτῶν ἀκριβᾶ. Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου Παῦλος ὁμοίως λίαν συνιστᾷ τὴν πρὸς τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς νόμους ὑπακοήν, λέγων ὅτι οἱ ἀρχοντες οὐκ «εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἐν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φόβου· οὐ γὰρ εἶχεν τὴν μάχαιραν φορεῖ.» (πρὸς Ρωμαίους κεφ. ιγ'. 3—4.

Ἐκ τῶν ρηθέντων λοιπὸν βλέπομεν ὅτι οὐχὶ μόνον ἡ πολιτεία, ἀλλὰ καὶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἠθικὴ ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν αὐστηράν τήρησιν τῶν νόμων, ἄνευ τῆς ὁποίας αἱ κοινωναὶ καὶ τὰ ἔθνη δὲν δύνανται νὰ εὐδαιμονήσωσι.

Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν, δῶρον ὁμοίως τοῦ κ. Ξανθοπούλου, παριστάνει τὸν μάντιν Μεγιστίαν θυσιάζοντα κατὰ τὴν παραμονὴν

Ὁ μάντις Μεγιστίας εἰσεδὼν εἰς τὰ ἱερὰ φράζει τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἄμα ἡοῖ τῇ, μετὰ τοῦ Λεωνίδου θάνατον. (Πρ. γ'. 219).

τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης καὶ προλέγοντα εἰς τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μάντις, ὅς τις ἦτο Ἀκαρνὰν ἔλκων τὸ γένος ἐκ τοῦ παλαιοῦ μάντεως Μελάμπροδος (Ἡροδ. Β'. 49), ἂν καὶ παρεκλήθη ἐπιμόνως ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου ν' ἀναχωρήσῃ, ἔμεινε καὶ συνεμερίσθη τὴν τύχην τῶν λοιπῶν.

Ὁ μικρὸς βοσκός.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ἀγαπῶ τὴν ἐξοχὴν. Εἶνε μέγας κῆπος μὲ ἐλεύθερον καὶ ἐκτεταμένον ὀρίζοντα, ὅπου τις ἀναπνέει καὶ αἰσθάνεται ὅτι ζῇ. Βλέπεις τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, τὸν βλέπεις δύοντα μέχρι τῆς τελευταίας ἀκτίνος του καὶ σχεδὸν τὸν ἀκούεις λέγοντά σοι· Ὑγιαίνει μέχρι τῆς πρωῒας! θὰ ἐπανέλθω.

Ἡ νύξ, καὶ αὕτη εἶνε πλήρης θελγήτρων. Βλέπεις τὸν ἑναερον οὐρανόν, ὅς τις σιωπηλῶς ἐξυμνεῖ τὸν πάνσοφον αὐτοῦ Ἀρχιτέκτονα καὶ ἀκούεις τὴν πένθιμον φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος, ὅς τις εἶνε τὸ ζῶν τῆς νυκτὸς ὠρολόγιον. Ἡ καρδίᾳ σου πάλλει καὶ ἡ ψυχὴ σου ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὴν συγκίνησιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχεται.

Εἶνε χαρὰ ἐνεκκλάλητος νὰ βλέπῃς τὴν ἡμέραν τοὺς ἀραίους ἐκείνους τάπητας τῶν ἀνθέων, οἵτινες φαίνονται ὡς ἐστρωμένοι ἵνα ὑποδεχθῶσι τὸν Βασιλέα τοῦ σύμπαντος! Τὴν ἐσπέραν δὲν τοὺς βλέπει τις τόσον καλῶς ὑπὸ τὴν ἀμυδρὰν λάμψιν τῆς Σελήνης· ἀλλ' ὁποία εὐδαιμονία ν' ἀναπνέῃς τὰς γλυκαῖας αὐτῶν εὐωδίας, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἔχουσι κατηρωματισμένην τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ αἵτινες φθάνουσαι μέχρι τῆς καρδίας σὲ κάμνουσιν αὐτομάτως νὰ γονυπετῇς καὶ νὰ κράζῃς· Μέγιστε Θεέ! σὲ λατρεύω.

Μικρὸς τις βοσκός, ὅστις μόλις εἶχε τὰ ἑξ ἔτη, ἐγνωρίζε ν' ἀναγινώσκει ταῦτα πάντα ἐν τῇ εὐρείᾳ τοῦ πατρὸς του ἐπαύλει. Ὁ μικρὸς ἀνθρωπίσκος—ὅστις εἶχε τοὺς πόδας γυμνοὺς πάντοτε, ὅς τις ἔφερεν ἐπὶ κεφαλῇς πῖλον ἀχύρινον, τοῦ ὁποίου ἡ κόμη ἦτο ὑπό-

ξανθος καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ μέλανες—κατεγοητεύθη ὑπὸ τῆς ἀρρητού ταύτης ποικιλίας τῶν ἀπείρων καὶ πολυειδῶν χρωμάτων, τὰ ὅποια τῷ ἐπαρουσίαζαν τὰ τοσαῦτα ἄνθη μιᾶς ὥραιας ἀνοίξεως! Δὲν ἤξευρε ποῖα πρῶτον νὰ δρέψῃ, ποῦ νὰ τὰ φυλάξῃ καὶ πῶς νὰ τὰ διατηρήσῃ. Ἐλυπεῖτο καιρίως, ὅτι ἐβλεπε νὰ καταβροχθίζωσι πολλὰ ἐξ αὐτῶν τὰ ὀλίγα πρόβατα, τῶν ὁπίων ἡ ἐπαγρύπνησις τῷ εἶχεν ἀνατεθῇ ὑπὸ τοῦ πατρός του.³ Πτον ἀρκούντως ἀστεῖον νὰ τὸν βλέπῃ τις ἰστάμενον ὡς εὐθὺ ὥραϊον δενδρύλλιον κατ' μετὰ φρίκης νὰ στρέφῃ πότε ἐδῶ πότε ἐκεῖ, ὅπου ἤκουε νὰ τρίχωσιν ἄνθη καὶ χλόη μεταξὺ τῶν ὀδόντων τῶν τετραπόδων συντρόφων του.

Συνέβαινε νὰ περνῶσιν ἐκεῖθεν βοσκοὶ τῆς ἐπαύλεως, οἵτινες βλέποντες αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ θέσει, τῷ ἔλεγαν: τί παρατηρεῖς ἐκεῖ, Ἰλαρίων; διατί τόσον μελαγχολικός;—⁴Α! ! ἀλλὰ.... ἀπεκρίνετο τὸ παιδίον, τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ λόγοι ἦσαν κομμένοι...⁵Α! ἀλλὰ....

Οἱ ποιμένες γελῶντες ἀπήρχοντο. Δὲν εἶχαν ποτὲ ἰδεῖ τόσον μικρὸν βοσκὸν μὲ τόσα ὀλίγα λόγια.

Ταῦτα ἐγίνοντο τὴν ἡμέραν. Τὸ ἐσπέρας ὁ μικρὸς Ἰλαρίων ἐχόρευεν, ἔτρεχε πέριξ τοῦ ἐκκλησιδίου, ἐπαιζεν ὅλα τὰ θρυβώδη παιγνίδια, τὰ ὅποια εἶνε ἀνάγκη νὰ παίζωσιν οἱ παῖδες διὰ νὰ μεγαλώσωσιν.

Ὁ Ἰλαρίων ἦτο τὸ πρωτοπαλλίκαρο μεταξὺ ὄλων.⁶ Ἄλλοτε τὸν ἐβλεπες ἐπὶ μικρᾶς ἀμάξης, ἄλλοτε ἐπὶ ἵππου καὶ ἄλλοτε νὰ ἀναρριχᾶται (νὰ σκαλόνῃ) ἐπὶ βοός.⁷ Ἦτον ἀεικίνητος· ἦτο τὸ ζιζάνιον τῆς ἐπαύλεως, ὁ ὁποῖον ἔκαμνε καὶ τὰς πέτρας νὰ γελῶσι καὶ τὸ ὁποῖον ἔκαμνε ἐκεῖ ἄνω κάτω ὅλας τὰς καλύδας. Ἐν τούτοις ὁ μικρὸς μοσχομάγκας μας ἦτο καὶ ζωγράφος, διότι εἶχε θαυμάσι, ἔλεγε, τὰ ὥραῖα ἄνθη καὶ εἶχεν ἀγαπήσει τὰ μικρὰ ἀρνάκια καὶ τὰ μικρὰ βοῦδάκια, τὰ ὅποια εὐχαριστεῖτο νὰ ζωγραφίζῃ. Τὸν ἔσυρναν λοιπὸν ἄλλος ἀπὸ ὀδῶ, ἄλλος ἀπὸ κεῖ, διὰ νὰ τὸν βάλουν νὰ ζωγραφίσῃ. Οἱ τοῖχοι ὅλοι ἦσαν καταμαυρισμένοι ἀπὸ ἀγελάδας, ἀπὸ ἵππους, ἀπὸ σκύλους, τοὺς ὁποίους ὁ Ἰλαρίων μὲ τὰ κάρδουνα εἶχε ζωγραφισμένους.⁸ Ἀπὸ τοιαύτας ζωγραφίας του ἐπίσης ἦσαν πληρέστατοι

καὶ οἱ τοῖχοι τῆς ἐκκλησίας. Ἐκεῖ ἐπάνω ἔκαμινεν ἔκθεσιν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης του. Οἱ ἀνθρώποι (τὰ κάρδουνα) δὲν ἔλειπαν ποτὲ ἀπὸ τὰ θυλάκιά του (ἀπὸ ταῖς τσέπαις του).

Ἀφοῦ ἐκουράζετο ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ παιγνίδια, ἔτρεχεν εἰς τὸ χαμηλὸν προαυλίον τῆς ἐκκλησίας, ὅπως ἀναπαυθῇ, ζωγραφίζων ἐκεῖ πρόσωπον τι ἢ δένδρον κεκρυμμένον ὑπὸ τὸν μέλανα τῆς νυκτὸς πέπλον, ὥστε νὰ μὴ τὸν βλέπῃ κανεὶς. Μετὰ τὸ ἄλλον ἐζωγράψισε τὸν ἑφημέριον τῆς ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος τῷ εἶχεν ἀφίσει ἐντὺπωσιν, ὅτε ἡμέραν τινὰ τὸν εἶδε μεταβιβάζοντα τὴν ἀγίαν κοινωνίαν εἰς τινὰ ἀσθενῆ. Ἡ ζωγραφία ὠμοίχζεν ὅχι ὀλίγον τὸν ἑφημέριον. Ὅσοι τὴν εἶδαν τὸ ὠμολόγησαν, καὶ αὐτὸς ὁ ἑφημέριος ἀνεγνώρισεν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ προαυλίου.

Οὐδείς ἀμφοῖς αὐτοῦ περὶ τοῦ ζωγράφου, διότι εἰς μὲν ὁ ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἐπαύλει καὶ οὗτος ἦτον ὁ Ἰλαρίων. Ὁ ἑφημέριος τὸν λαμβάνει ἀπὸ τῆς χειρὸς, τὸν ὀδηγεῖ πρὸ τῆς εἰκόνος του καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἂν αὐτὸς ἐζωγράψισεν ἐκείνην τὴν ζωγραφίαν. Ὁ Ἰλαρίων ρίπτει τοὺς ὀφθαλμοὺς κάτω καὶ σιωπᾷ· ὁ δὲ ἑφημέριος τὸν θωπεύει ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης. Ἡ θωπεΐα ἐνεθάρρυνε τὸν Ἰλαρίωνα, ὅστις, ὑψώσας τοὺς μεγάλους μέλινους ὀφθαλμούς του καὶ ἀτενίσας τὸν ἑφημέριον, διείδεν ἐν τῷ βλέμματι αὐτοῦ ὑπόσχεσιν, ἐξ ἧς ἐτυμπεράκνεν ὅτι ὁ Ἰλαρίων τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ ἦνε βραχύς.

Ἡ ὑπόσχεσις ἐπραγματοποιήθη.

— Αἶ! τί κάμνεις αὐτοῦ; εἶπε μετὰ τινος ἡμέρας ὁ ἑφημέριος, διαβαίνων καὶ ἰδὼν τὸν Ἰλαρίωνα ἐξηπλωμένον κατὰ γῆς πλησίον θημωνιᾶς ἀργίλου συγχρόνως δ' ἔκυνεν ἵνα ἴδῃ τί ὁ πῆλξ ἔκαμνε, διότι ἦτο γέρον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του μακρῶς δὲν ἔβλεπαν.

— Τὰ αὐτὰ! καὶ πάντοτε τὰ αὐτὰ! ἀπήντησεν ὁ Ἰλαρίων· ὅτι ἔχετε καὶ σεῖς ἐν ἐκ τούτων! εἶπε, δείξτες διὰ ἄλλου μικρὰ ζῶα ἐξ ἀργίλου, τὰ ὅποια ἦσαν πλησίον του.

Ποτὲ δὲν εἶδατε κατεσκευασμένα ὠραιοτέρα πρόβατα· ἐνὶ μίξῃ τις ὅτι θὰ βελάσωσι· μῆτε χοιρίδια ἐτοιμότερα νὰ γρυλλίσωσιν. Ἡ ποκάτιτι εὐχάρουν ἦσαν ἀληθῆ. Ἦσαν ζυμωμένα καὶ ἐσχεδιασμένα

μετὰ τοσαύτης εὐφύας καὶ ἀφελείας συνάμα, ὥστε ἔκαμαν τὸν ἐφημέριον νὰ θυμιάσῃ καὶ νὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν· Πρέπει νὰ καλλιεργήσω τὸν μικρὸν τοῦτον βοσκόν !

Τὸν ἐκαλλιέργησε.

Τὸν ἔμαθε ν' ἀναγινώσκει καὶ τὸν ἐσυνήθισε νὰ φορῇ σενθάλια. Μετὰ ταῦτα τὸν συμπάρελαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν πύργον, ὅπου ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκει τὴν ἀκολουθίαν, ὅταν ὁ διδάσκαλος ἦτον ἀρρώστος.

Ὁ Ἰλαρίων ἔμεινε ὥρας ὀλοκλήρους πρὸ τῶν εἰκόνων στοᾶς τινος, ἥτις ἦτο πλήρης ἀπὸ ζωγραφίας. Ὁ γέρον ἐφημέριος μάλιστα εὐχαριστεῖτο βλέπων αὐτὸν ὅτι τοσοῦτον πολλάκις προσηλόνετο εἰς αὐτάς, ὥστε ἐλκυσμόνει νὰ φάγῃ.

— Τί καταλαμβάνεις ἀπὸ ἐκεῖνα ἐκεῖ ; τὸν ἠρώτα.

— Ὡὰ κάμω καὶ ἐγὼ τοιούτας ! ἀπεκρίνετο ἀπελῶς ὁ Ἰλαρίων καὶ, ἅμα ἐλάμβανε καιρὸν, ἔτρεχε ὅλος χαρὰ εἰς τὸν ἀργίλον καὶ εἰς τὰ πρόβατά του (τὰ ἐξ ἀργίλου βέβαια, διότι περὶ τῶν ἀληθινῶν προβάτων ὀλίγον τὸν ἔμελεν).

Ἐν τούτοις ἡμέραν τινὰ ἀπεχαιρέτισε τὴν ὥραίαν ἐκκυλιν, ἀλλὰ τὴν ἀπεχαιρέτισε μὲ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ τὴν ἐπανίδῃ.

Ἐπανῆλθε μετὰ δώδεκα ἔτη, ὅπως ἀκτινοβολῶν ὑπὸ παιδείας, πείρας, φώτων καὶ δόξης· ὅπως εὐπάρφους, καθὼς λέγει ὁ Λουκιανός. Ἐπανῆλθεν ἐξαίρετος ζωγράφος.

Ἡ ἔπαυλις ἅπασα ἐξ ἁλλος ὑπὸ χαρᾶς ἔδραμεν εἰς προῦπάντησιν τοῦ Ἰλαρίωνος, τοῦ μικροῦ βοσκού ! μὲ μεγάλαις ἀνθοδέσμασι καὶ μὲ στεφάνους.

Ἐγευμάτισεν εὐφροσύνως εἰς πολλὰς καλῶς, ἐνθ' ἔκλαυσεν ἐπνευρῶν τὰς ζωγραφίας του ἐπιμελῶς διακριλαχθείσας ἐπὶ τῶν τοίχων. Ὅλοι δὲν εἶνε ζωγράφοι ἐν τῇ ἐκπύλει, ἀλλὰ σχεδὸν ὅλοι εἰσὶν ἄνθρωποι ψυχῆς ἀγαθῆς.

Ὅτε ὁ Ἰλαρίων ἔλειπε χάριν τῶν σπουδῶν του, οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι χωρικοὶ συνηθροίζοντο πολλάκις περὶ τὸν γέροντα ἐφημέριον διὰ νὰ τὸν ἀκούσωσιν ἀναγινώσκοντα ἐπιστολὴν τοῦ Ἰλαρίωνος, ἥτις ἦτο πλήρης τρυφερῶν αἰσθημάτων διὰ τοὺς συνεγγχωρίους του, μεθ'

ὧν εἶχε διέλθει τοσοῦτον εὐτυχῶς τὰς ἀθώας τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἡμέρας· τοσοῦτον δὲ ζωηρῶς ἐξέθετεν αὐτά, ὥστε ὅλοι ἐδάκρυζαν καὶ μάλιστα ὅταν ἤκουαν τὰς ἐξῆς λέξεις, δι' ὧν ἐτελείωνε πάντοτε τὴν ἐπιστολὰς του.

● « Γλυκοφιλῶ τὸ χωρίον μου καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ τὸ εὐεργετήσω ! »

Οὕτως ὁ ἐφημέριος ἀνέδειξεν ἀπὸ ποιμένος ἓνα ἐξοχὸν ζωγράφον !

Ἔτι καὶ σήμερον δεικνύει δωμάτιον πλήρες στεφάνων τοῦ Ἰλαρίωνος, τοὺς ὁποίους ὁ βωσκοζωγράφος τῷ ἔδωκε μὲ τὴν εἰκόνα του. Εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην ὁ ἴδιος ἔχει ζωγραφισμένον τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἱεραπόλυτου (γυμνόπου) καὶ λαμβάνοντα παρὰ τοῦ ἀγίου προσώπου του (τοῦ ἐφημέριου) τὸ πρῶτον βιβλίον καὶ τὰ πρῶτα σκανδάλιά του

Σ. Ὅποσον ἐκλεκτὰ τοῦ Θεοῦ ὄργανά εἰσιν οἱ συντελοῦντες ὅπως τις φύσις δεξιὰ ἀναπτυχθῇ ἐντὸς τοῦ προορισμοῦ τῆς !

Πᾶς ἄνθρωπος γεννᾶται φύσει μὲ ἰδιὸν τινα προορισμόν.

Πᾶς δ' ὁ ἀναπτυσσόμενος ἐντὸς τοῦ προορισμοῦ του καὶ πρὸς δ πέφυκεν, ἐκεῖνος εἶνε καὶ εὐδαίμων ἐπὶ τῆς γῆς. Τοῦναντίον, καθ' ὅσον τις ἀναπτύσσεται ἐκτὸς τοῦ προορισμοῦ του καὶ παρ' ὁ πέφυκε, κατὰ τοσοῦτον εἶνε καὶ ἄθλιος καὶ οἰζυρὴς (ἐλκενός) εἰς τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον.

Γεωργία.

I.

Περὶ γεωργίας ἐν γένει.

Ἡ γεωργία ἡ ἡ τέχνη τοῦ καλλιεργεῖν τὴν γῆν εἶνε τόσον ἀρχαία ὅσον ὁ κόσμος. Αἱ Γραφεὶ μᾶς διδάσκουσιν ὅτι ὁ Κάιν, ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας, ἦτο γεωργός, ὁ δὲ ἀδελφός του Ἀβελ ποιμὴν προβάτων. Οἱ πατριάρχαι, ὧν τινων τὰ ἀπλᾶ ἦθη ἡ ἱερὰ Βίβλος ζωγραφίζει μὲ τὰ ζωηρότερα χρώματα, ἐνησχολοῦντο ἰδίως εἰς τὴν καλλιεργεῖν τῶν ἀγρῶν καὶ εἰς τὰ ἀνάριθμα αὐτῶν ποίμνια. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, ἐν ὅσῳ ἡ γεωργία ἐτιμᾶτο, ἡ ἐγ-

κράτεια, ἡ μετριότης τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὁ πρὸς τὴν πατρίδα εὐ-
λικρινὴς ἔρως ἐβασίλευαν. Εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ρωμαϊ-
κῆς δημοκρατίας οἱ ἐπιστημώτεροι ἄνδρες τοῦ κράτους ἐκαυχῶντο
ὅτι παρεδίδοντο εἰς ἀγροτικά ἔργα καὶ πολλάκις, διοικήσαντες
τοὺς στρατοὺς καὶ θριαμβεύσαντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐπέστρε-
φον εἰς τὸ ἄροτρον τῶν.

Οἱ ἐνάρετοι καὶ καλοὶ ἡγεμόνες ἐπροστάτευσαν καὶ ἐνεθάρρυναν
πάντοτε τὴν γεωργίαν, ἥτις δικαίως ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μόνη πηγὴ
τῆς εὐδαιμονίας καὶ τοῦ πλούτου τῶν λαῶν. «Ἡ γεωργία καὶ ἡ
νομὴ» ἔλεγεν ὁ μέγας διπλωμάτης τῆς Γαλλίας *Jully* «ἰδοὺ
οἱ δύο μαστοί, ἐξ ὧν τρέφεται ἡ Γαλλία, τὰ ἀληθῆ μεταλλεῖα τοῦ
Περσῶν.» Ὁ δὲ *Edmund Burke*, ὁ μεγαλειότερος πολιτικὸς φιλό-
σοφος καὶ εὐγλωττότερος ρήτωρ οὐ μόνον τῆς Ἀγγλίας ἀλλ' ἀ-
πάσης τῆς Εὐρώπης, τῷ 1769 ἔγραφε πρὸς φίλον τινὰ τὰ ἐξῆς :
«Προτίθεμαι, Θεοῦ θέλοντος, ν' ἀφιερῶσω τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς
ζωῆς μου εἰς τὴν γεωργίαν.» Εἰς δὲ ἀνώτερος τοῦ *Jully* καὶ *Burke*,
ὁ ἀθάνατος Οὐασινγκτὼν, εἰς τὸν τελευταῖον τοῦ λόγον ἐν τῷ
Κονγκρέσῳ, (7 Δεκεμβρίου, 1769) λέγει τοὺς ἀξιοσημειώτους
τούτους λόγους· «Ἡ γεωργία ὀφείλει νὰ ᾔηε τὸ πρῶτον καὶ κύ-
ριον μέλημα ἐκάστης πατρικῆς κυβερνήσεως, καθότι τὰ πάντα
ἀκμαζοῦσιν ἐν τῷ κράτει ἐκεῖνω, ἐν ᾧ ἡ γεωργία ἀνθεῖ.»

Ἡ γεωργία ὑπῆρξεν ἡ κυριωτέρα καὶ ἐντιμωτέρα ἐνασχόλησις τῆς
πρωτογόνου Ἀνατολῆς. Πρὶν ἡ διανοητικὴ ὑπεροχὴ τῆς Ἑλλάδος
ἀναπτυχθῇ καὶ ἡ Μακεδονικὴ σπάθη ἐξέλθῃ τῆς θήκης της, πρὶν οἱ
Ρωμαῖοι δοθῶσιν εἰς τὰς κατακτήσεις καὶ ἡ φιλοπόλεμος Ἀρκτος
ἐγκαταλείψῃ τὰς χιονοσκεπᾶστους κορυφὰς τῶν ὄρεων της, ὁ Πέρσης
ἤδη ὠδεύεν ἐμπρὸς κατακτῶν πόλεις καὶ αὐτοκρατορίας, καὶ ὁμως
ἐν μέσῳ τῶν πολέμων καὶ κατακτήσεων δὲν ἐγένετο ἐπιλήσιμων τῆς
γεωργίας. Ἐκ τοῦ Ἴονικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ἐκ τοῦ Τα-
νάιδος μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου ἐκατὸν εἰκοσιν ἐπτὰ σατράπαι
ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου βασιλέως τῆς Περσίας ἐκήρυττον εἰς πάν-
τα ἄνθρωπον ὅτι «μετα τὸν πόλεμον ὀφείλει νὰ ἐνασχολῇται εἰς
τὴν γεωργίαν!» Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Ξενοφῶν διη-

γίεται τὸ ἐξῆς τερπνὸν ἀνέκδοτον. Ὅτε ὁ Λύσανδρος ἐπεσκέφθη Κῦρον τὸν νεώτερον εἰς τὰς Σάρδεις, ὁ ἡγεμὼν ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα τὸν ἑκτακτὸν ἀπεσταλμένον τῶν Ἑλληνικῶν συμμάχων, ὁδηγήσας αὐτὸν εἰς τὰς βασιλικὰς γαίας ἵνα ἴδῃ τὴν ὠραιότητα τῶν φυτῶν, τὰς κανονικὰς σειρὰς τῶν δένδρων καὶ τὰ διάφορα δενδρύλλια τὰ ἐπισκιάζοντα τοὺς περιπάτους. Ὁ Σπαρτιάτης στρατηγὸς ἰδὼν ταῦτα ἐξεφώνησεν· Ἀλθῶς θαυμάζω τὴν ὠραίαν ταύτην σκηνήν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον θαυμάζω ἐκεῖνον, δι' οὗ πάντα ταῦτα ἐγένοντο. Ὁ Κῦρος, κολακευθεὶς ἐκ τῶν λεχθέντων, εἶπε· « Πάντα ταῦτα ἐγὼ ἐσχεδίασα. καὶ μέρος τῶν δένδρων ἐφύτευσα διὰ τῶν ἰδίων μου χειρῶν. » Ὁ Λύσανδρος, ἐκπλαγείς εἰς τοὺς λόγους τούτους, ὕψωσε τὰς χεῖράς του καὶ εἶπε· Σὺ ἐφύτευσας τὰ δένδρα ταῦτα διὰ τῶν ἰδίων σου χειρῶν; « Ναί, μὰ τὸν Οὐρανόν. » ἐπανελάβεν ὁ Κῦρος. Ὁ Σπαρτιάτης, λαβὼν τότε τὰς χεῖρας τοῦ ἐναρέτου ἡγεμόνος καὶ σφίγγας αὐτάς, εἶπε· « Δικαίως εὐδαιμονεῖς, ὦ Κῦρε, σὺ εἶσαι εὐτυχὴς ἐπαξίως.

Ἡ γεωργία, παραβαλλομένη πρὸς τὰς ἄλλας τέχνας, ἔχει τὸ προτέρημα νὰ ἐξασφαλίζῃ εἰς τοὺς παραδιδόμενους εἰς αὐτὴν καλλιτέραν ὑγίαν καὶ ρωμαλαιοτέραν κρᾶσιν αὐτὴ παρέχει τὰς καθαρωτέρας καὶ ποικιλωτέρας ἡδονάς, ἐμπνέει τὴν ἀνάγκην τῆς ἡσυχίας, τῆς τάξεως καὶ τῆς σταθερότητος, καὶ ὥς ἐκ τούτου τὴν προσκλήθησιν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους θεσμούς· στερεώνει καὶ διεγείρει τὰ ὑψηλότερα θρησκευτικὰ αἰσθήματα διὰ τῆς συνεχοῦς θεάς τῶν θαυμάτων τῆς φύσεως καὶ τῶν δώρων τοῦ Δοτῆρος παντὸς ἀγαθοῦ. Ἐπὶ τέλους, οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς, οἵτινες ἔγραψαν περὶ γεωργίας, ἔχαρκτηρίσαν αὐτὴν ὡς τὴν ἐντιμοτέραν καὶ ἀξιολογωτέραν πασῶν τῶν κερδοσκοπικῶν πηγῶν τοῦ ἀνθρώπου.

(ἀκολουθεῖ).

Ἀναγνώστα! μὴ ἀκούης τί σοὶ λέγουν οἱ πολλοί!

Τὴν ἀνάγνωσιν ἀγάπα, ἡ ὁποία ὠφελεῖ,

Ὅταν γίνεταί μεσκέψιν καὶ ἐμβρίθειαν νοός.

Φεῦγε τὰς λογομαχίας. Ἐσο εὐεργετικός.

Ἡ παντοδυναμία μιᾶς τριάδος.

(συνέχεια).

8. Ἡ τίγρις τὴν τίγριν σπαράττει ποτέ,
κ' αἱ ὕπαινοι ἄλλας ὁμοίας τῶν σφάζουν;
σκληραὶ πλὴν, λυσσώδεις καλοῦνται αὐταί,
διότι πρὸς βρώσιν τὸ θῦμα ἀρπάζουν.
Καὶ ἔμῳς αὐτὸς νὰ κορέσῃ πεθῶν
ψυχῆς χαμερποῦς τοῦ σωρείαν παθῶν,
τὴν γῆν καταβρέχει μὲ αἷμα ὁμοίων,
ὑπείκων εἰς λύσσαν ἑρμῶν τοῦ ἀγρίων.
- Τὰ ἴδια τέχνα πολλάκις φρικτῶς
Τὰ σφάζει! κακούρημα ρίγος ἐμπνέον
εἰς πᾶν αἰμοβόρον θηρίον· αὐτός,
εἰςνάματα τόσα σοφίας ὁ πλέων.
9. Γελοῖτον κ' ἐν τούτοις φρικτόν! ἑαυτὸν
τοῦ κόσμου ὑπέρτατον κύριον τάττον
αὐτὸ τὸ θηρίον τὸ μέγα, μεστὸν
νὰ λέγῃ ὅτ' εἶν' εὐγενῶν αἰσθημάτων.
- Νὰ λέγῃ «σοφίας εἰμὶ θησαυρὸς»
κατοίκων τῆς σφαίρας ὁ πλέων μωρός·
εἰς τόσα καλὰ γαυριῶν νὰ καυχᾶται,
τῆς γῆς ὡς Θεὸς ἀπαιτῶν νὰ τιμᾶται
ὁ μέγας φρικώδης τοῦ κόσμου τρελλός,
ὁ ἔχων ψυχὴν πλημμυροῦσαν εἰς πάθη
ἀνόητα, κούφα, μωρὰ ἐντελῶς,
σπαράττοντ' αὐτῆς τῆς ἰδίας τὰ βάθη.
10. Δὲν ἔχω ὦ! φίλοι, ἀρκοῦντα καιρὸν
τάς τόσας αὐτοῦ ν' ἀριθμῆσω μωρίας,
ὅτ' εἶνε θηρίον τὸ πλέον σκληρόν,
τὰ κτὴν ὑπερβαῖνον εἰς τρέλλας μωρίας.

Ψυχῆς εἰς γαλοῖας ὑπείκων ὀρμάς
φιλόδοξος εὖσει, θηρεύων τιμὰς,
νομίζων πῶς πάντα νὰ ἔξυρῃ ἐκτίσθῃ,
ποταμὸς εἰς πλάνης βυθοῦς ἐκρημίσθῃ !

Πρὸς κτήσιν χρημάτων πολλῶν, περιττῶν,
ἀπαύστως ξεσχίζων ὁμοίων τὰ στήθη,
τυφλώτων δὲν βλέπει, ὅτ' ὄλων αὐτῶν
καρπὸς θὰ τῷ ᾔνε ὁ τάφος κ' ἡ λήθη.

11. Λοιπὸν αἷς τρυφήσωμεν, φίλοι καλοί!
αἷς πίνωμεν αἶμα αὐτοῦ τοῦ γελοῦ!
ὀρέγεται τοῦτο ἡ τίγρις πολὺ
κ' εὐρραίνει καρδίαν σκληροῦ καρχαρίου.
Σπανίως πλὴν τοῦτο εὕρισκουν αὐτοί,
καὶ εἵμεθα, φίλοι, ἡμεῖς ζηλευτοί,
διότι τροφὴ ταχτικὴ μας ὑπάρχει
κ' ἡμῶν ἡ τριάς παντοδύναμος ἄρχει.

Ἡμεῖς τῶν θηρίων, ἡμεῖς τῶν κητῶν
ἀνώτεροι εἵμεθα, κύριοι, μένοι·
ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἀδόξων θνητῶν
ἡ ἔνδοξος Τύχη ἡμᾶς ἀνυψώνει.

(ἀκολουθεῖ).

Ὁ ἥλιος τὸ βῆμά του ἔς τὴν δύσιν δταν στρέφῃ,
Σ' τοὺς οὐρανοὺς ὀπίσω του ἀρίνει χρυσὴ νέφη.
Καὶ οἱ ΦΙΛΟΤΙΜΟΙ θνητοὶ πρὶν εἰς τὴν γῆν μας δύσουν,
ΦΩΣ χρωστοῦν ἀθάνατον ὀπίσω των ν' ἀρτίουν.

(Ὁδοιπ. II. Σούτσου).

Ἡ σήμερινὴ κατάστασις.

 ΟΝ ὁ λεγόμενος πολιτισμὸς καὶ συγχρωτισμὸς πρὸς τὴν Εὐρώπην γίνεται μεγαλειτέρως, ὅσον μετὰ τῶν ἑκὼν γλωσσῶν ἐκμανθάνομεν καὶ τὸν ἰδιαιτέρον τῶν γεηρόδετων λαῶν βίον, τόσοιτον ἢ ἑλλειψίς τῆς παρ' ἡμῶν ἀπλοότητος καὶ λιτότητος μᾶλλον ἐπαυθῆσθαι γίνεται. Ἡ τύφλη πρὸς τὰ ἑνὰ ἀφομοιώσις ἐπὶ ἤνεγκα τὴν τῶν πατρῶων περιφρόνησιν. Τὸν ἀπλοῦν ἡμῶν οἰκογενειακὸν καὶ ἰδιωτικὸν βίον, ἐν ᾧ ἀντεράφημεν καὶ παρὰ τῶν γονέων κληρονομίαν παρελάβομεν, ἐντελὲς σχέδον παρημέλησάμεν· πολυτέλεια δὲ καὶ διαφθορά, αἱ δύο τῆς καταστροφῆς τῶν ἔθνων πρόδρομοι, ἔθεν ἐν ἑαπλοῦνται καὶ μετὰδίδουσι τὸ δηλητήριον αὐτῶν μέχρι καὶ τοῦ μυελοῦ τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ πολιτικοῦ ἡμῶν βίου. Καὶ πᾶρατηροῦνται μετὰ λυγρῆς τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα πρὸς διαφθοράν σπέρματα, ὅσα μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία ὅτι ὑπῆρξαν πάντοτε ἐν τῇ παρακμῇ τῶν ἔθνων. Ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ σίπουδὴ τῶν γραμμάτων καὶ τὸ φιλόκαινον τοῦ ἔθνους ἡμῶν, μὴ σύνδεύμενα ὑπὸ τῆς ἀναγκῆς αὐστηρᾶς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς, ἐγένοντο καὶ γίνονται ὄργανα διαφθορᾶς μᾶλλον ἢ ἠθικοποιήσεως. Ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια καὶ τῶν ἡθῶν ἡ χρηστότης, ἅτινα ὀλίγω πρότερον ἡμῶν χαρακτηριστικὰ τῶν ἀνδρηότε παιδείαν ἐχόντων ἐνομιζόντο, ταῦτα ὡς πεπαλαιωμένης ἀνατροφῆς καὶ μὴ ἐλευθεροφρονούντων ἀποδείξεις θεωροῦνται, τὸ δὲ περὶ ἡθῶν καὶ θρησκείας λέγειν ὑπολαμβάνεται δυστυχῶς ὑπὸ τῆς πληθύος τῆς νεωτέρας γενεᾶς ὡς τὸ περὶ βρυκολάκων ἢ ἄλλων γραιῶν παρὰ μύθων διαλέγεσθαι. Νέοι καὶ νέαι, περὶ τὸ ἀρέσκειν μᾶλλον κατὰ τοὺς τρεῖς καὶ τοὺς μισθοφασμοὺς τυρβαζόντες, οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστην ποιοῦνται πρόνοιαν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἡθῶν καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν διαπλοσσεως καὶ διορθώσεως. Τούτων δ' ἴσως ὀλίγισται ν' ἀρεθμηνῶσι ἐξαιρέσεις δύνανται. Τὸ χερίστον, ὅτι τὴν παράφορὰν ταύτην τῶν πῶθησι-σμων θέλει ν' ἀκολουθῇ καὶ μιμῆται καὶ ἡ τελευταία τοῦ λαοῦ τά-

ξις, τοὺς κρείσσονας ἑαυτῆς παβαδείγματα ποιουμένη. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ μεγαλείτερος προφαίνεται κίνδυνος· διότι αὕτη χρησιμεύει ὡς αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες εἰς πάσας τὰς τε ἐκτὸς καὶ ἐν οἴκῳ ἐργασίας ἡμῶν, καὶ αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ἰσχυρότερον στοιχείον καὶ τρόπον τινὰ τὸ φυτώριον, ἐξ οὗ μέλλουσι νὰ ἐξέλθωσιν οἱ τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν τηρητοὶ καὶ προασπασταί· διότι τῶν ὀλίγων ἐν τρυφῇ καὶ ἀδρανεῖα ζώντων οἱ παῖδες, καθὰ εἶπέ πού τις εὐφυῆς, εἶνε πρὸς ὄρχησιν καὶ ἱππασίαν προσφορώτεροι ἢ ἵνα ἐπινοήσωσι καὶ ἀναλάβωσιν ἐν ἑαυτοῖς μεγάλας ἰδέας, αὐταπάρνησιν καὶ πόνοὺς ἀπαιτούσας.

Τὴν δὲ τοιαύτην ἐπὶ τὰ χεῖρ᾽ φορὰν ἡμῶν τί παρήγαγε; Πόθεν τῶν ἡθῶν καὶ τῆς θρησκείας αὕτη ἡ χαλάρωσις; δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ. Ταύτην τὴν ἀπάντησιν πρέπει ἕκαστος σκεφθεὶς νὰ ζητήσῃ ἐν ἑαυτῷ. Τούτου τὴν αἰτίαν πρέπει νὰ σπουδάσωμεν ν' ἀνεύρωμεν ἕκαστος ἐν ἑαυτῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ ὅσον δύναται νὰ ἐπιμεληθῇ νὰ συντελέσῃ εἰς βελτίωσιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν ἄλλοι νὰ μᾶς ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τοῦ καταστρεπτικοῦ κρημνοῦ, εἰς ὃν φερόμεθα, ἀλλ' αὐτοὶ! Εἰς τὸν πάσχοντα δύναται νὰ δώσῃ ὁ ἱατρὸς παραγγελίας καὶ ἱατρικά, ἀλλὰ τὴν ἀκριβῆ χρῆσιν τούτων αὐτὸς ὁ πάσχων δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ ἢ μὴ. Ὁ παθὼν εἶνε καλλίτερος ἱατρὸς, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν. Ὡσπερ δὲ τὴν σωματικὴν του κατάστασιν αὐτὸς δύναται ἕκαστος κάλῳ παντὸς ἄλλου νὰ γνωρίσῃ καὶ ἢ νὰ βελτιώσῃ, ἀποκόπτων τὰς παρεκτροπὰς, ἢ νὰ χειροτερεύσῃ, τὴν αὐτὴν καὶ χειροτέραν ἀκολουθῶν ὁδόν, οὕτω καὶ περὶ τὸν ἡθικὸν καὶ πνευματικὸν αὐτοῦ βίον. Οὕτω θὰ γνωρίσῃ ταχέως ὅσα παρ' ἄλλων εἰς μάτην ἐπερίμενε νὰ μάθῃ καὶ ὅσα καὶ ἄκοντα θὰ τὸν ἀναγκάσωσι ποτε ν' ἀνακρούσῃ πρύμναν, ἀλλ' ἴσως βραδέως καὶ μετὰ μεγάλης μεταμελείας. Τοιαύτην τινὰ συμβουλήν ἐδίδε πρὸς τοὺς πλησιάζοντας αὐτὸν ἀρχαῖος τις φιλόσοφος λέγων αὐτοῖς, ἐπειδὴν ἀπέρχωνται νὰ κοιμηθῶσι, νὰ ἐνθυμῶνται τὸ ἐξῆς· Ποῖ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί οὐκ ἔρεξα; τί μὴ δεῖν οὐκ ἐτετέλεσθῃ; Ἄλλ' ἐπὶ ταῦτα ἄλλοτε θὰ ἐπανέλθωμεν.

Τὸ ἐσωτερικὸν σκότος.

ΓΕΩΡΓ. Σήμερον εἰμαι λυπημένος, Θεόδωρε, ἔνεκα συμβάντος τινός, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε καὶ τὸ ὁποῖον πολὺ ἐπεθύμουν νὰ σοὶ διηγηθῶ,

ΘΕΟΔ. Δέγε, φίλε, διότι καὶ ἐγὼ πολὺ ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἂν πρέπει νὰ σὲ λυπηθῶ ἢ ἂν πρέπει νὰ χαρῶ διὰ τὴν λύπην σου ταύτην.

Γ. Νὰ χαρῆς ; !

Θ. Ναί, Γεώργιε φίλε.

Γ. Περὶ ὅτι ὄντως. Ἐγὼ ὁ φίλος σου νὰ πικραίνωμαι καὶ σὺ ὁ φίλος μου νὰ χαίρης !

Θ. Καὶ δὲν ἠξεύρεις, ἀγαπητέ μοι, ὅτι ὑπάρχουσι λύπαι, διὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ χαίρωνται οἱ ἀληθεῖς φίλοι τοῦ λυπούμενου ; Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον διηγήσου μοι, παρακαλῶ, τὸ συμβάν καὶ ἔπειτα βλέπομεν τοῦτο.

Γ. Ναί. Πῶς σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν μας ἀγνωστός τις εἰς ἐμὲ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος χαιρετίσας τὴν μητέρα μου καὶ ἡμᾶς ἐκάθισε. Μετὰ τοὺς πρώτους περιποιητικoὺς λόγους ἤρχισε νὰ λέγῃ τόσον πεικίλα καὶ περίεργα πράγματα, ὥστε ὅλοι οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ κεχνηότες καὶ μὲ ἀνοικτὸν, κατὰ τὴν παροιμίαν, στόμα τὸν ἤκουαν. Τέλος ἀφοῦ ὠμίλησεν ἄρκετὰ, ἔσυρεν ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ παλαιῶν τι χειρόγραφον βιβλίον, καὶ ἐρωτήσας τὴν μητέρα μου ποῖον μῆνα καὶ ποίαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς μὲ ἐγέννησεν, ἤνοιξεν αὐτὸ, ἐγύρισε μερικὰ φύλλα, παρτήρησε μερικὰ σημεῖα καὶ ἔπειτα ἤρχισε νὰ προλέγῃ τὴν μέλλουσαν ζωὴν μου. Μὲ ἐβεβαίωσε λοιπὸν ὅτι θὰ ζήσω ἄνθρωπος καλός, ἔτη πολλά, θὰ πλουτήσω, θὰ φημισθῶ ὡς δίκαιος, καὶ τόσα ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐνθυμοῦμαι. Μὲ παρήγγειλεν ὅμως νὰ προφυλάττωμαι ἀπὸ νερόν, νὰ μὴ πλησιάζω τὴν θάλασσαν, νὰ μὴ ταξιδεύω ποτέ, καὶ . . . . . ἀλλὰ διατί κατηφύλασες ;

Θ. Εἰπέ μοι, παρακαλῶ σε, Γεώργιε, πιστεύεις αὐτά, τὰ ὁποῖα μοι διηγείσαι ;

Γ. Ἄν τὰ πιστεύω ; . . . . Ἄλλ' ἀκουσέ με καὶ θὰ τὸ ἐννοήσης. Ἐγὼ ποτὲ ἄλλοτε εἰς τὴν ζωὴν μου περὶ τοιούτων πραγμάτων δὲν εἶχα ἐκείναι· μοι ἐφάνησαν λοιπὸν τέσπιν περίεργα καὶ τὸσπιν ἀπίθανα, ὅτε ἤρχισα νὰ κίημι διαφόρους ἐρωτήσεις εἰς τὸν ψευδοπροφήτην ἐκεῖνον μὲ σκοπὸν νὰ τὸν ἀποδείξω ψευδόμενον. Αἱ ἐρωτήσεις μου ὅμως παρῶξιναν, φαίνεται, τὴν μητέρα μου, ἡ ὅποια εὐθὺς ἔσπευσε νὰ μὲ ἐλέγξῃ. Τότε ἔκανα φρόνημον νὰ τοὺς ἀφίσω καὶ νὰ ἀποσυρθῶ. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης σκέπτομαι, καὶ σκέπτομαι μὲ τόσῃ βύθισιν, ὥστε φαίνεται ὅτι ὁ Θεὸς σὲ ἀπέστειλε διὰ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃς ἀπὸ μέγατον βάρους.

Θ. Τώρα σὲ καταλαμβάνω, Γεώργιε· καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅλαι αἱ προλήψεις καὶ ὅλαι αἱ δεισιδαιμονίαι, τὰς ὁποίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αἰῶνος τοῦτον τῶν φώτων καὶ τῆς προόδου δὲν ἡδυνήθημεν ἀκόμη νὰ ἐκκλιζώμεν, σοι ἤλθαν εἰς μνήμην.

Γ. Ἀκριβέστατα, φίλε· καὶ εἰπέ μοι, παρακαλῶ σε, δὲν εἶνε θλιβερόν, θλιβερώτατον πρᾶγμα νὰ θιέτῃ τις ἀνθρώπους καὶ μάλιστα γυναῖκας, τῶν ὁποίων αἱ μὲν εἶνε μητέρες καὶ ἀντρείφουσιν τέκνα, αἱ δὲ ἔσονται ὅσον οὐκ ἔστιν, δὲν εἶνε λόγω θλιβερώτατον πρᾶγμα, νὰ πιστεύωσιν ὅτι, διὰ τικῶν χαρτίων τοῦ χαρταπαιγνίου, ἡ διὰ τικῶν κινῶν (κουτσῶν) καὶ ἄλλων τοιούτων γελοίων καὶ ἀνοήτων μέσων θὰ δυνήθωσι νὰ ἀγεύρωσι χλέπτας ἢ νὰ προγνωρίσωσι μέλλον, τὸ ὅποιον εἰς μόνον τὸν Θεὸν εἶνε φανερόν ;

Θ. Ἐχῃς δίκαιον, φίλε· εἶνε τῷ ὄντι θλιβερώτατον πρᾶγμα ἡ ἀπὸ τοῦ περισσότερου καὶ κατὰ τὰς πλείστας σχεδὸν περιστάσεις ἐνταλῆς ἑλλειψος τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐκείνου φωτός, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μόνου ὁ νοῦς καθίσταται ἱκανὸς νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους.

Γ. Πῶς τοῦτο, φίλε ; Ἐξηγήσου, παρακαλῶ, περισσύτερον· διότι, σὲ βεβαίῳ, δὲν ἡδυνήθην νὰ σε ἐννοήσω.

Θ. Ἐξηγοῦμαι. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν μέγιστον συμφέρον νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους· καὶ ὅμως ἐνεκα πολλῶν καὶ διαφόρων αἰτιῶν σχεδὸν πάντοτε ἀπατώ-

μεθα. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι λείπει ἀπὸ ἡμᾶς ἐσωτερικὸν τι φῶς, διὰ τοῦ ὁποῦ καὶ μόνον ὁ νοῦς δύναται νὰ βλέπῃ. Πόθεν ἄλλοθεν προέρχεται, φίλε, ὅτι ἡμεῖς, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀθανάτων Ἑλλήνων, ἡμεῖς οἷτινες, ἐνεκῇ τῆς φωτοδόλου θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ ἐπρεπαν, ἀποροῦσαντες πάσας τὰς εἰδωλολατρικὰς πλάνας, νὰ ἐγκολπωθῶμεν μόνον τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων, τὰς ὁποίας καὶ νὰ αὐξήσωμεν στολιζόμενοι διὰ τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης, πόθεν ἄλλοθεν προέρχεται, λέγω, ὅτι ἡμεῖς ἐπράξαμεν ὅλως τὸ ἐναντίον;

Γ. Λοιπὸν . . . καὶ εἰς ἡμᾶς ἐφαρμόζεται . . . μάλιστα κατὰ μέζονα λόγον . . . .

Θ. Τὸ ποῖον;

Γ. Τὸ «ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος καρδία.» (Ρωμ. α.).

Θ. Ναι, φίλε, «φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθημεν» καὶ ἐμωράνθημεν πλέον ἐκείνων· διότι οὐχὶ μόνον «ἠλλάξαμεν τὴν δόξαν τοῦ ἀφάρτου Θεοῦ» ὡς ἐκεῖνοι, οὐχὶ μόνον ἀπερρίψαμεν τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων, καὶ ἐκρατήσαμεν μόνον τὰς εἰδωλολατρικὰς αὐτῶν πλάνας καὶ ὀλεθρίους δεισιδαιμονίας, ἀλλὰ καὶ, ὡς νὰ μὴν ἤκουον ταῦτα, ἠύξήσαμεν αὐτὰς δι' ἄλλων πλάνων χειροτέρων τοῦ μεσαιῶνος. Ναι, οἱ πρόγονοι καὶ ἐν αὐτῇ των τῇ πλάνῃ ἦσαν καλλίτεροί μας· διότι ἐκεῖνοι, μὴ ἔχοντες θρησκείαν, οἶα ἡ ἡμετέρα, ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἀπόλλων καὶ τινες ψευδόθεοι ἄλλοι ἐφανέρωναν εἰς αὐτοὺς διὰ σημείων τὸ μέλλον· ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ποῖος πιστεύομεν ὅτι τὸ φανερώνει; οἱ ἀνύπαρκτοι Ἑλληνικοὶ Θεοὶ των; Οὐχὶ βεβαίως. Ποῖος λοιπὸν; οἱ ἄθλιοι καὶ δυστυχεῖς δαίμονες; ἀλλ' αὐτοὶ εἶνε σκοτεινότεροι καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἀκόμη· διότι, ἂν εἰς τινὰς ἐξ ἡμῶν εὐρίσκονται ἔχνη φωτὸς Θεοῦ, ἂν εἰς τινὰς ἐξ ἡμῶν ὑπάρχῃ ἐλπίς σωτηρίας, εἰς αὐτοὺς οὐδὲν τοιοῦτον ὑπάρχει. Ὅστε ἂν ἡμεῖς δὲν γνωρίζωμεν τὸ μέλλον, πολὺ περισσότερον τὸ ἀγνοοῦσιν αὐτοί. Τώρα ἐλπίζω ὅτι με καταλαμβάνεις, φίλε. Λοιπὸν θὰ συνέβαιναν ταῦτα πάντα, ἂν δὲν ἔλειπεν ἀπὸ ἡμᾶς τὸ

ἔσωτερικὸν ἐκείνου φῶς, δι' οὗ καὶ μόνου ὁ νοῦς δύναται νὰ βλέπῃ;

Γ. Πικρὰ δι' ἐμὲ ὅσον καὶ νέα αὐτά, τὰ ὁποῖα σήμερον κατὰ πρῶτον ἀκούω, φίλε,

Θ. "Ίδῃ δὲν δύναμαι εἰμὴ νὰ ἐπανέλθω εἰς ὃ, τι κατ' ἀρχὰς σοὶ εἶπα, τὸ ὁποῖον καὶ τόσον περίεργον σοὶ ἐφάνη. Ναί, φίλε, ἡγανάκτησα μετὰ σοῦ καὶ ἀγανακτῶ ἔνεκα τῶν πλαγῶν μας, ἀλλὰ ταῦτο γρόνως ἐχάρην διὰ τὰς σωτηρίους σου διαθέσεις. α' Ὅστις προσβίβητι γινώσιν, προσθέτει πόνον, ὥς εἶπεν ὁ Σοφός· ἀλλὰ πόνον, διὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ χαίρωσιν οἱ ἀληθεῖς τοῦ λυπουμένου φίλοι· νὰ χαίρωσιν ὁμοῦ οὐχὶ διὰ τὸν πόνον αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ διότι γεννᾶται ἐκ φωτισμοῦ καὶ συνοδεύεται ὑπὸ διακαοῦς ἐπιθυμίας τοῦ θελτιῶσαι τὴν θέσιν τοῦ πλησίον.

Γ. Εὐχαριστῶ διὰ τοὺς καλοὺς σου λόγους, Θεόδωρέ μου. Σοὶ ὁμολογῶ ὅτι μὲ θλίβει ἡ κατάστασις αὕτη. Ἐγὼ ἐπεθύμουν ὥς ἐδοιο οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶχαν τὸ φῶς, περὶ τοῦ ὁποίου μοὶ ὠμίλησες τόρα· καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι ἂν εἴμποροῦσα νὰ ἀποδείξω εἰς τὴν μητέρα ὅτι ὅσα ὁ πλάνος ἐκείνος τῇ εἶπεν ἦσαν αἰσχροὶ πρὸς αἰσχροκέρδειαν ψεύδη, αὕτη θὰ ἀπέκτα ὀλίγον φῶς καὶ δὲν θὰ ἡπατάτο ἄλλοτε εἰς πράγματα τοιοῦτου εἶδους. Ἄν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι διακρίνουσί τινα ἀλήθειαν, ἔπραττον ὥς ἐμὲ, νομίζω ὅτι θὰ ἐπέρχετο μικρά τις βελτίωσις.

Θ. Μεγάλη, φίλε, καί, σέ βεβαιῶ, μὲ καταθέλγει ἡ διάθεσίς σας αὕτη. Εἶνε ἀξιώλογα, εἶνε θεάρεστα αὐτά τὰ ὁποῖα σκέπτεσαι· βάλε τα λοιπὸν ἀμέσως εἰς πρᾶξιν. Ἐπιδείκνυε τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὴν μητέρα σου καὶ εἰς ὅσους δὲν διακρίνουσιν αὐτήν· παρακίνει καὶ τοὺς ἄλλους νὰ πράττωσιν οὕτω, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι θὰ κατασταθῇς ἀληθὴς εὐεργέτης τῆς κοινωνίας.

Γ. Καταλαμβάνω τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων σου, φίλε, καὶ σκοπεύω νὰ μὴ φανῶ ἄδρανής. Ἀλλὰ παρατηρῶ μὲ ἐκπληξίν μου ὅτι ἡ ὁμιλία ἐστράφη εἰς ἄλλο παρ' ὃ, τι ἐγὼ ἐπεθύμουν ἐξ ἀρχῆς.

Θ. Καὶ τί ἐπεθύμεις, Γεώργιέ μου;

Γ. Ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἐρωτήσω περὶ τῆς ψευδοτέχνης τοῦ ση-

μερινοῦ πλάνου, καὶ σὲ παρακαλῶ μὴ μοῦ τὸ ἀρνηθῆς, φίλε.

Θ. Ἡ ψευδοεπιστήμη ὀνομάζεται Ἀστρολογία, καλλίτερον ὅμως θὰ τὴν ὠνόμαζαν ἀστρ-αλογίαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ λάβῃς περὶ αὐτῆς ἰδέαν καθαρὰν, πρέπει νὰ σοὶ ἐκθέσω τὰς βάσεις της. Τοῦτο ὅμως λυποῦμαι ὅτι κατὰ τὸ παρὸν δὲν δύναμαι νὰ πράξω. Ἐντούτοις σοὶ ὑπόσχομαι ὅτι, ἅμα καὶ πάλιν ἐνταμωθῶμεν, θὰ σὲ εὐχαριστήσω. Ὑγίαινε.

Οἱ περιφημότεροι νομοθέται.

Νομοθεταὶ ἐκλήθησαν οἱ ἔξοχοι ἐκεῖνοι νόες, τῶν ὁποίων οἱ νόμοι διεφημίσθησαν καὶ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ἀξίαν καὶ διὰ τὰ ἀποτελέσματα, ἅπερ ἐπήνεγκον εἰς τὴν τύχην τῶν πόλεων ἢ τῶν ἐθνῶν, χάριν τῶν ὁποίων ἐτέθησαν. Τοιοῦτοι ἐγένοντο ὁ Μωϋσῆς παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις, ὁ Κομφύκιος παρὰ τοῖς Σίνις, ὁ Μανὺ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, ὁ Ζωροάστρης παρὰ τοῖς Πέρσαις, ὁ Ῥωμύλιος καὶ Νουμᾶς ὁ Πομπήλιος παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁ Μίνως ἐν Κρήτῃ, ὁ Λυκοῦργος ἐν Σπάρτῃ, ὁ Δράκων καὶ ὁ Σόλων ἐν Ἀθήναις, ὁ Πιττακὸς ἐν Μιτυλήνῃ, καὶ ὁ Ζάλευκος καὶ ὁ Χαρώνδας, ὁ μὲν νομοθέτης τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρῶν, ὁ δὲ τῶν Σικελιωτῶν. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἐτιμήθησαν διὰ τῆς κλήσεως ταύτης, εἴτε διότι ἐβελτίωσαν τῶν οἰκείων πόλεων τοὺς νόμους, εἴτε διότι διὰ τῶν συγγραμμάτων, τῶν συμβουλῶν καὶ τοῦ παραδείγματός των εἰσήγαγον στερεὰς ἠθικὰς ἀρχὰς μετὰ τῶν συμπολιτῶν των, ὅποιοι εἰσὶ Φεῖδων ὁ Ἀργεῖος, Θάλης ὁ Μιλήσιος, Βίας ὁ Πριηνεύς, Χίλων ὁ βελτιώσας τοὺς νόμους τοῦ Λυκοῦργου, Πλάτων, Πυθαγόρας καὶ ἄλλοι. Περὶ ἐκάστου τούτων ἐπιφυλαττόμεθα νὰ κάμωμεν ἄλλοτε λόγον· ἥδη δὲ θὰ βιογραφῇσωμεν συντόμως τοὺς δύο κορυφαίους τῶν παλαιῶν νομοθετῶν τὸν Λυκοῦργον καὶ τὸν Σόλωνα, τῶν ὁποίων καὶ τὰς εἰκόνας παραθέτομεν. Οἱ δύο οὗτοι οὐχὶ μόνον ἐδημιούργησαν νόμους, ἀλλὰ καὶ πολιτεύματα, τὰ ὅποια εἰ καὶ τροπολογούμενα ἐνίοτε καὶ μετα-

βαλλόμενα, διέμειναν ὁμῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἰσχύοντα, ἐν ὅσῳ αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη διετέλουν πόλεις αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι.

Ὁ Λυκούργος ἤκμαζε κατὰ τὸ 888 π. Χ. Ἦτο υἱὸς τοῦ βασιλέως Εὐνόμου καὶ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Πολυδέκτου, ὁ ὁποῖος μετὰ βραχεῖαν βασιλείαν ἀποθανὼν ἄτεκνος, ἄφησε τὸν θρόνον εἰς τὸν Λυκούργον. Ἀλλ' ὁ δίκαιος οὗτος ἀνὴρ, ἅμα ἔμαθεν ὅτι ἡ χήρα βασιλίσσα ἦτο ἑγγυος, διεκήρυξεν ὅτι, ἂν αὕτη ᾔθελε τέκει υἱόν, ἦτο πρόθυμος νὰ παραιτηθῇ ὑπὲρ τοῦ νόμιμου κληρονόμου, καὶ μετὰ φοίκης ἤκουσε τὴν αἰσχρὰν πρότασιν τῆς πονηρᾶς γυναικός, ἥτις ἐπρότεινε νὰ θανατώσῃ τὸ ἔμβρυον, ἂν ἔστεργε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ὁ Λυκούργος, ὅπως διασώσῃ τὸ παιδίον, εἶχε προσποιηθῇ ὅτι δέχεται τὴν πρότασιν, καὶ ἐνῶ ἡμέραν τινα συνέντρυνε μετὰ τῶν ἀρχόντων, οἱ ὑπηρέται ἔφεραν πρὸς αὐτὸν τὸ τεχθὲν βρέφος, τὸ ὁποῖον ὁμῶς αὐτὸς παραστήσας εἰς τοὺς συνδυετημένους ὠνόμασε Χαρίλαον εἰς ἔμφασιν τῆς χαρᾶς τοῦ λαοῦ διὰ τὸν νόμιμον βασιλέα του. Ἀλλὰ φθονεροὶ τινες συμμαχήσαντες μετὰ τῆς ψευθείσης εἰς τὰς ἐλπίδας τῆς βασιλίσσης, κατερραδιούργησαν τὸν χρηστὸν πολίτην διαδίδοντας ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Χαρίλαου διέτρεχε μέγαν κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ Λυκούργου, ὅστις δῆθεν εἶχε μέγα συμφέρον εἰς τὴν ἀπώλειάν του. Τοῦτο μαθὼν ὁ Λυκούργος, πρὸς καταίσχυνην τῶν ἐχθρῶν του, ἀνεχώρησεν ἀμέσως ἐκ τῆς Σπάρτης καὶ ἀπῆλθε πρῶτον εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου ἐσπουδάσας τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.

Κατὰ τὴν πολυχρόνιον ἐκ Σπάρτης ἀπουσίαν του τὰ πράγματα ἔφθασαν εἰς δεινὴν θέσιν, καὶ οἱ συμπολίται του, πολλὰς πρσβείας ἔπεμψαν παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ σπεύσῃ, ὅπως σώσῃ τὴν πατρίδα κινδυνεύουσαν. Ὁ Λυκούργος ἀποφασίσας νὰ δώσῃ νέους νόμους εἰς τοὺς συμπολίτας του, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἦσαν κατὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ κακονομῶτατοι πάντων τῶν Ἑλλή-

νων, πρὶν ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Σπάρτην ἦλθεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, ὅπου ἡ Πυθία λαμπρῶς ὑπεδέχθη αὐτόν, προσαγορεύσασα μᾶλλον θεὸν παρά ἄνθρωπον. (Ἡρόδ. Α' . 65).

Μετά τὴν νομοθεσίαν ὁ Λυκούργος προσποιηθεὶς ὅτι εἶχε δῆθεν νὰ προσθέσῃ ἔτι νόμους τινας, περὶ τῶν ὁποίων ἤθελε πρῶτον νὰ συμβουλευθῇ τὸ μαντεῖον, ὥρκεισε τοὺς Σπαρτιάτας, ὅτι θὰ φυλάττωσιν ἀπρασαλεύτως τοὺς νόμους τοῦ μέχρι οὗ ἐπανέλθῃ. Ἐλθὼν δὲ εἰς τοὺς Δελφοὺς πάλιν, ἠρώτησε τὸ μαντεῖον ἂν οἱ νόμοι τοῦ ἦσαν ἀρμόδιοι. εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τοὺς συμπολίτας τοῦ εὐδαίμονα καὶ ἀνδρείους· λαβὼν δὲ ἀπόκρισιν, ὅτι ἦσαν ἀριστοὶ καὶ ὅτι δι' αὐτῶν θὰ δοξασθῇ μεγάλως ἡ Σπάρτη, ἀπέστειλε τὸ μάντευμα πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, αὐτὰς δὲ ἀποχαιρέτισας τοὺς συνοδούντας φίλους καὶ τὸν μονογενῆ τοῦ υἱὸν Ἀντίωρον, ἀπῆλθεν, ὡς λέγεται, πάλιν εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε, διατάξας νὰ καύσωσι τὸ σῶμά του καὶ νὰ σκορπίσωσι τὴν τέφραν εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα μὴ οἱ Σπαρτιάται κομίσαντες ποτε τὸ λείψανόν του θεωρήσωσιν ἑαυτοὺς ἐλευθεροὺς τοῦ θοκοῦ, δι' οὗ ἀνχωρῶν εἶχε δεσμεύσει αὐτοὺς.

Ὁ Σόλων ἤκμαζε τὸ 594 π.Χ. γεννηθεὶς ἐν τῇ νήσῳ Σαλαμῖνι. Ὁ πατήρ του Ἐξηχεσίδης, καὶ κατήγετο ἀπὸ τοῦ βασιλέως Κόδρου, ἦτο μετρίως εὐπορος. Κατ' ἀρχὰς ἐδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐπιθυμῶν δι' αὐτοῦ ν' αὐξήσῃ τὴν τε περιουσίαν καὶ τὰς γνώσεις του, διότι περιηγούμενος διάφορα μέρη ἐσπούδαζε τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν λαῶν· ἐπανῆλθε δ' ἐπὶ τέλους εἰς τὴν πατρίδα πολύσιος κατ' ἀμφοτέρα. Αἱ Ἀθηναὶ ἐσπαράττοντο τότε ὑπὸ ἐμφυλίων στάσεων καὶ εἶχον ἀποβάλλει τὴν νῆσον Σαλαμῖνα κυριευθεῖσαν ὑπὸ τῶν Μεγαρέων, νόμος δὲ ἐπὶ πεινῇ θανάτου ἀπηγόρευεν εἰς πάντα νὰ ὁμιλήσῃ πλέον περὶ ἀνακτήσεως τῆς νήσου. Ἀλλ' ὁ Σόλων λιπούμενος διὰ τὴν ταπεινώσιν αὐτὴν τῆς πατρίδος του καὶ παρατηρῶν τοὺς νέους ἐπαθιμαύντας ν' ἀνανεώσωσι τὸν πόλεμον, ὑπεκρίθη παραφροσύνην καὶ ταχέως διεδόθη τοῦτο εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ἕως αὐτὸς κατ' οἶκον συνέθετε πόλῃμά

Λυκούργος.

τι περὶ τῆς Σπλ.αμῖνος. Αἴφνης ἡμέραν τινὰ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας, τρέχει εἰς τὸν δρόμον ὡς παράφορος, φθάνει εἰς τὴν ἀγοράν, ἀναβάνει εἰς τὸ βῆμα, ὅθεν οἱ κήρυκες ἐτυνεΐθιζον νὰ ὁμιλῶσι πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἐπαγγέλλει μεγαλοφώνως τὸ ποίημά του, διὰ τοῦ ὁποίου διήγειρε τὸ φιλότιμον τῶν Ἀθηναίων. Οἱ φίλοι του ὅλοι μεγαλοφώνως ἐπευφύμησαν, ὁ λαὸς ἐνεθουσιάσθη, ὁ νόμος κατηργήθη, ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη καὶ αὐτὸς ὁ Σόλων ἐξελέχθη ἀρχηγός· ἐν-βραχεὶ δὲ διὰ λαμπροῦ στρατηγήματος κτώρθωσε νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς Μεγαρεῖς ἐκ τῆς νήσου καὶ νὰ παραδώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς συμπολίτας του τὸ 600 π. Χ. Διὰ ταῦτα ἐξετιμύθη παρὰ πάντων καὶ ἐξελέχθη ἄρχων ἐπώνυμος μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ συντάξῃ νόμους μετριοπαθεστέρους τῶν τοῦ Δράκοντος καὶ καταλληλοτέρους εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν συμπολιτῶν του (594 Π. Χ.).

Ἄφου δὲ συνετέλεσε τὸ ἔργον του καὶ ἐδημοσίευσεν τοὺς νέους

Σόλων.

θεσμούς, ὥρκισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ τηρήσωσιν αὐτοὺς τοῦλάχιστον ἐπὶ δέκα ἔτη. Μετὰ ταῦτα ἀποδημήσας, περιηγήθη τὴν Αἴγυπτον καὶ ἄλλας χώρας, καὶ ἐπισκέφθη τὸν περίφημον βασιλέα τῆς Λυδίας Κροῖσον· ἀλλ' ὅτε μετὰ δέκα ἔτη ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, τοσοῦτον ἐλυπήθη ἰδὼν τοὺς συμπολίτας, του τυφλοῖς ὁμμασιν ἐμπεσόντας εἰς τὰς σαγήνας τοῦ φιλοδόξου συγγενοῦς του Πεισιστράτου, ὥστε μετὰ θλίψεως ἀποχαιρετίσας διὰ παντὸς τὴν γενέθλιον γῆν ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἀπέθανεν ὀγδοηκοντοῦτης.

Ὁ ἑξάρχος οὗτος νομοθέτης ἦτο καὶ εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν καὶ εἰς τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν, συνθέσας πολλὰ ἐλεγεία καὶ γνωμικὰ ποιήματα, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τεμάχια τινὰ σωζονται σήμερον.

Φρικτὸν κακούργημα.

Ἀπελπισία καταλαμβάνει τὸν ἐγκαυχώμενον ἐπὶ τῇ προόδῳ τοῦ 19ου αἰῶνος. Μαθηταὶ Γυμνασίου, θεράποντες τῶν Μουσῶν πυροβολοῦσι κατὰ τῶν καθηγητῶν των. «Οἱ καθηγηταὶ τοῦ ἐν Τρι-

πόλει τῆς Ἑλλοπονῆσου Γυμνασίου» λέγει ἑλληνική τις ἡμερίς, « κ. κ. Ἰασεμίδης καὶ Καλλέρης, ἀπερχόμενοι οἰκαδε περὶ ὥραν 8 μ. μ. τῆς 5 τρ. μ. ἐκυροβολήθησαν ἐκ τῶν ὀπισθεν ὑπὸ κακούργων ἐνεδρευόντων εἰς τινα πλαγίαν ὁδόν· οἱ κακούργοι οὗτοι δυστυχῶς εἰσι μαθηταὶ τῆς β'. τάδεως τοῦ Γυμνασίου ἐκ τῶν μὴ προδιβασθέντων. »

Τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε λοιποῦσιν μάθημα πρὸς τοὺς καθηγητάς καὶ διδασκάλους τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας, ἐξ ὧν ἔνοι, καθ' ἃ λέγει ὁ ἀληθῶς πεπαιδευμένος Γρηγόριος Ἰ. Γῶγος*, ὡς γε μήποτ' ὤφελεν, ἀγνοοῦσι τὸν μεταξὺ τῆς θρησκείας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστημῶν ἐνυπάρχοντα στενότατον καὶ ἀδιάρρηκτον σύνδεσμον. Τούτου δι' ἔνεκα ἀμελεῖς καὶ ἀδιάφοροι ὄντες εἰς τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, ἀδικοῦσι καὶ βλάπτουσι τὸ ἔτι ταλαίπωρον ἔθνος ἡμῶν τῶν πολυπαθῶν Ἑλλήνων, ὅπως φθάσῃ καὶ παραμείνῃ εἰς τὴν πρέπουσαν αὐτῇ κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν περιωπὴν, ἔχει ἀνάγκην νέων εὐσεβῶν καὶ χρηστῶν διδασκάλων πεπαιδευμένων καὶ φοβουμένων τὸν Θεόν, ἱερέων τιμίων καὶ εὐλαβῶν, ἀνδρῶν φιλοχρήστων καὶ γενναιοφρόνων, γερόντων εὐδούλων καὶ σωφρόνων, καὶ γυναικῶν σεμνῶν καὶ μεγαλοφρόνων. Ὁλῆιον καὶ πανεύδακτον τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, οὗτινος οἱ σοφοί, οἱ παιδαγωγοὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι ἀγαπῶσι καὶ τιμῶσι ἐξ ἴσου τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐπιστήμην.

Ποτὲ μαθηταὶ δὲν θ' ἀπετόλμων τοιοῦτον κακούργημα, ἂν οἱ διδάσκαλοι τῶν ἥσιν χριστιανοὶ εὐσεβεῖς καὶ ἂν μετὰ τῆς ψευδοῦς συνεδίδασκον αὐτοὺς καὶ τὴν ἀληθεῖ παιδείαν, ἥτις ἐστὶν ἡ διδασκαλία τῆς θεοδότης θρησκείας. Μηδεὶς ὥς μὴ ἀντιτάξῃ ἡμῖν ἐνταῦθα Ἰουδαν τὸν Ἰσκαριώτην. Διὰ τί εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων νὰ μὴ ἐπιβάλλεται ὡς κυριώτερον μάθημα τὸ ἐξαιρετικὸν τρίτομον σύγγραμμα « Φιλοσοφικαὶ μελέται περὶ χρι-

* Τὸ ὄνομα τῆς ἱστορίας, συγγραφὴν ὑπὸ Stokoff καὶ μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμαν. ὑπὸ Γρ. Ι. Γῶγου σελ. ν'.

σπιάνισμοῦ ὑπὸ Αὐγ. Νικολάου, ἐξελληνισθεῖσαι ὑπὸ Π. Βράϊλα Ἀρμένη καὶ Ἀ. Μαυρομμάτου; Διὰ τὰ τὸ ἀναγνώσῃ μόναι τῶν οἱ μαθηταὶ ἐπειτα; Ποτὲ δὲν θὰ γίνῃ τοῦτο, τὸ δ' ἔθνος θὰ προβαίῃ κατὰ κρημνῶν αἰωνίως.

Κάτω οἱ τίτλοι, κάτω ὁ μεσαιωνισμός.

Μετὰ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας προόδους τοῦ 19ου αἰῶνος εἶνε μεγίστης ἀπορίας ἄξιον ἢ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας διατήρησις τῶν τίτλων, οἵτινες κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαθείας, εἶχαν κατακλύσει τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀξιοῦμε, εὐγενέστατε, ἐλλογιμώτατε, ἐκλαμπρότατε, ὑψηλότατε, λογιώτατε, ἱερολογιώτατε, μουσικολογιώτατε καὶ καὶ καὶ !!!

Ὀπόσης κολακείας, ὀπόσης τάσεως πρὸς ἀπάτην, ὀπόσου ἐμπαιγμοῦ πλήρεις εἰσὶν ὅλοι οὗτοι καὶ οἱ παρόμοιοι τίτλοι! Ἀθάνατε Κοραῖ, ὁστομον κατέφερες τὴν ρομφαίαν σου κατὰ τοῦ σύμβολου τούτου τῆς ὑπουλότητος, ἀλλὰ ἐλάλησες πρὸς γαστέρα ὡς οὐκ ἔχουσιν. Ἐν τούτοις καιρὸς εἶναι πλέον νὰ λείψῃ ἢ ἐλλείψῃ τῆς εἰλικρινείας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· καιρὸς ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀπάτην ἢ ἀληθῆς ἀγάπη, τὸν ἐγωισμὸν ἢ αὐταπάρνησις, τὴν κακοδαιμονίαν ἢ εὐδαιμονία. Νὰ εὐδαιμονίσωσιν οἱ ἄνθρωποι ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῶσιν, ἐν ὅτῳ ἕκαστος θεωρεῖ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἐναποκειμένην ἐν τῇ κακοδαιμονίᾳ τοῦ ἄλλου. Ἀφέλεια, ἀπλότης, εἰλικρινεία εἰσὶ τὰ μόνα προσήκοντα τῷ ἀνθρώπῳ, τῇ ἀληθείᾳ ταύτῃ εἰκόνι τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. Μακρὰν ὁ ψευδὴς πολιτισμός, τὸ τέρας τοῦτο τῆς ἐπιπολαιότητος καὶ τῆς ἀμαθείας! Ὁ 19ος αἰὼν ἄγαν ἀχθεῖται ἐπὶ τούτῳ. Ἀναχρονισμὸς τρομερός.

Ὅποις χαρὰ, ὅταν ἀκούσῃ τις τὰ τὸν φωνάξῃ καθαρόν, ἀμιγὲς καὶ ἀπλοῦν τ' ὄνομά του! Ἀμέσως νοεῖ ὅτι ἂ μὲθ' οὐ πρόκειται νὰ λαλήσῃ εἶνε ἢ συγγενὴς πλησιέστατος ἢ φίλος στενότατος, παρὰ τοῦ ὁποίου οὐδεμίαν ἀπάτην ἔχει νὰ φοβηθῇ, καὶ χαρὰ ἀπλετος τὴν

ψυχὴν τοῦ πᾶσαν καταλαμβάνει· ἐν ᾧ ἅμα ἀκούσῃ τὸ κύριε, ἐκλαμπρότατε, εὐγενέστατε, πρῶτον ἀμέσως αἰσθάνεται τὴν ματαιότητα καὶ τὴν οἴησιν ἀπαισίως ἐν αὐτῷ ἐξεγειρομένας—μετὰ δὲ ταῦτα συν-οφρυωθείς—ἡ ἀρχίζει νὰ σκέπτηται πῶς θὰ κατορθώσῃ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν παγίδων, τὰς ὁποίας ὁ διὰ τοσούτων τίτλων προσαγορεύων αὐτὸν ἡ τῷ ἔχει στημένας· ἡ εἰσιμάζεται νὰ τῷ στήσῃ—ἡ περιφρονεῖ ἐνδομύχως αὐτόν, θεωρῶν τὴν ἀπονομήν τῶν τίτλων τούτων ὡς ἀποκύημα ψυχῆς χαμερποῦς καὶ μηδαμινῆς—ἡ τὸ πολὺ οἰκτερεῖ μὲν τὸν τιτλοδότην ὡς ἐν τοῖς ὄνυσιν ἴσως ἀνάγκης τινὸς εὐρισκόμενον, ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου ἀηδιάζει αὐτόν διὰ τὸν κολακευτικὸν τοῦτον τρόπον τοῦ, δι' οὗ ἴσως χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, ἀλλ' ἐν τούτοις προσβάλλει καιρίως ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον διὰ τῶν πολλῶν τίτλων τοῦ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι καὶ σέβεται καὶ τιμᾷ.

Γεωργία.

II

Περὶ διαφόρων εἰδῶν γαιῶν καὶ τῶν κυριωτέρων εἰδῶν χωμάτων.

Ὅλαι αἱ γαῖαι φυτικῶς δὲν εἶνε ἐξ ἴσου εὐφοροί, οὔτε ἐξ ἴσου κατάλληλοι πρὸς τὴν τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ καλλιέργειαν· πλὴν ὅλαι δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσι διὰ τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τῶν μέσων, ἅπανα ἡ ἐπιστήμη καὶ βιομηχανία παρέχει αὐτῷ.

Γεωργήσιμος ἡ ἀρόσιμος γῆ λέγεται ἐκεῖνη, ἡ ὁποία διὰ τῆς γεωργίης ἀποκαθίσταται εὐφορός. Ἡ γεωργήσιμος γῆ καθίσταται τοσούτον γονιμωτέρα ὅσον μεγαλειτέραν ἐμπεριέχει ποσότητα ἰδιαίτερας τινὸς ὕλης, ἥτις ὀνομάζεται γῆ φυτική. Ἡ ὕλη αὕτη μέλαινα κατὰ τὸ χρῶμα καὶ λιπώδης εἰς τὴν ἀφῆν, εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποσυνθέσεως ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν ὑλῶν, αἵτινες ὑπὸ τὴν τριπλὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ καύσωνος βαθμηδὸν ἀποσυνετέθησαν καὶ ἀνεμύλθησαν μετὰ τῆς

γῆς. Ἡ φυτικὴ γῆ ἀδιακόπως ἀνανεοῦται διὰ τῆς κόπρου, ἣν ὁ γεωργὸς παρὰχώνει εἰς αὐτήν. Τὸ πάχος τοῦ στρώματος, ἐν ᾧ τὰ φυτὰ ἀναπτύσσονται, ποικίλλει εἰς τὸ ἐπείπειρον, δηλ. ὑπὸ τινα ἑκατοστόμετρα εἰς τὰς κακῆς ποιότητος γαίας, μέχρις ἐνὸς μέτρου καὶ περιπλέον εἰς τὰς τῆς καλῆς. Πάν ὅ,τι εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν γεωργήσιμον γῆν ἀποκαλεῖται ὑπογῆ πεδον, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ ὁ μεταλλικὸς θράχος, οὐτινος ἡ ἐπιφάνεια μετεβλήθη βοθημὸν εἰς γεωργήσιμον γῆν.

Τρία εἰσὶ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ γεωργήσιμος γῆ· ἡ ἀργιλλὸς ἡ πηλὸς, ἡ ἄμμος ἡ χαλικίτις, καὶ ἡ ἄσβεστος ἡ ἀνθρακικὸς τίτιανος. Αἱ ὕλαι αὗται ἀναμιγνύμεναι κατὰ διαφόρους ἀναλογίας, σχηματίζουνσι τὴν ποικιλίαν τῶν χωμάτων· ἐκ τῆς ὑπερισχύσεως δὲ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τῶν τριῶν πρώτων ὑλῶν εἰς τὴν μάζαν τῆς γεωργήσιμου γῆς προκύπτουσι τρία κυριώτερα εἶδη χωμάτων, ἅτινα ἐξακarakterίσθησαν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀργιλλώδη, ἀμμώδη καὶ ἄσβεστώδη χώματα. Τὰ ἀργιλλώδη εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μέλανος, κιτρίνου ἢ ἐρυθροῦ χρώματος, πολὺ πεπυκνωμένα καὶ προσκολλώμενα δυνατὰ εἰς τοὺς πόδας καὶ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα· καλύπτονται δὲ ὑπὸ ὑδάτων, διαρκουσὶν τῶν βροχῶν, καὶ παρουσιάζουσι μεγάλα ρήγματα, διαρκούντος τοῦ καύματος. Τὰ ἀμμώδη εἶνε ἀντιθέτου χαρακτῆρος πρὸς τὰ ἀργιλλώδη. Τὰ ἄσβεστώδη εἶνε χρώματος λευκοῦ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξηρὰ καὶ ἄγονα, διότι, ἔνεκα τῆς λευκότητος μὴ δυναμένων τῶν ἡλικῶν ἀκτίνων νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν μάζαν τοῦ χρώματος, ἀναδίδεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καυστηρὰ ἀντανάκλασις ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν βλάστησιν.

Κτηνοτροφικά.

Τὰ ἐξῆς περίεργα, ἀφορῶντα τὴν κτηνοτροφίαν, καταχωρίζομεν χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

Ἐγκυμοσύνη τῶν ζώων. Ἡ ἔκτος μένει ἔγκυος 336 ἡμέρας, ἡ ἀγέλας 280, ἡ ὄνος 350, ἡ προβατῖνα 155, ἡ αἰ;

155, ἡ χοῖρος 112, ἡ κύων 60, ἡ δασύπους (κουνέλι) 30.

Διάρκεια ἐπιβάσεως. Ἡ ὄρνις ἐπιβάζει τὰ μὲν ἰδικά της ὥς εἰς 21 ἡμέρας, τὰ δὲ τῆς νήσεως (πάπιας) εἰς 26 ἡμέρας, ἡ ἰνδιάνος τὰ ἰδικά της εἰς 26 ἡμέρας, τὰ δὲ τῆς ὀρνίθου· εἰς 24 καὶ τὰ τῆς νήσεως· εἰς 27, ἡ νῆσσα τὰ ἰδικάτης εἰς 30, ἡ χῆν τὰ ἑαυτῆς εἰς 30, ἡ περιστέρη εἰς 18.

Παραγωγή ὠνων. Κατὰ μέσον ὅρον τίκτουσιν ἐτησίως τὰ πτηνά, ἡ ὄρνις 130 ὥς, ἡ νῆσσα 30, ἡ χῆν 15, ἡ ἰνδιάνος 25, ἡ περιστέρη 20.

Ἀριθμὸς ἀρρένων πτηνῶν ἐπὶ θηλέων. Εἰς πετεινὸς ἀρκεῖ ἐπὶ 20—25 ὀρνίθων, εἰς χῆν ἐπὶ 10—12 χηνῶν, εἰς πάπιος ἐπὶ 12—15 νηστῶν, εἰς ἰνδιάνος ἐπὶ 8—10 θηλέων.

Ἀριθμὸς ἐπιωαζομένων ὠνων. Ἡ ὄρνις καλύπτει καὶ ἐπιβάζει 13—15 ὥς, ἡ ἰνδιάνος 16, ἡ χῆν 10 καὶ ἡ πάπια 12.

Μελίσσια. Μία κυψέλη μελισσῶν δίδει κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως 5—8 ὀκάδας μέλιτος καὶ ἡμίσειαν ὀκάν κηροῦ. Μία κυψέλη ἔχει σμήνος 20—24 χιλ. μελισσῶν καὶ ζυγίζει δύο ὀκάδας. Ἡ βασίλισσα τούτων γεννᾷ καθ' ἑκάστην διακόσια ὥς, κατ' ἔτος δὲ 40—60 χιλ. Ἡ τιμὴ μᾶς καλῆς κυψέλης ἀνέρχεται εἰς 8—10 δραχμὰς. Κατὰ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον μῆνα γίνεται ὁ τρυγητὸς τῶν μελισσῶν. Κατὰ τὸν Μάϊον συνήθως ἐξέρχονται αἱ ἐν τῇ κυψέλῃ ἀναπτυσσόμεναι μικραὶ μέλισσαι, ὅπερ λέγεται ἀπόλυμα.

Θαυμάσιον σπήλαιον.

Κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ κράτους Τεξάς (ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ) ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἐτῶν σπήλαιον λίαν περιέργον καὶ ἐκτεταμένον. Περιέχει ἅπειρα δωμάτια χωριστὰ ἀπ' ἀλλήλων καὶ λίαν εὐπρόσιτα. Πικίλα καὶ περιέργη ἐπίσης εἶνε τὰ σχήματα τοῦ βράχου. Ἀπὸ τοῦ θόλου κρέμονται σταλακτίται ἀντανακλῶντες λαμπρῶς τὸ φῶς τῶν λαμπάδων καὶ ὁμοιάζοντες λυχνίας πολυφώτους. Ἡ εἴσοδος εἰς τὸ σπήλαιον τοῦτον δὲν εἶνε δύσκολος.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

Φίλη νεότης!

ΕΠΑΝΕΡΧΟΜΕΘΑ εἰς τὴν ἐν σελίδι 100 διακοπεῖσαν συμβουλὴν. Μὴ ταραχθῆς δὲ, ἂν καὶ πάλιν ἀπὸ συμβουλῶν ἀρχόμεθα. Συμβουλὴ οὐδὲν ἕτερον σημαίνει ἢ σύσκεψις, καὶ συμβουλευέσθαι τι σημαίνει συσκέπτεσθαι μετ' αὐτοῦ ποῖον τὸ ὀρθὸν περὶ ἐκάστου πράγματος· ὥστε πᾶσαι αἱ καλὰ συμβουλαὶ παρ' οἰουδήποτε καὶ ἂν γίνωνται πρὸς ἡμᾶς εἰσὶν ἀσπασταί, διότι βλέπομεν αὐτὰς συμφώνους μὲ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἀλλ' ὁ ὁρθὸς λόγος δὲν εἶνε ἰδιοκτησία τοῦ μὲν ἢ τοῦ δέ· ἐνοικεῖ εἰς πᾶν λογικὸν πλάσμα, εἰς πάντα ἄνθρωπον. Ὅθεν πᾶς ἄνθρωπος δύναται καὶ νὰ συμβουλευέσθαι ἄλλον καὶ νὰ συμβουλευθῇ παρ' ἄλλου ὁμοίου του. Ἀλλ' ἴσως θὰ εἴπῃ τις· διατί λοιπὸν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι κοινῶς θεωροῦνται ὡς χαίροντες μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸ δικαίωμα τοῦ συμβουλευεῖν; Ὁ λόγος εἶνε, ὅτι οἱ μὲν πρεσβύτεροι ἕνεκα τῆς ἡλικίας των ἀπέκτησαν μεγαλότερον κεφάλαιον πρακτικῶν γνώσεων, οἱ δὲ πεπαιδευμένοι ἕνεκα τῆς μείζονος ἀναπτύξεως τοῦ νοός των μεγαλείτερον ὁμοίως κεφάλαιον θεωρητικῶν γνώσεων· οἱ δὲ νεώτεροι καὶ οἱ ἀπαιδευτοὶ ἀσπάζονται τὰς γνώμας αὐτῶν, διότι τὰς εὐρίσκουσι συμφωνοτάτας μὲ τὰς ἰδικὰς των, αἵτινες ἔμενον μέχρι τοῦδε ἐν τῇ διανοίᾳ των οἶονεὶ κεχυμέναι καὶ ὑπολανθάνουσαι καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰσέτι δὲν εἶχον ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν των. Ὅσακις λοιπὸν βλέπομεν ἐν τοῖς βιβλίοις ν' ἀκτινοβολῶσι συμβουλαὶ ὀρθόταται καὶ διὰ τοῦτο ἀσπασταί, ἅς μὴ ταραττώμεθα, ἀλλ' ἅς χαίρωμεν, ὅτι ὁ συμβουλευὼν ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦδε ἔμενον ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν κεκαλυμμέναι.

ΣΤ'.

Ἀφίερου τὴν νεότητά σου εἰς τὸν ὄντως ἀγαθὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν ἀγαπῶντα σε Σωτῆρα Χριστόν. Οἱ πρῶτοι σου καρποὶ πρέπει νὰ προσφέρωνται εἰς Αὐτόν. Οἱ χλωροὶ ἀστάχεις τῆς νεότητος πρέπει νὰ φέρονται εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ. Μὴ λυποῦ διὰ αἱ ἡδοναὶ καὶ αἱ ἀμαρτωλὰ εὐχρηστίσεις τῆς νεότητος πρέπει ν' ἀπολεσθῶσι· διότι ἀνταλλάττεις αὐτὰς μὲ πνευματικὰς ἡδονάς, αἵτινες εἰσιν ἐνδοξότεραι, ἐσωτερικώτεραι καὶ διαρκέστεραι. Ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡ εὐφροσύνη τῆς καλῆς συνειδήσεως, ἡ μὲ τὸν Θεὸν κοινωνία, ἡ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ αἰσθησις καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ οὐρανοῦ εἶνε ἀσυγκρίτῳ λόγῳ καλλίτεραι τῶν ἡδονῶν τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἀνταποδώσουσιν ἑκατονταπλασίονα τὴν ἀπώλειαν τῶν νεανικῶν καὶ σαρκικῶν ἡδονῶν σου. Σκέπτου σπουδαίως ὅτι οὐδεὶς ἔχει συνήθως περισσοτέραν παρηγορίαν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἢ ὁ προθύμως θυσιάζων τὰς ἀμαρτωλὰς παρηγορίας αὐτοῦ χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἐκ αὐτοῦ ψυχῆς.

Ἐνθυμοῦ διὰ ὁρεῖλαις νὰ δώσῃς λόγον εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸ πῶς δαπανᾷς τὴν νεότητά σου καὶ τὴν ἡλικίαν σου. Συλλογίζου, ὅσω καὶ ἂν ᾖς νεός, πόσα ἤδη ἔτη ἐδαπάνησας καὶ τίνα λογαριασμόν εἶσαι ἱκανὸς νὰ δώσῃς εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτά. Μία μόνον ἡμέρα ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ δαπανηθεῖσα εἶνε παρὰ πολὺ· καὶ αἱ ἀμαρτίαι μᾶς μόννης ὥρας εἶνε ἄξιαι κολάσεως. Νεώτεροί σου ἀποθνήσκουσι καὶ χάνονται. Ἡ παρουσίασις καὶ σου εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ βραδύνῃ. Εἶσαι ἐτοιμος; Σκέπτου συγχρόνως ὅποια δαπάνη τοῦ καιροῦ σου δύναται νὰ ἔχῃ πλεονα ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ δαπάναι οὕτω τὰς ἡμέρας τῆς νεότητός σου, ὥς θὰ ἐπεθύμεις νὰ δαπανᾷς αὐτὰς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεώς σου.

Ἵποθετες ὅτι ὁ Θεὸς σὲ καλεῖ ἐκ τῆς ζωῆς ταύτης ἀφρηθίως· τίνα ἀποφασίζεις θὰ προσμένῃς παρ' αὐτοῦ; Εἶσαι ἐτοιμος, ἐὰν ὁ νυμφίος ἔλθῃ τόρα (Ματθ. κβ. 6); Αἱ προφάσεις δὲν θὰ ᾔνε ἀποδεκταί

ἐν τῇ κρίσει· ἐὰν εὐρεθῇ· ἐν ταῖς ἀμαρτίαις σου, ματαίως θὰ εἴ-
πης «Κύριε, ἤμην ἰσός.» Ὁ ὢν ἀκατὰ ἱκανὸς ν' ἀμαρτάνῃ, θὰ
ῆνε καὶ ἀκατὰ ἱκανὸς· νὰ ὑποστῇ τὴν ποινήν.

Σκέπτου περὶ τῶν ἐπαινουμένων ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ ἐκείνων
νέων χάριν τῆς νεότητος των εὐσεβείας. Ὁ Σαμουὴλ ἐκλήθη ἐν τῇ
ὑπηρασίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκ νεότητός του. «Καὶ ὁ Σαμουὴλ ἦν λει-
τουργῶν ἐνώπιον Κυρίου, παιδάριον περιζωσμένον Ἐφουδ Βαδ»
(Α΄ Βασιλ. β΄. 18.). Ὁ Ἰωσὴφ εἶχεν ἀπαλὴν καρδίαν διὰ τὸν
Θεὸν ἐκ νεότητός του· «ἀνθ' ὧν ὅτι ἠπαλύνθη ἡ καρδία σου, καὶ
ἐνετράπης ἀπὸ προσώπου Κυρίου» (Δ. Βασιλ. κβ΄. 19.).

Ὁ νεώτερος πῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ἦτον ὁ ἡγαπημένος μα-
θητής. Ὁ Θεὸς εὐφραίνεται μεγάλως ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ νέου.
Ἀπαντα ἡ ζωὴ σου ἀνήκει τῷ Θεῷ· αὐτὸς λοιπὸν ἀ· ἔχῃ δ, τι εἰσέτι
ἀπομένει ἐξ αὐτῆς, καὶ αἶτει τὴν συγχώρησίν του διὰ πᾶν μέρος
αὐτῆς, ὅπερ τῷ ἡρώδη.

Δὲ λοιπὸν πεπονήτως εἰς τὸν Θεὸν τὴν νεότητά σου. Γε-
νοῦ ἀπὸ σήμερον, σπουδαίως εὐσεβής. Ἀπὸ σήμερον ζῆται συγ-
χώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν σου καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγιότητος· καὶ τοι
οὐ γενικῶς ἡ νεότης τρέπεται ἐτέρην ὁδὸν—τὴν ὁδὸν τῆς σπατά-
λης, τῆς ἀσωτίας, τῆς σωματικῆς φθορᾶς, τῆς ἐνστυχίας, καὶ τῆς
ἀθλιότητος—μὴ ὁμῶς σὺ παρὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ τοῦ πλῆθους καὶ τοῦ
σφοδροῦ ρεύματος, ἵνα μὴ παρὰ τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν ἄδην. Ἄφες αὐ-
τοὺς νὰ πορεύωνται· σὺ θὰ ἔχῃς καλλιτέραν συνοδείαν. Οἱ ἅγιοι
τοῦ Θεοῦ θὰ σὲ φυλάττωσι καὶ ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ θὰ ῆνε πάν-
τοτε μετὰ σοῦ.

Καὶ ἐὰν εἰσέτι εὐρίσκη· σεαυτὸν ἐπιρροπῇ εἰς τὸ πράττειν ὡς
οἱ πολλοὶ πράττουσι, σκέπτου ὅτι δὲν δύνασαι νὰ ἔχῃς εὐχαρί-
στησιν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ. Ἦν οἱ ἄλλοι ἔχουσιν. Ἐλαβες ἤδη κα-
λὴν ἀνατροφὴν καὶ καλὰς διδασκαλίας· ἡ συνείδησίς σου ἀρτυρί-
σθη περισσύτερον καὶ δὲν θὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ χαρῇς τὰς τέρψεις τῆς
ἀμαρτίας, ὡς οἱ ἄλλοι, οἱ ὄντες ἀμαθέστεροι καὶ χειρότεροι ἀνα-
τεθραμμένοι. Ἡ συνείδησίς θὰ ἀναμίξῃ πικρίαν εἰς τὸ μέλι σου.

ὅταν προσεύχῃται τὴν ἐσπέραν ἐπὶ τῆς κλίνης σου, ὅταν μόνος εὐρίσκηται καὶ ἐν παραθύρῳ ἢ ἐν τῷ σκότει, αὕτη θὰ ἀναγινώσκῃ λυπηρὰς διδασκαλίας εἰς σὲ καὶ θὰ σὲ κάμνῃ νὰ ἐπιθεωρῇς τὰς παρελθούσας ἡδονὰς μετὰ πικρίας.

Ἀσχολοῦ λιγὸν νὰ φανῇς ἄρεστός τῷ Θεῷ ἐν τῇ νεότητί σου· καὶ τοι ὅτε οἱ ἄλλοι θὰ σὲ κατηγορῶσιν ὡς μωρὸν ἢ ὡς κοῦφον, ὁ Θεὸς ὁμῶς, ἐκ τοῦ ὁποίου μόνου τὸ στόμα θὰ ἐξελεθῇ ἡ ζωὴ ἡ ὁ θάνατος, θὰ σὲ ἀθωώτῃ καὶ δικαιώσῃ.

Νέε μου,

Παραίνων τὴν συμβουλὴν ταύτην, σὲ παρακαλῶ νὰ σκέπτησαι ἀδιαλείπτως, ὅτι μία ἀπολάττις τῆς ἁμαρτίας ἐν στιγμῇ καθ' ἣν ἀρκούντως θὰ ὑψοφῶνται ἢ θὰ ἐτιμᾶσθαι αὐτῆς, καὶ μία ἐπιστροφὴ πρὸς τὸν Θεόν, ὅτε μεγάλως θὰ ὑψοφῶνται ὑπὸ τῶν θελημάτων τοῦ πλάνου κόσμου, θὰ ἀποδείξῃ σαφῶς τὴν εἰλικρίνειαν τῆς μετανοίας σου, τῆς ὁποίας ἀμοιβὴ εἶνε ὁ ΟΥΡΑΝΟΣ.

Περιήγησις εἰς Ἰάβαν.

Ἡ Ἰάβα εἶνε μεγάλη νῆσος πρὸς μεσημβρίαν τῶν Ἰνδιῶν, ἀνήκουσα εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος τῆς Σόνδης καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 230 περίπου λευγῶν, πλάτος δὲ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον 20 ἕως 50, καὶ ὀλικτὴν ἐπιφάνειαν 5700 περίπου τετρ. λευγῶν.

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ὑπολογίζονται εἰς πέντε περίπου ἑκατομμύρια ψυχῶν. Οἱ αὐτόχθονες ἔχουσιν ἐλαιώδη τὴν γροιάν, μύρρα καὶ μακρὰς τὰς τρίχας, τὴν ρίνα ὀλίγον σιμὴν, τὸ δὲ ἀνάστημα μέτριον. Οἰκοῦσιν εἰς καλύβας κατεσκευασμένας ἐκ βαμβακοκαλάμων ἐπεστεγασμένας δὲ διὰ φύλλων φοινίκων. Εἶνε κατὰ τὰ ἥθη ἀπλοῖκοι καὶ δεισιδαίμονες, φιλέδικοι· ὁμῶς καὶ ἄκρως ράθυμοι καθὼς πᾶσαι αἱ Ἰνδικαὶ φυλαί. Ἐξαιρέσει τῶν ὀρεινῶν, οἵτινες λαλοῦσι διάλεκτον ἀνάμικτον μὲ μαλαικὰς λέξεις, οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῆς

νήσου λαλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν· οἱ δὲ χαρακτῆρες τῆς γραφῆς των ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς τῆς Βουδαϊκῆς γραφῆς. Θρησκείαν πρεσβεύουσιν οἱ Ἰαβαῖοι τὴν μωαμεθανικὴν. Οἱ Μωαμεθανοὶ ἤλθον εἰς τὴν νῆσον ταύτην περὶ τὴν 14τὴν ἑκατονταετηρίδα, καθυπέταξαν τὸν τόπον καὶ μετέδωσαν τὴν θρησκείαν των. Οἱ δὲ Ὀλλανδοὶ κατὰ τὴν 17ην ἑκατονταετ. ἔλθόντες ὁμοίως εἰς τὴν νῆσον κατῴρθωσαν ὅχι μόνον ἀποικίας νὰ συστήσωσιν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων νὰ ὑποτάξωσι. Πρωτεύουσα τῆς νήσου εἶνε ἡ Βαταύιχ, πόλις παράλιος κειμένη ἐπὶ ὁμυνύμου κόλπου· διατέμενεται ὑπὸ διορύγων ὡς καὶ αἱ ἐν Ὀλλανδίᾳ πόλεις, ὑπεραπίζετα δὲ ὑπὸ ἀκροπόλεως καὶ ἄλλων φρουρῶν περικυκλουμένων ὑπὸ ἐλῶν· κατοίκους ἔχει περὶ τὰς 25000, ὧν οἱ περισσότεροι εἶνε Πορτογάλλοι, εὐρίσκονται δὲ καὶ πολλοὶ Κινέζοι τεχνῖται καὶ κηπουροί.

Ἡ Ἰάβα εἶνε χώρα ἔξοχος μὲν ἀλλὰ ἀπαισιχά. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὴν χώραν ταύτην εἰς στιγμὴν ἀγαλλιάσεως, ἀλλ' ὕστερον ἰδὼν τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ ἔργου του διὲν ἠτέλητε νὰ φιλοδωρήσῃ τοιοῦτον περικαλλῆ παραδείσον εἰς τὸν ἀνθρώπον, τὸν διαταχθέντα παρ' αὐτοῦ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου του νὰ ἐσθίῃ τὸν ἄρτον του. Ὅλα τὰ θαυμασιώτερα τοῦ κόσμου φυτὰ καὶ ἄνθη ὑπάρχουσιν ἐκεῖ, πλὴν ἐντὸς τῶν ὥραιων ἐκείνων ἀνθῶν φαίνεται ἡ ἀπεχθὴς κεφαλὴ γιγαντώδους ὄφως, τοῦ ὁποῦο ἐν μόνον δάγκμα φέρει εὐθὺς τὸν θάνατον. Τὰ μεγαλεῖτερα δένδρα τοῦ κόσμου ἀπαντῶνται ἐκεῖ, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα ἐμπνέει σεβασμὸν καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τὸν ὁδοιπόρον· εἶνε ἡ ζωσὰ εἰκὼν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως· ἀδύνατον πᾶς διερχόμενος ὑπ' αὐτὰ νὰ μὴ λησμονήσῃ πάντα ἀνθρώπινον λογισμὸν καὶ νὰ μὴ ἀφιερῶθῃ ὅλος εἰς τὸ θεῖον· ἔκλινα γόνυ ἐνώπιον αὐτῶν καὶ τὰ χεῖλη μου ἐν μόνον ὄνομα ἐπέβλισαν, τὸ τοῦ Θεοῦ! Πλὴν ἐπὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων δένδρων ἐμφωλεύουσιν τίγρεις, λέοντες, ὕαιναί καὶ τρομεροὶ δηλητηριώδεις ὄφεις· ἐπὶ δὲ τῶν μεγάλων κλώνων των ἐνδiciaται ἡ μεγάλη καὶ τρομερὰ νυκτερίς ἡ δὲ ψαίματος κα-

λουμένη, ἥτις ἐπιτίπτουσα κατὰ παντός ἐμφύχου ὄντος κολλᾷ τὸ στέμα της εἰς τὸν λαίμνον, καὶ σκεπάζουσα αὐτὸ μὲ τὰς μεγάλας καὶ δηλητηριώδεις της πτέρυγας, προξενούσας ταχεῖαν νέκρωσιν εἰς τὸ θῦμα, βυζάνει τὸ αἶμα του λυσσωδῶς. Ὑπὸ τὴν σκῆν τῶν γιγαντωδῶν ἐκείνων δένδρων ἢ τῶν ὠραισιτάτων φυτῶν ὅστις κοιμηθῇ ἐγείρεται νεκρός· ἔνεκα τῶν δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων, τὰς ὁποίας ταῦτα ἐκπέμπουσι. Τὸ ἔδαφος εἶνε θαλιώδες, ἀναδίδον ἀναθυμιάσεις ὥς τὸ ζέον ὕδωρ, προξενούσας διαφόρους ἐπιδημικὰς ἀσθενείας· ἡ ἀμφοσφαῖρα πνιγρὰ καὶ βεβαρημένη ἀπὸ ὑγρὰς καὶ βαρείας ἐξατμίσεως ἀρωματισμένης μὲ τὰ δυνατώτερα καὶ δριμύτερα μύρα τὰ ἐκπεμπόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθέων· τὸ ἔδαφος γονιώτατον, παράγον ἀφθόως καφρὲν, σάκχαριν, κινάμωμον, ζιγγίθεριν, τέϊον καὶ ἄλλα πλουτοφόρα προϊόντα· ὁ ἥλιος θερμότατος, καὶ πολυλαχοῦ δὲν δύνασαι νὰ περιπατήσης ἔνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος, διότι τὸ ἔδαφος ὁμοιάζει πρὸς τὸν πεπυρωμένον σίδηρον. Τὰ πλούτη ἀφθονώτατα, τὰ ἔξοδα ὀλίγα καὶ τὰ ἔσοδα ἀπίστευτα. Εἶδον ἀνθρώπους κερδῆσαντας εἰς ἓν ἔτος 200—300 χιλιάδας φράγκων! Ἄλλ' ἀπατεῖται τις νὰ ᾔη ἐργατικὸς καὶ νὰ δυνηθῇ ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰς ἐπιπολαζούσας ἀσθενείας, διότι κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ἐκ χιλίων Εὐρωπαίων μὴ συνοικειωθέντων πρὸς τὸ κλίμα μόνις δύο δύνανται νὰ ζήσωσιν. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἀποκτώνται τὰ χρήματα. Ἀγοράζεις ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆματος τεμάχιον γῆς, ὅπου σπείρεις καφρὲν ἢ σακχαροκάλαμον. Τετράκις τοῦ ἔτους καλλιεργῶν αὐτὸ, λαμβάνεις τέσσαρας πλουσίαις συγκομιδαίς· ἐναισιώως, τὰς ὁποίας πωλὼν ἀποκτᾷς κέρδη. Ἄλλὰ καλλιεργῶν κινδυνεύεις νὰ δηγῇς ὑπὸ ὄφρων, νὰ καταφραγῶθῃς ὑπὸ τίγρεως ἢ λέοντος καὶ ν' ἀποθάνῃς ὑπὸ τῆς δειψαίμου νυκτερίδος, ἢ ὑπὸ τῆς πνιγρᾶς θερμότητος. Ἀποκτᾷς πολλὰ πλούτη εἰς τὴν ἰάδαν, ἀλλ' ὅμα πατήσης τὸ ἔδαφος αὐτῆς πρέπει νὰ θεωρηθῇς νεκρός· ἐάν δὲ ζήσης, τοῦτο εἶνε μεγάλη εὐτυχία! Ὅσον ἀπληστος χρημάτων καὶ 2, ἦται, θὰ αἰσθανθῇς ἀποστροφὴν πρὸς τὰ πλούτη καὶ θὰ ἐπιθυμήσης μετὰ δακρύων τὴν πατρίδα σου, ἀντί

τῆς ἀξένου ταύτης χώρας, προστιμῶν νὰ ζήσης ψωμοζήτητος εἰς
τινα ἄλλην πόλιν, ἐνθα εὖτε ὄφαις, αὐτε λείοντες, εὖτε νυκτεσίδως
δίσσι μοι, εὖτε ἀπθένειαι καθ' ἑκάστην ἀπειλοῦσι τὴν ζωὴν
σου! Παντοῦ εἶδον κυριεῦον τοὺς ἀνθρώπους τὸ φοικτὸν πάθος τῆς
χρυσομανίας, πλὴν εἰς τὴν Ἰάθον εἶδον ἀνθρώπους ὡς σκε-
λετοῦς μὲ ὄφαις ἡλιοκασίε, καταρωμένους τὴν ὑπαρξίν των καὶ προ-
τιμῶντας ν' ἀνταλλάξωσι τὰ πολλὰ ἑκατομύριά των μὲ τὴν ἀνα-
παυτικὴν καλύβην ἐνὸς Εὐρωπαίου χωρικοῦ! . . . Ὁ ἀπὸ εἶνε
καυστικός, δηλητηριώδης καὶ μὲ πνίγει! . . . νομίζω ὅτι πῦρ κα-
τατρῶγει τὰ σπλάγχνα μου. Ὡ! πότε νὰ φύγω καὶ ἀφήσω τὴν
ἀξενον ταύτην χώραν! ἀναγνώστα, μὴ πατήσης ποτὲ εἰς τὴν Ἰ-
άθον!

Πρὸς τὴν ἀξιότιμον διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ δ «Μέν-
τωρ.» Ἐκφράζων πρὸς Ὑμᾶς τὰ συγχαρητήριά μου
διὰ τὴν ὁσημέραι βελτίωσιν τοῦ νεοῦ περιοδικοῦ καὶ εὐ-
χόμενος ν' ἀποκατασταθῇ τὸ περιοδικὸν τοῦ λαοῦ, Σᾶς
πέμπω διάλογόν τινα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ δύο σκυτοτόμων,
τὸν ὅποσον ἐὰν ἐγκρίνετε, καταχωρίσατε εἰς τὰ συλλά-
δια τοῦ «Μέντορος».

Ὡρα καλὴ, μαστρῶ-Μανώλῃ. — Καλῶς τὸν μαστρῶ-Γιῶργῃ
ἔλα κἀθίσε νὰ ποῦμε τοὺς κῦμούς μας — Τί κινούργια ἔχομεν;
— Ἐξω ἀπὸ τὰ κατὰ τὰ μας τὶ ἄλλα κινούργια θέλεις· καὶ ποιοὺς
ἔχει ὄρεξι νὰ ρωτᾷ γιὰ κινούργια· μᾶς φθάνει ἡ φτώχεια μας. —
Αἱ! ἔχει ὁ Θεός· ἃς ἔχωμεν ὑγείαν καὶ ἃς διορθωθοῦν ὅλα. — Ἐ-
ρχις δικηρ, μαστρῶ-Γιῶργῃ· ἀλλὰ τὸ ἔξοδο τρέχει καθημερούσιο·
τὸ νοῖκι δὲν περιμένει· οἱ καλὰρδες τὸ σάββατο βλέπουν τὰ ἱχέρια
σου καὶ ἡ φημιλιά, ὅσο οἰκονομικὰ καὶ ἂν περνᾷς, θέλει γίλια
δυσὶ πράγματα· τὸ ἓνα παίρνεις, τὸ ἄλλο σώνεται· καὶ καθ' ἡμέ-
ραν φέρε καὶ φέρε. Κάμνεις τὸ πρᾶγμα δὲν πουλίζεται· ἂν φανῇ

καὶ κανέναν ἀγοραστήν, θέλει νὰ σοῦ τὸ ψωμοφάγῃ· τί θὰ γίνωμε
δὲν ξεύρω. Αὐτὴ ἡ διαβολο-Εὐρώπη θὰ μᾶς ἀφίστη χωρὶς 'ποκά-
μισο' μᾶς κουβαλᾷ ἐδῶ καραβιαῖς τὸ πρᾶγμα καὶ πλὺ καλὸ καὶ
πλὺ φθινό· σὰν 'μπορῆς καὶ σύ, πούλησε· νὰ μὴ τῶρθανε τινὰς
νὰ βρεθῇ σαυτὴ τῇ καλλιτέχνῃ. — Δὲν μὲ λές, μαστρο-Μανώλη
ποῖὰ εἶναι ἡ καλλίτερη ; καθὼς ποῦ καταντήσαμε ἡμεῖς, ὁ Θεὸς
νὰ μᾶς ἐλεήσῃ· τάχα μήπως οἱ μαρναχοὶ εἶνε καλλίτεροι, ἢ οἱ
φραγκορραφτάδες ; τί τὰ θέλεις ; καθὼς πᾶμε τὰ συνάφια, θὰ
καταντήσωμε ψωμοζῆται· κάθε πέρυσσι καὶ καλλίτερα. — Μὰ ἐγὼ
ἀπορῶ πῶς διάβολο αὐτοὶ οἱ φράγχοι ὕστερα 'ποῦ πληρώνουν τόσα
ναῦλα καὶ τόσα κουμέρκια, πάλι τοὺς συμφέρει καὶ πωλοῦν τόσο
φθηνά. — Μὰ δὲ συλλογιέσαι, φίλε μου, πῶς αὐτοὶ πολεμοῦν ὅλο
μὲ ταῖς φάμπρικαις ; — Ἄχ, αὐταῖς ἡ φάμπρικαις ! κάθου καὶ σύ
καὶ πολέμα μὲ τὰ δύο σου χέρια καὶ περίμενε νὰ κάμης πρίκοπη.
Τί λές κ' ἡ ἀφεντιά σου, κύρ Μιχαλάκη ; — Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, φίλοι
μου· τάχα νομίζετε πῶς δὲν εἰμποροῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ κάμωμεν
φάμπρικαις ; — Αἱ ! μὰ βλέπεις οἱ πλούσιοι μας ποῦ μποροῦν,
ὀλίγον τοὺς μέλει· ἡμεῖς 'μεροδοῦλι 'μεροφάγι, ποῦ λέγι' ὁ λό-
γος· πῶς θές νὰ γείνουν ἡ φάμπρικαις ; — Ἐγὼ νὰ σᾶς πῶ. —
Λέγε μας ν' ἀγιάσουν οἱ γονεῖς σου. — Ξεύρετε πῶς 'στὴν Εὐρώπην
ὅλαις αἱ μεγάλας δουλιχίαις γίνονται μὲ τὸν συνεταιρισμόν ; — Τί,
εἶνε καμμιά φάμπρικα καὶ αὐτὸς ὁ συνεταιρισμός ; — Ὅχι, μαστρο-
Μανώλη· ὁ συνεταιρισμός εἶνε μιὰ συντροφιά ἀπὸ πολλοὺς συν-
τρόφους· π. χ. ὑποθέσατε πῶς ὅλοι οἱ παπουτσίδες κάμνετε μιὰ
συντροφιά, αὐτὸ εἶνε συνεταιρισμός. — Καὶ τί θῆκε ἀπ' αὐτό ; τί
θὰ κάμ' ὁ κρύος τὸν παγωμένο ; — Νὰ σοῦ εἰπῶ τί βγαίνει· Ξεύ-
ρεις τί λέγει ἡ παροιμία ; σταλαγματιὰ σταλαγματιὰ γίνεται
λίμνη. — Ἐχει δίκιο, μαστρο-Μανώλη, ὁ κύρ Μιχαλάκης. — Ὑπο-
θέσετε ὅτι δέκα μόνον ἀπὸ τὸ συνάφια σας οἱ πλὺ ἀδύνατοι συμ-
φωνεῖτε καὶ συντροφιάζεστε· σὰν τί χρηματικὸν εἰμπορεῖτε νὰ κα-
ταθέσετε ; — Μὰ ξέρω καὶ 'γώ, ἀπάνω κάτω 80 λίραις. — Τί λές,
μαστρο-Γιώργη ; — Αἱ, αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ. — Λοιπὸν ποῦ θὰ εἰπῇ

800 λίραις. — Μάλιστα. — Τώρα λάβετε ὑπομονὴν καὶ θὰ ἰδῇτε πόσῃν ὠφέλειαν θὰ ἔχετε ἀπὸ αὐτῇ τῇ συντροφίᾳ· τί πληρώνετε ἕνας μὲ τὸν ἄλλον ἐνοίκιον; — Τὸ λίγο λίγο ἀπὸ 15 λίραις. — Θὰ εἴπῃ 150 λίραις· ὅταν ὅμως συντροφιάσете, δὲν θὰ ἔχετε ἀνάγκην ἀπὸ δέκα ἐργαστήρια, ἀλλὰ ἀπὸ ἑνὸς εὐρύχωρον ἐργαστήρι, τὸ ὁποῖον εἰς ἑνὸς μέρος ἀπόκεντρον (καὶ σπῆτι ἀκόμη ἂν ᾔνῃ, τὸ ἴδιον, νομίζω, κάμνει), καὶ ἀπὸ ἑνὸς κατὰστημα εἰς κεντρικὴν θέσιν· ὥς βάλωμεν 60 λίρας διὰ τὸ κατὰστημα καὶ 30 διὰ τὸ ἐργαστήρι, μᾶς κάμνουν 70· ἰδοὺ λοιπὸν μία ὠφέλεια 80 λιρῶν ἀπὸ τοῦ ἐνοικίου κατὰ πρῶτον· (Ἀκολουθεῖ).

Μιλτιάδης.

Εἷς ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες λαμπρύνουσι τὰς σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, εἶνε καὶ ὁ ἐνδοξος Μιλτιάδης, τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία ἀποδεικνύει, ὅτι πολλάκις εἷς ἀνὴρ δύναται νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα ἢ τὸ ἔθνος τοῦ ἐκ μεγίστου κινδύνου. Ὁ Μιλτιάδης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις περὶ τὰ 550 π. Χ. ἐκ πατρὸς Κίμωνος τὸ ὄνομα καὶ ἐλκόντος τὸ γένος ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν Κόδρου. Κατὰ πρῶτον διεκρόθη ὁ Μιλτιάδης ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας, τὴν ὁποίαν οἱ συμπόλιται τοῦ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπεμψαν εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον. Ἀποῦ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς νέας ἀποικίας ἐπολέμησε καὶ κατενίκησε τοὺς αὐτόχθονας βροδάρους, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀποίκους νόμους σοφοὺς καὶ δικαίους, καὶ διέμεινεν ἐνταῦθα παρὰ πάντων ἀγαπώμενος μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος, μέλλων νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Σκυθῶν τῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως οἰκούντων, προσεκάλεσε τοὺς τε Ἴωνας καὶ τοὺς Θρᾷκας, ὡς ὄντας ὑποτελεῖς εἰς αὐτόν, νὰ πλεύσωσι μετὰ τοῦ ναυτικοῦ των εἰς τὸν Δουνάβ.ν, καὶ ζεύξαντες ἐπ' αὐτοῦ γέφυραν νὰ τὸν περιμένωσιν ἐκεῖ. Τότε συνηκολούθησε καὶ ὁ Μιλτιάδης ὡς ἀρχηγὸς ἀποικίας ἐν Θρᾷκῃ· ἀποῦ δὲ ὁ Δαρεῖος ἐλθὼν διέβη μετὰ παντὸς τοῦ πολυπληθεστάτου στρατοῦ

του διὰ τῆς γέφυρας, διέταξε τοὺς Ἴωνας νὰ περιμένωσιν αὐτὸν μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του· ἀλλ' ὁ Μιλτιάδης, ἀφοῦ παρῆλθον ἱκαναὶ ἡμέραι καὶ ὁ Δαρεῖος δὲν ἐφάνετο, παρῆλθεν τοὺς ὁμοθυμῆτις συστρατῆγους του νὰ παραδεχθῶσι τὴν πρότασιν τῶν Σκυθῶν, οἵτινες ἐπρότεινον πρὸς αὐτοὺς νὰ διαλύσωσι τὴν γέφυραν καὶ ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὰς πατρίδας των, ἀφίνοντες τὸν Δαρεῖον εἰς τὴν τύχην του· ἐπειδὴ ὅμως ἡ γνώμη αὕτη ἀπερρόφη ἐνεργείᾳ τοῦ Μιλησίου Ἰστιάου, ὄντος πιστοῦ εἰς τὸν Δαρεῖον, ὁ Μιλτιάδης βέβαιος ὡς ὅτι ἡ γνώμη του αὕτη ἤθελε καταγγεῆναι εἰς τὸν βασιλέα, κατέλειπε τὴν Χερσόνησον καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ 490 π.Χ. Τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Δαρεῖος πέμπει πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος τοὺς στρατηγοὺς Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην με στρατὸν πολὺν καὶ καλῶς ἐκωργανισμένον καὶ με στόλον ἐξακοσίων πλοίων, διατάξας νὰ φέρωσιν ἐνώπιόν του ἀλυτοδέτους πάντας τοὺς Ἀθηναίους καὶ Ἑρετριεῖς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶχον συνδράμει τοὺς ὁμογενεῖς των Ἴωνας, ἐπαναστήσαντας κατὰ τῶν Περσῶν. Ὁ Δάτις καὶ Ἀρταφέρνης, ἀφοῦ τῷ ὄντι ἐκυρίευσαν τὴν Ἑρέτριαν καὶ ἐξηνδραπόδισαν τοὺς κατοίκους αὐτῆς, κατέπλευσαν εἰς τὴν Ἀττικὴν, συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Πεισιστρατίδου Ἰππίου, ὁ ὁποῖος πρὸ τινων ἐτῶν γενόμενος ἐκπτωτος εἶχεν ἐξορισθῆναι ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ εἶχε καταφύγει πρὸς τὸν βασιλέα Δαρεῖον, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἤλπιζε συνδρομὴν καὶ ἀποκατάστασιν εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἄμα μαθόντες ὅτι οἱ Πέρσαι ἀπέβησαν εἰς τὸν Μαραθῶνα, πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς, ἐχειροτόνησαν ἀμέσως δέκα στρατηγοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν Μιλτιάδην· ἐκ τούτων δὲ εἰς καθ' ἑκάστην ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν καὶ διοίκησιν τοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων οὐδεὶς ἦλθε πρὸς βοήθειαν αὐτῶν πλην τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὑπεσχέθησαν, καὶ τῶν Πλαταιέων, οἵτινες ὄντες ἀνέκαθεν φίλοι τῶν Ἀθηναίων ἐπεμψαν αὐτοῖς χίλους ὀπλίτας. Ἐνῷ δὲ τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀκροσφαλῇ τάττην θέσιν, οἱ δέκα αὐτῶν στρατηγοὶ

ἦσαν διηρημένοι, ἀν πρέπει εὐθύς νά συνάψωσι μάχην μετὰ τῶν Περσῶν ἢ νά περιμείνωσι καί τοὺς Σπαρτιάτας· ἀλλ' ὁ Μιλτιάδης, δεικνύων τὸν ἐκ τῆς ἀναβολῆς κίνδυνον, κατῴρῃσθε νά σχηματισθῇ πλειονοψηφίαν ὑπὲρ τῆς μὴ ἀναβολῆς, προστελκύσας εἰς τὴν γνώμην τοῦ τὸν ἀνδρείον Καλλίμαχον (ὄντα Πολέμαρχον τὸ ἔτος ἐκεῖνο). Οὕτω λοιπὸν ἀπεφασίσθη ἡ μάχη· ὁ δὲ Μιλτιάδης, ἂν καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοί, τιμῶντες τὴν ἰκανότητα καὶ πείραν τοῦ ἀνδρός, κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀριστείδου εἶχον παραχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀρχιστρατηγίαν, περιέμεινε νά ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τῆς στρατηγίας του διὰ νά ὀρμήσῃ κατὰ τῶν πολεμίων. Τῇ 28 Σεπτεμβρίου τοῦ 490 π. Χ. συνεκροτήθη τέλος ἡ λαμπρὰ ἐκείνη μάχη μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Περσῶν, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν ὀλίγων Πλαταίων, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἰκανωτάτου αὐτῶν στρατηγοῦ, κατετρόπωσαν καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς Πέρτας, διώξαντες οὐτοὺς μέχρι τῶν πλοίων· καὶ οἱ μὲν Πέρται ἀπώλεσαν 9400 τετραπύτας, ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων ἔπεσαν 162, οἵτινες καὶ ἐτάφησαν αὐτοῦ εἰς ἓν κοινὸν μνημα· ἐφονεύθη δὲ καὶ ὁ γενναῖος Καλλίμαχος, ἀνδρείως ἀγωνισθεὶς. Οἱ Ἀθηναῖοι, θέλοντες νά τιμῇσωσι τὸν Μιλτιάδην, τὸν ὁποῖον ᾗδ' ἀπεκάλουν σωτῆρα τῆς πατρίδος, ἔστησαν πρὸς τιμὴν του εἰς τὴν ποικίλῃν στοᾶν εἰκόνα, ἣτις παρίστανε τὸν ἐνδοξον στρα-

τηγὸν παρορμῶντα τοὺς στρατιώτας εἰς μάχην. Μετὰ τὸ κἀτόρ-
θωμα τοῦτο ὁ Μιλτιάδης μέγα δυνάμενος ἦδη ἐν τῇ πόλει· ἐζήτησε
παρὰ τῶν συμπολιτῶν τοῦ 70 πλοῖα καὶ ἀνάλογον στρατεύμα,
ὅπως στρατεύσῃ ἐπὶ χώραν πλουσίαν, ὁπόθεν ἤθελε φέρει πολλὰ
πλούτη εἰς Ἀθήνας. Παραλαβὼν δὲ τὸ στρατεύμα ἐπλευσε κατὰ
τῆς νήσου Πάρου, ἐπὶ λόγῳ δι' οἱ Πάριοι εἶχον βοηθήσει τοὺς Πέρ-
σας, συναποστειλαντες μίαν τριήρη εἰς Μιχαθῶνα. Φθάσα· εἰς
τὴν Πάρον ἀπέκλεισε τὴν πόλιν καὶ πέμψας κήρυκα ἐζήτηι παρ'
αὐτῶν 100 τάλαντα, ὅπως ᾤσῃ τὴν πολιορκίαν. Οἱ Πάριοι ὁμως
ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν ταύτην καὶ ἐνδυναμώσαντες τὰ ὄχυρά-
ματα τῆς πόλεως τῶν ἀντεῖχον. Τέλος μετὰ 26 ἡμέρας ὁ Μιλ-
τιάδης ἠναγκάσθη ν' ἀποπλεύσῃ ἀπρακτος, πληγῶν εἰς βαρέως εἰς
τὸν μηρὸν κατ' ἄλλους μὲν ἐξ ἐχθρικοῦ βέλους, κατ' ἄλλους δὲ
καταπεσὼν ἐκ τοῦ τέλους, ἐνῶ διέταπτεν ἔφοδον· ὅπως καὶ ἂν
ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, οἱ ἐχθροὶ τοῦ δραξαμένου τῆς ἀποτυχίας ταύτης,
τὸν ἐνήγαγον εἰς τὸ δικαστήριον ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ ἐρεθίσαντες
τὸν ἄστυον ὄχλον κατώρθωσαν νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον ὁ
ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ μέγας ἡθὺς καὶ πρῶν ἀποκαλούμενος σωτὴρ τῆς
πατρίδος καὶ παρὰ πάντων εὐφημούμενος καὶ δοξαζόμενος· ἀλλ'
αἰσχυρόμενοι αὐτοὶ ἑαυτοὺς διὰ τὴν καταδίκην ταύτην μετέβαλον
αὐτὴν εἰς χρηματικὴν ποινὴν 50 τάλαντων, τὰ ὅποια μὴ ἔχων
νὰ πληρώσῃ ὁ χρηστός Μιλτιάδης, ἐβλήθη εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου
καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκ τῆς πληγῆς, σαρπέντος τοῦ σκέ-
λους. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων ὑπεχρεώθη νὰ
δανεισθῇ παρὰ τῶν φίλων τοῦ τόπου τοῦτο, διότι ὁ ὄχλος κορυ-
φώσας τὴν ἀχαριστίαν δὲν ἔστεργε νὰ παραδώσῃ εἰς ταφὴν τὸ
σῶμα τοῦ ἀνδρός, ὁ ὅποιος πρὸ μικροῦ τὸν εἶχε σώσει ἐκ τῆς δου-
λείας καὶ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ! Καὶ ἐν τούτοις οἱ τελευταῖοι λόγοι
τοῦ ἀποθνήσκοντος Μιλτιάδου πρὸς τὸν θρηνοῦντα υἱόν του ἦσαν νὰ
μὴ μνησικαχῇ ποτὲ κατὰ τῶν συμπολιτῶν του. Πόσον συγναεῖ
τὴν καρδίαν ἡμῶν ἡ ἀνεξικκία τοῦ φιλοπάτριδος· τούτου ἀνδρός
καὶ πόσον κινεῖ εἰς οἶκτον αὐτὴν τὴν καλὴ συμβουλία καὶ τὸ ἄστυον τῆς
ἀχαρίστου αὐτοῦ πατρίδος!

Γεωργία.

III.

Μέσα τοῦ βελτιῶναι τὸς γαίας.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει σπανίως αἱ γεωργήσιμοι γαῖαι ἐμπεριέχουσι τὰ οὐσιώδη ἐκεῖνα στοιχεῖα, ἄνευ τῶν ὁποίων ἀδύνατον νὰ ὑπάρῃ εὐφορία, ἀνάγκη ὅπως δώσωμεν εἰς τὰς γαίας ταύτας, διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων, τὰς ιδιότητας τὰς δυναμένας ν' ἀποκαταστήσωσιν αὐτὰς ὅσον ἔνεστιν εὐφορωτέρας. Τὰ κυριώτερα μέσα πρὸς βελτίωσιν τῶν γαίων εἶνε αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι, αἱ μεταποιήσεις καὶ ὁ λιπασμὸς (τὸ κόπρισμα).

ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα γεωργικαὶ ἐργασίαι συμπεριλαμβάνομεν ὅλας τὰς μηχανικὰς ἐργασίας, δι' ὧν βελτιοῦται τὸ χῶμα, δηλαδὴ τὴν ὑποκίνησιν καὶ διαίρεσιν αὐτοῦ, ὅπως τὸ θροχερὸν νερόν καὶ ὁ ἀήρ ἔχωσιν ἐλευθέραν τὴν διόδον εἰς τὰς ρίζας καὶ συνάμα ὅπως εὐκολύνωμεν τὴν ἐνέργειαν τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός. Αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι γίνονται διὰ τριῶν ἐργαλείων: τοῦ λίσγου, τῆς σκαπάνης καὶ τοῦ ἄρότρου. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ λίσγος χρησιμεύει πρὸς καλλιέργειαν τῶν κήπων. Ἡ σκαπάνη εἶνε ἐργαλεῖον σχήματος τριγωνοειδοῦς, τετραγωνοειδοῦς ἢ διχαλωτοῦ, ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ ἀμπελοφυτοὶ ἢ γεωργοί, οἱ μὴ ἔχοντες ὑποζύγια. Τὸ ἄρότρον εἶνε μηχανὴ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κολύπλους, ἀπαιτεῖ δὲ τὴν δύναμιν τῶν ἵππων ἢ βοῶν, καὶ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ εἰς τὰς μεγάλας καλλιεργείας.

Τὰ ἀρχικὰ μέρη τοῦ ἄρότρου εἶνε τὸ ὄνιον, τὸ μικρὸν ὄνιον καὶ τὸ ἀντίον. Τὸ ὄνιον εἶνε εἶδος μεγάλης μαχαίρας ἐκ σιδήρου, ὀξεῖα καὶ κοπτερά, προσδιωρισμένη ἵνα διασχίῃ καθέτως τὴν γῆν καὶ κόπῃ τὰς ρίζας καὶ τὰ παράσιτα· τὸ μικρὸν ὄνιον, ἐπίσης ἐκ σιδήρου, ἐξακολουθεῖ τὴν ἐργασίαν, ἣν τὸ μέγα ὄνιον ἤρχισε, κόπτον τὴν γῆν ὑποκάτω καὶ ὀρίζοντάς, αἱ δὲ βῶλοι τῆς γῆς ἀποσπώμενοι ἐκ τοῦ μικροῦ ὄνιου φέρονται εἰς τὸ ἀντίον, ὅπερ ἀποπερατοῦν τὴν ἐργασίαν, ἐπιστρέφει καὶ ἐκποθεῖται τοὺς βῶλους

τούτους κατὰ μέρος, ἀκολουθοῦν τὰ ἔχνη, ἅτινα ὀφείλει νὰ διατηρήσῃ. Τὸ ἀντίον εἶνε κατασκευασμένον ἐκ σκληροῦ ξύλου ἐπιδικτικοῦ μεγίστης σπιλπνότητος, ὅπως γλυστρεῖ εὐκόλως ἐπὶ τῶν αὐλάκων τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρότρου κατασκευασθέντων.

Τὸ σχῆμα τῶν ἀρότρων διαφέρει κατὰ τὸ εἶδος τῶν γαιῶν, ἅπερ ταῦτα εἶνε προσδωρισμένα νὰ κόπτωσι, διαιρῶσι καὶ ἀναστρέφωσιν. ὑπάρχουσι τινὰ ἔχοντα προόλκαιον μ' ἓνα ἢ δύο τροχοὺς, ἅτινα μεταχειρίζονται κυρίως πρὸς καλλιέργειαν τῶν δυνατῶν γαιῶν. Ἄλλα οὐδύλλως ἔχουσι προόλκαιον, καὶ καλοῦνται ἄροτρα ἀπλᾶ. Ὅπως γίνῃ ἡ ἐργασία αὕτη ἐπιτυχῶς, ὀφείλει ὁ γεωργὸς νὰ ἐκλέξῃ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν αἱ γαῖαι νὰ ὦσιν ὀλίγον ὑγραί. Ἡ διὰ τοῦ ἀρότρου ἐργασία γίνεται κατὰ δύο τρόπους: ὁ μ α λ ὼ ς, δηλ. ὅταν τὸ ἄροτρον γεμίζῃ ἀλληλοδιαδόχως ἐκαστον αὐλακα, τὸν ὁποῖον χαράττη, καὶ δι' ἀ ν α χ ὡ μ α τ ο ς, ὅταν αὐτὸ χαράττη αὐλακας θαθεῖς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ γῆ ὑψοῦται.

Ἡ παντοδυναμία μιᾶς τριάδος.

(Συνέχεια).

- 12 Καὶ εἵμεθα ἄξιοι. Φόνον ποτὲ
ἐπράξαμεν φίλοι, ἡμεῖς ἢ κακίαν ;
Γλυκύτατε φύλλε, κορεῖέ μου χρηστέ,
κ' οἱ τρεῖς δὲν μισοῦμεν δεινὴν ἁμαρτίαν ;
Αὐτὸς ἂν ἀμέμπτου ὑπῆρχε ζωῆς
τὸ πρότυπον, κ' ἦτο ὁ μόνος τῆς Γῆς
μὲ νοῦν προικισμένος, ἡμᾶς νὰ φονεύσῃ
θὰ ἔπαυε, φίλε κορεῖέ. Τί συνέθῃ,
ἂν αἵματος μίαν ρανίδα ἡμεῖς
ροφήσωμεν ; δίκαιος οὗτος ἂν ἦτο,
μικράν τινα δόσιν τοῦ τῶσθις τιμῆς
εὐώδους ὑγροῦ σου ροφῶν, θὰ ἤρκεϊτο.
- 13 Ἐλθέ εἰς ἀγάλας ἔδω φιλικάς !
ἐλθὲ ν' ἀσπασθῶ τ' ἐμπνευσμένον σου στόμα,

ἀπήνητο' ὁ θεῖος κορείος, τὰς κακὰς
κατέκρινας πράξεις κ' ἀνθρώπων τὸ δόγμα.

Ἄξιζες ἐν δάφνης στεφάνι πολὺ,
ἀγλαΐσμα κόσμου, ρητόρων στολή.
ὦ χαῖρε, Δημόσθενης σὺ τῶν κωνώπων,
ἐπίφοβ' ἔχθρὲ τῶν ἐχθρῶν μας ἀνθρώπων.
Πλὴν βλέπω, κινεῖται ὁ φίλος ἐδῶ·
καὶ σεῖς μὲν πετᾶτε, πηδᾶτε, ἐγ' ὁμῶς
ἀνίκανος ὦν νὰ πετῶ νὰ πηδῶ,
σᾶς φεύγω, μὴ μ' εὗρη τοῦ ἄδου ὁ δρόμος.

- 14 Τοὺς λόγους εἰς πράξιν αὐτοὺς μὲ γοργὸν
χαρίεν τὸ θῆμα ἐζήτει νὰ θέσῃ,
ὅποτε ὁ ψύλλος ὁ τέως σιγῶν,
τὸ θάρρος εἰς φίλον ποθῶν νὰ ἐμπνεύσῃ,
(διότ' ἐκινδύνευεν ἄλλως πολὺ
νὰ πάθῃ ζημίαν φρικτὴν, ἐντελῇ,
ζημίαν, ἣν ῥήτορες πλείστοι σφραγῶντες
παθαίνουσι, εἰς ἔρημον τόσα βοῶντες)
μ' ἐν ἄλμα τοῦ ἔφθασ' αὐτὸν καὶ κρατῶν
τὴν χεῖρα τ' ἀρχίζει μὲ λέξεις σοφίας
νὰ πείσῃ τὸν φίλον, δεκάδρα λεπτῶν
νὰ μείνῃ πρὸς χάριν τοσαύτης φιλίας.

- 15 Μὴ, φίλε, μαντεύης ἀδίκως κακὰ,
ποσῶς μὴ φοβῆσαι τὸ κείμενον τέρας·
γελοῖον θὰ ἦτο ἡμῶν νὰ νικᾷ
τὴν τόσῃν ἀνδρίαν ὁ νάνος τῆς σφαίρας
μ' ἐν κίνημα μόνον μὲ μίαν στροφὴν·
καὶ μάθε προσέτι ὅτ' ὄντως τροφὴν
ἀκίνδυνον οὗτος ἀπόψε παρέχει,
διότι ὑπεραπληροῦν στόμαχον ἔχει
καὶ καίουν ἐντὸς τοῦ φλογώδη ποτά,
ποτά ἀλλοιοῦντα αὐτὸν καὶ μανίαν
γεννῶντα, ὅσας ἀπλήστως αὐτὰ
γευθῇ, καὶ πληρώσῃ κελῶς τὴν κοιλίαν. (ἀκολουθεῖ)

Ὑδωρ.

Τὸ ὕδωρ πρὸ παντὸς ἄλλου στοιχείου συντελεῖ εἰς τὴν σύμπη-
ξιν τῶν φυτῶν τῶν ζώων καὶ πνιγῶν τῶν ὄντων. Ὁ ἀγοράζων
μῖαν ὀκτὼ σαπωνίου ἢ στυπτηρίας ἀς ἦνε βίβλος, δι' ἐν μὲν τῷ
πρώτῳ περιέχονται τρεῖς τέταρτα ὀκτάτο; ὕδατος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ
ἡμίσεια. Ἐὰν ἀγοράσῃ εἴκοσι ὀκτάδας γεωμήλων, ἐξ αὐτῶν αἱ
δεκαπέντε εἶνε ὕδωρ. Ὅταν ὁ κραιωπώλης φέρῃ πτός αὐτῶν πέντε
ὀκτάδας κρέατος βοείου, τῷ πωλεῖ τέσσαρας ὀκτάδας ὕδατος. Αὐτὸ
τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων φυτικῶν καὶ ζωικῶν ὀ-
σιῶν. Ἐκεῖνος ὅστις γράφει τὰς λέξεις ταύτας καὶ ἐκεῖνος ὅστις
τὰς ἀναγινώσκει σύγκρινται κατὰ μέσον ὄρον ἐξ 75 τοῖς 0)0 ὕδατος.

Ὁ Βερζέλιος, εἰς τῶν διασημοτάτων συγγραμμάτων μαζ φυσιο-
λόγων γεννηθεὶς ἐν Σουηδίᾳ τῷ 1799, διηγούμενος ταῦτα παρα-
τηρεῖ ὁρθῶς δι' ὅ ζωικὸς ὀργανισμὸς σύγκειται ἐκ μικρᾶς ποσότητος
στερεᾶς ὕλης, διακελυμένης ἐντὶς μεγάλης ποσότητος ὕδατος.

Περίεργος ἄγρια.

Χωρικός τις Γάλλος ἠθέλησε νὰ ζωγήρῃ σκύμνους λύκου. Ἐ-
φιντάσθη λοιπὸν νὰ μιμηθῇ τὴν φωνὴν, δι' ἧς τοὺς προσκαλοῦσιν
αἱ μητέρες αὐτῶν ὁτάκις πρόκειται νὰ τοὺς θρέψωσι. Φαίνεται δὲ
ὅτι ἐπέτυχε τοσοῦτον ἡ μίμησις, ὥστε ἐξ λυκιδεῖς, ἐξεληθόντες τῆς
φωλεᾶς των, ἤλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ οἱ μὲν τρεῖς συνελήφθησαν, οἱ
δὲ ἄλλοι τρεῖς ἀνεχώρησαν. Ὁ χωρικός βελῶν ἐντὸς σάκκου τὴν
θήραν του ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια. Τὴν ἐπισύσταν, ἐπιστρέφων ἀπὸ
μέρους τι, ὅπου εἶχεν ὑπάγει, ἠπόρησεν ἰδὼν τὴν μητέρα τῶν τριῶν
σκύμνων ἐξερχομένην ἀπὸ τὴν οἰκίαν του. Φαίνεται ὅτι, ὁσφραν-
θεῖσα τὴν ὁδόν, δι' ἧς εἶχον διαβιβασθῇ τὰ μικρά της, μετέβη εἰς
τὸ μέρος ὅπου ἦσαν, διὰ νὰ τὰ γαλακτοτροφήσῃ. Ἀλλὰ, τὸ πλεόν
περίεργον, εἶχε συμπαράλθει μεθ' αὐτῆς καὶ τὰ ἄλλα τρία τέ-
κνα της, ἅτινα εὐρόντα τοὺς ἀδελφούς των, ἀνεπαύθησαν πλησίον
αὐτῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ χωρικός ἔγεινε κύριος καὶ τῶν
ἐξ μικρῶν λύκων.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΗΤΟΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΡΨΗΝΑ
ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ

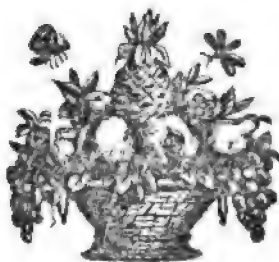
ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ

ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Α'. ΠΕΡΙΕΧΩΝ 12 ΤΕΥΧΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

1869.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

ΠΕΡΑΤΩΘΕΝΤΟΣ καὶ τοῦ Β'. τεύχους τοῦ ΜΕΝΤΟΡΟΣ, θαρραλέωτεροι μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὸ Γ'.

Ἐκφράζοντες δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν καὶ αὐτὸς πρὸς τοὺς φιλομούσους αὐτοῦ ἀναγνώστας, ἐκφράζομεν συνάμα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα γίνη γνωστὸν ὅτι τὸ φύλλον τοῦτο ἰδρύθι οὐχὶ ὡς ὀργانون ἀποκλειστικὸν τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἰδεῶν τοῦ μὲν ἢ τοῦ δέ, ἀλλ' ἵνα χρησιμεύῃ ὡς σάλπιγξ ἀνήκουσα παντὶ φιλογενεῖ καὶ παντὶ λογίῳ βουλομένῳ νὰ μετοχτεύσῃ τοῖς ὁμογενέσι γνώσεις εἴτε θεωρητικὰς εἴτε πρακτικὰς, ἀπὸ τῆς ἐκμαθήσεως τῶν ὁποίων βλέπει ὅτι δύναται νὰ προκύψῃ ὠφέλεια εἴτε μερικὴ εἴτε γενικὴ.

Περιεχόμενα τοῦ περατωθέντος Β'. τεύχους εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα·
 1 ὁ Μέντωρ, ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς (μετ' εἰκονογραφίας).—2. Ἀπειθεία καὶ ματαιοφροσύνη (διηγήμ. συνέχεια καὶ τέλος μετ' εἰκονογραφίας).—3 συμβουλαὶ μητρὸς πρὸς θυγατέρα μέλλουσαν νὰ νυμφευθῇ—4 ἐν σχόλιον—5 δημοπρασία γυναικῶν—6 ὁ ματαιόφρων Ξέρξης (μετ' εἰκονογραφίας).—7 ποίημα, ἡ παντοδυναμία μιᾶς τριάδος (σελ. 90, 111 καὶ 142).—8 Θαῦμα ἐπιμονῆς καὶ ἐνεργητικότητος—9 πόσον ὁμιλεῖ εἰς ἄνθρωπος—10 χάριτος κατανάλωσις—11 ἡ δύναμις τῶν μυνῶν—12 θέατρον—13 παράπονον λίαν παράξενον—14 συμβουλαὶ πρὸς τοὺς νέους (ἐκ τοῦ Ἀγγλ. σελ. 97 καὶ 129).—15 τὸ ἐκ τῆς πίστεως κέρδος—16 νόμοις πείθου (μετ' εἰκονογρ.).—17 ὁ μικρὸς βοσκὸς (ἐκ τοῦ Γαλλ.).—18 γεωργία (σελ. 108, 126 καὶ 141).—19 ποιημάτια (σελ. 78, 110, καὶ 112).—20 ἡ σημερινὴ κατὰστασις—21 τὸ ἐσωτερικὸν σκότος—22 οἱ περιφημότεροι νόμοθέται (μετὰ δύο εἰκονογρ.).—23 φρικτὸν κακούργημα—24 κάτω οἱ τίτλοι, κάτω ὁ μεσαιωνισμὸς—25 κτηνοτροφικά—26 θαυμάσιον σπήλαιον—27 περιήγησις εἰς Ἰάβαν—28 περὶ συνεταϊσμοῦ—29 Μιλτιάδης (μετ' εἰκονογραφ.).—30 Ὑδωρ—31 περίεργος ἄγρα.

Εὐρίσκεται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις τῶν κ. Ι. Μάγνητος καὶ Ν. Δαμικνοῦ καὶ τιμᾶται γρ. 5.

Συνδρομὴ ἐβδ. 1 γρ. πληρωτέα μετὰ τὴν παραλαβ. τοῦ φύλλου.

Αἱ πρὸς καταχώρισιν πραγματεῖαι ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, ὁδ. Ρόδων, ἀριθ. 58.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φύλλον δωρεὰν καὶ ἰδιαίτερος πίναξ ὥραίων εἰκονογραφιῶν.

Σμύρνη τῇ 6 Νοεμβρίου 1869

Ο ΜΕΝΤΩΡ

« Καὶ οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφεται αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. »

(Ἐφεσ. ζ'. 4).

ΑΝΑ πᾶσαν στιγμήν, ὅπου ἂν στραφῶμεν, ἀκούομεν πλείστους γονεῖς φωνάζοντας « τί νὰ κάμωμεν μὲ αὐτὰ τὰ παιδιά ! Εἶνε τόσο κακὰ καὶ παρήκιοι ! Μᾶς ἐκβάλλουν τὴν ψυχὴν μας τὰ ἀναθεματισμένα ! » Ἐπίσης ἀκούομεν τοὺς διδασκάλους παρα-

πονουμένους ἀδιακόπως κατὰ τοῦ δυστρέπτου χαρακτηῖρος καὶ τῆς ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος τῶν μαθητῶν των πρὸς τὴν μάθυσιν. Πολλάκις μάλιστα πολλοὶ διδάσκαλοι, ἀναγκαζέμενοι ἐκ τοῦ καθήκοντός των νὰ ἐπιπλήξωσιν αὐτοὺς ἐνεκα τῆς κακῆς διαγωγῆς καὶ τῆς πρὸς τὰ μαθήματα ἀμελείας των, ὑβρίζονται καὶ κατηγοροῦνται ὡς βάρβαροι καὶ ἀγροῖκοι οὐχὶ μόνον παρὰ τῶν ἰδίων των μαθητῶν ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἰδίων ἐκείνων γονέων, τῶν παραποιουμένων κατὰ τῆς κακῆς διαγωγῆς τῶν τέκνων των. Οἱ τεχνῖται οἱ δεχόμενοι παιδιὰ ὅπως τὰ διδάξωσι τὴν τέχνην των ἐκφέρουσι τὰ αὐτὰ παράπονα. Οἱ διὰ τῶν διαφόρων ἐδῶν τῆς πόλεως διερχόμενοι πολλάκις ἀναγκάζονται ν' ἀναθεματίζουσι καὶ γονεῖς καὶ παιδιὰ ἐνεκα τῆς ἀδιαντροπίας καὶ κακῆς διαγωγῆς τῶν παιζόντων ἐν αὐταῖς παιδίῳ. Πολλοὶ ἐξῆλθον τῶν ὁδῶν μὲ κατεσπιλωμένους πῖλους, ἢ μὲ ἄλλο τι πάθημα, προσελθὼν ἐκ τῶν ἐσίων ἐκείνων γόνων, ἐξ ὧν περιμένομεν νὰ ἴδωμεν μίαν ἡμέραν ἐναρέτους πολίτας. Τέλος πάντων γενικὴν παράπονον ἀκούεται κατὰ τῆς ὑπαρχούσης ἤδη διαφθορᾶς τῶν ἡθῶν τῶν παιδίων. Καὶ τοῦτο οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, διότι καθ' ἑκάστην ἰδίους ὀφθαλμοῖς βλέπει τὰ ἔργα αὐτῶν. Ἀλλὰ τίς ἢ αἰτία τοῦ κακοῦ τούτου; Τί γεννᾷ τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς παρακοήν, τὴν πρὸς τὰ γράμματα ἀποστροφήν, τὴν ἐν γένει αὐτῶν δυστροπίαν πρὸς πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ὠφέλιμον αὐτοῖς; Τί ἀποστερεῖ τὴν καρδίαν αὐτῶν τοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς διδασκάλους καὶ γέροντας σεβασμοῦ; Τί ἐπιφέρει τὴν πρὸς τὰ καλὰ καὶ πρὸς πᾶν γενναῖον αἰσθημα ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν αὐτῶν; Τί ἐπὶ τέλους κάμνει αὐτὰ νεκρὰ οὕτως εἰπεῖν πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ἐκεῖνα αἰσθήματα, τὰ ὅποια καθιστάνουσι τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον πολίτην καὶ κληρονόμον τοῦ οὐρανοῦ; Ἡ κακὴ ἀνατροφή, ἣν λαμβάνουσι παρὰ τῶν γονέων των. Οὗτοι, ὧν πλεῖστον μέρος ἀγνοοῦσι διατὶ ἐδημιουργήθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπομένως τὸν σκοπὸν τοῦ γάμου, ἀμελοῦσι παντελῶς τὴν καλὴν ἀνατροφήν, ἣν ὡς φιλόσοφοι γονεῖς, καὶ ὡς καλοὶ ὀνομαζόμενοι χριστιανοὶ ἐπείλουσι νὰ δίδωσι πρὸς τὰ τέχνα των. Οὗτοι δυστυχῶς ἀγνοοῦσι καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐκτρέψωσιν αὐτά. Νομίζουσιν ὅτι ἡ τρυφερότης τοῦ φίλτρου τῶν γεννητόρων δέσν νὰ συνίσταται εἰς τὸ ἐνδύειν καὶ ὑποδένειν

αὐτὰ κομψῶς, εἰς τὸ ἀφίνειν αὐτὰ ἐλεύθερα νὰ παίζωσιν ὅσον θέλωσι, καὶ εἰς τὸ τρέφειν αὐτὰ πολὺ συχνά. Τοῦτο παρ' αὐτοῖς νομίζεται τὸ τελειότερον εἶδος τῆς καλῆς ἀνατροφῆς· τὴν δὲ ὄντως ἀνατροφὴν τὴν συνισταμένην εἰς τὸ διδάξαι αὐτὰ τὴν τέχνην τοῦ βίου, ἥτοι πῶς πρέπει νὰ συζῶσι καὶ συμπολιτεύωνται μετὰ τῶν ὁμοίων των καὶ νὰ ἦνε ἐνάρετα καὶ εὐτυχῇ, παντάπασιν ἀμελοῦσι. Τούτου ἕνεκα ἐνομίσχμεν σκόπιμον καὶ λυσιτελεῖς νὰ γράψωμεν πρὸς τοὺς γονεῖς παραινετικούς τινας λόγους ἐξαγομένους ἐκ τοῦ προκειμένου ρητοῦ τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Καὶ πρῶτον ἄς ἐξετάσωμεν πῶς πρέπει οἱ γονεῖς νὰ φέρωνται πρὸς τὰ τέχνα, ἵνα μὴ παροργίζωσιν αὐτὰ, ἥτοι ἵνα μὴ καθιστάνωσιν αὐτὰ δύστροπα καὶ επομένως ἐπιρρεπῇ πρὸς τὸ κακόν.

Οἱ γονεῖς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἰδῶσιν ἀγαθὰς ἡμέρας διὰ τῆς χρηστότητος καὶ ἐναρέτου ζωῆς τῶν τέκνων των ἐφείλουσι νὰ φέρωνται πρὸς αὐτὰ ἐξ ἀρχῆς τοῦ βίου ὡς πρὸς ὄντα λογικά, συνετά, καὶ ἠθικά, καὶ ὅχι ὡς πρὸς ἄλογα ὄντα· διότι τὰ παῖδιά, ὡς λογικά πλάσματα, ἐκ νηπιακῆς ἡλικίας ἔχουσιν ἰδέαν τινὰ τοῦ τί ἐστὶ καλὸν καὶ κακόν, τί δίκαιον καὶ ἀδίκον ἐν τῇ πρὸς αὐτὰ διαγωγῇ τῶν γονέων των καὶ παρατηροῦσι τὴν καλὴν ἢ κακὴν διάθεσιν αὐτῶν ἢ εὐχαρίστως ἢ δυσχερῶς, ὅπως ἐνεργεῖται πρὸς αὐτά. Ἐὰν οἱ γονεῖς τιμωρῶσι τὰ τέχνα των διότι αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς δυσκόλους περιστάσεις, ἢ διότι εἶνε ὠργισμένοι ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν, τὰ τέχνα ἐννοοῦσι τὸ ἄτοπον τούτου καὶ εὐθὺς αἰσθάνονται ὅτι ἀδικοῦνται· ἐκ τούτου δ' ἐλίοτε παροργίζονται, ἐπὶ οὐδὲν πηγάζει ἡ δυστροπία τοῦ χαρακτῆρος των· οἱ δὲ γονεῖς οὕτω γίνονται πταίσται, καὶ παραβαίνουσι τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου «καὶ οἱ πατερες μὴ παροργίζετε τὰ τέχνα ὑμῶν».

Οἱ γονεῖς λοιπὸν πρέπει νὰ προσέχωσιν ἵνα μὴ παροργίζωσι τὰ τέχνα των, τιμωροῦντες αὐτὰ οὐχὶ διότι πρὸς αὐτοὺς ἐσφαλόν, ἀλλὰ διότι συνέη νὰ ἦνε ὠργισμένοι κατ' ἄλλων, πρὸς τοὺς ὁποίους δὲν τολμῶσιν ἢ ἴσως δὲν θέλουσι νὰ δεῖξωσι τὴν δυσχερεσίαν των. Τὰ παῖδιά βλέποντα καὶ αἰσθανόμενα τὴν ἀδικίαν τοιαύτης τιμωρίας χάνουσι βαθμικδὸν τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν σέβας, ἴσως καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην. Ὅφείλουσι νὰ προσέχωσι νὰ μὴ τὰ

παροργίζουσιν, δίδοντες πρὸς αὐτὰ ἀλόγους προσταγὰς, καὶ ἐπιβάλλοντες εἰς αὐτὰ ὑπερόγκους κόπους εἴτε ἐν καιρῷ ἐργασίας εἴτε μελέτης, ἢ ἐν καιρῷ μὴ δέοντι, διότι διὰ τοιούτου κόπου ἀπαυδᾷ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ ἕνεκα τούτου ἀποβάλλουσι τὴν προθυμίαν αὐτῶν καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ν' ἀρέσωσιν εἰς τοὺς γονεῖς. Δέον νὰ μὴ τιμωρῶσι τὰ τέκνα των μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος ἕνεκα ἀκουσίου περιστατικοῦ ἢ λάθους, εἰς δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐνδέχεται, νὰ ὑποπέσωσι, μήτε νὰ γογγύζωσι συχνὰ καὶ ἐπιπλήττωσιν αὐτὰ διὰ μικρὰ ἢ φανταστὰ σφάλματα. Ἡ τοιαύτη πρὸς αὐτὰ διαγωγή τὰ κάμνει νὰ αἰσθάνωνται ὅτι ἀδικοῦνται, καὶ τὰ ἀποκαθιστᾷ εὐερέθιστα καὶ βαθμηδὸν κάμνει αὐτὰ νὰ χάσωσι τὴν δρεξίν τοῦ νὰ ἀρέσωσιν εἰς τοὺς γονεῖς των. Τοιοῦτον κακὸν ἀποτέλεσμα τῆς κακῆς ταύτης διαγωγῆς παρατηροῦμεν πολλάκις καὶ εἰς τὰ ἄλογα ζῶα. Ἐὰν βιάζωμεν ἢ τύπτωμεν συνεχῶς βούν ἢ ὄνον ἢ ἵππον, καταντᾷ ἐπὶ τέλους ἀδιάφορος, καὶ χάνει τὴν προθυμίαν αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπιταχύνει τὸ βᾶδισμα ἕνεκα τῶν κτυπημάτων. Ἡ πραότης, ἡ ἡμερότης, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη, συνοδευόμεναι ὑπὸ σταθερότητος καὶ τῆς προσηκούσης τιμωρίας ἕνεκα ἐκουσίων σφαλμάτων, σπανίως παροργίζουσι τὰ τέκνα. Τὸ ἐναντίον μάλιστα συμβαίνει· αὐτὰ ἔτι μᾶλλον ἀγαπῶσι τοὺς γονεῖς, παιδευόμενα ὑπ' αὐτῶν πρεπόντως καὶ καθ' ὃν τρόπον παρήγγειλεν ὁ Κύριος. Ὅθεν ἡ τιμωρία δέον νὰ γίνεται ἐν καιρῷ δικαίας ἀφορμῆς, καὶ ὡς ἀρμόζει εἰς λογικά ὄντα (διότι, ἐὰν ᾔηε ὑπερβολικὴ, γεννᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν τέκνων ἀποστροφήν καὶ μῖσος πρὸς τοὺς γονεῖς) καὶ ἐνταῦτῳ μὲ τὴν διδασκαλίαν ὅτι ἡ εἰς αὐτὰ ἐπιβαλλομένη τιμωρία δσάκις παραβαίνουσιν τινὰ διάταξιν ἢ νόμον τῶν γονέων εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τῆς οἰκιακῆς κυβερνήσεως καὶ πρὸς τὸν θεῖον νόμον.

Καθῆκον ἀπαραίτητον τῶν γονέων εἶνε νὰ προσπαθῶσι νὰ ἐντυπώνωσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων των ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ὑπεράνω πάντων, ἥτοι Κύριος κυρίων καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· ὅτι θέλει τιμωρήσει τοὺς γονεῖς, ἐὰν ἀμελῶσι νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των, ἐὰν συγχωρῶσι νὰ ἔχωσι τὴν ἰδίαν των θέλησιν καὶ ἀκολουθῶσιν ἀχαλίνωτα τὰς ἰδίας των κλίσεις καὶ ἐπιθυμίας. Καὶ διὰ νὰ ἐννοήσωσι κα-

ΑΘΗΝΑ.
Έργον τοῦ Φειδίου

λῶς ταῦτα, πρέπει ν' ἀνατρέψωσιν αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοῦθεσίᾳ Κυρίου. Τοῦτο εἶνε τὸ σπουδαιότερον καὶ ἀναγκαιότερον καθήκον τῶν γονέων· διότι διὰ τοιαύτης διδασκαλίας καθιστάνουσιν αὐτὰ ἐνάρετα, καὶ εὐδαίμονα: «Παῖδευσ υἱόν σου· οὕτως γὰρ ἔσται εὐελπὺς.» «Ἄκουε, υἱέ, παιδεῖάν πατρός σου, ἵνα σοφὸς γένη ἐπ' ἐσχάτων σου.» «Οὐτε εὐφραίνεται πατήρ ἐν υἱῷ ἀπαιδεύτῳ.» «Γιὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα· υἱὸς δὲ ἄφρων μηκτυρίζει μητέρα αὐτοῦ.» «Γιέ, ἐάν σοφὸς γένη σεαυτοῦ, σοφὸς ἔσῃ καὶ τῷ πλησίον· ἐάν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος ἂν τλήσῃς κακά.» «Γιὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσ' αἰ, τὸ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται· διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἀμητῷ υἱὸς παράνομος.» «Γιέ, τίμα τὸν Κύριον, καὶ ἰσχύσεις· πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον.» (Παροιμ. Σολομ.).

Δεύτερον ἄς ἐξετάσωμεν πῶς πρέπει νὰ ἐκτρέψωσιν αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοῦθεσίᾳ Κυρίου.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ἀθηνᾶ.

Εἰρήνη. Μοὶ εἶχες εἰπεῖ προηγουμένως (1), Ἰωάννη ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν π. Χ. ἦσαν εἰδωλολάτραι, ὅτι εἶχον πολλοὺς θεοὺς καὶ θεᾶς, ὅτι ὁ μέγιστος πάντων τῶν θεῶν ἦτον ὁ Ζεὺς καὶ ὅτι θυγάτηρ αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Μέντορος ὠδήγησε τὸν νέον Τηλέμαχον εἰς τὸ ταξίδιον, ὅπερ ἐπεχείρησε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πατρός του Ὀδυσσέως. Ἦδη θὰ σὲ παρακαλέσω, ἂν ἔχῃς καιρόν, νὰ μοὶ διηγηθῇς τὸν μῦθον τῆς θεᾶς ταύτης.

Ἰωάν. Εὐχαρίστως, Εἰρήνη, καὶ χαίρω πολὺ διὰ τὴν φιλομάθειάν σου λοιπὸν ἄκουσον. Ἡ Ἀθηνᾶ μυθολογεῖται ὅτι ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρός της Διός.

Εἰρ. Τί εἶνε αὐτά, Ἰωάννη; ἀστειεύεσαι βέβαια.

Ἰωάν. Διόλου δὲν ἀστειεύομαι, ἀλλ' ἰδοὺ πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα. Ὁ Ζεὺς πρὶν νυμφευθῇ τὴν Ἥραν εἶχε λάβει σύζυγον τὴν Μῆτιν, θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ.

Εἰρ. Καὶ πῶς; ὁ Ὠκεανὸς δύναται ποτε νὰ ἔχῃ θυγατέρα;

Ἰωάν. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν διὰ τῆς ζωηρᾶς αὐτῶν φαντασίας εἰ-

(1) Ἴδε σελ. 6.

χον θεοποιήσει οὐχὶ μόνον τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην ἀλλὰ καὶ τὰς θαλάσσας καὶ τὸν Ὀκεανόν, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγον ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς καὶ τὸν ἐξωγράφουν γέροντα μὲ μικρὰ κέρατα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μὲ ράβδον εἰς τὴν χεῖρα καὶ καθήμενον ἐφ' ἀμάξης, συρμένης ὑπὸ θαλασσίων ζώων.

Εἰρ. Καὶ ποῖα ὑπῆρξαν τὰ τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μῆτιος;
Ἰωάν. Ἡ Μῆτις δὲν ἐπρόφθασε νὰ γίνῃ μήτηρ, διότι ὁ Ζεὺς, φοβούμενος τὴν ἐκπλήρωσιν παλαιοῦ τινος χρησμοῦ (προφητείας), κατέπιεν αὐτήν, ἐνῶ ἦτον ἔγκυος.

Εἰρήνη. Ὡ τὴν ταλαίπωρον Μῆτιν! Πλὴν ὅποῖος λοιπὸν ἦτον αὐτὸς ὁ χρησμός ὁ ὁποῖος ὑπεγρέωσε τὸν Δία νὰ φανῇ τόσον σκληρὸς πρὸς τὴν κόρην τοῦ Ὀκεανοῦ;

Ἰωάν. Ὁ χρησμός ἦτον ὅτι τὸ γεννηθὲν ἐμελλε ν' ἀρπάσῃ τὴν βασιλείαν παρὰ τοῦ Διὸς, καθὼς καὶ αὐτὸς τὴν εἶχεν ἀρπάσει παρὰ τοῦ πατρὸς του Κρόνου, τὸν ὅποιον ἀφοῦ ἐξεθρόνισεν ἐδίωξε μάλιστα ὅλως διόλου ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Εἰρήν. Καὶ τί ἀπέγεινεν ἄραγε ἡ Μῆτις καὶ τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς ἐμβρυον;

Ἰωάν. Περὶ τῆς Μῆτιος μὲν οὐδὲν μαθάνομεν πλέον ἐκ τῆς μυθολογίας· ἀλλὰ τὸ ἐμβρυον, ἀφοῦ ἐπλῆσiasεν ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ, ἐζήτησε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς φυλακῆς του, καὶ ὁ Ζεὺς ἠσθάνθη τόσον δριμύεις πόνους εἰς τὴν κεφαλὴν, ὥστε διέταξε τὸν υἱόν του Ἡφαιστον νὰ σχίσῃ αὐτήν διὰ πελέκεως, καὶ εὐθὺς ἐξεπῆδθησεν ἡ Ἀθηνᾶ, νεάνις σωστὴ, ὠπλισμένη καὶ χορεύουσα τὸν πυρρῆχον χορόν.

Εἰρήνη. Σὲ βεβαιῶ, Ἰωάννη, γελοιωδέστερον πρᾶγμα δὲν ἐμπορεῖ νὰ γείνῃ ἀπὸ τὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἰωάν. Ἐχεις δίκαιον, Εἰρήνη· ἀλλ' ἐν θεωρήσωμεν τὸν μῦθον τοῦτον ὑπὸ τὴν ἀλληγορικὴν αὐτοῦ ὕψιν, τίς οὐχὶ μόνον δὲν μᾶς φαίνεται γελοῖος, ἀλλὰ καὶ λίαν σπουδαῖος.

Εἰρήνη. Δὲν ἐννοῶ, τί θὰ εἰπῇ ἀλληγορικὴ ὕψις.

Ἰωάν. Ἀ λ λ η γ ο ρ ι κ ῆ ὕ ψ ις ἡ λ λ η γ ο ρ ι ᾶ καλεῖται ἡ ἐντὸς πολλῶν ἀρχαίων μύθων ὑποκρυπτομένη μυστικὴ ἐννοια· π. χ. εἰς τὸν μῦθον τοῦ Ὀρφέως, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς μελωδίας του ἐβελγε

λίθους καὶ δένδρα, ἐμργίνεσθαι ἀλλογορικῶς ἡ μεγάλη δύναμις τῆς μουσικῆς.

Εἶρ. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν τίς ἡ ἀλληγορία τοῦ μύθου τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἰωάν. Ὁ Ζεὺς ἱθικῶς ἀλληγορεῖται εἰς τὸν νοῦν, λαμβάνει δὲ γυναῖκα τὴν Μῆτιν, τουτέστι τὴν βουλὴν καὶ τὴν σκέψιν, ἐκ τῆς ὁποίας γεννᾷ τὴν Ἀθηνᾶν, δηλ. τὴν φρόνησιν ὥστε ἡ Ἀθηνᾶ ἐγεννήθη ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς, διότι ἡ φρόνησις εἶνε τέκνον τοῦ νοὸς καὶ τῆς σκέψεως, τὰ ὁποῖα ἐδρεύουσιν ἐν τῇ κεφαλῇ. Ἐγεννήθη δὲ προσέτι ἐνοπλος καὶ διέμεναι πάντοτε παρθένος, διότι ἡ φρόνησις ἐν παντὶ καιρῷ εἶνε ὡπλισμένη καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀνωτέρα τῶν παθῶν τοῦ σώματος.

Εἶρ. Μῖνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐλατρεύετο ἡ θεὰ αὐτῆς;

Ἰωάν. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐλατρεύετο μετὰ μεγίστου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὅρ' ὧν ἐκαλεῖτο Minerva. Οἱ Ἕλληνες ἐπωνομάζον αὐτὴν Παναθεαία διότι ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς πάνλουςα τὰ δόρυ, Γλαυκῶπιν ὡς ἔχουσαν γλαυκοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Εἰς δὲ τὴν Σπάρτην ἐπωνομάζετο Χαιρέα ἀπὸ τὸν ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένον ναὸν αὐτῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆρχε καὶ ἄγαλμα χαλκίον τῆς αὐτῆς θεᾶς. Εἰς οἰκῆμά τι τοῦ ναοῦ τούτου εἶχε κατὰ τὴν Πυρραϊκὴν δὲ στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτε κατεδιώκετο ὡς προδότης τῆς Ἑλλάδος· οἱ δὲ συμπολιταὶ τοῦ ἀφαιρέσαντες τὴν στέγην τοῦ οἰκήματος καὶ ἀποτειχίσαντες τὰς θύρας ἄφρασαν αὐτὸν ὡς ἀποθάνειν ἐκ τῆς πείνης. Εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν κατέφυγεν ἱκέτης καὶ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Λεωνίδας (244 π. Χ.), ὅπου ἡ θυγάτηρ τοῦ Χερωνίου, σύζυγος τοῦ Κλεομβρότου, τὴν συνώδυσεν ἐγκαταλιποῦσα τὸν σύζυγόν της, ὅστις εἶχεν ἤδη ἐκλεχθῆ βασιλεὺς ἀντὶ τοῦ πενθεροῦ του, προτιμήσασα μᾶλλον νὰ συνικετεύσῃ μετὰ τοῦ πατρὸς της παρὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ βασιλικὰς τιμὰς πλησίον τοῦ συζύγου της.

Εἶρ. Ἐκτὸς τοῦ ἐν Σπάρτῃ χαλκίονος ναοῦ ὑπῆρχον καὶ ἄλλα-
χοῦ τῆς Ἑλλάδος ναοὶ αὐτῆς;

Ἰωάν. Πλεῖστοι ὅσοι καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὅπου καὶ ἡ πόλις Ἀθῆναι ἐλάβεν ἀπ' αὐτῆς τὸ ὄνομα. Ἀνηγέρθη δὲ μετὰ ταῦτα δι' ἐπιστάσιος τοῦ Περικλέους ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως πρὸς

τιμήν αὐτῆς ὁ λαμπρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς Παρθενών, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε καὶ τὸ χρυσελεφάντινον ἀγαλμὰ τις, ἔργον ἀμίμητον τοῦ περιφήμου τεχνίτου Φειδίου, εἴκοσι πήχειον τὸ ὕψος. Κατ' ἔτος δὲ τῇ κ'. τοῦ Θαργηλιῶνος (Μαΐου) μὴνὸς ἐπανηγύριζον οἱ Ἀθηναῖοι εορτὴν Ἀθῆναια καλουμένην, κατὰ πενταετίαν δὲ τὰ Παναθηναῖα τὴν λαμπροτέραν τῶν εορτῶν τῶν, καθ' ἣν περιεφέρετο εἰς λιτανείαν ὁ ἱεὸς αὐτῆς πέπλος.

Εἰρ. Εἰπέ μοι, ἂν θέλῃς, καὶ πῶς ἐξωγραφεῖτο;

Ἰωάν. Ἐξωγραφεῖτο μετὰ θώρακος, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου παριστάνετο καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδούσης, τῆς ὁποίας τὰς τρίχας μετεμόρφωσεν εἰς ὄφεις, πλησίον δὲ αὐτῆς εἶχεν ἀλέκτορα, ἡ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γλαῦκα, ἥτις συμβολικῶς ὑπαινίττεται τὰς νυκτερινὰς τῆς ὀρνήσεως ἐμφυρετικὰς σχέψεις.

Εἰρήνη. Σὲ εὐχριστῶ πολὺ, Ἰωάννη, διὰ τὴν ὥραίαν διήγησίν σου περὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ἥτις πραγματικῶς μὲ κατέβλεψε, καὶ θὰ σὲ παρακαλέσω, ὅσάκις εὐχρεστεῖται, νὰ μοὶ διηγῇται τοὺς τεραπνοτέρους περὶ τῶν θεῶν μύθους τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων.

Ἰωάν. Τὸ κατ' ἐμὲ πάντοτε θὰ μὲ εὖρος πρόθυμον, Εἰρήνη, νὰ ικανοποιῶ τὴν φιλομάθειάν σου.

Φυσικὴ Θεογνωσία.

ἦτοι Ἑρμῆος; ὁ ἐξ Εἰχενφελσῆς.

Α'. Ἡ ἐπιτήρησις τῶν παιδίων ἔργον ἐστὶν ἀγγελικόν.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος κατῴκουν ἐν τῇ πολυτελεστάτῳ παλατίῳ πλησίον μεγάλου τινος δάσους ὁ κόμης Φριδερίκος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ κόμησσα Ἀδελαῖς ἐξ Εἰχενφελσῆς (πόλεως τῆς Πρωσσίας) εἶχον δὲ ἐν μόνον τέκνον τὸν Ἑρμῆον, νήπιον ὡραιότατον, τὸν ἐποίον ἡγάπων καθ' ὑπερβολήν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ δυνηθῇ τὸ πεδίον νὰ προσφέρῃ τὴν λέξιν πατήρ, ὁ εὐγενὴς κόμης ἠναγκάσθη νὰ ὑπάγῃ εἰς πόλεμον· ἡ δὲ εὐσεβὴς κόμησσα ἔμεινεν ἐν τῷ παλατίῳ, μόνην ἔχουσα παρρησίαν καὶ μόνην εὐχαρίστησιν τὸν φίλτατον αὐτῆς μικρὸν Ἑρ-

ρίκον. Ἀφιερώσασα δὲ ὅλην αὐτῆς τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ τέκνου αὐτῆς μετὰ πύθου πολλοῦ περιέμενε τὴν εὐτυχὴ στιγμὴν, κατ' ἣν φέρουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν φίλτατον υἱὸν ἐμελλε νὰ τρέξῃ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς συζύγου.

Ἐσπέραν τινὰ ἣ μὲν κόμησσε ἐκάθητο ἐν τῷ δωματίῳ ἔχουσα ἐπὶ τῶν γονάτων τὸν μικρὸν Ἑρρίκον, ἡ δὲ Μαργαρίτα, ἡ τροφὸς τοῦ παιδίου, ἴστατο πλησίον αὐτῆς δεικνύουσα πρὸς τὸ παιδίον ὥραϊα ἄνθη, τὰ ὅποια μόλις εἶχε συνάξει, καὶ τὸ παιδίον γελῶν ἐξέτεινε τὴν μικρὰν αὐτοῦ χεῖρα πρὸς τὰ ἄνθη, ἡ δὲ μήτηρ περιχαρὴς ἐβόλεπε τοῦ παιδίου τὴν εὐθυμίαν. Ἀλλ' αἰφνης εἰσελθὼν εἰς τῶν ὑπηρετῶν, τῶν συνοδευσάντων τὸν κόμητα εἰς τὴν ἐκστρατείαν, ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ κόμης βρῆσθεως πληγωθεὶς, ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὴν κόμησσαν πρὶν ἀποθάνῃ. Ἡ κόμισσα εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην ἀγγελίαν ἔμεινε σχεδὸν ἀναίσθητος μόλις δυναμένη νὰ κρατῇ εἰς τὰς τρεμούσας χεῖράς της τὸ παιδίον· ὁ ὑπρέτης ἰδὼν τὴν ταραχὴν αὐτῆς, ἐμετρίασε μὲν τὰς φράσεις αὐτοῦ, δὲν ἐδύνατο ὅμως ν' ἀποκρύψῃ ὅτι ἡ κόμησσε ὤφειλε νὰ σπεύσῃ ὁδοιποροῦσα ἡμέραν καὶ νύκτα, ὅπως προφθάσῃ τὸν σύζυγον αὐτῆς ζῶντα. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσῃ ἄνευ ἀναβολῆς· καὶ διὰ θερμῶν δακρύων καταβρέχουσα τὸ παιδίον ἀνέκραξεν· « Ἀγαπητέ μου » Ἑρρίκε, σὺ δὲν ἐννοεῖς διατί ἡ μήτηρ σου θρηνεῖ! δυστυχὲς παι- » δίον, κινδυνεύεις νὰ στερηθῇς τὸν πατέρα σου, πρὶν ἔτι γνωρίσῃς » αὐτόν! πόσον μοὶ εἶνε ὀδυνηρὸν ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σὲ πρὸς ἑαυτὸν » εἰς τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπνον ταύτην ὁδοιπορίαν! »

» Ὡ Μαργαρίτα, εἶπεν ἔπειτα, στραφεῖσα πρὸς τὴν τροφόν, εἰς » χεῖρας σου ἐμπιστεύομαι τὸ πολυτιμότερον τῶν πραγμάτων ὅσα » καταλείπω ἐνταῦθα· ἐπιτήρει τὸ παιδίον μετὰ πολλῆς προσοχῆς· » μὴ ἐγκαταλείπῃς αὐτὸ ποτὲ μόνον μηδὲ μίαν στιγμὴν, μηδ' ὅ- » ταν ἀκόμῃ καίμαται· περιποιεῖ αὐτὸ μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ὡς » εἰ ἐγὼ ἤμην παρούσα· φέρε αὐτὸ κατὰ πάσαν καλὴν ἡμέραν, καὶ » ἐξαιρέτως τὴν πρωΐαν, εἰς τὸν κήπον, ὅπως ἀναπνέῃ καθρὼν » ἄερα· ἄλλα πρὸς αὐτὸ μικρὰ τινα ἄσματα, ἐμίλει πρὸς αὐτό· δει- » κνυέ τῷ συχρὰ ἄνθη καὶ ἄλλα ὥραϊα πράγματα· πρόσεχε μὴ

» κρατῇ ποτὲ εἰς χεῖρας τὸ παιδίον ἐπικίνδυνόν τι πρᾶγμα, δι' οὗ
 » ἐνδέχεται νὰ πληγωθῇ, ἢ ὅπερ ἐνδέχεται νὰ καταπίῃ· μὴ
 » προξενήσῃς εἰς αὐτὸ θυμὸν ἢ δυσαρέσκειαν ἐν τῇ νηπιακῇ ἀγῇ οὗ
 » ἀδυναμία. Ὑποσχέθητί μοι ὅτι δὲν θὰ ἀμελήσῃς τὰς τελευ-
 » ταίας ταύτας παρὰγγελίας μου, ὅπως διακίμεναι τοῦλάχιστον κα-
 » τὰ τοῦτο ἥσυχος. Ἀνυπομόνως θὰ μετρώ τὰς στιγμὰς ἕως οὗ
 » ἐπιστρέψω καὶ τότε, ἐὰν ἀποδώσῃς τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας
 » μου εὐθυμον καὶ εὐτυχές, ἐγὼ γνωρίζω πῶς θὰ σὲ ἀναμείψω».

Ἡ Μαργαρίτα ὑπεσχέθη τὰ πάντα· ἡ δὲ κόμισσα, καταφιλή-
 σασα τὸ παιδίον, ἠλόγησεν αὐτό; καὶ ἐπὶ πολὺ ἐκράτησεν ἐ-
 στραμμένης πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς
 αὐτῆς, θερμῶς ἱκατεύουσα τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ παιδίου· ἔπειτα δὲ
 παραιτοῦσα αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μαργαρίτας, ἀνέβη εἰς τὴν
 ἄμαξαν, προπεμπομένη ὑπὸ τῶν θρηνοῦντων ὑπηρετῶν, καὶ ἀ-
 πῆλθε πρὸς τὸ στρατόπεδον, τῆς νυκτὸς ἐγγυζούσης, καὶ ἄμα
 ραγδαίως βροχῆς καταπιπτούσης. (ἀκολουθεῖ)

Τὰ ἐκ τοῦ συνεταγισμοῦ καλὰ.

(Συνέχεια σελ. 133).

Δεύτερον μὲ 80 λίρας, τὰς ὁποίας ὁ καθείς σας ἔχει, πόσον
 πρᾶγμα θὰ ἀγοράσῃ ἓνας τεχνίτης; διότι βέβαια ἀπὸ αὐτὰς
 θὰ ἔχη τοῦλάχιστον 10 λ. εἰς βερεσέδιον, ἂν ἔχη καὶ 20
 εἰς πρᾶγμα δουλευμένον, τοῦ μένον ἴσον 50 λ. λοιπὸν
 μὲ 50 λ. πόσον ὑλικὸν θὰ ἀγοράσῃ; ἐνῶ μὲ 500 λ., νο-
 μίζω, ὅταν μάλιστα ᾔνε τοῖς μετρητοῖς, καὶ καλλίτερον πρᾶγμα
 καὶ εὐθηνότερον θὰ ἀγοράζετε.—Βέβαια.—Καὶ ὅταν δώσετε ἐγ-
 γύησιν ὁ ἓνας διὰ τὸν ἄλλον, ξεύρετε πῶς εἰσπορήτε νὰ ἔχετε πί-
 στωσιν ἄλλας 500 λ.; — Χωρὶς ἄλλο. — Νομίζω λοιπὸν πῶς
 αὐτὴ δὲν εἶε μικρὰ ὥρῃ. — Αὐτοῦς! ἐκεῖ—Τρίτον. Ἐπειδὴ θὰ
 ἀγοράζετε τοῖς μετρητοῖς, καὶ εὐθηνότερα θὰ εἰσπορήτε νὰ πωλῆτε
 καὶ καλλίτερον πρᾶγμα θὰ δουλεύετε· οἱ ἀγορασταὶ λοιπὸν θὰ
 προτιμοῦν τὸ κατάστημά σας ἀπὸ κάθε ἄλλο. Τέταρτον θὰ χασο-
 μερᾷ ἓνας μόνον διὰ νὰ πωλῇ καὶ ὀχι δέκα· τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὴν

συναξιν καὶ διὰ τὸ κουμέρι, ὅταν θὰ στέλλετε πρᾶγμα ἔξω, ἢ ὅταν σᾶς ἔρχεται πρᾶγμα ἀπ' ἔξω καὶ ἡξέυρετε ὅτι τὸ νὰ χάνῃ ἓνας τεχνίτης καιρὸν εἶνε ὅσον νὰ χάνῃ μετρητὰ χρήματα. Πέμπτη ὠφέλεια πολὺ σημαντική, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχετε ὅταν συντροφιάσεσθε καὶ τὴν ὁποίαν παρακαλῶ νὰ προσέξετε διὰ νὰ τὴν ἐννοήσητε, εἶνε ἡ ἀκόλουθος.—Λέγε, νὰ σὲ χαρίνῃ ὁ Θεὸς τὰ παιδιὰ σου, καὶ θὰ προσέξωμεν.—"Ὅταν συντροφιάσετε δέκα τεχνίται, θὰ ἔχετε καθέννας καὶ ἀπὸ ἓνα ἕως δύο μαθητάς· λοῖπον συνάξασθε 25—30 ἄνθρωποι· τότε καθέννας θὰ κάμῃ ἀπὸ μίαν ἐργασίαν, τρεῖς οἱ καλλίτεροι τεχνίται θὰ κόπτουν, ἄλλοι θὰ ράπτουν, ἄλλοι θὰ ἐτοιμάζουν κλωστήν καὶ ἄλλοι θὰ καλά ποδιᾶζουν καὶ τότε ἑξέυρετε πῶς βοδώνει καλλίτερα ἢ δουλιὰ· τότε εἰμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε καὶ δύο μηχανὰς τῆς ραπτικῆς καὶ τοιοῦτοτρόπως συστήνετε ἓνα ἀξιόλογον ἐργοστάσιον, φίλοι μου· δηλ. μίαν ἀξιόλογον φάμπρικα.—Αὕτῃ εἶνε ἄγχι δουλιὰ· μά εἶνε γιὰ τοὺς φράγκους· ποῦ ἑξέυρουν νὰ ζοῦν. Ποῦ θὰ εὕρῃς δέκα ρωμιοὺς νὰ συμφωνήσουν; Ἰμμεῖς εἴμασθε πέντε γραικοὶ πενήντα κουμάντα.—Γιατὶ τὸ λέγεις αὐτὸ μαστρῶ-Μανώλῃ; νά, ἡμεῖς οἱ δυὸ καὶ ὁ μαστρῶ-Νικόλας τρεῖς, καὶ ὁ κουμπάρος σου ὁ μαστρῶ-Χαραλᾶμπος τέσσαρες, καὶ τὰ δυὸ σου ἀδελφία ἕξ, καὶ ὁ ἐξάδελφός μας ὁ Χ. Ἀθανάσης ἑπτὰ καὶ ὁ συμπεθέρός μου ὁ μαστρῶ-Θοδωρῆς ὀκτώ.—Δὲν πιστεύω ὁ συμπεθέρός σου νὰ ἔμπα ἰνῇ σ' αὕτῃ τῇ δουλειᾷ· καίνοσ ἔχει τὰ καπιτάλια του· τί ἀνάγκη ἔχει;—Ἐνοῖα σου· ἐγὼ τὸν καταφέρνω· εἶπαμε λοιπὸν ὀκτώ, καὶ ὁ Στεφανάκης ἐννέα, καὶ δύο τοῦ μαστρῶ-Γιαννακοῦ τὰ παιδιὰ ἑνδεκα καὶ ὁ Χ. Πρόδρομος δώδεκα· νὰ ποῦ σοῦ εὕρηκα καὶ δύο παραπάνω.—Ἐχεις δίκιο· καλοὶ καὶ ἀξιοὶ ὅλοι· μά ἄλλος ἔχει περισσότερα καπιτάλια καὶ ἄλλος ὀλιγώτερα· καὶ ἄλλος ἑξέυρει καλλίτερα τὴν τέχνην καὶ ἄλλος χειρότερα· ὅρα ἐγὼ καὶ σὺ θὰ πιχστοῦμε ἴσια μετὰ τὸν Χ. Πρόδρομον καὶ μετὰ τὸν Στεφανάκη;—Εἶνε δύσκολα πράγματα αὗτὰ κύρ Μιχαλάκη.—Ναί, ἔχεις δίκιο, μαστρῶ-Μανώλῃ· ἀλλὰ ὅταν οἱ ἄνθρωποι θέλουν, ὅλα ἔχουν τὴν εὐκολίαν τῶν ἐσέως ὅταν θέλετε, ἐγὼ σᾶς εὕρισκω τὴν εὐκολίαν νὰ μὴ ἀδικηταὶ κανεῖς.

—Αἱ! πέε, πῶς συμφωνήσαμε· πῶς ἔθ' ἵν' ἴνῃ τότε;—Ἰδοὺ πῶς

ὅλ γίνῃ. Πρῶτον θὰ καταθέσετε εἰς πᾶγμα καὶ εἰς μετρητὰ ὁ κα-
 θείς τὰ κεφάλαιά σας· δεύτερον θὰ προσδιορίσετε ἀναμεταξύ σας
 τὸ ἡμερομίσθιον τοῦ καθενὸς καὶ ἀπὸ τὸ κέρδος ἀφοῦ πληρωθῇτε τὰ
 ἡμερομίσθιά σας ὁ καθείς, τὸ ὑπόλοιπον μοιράζεται ἀνὰ λόγῳ, τῶν
 κεφαλαίων ἢ καὶ ἀλλῶς, προσδιρίζετε ἓνα τόκον 12 τοῖς 0)0
 ἐπὶ τῶν κεφαλαίων σας καὶ ὅσοι ἔχουν περισσύτερα κεφάλαια λαμ-
 βάνουν τὸν τόκον τῶν καὶ τὸ κέρμα κέρδος μοιράζεται ἀνὰ λόγῳ
 πρὸς ὅλους.—Μὰ νὰ ἀγιάζουν οἱ γονεῖς σου, κύρ Μιχαλάκη· πρὸ
 τὰ συλλογίσθηκες αὐτά; Αἶ μαστρω-Γιῶργη, νὰ τί θὰ πῇ νὰ
 ξεύρη κανένας γράμματ' τόσο καιρὸ τὸ συλλογίσθηκες ποτέ σου
 αὐτό;—Τί νὰ σοῦ εἶπῳ, μαστρω-Μανώλῃ· ἡμεῖς ἂν ἔμπορούσαμε
 νὰ συλλογιγύμαστε τέτοια πράγματα, θὰ εἴπατε καὶ καλλί-
 τερα. Τόρα ξεύρεις τί θὰ κάμωμε; Ἡμεῖς θὰ ἀνταμώσωμεν ὅλους
 αὐτοὺς καὶ θὰ τοὺς εἶποῦμεν ὅτι ὁ κύρ Μιχαλάκης ἔχει νὰ μᾶς
 εἰπῇ κατὰ καλὰ πράγματα καὶ τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ νὰ συμ-
 φωνήσωμεν νὰ ἀνταμώσωμεν ὅλοι στείς δέκα ὥραις, νὰ λάβῃ τὴν
 καλοσύνην καὶ ὁ κύρ Μιχαλάκης νὰ ἔλθῃ γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ νὰ
 τὰ καταλάβουν αὐτὰ τὰ πράγματα· γιὰτὶ ἐγὼ δὲν κόβωι ὁ νοῦς
 μου νὰ τοὺς τὰ παραστήσω.—Ὅταν μείνετε σύμφωνοι, ἐμιλή-
 σετέ με καὶ ἐγὼ ἔρχομαι μὲ ὅλην μου τὴν εὐχαρίστησιν.—Νὰ
 σᾶς πῶ ἐγὼ, κύρ Μιχαλάκη; μὴ ἰδέα μοῦ λέγει πῶς αὐτὸ τὸ
 πᾶγμα, ἀφοῦ ἤσκησε ἡ ἀρετὴ τῆς σπῆς μέση, εἶνε σὰν τελει-
 ωμένο.—Νὰ δώσῃ ὁ Θεός· πιστεύσατέ με ὅτι ἂν κατορθώσητε
 νὰ πάγῃ ἐμπρὸς αὐτὴ ἡ δουλειά, θὰ γίνεταί τὸ παράδειγμα εἰς
 ὅλα τὰ συνάφια· εἶνε πᾶγμα ὅπου ὅταν γίνη ἡ ἀρχή, ὅλοι θὰ τὸ
 μιμηθούν· λοιπὸν πηγαίνομεν τόρα καὶ πάλιν ξαναβλεπόμεθα.—
 Μάλιστα, ἐγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ κατάστημά σας τὸ σάββατο καὶ σᾶς
 λέγω τὸ πῶς καὶ τί.—Λοιπὸν ἔχετε ὑγείαν, φίλοι.—Κόπιασε
 στὸ καλὸ, κύρ Μιχαλάκη, ὁ Θεὸς νὰ σὲ πολυετῇ.—Βοῆ παιδί μα-
 στρω-Γεώργη, ἐκατάλαβες πῶς εἶνε μιὰ ἀξιόλογη δουλειὰ αὐτή;
 —Αἶ καλὴ ἀντάμωσι· τὴν κυριακὴ ἔρχεσαι ἀπὸ δῶ καὶ πάμε στὸ
 μεγάλο σχολεῖο· ἐγὼ τὸ σάββατο περνῶ ἀπὸ τοῦ κύρ Μιχαλάκη
 καὶ τοῦ λέγω τὰ ὅσα μιλῆσκαμε.—Πολλὸ καλὰ· καλὴ ὁρεξί μα-
 στρω-Μανώλῃ.—Παρομοίως μαστρω-Γεώργη.

Τὴν ἀκόλουθον κυριακὴν ὁλόκληρης ἡ συνεχνία τῶν σκυτοτόμων καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀπὸ τῆς 9ης π. μ. συνελθόντες ἐν τινι αἰθρῇ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς συνεζήτουν μετὰ ζωηρότητος καὶ ἐνδιαφέροντος περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἀναμένοντες ἀνυπομόνως τὸν κύριον Μ. Παπαδόπουλον. Ἐμρηνισθέντος δὲ αὐτοῦ, βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτησεν· οὗτος δὲ μετὰ μεγάλης συγκινήσεως ἀναβὰς ἐπὶ τῆς ἑδρας ἤρχισε τὸν λόγον ὡς ἀκολούθως.

(Ἀκολουθεῖ).

Νέα ἀνακάλυψις

Εὐλογράφημα ἐπιτευχθὲν διὰ χημικῆς μεθόδου.

Ἡ τύχη, ὁ ἀπαραίτητος οὗτος συνεργὸς πάσης μεγάλης ἀνακάλυψεως, ὑπέδειξεν εἰς ἡμᾶς ἐσχάτως κατὰ τὸν κύριον Dulaurier, τρόπον τοῦ νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὴν τοῦ ξυλογράφου γλυφίδα δι' ἐργασίας χημικῆς.

Ὁ κύριος οὗτος, καταγινόμενος εἰς προπαρασκευὴν ὑγροῦ τινος διεγερτικοῦ, προοριζομένου δι' ἡλεκτρικὰς στύλας, παρετήρησεν ὅτι τὰ ξύλινα ταρακτήρια, δι' ὧν ἐτάραττε τὸ ὑγρὸν, διελύοντο κανονικώτατα, διατηροῦντα ἀκριβῶς τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἐνῶ τὸ μὴ ἐμβαρὲν μέρος οὐδεμίαν μεταβολὴν ἔπασχεν. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν σκέψιν ὅτι δὲν ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταχειρισθῇ τὸ μίγμα τοῦτο ἐπὶ ξύλου, ὡς μεταχειρίζονται τὸ ἀζωτικὸν ὀξύ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ. Ἠλείψε λοιπὸν μὲ βερνίκιον τεμάχιον ξύλου· ἀφοῦ δὲ ἐπέγνωσεν, ἐχάραξεν ἐπ' αὐτοῦ διὰ τινος γλυφάνου τὸ ὄνομά του. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀφιρέθη τὸ βερνίκιον ἀπὸ τινὰ μέρη τοῦ ξύλου, τουτέστιν ἀπὸ ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ἐποίων ἐφείθη τὸ γλύφανον. Μετὰ ταῦτα ἔχυσεν ἐπ' αὐτοῦ περὶ τὴν τινα τοῦ φθέντος ὑγροῦ, τὸ ἐποῖον δὲν ἐβράδυνε νὰ διαλύσῃ κανονικώτατα ὅλα τὰ μὴ κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ βερνικίου μέρη τοῦ ξύλου, ἄνευ τῶν σημείων τοῦ καψίματος, τὰ ἐποῖα παράγει τὸ λεικὸν ὀξύ, καὶ ἄνευ τῆς διαταραξέως τὴν ἐπείαν φέρει τὸ ἀζωτικόν. Ἀκολούθως ἔπλυνε τὸ ξύλον ἐντὸς πολλοῦ ὕδατος καὶ οὕτως ἐκαθάρισεν αὐτὸ ἀπὸ τὸ τυχὸν μείναν ἐπ' αὐτοῦ ὀξύ. Ἀλλ' ἂν τις εἰσεῖται μίτηως ἐπέλθῃ

βλάβη τις ὑστερον δύναται νὰ προσθήσῃ ὀλίγην ἀμμωνιακὴν (ammoniaque) εἰς ὕδωρ καὶ νὰ τὸ πλύνῃ καὶ πάλιν.

Τὸ ὑγρὸν τοῦ κυρίου Dulaurier εἶνε μίγμα τι ἐκ θειικοῦ ὀξέος χρωματικῶν τινων ἀλάτων (chromates) καὶ ὑπερθεικοῦ ἁλτος τοῦ σιδήρου (persulfate de fer).

Μακροβιότης ζώων.

Ὁ κ. Σούλτς, περίφημος σοφὸς τῆς Γερμανίας, λέγει, ὅτι ἂν καὶ τὰ πτηνὰ εἴνε ἥττον μακρόβια τῶν ἄλλων ζώων, ὑπάρχουσιν ὁμως μεταξὺ αὐτῶν παραδείγματα μακροβιότητος σχεδὸν ἀπίστευτα. Τὸ 1633 εἶχε μεταφερθῇ ἐξ Ἰταλίας εἰς Γαλλίαν ψιττακός, ὅτις ἐξῆλθε τὸ 1743, εἶχε δηλ. ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 110 ἐτῶν. Ἰχθύς τις ἀγρευθεὶς τὸ 1497 ἐντός τινος δεξαμενῆς ἔφερε περὶ τὸν λαίμονα κρίκον χαλκοῦν, ἐφ' οὗ ἦτο κεχαραγμένον ὅτι εἶχεν ἐμβληθῇ ἐκεῖ πρὸ 267 ἐτῶν. Ὁ Βυρῶν βεβαίως ὅτι εἰ φάλαιναι ζῶσιν 1000 ἔτη· ἀλλ' ὁ κ. Σούλτς ὑποθέτει ὅτι ληνθάνει ὁ ἐνδοξὸς οὗτος φυσιολόγος.

Αἶνιγμα.

Εἶμαι τῶν ζώντων βασιλεὺς καὶ ὑπόστασιν δὲν ἔχω·
Μετὰ τὸν Φοῖβον σοβαρῶς τὸν κόσμον περιτρέχω.
Ὁ νικηφόρος στρατηγός, ὁ ἐνδοξὸς στρατάρχης,
Ὁ ὑψηλόφρων βασιλεὺς, ὁ ἄριστος μονάρχης,
Τὰς δάφνας τοὺς στεφάνους τῶν, τὰ σκήπτρά τῶν ἀφίνουν
Κ' ἐνώπιόν μου εὐπειθῶς τὴν κεφαλὴν τῶν κλίνουν,
Τῶν δεσποτῶν ἀφροῦργτος καυχῶμ' ὅτ' εἶμαι μόνος·
Παύει ἐντός τοῦ κράτους μου πᾶς τῆς ψυχῆς σου πόνος.
Μηδέποτε μ' ὑπερβολὴν φίλον ἐμὲ ποιήσης.
Φωνοῦν τὰ δύο ἄκρα μου, τί θέλει καταντήσης.
Ὁ ἱατρὸς ἐπίκουρον εἰς ἀσθενῇ μὲ κράζει·
Χαίρων εἰς τὴν ἐμφάνισιν σωτῆρα μ' ὀνομάζει.
Καὶ μ' ὄλα ταῦτα, φίλε μου, ὅπως εἰς ζῶντ' ἀνήκω.
Ἐντός αὐτῶν γενῶμ' αἰεὶ καὶ ἐντός τῶν ἀποθνήσκω.
Ἐὰν ὡς δεξιότατα μὲ ἀναγραμματίσης,
Ἀνήκω εἰς τὰ ἐμψυχα καὶ εἰς ρευστὸν ἐπίσης·
Μετέπειτ' ἂν τὸ πρῶτόν μου στοιχεῖόν τις ἐκκόψῃ,
Τὸν κυβερνήτην τοῦ Παντός, ὃ ἀναγνώστα, ὄψει.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

«Υἱέ, ἐὰν δεξάμενος ρῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ, ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου καὶ παραβάλῃς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν.»

(Παροιμ. Σολομ. Β'. 1—2.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ εἶνε ἀπόρροια τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος· πᾶς αἰὼν εἶνε γέννημα τοῦ προηγηθέντος αἰῶνος, πᾶσα δὲ γενεὰ κατασκευάσμα τῆς πρὸ αὐτῆς γενεᾶς, διότι οἱ προγενέστεροι διὰ τῶν ἀρετῶν ἢ τῶν κακιῶν των, διὰ τῶν γνώσεων ἢ τῆς ἀμαθείας των, διὰ τοῦ πολιτισμοῦ ἢ τῆς βάρβαρότητος παρασκευάζουσι τὴν τύχην τῶν μεταγενεστέρων.—Γονεῖς φιλόστοργοι, ἐρωτήσατε τὴν καρδίαν σας, ἐξεπληρώσατε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν πρὸς τὰ τέκνα σας τὰ καθήκοντα τῶν γεννητόρων; Δὲν ἀρκεῖ διὰ τῶν κόπων καὶ τῶν μεριμνῶν σας νὰ προετοιμάσητε χάριν αὐτῶν σημαντικὰ εἰσοδήματα καὶ μεγάλην περιουσίαν, ἀλλ' ὀφείλεται νὰ ἐμπνεύσητε εἰς αὐτὰ ἐξ ἀπαλῶν ἐνύχων τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς εἰς βαθμόν, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσιν αὐτῶν ὀφείλετε διὰ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδείας τὸ μὲν πνεῦμα αὐτῶν νὰ κοσμήσητε καὶ νὰ μορφώσητε μὲ τὰς δεούσας ὠφελίμους γνώσεις, τὸ δὲ σῶμα αὐτῶν νὰ συνειθίσητε εἰς τὴν λιτότητα καὶ τὴν σκληραγωγίαν, ἵνα ἐν πάσῃ περιστάσει εὐκόλως ὑποφέρωσι τὰς ἐνδεχομένας στέρησεις. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ δύνασθε νὰ θεμελιώσητε τὴν εὐδαιμονίαν τῶν τέκνων σας ἐπὶ ἀκραδάντων βάσεων, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἀναθέσατε εἰς τὸν Οὐράνιον Πατέρα.

Ἵνα προῖδωμεν ὅθεν ἀκριβῶς τὸ εὐτυχές ἢ δυστυχές μέλλον τοῦ χωρίου, τῆς πόλεως καὶ ἐν γένει τῆς πατρίδος, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ἥθη, τὰς κλίσεις, τὴν παιδείαν καὶ τὰς ἀσχολίας τῆς νεολαίας. Ἀλλ' ὀδυνηρὸν αἶσθημα λύπης καταλαμβάνει τὴν καρδίαν παντός φιλοπάτριδος, ὅταν βλέπῃ τὰς χρεῖσας τῆς πατρίδος

ἐλπίδας, πρὶν ἐξανθήσῃσι, καταστρεφόμενας ὑπὸ τῆς ἐρυσίδης (1) τῶν κακιῶν ὅταν βλέπῃ, δηλ. ὅτι οἱ μὲν νέοι τῶν χωρίων αὐξάνουσιν ἐν κτηνῷδε ἀγροικίᾳ καὶ ἀπαιδευσίᾳ καὶ πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἀρότρου μεταβαίνουνσιν εἰς τὰ χαρτοπαίγνια καὶ τοὺς πότους, οἱ δὲ νέοι τῶν πόλεων ὅτι ἀποφεύγουσι πᾶσαν σπουδαίαν καὶ ὠφέλιμον ἐνασχόλησιν διαφθείροντες τὴν φαντασίαν αὐτῶν δι' ἀναγνώσεως σκαιῶν καὶ ἐπιβλαβῶν μυθιστορημάτων, θεωροῦντες κύριον ἔργον αὐτῶν τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς περὶ τὸν ἱματισμὸν καινοτομίας, ἀρεσκόμενοι εἰς ὁμιλίας ἡθοφθόρους καὶ καταδαπανῶντες μετὰ ἐλσφρονοίας τὰς πολυτίμους ὥρας τῆς ζωῆς των καὶ τὴν πατρικὴν αὐτῶν κληρονομίαν, ἐνῇ ὀφείλον νὰ ἐπιδιώκῃσι τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς, τὴν ρώμην τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἀπάρνησιν τῶν ἀπρεπῶν ἐπιθυμιῶν.

Ἄλλ' εὐτυχῶς ἀπαντῶνται καὶ πολλοὶ ἀληθῶς εὐγενεῖς νέοι εἴτε ἐν ταῖς πόλεσιν εἴτε ἐν ταῖς χωρίοις, οἵτινες διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ τῶν ἀγῶν ἡθῶν των φέρουσιν εὐημερίαν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι νέοι ἔχουσι σέβας πάντοτε πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των καὶ θεωροῦσι τιμὴν τὸ νὰ δεικνύσῃσι δημοσίως τὰ θρησκευτικὰ των αἰσθήματα. Τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα κοσμεῖ τὸν ἄνδρα, καθωραΐζει τὴν νοικοδόεσποιον, καθιστᾷ σεβαστότερον τὸν γέροντα· ἀλλ' οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόθρησκοι νέοι προσελκύουσι τὸ σέβας πάντων, καθότι ἡ εὐσέβεια ἀπαιτεῖ δύναμιν τῆς καρδίας, τὴν ὁποίαν δὲν περιμένει τις ἀπὸ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν· ἀπαιτεῖ γενναιότητα περιφρονουσαν τὴν ἐπιπολαιότητα καὶ τὰ χλευάσματα τῶν διεφθαρμένων καὶ ἀθρήσκων, καὶ καρτερίαν ψυχῆς ἐκλάμπουσιν ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις.

Ἄριστε νεανία! θέλεις νὰ θεμελιώσῃς στερεῶς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἐν τῷ βίῳ εὐδαιμονίας σου; «Σιωπά, ὅταν αἰσθημάτων τι ἐμπαθὲς ζητῇ νὰ σὲ κυριεύσῃ, καὶ μηδὲν πρᾶττε, ὅταν αἰσθάνῃσαι ὅτι ἀπώλεσας τὴν ψυχικὴν σου γαλήνην.» Θέλεις νὰ ᾔσῃς ἀληθῆς

(1) Ἐρυσὶς λέγεται ἡ ἐπὶ τῶν φυτῶν σχηματιζομένη καταστρεπτικὴ ἐρυθρά σκόνη, ὅταν ὑστερον ἀπὸ βροχὴν συμβῇ καύσων.

χριστιανὸς καὶ οὐχὶ μόνον κατ' ὄνομα ; « Ἀγάπα τὸν Θεόν ἡ τὸν πάντα καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Βοήθει τοὺς ὁμοίους σου ἐν ταῖς δυσυχίαις αὐτῶν, ὅπως ἤθελες ἐπιθυμήσει νὰ σὲ ἐβοήθουν, ἂν εὕρισκεσο εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν. » Εἰς δὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν φίλων πρόσεχε, ὥστε ὁ φίλος σου νὰ ᾔητι πολὺ καλλίτερός σου, ἵνα ἐκ τῆς συναναστροφῆς αὐτοῦ προκύψῃ ὠφέλεια εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν σου· ἄλλως συμφερώτερον εἶνε νὰ μὴ ἔχῃς φίλον. Ἐσο πρὸ πάντων προσεκτικὸς εἰς τὴν μετὰ τοῦ γυναικείου φύλου συναναστροφὴν σου. Ἐνθυμοῦ, ὅτι εἰς τὴν ἐνάρετον γυναῖκα θὰ ἀρέσκῃς μόνον διὰ τῆς ἀθωότητος καὶ ἀρετῆς σου, καὶ ὅτι εἰς τὰ ὅρματα αὐτῆς μόνῃ ἢ ἀγνότῃ τῆς ψυχῆς δύναται νὰ σὲ καταστήσῃ ἐράσμιον καὶ οὐχὶ ἢ ἐπιτετηδευμένη γλῶσσα ψευδοῦς φιλοφροσύνης καὶ κολακείας. Ἐσο σεμνὸς ἐν τῇ πρὸς τὸ θῆλυ γένος συμπεριφορᾷ σου καὶ μὴ παίζῃς πρὸς αἰσθήματα, τὰ ὅποια εἶνε προωρισμένα νὰ ἀφιερῶσι μίαν ἡμέραν εἰς ἐνάρετον σύζυγον. Φοβοῦ μὴ δι' ὑπερβολικῆς εὐαισθησίας ἀπολέσῃς τὸς ἀνδρικὸν χαρακτῆρα σου· ἀλλὰ πρὸ πάντων πρόσεχε, μὴ διαταράξῃς τὴν ἡσυχίαν εὐτυχοῦς τινὸς ψυχῆς, διεγείρων ἐν αὐτῇ πάθος, τὸ ὁποῖον δὲν συνάδει πρὸς τὰς περιστάσεις τοῦ βίου σου. Κυρίως λοιπὸν τὰς ἐπιθυμίας σου, σιώπα, ἀπόφυγε, ἔσο ἀνὴρ!

Χρηστὲ νεανία, ἔσο ἡ τιμὴ τοῦ οἴκου σου, τὸ καύχημα τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων σου, τὸ ἐγκαλλώπισμα καὶ ἡ δόξα τῆς πατρίδος σου. Ἰδοὺ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐκτείνεται ὁλόκληρος βίος. Ἐνθυμοῦ, ὅτι ὑψηλότερον πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἵσταται ἡ χριστιανικὴ σοφία ἢ ἀπορρέουσα ἐκ τῶν οὐρανίων δογμάτων τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, τῆς ὁποίας ἡ κατῆσις οὐδέποτε θὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ ἀποπλανηθῇς ἐν ταῖς πράξεσί σου. Αὕτη σὲ διδάσκει νὰ ὑπερασπίζῃς τὸ δίκαιον ἀνευ πικρίας, νὰ ἦσαι φιλόανθρωπος πρὸς τοὺς ἀγνώστους, πιστὸς πρὸς τοὺς φίλους, γενναῖος πρὸς τοὺς ἐχθρούς· νὰ ἦσαι τέλος ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς ἄλλους, αὐστηρὸς δὲ πρὸς μόνον τὸν ἑαυτόν σου.

Φυσική Θεογνωσία.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 156).

Ἡ Μαργαρίτα, πτωχή καὶ ὀρφανὴ νεᾶνις, ἔχουσα παιδικὸν καὶ ἁθῶν πνεῦμα, ἱλαρὸν καὶ εὐθυμον χαρακτῆρα, ὅψιν δὲ χαριστάτην καὶ ροδοκόκκινον, ἦτο ἡ τροφὸς τοῦ μικροῦ Ἑρρίκου. Ἡ καλὴ αὕτη καὶ ἁθῶα νεᾶνις αὐστηρῶς ἐξεπλήρου πάσας τὰς διαταγὰς τῆς Κομησσης, διότι ἡγάπα τὴν εὐγενῆ ἐκείνην Κυρίαν, καὶ ἡσθάνετο ἀπερίγραπτον χαρὰν ὑπηρετοῦσα τὸ ἀγαπητὸν παιδίον, σεβομένη αὐτό, ὡς τὸν μέλλοντα Κύριον αὐτῆς.

Ἡμέραν τινὰ καθήμενὴ παρὰ τὸ κομψότατον λίκνον (κούνιον) τοῦ κοιμωμένου παιδίου, ἐπλεκεν ἡ Μαργαρίτα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ προσῆλθον εἰς τὴν θύραν τῆς αὐλῆς τοῦ παλατίου μουσικοὶ τινες ἐκ τῶν εἰς τὰς ὁδοὺς περιπλανωμένων καὶ ἤρχισαν νὰ παίζωσιν· οἱ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ὑπηρετῶντες τρέξαντες συνηθροίσθησαν ἐκεῖ καὶ προσεκάλεσαν τοὺς μουσικοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ κατώγειον τοῦ παλατίου, ὅπως διασκεδάσωσι μετὰ τὴν μουσικὴν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν κυρίων των. Ἡ Μαργαρίτα ἡγάπα τὴν μουσικὴν κατ' ὑπερβολήν· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸ παιδίον μόνον ἐκάθητο ἥσυχος παρὰ τὸ λίκνον· ὁ δὲ νέος Γεώργιος, ὁ κηπουρὸς, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον, εἶπε πρὸς αὐτὴν μεγαλοφώνως « Μαργαρίτα, κατὰβα κάτω καὶ σὺ δὲν δύναισαι νὰ σοὶ παραστήσω πόσον ὠραίαν μουσικὴν ἔχομεν· τοιαύτην μουσικὴν οὐδέποτε ἔχουσα εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν! Εἷς ἐκ τῶν μουσικῶν κρατεῖ κύμβαλον (τουμπελέκι) καὶ κτυπᾷ ἐπ' αὐτοῦ τόσοις δυνατά, ὥς ἐάν ᾔθελε νὰ τὸ διαρρήξῃ· ἐν δὲ μικρὸν παιδίον παίζει τὸ τρίγωνον, τὸ ὅποιον ὁμοίως ἔχοι ὠραϊότατα, καὶ ἐν ἄλλο παίζει τὸν κεράτινον αὐλόν, ὅστις ἀντιγεῖ δυνατώτερον τοῦ τριγώνου. Κατὰβα λοιπὸν καὶ σὺ ταχέως κάτω.» Ἡ Μαργαρίτα εἶπε πρὸς αὐτόν· «οὐδὲ μίαν στιγμὴν δὲν δύναιμαι νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ τὸ παιδίον.» — «ὦ! μὴ γίνεσαι τόρα καὶ σὺ παιδίον· εἶπεν ὁ ἀνόητος νεανίας· δὲν θὰ εὐρεθῇς μόνη σὺ ἀγία εἰς τὸ παλάτιον! ἰδοὺ τὸ παιδίον κοιμᾶται ἥσυχά καὶ δὲν εἶνε διόλου ἀναγκαίᾳ ἡ παρουσία σου· κατὰβα λοιπόν, καὶ μὴ μοῦ κάμῃς τόρα τσακίσματα (τζελβέδες)· μίαν στιγμὴν καὶ θὰ ἐπι-

στρέψης πάλιν ἐδῶ· ἐβέλαια δὲν θά μοι ἀρνῆθῃς ἓνα χορόν.— Ἡ Μαργαρίτα ἐπείσθη, ἀν καὶ ἡσθάνετο στενοχωρίαν τινά, καὶ κατέβη μετὰ τοῦ Γεωργίου εἰς τὸ κατώγειον. Ὀλίγην ὅμως ἡσθάνετο εὐχαρίστησιν, ἀνισχυοῦσα διὰ τὸ παιδίον· ἐπεθύμει δὲ ν' ἀναχωρήσῃ, τὸ ὅποιον καὶ κατάρθωσεν ἐπὶ τέλους διὰ τῆς βίας, ἐνῶ ὅλοι ἐκράτουν αὐτὴν μὲ παντοίας προτροπὰς, καὶ ἔτρεξε μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν κλίνην τοῦ μικροῦ Ἑρρίκου

Ἐποία ὅμως φρίκη κατεκυρίευσεν αὐτήν! ἡ κλίνη ἦτο κενή· τὸ παιδίον δὲν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ. Ἡ Μαργαρίτα ἤλπιζεν, ὅτι ἴσως κανεὶς ἀπὸ τοὺς ὑπηρετάς, ἀστείζομενος τὸ μετέθεσεν εἰς ἄλλην κλίνην, διὰ νὰ φοβίσῃ αὐτήν· ἀλλὰ καὶ μόνῃ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Κόμησσα ἡδύνατο νὰ μάθῃ, τὸν ἀστείσμον τοῦτον, κατετάραττεν αὐτήν. Ἐδραμε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, ἀλλὰ οὐδαμοῦ εὔρε τὸ παιδίον. Φόβος θανάτου ἐκυρίευσεν αὐτήν· καὶ ἔντρομος καταβᾶσα ἀνεβόησε πρὸς τοὺς χορεύοντας. « Ὁ μικρὸς Κόμης δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν κλίνην αὐτοῦ! τίς ἐξ ὑμῶν ἠθέλησε νὰ μὲ φοβίσῃ καὶ μετετόπισε τὸ παιδίον ἀπὸ τὴν κλίνην του; » — Ἡ εἰδήσις αὕτη τοὺς πάντας κατετάραξεν· ὁ χορὸς διελύθη, καὶ οἱ μουσικοὶ ἀπῆλθον, οὐδὲ καὶ νὰ πληρωθῶσι περιμεινάντες· ὅλοι οἱ ὑπηρεταὶ ἔτρεχον ἄνω καὶ κάτω ζητοῦντες τὸ παιδίον, ἀλλὰ ματαίως· ταχέως δὲ παρετήρησαν, ὅτι ἐκτὸς τοῦ μικροῦ Κόμητος ἔλειπον καὶ ἄλλα πολύτιμα πράγματα. Τί λοιπὸν ἡδύνατο νὰ συμπεράνῃ τις ἢ ὅτι τὸ παιδίον ἐκλάπη;

Ὅλη ἡ προτέρα εὐθυμία τῶν ὑπηρετῶν μετετράπη εἰς ὀδυρμοὺς καὶ θρήνους· ὥστε ἐνόμιζε τις ὅτι ἐξεκομίζετο νεκρὸς πρὸς ταφὴν. « Ἄχ, Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ οἰκονόμος, πικρῶς ὀδυρομένη. Ἄχ! καλὴ Κόμησσα! πῶς θ' ἀκούσῃς τὸ θλιβερώτατον τοῦτο ἀκουσμα; βεβαίως τοῦτο θὰ σὲ θανατώσῃ! » Ἡ Μαργαρίτα ἐφάνετο ἀπῆλπισμένη· καὶ εἰ μὴ ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, ἤθελε πέσει εἰς τὸν ποταμόν! Ὡ Θεέ μου, Θεέ μου! ἐξεφώνει περίλυπος· τίς ἡδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι τόσον μικρὰ παράβλεψις θὰ ἔλῃ τόσον τρομερὰ ἐπακόλουθα.»

Ἐνῶ πάντες οἱ ἐν τῷ παλατίῳ, περίλυποι καὶ τεθορυβημένοι, ἐθρήνουν καὶ ὠδύροντο, συνηγμένοι ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ παιδίου,

ἐνῶ ἡ Μαργαρίτα, σχεδὸν ἔξω φρενῶν, περιέσ τρεπς τοὺς μέλανας αὐτῆς ὀφθαλμοὺς φοβερά καὶ ἐξηγριωμένα, καὶ λελυμένην ἔχουσα τὴν κόμην ἐκάθητο κατὰ γῆς πλησίον τοῦ κενοῦ λίκνου, αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ. . . ἡ Κόμησσα εἰσέρχεται.

Ἡ πληγὴ τοῦ Κόμητος δὲν ἦτο τόσον ἐπικίνδυνος, ὅσον κατ' ἀρχὰς ἐνομίσθη. "Ὅθεν ἅμα παρετηρήθη ὅτι ἦτο ἐκτὸς κινδύνου, ἡ Κόμησσα κατὰ συμβουλὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἔσπευσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παλάτιον, ἐπιθυμοῦσα νὰ εὗρεθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα πλησίον τοῦ φιλτάτου αὐτῆς Ἑρρίκου. Εὐθύς δ' ἅμα ἐξῆλθε τῆς ἀμάξης, ἔτρεξε πρὸς τὸ δωμάτιον εἰς τὸ ὅποιον ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐνγκλισθῇ τὸ πολυπόθητον αὐτῆς τέκνον.

Πάντες ἐξεπλάγησαν εἰς τὴν παρουσίαν τῆς Κομήσσης, ἡ δὲ Μαργαρίτα ἐξέβαλε μέγαν ἀναστεναγμὸν καὶ συγχρόνως ἀνεκράξε « Θεέ μου, γενοῦ ἱλεως καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν κυρίαν μου. » Ἡ Κόμησσα ἔφριξεν ἰδοῦσα τὸ κάτωχρον πρόσωπον, τοὺς ἐκ τῶν κλαυθμῶν ῥυθισμένους ὀφθαλμούς, τὴν ἀπελπισίαν τῆς Μαργαρίτας, καὶ πρὸ πάντων τὸ κενὸν λίκνον τοῦ παιδίου. Οὐδεὶς ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις αὐτῆς ὡς ἐκ τούτου ὅτι μυρία φοβεραὶ προκισθήσεις, μυρία λυπηροὶ διαλογισμοὶ ὡς ἀστραπὴ διήρχοντο τὴν νοῦν αὐτῆς. Ἐτρεμε διὰ τὴν ζωὴν τοῦ παιδίου. "Ὅτε δὲ τέλος πάντων ἤκουσέ πως τὴν ἱστορίαν, καὶ κατενόησε τὰ γεγνημένα, ἐνόμισεν ὅτι ὁ οὐρανὸς ἔπεσεν ἐπ' αὐτῆς. . . Ἐλειποθύμησε . . . καὶ ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ ἀναισθητος, εἰ μὴ πάντες οἱ παριστάμενοι ἔσπευδον εἰς βοήθειαν καὶ ὑποστήριξιν αὐτῆς.

Μετ' ὀλίγον ἀφ' αὐτῶν συνῆλθον εἰς ἑαυτήν, ἀνερώνησεν « ὦ Θεέ μου, Θεέ μου! ὅποιαν τρομερὰν συμφορὰν μοὶ ἐπέβηλες! Ἀχ, Ἑρρίκε μου, ἀκριβέ μου Ἑρρίκε! ὦ σύζυγε, ἀγαπητέ μου σύζυγε ! ἡ ἀγγελία αὕτη πολὺ πικρότερον θὰ σὲ πληγώσῃ παρὰ τὸ ξίφος τοῦ ἐχθροῦ! Φίλτατόν μου τέκνον, ποῦ τάχα εὕρισκεσαι τώρα; εἰς ποίας τάχα χεῖρας περιέπεσες; ὦ! ἐὰν διαφθάρῃς ὑπὸ τῶν ληστῶν καὶ αὐξήθῃς ἀνευ καλῆς ἀνατροφῆς καὶ ἡθικῆς, πόσον μεγάλη θὰ ᾔηεν ἡ τοιαύτη συμφορὰ! πολὺ προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ σὲ θρηνῶ νεκρὸν εἰς τὸ λίκνον σου, μικρὲ Ἑρρίκε! Τότε βεβαίως θὰ παρίσασο ὡς ἄγγελος παρὰ τὸν θρόνον τοῦ Πλάστου σου, καὶ ἐγὼ θὰ εἶχον

τὴν γλυκεῖαν παρηγορίαν, ὅτι θὰ σὲ ἴδω πάλιν μίαν ἡμέραν εἰς τοὺς οὐρανοὺς! ἀλλὰ τώρα φεῦ! στεροῦμαι καὶ τὴν μόνην ταύτην παρηγορίαν. Ἄχ! Ἐρρίκε μου, ὁποῖός τις θὰ καταστήσῃς, ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων ἀνθρωπομόρφων θηρίων ἀνατρεφόμενος;

Μετὰ ταῦτα γονυπετήσασα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀνατείνασα τὰ πλήρη δακρύων ὄμματα καὶ τὰς τρεμούσας αὐτῆς χεῖρας, ἀνέκραξεν· «ὦ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε Θεέ, ἡ μόνη παρηγορία τῶν τεθλιμμένων καὶ προστασία τῶν ὀρφανῶν! Τὸ τέκνον μου ἠρπάγη ἀπὸ τῶν χειρῶν μου· ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἰδικῶν σου χειρῶν ἀδύνατον ν' ἀφαιρεθῇ. Ἐγὼ μὲν ἀγνοῶ εἰς ποῖα ἄγρια δάση, εἰς ποῖον σκοτεινὸν σπήλαιον ληστῶν εὐρίσκεται κεκρυμμένον· ἀλλ' ὁ ὀρθαλμὸς σου βλέπει αὐτό, ὅπου ἂν ὑπάρχῃ. Ἐγὼ μὲν δὲν δύναμαι νὰ δώσω εἰς τὸ ἀδύνατον τοῦτο πλάσμα οὐδεμίαν βοήθειαν, οὐδεμίαν προστασίαν, ἀλλὰ Σὺ καὶ μόνος Σὺ δύνασαι νὰ προφυλάξῃς αὐτό. Σὺ ὅστις ἀκούεις τὸν κρωγμὸν τοῦ μικροῦ κόρακος, ἀκουσε ὁμοίως καὶ τοὺς κλαυθμηρισμοὺς τοῦ ἀπροστατεύτου ἐκείνου παιδίου, ὅπερ ἀναμφιβόλως κλαίει καὶ θρηνεῖ, ἀναζητοῦν τὴν μητέρα καὶ τὴν τροφὸν αὐτοῦ! εἰς ἐμέ δὲ καὶ τὸν ἀγαπητὴν σύζυγόν μου δὸς ὑπομονήν, διὰ νὰ ὑποφέρωμεν τὴν λύπην τῆς μεγάλης ταύτης συμφορᾶς. Ἄν καὶ ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων ὑστέρησεν ὑμᾶς τὸν μικρὸν ἐκείνον ἄγγελον, ἀλλὰ Σὺ, Κύριε, συνεχώρησας τοῦτο. Σὺ διετάξας οὕτω γενέσθαι. Γενηθῆτω λοιπὸν τὸ θελημά σου τὸ ἅγιον· Εἰς Σὲ λοιπὸν ἀφιερῶ μετὰ πιστῆς καὶ συντετριμμένης καρδίας τὸ τέκνον μου. Ἐλπίζω δὲ ἔχουσα πεποιθήσιν εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν σου καὶ αὐτῇ μου ἡ λύπη νὰ μεταβληθῇ εἰς χαράν.» Διὰ τῆς προσευχῆς ταύτης ἡσθάνθη παρηγορίαν τινὰ καὶ ἀνακούφισιν ἡ τεθλιμμένη καρδιά τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης μητρός. (ἀκολουθεῖ.)

Φυσιχὴ.

Ἐπιστήμη θελκτικωτέρα ἐκείνης, ἥ ὅποια ἐξηγεῖ τὰ τῆς φύσεως φαινόμενα, δὲν ὑπάρχει. Βλέπομεν, ὅτι τὸ ἅλας καὶ ἡ χιών εἰσὶ λευκά, τὰ ρόδα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐρυθρά, τῶν φυτῶν φύλλα πράσινα, κίτρινον τὸν ἡράνθεμον (τὸ μέγα χαμόμηλον).

ἀλλά, φεῦ, πόσον ὀλίγοι ἄνθρωποι ἤρωτήθισάν ποτε τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν ταῦτα φαίνονται τοιαῦτα! Γινώσκωμεν ὅτι ὁ μὲν πλάγιαιλος παράγει φωνὴν μουσικὴν, ὁ δὲ ἐρραγισμένος κώδων ἔχον ἄσύμφωνον· ὅτι τὸ πῦρ εἶνε θερμόν, ὁ πάγος ψυχρὸς καὶ ἡ φλεγόμενη λαμπὰς φωτεινὴ· ὅτι τὸ ὕδωρ ἐν μὲν τῇ θερμότητι βράζει, ἐν δὲ τῷ ψύχει πήγνυται. Ἀλλ' ὅταν παιδίον τι ἀτενίζον εἰς ἡμᾶς ζητῇ τὸν λόγον τούτων τῶν φαινομένων, ποσάκις, μὴ ἰδότες καὶ ἡμεῖς αὐτοί, ἐπιβάλλομεν εἰς τὸ παιδίον σιωπὴν, ἀποκαλοῦντες τὰ ζητήματα, ἅπερ ἡ ἀφελὴς αὐτοῦ περιέρχεται προτείνει εἰς ἡμᾶς γελοῖα καὶ φλυαρίας!

E. K. BREOLEY.

Κλεις ἐπιστημον καί.

Οἱ περισσότεροι τῶν ἀναγνωστῶν γνωρίζουσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1837 ἔτους ὑπάρχει παρ' ἡμῖν βιβλίον, οὗ ἡ ἐπιγραφή «Κλεις ἐπιστημονική.» Τὸ βιβλίον τοῦτο κατὰ πρῶτον εἶχε φανῆ ἐν Ἀγγλίᾳ, μετὰ ταῦτα ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐσχάτως ἐνταῦθα, χάρις εἰς τὸν κ. Περικλῆ Ι. Κριτίδην.

Τοσαύτην ἐν Εὐρώπῃ ἀγάπην ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν σπουδὴν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, ὥστε σοφὸς ἐν Γαλλίᾳ δημοσιογράφος, ὁ κ. Ἰσιδωρος Κάχεν (Isidore Cahen), ἰδὼν αὐτήν, ἰδοὺ τί ἀμέσως ἔσπευτε νὰ δημοσιεύσῃ διὰ τῆς ἐφημερίδος αὐτοῦ.

« . . . χρεωστῶ νὰ τὸ ἐμολογήσω ἐν τῇ ἀναγνώσει τῆς Ἐπιστημονικῆς Κλειδὸς τοσαύτην ἡσυχάνην χαρὰν, ὥστε τινὲς ἴσως θὰ μ' ἐγέλων, ἂν μ' ἐβλεπον· Ὁ σοφὸς Βρεζιέρ, ὃς συνέταξε τὴν ἀξιόλογον ταύτην ἐπιτομὴν, μοὶ ἐπροξένησεν εὐχαρίστησιν, ἣν ἀναμφισβόλως δὲν ὑπερέβαινεν ἡ τοῦ καρδινάλιου Ἀγγέλου Μαΐου, ὅτε ἡδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ τὰ παλιμψήστα τὰς (μεμβράνας) . . . Ἐπεθύμουν νὰ βλέπω ἐν τῇ Γαλλίᾳ ἅπαντας ἀναγινώσκοντας ἀντὶ τῶν ἀξίας 4 σολιδίων μυθιστορημάτων, καὶ περ κεκοσμημένων, ζωγραφίας, τὸ πολύτιμον τοῦτο βιβλίον. Οἱ Ἀγγλοὶ εὐτυχῶς οὔτε εἰς τὰς ὁδοὺς περιφέρονται, οὔτε εἰς τὰ τρεχούδια καὶ ἀποτροπαια τρέχουσι μυθιστορήματα, οὐδὲ ἀξιοκατάκριτον ποιοῦσι χρῆσιν τῶν

χρημάτων αὐτῶν, ὡς οἱ ἡμέτεροι, ἀλλ' ἀγαπῶσι νὰ ἀγοράζωσι τὰ τοιαῦτα βιβλία καὶ βιβλιοθήκας νὰ συνιστῶσι μικράς».

Ἰδοὺ λοιπὸν διατί οἱ Ἀγγλοι προώδευσαν τοσοῦτον καὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας! Ἰδοὺ διατί ἡ ναυτικὴ δύναμις καὶ τὸ παγκόσμιον τῶν Ἀγγλῶν ἐμπόριον ἀνοίγει ἀγοράς δι' ὅλα τὰ προϊόντα τῶν καὶ συσσωρεύει εἰς τὴν Βρετανίαν τὸν πλοῦτον ὅλων τῶν λοιπῶν χωρῶν τοῦ κόσμου! Ἰδοὺ διατί τῆς Ἀγγλικῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας τὰ προϊόντα εἰσὶ διάσημα! Ἰδοὺ διατί οἱ Ἀγγλοι ἀνεβίβασαν τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν εἰς ἀνώτατον βαθμὸν ἐντελείας. Ἰδοὺ τέλος διατί οἱ Ἀγγλοι καὶ ἐδοξάσθησαν καὶ πλοῦτον ἀπέκτησαν καὶ τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τῶν ἐθνῶν ὅλων κατέχουσιν.

Ἰουδαῖος καὶ Χριστιανός.

Ἐντὸς στενοῦ τινος καὶ βαθέος

Φρέατος ἔπεσεν Ἰουδαῖος·

Κλίμακα φέρων Χριστιανός,

Τὸν τάλαν' ἤλθε ταχὺς νὰ φθάσῃ

Κ' ἐκ τοῦ πυθμένου αὐτὸν ν' ἀρπάσῃ,

Μὴ ἀποθάνῃ ἐλεεινῶς.

Ἀλλ' ἐκ τοῦ βράθους ὁ Ἰουδαῖος

«Ἀνθροῖπε, εἶπεν, ἦ)θες ματαίως·

«Οὐδὲν ἡ κλίμαξ μὲ ὠφελεῖ·

Σάββατον εἶνε, εὐχαριστῶ σοι·

Σήμερον πρέπει πάντες ν' ἀργῶσι·

Οὕτω προστάζει ἡ ἐντολή.

Ἀναφανείσῃς νέας πρῶτας,

Ἐκ τοῦ βαράθρου τῆς ἀπωλείας

Ἵψοῦντ' ὀξεῖαι ἀνδρὸς φωναί·

Ἐθρήνει, κλαίων, ὁ Ἰουδαῖος·

Πρόσελθε, φίλε, σπεῦσον ταχέως·

Ποῦ εἶν' ἡ κλίμαξ, Χριστιανέ;

Εἰς τοῦ βαράθρου ἐλθὼν τὸ χεῖλος

Καὶ καταβλέψας, εἶπεν ὁ φίλος·

«Ἦ συμφορὰ σου εἶνε κακὴ·

Σὲ ταλανίζω καὶ σὲ λυποῦμαι,

Ἀλλὰ τὸ ἔργον πολὺ φοβοῦμαι·

Σήμερον εἶνε Κυριακή».

ΑΒΔΟΛΑ ΑΖΙΖ.

Ὁ νῦν Σουλτάνος ἡ αὐτοκράτωρ (παδισάχ, χάν) τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, δεύτερος υἱὸς τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάν Ἀβδοῦλ Μετζήτ, ἐγεννήθη τὴν 28 Φεβρουαρίου 1830 ἡ, κατὰ τὴν μωαμεθανικὴν χρονολογίαν, 15 Σαμπάν 1245 Ἑγίρας, καὶ διεδέχθη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὴν 13 Ἰουνίου 1861. Πρὶν ὁ Ἀβδοῦλ Ἀζιζ ἀναβῆ τὸν θρόνον, πολλοὶ καὶ διάφοροι γινῶμαι ἐπεκράτουν περὶ αὐτοῦ καὶ κοινῶς ἐνομιζέτο ὅτι ἦτο θιασώτης τῶν ἀρχαίων ὀθωμανικῶν ἰδεῶν διὰ τοῦτο καὶ ζῶντος ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, οἱ ἀνέχοντες εἰς τὸ κόμμα τοῦτο εἶχον ἀποπειραθῆ νὰ τὸν ἀντικαταστήσωσιν εἰς τὸν θρόνον. Ἀλλ' αἱ μὲν ἀποπειραὶ αὐταὶ ἀπέτυχον, ὁ δὲ Ἀζιζ ἐφένδης (ὡς ἐκαλεῖτο τότε), ὁ ὁποῖος διετέλει εἰς παντελῇ ἄγνοίαν τῶν ἐνεργουμένων, ἐξηκολούθει ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀγαπάται ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, διάγων ἀπράχμονα καὶ ἀγροτικὸν βίον.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του ἀναβὰς τὸν θρόνον κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον τῆς διαδοχῆς, πρῶτον αὐτοῦ μέλημα ἐθεώρησε τὴν βελτίωσιν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων καὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους. Πρὸς τοῦτο ὅθεν παρεχώρησε μέγα μέρος τῆς ἐπιχορηγήσεως αὐτοῦ, κατήργησε πολλὰς συντάξεις ἀναξίως ἢ κατὰ χάριν διδομένας, ἡλάττωσε τοὺς ἀδρούς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων, ἐξῆρε τὸ φρόνημα τοῦ στρατοῦ, κατατάξας ἐν αὐτῷ καὶ τὸν πρὸ τῆς στέψεως γεννηθέντα υἱὸν αὐτοῦ Ἰτζεδδὶν ἐφένδην (τὸν ὁποῖον ἀνέτρεφεν ἐν γνῶσει μὲν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ κρυφίως, σεβόμενος τὰ ὀθωμανικὰ ἔθιμα) καὶ τινὰς τῶν υἱῶν τοῦ Σουλτάν Μετζήτ, καὶ παρήγγειλεν εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς πόλεις πολλὰ πλοῖα τῆς νεωτέρας ἐφευρέσεως. Συνάμα δὲ ἐπεκύρωσε τὸ Χάττι Σερίφ τοῦ Γκιούλ χανέ καὶ τὸ Χάττι-Χουμγιούν τοῦ 1856, ὑπεσχέθη τὴν ἰσότητά εἰς πάντας αὐτοῦ τοὺς ὑπηκόους ἀνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκείας, καὶ κατὰ τὸ 1868 καὶ 1869 ἔτος ἐξεφώνησεν ἐν τῇ Ἰψ. Πύλῃ ἐναρκτηρίου λόγους, ἐμπνεομένους ὑπὸ φιλελευθέρων καὶ μεταρρυθμιστικῶν ἀρχῶν.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀνεφύησαν πολλὰ σπουδαῖα ζητήματα, τὸ τοῦ Αἰθάνου, τὸ Μαυροβουνιωτικόν, τὸ Ρουμανικόν, τὸ τῶν Σερβικῶν φρουρίων καὶ τὸ Κρητικόν, εἰς τὰ ὅποια ἐπεδείξατο πολ-

λὴν νομισμένην, ἀναθέσας τὴν διεξαγωγὴν αὐτῶν εἰς τοὺς ἱκανωτάτους ἄνδρας. Οὕτως ὁ μὲν Φουάτ κατέστειλεν ἐντὸς ὀλίγου τὰς ταραχὰς τοῦ Αἰθιόπου· ὁ δὲ στρατάρχης Ὁμέρ ἐπέβαλε τὴν εἰρήνην εἰς τοὺς Μαυροβουνίους ὑπ' αὐτὰ τὰ τεῖχη τῆς πρωτεύουσας αὐτῶν τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1863· ὁ δὲ Ἀαλῆς, βοθηόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Φουάτ, ἠδυνήθη κατὰ τὰ τρία τελευταῖα ζητήματα νὰ ὑπερικήσῃ τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα προσκόμματα. Κανονίσας τὰς πρὸς τὴν Τουρκίαν σχέσεις τῆς Αἰγύπτου μετὰ τοῦ Ἀντιβασιλέως Ἰσμαὴλ πασᾶ, ἐπισκέφθη κατὰ τὸ 1863 τὴν Αἴγυπτον, καὶ βραδύτερον παρεδέχθη τὴν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαδοχὴν, κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας. Τὴν 9 Ἰουνίου 1867 ὁ ἀληθὺς φίλος τῆς προόδου Σουλτάνος καταπατῶν τὰς ἀρχαίας προλήψεις ἐξέπλευσεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Γαλλίαν, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν ἐν Παρισίῳ παγκόσμιον ἔκθεσιν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Λονδίνον, καὶ διελθὼν διὰ Γερμανίας εἰς Βιέννην, διὰ τοῦ Δουδάβεως ἐπανήλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 25 Αὐγούστου, τυχὼν λαμπρᾶς ὑποδοχῆς. Τὸν Ἀβδούλ Ἀζίζ ἐπισκέφθησαν οἱ ὑποτελεῖς ἡγεμόνες Αἰγύπτου Ἰσμαὴλ πασᾶς, Ρουμανίας Κάρολος καὶ Σερβίας Μιχαήλ· ὑποβαλόντες δ' εἰς αὐτὸν τὴν ὑποταγὴν των ἔτυχον φιλοφρονεστάτης ὑποδοχῆς.

Ὁ νῦν Σουλτάνος ἀνεγνώρισε τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας, τὰ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, τὴν Ἰσπανικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1868, συνωμολόγησεν ἐμπορικὰς συνθήκας καὶ ἐσύστησε τὸ παράσημον Ὀσμανιέ.

Τὰ ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ καλὰ.

(Συνέχεια).

Ἀγαπητοὶ φίλοι.

Μετὰ μεγάλην μου χαρὰν καὶ συγκινημένην καρδίαν σὰς βλέπω συνηλθοισμένους εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο κατάστημα τῆς πόλεώς μας διὰ νὰ σκεφθῶμεν ὁλοϊδμοῦ περὶ ζητήματος, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἔφερε τὰ μεγαλειότερα εὐεργετήματα εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ ἡλευθέρωσε πολλὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν ἐκ τῆς πείνης θάνατον.

Τὸ πρᾶγμα ὁμως δὲν εἶνε τόσο ἐύκολον διὰ νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω, καὶ ἴσως ἀπαιτοῦσεν ἄνθρωπον πολὺ ἀξιώτερον ἐμοῦ. Ἑλπίζω ὁμως εἰς ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς ἀρχιμμάτους ἀλκιεῖς ἀπέδειξε σοφοὺς θεολόγους, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν θερμῶς ἐπικαλοῦμαι, προβαίνω εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ πράγματος· σεῖς δὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ χαρίσετε δι' ὀλίγον καιρὸν τὴν προσοχὴν σας.

Κανεῖς νομίζω δὲν θὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ κατάσασις τῶν συντεχνιῶν (συναφίω) ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀποβαίνει χειροτέρα καὶ δυσ-χῶς δὲν βλέπει τις ποῦ θὰ σταματήσῃ τὸ κακόν· ὅλοι γενικῶς παραπονούμεθα ὅτι τὰ κέρδη ἔλειψαν καὶ ὅτι ἀντὶ τὰ κεφάλαια ἐκάστου ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ νὰ αὐξάνουν, ἀπ' ἐνδυνάμειας ὀλιγοστεύουν· ποῖα λοιπὸν εἶνε ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ τούτου καὶ πῶς δύναται νὰ θεραπευθῇ; ἰδοὺ τὸ ἀντικείμενον περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται—δὲν εἶνε πολλὰ ἔτη ὅπου ἡ Εὐρώπη δὲν εἶχεν ἀκόμη τὴν καλὸν νόησιν νὰ μᾶς ἐφοδιάζῃ μῆτε ἀπὸ ὑποδήματα μῆτε ἀπὸ φορέματα μῆτε ἀπὸ ἐπιπλα, ἢ καὶ ἂν μᾶς ἔστειλε, ἦσαν τόσο ὀλίγα, ὥστε οὔτε κρῦον οὔτε ζέστην μᾶς ἔκαμναν κατὰ τὴν παροιμίαν· σήμερον ὁμως τόσο πολλὰ μᾶς στέλλει καθ' ἐκάστην καὶ τόσο ἐύθηνά, ὥς ὁ καθείς προτιμᾷ ὡς ἐύθηνότερα τὰ πράγματα τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὰ ἐντόπια, ἂν καὶ ἐκεῖνα διαρκοῦν ὀλιγώτερον. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ αἰτία τῆς ἀπραξίας, τὴν ὁποίαν καὶ ἐξ ὑμῶν οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Τὸ χρηματικὸν ὄλονεν ὀλιγοστεύει· πόθεν τοῦτο; ἐύκολον νὰ τὸ ἐννοήσωμεν, ἀφοῦ συλλογισθῶμεν ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀγοράζει τὸν βάμβακα καὶ τὸ μαλλίον μὲ τὸ καντάρι καὶ μᾶς τὸν πωλεῖ μὲ τὴν ὀκᾶν· ἀγοράζει τὴν μέταξαν μὲ τὴν ὀκᾶν καὶ μᾶς τὴν πωλεῖ μὲ τὸ δράμι. Τόπος λοιπὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ μεταλλικὸν ὄλονεν φεύγει δὲν δύναται παρὰ νὰ πτωχύνῃ. Ἀνάγκη καὶ ἀνάγκη μεγάλη, πρὶν τὸ κακὸν καταντῆσθαι ἀθεράπευτον, νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῆς ταχείας θεραπείας αὐτοῦ· ἡ δὲ θεραπεία μόνον δι' ἐνὸς καὶ μόνου ἰατρικοῦ δύναται νὰ κατορθωθῇ καὶ τοῦ το εἶνε ὁ σ υ ν ε τ α ρ ι σ μ ὁ ς.

Τί δέ ἐστι συνεταρισμός; ἔκωσις κεφαλαίων καὶ ἐργασίας· θέλετε νὰ κατασκευάζετε τὰ χειροτεχνήματά σας καὶ εὐθηνὰ καὶ κομψὰ καὶ νὰ δυνηθῆτε νὰ συναγωνισθῆτε μετὰ τῆς Εὐρώπης, ἐνώσατε τὰ κεφάλαια καὶ τὴν ἐργασίαν σας· δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου οἱ Εὐρω-

παῖοι ἔφθασαν ὅπου σήμερον τοὺς βλέπομεν. Δὲν εἶνε τὸ αὐτό, φίλοι μου, ὁ ἴδιος τεχνίτης νὰ τελειῶνῃ ἐν ἐρχόχειρον καὶ τὸ νὰ τὸ τελειώσῃ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἔμοῦ, ὅταν εἰς ἐργάτης ἀναλαμβάνῃ ἐν μόνον μέρος τῆς ἐργασίας, τόσον γυμνάζεται εἰς αὐτό, ὥς καὶ τελειότερος γίνεται καὶ ταχύτερος καὶ ἐπιδεξιώτερος. Προσέτι τὰ μικρὰ κεφάλαια μικρὰ καὶ ἀσήμαντα κέρδη φέρουσιν· ἐνῷ τὰ μεγάλα καὶ κέρδη μεγάλα ἀποφέρουσι. Καθὼς ὅμως διὰ νὰ κτίσωμεν οἰκοδόμημα σερρὸν χρειάζονται λίθοι μεγάλοι καὶ λίθοι μικροὶ προσέτι δὲ καὶ ἀμμοκονία (ἄσβεστος) διὰ νὰ συνδέῃ πρὸς ἀλλήλους τοὺς λίθους· τοιοῦτοτρόπως διὰ τὸ μέγα οἰκοδόμημα τοῦ συνεταιρισμοῦ χρειάζονται τεχνῖται μεγάλοι καὶ τεχνῖται μικροί· προσέτι δὲ καὶ ἀμοιβαία ἀγάπη ἀδελφικὴ πρὸς ἀλλήλους, διὰ τῆς ὁποίας νὰ συνδέωνται τὰ διάφορα μέλη. Λοιπὸν γενικὸς συνεταϊρισμός· ἰδοὺ ποῦ ἐγκεῖται ἡ σωτηρία μας. Συνεταιρισμός μεταξὺ τῶν τεχνιτῶν, συνεταϊρισμός μεταξὺ τῶν μεταπρατῶν, συνεταϊρισμός μεταξὺ τῶν μικρεμπόρων, συνεταϊρισμός μεταξὺ τῶν μεγαλεμπόρων. Τί χρειάζονται διὰ τοὺς τεχνίτας αἱ εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως μικραὶ φωλεαί, τὰς ὁποίας διὰ τοῦ ἰδρωτός σας κατὰ πᾶσαν τριετίαν ἐξαγοράζετε; τίς εἶνε ἐκεῖνος ὅστις δὲν πληρῶνει κατ' ἔτος ὡς ἐνοίκιον τοῦ ἐργαστηρίου του τὸ τρίτον ἢ τὸ τέταρτον τῆς ὅλης ἀξίας αὐτοῦ; ἐνώσατε τὰ μικρὰ σας κεφάλαια καὶ θὰ σχηματίζεται κεφάλαια κολοσσιᾶ· μὲ αὐτὰ θὰ δυνηθῇτε νὰ κτίσετε ἐξωθεν τῆς πόλεως, ἢ κατὰ τὴν γέφυραν ἢ κατὰ τὸ τεπετζίκι ἢ εἰς τὴν ὠραιότητα καὶ εὐάερον θέσιν τοῦ καρτασίου οἰκοδομᾶς ὠραίας, εὐρυχωροῦς, ἀναπαυτικᾶς, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατὰ δμάδας ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ θὰ συνεργάζεσθε ἐν ἀνένσει, ἀναπνέοντες κατὰ τὰς θερμὰς τοῦ καλοκαιρίου ἡμέρας ἀντὶ τοῦ μολυσμένου ἐκ τῶν νεκροταφείων καὶ τῶν λοιπῶν ἀκαθαρσιῶν ἀέρος τῆς πόλεως τὴν δροσερὰν αὔραν τῆς θαλάσσης, καὶ ἀποφεύγοντες τὴν τύρβην τῆς πόλεως, θὰ ἀπολαμβάνεται τὴν μαγευτικὴν θεάν τῆς γαληνιώσης θαλάσσης. Συστήσατε ἐκάστη συντεχνία τέσσαρα ἢ πέντε πρὸς ἐξόδους καταστήματα εἰς τὰ διάφορα κέντρα τῆς πόλεως, ἀναθέτοντες τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἱκανωτέρους ἐξ ὑμῶν· διαμιορασθῇτε τὴν ἐργασίαν καὶ ἅς ἀναλάβῃ ἕκαστος ὅ,τι

εἶνε ἱκανὸς διὰ νὰ πράττῃ. Ἐργαζόμενοι μακρὰ τῶν οἰκογενειῶν σας, μὴ φοβηθῆτε τὴν ἐν καιρῷ χειμῶνος κατὰ τὸ ἐσπέρας μεταβάσιν εἰς τὰς οἰκίας σας· τὸ πρᾶγμα εἶνε εὐκατόρθωτον καὶ εὐκόλως συνηθίζεται. Ὑποδήματα καλὰ, εἰς κηρωτὸς (μουσαμᾶς) καὶ ἐν μάλλινον περιλαίμιον, ἰδοὺ ἡ εὐκολία. διὰ τοὺς ἀγάμους οὐδεὶς λόγος· οὗτοι δύνανται εἰς μὲν τὸ ἰσόγειον πάτωμα νὰ ἐργάζωνται εἰς δὲ τὸ ἀνώγειον νὰ κοιμῶνται, κατασκευάζοντες αὐτὸ ἐν εἶδει στρατῶνος· οἱ δὲ ἔγγαμοι μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν θὰ ᾔην εἰς θέσιν νὰ κτίσωσι καὶ τὰς οἰκίας των πλησίον τῶν ἐργοστασίων των· διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν κεφαλαιῶν θὰ δυνηθῇτε νὰ εἰσάξητε εἰς τὰ καταστήματά σας ἐκ τῶν μηχανῶν τὰς εὐκολωτέρας καὶ ὠφελιμωτέρας, τελειοποιῶντες τὰ ἔργα σας καὶ εὐκολύνοντες τὴν ἐργασίαν σας· θὰ δυνηθῇτε νὰ στείλετε τοὺς παῖδας σας εἰς τῆς Εὐρώπης τὰ πολυτεχνεῖα νὰ σπουδάσωσιν ὅσα δὲν γνωρίζετε καὶ νὰ τὰ διδάξωσιν ἐπανερχόμενοι καὶ εἰς ὑμᾶς. (ἀκολουθεῖ)

Περίεργος ἐπιστολὴ

τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας πρὸς τὴν βασιλίσσαν
τῆς Ἀγγλίας.

Γενομένης τῆς μετὰ τῆς Ἀγγλίας περὶ εἰρήνης συνθήκης καὶ πληρωθέντων ὑπὸ τῶν Κινέζων ἑκατομμυρίων τινῶν ταλλήρων, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἐν Ὁξφόρδῃ Ἀκαδημίας τὸν τίτλον τοῦ Διδάκτορος. Ἡ οὐρανία Αὐτοῦ Μεγαλειότης λοιπὸν ἔγραψεν ἰδίᾳ χειρὶ ἐπὶ μετάξης χαριεστάτην ἐπιστολὴν καὶ ἀπέστειλε πρέσβυν τὸν Το-Φο-Φοῦ εἰς Λονδίνον, ὅπως αὐτοπροσώπως ἰδίᾳ χειρὶ τὴν ἐγχειρίσῃ τῇ Α. Μ. τῇ Βασιλίσῃ Βικτωρίᾳ.

«Βικτωρία μου, εἶμαι μόνος κυριάρχης τῆς οὐρανίου αὐτοκρατορίας, αὐτοκράτωρ, Θεὸς τῶν Κινέζων, τῆς γῆς, ἀντανάκλασις τοῦ Θεοῦ...

«Εἶδον καλοκάγαθως διὰ τοῦ σεβαστοῦ μου ὀφθαλμοῦ τὴν πρὸς με ἀποσταλίσαν περγαμηνήν, ἐξ ἧς συνεπέρανα ὅτι μετὰ τῶν αὐτῶν τῶν ἐχόντων ἐρυθρὰς τρίχας ὑπισχνεῖσθε μετ' ὅλου τοῦ σεβασμοῦ

νά βελτιωθῆτε διὰ τῆς εἰρήνης. Ὅπως δ' ὅλη ἡ ἡπειρος τῆς γῆς μάθῃ ὅτε εἶμαι οἰκτίρων, ἕκαμα τὴν εἰρήνην.

« Ἀπὸ τοῦδε δύνασθε νὰ ζῆτε ἐν ἡσυχίᾳ, ἀρκεῖ νὰ παύσῃ νῦν ἡ πρὸς με ἀντιζηλία σου. Θὰ διατηρήσω τὸν λόγον μου.

« Διέταξα νὰ μὴ ἀποκαλῶνται πλέον οἱ βάρβαροι υἱοὶ σου ἐρυθροὶ καὶ νὰ μὴ τοῖς παρέχωσι πλέον οἱ Κινέζοι μου φόβους. Ἄς ἔρχωνται λοιπὸν καὶ ἄς ἐμπορεύωνται ἐνταῦθα, ὅπως δύνωνται νὰ πίνωσι τὸ τέιον καὶ βελτιώσωσιν οὕτω τὴν οἰκτράν κατάστασίν των, καλῶς ἐννοουμένου ὅτι πλέον δὲν θὰ καταστρέψωσι τὰς πόλεις μου μὲ τὰς μεγάλας αὐτῶν πάλλας καὶ μὲ τὰ ἄφρονα ἐγκλήματά των. Θὰ τοῖς δοθῇ ἐλευθερία νὰ εἰσέρχωνται ἐντὸς τῆς αὐτοκρατορίας μου ὑπὸ συνοδίαν καὶ μακρόθεν νὰ ρίπτωσι βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀντανακλάσεως τῆς σοφίας μου.

« Δὲν εἶνε πολὺ ἀργά, ἐὰν πραγματικῶς ἦνε πρὸς τοῦτο διατεθειμένοι. Δύνανται οὕτω νὰ ἀποκτήσωσι πλείστην παιδείαν καὶ ἐπιστήμην. Διέταξα τὸν Το-Φο-Φοῦ νὰ σὲ ἀποκαλέσῃ ἀνεψιὸν τῆς μεγάλης Ἀρχτοῦ καὶ ἀδελφὴν τοῦ Κρόνου, ταῦτοχρόνως δὲ νὰ σοὶ ἐγγχειρίσῃ εἰς ἐνδειξιν τιμῆς κιβώτιον ἐν ἐμπεριέχον ταινίας καὶ ἕτερον κιβώτιον ταμβάκου ὅπως σὲ ἐξυπνά.

» Εἶθε νὰ μὴ σοὶ λείψῃ οὐδέποτε τὸ τέιον, οἱ δὲ πόδες σου νὰ γίνωνται ἀείποτε μικρότεροι. Ἡ χάρις μου εἶνε ἄπειρος.»

Λύσεις

τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ αἰνίγματος.

Υ π ν ο ς, Ξ γ ς (Χοῖρος), Π ν ο ὕ ς, Ν ο ὕ ς.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Βασιλεύω κ' ἔχω κράτος τὰς ἐκτάσεις τοῦ αἰθέρος.

Ἄν τὴν κεφαλὴν μου κόψῃς

Τέσσαρας θὰ ἴδῃς ὄψεις

Τὸ φθινόπωρον, τὸ ἔαρ, τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

« Ἄλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου ».

(Συνέχεια ἴδε σελ. 147).

Ἡ ΔΕΞΙΣ παιδεία σημαίνει ἐνταῦθα τὴν ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν ἐνὸς παιδίου. Οἱ γονεῖς ὅθεν παραγγέλλονται νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των καθ' ὃν τρόπον ὁ Κύριος ἐγκρίνει, ἥτοι ὀφείλουσι νὰ διδάσκωσιν εἰς αὐτὰ τὴν ἀρετὴν καὶ θρησκείαν. Ἡ δὲ λέξις νοουθεσία σημαίνει κατὰ γράμμα τὸ βάλλειν εἰς τὸν νοῦν, τὸ ἐνθυμίζειν, τὸ συμβουλεύειν, τὸ διδάσκειν. Καὶ ἡ ἔννοια ἐδῶ εἶνε νὰ ἐνθυμίζωσιν εἰς αὐτὰ περὶ τοῦ Κυρίου, τῆς ὑπάρξεως, τῶν τελειοτήτων, τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, ὅπερ ἔχει ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ τῆς ζωῆς των. Αὕτη ἡ ἐντολὴ εἶνε θετικὴ καὶ σύμφωνος μέθ' αὐτῆς τὰς διαταγὰς τῆς Γραφῆς, τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀναφερομένας. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφιβάλῃ ὅτι ἡ Γραφὴ ἐπιτάττει τοὺς γονεῖς τὸ χρεὸς τοῦ νὰ προσπαθῶσι νὰ ἐκπαιδεύωσι τὰ τέκνα εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς θρησκείας καὶ νὰ θεωρῶσι τὸ καθῆκον τοῦτο ὡς τὸν μέγαν σκοπὸν τῆς παρουσίας ζωῆς, ὅπως προετοιμάσωσιν αὐτὰ διὰ τὸν οὐρανόν. Πολλοὶ ὁμῶς συνήθως λέγουσιν ὅτι τὰ παιδιὰ δὲν πρέπει νὰ διδάσκωνται τὴν θρησκείαν, διότι ἀκούουσι περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ περὶ τὴν θρησκείαν ἀδιάφοροι ἐναντιώνονται ἢ ἀμελοῦσι τὸ ὑπὸ τοῦ ρητοῦ ἐπιταττόμενον καθῆκον· ἡ δὲ πρόφασις αὐτῶν ἰκοινῶς εἶνε ὅτι τὸ νὰ διδάσκηται ἡ θρησκεία εἰς τὰ παιδιὰ κάμνει αὐτὰ προληπτικὰ καὶ δευτέρως, ἀφηνίξει τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ νοός των καὶ ἐμποδίζει τὴν κρίσιν των, ἥτις πρέπει νὰ ᾔη ἀπροκατάληπτος ἐπὶ τοιούτου σπουδαίου ἀντικειμένου. Εἰς ἀπάντησιν τούτων τῶν ἐνστάσεων καὶ ὑπεράσπισιν τῆς παραγγελίας τῆς Γραφῆς ἐπὶ τούτου τοῦ ἀντικειμένου, λέγομεν, ὅτι τὸ ν' ἀφήσῃ τις τὸ τέκνον του ἄνευ θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶνε σχεδὸν τὸ ἴδιον ὡς ν' ἀφήσῃ ἕνα κῆπον ἄνευ καλλιέργειας. Ὅπως ὁ κῆπος ἀκαλλιέργητος μένων, ταχέως πληροῦται μὲ ζιζάνια καὶ ἀκάν-

θας, οὕτως ὁ νοῦς ἐνὸς παιδίου εὐθὺς πληροῦται μὲ τὰ πάθη τῆς διαφθορᾶς καὶ κακίας, μὴ καλλιεργούμενος μὲ τὴν πνευματικὴν ἐκείνην τροφήν, ἥτις μόνη δύνανται ν' ἀνακαινίσῃ τὴν καρδίαν, ἀφαιροῦσα διὰ τῆς πίστεως τὴν φυσικὴν ροπὴν αὐτῆς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Οἱ τὰ ἄνωθι προφασιζόμενοι ἐκπαιδεύουσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν παιδείαν τοῦ κόσμου· διδάσκουσιν αὐτὰ πῶς νὰ ἀποκτήσωσι τὰ τοῦ κόσμου, νὰ λήθωσι τιμὰς ἀπὸ τοῦ κόσμου, νὰ μετὰσχωσιν εὐνοπολήπτως τῶν τέρψεων τοῦ κόσμου, νὰ φέρωνται κοιμῶς ἐν τῇ συναναστροφῇ, νὰ πλουτήσωσιν· ἀφίνουσιν αὐτὰ ν' ἀναγινώσκωσι μυθιστορίας, αἵτινες ἀραπαύζονται τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ ἐκτενδομένης αὐτὸν εἰς τὸν ἰδανικὸν κόσμον, καὶ οὕτως ἀποκαθίσταται τὸ πνεῦμα τοῦ νεανίου νωθρὸν καὶ νεκρὸν εἰς πᾶν πραγματικὸν ἔργον τοῦ θείου. Διδάσκουσιν αὐτὰ τὸν χορὸν καὶ τὴν μουσικὴν, ὅπως δεικνύουσιν ὅτι τὰ ἀνατρέφουσιν εὐγενῶς. Λαμβάνουσιν αὐτὰ εἰς τὸ θέατρον, (ὅπου αὐτοὶ πορεύονται ἵνα δαπανήσωσι τὴν ἐσπέραν των, ὡς κοινῶς λέγουσιν), ὅπως ἐκπαιδευθῶσιν ἐκεῖ τὴν μεγαλοπρεπῆ μωρίαν, φορτωμένην ἀπὸ μουσικὴν, ὀρχήσεις, μηχανὰς καὶ σκηνογραφίας, « μωρίαν ὅμως ἀληθινήν οὕσαν » ὡς ὁ περίφημος συγγραφεὺς de St. Evremond εὐφυῶς εἶπεν. Ἄγνοοῦσι βεβηλῶς ὅτι τὸ θέατρον εἶνε ἡ διαφθορὰ τῆς καρδίας, διότι ἐκεῖ ὑπάρχει ἀληθὴς πυρὰ καταφλέγουσα ὅλας τὰς εὐτεβεῖς ὁρέξεις τοῦ παιδίου. «Ὅταν, λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅταν ἀνέλθῃς εἰς θέατρον καὶ καθίσῃς, γυμνοῖς μελεσι γυναικῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστῶν, πρὸς μὲν καιρὸν ἡσθητός, ὕστερον δὲ πολὺν ἐκείθεν ἔθρεψας τὸν πυρετόν» δηλ., ὅταν ὑπάρχῃς εἰς τὸ θέατρον, εὐχα ἰστεῖται μὲν τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν βλέπεις τὰς γυναῖκας, πολλάκις μάλιστα ἡμιγύμνους, νὰ παριστάνωσιν ἐπάνω εἰς τὴν σκηνήν, ἀλλ' ὕστερον σὲ κυριεύουν πονηροὶ διαλογισμοὶ καὶ κακαὶ ἐπιθυμίαι. (Χρυσόστ. Τομ. ια'. σελ. 464). Ἄγνοοῦσιν ὅτι τὸ θέατρον ἦτο μία τῶν αἰτιῶν, αἵτινες εἶχον καταστρέφει τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος πρὸ εἰκοσι οὗο αἰώνων. Ὁ μέγας Δημοσθένης προσεῖδε τοῦτο, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα ἀπὸ τὸ ναυάγιον τοῦτο μόλις ἐτόλμησε μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, νὰ προβάλῃ τὴν κατάργησιν τοῦ

περὶ τῶν θεατρικῶν νόμου, δηλαδή τὴν μεταβολὴν τῶν θεατρικῶν εἰς στρατιωτικά. Ἀγνοοῦσιν, ὡς λέγει ὁ Κοραῆς, ὅτι ἡ βασιλεύουσα εἰς τοὺς σκηنيκοὺς ἀρετὴ δὲν εἶνε σωφροσύνη, ὡς καὶ ὅτι πολλὰ δράματα δὲν εἶνε σωφροσύνης διδακτήρια. Ἀγνοοῦσιν ὅτι οὐχὶ μόνον οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ παντὸς αἰῶνος κατεδίδασκαν τὸ θέατρον ὡς μὴ συντεῖνον εἰς τὴν ἀναγκαιοῦσαν οἰκοδομήν, ἀλλὰ καὶ ὁ Σόλων, ὁ Πλάτων, ὁ Δημοσθένης, ὁ Ἱσοκράτης, οἱ ὀλίγοι φρόνιμοι ἄνδρες τὸ πάλαι, ἦσαν ἐναντίοι τοῦ Θεάτρου, διότι συντείνει πρὸς οἰκοδομήν τοῦ κακοῦ, ἦται πρὸς καταστροφὴν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθινῆς εὐσεβείας. . . . Πρὸς τοῦτοις διδάσκουσιν αὐτὰ πολλάκις τὴν κολακείαν καὶ ἐκφράσεις εὐχαριστήσεως καὶ ἀγάπης μὴ ὑπάρχουσας, ἐνόησε δὲ καὶ τὸ ψεῦδος, ὡς σκέπη τῶν ἀληθινῶν αἰσθημάτων, ἥ ὅπως μὴ προσενηθῇ εἰς τινὰ δυσαρέσκεια. Διδάσκουσιν αὐτὰ ν' ἀποφεύγῃ τὰς τέχνας τῆς εὐμηχανοῦ ἀπάτης, ἵνα μὴ ζημιώνωνται εἰς τὰ συμφέροντά των καὶ ἄλλα πολλά, ὅσα νομίζουσιν ὠφέλιμα καὶ λυσιτελεῖν εἰς αὐτά· ἀλλὰ διατὶ δὲν λέγουσιν ὅτι καὶ ταῦτα τὰ μαθήματα ἀφανίζουσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ ὅτι κἀμνοῦσιν αὐτοὺς προληπτικούς; Διατὶ δὲν ἀφίνουσι τὸν νοῦν των ἀδίδακτον πρὸς ταῦτα καὶ ἐλεύθερον ἵνα σχηματίσῃ τὰς ἰδικὰς των κρίσεις καὶ περὶ ἐκείνων, ἀλλὰ μετὰ τῶς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος ἐδίδαξαν αὐτά;

Οἱ ἄνθρωποι εὐχαριστοῦνται νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τὰ θρησκευτικά των αἰσθητά μετὰ προθυμίας. Ὁ ἄπιστος συνήθως δὲν εἶνε πολὺ πρόθυμος νὰ κρίνῃ τὰς θεωρίας του ἀπὸ τὰ τέκνα του. Τὰ τέκνα τοῦ τοιούτου θὰ γίνωσιν ἄπιστα καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ πατρὸς, διότι οἱ ἄνθρωποι διδάσκουσι καὶ διὰ παραδείγματος. Ὅταν ὁ πατὴρ δὲν συχναίῃ εἰς τὴν δημόσιον λατρείαν, καὶ τὰ τέκνα πράττουσι τὸ ἴδιον. Ἐὰν ἀμελῇ τὴν προσευχὴν, διδάσκει καὶ τὰ τέκνα του νὰ μὴ προσεύχωνται. Ἐὰν δὲν ἀναγινώσκῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διδάσκει τὰ τέκνα του νὰ πράττωσι τὸ ἴδιον. Ἐὰν ψεύδεται ἐνώπιον τῶν τέκνων του, διδάσκει αὐτὰ νὰ ψεύδωνται ἐπίσης. Ἐὰν χαρτοπαίξῃ εἰς τὰς ἐσπερινὰς συναναστροφάς, διδάσκει αὐτὰ τὸ κα:αστρεπτικὸν τοῦτο μάθημα. Ἐὰν ὀργίζεται καὶ ἀγροίκως ὑβρίζει τὴν σύζυγον ἢ τοὺς ὑπηρέτας, διδά-

σκεῖ τὰ τέκνα του νὰ μιμῶνται αὐτόν. Τοιαύτη εἶνε ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατον εἰς τὸν πατέρα νὰ μὴ ἐπα-
ναλημβάνῃ συνεχῶς τὰς θρησκευτικὰς του θεωρίας πρὸς τὰ τέκνα
του. Τοῦτου οὕτως ἔχοντος, τὸ παρὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἀπαιτού-
μενον εἶνε ὅτι αἱ διδασκαλίαι του πατρὸς πρέπει νὰ ἦνε ὁρθαί. Τὸ
νὰ διδάσκη ὁ πατήρ τὰ τέκνα του τὴν θρησκείαν τοῦτο δὲν κάμνει
τὸν νοῦν αὐτῶν κοῦφον, προληπτικὸν καὶ ἀνεπιτήδευον νὰ ἐννοή-
σωσι τὴν ἀλήθειαν. Ἡ θρησκεία κάμνει τὸν νοῦν καθαρὸν, εὐσυν-
εῖδητον, πρόθυμον εἰς τὸ νὰ πείθεται, καὶ ἑτοιμὸν εἰς τὸ ν' ἀκολουθῇ
τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δεισδαιμονία, ἡ ὑπόκρισις, ἡ ἀπιστία, καὶ πᾶσα
πλάνη καὶ ψεῦδος βλάπτουσι καὶ διαφθείρουσι τὴν ὀρθὴν κρίσιν τοῦ
νοῦς. Ἐὰν ὁ πατήρ δὲν διδάκῃ τὰ τέκνα του τὴν ἀλήθειαν, ἄλλοι
θα διδάξωσιν αὐτὰ τὴν πλάνην. Ὁ τοῦ νέου συρμοῦ νέος, ὃν ἀπαντᾷ
τὸ παιδίον ἐν τῇ ὁδῷ, ὁ ἐπιδέξις ἀπιστος, ὁ μισῶν τὸν Θεόν, ὁ
στρεβλὸς ἔχων ἀρχὰς ξένος, θα διδάξωσι τὸ παιδίον. Ἀλλὰ δὲν εἶνε
προτιμότερον καὶ καλλίτερον εἰς τὸν πατέρα νὰ διδάξῃ αὐτοὺς τὰ
τέκνα του τὴν ἀλήθειαν παρὰ νὰ διδάξῃ αὐτὰ τὴν πλάνην ὁ ξένος;
Ἡ θρησκεία εἶνε τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον πάντων τῶν λοιπῶν ἀν-
τικειμένων· διότι τὰ μὲν ἄλλα τείνουσι νὰ καταστήσωσιν εὐτυχῇ
τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν παρούσαν πρόσκαιρον ἐπὶ γῆς διαμονήν του,
ἡ δὲ θρησκεία σκοπεύει νὰ καταστήσῃ αὐτὸν εὐδαίμονα αἰώνως
εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει τὰ παιδιά νὰ δι-
δάσκωνται περὶ τοῦ τοιούτου σπουδαίου ἀντικειμένου τὴν ἀλήθειαν.
Εἶνε δὲ ἀναπολόγητοι καὶ ἄξιοι πάσης μομφῆς οἱ γονεῖς ἐκεῖνοι,
οἵτινες δι' ἁλόγους προφάσεις ἀμελοῦσι τὸ ἱερὸν τοῦτο καθήκον·
ὁ δὲ Θεὸς θα τιμωρήσῃ αὐτοὺς αὐστηρότατα. (ἀκολουθεῖ).

Φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα.

Περὶ νοσοκομείων καὶ πτωχοκομείων.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Θεὸς ἡμῶν διδάσκαλος, ἐδίδαξεν εἰς
τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην καὶ ἐπέβαλεν εἰς αὐτοὺς
ὡς καθήκον τὴν ἀγαθοεργίαν, τὴν ἔξοχον ταύτην ἀρετὴν, ἣν ὁ
Χριστιανισμὸς ἐκάλεσε διὰ τοῦ ὀνόματος ἀ γ α π η. Εἰς τὰ ἀρχαῖα
ἔθνη, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἐξηρημένοι εἰς δούλους καὶ κυρίους,

ἡ ἀγαθοεργία ἦτο μάλιστα γνωστὴ, διὰ δὲ τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀδυνάτου οὐδεὶς οὐδεμίαν φροντίδα ἐλάμβανεν. Ἡ ἀγάπη, ἔρετὴ πρὸ πάντων χριστιανικῇ, λαμβάνει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅστις διεκρίνετο ἐξόχως ἀπὸ τοῦς ἄλλοις ἀνθρώπους διὰ τὴν ἀπειρον αὐτοῦ ἀγαθοεργίαν· οἱ δὲ ἱεροὶ μαθηταὶ καὶ ἀποστολοὶ, μιμούμενοι τὸν Θεὸν αὐτῶν διδάσκαλον, ἐκέρδησαν τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγαθοεργίας. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, κηρύττουσα ὅτι πάντες εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτῆς τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς τεθλιμμένους. Ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς καρδίας, διδάσκει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀγάπης ὁ δούλος γίνεται ἐλεύθερος, ἡ καρδία τοῦ πλουτοῦ ἀνοίγεται εἰς αἰσθήματα μέχει τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἄγνωστα εἰς αὐτόν, ὁ δὲ πτωχὸς ἀποκτᾷ τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ. Ἡ κοινωνία ρίπτει ἐν βλέμμα συμπαθείας ἐπὶ τῶν τεθλιμμένων αὐτῆς μελῶν καὶ ἀμέσως ἀνεγείρει καταφύγιον διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα — ἀναδέχεται τὰ ὀρφανὰ τέκνα καὶ φροντίζει ὑπὲρ τῆς ἡθικῆς αὐτῶν ἀνατροφῆς καὶ διαπλάσεως — τρέφει τοὺς ἐνδεεῖς γέροντας — ὑποβάλλει τοὺς ἐγκαταλελειμμένους ἀσθενεῖς καὶ ἐξασφαλίζει τὸ μέλλον τῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀκρωτηριασθέντων στρατιωτῶν — Διαιδίδουσα διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία τὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἐφευρε βοηθήματα καὶ παρηγορίας δι' ἅπαντας τοὺς τεθλιμμένους. Ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῆς ἐσχηματίσθησαν οἱ θρησκευτικοὶ ἐκείνοι σύλλογοι σκοπὸν ἔχοντες νὰ ἐλεῶσι τοὺς ἐνδεεῖς καὶ νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἀληθῆ πίστιν εἰς τὰς μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένας χώρας. Ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην πεφωτισμένων κυβερνήσεων ἐπιστήθησαν εἰς διαφόρους ἐποχὰς αἱ μεγάλαι καὶ λαμπραὶ ἐκεῖναι οἰκοδομαί, αἱ γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα εὐεργετικὰ καθιδρύματα.

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος οὐδὲν παρουσιάζει, τὸ ὅποῖον νὰ δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὰ σημερινὰ καταστήματα, ἅτινα ὀνομάζομεν νοτοκομεῖα καὶ πτωχοκομεῖα. Ἡ φιλοξενία, τὴν ὅποίαν οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἔχρηγουν εἰς τοὺς ὁδοιπόρους, δὲν ὁμοιάζει ποτὶς μὲ τὰ

βοηθήματα, ἅτινα λαμβάνουσιν οἱ ἀσθενεῖς καὶ ἀνάπηροι (μισεροὶ) εἰς τὰ νοσοκομεῖα, οἱ γέροντες εἰς τὰ πτωχοκομεῖα, καὶ οἱ πτωχοὶ εἰς τὰς πενιχρὰς καὶ ταπεινὰς αὐτῶν κατοικίας.

Εἰς τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ πρέπει ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἀρχὴν τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ ὁ πτωχὸς καὶ ὁ ἀσθενὴς λαμβάνουν δωρεὰν τὴν ἀπαιτουμένην περίθαλψιν καὶ συνδρομήν. Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον λέγει «οἱ ἀσθενεῖς καὶ ἐνδεεῖς μέλη εἰσὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Οὕτω, κατὰ τὰς μᾶλλον ἀναμφισβητήτους μαρτυρίας, τὰ πρῶτα νοσοκομεῖα ἐσυστήθησαν περὶ τὸν Δ' καὶ Ε' αἰῶνα εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς Βηθλεέμ. Ἐν Γαλλίᾳ πρῶτοι οἱ Βασιλεῖς ἔδωσαν τὸ παράδειγμα τῶν ὠφελίμων καὶ φιλανθρωπικῶν τούτων καθιδρυμάτων. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Λυὸν ἐσυστήθη ὑπὸ τοῦ Σιλδεβέρτου, τὸ τῶν Παρισίων ὑπὸ Κλόθης 6'. Κάρολος ὁ μέγας ἐσύστησε καὶ ἐνεψύχωσε διάφορα καταστήματα τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τὸν ἐμιμήθησαν πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἀναρίθμητοι προσκυνηταὶ ἐπέστρεφον ἐκ τοῦ Ἀγίου Τάφου. Τὰ πρῶτα νοσοκομεῖα ἦσαν γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα οἰκία Θεοῦ, ἐλέους, ἀγάπης, οἰκτιρμοῦ. Βραδύτερον ἡ ἰδιωτικὴ ἐλεημοσύνη ἐδοκίμασε νὰ ἀνταγωνισθῇ μετὰ τῆς μεγαλοδωρίας τῶν Ἡγεμόνων καὶ οἱ ἀπλοὶ πολῖται συνέτεινον τὰ μέγιστα εἰς τὴν σύστασιν τῶν εὐεργετικῶν τούτων καθιδρυμάτων, ἅτινα ἐπολλαπλασιάσθησαν καθ' ὅλην τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστον κοινόνδιον, ἑκάστη μητρόπολις, ἕκαστον μοναστήριον εἶχεν ἰδιαιτέρον νοσοκομεῖον.

Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 ὑπῆρχον καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν 870 πολιτικὰ νοσοκομεῖα. Ἡ πόλις μόνον τῶν Παρισίων ἐμπεριεῖχε 48 νοσοκομεῖα καὶ πτωχοκομεῖα. μετὰ τὴν τῶν ὁποίων τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Θεοῦ, ἱδρυθὲν τὸ ἔτος 654—τὸ νοσοκομεῖον τῆς Ἀγάπης, ἱδρυθὲν τὸ ἔτος 1606—τὸ νοσοκομεῖον τοῦ ἐλέους καὶ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου, ἱδρυθέντα τὸ μὲν ὑπὸ Ἐρρίκου Δ' τὸ δὲ ὑπὸ Μαρίας τῆς Μεδίκων—τὰ νοσοκομεῖα Necker Cochon καὶ Beaujon, ἱδρυθέντα τὸ 1780. Τέλος τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τοῦ Bicêtre καὶ τῆς Salpêtrière, ἱδρυθέντα ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΔ' καὶ χρησιμεύοντα ἰδιαιτέρως διὰ τοὺς φρενοβλαβεῖς.

Φυσική θεογνωσία.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 167).

Ἡ Μαργαρίτα ὅμως ἦτο ἀπαρηγόρητος· ἔπεσεν εἰς τοὺς πίδαας τῆς Κομήσεως καὶ ἐζήτηει συγχώρησιν· θρηνοῦσα δὲ ἔλεγεν· « Ἄχ, ἀγαπητῇ μου Κυρία ! Ἐάν ἐδυνάμην μὲ τὸ αἵμά μου νὰ σώσω τὸ παιδίον, εὐχαρίστως θὰ ἔχυνα καὶ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ρανίδα· μὲ μεγάλην μου χαρὴν θὰ ἔκαμα τοῦτο. » Ἡ Κόμητσα βλέπουσα τὴν ἀπελπισίαν τῆς Μαργαρίτας τῇ εἶπεν· « Σὲ συγχωρῶ διὰ τὸ σφάλμα σου (μ' ὅλον ὅτι εἶνε μέγα καὶ ἀδιόρθωτον), διότι βλέπω ὅτι τῷ ὄντι μετενόησες δι' αὐτό· ἀλλὰ πόσο, καλὰ ἐσκεπτόμενη ἐγώ, καὶ πόσον ἐρῆθ' ἦτο ἡ παραγγελία μου ! ἀργὰ πολὺ ἐκατίλαβε, πόσον κακὸν εἶναι ἡ ἀπειθεία καὶ ἡ ἀγάπη τῶν διακεδάσεων. Δι' ἡμᾶς ἔλειψε πλέον κάθε χαρὰ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ὁμοιάζομεν τὰ μαρμαμμένα ἄνθη τῆς γῆς, διὰ τὰ ὅποια ὁ ἐν ὑμῶν ἐλπίς νὰ λάβουν πάλιν τὴν προτέραν αὐτῶν ζωηρότητα. »

Ἀφοῦ ἤλθεν ὀλίγον εἰς τὸν ἐκυτόν τῆς ἡ Κόμητσα καὶ ἔμαθεν, ὅτι τὸ παιδίον ἐκλάπη μόλις πρὸ δύο ὥρων, ἔστειλε παρευθὺς πολλοὺς ὑπηρέτας διὰ νὰ τὸ ἀναζητήσωσι πανταχοῦ. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπανήρχοντο ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου χωρὶς νὰ ἀνακαλύψωσι τίποτε περὶ τοῦ παιδίου· ἀφοῦ δὲ ἔλειψε πλέον πᾶσα ἐλπίς, ἡ Μαργαρίτα παρεδόθη εἰς παντοτεινὴν μελαγχολίαν, καταντήσασα κάτωχρος καὶ ἱσχνὴ ὡς φάντασμα, μὴ θέλουσα μήτε νὰ φάγῃ μήτε νὰ παρηγορηθῇ· ἔφαρνα δὲ πρῶταν τινα ἔγεινεν ἄφαντος, καὶ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε τί ἀπέγεινε.

Μία γραῖα σιγκᾶνα διεστραμμένη, μὲ ὄψιν διαθόλου, εἶχε κλέψει τὸ παιδίον. Ἡ συγχαμερὰ ἐκείνη γυνὴ ἔειπεν ὅτι γνωρίζει τὰς μοίρας, καὶ μὲ αὐτὸ τὸ μέσον ἐξηπάτα τοὺς ἀπλοῦς, καὶ εἰσερχομένη εἰς τὰς οἰκίας, εὗρισκεν εὐκαιρίαν νὰ κλέπῃ. Μὲ αὐτὸ τὸ μέσον εἶχεν ἐμῇ πολλάκις εἰς τὸ παλάτιον, καὶ εἶχε παρατηρήσῃ καλῶς ὅλα τὰ εἰς αὐτό· ἦτο δὲ συνενοημένη μυστικῶς μὲ τὸν γεροντότερον ἀπὸ τοῦς τρεῖς μουσικοῦς· καὶ ἐνῷ οὗτος μὲ τὴν θορυβώδη μουσικὴν τοῦ ἔκματε τοὺς ὑπηρέτας ὅλους νὰ προσέχωσιν εἰς αὐτόν, ἐκείνη ἀπὸ τινα μικρὰν θύραν τοῦ κήπου,

τὴν ὅποιαν ὁ μικρὸς ὑπηρετῆς τοῦ κηπουροῦ ἀπὸ ἀμέλειαν ἀφῆκεν ἀνοικτήν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κῆπον τοῦ παλατίου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τινος μυστικῆς κλίμακος, ἐμβῆκεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ παιδίου, ἤρπασεν αὐτό, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἡδυνήθη νὰ ἀρπάσῃ, καὶ ἔφυγε πάλιν μὲ θίαν εἰς τὸ πλησίον δάσος.

Ἐκεῖ ἐκρύβη μὲ τὸ παιδίον εἰς τόπον καταφύτον ἀπὸ δένδρα, ἔως οὔτου ἐνύκτωσε· περιπατοῦσα δὲ τὴν νύκτα ἀπὸ δρόμους ἐρήμους καὶ ἀγνώστους, τὴν ἡμέραν ἀνεπαύετο κρυπτομένη εἰς τὰ χαμόκλαδα καὶ εἰς τὰ στάχια τοῦ σίτου. Τοιοῦτοτρόπως ὁδοιποροῦσα ἐπρόχωρησε πολλὰ μίλια καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ μέσον τῶν ὀρέων. Ἐκεῖ ὑπῆρχε βαθὺ καὶ ὑπόγειον σπήλαιον, τὸ δὲ στόμιον αὐτοῦ ἦτο περὶφραγμένον μὲ πυκνὰς ἀκάνθας, ὥστε μὲ δυσκολίαν ἐδύνατό τις ν' ἀνακαλύψῃ αὐτό· θύρα σιδηρᾶ, τῆς ὁποίας τὸ κλειδίον ἐκράτει μαζῇ τῆς ἡ τσιγκάνα, ἔκλειε τὸ στόμιον· ἀφοῦ δὲ ἤνοιξεν, ἐμβῆκεν εἰς αὐτό μετὰ τὸ παιδίον καὶ μὲ ὅ,τι ἄλλο εἶχε κλέψει ἀπὸ τοῦ παλατίου.

Τὸ σπήλαιον ἐκεῖνο ἦτο καταφύγιον ληστῶν, οἵτινες ἐκρύπτοντο εἰς αὐτό, διὰ νὰ ἀποφύγῃσι τὴν τιμωρίαν τοῦ νόμου· εἰς αὐτὸ ἔκρυπτον ἐντοὶς μεγάλων κιβωτίων καὶ ὅλα τὰ κλοπιμαῖα πράγματα, καθὼς πολυτίμους λίθους, μαργαρίτας καὶ πολλὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκευῆ. Οἱ ληστὰι ἄνθρωποι φοβεροὶ καὶ ἀγριῶποι ἔχοντες γένειον πυκνὸν καὶ ἐνδυμένοι ἐνδύματα πολὺ λερὰ, ἦσαν συννηθροισμένοι ἐντὸς τοῦ σπηλαίου καθ' ἣν στιγμήν ἔφθασεν ἡ τσιγκάνα φέρουσα τὸ παιδίον, καὶ διεσκέδαζον, παίζοντες χαρτίᾳ, καπνίζοντες, καὶ πίνοντες οἶνον ἄφθονον· ἐχάραξαν δὲ μεγάλως ἀκούσαντες ὅτι τὸ παιδίον ἦτο ὁ μικρὸς Κόμης Ἑρρῖκος, καὶ ἐθαύμαζαν τὴν τσιγκάναν διὰ τὸ λαμπρὸν τοῦτο κατόρθωμά της· διότι πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ συλλάβῃσι τοιοῦτόν τι παιδίον γονέων εὐγενῶν. «Εὕγε, κυρὰ Μάννα, εἶπεν ὁ ἀρχιληστῆς· τόρα εἴμεθα πολὺ καλὰ· ἂν συλλάβῃσι ποτέ τινα ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ φοβερίσωσι νὰ κακοποιήσωσιν αὐτόν, τότε καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς φοβερίσωμεν ὅτι θὰ φονεύσωμεν τὸ παιδίον· καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν θὰ τολμήσωσι νὰ θλάψωσι τὸν ἄνθρωπόν μας. Ἀφοῦ εἶπε τούτο ὁ ἀρχιληστῆς διέταξε τὴν τσιγκάναν, ἡ ὅποια ἐτοίμαζε τὸ γεῦμα τῶν

ληστῶν, καὶ ἦτο τρόπον τινὰ ἡ οἰκοκυρά των, νὰ προσέχῃ καλὰ τὸ παιδίον, ὥστε νὰ διατηρῇται εἰς καλὴν κατάστασιν.

Ἐντὸς τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου σπηλαίου τὸ νήπιον ἐμεγάλωσε καὶ ἤρχισε πλέον νὰ ὀμιλῇ. Οὐδὲν ὅμως ἐγνώριζεν οὔτε περὶ τῆς καταγωγῆς του, οὔτε ὅτι ὑπάρχει ἥλιος ἢ σελήνη ἢ ἄλλος κόσμος ἐκτὸς τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου καὶ σκοτεινοῦ σπηλαίου, τὸ ὅποιον εἰς μόνος φανὸς ἐφώτιζε νύκτα καὶ ἡμέραν, κρεμάμενος ἀπὸ τινα κρίκον τοῦ θόλου· πολὺ περισσότερον δὲν ἐγνώριζε τίποτε περὶ τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ, διότι ἀπὸ τὸ στέμα τῶν ληστῶν οὐδὲν ἄλλο ἤκουε τὸ δυστυχεὲς πλάσμα παρὰ βλασφημίας, ὕβρεις καὶ αἰσχρολογίας. Ὅσον διὰ τροφὰς εἶχον ἀρκετάς· διότι οἱ λησταὶ ἔφερον πάντοτε ἄρτον, κρέας, λάχανα, ὄϊνον καὶ ἄλλα. Εἷς τινὰ δὲ γυνίαν τοῦ σπηλαίου ὑπῆρχε μέγα βίτιον (βουτσά), τὸ ὅποιον ἡ ταιγκάνα πάντοτε ἐφρόντιζε νὰ ἔχῃ πληρῆς, ἂν καὶ ἡ πηγὴ εὕρισκετο ἀρκετὰ μακρὰν τοῦ σπηλαίου· διὰ τοῦτο διέταττεν αὐστηρῶς τὸν μικρὸν Ἑρρίκον νὰ κλείῃ μετὰ προσοχῆς τὸν στρόφιγγα (κάνουλαν). Ἡ δὲ κλίνη τοῦ Ἑρρίκου ἐσύγκειτο ἀπὸ στρώματι ἐκ ξηρῶν χορτῶν, τὸ ὅποιον ἐκάλυπτε πολυτελὲς τάπης (χαλί).

Ὁ Ἑρρίκος ἐτρέφετο μὲν καὶ ἐνεδύετο καλῶς ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, οὐδεμίαν ὅμως διδασκαλίαν ἐλάβανεν, οὔτε ἀνάγνωσιν οὔτε γραφὴν ἐδιδάσκετο, οὔτε κανὲν καλὸν μάθημα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια κάμνουν τὸν ἄνθρωπον νὰ διαφέρῃ ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία. Ἐνας μόνον ἀπὸ τούτων ληστὰς νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, υἱὸς γονέων ἀγαθῶν, τὸν ὅποιον ἡ πρὸς τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὰ παιγνίδια ἀγάπη ἔκαμε νὰ προσκολληθῇ μὲ τοὺς ληστὰς, ἡγάπα νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν μικρὸν Ἑρρίκον· καὶ ὁσάκις ἐπέστρεφεν εἰς τὸ σπήλαιον, ἔφερε πρὸς αὐτὸν καὶ μικρὸν τι παιγνίδιον πρὸς διασκέδασιν. Ὁ Γουλιέλμος (οὕτως ὠνομάζετο ὁ νέος ληστής), ἐχάρισεν εἰς τὸ παιδίον διαφόρους εἰκονογραφίας, ἐν ξύλινον ποίμνιον μὲ ποιμένα καὶ ποιμενικὸν σκύλον, ἐν μικρὸν καθρεπτάκι καὶ ἄλλα τοιαῦτα παιδικὰ παιγνίδια. Ἡμέραν τινὰ ἡγόρασε διὰ τὸ παιδίον μικρόντινα αὐλόν, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸ νὰ παίζῃ ὀλίγον· καὶ ἄλλοτε ἔφερε πρὸς αὐτὸ τεχνητὰ ἄνθη καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸ νὰ κατασκευάζῃ ἐκ χαρτίου τοιαῦτα, νὰ συνδέῃ αὐτὰ καὶ νὰ τὰ χρωματίζῃ μὲ διάφορα χρώματα.

Τὸ παιδίον διεσκέδαζε τοιουτοτρόπως πολλὰς ὥρας καθ' ἡμέραν· τὸ ἀγαπητότερον ὅμως ἀπὸ ὅλα τὰ παιγνίδια, ὅσα εἶχεν, ἦτο μικρά τις εἰκὼν, τὴν ὅποιαν ἡ τσιγκάνα εἶχε κλέψει ἀπὸ τὸ παλάτιον, καὶ διὰ τὴν ὅποιαν ὁ Γουλιέλμος τῷ εἶπε μίαν ἡμέραν μυστικά ὅτι ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς μητρός του. Ἦτο δὲ ἡ εἰκὼν ἐκείνη ὡραιότατη καὶ καταστῆλιντος μὲ χρυσὸν καὶ κρύσταλλον καὶ λίθους πολυτίμους· ἀλλὰ ἡ τσιγκάνα σπανίως καὶ ὀλίγην μόνον ὥραν, ὅταν συνέβαινε νὰ εὐρίσκεται εἰς καλὴν διάθεσιν, προσέφερε τὴν εἰκόνα εἰς τὸ παιδίον.

Ὁ Γουλιέλμος βλέπων τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὅποιαν ὁ Ἑρρίκος ᾔσθάνετο διὰ τὴν εἰκόνα, ἐδάκρυε λέγων μὲ τὸν ἑαυτὸν του «Δυστυχὲς παιδίον! σκληρὸν πρᾶγμα εἶνε μὰ τὴν ἀλήθειαν νὰ στερεῖσαι τοιαύτην μητέρα! πόσον θὰ θρηνῇ αὕτη καὶ πόσον διαφορετικὴ θὰ ἦτο ἡ κατάστασίς σου, ἐὰν ἔζης πλησίον της, ἀντὶ νὰ διατρίβης εἰς τὸ φρικτὸν τοῦτο ὑπόγειον μεταξὺ τοιούτων θηρίων! Ὡς ἂν ἠδυνάμην νὰ σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὰς ἀγκάλας της, εὐχαρίστως θὰ ἔπραττον τοῦτο, ἂν ἐπρόκειτο ἀκόμη νὰ θυσιάσω καὶ τὴν ζωὴν μου δι' αὐτό! ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ὅλως ἀδύνατον.

Ὁ νέος ἐκεῖνος ληστής ἔκαμνε πολλὰς ὀμιλίας μετὰ τοῦ παιδίου, καὶ διηγείτο εἰς αὐτὸ διάφορα διηγήματα τὰ ὅποια τῷ ἐπροξένουν μεγάλην χαρὰν καὶ ἐφώτιζον ὀλίγον τὸν νοῦν αὐτοῦ· περὶ Θεοῦ ὅμως καὶ περὶ προσευχῆς οὐδέποτε ἐτόλμησε νὰ τῷ ὀμιλήσῃ, διότι αἱ λησταὶ αὐστηρῶς εἶχον ἐμποδίσαι τὰς τοιαύτας ὀμιλίας.

(ἀκολουθεῖ).

« Εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. »

Δηλαδή

«Ὅστις δὲν θέλει νὰ ἐργάζεται, αὐτὸς δὲν πρέπει καὶ νὰ τρώγῃ.

(Παῦλ. II Θεσσαλον. Γ'. 10).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Β'. ΝΙΚΟΛΑΪΕΒΙΤΣ.

Ὁ νῦν αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἐγεννήθη τῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1818. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νικόλαος ἦτο τότε ἀπλοῦς μέγας δούξ, ἡ δὲ μήτηρ του Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα ὑπῆρξεν ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας Φριδερίκου Γουλιέλμου Δ'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔλαβε τὴν πρώτην ἀνατροφὴν παρὰ τῆς μητρὸς του, μετὰ ταῦτα ἐπαιδαγωγήθη ὑπὸ τοῦ σ-ρατηγοῦ Moerben, Γερμανοῦ τὸ γένος καὶ διαμαρτυρουμένου τὸ θρήσκευμα, καὶ τέλος ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ τοῦ Ῥώσου ποιητοῦ Ζουκόβσκη. Ἀλλ' ὁ ἐπιμελέστερος τῶν διδασκάλων αὐτοῦ ὑπῆρξεν αὐτὸς ὁ Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἐνωρὶς προσεδέθησε νὰ μορφώσῃ αὐτὸν κατ' ἰδίαν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, τὸν ἐνέδυσσε στολὴν στρατιώτου καὶ τὸν ἐγύμνασεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια μὲ ἐπιμέλειαν καὶ τραχύτητα δεκα-νέως γυμναστοῦ.

Τῇ 14ῃ Μαΐου 1834, δεκαεξαετῆς τὴν ἡλικίαν ὁ τσάρεβιτς (ἦτοι ὁ καיסαρόπαις Ἀλέξανδρος) ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ διορισθεὶς διοικητὴς τῶν λογχοφόρων τῆς φρουρᾶς καὶ πρῶτος ὑ-

πασπιστής τοῦ αὐτοκράτορος. Ἄλλ' εἰς τὸν θῖον ἐκαῖνον τὸν πλήρη ἀσκήσεων, ἐπιθεωρήσεων καὶ πολεμικῶν παρατάξεων, τὸν ὅποιον ὁ Νικόλαος ἐπέβαλε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἡγεμονίδας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, δὲν ἡδυνήθη, ν' ἀθέξη καὶ προσεβλήθη ὑπὸ μελαγχολίας. Ὅθεν κατὰ συμβουλὴν τῶν ἱατρῶν ἀπῆλθε χάριν θεραπείας εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου ἡ ζωὴ αὐτοῦ ὑπῆρξε μακρὰ συνέχεια ἐορτῶν καὶ διασκεδάσεων. Διαμείνας ὀλίγον χρόνον καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Ἑσθης-Δαρμττάδτης, ἐνυμφεύθη τὴν ἡγεμονίδαν Μαρίαν, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκὸς Λουδοβίκου (16 Ἀπριλίου 1844) καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ρωσίαν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου δουκὸς Μιχαὴλ Παύλοβιτς εἰχεν ἀνολάβει αὐτὸς τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τοσοῦτου ζήλου, ὥστε ὁ πατὴρ αὐτοῦ τῷ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὴν μέριμναν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς νεολαίας ἐν τῷ ἀλ η θ εἰ ρ ω σ σ ι κ ῶ ῃ θ ε ι. Τὸ 1850 ἐπεσκέφθη τὴν μεσημβρινὴν Ρωσίαν, τὸ Νικολαΐερ, τὴν Σεβαστούπολιν, Τιφλίδα, Ἐρίβαν καὶ Δερβέν. Εἰς τὴν περιοδεῖαν ταύτην ἔκαμιν ἀψιμαχίαν τινὰ μετὰ τῶν Κιρκασίων τοῦ Καυκάσου, ὁ δὲ πρίγκιψ Βοροντζώφ, μάρτυς τῆς διαγωγῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐζήτησε ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ παράσημον τοῦ ἀγίου Γεωργίου.

Λέγεται ὅτι δὲν εἶδεν ἄνευ λύπης καὶ ἀνησυχίας τὰς ὑπὸ τοῦ Νικολάου πρὸς τὴν Εὐρώπην ἀπευθυνομένας προκλήσεις, καὶ ὅτι ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις συμβουλίοις τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἀπεδοκίμασε τὸν ἀνατολικὸν πόλεμον. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (18 Φεβρουαρίου 1855), ἐκληρονόμησε θέτιν, τὴν ὁποίαν οὐδόλως αὐτὸς παρεσκεύασε καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πάλιν μετὰ σταθερότητος. προετοιμάζων τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης. «Ὁμνῶ, εἶπε κατὰ τὴν στέψιν αὐτοῦ, ὅτι θὰ μείνω πιστὸς εἰς πάντα τὰ φρονήματα τοῦ πατρὸς μου, καὶ θὰ ἐπιμείνω εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, αἵτινες τῷ ἐχρησίμευσαν ὡς κανόν». Ἐπανελάβε δὲ τὴν διακήρυξιν ταύτην ἐν διαγγέλματι, ἀποσταλέντι καθ' ἅσας τὴν αὐτοκρατορίαν, ὅπερ ἡγχαρίστηκε τὸ κόμμα τοῦ πολέμου ὡς δεικνύον σεβασμὸν πρὸς τὰ ἀρχαῖα μοσχοβιτικὰ φρονήματα. Ἀλλὰ ταῦτα

διασαλπίζων καθ' ἅπασαν τὴν Ρωσσίαν ὁ νέος αὐτοκράτωρ, οὐχ ἥττον ἐφάνη κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ναπολέοντος Γ'. ἐμψυχούμενος ὑπὸ εὐλικρινοῦς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ θέσῃ πέρας εἰς τὸν αἱματηρὸν ἐκεῖνον πόλεμον. Ὅθεν ὅτε εἰς τὰ ὄμματα τῶν Ρώσων ἡ ἄλωσις τοῦ Κὰρ, ἀντεστάθμισε κατὰ τι τὴν ἀπώλειαν τῆς Σεβαστουπόλεως, παρεδέχθη τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης, ἔστειλε τοὺς πληρεξουσίου αὐτοῦ εἰς Παρισίους καὶ διεκήρυξεν ὅτι ἐπεθύμει ν' ἀφιερώσῃ πᾶσαν τὴν δραστηριότητα τῆς κυβερνήσεώς του εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις.

Ἡ στέψις αὐτοῦ ἐγένετο ἐπισημότατα τῇ 26 Αὐγούστου 1856 Κατ' ἀρχὰς μὲν διετήρησε πάντας τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ πατρός του, ἀλλὰ μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐδέχθη τὴν παραίτησιν τοῦ Νεσσελρώδ, τὸν ὁποῖον ἀντικατέστησεν ὁ πρίγκηψ Γορτζακώφ. Περιοδεύσας εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ, εἶδεν ἰδίους ὀμμασι τοὺς κινδύνους τοὺς ἐκ τῆς διαφθορᾶς τῶν ὑπαλλήλων, καὶ ἀπεφάσισε νὰ καταπολεμήσῃ αὐτὴν δραστηρίως. Ἐπέφερε πλείστας βελτιώσεις, ἔδωκε μεγάλῃν ὥθσιν εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, καὶ νέα ἔδρα λεγομένη τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν συνέστη ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετροπόλεως· οὐκ ἄζιον δέ, δημοιευθὲν τὸ 1856 ἐκανόνιζε τὰ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὰς νέας ἀρχάς, καὶ ἔθετεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ ἀτομικὴν ἐπιτήρησιν τοῦ αὐτοκράτορος.

(ἀκολουθεῖ).

Τὰ ἐκ τοῦ Συνεταιρισμοῦ καλὰ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 475).

Μεταπραῖται, τί χρειάζονται τόσα μεταπρατεῖα (μπακάλικα) ; ἐνώσατε τὰ κεφάλαιά σας καὶ ἀντὶ 100 μεταπρατείων συστήσατε μόνον 10 ἀναθέτοντες τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἱκανωτέρους μεταξὺ ὑμῶν, καὶ ἀντὶ νὰ διευθύνεσθε πρὸς τοὺς μικρεμπόρους, ἀγοράζοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ πιστώσει (βερεσέ) τὰ εἶδη σας μὲ προσθήκην 10, 15 ἢ 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, στείλατε ἄνδρας ἐξ ὑμῶν εἰδῆμονας εἰς τὴν πηγὴν τῶν πραγμάτων, διὰ νὰ στέλλωσιν αὐτάς κατ' εὐρείαν πρὸς ὑμᾶς παύοντες τοιοιυτρόπως ἀπὸ τὸ νὰ παίρνετε κόκκαλα γλυμμένα κατὰ τὴν παροιμίαν. Μικρέμπο-

ροι καὶ μεγαλέμποροι, συνεταιρίσθητε· συνεταιριζόμενοι δὲ θὰ ἀποκτήσετε κεφάλαια ἐκ πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων λιρῶν· οὕτω δὲ θὰ δυνηθῆτε καὶ ἀτμοπλοῖαν νὰ καταρτίσητε, καὶ σιδηροδρόμους νὰ κατασκευάσητε, καὶ τὰς πόλεις μας νὰ φωτίσητε δι' ἀερόφωτος καὶ ἀμαξωτοὺς δρόμους νὰ κατασκευάσητε καὶ ἐργοστάσια διάφορα βιομηχανικὰ νὰ συστήσητε, κλείοντες οὕτω τοὺς ὄχλους, δι' ὧν οἱ οἱ θησαυροὶ ἡμῶν ἐκρέουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην. Μὴ φεισθῆτε ὀλίγων χρημάτων, διὰ νὰ στείλετε εἰς τὴν Εὐρώπην νέους δραστηρίους καὶ ἀγγέλους. οἱ ὅποιοι νὰ σπουδάζωσι τὴν μηχανικὴν καὶ τὰς βιομηχανικὰς τέχνας· Πρὸς ὥραν δύνασθε νὰ προσκαλέσητε Εὐρωπαίους· ἀλλὰ μὴ περιμένετε μεγάλα πράγματα ἐξ αὐτῶν· οἱ καλοὶ τεχνῖται δὲν μᾶς ἔρχονται· θὰ ἔλθωσι τὰ περιτρίμματα τῶν ἐργοστασίων. Συστήσατε τραπέζας γεωργίας καὶ ἐμφυχώσατε τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, τοὺς δύο τούτους μαστοὺς ταῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας· ρίψατε ἐν μόνον βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀπεράντων καὶ εὐφορωτάτων γαιῶν ἡμῶν καὶ θὰ κατανοήσητε ὅπως πλοῦτος μένει ἀνεκμετάλλευτος ἐκ τῆς ραθυμίας καὶ τῆς πρὸς τὴν γεωργίαν ὀλιγωρίας ἡμῶν. Ἀλλὰ καιρὸς πλέον νὰ ἐξυπνήσωμεν ἐκ τοῦ ληθάργου, διότι ὁ καιρὸς ἐπείγει· ὁ δὲ πρῶτος ἀναλαβὼν τὸν ἀγῶνα θ' ἀφίστη ἐποχὴν διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, αἱ ὅποιοι θὰ εὐλογῶσι τὸ ὄνομά του καὶ θὰ τῷ ἐγεῖρωσιν ἀνδριάντας, προσαγορεύοντες αὐτὸν εὐεργέτην τῆς Ἀνατολῆς. Ἰδοὺ λοιπόν, ἀγαπητοί μου φίλοι, τὸ πᾶν εἰς ὀλίγας μόνον λέξεις· συνεταιρισμὸς γενικὸς, ἐμφύχωσις τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, ἰδοὺ ἡ ἄγκυρα τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Καὶ ἐγὼ μὲν τοσαῦτα ἡδυνήθην νὰ ἐκθέσω ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς ὑμᾶς· ἐκφράζων δὲ τὴν ἐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν προσοχὴν καὶ ὑπομονήν, μεθ' ἧς με ἡκροάσθητε, εὐχομαι ἀπὸ καρδίας ἵνα ἄλλοι ἰκανώτεροι ἐμοῦ ἀναπτύξωσι τὸ σπουδαϊώτατον τοῦτο θέμα ἐκτενέστερον καὶ ἐμβριθέστερον, ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ποδηγετήσῃ ἡμᾶς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· γένοιτο ! »

Μόλις κατέπαυσεν ὁ κύριος Παπαδόπουλος τὸν λόγον καὶ ραγδαῖαι χειροκροτήσεις διεδόχθησαν αὐτὸν οὐχὶ βεβαίως διὰ τὰ ρητορικὰ

σχήματα, ὧν ἐσπερεῖτο παντελῶς ὁ λόγος αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τὴν μεγάλην ἐξ αὐτοῦ προσδοκωμένην ὠφέλειαν· ἡ δὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλιασις ἐπέλαμπεν ἐπὶ τῶν προσώπων ὁλοκλήρου τῆς δημηγύρεως. Ἀναστὰς δὲ ὁ πρόεδρος τῆς συντεχνίας (πρωτομάστορης) ἐπρότεινε νὰ χειροτονήσωσιν αὐτὸν ἐπίτιμον πρόεδρον τῆς συντεχνίας τῶν, ἀναθέτοντες αὐτῷ καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ, ὅστις θὰ διευθύνῃ τὸν συνεταιρισμὸν· ἡ πρότασις ἔγεινε δεκτὴ παμψηφεί, ὁ δὲ κύρ. Μ. Παπαδόπουλος εὐχαριστήσας αὐτοὺς ὑπεσχέθη ὅτι μετὰ δέκα ἡμέρας ἐν δευτέρᾳ συνεδριάσει θὰ ὑποβάλῃ εἰς αὐτοὺς σχέδιον κανονισμοῦ πρὸς ἐπικύρωσιν· ἐπειδὴ δέ, ὡς εἶπεν, εἶχεν ἀνάγκην καὶ ἀνθρώπων τινῶν ἐκ τῆς συντεχνίας διὰ νὰ τῷ δώσωσι πληροφορίας τινὰς ἰδιαιτέρας, ἀφορώσας τὴν συντεχνίαν, κατὰ πρότασιν τοῦ ἐξελέχθη ἐπιτροπὴ πενταμελὴς διὰ νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ πρὸς σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ· οὕτω δὲ ἐν μέσῳ κοινῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Γυναικοφαγία.

Κατὰ τὸν Times οἱ αὐτόχθονες τῶν κατὰ τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν Μαρκεσίων νήσων συνθλιβόσιν νὰ ζητῶσιν εἰς γάμον τὰς ὠραιότερας νέας καὶ, ἀφοῦ νυμφευθῶσιν αὐτάς, νὰ τὰς τρώγωσιν. Οἱ ἱεραπόστολοι κατέβαλον πᾶσαν μέριμναν ἵνα ἐξαφανίσωσι τὸ ἔθος τοῦτο καὶ ὁμῶς οὐδὲν σχεδὸν κατώρθωσαν, διότι ὁ ἀρχηγὸς τῆς Νουκαΐδας, ὅστις γενόμενος χριστιανὸς διήγαγε βίον εὐσεβῆ, κατεδρόχθησε τρεῖς ἐκ τῶν συζύγων του καὶ ἔφαγε μέρος τῆς πλάτης ἄλλης τετάρτης. Θὰ κατέτρωγε δὲ καὶ αὐτὴν ὁλόκληρον, ἀν' ὃ λαὸς τῶν Ὀμοσπόνδων Πολιτεῶν φιλανθρωπία φερόμενος δὲν ἐξηγόραζεν αὐτὴν διὰ 2500 περίπου ταλλήρων.

Μεταλλικαὶ πηγαὶ Ἰταλίας.

Ἡ διεύθυνσις τῆς γεν. στατιστικῆς τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἀξιοπεριεργότατας πληροφορίες περὶ τῶν ἐν τῷ Κράτει εὐρισκομένων μεταλλικῶν πηγῶν. Ὁ ὅλκιμος ἀριθμὸς τῶν πηγῶν τούτων ἀναβαίνει εἰς 1629, ἐκ τῶν ὁπῶν 268 εὐρίσκονται ἐν Τοσκάνῃ, 184 ἐν Ἐμιλίᾳ, 179 ἐν Καμπανίᾳ, 118 ἐν Λομβαρδίᾳ, 113 ἐν Καλαβρίᾳ, 108 ἐν Μαρκίᾳ, 107 ἐν Πεδεμοντῷ, 82 ἐν Σικελίᾳ, 60 ἐν Σαρδηνίᾳ.

Ἐκ τῶν πηγῶν τούτων 135 παράγουσιν ὕδωρ κάτω τῶν 12 βαθμῶν, 664 ἀπὸ 12—14, 350 ἀπὸ 15—18, 324 ἀπὸ 19—23, 824 ἀπὸ 44—50.

Τὰ ὕδατα 50 πτασίμων πηγῶν ἔχουσι θερμότητα πλεον τῶν 200 λιτρῶν εἰς 24 ὥρας.

Ἑχίδνα καὶ βδέλλα.

Πρὸς βδέλλαν εἶπεν ἑχιδνά·

«Δὲν τὸ καταλαμβάνω.

Καὶ σὺ δαγκάνεις, φίλε μου,

Ἄλλὰ κ' ἐγὼ δαγκάνω·

Δοιπὸν ὁ κόσμος διὰ τί

Σὲ μόνον θέλει καὶ ζητεῖ,

Ἐμὲ δὲ ἀποφεύγει

Καὶ ἀπαντῶν με φεύγει ; »

«Τὸ δῆγμά μου, ἀπήντησεν

Ἡ βδέλλα, θεραπεύει,

Ἐνῷ πικρὸν τὸ δῆγμά σου

Τὸν κόσμον φαρμακεύει ».

Εὐκόλως τις τὴν ἔννοιαν

Σκεφθεὶς καταλαμβάνει.

Καθεὶς κατὰ τὰς πράξεις του

Τὴν ἀμοιβὴν λαμβάνει.

Λύσις τοῦ 2ου αἰνίγματος.

Ἄετός.

Αἶνιγμα 3ον.

Εἰς ράχεις ποῦ δὲν σπεύρονται αὐτόφυτον γεννῶμαι·

Ἄψυχον, φέρον ἔμψυχον, εἰς τὸ κενὸν πλανῶμαι.

Καὶ μολαταῦτ' ἀκίνητον ἐνώπιόν σου κεῖμαι.

Γνωρίζεις ποῖος μ' ἔγραψεν ; ἐκεῖνος, φίλε, εἰμαι.

Ἄν ἀναγραμματίσης μου ἓν μέρος εἰς τὸ ὅλον,

Θὰ εὕρῃς τὸν γνωστότερον τῶν δώδεκ' ἀποστόλων.

ΜΕΝΤΩΡ.

« Ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου ».

(Συνέχεια ἴδε σελ. 180).

Ἐὰν δέ τις μᾶς ἐρωτήσῃ τίνι τρόπῳ ὁ πατὴρ ὀφείλει ν' ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου, ἀποκρινόμεθα. α'. Ὅφείλει νὰ διδάσκῃ αὐτὰ συνεχῶς τὰς διδασκαλίας καὶ τὰ καθήκοντα τῆς θρησκείας ὡς κάμνει καὶ διὰ πᾶν ἄλλο, τὸ ὅποιον θεωρεῖ ἄξιον διδασκαλίας. Πρὸ πάντων νὰ ἐπαναλαμβάνῃ συνεχῶς ἐνώπιον αὐτῶν τὰς ἀπείρους εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ὁ μέγας Δημιουργὸς των ἐξ ἀπείρου ἀγάπης ἔλαμψε καὶ κάμνει πρὸς τὸν ἀχάριστον ἄνθρωπον. Τοῦτο εἶνε πολὺ σωτήριον μάθημα, διότι προσενεῖ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ παιδίου τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης. Ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ πατὴρ, δύναται εὐκόλως νὰ τοῖς λέγῃ ὅτι ὁ Χριστὸς, Θεὸς ὢν καὶ Κύριος πάντων, ἀφῆκε τοὺς πατρικοὺς κόλπους καὶ κατέβη ἐπὶ τῆς γῆς, δούλου μορφὴν λαβὼν, καὶ ὑπέφερε νὰ πάθῃ σταυρικὸν θάνατον διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἀμαρτωλὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς καταδίκης τοῦ αἰωνίου θανάτου. Ἡ διδασκαλία αὕτη εἶνε πολὺ σωτήριος εἰς τὴν τρυφερὰν ψυχὴν τοῦ παιδίου, διότι ὅταν συνεχῶς ἀκούῃ ὅτι ὁ Θεὸς του κατεδέχθη νὰ γίνῃ ἄνθρωπος καὶ νὰ ραπισθῇ καὶ νὰ περιβρισθῇ καὶ σταυρωθῇ διὰ νὰ σώσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ θανάτου, ἀδύνατον νὰ μὴ ἀγαπᾷ αὐτὸν καὶ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ νὰ πράττῃ τὸ θέλημα του. β'. Ὅφείλει νὰ ὁδηγῇ αὐτὰ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὅχι νὰ τὰ στέλλῃ, αὐτὸς δὲ πορευόμενος εἰς τὰ καφφενεῖα νὰ παίζῃ καὶ νὰ πίνῃ πνευματώδη ποτὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐορτάζῃ ἄλλως πως. Ἐνῷ δὲ τὰ ὁδηγῇ ἑκεῖ, ὀφείλει νὰ τοῖς λέγῃ πῶς πρέπει νὰ ἴστανται ἐν καιρῷ τῆς λειτουργίας, ἀκροαζόμενα τοὺς θεῖους λόγους ὡς πρέπει. γ'. Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὀφείλει νὰ στέλλῃ αὐτὰ εἰς τὰ Κυριακὰ σχολεῖα, ὅπου γίνεται ἐξήγησις τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ὅπου πρέπει νὰ ἐχῇ πεποιθήσιν ὅτι θὰ διδασκῶσι τὴν ἀλήθειαν. Τὰ Κυριακὰ

σχολεῖα θεωροῦσιν οἱ Ἀγγλοι καὶ οἱ Ἀμερικανοί, παρὰ τοῖς ὁποίοις εἶνε κοινότατα, ὡς τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς ἀναβρύει ἡ ἀληθινή εὐσέβεια, καὶ ὡς τὸ ἰσχυρότατον μέσον τῆς ἠθικοποιήσεως τοῦ λαοῦ. Δυστυχῶς ταῦτα ἀμελοῦνται ἐνταῦθα καὶ παρὰ τῶν διδασκάλων καὶ παρὰ τῶν ἱερέων, διότι προτιμῶσιν αὐτοὶ μὲν νὰ μένωσιν ἄργοι ἡ διασκεδάζοντες ἀνοικεῖως τὴν ἡμέραν ταύτην τοῦ σαββατισμοῦ, τὰ δὲ παιδιὰ νὰ πρίζωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἀσυστόλως ὡς τέκνα εἰδωλολατρῶν! δ'. Ὅφειλει νὰ διδάσκη αὐτὰ διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος—πᾶσα διδασκαλίᾳ ἄνευ αὐτοῦ εἶνε ἀνωφελής.— «ποιεῖν γε καὶ διδάσκειν» ἔλεγεν ὁ Χριστός. Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσιν ὅτι οἱ λόγοι καὶ ἡ διαγωγή των μορφόνοσι τὸν χαρακτῆρα τῶν τέκνων των, καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν καὶ τὸν θρησκευτικόν. Ἐκ τῶν λόγων καὶ τῆς διαγωγῆς των γονέων ἐξαρτᾶται πολλάκις ἡ αἰώνιος εὐδαιμονία ἢ κακοδαιμονία τῶν τέκνων, τῶν ὁποίων αἱ καρδίαι εἶνε ἀνοικταὶ πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ ἔτοιμοι νὰ δεχθῶσιν οἵανδήποτε ἐντύπωσιν θέλουσιν οἱ γονεῖς, εἴτε καλὴν εἴτε κακὴν. Ὁ Θεὸς ἐνεφύτευσεν εἰς τὴν καρδίαν τῶν γονέων φιλοσοργίαν πρὸς τὰ τέκνα καὶ εἰς τοὺς γονεῖς δὲ καὶ εἰς τὰ τέκνα ἐνεφύτευσεν ἀμοιβαίαν ἀγάπην. Οἱ γονεῖς εἶνε τὸ πᾶν πρὸς τὰ τέκνα. Τὰ βρέφη κατ' ἀρχὰς δὲν γνωρίζουσι παντάπασιν τὸν Θεόν· τοὺς γονεῖς ὅμως γνωρίζουσι ταχέως. Ἡ καρδιά τῶν τέκνων εἶνε χάριτος ἄγραφος, ἐφ' οὗ δύνανται οἱ γονεῖς νὰ γράφωσιν ἢ νὰ χαράττωσιν ὅ,τι θέλουσιν. Ὅταν λοιπὸν διδάσκωσιν αὐτὰ διὰ τοῦ παραδείγματος τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν, τότε ἐπὶ τοῦ χάριτος αὐτοῦ γράφουσι τὰ ὠραιότερα γράμματα· ὅταν ὅμως ἀφ' ἐνός μὲν λέγουσι πρὸς τὰ τέκνα «ἀποτασσόμεθα τῷ Σατανᾷ καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ, καὶ συντασσόμεθα τῷ Χριστῷ», ἀφ' ἑτέρου δὲ διδάσκουσι διὰ τῆς διευγωγῆς τὰ τέκνα τῶν ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Σατανᾶ, οἷον τὸ ψεῦδος, τὴν ἀπάτην, τὴν ἀδικίαν, πλεονεξίαν, ἀσωτίαν, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰ τούτοις ὁμοία, τότε γράφουσι ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς τούτου χάριτος τὰ ἀσχημότερα γράμματα. Τὰ τέκνα θὰ πράξωσιν ὅ,τι καὶ οἱ γονεῖς των, διότι πιστεύουσιν ὅτι οἱ γονεῖς των γνωρίζουσι καλλίτερον ἀπὸ

αὐτά. ε. Ὀφείλει νὰ ἐπικαλῇται τὴν θεῖαν βοήθειαν εἰς πάσας τὰς προσπάθειάς του, καὶ νὰ προσεύχεται διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των. Ὀφείλει νὰ προσεύχεται μετὰ τῶν τέκνων του πρῶι καὶ ἑσπέρas. Διὰ τοῦτου μαθαίνουνσι τὰ παῖδιά ὅτι εἶνε χρέος τῶν νὰ προσεύχωνται καὶ ὅτι ἡ προσευχὴ εἶνε τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο κλειδίον, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει τοὺς θησαυροὺς τῆς θείας ἀγαθότητος. Μέγα δὲ ἁμάρτημα πράττουσιν οἱ γονεῖς οἱ ἀμελοῦντες τὸ ἱερὸν τοῦτο καθήκον, διότι ἕνεκα τῆς ἀμελείας των ταύτης ἀγνοοῦσι τὰ τέκνα των ὅτι διὰ μόνης τῆς προσευχῆς ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται ὡς λογικὸν πλάσμα, ἐξαρτώμενον παρὰ τοῦ οὐρανίου τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ ὅτι ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν ἀγαθὸν λαμβάνομεν παρὰ τοῦ οὐρανίου ἡμῶν πατρός. ς. Ὀφείλουσι νὰ ἀναγινώσκωσι μετὰ τῶν τέκνων των τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν δὲν ἤξεύρωσι γράμματα, νὰ συζήτωσιν αὐτὴν ὡς ψυχασωτήριον εἰς αὐτά. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε τὸ μόνον ὄπλον, δι' οὗ δύνανται ν' ἀντικρούσωσι τὰς ἀμεθοδίας τοῦ διαβόλου (Ἐφῆς. ς. 11). Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θὰ διδάξῃ αὐτὰ πῶς πρέπει νὰ πιστεύωσι καὶ πῶς νὰ ζῶσι διὰ νὰ ἀρέσωσιν εἰς τὸν Δημιουργόν των. Ἐξ αὐτοῦ μαθαίνουνσι τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου ὑπάρχει τὸ αἰώνιον κατοικητήριον πάσης ἀθανάτου ψυχῆς.

Ταῦτα τὰ χρέη εἶνε καθαρὰ, ἀπλὰ καὶ εὐκόλα νὰ κατορθωθῶσι παρὰ τῶν γονέων· εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐκτελέσῃ αὐτά. Ὅταν λοιπὸν ὁ πατὴρ ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου, δίδει εἰς αὐτὰ τὴν ἀνατροφὴν ἐκείνην, ἥτις τὰ προετοιμάζει νὰ χαίρωσι τὴν ζωὴν ταύτην ὡς λογικὰ ὄντα, νὰ γίνωσιν εὐτυχέστερα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ νὰ καταστήσωσιν εὐτυχέστερους ἐκείνους μετὰ τῶν ὁποίων συναναστρέφονται. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας ὁ πατὴρ ἀμελῇ ἢ ἀποποιῇται ν' ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του καθ' ὅν τρόπον ὁ Κύριος παραγγέλλει, τότε ἀμελεῖ τὰ καλλίτερα αὐτοῦ συμφέροντα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, διότι προετοιμάζει εἰς τὰ φίλτατά του λύπας, συντριβὴν καρδίας, θλιβερόν θάνατον καὶ αἰώνιον δυστυχίαν. Ἐὰν δ' ἀπολεσθῶσι τὰ τέκνα, ὁ Θεὸς θὰ ἀναζητήσῃ τὸ αἷμα αὐτῶν παρὰ τῶν γονέων

Οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα θὰ συναπαντηθῶσι μετὰ θύνατον ἐνώπιον τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἂν τὰ τέκνα των εὐρεθῶσι μεταξὺ τῶν ἀπολομένων ἕνεκα τῆς ἰδικῆς των ἀμελείας, ὅποιαν ἀπολογίζιν θὰ δώσωσι; Δὲν θὰ ᾔνε τοῦτο ἀνεξάντλητος πηγὴ θλίψεως δι' αὐτούς;

Ο. Κ.

Σημ. Ἐν τῇ ἀνωθι πραγματεῖᾳ ὁ ἀναγνώστης εὕρσκει τινὰς σκέψεις καὶ περὶ τοῦ θεάτρου, αἱ ὁποῖαι ἀντιπράσκουσι κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸς ὅσα ἐν σελ. 94 καὶ 95 ἔγραψεν ἄλλοτε ὁ Μέντωρ.

Ἐν σελ. 6 ἐρρήθη ὅτι αἱ ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ διδασκαλαί εἶνε γινώμασι πολλῶν λογίων ὁμοίως ἐν ταῖς ἀγγελίαις τοῦ Α' καὶ Β'. τεύχους φαίνεται ὅτι ἑταιρία λογίων ἀπεφάσισε νὰ τυπῶνται ἀναγνώσματα τοῦτα, ἤτοι πολλοὶ καὶ οὐχὶ εἰς, ὡς καθαρώτερα ἀναφέρεται ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ Γ'. τεύχους. Ἐὰν λοιπὸν ἐνίοτε ἀπαυτῶνται ἐν τῷ περιοδικῷ πραγματεῖαι φαινόμενα ἀντιπράσκουσαι πρὸς ἀλλήλας, τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὴν διάφορον ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα δύναται νὰ ἐξετασθῇ. Ἐκεῖ λ. χ. τὸ θέατρον συνιστᾶται ὡς σχολεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦοι δυνατόι τις ν' ἀγαπήσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀρετὴν καὶ ν' ἀποστραφῇ ἔτι μᾶλλον τὴν κακίαν· ἐδῶ δὲ ἀποτρέπονται οἱ γονεῖς νὰ ὁδηγῶσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ θέατρον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν προτρέπονται καὶ νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν μυθιστορημάτων, διότι δηλ. ἀμφοτέρω ταῦτα ἐλάττουσι τὴν ἀπαλὴν κρίσιν τοῦ παιδίου. Εἶνε ὁληθὲς ὅτι ἡ ἀποτροπὴ εἶνε ἀρκετὰ αὐστηρά, προχωροῦσα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν γονέων τοῦτο δὲ διότι οἱ γονεῖς εἶνε οἱ φυσικοὶ διδάσκαλοι τῶν παιδίων. Ὅπως-δήποτε ὁ Μέντωρ, λέγων καὶ ταῦτα, μὴ ἀπορρίπτων καὶ ἐκεῖνα, ὅ' ἀφῆν πολ- λάκις εἰς λεπτὰ θέματα τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ τὸ μᾶλλον προτιμητέον.

Τὰ ἐγκκίνια τοῦ Σουέζ.

Περίεργο πρᾶγμα, μαστρο-Γιάννη. Αὐτὰ τὰ χρόνια ὁ ἄνθρωπος θέριψε· τὸν κόσμον κάνει ἄνω κάτω. Βοῆκε τὰ βαπόρια καὶ τόσαις ἄλλαις μηχαναῖς, ποῦ μὰ τὴν ἀλήθεια κοντεύει νὰ γίνῃ Θεός· ὁ τηλέγραφος τί σοῦ λέγει; νὰ 'μιλᾷ ἀπὸ τῆ μιᾶ ἀκρείας τοῦ κόσμου στὴν ἄλλη· καὶ μετὰ τὸ σιδηρόδρομο νὰ φεύγῃ σὺν ἀστραπῇ· νὰ μᾶς τᾶλεγε κανεῖς, θὰ νομίζαμε πῶς λέγει παραμυθία· καὶ τί θὰ ἰδοῦν ἀκόμη τὰ 'μάτια μας! Ἀμὲ αὐτὸ τὸ Σουέζ λίγο τόχεις; Φαντάσου σὺ νὰ κόβουν τόση στερεὰ καὶ νὰ κάμουν τῆς δυὸ θάλασσας μιᾶ· καὶ ἐκεῖ ποῦ πήγαίνες ἀπὸ τὰ Παρασάμια στὸ Μισῆρι μετὰ τῆς καμήλαις, τώρα νὰ πηγαίνῃς μετὰ τὸ βαπόρι. Καὶ σὺν τίχρη-

ματικό φαντάζεσαι νὰ πῆγε;—Ξέρω καὶ γὼ μαστρο-Δημήτρη, πέντε δέκα χιλιάδες λίραι;—Καὶ τί εἶπες; γιὰ πὲς ἀκόμα.—Εἵκοσι, τριάντα;—Καλέ, τί εἰκοσαριαῖς καὶ τριανταριαῖς μοῦ λῆγεις;.... Ὁ χ τ ὠ μ ι λ λ ι ο ὦ ν ι α λ ί ρ α ι ς.—Ὁ χ τ ὠ μ ι λ λ ι ο ὦ ν ι α λ ί ρ α ι ς!;—Καὶ ποῦ ἐβρέθηκαν τόσαις λίραις; 'κεῖνο βασιλικὸς θησαυρὸς νᾶτον, πάλιν δὲν θᾶψανε.—'Εχεις δίκιο, μαστρο-Γιάννη' μὰ ξεύρεις πῶς αὖ ποῦ φτύσουν πολλοὶ γίνεται λίμνη; ἄλλος ἐβαλε χίλιας λίραις, ἄλλος πεντακόσιας καὶ ἔτσι μαζωχθήκανε. Βλέπεις ποῦ τὰ λόγια τοῦ κυρ Μιχαλάκη εἶνε εὐαγγέλια; μὰ θαρρῶ πῶς ἡμεῖς δὲ θὰ τὰ καταλάβωμε ποτέ. — Αἱ! σιγὰ σιγὰ!—Μὰ τί τὸ θέλω 'γώ, σάν τὰ καταλάβωμε τότε ποῦ δὲ θᾶνε πλὴθ καιρός. Ὁ σκοπὸς εἶνε πρὶν πετάξῃ τὸ πουλάκι' δηλ. τώρα ποῦ μᾶς βρίσκονται πέντε δέκα παράδες' κλεπὲ 'σάν ξεπαρκαδικτοῦμε, ἄρα τὸ καταλάβωμε κίχρα μὴ.—'Εγὼ θαρρῶ ὕστερα ἀπὸ τόσα ποῦ μᾶς εἶπε ὁ Μιχαλάκης κᾶτι θὰ γίνῃ.—Νὰ δώσῃ ὁ Θεός!—Μὰ δὲ μοῦ λέγεις τί ἄνθρωπος τὸ σοφίστικε αὐτό, νὰ κόψουν τὴ στερεὰ καὶ νὰ κάμουν τῆς δυὸ θάλασσας μιά;—'Ενας Φραντσέζος 'ποῦ τὸν λέγουν Λεσέψ. Ξεύρεις ὅμως; τὴν πλεόλυτη δουλειὰ τὴν ἔκαμαν πάλιν οἱ δικοὶ μας.—Μὰ τί τὸ θέλω 'γώ καλλιτέρα νὰ ἦταν ὁ Λεσέψ δικὸς μας καὶ ἂς ἔκαμαν ὅλη τὴ δουλειὰ ἄλλοι.—'Α! τὸ ξέρω καὶ 'γώ' μὰ βλέπεις οἱ δικοὶ μας δὲν καταδέχονται τέτοιαις δουλειαῖς' ἐκεῖνοι εἶνε γιὰ ντελικάτα πράγματα.—Καὶ πότε γίνηκε αὐτό;—Εἶνε θαρρῶ κάπου ἐφτά ὀχτὼ χρόνια ποῦ πολεμοῦν αὐτὴ τὴ δουλειὰ, καὶ στῆς 5 αὐτοῦ τοῦ μηνὸς ἐτέλειωσε. Φαντάσου τί πανηγύρι ἦταν' θαρρῶ πῶς ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον συνάχθηκαν ἐκεῖ βασιλεῖάδες μόνο καὶ βασίλισσαις ἦσαν οἱ μισοὶ πεντακόσοι. Μὰ δὲ μοῦ δίνεις νὰ καταλάβω' ἐγὼ μαστρο-Δημήτρη, πῶς εἶνε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;—Πῶς νὰ σοῦ δώσω νὰ τὸ καταλάβῃς; ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἦταν θάλασσα, καὶ στὴ μέση μιά στερεὰ 'σάν λαίμωκ' ἄρχισαν λοιπὸν 'λίγο 'λίγο καὶ ἔσκαβαν τὴ στερεὰ καὶ ἔκαμαν ἓνα κανάλι ποῦ περνοῦν βαπόρια καὶ καράβια.—Μὰ νὰ σοῦ πῶ δὲν ἦταν καὶ μικρὴ δουλειὰ αὐτή.—Αἱ, φίλε μου, τί δὲν κάνει ἡ ἀπόρρησι;—Ναί, μὰ βλέπεις βρεθῆκαν καὶ ἄλλοι καὶ τὸν σταθῆκαν ἀπὸ λίραις' ἐμεῖς καὶ νὰ

βρεθῇ κανείς νὰ θέλῃ νὰ κάνῃ κάτι τι, ποιὸς τὸν συντρέχει ; — Μὰ αὐτὸ εἶνε τὸ κακὸ· οἱ δικαί μας ἂν ἔχουν καὶ πέντε παρὰδες, ποιὸς ἀποφασίζει νὰ δώσῃ πεντάρα; Ξέρεις, εἶνε καὶ στὸ Μωριὰ τέτοιος ἕνας λαιμὸς μὰ πολὺ πλὴν μικρός, καὶ λέγουν τὴν γλῶσσαν νὰ τὸν κόψουν κ' αὐτόν· γλῶσσαν νὰ δοῦμε. — Τί, εἶνε καὶ στὸ Μωριὰ κανένα Σουέζ; — Ὁχι· Σουέζ λέγουν αὐτὸν ποὺ κόψαν, γιὰτὶ εἶνε μὲ πολίτευτα ἐκεῖ ποὺ τὴν λέγουν Σουέζ· καίνοιο ποῦνε στὸ Μωριὰ τὸν λέγουν ἑξαμίλιχ' καὶ ξέρεις ἂν γενῇ αὐτὸ τί καλὸ ποῦ θὰ γίνῃ στὸν κόσμον ; — Πόσο φχαριστιζομαι, μάστορ-Δημήτρη, σὰν ἀκούω νὰ 'μιλοῦνε περὶ πολιτείας, εἶνε ἡ χαρὰ μου. Σὺ, ποὺ εἶσαι κομογουρισμένος, δὲν μοῦ λὲς νὰ μάθω καὶ γὼ τίποτε ; — Τί νὰ σοῦ πῶ, μάστορ-Γιάννη, ἔπρεπε νάμαστε πλὴν νέοι, ἡ νὰ ζούσαμε 'στὴν Εὐρώπῃ, ποὺ ἔχει καὶ γλῶσσαν τοὺς γέροντας σχολεῖα, νὰ πᾶμε νὰ μαθῶμε, — Ἄμα τὴν ἔκοψες καὶ σὺ· σιγὰ νὰ μὴν ἔχουν στὴν Εὐρώπῃ καὶ γλῶσσαν τοὺς γέροντας σχολεῖα. — Ναί, νὰ σὲ χαρῶ, μάστορ-Γιάννη· καθὼς μ' ἔλεγε προχθὲς ὁ κύρ Μιχαλάκης, ἐκεῖ ἔχει σχολεῖα, ποῦ εἶνε ἀνοιχτὰ ὡς τὰ μεσάνυχτα καὶ παραδίδουν μαθήματα μὲ τὰ φῶτα, καὶ πολλοὶ τεχνίταις 'σὰν καλὴ ὥρα, ἀντὶ νὰ πᾶνε 'σὰν σχολάσουν νὰ στρωθοῦν στὰ χαρτιά ἢ στὸ πηλὸ· πᾶνε στὰ σχολεῖα καὶ ἀκοῦνε μαθήματα. — Βρὲ ἀδελφέ, μὰ δὲν μοῦ λὲς πῶς ἐμεῖς ζοῦμε 'σὰν τὰ ζῶα ἐδῶ ; καὶ γὼ πολλαῖς φοραῖς τὸ συλλογίζομαι αὐτό, σὰν τοὺς βλέπω νὰ στρώνονται σὰν δαιμονισμένοι ἄλλοι στὸ τάβλι καὶ ἄλλοι στὰ χαρτιά· πληρωμένους νὰ τοὺς ἔχῃς, δὲν κάνουν ἔτσι· θαρρεῖς πῶς δὲν ξεύρου νὰ 'μιλήσουν. Πόσο θυμόνω μὲ τὸ μάστορ-Λευτέρη· χίλις φοραῖς τὸν λέγω, παρὰ-τα τον αὐτὸ τὸ δῖχολο· κάθισε νὰ ποῦμε τίποτε γλῶσσαν τὴν τέχνην μας, νὰ περάσουμε τὴν ὥραν· ἐκεῖνος τὸν βλέπεις καὶ κάνει 'σὰν λωλὸς πότε νὰ σχολάσῃ νὰ πάγῃ νὰ στρωθῇ 'ς τὸ παιγνίδι, καὶ καλὰ μεσάνυχτα ἡ καὶ καλὰ ξημερώματα νὰ συκαθῇ — Τί κάθεται καὶ μοῦ λὲς τὸ μάστορ-Λευτέρη, δὲν πᾶς στὰ καφενεῖα νὰ δῇς 'σὰν ποῦ πρέπει ἄνθρωποι νὰ κάθονται στὸ τάβλι νὰ παλεῖουν σὰν πετεινοὶ καὶ γύρω τοὺς πέντε δέκα σὰ χάγιδες νὰ τοὺς καμαρώνουν ; Ἐγὼ σὲ βεβαιώνω, γλῶσσαν νὰ νάθῃ κανεὶς ἀπὸ ἄλλο κόσμον καὶ νὰ μὴ γνωρίζῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, θὰ μᾶς πιάσῃ ἡ γλῶσσαν τοῦ λωλοῦς ἡ

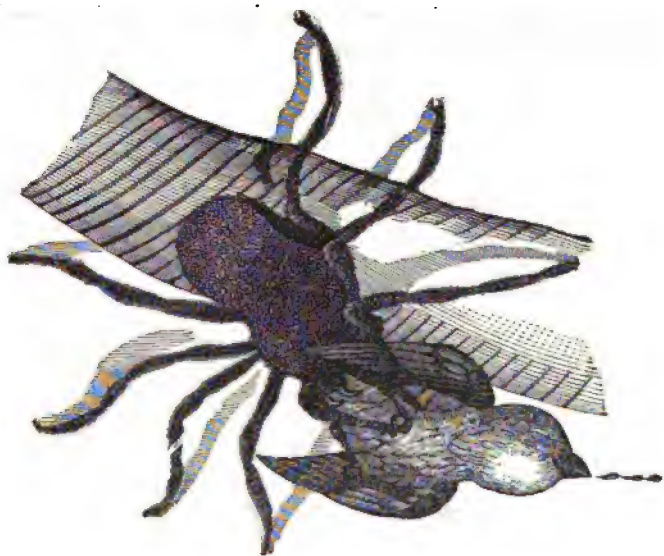
για ξεμωρωδιασμένους.—Μὰ ποῦ στο διάβολο μᾶς συγκολλη-
θηκε αὐτὸ τὸ καλὸ. Θυμοῦμαι 'στὸ καιρὸ τους οἱ γονεῖς μας, 'σὰν
ἐπαιξε κανεὶς χαρτιά, τὸν εἶχαν γιὰ ἀπωρισμένο· σήμερὰ γένηκε
μὸδα καὶ αὐτό· πᾶνε στὸ καφρνεῖο, χαρτιά· πᾶνε σὲ βεγκέραις,
χαρτιά· ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιὰ δοθῆκαν σ' αὐτὸ τὸ διαβολικὸ
παιγνίδι καὶ δὲν σηκώνουν κεφάλι. Αἱ καυμένα χρόνια! ἔβλεπες
παλλικάρια μὲ τὰ μουστάκια καὶ δὲν ἤξεύραν τὶ θὰ 'πῇ καφρνεῖον·
ἀπὸ σχόλη σὲ σχόλη ἠθέλαμε νὰ μαζευθοῦμε καὶ ἡ νὰ πηθοῦμε
'ςὰ τρία ἡ νὰ ρίγνουμε τὸ λιθάρι ἡ τὸ πολὺ πολὺ νὰ παίζουμε τῆς
ἀμάδες· τόρᾳ τὰ ἀφήσαμε αὐτὰ καὶ πολεμοῦμε ποῖς νὰ κλέψῃ τοῦ
ἀλλοινοῦ τοὺς παρὰδες.—Καὶ νᾶταν μοναχὰ ποῦ χάνει κανεὶς
τοὺς παρὰδες του, δὲν πειράζει· μόνον ποῦ χανομερᾷ καὶ ἀπὸ τῇ
δουλειᾷ του καὶ γίνεται διπλῇ ἡ χασοῦρα.—Μὰ αὐτὴ εἶνε ἴσα ἴσα.
'Εγὼ ξεύρεις τί συλλογίσθηκα; αὔριο ποῦ θὰ ἰδῶ τὸν κύρ Μιχαλάκη,
νῇ τοῦ ἀναφέρω γι' αὐτὰ τὰ γεροντοσχολεῖα, νὰ ἰδοῦμε τί θὰ μᾶς
εἰπῇ· κλὴν δεχεται νὰ μᾶς κάμῃ τὸ δάσκαλο, πρῶτος· ἐγὼ θὰ γίνω
μαθητῆς του· δὲν 'ξεύρεις, τῇ μισῇ μου ζωῇ ἔδινα γιὰ νὰ μάθω ἀ-
κόμα δύο γράμματα· τί λέγεις καὶ σύ;—Μὰ θαρρῶ πῶς δὲν ἔχει πλιὺ
καλὴ δουλειὰ· ξεύρεις νὰ τ' ἀκούσῃ κι' ὁ μαστρω-Μαθιός, θὰ πε-
τάξῃ ἀπὸ τῇ χαρὰ του· μὰ φοβοῦμαι νὰ μὴ μᾶς πάρουνε μὲ τὰ λε-
μόνια.—Πῶς θὰ ἔχωμε καὶ τέτοια δὲν ἔχει ἀμφιβολία· μ' ὅλον τοῦ-
το τί μᾶς μέλει; ἄς πᾶν νὰ λένε ὅ,τι θέλουν· ἐσὺ κύρταζε ν' ἀν-
ταμώσῃς τὸν κύρ Μιχαλάκη καὶ πῆς του πῶς μερικὰ γεροντόπαιδα
θέλουν νὰ μάθουν στὰ γηράματά τοὺς γράμματα· κ' ἐγὼ σοῦ ὑπό-
σχομαι νὰ σοῦ εὔρω καὶ ἄλλους πέντε δέκα.—Αἱ καὶ τότε θὰ χρει-
ασθοῦμε καὶ πάγκαις καὶ σχολεῖς·—Καὶ δὲ ζητοῦμε τὴν ἄδεια νὰ
μᾶς παραχωρήσουνε μιὰ σάλα γὰ μεγάλο σχολεῖν, νὰ συναζώμα-
σθε;—Καλὰ τὸ συλλογίσθηκες· θαρρῶ πῶς κανεὶς δὲν θὰ μᾶς πῇ
ὄχι. Καὶ τί ὦρα νομίζεις πῶς εἶνε καλὰ νὰ συναζώμασθε γὰ scho-
λεῖν;—Αὐτὰ ὕστερὰ τὰ βλέπομε· τόρᾳ ἡμεῖς ἂς τὰ πῶμε αὐτὰ
καὶ σὲ μερικοὺς ἄλλους, ποῦ μπροσὺν νὰ συμφωνήσων μαζὶ μας
καὶ τὴν κυριακὴν αἰαὶς δέκα πάλιν ἀνταμόνομε στὸ μεγάλο σχολεῖο
καὶ ἐρχοῦσθε καὶ σεῖς μὲ τὸν κύρ Μιχαλάκη καὶ τὰ μιλοῦμε.—
"Ἄς ἦνε κ'· ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς τὸ καλὸ· θαρρῶ πῶς ἀπὸψε θὰ ἐνει-

ρεύωμαι σχολεῖα καὶ γράμματα.—Τί νὰ γείνη; μικροὶ θ' ἀρχί-
σωμε μὰ κάλλιο ἀργὰ παρὰ ποτέ.

Ἀράχνη.

Ἡ Ἀράχνη, καθὼς διηγεῖται ἡ νόστιμος μυθολογία τῶν Ἑλλή-
νων, ἦτο κόρη πτωχοῦ τινος βαρβάρου ἀπὸ τὴν Κολοφῶνα, πόλιν
σημαντικὴν τὸ πάλαι ὀλίγον ἄνωθεν τῆς Ἐφέσου. Ταύτην ἐλυπήθη
διὰ τὴν πτωχείαν τῆς ἡθεῖς Ἀθηνᾶ καὶ τὴν ἐδίδασκε νὰ ὑφίνη τά-
πητας (κελίμια) τόσον ὥρχιους καὶ μετ' ὅσον ὥρχια κεντήματα,
ὥστε ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἔτρεχαν νὰ τὴν βλέπουν, ὅταν εἰργάζετο.
Ἀλλὰ ἡ Ἀράχνη, ἀντὶ νὰ δοξάζῃ δι' αὐτὸ τὴν θεάν, ὑπερφηανεύθη
καὶ ἐφέρετο μὲ μεγάλῃν περιφρόνησιν πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπή-
γαιναν νὰ θαυμάσωσι τὴν τέχνην τῆς. Ἡ Ἀθηνᾶ μεταμορφωθείσα
εἰς γραιὴν, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ πολὺ ἐπροσπάθησε διὰ
τῶν συμβουλῶν τῆς νὰ διορθώσῃ τὴν φαντασμέναν νίαν, ἀλλ' εἰς
μάτην. Τότε ἀναλαβούσα τὴν θεϊαν μορφήν τῆς, ἀπῆλθε παρ' αὐ-
τῆς ὡς θεὰ νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸ βαρὺ τοῦτο ἁμάρτημα· ἀλλ' ἐκείνη
τόσον ἦτο κυριευμένη ἀπὸ τὴν οἷσιν (τὴν φαντασίαν), ὥς ἐτόλ-
μησε καὶ νὰ προκαλέσῃ εἰς διαγωνισμόν τὴν διδάσκαλον καὶ εὐερ-
γέτριά τῆς. Ὑφαναν ἀμφοτέραι ἀνὰ ἓνα πέπλον (γυναικεῖον ἐπα-
νωφόριον) καὶ κατὰ δυστυχίαν τῆς ἡ Ἀράχνη τῷ ὄντι ἐνίκησεν.
Ἡ θεὰ λοιπὸν ἀγανακτήσασα διὰ τὴν αὐθάδειαν τῆς μαθητρίας τῆς
καὶ ἐντραπίεσα διότι ἐφάνη κατωτέρα αὐτῆς, τὸν μὲν πέπλον ἐσχίσε
τὴν δὲ Ἀράχνην κτυπήσασα μὲ τὴν κερκίδα (τὴν σαγίταν δηλαδὴ
μὲ τὴν ὁποίαν ὑφαίνουν), τὴν προσέδαλε τόσον, ὥς ἐπῆγε καὶ
ἐκρεμάσθη νὰ πνιγῇ. Ἡ Ἀθηνᾶ ὅμως δὲν τὴν ἀφῆκε ν' ἀποθάνῃ,
ἀλλὰ πρὸς μεγαλειτέραν τιμωρίαν τῆς τὴν μετεμόρφωσεν εἰς τὸ
ἐντομον αὐτό, τὸ ὁποῖον καὶ ἡμεῖς σήμερον ἀνομάζομεν ἀράχνην.

Ἡ ἀράχνη λοιπὸν, ἐξακολουθοῦσα ἔκτοτε τὴν θεοδίδακτον τέ-
χνην τῆς, ὑφαίνει ἐντὸς ἡμισείας ἢ τὸ πολὺ μιᾶς ὥρας τὴν φω-
λεάν τῆς μὲ τὴν τέχνην, συμμετρίαν καὶ κανονικότητα, ὥστε
κινεῖ τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν περιέργειαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ θαυμα-
στότερον εἶνε ὅτι ἐκάσῃ κλωσὴ τῆς ἀράχνης ἐμπεριέχει 18—20
χιλιάδ. λεπτότατα νήματα, τὰ ὁποῖα ἐξέρχονται ἀπὸ 18—20 χι-

λιάδας πόρους τοῦ σώματός της. Οἱ πόροι οὗτοι, ὡς ἔχοντες ταύτην τὴν ιδιότητα τοῦ νὰ ἀναβρύνουν οὕτως εἶπείν τὰ νήματα ταῦτα, ὀνομάζονται πόροι ἐκκριτικοί.

Ἡ ἀράχνη, ἀφοῦ μὲ τοὺς ἐμπροσθινοὺς πόδας ἐνώσῃ τὰ πολλὰ ταῦτα λεπτότατα νήματα καὶ κατασκευάσῃ μίαν κλωστήν, τότε προσκολλᾷ αὐτὴν εἰς ἓν μέρος καὶ οὕτω θέτει τὸ θεμέλιον τῆς οἰκίας της. Ἀκολουθῶς κρεμάζεται ἀπὸ τῆς κλωστῆς ταύτης ἀναβαίνουσα δέ, καταβαίνουσα καὶ κινουμένη καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὑφαίνει τὴν ἐκκρεμῇ φωλεάν της ἀπαράλλακτα ὡς ὥραϊόν τι δίκτυον.

Τὸ μέσον τοῦ δικτύου τούτου, τὸ ὁποῖον εἶνε πυκνότερον παρὰ τὰ ἄλλα μέρη καὶ τελειώνει εἰς κοῖλον, χρησιμεύει κυρίως ὡς κατοικία τῆς ἀράχνης. Ἐντὸς δὲ τῆς φωλεᾶς ταύτης φυλάττει ἡ θήλεια τὰ νεογνά της, ἐνῶ ὁ ἄρρην περιφέρεται πέριξ καὶ μακρὰν, διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς τροφῆς των. Εἶνε ἀρκετὰ νόστιμος, ὅταν ἐπανερχεται φορτωμένος διάφορα ἕντομα ὡς μυῖας καὶ ἄλλα. Ἡ θήλεια, μένουσα ἐντὸς, τὰ μὲν μικρὰ ἕντομα ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα πιάνονται

εἰς τὴν δικτυοειδῇ φωλεάν της, παρευθὺς προσφέρει εἰς τὰ παῖδιά της, τὰ δὲ μεγαλειότερα ἀφίνει ἐκεῖ ἑμπερδευμένα μέχρις οὗ ὑπὸ τοῦ κόπου, τοῦ φρόδου καὶ τῆς πείνης ἀποθάνωσιν, ὅποτε καὶ αὐτὰ λαμβάνουσι τὴν αὐτὴν τύχην τῶν μικροτέρων.

Ἡ ἀράχνη προβλέπει τὸν ἀφρευκτον κίνδυνον ἐν ὥρᾳ χειμῶνος καὶ ἐγκαταλείπει τὴν ἐκτεθειμένην ἑκκρεμῇ φωλεάν της· καταφεύγει δὲ οἰκογενειακῶς εἰς τρύπας, εἰς ρωγμοὺς (χαρμαῖδας) ἢ εἰς κοιλώματα πετρῶν ἢ ξύλων, ὅπου κατασκευάζει αὐτὴν πυκνότεραν καὶ στερεωτέραν ὡς σάκκον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συζῇ μετὰ τῆς οἰκογενείας της.

Αἱ ἀράχναι εἶνε εἰς ὑπερβολὴν σαρκοφάγοι. Τὸ περίεργον ὅτι τρώγονται καὶ ἀναμεταξύ των, δι' ἣν αἰτίαν ζῶσι μακρὰν ἢ μία τῆς ἄλλης. Μόνον ὅταν πρόκηται νὰ συνευρεθῶσιν, ὁ ἄρρην πλῆσιάζει τὴν θήλειαν, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ δισταγμοῦ καὶ προφυλάξεως. Ἐὰν δὲ δὲν τὴν εὖρην εὐδιάθετον εἰς τὸ νὰ τὸν ὑποδεχθῇ, φεύγει ταχέως· ἀλλὰ καὶ δεκτὸς ἐὰν γίνη, πάλιν ὑπεκφεύγει ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, φοβούμενος μήπως, ἐὰν μείνῃ περισσώτερον, καταφαγῶθῇ ἀπὸ τῆς ἀθηπάρχον ἐρωμένης του. Ὑπάρχουσι ὁμως καὶ εἶδη τινὰ ὀλιγώτερον ἄγρια, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων των ζῶσιν ὁμοῦ καὶ φαίνονται μάλιστα ὅτι ἐργάζονται ἀπὸ κοινοῦ. Ἡ θήλεια γεννᾷ κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀρκετὰ ὠὰ, τὰ ὁποῖα ἑμπερικλείει ἐντὸς σακκούλιου· τὸ δὲ σακκούλιον τοῦτα ἄλλαι μὲν ἀποθέτουσιν εἰς τὸ βαθύτατον μέρος τῆς φωλεᾶς των, ἄλλαι δὲ τὸ προσκολλῶσιν ἐπὶ πέτρας ἢ ἐπὶ φύλλου τινός, ἄλλαι τὸ ἐγκαταλείπουσι (τὸ παραιτοῦν ὅπου τύχη), ἄλλαι τὸ προφυλάττουσι μακρόθεν, ἄλλαι τὸ φέρουσι μαζῇ των ὅπου ὑπάγωσι, τὸ δένουσι εἰς τὴν κοιλίαν των καὶ δὲν τὸ ἀφίνουσιν εἰμὴ ὅταν εὐρεθῶσιν εἰς πολὺ μέγαν κίνδυνον· ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἅμα ὁ κίνδυνος παρέλθῃ, ἐπιστρέφουσιν ὅπου ἀφῆκαν τὸ φορτίον των καὶ τὸ παίρνουσι μὲ τοὺς ὀπισθίους των πόδας.

Πρὶν ἀρχίσῃ ὁ χειμὼν ἡ πολλάκις ἀφρὺ παρέλθῃ, τὸ κουκούλιον σχίζεται ἢ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἢ μόνον του καὶ ἐξέρχονται τὰ μικρά, τὰ ὁποῖα αὐξάνουσι πολὺ ἀργά, δι' ἣν αἰτίαν αἱ ἀράχναι ζῶσιν ὀλίγον· ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς των λέγεται ὅτι εἶνε 5 ἕως 6 ἔτη,

Ἀπὸ τὰ πάμπολλα εἶδη αὐτῶν μᾶλλον ἀξία σημειώσεως εἶνε ἡ ἀράχνα τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία ἔχει μῆκος ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ ἐνὸς ποδὸς τῆς μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ ἄλλου ἐξ ἑως ἑπτὰ δακτύλων καὶ κυνηγεῖ ὄχι μόνον ἔντομα, ἀλλὰ καὶ μικρὰ πτηνά. Τὸ δάγκαμα τῆς ἀράχνης ταύτης λέγουσι ὅτι εἶνε θανατηφόρον εἰς τὸν ἄνθρωπον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Β'. ΝΙΚΟΛΑΪΕΒΙΤΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 189).

Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ Πολωνία ὑπῆρξεν ἄλλοτε βασιλεῖον ἐκτεταμένον καὶ ἀνεξάρτητον· ἀλλ' οἱ ἐμφύλιοι σπαρταγμοὶ ἐπὶ ὀλοκλήρους ἑκατονταετηρίδας ἐξησθένισαν αὐτὴν τόσο, ὥστε μέχρι τέλους ἐπέφεραν τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ ἔθνους, καὶ οἱ κραταῖοι γείτονες αὐτῆς Ρῶσσοι, Αὐστριακοὶ καὶ Πρῶσσοι τῷ 1772 κατὰ πρῶτον ἀπέσπασαν σημαντικὰς χώρας τοῦ βασιλείου καὶ ἐτελέσθη δὲ πρῶτος διαμελισμός. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲ μετὰ τὸ πάθημα τοῦτο ἔπαυσαν οἱ ἐμφύλιοι σπαρταγμοὶ καὶ αἱ ἀλληλομαχίαι τῶν φατριῶν, αἱ αὐταὶ δυνάμεις ἐπεχείρησαν καὶ τὸν δεύτερον διαμελισμὸν τῷ 1794, καὶ ἔκτοτε ἡ Πολωνία ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ βασιλεῖον ἀνεξάρτητον, ὃ δὲ τελευταῖος αὐτῆς βασιλεὺς Στανίσλαος Αὐγουστός ἐκθρονισθεὶς ἐπέρασε τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἰδιωτεύων εἰς Πετρούπολιν καὶ ἀπέθανε τῷ 1798. Οἱ δυστυχεῖς λοιπόν, ἀλλὰ καὶ ἀκατάστατοι Πολωνοί, μένουσιν ἔκτοτε ὑποδεδουλωμένοι. Τῷ 1830 ἐδοκίμασαν νὰ ἀποσείσωσι τὸν ξένον ζυγόν, μετὰ αἱματωδέστατον ὁμῶς πόλεμον ἐκ νέου ὑπετάχθησαν.

Ὁ νέος αὐτοκράτωρ, φύσει πρᾶος καὶ ἐπιεικής, δι' οὐκαζίου (δηλ. αὐτοκρ. διατάγ.) ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς ἐξορίστους Πολωνοὺς τοῦ 1830 νὰ ἐπανέλθωσι, καὶ τῷ 1861 διέταξε νὰ συζητῶσιν ἐν τῇ Πολωνίᾳ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας συγκεκλιμένον ἀπὸ τοὺς ἀνωτάτους ἐκκλησιαστικοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς προκρίτους τῆς χώρας, καὶ ἐκλογικὰ συμβούλια ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσιν. Ἀλλ' αἱ παραχωρήσεις αὗται ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τῶν Πολωνῶν ἀνεπαρκεῖς, καὶ εὐθὺς ταραχαὶ ἐξεράγησαν, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1862 ἡ Πολωνία εὗρίσκετο σχεδὸν εἰς γενικὴν ἐπανάστασιν. Μυστικὴ ἐπαναστατικὴ κυβέρνησις διηύθυνε πάντα τὰ κινήματα

τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης, ἀλλ' ὁ Τσάρος εἶχεν ἐκφρασθῇ ἄλλοτε κατὰ τὴν εἰς Βαρσοβίαν περιδεῖν αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν εὐπατριδῶν τῆς Πολωνίας ὡς ἐξῆς: « Μὴ ὄνειροπολήσεις. Ἡ Πολωνία μοὶ εἶνε τοσοῦτον ἀγαπητὴ, ὅσον καὶ αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς αὐτοκρατορίας μου, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μένῃ διὰ παντὸς ἡνωμένη μετὰ τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ρωσσίας. Προτιμῶ ν' ἀνταμείβω παρὰ νὰ τιμωρῶ· ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ δύναμαι αὐστηρῶς νὰ τιμωρῶ, καὶ θὰ τιμωρῶ ». Μετὰ τοιαύτας καθαρὰς ἐκφράσεις νοεῖται, ὅτι ὁ Τσάρος ἐφάνη αὐστηρότατος πρὸς τοὺς ἐπαναστατήσαντας Πολωνούς, οἵτινες μετὰ πάλιν αἱματηράν, συνταραξάσαν τὴν Εὐρώπην, ἔκυψαν πάλιν τὸν αὐχένα, καὶ νέον οὐκάζιον τῷ 1864 ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Πολωνούς τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐξορίστων, ἂν δὲν ἦσαν ἔνοχοι κακουργήματος, τὴν χρῆσιν τῆς ἐθνικῆς γλώσσης καὶ τροποποιήσιν τοῦ ποινικοῦ κώδικος, ὁ ὁποῖος κατήργει τὰς σωματικὰς βασάνους.

Ἀλλὰ τὸ λαμπρότερον ἔργον τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἱκανὸν μόνον ν' ἀπθανατίσῃ τὸ ὄνομά του, εἶνε ἡ χειραφέτησις τῶν δούλων, δηλ. ἡ κατάργησις τῆς δουλείας καθ' ὅλον τὸ ἄχανος αὐτοῦ κράτος. Τὸ διάγγελμα τῆς μεγάλης ταύτης κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως φέρεי ἡμερομηνίαν 17 Φεβρουαρίου 1861, ἀπεφασίσθη δὲ ἐν μικρᾷ καὶ ἐπισήμῳ συνεδριάσει τοῦ συμβουλίου τῆς αὐτοκρατορίας, μεθ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν τῶν κυριωτέρων συμβούλων. Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο οἱ εὐγενεῖς πρεχώρησαν εἰς τοὺς χωρικοὺς τὰς ἐπαύλεις τὰς κατοικουμένας ὑπ' αὐτῶν δι' ἰσόβιον ἐπικαρπίαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ πληρόνωσιν εἰς τοὺς ἰδιοκτητὰς κατ' ἕτος ὠρισμένον φόρον, ἕκαστος ἀναλόγως τῆς ὑπ' αὐτοῦ καλλιεργουμένης γῆς· νὰ ἔχωσι δὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαγοράζωσιν, ὅταν δύνανται, τὰς γαίας των, καὶ νὰ καθίστανται ἐλεύθεροι ἰδιοκτῆται.

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν ἐφάνη ἄμοιρος οὔτε σταθερότητος οὔτε εὐστροφίας. Κατὰ τὰς φιλονεικίας συζητήσεις περὶ τῶν ἄρθρων τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐφάνη μετρία, πρὸς δὲ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Αὐστρίαν ἐδείχθη ἀγέρωχος καὶ πρὸς τὴν Γαλλίαν τὰ μέγιστα συγκαταβατικὴ. Κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς σέψεως αὐτοῦ ἐν Μόσχᾳ κατέδειξε τὰς

συμπαθείας αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα Γ', καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἢ ἐν Στουτγάρδῃ (πρωτευούσῃ τῆς Βυρτεμβέργης) συνέντευξις τῶν δύο αὐτοκρατόρων (τῷ 1857) ἐφάνη ὡς ἐγγύς στενῆς συμμαχίας. Ἡ οὐδετερότης τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν ἐνοπλον σύγκρουσιν τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας τῷ 1859 συνέτεινεν εἰς τὸ νὰ ἀπομονώσῃ ταύτην ἀπὸ τῆς λοιπῆς Γερμανίας. Βραδύτερον μετὰ προθυμίας μάλιστα ἀνεγνώρισε τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας τῷ 1872. Ἐν γένει ἀποδίδεται εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον ζωρὸν ἐνδιαφέρον περὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ὑποθέσεων. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ δις ἐκινδύνευσε κατὰ τὸ διάστημα τῆς βασιλείας του. Ἀπόπειραι δολοφονίας ἐγένοντο κατ' αὐτοῦ τῷ 1866 ἐν Πετροπόλει, ὅτε ἐσώθη ὑπὸ τοῦ Κομισσαρόφ, καὶ τῷ 1867, ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεσεκέπτετο τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἐκθεσιν, ὑπὸ τοῦ Πολωνοῦ Βερεζόβσκη. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου ἐώρτασεν ἡ Ρωσσία τὴν χιλιετηρίδα αὐτῆς τῷ 1861, καὶ κύζηθη διὰ τῆς προσκτήσεως ἐκτεταμένων ἐπαρχιῶν ἐν τῇ Κιρασσίᾳ καὶ τῇ Κίνα.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἔχει τὸ ἀνάστημα κομφότατον, τὴν μορφήν εὐγενῆ καὶ ὠραίαν, τὸ βλέμμα πλήρες ἰλαρότητος. Ἐκ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας (γεννηθείσης τῇ 8 Αὐγούστου 1824) ἀπέκτησε τὰ ἑξῆς τέκνα.

1. Μέγας δούξ Ἀλέξανδρος, γεννηθεὶς τῇ 26 Φεβρ. 1845 καὶ κηρυχθεὶς διάδοχος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολάου, δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 Ἀπριλίου 1865. Ἐνυμφεύθη τῇ 28 8βρίου 1866 τὴν ἡγεμονίδα Δαγκάρ, ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, μετονομασθεῖσαν Μαρίαν. Υἱὸς αὐτῶν Μέγας δούξ Νικ. γεννηθεὶς τῇ 6 Μαΐου 1868.
2. Μέγας δούξ Βλαδίμηρος, γεννηθεὶς τῇ 10 Ἀπριλίου 1847.
3. Μέγας δούξ Ἀλέξιος, γεννηθεὶς τῇ 2 Ἰανουαρίου 1850.
4. Μεγάλῃ δούκισσα Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 5 8βρίου 1853.
5. Μέγας δούξ Σέργιος, γεννηθεὶς τῇ 29 Ἀπριλίου 1857.
6. Μέγας δούξ Παῦλος, γεννηθεὶς τῇ 21 Νοεμβρίου 1860.

Φυσική θεογνωσία.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 183).

Ὅσον τὸ παιδίον ἐμεγάλονε, ἐπεθύμει νὰ μάθῃ ποῦ ἐπήγαινον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι τοῦ σπηλαίου. Πολλάκις τοὺς παρεκάλεισε νὰ λάβωσι καὶ αὐτὸ μαζὴ των, ἀλλ' ἐκεῖνοι πάντοτε τὸ ἐμάλονον. Ἡμέραν τινὰ οἱ λησταὶ κατὰ τὴν συνήθειάν των ἀνεχώρησαν διὰ τὴν ἐργασίαν των· ἡ δὲ γραῖα τσιγκάνα, ὁ μελαγχολικὸς αὐτὸς σύντροφος τοῦ Ἑρρίκου, ἀφοῦ ἐξώδευσε πολλὰς ὥρας, ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ νὰ μετρήσῃ χρήματα καὶ ἄλλοτε εἰς τὸ νὰ διορθῇ παλαιὰ φορέματα, χωρὶς νὰ εἴπῃ οὔτε μίαν λέξιν πρὸς τὸ παιδίον, ἐπειτα ἀπεκοιμήθη καὶ ἤρχισε νὰ ρογχαλίζει.

Τότε ὁ Ἑρρίκος ἔλαβε θάρρος καὶ ἀφοῦ ἦναψε κηρίον, ἐπροχώρησε πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐβλεπε νὰ διευθύνωνται οἱ λησταὶ· ἀφοῦ δὲ ἐπεριπάτησεν ἄρκετά, ἐφθάσε τέλος πάντων εἰς τὴν σιδηρὰν θύραν· ἀλλὰ δὲν εἰμπόρεσε ν' ἀνοίξῃ αὐτήν, διότι ἦτο καλὰ κλειδωμένη. Περίλυπος λοιπὸν ἐστρεψεν ὀπίσω· ἐνῷ δὲ ἐπέστρεφε, παρτήρησεν ὅτι τὸ στενὸν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπερνοῦσεν, εἶχεν εἰς τὰ πλάγια καὶ ἄλλους στενοτέρους δρόμους. Ἐμβῆκε λοιπὸν εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἤρχισε νὰ προχωρῇ· ἔξαφνα ἤμως τὸ κηρίον ἐσθυσεν καὶ ὁ Ἑρρίκος ἔμεινε μόνος εἰς τὸ βαθὺ ἐκεῖνο σκότος χωρὶς νὰ γνωρίζῃ πρὸς ποῖον μέρος νὰ διευθυνθῇ· ἐκλαίει πικρῶς καὶ μ' ὄλον ὅτι ἐφώναζε μὲ δλα τὰ δυνατὰ του τὴν γραῖαν, καμμίαν ἀπόκρισιν δὲν ἐλάμβανεν· ἦτο πολὺ ἀπηλπισμένος ὁ δυστυχὴς Ἑρρίκος, ὅταν παρετήρησε πολὺ μακρὰν ἀδύνατον φῶς· πρὸς τοῦτο λοιπὸν μὲ πολὺ θάρρος καὶ προθυμίαν ἐπροχώρησεν· ἀφοῦ δὲ ἐπεριπάτησεν ἄρκετὴν ὥραν, εὗρέθη εἰς μίαν μικρὰν θυρίδα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐδύνατό τις νὰ ἐξέλθῃ· ἀπὸ ἐκεῖ τὸ παιδίον ἐπήδησεν ἔξω.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκφράσῃ τις τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ὁ Ἑρρίκος, ὅταν κατὰ πρώτην φοράν, ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ σκοτεινὸν καὶ ὑγρὸν ἐκεῖνο σπήλαιον, εὗρέθη ὑποκάτω εἰς τὸν μεγαλοπρεπεῖ θόλον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸν θαυμασμόν του δι' ὅλα ὅσα ἐβλεπεν ὁλόγυρά του. Ἦτο ἀνοιξίς· ὁ ἥλιος μόλις

τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤρχιζε νὰ χρυσώνη τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν· ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἦτο σκεπασμένον ἀπὸ καταπρασίνην χλόην, ἀνθὰ παντὸς εἶδους ἐκάμνον νὰ μοσχοβολᾷ ὁ δροσερὸς ἀήρ· καὶ ἀπὸ τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἐκρέμαντο σταλματῖαι τῆς πρωϊνῆς δρόσου, αἱ ὁποῖαι ὁμοιάζον μὲ καθαρῶτατον κρύσταλλον· ἡ ἀηδὼν ἐδοξολόγει τὸν δημιουργὸν Θεὸν καὶ πλῆθος ἄλλων πτηνῶν ἐσυντρόφευον αὐτὴν μὲ τὸ μελωδικὸν κελᾶδημά των. Εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βουνοῦ ἐξετείνετο μικρὰ λίμνη, τῆς ὁποίας τὸ καθαρὸν νερὸν ὁμοιάζε μέγαν καθρέπτῃν, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ οὖ ὅλα τὰ ὀλόγυρα αὐτῆς πράγματα ἐφαίνοντο ἀκόμη ὠραιότερα.

Ὁ Ἑρρῖκος, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἦτο τὸ σκοτεινὸν σπήλαιον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον τόσα ἔτη ἐζῆσεν, ἐμεινεν ἀκίνητος ἀρκετὴν ὥραν· δὲν ἤξευρεν ἂν αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐβλεπεν ἦτο ὄνειρον ἢ ἂν ἐξύπνησεν ἀπὸ βαθὺν ὕπνον· ἐστρεφεν ὀλόγυρα τοὺς θαμβωμένους ὀφθαλμούς του καὶ ἐπὶ τέλους ἐξεφώνησε: « Ποῦ εὕρισκομαι, τί εἶνε ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα βλέπω; Πόσον ὠραῖα, πόσον λαμπρὰ εἶνε! Ἐθαύμαζεν ἄλλοτε μὲν τὰς ὑψηλὰς δρυς (βαλανιδιάς), ἄλλοτε δὲ τὰ χαμόκλαδα τῶν ἀγρίων ρόδων καὶ ἄλλοτε τὴν λίμνην, ἥτις ἐξετείνετο ἀντικρὺ του.

Ἐντοσοῦτω ὁ ἥλιος, ὅστις ἀκόμη ἐκρύπτετο ὀπισθεν τοῦ βουνοῦ, ἐπλησίαζε νὰ ἀναφανῇ· τὸ παιδίον προσήλωσεν ἐκεῖ τὰ βλέμματα του, καὶ, ἐπειδὴ εἶδε τὸν οὐρανὸν νὰ κοκκινίξῃ, ἐνόμιζεν ὅτι τὰ σύννεφα ἐκαίοντο· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἶδε τὸν μεγαλοπρεπῆ καὶ ὀλόχρυσον δίσκον τοῦ ἡλίου νὰ ὑψόνεται εἰς τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ ὠραῖος καὶ ὀλοστροφύγυλος. « Πόσον ὠραῖον, πόσον λαμπρὸν εἶνε τὸ φῶς τοῦτο! ἐφώναξε· δὲν ὁμοιάζει διόλου μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφώτιζε τὸ σπήλαιόν μας. Ἐξηκολοῦθει δὲ νὰ ἐχῇ τοὺς ὀφθαλμούς του προσηλωμένους εἰς τὸν ἥλιον, ἕως ὅτου ἠναγκάσθη ἀπὸ τὴν λάμψιν αὐτοῦ τοῦ ἡλίου, ἡ ὁποία ὀλονέν ηὔξανεν, νὰ στρέψῃ αὐτοὺς πρὸς ἄλλο μέρος.

(ἄκολουθεῖ).

Γεωργός φθονερός καὶ ἀλώπηξ.

Φθονερός ποτέ τις γεωπόνος¹
Πονηρῶς² ἐσκέφθη καὶ ἀφρόνως³
Τὸν καλὸν νὰ βλάψῃ γείτονά του,
Πυρπολῶν τὰ θάλλοντα⁴ σπαρτά του.
Πονηρὰν ἀλώπεκα θηράσας⁵
Κ' εἰς τὴν οὐρὰν δαυλὸν καὶ πῦρ κρεμάσας,
Εἰς τὴν κραυγὴν κωφεύων τῆς δυστήνου,⁶
Πρὸς τὴν γῆν τὴν ἐπεμψεν ἐκείνου,
Πλὴν φθορὰ τὸ τέλος τῶν ἀνόμων.
'Η πονηρὰ ἐπῆρεν ἄλλον δρόμον.
'Ο τοῦ γείτονος καρπὸς ἐσώθη,
'Η δὲ γῆ αὐτοῦ κατερημώθη.
'Οστις ἄλλου λάκκον σκάπτει
'Εαυτὸν πολλάκις θάπτει.   Κατακουζηνός.
Λύσις τοῦ 3ου αἰνίγματος.
Π τ ε ρ ό ν, Π έ τ ρ ο ν.

Αἶνιγμα 4ον.

Μὲ ἔχεις εἰς τὰς χεῖρας σου, μὲ βλέπεις, μὲ ἡξεύρεις.
Πλὴν μὴ κυττάζῃς τί κρατεῖς· ἔ! τότε δὲν θὰ μ' εὕρῃς.
Μὲ κόπτεις ἅπαξ, δις καὶ τρίς, αἰῶνι μὲ δρέπεις,
'Αλλ' ὡς τῆς ὕδρας κεφαλὴ ν' ἀναγεννῶμαι βλέπεις.
Χριστὸς δὲν εἶμαι, ἀλλ' ἐάν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
θὰ σκοτισθῇ ὁ οὐρανός, ἡ γῆ καὶ ὅλ' ἡ κτίσις.

Παρόραμα σελ. 192 στιχ. 6.

Μετὰ τὰς λέξεις θ ε ρ μ ό τ η τ α π λ έ ο ν τ ῶ ν πρόσθετες:
50 βαθμῶν. 713 δίδουσι πλέον τῶν. Τὸν δὲ ἀρ. 200 ἀντικα-
τάστησον διὰ τοῦ 2000.

1 γεωργός, 2 μὲ κακίαν, 3 μὲ ἀνοησίαν, 4 πράσινα, 5 πιάσας,
6 τῆς ἀθλίας.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΗΤΟΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΡΠΝΑ
ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ

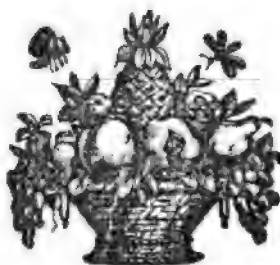
ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ

ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

~~~~~  
ΤΟΜΟΣ Α'. ΠΕΡΙΕΧΩΝ 12 ΤΕΥΧΗ.  
~~~~~

ΤΕΥΧΟΣ Δ'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

1869.

ἌΓΓΕΛΙΑ.

Ὁ Μέντωρ μεταβαίνων εἰς τὸ Α' τεύχος του, ἐκφράζει καὶ πάλιν τὴν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας εὐγνωμοσύνην του· ἀναγγέλλει δὲ συνάμα ὅτι, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν σελ. 6 λεχθέντα ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν, τὴν ἐποίαν θὰ μεταχειρίζεται, κατεχώρισε καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ καταχωρίῃ πραγματείας εἰς ὕφος δημῶδες, καθότι ἡ παρὰ πολλῶν ἐκφρασθεῖσα εὐχή, ἵνα τὸ περιοδικὸν τοῦτο καταστῇ προσιτὸν καὶ εἰς τοὺς πολλούς, ἐπεδοκιμάσθη ὡς τὰ μάλιστα συναδούσα πρὸς τὴν σκοπὸν, τὸν ἐποῖον ἐπιδιώκει.

Περιεχόμενα τοῦ Γ' τεύχους εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα· 1 καθήκοντα τῶν Χριστιανῶν γονέων πρὸς τὰ ἑαυτῶν τέκνα (μετὰ τῆς εἰκονογρ. τοῦ Μέντορος σελ. 147, 177, 198) — 2 Ἀθηνᾶ (μετ' εἰκονογρ.) — 3 φυσικὴ θεογνωσία (σελ. 154, 164, 183, 206) — 4 τὰ ἐκ τοῦ συναιτερισμοῦ κατὰ (σελ. 156, 172, 139) — 5 νέα ἀνακάλυψις — 6 μακροβιότης ζῶων — 7 αἶνιγμα — 8 ὁ νεανίας — 9 φυσικὴ — 10 κλεις ἐπιστημονικὴ — 11 Ήουδαῖος καὶ Χριστιανός — 12 βιογραφία τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ-Ἀζίζ (μετ' εἰκονογρ.) 13 περίεργος ἐπιστολὴ — 14 λύσις τοῦ α' αἰνίγματος, β'. αἶνιγμα — 15 φιλάνθρωπικὰ καθιδρύματα — 16 ρητόν — 17 Ἀλέξανδρος Β'. Νικολαΐεβιτς (μετ' εἰκονογραφ. σελ. 187 καὶ 203) — 18 γυναικοφαγία — 19 μεταλλικαὶ πηγαὶ Ἰταλίας — 20 Ἐχίδνα καὶ βδέλλα — 21 λύσις τοῦ β' αἰνίγματος, γ'. αἶνιγμα — 22 τὰ ἐγκαίνια τοῦ Σουεζ — 23 ἀράχνη (μετ' εἰκονογραφίας) — 24 γεωργὸς φθονερός καὶ ἀλώπηξ — 25 λύσις τοῦ γ' αἰνίγματος, δ'. αἶνιγμα.

Εὐρίσκεται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις τῶν κ. κ. Ι. Μάγνητος Ν. Δαμιανοῦ καὶ Ι. Δαμιανοῦ καὶ τιμᾶται γρ. 4:

Συνδρομὴ ἐβδομαδιαία 1 γρ. πληρωτέα μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ φύλλου.

Αἱ πρὸς καταχώρησιν πραγματεῖαι ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν δδ Ρόδων ἀριθ. 58.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φύλλον δωρεὰν καὶ ἰδιαιτέρως πίνακα ὡραίων εἰκονογραφιῶν.

Σμύρνη τῇ 8 Δεκεμβρίου 1869.

Ο ΜΕΝΤΟΡ

Περὶ ἐθιμοταξίας ἐν ὥρᾳ τραπέζης

Φίλοι ἀναγνώσται!

Ὅτε πρὸ πολλῶν χρόνων ἤμην ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπεκράτει μεγάλη ἀφέλεια μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰς πράξεις των, εἰς τὰς συναναστροφάς των, εἰς τὰς διασκεδάσεις των, εἰς τὰς τραπέζας των οἱ ἄνθρωποι ἐφέροντο μὲ φυσικὴν ἀπλότητα· ἐννοεῖται δὲ ὅτι τοὺς κανόνας τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς κοσμιότητος ἐτήρουν αὐστηρῶς, διότι οἱ νεώτεροι εἶχον ζωντανὸν παράδειγμα χρηστῆς συμπερι-

φορὰς τοὺς πρεσβυτέρους. Ἀνάγκη λοιπὸν διδασκαλίας δὲν εἶχον εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐγὼ τὸν Τηλέμαχόν μου ποτὲ δὲν ἐδίδαξα οὔτε πῶς πρέπει νὰ τρώγῃ οὔτε πῶς νὰ διασκεδάζῃ οὔτε πῶς νὰ περιπατῇ. Σήμερον ὅμως, ἐπισκεφθεὶς ἐκ νέου τὸν πλανήτην σὰς καὶ περιελθὼν πολλὰς χώρας τῆς λεγομένης πεπολιτισμένης Εὐρώπης, εἶδον ὅτι ἡ ἀρχαία ἐκείνη ἀπλοϊκότης ἐξέλιπε, καὶ καθὼς ὅλα τὰ ἐτεχνοποίησαν, οὕτω καὶ τὴν μεταξὺ τῶν συμπεριφορὰν καθυπέβαλαν εἰς κανόνας τεχνικούς· τὸν δὲ μὴ ἀκολουθοῦντα αὐτοὺς ὀνομάζουσιν ἀπαίδευτον, ἀπολίτευτον, ἀγροῖκον. Ἐπιθυμῶν λοιπὸν ἵνα μηδεὶς ἐξ ὑμῶν ὀνομασθῇ ποτε μὲ τοιαῦτα ὀνόματα, σὰς δίδω σήμερον τοὺς ἐξῆς κανόνας, ἀφορῶντας τὴν ἐν ὥρᾳ τραπέζης ἐθιμοταξίαν παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις.

1. Ἐν ὥρᾳ γεύματος ἢ δείπνου μὴ παρουσιάζῃς ποτὲ τινα εἰς τὴν οἰκίαν φίλου· μηδὲ σὺ ὁ ἴδιος ἐπισκέπτου φίλον ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ ἐκτὸς ρητῆς προσκλήσεως.

2. Μὴ φέρῃς μαζῇ σου εἰς τὴν οἰκίαν φίλου καὶ τὸν σκύλον σου, εἴτε διὰ γεῦμα ὑπάγῃς εἴτε δι' ἐπίσκεψιν εἴτε δι' ὅποιον δάποτε ἄλλην αἰτίαν.

3. Προσκαλούμενος παρὰ τινα εἰς γεῦμα μὴ παραλαμβάνῃς καὶ τὰ τέκνα σου, ἐκτὸς ἐάν ρητῶς προσκληθῶσι καὶ ᾖνε ἀνώτερα τῶν ὀκτῶ ἐτῶν. Τὸ αὐτὸ πράττε καὶ εἰς τὰς ἐπισκέψεις καὶ εἰς τὰς ἐσπερινὰς συναναστροφάς.

4. Ἀποδεχόμενος πρόσκλησιν, πρέπει νὰ παρευρίσκεσαι ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀκριβῶς τὴν προσδιορισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ προσκλητηρίου ὥραν, οὐδέποτε δὲ θραδύτερον· ἐπιτρέπεται ὅμως 8 ἢ 10 λεπτὰ ταχύτερον.

5. Μόνον οἱ μεγάλοι ἄρχοντες καὶ οἱ ἀγροῖκοι κάμνουν τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς περιμένωσι.

6. Κυρία, ἥτις κάμνει νὰ τὴν περιμένωσιν ὑπὲρ τὸ τέταρτον τῆς ὥρας, εἴνε γυνὴ ἥτις θέλει νὰ προσενήσῃ ἐντύπωσιν, ἀλλ' ἥτις τόσον ἀνεπιτηδείως κάμνει τοῦτο, ὥστε, ἀν πρὶν εἰσέλθῃ ἡδύνατο ν' ἀκροασθῇ παρὰ τὴν θύραν, θὰ ἐπειθέτο ἄριστα περὶ τούτου.

7. Ὅταν ἀναγγεληθῇ ὅτι ἡ τράπεζα ἡτοιμάσθη, μὴ ὀρμᾷς εἰς τὸ ἐστιατόριον (τραπέζαριον). Περιμένουν ἕως ὅτου ὁ οἰκοδεσπότης ἢ οἰκοδέσποινα δώσωσι τὸ σημεῖον τῆς εἰσόδου.

8. Πρόσφερε τὸν ἀριστερόν βραχίονά σου εἰς τινα τῶν κυριῶν ἀδιακρίτως καὶ ὁδήγησον αὐτὴν εἰς τὸ ἐστυατόριον.

9. Ὁδηγῶν τὴν κυρίαν σου θὰ διέλθῃς πρῶτος· αὕτη δὲ σὲ ἀκολουθεῖ χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὸν βραχίονά σου. Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν τὸ νὰ προπεράσῃς κυρίας θεωρεῖται ἀπρεπές.

10. Ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι κυρίαί, εἰσελθε τελευταῖος, ἐὰν δύνασαι.

11. Ἄφες νὰ εἰσελθῶσι πρῶτοι οἱ ἀνώτεροί σου καὶ ἐν γένει πάντες ὅσοι κατέχουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ἀνωτέραν τῆς ἰδικῆς σου.

12. Ὁ οἰκοδεσπότης συνήθως εἰσέρχεται τελευταῖος, ἢ δὲ οἰκοδεσπονα πρώτη.

13. Ἐὰν τις ἀποσύρεται τῆς θύρας, προτείνων νὰ διέλθῃς πρῶτος, στάσου καὶ ἀπόδος αὐτῷ τὴν φιλοφροσύνην, ἀλλ' ἐὰν ἐπιμένῃ, δίελθε εὐχαριστῶν αὐτόν. Ὅλαι ὅμως αὗται αἱ φιλοφρονήσεις τῆς θύρας εἶνε πιθηκισμοὶ καταντήσαντες σήμερον ἀξιογέλῃ αστοί.

14. Πλησιάζων εἰς τὴν τράπεζαν, περιμένει νὰ σοὶ ὀρίσωσι τὴν θέσιν σου, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι τὰ ὀνόματα τῶν προσκεκλημένων ἐπιτεθειμένα ἐπὶ τῶν χειρομακτρῶν καὶ τότε πρόσελθε εἰς τὴν θέσιν, ἐν ἣ βλέπεις τὸ ὄνομά σου.

15. Μὴ καθίαις πρὶν ὁ οἰκοδεσπότης δώτῃ τὴν σημείων, καθίζων ὁ ἴδιος.

16. Πάντοτε περιμένει νὰ τοποθετηθῶσι πρῶτοι αἱ κυρίαί πρὶν σὺ ὁ ἴδιος καθίσης.

17. Μὴ καθίζῃς ποτὲ μῆτε παρὰ πολὺ μακρὰν μῆτε παρὰ πολὺ πλησίον τῆς τραπέζης.

18. Ἐὰν ᾔνε ἀπρεπὲς τὸ νὰ λάβῃς πρῶτος θέσιν ἐν τῇ τραπέζῃ, ἐπίσης ἀπρεπὲς εἶνε καὶ τὸ νὰ ἀναπτύξῃς (ξεδιπλώσῃς) τὸ χειρομακτρὸν σου πρὸ τῶν ἄλλων.

19. Μὴ ἀναπτύσσῃς ἐξ ὀλοκλήρου τὸ χειρομακτρον· ἀρκεῖ νὰ τὸ ἀπλώσῃς μόνον ἐπὶ τῶν γονάτων σου.

20. Εἰς τὰς κυρίας μόνον ἐπιτρέπεται νὰ καρφόνωσιν αὐτὸ διὰ καρφίδος κατὰ τὸ δοκοῦν (ὅπως θέλωσι).

21. Μὴ ἀνατύρῃς τὰς περιχειρίδας (τὰ μανίκια) τοῦ ἐνδύματος σου, ὥς ἐὰν μέλλῃς νὰ πλύνῃς τὰς χεῖρας.

22. Μὴ τυχλάντεύεσαι ποτὲ (μὴ κουνιέσαι) ἐπὶ τῆς καθέδρας σου

μηδὲ καθου ὕπτιος (ῥαπλωμένος ἀνάσκελα) ἐπ' αὐτῆς· ἐν ὀλί-
γοις λάμβανε θέσιν ἀναπαυτικὰν, ἀλλ' εὐπρεπῆ.

23. Πρόσεχε πρὸ πάντων μὴ στενοχωρῆς τοὺς προκαθημένους
μηδὲ κτυπᾷς αὐτοὺς μὲ τὸν ἀγκῶνα ἐν τῇ ζωηρότητι τῶν κι-
νήσεων σου.

24. Πᾶσα χειρονομία βεβιασμένη εἶνε ὀχληρὰ καὶ ἀτοπος.

25. Μὴ περιάγῃς (κινῆς ἐδῶ κ' ἐκεῖ) τοὺς πόδας σου ὑπὸ
τὴν τράπεζαν.

26. Μὴ θέτῃς τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης.

27. Μὴ μεγαλοφωνῆς, ὥς εἰ ὠμίλεις πρὸς κωφούς.

28. Ἐὰν ἡ συναναστροφή ᾖ γενικὴ, ἐμίλει τόσον δυνατῶς,
ὥστε ν' ἀκούσῃς ὑπὸ πάντων· ἐὰν δὲ ὑπάρχῃσαι πολλαὶ συνομι-
λίαι ἰδιώτεραι, ἐμίλει ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὥπως μὴ ἐνοχλῇς τὴν
συνδιάλεξιν τῶν γειτόνων σου.

29. Ἐὰν ἔχῃς ἀνάγκην ποτηρίου, μαχαιρίου ἢ ἄρτου, μὴ κα-
λῆς τὸν ἐπὶ τῆς σκευοθήκης ὑπῆρέτην μὲ τὴν λέξιν πα λ α λ η-
κ α ρ ι, πα ι δ ι (garçon), ὥς συνειθίζεται ἐν τοῖς ξενοδοχεί-
οις, ἀλλὰ καλεῖ αὐτὸν διὰ τοῦ ὀνόματός του, τὸ ὅποιον ἐὰν
δὲν ἤξεύρῃς, ἐρωτᾷς ἵνα μάθῃς· ἀλλὰ τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ τὸν
προσκαλέσῃς διὰ νεύματος.

30. Μῆτε λέγε μῆτε πράττε τι δυνάμενον νὰ προσκαλέσῃ
φιλονεικίαν θρησκευτικὴν ἢ πολιτικὴν.

31. Ὅταν ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα διανέμῃσι τὸ
ἐδεσμα (φαγητόν) καὶ σοὶ προσφέρῃσι παροψίδα (πιάτον)· μὴ
διαβιβάσῃς αὐτὴν εἰς ἄλλον· θὰ ἦτο τοῦτο ἀντικρυς ἀγροτήσια.

32. Εἰς συμπόσιον ἔστω καὶ εἰς τράπεζαν κοινὴν ξενοδοχείου,
ἀτοπον εἶνε τὸ νὰ ζητῇς ἢ νὰ δεικνύῃς ὕπερ προτιμᾶς τεμάχιον.

33. Δὲν πρέπει νὰ τείνῃς τὴν παροψίδα σου, ὅπως πρῶτος
μετέβῃς τοῦ ἐδέσματος.

34. Ἐὰν ὁ ζωμός σου ᾖ παράπολυ θερμός, μὴ φυσᾷς αὐ-
τὸν διὰ νὰ χλιανθῇ· ἀλλὰ περιμένειν ὀλίγον.

35. Μὴ φέρῃς τὴν παροψίδα εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ ρουφήσῃς τὴν
ζωμόν μεταχειρίζου πρὸς τοῦτο τὸ κοχλιάριον.

36. Μὴ λαμβάνῃς συνάμα μετὰ τοῦ κοχλιαρίου καὶ τὸ τρίκρανον (πειρόνιον) πρὸς βρώσιν τοῦ ζώου.

37. Ἄφες τὸ κοχλιάριον ἐν τῇ παροφίδι τοῦ ζώου, ὅταν ὅς ὑπέρτης ἔλθῃ νὰ ἀρῇ ταύτην.

38. Τοῦναντίον δὲ ἀφαίρει τὸ τρίκρανον καὶ τὸ μαχαίριον ἀπὸ τοῦ ἀβαθοῦς τριβλίου, ὅταν φάγῃς τὸ ἐν αὐτῷ ἔδεσμα· ἔκτος ὅταν ἦσαι εἰς μεγάλην οἰκίαν, ὅπου ἀλλάσσουν αὐτὰ εἰς ἔδεσμα, ὡς συνειθίζεται ἐν Ἀγγλίᾳ.

39. Δὲν πρέπει νὰ δαγκάνῃς τὸν ἄρτον σου ἢ νὰ τεμαχίζῃς αὐτὸν προηγουμένως δίκην ἀλλάντος (ὡς σουτσούκιον)· κόπτε δὲ αὐτὸν εἰς κομμάτια, ὥσπερ φέρῃς αὐτὰ εἰς τὸ στόμα διὰ τῶν δύο δακτύλων.

40. Μὴ ἀπλόνῃς τὸν βούτυρον, τὰ γλυκύσματα καὶ τὰ παρόμοια ἐπὶ τοῦ ἄρτου κομμένου εἰς τμήματα (φελιά)· ὁ κακὸν οὗτος ἔχει ἐξαίρεσιν μόνον, ὅταν λαμβάνῃς βούτυρον μετὰ τείου.

41. Μὴ κομματίζῃς τὸ κρέας σου, εἴμῃ καθόσον φέρῃς αὐτὸ εἰς τὸ στόμα.

42. Μὴ τρώῃς μετ' ἀπληστίας (μὲ ἀχορταγίαν) καὶ ἀρμῆς καὶ μὴ γεμίζῃς παραπολὺ τὸ στόμα.

43. Λάμβανε τὸ ἅλας διὰ τῆς αἰγμῆς τοῦ μαχαίριου σου· ἢ διὰ τοῦ κοχλιαριδίου τοῦ ἁλατος· μόνοι οἱ ἀπειρόκαλοι (τσαπατσούλιδες) βάλλουσι τὰ δάκτυλα εἰς τὴν ἁλατοθήκην.

44. Μὴ σπογγίζῃς τὸ ἔμβασμα (σάλτζαν) τῆς παροφίδος σου μὲ τὴν ψύχαν τοῦ ἄρτου, ὅπως ὕστερον φάγῃς αὐτήν.

45. Μὴ ὀσφραίνεσάι ποτε (μυρίζῃς) τὸ παρατεθὲν σοι κρέας.

46. Μὴ ρίπτῃς τὰ ὀστά (κόκκαλα) ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἢ εἰς τὴν αἴθουσαν (σάλαν)· θέτε αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ τριβλίου (πιάτου) σου.

47. Μὴ περιτρώῃς τὸ ὅσπουν ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς οἱ ποντικοὶ καὶ οἱ θῶες (τσακάλια).

48. Ἐὰν εὕρῃς ἐν τῇ παροφίδι σου ἀκάθαρτόν τι πράγμα, π. χ. τρίχα, μυῖαν ἢ τι τοιοῦτον, δός τὴν παροφίδα εἰς τὸν ὑπέρτην χωρὶς ν' ἀναφέρῃς τι, ἵνα μὴ προσένησῃς ἀηδίαν (ἀναγοῦλισμα) εἰς τοὺς συνδαιτυμόνας.

49. Λάμβανε εἰς χεῖρας τὸ μαχαίριον, ὅταν θὰ τὸ μεταχειρισθῇς· εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν χρῆσιν ἀπόθετε αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης.

50. Πρόσχε μὴ ἀνατρέψῃς τὴν ἀλατοθήκην ἢ διασταυρώσῃς τὸ μαχαίριον μὲ τὸ τρίκρανόν σου ἢ θέσῃς τὸ μαχαίριον μὲ τὴν ἀκμὴν τῆς λεπίδος πρὸς τὰ ἄνω, κτλ. Δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ τῶν συνδαιτυμόνων ἄνθρωποι προληπτικοὶ τρομάζοντες δι' αὐτά. Πρόπει νὰ σεβώμεθα τὰς ἀδυναμίας τῶν ἄλλων, ἐστίωσαν καὶ γελοῖαι.

51. Δὲν πρέπει νὰ ἐπικρίνης τὰ παρατιθέμενα μὴδὲ νὰ παρὰβῇς ἐδεσμα πρὸς ἄλλο παρόμοιον καλλίτερον, τὸ ὅποιον τάχα ἐφαγες ἄλλαχού.

52. Ἐὰν παρατεθῇ ὀψάριον ἢ κυνᾶριον ἢ ἄλλο τι περασμένον ὀπωσοῦν. δύναισι νὰ μὴ φάγῃς μὲν ἐξ αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἀγαπᾷς δῆθεν τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ μὴ εἴπῃς ὅτι τὸ εὕρισκεις πολὺ ἔωλον (μπαγιάτικον).

53. Μὴ ὁμιλῇς ποτὲ ἔχων τὸ στόμα πλήρες, μήπως ραντίσῃς τοὺς πλησίον σου μὲ τὰς ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκφυγούσας ρανίδας.

(ἄκολουθεῖ).

Τὰ μνηύματα τοῦ θανάτου.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Β.).

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ὠδοιποροῦσε μίαν φορὰν ἓνας γίγας (ὑψηλὸς καὶ μεγαλόσωμος ἄνθρωπος) εἰς τὸν βασιλικὸν δρόμον· ἐκεῖ ἀπαντᾷ αὐτὸν ἑξαφνα ἀγνώριστος τις καὶ κράζει «Στάσου, μὴ προχωρῇς περαιτέρω.» — «Τί; εἶπεν ὁ γίγας, σὺ ἀνθρωπάριον, τὸ ὅποιον ἐγὼ δύναιμι νὰ συνθλίψω (ζουλίσω) μεταξὺ τῶν δακτύλων μου, σὺ θέλεις νὰ μοὶ ἐμποδίσῃς τὸν δρόμον; Τίς εἶσαι σὺ, ὅστις τολμᾷς νὰ ὁμιλῇς μὲ τόσῃν αὐθάδειαν;» — «Ἐγὼ εἰμι ὁ θάνατος, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, εἰς ἐμὲ οὐδεὶς ἀντιστέκεται, καὶ σὺ χρεωστεῖς εἰς τὴν προσταγήν μου νὰ ὑπακούσῃς.» Ὁ γίγας ὅμως δὲν ᾔθελε νὰ ὑπακούσῃ καὶ ἤρχισε νὰ παλαίῃ μὲ τὸν θάνατον. Ἐπάλαισαν πολλὴν ὥραν καὶ ἐπὶ τέλους ὁ γίγας ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον· ὁ δὲ θάνατος ἔκειτο πλησίοντινός βράχου καὶ ἦτο τόσος ἀδυνατισμένος, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ. «Τί θὰ ἀπογίνῃ, εἶπεν, ἂν ἐγὼ ἐξακολουθῶ νὰ κείμεμαι ἐδῶ εἰς τοῦτον τὸν

παράμερον τόπον; Δὲν θὰ ἀποθνήσκη κανεὶς πλεόν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ θὰ γαμισθῇ τόσον ἀπὸ ἀνθρώπους, ὥστε δὲν θὰ ἔχωσι θεσὸν μήτε νὰ ζέκωνται ὁ ἓνας πλησίον τοῦ ἄλλου.» Ἐν τοσοῦτῳ ἔφθασεν ἄλλος ὁδοιπόρος νεώτερος καὶ δυνατός· διαβαίνων ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τραγωδῶν ἔρριψε τὰ βλέμματά του πρὸς τὸν θάνατον· ἀφοῦ εἶδεν αὐτὸν εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν, τὸν ἐλυπήθη καὶ πλησιάζας τὸν ἐσήκωσε καὶ τοῦ ἔδωκε νὰ πῇ δυναμωτικόν τι καὶ ἐμείνεν ἕως οὗτου τὸν συνέφερε. «Γνωρίζεις, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀφοῦ συνῆλθε, τίς εἶμαι ἐγώ;» «Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ ὁδοιπόρος, δὲν σὲ γνωρίζω.» «Ἐγὼ εἶμαι ὁ θάνατος· ἐγὼ κανενὸς δὲν κάμνω χάριν· καὶ οὐδὲ διὰ σὲ δύναμαι νὰ κάμω ἐξαίρεσιν· διὰ νὰ ἰδῇς ὅμως ὅτι γνωρίζω τὸ καλόν, τὸ ὅποιον μοῦ ἔκαμες, σοῦ ὑπόσχομαι ὅτι δὲν θὰ σοῦ ἔλθω ἔξαφνα, ἀλλὰ θὰ σοῦ στείλω μήνυμα πρὶν ἔλθω νὰ σὲ πάρω.

Καὶ τοῦτο κέρδος εἶνε, εἶπεν ὁ νέος, νὰ γνωρίζῃ τις πότε θὰ ἔλθῃ ὁ θάνατος καὶ πόσον καιρὸν θὰ μένῃ ἀμέριμνος. ¹ Ἐξηκολούθησε λοιπὸν τὸν δρόμον του χαίρων διὰ τὴν ὑπίσχεσιν, τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος τῷ ἔδωκε. Ἡ νεότης ὅμως καὶ ἡ ὑγεία γρήγορα τὸν ἀπεχαιρέτισαν· ἤλθον ἀρρωστία καὶ πόνοι, οἱ ὅποιοι ἠνάχλουν αὐτόν. «Δὲν θὰ ἀποθάνω, εἶπε καλῶς ἐαυτόν, διότι ὁ θάνατος θὰ μὲ τὸ μνησὴν προτήτρα. Ἀφοῦ αἱ κακαὶ ἡμέραι τῆς ἀσθενείας παρῆλθον καὶ ἡσθάνθη τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὑγιῆ, ἤρχισε πάλιν νὰ ζῇ μὲ χαρὰν καὶ νὰ περνᾷ τὸν καιρὸν του εἰς φαγοπότην καὶ διασκέδασεις. Ἐξαφνα ὅμως ἡμέραν τινὰ τὸν ἐκτύπησέ τις ἐλαφρὰ εἰς τὸν ὦμον, οὗτος δὲ στρέψας εἶδε τὸν θάνατον πλησίον του καὶ λέγοντα· «Ἀκολουθεῖ μοι! ἤλθεν ἡ στιγμή τοῦ ἀποχωρισμοῦ σου ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον.» — «Πῶς! ἀπεκρίθη ὁ ἀνθρώπος, θέλεις νὰ ἀναιρέσῃς τὸν λόγον σου; δὲν μοῦ ὑπεσχέθης ὅτι πρὶν ἔλθῃς ὁ ἴδιος, θὰ μοῦ στείλῃς μήνυμα; ἐγὼ δὲν ἔλαβα κανέναν τοιοῦτον.» — «Σιώπα! ἀπεκρίθη ὁ θάνατος· δὲν σοῦ ἔστειλα ἕως τὸρα τόσα μηνύματα; Δὲν ἤλθεν ὁ πυρετός, ² ὅστις σὲ ἀδυνατίσει, δὲν σοῦ ἤλθεν ἡ σκοτοδινία ³; δὲν σοῦ ἤλθεν ἡ ἀδυναμία εἰς τὰ γόνατα; ἡ βροχὴ εἰς τὰ ὦτα σου; ἡ ὀδοντοαλγία ⁴»

1) Ξένοιατος, 2) παρξυσμός, 3) ζαλίζω, 4) ὀδοντόπνοος.

δὲν σὲ ἠνώχλησῃ; τὸ σκῶτος δὲν ἐκόντων τὰ φῶς σου; Πρὸ πάντων δὲν σὲ ἐνθυμίζει ὁ ἀδελφός μου ὕπνος καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐμέ; ὅταν κοιμᾶσαι τὴν νύκτα, δὲν εἶσαι σχεδὸν ἀποθνήσκων;» ὁ ἄνθρωπος δὲν ἤξευρε τί ν' ἀποκριθῇ· παρεδόθη λοιπὸν εἰς τὴν τύχην του καὶ ἐπροχώρησε μετὰ τοῦ θανάτου περαιτέρω.

Φυσικὴ θεογνωσία.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 207).

Μετὰ ταῦτα ἐπροχώρησεν ὀλίγον περαιτέρω, προσέχων πάντοτε νὰ μὴ πατήσῃ τὰ ὠραία ἐκεῖνα ἄνθη, τὰ ὅποια ἐνόμιζεν ὅτι ἦσαν σκορπισμένα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐξαφνα εἶδε μικρὸν τι ἄρνιον, τὸ ὁποῖον ἦτο πλαγισμένον ἐπάνω εἰς τὰ δροσερὰ χορταράκια, καὶ χαρούμενος ἔτρεξε πρὸς αὐτὸ φωνάζων. « Ἐν ἄρνάκι, ἐν ἄρνάκι! » Τὸ ἄρνιον ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ βληχᾷται (φωνάζει). Ὁ μικρὸς Ἑρρῖκος ἀπεμακρύνθη τρομασμένος καὶ ἀνεφώνησε. « Τί εἶνε τοῦτο; τὸ ἄρνιον ἔχει ζῶν, δύναται νὰ περιπατῇ καὶ ἔχει φωνήν, ἐνῷ ὅσα ἕως τώρα εἶδα ἐγὼ εἰς τὸ σπήλαιον ἦσαν ἄφωνα, ἀψυχα καὶ ἀκίνητα. Τί θαῦμα! ποῖος ἀράγε ἔδωκε τὴν ζῶν εἰς αὐτὸ τὸ ἄρνιον; » — Ἐπεθύμησε νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸ ἄρνιον, καὶ τοῦ ἔκαμε διαφόρους ἐρωτήσεις· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἄρνιον μόνον ἐβληχάτο, ὁ Ἑρρῖκος ἐλυπεῖτο διότι τοῦ ἀπεκρίνετο πάντοτε μὲ φωνάς, τὰς ὁποίας δὲν ἐνοοῦσα.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐφάνη ἐκεῖ ἓνας νέος ποιμὴν, εὐμορφὸν καὶ δυνατὸν παλληκαράκι ξανθὸν καὶ ροδοκόκκινον, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ ἔχασε τὸ ἄρνιον περιφέρετο καὶ ἀνεζήτηε αὐτό. Ὁ νέος οὗτος ἐβλεπε τὸ παιδίον πρὸ πολλοῦ, στεκόμενος ἀπὸ μακρὰν, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί παιδίον ἦτο· τοῦτο πάλιν ἐφοβήθη, ὅταν εἶδε τὸν παιμένα. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἐχαιρέτισεν αὐτὸ μὲ τρόπον πολὺ φιλικόν, ὁ Ἑρρῖκος ἔλαβε θάρρος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. « ὦ! πόσον ὠραῖος ἄνθρωπος εἶσαι, ἀλλὰ εἰπέ μοι παρακαλῶ σε (καὶ ταῦτα λέγων ἐξέτεινε τὰς χεῖράς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸς τὴν γῆν), τοῦτο τὸ μέγιστον σπήλαιον εἶνε ἐδικόν σου (α); μὲ δέχῃσαι νὰ μείνω καὶ ἐγώ.

(α) Ἐπειδὴ τὸ παιδίον δὲν εἶχεν ἰδεῖ τίποτε ἄλλο ἕως τώρα παρὰ τὸ σπήλαιον τῶν ληστῶν, νομίζει ὅλον τὸν κόσμον μέγα σπήλαιον.

μαζή σου και με τὸ ἀρνίον σου;» Ὁ νέος ποιμὴν δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί λέγει τὸ παιδίον, καὶ τὸ ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι εἶχε χαμένα τὸ λογικόν του· ἤρώτησε δὲ αὐτό, πῶς εὑρέθη εἰς τοῦτο τὸ μέρος; Ὡταν ὅμως τὸ παιδίον εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ ὑπόγειον, καὶ τῷ ἐδιηγήθη περὶ τῆς γραίας τσιγκάνας καὶ τῶν ἀγρίων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐκατοίκουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὁ ποιμὴν ἐκυριεύθη ἀπὸ μέγαν φόβον καὶ ταραχήν. Εὐσπλαγχνισθεὶς λοιπὸν τὸ παιδίον, ἔλαβεν αὐτὸ μετὰ τὴν μίαν χεῖρα καὶ τὸ ἀρνίον μετὰ τὴν ἄλλην καὶ ἔφυγεν, ὅσον ἐδύνατο γρήγορα, ὥς νὰ τὸ ἐκυνήγουν οἱ λησαί.

Εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον ὄρος ἐκατοίκει σεβάσμιος ἐρημίτης, γέρον σχεδὸν ὀγδοήκοντα ἐτῶν, ὀνομαζόμενος Πολύκαρπος, ὅστις ἐτιμᾶτο πολὺ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν μερῶν ἐκείνων διὰ τὴν παιδείαν καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἀρετάς· πρὸς τοῦτον λοιπὸν ἐσκέφθη ὁ νέος ποιμὴν νὰ φέρῃ τὸ παιδίον. Ἡ κατοικία τοῦ ἐρημίτου, ἡ ὁποία δὲν εὑρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἐκεῖ, ἦτο κτισμένη εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ὄρους πλησίον εἰς τὴν λίμνην· διὰ τοῦτα ἦτο καὶ πολὺ εὐχάριστος καὶ οἱ χωρικοὶ τὴν ὀνόμαζαν μικρὸν παράδεισον. Ὁ οἰκίσκος (σπητάκι) αὐτοῦ ἦτο κτισμένος εἰς τὸ μέσον τοῦ κήπου ἀνάμεσα εἰς καρποφόρα δένδρα καταφορτωμένα ἀπὸ ὠραῖα ἄνθη· ὀλίγον μακρὰν ἐβλεπέ τις διάφορα λαχανικά, ἄμπελον καὶ χωράφιον σπαρμένον σῖτον· καὶ ὅπου ἀκόμη μεταξὺ τῶν βράχων ἔμεινεν ὀλίγος τόπος, ἐβλεπέ τις μέγα τι δένδρον μετὰ καρπὸς ἢ διάφορα δενδρουλάκια γεμάτα ἀπὸ ἐξαιρετα ἀπίδια· εἰς τὴν κορυφὴν δὲ βράχου τινὸς ἦτο κτισμένον μικρὸν μὲν ἀλλὰ ὠραιότατον ἐξωκλήσιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἐρημίτης ἀνέβαινεν ἀπὸ στενὴν κλίμακα, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος εἶχε σκαλίσει ἐπάνω εἰς τὸν βράχον.

Τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ νέος ποιμὴν ἤνοιξε τὴν καγκελωτὴν θύραν τοῦ κήπου καὶ ἐμβόηκε μετὰ τὸν Ἑρρίκον, ὁ σεβάσμιος γέρον ἐκάθητο ἐπάνω εἰς ξύλινον θρανίον ὑποκάτω μιᾶς μελέας ἐμπροσθέν του ὑπῆρχε ξυλινὴ τράπεζα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὴν μεγάλον καὶ καλαδεμένον βιβλίον, τὸ ὁποῖον μετὰ πολλὴν εὐλάβειαν ἀνεγίνωσκεν. Αἱ ὀλίγαι τρίχες, αἱ ὁποῖαι ἐστεφάνωναν τὴν φαλακρὰν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὰ μακρὰ γένειά του ἦσαν κατὰλευκα ὡς χιών·

αἱ παρειαί του (μάγουλα) ὅμως ροδοκάκκιναι καὶ ἀνθηραὶ καθὼς νεανίσκου.

Ὁ ἀγαθὸς οὗτος γέρων ἐδέχθη καὶ τοὺς δύο μὲ πολλὴν εὐχαρίσῃσιν καὶ κατεφίλησεν αὐτούς· ἤκουσε δὲ μὲ προσοχὴν τὰ ὅσα ὁ νέος ποιμὴν τῷ ἐδιηγέθη περὶ τοῦ παιδίου, ἔλαβεν αὐτὸ ὡς ἄλλος πατὴρ εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἠρώτησε πῶς ὀνομάζεται· διότι ἐνόησεν ὅτι τὸ παιδίον κατήγετο ἀπὸ εὐγενῆ οἰκογένειαν καὶ εἶχε κλαπῆ ἀπὸ ληστὰς. « Ἀφῆσε τὸν μικρὸν πλησίον μου, εἶπε πρὸς τὸν νέον ποιμένα, καὶ πρόσεχε μὴ εἴπῃς εἰς κανέναν τίποτε Ἑλπίζω ὅτι οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου θὰ εὐρεθῶσιν ὅς μὲντι λοιπὸν ἐδώ, ὅπου θὰ ᾔνε κάλλιστα προφυλαγμένον ἀπὸ τοὺς ληστὰς, οἱ ὅποιοι ἀποφεύγουν τὴν ἐρημικὴν ταύτην κατοικίαν μου ὡς τὴν πυρκαϊάν, διότι χρυσὸν μὲν καὶ ἄργυρον δὲν εὐρίσκουν εἰς ἐμέ, καλὰς δὲ συμβουλας, αἱ ὅποια ἀξίζουσιν πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, μισοῦν ἐκεῖνοι. Πρὸς δὲ τὸ παιδίον εἶπεν· ἀγαπητέ μου Ἑρρίκε, εἰς τὸ ἐξῆς ἐγὼ θὰ ἤμῃ ὡς πατὴρ σου καὶ θὰ φροντίσω νὰ εὐρω τοὺς γονεῖς σου καὶ νὰ σὲ παρὰδώσω εἰς αὐτούς. » Ἐπειτα ἐπρόσφερεν εἰς αὐτούς γάλα καὶ ἄρτον διὰ νὰ γευματίωσιν· ὁ δὲ νέος ποιμὴν, ἀφοῦ ἀνεπαύθη ὀλίγον, ἔλαβε τὴν ποιμενικὴν ράβδον του, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ποίμνιόν του· ἀλλ' ὁ μικρὸς Ἑρρίκος ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ κρατῶν αὐτὸν ἀπὸ τὸ φόρεμα δὲν τὸν ἄφηνε νὰ ἀναχωρήσῃ. Τότε ὁ νέος ποιμὴν τῷ ὑπεσχέθη, ὅτι γρήγορα πάλιν θὰ ἐπανεῖλθῃ καὶ ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν τὸ μικρὸν ἄρνιον, διὰ τὸ ὅποιον ὁ Ἑρρίκος ἐχάρη μεγάλως.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ νέος ποιμὴν, ὁ φιλόανθρωπος γέρων ἐκάθισεν πλησίον τοῦ παιδίου διὰ νὰ συνομιλήσῃ μὲ αὐτό. « Ἀγαπητέ μοι Ἑρρίκε, ἤρχισε νὰ λέγῃ, δὲν γνωρίζεις τίποτε διὰ τοὺς γονεῖς σου; »

« Ὡ βέβαια ἔχω εἰς τὸ θυλάκιόν μου (τσέπη) μίαν ὥραιαν μητέρα, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Ἰδοὺ δύνασαι νὰ τὴν ἴδῃς » καί, ἐνῷ ἔλεγε ταῦτα, ἐβγαλεν ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του τὴν μικρὰν εἰκόνα, τὴν ὅποιαν ἐφύλαττε κλεισμένην μέσα εἰς ὥραιαν θήκην· τὸ δυστυχὲς παιδίον, τὸ ὅποιον δὲν εἶχεν ἰδεῖ ποτὲ τὴν εἰκόνα τῆς μητρὸς του εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἐθάρμυσε διὰ τὴν ὡραιότητα καὶ λαμπρότητα

τῆς εἰκόνης· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ θαμβώθησαν ἀπὸ τὴν λάμψιν τῶν ἀδαμάντων, οἱ ὅποιοι ἐστόλιζον αὐτήν.

«Πόσον λαμπρὸν εἶνε ἐδῶ τὸ φῶς!» εἶπε τὸ παιδίαν. «Τίς ἤναψεν ἐκεῖ ἐπάνω τὸν λαμπρὸν ἐκείνον λύχνον, ὃ ὁποῖος φωτίζει διὰ τὰ πράγματα; ἐγὼ ἀπὸ τὴν πολλὴν λάμψιν δὲν εἰμπορῶ οὔτε μίαν στιγμὴν νὰ κυττάξω πρὸς αὐτόν. Ἐκεῖνος ὁ λύχνος, τὸν ὁποῖον εἰχομεν εἰς τὸ σπήλαιον, ὡς πρὸς αὐτόν ἦτο σκοτεινὸς καὶ ἀδύνατος. Ἀπὸ τί προέρχεται τοῦτο ὅτι ὅλον ἐν προχωρεῖ ὑψηλότερα; Ὅταν κατὰ πρῶτον εἶδον αὐτόν, ἐφάνη ὀπίσω ἀπὸ ἐν βουνόν· καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν τόσον ὑψώθη, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν ἐγγίσω καὶ ἂν ἀνέβαινον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πλέον ὑψηλοῦ δένδρου. Πῶς λοιπὸν γίνεται τοῦτο, καὶ κινεῖται τόσον ἐλεύθερα; εἰς κανὲν μέρος δὲν φαίνεται σχοινίον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον νὰ κρέμαται· τίς λοιπὸν σύρει αὐτόν ἐπάνω; τίς εἰμπορεῖ νὰ ἀναβῇ τόσον ὑψηλὰ διὰ νὰ βάλῃ ἔλαιον εἰς τὸν λύχνον. (ἰκολοθεῖ).

Ἡ μικρὰ μάρτυς.

Πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἰς τινα μικρὰν πόλιν τῆς Ἀγγλίας ἐν κοράσιον μόλις ἑννέα ἐτῶν προσελήθη ὡς μάρτυς ἐναντίον κλέπτου. Ἡ κλοπὴ εἶχε συμβῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς τῆς μικρᾶς κόρης, καὶ αὕτη εἶχεν ἰδεῖ τὸν κλέπτην· ἡ μαρτυρία τῆς ἐπομένως ἦτο πολὺ ἀναγκαία. Ὁ ὑπερασπίζων τὸν κλέπτην δικηγόρος δὲν ἐπαθύμει ἡ μικρὰ αὕτη κόρη νὰ παρουσιασθῇ ὡς μάρτυς, διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἡ κατάθεσις τῆς ἦτον ἱκανὴ νὰ καταδικάσῃ τὸν πελάτην τοῦ ὄθεν, ὅτε αὕτη παρουσιάσθῃ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ἵνα ἐξετασθῇ, τῇ εἶπεν.—Αἰμιλία, γνωρίζεις τί πρᾶγμα εἶνε ὁ ὄρκος;—Δὲν ἐννοῶ τί μ' ἐρωτᾷς, κύριε, εἶπεν αὕτη.—Χάριν τῆς δικαιοσύνης, εἶπεν ὁ δικηγόρος πρὸς τὸν δικαστήν, ἐπικαλοῦμαι τὴν προσοχήν σας εἰς ὅ,τι εἶπεν· αὕτη δὲν ἤξεύρει τί πρᾶγμα εἶνε ὁ ὄρκος· λοιπὸν κατὰ τὸν νόμον δὲν εἶνε ἀρμόδιος μάρτυς· ἡ κατάθεσις τῆς δὲν πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ.—Ἀς ἰδῶμεν, εἶπεν ὁ δικαστής. Ἐλθε ἐδῶ, μικρὰ μου. Εἰπέ μοι, ὠρκίσθης ποτὲ ἄλλοτε; Τὸ πρόσωπον καὶ ὁ τράχηλός τῆς κατεκοκλίνησαν· συλλογισθεῖσα δὲ ὀλίγον, ἀπεκρίθη. Ὁχι! κύριε,

— Δὲν ἐννοῶ ψευδῆ ὄρκον, εἶπεν ὁ δικαστής· Παρέστης ποτὲ ἄλλοτε ὡς μάρτυς ἐνώπιον δικαστοῦ ; — Ὅχι, κύριε, εἶπεν ἡ κόρη. — Γνωρίζεις τί βιβλίον εἶνε τοῦτο ; εἶπεν ὁ δικαστής· Δεινύωμαι εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγίαν Γραφήν. — Μάλιστα, κύριε ἡ Γραφή. — Ἀνέγνωσες ποτὲ τὸ βιβλίον τοῦτο ; — Μάλιστα, Κύριε ἀναγινώσκω τοῦτο καθ' ἐλάχιστον. — Γνωρίζεις τί εἶνε ἡ Αγία Γραφή, παιδίον μου ; — Εἶνε ὁ λόγος τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. — Τώρα, φίλτατόν μοι κοράσιον, θές τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τῆς βίβλου ταύτης. Ἡ κόρη ἔθηκε τὴν χεῖρά της ἐπ' αὐτῆς, τρέμουσα. Τότε ὁ δικαστής ὑπηγόρευεν εἰς αὐτὴν τὸν τύπον τοῦ ὄρκου, ὃν πρέπει νὰ εἴπῃ ὁ ὀρκιζόμενος. Μετὰ τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῆς Γραφῆς αὕτη εἶπεν, « ὀρκίζομαι ἐπιστήμῳ ὅτι ὅσα μέλλω νὰ εἴπω εἶνε ἡ ἀλήθεια, αὕτη ἡ ἀλήθεια, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡ ἀλήθεια. Οὕτως εἴη μοι ὁ Θεὸς βοηθός. » Τώρα, ἐράσμιόν μοι κοράσιον, εἶπεν ὁ δικαστής, ὠρκίσθης ὡς μάρτυς. Γνωρίζεις ὁ παῖς θὰ ᾔνε τὸ ἀποτέλεσμα, ἐὰν δὲν εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν ; — Μάλιστα, κύριε. — Ποῖον ; Θὰ φυλακισθῶ. — Καὶ οὐδὲν πλέον ; — Μάλιστα, κύριε· δὲν θὰ δυνῇθω νὰ ὑπάγω εἰς τὸν οὐρανόν. — Πῶς γνωρίζεις τοῦτο ; — Αὕτη ἔλαβε τὴν Γραφήν καὶ μετὰ μεγάλην εὐκολίαν σρέφουσα τὰ φύλλα της εὔρε τὸ κ'. κεφάλαιον τῆς ἐξόδου, τὸν 16ον στίχον καὶ ἀνέγνωσεν οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ. Ἐμαθα τοῦτο, εἶπε, πρὶν δυνῇθω ν' ἀναγινώσκω τὴν ἱερὰν ταύτην βίβλον. — Σοὶ εἶπέ τις ὅτι ἔπρεπε νὰ παρασταῇς ὡς μάρτυς ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει ; ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ δικαστής. — Μάλιστα, κύριε. Ἀκούσασα ἡ μήτηρ μου ὅτι ἐπρόκειτο νὰ προσκληθῶ ὡς μάρτυς μ' ἐπῆρεν εἰς τὸν κοιτῶνά της καὶ μ' ἐπρόσβαλε νὰ τῇ εἴπω τὰς 10 ἐντολάς· ἀφοῦ δὲ τὰς εἶπα, ἀμφοτέραι ἐγονυπετήσαμεν καὶ προστυχήθημεν ὅπως δυνῇθω νὰ ἐννοήσω ἑπὶ σὺν κακόν θὰ ἦτο νὰ ψευδομαρτυρήσω κατὰ τοῦ πλησίον μου καὶ ὅπως ὁ Θεὸς μετὰ βοήθησιν νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ἀνέγινετο ἀνάγκη νὰ ὑπάγω εἰς τὸ δικαστήριον τὴν ἐπαύριον. Καὶ ὅταν σήμερον ἀνέχωρουν ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ἡ μήτηρ μου μετὰ ἡσπάρθη καὶ μοι εἶπεν « ἐνθυμοῦ τὴν ἐνάτην ἐντολήν, καὶ προσέτι ὅτι ὁ Θεὸς θ' ἀκούσῃ λέξιν πρὸς λέξιν ὅλα ὅσα θὰ εἴπῃς εἰς τὸ δικαστήριον. — Πιστεύεις τοῦτο ; ἠρώτησεν ὁ δικαστής, ἐνῶ ἐν δάκρυ ἡκτινοβόλησεν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ

τοῦ καὶ τὸ χεῖλος τοῦ ἐτρεμεν ἐκ συγκινήσεως. — Μάλιστα, κύριε, εἶπε τὸ κοράσιον, διὰ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ ἐνός ἐκείνου τὰ ὅποια ἔλεγεν. — Ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ, παιδίον μου, εἶπεν ὁ δικαστής, ἔχεις καλλίστην μητέρα. Ἡ κατάθεσις τῆς μάρτυρος ταύτης πρέπει νὰ γίνῃ δεκτή· ἀν ἐκρινόμην ὡς ἐγκληματίας σήμερον καὶ ἡμην ἁθῶς τῆς κατηγορίας, θὰ παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ μοὶ δώσῃ μάρτυρα ὡς τοῦτο τὸ κοράσιον. Ἄς ἀνακριθῇ, κύριοι.

Ὡραῖον μάθημα ἐκ τῆς φωτογραφίας.

Οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ διδάσκαλοι σχολείου τινὸς ἠθέλησαν νὰ φωτογραφηθῶσιν ὅλοι ὁμοῦ· ὅθεν ἔλαβον ἐπὶ τῆς κλίμακος αὐτοῦ ὁ καθείς τὸν θέσιν του. Εἰς ὁμῶς μεταξὺ τούτων, ἀνὴρ κοῦφος καὶ οἰηματίας, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ὑπερεῖχεν ὅλους τοὺς συναδέλφους του, ἠθέλησε καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ μὴ ᾔη κατώτερος κανόνος· διὰ τοῦτο ἔλαβε θέσιν ὑπεράνω καὶ αὐτοῦ τοῦ σχολάρχου. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας ὅλοι ἐπλησίασαν διὰ νὰ ἰδῶσι τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ δὲ οἰηματίας διδάσκαλος, ὅστις ἔπαισε τῆς θέσεως, τὴν ὅποιαν ἐξέλεξε, παριστάνετο εἰς τὸ φωτογράφημα πολὺ μικρότερος, σχεδὸν μικροσκοπικός, «Παράδοξον, ἀνεφώνησε, διὰ τί ἐγὼ φαίνομαι ἐνταῦθα πολὺ μικρότερος τῶν ἄλλων;» — «Διότι εἰς τὴν φωτογραφίαν,» προσέθηκε μὲ πολλὴν εὐφυΐαν ὁ φωτογράφος, «ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινοῦται» οἱ δὲ συναδέλφοί του, οἵτινες ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα τοῦ διδασκάλου, ἀκούσαντες τὴν ἀφελῆ ταύτην διδασκαλίαν τοῦ φωτογράφου, ἐξεκαρδίσθησαν εἰς τὰ γέλια. Ὁ ταπεινωθεὶς διδάσκαλος ἀνεχώρησε σκεπτόμενος τὸ ἐκ τῆς φωτογραφίας πικρὸν ἀλλὰ καὶ διδαχτικὸν μάθημα.

Ἀρχὴ τῆς προφορικῆς γλώσσης.

Ἡ γλῶσσα δὲν ἐφευρέθη ἀνευ λογισμοῦ καὶ γνώσεως· ἀλλ' ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ λογισμὸν καὶ γνώσιν, ἐὰν δὲν ἔχῃ γλῶσσαν· ἡ γλῶσσα λοιπὸν πρέπει νὰ ἐδόθῃ προλαβόντως πρὶν ὁ ἄνθρωπος γίνῃ λογικὸν πλάσμα καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ διδάξῃ αὐτὸν εἰμὴ ὁ Θεός.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας.

Τίς ἐπήνεγκε τὴν πῶσιν τῶν ἀγγέλων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; Ἡ ἁμαρτία.—Τίς ἐξώρισε τοὺς προπάτορας ἡμῶν ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ; Ἡ ἁμαρτία.—Τίς ἔφερε τὸν θάνατον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πάσας τὰς θλίψεις καὶ δυστυχίας ἡμῶν; Ἡ ἁμαρτία.—Τίς κατέστησε τὸν θάνατον βασιλέα τοῦ τρόμου; Ἡ ἁμαρτία.—Τίς κατεβίβασε τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐκ τῆς μακαρίας βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα στήσῃ τὴν κατοικίαν του μεταξὺ τῶν κατοικιῶν τῆς ἀνθρωπίνου ἀθλιότητος; Ἡ ἁμαρτία.—Τίς ἔκαμεν αὐτὸν δι' ὑπερβαλλούσης ἀγάπης «ἄνθρωπον θλίψεως καὶ δόκιμον ἀσθενείας» καὶ τέλος καθήλωσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ; Ἡ ἁμαρτία. Αὕτη ἦναψε τὰς φλόγας τοῦ αἵτου καὶ αὕτη θὰ ᾔηνε ἡ καυστική ὕλη ἡ τρέφουσα αἰωνίως ταύτας τὰς φλόγας. — Τίς προξενεῖ τὸ μῖσος ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ τοῦ πλησίον; — Ἡ ἁμαρτία. — Τίς παροτρύνει τὸν ἀπειθῆ υἱὸν νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τοὺς γονεῖς; — Ἡ ἁμαρτία. — Τίς ἐπὶ τέλους ἀνάπτει τὰς φρικώδεις φλόγας τῆς συνειδήσεως; — Ἡ ἁμαρτία. — «Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα τῆς ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ.

(Ρωμ. 5. 12, 13).

Ἑπτὰ σπάνια φαινόμενα.

α. Ἄνθρωπος πλούσιος εὐχαριστούμενος τῇ ἑαυτοῦ τύχῃ. β. Ἄνθρωπος διακρινόμενος μὲν διὰ τῆς ἀρχινοίας καὶ μὴ διακρινόμενος ἐπίσης δι' ἐλαττωμάτων. γ. Αὐλικὸς γηράσκων. δ. Παιδευμένος γυνὸς ἑαυτόν. ε. Δοκησίσοφος μὴ ἐπαινούμενος μεγάλως τῇ ματαιότητι τῆς σπουδῆς. ς. Κόρη φαινόμενη μὲν ὡραία εἰς πόντα, οὐχὶ δὲ εἰς ἑαυτήν. Καὶ ζ. Νομικὸς μὴ ὢν ἀπατεών.

Ἡ προσευχή.

Ἡ προσευχή εἶνε ἡ κλεῖς, ἥτις στρεφόμενη διὰ τῆς χειρὸς τῆς πίστεως ἀνοίγει πάντας τοὺς θησαυροὺς τοῦ Θεοῦ.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

Περὶ ἐθιμοταξίας ἐν ὥρᾳ τραπέζης.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 216).]

54. Ὅταν τρώγῃς, μὴ κάμνῃς κρότον μὲ τὰς σιαγόνας σου, πρὸ πάντων δὲ τρώγῃ μετ' ἄκρας καθαριότητος.

55. Μὴ σπογγίζῃς τὰ δάκτυλά σου ἐπὶ τοῦ τραπεζομανδύλου ἀλλ' εἰς τὸ χειρόμακτρον σου. Οἱ Ἄγγλοι σπογγίζουσιν αὐτά, ὥς καὶ τὸ μαχαίριον, ἐπὶ τειμαχίου ἄρτου· ἐν Γαλλίᾳ δὲ μὴ τοῦτο δὲν συνειρίζεται.

56. Μὴ φέρῃς τὸ κρέας εἰς τὸ στόμα διὰ τῶν δακτύλων, ἀλλὰ διὰ τοῦ τρικράνου σου.

57. Ὅταν φάγῃς ὦν βραστόν, μὴ ἀφήσῃς τὸ κέλυφος (τσάφλοιν) ἐν τῷ τρυβλίῳ, ἀλλὰ σύνθλασον (σύντριψον) αὐτὸ διὰ τοῦ μαχαίριου σου.

58. Ὅταν σοὶ παρουσιάσῃται τὸ κοινὸν τρυβλίον, μὴ γεμίζῃς τὴν παροψίδα σου, καθὼς κάμνουσιν οἱ κτίσται, ἀλλὰ λάμβανε μετὰ διακρίσεως· ἔχεις πάποτε τὸν καιρὸν νὰ λάβῃς καὶ πάλιν, ἐὰν θελήσῃς.

59. Μὴ λαμβάνῃς τὸ φαγετόν διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου τρικράνου σου, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐν τῷ κοινῷ τρυβλίῳ. Κράτει δὲ καὶ τὸ τρίκρανόν σου διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἦσαι ἐκ τῶν ἀκολουθούντων τὴν τελευταίαν συνήθειαν. Κατὰ συνέπειαν δὲν θὰ εὐρίσκεισαι εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀλλάσῃς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν χεῖρα, ὅπως κρατῇς τὸ μαχαίριον ἢ τὸ τρίκρανον.

60. Μὴ σπογγίζῃς τὸ ποτήριον μὲ τὸ χειρόμακτρον, πρὶν πίνειν· τοῦτο θὰ ᾔτο σωπηλὴ κατηγορία ρυπαρότητος κατὰ τῆς οἰκίας, εἰς ἣν εὐρίσκεισαι.

61. Πρόσχε μὴ ἀφίνης οἶνον ἢ ὕδωρ ἐν τῷ ποτηρίῳ σου, καὶ μάλιστα ὅταν ἐγείρῃς ἀπὸ τῆς τραπέζης.

62. Μὴ λαμβάνῃς ποτὲ τὸ ποτήριον τοῦ γείτονός σου, εἴτε ἀνδρὸς εἴτε γυναικός, ὅπως γεμίσῃς αὐτό· ἄλλως θὰ ὑποθέσωσιν ὅτι ἐδιδάχθης τοὺς καλοὺς τρόπους ἐν τῷ καπηλείῳ.

63. Φρόντιζε ὅπως αἱ πλησίον σου καθήμεναι Κυρίαι λαμβάνωσι τὴν προσήκουσαν περιποίησιν καὶ μὴ στερῶνται μηδενός· ἐὰν δύνασαι νὰ μαντεύσῃς, προλάβεθαι καὶ τὴν ἐλαχίστην αὐτῶν ἐπιθυμίαν.

64. Εἰς τὸ ἐπιδίδειπον μὴ θάλλῃς ποτὲ εἰς τὸν κόλπον σου ὀπώρας, πλακούντια ἢ ζαχαρωτά. Ἐὰν λάβῃς τοιαύτην ἐξιν (συνήθειαν), τελευταῖον θά σέ ἀποδιώξωσιν ἔξω τῆς οἰκίας.

65. Μὴ κόπῃς τὰς ὀπώρας διὰ τοῦ σιδηροῦ μαχαίριου, ἀλλὰ διὰ τοῦ χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ, ὅπερ ἐπὶ τούτῳ σοὶ προσφέρεται.

66. Μὴ καθάρισῃς τὸ ἄπιον πρὶν κόψῃς αὐτὸ κατὰ μῆκος· εἰς τέσσαρα τέταρτα, τὰ ὅποια καθόσον τρώγῃς καὶ τὰ ἐκλεπίξεις.

67. Μὴ προτείνῃς εἰς Κυρίαν νὰ διαμοιρασθῇς μετ' αὐτῆς ἑπώραν, ἣν ἔχεις ἐν τῇ παροψίδι σου, ἢ ἄλλοι σοὶ προσφέρουσιν. Ἡ τοιαύτη οἰκειότης εἶνε ἀπρεπής· μόνον προβεβηκυῖα τις Κυρία δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τοιαύτην προσφορὰν εἰς τὸν Κύριον.

68. Ἐν τούτοις ἐὰν δὲν ὑπάρχωσιν ἐπιδείκναι ὀπωρικά δι' ὅλους, καὶ ᾗνε ἀνάγκη νὰ διανεμηθῶσι, φρόντιζε νὰ προσφέρῃς εἰς Κυρίαν τὸ παχύτερον τέταρτον, εἰς δ' ἀφίνεις καὶ τὸν μέσχον (τὸ κοτσάνι) τοῦ ἀπίου.

69. Δὲν προπίνουνσι πλέον, συγκρούοντες τὰ ποτήρια· ἐὰν κάμῃς τοῦτο, θά σέ ὑπολάβωσιν ὡς ἄνθρωπον τοῦ ἄλλου αἰῶνος.

70. Μὴ τρώγῃς πολὺ γρήγορα διὰ νὰ μὴ διδάξῃς καὶ τοὺς ἄλλους· μὴδὲ πάλιν πολὺ ἄργά, διὰ νὰ μὴ τοὺς κάμῃς νὰ σέ περιμένωσιν.

71. Ἐὰν σοὶ ἐπέλθῃ λύγξ (λόβιγκας), ἔξελθε διὰ μίαν στιγμὴν· παρελθούσης δὲ ταύτης, ἐπάνελθε εἰς τὴν τράπεζαν.

72. Ἐὰν περνιασθῇς, κάλυφον τὸ στόμα σου μὲ τὸ χειρόμακτρον ἢ τὸ μανδύλιόν σου, διὰ νὰ μὴ σπιλώσῃς (λερώσῃς) τοὺς παρκαθημένους μὲ τὰς διαφευγούσας ρανίδας.

73. Ἀπομυττόμενος (ὅταν καθαρίζῃς τὴν μύτην σου), βάλε ἀμέσως τὸ μανδύλιον εἰς τὸν κόλπον σου.

74. Σπύγγιζε τὸ στόμα σου μὲ τὸ χειρόμακτρον πρὶν πῆς· οὐδὲν ἀγενέστερον ὅσον τὸ νὰ ρυπαίνῃ (λερόνῃ) τις τὸ ποτήριον διὰ τῶν χειλῶν.

75. Τὸ νὰ ὁσφραίνεσαι τὸν οἶνον, ἥ νὰ πίνης κατὰ μικρὰ ροφήματα, ὡς οἰνογνώτης, εἶνε τρόπος σκαιός, μὴ ἐπιτρεπόμενος εἰς ἄλλον ἢ εἰς κάπηλον, προτιθέμενον ν' ἀγοράσῃ νεοπίεστον οἶνον.

76. Ἐκδίωξον πάραυτα ὡς αὐθάδη καὶ ἀνάγωγον τὸν ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ πῇ ἅπὸ τοῦ ποτηρίου Κυρίας ἐπὶ τῇ μωρᾷ προφάσει τοῦ νὰ μαντεύτῃ δῆθεν τὰ διανοήματά της.

77. Ἀποπον εἶνε τὸ νὰ πίνης πρὸ τοῦ οἰκοδεσπότου εἰς ὑγείαν τινός, ἐκτὸς ἐὰν προπίνης ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ οἰκοδεσπότου.

78. Ἄν ἔπαί τις εἰς ὑγείαν σου, ἀνταποκρίθητι καὶ σύ, ἀλλ' ἄνευ πολλῶν φράσεων· τοῦτο ταράττει τὴν χώνευσιν τῶν ζηλοτύπων καὶ φθονερῶν.

79. Ἴδιον ἐσχάτης ἀπειροκαλίας εἶνε, ἀφοῦ τις πῇ νὰ ρίπτῃ ἢ νὰ θραύῃ (σπάνη) τὸ ποτήριον, ἵνα ἐκφράσῃ τάχα τὸν πολὺν ἐνθουσιασμόν του. Τοῦτο ἀρμόζει εἰς εὐχίαν στρατιωτικὴν.

80. Ὅταν πίνουσιν εἰς ὑγείαν τοῦ οἰκοδεσπότου ἢ τῆς οἰκοδεσποίνης, κένωσον (ἄδειασε) καὶ σὺ ἐντελῶς τὸ ποτήριον· εἰς τὴν ἐξουσίαν σου δὲ εἶνε νὰ βάλῃς ἐν αὐτῷ ὅσον δύνασαι νὰ πίνης.

81. Ἐπειδὴ ὁ Καμπανίτης συνεπάγει τὴν ζωηρότητα τῆς συναναστροφῆς, ἐπιτρέπεται ἢ ἐπίτασις τῆς φαιδρότητος ἐν καιρῷ τῶν ἐπιδορπίων (τῶν γλυκυσμάτων ἢ ὀπωρικῶν, τὰ ὅποια προσφέρονται μετὰ τὸ φαγητόν), ἀρκεῖ νὰ μὴ ᾔνε θορυβώδης, μὴδὲ μετὰ χειρονομιῶν.

82. Ἀπόφευγε μετὰ προσοχῆς τοὺς παρατεταμένους καγχασμοὺς ἄνευ προφανοῦς αἰτίας, ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ σοὶ χορηγηθῇ δίπλωμα μωρίας καὶ ἐνίοτε ἀναιδείας.

83. Μὴ τολμήσης νὰ ρίψῃς κατὰ τινός σφαιρίδια φωμίου· ἄλλως θὰ σὲ ὑπολάβωσιν ὡς ἀγροῖκον καὶ ἀνατροφῆς ἐστερημένον. Οἱ δὲ θάναυσοι τρόποι καταγγέλλουσι καὶ καρδίαν καὶ διάνοιαν θάναυσον καὶ ἀπαίδευτον.

84. Ὅταν αἰσθανθῇς ὅτι ἱκανῶς ἔπιες, παῦσον, ὅσον καὶ ἂν ἐπιμένωσιν εἰς τὸ νὰ ἐξακολουθήσῃς· ἐὰν δὲν προφυλαχθῇς, θὰ εὐρεθῇς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λέγῃς καὶ νὰ πράττῃς ὡς μέθυσο, καὶ τῆς μέθης οὐδὲν ἄλλο ἐλάττωμα ρυπαρώτερον.

85. Μὴ ἀναστρέφῃς κενὸν τὸ ποτήριόν σου ἐπὶ τῆς τραπέζης

διὰ τὰ δείξης δι' ὃν θέλεις νὰ πῆς· ἀποποιήθητι μετὰ σταθερότητος καὶ τοῦτο ἀρκεῖ.

86. Μὴ ὀμιλῇς εἰς τὸ ὥτιον τοῦ γείτονός σου ἢ χαμηλῇ τῇ φωνῇ ἢ διὰ ὑποκρυψισμῶν, διότι οἱ φιλύποπτοι θὰ νομίσωσιν δι' ὀμιλεῖς περὶ αὐτῶν ἢ κατ' αὐτῶν.

87. Ἐὰν ὀμιλῇς περὶ προσώπου, εἰπὲ τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ μὴ δείξης αὐτὸν διὰ τοῦ δακτύλου, τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὴν χρηστοήθειαν.

88. Ὅταν σοὶ προσφερθῇ καφές, ἄφες αὐτὸν νὰ ψυχρανθῇ ἐν τῷ κυαθίῳ (μέσα εἰς τὸ κουπάκι), ἀλλ' ἐπὶ μηδεμιᾷ προφάσει μὴ χύσης αὐτὸν εἰς τὴν ὑποκιαθίδα (εἰς τὸ πιατάκι).

89. Ἐσχάτης ἀδιακρισίας εἶνε τὸ νὰ παρασπῇς τινα τῶν συνδαιτυμόνων νὰ τραγουδήσῃ, ἄτοπον δὲ καὶ τὸ νὰ τραγουδῇς ὁ ἴδιος ἄνευ προηγουμένης προσκλήσεως. Μόνον οἱ οἰκοδεσπόται ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ παρακαλέσωσι τὸν βουλούμενον νὰ τραγουδήσῃ.

90. Ἀλλὰ τὸ ἔθος τοῦτο τοῦ τραγουδεῖν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὀχληρὸν εἰς τὸ ἔπακρον, εὐτυχῶς δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμού.

91. Μολαταῦτα ἐὰν ἐν ἐκτάκτῳ τινὶ περιστάσει προσκληθῇς νὰ κάμῃς τοῦτο, τραγουδήσον ἄνευ πολλῶν ἀποποιήσεων, διότι οἱ μορφασμοὶ δὲν εἶνε πλέον συγχωρητοὶ εἰμὴ εἰς ὁκταετῇ μόνον κοράσια.

92. Ἐὰν ἐπιμένῃς ἀρνούμενος, μὴ τραγουδήσης παντάπασι, διότι ὑποχωρῶν ἐπὶ τέλους θὰ κριθῇς ὡς λίαν ἀγροῖκος μετὰ τὴν προτέραν σου ἄρνησιν. Ἄλλως τε καὶ οἱ ἀπολίτευτοι μετὰ τὴν πρῶτην δικαιολογίαν τῆς ἀποποιήσεώς σου δὲν θέλουσιν ἐπιμείνει διαζοντές σε.

93. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἄσμα θαυχικὸν ἡδόμοσον ἐπὶ τραπέζης ἐνώπιον Κυριῶν ἐλέγχει παντελῇ ἑλληπὶν καλῆς ἀνατροφῆς.

94. Ὅταν εἰς ἀρχαίχην τινα οἰκίαν σοὶ προσφερθῇ τὸ λευκάνιον ὕδωρ πρὸς καθαρισμόν, κάμε το ὅσον δύνασαι προσεκτικῶς, χωρὶς νὰ ἐνοχλήσης τοὺς παρακαθημένους.

95. Μὴ ἐγείρεσαι τῆς τραπέζης, πρὶν ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα ἐγερθῶσι.

96. Ἀνιστάμενος κατὰθες τὸ χειρόμακτρον ἐπὶ τῆς τραπέζης,

χωρίς νά τὸ πτύξης (διπλώσης), καὶ μηδέποτε ἐπὶ τῶν νώτων τῆς καθέδρας ἢ τοῦ ἀνακλίντρου.

97. Δὸς τὸν θραχίονα εἰς τὰς Κυρίας ὅπως ὀδηγήσῃς αὐτὰς εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀλλὰ μὴ δεικνύης μηδεμίαν προτίμησιν πρὸς ταύτην ἢ πρὸς ἐκείνην.

98. Ἀπρεπὲς εἶνε τὸ ν' ἀναχωρῇς ἅμα ἐξερχόμενος τοῦ ἐστιατορίου. Ἡ εὐγένεια ἀπαιτεῖ νά μένωμεν μετὰ τὸ τέλος τοῦ δείπνου ἐν τῇ συναναστροφῇ τοῦλάχιστον μίαν ὥραν.

Φυσικὴ Θεογνωσία.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 221).

Ἄ γέρων Πολύκαρπος εἶπε πρὸς τὸ παιδίον ὅτι τὸ μέγα καὶ ὠραῖον ἐκτεῖνο φῶς ὀνομάζεται ἥλιος, καὶ ὅτι ὑπάρχει πολλὰς χιλιάδας ἔτη, χωρὶς νά βάλῃ κανεὶς εἰς αὐτὸ οὐδεμίαν σταλαγματίαν ἑλαίου. — «Τοῦτο δὲν τὸ ἐννοῶ διόλου ἐγώ, εἶπεν ὁ Ἑρρίκος· ἀλλὰ πῶς ἔχεις ἰδῆ ὠραῖα ταῦτα ἄνθι;» εἶπε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα, δεικνύων εἰς αὐτὸν τὰ ὠραῖα ἄνθη μὲ τὰ ὁποῖα ἦτο στολισμένη ἡ γῆ. — «ὦ! πόσον εἶνε ὠραῖα χρωματισμένα, ἄλλα μὲν κόκκινα, ἄλλα δὲ κίτρινα, καὶ ἄλλα γαλανὰ! πόσον τεχνικὰ εἶνε ὁλόγυρα κομμένα ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀναρίθμητα φύλλα, τὰ ὠραῖα καὶ τρυφερά, πῶς ὁμοιάζουν ὅλα ἀναμεταξύ τῶν! Ἀπὸ τί εἶνε ἄρα γε κατασκευασμένα ὅλα ἐκεῖνα τὰ φύλλα; χαρτίον βίβαια δὲν εἶνε· μετὰξιον δὲν φαίνεται. Εἰπέ μοι παρακλῶ, σὺ κατασκευάσας ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἄνθη; πολὺν βίβαια καιρὸν ἐξώδευσες διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν τόσοι λεπτὰ φύλλα, ὥστε χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ καὶ πολὺ λεπτὸν ψαλίδιον διὰ νά τὰ κόψῃς. Καὶ ἐγὼ μέσα εἰς τὸ σπῆλαιον κατασκευάζω ὠραῖα ἄνθη, ἀλλὰ τόσοι ὠραῖα δὲν δύναμαι νά τὰ κατασκευάσω».

Ἄ ἐρημίτης ἀπεκρίθη πρὸς τὸ παιδίον ὅτι κανεὶς ἄνθρωπο· δὲν ἔμπορεῖ νά κατασκευάσῃ τοιαῦτα ἄνθη, καὶ ὅτι ὅλα φυτρῶνουν μόναν τὴν ἀπὸ τὴν γῆν· ὁ Ἑρρίκος ὁμῶς δὲν ἤθελε νά πιστεύσῃ. «Τοῦτο μοὶ φαίνεται ἀδύνατον, εἶπε· περισσότερον πιστεύω ὅτι σὺ κατασκευάσας αὐτά.» Ὁ ἀγαθὸς γέρων ἔδειξεν εἰς τὸ παιδίον τοὺς μικροὺς καὶ στρογγυλοὺς σπόρους τοῦ μήκωνος (παπαρούνας) καὶ τῷ

ἐξήγησεν ὅτι μέσα εἰς καθένα ἀπὸ τοὺς σπόρους τούτους ὑπάρχουν πολλὰ ἀπὸ τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα ἄνθη, τὰ ὅποια φυτρώνουν ὅταν σπείρῃ τις τὸν σπόρον εἰς τὴν γῆν. Τὸ παιδίον ἐνόμισεν ὅτι ὁ γέρον ἁστέιζεται, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. « Ἀπὸ τόνον μικρὸν σφαιρίδιον δύναται νὰ γίνῃ τόσον μέγα καὶ τόσον ὠραῖον ἄνθος ; Καὶ λοι πὸν πολὺ μεγαλειτέρα τέχνη χρειάζεται διὰ νὰ κατασκευάσῃς αὐτὸν τὸν μικρὸν σπόρον παρὰ τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο ἄνθος ; » — Βέβαια εἶπεν ὁ ἐρωμίτης. — « Πῶς λοιπὸν κατασκευάζεις τὸν σπόρον, ἠρώτησε τὸ παιδίον· ἀλλ' ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, ὁ ἥλιος ἵκατεθέρμανεν αὐτό, ὥστε ἀνεφώνησε· « Πόσον φλογερὸς εἶνε ὁ λύχνος οὗτος ! μόνον ὅτι εἶνε τόσον μακρὰν ἀπὸ ἡμῶν, ὅμως προξενεῖ μεγάλην θερμότητα· πόσον θαυμαστὸς μὰ τὴν ἀλήθειαν εἶνε ! Ὁ γέρον ὠδήγησε πάλιν τὸν Ἑρρίκον ὑποκάτω τῆς μηλέας εἰς τὸν ἴσκιον καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ εἰς τὸ θρανίον, τὸ ὅποιον εὕρισκετο πλησίον τῆς τραπέζης. — « Αὐτὴ ἡ θέσις εἶνε ὁροσερὰ καὶ εὐχάριστος, » εἶπεν ὁ Ἑρρίκος, κυττάξας τὴν μηλέαν. « Πόσον τεχνικὴ εἶνε αὐτὴ ἡ σκέπη, καὶ πόσον μεγάλῃ μᾶς φυλάττει καὶ ἀπὸ τὴν θερμότητα καὶ ἀπὸ τὸ δυνατόν φῶς τοῦ λύχνου· ἔχει πολλὰς χιλιάδας φύλλα καὶ ἄνθη· ὁ κορμὸς τῆς καθὼς βλέπω εἶνε κατασκευασμένος ἀπὸ ξύλον· δυσκολεύομαι ὅμως νὰ πιστεύσω ὅτι μόνος σου ἐδυνήθης νὰ κατασκευάσῃς ὅλα αὐτά· βέβαια θὰ ἐκοπίασαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ μαζὴ με σὲ καὶ θὰ ἐξωδεύσατε καὶ πολὺν καιρὸν διὰ νὰ τὴν κατασκευάσετε ».

Ἐπειδὴ ἐπλησίαζε μεσημέριον, ὁ γέρον ἐπορεύθη εἰς τὴν καλύβην καὶ ἡτοίμασε μικρὸν γεῦμα· ἐπέστρεψε δὲ φέρων γάλα καὶ ἄρτον καὶ ξεχωριστὰ διὰ τὸν Ἑρρίκον βούτυρον καὶ μέλι καὶ μικρὸν καλάθιον ὠραϊότατα μῆλα· διὰ δὲ τὸν ἐαυτὸν του, ὀλίγα λάχανα, ἕν κίτρινον πεπόνιον καὶ ὀλίγον κόκκινον οἶνον εἰς μίαν καθαρὰν ὑαλίνην φιάλην. Ὁ Ἑρρίκος ἔφαγε μὲ πολλὴν ὀρεξιν, καὶ ἔπειτα ἠρώτησε τὸν γέροντα. « Εἰπέ μοι, παρακαλῶ, πῶς δύνασαι νὰ ἔχῃς ἐδῶ ὅλα τὰ ὠραῖα ταῦτα πράγματα ; Βέβαια πηγαίνει καὶ σὺ κάποτε μακρὰν διὰ νὰ τὰ κλέπτῃς ».

Ὁ ἀγαθὸς Πολύκαρπος ἐξήγησεν εἰς τὸ ἀπλοῦν παιδίον πῶς ὅλα ταῦτα παράγονται ἀπὸ τὴν γῆν μὲ τρόπον πολὺ ἀξιοθαύμαστον.

Ἄφου ἔλαβεν ἀπὸ τὸ καλάθιον ἓν μῆλον καὶ τὸ ἔκοψε διὰ τὸν Ἑρρίκον, « Παρατήρησον, τῷ εἶπε· ταῦτα τὰ μῆλα ἐγὼ τὰ ἀπέκτησα ἀπὸ τοῦτο τὸ δένδρον· ἀπὸ τοὺς μικροῦς κλάδους τῶν δένδρων συνάζονται καθ' ἡμέραν πολλὰ καλάθια τοιούτων ὥραίων μῆλων ». — « Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐννοήσω αὐτὸ τὸ ὅποιον μοι λέγεις » ἀπεκρίθη ὁ Ἑρρίκος. Τότε ὁ ἀγαθὸς γέρων λαβὼν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸ παιδίον, ἔχαμήλωσεν ἓνα ἀπὸ τοῦς κλάδους καὶ, ἀφου ἔδειξεν εἰς αὐτὸ τὰ πράσινα μῆλα « Βλέπεις, τῷ εἶπε, τὰ μικρὰ καὶ πράσινα αὐτὰ μῆλα ; καθ' ἡμέραν μεγαλύνουν ἀπὸ ὀλίγον καὶ γίνονται τόσον μεγάλα καὶ τόσο ὥραϊα καθὼς τὰ βλέπεις· εἰς τὸ καλάθιον· τὸ παιδίον ἔκοψεν ἓν ἀπὸ τὰ πράσινα ἐκεῖνα μῆλα καὶ ἠθέλησε νὰ τὸ φάγῃ· ἀλλὰ ἀμέσως τὸ ἔπτυσεν· « εἶνε πολὺ στιφὸν καὶ πικρὸν, εἶπε· δὲν ὁμοιάζει διόλου μὲ ἐκεῖνα τοῦ καλαθίου ». τοῦ ἐξήγησε καὶ αὐτὸ ὁ ἀγαθὸς γέρων, λέγων ὅτι ὅλοι οἱ καρποὶ πρὶν ὠριμάσθουν εἶνε τοιοῦτοι· ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐδύνατο νὰ καταλάβῃ ὁ Ἑρρίκος, πῶς ὁ καρπὸς ὅστις εἰς τὴν ἀρχὴν εἶνε στιφός καὶ πικρὸς ἔπειτα γίνεται γλυκὺς καὶ νόστιμος. Ὁ γέρων ἔπειτα ἔλαβεν ἓνα ἀπὸ τοὺς σπόρους τοῦ μῆλου καὶ ἔδειξεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἑρρίκον, λέγων « Καὶ τὸ δένδρον τοῦτο ἐφύτρωσεν ἀπὸ ἓνα τοιούτον σπόρον· συλλογίσου λοιπὸν μέσα εἰς αὐτὸν τὸν μικρὸν σπόρον πόσα καὶ πόσα μῆλα εὐρίσκονται ! εἰς ἄνθρωπος καὶ χίλια ἔτη θ' ἐξοῦσε, δὲν ἐδύνατο νὰ μετρήσῃ αὐτά. »

« Παρομοίως καὶ ὁ ἄρτος, τὸν ὅποιον βλέπεις ἐδῶ, ἀπὸ ἓνα τοιούτου σπόρου γίνεται » ἐπρόσθεσεν ὁ ἀγαθὸς Πολύκαρπος, καὶ ἔδειξε συγχρόνως εἰς τὸ παιδίον ἓνα κόκκον σίτου, τὸν ὅποιον εἶχε φέρεи μαζὴ τοῦ ἀπὸ τὴν καλύβην. « Βλέπεις ὅτι καὶ οὗτος ὁμοιάζει μὲ τὸν σπόρον τοῦ μῆλου καὶ τοῦ ἄνθους. Ἀπὸ ἓνα μόνον τοιούτου κόκκου σίτου δυνάμεθα νὰ προμηθευθῶμεν πολλὰς χιλιάδας ἄρτων, καθὼς εἶνε αὐτός, ὁ ὅποιος εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν » ὁ ἐρημίτης ἐξήγησε πολὺ καθαρὰ εἰς τὸ παιδίον, μὲ ποῖον τρόπον γίνεται τοῦτο, καὶ διὰ νὰ τὸν ἐννοήσῃ καλλίτερα ἔδειξεν εἰς αὐτὸ τὸ χωράφιον, τὸ ὅποιον ἦτο σπαρμένον μὲ σῖτον, καὶ εἰς τὸ ὅποιον προτύτερον ἀπὸ ὀλίγους μῆνας δὲν ἐφαίνοντο παρὰ βῶλοι γῆς.

Τὸ ἴδιον συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ πράσινα χόρτα, τὰ ὅποια βλέπεις δλόγυρα μας, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον· ἀκόμη καὶ τὸ γάλα καὶ τὸ βού-
τυρον, τὰ ὅποια γίνονται ἀπὸ τὸ χόρτον, τὸ μέλι, τὸ ὅποιον κατα-
σκευάζεται ἀπὸ τὰ ἄνθη, ὁ θρεπτικὸς ἄρτος καὶ ὁ δυναμωτικὸς οἶνος,
ὅλα τὰ λάχανα καὶ τὰ ὀπωρικά, τὸ μέγα τοῦτο πεπώνιον καὶ οἱ
κλῶνοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους πλέκονται τὰ εὐμορφα ταῦτα καλάθια, τὸ
ξύλον, ἀπὸ τὸ ὅποιον εἶνε κατασκευασμένοι τὸ πινάκιον καὶ τὸ πο-
τήριον καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ τράπεζα καὶ τὸ θρανίον, ὅλα γίνονται ἀπὸ
ἓνα τοιοῦτον μικρὸν σπόρον. Φθάνει μόνον νὰ ρίψῃ τις διαφόρους σπό-
ρους μέσα εἰς τὴν γῆν, καὶ θὰ ἴδῃ νὰ φυτρώσουν πολλὰ δένδρα καὶ
φυτά. »

Ὅλα ταῦτα ἐφαίνοντο εἰς τὸ παιδίον παράδοξα· καὶ καθὼς προ-
τῆτερα ἐπαραξενεύετο διὰ ὅσα ἔδλεπεν δλόγυρά του, τοιοῦτοτρόπως
καὶ τώρα ἐπαραξενεύετο, ὅταν ἤκουε τοὺς λόγους τοῦ ἐρημίτου.

Ἡ πηγὴ καὶ ἡ βρογχή. — Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε πλέον νὰ βασι-
λεύσῃ· ἐπειδὴ δὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἄνθη, τὰ ὅποια ἡγάπα παραπολύ ὁ
σεδάσμιος ἐρημίτης, ἦσαν μαραμμένα ἀπὸ τὴν μεγάλην θερμότητα
τοῦ ἡλίου, ἐνόμισε καλὸν νὰ τὰ ποτίσῃ, ἂν καὶ τὰ ὀλίγα σύννεφα,
τὰ ὅποια ἐφαίνοντο εἰς τὸν οὐρανόν, ἐδείκνυν ὅτι ἐπλησίαζε βρογχή.
Ἐλαβε λοιπὸν τὸ ποτιστήριον καὶ τὸν μικρὸν Ἑρρίκον ἀπὸ τὴν χει-
ρα καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὴν πηγὴν, ἡ ὅποια ἔρρεεν ἀπὸ τινος μεγάλου
βράχον.

Ὁ Ἑρρίκος ἠπόρησεν ὅταν εἶδε τὸ ἄφθονον ἐκεῖνο ὕδωρ καὶ ἔκρα-
ξε « Τίς ἔχυσεν ἐκεῖ ἐπάνω τὸ ἄπειρον τοῦτο ὕδωρ; καὶ ποῦ εὐρί-
σκουσιν οἱ ἄνθρωποι τόσον πολὺ ὕδωρ, ὥστε νὰ γεμίζωσι τὴν ἀπο-
θήκην (χαζινέ) τούτων; πρέπει νὰ κλείσωμεν τὸν στρόφιγγα· εἰ-
δεμὴ, γρήγορα θὰ τελειώσῃ (α). Ὁ Πολύκαρος εἶπε πρὸς
τὸ παιδίον, ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶνε τόσον ἀρχαῖον ὅσον ἴσως
καὶ ὁ κόσμος, καὶ ρεεῖ ἀδιάκοπα χωρὶς νὰ τὸ ἀναγεμίζῃ κανεὶς·
ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι καὶ ἡ λίμνη, τὴν ὅποιαν ὁ Ἑρρίκος ἐνόμιζεν ὡς
μέγαν καθρέπτην, δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο, παρὰ ὕδωρ πολὺ, συναγ-
μένον μέσα εἰς βυθὺν λάκκον. Τοῦτο ἐφάνη εἰς τὸ παιδίον νέον θαῦμα.

(α). Τὸ παιδίον ἐνθυμεῖται τὴν διαταγὴν τῆς τσιγγάνας, τὴν ὁ-
ποῖαν εἶδομεν εἰς τὸ Δ'. κεφ.

Τὰ ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ καλὰ.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 189).

‘Ο Μιχαλάκης κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν εἰς τοὺς σκυτοτόμους, εἰδοποίησε τὸν πρόεδρον (πρωτομάστορην) τῆς συντεχνίας, ὅτι τὴν ἐρχομένην κυριακὴν θὰ παρουσιάσῃ εἰς αὐτοὺς κανονισμόν, σύμφωνα μὲ τὸν ὅποιον θὰ ἡμπορέσουν νὰ συνεταιρισθοῦν (συντροφιάσουν), καὶ ἐπομένως εἰς τὰς 10 π. μ. νὰ ᾔνε συναθροισμένοι εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολήν. ‘Ο πρόεδρος λοιπὸν εἰδοποίησε τοὺς μαγίστορας καὶ λοιποὺς ἐργάτας τῆς συντεχνίας, οἱ ὅποιοι συναθροισθέντες εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολήν, μὲ μεγάλην περιέργειαν ἐπερίμεναν ν’ ἀκούσωσι τὸν κανονισμόν. Εἰς τὰς 10 π. μ. ὁ Μιχαλάκης ἀνέβη εἰς τὴν ἔδραν καὶ ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὸν ἐκκολουθὸν τρόπον. — ‘Αγαπητοί μου φίλοι καὶ ἀδελφοί, ἡ ὑπομονὴ μὲ τὴν ὁποῖαν τὴν πρώτην φορὰν μὲ ἤκούσατε, μὲ δίδει τὸ θάρρος νὰ ἀναβῶ καὶ πάλιν ἐπάνω εἰς τὴν ἔδραν ταύτην, διὰ νὰ σᾶς ἀναγνώσω ἓν σχέδιον κανονισμοῦ σύμφωνα μὲ τὸν ὅποιον, ἐάν θέλετε, ἡμπορεῖτε νὰ συνεταιρισθῆτε· πρὶν ὅμως σᾶς ἀναγνώσω τὸ σχέδιον, θὰ μὲ δώσητε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπαναλάβω μὲ συντομίαν ὅσα εἰς τὴν προηγούμενην συνεδρίασιν εἶπα. Τότε ἐπροσπάθησα νὰ ἀποδείξω ὅτι μὲ τὸν συνεταιρισμόν θὰ ἡμπορέσητε νὰ ἀγοράζητε εὐθηνότερα, νὰ πωλῆτε εὐθηνότερα καὶ νὰ ὠφελῆσθε περισσότερα· ἀκόμη δὲ καὶ νὰ προοδεύσητε εἰς τὴν τέχνην σας. Τοῦτο ὄχι μόνον διὰ τὴν συντεχνίαν τῶν σκυτοτόμων τὸ εἶπα, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε συντεχνίαν· διὰ νὰ ἐννοήσητε ὅμως τὸ πρᾶγμα καλλίτερα, θὰ σᾶς φέρω ἓν μόνον παράδειγμα. Παρατηρήσατε ὅλους τοὺς μεγάλους ποτάμους. ‘Ηξεύρετε ὅτι αὐτοὶ σχηματίζονται ἀπὸ ἄλλα μικρότερα ποτάμια, τὰ ὁποῖα χύνονται τὸ ἐν μέσῳ εἰς τὸ ἄλλο· τὰ δὲ μικρὰ ἐκεῖνα ποτάμια πάλιν σχηματίζονται ἀπὸ μικρὰς πηγὰς (μπουναράκια). Τὰς μικρὰς ἐκεῖνας πηγὰς καὶ τὰ μικρὰ ποτάμια καὶ ἓνα παιδάκι ἡμπορεῖ νὰ τὰ περάσῃ καὶ νὰ παῖξῃ μὲ αὐτά· ὅταν ὅμως, ἀφοῦ ἐνωθῶν, σχηματίσουν μεγάλον ποταμόν, αὐτὸς τότεν δύναμιν ἀποκτᾷ, ὥστε τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ὁρμὴν του, ἀλλὰ καθένα τὸν κυριεύει τρόμος καὶ σέβας, ὅταν

διαβαίνει ἀπὸ πλησίον τοῦ. Τὸ ἴδιον θὰ συμβῇ, ἀγαπητοί μου, ὅταν καὶ τὰ μικρὰ κεφάλαια τοῦ ἐνὸς προστεθῶσιν εἰς τὰ μικρὰ κεφάλαια τοῦ ἄλλου· κεφάλαια δὲ ὅταν λέγω, ἐννοῶ καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ παθενός σας. Ὑποθέσατε, φίλοι μου, ὅτι εἰς μίαν οἰκογένειαν φροντίζει χωριστὰ καθένας διὰ νὰ μαγειρεύσῃ τὸ φαγητόν του, διὰ νὰ πλύνῃ καὶ διορθώσῃ τὰ φορέματά του, νὰ ζυμώσῃ τὸν ἄρτον τοῦ κ.τ.λ. Φαντασθῆτε ποίαν δυσκολίαν θὰ δοκιμάζουν τὰ ἄτομα τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, καὶ μὲ πύσιν ἀργοπορίαν θὰ γίνεται κάθε πρᾶγμα· τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὰς συντεχνίας, αἱ ὁποῖαι δὲν συνεταιρίζονται· διότι κάθε συντεχνία ὁμοιάζει μὲ μίαν μεγάλην οἰκογένειαν, ἣ ὅποια ὅταν δὲν συντερίζεται, τὰ ἄτομά της ἐργάζονται πολὺ, ὠφελοῦνται ὀλίγον, καὶ ὅλα γίνονται μὲ δυσκολίαν καὶ κόπον. Μήπως καὶ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἔδωκε παραδείγματα διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ τὰ καλὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ; τί ἄλλο εἶνε αἱ μέλισσαι παρὰ ἓν ζωντανὸν παράδειγμα συνεταιρισμοῦ; τί ἐδύνατο μία μόνη μέλισσα νὰ κάμῃ παρὰ νὰ καταστραφῇ; καὶ μ' ὅλα ταῦτα διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἀφοῦ προμηθευθῶσιν ὅσον μέλι χρειάζεται δι' αὐτάς, γλυκαίνουν καὶ τὸν λάρυγγα τῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων· μήπως αἱ φίλεργαι μύρμηκες δὲν εἶνε ἀκόμη ἐν παράδειγμα; ὥστε ἐὰν τὰ παραδείγματα τῆς Εὐρώπης δὲν ἦν ἄρκετὰ νὰ σᾶς πείσωσι περὶ τοῦτου, τὰ δύο τελευταῖα ὅμως παραδείγματα, ἐλπίζω, θὰ πείσωσι καὶ τὸν πλέον δύσπιστον ὅτι ὁ συνεταιρισμὸς εἶνε ἡ μόνον σωτηρία μας. Καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν ἀκόμη ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ συνεταιρισθῶν δὲν ἔχουν διόλου χρηματικὰ κεφάλαια, πάλιν μὲ τὸ μέσον τοῦ συνεταιρισμοῦ ἡμποροῦν μὲ τὸν καιρὸν νὰ κατορθώσουν τὰ πάντα· φθάνει μόνον νὰ ἦν φίλεργοι, καὶ νὰ πείθεται ὁ μικρότερος εἰς τὸν μεγαλύτερον. Ὑστερον ἀπὸ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἂς ἴδωμεν μὲ ποῖον τρόπον εἶνε δυνατόν νὰ κατορθωθῇ ὁ ἔργος οὗτος συνεταιρισμός.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θὰ συνεταιρισθῶν, ἄλλος θὰ ἔχῃ περισσότερα χρήματα ἄλλος ὀλιγώτερα καὶ ἄλλος δὲν θὰ ἔχῃ διόλου, καθὼς καὶ εἰς τὴν τέχνην ἄλλος εἶνε περισσότερον τεχνίτης καὶ ἄλλος ὀλιγώτερον, ἰδοὺ πῶς νομίζω ἐγὼ ὅτι ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ. Πρῶτον νὰ διορισθῇ διὰ τὰ χρήματα ἓνας τόκος 10 τοῖς 0)0

ἀκολουθῶς νὰ προσδιορισθῇ καὶ τὸ ἡμερομίσθιον τοῦ καθενὸς κατὰ τὴν ἀξίαν του· ἀφοῦ δὲ πληρωθῶν οἱ τόκοι, τὰ ἡμερομίσθια καὶ τὸ ἐνοίκιον, τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον μένει, νὰ μαράζεται ἐξ ἴσου εἰς ὅλους. Π. χ. συνεταιρίζονται 30 ἄτομα καὶ καταθέτουν ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον ἀπὸ 25 λίρ. τούρ· ἔχομεν τότε 750 λίρ. κεφάλαια, αἱ ὁποῖαι πρὸς 10 τοῖς 0)0 θὰ πληρώσουν τόκον 75 λίρας δι' ἕν ἔτος. Ὑποθέσατε ὅτι ἀπὸ τὰ 30 ἄτομα πληρόνονται οἱ δέκα πρὸς 8 γρ., οἱ δέκα πρὸς 12 γρ. καὶ οἱ ἄλλοι 10 πρὸς 18 γρ.· ἐὰν ἐργασθῶσιν ὁ καθένας 280 ἡμέρας τὸν χρόνον, θὰ ἔχωμεν 22,400 διὰ τοὺς πρῶτους δέκα, 33,600 διὰ τοὺς δευτέρους δέκα καὶ 50,400 διὰ τοὺς τρίτους δέκα, τὸ ὅλον 106,400 γρ. διὰ τὰ 30 ἄτομα· καὶ 8,550 γρ. διὰ τόκον τῶν 750 λίρ. γίνονται 114,950 γρ. Λοιπὸν ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσιν αὐτὰ καὶ τὸ ἐνοίκιον καὶ ὅσα ἄλλα μικροῖς ὁδοὶ ὑπάρχουν, τὸ κέρδος τὸ ὁποῖον μένει θὰ μαρασθῇ ἐξ ἴσου εἰς ὅλους.

Ὅσοι δὲ ἀποφασίσετε νὰ συνεταιρισθῇτε, εἶνε ἀνάγκη, νὰ κάμετε πρῶτον ἕν συμφωνητικὸν τοιοῦτον, τὸ ὁποῖον καὶ νὰ ὑπογράψετε.

« Ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογραμμένοι ἀπὸ τὴν συντεχνίαν τῶν σκυτοτόμων, ἐπειδὴ ἀπεφασίσαμεν νὰ συνεταιρισθῶμεν, σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμὸν τὸν ὁποῖον ἔχομεν, διὰ νὰ ἐργαζώμεθα τὴν τέχνην ὅλοι μαζῇ, ἐσυνάχθημεν σήμερον τὴν (τόσας τοῦ ἰάδε μηνός) τοῦ 1869 ἔτους εἰς τὴν αἴθουσαν (σάλαν) τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς καὶ συνετάξαμεν τὸ παρὸν συμφωνητικόν, τὸ ὁποῖον πρὸς βεβαίωσιν καὶ ὑπογράφομεν ».

Ἔγινε ἐν Σμύρνῃ τῇ... 1869.

Οἱ συνέταιροι.

Ἀφοῦ τελειώσῃ ἡ καταγραφή τῶν συνεταίρων, τότε συνάξεσθε καὶ ψηφίζετε ἕνα πρόεδρον, πέντε συμβούλους, ἕνα ταμίαν (κασιέρην) ἕνα εἰσπράκτορα (ταξηλδάρη) καὶ ἕνα γραμματέα· ὅλοι αὐτοί, μὲ μίαν ἐπιτροπὴν τὴν ὁποῖαν θὰ ψηφίσετε, θὰ θεωρήσουν τὸν κανονισμὸν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπικυρώσουν, τότε θὰ τὸν ὑπογράψετε ὅλοι οἱ συνέταιροι καὶ θὰ ἀρχίσετε τὰς ἐργασίας σας, ἀφοῦ πρῶτον ἐξ ὅλης ψυχῆς ζητήσετε τὴν βοήθειαν τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν πατρὸς διὰ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον μέλλετε νὰ ἀρχίσετε. Νὰ εἰσθε δὲ πολὺ βέβαιοι ὅτι ἐκεῖνος ὅστις εἶπεν· « ὁπου εἶνε δύο ἢ τρεῖς συναγμένοι εἰς τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰμαι καὶ ἐγὼ ἀναμεταξύ των » θὰ ἔλθῃ τῷ ὄντι ἀναμεταξύ σας διὰ νὰ εὐλογήσῃ καὶ προοδεύσῃ τὰ ἔργα σας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ,

Σημαντικὴν θέσιν θὰ καθέξῃ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νέας Ἑλλάδος ἡ ἀλησμόνητος νύξ τῆς 11 πρὸς τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1862, διότι κατ' αὐτὴν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐγερθὲν ὡς εἰς ἄνθρωπος, κατέβαλε τὴν τριακονταετὴ βαθύρριζον δυναστείαν τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ἀπεκήρυξεν ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν θρόνον καὶ αὐτὸν καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, καὶ ἐσύστησε προσωρινὴν κυβέρνησιν ἀπὸ τοὺς πολίτας Δημήτριον Βούλγαρην, Κωνσταντῖνον Κανάρην καὶ Μ. Ρούφον. Ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις εὐθὺς ἐσχημάτισε νέον ὑπουργεῖον καὶ συνεκάλεσεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἑθνικὴν συνέλευσιν, ἡ ὁποία ὠνόμασθη Ἡ ἐν Ἀθήναις 6'. τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις.

Τὴν 10 Δεκεμβρίου ἤρχισε τὰς συνεδριάσεις τῆς ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, τὴν δὲ 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1863 ἀνεκήρυξεν ὁμοψήφως βασιλεῖα τῶν Ἑλλήνων τὸν πρίγκιπα Ἀλφρέδον, δευτερότοκον υἱὸν τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας. Ἀλλ' οἱ πρέσβεις τῶν τριῶν προστατίδων δυνάμεων ἐκοινοποίησαν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως Δ. Βούλγαρην, ὅτι ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ρωσσία ἀνέλαβον πρὸς ἀλλήλας τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ μὴ δύναται κανὲν μέλος τῶν αὐτοκρατορικῶν ἢ βασιλικῶν οἰκογενειῶν τῶν τριῶν τούτων ἐπικρατειῶν νὰ δεχθῇ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος, συγχρόνως δὲ ὅτι αἱ προστατίδες δυνάμεις καὶ μάλιστα ἡ Ἀγγλία ἀνελάμβανον τὴν μέριμναν νὰ προμηθεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα βασιλεῖα ἔχοντα τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματα τοῦ Ἀλφρέδου.

Ἀφοῦ τὸ ἑλληνικὸν στέμμα προτεφέρθη ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς πρίγκιπας Φερδινάνδον, τὸν πατέρα τοῦ βασι. ἔως τῆς Πορτογαλίας, καὶ Ἐρνέστην τὸν Δουκά τοῦ Σαξοκοβούργου καὶ ἀνδράδελφον τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, καὶ δὲν ἔγινε δεκτὸν ἀπὸ αὐτοὺς, τη-
λεγράφημα, φθάσαν τῇ 11 Μαρτίου 1863 εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις ἐκ-

τακτον πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας κ. Ἐλλιοτ, ἀνήγγειλε μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκιπος Χριστιανοῦ τῆς Δανίας καὶ γυναικάδελφος τοῦ διαδόχου τοῦ Ἀγγλικοῦ θρόνου δέχεται τὸ ἑλληνικὸν στέμμα, ἐὰν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐκλέξῃ αὐτόν. Ὁ πρίγκιψ οὗτος, γεννηθεὶς τῇ 12 (24 Δεκεμβρίου 1845, εἶχεν εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Ἡ εἰδησις αὕτη, ὡς ἀστραπὴ διαδοθεῖσα καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐπροξένησε γενικὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, διότι πάντες ἡσθάνοντο, ὅτι ὁ νεαρὸς οὗτος ἡγεμονόπαις, ἀνατραφεὶς καὶ ἐκπαιδευθεὶς εἰς φιλελεύθερον καὶ συνταγματικὸν κράτος, ἀν' ἤρχετο βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ἀναμφιδόλως ἐμελλε ν' ἀναδειχθῇ ἡγεμὼν δίκαιος, φιλόνομος καὶ λαοπόθητος. Ὅθεν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις συνελθοῦσα τῇ 18 Μαρτίου, ἀνηγόρευσε τὸν πρίγκιπα τῆς Δανίας Χριστιανὸν Γουλιέλμον Φερδινάνδον Ἀδόλφον Γεώργιον παμψηφεί συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεώργιος Α'. βαλεὺς τῶν Ἑλλήνων, τοῦ ὁποῦ οἱ νόμιμοι διάδοχοι πρέπει νὰ πρεσβεύωσι τὸ ὁρθόδοξον ἀνατολικὸν δόγμα. Συγχρόνως ἐξελέχθη ἐπιτροπὴ τριμελὴς ἀπὸ τούς κκ. Κ. Κανάρην, Θ. Ζαῖμην καὶ Δ. Γρίβαν, ἥτις νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Κοπεγχάγην καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ στέμμα ἐν ὀνόματι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· ἡ δὲ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐκοινοποίησε διὰ τοῦ κ. Ἐλλιοτ, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἐσκόπευε νὰ σηκώσῃ τὴν προστασίαν τῆς ἀπὸ τὰς Ἰονίους νήσους, καὶ ὅτι αἱ δυνάμεις τῆς Γαλλίας καὶ Ρωσσίας διέταξαν τοὺς ἐν Λονδίνῳ πρέσβεις των νὰ συμπράξωσιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἡ Ἑλληνικὴ πρεσβεΐα ἐφθασεν εἰς τὴν Κοπεγχάγην τὴν πρωΐαν τῆς 13 Ἀπριλίου, καὶ ὁ Δανικὸς λαὸς ὑπεδέχθη τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μετὰ φανερᾶς συμπαθείας. Τὴν 15 ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἐπαρουσίασεν αὐτοὺς εἰς τὸν βασιλέα Φριδερίκον, ὁ ὁποῖος ἐπίσης τοὺς ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα. Ἀρκεταὶ ἡμέραι ἐπέρασαν ἕως οὗ λυθῶσιν αἱ γεννηθεῖσαι δυσχέρειαι περὶ διαφόρων ζητημάτων, καὶ ἕως οὗ οἱ ἐν Λονδίνῳ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν δυνάμεων ὑπογράψωσι τὸ πρωτόκολλον, διὰ τοῦ ὁποῦ ὁ ἑλληνικὸς θρόνος ἀνεγνωρίζετο χηρεύων μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Ὁθωνος· μετὰ τὴν συναίνεσιν δὲ τῶν προστατίδων δυνάμεων ἀνηγορεύετο

βασιλεὺς ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος, καὶ αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἡνόνοντο μετὰ
 τῆς Ἑλλάδος. Τέλος τῇ 25 Μαΐου ἡ τελετὴ τῆς παραδοχῆς τοῦ
 στέμματος ἐγένεν ὡς ἑξῆς : Παρόντων τῶν πρέσβειων Ἀγγλίας καὶ
 Ρωσσίας, ἐνώπιον ἀπάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Δανίας,
 τῶν ὑπουργῶν καὶ πάντων τῶν αὐλικῶν προσήλθεν ἡ ἐπιτροπὴ τῆς
 ἑλληνικῆς συνελεύσεως, καὶ ὁ ναύαρχος Κανάρης, ἀναγνώσας τὸ
 ψήφισμα ἑλληνοσί, παρέδωκεν αὐτὸ πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἱστά-
 μενον βασιλέα τῆς Δανίας Φριδερίκον. Ὁ βασιλεὺς ἀπήντησε δαυστί,
 ὅτι εὐχαρίστως παραδέχεται ὑπὲρ τοῦ Γεωργίου τὸ παρὰ τῆς ἐθني-
 κῆς συνελεύσεως προσφερόμενον στέμμα. Πληστόν τοῦ βασιλέως τῆς
 Δανίας ἔστατο ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, φέρων στολὴν πλοιάρχου δικρό-
 του, δηλ. βαθμὸν συνταγματάρχου, τὸν ὁποῖον εἶχε λάβει παρὰ τοῦ
 βασιλέως πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς τῆς Δανί-
 ας, στραφείς πρὸς τὸν Γεώργιον, ἀπεκάλεσεν αὐτὸν ἀδελφόν, τὸν
 ἡσπασθῆ ἐγκαρδίως καὶ ἠυχήθη ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς εὐμερείας
 τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀκολουθῶς ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐδέχθη τὰς
 συγχρηστιερούς εὐχὰς τῶν πρέσβειων καὶ πάντων τῶν ἐπιστήμων τῆς
 Δανίας ὡς βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη διήλθε πα-
 νηγυρικῶς καὶ χαρμωδῶς. Τὴν ἐσπέραν ὁ βασιλεὺς Φριδερίκος ἔ-
 δωσε μεγαλοπρεπέστατον συμπόσιον πρὸς τιμὴν τοῦ νέου βασιλέως,
 εἰς τὸ ὁποῖον προσεκληθῆσαν περὶ τοὺς 250 συνδαιτυμόνας, πάντων
 δὲ τὰ βλέμματα ἦσαν ἐστραμμένα ἐπὶ τοῦ Γεωργίου Α'. Ὁ
 βασιλεὺς τῶν Δανῶν προέπιεν εἰς ὑγείαν τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλή-
 νων, εἰπὼν ὅτι αὐτὸς πάντοτε ἐθεώρησεν εὐδαιμονίαν τοῦ
 τὴν ἀγάπην τῶν ὑπηκόων του, τὸ ὁποῖον εὐχεται καὶ
 συμβουλεύει καὶ εἰς τὸν νέον βασιλέα. Οὗτος εὐχαριστῶν τὴν Α. Μ.
 ἀπήντησεν, ὅτι θὰ τηρήσῃ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὰς πρὸς αὐτὸν δοθεί-
 σας συμβουλὰς καὶ θὰ ἔχῃ κύριον μέλημα νὰ τιμῇ τὴν γῆν τῆς
 γεννήσεώς του. Τὴν ἐπαύριον ὁ βασιλεὺς Φριδερίκος ἐδέχθη εἰς ἰ-
 διαιτέραν ἀπόρρυσιν τὴν ἑλληνικὴν πρεσβείαν, καὶ ἀπένειμε πρὸς τὰ
 μέλη αὐτῆς παράστημα· τὴν δὲ 30 Μαΐου ἀνεχώρησεν αὕτη ἐκ Κο-
 πεγχάγης. Ὁ Γεώργιος ἀποχαιρετίζων τὴν ἑλληνικὴν πρεσβείαν
 εἶπεν, ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνοδοίπορήσῃ μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ὑπάρχου-
 σιν ἀνάγκαι, εἰς τὰς ὁποίας καὶ οἱ θεοὶ πείθονται.

Ἡ Ἑλληνικὴ πρεσβεία ἀπερχομένη παρέλαβε τρία σπουδαῖα ἔγγραφα, ἵνα κομίσῃ αὐτὰ πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴν συνέλευσιν· α) μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Γεωργίου πρὸς τοὺς πληρεξουσίου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· β) τὸ θέσπισμα τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στέμματος παρὰ τοῦ βασιλέως Φριδερίκου· γ) μίαν διακοίνωσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Δανίας. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου αὐτογράφως καὶ γαλλιστὶ γεγραμμένη εἶνε σπουδαιότητι, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποσπῶμεν τὴν ἑξῆς λαμπρὰν περίοδον. «Θὰ μεταβῶ εἰς τὴν νέαν πατρίδα μου μετ' ἀγαλλιásiως, καὶ ἀπὸ τοῦδε οὐδὲν ἄλλο καθήκον ἀναγνωρίζω παρὰ τὸ νὰ ζήσω καὶ νὰ ἀποθάνω ὡς καλὸς Ἕλληγν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος. Εἶμαι δὲ πεπεισμένος, ὅτι διὰ τῆς ἡμετέρας συνδρομῆς, διὰ τῆς φιλίας τῶν δυνάμεων, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, τὰ ὁποῖα θὰ θεωρῶ πάντοτε καὶ πανταχοῦ συμφέροντα ἰδικά μου, θὰ εὐδωθῶσι πρὸς ὠφέλειαν αὐτῆς.» Ὁ Γεώργιος εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς ἐπικαλεῖται τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὠραίας πατρίδος τοῦ Ἑλλάδος, καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἔθνους πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κοινοῦ ἔργου.

Τὸ δὲ ψήφισμα τῆς παραδοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου ἔχει ὡς ἑξῆς· «Ἡμεῖς Φριδερίκος ἐλέω Θεοῦ βασιλεὺς τῆς Δανίας. . . θεωρήσαντες τὸ ὑπὸ χρονολογίαν 18)30 Μαρτίου θέσπισμα τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως τῆς Ἑλλάδος. . . ἐδεξάμεθα καὶ δεχόμεθα ἐν ὀνόματι τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκηπος Χριστιανοῦ Γουλιέλμου Φερδινάνδου Ἀδόλφου Γεωργίου τὴν κληρονομικὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ ἐνωθῶσι» αἱ Ἴόνιοι νῆσοι μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ἐγένετο ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Χριστιανοσδούργου τὴν 10 Ἰουνίου 1863, ὑπεγράφη ἰδίᾳ Ἡμῶν χειρὶ καὶ ἐσφραγίσθη τῇ ἡμετέρᾳ βασιλικῇ σφραγίδι.»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Ἡ Ἑλληνικὴ πρεσβεία φθάσασα εἰς Ἀθήνας ἐκόμισε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Γεωργίου πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, ἥτις ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς·

Β α σ ι λ ε ῦ !

«Μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀνέγνωσε τῆς Μεγαλειότητός Σου τὴν πρόσβησιν, ἥτις συνώδευσε τὴν ἐπίστροφον πρᾶξιν τῆς παραδοχῆς τοῦ στέμματος..... Ἐνθουσιώδους φωνῇ χαρᾶς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ στόματα πάντων, ὅτε ἡ ἐπιτροπὴ ἐξέφρασεν ἡμῖν τὴν πρὸς τὴν νέαν πατρίδα ἀγάπην Σου καὶ τὴν εὐγενῆ συνδρομὴν τοῦ μεγαλειότητός βασιλέως τῆς Δανίας, ὡς καὶ τοῦ σεπτοῦ πατρός Σου, εἰς πλήρωσιν τῶν κοινῶν εὐχῶν. Ἡ δὲ ἐκκρίσις τῆς Ἐπ' ἀν' ἡσού μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος εἶνε ἡ ἀρίστη ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ἐπέτυχε κατὰ πάντα καὶ ἡ μεταπολίτευσις καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ πόθου τὸ ἔθνος ἀναμένει τὴν στιγμὴν τῆς αἰσίας ἐλευσεώς Σου ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἡ δὲ συνέλευσις ἔχουσα πεποιθήσιν εἰς τὴν σὺνέσιν Σου, καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους προτιμῶσα ἀπὸ πᾶν ἄλλο, διὰ τοῦ ἀπὸ 15)27 Ἰουνίου ψηφίσματος τῆς ἐκήρυξε τὴν ἀπὸ τοῦδε ἐνηλικιότητά Σου. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, Βασιλεῦ, θὰ εὖρης ἐκεῖνα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀληθῶς στηρίζονται οἱ θρόνοι, δηλ. πίστιν, ἀγάπην καὶ ἐνθουσιασμόν.

Ἐδράκιαν πεποιθήσιν ἔχουσα ἡ συνέλευσις, ὅτι ἔθνος καὶ βασιλεὺς διὰ παντός θὰ εὐλογῶσι τὴν ἡμέραν τῆς 18)30 Μαρτίου, δέεται τοῦ Ὑψίστου, ὅπως κρατύνῃ τὸν θρόνον καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά Σου. »

Ἀλλ' ἡ μέχρι τοῦδε σχεδὸν ἀναίμακτος ἐλληνικὴ μεταπολίτευσις, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦτο ἐπευφήμησεν ἅπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, ἦτο πεπρωμένον φεῦ ! ἤδη, ὅτε ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν περιμένετο ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ ἔθνους, νὰ κηλιδωθῇ μετ' ἀφρονος ρεῦσιν ἀδελφικοῦ αἵματος. Αἱ σφαγαὶ τῆς 19 καὶ 20 Ἰουνίου, καλύψασαι μὲ πένθος τὴν Ἑλλάδα ἐνέποιήσαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἀλγεινοτάτην ἐντύπωσιν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νεαροῦ βασιλέως, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισεν ὅσον ἐδύνατο νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα κατάβασιν του, ὡς πρόδρομον αὐτοῦ πέμψας κατὰ Ἰούλιον τὸν » Βριστρονύπ, ἄνδρα λίαν φιλέλληνα καὶ γνωρίζοντα καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν,

τὸν ὁποῖον μετὰ χαρᾶς ὑπεδέχθησαν οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου αἱ προστάτιδες δυνάμεις ἀνήγγειλαν ἐπισήμως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ὅτι ὑπέγραψαν τὴν ἐν Δουνδίνῳ συνομολογηθεῖσαν περὶ Ἑλλάδος συνθήκην, περιέχουσαν ἄρθρα 15, τῶν ὁποίων τὸ τέταρτον ρητῶς ἀνακηρύττει τὴν ἔνωσιν τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῶν δυνάμεων εἰς ταύτην τὴν ἐπέκτασιν.

Κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀναχωρήσεώς του ὁ Γεώργιος καὶ ὁ πατὴρ του πρίγκιψ τῆς Δανίας Χριστιανὸς ὑπέγραψαν πρᾶξιν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς Γεώργιος καὶ οἱ ἄρρενες ἀπογόνοί του ἔρχονται τελευταῖοι εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ Δανικοῦ θρόνου, καὶ κατατάσσονται μετὰ τὸν πρίγκιπα Βαλδεμέρον, νεώτερον υἱὸν τοῦ Χριστιανοῦ, καὶ τοὺς ἀπογόνους του. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐπροξένησεν ἐν Δανίᾳ γενικὴν εὐχαρίστησιν.

Τέλος ἡ ἡμέρα, τὴν ὁποίαν οἱ μὲν Ἕλληνες ἀνυπομόνων ἐπερίμενον, οἱ δὲ Δανοὶ μετὰ λύπης ἔβλεπον νὰ πλησιάζῃ, ἀνέτειλε. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος τῇ 5)17 Σεπτεμβρίου ἐπρόκειτο νὰ ἀποχαιρετίσῃ τὴν πατρίδα του. Ἀπὸ τὴν πρωΐαν ἡ πόλις Κοπεγχάγη ἦτον εἰς ζωηρὰν κίνησιν, αἱ δὲ λεωφόροι (μεγάλοι δρόμοι), ἅφ' ὅπου ἔμελλε νὰ διαβῇ ὁ Γεώργιος, ἦσαν καταστόλιστοι μὲ σημαίας δανικὰς καὶ ἑλληνικὰς, καὶ αἱ προκυμαῖαι πλήρεις λαοῦ. Ἡ ἀναχώρησις ἔμελλε νὰ γίνῃ ἐπίσημος ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ τελωνείου, καὶ εἰς τὴν προκυμασίαν εὐρίσκοντο ἤδη συνηγμένοι πάντες οἱ ἀνώτεροι ἑξωματικοί, οἱ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ οἱ πρέσβεις τῶν δυνάμεων (ἐκτὸς τῶν τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσίας διὰ τὴν τότε ὑπάρχουσαν ψυχρότητα αὐτῶν μετὰ τῆς Δανίας) ἅπαντες ἐν μεγάλῃ στολῇ. Ἐρρυθρὸν ἐριούχον (τσόχα) ἐκάλυπτε τὴν κλίμακα τῆς προκυμαίας, δεξιὰ δὲ καὶ ἀριστερὰ ἐστέκοντο πάντες οἱ εὐέλπιδες τοῦ ναυτικοῦ οἱ μέχρι τοῦδε συμμνηθῆται τοῦ Γεωργίου. Περὶ ὦραν μίαν καὶ ἡμίσειαν μετὰ μεσημβρίαν αἱ στρατιωτικαὶ μουσικαὶ καὶ αἱ ζητωκραυγαὶ τοῦ λαοῦ ἀνήγγειλαν τὴν ἄφειν (τὸν ἐρχομὸν) τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, τὸν ὁποῖον τὸ δημότικόν συμβούλιον τῆς Κοπεγχάγης ὑπεδέχθη εἰς τὴν κλίμακα τῆς προκυμαίας, ὁ δὲ πρόεδρος αὐτοῦ ἀσκεπῆς προσεφώνησε τὰ ἑξῆς:

« Ἄς συγχωρήσῃ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν τῆς Κοπεγχάγης νὰ ἐκφράσῃ πρὸς Αὐτὴν τὸν ἐγκάρδιον ἀποχαιρετισμὸν καθ' ἣν στιγμὴν ἀναχωρεῖ εἰς τὴν νῆαν πατρίδα Της. Βασιλεῦ, Σὲ συνοδεύουσιν αἱ εἰλικρινεῖς συμπάθειαι τῆς πρωτεύουσος ταύτης, καὶ θὰ σὲ συνοδεύωσι διὰ παντός. Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ ἔνδοξος λαὸς ὁ ἐκλέξας Σε βασιλέα του θὰ σὲ ἀνταμείψῃ δι' ὅλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὅποιαν πάντες οἱ Δαν οἱ τρέφομεν πρὸς Σέ. Ὁ Θεὸς ἂς εὐλογήσῃ τὴν Μεγαλειότητά Σου. Παρακαλοῦμεν Σε νὰ ἐνθυμῆσαι πόλιν καυχωμένην ὅτι ἀριθμεῖ τὴν Μεγαλειότητά Σου μεταξὺ τῶν εὐγενεστάτων τέκνων τῆς. Ζήτω ὁ Γεώργιος Α'. βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων. »

Βροντώδεις ἀνευφημίαι διεδέχθησαν τοὺς λόγους τούτους· ὁ δὲ Γεώργιος μὲ ὀφθαλμοὺς ὕγρους καὶ μὲ φωνὴν συγκεκινημένην μὲν ἀλλ' ἤχηρὰν ἀπήντησε.

« Βαθέως συγκινοῦμαι θλέπων τὰς εἰλικρινεῖς ἐκφράσεις τῆς συμπάθειας, αἱ ὁποῖαι μὲ συνοδεύουσι κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μου. Ἀπὸ καρδίας ἀποδίδω τὰς εὐχαριστήσεις μου εἰς τὴν εὐγενῇ ταύτῃ πόλιν. Ἡ μνήμη αὐτῆς θὰ ᾔηε διὰ παντὸς ζωρὰ εἰς ἐμέ, καὶ θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ καταπέμψῃ τὰς εὐλογίας του ἐπὶ τῆς γηραιᾶς Δανίας. »

Νέαι ἐπευφημίαι διεδέχθησαν τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ Γεωργίου. Ἀφοῦ κατέβη τὴν κλίμακα, ἐμβῆκεν εἰς τὴν λέμβον ἀνευφημούμενος πάντοτε· ὅτε δὲ οἱ κωπηλάται ἤρχισαν νὰ κωπηλατῶσιν, ἄσκεπῆς ὁ Γεώργιος, στραφεὶς πρὸς τὰ πλῆθη, τὰ ὁποῖα περιέστεφον τὴν παραλίαν, εἶπε μεγαλοφώνως.

« Χαίρετε ! χαίρετε ! ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου σὰς ἀποχαιρετῶ. Μὴ μὲ λησμονήσητε. »

Τὰ πλῆθη ἀπεκρίθησαν διὰ ζωρῶν ζητωκραυγῶν. Ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, ἐστέκετο εἰς τὸ κατὰστρωμα ἀντιχαιρετῶν τὸν λαὸν καὶ τὰ κινούμενα λευκὰ μανδύλια μέχρι τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ἀτμοπλοίου. Τὰ πυροβολοστάσια τοῦ λιμένος ἐκανονοδόλουν, ἐπὶ δὲ τοῦ μεσαίου ἱστοῦ τῆς ναυαρχίδος ἐκυμάτιζεν ἡ ἑλληνικὴ σημαία.

Ὁ Γεώργιος ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Κοπεγχάγης μετὰ τῆς ἀκολου-

θίας του, συγκεκριμένης ἀπὸ τὸν κόμητα Σπόνγκε, ἀπὸ δύο Δανούς ἀξιωματικούς τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδιαιτέρον γραμματέα τοῦ Τιμολέοντα Φιλήμωνα, ἐπεσκέφθη κατὰ πρῶτον τὴν σημαντικὴν καὶ ἐμπορικωτάτην πόλιν τῆς Ρωσσίας Στετίνον, καὶ ἐντεῦθεν δι' ἐκτάκτου ταχυπορικῆς ἀμάξης ἐφθασε τὴν 9)21 76ρίου εἰς Πετρούπολιν πρωτεύουσαν τῆς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, ἐπιθυμῶν πρὶν τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς αὐλὰς τῶν τριῶν προστατῶν δυνάμεων. Ἐνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος τὸν προαπήντησε μετὰ τῶν ἀρχιδουκῶν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Τσάρκος-Τσέλου. Τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του ἐδόθη μεγαλοπρεπὲς συμπόσιον, τὴν δὲ ἐσπέραν ἔκτακτος θεατρικὴ παράστασις εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν θέατρον. Ἀλλὰ τὸ λαμπρότερον τῶν θεαμάτων ὑπῆρξεν ἡ ἐπιθεώρησις τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς ἐκ τετρακισχιλίων ἐπιλέκτων, ἡ ὁποία ἔγινε τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν πρὸ τῶν ἀνακτόρων πλατεῖαν. Ὁ Γεώργιος εἰς τὰ πλάγια τοῦ αὐτοκράτορος διῆλθε τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ἐπιπικος, φέρων τὴν στολὴν ναυάρχου τοῦ Δανικοῦ στόλου καὶ τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Ἐλέφαντος. Ἐν συντόμῳ ἢ ἐν Πετρούπολει διατριβῇ τοῦ Γεωργίου ὑπῆρξε τερπνοτάτη καὶ πλήρης ἐορτῶν καὶ θεαμάτων. Τὴν 14)23 ἀνεχώρησεν ὁ αὐτοκράτωρ ἐκ Πετρούπολεως πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἐν Κριμαίᾳ συζύγου του καὶ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα ὁ Γεώργιος ἀποχαιρετίσας τὴν ρωσικὴν πρωτεύουσαν, ἐφθασε τὴν 16)28 σепτεμβρίου εἰς Βερολίνον. (Ἀκολουθεῖ).

Φυσικὴ Θεογνωσία.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 232).

Ὁ Πολύκαρπος ἐπέστρεψε μὲ τὸ ποτιστήριον εἰς τὰ ἄνθη καὶ ἤρχισε νὰ τὰ ποτίῃ· ὁ δὲ Ἑρρίκος ἐφώναξε μὲ ἀπορίαν «Τί κάμνεις αὐτοῦ, πάτερ; θὰ καταλερώτῃς τὰ ἄνθη σου, καὶ θὰ ξεθάψουν τὰ ὠραῖα χρώματά των». Χαμογελάσας ὁ γέρον, εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι τὰ ἄνθη καὶ τὰ χόρτα καὶ ὅλα τὰ φυτὰ τρέφονται μὲ τὸν ἴδιον τρόπον· καὶ τόσον εἶνε ἀνάγκη νὰ ποτίζωνται, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ νὰ πίνῃ ὕδωρ. “Ἀλλά, ἠρώτησεν ὁ Ἑρρίκος, τίς δύνα-

ται νὰ φέρῃ τόσον νερόν, ὅσον χρειάζεται, διὰ νὰ ποτισθῶσιν ὅλα ἐκεῖνα τὰ φυτὰ ; τίς ἀναδίδει ἐκεῖ ὑψηλά, καὶ ποτίζει τὰ δένδρα, τὰ ὁποῖα εἶνε εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ; » Ὁ δὲ Πολύκαρκος ἀπακρίθη « Ἰπάρχει τρόπος καὶ δι' αὐτά, τὸν ὁποῖον ἴσως θὰ ἰδῇς μετ' ὀλίγον. »

Καὶ τῷ ὄντι δὲν ἐπέρασε μία ὥρα καὶ νέφος τι ἐσκέπασε τὸ ὄρος· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἤρχισε νὰ ψυχάλιζῃ, ἔπειτα δὲ νὰ θρέχῃ. Ὁ Ἑρρῖκος ἔμεινε μὲ ἀνοικτὸν στόμα καὶ παρατήρει τὴν θροχὴν χωρὶς νὰ ἐννοῇ τί τρέχει. « Τοῦτο εἶνε βέβαια πολὺ καλόν, εἶπε· διότι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κερδίζουν πολὺν κόπον οἱ ἄνθρωποι· ἀλλὰ ποῖος κρατεῖ ἐκεῖνο τὸ μέγα ποτιστήριον ; ποῦ εὗρηκε τόσον πολὺ νερόν ; πῶς εἰμπορεῖ καὶ κινεῖ τόσον ἐλεύθερα τὸ μέγα ποτιστήριον καὶ ποτίζει τὴν γῆν ; — « Μετ' ὀλίγον θὰ τὸ ἀκούσῃς καὶ τοῦτο πῶς γίνεται, » εἶπε μὲ πατρικὴν ἀγάπην ὁ γέρον· ὁ δὲ Ἑρρῖκος ἔβλεπεν ἀκίνητος τὸ σύννεφον ἐωσότου διεσχορπίσθῃ καὶ ἐφάνῃ πάλιν ὁ οὐρανὸς καθαρὸς καὶ γλανός.

Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέρασεν ὁ Ἑρρῖκος θαυμάζων δι' ὅσα ἀπὸ τὸν σεβάσιμον γέροντα κατὰ πρώτην φορὰν ἤκουε καὶ ἐμάνθανε, καὶ τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι ἐπειδὴ τὰ ἐσυνήθισαν, τὰ βλέπουν μὲ ἀδιαφορίαν. Μικρὸς τις χρυσοπράκτις· κἀνθραξ, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο ἐπάνω εἰς φύλλον ρόδου τινός — μικρὸς τις κοχλίας, ὁ ὁποῖος ἔδοσκεν ὑπερὸν ἀπὸ τὴν θροχὴν ἐπάνω εἰς τὸν κερμὸν δένδρου τινός — αἱ σταλαγματίαι τοῦ ὕδατος, αἱ ὁποῖαι ἐκρέμαντο, ὡς τόσοι ἀδάμαντες ἀπὸ τὰ φύλλα τῶν δένδρων — μικρὸς τις σπίνος, ὁ ὁποῖος ἐκελαδοῦσε πολὺ γλυκὴ καὶ ἔπετα ἀπο τὸν ἓνα κλάδον εἰς τὸν ἄλλον — αἱ αἶγες τοῦ ἐρημίτου, αἱ ὁποῖαι ἐπέστρεψαν τὴν ἐσπέραν ἀπὸ τὸ ὄρος — ὅλα ταῦτα ἐκίμωναν τὸ ἀῶον παιδίον, νάθαι μάζῃ καὶ νὰ ἀποτείνῃ διαφόρους ἐρωτήσεις πρὸς τὸν γέροντα.

Ὁ ἥλιος, ὅστις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐχαμήλωνεν, ἐκρύβη ὅπισθεν τῆς λίμνης καὶ ὁ Ἑρρῖκος, ὁ ὁποῖος ἔκχευεν παρατήρησεν τοῦτο, ἐφώναξε τρομαχμένος. « Νὰ ! ! ! ἐδυθίσθη ὁ λύχνος μας εἰς τὰ ὕδατα . . . ἐτελείωσαν πλέον ὅλαι αἱ εὐχαριστήσεις μας. » Ὁ δὲ γέρον Πολύκαρκος ἐπαρηγόρησεν αὐτὸν λέγων « Μὴ φοβῆσαι, τέκνον μου· μετ' ὀλίγον θὰ κοιμηθῶμεν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν ἀ-

νάγκην ἀπὸ αὐτόν· ὅταν δὲ ἐξυπνήσωμεν, θὰ ἀναφανῇ πάλιν εἰς τὸ ἀντικρυ μέρος ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ θουνὰ καθὼς τὸν εἶδες εἰς τὴν ἀρχὴν διὰ τὰ μᾶς φωτίζει καὶ μᾶς θερμαίνει.

Ὁ Ἑρρῖκος ἐπειδὴ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ δι' ὅλα, ὅσα εἶδε, ἔκαμε πάλιν τὰς ἀκολουθούς ἐρωτήσεις· — « Πῶς γίνεται λοιπόν, πάτερ, νὰ φέγγῃ ὁ ἥλιος ἀκατάπαυστα ; Τίς κατεσκεύασε τὸν μέγιστον καὶ ὑψηλὸν ἐκεῖνον θόλον, ὁ ὁποῖος ἀκουμβᾷ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν θουνῶν ; Τίς ἔκλεισε μέσα εἰς τὸν θράχον ἐκεῖνον τὸ νερὸν τὸ ὁποῖον τόσον πολὺ τρέχει ἀδιάκοπα ; Τίς κρατεῖ τὸ μέγα ἐκεῖνο ποτιστήριον καὶ δὲν ἀφίνει αὐτὸ νὰ ῥιπῇ ἀλλὰ τὸ ὀδηγεῖ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ κάμνει νὰ ποτίζει τὰ χόρτα καὶ τὰ φυτὰ ; Τίς ἐδίδαξε τὰ πτηνὰ νὰ κελαδῶσι τόσον εὐμορφα ; Τίς ἔκρυψε τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα μέσα εἰς τὸς μικροὺς σπόρον καὶ τὰ ἔκαμε νὰ φυτρώουν, ὅπου ἡμεῖς θέλομεν ; Τίς ἐσκέπασε τὴν γῆν μὲ τὸ πρᾶσινον χορταράκι καὶ μὲ τόσα ὠραῖα ἄνθη ; Τίς τέλος πάντων ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς ὅλα αὐτὰ τὰ πολλὰ καὶ διάφορα μεγάλα δῶρα ; »

Καὶ λοιπόν, εἶπεν ὁ σεβάσμιος καὶ ἀγαθὸς γέρον, νομίζεις τῶ ὄντι ὅτι ὑπάρχει κ α π ο ι ο ς ὁ ὁποῖος ἔκαμεν ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα μὲ μίαν λέξιν ὀνομάζομεν κ ό σ μ ο ν ;

« Ὁ Βέβαια ! βέβαια ! εἶπεν ὁ Ἑρρῖκος· δι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ! ποῖος εἶνε ἐκεῖνος ὅστις ἀμφιβάλλει ; θὰ ἦνε πολὺ ἀναίσθητος. — Ὅταν μίαν φορὰν οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπηλαίου ἠθέλησαν νὰ τὸ πλατύνωσιν ὀλίγον, ἐκοπίασαν πολὺ· καὶ ὅταν ἄλλην μίαν φορὰν ἐκινδύνευσεν νὰ κρημνισθῇ, μὲ πολὺν κόπον καὶ μὲ δυσκολίαν μεγάλην ἠμπόρεσαν νὰ τὸ στηλώσουν· καὶ ὅμως τὸν ὠραῖον καὶ μέγιστον τοῦτον θόλον τίποτε δὲν τὸν στηλώνει· ὁ λύχνος τοῦ σπηλαίου δὲν ἔφρεγγεν, ἐὰν δὲν ἐγεμίζαμεν αὐτὸν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν μὲ ἔλαιον· ἀπὸ τὸ βυτίον ἤθελε λείπει τὸ ὕδωρ ἐὰν ἡ τσιγκάνα δὲν ἐφρόντιζε νὰ τὸ ἀναγεμίζῃ. Πόσος κόπος χρειάζεται διὰ νὰ κατασκευάσῃ τις ἓν χάρτινον ἄνθος καὶ τοῦτο γνωρίζω πολὺ καλὰ· Ὅλα, λοιπόν αὐτὰ τὰ ὁποῖα βλέπω, εἶνε ἀδύνατον νὰ τὰ κατασκευάσῃ χεὶρ ἀνθρώπου· τοῦτο πολὺ καλὰ τὸ ἐννοῶ. Τίς εἶνε ὁμοῦς ΕΚΕΙΝΟΣ, ὅστις κατεσκεύασεν ὅλα αὐτὰ ; τοῦτο δὲν ἤξεύρω καὶ ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ τὸ μάθω.

· "Ἐχεις δίκαιον, τέκνον μου, ἀπεκρίθη ὁ ἱερήμιτης. Μάθε λοιπὸν ὅτι ὁ μέγας καὶ σοφὸς τεχνίτης ὁ ὁποῖος κατεσκεύασε καὶ διατηρεῖ ὅλα, ὅσα βλέπεις καὶ ἄλλα πολλὰ ἀκόμη, τὰ ὅποια δὲν βλέπεις, ὀνομάζεται. ΘΕΟΣ· αὐτὸς ἔπλασε καὶ ἡμᾶς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα· αὐτὸς διέταξε καὶ ἔγειναν· αὐτὸς εἶνε ὁ πατὴρ ὅλων μας. »

« ὦ ! πόσον ἐπιθυμῶ νὰ ἰδῶ ! τὸν καλὸν αὐτὸν πατέρα· εἶπεν ὁ Ἑρρῖκος, ποῦ εὐρίσκεται αἶνε πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ ; » « Ὁχι, τέκνον μου, ὁ Θεὸς εἶνε καὶ ἐδῶ καὶ πανταχοῦ· αὐτὸς καὶ μᾶς βλέπει καὶ μᾶς ἀκούει· ἡμεῖς ὅμως δὲν εἰμποροῦμεν νὰ τὸν ἴδωμεν· βλέπομεν ὅμως τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ καταλαμβάνομεν πόσον μέγας καὶ δυνατὸς εἶνε· ὅταν πάλιν συλλογισθῶμεν ὅτι ὅσα ἔκαμε, τὰ ἔκαμε διὰ ἡμᾶς, τότε ἐννοοῦμεν πόσον καλὸς καὶ φιλάνθρωπος εἶνε.

Ἐκεῖνος ἐστερέωσε τὸν ἀπέραντον θόλον, τὸν ὁποῖον ὀνομάζομεν οὐρανόν. Ἐκεῖνος ἔθηκε τὸν μέγαν ἐκεῖνον λύχνον, τὸν ὁποῖον ὀνομάζομεν ἥλιον καὶ τοῦ ἐπροσδιώρισε τὸν δρόμον του. Ἐκεῖνος στέλλει τὰ σύννεφα διὰ νὰ ποτίσῃ τὴν γῆν καὶ κάμνει νὰ χύνεται ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸν βράχον τὸ δροσερὸν ὕδωρ, διὰ νὰ σβύνωμεν τὴν δίψαν μας. Ἐκεῖνος ἐξέρωσε τὴν γῆν μὲ τὸ πράσινον χόρτον καὶ τὴν ἐστόλισε μὲ τόσα πολλὰ καὶ εὐμορφα ἄνθη. Ἐκεῖνος διέταξε τὴν γῆν νὰ φυτρώῃ τὸν σῖτον καὶ ὅλα ὅσα χρησιμεύουν διὰ τροφήν μας, καὶ τὰ δένδρα διὰ νὰ μᾶς προφυλάττουν μὲ τὰ φύλλα των ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, νὰ μᾶς θερμαίνωσι μὲ τὰ ξύλα των εἰς καιρὸν χειμῶνος καὶ νὰ μᾶς εὐφραίνωσι μὲ τοὺς καρπούς των. Ἐκεῖνος ἐδίδαξε τὰ πτηνὰ νὰ κελαδῶσι, διὰ νὰ μᾶς εὐχαριστῶσι μὲ τὸ γλυκὺ κελάδημά των. Ἐκεῖνος ἐνέδυσσε τὸ πρόβατον μὲ τὸ μαλλίον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζομεν τὰ ἐνδύματά μας. Ἐκεῖνος ἔκαμε τὸν κόσμον ὅλον καὶ ἡμᾶς διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὰ καλὰ τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος ἡλευθέρωσε καὶ σὲ ἀπὸ τὰς χειρὰς τῶν ληστῶν καὶ ἔστειλεν ἐδῶ εἰς τὰς ἀγκάλας μου· εἶνε ὁ καλλίτερος φίλος μας καὶ ὁ κοινὸς ὅλων ἡμῶν πατήρ. »

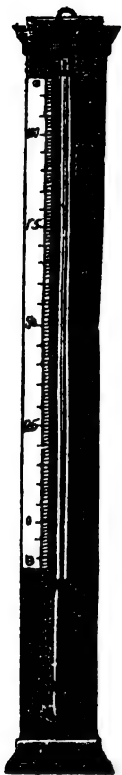
Ἐνῶ ὁ Ἑρρῖκος συνωμιλεῖ τοιοῦτοτρόπως μὲ τὸν ἀγαθὸν γέροντα, ἤρχισε πλέον νὰ νυκτόνῃ· ἡ δὲ σελήνη ἐφάνη ὡς ἀργυροῦς δισκος, περικυκλωμένη ἀπὸ ἀναριθμήτους λαμπροὺς ἀστέρας· ἡ λί-

μνη τότε ὁμοίαζε μὲ καθαρῶτατον καθρέπτην, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε τις ὅτι βλέπει ἄλλον οὐρανὸν μὲ σελήνην καὶ μὲ ἀστέρας καὶ ἄλλον κόσμον ὁλόκληρον. Πανταχοῦ ἐδασίλευε μεγάλη ἡσυχία καὶ σιωπή· οὐδὲ φύλλον δένδρου δὲν ἐκίνητο. — Τότε ὁ σεβάσμιος γέρων, ἀφοῦ ἐκλινε τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς του πρὸς τὸν οὐρανόν, ἤρχισε μὲ εὐλάβειαν νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Θεόν, λέγων «Θεέ μου, σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὰ καλὰ, τὰ ὁποῖα νύκτα καὶ ἡμέραν μᾶς χαρίζεις· σὺ μᾶς ἐπλάσας· σὺ μᾶς δίδεις τὴν καθημερινὴν μας τροφήν· σὺ εἶσαι ὁ πατὴρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων· δίδαξόν με νὰ πράττω τὸ θέλημά σου τὸ ἅγιον· φώτισον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ τοῦ μικροῦ τούτου παιδιοῦ διὰ νὰ σὲ γνωρίσῃ καὶ νὰ δοξολογῇ τὸ πανάγιόν σου ὄνομα. Ἀμήν. Εἰς ταύτην τὴν σύντομον ἀλλὰ κατανυκτικὴν προσευχὴν τοῦ ἐρημίτου ἐπρόσθεσε καὶ ὁ Ἑρρῖκος τὰ ἀκόλουθα. «Σὲ εὐχαριστῶ καὶ ἐγώ, καλέ μου πατέρα, ὅπου μὲ ἐλευθέρωσες ἀπὸ τὸ σκοτεινὸν ἐκεῖνο σπῆλαιον καὶ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀγρίων ἐκείνων ἀνθρώπων· σὺ βέβαια ἔστειλεις τὸ παλληκαράκι ἐκεῖνο διὰ νὰ μὲ ὁδηγήσῃ ἐδῶ εἰς τὸν ἀξιόλογον τοῦτον ἀνθρωπον· χωρὶς αὐτοὺς ἴσως θὰ ἐπέθνησκα ἀπὸ τὴν πείναν· σὲ παρακαλῶ νὰ τοὺς φυλάγῃς ἀπὸ κάθε κακὸν καὶ νὰ μὲ φωτίζῃς νὰ κάμω τὸ θέλημά σου πάντοτε. » — «Ἐὕγε, τέκνον μου, » εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρων, ὅστις ἔκλειεν ἀπὸ χαρὰν, ὅταν ἤκουσε τὸν Ἑρρῖκον κατὰ πρώτην φορὰν νὰ προσεύχεται τοιουτοτρόπως· «πολὺ καλὸν πρᾶγμα ἐζήτησες ἀπὸ τὸν πατέρα μας τὸν Θεόν, τὸ νὰ σὲ φωτίζῃ νὰ κάμῃς τὸ θέλημά του· διότι τότε μόνον εἰμπορεῦμεν νὰ ζήσωμεν εὐτυχεῖς, ἐὰν κάμνωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. ., — Ἀκολούθως ὠδήγησε τὸ παιδίον εἰς τὴν καλύδην, ὅπου τὸ ἔβαλε νὰ κοιμηθῇ ἐπάνω εἰς μαλακὸν χόρτον καὶ τὸ ἐσκέπασε μὲ τὸ ἐπανωφόριόν του. (ἀκολουθεῖ).

Οἱ δύο θρόνοι τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς ἔχει δύο θρόνους· ἓνα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ἕτερον ἐν ταῖς ταπειναῖς καρδίαις.

Βαρόμετρον.

Ὁ ἄνθρωπος κολυμβᾷ μέσα εἰς τὸν ἀέρα καθὼς τὰ ὀψάρια κολυμβοῦν μέσα εἰς τὰ νερά. Ὁ ἀήρ αὐτὸς ὀνομάζεται ἀτμοσφαιρικός καὶ περικυκλῶνει ὅλην τὴν σφαῖραν τῆς γῆς. Καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα ἀποθνήσκουν εὐθὺς ἅμα λείψῃ ὁ ἀήρ οὗτος· ἐπίσης καὶ τὰ δένδρα ὅλα καὶ τὰ φυτὰ μαραίνονται πρῶτον καὶ ἔπειτα ὅλως διόλου ξηραίνονται.

Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ δὲν φαίνεται εἰς τὰ ὀμμάτιά μας, τὸν αἰσθανόμεθα ὅμως ὡς ἄνεμον, ὅταν ἀπὸ διαφόρους αἰτίας ἀρχίσῃ νὰ κινῆται. Ὁ ἀήρ οὗτος ἐμπεριέχει δύο συστατικά: τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἀζώτον.

Ὁ ὀξυγόνον λέγεται ἐκεῖνο τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἀναπνεύουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα· ἀζώτον δὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀναπνεύουν τὰ φυτὰ. Εἰς 100 μέρη ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος περιέχονται 21 μέρη ὀξυγόνου καὶ 79 μέρη ἀζώτου. Τὰ ζῶα εἰσπνεύουν ὀξυγόνον καὶ ἐκπνεύουν ἀζώτον, τὰ δὲ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα εἰσπνεύουν ἀζώτον καὶ ἐκπνεύουν ὀξυγόνον.

Ὁ ἀήρ ἔχει βάρος καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα· τὸ δὲ ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον μετροῦμεν τὸ βάρος αὐτοῦ, ὀνομάζεται βαρόμετρον.

Τὸ βαρόμετρον εἶνε μία σανὶς μακρὰ ἕως τέσσαρας σπιθαμὰς καὶ πλατεῖα περίπου πέντε δακτύλους, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν σερωμένα δύο τινά: μία λεκάνη μικρὰ καὶ ἓνας σωλὴν ὑάλινος. Ἡ λεκάνη εἶνε σκεπασμένη καλῶς μὲ δέρμα (πετσί), εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως ὑπάρχει μία ὀπή, διὰ νὰ εἰσέρχεται ὁ ἀήρ· ὁ δὲ σωλὴν καταβαίνει μέσα εἰς τὴν λεκάνην καὶ ἔχει τὸ μὲν ἄνω

ἄκρον του κλειστόν, τὸ δὲ κάτω ἀνοικτόν. Ἡ λεκάνη ἕως τὸ ἥμισυ εἶνε γεμάτη ὑδράργυρον, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ πιέζεται (πατίζεται) ἀπὸ

τὸν ἀέρα, χώνεται μέσα εἰς τὸν σωλῆνα καὶ ἀναβαίνει ὑψηλὰ 60 ἕως 80 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος δεικνύει τὸ βάρος τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, δηλ. ὁ ἀήρ εἶνε τόσον βαρὺς, ὥστε δύναται μὲ τὸ βάρος του τοῦτο νὰ ὑψώσῃ μίαν στήλην ὑδραργύρου ἕως εἰς ἐκεῖνο τὸ ὕψος. Τὸ βάρος αὐτὸ ὅμως δὲν μένει πάντοτε τὸ αὐτό. * Ἄλλοτε εἶνε μεγαλύτερον καὶ ὑψώνει τὸν ὑδράργυρον ἕως εἰς τὸν ἀρ. 80, ἄλλοτε δὲ μικρότερον καὶ τὸν ὑψώνει μόνον μέχρι τοῦ ἀρ. 60. * Ἄν ὁ ἀήρ δὲν ᾔτο βαρὺς, ὁ ὑδράργυρος δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην διόλου νὰ ὑψωθῇ μέσα εἰς τὸν σωλῆνα, ἀλλὰ θὰ εἰσῆρχετο εἰς αὐτὸν μόνον ὅσον ἐχρειάζετο διὰ νὰ γεμίσῃ ἐκεῖνο τὸ μέρος του, τὸ ὁποῖον εἶνε βυθισμένον μέσα εἰς τὸν ὑδράργυρον τῆς λεκανῆς.

Ὅσον ὁ ὑδράργυρος τοῦ σωλῆνος ἀναβαίνει περισσότερον, τόσον καλλίτερον καιρὸν δεικνύει ὅτι θὰ ἔχωμεν ἐξ ἐναντίας δὲ ὅσον περισσότερον καταβαίνει, τόσον μᾶλλον δεικνύει ὅτι ὁ καιρὸς κλίνει εἰς τὴν βροχὴν. * Ὡστε ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ εἶνε ἐλαφρότερος, ὅταν ὁ καιρὸς κλίνει εἰς τὴν βροχὴν, καὶ βαρύτερος, ὅταν ὁ καιρὸς ᾔνε καλὸς.

Ἡ σανὶς τοῦ βαρομέτρου πλησίον εἰς τὸν σωλῆνα εἶνε διηρημένη ἀπὸ ἐπάνω ἕως κάτω εἰς 80 ἴσα μέρη, διὰ νὰ φαίνεται καλὰ πόσον ἀναβαίνει ἢ πόσον καταβαίνει ὁ ὑδράργυρος.

Τὸ βαρόμετρον, τὸ ὁποῖον παριστάνει τὸ σχῆμα τοῦτο, ὀνομάζεται «βαρόμετρον διὰ λεκανίδος» ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ δύο ἄλλα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἐν λέγεται «σιφωνοειδὲς βαρόμετρον», τὸ δὲ ἄλλο «βαρόμετρον» διὰ «βαθμοδείκτου».

Πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ σωλῆνος, εἰς τὸ μέσον τῆς σανίδος, φαίνεται κάτι τι. Αὐτὸ λέγεται *θερμόμετρον*, τὸ ὁποῖον πάντοτε εὐρίσκεται προσηλωμένον (καρφωμένον) ἐπὶ τῆς σανίδος τοῦ βαρομέτρου· ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ ὁμιλήσωμεν ἄλλοτε.

Ἑσπερινὰ καὶ κυριακὰ σχολεῖα.

Ὁ μαστρο-Γιάννης καὶ ὁ μαστρο-Δημήτρης, καθὼς ἔμειναν σύμφωνοι (ἴδε σελ. 199) εἰδοποίησαν τὸν Μιχαλάκην ὅτι εἶνε μερικοὶ τεχνῖται, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ πῶς εἶνε εἰς ἄλλα μέρη τὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα εἶνε συστημένα διὰ τοὺς τεχνίτας· εἰδοποίησαν δὲ καὶ πολλοὺς τεχνίτας, ὅτι ὁ Μ. ἔχει νὰ τοὺς εἰπῇ κάτι καλὰ

πράγματα. Τὴν κυριακὴν λοιπὸν πολλοὶ τεχνῖται ἀπὸ διοφόρους συντεχνίας ἐπερίμεναν εἰς τὸ σχολεῖον τὸν Μ., οὗτος δὲ κατὰ τὰς 10 ἦλθε, ἔχων μαζῇ του καὶ ἄλλον ἕνα, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν φυσιογνωμίαν του ἐφαίνετο ἄνθρωπος εὐγενὴς καὶ πολὺ καταδεκτικός. Οἱ παρευρισκόμενοι εἶχαν μεγάλην περιέργειαν νὰ μάθουν ποῖον ἦτο ἐκεῖνο τὸ νέον πρόσωπον. Ἀφοῦ ὁ Μ. ἀνέβη εἰς τὴν ἑδραν, ὅλοι ἐσιώπησαν βλέποντες αὐτὸν εἰς τὸ στόμα· οὗτος δὲ ἤρχισε κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρῆπον.

Ἀδελφοί, ὁ φίλος μου μαστρο-Δημήτρης πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μὲ εἶπεν, ὅτι πολλοὶ τεχνῖται ἐπιθυμοῦν νὰ μάθουν διὰ τὰ σχολεῖα, τὰ ὅποια εἶνε διὰ τοὺς τεχνίτας εἰς ἄλλα μέρη· ὁ λόγος οὗτος μὲ ἐπροξένησε πολὺ μεγάλην χαρὰν· διότι παρατηρῶ ὅτι οἱ τεχνῖται μας ἤρχισαν νὰ συλλογίζωνται πῶς νὰ καλλιτερεύσουν τὴν κατάστασίν των· ἡ χαρὰ μου ὅμως ὑπῆρξε πολὺ μεγαλύτερα, ὅταν κατὰ καλὴν τύχην μὲ τὸ τελευταῖον ἀτμόπλοιον ἔμαθα ὅτι ἦλθεν ὁ παλαιὸς φίλος μου ὁ συμπολίτης μας Εὐθύβουλος, τὸν ὁποῖον καὶ σὰς παρουσιάζω· πολλοὶ ἴσως ἀπὸ σὰς δὲν τὸν ἐνθυμοῦνται, διότι ἀνεχώρησε πολὺ μικρὸς εἰς τὰ ξένα, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν δυστυχίαν νὰ στερηθῇ τοὺς γονεῖς του. Ἐνθυμεῖσθε τὸν συμπολίτην μας τὸν μακαρίτην χατζῆ Ἀθανάσην τὸν ὥρολογοποιόν, τὸν ὁποῖον δεκαπέντε ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἀγαπητῆς συζύγου του συνωδεύσαμεν εἰς τὸν τάφον· ἐνθυμεῖσθε τὸν ἀξιόλογον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, τὸν καλὸν ἐκεῖνον χριστιανόν, ὅστις δὲν ἤθελε μόνον νὰ λέγεται ἀλλὰ καὶ νὰ ἦνε **χ ρ ι σ ι α ν ὅ ς**· Πολλοὶ ἀπὸ σὰς ἴσως δὲν τὸν ἐνθυμοῦνται· ἀλλὰ θὰ ἐνθυμοῦνται ἴσως ἕνα σεβάσμιον ἄνθρωπον, ὅστις κάθε κυριακὴν πρῶτῃ ἐπορεύετο εἰς τὴν ἁγίαν Φωτεινὴν κρατῶν παιδίον πενταετὲς ἀπὸ τὴν χεῖρα· αὐτὸς ἦτο ὁ μακαρίτης χατζῆ Ἀθανάσιος, περὶ τοῦ ὁποῖου σὰς λέγω· ἰδοὺ καὶ τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν χεῖρα ὠδηγοῦσε κάθε κυριακὴν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς ἦν ὁ ἀγαπητός μου φίλος Εὐθύβουλος, τὸν ὁποῖον ἀπὸ μικρὸν παιδίον εἶχα νὰ ἰδῶ καὶ μόνον ἀπὸ τὰ γράμματά του ἐμάνθανα διὰ τὴν ὑγείαν του καὶ ποῦ εὑρίσκεται.

Ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐδῶ παιδίον ὀρφανόν, παιδίον πτωχὸν καὶ

ἀπροσάτευτον· ἡ μόνη κατάστασίς-του ἦσαν πέντε γράμματα, τὰ ὅποια ὁ μακαρίτης πατήρ του ἠμπόρεσε τὸν καιρὸν ἐκείνον νὰ τὸν μάθῃ καὶ ἡ καλὴ ἀνατροφή, τὴν ὅποιαν ἐφρόντισε νὰ τὸν δώσῃ· τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἀναχωρῶν ἔλαβε μαζὶ τοῦ ἦσαν δύο μαχμουτιέδες καὶ δέκα γρ., τὰ ὅποια εὐρέθησαν εἰς τὸ ταμεῖον (κάσσαν) τοῦ πατρός του. Σήμερον ἐπιστρέφει εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος του πλουτισμένος καὶ μὲ γράμματα καὶ μὲ τέχνας καὶ μὲ χρήματα· εἰς ποῖον δὲ χρεωστῇ αὐτὰ τὰ καλά; πρῶτον εἰς τὸ καλὸν θεμέλιον, τὸ ὅποιον ὁ μακαρίτης πατήρ του ἔβαλε, δηλ. εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀνατροφήν· δεῦτερον δὲ εἰς τὰ σχολεῖα τῶν τεχνιτῶν περὶ τῶν ὁποίων ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς ὁμιλήσω· ἐγὼ ὅμως θὰ παραχωρήσω τὴν ἔδραν εἰς τὸν ἀγαπητὸν φίλον καὶ συμπολίτην μας Εὐθύβουλον, ὁ ὁποῖος θὰ σᾶς ἐξηγήσῃ πολὺ καλλίτερα ἀπὸ ἐμέ.

Ὁ Εὐθύβουλος ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὴν ἔδραν, «Συμπολῖται, εἶπεν, εἶμαι πολὺ εὐτυχής, διότι λαμβάνω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρισθῶ μὲ πολλοὺς φίλους τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας μὲ τοιοῦτον εὐχάριστον δι' ἐμὲ τρόπον· ἡ τιμὴ, τὴν ὅποιαν μὲ κάμνει ὁ ἀγαθὸς φίλος μου Μιχαήλ, ἀν καὶ ἦνε πολὺ μεγάλη δι' ἐμέ, ἀλλὰ ἀναγκάζομαι νὰ τὴν δεχθῶ, διὰ νὰ μὴ φανῶ ἀδιάκριτος. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ὅσα ἀνέφερε περὶ τοῦ μακαρίτου πατρός μου ὁ φίλος μας κατετάραζαν τὴν καρδίαν μου, ἴσως δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου· ἀλλὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσητε, ἀφοῦ σᾶς ὑποσχεθῶ ὅτι ἄλλοτε πάλιν θὰ σᾶς ὁμιλήσω μὲ περισσοτέραν ἔκτασιν.»

«Εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουν πολλὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια σπουδάζουν τὰ γράμματα καὶ ἄλλας ἐπιστήμας, καθὼς τὴν ἱατρικὴν, τὴν ἀστρονομίαν καὶ ἄλλα παρόμοια· ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια μανθάνουν ὄχι μόνον γράμματα ἀλλὰ καὶ διαφόρους τέχνας· εἰς τὰ τοιαῦτα σχολεῖα σπουδάζουν οἱ ζωγράφοι, οἱ ἀρχιτέκτονες (ἰντζενιέρδες), οἱ μηχανικοὶ (μακενίσται), οἱ ἀγαλματοποιοὶ κ.λ.π. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ὀνομάζονται π ο λ υ τ ε χ ν ε ῖ α. Ὑπάρχουν πρὸς τούτοις καὶ πολλὰ ἐργοστάσια (φάμπρικαι), τὰ ὅποια χρησιμεύουν ὡς σχολεῖα διὰ ὅσους θέλουν νὰ μάθουν μίαν τέχνην. Ἐπειδὴ ὅμως

εἰς τὰ ἐργασάσια πολλάκις πηγαίνουν παιδιά πτωχὰ καὶ ὀρφανὰ, τὰ ὅποια δὲν ἐπρόφθασαν νὰ μάθουν ὅσα γράμματα τοὺς χρειάζονται διὰ νὰ καλλιεργήσουν τὸν νοῦν των, ὥστε καὶ τὴν τέχνην νὰ μάθουν καθὼς πρέπει, καὶ ἄφω μεγαλώσουν νὰ ἀποκατασταθῶν καλοὶ καὶ τίμιοι πολῖται, διὰ τοῦτο εὐρέθησαν ἄνθρωποι εὐσπλαγχνικοί, οἱ ὅποιοι ἐφρόντισαν νὰ συστήσουν καὶ ἄλλου εἶδους σχολεῖα διὰ τοὺς πτωχοὺς τεχνίτας, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ μαθάνουν γράμματα χωρὶς νὰ ἐμποδίζονται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν των. Εἰς αὐτὰ τὰ σχολεῖα παραδίδουν, ἄφ' ὅτου νυκτῶση, μαθήματα ἕως τὰ μεσάνυκτα. Ὅσοι λοιπὸν ἀπὸ τοὺς τεχνίτας δὲν θέλουν νὰ ἦνε ἄλογα ζῶα, ἀντὶ νὰ ἐξοδεύουν τὸν καιρὸν καὶ τὰ χρήματά των εἰς τὰ κρασποπωλεῖα καὶ εἰς τὰ τυχερὰ παιγνίδια, ἅμα τελειώσῃ ἡ ἐργασία των, τρέχουν ὡς διψασμένα ἐλάφια εἰς τὰ τοιαῦτα σχολεῖα διὰ νὰ σβύσουν τὴν δίψαν ὅπου ἔχουν νὰ μάθουν καὶ νὰ φωτισθῶν. Δὲν ἐξαμάρτησαν ὅμως ἕως ἐδῶ. Ἐπειδὴ κάθε χριστιανὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ καὶ τὴν θρησκείαν του, διὰ τοῦτο ἔχουν καὶ ἄλλα ἀκόμη σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια συνάζονται κάθε κυριακὴν οἱ τεχνῖται· ἐκεῖ τοὺς ἐξηγοῦν οἱ ἱεροκήρυκες τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ τοὺς διδάσκουν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Τὰ πρῶτα ὀνομάζονται ἐσπερινὰ σχολεῖα, καὶ τὰ δεύτερα κυριακὰ σχολεῖα. Δὲν ἡμπορῶ, ἀδελφοί μου, νὰ σᾶς παρασῇσω τὸ καλόν, τὸ ὅποιον προξενοῦν τὰ τοιαῦτα σχολεῖα εἰς τὸν κόσμον. Νομίζει τις ὅτι ὅλοι εἶνε μία οἰκογένεια· ζοῦν ὡς ἀδελφοί. Ὁ ἕνας βοηθεῖ τὸν ἄλλον· δὲν ἀκούεις ὕβρεις καὶ βλασφημίας· δὲν βλέπεις μαλλώματα καὶ γρονθοκοπήματα· ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βασιλεῦει ἀνάμεσόν τους· σᾶς βεβαιῶνω, ἂν παραβάλης τοὺς τόπους ἐκείνους μὲ τὰ μέρη μας, θὰ εὕρης μίαν διαφορὰν ὥσαν τὸν παράδεισον ἀπὸ τὴν κόλασιν.»

Ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς προγόνους μας, ὁ Κλεάνθης, ἔλεγεν, ὅτι οἱ ἀπαιδεῦτοι ἄνθρωποι μόνον κατὰ τὴν μορφήν διαφέρουν ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία· διὰ τοῦτο αὐτός, ἐπειδὴ ἦτο πτωχός, τὴν μὲν νύκτα εἰργάζετο εἰς τοὺς κήπους καὶ ἐπότιζε, τὴν δὲ ἡμέραν ἐπῆγαινε ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἤκουε μαθήματα· λοιπὸν κάθε πρωτὶ καὶ κάθε ἑσπέρας ἠναγάζετο νὰ περιπατῇ δύο ὥρας διὰ νὰ ἀκούῃ μαθήματα· τόσον ἀναγκαίαν ἐνόμιζε τὴν σπουδὴν καὶ εἶχε

δίκαιον· διότι καθὼς τὸ σῶμα μας ἔχει ἀνάγκην τροφῆς διὰ νὰ διατηρῇται, τοιοῦτο τῶν καὶ ὁ νοῦς μας ἔχει ἀνάγκην κατημερινῆς σπουδῆς διὰ νὰ μὴ ἀρρωστῇ· τοῦτο παρεκίνησε καὶ τὰ πολιτισμένα ἔθνη νὰ συστήσουν τὰ κυριακὰ καὶ τὰ ἑσπερινὰ σχολεῖα.»

Ἀλλὰ μήπως καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ συστηθῶν τοιαῦτα σχολεῖα; Φλάνει μόνον νὰ ὑπάρχῃ προθυμία ἀπὸ μέρους σας· νὰ ᾄσθε δὲ βέβαιοι ὅτι ὅλοι οἱ διδάσκαλοί μας μὲ μεγάλην τους εὐχαρίστησιν θὰ θελήσουν νὰ σᾶς διδάξουν ἄλλος γράμματα, ἄλλος λογαριασμούς, ἄλλος ἰχνογραφίαν καὶ ἄλλος ἄλλο· φθάνει μόνον νὰ θελήσετε. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πεπαιδευμένους ἱερεῖς μας μὲ μεγάλην των χαρὰν θὰ ἔλθουν νὰ σᾶς διδάξουν τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ νὰ σᾶς δείξουν τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἡμπορεῖτε νὰ γίνετε εὐτυχεῖς τότε θὰ καταλάβετε πόσον εἰσθε γελασμένοι καὶ πόσον εἶνε σφαλὲς ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον ἐδῶ ἀκολουθοῦμεν.

» Ταῦτα τὰ ὀλίγα ἐὰν σκεφθῆτε καλά, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἀργήσητε νὰ μιμηθῆτε καὶ σεῖς τὸ καλὸν παράδειγμα τῶν πολιτισμένων. Κάμψτε τὴν ἀρχὴν καὶ ὁ Θεὸς θὰ σᾶς βοηθήσῃ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ σύζυγος τοῦ Ραββίνου Μαίρ.

Ὁ ὀνομαστὸς ἐξηγητὴς τοῦ νόμου, ὁ Ραββῖνος Μαίρ, ἐπέρασεν ὀλόκληρον ἑνσάββατον διδάσκων τὸν λαόν· εἰς τὴν συναγωγὴν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οἱ δύο υἱοὶ του, νέοι περίφημοι διὰ τὴν ὠριανότητα καὶ τὴν προκοπὴν των, ἀπέθαναν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἡ σύζυγός του ἀπέθεσεν αὐτοὺς ἐπάνω εἰς τὴν νυμφικὴν αὐτῆς κλίνην καὶ τοὺς ἐσκέπασε μὲ λευκὴν σινδόνην. Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐπανῆλθεν ὁ Ραββῖνος εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐζήτησε τοὺς υἱούς του νὰ τοὺς εὐχρηθῇ. — Ὑπῆγαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου, ἀπεκρίθη ἡ σύζυγός του. — Παρετήρησα πολλάκις, ἀλλὰ δὲν τοὺς εἶδα, εἶπεν ὁ Ραββῖνος. Ἡ σύζυγός του Μαίρ ἔφερε τὸ φῶς καὶ τὸ ποτήριον μὲ τὸν οἶνον. Ὁ Ραββῖνος εὐλογεῖ τὸ φῶς, εὐλογεῖ τὸν οἶνον, καὶ φέρεται τὸ ποτήριον εἰς τὰ χεῖλη· «τοῦ εἶνε οἱ υἱοί μου, διὰ νὰ πῶσιν ἀπὸ τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον εὐλόγησα;» εἶπε πάλιν.

— Δὲν θὰ ᾔνε μακράν, ἀπεκρίθη ἡ σύζυγός του καὶ ἠτοίμασε τὸ

δεῖπνον. Ἀφοῦ ὁ Ραββῖνος ἐτελείωσε τὸ δεῖπνον καὶ ἔκαμε τὴν προσευχὴν του, λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ σύζυγός του. — Ραββῖνε, συγχώρησέ με νὰ σοὶ κάμω μίαν ἐρώτησιν. — Λέγε, ἀγαπητὴ μου, ἀπεκρίθη. — Πρό τινος καιροῦ ἓνας ἀπὸ τοὺς γείτονάς μας μοῦ ἐπισεύθηκεν ἀδάμαντάς τινας καὶ τόρα μὲ τοὺς ζητεῖ· πρέπει νὰ τοὺς δώσω εἰς αὐτόν; — Πῶς μοῦ κάμνεις τοιαύτην ἐρώτησιν! ἀνέκραξεν ὁ Ραββῖνος, εἶνε ἀνάγκη νὰ σὲ διδάξω τοὺς κανόνας τῆς ἀπλουσάτης τιμιότητος; Ὅχι μόνον πρέπει νὰ δώσης ὀπίσω τοὺς ἀδάμαντας, τοὺς ὁποίους σοῦ ἐμπιστεύθηκεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ πράξης τοῦτο μὲ προθυμίαν καὶ χωρὶς καμμίαν δυσαρέσκειαν. — Αὕτῃ ἦτο καὶ ἡ ἰδική μου γνώμη, ἀπεκρίθη ἐκείνη· ἔπειτα ἀφοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος της, εἶπε, Ραββῖνε, φίλος τις μᾶς ἐμπιστεύθηκε τοὺς δύο τούτους ἀδάμαντας καὶ τοὺς ἐζήτησε· καὶ ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα ἐσήκωσε τὴν σινδόνα, ἡ ὁποία ἐκάλυπτε τοὺς δύο υἱοὺς των. — «Τέκνα μου! τέκνα μου!» ἀνέκραξεν ὁ Ραββῖνος καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἀπαρηγόρητα. Ἡ δὲ γυνὴ του ἔσρεψε τὸ πρόσωπόν της καὶ ἐκλαυσε πικρῶς. Ἀκολούθως ἐπίασε τὴν χεῖρα τοῦ συζύγου της καὶ λέγει πρὸς αὐτόν. — Ραββῖνε, δὲν μοὶ εἶπες πρὸ ὀλίγου ὅτι πρέπει χωρὶς δυσαρέσκειαν καὶ μὲ εὐχαρίστησιν νὰ δώσωμεν ὀπίσω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς εἶχεν ἐμπιστευθῇ ὁ γείτονάς μας; Μὲ εὐχαρίστησιν μὲν ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα· καὶ ἐκεῖνος ὅς τις μᾶς εἶχεν ἐμπιστευθῇ αὐτὸ τὸ μέγα ἀγαθὸν θὰ μᾶς συγχωρήσῃ· ἀλλὰ τοῦλάχισον ἂς πράξωμεν τοῦτο χωρὶς δυσαρέσκειαν. Ἄς εἰπώμεν μὲ μίαν φωνήν: Εὐλογημένος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, εὐλογητὸς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δίδει καὶ λαμβάνει. — Ἄς ἦνε εὐλογημένος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, εἶπεν ὁ Ραββῖνος, εὐλογητὸς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δίδει καὶ λαμβάνει· πάλιν. Εὐλογητὸς καὶ διότι μοῦ ἔδωκεν ἐσέ. Ὡ Κύριε πολυεύσπλαγγνε, χωρὶς τὸ δῶρον τοῦτο τὸ ὁποῖον ἡ μεγαλοδωρία σου μοῦ ἔδωκε, χωρὶς τὴν ἀξιόλογον ταύτην σύζυγον, θὰ ἐβλεπα τὸν ἑαυτόν μου μόνον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἴσως θὰ ἤρχόμην εἰς πειρασμόν νὰ ἀμφιβάλλω διὰ σέ. Αὕτῃ μὲ τὴν μίαν χεῖρα της σφίγγει τὴν ἰδικήν μου καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἀνοίγει τὴν θύραν, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν βασιλείαν σου· ὥστε βλέπω τοιοῦτοτρόπως καὶ σὲ καὶ τοὺς υἱοὺς μου. Εὐλογημένη νὰ ἦνε καὶ εὐλογητὸς σὺ ὁ πατήρ μου, ὁ βασιλεὺς μου, ὁ Κύριος τοῦ παντός! Ἀμήν.

Ὁ χειμὼν εἰκὼν τοῦ θανάτου.

Τῆς φύσεως ἡ παρακμὴ ἡ λυπηρὰ ἐγγίζει,
Καὶ τὸ θρηνώδες ἄσμα του τὸ πετεινὸν ἀρχίζει.
Ἡ φύσις χάνει βαθμῆδόν τὴν χλοερὰν μορφήν της,
Καὶ τὴν ὠχρὰν ἐνδύεται καὶ πένθιμον στολήν της.
Τὸ δένδρον δὲ μετὰ μικρὸν ὡς σκελετός τις μένει,
Καὶ τὴν οἰκτρὰν του γύμνωσιν παρατηρεῖ καὶ στένει.
Τὰ νέφη τὸν ὀρίζοντα τὸν εὐδιον σκοτίζουν,
Καὶ ἄνεμοι ἀπανταχοῦ μαϊνόμενοι συρίζουν.
Τοῦ οὐρανοῦ ἀγγέλλεται καταστροφή μεγάλη,
Ἡ κτίσις ἡ ἀπέραντος κλονίζεται καὶ πάλλει.
Ὅτε βαρύγδουποι βρονταὶ ἰὰς ἀκοάς μας πλήττουν
Καὶ φοικαλέως βρέμοντες οἱ κεραυνοὶ ἐνσκήπτουν,
Τῶν οὐρανῶν ἀπανταχοῦ ἀνοίγονται αἱ βρύσεις,
Ταράττεται, ποντίζεται, ἀγωνιᾷ ἡ φύσις.
Ὡσαύτως ὅτε ὁ θνητὸς εἰς παρακμὴν ἐγγίζει,
Ἡ τρομερὰ καταστροφή τοῦ βίου του ἀρχίζει.
Αἱ εὐδαια ἡμέραι του παρέρχονται μὲ βίαν,
Καὶ καταιγίδα θεωρεῖ πλησίον του ἄγριαν.
Ὁ βίαιος οὗτος χειμὼν δὲν καταπαύει πλέον.
Ἡ στυγερὰ μανία του μᾶς φθείρει τελευταῖον.
Ὡς ἄνθη μαραινόμεθα. Τί βαρυτάτη λύπη!
Ἡ ἀνοιξὶς τοῦ βίου μας διὰ παντὸς ἐκλείπει.
Παύει λοιπὸν ἡ πρόσκαιρος τοῦ κόσμου βασιλεία.
Τὰ πάντα διαδέχεται καταστροφή τελεία.
Ἀλλ' ἡ ψυχὴ, ὡς ἄνεμος ταχέως διαβαίνων,
Ἐκφεύγουσα πορεύεται εἰς τόπον ὅλως ξένον.

Γυνὴ κατὰ γυναικός.

Γερμανὶς ἐρωτηθεῖσα τί προετίμα νὰ ᾔη, ἀνὴρ ἢ γυνή; Γυνή,
ἀπεκρίθη· Καὶ διατί; Διότι, εἶπε, δὲν θὰ ἤμην καταδικασμένη νὰ
λάβω σύζυγον μίαν γυναῖκα.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ.

Τὰ Χριστούγεννα, ὅπως αὐτὴ ἡ λέξις σημαίνει, εἶνε ἑορτὴ, τὴν ὁποίαν ἐορτάζομεν πρὸς ἀνάμνησιν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ πρῶτον ζήτημα ἐπομένως, ὅπερ φυσικὰ ἐγείρεται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε « Πότε ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός ; » « Εἶνε γνωστὸν τὸ ἔτος, ὁ μῆν καὶ ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεώς του ; »

Περὶ τοῦτου μεγάλη ὑπάρχει διαφωνία ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ἱερῶν ἱστορικῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας· οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Κλήμεντα τῆς Ἀλεξανδρείας τινὲς ἐώρταζον τὴν 20ὴν Μαΐου, ἄλλοι δὲ τὴν 20ὴν Ἀπριλίου. — Ὁ Ἐπιφάνειος βεβαιοῖ ὅτι ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ συνέβη τὴν 6ην Ἰανουαρίου, ὁ δὲ Ἱερώνυμος τὸ ἀρνεῖται, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὅτι γνωρίζομεν μετὰ θετικότητος εἶνε, ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ πρῶτον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Δύσεως· κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα, καὶ ὅτι αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς ἠναντιώθησαν πολὺν χρόνον κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς, ὡς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς παραδοχῆς τῆς εἰς τινὰς τῶν ἐκκλησιῶν τούτων· οὕτω π. χ. εὐρίσκομεν, ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη δὲν εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας εἰμὴ μετὰ τὸ ἔτος 376 μ. Χ. Ἀποξ ὁμως εἰσαχθεῖσα καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀπερσίσθη ἀπὸ κοινοῦ μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς νὰ τηρῇται ὡς ταύτη ἡ 25η Δεκεμβρίου, ἥτις οὕτω καθιερωθεῖσα διετετήθη μέχρι τῆς σήμερον.

Τοσαῦτα περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἄς ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὸ πρακτικόν.

Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπὸ πολιτικὴν ἔτι ἔποψιν θεωρουμένη εἶνε τὸ σ π ο υ δ α ι ό τ α τ ο ν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβάντων· διότι εἰσήγαγεν εἰς αὐτὸν νέας ἰδέας καὶ νέαν τάξιν πραγμάτων ὅλως διάφορον καὶ κατὰ τὰ πλεῖστα ἐναντία τῆς ἑως τότε ὑπαρχούσης.

Εἰς τὸ ὅμμα ὁμως τοῦ Χριστιανοῦ τὸ γεγονός· τοῦτο εἶνε ἔτι

ὑψηλότερας καὶ σπουδαιοτέρας σημασίας· διότι ὑπόσχεται τὴν πραγματοποιήσιν (καὶ ὁσημέραι ἐκπληροῖ τοῦτο) ἔργου, εἰς ὃ ἐνέκυψαν ἐπὶ ματαίῳ οἱ μέγιστοι νόες τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ ἀπαθὼς καὶ ἀμερολήπτως σκεπτόμενος ἐπὶ τῆς ριζικῆς καὶ καθολικῆς ἀναστατώσεως, ἣν ἔφερε τὸ συμβάν τοῦτο εἰς τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, τὰς πολιτικάς, κοινωνικάς καὶ θρησκευτικάς ἰδέας τοῦ παλαιοῦ κόσμου, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἐρωτήσῃ ἐαυτόν, πῶς ἡ γέννησις παιδίου πτωχοῦ καὶ ἀσήμου, ἐν τινι ἀποκέντρῳ καὶ πενιχρῷ χωρίῳ τῆς Ἰουδαίας, ἐδύνατο νὰ γίνῃ τὸ κέντρον, πρὸς ὃ νὰ συνέρχωνται ἀκτινηδὸν ἅπαντα τὰ συμβάντα τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἱστορίας. Ποία ἡ δύναμις ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς τὸ ἐν τῇ φάτνῃ γεννηθὲν ἐκεῖνο παιδίον, ἥτις ἐπέφερε τοιαύτας τεραστίας μεταβολάς εἰς τε τὸν πολιτικόν, κοινωνικόν καὶ θρησκευτικόν κόσμον; Πῶς ὁ υἱὸς πτωχῆς τινος παρθένου ἐδυνήθη ἄνευ χρημάτων, ἄνευ στρατῶν, ἄνευ παιδείας, δι' ὀλίγων ἀμαθῶν καὶ ἀφανῶν ἀλίων νὰ καταστρέψῃ τὰ κολοσσαῖα συστήματα τῆς πολυθείας, ν' ἀνατρέψῃ ριζηδὸν τὰς προαιωνίους ἐθνικάς καὶ ἀτομικάς προλήψεις, ν' ἀποστομώσῃ ἢ νὰ πείσῃ νοῦς δεινοτάτους φιλοσόφους καὶ νὰ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα;

Τὸ πῶς τοῦτο ἄλλως πως δὲν δύναται νὰ αἰτιολογηθῇ καὶ ἐξηγηθῇ, εἰμὴ διὰ μόνης τῆς ὑποθέσεως, ὅτι τὸ πτωχὸν καὶ ἀφανὲς ἐκεῖνο παιδίον, ἦτο Θεὸς φανερωθεὶς ἐν σαρκί. Θεώρησον τὸν Ἰησοῦν ὡς ἀπλοῦν ἄνθρωπον, καὶ οὐδέποτε θὰ δυνηθῇς νὰ ἐξηγήσῃς τὸ θαυμαστὸν φαινόμενον τῆς ἐπιρροῆς τῶν διδασκαλιῶν αὐτοῦ ἐπὶ τε τὴν καρδίαν καὶ ἐν τῷ κόσμῳ. « Δὲν δύναμαι — ἔλεγεν ὁ μέγας Ναπολέων, εὐρισκόμενος ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἐλένῃ, — ἄλλως πως νὰ ἐξηγήσω τὴν θαυμασίαν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας τῶν ὁπαδῶν του, εἰμὴ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι εἶνε Θεός. Ἐγὼ ἐστάθην ἡγεμὼν κραταίος, καὶ ἐνώπιόν μου ἔτρεμον πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ὅμως οὔτε διὰ τῆς δυνάμεώς μου, οὔτε διὰ τῶν δώρων μου ἠδυνήθην ποτὲ νὰ ἐξασκήσω τοσαύτην ἐπιρροὴν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὅσῃν ἐξασκῶ λανθανόντως ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὑπῆρξαν πολλοὶ μεταξὺ τῶν φίλων μου, οἵτινες ἦσαν ἐ-

τοίμοι ἐν καιρῷ κινδύνου νὰ θυσιάσωσι τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀλλ' ἡ τυρλὴ αὕτη καὶ σπιγμαία ὁρμὴ δὲν δύναται ποσῶς νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἔλλογον, θαθεῖαν, διαρκῆ καὶ ἀκαταμάχητον ἀφοσίωσιν τῶν χριστιανῶν πρὸς πρόσωπον, τὸ ὅποιον οὐδέποτε εἶδον, οὐδέποτε ἤκουσαν, οὐδέποτε συνανέστράφησαν. »

Ἡ ἀνάμνησις λοιπὸν τοῦ τοσοῦτον σημαντικοῦ γεγονότος, ὥφειλε νὰ διεγείρῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων τὴν χαρὰν ἐκείνην τὴν ὅποιαν ἀνήγγειλεν ὁ ἄγγελος εἰς τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀγραυλοῦντας ποιμένας (Λουκ. 6. 10), —χαρὰν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν των ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, εἰς ἃ πρὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐδούλευον καὶ ὑπέκειντο· ὥφειλε νὰ διεγείρῃ ἐν αὐτοῖς αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης διὰ τὴν τοιαύτην συγκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν τόσον ἀκριβὰ δι' αὐτῆς ἐξαγορασθεῖσαν ταύτην ἀπελευθέρωσιν· ὥφειλε νὰ διεγείρῃ εἰς πᾶσαν καρδίαν μῖσος καὶ ἀποστραφὴν κατὰ πάσης ἁμαρτίας, καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀγιότητα. Κατὰ τὴν ταπεινὴν ταύτην ἡμῶν γνώμην οἱ ἑορτάζοντες τὴν ἑορτὴν ταύτην θὰ εὐαρεστήσωσι τὸν Χριστὸν κάλλιον, μετανοοῦντες ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας των καὶ ὑπακούοντες εἰς τὰ παραγγέλματά του, ἢ τρώγοντες καὶ πίνοντες καὶ ἐκβαλχέομενοι, ὅπως τὴν σήμερον γίνεται εἰς τὰ περισσότερα μέρη τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Οἱ θέλοντες νὰ δείξωσι τὸ πρὸς τὸν Χριστὸν σέβας καὶ ὑποταγὴν των, πανηγυρίζοντες τὰ γενέθλιά του θὰ ἔπραττον, νομίζομεν, τοῦτο καταλληλότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον διὰ τῆς ἀγίας αὐτῶν ἀναστροφῆς καὶ τῆς καθημερινῆς αὐτῶν συμμορφώσεως πρὸς τὰς ἐντολάς του, ἢ δι' ἐξωτερικῶν ἐπιδείξεων καὶ ματαίων δαπανῶν, αἱ ὅποιαι δύνανται μὲν νὰ εὐαρεστῶσιν ἐπαγεῖους βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν οὐράνιον, ὅστις δὲν ἐρέσκειται εἰς ἔλεον ἀλλ' εἰς θυσίαν, —θυσίαν οὐχὶ κριῶν καὶ ταύρων, ἀλλὰ τῆς καρδίας.

Φυσικὴ ἱστορία.

Ἐν ἀπὸ τὰ πλέον ὠφέλιμα καὶ τὰ πλέον εὐχάριστα μαθήματα, τὰ ὅποια σποδάζει ὁ ἄνθρωπος, εἶνε καὶ ἡ Φυσικὴ ἱστορία. Τὸ μέ-

θημα τοῦτο ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως, διότι μᾶς διδάσκει τὴν φύσιν, δηλ. ὅλα ὅσα εὐρίσκονται καὶ ἐπάνω καὶ μέσα εἰς τὴν γῆν.

Τὰ ὅλα ταῦτα, ἅμα τις ρίψῃ ἐν βλέμμα εἰς αὐτά, φαίνονται τόσα, ὥστε ἀμέσως ἀπελπίζεται ὅτι θὰ δυνηθῇ ποτὲ νὰ τὰ μάθῃ. Ἐν τούτοις τὰ ὅλα ταῦτα μοιράζονται εἰς δύο μεγάλας τάξεις· ἡ μία ὀνομάζεται ὀργανικὰ σώματα, καὶ ἡ ἄλλη ἀνόργανα.

Ὅργανικὰ σώματα ὀνομάζονται ὅλα τὰ ζῶα καὶ ὅλα τὰ φυτὰ· ἀνόργανα δὲ ὅλα ὅσα δὲν εἶνε οὔτε ζῶα οὔτε φυτὰ.

Μεταξὺ τῶν τοσούτων ζῶων διακρίνεται ἓν, τὸ ὁποῖον ὑπερέχει ὅλα τὰ ἄλλα καθ' ὁλοκληρίαν· τὸ ζῶον τοῦτο εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ὁμως ὑπερέχει ὄχι διὰ τὰ φυσικὰ του πλεονεκτήματα, διότι οὔτε τοῦ ἐλέφαντος τὴν δύναμιν ἔχει οὔτε τοῦ λέοντος, ἀλλ' οὔτε τὴν εὐστροφίαν τῆς αἰγίχρου (ἰγρίγιδης), οὔτε τὴν εὐκαμψίαν τοῦ ὄφως, οὔτε τοὺς αἰθέρας διατχιζέει ὥς ὁ ἀετός, οὔτε εἰς τὰ ὕδατα (νερά) τῶν θαλασσῶν νὰ χωθῇ εἰσπορεῖ ὥς ὁ ἰχθύς (τὸ ὀψάριον). Κατὰ τὴν παιδικὴν μάλιστὰ ἡλικίαν του εἶνε τὸ ἀθλιέστερον ὄλων· τὸ ἀσθενὲς καὶ γυμνὸν σῶμα του εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς ὅλας τὰς προσβολάς. Εὐθύς, ἅμα ἐγεννᾶτο, θὰ κατεστρέφετο, ἂν ἄλλοι δὲν ἐφρόντιζον δι' αὐτόν· ἀλλὰ καὶ ἀποῦ ἀποκτήσῃ ὅλην τὴν φυσικὴν δύναμιν του, πάλιν θὰ κατεστρέφετο, διότι ἡ φύσις ἔφηκε τὸ σῶμα του ὅλως ἄοπλον.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπερέχει τὰ ἄλλα ζῶα κατὰ τὸν ΝΟΥΝ, ὁ ὁποῖος τὸν καθιερᾷ τόσον ἀνώτερον, ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ σύγκριθῇ πρὸς οὐδὲν ἄλλο εἶδος. Εἶνε ὁ δεσπότης ὄλων, διότι ὁ Δημιουργὸς κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του· πάντα ὑπέταξεν ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα καὶ βόας ἀπάσας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν. Λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς· ὑποβάλλει τὴν φύσιν ὁλόκληρον εἰς τὴν θέλησίν του. Δαμάζει τὰ ἰσχυρὰ ζῶα καὶ μεταχειρίζεται αὐτὰ εἰς τὰς ἐργασίας του· καταδιώκει καὶ καταστρέφει ὅσα τὸν βλάπτουσι· προστατεύει καὶ πολλαπλασιάζει ὅσα τὸν ὠφελοῦσι μεταβάλλει ἐρήμους εἰς εὐανθεῖς πεδιάδας καὶ εἰς ἀγροὺς

καρποφόρους· ὥρλεῖται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους· περιφρυνεῖ τὴν μακρίαν τῶν θαλασσῶν, τὰς ὁποίας διὰ τοῦ ἀτμοῦ διατρέχει καθ' ὅλας τὰς διελθύνσεις, καὶ καθίσταται κύριος τοῦ πυρός, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται ὡς τὸν πρῶτιστον συνεργάτην εἰς τὰς οὐπωδεδεττέρας του ἐργασίας. Οὐδὲν ἀνθίσταται εἰς τὴν ἰσχύν του, οὐδὲν σταματᾷ τὰς ὁρέξεις του. Ἐπὶ τέλους κατχσκευάσας μὲ τὸ ἤλεκτρον σάλπιγγα (τὸν τηλεγράφον), ἀκούεται ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς εἰς τὴν δύσιν καὶ ἀπὸ τοῦ βορρᾶ εἰς τὸν νότον ἐντὸς ὀλιγίστων τῆς ὥρας λεπτῶν.

Ὅλα ταῦτα ὁρεῖται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ εὐγενῆ προτόντα, τὰ ὁποῖα ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ· εἰς τὴν ΨΥΧΗΝ, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸν ὅμοιον πρὸς τὸν Πλάστην του.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν χρεωστεῖ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Κτίστην τοῦ σύμπαντος· χρεωστεῖ νὰ διατηρῇ τὴν ψυχὴν του ἐν τῇ ἡγεμονικῇ ταύτῃ θέσει, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔθεσεν αὐτὴν ὁ πανυπέροτος Παντοκράτωρ. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεώς του, διότι εἶνε ἐλεῦθερος· νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Ἰδίως δὲ κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ὁρεῖται νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως φωτίξῃ τὸ πνεῦμα του καὶ καθαρίξῃ τὴν καρδίαν του, διότι ὁ πεφωτισμένος νοῦς καὶ ἡ καθαρὰ καρδίᾳ εἶνε τὰ μόνα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐνταῦθα εὐδαίμονα καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον καὶ μετὰ θάνατον γλυκυτάτας ἐλπίδας τῷ χορηγοῦσιν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει, ὡς καὶ ὅλα τὰ ζῶα, πέντε αἰσθήσεις: τὴν ὄρασιν, τὴν ἀκοήν, τὴν γεῦσιν, τὴν ὀσφρησιν καὶ τὴν ἀφήν. Ταῦτα εἶνε τὰ πέντε ὄργανα, μὲ τὰ ὁποῖα σπουδάζει τὴν φύσιν καὶ τὰ ὁποῖα ἂν δὲν εἶχε, δὲν θὰ ἐγνώριζε τίποτε ἐξ ὧτων γνωρίζει. Τόσα δὲ πολλὰ εἶνε ὅσα διὰ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν μανθάνομεν, ὥστε ὁ περίεργος σπουδαστὴς δύναται νὰ μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο καὶ πάλιν νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὰ πρῶτα, χωρὶς ποτὲ νὰ χορηάσῃ μὴδὲ νὰ πύσῃ θαυμαζῶν τὴν σοφίαν τοῦ Ὑψίστου, τοῦ διατάξαντος αὐτὰ τόσον θαυμασιῶς.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατὰ πρῶτον ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε τὰ οἰκίδια λεγόμενα ζῶα. Πόσας σκέψεις ποσάκις δὲν ἐκάμαμεν, ὅταν εἶδαμεν τὴν φιλοστοργίαν τῆς γαλῆς (γάτας) πρὸς τὰ μικρὰ τῆς, τῆς ὀρνίθος πρὸς τοὺς νεοσσούς (τὰ πουλάκια) τῆς;

Ποσάκις δὲν θαυμάσαμεν τὴν πίστιν καὶ ἀφασίωσιν τοῦ κυνὸς (σκύλου); Ποσάκις δὲν ἐγγέλταμεν ἀπὸ καρδίας διὰ τοὺς πανούργους τρόπους, κατὰ τοὺς ὁποίους; οἱ ποντικοὶ κλέπτουσι; Ποσάκις δὲν ἐμείναμεν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν παρατηροῦντες τὴν τέχνην τῆς ἀράχης, τὴν ἀπληστίαν τοῦ κώνωπος, τὴν φιλοζωίαν τοῦ κοροῦ καὶ τοσαῦτα ἄλλα;

Ἀπὸ τούτων προβαίνει ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐξέτασιν πολλῶν τετραπόδων ἀγνώστων εἰς αὐτόν, καὶ ἀφοῦ ἀρκοῦντως γνωρίσῃ τὰ ὅσα εἰς τὸν τόπον του εὐρίσκονται, ἀρχίζει νὰ σκέπτεται καὶ περὶ τῶν ὅσα ζῶσιν εἰς ξένας καὶ μεμακρυσμένας χώρας.

Μετὰ ταῦτα ἔρχονται τὰ πτηνά, τὸ ὠραιότατον καὶ ἀθωότατον τῆς δημιουργίας ἔργον. Ταῦτα δὲ παρακολουθεῖ ἡ τάξις τῶν ἐρπετῶν καὶ ἡ τάξις τῶν ἰχθύων. Ἀλλὰ μήπως ἡ μετ' αὐτάς τάξις τῶν ἐντόμων εἶνε ὀλιγώτερον ἀξιοσπούδαστος; Ἡ ἱστορία αὐτῶν εἶνε τοσοῦτον ἐκτεταμένη, ὥστε εἴμπορεῖ νὰ κουράσῃ καὶ τὸν μάλιστα περίεργον ἐρευνητὴν. Ἐκαστον φυτὸν καὶ ἕκαστον φύλλον δένδρου εἶνε ἡ κατοικία καὶ ἡ τροφή ἐνὸς ἢ πολλῶν εἰδῶν, τῶν ὁποίων τὰ πλείιστα εἶνε ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ γυμνὸς ὀφθαλμός.

Ἡ ἱστορία τῶν ἐντόμων παρακολουθεῖ ἡ τῶν σκωλήκων, τῶν ὁποίων ἡ πληθὺς, ἡ κογχυλιώδης συστροφή, ἡ ὠραιότης καὶ ὁ μηχανισμὸς εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῶσιν.

Ἀπὸ τῶν ἐμφύχων ὄντων δυνάμεθα νὰ στραφῶμεν πρὸς τὰ φυτά, τῶν ὁποίων ἐπίσης ἡ ποικιλία εἶνε μεγίστη· ἀπὸ τούτων εἰς τὰ ἀνόργανα, ἥτοι τὰ ὀρυκτά, τὰ ὑγρά καὶ τὰ αἶρια, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνοργάνων εἰς τὰ οὐράνια σώματα, τὰ ὅποια διατρέχουν τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα ἐρευνήσωμεν τὴν τακτικὴν πορείαν τῶν πλανητῶν, τὰς ἐλλείψεις τῶν κομητῶν καὶ τὰς περιόδους τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, οἱ ὅποιοι στολίζουν τὸν οὐράνιον θόλον. Πόσον ὠραῖον τὸ μέγα τοῦτο βιβλίον τῆς φύσεως! Ὅποσον σεβασμὸν αἰσθάνεται πρὸς τὸν συγγραφέα τοῦ ὁ ἀναγινώσκων αὐτό, καὶ ποσάκις δὲν ἀναφωνεῖ μετὰ τοῦ Προφητάνακτος τὸ «Ὡς ἐμεγαλύνῃς τὰ ἔργα σου, Κύριε»! Θαύματα διαδέχονται θαύματα, τὸ δὲ πνεῦμα ἀποπλανᾶται ἕως οὗ ἐπανεῖλθῃ πρὸς τὸ πρῶτον τοῦ παντός αἵτιον καὶ ἐπαναπαυθῇ ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Παντοδυνάμου.

Φυσικὴ Θεογνωσία.

(Συντάγμα ἴδε σελ. 248).

Β'. Περίπατος ἐπὶ τοῦ θρους.

Ὁ ἀγαθὸς ἐρημίτης ἐκράτησε τὸν Ἑρρῖκον πλησίον τοῦ ὄλην τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ καλοκαίριον, διὰ νὰ τὸν διδάξῃ ἀκόμη καλλίτερα, καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ παραιτήσῃ πολλὰς κακὰς συνηθείας, τὰς ὁποίας εἶχε μάθει ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀχρείων ἐκείνων ἀνθρώπων. Ἐνόμιζε δέ, ὅτι μὲ τὰς ἀπλᾶς τροφάς, μὲ τὸν περίπατον, μὲ τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς καὶ μὲ τὴν σωματικὴν γύμνασιν, τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἦτο κατὰχλωμον, ἐξ αἰτίας ὅπου πολλὰ εἴη ἔζησε μέσα εἰς τὸ ὑγρὸν καὶ σκοτεινὸν ἐκεῖνο ὑπόγειον σπήλαιον, ἐδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑγίαν καὶ τὰς δυνάμεις του, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ χαρῶσιν ἀκόμη περισσότερον οἱ γονεῖς του. ὅταν ἀξιωθῶσι νὰ ἐναγκαλισθῶσιν αὐτό. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Ἑρρῖκος γρήγορα ἀνελαβε τὴν ὑγίαν του καὶ κατεστάθῃ δυνατός καὶ ὠραῖος καθὼς τὸ ρόδον τῆς ἐξοχῆς τὸ ὁποῖον ἀνοίγει τὴν ἀνοιξιν.

Τὴν ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου ὁ γέρον Πολύκαρπος ἀπεφάσισε νὰ ταξειδεύσῃ εἰς διαφόρους πόλεις, ἵσως ἡμπορέσῃ νὰ μάθῃ τίποτε διὰ τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου διὰ τοῦτο παρεκάλεσε προτιήτερα τὸν πατέρα τοῦ νέου ποιμένος, ὅστις εἶχε φέροι πρὸς αὐτὸν τὸν μικρὸν Ἑρρῖκον, νὰ φυλάξῃ πλησίον τοῦ τοῦ παιδίου, ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃ αὐτὸς. Πρὸς τὸν καλὸν λοιπὸν ἐκεῖνον γεωργόν, ὅστις ἐκατοικεὶ δύο ἢ τρεῖς ὥρας μακρὰν, ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ κατὰ πρῶτον, ἔχων μαζὴ του καὶ τὸν μικρὸν Ἑρρῖκον.

Μίαν ὥραϊαν πρῶϊαν, ἐνῷ ἐπλησίαζε νὰ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, ὁ γέρον ἐξύπνισε τὸ παιδίον, καὶ ἀφ' οὗ ἐπῆγαν εἰς τὸ ἐξακκλήσιον, ὅπου μὲ πολλὴν εὐλάβειαν παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ διαφυλάξῃ τὸ παιδίον ἀπὸ κάθε κακῶν καὶ νὰ τὸ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ μέρος ὅπου εὐρίσκονται οἱ γονεῖς του, ἔπειτα ἐπέστρεψαν εἰς τὴν καλύδην, προεγευμάτισαν καὶ ἀφ' οὗ ἔλαβον μαζὴ τὴν τὰς ἀναγκαίας διὰ τὸν δρόμον ζωτροφίας ἀνεχώρησαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπεριπάτησαν ἀνάμεσα ἀπὸ θουὰ καὶ ἀνέδθησαν βράχους, τοὺς ὁποίους μόνον οἱ καλοὶ, κνηγοί, ἔταν

κυνηγοῦν τὰ ζορκάδια ἀναβαίνουν, ἔφθασαν εἰς ἕν ἀπόκρυμνον στένωμα, ὅπου ἔδοσκειν αἶγες· ἐκεῖ ἐκίθισαν εἰς τὴν σκιὰν ἑνὸς μεγάλου πλατάνου, πλησίον εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ ὁποίου ἀνέβρου ρυάκιον καθάρωτατον, διὰ τὰ ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον καὶ φάγωσι τὴ γεῦμα.

Ἐκεῖ ἐπλησίασεν εἰς αὐτοὺς τὸ μικρὸν παιδίον τοῦ γεωργοῦ, διὰ τὰ ἀσπασθῇ τὴν δεξιὰν τοῦ γέροντος ἐρμηίτου· ὅταν ὁ μικρὸς Ἑρρίκος εἶδε τὸ παιδίον, ἐφώνησε μετὰ χαρὰν· « Νὰ ἕνας μικρὸς ἄνθρωπος, καθὼς ἐμέ! Τί εὐμορφον πρᾶγμα! δὲν ἤξευρα ἕως τότε, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι μικροὶ ἄνθρωποι. » Ὁ βίβλια, μικρὸν, σὺ θὰ ἔλθῃς μαζί μας, δὲν θὰ ἔλθῃς; » — Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος ἐστήκωσεν εἰς τοὺς ὤμους τοῦ μετὰ προθυμίαν τὸν σάκκον τοῦ ἐρμηίτου, καὶ ἐπροχώρουν καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ· ὁ δὲ Ἑρρίκος τόσον ἐβυθίσθη εἰς τὰς ὀμιλίας, τὰς ὁποίας ἐκκμνε μετὰ τὸν νέον σύντροφόν του, ὥστε δὲν ἐπρόσθεεν εἰς τίποτε, ἀπὸ ὅσα ἀπαντοῦσεν, ἐνῶ ἐπεριπάτουν.

Περιπατοῦντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔφθασαν εἰς μίαν κοιλάδα καταπράσινον, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδοσκε τὸ ποίμνιον τοῦ καλοῦ ἐκείνου γεωργοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ ἐρμηίτης ἐπήγαγε διὰ τὰ ἐνταμύσθῃ· ἐκεῖ εἶδεν ὁ Ἑρρίκος δύο νεογέννητα ἀρνία, τὰ ὁποῖα ἤρχισε νὰ χαϊδεύῃ καὶ νὰ καταφιλῇ.

Ἐνῶ ὁ Ἑρμηίτης παρετήρει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διὰ τὰ ἰδῇ ποῦ κἀθῇται ὁ ποιμὴν, εἶδε μίαν κόρην ποιμενικὴν, ἣ ὁποία ἐκίθητο εἰς τὴν ῥίζαν ἑνὸς θράχου· εἰς τὴν μίαν χεῖρα ἐκράτει ράβδον, εἰς δὲ τὴν ἄλλην βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεγίνωσκε, καθὼς ἐφαίνετο, προσευχάς. Ἐπλησίασεν ὁ γέρονς πρὸς αὐτήν· ἐφόρει δὲ ἡ νέα λευκὸν φόρεμα καὶ πρᾶσινον κάλυμμα εἰς τὴν κεφαλὴν· ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ἦτο ἡμέρος, εἰς δὲ τὸ πρόσωπόν της ἐφαίνετο κρυφὴ μελαγχολία. Μόλον ὅτι δὲν εἶδε ποτὲ προτῆτερα τὸν ἐρμηίτην, ἀλλὰ ἀπὸ ὅσα ἔτυχε ν' ἀκούσῃ περὶ αὐτοῦ ἐγνώρισε τὸν σεβάσμιον γέροντα, τὸν ὁποῖον καὶ ἐχαίρειτε μετὰ πολὺ σέβας.

Ὁ γέρονς εἶπε πρὸς αὐτήν· « Νομίζω, καλὴ μου κόρη, ὅτι δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς, ὅπου θόσκεις τὸ ποίμνιον τοῦτο· διότι ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ ποίμνιον, δὲν μοι εἶπε τίποτε διὰ σέ, ὅταν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συνέβη νὰ ὀμιλήσω μετὰ αὐτήν. » Ἡ δὲ νέα κόρη ἀπεκρίθη ὅτι εἶχε μὲν ἀρκετὰ ἔτη ὅπου διατρέβει εἰς τὰ ὄρη ἐκεῖνα

καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ δόσῃ κοίμην, ἀλλὰ εἶνε ὀλίγος καιρὸς οὗ ἐμ-
 βῆκεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου. — α' Ἀπὸ ποῦ
 λοιπὸν ἐρχεσαι, ἠρώτησεν ὁ γέρον, καὶ διατὶ εἶσαι τόσον πικραμ-
 μένη; — « Ἄχ! πᾶτερ μου, ἀπεκρίθη, με πολλὰ δάκρυα ἡ κόρη ἐρ-
 χουσα ἀπὸ μακρᾶν· μία μικρὰ παρακοή, με κατέστησε τόσον δυστυ-
 χῇ! Εἶχα κυρίως ἀξιολόγους καὶ καλοὺς διὰ τοῦτο ἤμην καὶ πολὺ
 εὐτυχής· ἀλλὰ ἀπὸ ἀπροσεξίαν σφῆκα ἀφύλακτον τὸ μόνον τέκνον τὸ
 ὁποῖον εἶχον διὰ μίαν μόνην στιγμὴν καὶ ὅμως εἰς ἐκείνην τὴν στιγ-
 μὴν ἤρπαγην ἀπὸ ληστῆς. Ἐγὼ δὲ ὑπερὸν ἀπὸ ταιαύτην δυστυχίαν
 τὴν ὁποίαν ἐπροξένησα εἰς τὴν καλὴν μου κυρίαν, ἐπειδὴ δὲν ἐδυνά-
 μην νὰ μενῶ πλησίον τῆς καὶ νὰ βλέπω τὴν ἀπαρηγόρητον θλίψιν
 τῆς, ἀνεχώρησα εἰς τὸ ὄρος. Εἰὼ λοιπὸν παρακαλῶ ἡμέραν καὶ νύ-
 κτα τὸν Θεὸν νὰ θεραπεύσῃ τὴν μεγάλην ταύτην δυστυχίαν, ἥ ὅποια
 συνέβη ἀπὸ τὴν σμέλειάν μου, καὶ νὰ μεταβάλῃ εἰς χαρὰν τὴν ἀ-
 περίγραπτον λύπην τῆς τεθλιμμένης ἐκείνης φιλοστόργου μητρός.
 Ὁ Θεὸς βεβηλαθὴ λάθῃ συμπάθειαν εἰς τὰ δάκρυά μου, τὰ ὅποια μό-
 νος ἐκεῖνος βλέπει καὶ τὰ ὁποῖα με ἀρθρόναι χύνω ἀκαταπαύ-
 στως ἐδῶ. »

Ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ὁ ἐρημίτης, εἶπε με φωνὴν τρέ-
 μουσαν. « Νομίζω, κόρη μου, ὅτι ταύτην τὴν στιγμὴν ἤκουσεν ὁ
 Θεὸς τὴν δέησίν σου. Γνωρίζεις, εἶπε, τὴν εἰκόνα ταύτην; » ἦτο δὲ
 ἡ εἰκὼν τῆς κομήσεως τὴν ὁποίαν εἶχε μαζὴ τοῦ ὀρτομή της, διὰ νὰ
 ἡμπορέσῃ με αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ γνωρίσῃ εὐκολώτερα τοὺς γονεῖς
 τοῦ παιδίου· ἡ δὲ νῆα με τρόμον καὶ χαρὰν ἐφώναξεν. « Ὁ Θεέ μου!
 αὕτη εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς κομήσεως· αὕτη ἐκλόπη μαζὴ με τὸ παιδίον·
 ἀλλὰ τὸ παιδίον ἄρά γε ποῦ εἶνε; » — Ὁ Ἐρημίτης, ὅστις ἐξακολούθει
 νὰ συνομιλῇ μετὰ τὸ μικρὸν παιδίον τοῦ ποιμένου, ἀφοῦ ἤκουσε τὴν
 κραυγὴν ταύτην ἔτρεξε πρὸς τὸν γέροντα καὶ τὴν νεανίδν καὶ με συμ-
 πάθειαν ἐκύτταξεν αὐτὴν καὶ εἶπε· « Διὰ τί κλαίεις; Τί ἔχεις; μή-
 πως πεινᾷς; ἔχομεν ἐκεῖ φωμίον καὶ δύο μῆλα· λάβε καὶ φάγε. »

Ὁ δὲ Πολύκαρπος εἶπε πρὸς τὴν νέαν. « Ἰδοὺ τοῦτο εἶνε τὸ μικρὸν
 παιδίον, τὸ ὁποῖον ἤρπαγην μετὰ τὴν εἰκόνα. » Ἐκείνη δὲ ἀφοῦ ἤκουσε
 τοῦτο ὀλίγον ἔλειπε νὰ χάσῃ τὸν νοῦν της ἀπὸ τὴν χαρὰν ἐγονάτισεν
 εὐθύς, καὶ ἀφοῦ ὕψωσε τὰ χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνεβόησε. » Σὲ

εὐχαριστῶ ἀγαθὴ καὶ φιλόνηρυπε Θεέ ! διότι ἤκουτες τῆς θερμᾶς δεή-
σεως μου, καὶ εἶδες τὰ πικρὰ δάκρυα μου ! ὦ ! δέξαι τῶρα καὶ τὰς εὐ-
χαριστίας μου τὰς ὁποίας ἡ γλῶσσα μου δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ,
βλέπει ὁμοῦς ὁ ὀφθαλμός σου ἀπὸ τὸν ὅποιον τίποτε δὲν ὑπάρχει
μυστικόν. » Ταῦτα εἶπεν ἡ Μαργαρίτα μὲ τρέμοντας φωνὴν, ἡ ὁποία
διακόπτετο ἀπὸ τὰ δάκρυα· ἔπειτα ἔλαβε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας
τῆς καὶ εἶπε « ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογῇ, ἀγαπᾶτε μου Ἐρρίκε, ὁ ὁ-
ποῖός σε ἀπέλυε πάλιν εἰς τοὺς γονεῖς σου ! ὦ ! εἶται τῷ ὄντι σὺ,
ἢ μήπως ὀνειρεύομαι ; Ὅχι ! Ὅχι ! σὺ εἶσαι. Τόσον ὁμοιάζεις μὲ
τὸν πατέρα σου, ὅσον ἡ μικρῇ περιστέρᾳ μὲ τοὺς γονεῖς τῆς. Πίστην
χαρὰν θὰ χαρῇ ἡ δυστυχὴς μήτηρ σου διὰν σὲ ξαναῖδῃ ! » (ἰκολ.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

(Συέχεια σελ. 244).

Εἰς τὸ Βερολίνον ὁ Γεώργιος διέμεινεν ὀλίγας ὥρας, τὴν δὲ 21)3
ἔφθασεν εἰς τὰς Βρυξέλλας (ἐπιδόρῳ τοῦ Βελγίου), ὅπου ὁ φιλέλλην
βασιλεὺς Λεοπόλδος ὑπεδέχθη αὐτὸν οἴκῃ ὁτάτα, τῷ προσέφερε λαμ-
πράν φιλοξενίαν καὶ τὸν ἐφωδίασε μὲ πολυτέμους συμβουλίας. Τὴν
23)5 ἀναχωρήσας ἀπὸ τὰς Βρυξέλλας, ἦλθεν εἰς τὸ Κάλαιτον (πό-
λιν τῆς Γαλλίας πλησίον τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ), ὅπου ἐπεβιβάσθη
εἰς τὸ ὠρεῖον ἀτμόπλοον Samphire, καὶ μετὰ πλοῦν (τρεῖς ἡμέρας)
μῖα καὶ ἡμιτεῖς ὥρας ἀπεβιβάσθη εἰς τὸ Δόβερ (πόλιν τῆς Ἀγ-
γλίας), ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ὁ πρίγκις τῆς Δανίας, ὁ ἐν Λον-
δίῳ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωνίδης, ὁ φρούρχος Ἀγ-
γλος Σούτων καὶ ἄλλοι ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυαρχείου.

Ἀπὸ τὸ Δόβερ δι' ἐκτάκτου ἀτμαμάτης ἔφθασε μετὰ δύο ὥρας εἰς
τὴν πολυανθρωποτάτην πρωτεύουσάν τῆς Ἀγγλίας τὸ Λονδίον,
τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι μετὰ πολλῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων,
συτρωεμένοι εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέ-
χθησαν αὐτόν. Ἀμα ἐξέπιδυσεν ἀπὸ τὴν ἀμαξὴν μετὰ τῆς ἀκο-
λουθίας του, ἔτεινε πρὸς αὐτόν τὴν χεῖρα ὁ πρίγκις τῆς Οὐαλλίας καὶ
ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς τοῦ Γεωργίου, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ ὄχημά του

καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἰδιαιτέρον τοῦ ἀνάκτορον. Ἐκεῖ ὁ Γεώργιος παρουσίατε πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἀλεξάνδραν, τὴν καὶ σύζυγον τοῦ πρίγκιπος. τὴν ἀκολούθειαν τοῦ. Παρὰ τὴν ὁδοῖν ὦραν τῆς οὐ-
τῆς ἡμέρας ἐν καιρῷ τοῦ δείπνου ἐμαθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων τὴν χρηρμήσιον εἰσήσιν τοῦ ψιφίσματος τῆς Ἰονίου βουλῆς ὑπὲρ τῆς ἐνώτειας.

Τὴν 28) 10 ἔβησεν εἰς Λονδῖνον ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου μετὰ τῆς οἰκογενείας του, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ βασιλεὺς ἐδέχθη τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐν Λονδίῳ. Μνηγεστρ φ καὶ Λιθερπούλει ὁρθόδοξων ἐκκλησιῶν καὶ τὴν επιτροπὴν τῶν ἐν Λονδίῳ Ἑλλήνων, συνισταμένην ἀπὸ τοὺς δύο κορυφαίους ὁμογενεῖς ἐμπόρους κα. Ράλλην καὶ Ροδόκανά-
κην. Τὴν 29) 14 (Κυριακὴν) ὁ Γεώργιος μετὰ τῆς ἀκολουθίας του μετέβη εἰς τὴν ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν. ἣ ὁποία ἦτο λοιμπρότατα ἐστο-
λισμένη. Εἰς τὸν ἀνάκτορον ὑπεδέχθησαν αὐτὸν οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκ-
κλησίας καὶ ὁ σεβασμιος Ἀρχιεπίσκοπος κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς ἐκλινεν εὐσεβήτως τὴν κεφαλὴν. Κα-
τὰ ρητὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως ἀρρήθη, ὁ ἱερός καὶ ἀπαγορευθῆ
πᾶσα ζητωκραυγὴ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὡς ἀσυρβόχτος πρὸς τὴν ἱερό-
τητα τοῦ τόπου. Κατὰ τὴν δοξολογίαν ζωηροτάτη συγκίνησις διε-
χύθη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Γεωργίου, καὶ μετὰ τὸ τέλος πλείστοι
ὁμογενεῖς τὸν προσέπεμψαν ζητωκραυγούντες.

Τὴν 2) 14 Ὁατωβρίου ὁ βασιλεὺς ἀπερχιμέτετε τὴν μητέρα καὶ
τὰς ἀδελφάς του εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας. Ἡ μη-
τηρ του πρίγκιπισα Λουίζα δὲν ἐδυνάθη νὰ κρύβῃ τὴν συγκίνησιν
τῆς· πλησιάζουσα πρὸς τὸν γοηματὴν Τ. Φ. Λέμονα, εἶπεν εἰς αὐτὸν
μὲ λυγμούς, « Σὺ ἐμπιπτε ἰσχυρὸν τέκνον μου » καὶ παρρησίᾳ ἀπεσφύρη
μὲ πρόσωπον ὁλοπύρρον καὶ σπυγγίστα τὰ ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ
τῆς ῥέοντα δάκρυα. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρίγκιψ Χριστιανὸς καὶ ὁ πρίν-
κιψ τῆς Οὐαλλίας τὸν συνώδευον μέγχι τοῦ στομίου εἰς τὴν αἰθου-
σαν τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς ἀπερχιμέτετε τοὺς συγγενεῖς του τρεῖς
καὶ τετράκις καταβλήσας αὐτοῦ, καὶ ἀντιπληθείς. Ἰδιαιτέρως ὁ
διάδοχος τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου τὸν ἐνηγκαλίσθη ἀδελφικώτατα, καὶ
ἐπιδώκεν εἰς ἕνα ἑκαστον τῆς ἀκολουθίας τοῦ Γεωργίου τὴν φητο-
γραφίαν του μετὰ τῆς ὑπογραφῆς του ὡς μικρὸν ἐνθύμημα. Ἐν με-

σω τῶν ἀπαύσττων ἀλαλαχμῶν τῶν παρευρεθέντων Ἑλλήνων ἡ ἀτμάμαξα ἄφησε τὸ Λονδῖνον, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Δόδεκ. Ἐνταῦθα ἄμα ὁ βασιλεὺς ἐξεπῆδησεν ἀπὸ τῆν ἀτμάμαξαν, οἱ Σκῶτοι στρατιῶται τῷ παρυσίσκῳ ὄπλα καὶ ἡ μουσικὴ ἐπικαίνετε (ἔπαιζεν) τὸν Ἑλληνηκὸν ὕμνον. Μετὰ πινυ λεπτὰ ὁ Γεώργιος κατέβη εἰς τὸ παράλιον, προπεμπόμενος ἀπὸ πληθὸς λαοῦ, καὶ ἐπεβιβάσθη εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον Samphire, τὸ ὁποῖον μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἤραξεν εἰς τὸ Κάλαιτον. Ἐνταῦθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς ἀκολουθίας του ἔφθασεν εἰς τοὺς Παρισίους τὴν ὁγδόην ἐσπερινὴν ὥραν. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ὁ γενικὸς ὑπαπιστῆς Δεφαιλὺ καὶ ὁ ἱπποστασιάρχης Καλλέργης· παρεκτὸς τούτων ἦσαν εἰς τὸν σταθμὸν ὁ στρατηγὸς Καλλέργης, ὁ πρέσβυς τῆς Δανίας, ὁ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Βίϋ καὶ πλείστοι Ἕλληνες, ἰδιῶται καὶ ἀξιωματικοί, οἵτινες ἄμα ἰδόντες τὸν Γεώργιον ἀνέκραξαν ἐνθουσιωδίστατα τὸ «ζήτω.» Ὁ Γεώργιος μετὰ πολλῆς χάριτος ἐχαίρεττε πάντας καὶ ἰδίως τὸν Καλλέργην.

Αἱ αὐτοκρατορικαὶ ἀμαξαι ὠδήγησαν τὸν βασιλέα καὶ τὴν ἀκολουθίαν του εἰς τὰ ἀνάκτορα (παλάτια) τοῦ Κεραιμικοῦ, ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ, παρακολουθούμενος ἀπὸ λαμπρὸν ἐπιτελεῖον καὶ φέρων τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτῆρος, ὅπως ἐτροποποίησεν αὐτὸν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, ἐδέχθη τὸν Γεώργιον καταβάνοντα τῆς ἀμαξῆς, καὶ τὸν ὠδήγησεν ἐντὶς εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ δώματα. Ἀμέσῳ, ὁ Γεώργιος παρουσιάσε τῇ ἀκολουθίᾳ του, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ μετὰ σύντομον συνομιλίαν στραφεὶς πρὸς τοῦ ὑπαπιστά· του, εἶπεν « ἄς ἀπέλθωμεν, διότι ὁ βασιλεὺς εἶνε κακοπικῶς (κουραπμένο:) ἐκ τῆς ὁδοπορίας. » Ἀπεχαιρέτησε λοιπὸν τὸν βασιλέα καὶ ἀπεχώρησεν εἰς Σαινκλόϋ (Saint Cloud).

Τὴν 3)15 ὁ βασιλεὺς ἀντεπισκέφθη τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τὸ ἐσπέρα μετὰ τῆς ἀκολουθίας του ἐδείπνησεν εἰς Σαινκλόϋ. Ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα παρεκάθηντο εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν τράπεζαν, ὑπουργοί, στρατάρχαι, ναύαρχοι, ὁ στρατηγὸς Καλλέργης κλ. Καὶ ὁ Ναπολέων καὶ ὁ Γεώργιος ἔφερον τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτῆρος· ὁ αὐτοκράτωρ ἐδέχθη πρὸς πάντας ὁμιλητικώτατος, ἐκ διαλειμμάτων (ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν) ἀποτείνων τὸν λόγον μετὰ γλυκύ-

τητος πρός, ἑκαττον ἀπὸ τῶν ἀκολούθους τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Τὴν 9)21 πρός τιμὴν τοῦ Γεωργίου ἔργων εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Longchamps λαμπρατῆ παράταξις τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται, παρὰ τὰν τοῦ Γεωργίου, ὅστις ἔστατο ἐπιπρὸς δεξιῶν τοῦ Ναπολέοντος, ἀνεφώνησαν πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν «ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ, ζήτω ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.» Μετὰ τὴν παράταξιν ὁ Ναπολέων ἐπέδωκεν εἰς τὸν Γεώργιον τὸν μεγάλον σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Τὴν 10)22 περὶ ὥραν ὡδεκάτην ὁ βασιλεὺς Γεώργιος μετέβη εἰς Σαυκλίου, εἰς ἀποχρετέτη τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ Ναπολέων λίαν θεληθεὶς ἐκ τῆς γνωριμίας τοῦ νεοῦ δικτοῦ, ἀποχρετέων διεβεβαίωσεν αὐτὸν περὶ τῆς ἀτομικῆς του φιλίας καὶ ἀγάπης καὶ συμπράξεως τῆς Γαλλίας. Πλείστοι ὅσοι Ἕλληνας συνώδευσαν τὴν Α. Μ. μέχρι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου, ὁ δὲ ὑπάσπιστής τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὁ στρατηγὸς Καλλέργης μέχρι τῆς Τουλώνας.— Τὴν 11)23 ἔφθασεν εἰς τὴν Τουλῶνα, ὅπου πανηγυρικῶς ὑπεδέχθησαν αὐτὸν αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ κίττοι, προεξίρχοντος τοῦ ναυάρχου Βουὲ Βιλλωμέζ.—Τὴν 12)24 ὥραν 9 π. μ. ὁ βασιλεὺς ἐπεβιβάσθη εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀτμοδρόμονα «Ἑλλάς» ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδευμένων ἐπευφημιῶν τοῦ πληρώματος, φέρων στολὴν ναυάρχου Ἑλλήνος, καὶ ἀμέσως ἀνεπετάσθη ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἱστοῦ ἡ βασιλικὴ σημαία, τὴν ὁποίαν τὰ φρούρια ἐχρίσαν διὰ 401 κανονοβολισμῶν. Ἐνθὺς τοῦ ἀτμοδρόμου προσηφέρθη λαμπρὸν γεῦμα εἰς τὸν ναύαρχον Βουὲ καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς διοικητὰς τῶν ἐν Τουλῶνι πολεμικῶν πλοίων. Εἰς τὰς 2 μ. μ. ἐνῶ οἱ στόλοι καὶ τὰ φρούρια ἐκανονοβόλουν, ἡ «Ἑλλάς» σηκώσασα τὰς ἀγκύρας ἐξῆλθε τοῦ λιμένος, ἔχουσα ἔμπροσθεν τὴν ρώσικὴν Φρεγάταν, ὅπισθεν τὴν «Εὐνομίαν», δεξιὰ τὸ γαλλικὸν δίκροτον. «Ἀλγεσίραν» καὶ ἄριστερά τὴν ἀγγλικὴν φρεγάταν «Ρεβέρνταν» σύμπος δὲ οἱ εἰς Αἰάκειον σταθμεύων γαλλικὸς στόλος προέπειψε τὸν βασιλεῖα μέχρι τῆς Μεττίνης.

Τὴν 13)27 ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἔφθασεν εἰς τὴν Μεττίνην καὶ διέτριψε τέσσαρας ὥρας ἐν τῇ πόλει. Αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ παρατάξεως, περὶ δὲ τὴν 2 ὥραν μ. μ. ἡ Α. Μ. ἀνεχώρησε κτενυρόμενος εἰς τὴν Πειραιᾶ, εἰς τὸν λιμένα τοῦ ὁποίου εἰσῆλθε τὴν 10 ὥραν π. μ. τῆς 18)30 Ὀκτωβρίου.

ἀκολουθεῖ

Θεμιστοκλῆς.

Πόσῃν ἀξίαν ἔχει ἀτομικῶς ἕκαστος ἄνθρωπος καὶ πόσον ἀδικεῖ καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος τοῦ ὁλόκληρου, ἐὰν παραμελήσῃ τὸν ἑαυτοῦ του, μᾶς τὸ δεῖκναι ἡ ἱστορία τοῦ ἀνδρός, τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκόνα ἀνωθι βλέπομεν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἔτισθεν ὅχι μόνον τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον ἀπὸ τοὺς βιβαδόρους Πέρτας, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἀνέδες καταστρεπτικά, εἶχον ἐπιπέσει κατ' αὐτῆς τὸ 480 π. Χ. Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τῆς φρονήσεώς του ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν λύτταν τοῦ Ξέρξου καὶ νὰ τρέξουν εἰς τὰ πλοῖα. Αὐτὸς διὰ τῆς ὑπομονῆς του ἐπῆρε μὲ τὸ μένος τοῦ τὸν ἀπερίττειπον καὶ φαντασμένον Εὐρυβιόδην. Αὐτὸς διὰ τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς του ἔκχευε τὸν πολιτικὸν τοῦ ἀντίπαλον Ἀριστείδην νὰ συμπόρευσθαι μετ' αὐτοῦ, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ συμπεριζῶσι πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Αὐτὸς διὰ τῆς εὐρυΐας του ὥλησε τὸν Ξέρξην εἰς τὴν καταστροφὴν του. Αὐτὸς τέλος ἔτισσε τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Θεμιστοκλῆς οὗτος εἶχε πατέρα μὲν τὸν Νεοκλέα, μητέρα δὲ τὴν Εὐτέρπην, γονεῖς ἰσχυροί, ἐξ ὧν ἐγεννήθη τῷ 514 π. Χ.

εἰς τι χωρίον τῆς Ἀττικῆς, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Φρέαρυς· ἀπέθανε δὲ τῷ 449 ἐξῆρτος ἐκ τῆς ἀγνώμονος πατρίδος του εἰς ἓνα πόλιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἣ ὁποία εὕρισκετο πλησίον τοῦ Ἀἰδινίου καὶ ὠνομάζετο Μιγνησίη ἢ πρὸς Μιανδρῶν.

Τὴν βιογραφίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς εὕρισκε τις εἰς τὰ λεξικά καὶ τὰς ἐλληνικὰς ἱστορίας.

Ὅνος καὶ Σκύλος

Μῦθος κατὰ Λακρονταῖνον.

Ἀλλήλους βοήθειτε : τοῦτο ὁ νόμος θελεῖ
τῆς φύσεως· κ' εἰς ὅλους ἔξῃτου παρὰ γυῖλλον.
Καὶ ὅμως, φίλτατόν μου, ὁ ἀγαθὸς μας ὄνος
τοῦ νόμου παραβάτης καθίσταται ἀφρόνως.

Ἡμέραν τινὰ οὕτως ἔργων ὡς συντροφιαν

Τὸν σύνδικόν του σκύλον,

Ἐβλάζε με ζῆλον

καὶ ἀφρόντις καθ' ὅλα εἰς μακρονήν πορείαν.

Ὁ κύριός των, ὅστις πρὸς τοὺς ἀμιλλᾶται
ἔς τὸν δρόμον, ἐκ τοῦ κόπου ἀποκινῶν κοιμᾶται.

Τότ' ὁ καλὸς μας ὄνος, χωρὶς κινήσιν νὰ χάσῃ,

Εἰς τὸ λειβάδι τρέχει τὴν πεῖάν του νὰ παύσῃ·

Καὶ δὲ τὸν πονητὸν του σκόλυμον (γ) δὲν τυχαίνει,

Πλὴν καὶ τὴ χορταράκι ἐπίσης τὸν εὐφραίνει.

Παῦ πάντοτε τραπέζας θαυρίζωμεν πλουσίας ;

Πολὺ ὅς μὴ ζητῶμεν τροφῆς καὶ εὐπαθείας.

Ἀλλ' ὁ πτωχὸς ὁ σκύλος

Τῆς πείνας ἀποθνήσκων, ὡς ἔμπιστός του φίλος,

Τῷ λέγει· « Σύντροφέ μου ἀγαπητέ, νὰ ζήσῃς,

Τῆς πείνας ν' ἀποθάνω ποτέ σου μὴ θελήσῃς.

Τὰ νῶτα σου ὀλίγον χαμήλωσε νὰ φθάσω,

Τὸν ἀρτοκαλίσκον καὶ χάτι νὰ διακρίσω. »

Ἀλλ' ὁ κερμέντιός μας ἀκρόασις δὲν δίδει,

Οὐδὲ κἂν νὰ τὸν ἴδῃ.

(α). Γαδουράγαθο.

Στρέφει· φοβεῖται μή πως τὴν εὐκαίριαν χάσῃ
καὶ θύσκων δὲν χορτάσῃ.
Τέλος τῷ ἀπακρίθῃ· σὲ συμβουλεύω, φίλε,
Ἀγαπήτε μου σκύλε,
Μικρὸν νὰ περιμείνῃς ἕως νὰ ἐξυπνήσῃ
Ὁ κύριός σου ὅστις νῆστιν δὲν θὰ σ' ἀφήσῃ.
Ἀφεύκτως τὴν συνήθη τροφὴν σου θὰ σοὶ δώσῃ. »
Ἐν τούτοις ἕνα· λύκος, καὶ αὐτὸς πεινασμένος
Τοῦ δάσους ἐξορμήτας εἰτέρχετ' ὠργισμένος.
Ὁ ὄνος παραχρῆμα καλεῖ τρομούσῃ γλώττῃ
Τὸν σκύλον εἰς ταχεῖαν βοήθειαν νὰ δράμῃ·—
Ὁ σκύλος δὲν σαλεύει· τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ
Ἐνα τοιοῦτον φίλον ; Πολὺ εὐστύχως ὅμως
Καὶ ἀπαθῶς τῷ λέγει—« Μακρὰν φόδος καὶ τρόμος.
Σὲ συμβουλεύω, φίλε, ἕως νὰ ἐξυπνήσῃ
Ὁ κύριός σου, ὅστις πολὺ δὲν θὰ ἀργήσῃ,
Σὺ ρεῦγε, τρέχε, σκόνῃ· καὶ ἂν σὲ πλησιάσῃ
Ὁ λύκος ἐν τῷ ἅμα θέλεις τοῦ κατασπάσει
Τοὺς κοπτεροὺς ὁδούς· φορεῖς πέταλα νέα·
Ἀνάσκελ' αὐτὸν ρίψε κτύπα μόνον γενναῖα.
Ἐνῷ δὲ μὲ ταιαύτην ὁ σκύλος εὐγλωττίαν
ὠμίλει καὶ μὲ τόνον,
Παρέκει ὁ κύρ λύκος πνίγει οἰκτρῶς τὸν ὄνον.
Ἥδη νοεῖτε μὲνοὶ τοῦ μύθου τὴν ἀξίαν.

Λύσις τοῦ 4ου αἰνίγματος

Ὁ νύξ (νύχι) νύξ.

Αἶνιγμα 5ον

Ἀπὸ μητέρα πορευοῦν γεννώμην μαῦρον βρέφος·
Πτερὰ δὲν ἔχω καὶ πετῶ μὲ τὰς νεφέλας νέφος.
Αἱ κόραι, ὅσαι μ' ἀπαντοῦν, δὲν χλαίουν καὶ δακρύουν·
Πρὸς τοὺς ἀνέμους φέρομαι κ' οἱ ἄνεμοι μὲ λύνουν.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΗΤΟΙ

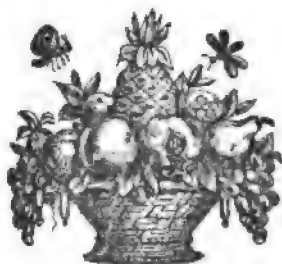
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΡΠΝΑ
ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ

ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ

ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Α΄. ΠΕΡΙΕΧΩΝ 42 ΤΕΥΧΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Ε΄.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗι,
ΤΥΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

1870.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

ΠΡΟΠΑΙΩΘΕΝΤΟΣ καὶ τοῦ Δ'. τεύχους τοῦ Μέντορος, ἀναγγέλλομεν εἰς τοὺς φίλους ἀναγνώστας ὅτι πρὸς περισσοτέραν αὐτῶν ἀνχαρίστησιν τὸ φύλλον θὰ ἐκδίδεται τοῦ λοιποῦ κατὰ δεκαπενθήμερίαν. Θὰ ᾔηνε δὲ διπλάσιον ἐκείνου, τὸ ὅποῖον ἐξεδίδετο μέχρι σήμερον, θὰ τιμᾶται δύο γρ. καὶ θὰ ἐμπεριέχῃ μίαν ὥραϊαν εἰκόνα, τυπωμένην κομψῶς ἐπὶ χάρτου ἰδιαίτερου.

Περιεχόμενα τοῦ Δ'. τεύχους εἰσι 1 περὶ ἐθιμοταξίας ἐν ὧρα τραπέζης (σελ. 211, 225) — 2 τὰ μηνύματα τοῦ θανάτου — 3 φυσικὴ Θεογονία (σελ. 218, 229, 244, 263) — 4 ἡ μικρὰ μάρτυς — 5 ὥραϊον μάθημα ἐκ τῆς φωτογραφίας — 6 ἀρχὴ τῆς προφορικῆς γλώσσης — 7 τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας — 8 ἑπτὰ σπάνια φαινόμενα — 9 ἡ προσευχή — 10 τὰ ἐκ τοῦ συνεταιρισμοῦ καλὰ — 11 Γεώργιος Α'. Βασιλεὺς τῶν 'Ελλήνων (μετ' εἰκονογραφίᾳν του βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης, σελ. 236, 266) — 12 οἱ δύο θρόνοι τοῦ Θεοῦ — 13 βαρόμετρον (μετ' εἰκονογραφίας) — 14 ἐσπερινὰ καὶ κυριακὰ σχολεῖα — 15 ἡ σύζυγος τοῦ Ραββίνου Μαίρ — 16 ὁ χειμὼν εἰκὼν τοῦ θανάτου (ποίημα) — 17 γυνὴ κατὰ γυναικὸς — 18 Χριστούγεννα — 19 φυσικὴ ἱστορία — 20 Θεμιστοκλῆς (μετ' εἰκονογραφίας) — 21 ὄνος καὶ σκύλος (ποίημα) — 22 λύσις τοῦ 4ου αἰνίγματος, 5ον αἶνιγμα.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φύλλον δωρεάν, ὁ δὲ προμηθεύων πέντε λαμβάνει αὐτό, πληρόνων τὴν ἡμίσειαν συνδρομὴν.

Ἡ συνδρομὴ πληροῖται εὐθὺς μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ φύλλου. Ὁ προπληρόνων ἔτος ὁλόκληρον πληροῖνε μόνον 45 ἀντὶ τῶν 52 γροσίων, ὁ δὲ προπληρόνων ἑξαμηνίαν πληροῖνε μόνον 24. Αἱ προπληρωμαὶ γίνονται διδομένων τακτικῶν ἀποδείξεων.

Σμύρνη τῇ 1 Ἰανουαρίου 1870.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ.

1870.

ΗΛΘΕ και πάλιν, φίλοι ἀναγνώσται, τὸ μετὰ τοσαύτης ἐπιθυμίας ἀναμενόμενον χαρμόσυνον νέον ἔτος, τὸ ὁποῖον φέρει εἰς ἡμᾶς τὰς εὐλογίας τοῦ Οὐρανοῦ καὶ εὐαγγελίζεται μέλλον εὐτυχέστερον καὶ γλυκύτερον τοῦ παρελθόντος! Ἴδετε, πό-

ΜΕΝΤΩΡΟΣ τόμ. Α'. τευχ. ε'.

18.

σας ἐλπιδας, πόσους πόθους φέρει μεθ' ἐσυτοῦ ! ἄλλος μὲν ἐλπίζει κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἀποκτήσῃ περιουσίαν λαμπράν καὶ νὰ σωρεύσῃ πλούτη ἄπειρα, ἄλλος δὲ ν' ἀπολαύσῃ βαθμούς ὑψηλοῦς καὶ δόξης μεγαλεῖον, ἄλλος δὲ . . . . . Τέλος πάντες ἐλπίζομεν καὶ πάντες προδοκῶμεν, πολλὰ καὶ καλὰ περὶ ἡμῶν προμαντεύοντες ἕκαστος· οὐδεὶς φοβεῖται, οὐδεὶς ὑποπτεύεται περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του· διὰ τοῦτο πάγκοινος χαρὰ καὶ γενικὴ ἀγαλλίασις. Ἄλλ' ἂν πρὸς στιγμὴν συλλογισθῶμεν, ὅτι ἂν ἦς ἡμέρας εἶδομεν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου πολλὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἔτους ἐωρτάσαμεν μὲ τὴν αὐτὴν φαιδρότητα καὶ χαράν, πάντοτε ἐλπίζοντες καὶ πάντοτε ποθοῦντες, ἂν πρὸς στιγμὴν συλλογισθῶμεν, ὅτι τὰ ἔτη ἐκεῖνα παρηλθον διὰ παντὸς χωρὶς ἐλπίδος ἐπιστροφῆς, καὶ ὅτι τόσοι κρίκοι ἔλειψαν ἀπὸ τὴν ἄλυστον τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἂν πρὸς στιγμὴν, λέγω, συλλογισθῶμεν, ὅτι, ὅσον περνώσι τὰ ἔτη, τόσον καίεται ἡ λαμπράς τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τέλος σβύνει, ὥ! τότε ἡ ἄκρα ἡμῶν χαρὰ μετριάζεται, ἐκλείπει, καὶ ὀρμὴ αἰσθημα θλίψεως διαδέχεται ταύτην, διότι κατανοοῦμεν, ὅτι τὰ μὲν ἔτη, τέκνα τῆς Αἰωνιότητος ὄντα, ἀπέρχονται πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ παρερχόμεθα ἀληθῶς καὶ καταρρέομεν, ὁλονὲν πλησιάζοντες πρὸς τὸ χεῖλος τοῦ ζοφεροῦ καὶ παγωμένου τάφου ! Καὶ ἰδοὺ ἡ χαρὰ ἡμῶν, φίλοι, αἴφνης σκιαζομένη ἀπὸ νέφους μελαγχολίας· καὶ διατί ; — διότι βασίζεται εἰς τὰς τέρψεις καὶ ἀπολαύσεις τοῦ προσηκόντος τούτου βίου· χαίρομεν, διότι ἐλπίζομεν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ νέου ἔτους θὰ συναντήσῃ καὶ τὸ ἄστρον τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας ἡμῶν. Ταλαίπωροι ἄνθρωποι ! δὲν συλλογίζομεθα ὅτι πατὴρ ἡμῶν δὲν εἶνε ἡ γῆ. ἀλλ' ὁ οὐρανός· βίος ἡμῶν ὅχι ὁ γήινος, ἀλλ' ὁ οὐράνιος· δὲν συλλογίζομεθα τέλος ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὡς τὰ ἔτη, εἴμεθα τέκνα τῆς Αἰωνιότητος, ὁλονὲν καὶ ἀκουσίως πρὸς τοὺς κόλπους αὐτῆς προσερχόμενοι !

Αἰωνότης ! Ὅποια μυστηριώδης, γλυκεῖα καὶ μαγευτικὴ λέξις ! τίς ἡμῶν ἀγνοεῖ, φίλοι, ὅτι μίαν ἡμέραν ταχύτερον ἢ βραδύτερον θὰ μεταβῇ πρὸς αὐτήν ; Ἔς χαίρωμεν λοιπὸν μᾶλλον καὶ ὡς ἀγαλλώμεθα κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, συλλογίζομενοι ὅτι κατὰ τὴν βῆμα ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν μυστηριώδη ταύτην Αἰωνιότητα, ἥτις ὑπόσχεται νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ γήινα δεσμὰ τοῦ σώματος καὶ νὰ ἀνυ-

φῶσθ τὴν ἀθάνατον ἡμῶν ψυχὴν πρὸς τὴν εὐδαίμονα καὶ μακαρίαν αὐτῆς πατρίδα. Τοιαύτη χαρὰ, φίλοι, ἀνυψόνουσα τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς τὸν δημιουργὸν Θεὸν καὶ οὕτω ἀνέφελος καὶ καθαρὰ πάσης θλίψεως, ἀρμόζει εἰς τὰ γνήσια τέκνα τοῦ οὐρανίου Πατρὸς· τοιαύτη χαρὰ ἀρμόζει εἰς τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασθέντα ἄνθρωπον, εἰς τὸν ἀληθῆ μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁπαδὸν τοῦ εὐαγγελίου.

Ἄς περιτέμωμεν λοιπὸν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀπὸ τὰς κακὰς αὐτῆς ἐπιθυμίας, ἀπὸ τοὺς κακοβούλους σκοπούς, ἀπὸ τοὺς αἰσχροὺς πόθους, ἀπὸ τὴν ἀχόρταγον φιλαργυρίαν, ἀπὸ τὴν ἐμπαθεῖ φιλοδοξίαν, ἀπὸ τὴν ματαίαν μέριμναν καὶ πολυπραγμοσύνην, ἀπὸ τὰς ἀνοήτους καὶ κούφας ἐλπίδας, ἀπὸ τὴν βαλαντιοφθόρον τέλος πολυτέλειαν, καὶ ἅς κοσμήσωμεν αὐτὴν μετὰ τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετάς, μετὰ τὰς ἀρετὰς ἐκείνας, αἵτινες καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θὰ καταστήσωσι τὸ ὄνομα ἡμῶν ἀθάνατον, καὶ πέραν τοῦ τάφου συναδεύουσαι ἡμᾶς θὰ κατασταθῶσι τὸ πρῶτιστον ὄργανον τῆς ἡμετέρας μακαριότητος, παρουσιάζουσαι ἡμᾶς εὐπροσώπους ἐνώπιον τοῦ μέλλοντος μίαν ἡμέραν κρῖναι ζώντας καὶ νεκρούς.

Ἰδοὺ, φίλοι, ποῦ ἔγκειται τὸ ἀληθές συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ὁποῖον τὸ μέγιστον καθήκον ἡμῶν· τότε δὲ μόνον ἅς χαίρωμεν, ὅταν ἀκριβῶς ἐκπληρῶμεν αὐτό, διότι μόνη ἡ τοιαύτη χαρὰ θὰ ᾔηεν πλήρης καὶ διαρκής, « τὴν τοιαύτην χαρὰν ἡμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ἡμῶν (Ἰωάν, ις' 22).

Τὰ δύο ἡμερολόγια (καλενδάρια).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Ἐπεθύμουν, Γεώργιε, νὰ ἤξευρα διατί οἱ δυτικοὶ καὶ οἱ προτεστάνται δὲν ἔχουν μαζῇ μας τὴν πρωτοχρονιά, ἐνῷ καὶ αὐτοὶ εἶνε χριστιανοί ;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Διότι, φίλε Δημήτριε, ἄλλο ἡμερολόγιον ἀκολουθοῦν ἐκεῖνοι καὶ ἄλλο ἡμεῖς. Ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦν τὸ Γρηγοριανὸν λεγόμενον, ἐνῷ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὸ Ἰουλιανόν. Οἱ ἄνθρωποι πρὸ Χριστοῦ δὲν ἤξευραν νὰ μετροῦν σωστὰ τὸν χρόνον, ὁ ὁποῖος καθὼς γνωρίζεις ἔχει 365 ἡμέρας καὶ κάθε τέσσαρα ἔτη 366. Ἐκεῖνοι τὸν ἐμετροῦσαν 354 ἡμέρας μόνον, ὥστε καταλαμβάνεις ὅτι πρὶν τελειώσῃ ὁ παλαιός, αὐτοὶ ἤρχιζαν τὸν νέον. Τοῦτο πολλὰ;

φορὰς τοὺς ἔκαμνε καὶ ἔχαναν τὰ πασχάλια των. 48 ἔτη πρὶν γεννηθῇ ὁ Χριστός, πρώτην φορὰν ἕνας ἐπίσημος ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Ρώμην, Ἰούλιος Καῖσαρ, προσεκάλεσεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἰς τὴν πατρίδα του ἕνα ἀξιόλογον ἀστρονόμῳ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σωσιγένης, καὶ τὸν ἐπεφόρτισε νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ πῶς πρέπει νὰ μετροῦν τὸν χρόνον, διὰ νὰ τὸν μετροῦν καλὰ. Αὐτὸς λοιπὸν τοῦ εἶπεν ὅτι πρέπεινὰ τὸν διαιρέσουν εἰς 12 μῆνας καὶ ὅτ τοὺς 7, δηλ. Ἰανουάριον, Μάρτιον, Μάϊον, Ἰούλιον, Αὐγουστον, Οκτώβριον καὶ Δεκέμβριον νὰ λογαριάζουν ἀπὸ 31 ἡμέρας, τοὺς ἄλλους τέσσαρας, δηλ. Ἀπρίλιον, Ἰούνιον, Σεπτέμβριον καὶ Νοέμβριον ἀπὸ 30 — καὶ τὸν Φεβρουάριον 28, εἰς κάθε δὲ τέσσαρα ἔτη 29· οὕτως ἤρχισαν ἀπὸ τότε νὰ λογαριάζουν τὸν χρόνον ὅπως καὶ ἡμεῖς μέχρι σήμερον τὸν λογαριάζομεν. Ὁ τρόπος οὗτος ὠνομάσθη Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, διότι αἷτιος τῆς διορθώσεως ταύτης ὑπῆρξεν, ὡς εἶπαμεν, ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ.

Ἔως τὰ 1582 μετὰ Χριστὸν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ Αὐτικοὶ καὶ οἱ Προτεστάνται εἶχαμεν ἐν ἡμερολόγιον, τὸ Ἰουλιανόν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὁ Πάπας τῆς Ρώμης Γρηγόριος ΙΓ'. παρατήρησεν ὅτι καὶ πάλιν ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἡμερολόγιον λάθος, διότι ἐνῷ εἰς τὰς 21 τοῦ Μαρτίου ἔπρεπε νὰ γίνεταί ἡ ἡμέρα, αὕτη ἐγένετο εἰς τὰς 11. Τοῦτο ἐσήμαινεν, ὅτι ἔμεναν ὀπίσω 10 ἡμέρας, διότι ἐνῷ πραγματικῶς ἡ ἡμέρα ἐγένετο κατὰ τὴν 21ν τοῦ Μαρτίου αὐτοὶ ἐλογαρίάζαν ἀκόμη 11 τοῦ μηνός. Τοῦτο δὲ εἶχε προέλθει, διότι κατὰ τὸ διάστημα τῶν 1630 ἐτῶν, τὰ ὁποῖα εἶχαν περάσει ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι τοῦ 1582 μ. Χ., ἐλογαρίασθησαν κατὰ λάθος 10 ἡμέραι περισσύτεραι.

Διὰ νὰ διορθώσῃ τὸ λάθος τοῦτο ὁ Πάπας Γρηγόριος, διέταξε νὰ ἐκπέσουν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 ἔτους 10 ἡμέρας, καὶ οὕτω μετὰ τὴν 4 αὐτοῦ τοῦ μηνός ἐλογαρίασαν 15 ἀντὶ 5, ὥστε τὸ 1583 ἡ ἡμέρα συνέβη καὶ πάλιν τὴν 21 Μαρτίου. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ τὸ λάθος, ἀπεφασίσθη ἀπὸ τότε τὸ 1700, τὸ 1800 καὶ τὸ 1900, ἐνῷ εἶνε τῆς σειρᾶς νὰ λογαριασθοῦν ἀπὸ 366 ἡμέρας, νὰ λογαριασθοῦν μόνον ἀπὸ 365. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδιορθώθη ἀπὸ τὸν Γρηγόριον, ὠνομάσθη

Γρηγοριανὸν καὶ τὸ παρεδέχθησαν ὅλοι οἱ Δυτικοὶ καὶ ὅλοι οἱ Προ-
τεστάνται· μόνον ἡμεῖς καὶ οἱ Ρῶτσοι, δηλ. εἰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκ-
κλησίας δὲν τὸ ἐδέχθημεν, ἀλλὰ ἐξηκολουθήσαμεν καὶ ἐξακολουθοῦ-
μεν μέχρι σήμερον ἀκόμη τὸ λανθασμένον ἐκεῖνο Ἰουλιανόν. Διὰ
τοῦτο λοιπὸν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 συνέβη μεταξὺ ἡμῶν
καὶ τῶν Εὐρωπαίων μία διαφορὰ ἀπὸ 10 ἡμέρας. Εἰς τὰ 1700 ἡ δια-
φορὰ ἔγινεν 11 ἡμέρας, διότι ἡμεῖς τὸ ἐλογαριάσαμεν ἐκεῖνο 366,
ἐνῶ ἐκεῖνοι τὸ ἐλογάρησαν μόνον 365. Εἰς δὲ τὸ 1800 ἡῤῥησεν
ἡ διαφορὰ εἰς 12 ἡμέρας, διότι ἐπίσης τὸ ἐλογαριάσαμεν 366 ἐνῶ
ἐκεῖνοι τὸ ἐλογάρησαν καὶ αὐτὸ 365.

Ἴδου λοιπὸν, φίλε Δημήτριε, ποία ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχο-
μεν ἡμεῖς σήμερον τὴν πρωτοχρονιά, ἐνῶ οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν εἶχαν
πρὸ 12 ἡμερῶν· αὐτοὶ σήμερον ἔχουν 13 τοῦ Ἰανουαρίου.

Δ. Κατὰ τὰ λεγόμενά σου λοιπὸν ἡμεῖς δὲν πηγαίνομεν καλὰ.

Γ. Βέβαια καὶ δὲν πηγαίνομεν· ἀλλὰ βλέπετε, ἐπειδὴ τὸ ἔκαμε
Πάπας, οἱ ἰδιοὶ μας δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸ παραδεχθῶν, διότι τὸ ἐθε-
ώρησαν ὡς θρησκευτικόν· ἐνόμισαν εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ ἔκαμεν ἐπί-
τηδες, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὰς μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τῶν Δυτικῶν
διαφορὰς. Ὑστερον τὸ ἐκατάλαβαν, ἀλλὰ πλέον ἢ φιλοτιμία δὲν
τοὺς ἀφῆκε μέχρι σήμερον νὰ τὸ ὁμολογήσουν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα
ἔγινε λόγος πολὺς περὶ τούτου εἰς τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν
ὑπῆγεν ἐμπρός, διότι πρέπει τὸ διορθωμένον ἡμερολόγιον νὰ πα-
ραδεχθῶν ἐκ συμφώνου ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι, διὰ νὰ μὴ συμβῇ τὸ αὐτο-
πον νὰ ἔχουν ἄλλοι σήμερον Χριστούγεννα π. χ. καὶ ἄλλοι πρὸ 12
ἡμερῶν. Πρέπει νὰ εὑρεθῇ ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἓνας μεγαλε-
πήβολος Πατριάρχης, ὁ ὅποιος νὰ κατορθώσῃ νὰ πείσῃ περὶ τούτου
τὴν Σύνοδον τῆς Ρωσσίας, ἢ τὸ ἐναντίον μία μεγαλεπήβολος Σύνο-
δος τῆς Ρωσσίας, ἡ ὁποία νὰ πείσῃ τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
καὶ τότε ἐκ συμφώνου θὰ γίνῃ τὸ καλὸν τοῦτο, νὰ ἐορτάζωμεν καὶ
ἡμεῖς ὅταν πρέπη τὰς ἐορτάς μας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ λείψουν καὶ αὐ-
τὰ τὰ ἄλλα-νόθα καὶ ἄλλα-βέκλα, τὰ ὅποια εἶνε μία ζάλη ὅπως
διόλου ἀνωφελής.

Δ. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, σὲ βεβαιῶ. Πολὺ μὲ ἀρέσει ἡ συμφω-
νία· καὶ μάλιστα διατὶ οἱ ἐναντίοι μας νὰ πηγαίνουν ὀρθότερα παρὰ

ἡμεῖς; Ἡ Ἐκκλησία μας καθ' ἐκάστην δέεται ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως. Δοιτὸν ἄς κάμωμεν ἡμεῖς τὸ πρῶτον βήμα καὶ ἄς ἐξαλειψώμεν αὐτὴν τὴν διαφοράν, ἣ ὅποια ἐνῶ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τίποτε μὲ τὴν θρησκείαν, διαιρεῖ ἐν τοσούτῳ τόσον ἐλευεινῶς τὼς χριστιανούς.

Τὸ ἔτος, τὸ ὁποῖον ἔχει 366 ἡμέρας, γνωρίζω ὅτι ὀνομάζεται βίσεκτον· ἀλλὰ πῶς εἴμπορεῖ τις νὰ ἡξεύρῃ πότε τὸ ἔτος εἶνε βίσεκτον;

Γ. Διαιρεῖ τὸν ἀριθμὸν, ὁ ὁποῖος δεικνύει τὸ ἔτος, μὲ τὸν 4 καὶ, ἐὰν δὲν μείνῃ κατάλοιπον, τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἶνε βίσεκτον. Τὸ ἐφετεινὸν ἔτος π. χ. εἶνε 1870· ἐὰν διαιρέσωμεν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν μὲ τὸν 4, μένει κατάλοιπον 2, ὥστε τὸ ἔτος αὐτὸ δὲν εἶνε βίσεκτον· θὰ ᾔνε ὁμοῦς τὸ 1872 δι' ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι θὰ ζήσουν καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ γεννηθοῦν ἔω; τότε.

‘Ο μὴν Ἰανουάριος.

Ἡ λέξις Ἰανουάριος, καθὼς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων μηνῶν τὰ ὀνόματα, δὲν εἶνε λέξις τῆς γλώττης μας, διότι ἡμεῖς ἐπῆραμεν τὸ ἡμερολόγιον (καλενδᾶριον) ἀπὸ τοῦ Ρωμαίου, δηλ. ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Ἰταλοῦ, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο καὶ Λατῖνοι. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὡς εἶδαμεν ἀνωτέρω, εἶχε διαιρέσει τὸ ἔτος εἰς 12 μῆνας, τοὺς ὁποίους βεβαίως εἶχεν ὀνομάσει καὶ μὲ λέξεις τῆς γλώσσης του.

Τὸν μῆνα τοῦτον ὠνόμαζεν Ἰανουάριον, διὰ νὰ τιμήσῃ τὸν ἀρχαιότατον βασιλέα τῆς Ρώμης Ἰανόν, ὁ ὁποῖος λέγουν ὅτι ἔζησε πρὸ 3 χιλιάδων ἐτῶν, καθ' ὃν καιρὸν ἔζη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὁ Μέντωρ. Εἰς τιμὴν αὐτοῦ μάλιστα εἶχαν καὶ ναὸν οἱ Ρωμαῖοι πολὺ ὥραϊον, τοῦ ὁποῦ ὁμοῦς αἱ θύραι ἦσαν κλεισμέναι πάντοτε ἐν καιρῷ εἰρήνης. ἡνοίγοντο δὲ μόνον, ὅταν ἐκηρύττετο πόλεμος, καὶ ἔμεναν ἀνοικταὶ μέχρις οὗ ἐπανήρχετο πάλιν ἡ εἰρήνη· τοῦτο δ' ἐσημαίνειν ὅτι ὁ προστάτης οὗτος τῆς πατρίδος ἐξήρχετο καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς.

Τὸν ἥρωα τοῦτον παρίστανον μὲ δύο πρόσωπα, διὰ νὰ δείξωσιν ὅτι ἐγνώριζε καὶ τὰ παρελθόντα ὡς πεπαιδευμένος, καὶ τὰ μέλλοντα ὡς σοφός. Ἐπίστευον ὅτι αὐτὸς κατὰ πρῶτον ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ κατασκευάζουν θύρας εἰς τὰς οἰκίας.

Ἡ συνθήκη τοῦ νὰ δίδωνται μικρὰ δῶρα τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ ἔτους εἰς ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἀρχιεπίσκοπον μὲν τοῦ 700 π. Χ. Τότε, ὡς καὶ σήμερον ἀκόμη, πῦχοντο ἐκκεντρικῶς οἱ ἄνθρωποι εὐτυχίαν διὰ τὸ νέον ἔτος· προτιέρον δὲ ὡς δῶρα σῦκα, φοινίκας (χουρμάδας) καὶ μέλι, τὰ ὅποια ἐσθμαίναν ζωὴν γλυκεῖαν καὶ εὐάρεστον. Σήμερον ἀντὶ τοῦ μέλιτος, τῶν σῦκων καὶ τῶν φοινίκων δίδονται εἰς τὰ παιδία παιγνίδια καὶ διάφορα γλυκίσματα.

Οἱ χριστιανοὶ ἐορτάζομεν κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου τὴν περιτομὴν τοῦ Σωτῆρος, ὅστις μὴ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ καταλύσῃ τὸν νόμον καὶ τοὺς προφῆτας, ἠθέλησεν ἐντελέστατα νὰ ὑποταχθῇ εἰς αὐτοὺς. Τότε ἔλαβε κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀγγέλου τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, τὸ ὅποion σημαίνει Σωτὴρ. Ἐορτάζομεν δ' ἐπίσης καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἐνὸς τῶν τριῶν φωστήρων τῆς Ἐκκλησίας, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν κάτωθι παραθέτομεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ·

Ὁ ἅγιος οὗτος πατὴρ, ὅστις δικαίως ἐπωνομάσθη φωστὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 329 εἰς τὴν Καισάρειαν, πόλιν τῆς Καππαδοκίας. Οἱ γονεῖς του ἦσαν ὀνομαστοὶ καὶ διὰ τὴν ἐπιστημότητα μὲν τῆς οἰκογενείας των, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν εὐσέθειάν των. Ὁ πατὴρ εἶχε τὸ αὐτὸ ὄνομα· ἐλέγετο Βασίλειος· ἡ δὲ μήτηρ ὀνομάζετο Ἐμμέλεια. Ὁ ἅγιος Βασίλειος εἶχε καὶ ἀδελφὴν μεγαλειτέραν τὸν 40 ἔτη, ἡ ὁποία ὀνομάζετο Μακρίνα, καὶ ἀδελφοὺς, οἵτινες ἦσαν μικρότεροί του καὶ ἐκ τῶν ὁποίων σημειοῦμεν ἐνταῦθα Γρηγόριον τὸν Ἐπίσκοπον Νύσσης καὶ Πέτρον τὸν Ἐπίσκοπον Σεβαστείας.

Μικρὸς ἐπὶ τὴν ἡλικίαν εἶχε σταλῇ εἰς τὴν πρὸς μητρὸς μάμμην του Μακρίναν, ἥτις ἐκατοῖκε εἰς ἄλλην πόλιν, τὴν Νεοκαισάρειαν.

Ἡ γυνὴ αὕτη, καὶ πεπαιδευμένη καὶ ἠνάετος, ἐφρόντισε νὰ δώσῃ τὴν καλλιτέραν ἀνατροφὴν εἰς τὸν ἔγγονόν της. διδάσασα αὐτὸν καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ τὴν εὐσέθειαν.

Ἀφ' οὗ ἔμεινεν ὀλίγα ἔτη πλησίον τῆς μάμμης του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἐσπούδαζεν εἰς τὰ ἐκεῖ σχολεῖα, ἐνῶ συγχρό-

ως ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐδιδάσκετο διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν γονέων τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς· «ποτὲ δὲν ἐλησιμόνησα, ἔλεγεν ἔπειτα, πόσον ἰσχυρὰς καὶ ἀνεξαλείπτους ἐντυπώσεις ἐπέφερον εἰς ἡν τότε τρυφερὰν ἀκόμη ψυχὴν μου τὰ παρὰ δ' ἐγμένα, τὰ ὁποῖα πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχα.»

Τελειώσας τὰ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος του διδασκόμενα μαθήματα, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρὸς κατὰ πρῶτον μὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔπειτα εἰς Ἀντιόχειαν, τῆς ὁποίας τότε ἐφημίζοντο τὰ σχολεῖα, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἀθήνας, ὅπου διέμεινε 4 ἔτη, ἀπὸ τοῦ 354—355. Ἐκεῖ εὗρεν ἕνα στενὸν φίλον καὶ συμμαθητὴν του, τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ πάλιν συνεμαθήτευσεν.

Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Καισάρειαν τῷ 355, ἔμεινεν ἐν αὐτῇ δύο ἔτη, διδάσκων τὴν ρητορικὴν καὶ ὑπερασπιζόμενος εἰς τὰ δικαστήρια τοὺς ἀδικουμένους. Ἀλλὰ ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας του ἀποστρεφόμενος τὴν τύρβην καὶ τὰς κακίας τοῦ κόσμου, ἔτι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς του Μακρίνης, ἣτις εἶχεν ἀσπασθῇ τὸν μοναστικὸν βίον, παρακινούμενος, ἀπεφάσισε νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα αὐτῆς, καὶ ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὰ ἐρημητήρια τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, ἐπαυλῶν εἰς τὴν πατρίδα του ἀπεχώρησε τῷ 358 εἰς ὅρος τι πλησίον τῆς Νεοκαισάρειας, καὶ ἐκεῖ παρεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ εἰς τὸ νὰ συγγράφῃ διάφορα συγγράμματα. Ἐκεῖ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἦλθε καὶ ὁ στενὸς φίλος του Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός· ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ δ' ἐκείνῳ οἱ δύο φίλοι διεμοίραζαν τὸν καιρὸν των εἰς μελέτας ψυχωφελεῖς, εἰς προσευχὰς καὶ εἰς τὴν γεωργικὴν, ποριζόμενοι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν των τὰ ὅσα τοῖς ἐχρειάζοντο. Πολλάκις ὁμως, ὅτάκις ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ παρουσία των ἐγένετο ἀναγκαῖα ἢ πρὸς βοήθειαν τῆς ἀνθρωπότητος ἢ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ὑπὸ τῶν αἵρετικῶν ἀπειλουμένης πίστεως, οἱ εὐθεεῖς ἀσκηταὶ ἔτρεχαν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀφοῦ ἐπερῶνον τὸ ἔργον των ἐπανήρχοντο εἰς τὸ μοναστήριόν των.

Ἐν ἔτει 362 ἦλθεν ὁ Μέγας Βασίλειος εἰς Καισάρειαν κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου αὐτῆς Εὐσεβεῖου, ὅστις τὸν ἐχειροτόνησεν ἱερέα· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἐνθα ἔμεινε

μέχρις οὐ μαθὼν ὅτι αἰρετικὸς τις βασιλεὺς, ὁ Οὐάλης, μεταβὰς εἰς τὴν πατρίδα εἶχε σκοπὸν ν' ἀναγκάσῃ τοὺς συμπολίτας του νὰ δεχθῶσι τὰ αἰρετικά του φρονήματα, ἔτρεξεν ἐκεῖ μετὰ προθυμίας εἰς βοήθειαν τοῦ ἀσθενοῦς Ἐπισκόπου καὶ κατώρθωσε μὲ τὰς ὁμιλίαις του τόσον νὰ ἐνισχύσῃ τὸν λαὸν εἰς τὴν πάτριόν του θρησκείαν, ὥστε ὁ ἀσεβὴς Οὐάλης ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του.

Τῷ 370 ὁ Ἐπίσκοπος Καισαρείας Εὐσέβιος ἐτελεύτησεν, ἡ δὲ ἐπαρχία μιᾷ φωνῇ προσεκάλεσεν εἰς τὸν θρόνον τὸν Μέγαν Βασίλειον, ὅστις διὰ τῆς ἐξόχου ἀρετῆς καὶ παιδείας του κατέστησεν αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν μητροπολιτικῶν θρόνων τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας μέχρι σήμερον.

Ὁ αἰρετικὸς βασιλεὺς Οὐάλης μὲ λύπην του ἤκουσεν ὅτι ὁ Βασίλειος ἐγένεν Ἐπίσκοπος Καισαρείας καὶ ἀμέσως ἐπρόσταξε τὸν Ἐπαρχον Καππαδοκίας Μόδεστον νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ τὸν πείσῃ νὰ παραδεχθῇ τὴν αἵρεσίν του, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Ὁ ἐπίμῳν βασιλεὺς ἐρχεται ὁ ἴδιος εἰς Καισάρειαν καὶ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων μεταβαίνει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μεθ' ὅλης τῆς ἀκολουθίας ἐπὶ σκοπῷ ὅχι καλῷ βέβαια· ἀλλ' ἅμα, εἰσελθὼν ἤκουσε τὰς γλυκείας τῶν ψαλτῶν ὑμνωδίας, εἶδε τὴν κατάνυξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔσπευτε τὸ τόσον πλῆθος, τοὺς ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι μᾶλλον ὠμοίαζαν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην μὲ ἀγγέλους παρὰ μὲ ἀνθρώπους, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν Ἐπίσκοπον, ἀκίνητον ἰστάμενον ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, ἀτάραχον καὶ μετ' ἄκρας εὐλαθείας ἱερουργοῦντα, ὁ βασιλεὺς ἐστάθη ἐπὶ τινα ὥραν ἀκίνητος ἐπίσης, καὶ ὡς παγωμένος ἐκ θρησκευτικοῦ τρόμου. Συνελθὼν ὅμως ὀλίγον ἐκ τῆς ἄκρας του ταραχῆς, ἐπορεύθη διὰ μέσου τοῦ πλῆθους καὶ, ἐνῶ οἱ τελοῦντες τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐδίσταζαν ἂν ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωσιν εἰς ἀπάντησίν του, αὐτὸς ἐπροχώρησε μέχρι τῆς Ὁραίας Πύλης καὶ προσέφερε μόνος τὴν προσφορὰν του, τὴν ὁποίαν ὁ Ἐπίσκοπος ἐδέχθη ἀπὸ τῶν χειρῶν του ὡς ἐδίδετο καὶ τὰς τῶν Ὁρθοδόξων. Ὁ εὐγενὴς οὗτος καὶ ὅλως χριστιανικὸς τρόπος τοῦ ὁρθοδόξου ἱεράρχου ἔκαμε τὸν αἰρετικὸν βασιλέα νὰ παραιτήσῃ τὰ σχέδιά του καὶ νὰ μεταβληθῇ τόσον

ὥστε ὄχι μόνον τὸν Βασιλεῖον ἄρῃσεν ἡ τυχὸν ἀλλὰ καὶ τὸν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων διωγμὸν τοῦ κατέπαυσεν.

Ὁ θεῖος Βασιλεὺς ὅσον διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἦτον ὀλιγαρκῆς τότεν μεγαλοπρεπῆς καὶ πολυέξοδος ἐγίνετο πάντοτε πρὸς τοὺς πτωχοὺς. Πλησίον τῆς Καισαρίας εἰς τόπον ἀκατοίκητον φιλοδόμησε πτωχοτροφεῖον καὶ νοσοκομεῖον λαμπρότατον. Εὕρισκον δὲ εἰς αὐτὸ καταφύγιον οἱ ξένοι, οἱ ἀσθενεῖς καὶ μάλιστα οἱ λεπροί, οἵτινες περιεφέροντο πρότερον ἐν τῇ πόλει, θέαμα ἐλκεῖν ἐκείνους εἰς τοὺς ὁδοὺς τοῦ ἐβλεπαν. Συχνάκις δὲ ἐρχόμενος εἰς αὐτὸ ὁ θαυμάσιος ἱεράρχης καὶ τοὺς πτωχοὺς ἐπαρηγόρει καὶ τοὺς λεπροὺς ὡς ἀδελφοὺς ἡσπάζετο καὶ τοιούτοτρόπως παράδειγμα φιλοπτωχίας καὶ φιλανθρωπίας εἰς πάντας ἐγίνετο. Τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο καταγώγιον εἶχεν ὄχι μόνον ἰδιαίτερα δωμάτια διὰ τοὺς νοσοκόμους, τοὺς ἰατροὺς καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἐχρειάζοντο διὰ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ κατὰ τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησίαν μεγαλοπρεπῇ μὲ ἰδιαίτερα πάλιν δωμάτια καὶ διὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ διὰ τὸν Ἐπίσκοπον.

Ὅκτὼ ὅλα ἔτη ὡς ἀληθῆς τοῦ Ἰησοῦ ἱεράρχης ποιμένας τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ὁ Μέγας Βασιλεὺς, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 1 Ἰανουαρίῳ 379, ἄγων τὸ 50 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐθρήνησαν ὄχι μόνον ὅλοι ἐν γένει οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, κατὰ τὴν ἐκφορὰν δὲ τοῦ ἱεροῦ λευψάνου αὐτοῦ τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ συστῶρευσις τοῦ λαοῦ, ὥς πολλοὶ ἄνθρωποι, ὡς λέγεται, ἐπνίγησαν ἐκ τῆς στενοχωρίας.

Ἐπιτάφιον λόγον ἐξεφώνησεν εἰς μνημόσυνόν του, τελεσθὲν δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ ἀδιάσπαστος αὐτοῦ φίλος Γρηγόριος

Ὁ Μέγας Βασιλεὺς ὑπῆρξε καὶ εἰς τῶν μεγίστων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τῶν σπανίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὅσοι διὰ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς των ἐδόξαν τὸν αἰῶνα, καθ' ὃν ἔζησαν. Εἰς τὰ συγγράμματά του καὶ ὁ εὐσεβὴς ἀνεγνώστης καὶ ὁ φιλόσοφος καὶ ὁ ρήτωρ εὕρισκον ἐπίσης ἄφθονον τὴν ὠφέλειαν. Ἐκ τῶν νεωτέρων Εὐρωπαίων κριτικῶν ὁ μὲν Ἐρασμος ὁυδένης ρήτορος δεύτερον δέχεται τὸν Βασιλεῖον, ὁ δὲ Ρολλῖνος συνιστᾷ αὐτὸν εἰς τοὺς νέους ὡς ἓνα τῶν ἐπιτηδειοτέρων διδασκάλων τῆς ρητορικῆς, ὁ δὲ πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ κριτικώτατος Φώτιος, λέγει ὅτι ὅστις

ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ ρήτωρ πολιτικός τε καὶ πανηγυρικὸς οὐδεμίαν χεῖ-
αν ἔχει οὔτε τοῦ Πλάτωνος οὔτε τοῦ Δημοσθένους, ἰὼν ἐκμαλετᾷ
τοὺς λόγους τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 182)

Περὶ ἀγαθοεργῶν γραφείων, φιλανθρωπικῶν συλλόγων,
τυφλοκομείων καὶ ἐννεοκομείων.

Τὰ ἀγαθοεργὰ γραφεῖα (Bureaux de Bienfaisance), τῶν ὁποίων
σκοπὸς εἶνε ν' ἀποστέλλωνται βοήθηματά εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἐνδεῶν
καὶ τῶν ἀσθενῶν, ἐκτυττήθησαν ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὸν 13^{ον} αἰῶνα.
'Ἡ ἀρχὴ τῶν γραφείων τούτων ἀναφέρεται εἰς τὸν ἅγιον Λουδοβίκον,
ὅστις ἀσχολούμενος ἀκαταπαύστως εἰς εὐσεβῆ καὶ θεάρεστα ἔργα,
ἔλαβεν ὑπὸ τὴν ἀμειστον αὐτοῦ προστασίαν τοὺς πτωχοὺς ἐργάτας,
οἵτινες ὡς ἐκ τῆς προχωρημένης ἡλικίας των δὲν ἐδύναντο νὰ ἐργά-
ζωνται. Περὶ τα τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος, τὰ ἀγαθοεργὰ γραφεῖα
ἐτροποποιήθησαν μεγάλως, ἡ δὲ διοργάνωσις αὐτῶν ἔγεινεν ἐπιστη-
τικῶς καλλιτέρα. Τὸ νὰ στέλλωνται βοήθηματά εἰς οἰκίας κατοικουμέ-
νας ὑπὸ ἀναπήρων (σακράτιδων) καὶ ἀλικάνων νὰ ἐργασθῶσιν εἶνε
πρῶτον τῶν ὄντι θεάρεστος, καθότι ἐπιτρέπει εἰς τὸν πτωχὸν οἰκογε-
νίαν νὰ διαμένῃ πλησίον τῶν οἰκείων αὐτοῦ. Διὰ τοῦ μέτου τού-
του οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοὶ μᾶλλον συσπρίγγονται, τὰ δὲ τέκνα ὡς καὶ
οἱ γονεῖς διδάσκονται τὴν ἐτέλεσιν τῶν ἱερῶν καθηκόντων, ἔτινα
ὑπαγορεύει εἰς αὐτοὺς ἡ φύσις καὶ δ' αὖτάρτι ὁ θρησκευτικὸς νόμος.
'Ἐπολογίζονται ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἔγγιστα 8 χιλιάδες ἀγαθοεργὰ γρα-
φεῖα, διεκλυόμενα ὑπὸ ἐναρέτων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐπισκέπτονται
κατ' οἶκον τοὺς ἐνδεεῖς καὶ διαμοιράζουσιν εἰς αὐτοὺς ὅλα ἐκεῖνα, ἀπὸ
τὰ ὅποια ἔχουσιν ἀνάγκην.

Φιλάνθρωποι ἱατροὶ διατεταγμένοι νὰ ἱατρεύουσιν δωρεὰν τοὺς
ἀσθενεῖς, ἀκολουθοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς ἐπισκέψεις των, καθὼς καὶ εὐσε-
βεῖς τινες ἱερεῖς, οἵτινες κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ διέρχονται τὴν γῆν εὐεργετοῦντες καὶ διδάσκοντες.

Παρακτὸς τῶν ἀγαθοεργῶν γραφείων ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι φιλανθρωπικοὶ σύλλογοι τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιδιώκοντες. Τοιοῦτος εἶνε ὁ σύλλογος τοῦ ἀγίου Βικεντίου Παύλου—ἡ ἐταιρία τῶν ἀδελφῶν τῶν πτωχῶν—ὁ σύλλογος τῶν φιλαδέλφων μητέρων—τὸ ἄσυλον τῆς προνοίας—ὁ σύλλογος τῶν φίλων τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ὁ σύλλογος τῶν νέων Οἰκονόμων, σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶνε ἡ περίθαλψις καὶ ἡ συνδρομὴ τῶν ἀπὸρων τέκνων.

—ο—

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήκει ἡ τιμὴ τῆς πρώτης συστάσεώς τυρλοκομείων. Πρὶν τοῦ 13^{ου} αἰῶνος οἱ ἐνδεεῖς τυρλοὶ ἐσχημάτιζον εἶδος τι συντεχνίας, τὰ μέλη τῆς ὁποίας εἶχον διὰ μόνον πόρον τὰ βοηθήματα, ἅτινα ἐλάμβανον παρὰ τῶν χριστιανῶν. Κατὰ τὸ 1254 ὁ ἅγιος Λουδοβίκος ἐσύστησε διὰ 300 τυφλοὺς ἄσυλόν τι, ὑπὸ τὸ ὄνομα τυφλοκομείον τῶν τριακοσίων. Κατὰ δὲ τὴν μᾶλλον ἀξιόπιστον μαρτυρίαν, τὸ ἄσυλον τοῦτο ἐσύστηθῃ ὑπὲρ 300 ἱπποτῶν, οἵτινες εἶχον ἀπολέσει τὸ φῶς μαχόμενοι ἐν Παλαιστίνῃ καὶ τῶν ὁποίων οἱ Σαρακίνοι εἶχον ἐξορύξει τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀνεξαρτήτως τοῦ τυρλοκομείου τούτου ὑπάρχει καὶ ἕτερον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ τυρλοὶ ἐκπαιδεύονται εἰς τὴν ἐκμάθησιν ἔργου τινὸς ὠρελίου καὶ διδασκτικοῦ. Τὸ πρῶτον καθίδρυμα, τὸ ὁποῖον ἀφιερώθη εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀνάγεται εἰς τὰ τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος. Εἰς διδάσκαλος καλλιγραφίας ὁ Βαλεντίνος Χάουκ ἀδελφὸς τοῦ διασήμευ ὀρυκτολόγου, συνέλαβε τὴν καλὴν ἰδέαν νὰ καλλιτερεύῃ τὴν ἡθικὴν κατάστασιν τῶν τυφλῶν καὶ ἐπινοήσας νέαν τινὰ μέθοδον ἐφήρμοσεν αὐτὴν ἐπὶ τινος τυφλοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπκνήσει εἰς τὴν θύραν μιᾶς Ἐκκλησίας. Ἡ δοκιμὴ αὕτη ὑπερέβη τὰς ἐλπίδας του. Ἀντικαταστήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν χειρῶν ὁ τυφλὸς ἀνεγίνωσκε μὲ τὰ δάκτυλα τοὺς ἐξέχοντας χαρακτῆρας τόσον εὐκόλως, ὅσον ἡμεῖς ἀναγινώσκομεν τὰ ἔντυπα ψηφία. Μετ' οὐ πολὺ αἱ συνδρομαὶ φιλανθρωπῶν τινῶν ἐπέτρεψαν εἰς τὸν Χάουκ νὰ ἰδρύσῃ κατάστημα διὰ δώδεκα μαθητὰς, ὁ δὲ βασιλεὺς Λουδοβίκος ΙΣΤ'. Ἐκθαμβος διὰ τὰ λαμπρὰ ταῦτα ἀποτελέσματα διέταξεν ὥστε τὸ καθίδρυμα τοῦτο νὰ διατηρῇται δι' ἐξόδων τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ κατάστημα τῶν τυφλῶν ἀποδίδει εἰς τὴν κοινωνίαν μαθητὰς προικισμένους μὲ ἱκανὴν παιδείαν,

μέ ἠθικήν καί μέ θρησκευτικήν ἀνατροφήν· ἔκτος τούτου, ἐξερχόμε-
νοι ἐκ τοῦ καταστήματος, γνωρίζουσιν ἐπάγγελμά τι ἢ μουσικόν τι
ὄργανον, δυνάμενον νά χορηγῇ εἰς αὐτοῦς τὰ μέσα τοῦ ζῆν.

—ο—

Ἐπὶ πολὺν καιρὸν τὰ πτωχὰ κωφάλα τέκνα, θεωρούμενα ὡς
εὐήθη (κουτὰ) ἐπέρνων τὴν ζωὴν αὐτῶν μέ ἀθλιότητα καὶ ταλαι-
πωρίαν. Ἄν ἡ τύχη τῶν δυστυχῶν τούτων ἐπαισθητῶς ἔγινε καλ-
λιτέρα, τοῦτο χρεωστεῖται εἰς τὸν φιλάνθρωπον ζῆλον καὶ εἰς τὴν
ἀπεριόριστον ἀφοσίωσιν εὐσεβοῦς τινος ἱερέως, τοῦ Ἀββᾶ Δελεπέ
(De l' Epee), τὸν ὁποῖον ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν λαῶν εὐλογεῖ ὡς ἕνα
τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ τέχνη, διὰ τῆς ὁποίας κάμνει ἡ χεὶρ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔπρεπε
νά κάμνῃ ἡ γλῶσσα, ἐπενοήθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν περὶ τὸν 16ον αἰῶνα.
Μοναχὸς τις Βενεδικτινὸς τοῦ μοναστηρίου τῆς Ὀνας, ὀνόματι Πέ-
τρος Πόντιος, πρῶτος ἐδίδασκε τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ἀριθ-
μητικήν, τὴν ἱερὰν κατήχησιν καὶ τὰς ἐπιστήμας εἰς δύο ἀδελφοὺς
κωφάλλους, τέκνα τοῦ πρωτοστράτωρος τῆς Καστίλλιας. Ἐνεκα
δὲ ἐλλείψεων τακτικῆς μεθόδου τὸ ἔργον τοῦ ἀπωλέσθη μετὰ τὸν θά-
νατόν του. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Ἀββᾶς Δελεπέ κατε-
ρῶθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν κωφάλλων. Ἄνευ βι-
βλίων, ἄνευ μέσων, ἄνευ ὁδηγοῦ ἐξετέλεσεν ἡράκλειον ἔργον καὶ
ἐδημιούργησε θαυμάσιον τέχνην, διὰ τῆς ὁποίας δύναται τις νά συγ-
κοινοῇ μετὰ τῶν κωφάλλων. Ἐκτοτε τὰ δυστυχῆ ταῦτα ὄντα
μέ τὰ σημεῖα τῆς χειρὸς δύνανται νά ἐκπαιδεύωνται καὶ νά λαμβά-
νωσι χριστιανικὴν ἀνατροφήν. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον συσταίνει ἔτι
μᾶλλον τὴν μνήμην τοῦ Ἀββᾶ Δελεπέ εἰς τὴν γενικὴν ὑπόληψιν εἶ-
νε ὅτι, οὐ μόνον κατέβαλε πάσας τὰς νοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις ὑπὲρ
τῶν κωφάλλων, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν του κατεξόδευσεν
ἵνα χορηγήσῃ τὰ μέσα εἰς τὰ υἱοθετηθέντα τέκνα του καὶ μεταδώ-
σῃ εἰς αὐτὰ τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔλαβε, τοτέστι τὸν
λόγον καὶ τὴν ἀκοήν. Πολλάκις ἔσπερειτο καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων,
ἵνα περιθάλλῃ τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα. Τὸ ἔργον του δὲν
ἀπωλέσθη. Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' ἐπραγματοποίησε τὴν εὐχὴν τοῦ
ἀγαθοῦ τούτου ἀνδρὸς, συστήσας ἐν Παρίσις ἐθνικὸν Κατάστημα
γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐννεοκομεῖον τῶν κωφάλλων.
'Ο δὲ Ἀββᾶς Σικάρδος ὑπῆρξεν ὁ ἄξιος διάδοχος τοῦ Ἀββᾶ Δελεπέ.
(Ἀκολουθεῖ).

Τὸ ὀρφανό.

(Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους).

Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περίλυπο ἐμβρίνω,

Μὲ μάτι δακρυσμένο, μὲ πρόσωπο ὠχρό,

Γιατὶ νὰ σὰς χαρίσω δὲν ἔχω τὸ καύμενο

Οὐδ' ἓνα λουλουδάκι μυρσίνης δροσερό.

Μόνον νὰ ζῶ ἡ μοῖρα μου ἔγραψε, καὶ μόνον

Εἰς τῆς ζωῆς τὸ ὁρόμο θλιμμένο περπατῶ.

Πλὴν σήμερον ἐμπρός σας τὰ γέγραμμά μου σταυρώνω,

Καὶ ψάλλω τὸ ψωμάκι, ἀλλὰ δὲν τὸ ζητῶ...

Τῆς μοίρας ἀποπαίδι, 'σάν φθινοπώρου φύλλο,

Τὸ ἀσκοπὸ μου βῆμα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πλανῶ.

Κονεὶς δὲν μ' ἀγαπάει, κανεὶς δὲν μ' ἔχει φίλο

Γιατὶ δὲν ἔχω μάνα καὶ εἰμαι ὀρφανό!

Δὲν ἔχω μάνα! Μέσα εἰς αὐτὰ τὰ τρία λόγια

'Ερήμωσις καὶ πείνα καὶ κρύο κατοικεῖ.

Μοῦ ψάλλουν καὶ τὰ τρία φρικτῶδη μυρολόγια,

Σ' ἀγρία τονισμένη, φρενήρη μουσική.

'Αλλὰ παιδιὰ σάν βλέπω ἐκεῖ 'ποῦ διακονεῖω,

Νὰ λάμπουν εἰς τὸ μετὰξί, χαρούμενα, εὐτυχῇ,

'Απ' ὅλα τὰ κλά τους τὴν μάνα του; ζηλεύω...

—'Αχ! πῶς θὰ σ' ἀγαποῦσα μανούλα μου φτωχῇ!

Δὲν 'πρόφθασ' ἡ καύμενη φιλή νὰ μοῦ χάρισῃ,

Οὔτε νὰ με χαϊδέψῃ, οὔτε νὰ μ' εὐχηθῇ...

'Αλλοίμονον! εἰς ὅποιον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ζήσῃ,

'Απ' τὴν καλὴν του μάνα, χωρὶς νὰ φιληθῇ.

Προχθὲς εἰς ἓνα λειβάδει παιδιὰ εὐτυχισμένα

Ἐνα παιχίδι ὅλα ἐπαίζανε κοινόν.

—Μὲ παίζετε; τοὺς εἶπα: μὲ παίζετε καὶ ἐμένα;

—Δὲν παίζομε, μοῦ εἶπαν, ἡμεῖς μὲ τ' ὀρφανόν...

Ὡ, εἴθε σάν λουλούδια εἰς τῆς γῆς τὸ περιβόλι

Καθένας σας νὰ παίρνῃ δροσιὰ 'π' τὸν οὐρανόν,

Εἴθε νὰ ἔχουν μάνα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὅλοι,

Κ' ἐγὼ νὰ ἔμαι μόνον γιὰ ὅλους ὀρφανό. ΜΑΡΙΑ...

Πόθεν ἡ μεταξὺ ἡμῶν πολυτέλεια.

Δὲν ὑπάρχει θηρίον τόσον ἄγριον ὅσον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀτιμωρῆτως θανατίζει τὰς κοινωνίας καὶ κατατρώγει τὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ θηρίον τοῦτο ὀνομάζεται Πολυτέλεια.

Πᾶσα δύναμις ἀγρία καὶ πᾶσα βία ὑπέκυψεν εἰς τὸν λογικὸν ἄνθρωπον· ἡ πολυτέλεια ὅμως κατέβαλε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Τὰ θηρία ἐξημερώθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πολυτέλεια ἐξηγρίωσε τὸν ἄνθρωπον. Ἐκεῖνα ἀντέταξαν τὴν βίαν ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτῶν εἰλικρινείᾳ, ἤλθον εἰς ἄμεσον μετὰ τοῦ ἀνθρώπου πάλιν καὶ κατεβλήθησαν· ἡ πολυτέλεια ὑπεκρίθη, ἐκολάκευσε, κατέστη πόρνη ἀναίσχυντος καὶ ἐπιτηδεία, λύσαν πνέουσα κατὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τιμιότητος, ἐξηπάτησε τέλος καὶ κατέβαλε τὴν κοινωνίαν.

Δὲν πρόκειται περὶ τῆς πολυτελείας τῶν ἀνδρῶν—ἦτις μεταποιεῖ αὐτοὺς εἰς γυναῖκας—καθόσον μάλιστα τὸ κακὸν οὔτε τόσον εἶνε μέγα οὔτε ἐπὶ τοσοῦτον γενικόν. Ἐνταῦθα ὀλίγα θὰ εἰπωμεν μόνον περὶ τῆς πολυτελείας τῶν γυναικῶν, ἦτις ἀφανίζει τοὺς συζύγους, καταστρέφει τὰς οἰκογενείας, κλέπτει ἐκ τῶν παιδῶν τὸν ὁδολὸν τῆς ἀνατροφῆς καὶ μορφώσεως, ἀναστατώνει τὴν οἰκογενειακὴν εὐτυχίαν, ἐμβάλλει τὸν σῶφρονα εἰς πειρασμὸν καὶ τὴν ἀρετὴν εἰς ἀπελπισίαν. Καὶ ποῖος τῶν ἀνδρῶν δὲν συναισθάνεται ταῦτα πάντα; ποῖος οἰκογενειάρχης δὲν ὑπέφερε καὶ δὲν ὑποφέρει ἐκ ταύτης; ποῖος οἶκος δὲν εἶδε τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ διαρπαζομένην ὑπὸ τῶν γαμψῶν δυνάμεων τοῦ ὑπούλου τούτου τέρατος; Ἐν τούτοις οὐδεμίαν ἀνακαλύπτομεν περίεξ ἡμῶν ἀντίστασιν, οὐδεὶς ἀναφαίνεται μέλλων νὰ θέσῃ ἐμπόδιον εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ θηρίου τούτου. ὥς ἂν ἀπόκρυφός τι· δύναμις ἐκράτει τὰ χεῖλη ἡμῶν δεδεμένα, τὴν καρδίαν πρόθυμον καὶ τὸ θαλάντιον ἀνοικτόν... Ἐξοδεύσατε! εἶνε ἡ τιμωρία τῆς ἰδίας ἡμῶν κακίας! Σπαταλήσατε εἰς τῶν συζύγων σας τοὺς γελοίους καὶ ἐφημέρους στολισμούς! εἶνε ἡ τιμωρία τῆς ἰδίας ἡμῶν ἐξυφειώσεως.... Ἀφ’ οὗ ἅπαξ ὁ γάμος τὸ ἱερώτερον καὶ σπουδαιότερον τῆς κοινωνίας ἐχέγγυον ἐξε-

μεταλλεύθῃ τοσοῦτον ἐπονειδίστως καὶ κατέστη ἡ αἰσχροτέρα κερδοσκοπία, ἀφοῦ ὑπάρχουν συνειδήσεις ἀνεχόμεναι νὰ ἐλπίζωσι· ἐκ τοῦ γάμου τὸ μέλλον αὐτῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν, ἀφοῦ ἐξαγοράζονται παρὰ τῆς γυναικὸς οἱ πλειότεροι τῶν ἀνδρῶν ὡς κτήνη ὑπέκοντα εἰς τὴν θέλησιν τῶν δεσποτῶν των, τί δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ; ὁποῖαν θέλησιν, ὁποῖαν ἀντίστασιν δύναται τις νὰ περιμείνῃ ἐκ τοιούτων συζύγων κατὰ τῆς Λεοναίης ταύτης Ὑδρας, ἥτις ἐν μιᾷ στιγμῇ καταβροχθίζει τοὺς πόρους τῆς ἀρτισυστάτου οἰκογενείας;

Ἴδου ἐν ὀλίγοις διατί οἱ σύζυγοι ἐκτελοῦν τοσοῦτον προθύμως τῶν συζύγων αὐτῶν τὰς παραλόγους ὁρέξεις, ἰδοὺ διατί καίτοι ἐννοοῦντες πρὸς ποῖον βάρβαρον κατέρχονται δὲν τολμοῦν νὰ κρατήσουν τὰ βήματα ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τοὺς ὁδηγεῖ.

Δὲν ζητοῦμεν νὰ ἐπαναφέρωμεν τὰς ἀρχαίας ἐποχὰς τῆς Σπαρτιατικῆς λιτότητος. Φεῦ! οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἀνήκουν εἰς πολιτισμὸν ἄλλοιον τοῦ ἰδικοῦ μας καὶ δὲν εἶνε δίκαιον οὔτε νὰ τὰς ἀναλογισθῶμεν. Δὲν ζητοῦμεν νὰ περιβάλωμεν τὰ μαλθακὰ τῶν σημερινῶν γυναικῶν σώματα μὲ τῆς Πηνελόπης τὸ εὖνον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον μὲ τὰς ἰδίας τῆς χειρὸς ὕφαινε κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀνδρός της.... Γνωρίζομεν ὅτι τοιαῦται ἐλπίδες εἶνε χίμαιραι καὶ αἱ παρόμοιαι εὐχαὶ παραλογισμοί. Ἡμεῖς προσέτι δὲν πρόκειται κυρίως νὰ μεμψῶμεν τὰς γυναῖκας διὰ τὸ ὅτι στοιχίζουσιν ἀκριβὰ τὰ φορέματά των. Ὑπάρχει τεκνίον τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὑπουλότερον καὶ θηριωδέστερον, ὁ Συρμός! ἡ πασιῶλης μόδα! Πόσον ἀπαισιῶς ἡ λέξις αὕτη ἀντηγεῖ εἰς τὰ ὦτα πολλῶν συζύγων, οἵτινες εὐτυχεῖς ἄλλοτε στεροῦνται σήμερον τοῦ ἄρτου, ἀληθῶς τοῦ ἄρτου τοῦ ἐπιουσίου. Κατ' αὐτῆς λοιπὸν κηρύττομεν σήμερον τὸν πόλεμον, πόλεμον ἀδιάλλακτον μέχρι θανάτου, ὡς τὸν κατὰ τοῦ ὄψεως τοῦ Παραδείσου· ἀλλ' ἐκεῖνον κατεπάτησεν ἡ πτέρνα τῆς γυναικὸς, τοῦτον θὰ καταπατήσῃ τοῦ ἀνδρὸς ἡ πτέρνα. Ναί! ἐὰν θέλετε νὰ φέρετε ἐπαξίως τὸ ὑπερέχον τοῦ ἀνδρὸς ὄνομα, μὴ ἀποβλέψετε ποτὲ πρὸς τῆς γυναικὸς τὰ πλούτη, μὴ εἰπῆτε ἐν τῷ διαλογισμῷ ὑμῶν « εἰ λάβω γυναῖκα ἵνα γένω πλούσιος! » διότι τότε ἀντὶ γυναικὸς θὰ ἔχετε δεσπότην, διότι τότε οἱ πλειστοὶ ἐξ ὑμῶν θὰ ᾔσθῃ ὑπὸ τὸν γυναικεῖον ζυγὸν ἀσθενῇ ἀνδράποδα, ὠθούμενα πρὸς τὴν καταστροφὴν.

Εἶδατε ποτὲ γυναῖκας τινὰς ὁμοῦ πολυτελῶς ἐνδεδυμένας, γυναῖκας τοῦ συρμού; δὲν ὁμοιάζουν ἐργαστήριον ὀλόκληρον ὕρασμαίων, κοσμημάτων καὶ μύρων; Ἐν τούτοις δὲν ἔχετε ἐνώπιόν σας ἡ ῥάκη καὶ δυσωδίαν, ἀγυρτίαν καὶ ἀπάτην, ἀηδίαν καὶ ἐξευτελισμὸν, τὴν καταστροφὴν τέλος καὶ τὴν ἐξασχρίωσιν, ὥς τινες θέλουσι· καθ' ἡμᾶς δὲ, ἂν ὅχι ταῦτα, ἀλλὰ τοῦλάχιστον νοὸς μικρότητα, διότι οἱ μεγάλοι νόες εἶνε γνωστὸν καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῆς πείρας ὅτι πάντοτε ἐπεριρρόνησαν τὴν ματαιότητα, ὃ δὲ συρμὸς τί ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ αὐτὴ ἡ ματαιότης;

Μετὰ ἓνα μῆνα ἀπηντήσατε ἐκ νέου τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας; τὸ ἐργαστήριον μετεβλήθη, ὁ στολισμὸς των ἥλλξεν... εἶνε ἡ στενοχωρουμένη κακία, τὸ ἐλέγχον συνειδός. ὁ μετρημερισμένος κακοῦργος, ὁ ἀλλάζων μορφήν διὰ νὰ μὴν ἀναγνωρισθῇ. . .

Εἰσέλθετε εἰς πολλοὺς οἴκους ἀρκετὰ πτωχῶν οἰκογενειῶν· εἰς αὐτοὺς ἴσως ἀπαντήσετε τεκνίον, τὸ ὁποῖον νὰ ζητῇ παρὰ τῆς μητρὸς του ὀλίγον ἄρτον· ὁ ἄρτος αὐτὸς ἴσως ἐλλείπει· ἡ οἰκία παρουσιάζει ὄψιν πενίας καὶ ἐντούτοις παρατηρήσατε εἰς τὴν ἱματιοθήκην τῆς δεσποσύνης. Φορέματα ἀκριβᾶ ὅλως νέα ὑπάρχουν ἐκεῖ παρημελημένα, ἐκεῖνη ὅμως ζητεῖ ἄλλο παρὰ τοῦ ἀνδρός της· ἐκεῖνα ὅλα εἶνε ἄχρηστα, διότι δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμού! ὁ ἀνὴρ τυχράσεται, ἀγανακτεῖ· ἐκεῖνη ἐπιμένει. . . Τὸ παιδίον ἐστερήθη ἐκ νέου τὸν ἄρτον αὐτοῦ καὶ τὸ βιβλίον.

Πατέρες! ἡρώτησατέ ποτε τιμίους, φρονίμους καὶ εὐσυνειδήτους νέους νὰ σᾶς εἰπωσιν ὅποιαν ἐντύπωσιν προξενεῖ εἰς αὐτοὺς ὁ στολισμὸς ἐκεῖνος τῶν θυγατέρων σας; πλὴν τίς ἡ ἀνάγκη! ἐν τῇ σιγῇ αὐτῶν ὑπάρχει ἡ ἀπάντησις, ἐν τῇ ἀποχῇ τοῦ γάμου ἡ καταδίκη. Εἶνε πῦρ δι' αὐτοὺς ὁ στολισμὸς ἐκεῖνος τῆς ψευδοῦς φιλοκαλίας, τὸ ὁποῖον κατακαίει τὸν πλησιάζοντα· εἰς τὸ ἔγκλημα ὑπάρχει ἡ τιμωρία καὶ εἶνε τοσοῦτον τρομερωτέρα ὅσον δυσκολώτερα τὴν συναισθάνεται τις.

Ἄνδρες! ἀπὸ σᾶς ἡ κοινωνία ἀναμένει τὴν σωτηρίαν της· σᾶς ὑπεδείχθη τὸ μέσον. Εἶνε ἡ ἰδία ὑμῶν σωτηρία, τὸ ἴδιον ὑμῶν ὄφελος.

Γυναῖκες! μὴ κάμνετε νὰ φαίνωνται ὅτι ἔχουν δίκαιον οἱ κατή-

γοροί σας καὶ μὴ κάμετε νὰ σωπῇσωσι καταλυπημένοι οἱ ἐπαινέ-
ται σας. Δὲν εἶθε ποσῶς τοιουτοτρόπως εὐτυχεῖς· κατακλίνεσθε
ἐν ἀντιζήλιᾳ· ἔξυπνᾶτε ἐν παραλογισμῶ· ἡ καρδιά σας καθίστα-
ται ᾄδης, ὁ νοῦς σας ἐργαστήριον βασάνων· ἀγνοεῖτε τὴν εὐτυ-
χίαν καὶ μαραίνετε τὸ τρυφερόν· κάλλος τῆς νεότητος ἐν τῇ ἀθλιό-
τητι! καταργήσατε ἐξ ὁλοκλήρου τὸν συρμόν καὶ μετριάσατε τὴν
πολυτέλειαν· ἡ ὠραιότης σας θὰ γίνῃ καταφανής, ἡ ἀρετὴ σας θ'
ἀναγεννηθῇ· θὰ φέρετε τὴν εὐτυχίαν τῶν οἰκογενειῶν, τῆς κοινω-
νίας τὴν εὐδαιμονίαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 269.)

Ἄμα τηλεγραφικῶς ἦλθεν ἡ εἶδησις εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅτι ὁ βα-
σιλεὺς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Τουλῶνα, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐδιόρισε
διὰ κλήρου μεγάλην πρεσβείαν εἰκοσαμελῆ, ἥτις νὰ μεταβῇ εἰς
τὸν Πειραιᾶ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ βασιλέως ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ὁλης
συνελεύσεως.

Τὴν νύκτα τῆς 17 πρὸς τὴν 18 ἡκτωβρίου ὁ ἀτμοδρόμων ἐφάνη
περιπλέων τὴν ἔνδοξον θάλασσαν τῆς Σαλαμῖνος· οὐδὲ τὸ πα-
ραμικρὸν σύννεφον ἐκάλυπτε τὸ γλυκὺ πρόσωπον τοῦ ἑλληνικοῦ
οὐρανοῦ, καὶ οἱ στίλβοντες ἀστέρες ὠδήγουν τὸ βασιλικὸν πλοῖον
ἀσφαλῶς εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τὴν πρωΐαν πάντα τὰ εἰς τὸν Πειραιᾶ
σταθμεύοντα πλοῖα σημαιοστολισθέντα ἐχαιρέτισαν διὰ 21 κανο-
νοβολιτισμῶν τὴν ἐν τῷ λιμένι εἴσοδον τοῦ βασιλέως Γεωργίου· ἐπὶ
δὲ τῶν ἱστῶν, τῶν κεραίων καὶ τῶν καταστρωμάτων εἶχον ἀνέλθει
φαιδρὰ τὰ πληρώματα αὐτῶν, ἐνθουσιωδῶς ζητωκραυγάζοντα.
Περὶ ὥραν 10 π.μ. ὁ βασιλεὺς φέρων στολὴν συνταγματάρχου τῆς
ἐθνοφυλακῆς, ἐπεδιβάσθη εἰς τὴν μεγάλην βασιλικὴν λέμβον, ἐνῶ
τὰ τηλεβόλα ἐβρόντων, ὁ δὲ καπνὸς τῆς πυρίτιδος ἀνέβαινεν εἰς
τοὺς οὐρανοὺς. Εἰς τὴν ἀποβάθραν ἐπερίμενον ἡ μεγάλη πρεσβεία
τῆς συνελεύσεως μετὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς, ὁ γηραιὸς ναύαρχος
Κανάρης, ὁ Κ. Βουλγαρης, ὁ δῆμαρχος Πειραιῶς καὶ πλῆθος ἀξι-
ωματικῶν τῆς ξηρᾶς καὶ τοῦ ναυτικοῦ. Ἀφοῦ ἐπλησίασεν ἡ λέμβος

εἰς τὴν ἀκτὴν, ὁ Γεώργιος γλυκύτατος τὴν ὄψιν, φιλομειδῆς καὶ ζωηρὸς ἐπήδησεν ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας, ὁ δὲ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς αὐτὸν καὶ ἀμέσως ἀπήγγειλε τὴν ἐξῆς ὥραιαν προσφώνησιν.

« Βασιλεῦ, ἡ Ἑλλάς σκιρτῶσα ἀπὸ χαρὰν ἀνυμνεῖ τὸν Ἰψίστον διὰ τὴν εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος αἰσίαν ἐμφάνισίν Σου ! . . Χαιρετίζομεν εἰς Σέ, Βασιλεῦ, τὸν ἐκλεκτὸν ἡγεμόνα, τὸν ὁποῖον ὁ μεγαλόψυχος ἀναξ τῆς Δανίας προέπεμψε μὲ τοὺς ἀξιωματικονομήτους ἐκείνους λόγους τοὺς θαυμάσιους ἐγγαχαχθέντας εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν «Γίνου Ἑλλήν τέλειος, καὶ συνδίδητι διὰ δεσμοῦ ἀδιαρρήκτου μετὰ τοῦ καλέσαντός Σε λαοῦ . . . » Εὐλογημένος ὁ ἀποστελλόμενος πρὸς ἡμᾶς παρὰ Κυρίου, στεφανωμένος μὲ τοὺς ἑπτὰ ἀδάμαντας τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ἵνα ὑπὸ τὴν σκιὰν θαύματος εἰρήνης ἐκτελέσῃ ἀποστολὴν μεγάλην. »

« Σὲ τὸν ἐν ἀρεταῖς ἀνδρωθέντα ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇς ἡγεμόνα, θὰ βλάσωμεν εἰς τὸ ἐξῆς θαρραλέως τὴν ὁδὸν τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀναπτύξεως, ἧτις ἀμετατρέπτως ἄγει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἐθνῶν, εἰς τὴν κραταίωσιν καὶ τὴν ἀληθῆ δόξαν τῶν θρόνων. »

« Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις καὶ μετ' αὐτῆς ἅπανα ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ ἐκ μέσης ψυχῆς ἀναβοῶσιν « Ὁ συνταγματικὸς Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ὁ περιπόθητος ἡμῶν Γεώργιος ὁ Α'. ἔστω πλήρης ἡμερῶν καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ Παντοδυνάμου Ζήτω περικλητός! »

Ὁ βασιλεὺς μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσῃ ἑλληνιστὶ διένειμε τὴν ἐξῆς ἔντυπον προκήρυξιν πρὸς πάντας τοὺς Ἑλληνας.

« Ἑλληνες,

Ἀναβάνων τὸν θρόνον, εἰς τὸν ὁποῖον μὲ ἐκάλεσεν ἡ ὑμετέρα φῆφος, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ σᾶς ἀπευθύνω λόγους τινάς. »

« Οὔτε δεξιότητα οὔτε νοῦν δεδοκιμασμένον φέρω πρὸς ὑμᾶς· τοιαῦτα προσόντα οὐδὲ νὰ προσδοκᾶτε δύνασθε ἀπὸ τὴν ἡλικίαν μου. Ἀλλ' ὅμως σᾶς φέρω πεπολθῆσιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰλικρινῇ, ταυτίζων τὴν ἐν τῷ μέλλοντι τύγην ἐμοῦ μετὰ τῆς τύχης Ἰμῶν. Σᾶς ὑπόσχομαι ν' ἀφιερῶσω ὁλόκληρον τὴν ζωὴν μου ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας εὐτυχίας. »

«Ὁχι μόνον θά σεβασθῶ καὶ θά τερήσω εὐσυνειδότης τοὺς νόμους σας καὶ πρὸ πάντων τὸ Σύνταγμα, τὸν ἀκρογωνιαίον τοῦτον λίθον τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ θά ἀγατῶ καὶ θά ἐκτιμῶ τὰ ἔθη σας, τὴν γλῶσσαν σας καὶ πᾶν ὅ,τι ὑμεῖς λατρεύετε.»

«Θά παρακαλέσω τοὺς ἀρίστους καὶ δεξιωτάτους ὑμῶν νὰ με περιστοιχίσωσι χωρὶς νὰ ἐμβλέψωσιν εἰς προγενεστέρας πολιτικὰς διαφορὰς· μετὴν νοήμονα δὲ καὶ περρωτισμένην συνέργειάν των θά προσπαθήσω νὰ ἀναπτύξω πάντα τὰ ἀγαθὰ σπέρματα καὶ τοὺς ὑλικοὺς πόρους, τοὺς ὁποίους περιέχει ἡ ὠρεία πατρίς σας, ἀπὸ σήμερον δὲ καὶ πατρίς μου.»

«Σκοπὸς τῆς φιλοδοξίας μου θά ᾔνε νὰ καταστήσω τὴν Ἑλλάδα, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ, πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

«Ὁ Παντοδύναμος, ὁ ἐνισχύων τοὺς ἀθηνεῖς, εἴθε νὰ με χειραγωγήσῃ εἰς τὰς προσπάθειάς μου· εἴθε ποτὲ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ λησμονήσω τὰς πανδήμους ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας σήμερον δίδω πρὸς ὑμᾶς.»

«Ἐπὶ τούτοις ἱκετεύω τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἵνα σκέπῃ ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ἁγίαν καὶ σωτήριον σκέπην Αὐτοῦ.»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Μηνὶ ὀκτωβρίῳ τοῦ σωτηρίου ἔτους 1863.»

Πλησίον τῆς ἀποδέθρας ὁ δῆμος Πειραιῶς εἶχεν ἀνεγείρει μεγαλοπρεπῇ ἀψίδα (καμάραν), ὅπου μεταβὰς ὁ βασιλεὺς ἤκουσε τὴν προσφώνησιν τοῦ δημάρχου Πειραιέων. Αἱ βασιλικαὶ ἄμαξι ἦσαν ἐτοιμαί, καὶ ὁ βασιλεὺς, ἀναβὰς εἰς ἐξάψκπον ἄρμα καὶ παρκαλουθούμενος ἀπὸ τὴν μεγάλην πρεσβείαν τῆς ἐθνικῆς συνελύσεως καὶ ἀπὸ διακοσίας τοῦλάχιστον ἄλλας ἀμάξας πλήρεις πολιτῶν πάσης τάξεως, ἐκίνησε διὰ τὰς Ἀθήνας περὶ ὥραν 12ην. Ἡ παρὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα εἴσοδος τῆς πόλεως εἶχε καθωραϊσθῇ μετέραν μεγαλοπρεπῇ ἀψίδα, τῆς ὁποίας αἱ πτέρυγες ἐσχηματίζοντο ἀπὸ περίστυλον ὠρείου ρυθμοῦ. Πλήθος λαοῦ κατεκάλυπτε τὸν λόφον ἐκεῖνον καὶ παρετάττετο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς. Ὁ νεαρὸς ἡγεμὼν φθάσας, ἐχαιρέτα τὸ ὑποδεχόμενον αὐτὸν πλῆθος ἀσκεπῆς καὶ μετὰ βασιλικῆς ὄντως χάριτος· σταθεὶς δ' ὑπὸ τὴν ἀψίδα, ἤκουσε τὴν προσλαλιὰν τοῦ δημάρχου Ἀ-

θηνάων καὶ ἐδέχθη τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου προσφερθεί-
σας χρυσᾶς κλεῖδας τῆς πόλεως, μετὰ τὸ ὁποῖον λευκοενδεδυμένα
καὶ μυρσινοστεφῇ κοράσια ἔψαλον βασιλικὸν τινα ὕμνον. Ἀκο-
λούθως ἡ βασιλικὴ συνοδεία μετὰ τοῦ πλήθους ἀνῆλθεν εἰς τὴν
πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας, ὅπου ἡ ἐθνοφυλακὴ ἀνήγειρε κομφὸν τρό-
παιον. Ἐκεῖθεν διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Αἰόλου μετέβη ὁ βασιλεὺς εἰς
τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἐν τῷ νάρ-
θηκι ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ἡ ἱερὰ Σύνοδος καὶ οἱ παρεπιδη-
μοῦντες σεβάσμιοι Ἀρχιερεῖς, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐνδεδυμένοι τὰς
μεγάλας αὐτῶν ἱεραικὰς στολὰς. Ὁ φύλαγξ τῶν φοιτητῶν τοῦ
Πανεπιστημίου ἦτο παρὰ τεταγμένη ἐν τῷ ναῷ, ἔνθα ἐψάλη δοξο-
λογία, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἡ Α. Μεγαλειότης διὰ τῆς Ἑρμα-
ϊκῆς ὁδοῦ μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα, παρὰ κολουθούμενος ἀπὸ ὅλον τὸ
πλῆθος καὶ ἀπὸ τὴν πρεσβείαν τῆς συνελεύσεως, ἥτις ὁδηγήσασα
αὐτὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἀνεχώρησεν. Ὁ βασιλεὺς μετ' οὐ πολὺ ἀνε-
φάνη εἰς τὸν ἐξώστην τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐχαίρετίσθη τὸν λαόν, ὅστις
εὐφημίσας ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ εἴσοδος τοῦ Γεωργίου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ὑπῆρξεν ἀληθῆς θρί-
αμβος! Αἱ οἰκίαι τῶν ὁδῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας διέβηκεν, ἦσαν μυρ-
ιοστόλιστοι, οἱ δὲ ἐξώσται (μπαλκόνια) ἐκαλύπτοντο ἀπὸ τάπη-
τας καὶ εἰκόνας τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπὸ αὐτοῦς θάλλουσαι νεάνιδες
ἔρρανον μὲ ἀνθὴ τὸν διαβαίνοντα ἀνακτα. Τὸ ἐσπέρας ἡ πόλις ἐφω-
ταγωγῇ λαμπρῶς, ἡ δὲ Ἀκρόπολις παρίστανε μαγευτικὸν θέα-
μα· πυρίνη γραμμὴ διέτρεχε τὰς γηραιὰς ἐπάλξεις τῆς, καὶ ἐφαί-
νετο ὡς καταπληκτικὸν μετέωρον εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Διεκρίθησαν
προσέτι ἡ φωτοχυτὶς τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, ἡ τῆς ἐκκλησίας τῆς
Καπνικαρέας, ἡ τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ τοῦ Λυκαβητοῦ, ὅστις ἐφαίνετο
ὡσεὶ φλεγόμενος, καὶ ἡ τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας. Αἱ ὁδοὶ μέχρι
μεσονυκτίου ἦσαν ἀδιάβατοι ἕνεκα τοῦ συρρεύσαντος πλήθους. Ἡ Α.
Μεγαλειότης ἐξῆλθε δις τὸ ἐσπέρας ἐφ' ἀμάξης χαίρετώμενος ὑπὸ
τοῦ πλήθους καὶ ἀντιχαίρετῶν αὐτό.

Τῇ ἐπαύριον ὁ βασιλεὺς ἀνήγγειλεν ὅτι μέλλει νὰ παρουσιασθῇ
ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως, ὅπως δώσῃ τὸν ὄρκον. Ἀπὸ τῶν ἀνακτό-
ρων μέχρι τῆς συνελεύσεως παρετάχθη εἰς δύο γραμμάς ἡ ἐθνοφυλα-

κή καὶ ἡ φίλαγξ τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ πληρεξούσιοι περὶ τὴν 10 π. μ. συνήλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς συνελεύσεως, ἥτις εὐπρεπέστατα ἦτο διακεκοσμημένη διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς τελετῆς. Ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους καὶ αὐτοῦ τοῦ ὠραίου φύλου ἦτο τοσαύτη, ὥστε οἱ κκ. πληρεξούσιοι δυσκόλως εὕρισκον θέσιν δι' ἑαυτοῦς. Εἰκόσαμελῆς ἐπιτροπὴ ἐκλήρώθη πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ βασιλέως· περὶ δὲ τὴν 12 ὥραν εἰκοσι καὶ εἰς κανονοβολισμοὶ ἀνήγγειλαν τὴν ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα ἀναχώρησιν τῆς Α. Μεγαλειότητος, καὶ μετ' ὀλίγας στιγμὰς, ὅτε ὁ κλητὴρ ἀνεκραύγασε τρεῖς « ὁ βασιλεὺς ἔρχεται », ἅπαντες ἠγέρθησαν ὄρθιοι. Τότε εἰσῆλθεν ὁ Γεώργιος φέρων στολὴν ναυάρχου εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κόμητος Σπόνεκ, ἐκάθισεν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ προετοιμασθέντα βασιλικὸν θρόνον, καὶ παρ' αὐτῷ ἔλαβε θέσιν ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως. Ἀμέσως δὲ ὁ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς, φέροντες λαμπὰς ἀναμμένας, ἔψαλλον τὴν συνήθη τελετὴν, μετὰ τὴν ὁποίαν εἰς τῶν γραμματέων τῆς συνελεύσεως ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὸ ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου κανονίζεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν θὰ ἐξασκῇται ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ νέου πολιτεύματος. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ψηφίσματος σηκωθείς ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἔθεσε τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀνέγνωτεν ἑλληνιστὶ μετὰ σταθερὰν καὶ ἡχηρὰν φωνὴν τὸν ἐξῆς ὅρκον. « Ὁμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ διατηρῶ καὶ νὰ ὑπερασπίζω τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ νὰ φυλάττω τοὺς νόμους αὐτοῦ. » Μεθ' ὅ, ἀπαστθεὶς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὑπέγραψεν αὐτόν. Ἀκολουθῶς ἅπαντες οἱ πληρεξούσιοι ἀνεκραύγασαν τρεῖς « ζήτω ὁ βασιλεὺς », ἑκάτὸν δὲ καὶ εἰς κανονοβολισμοὶ ἀνήγγειλαν τὴν ὁρκομωσίαν τοῦ βασιλέως εἰς ἅπασαν τὴν πρωτεύουσάν. Μετὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐξηλθε συνοδευόμενος μέχρι τῆς μεγάλης πύλης ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὑπὸ τῆς συνοδείας τοῦ προέδρου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου τῆς συνέλευσης, ὑπὸ τοῦ ἀσκεπῆς καὶ χειρετίζων ἀνῆλθεν ἐφ' ἀμάξης καὶ μετὰ νέων ζητωκραυγῶν τοῦ λαοῦ, τῆς Ἐθνοφυλακῆς καὶ τοῦ στρατοῦ ἔφθικεν εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Τὸ ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας προσεφέρθη εἰς τὰ ἀνάκτορα δεῖπνον, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθισαν ἐξήκοντα καὶ δύο συνδαιτυμόνες· τὸ προεδρεῖον τῆς συνελεύσεως, τὸ ὑπουργεῖον, ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱεράς Συνόδου, οἱ πρέσβεις τῶν τριῶν δυνάμεων καὶ ὁ τῆς Δανίας, οἱ ὑποναύαρχοι Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ὁ νομάρχης Ἀττικῆς, ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἄτομα. Ὁ βασιλεὺς ἐκ δεξιῶν μὲν εἶχε τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως, ἐξ εὐωνύμων δὲ τὸν Σ. Μητροπολίτην. Ἡ τράπεζα ἦτο λιτοτάτη. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδείπνει μετ' ἀφελείας καὶ θάρρους, ὥς μετὰ οἰκείων, χαρίεις καὶ πρὸς πάντας ὁμιλῶν, ἐνῶ καθ' ὅλον τὸ δεῖπνον ἐπαίανιζεν ἡ μουσικῇ.

Τὴν ἐπαύριον (Κυριακὴν) ὁ βασιλεὺς φέρων ἑνδύμα πολίτου μετὰ τοῦ φρουράρχου τῶν ἀνακτόρων κ. Τριγκέτα καὶ τῶν δύο φίλων του Δανῶν, μετέβη πεζὸς εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως. Ἀπὸ τῆς προτερίας εἶχε διατάξει νὰ σηκώσωσι τὸν ἐντὸς τοῦ ναοῦ βασιλικὸν θρόνον, εἰπὼν ὅτι ἐν ὧ πινον τοῦ Θεοῦ διακρίσις δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ πάντες εἶνε ἴσοι, καὶ ἐκφράτας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μὴ ἐπαναληφθῶσι πλέον αἱ ζητωκραυγαὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Ὑψίστου, ἔνθα πάντας πρέπει νὰ κατέχη σέβας καὶ προσήλωσις πρὸς τὰ θεῖα. Εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν καὶ προχωρήσας ἐν μέσῳ τοῦ μετὰ σεβασμοῦ παραμερίζοντος πλήθους, ἐστάθη μετὰ ἱσταρωμένας τὰς χεῖρας· ὁρθὸς καὶ ἀσκεπὴς ἐντεῦθεν τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, μὴ θελήσας οὐδ' ἐπὶ τοῦ τάπητος νὰ πατήσῃ, τὸν ὁποῖον εἶχον στρώσει ἐπὶ τοῦτῳ ἐπὶ τοῦ ἑδάφους.

Ὁ Γεώργιος, διαμείνας ἐν τῷ ναῷ ἀπὸ τῆς 9) $\frac{1}{2}$ πρωΐνης ὥρας μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας, ὅπου καὶ τὸν σταυρόν του πολλάκις ἔκαμεν ὀρθοδόξως, καὶ πρὸ τῶν ἀγίων μυστηρίων κατὰ τὴν ἑξοδὸν των βαθυτάτα ὑπέκλινεν, ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ μυριάδος λαοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὅπου ἰδὼν παρὰ τὰς θύρας χωροφύλακας φρουροὺς, διέταξε νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀμέσως, εἰπὼν ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην φρουρῶν, διότι φρουρὸς Τοῦ εἶνε ὁ λαός.

Ἡ τρίτημερος πανήγυρις ἔληξε διὰ τῆς ἐκτελέσεως πυροτεχνημάτων κατὰ τὸ ἐσπέρας τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως. Τὸ θέαμα τῆς νυκτὸς ταύτης ἦτον ὅσον λαμπρὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τόσον καὶ πρωτοφανὲς ἐν Ἀθήναις.

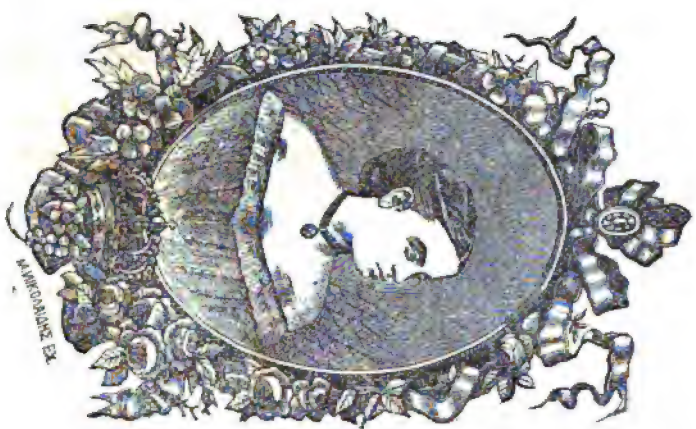
Τὰ πυροτεχνήματα κατασκευασθέντα ὑπὸ τοῦ πυροτέχνου Βρεντάνου, ἐμελλον νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Περὶ δὲ τὴν ἐγδοὴν ὥραν ἀνηγγέλθη ἡ ἀφίξις τῆς Α.Μ. καὶ ἡ μουσικὴ ἤρχισε νὰ παικνῆζῃ τὸν βασιλικὸν ὕμνον. Ὁ βασιλεὺς, πολιτικὰ ἐνδεδυμένος, διῆλθε μετὰ τῆς ἀκολουθίας του διὰ μέσου τοῦ συρρέουσantos ἀπέρου πλῆθους, καὶ ἀνέβη ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς κατέναντι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Χάριν συντομίας παραλείπομεν τὴν περιγραφὴν τῆς παραστάσεως τῶν πυροτεχνημάτων, λέγοντες μόνον, ὅτι ἐπὶ δύο ὥρας βασιλεὺς καὶ λαὸς κατεῖχοντο ὑπὸ μαγικῆς ὀπτασίας, ὀνειρευόμενοι κόσμον ἄλλον ἢ βλέποντες τοῦτον νὰ μεταβάλλεται καὶ νὰ παρουσιάζῃ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, τὸν χειμῶνα ἢ τὴν ἀνοιξιν, πυρῶδεις καὶ τὴν γῆν παλαίουσαν μετὰ τὸν οὐρανόν ! . . .

Τελευταῖον δὲ πάντων τῶν πυροτεχνημάτων ὑπῆρξεν ἡ διὰ μιᾶς φωταγώγητις τῆς ὅλης πλατείας, μεταβληθείσης αἰφνιδίως εἰς πολυκύμαντον πέλαγος φλογῶν. Συγχρόνως δὲ ὁ Λυκαβητός, ὁ τάφος τοῦ Φιλοπάππου, ὁ Παρθενὼν καὶ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον διέλαμπον ἀπὸ βεγγαλικά φωτὰ καὶ φωτοβόλους σφαίρας. Τοιαύτῃ ὑπῆρξεν ἡ τελευταία νύξ τῆς τριημέρου πανηγύρεως τῶν Ἀθηνῶν.

Σημ. Διιχνόπομεν ἐνταῦθα τὸν βίον τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ἐπιφυλαττόμενοι ἄλλοις ἢ συμπληρώσωμεν αὐτόν.

Περὶ θερμότητος καὶ θερμομέτρων.

Ἐπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ πάμ πολλα πράγματα, τὰ ὅποια αἰσθανόμεθα μὲν ἀδιακώπως, δυσκολευόμεθα δὲ καθ' ὑπερβολὴν, ὅταν θελήσωμεν νὰ τὰ ὀρίσωμεν. Τοιοῦτον τι εἶνε καὶ ἡ θερμότης. Ἄμα τρώψωμεν τὴν μίαν χεῖρα μὲ τὴν ἄλλην, ἀμέσως αἰσθανόμεθα καὶ τὰς δύο θερμάς· ὅταν πλησιάσωμεν εἰς τόπον ὅπου εὕρεται πῦρ, εὐθὺς αἰσθανόμεθα θερμότητά· τὸ θέρος μᾶς ἐνοχλεῖ ἡ θερμότης, τὸν χειμῶνα ἡ ἔλλειψις αὐτῆς μᾶς κίμνει νὰ κρυθώμεν. Ἀλλὰ τί πρᾶγμα εἶνε αὕτῃ ἡ θερμότης ; Οἱ φιλόσοφοι λέγουσιν ὅτι

DATA.

TEAPPIOZ.

ὕψεται λεπτότατον τι ρευστόν, ἀβχρὲς καὶ ἀόρατον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται θερμογόνον, καὶ τὸ ὁποῖον ἅμα εἰσχωρήσῃ εἰς σῶμά τι τὸ καθίστάνει θερμόν.

Ἡ θερμότης εἶνε δι' ἡμᾶς καὶ ἀπαραίτητον· δι' αὐτῆς μεταποιούμεν τὴν ζύμην εἰς ἄρτον· δι' αὐτῆς τὸ κρέας, τὰ ὄσπρια, τὰ λαχυνικὰ μεταμορφοῦμεν εἰς φαγητὰ νόστιμα· δι' αὐτῆς ἐνὶ λόγῳ ἐκτελοῦμεν ἀναριθμήτους ἐργασίας. καὶ τέλος· ζῶμεν δι' αὐτῆς, διότι ἂν ἐκ τῆς γῆς μας ἐξέλαιπεν ἡ θερμότης, εὐθὺς τὰ νερά ὅλα θὰ ἐπήγουντο, τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ θὰ ἐξηραίνοντο, τὸ αἷμα τῶν ζώων καὶ τὸ ἰδικόν μας θὰ ἐπάγονεν, ἡ ζωὴ μας θὰ ἐσθύνετο καὶ ἡ σφαῖρα μας ὅλη θὰ ἀπενεκροῦτο. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης δὲν θὰ μᾶς ἦτο ὀλιγώτερον ὀλεθρία· ἐπειδὴ τότε τὰ ὕδατα θὰ μετεβάλλοντο ὅλα εἰς ἀτμούς, ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἄστρα θὰ ἐκρύπτοντο, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τὴν μεγάλην ζέστην θὰ ἀπενήσχομεν ἀμέσως. Πόσον ἡ ἀπειρος τοῦ Θεοῦ σοφία καὶ ἀγαθότης δεικνύεται διὰ τῶν ἔργων του εἰς ἡμᾶς! καὶ ἡμεῖς οἱ ἀχάριστοι ἀντὶ νὰ θαυμάζωμεν καὶ νὰ δοξολογῶμεν κατ' ἐκάστην στιγμὴν, βλασφημοῦμεν αὐτὸν μὲ τοὺς θεσθίλους μας λογισμοὺς καὶ μὲ τὰς αἰσχροὺς μας πράξεις.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θερμότητος παρετηρήθη καὶ τὸ ἐξῆς. Καθὼς τὸ νερόν, ὅταν εἰσδύσῃ εἰς σῶμά τι, τὸ φουσκώνει καὶ αὐξάνει τὸν ὄγκον του, οὕτως ἡ θερμότης κάμνει τὰ σώματα, εἰς τὰ ὁποῖα εἰσχωρεῖ, νὰ γίνωνται μεγαλύτερα· τοῦτο λέγεται διαστολὴ τῶν σωμάτων. Ὅταν δὲ πάλιν τὰ σώματα ψυχρανθῶσι, γίνονται μικρότερα καὶ τοῦτο ὀνομάζεται συστολὴ τῶν σωμάτων.

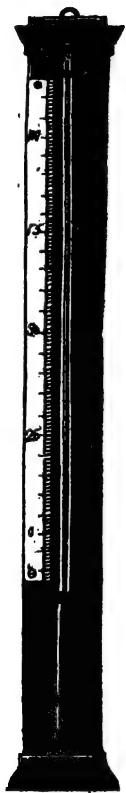
Πολὺ συχνὰ βλέπομεν πράγματα τὰ ὁποῖα, ἂν δὲν ὑπῆρχε διαστολὴ καὶ συστολὴ τῶν σωμάτων, δὲν θὰ συνέβαινον. Οὕτως ἂν εἰς ὑέλινον ποτήριον χύτωμεν θράζον τι ὑγρόν, τὸ ποτήριον θραύεται (σπαῖ)· διότι τὸ μὲν κάτω τοῦ ποτηρίου μέρος, τὸ ὁποῖον δέχεται τὸ θράζον ὑγρόν, θερμαίνόμενον διαστέλλεται, δηλαδὴ γίνεται μεγαλύτερον, ἐνῶ τὸ ἄνω, τὸ ὁποῖον μένει κενόν, οὔτε θερμαίνεται οὔτε διαστέλλεται· ἐπειδὴ δὲ ὁ ὕψος δὲν εἶνε ἐλαστική, θραύεται. Ἄν ὅμως χύτωμεν ὀλίγον μόνον ἀπὸ τὸ θράζον

ὕγρον καὶ δὲν τὸ ἀφίσωμεν εἰς τὸν πάτον τοῦ ποτηρίου, ἀλλὰ περιφέρωμεν αὐτὸ εἰς ὄλην τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειάν του, ἔπειτα δὲ χύτωμεν καὶ ἄλλο καὶ πρᾶζωμεν τὸ αὐτὸ πολλάκις, τὸ ποτήριον δὲν θραύεται· ἐπεὶδὴ τότε θερμινόμενον ὀλόκληρον, ὀλόκληρον καὶ διαστέλλεται. Εἰς πολλὰ μέρη οἱ θαρλεποιοὶ θερμίνουσι πρῶτον τὰς σιδηρὰς στεφάνας καὶ ἔπειτα περιζόνουσι δι' αὐτῶν τὰ θαρῆλια· διὰ δὲ τοῦ τρόπου τούτου σφίγγουσι αὐτὰ ὑ.ε.βολικῶς. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι, ἂν θάλωμεν εἰς τὸ πῦρ κάστανα ἄκοπα, αὐτὰ ἀφοῦ θερμανθῶσι καλὰ, ρήγνυνται (σκοῦν) μετὰ κρύτου· τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὰ κάστανα ἐμπεριέχουσι πολὺν ἄερα, ὁ ὁποῖος, θερμανθεὶς, τόσον διαστέλλεται, ὥστε δὲν χωρεῖ πλέον εἰς τὸ κέλυφος (τρώγλειον)· ὅθεν σχίζει αὐτὸ καὶ ἐξέρχεται μετ' ὄλην τὴν δύνάμιν τῆς ἐλαστικότητός του. Τὸ νερὸν ὅμως παρουσιάζει κατὰ περιέργον, τὸ ὁποῖον καλὸν εἶνε νὰ μὴ ἀποσιωπηθῇ ἐνταῦθα. Αὐτὸ θερμινόμενον μὲν διαστέλλεται ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς θερμότητός του καὶ διαστολῆς, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ θράσις· ψυχραίνόμενον ὅμως δὲν ἐξακολουθεῖ καὶ νὰ συστέλλεται ἀκατάπαυστα, ἀλλὰ ὀλίγον πρὶν παγώσῃ μένει στάσιμον, καὶ τότε εἶνε ἡ μεγαλητέρα του ἀνάπαυσις. Ἐπειτα δὲ ὅσον περισσότερον ψυχραίνεται, ἀντὶ νὰ συστέλληται, διαστέλλεται· ὥστε, ἂν ἀφίσωμεν τὸν χειμῶνα ἔξω εἰς τὸ ὑπαιθρον μίαν στάμναν γεμάτην ἀπὸ νερόν, τὸ νερὸν θὰ παγώσῃ· ὁ δὲ πάγος, ἂν τὸ ψῦχος ᾔῃνε πολὺ, θὰ διασταλῇ, καὶ ἐπεὶδὴ ἡ στάμνα θὰ ἐναντιόνηται εἰς αὐτόν, ἐκεῖνος θὰ τὴν σπάσῃ.

Ὅλα τὰ σώματα εὐρίσκονται ἐν τῇ φύσει εἰς τρεῖς καταστάσεις, δηλαδὴ εἶνε ἢ στερεά, ὡς ὁ σίδηρος, οἱ λίθοι, τὰ ξύλα· ἢ ὑγρά, ὡς τὸ νερὸν, τὰ ἅλατα κτλ. ἢ ἀερῶδη, ὡς ὁ περικυκλόνων ἡμᾶς ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, ὁ ἀτμός κτλ. Ἐκ τούτων τὰ μὲν ἀερῶδη διαστέλλονται καὶ συστέλλονται ὁμοιόμορφως καὶ περισσότερον τῶν λοιπῶν· τὰ δὲ ὑγρά δὲν διαστέλλονται μὲν ὅλα ὁμοίως, ἀλλὰ περισσότερον τῶν στερεῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πάλιν ἄλλα μὲν συστέλλονται καὶ διαστέλλονται περισσότερον, ἄλλα δὲ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων.

Ἐκ τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε εἴπομεν, εὐκόλως ἐννοεῖ τις ὅτι, ἂν

Θελήσωμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν διαστολὴν καὶ συστολὴν τῶν σωμάτων εἰς τὸ νὰ γνωρίζωμεν τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος, δὲν εἶνε ἀδύνατον, ἀλλ' οὐδὲ πολὺ δύσκολον· καὶ ἀκολουθῶς ὅτι τὰ μᾶλλον κατὰλληλα ἐκ πάντων τῶν σωμάτων διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην εἶνε τὰ ἁερῶδη, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑγρῶν ὁ ὑδράργυρος ἀπεδείχθη ὅχι ὀλιγώτερον κατάλληλος· ὅθεν καὶ εἰς τὰ περισσότερα τῶν ἐργαλείων διὰ τῶν ὁποίων μετρεῖται ἡ θερμότης καὶ τὰ ὁποῖα δι' αὐτὸ τοῦτο θερμόμετρα ὀνομάζονται, γίνεται γενικῶς χρῆσις τοῦ ὑδράργυρου.

Τῶν ἐργαλείων τούτων ἡ κατασκευὴ εἶνε τοιαύτη:

Λαμβάνουσι σωλῆνα ὑέλινον, τοῦ ὁποῦ το μὲν κάτω μέρος εἶνε κλειστὸν καὶ ἄρκετὰ εὐρύχωρον ἔνδοθεν (ἀπὸ μέσα), διὰ νὰ χωρῇ ποσότητά τινα ὑδραργύρου, τὸ δὲ ἐπὶλοιπον εἶνε στενόν, ὡς τρίχα σχεδόν, ὁμοιόμορφον (δηλαδὴ δὲν εἶνε ἀλλοῦ στενώτερον καὶ ἀλλοῦ φαρδύτερον) καὶ ἀπ' ἐπάνω ἀνοικτόν. Ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν τοῦτο μέρος εἰσάγουσιν εἰς τὸν σωλῆνα τὸν ἀπαιτούμενον ὑδράργυρον ἀφαιροῦν ὅλον τὸν ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενον ἀέρα διὰ τῆς πυρακτώσεως, καὶ κλείουσιν αὐτὸ ἀμέσως. Οὕτω κεκλεισμένον ὄντα τὸν σωλῆνα θέτουσιν ἐν τῷ πόγῳ ἀναλυομένου· ὡς ἐκ τούτου ὁ ἐν αὐτῷ ὑδράργυρος ψυχραίνόμενος συστέλλεται, συμμαζεύεται ὅσον δύναται ἐντὸς τοῦ εὐρυχώρου μέρους καὶ ἀφίνει οὕτω κενὸν (ἄδειον) τὸ πλεῖστον τοῦ στενοῦ. Τότε σημειώνεται μὲν 0 (μηδενικὸν) τὸ σημεῖον, μέχρι τοῦ ὁποῦ ὁ ὑδράργυρος κατέβη ἐν τῷ σωλῆνι. Ἀκολουθῶς βουτοῦσιν αὐτὸν ἐντὸς καθαροῦ βράζοντος ὕδατος εἰς μετάλλινον ἀγγεῖον.

Ἡ θερμότης εἰσχωροῦσα διαστέλλει τὸν ὑδράργυρον, ὁ ὁποῖος μὴ δυνάμενος νὰ ἐκτανθῇ μήτε πρὸς τὰ κάτω μήτε πρὸς τὰ πλάγια, ἀναβαίνει εἰς τὸ στενὸν τοῦ σωλῆνος, καὶ γεμίζει ἀρ-

κετὸν αὐτοῦ μέρος. Τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ὑδράργυρος κα-
ταντήσῃ, σημειώνεται μὲ τὸν ἀριθμὸν 100. Τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ 0
καὶ τῶν 100 διάστημα τοῦ σωλῆνος μοιράζεται εἰς 100 ἴσα μέρη,
τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται *θῆμοι*. Αἱ διαιρέσεις αὗται ἐπεκτείνονται καὶ
ἀνωθεν τῶν 100⁰, ἐξακολουθούτων τῶν ἀριθμῶν 101⁰, 102⁰
κτλ., καὶ κάτωθεν τοῦ 0, ἀρχίζοντων πάλιν ἀπὸ 1⁰, 2⁰ . . .
ἀλλὰ πρὸς διάκρισιν προτάττουσι τῶν τελευταίων τούτων τὸ ση-
μεῖον — ὥστε ἂν ἴδωμεν γραμμένον — 6⁰ πρέπει νὰ ἀνσγνώ-
σωμεν, ἔξ βαθμοὶ κάτωθεν τοῦ μηδενικοῦ, τοῦ σημείου 0 ἀναγνώ-
σκομένου «βαθμοί.»

Τοῦτο εἶνε τὸ ἑκατοβάθμιον λεγόμενον θερμόμετρον, οὕτως ὀνο-
μασθὲν ἕνεκα τῆς εἰς 100⁰ διαιρέσεως τῆς ἀπὸ τοῦ πάγου μέχρι
τῆς θάψεως θερμότητος. Τοῦτο μεταχειρίζονται εἰς Γαλλίαν καὶ
πολλὰ ἄλλα μέρη. Εἰς τόπους ὅμως τινὰς μεταχειρίζονται ἐν ἄλλο
θερμόμετρον, τοῦ Ρεωμύρου λεγόμενον, τὸ ὁποῖον διαφέρει ἀπὸ τὸ
πρῶτον, κατὰ τὴν διαίρεσιν μόνον, δηλαδή, ἀντὶ ἀπὸ τοῦ πάγου
μέχρι τῆς θάψεως νὰ διαιρῆται εἰς 100⁰, μοιράζεται μόνον εἰς
80⁰. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Ἀμερικὴν καὶ τινὰ ἄλλα μέρη εἶνε ἐν
χρῆσει τὸ τοῦ Φρενειτίου θερμόμετρον. Εἰς τὸ θερμόμετρον τοῦτο
ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀναλυομένου πάγου ἀντὶ νὰ σημειωθῇται μὲ 0,
ὡς εἰς τὰ δύο προηγούμενα, σημειώνεται μὲ τὸν ἀρ. 32⁰, ἡ δὲ
θερμοκρασία τοῦ βράζοντος ὕδατος μὲ 212⁰. Ἐκτὸς τῶν ἑνωτέρω
θερμομέτρων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα πολλὰ, δι' οἰνοπνεύματος ἢ
ἀτμοσφαιρικοῦ αἵρος κατσκευαζόμενα, τὰ ὁποῖα ἀρκούμεθα νὰ
ἀναφέρωμεν μόνον.

Ὁ περίπατος.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Β.

Εἰς πατὴρ εἶχε δύο τέκνα ὀνομαζόμενα Ἀλβῖνον καὶ Θεόδωρον,
τὰ ὁποῖα παρὰ πολὺ ἠγάπα. Κατεγίνετο μὲ αὐτά, ὅτε εἶχεν εὐκαι-
ρίαν, καὶ κατὰ τὰς ὥραιάς ἡμέρας τὰ ἠκολούθει εἰς τοὺς περιπάτους
των. Τοῦτο ἦτο ἡ μεγαλειτέρα του εὐχαρίστησις, διότι αὐτὰ περι-
τριγύριζον τὸν πατέρα των μὲ χαρὰν καὶ εὐχαριστοῦντο νὰ τὸν
βλέπωσι καὶ νὰ συνομιλῶσι μὲ αὐτόν. Ὅτε ἦλθεν ὁ χειμὼν καὶ

ἤρχισαν αἱ βροχαί, ἔπαυσαν διὰ πολὺν καιρὸν τοὺς περιπάτους των· Τέλος ἤλθε πάλιν ἡ ἐπιθυμητὴ ἀνοιξίς. Ἡ χιὼν ἦτο ἀναλελυμένη, τὸ πρᾶξινον γόρτον ἐφύτρωνε παντοῦ ἀπὸ τὴν ὑγρὰν γῆν, ἀπὸ δὲ τὸν ὑγρὸν, ζεστόν καὶ γαλαῶνον ἀέρα ἐσειόντο τὰ λεπτὰ φύλλα τῆς λείκας καὶ σημιῶδας (1).

Τώρα ἔτρεχον τὰ παιδία ὀδηγούμενα ἀπὸ τὸν πατέρα των ἔξω εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὅ,τι ταῦτα τὸ περυσμένον ἔτος εἶχον· ἰδοὶ ἔκαμε μετὰ τόσῃν διακοπῇ διπλασίαν ἐντύπωσιν εἰς αὐτά. Δὲν ἠμπόρουν νὰ χορτάσων νὰ βλέπουν τὰ μεγαλοπρεπῆ δένδρα (τὰ ὅποια τότε ὄχι πλέον γυμνὰ κλαδιὰ ὕψοναν πρὸς τὸν οὐρανόν), τὸν λαμπρὸν καθρέπτην τῆς λίμνης, εἰς τὸ βῆθος τίς ὁποίας δευτέρων οὐρανὸν ἔδλεπαν μὲ θαυμασμὸν, καὶ τὰ γαλαῶνα βουνά, τὰ ὅποια ἀπὸ μακρὰν ἔστεφανον τὴν ὥραϊαν χώραν. Ἡ ἐργασία τῶν φιλοπόων γεωργῶν, τὰ τραγοῦδια τοῦ κορυθαλοῦ καὶ αὐτὴ ἡ βραχνὴ φωνὴ τοῦ βατράχου ἠύξαναν τὴν χαρὰν των καὶ ἔφεραν εἰς τὴν μνήμην των ταύτην καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς ἀνοίξεως.

Μικρὸν βουναλάκι, τὸ ὅποῖον οὗτοι ἀνέδθησαν, ἔκαμε νὰ βλέπουν μακρύτερα. Τὸ βλέμμα των ἐχάθη εἰς τὸ εὐρύχωρον διάστημα, καὶ ἡ εὐχαρίστησίς των ὑπῆρξε σιωπηλὴ καὶ ἐκτεταμένη. Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν ἤδη νὰ δύσῃ. Σύννεφα λεπτὰ τοὺς ἑτοιγύριζαν καὶ κατέβαιναν εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐν ᾧ κατέβαιναν διελύοντο. «Ὁ ἥλιος δύει, τέκνα μου, εἶπεν ὁ πατήρ, διὰ τὴν σήμερον. Πόσον ὥραϊος καὶ εὐεργετικὸς εἶνε οὗτος ἀκόμη καὶ ὅταν χάνεται! Καὶ αὐριον θέλει σηκωθῇ πάλιν εἰς νέαν ζωὴν καὶ εἰς νέαν εὐεργεσίαν, καὶ τὰς εὐεργετικὰς του ἀκτῖνας θὰ στείλῃ εἰς τὴν γῆν.

Τώρα ἀνέτειλεν ἡ σελήνη καὶ ἐφάνητο ὡς ἑλαφρὸν πλοιάριον εἰς τὴν ἀντανάκλασιν τῶν κοκκινωπῶν δυντῶν. «Πόσον ὥραϊα εἶνε, εἶπεν ὁ Ἀλβῖνος, δὲν φαίνεται πάντοτε τοιαύτη.» «εἰς τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίας, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ· καθ' ἡμέραν αὕτη αὐξάνει καὶ τὸ φῶς τῆς αὐξάνει ἕως οὗ μᾶς δείξῃ γεμάτων τὸν δίσκον τῆς. Ἴσως σκεπάσῃ αὐτὴν ἐν ὅτῃ σὺννεφα καὶ τότε θέλει σκεπασθῇ ἡ θεὰ αὐτῆς ὡς νὰ ἔχῃ πένθος. Μετὰ τινα καιρὸν, θέλει μακρυνθῇ πάλιν.

(1) Εἶδος δένδρου.

λιν, ἕως οὐ τέλος ὅλως διόλου χαθῇ, ὥστε νὰ γείνη σωστή εἰκὼν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. « Ἐγὼ δὲν ἐννοῶ, εἶπεν ὁ Θεόδωρος, τί ἐννοεῖτε μὲ τούτους τοὺς λόγους. » « ὦ ναί ! εἶπεν ὁ Ἀλβῖνος· ἐγὼ γνωρίζω τί θέλετε νὰ εἴπητε· ὁ ἄνθρωπος αὐξάνεται καὶ μικρύνεται, διαλάμπει ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν γῆν, ἕως οὐ χάνεται καὶ κρύπτεται εἰς τὸν τάφον. » « Καὶ τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε σκεπάζουσι τὴν σελήνην ; ἠρώτησεν ὁ πατήρ. — « Τοῦτο δὲν γνωρίζω νὰ ἐξηγήσω, ἀπεκρίθη ὁ υἱός. — « Εἶνε αἱ δυστυχίαι, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουν εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶπεν ὁ πατήρ. Καμμία ψυχὴ δὲν ἔρυσεν ἀκόμη τὴν γῆν ὅλως διόλου ἡσυχος καὶ μὲ χαράν. Πᾶσα ψυχὴ εἶχε τὰς σκοτεινάς καὶ συννεφώδεις ἡμέρας τῆς. Ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἀθῶον καὶ ἀγαθὸν ἄνθρωπον ἀποσύρονται ταῦτα τὰ σύννεφα καὶ ἡ ἡσυχία τῆς ψυχῆς του μένει ἀπείρακτος· καὶ ἐν αὐτὸς τέλος ἀποχωρισθῇ ἀπὸ ἡμᾶς ὑπάγει ὄχι εἰς τὸν τάφον, ἀλλὰ λάμπει εἰς ἓνα ἄλλον τόπον αἰῶνος καὶ ἀμετάβλητος.

Ἦτο νύκτα· τὰ παιδία ἐπιάστησαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ πατρός των καὶ ἐπέτρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν μὲ σιωπὴν καὶ σκέψιν.

ΖΩΣΙΜΑΔΑΙ.

Καθὼς πολλὰ περιοδικὰ δ.ά νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς συνοδρητάς των δημοσιεύουν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν πρότυπα τοῦ τελευταίου συμμοῦ (φιγκουρίνια τῆς τελευταίας μόδας), τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, ἐπιθυμοῦντες περισσότερον τὸν στολισμὸν τῆς ψυχῆς παρὰ τοῦ σώματος, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὰς βιογραφίας τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰς ἀρετάς των ὄχι μόνον τὸν ἐκυτῶν των καὶ τὴν πατρίδα των ἐτίμησαν, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα μὲ τὸ παράδειγμά των ὠφέλησαν.

Παῦλος καὶ Μαργαρίτα ὑπῆρξαν οἱ καλότυχοι γονεῖς τῶν ἑξ ἀδελφῶν Ζωσιμάδων: Ἰωάννου, Θεοδοσίου, Ἀναστασίου, Νικολάου, Ζώη καὶ Μιχαήλου καταγόμενοι ἀπὸ ἓν χωρίον τῆς Ἡπείρου πλησίον τῶν Ἰωαννίνων, Γραμμένον ἐνομαζόμενον. Γεννηθέντες ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς ἐδιδάχθησαν παιδιόθεν νὰ σέβωνται τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀγαπῶσι τὸν πλησίον των ὡς ἑαυτοὺς. Καὶ ὁ μὲν πρωτότοκος Ἰωάννης νέος πολὺ

Ν. ΖΩΣΙΜΑΣ.

ἐτελεύτησεν· οἱ δὲ λοιποὶ πέντε ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὴν πατρίδα των, μετέβησαν εἰς τὴν φιλόξενον τότε Ρωσσίαν, ὅπου ὠδήγησεν αὐτοὺς ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐδόθησαν εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον. Ἐπειδὴ δὲ ὄχι μόνον μετὰ ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν εἰργάζοντο ἀλλὰ καὶ μετὰ τιμωρίαν μεγάλην, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑψώθησε τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν καὶ οἱ Ζωσιμάδαι ἤρξαντο καθὼς τὸ δένδρον τὸ ὁποῖον εἶνε φυτευμένον πλησίον εἰς ὄροσερὰν πηγὴν. Τοὺς Ζωσιμάδας συνίδεεν ὄχι μόνον ἡ ἀδελφικὴ συγγένεια, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐλάβεια καὶ ἡ πρὸς τοὺς ὁμοίους των ἀγάπη· διὰ τοῦτο καὶ οἱ πέντε ἐκ συμφώνου ἔπραττον τὰς πολυειδεῖς ἀγαθοεργίας, πραγματευόμενοι μετὰ τρόπον θεάρεστον τὸ τάλαντον, τὸ ὁποῖον εἰς αὐτοὺς ἐνεπιστεύθη ἡ θεία Πρόνοια.

Καὶ πρῶτον μὲν ἤρχισαν τὰς εὐεργεσίας των ἀπὸ τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των, τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Ἡπειρον. Καὶ δικαίως· διότι καθὼς ὁ ἐπιμελὴς γεωργὸς πρῶτος πρέπει νὰ γεύεται τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων, τὰ ὅποια μετὰ τοὺς κόπους του ἀνέστησε, τοιοῦτοτρόπως θηρώρησεν δίκαιον καὶ οἱ ἀείμνηστοι Ζωσιμάδαι, εἰς τὸν τόπον, ὅπου κατὰ πρῶτον εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, νὰ προσφέρωσι τοὺς πρωτοφανεῖς καρποὺς τῆς εὐσεβείας των. Χιλιάδας ταλλήρων ἔστειλλον καθ' ἕκαστον ἔτος, καὶ διὰ τοῦ μέσου πιστῶν ἐπιτρόπων διεμοίραζον αὐτὰ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην βοήθειας. «Πόδες ἐγίνοντο τῶν χωλῶν, ὀφθαλμοὶ τῶν τυφλῶν, πατέρες τῶν ἀδυνάτων», καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἰωβ. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τὰ βάθη τῶν σκοτεινῶν φυλακῶν, ὅπου δέσμιος πολλάκις ἐστέναζεν ἡ ἀθωότης, ἀπὸ τὰ νοσοκομεῖα, ἀπὸ τὰς καλύβας τῶν πτωχῶν, καὶ ἀπὸ τὰ σχολεῖα ἀνέβαινον εὐχαὶ πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῶν Ζωσιμάδων. Εὐχαριστοῦν οἱ νοσοῦντες τοὺς θεραπευτάς· οἱ ξένοι τοὺς ξενотρόφους, οἱ πάμπτωχοι τοὺς ἐλεηδότας, αἱ χῆραι τοὺς προστάτας, αἱ πτωχαὶ παρθένοι τοὺς προικοδότας, οἱ ὀρφανοὶ τοὺς πατέρας, οἱ πατέρες τοὺς παιδαγωγοὺς καὶ γενικῶς οἱ πολῖται τοὺς παντὸς εἶδους χαριτοδότας. Καὶ καθ' ὅλον μὲν τὸ ἔτος ἔπραττον τὰς τοιαύτας εὐεργεσίας, πρὸ πάντων ὅμως κατὰ πᾶσαν μεγάλην ἐορτὴν αἱ καλύβαι καὶ αἱ τράπεζαι τῶν πτωχῶν ἐπλημύρουν ἀπὸ τὰς ἐλεημοσύνας τῶν Ζωσιμάδων καὶ τοῦτο ἐγίνετο ὄχι ἐν ἡ δύο ἔτη ἀλλὰ εἰς διάστημα πεντήκοντα

θλουλήρων ἐτῶν· καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Ὀπειρον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς αὐτὴν ἀπόμεινεν ἡ χώραν εἰς τὴν ὁποίαν ἐκποικιστοῦσαν διεσκόρπιζον τὰς δωρεὰς τῶν, μίαν μόνην παρ' ὧν θεωροῦντες τὴν ἀρετὴν. Ἐκρόντιζον δὲ ὄχι μόνον πῶς νὰ τρέψωσι τοὺς πεινῶντας καὶ διψῶντας, νὰ ἐνδύωσι τοὺς γυμνοὺς, νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ φυλάττειν τοὺς ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ ἐξαπλώνωνται εἰς τὸ ἔθνος τὰ γράμματα, ἡ καλὴ ἀνατροφή καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβεια· ὅσοι ἐθεώρουν τὰς τοιαύτας εὐεργεσίας τοσοῦτον ἀνωτέρας ἀπὸ τὰς πρώτας, ὅσον ἡ ψυχὴ διαφέρει ἀπὸ τὸ σῶμα. Ὡς τοῦτο καὶ αἱ ἐλεημοσύναι αὐτῶν ἦσαν καθὼς ἡ θυσία τοῦ Ἀβελ εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεόν. Τίς ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς τῷ καιροῦ μας συνέδραμε περισσότερον εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἱερῶν ναῶν; οἱ Ζωσιμάδαι. Ἀπόδειξις δὲ ἡ εἰς τὰ Ἰωάννινα μητροπολιτικὴ ἐκκλησία καὶ ἡ τῆς ἁγίας Μαρίας καὶ ἄλλαι εἰς διάφορα μέρη τῆς Ὀπειρου καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ εἰς τὴν Νίκην τῆς Ρωσσίας μεγαλοπρεπὲς ἐκκλησία τῶν γραικῶν. Τίς ἀπὸ ὅλων τοῦ φιλομούτους συνέδραμε περισσύτερον εἰς οἰκοδομὴν καὶ συντήρησιν σχολείων, τὰ ὅποια εἶνε τὰ καταγῶγια τοῦ ἀνθρωπισμοῦ; ὅπου αἱ ψυχαὶ μορφονοῦνται καὶ ἠθικοποιοῦνται; οἱ Ζωσιμάδαι. Αὐτοὶ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων ἐπλήρουν πλουσιοπάροχα. Αὐτοὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν ἐσύστησαν. Αὐτοὶ ὑποτρόφους μαθητὰς ἡέτρεπον. Αὐτοὶ ἐδιόριζον βραβεῖα διὰ τοὺς καλοὺς μαθητὰς. Αὐτοὶ ἐσώσταιναν κοινὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια πτωχὰ καὶ ὀρφανὰ παιδιὰ ὄχι μόνον ἐδιδάσκοντο χωρὶς κανὲν ἐξόδον, ἀλλὰ καὶ βιβλία καὶ ὅ, τι ἐχρειάζοντο εὐρισκον δωρεάν. Καὶ ἂν ἀπὸ ἄλλο κανὲν μέρος σχολεῖον τι ἐξήτει τὴν συνδρομὴν τῶν, καὶ ἐκεῖνο ἀπελάμβανε τὸ ζήτούμενον. Τίς μὲ ἰδικὰ τοῦ ἐξοδα ἐπέλυνεν εἰς τὰς σημαντικὰς ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης νέους εὐσεβεῖς καὶ χρηστοθήεις διὰ νὰ σπουδάζωσιν; οἱ Ζωσιμάδαι. Κατεστράφη ἡ ἐνδοξὸς πόλις τῶν Ἰωαννίνων. Τίς μεταξὺ τῶν πρώτων πολιτῶν συνέτρεξεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν φιλανθρωπικῶν αὐτῆς καταστημάτων; οἱ Ζωσιμάδαι. Τὸ δὲ μεγαλύτερον καὶ καλλίτερον, ὅτι καὶ κληροδοτῆματα καὶ μεγάλα χρηματικὰ κεφάλαια κατέθεταν εἰς διαφόρους τραπεζάς, ἀπὸ τὰ ὅποια καὶ ναοὶ καὶ σχολεῖα καὶ νοσηκομεῖα νὰ διατηροῦνται καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς νὰ

δίδονται βοήθειαι. Τοιουτοτρόπως » ἐπληθύνθη καὶ ἐπερίσσευσεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ὁ ζῆλος τῶν Ζωσιμάδων.

Ὅταν οἱ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διαμένοντες Ἰουδαῖοι ἤθελον ποτε νὰ σταλῶσι πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτῶν, οἵτινες ἔζων αἰχμαλώτοι εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ ἱερὰ βιβλία, ἔγραφον πρὸς αὐτοὺς «στεύλατε πρὸς ἡμᾶς ἀνθρώπους διὰ νὰ τὰ παραλάβωμεν. » Οἱ ἀσίδμοι ὁμῶς Ζωσιμάδοι μὲ προθυμίαν καὶ μὲ ἰδιὰ τιν ἔξοδα ἔστελλον μυριάδας βιβλίων πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἀδελφούς τῶν καὶ πρὶν ἐκείνοι τὰ ζητήσωσιν. Ἐγνώριζον οἱ μακάριοι τὴν ἀνάγκαν τῶν ὁμογενῶν τῶν καὶ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν, ἣ ὅποια ἐμελλε νὰ προκύβῃ ἀπὸ τὰ βιβλία· πολλαπλασιάζουσι λοιπὸν τὰ χρήσιμα διὰ τὴν ἀνάγνωσιν βιβλία καὶ καθὼς ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ ἀνοίξας τὰς βασιλικὰς σιταποθῆκας ἔθροψεν ἐπὶ ἑτη τοὺς Αἰγυπτίους, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ φλογενέστατοι Ζωσιμάδοι ἀποξέναντες τὴν μεγάλην καὶ πλήρη ἀγάπης ἀποθήκην τῆς καρδίας των, τρέφουσι τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν οὐχὶ μὲ σίτον σωματικόν, ἀλλὰ μὲ ἔσπον ψυχιστὸν « τὸν στηρίζοντα καρδίαν ἀνθρώπου, » δηλ. μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὑπῆρχε θησαυρισμένος εἰς τὰ διδασκτικὰ καὶ ψυχωστικὰ ἐκείνα βιβλία. Πότα καὶ πότα ὥραία συγγράμματα ἤθελον βεβαίως καταστραφῇ μὲ τὸν καιρὸν, ἐὰν ἡ φιλογένεια τῶν Ζωσιμάδων δὲν ἐχορήγει τὰ μέσα τῆς τυπώσεως! Στέλλοντες δὲ πρὸς πάντας καὶ πανταχοῦ τὰ ἀνεκτίματα ταῦτα δῶρα, προστεκάλουν μαθητὰς καὶ διδασκάλους πλουσίους καὶ πένητας λέγοντες· « Καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε ἀνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς. » Ἀπὸ τοῦ 1796 μέχρι τοῦ 1842, ὅτε καὶ ὁ τελευταῖος τῶν ἀδελφῶν ἐτελεύτησεν, οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ δισκορπίζωσι τὸν σπόρον τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Καθὼς δὲ Μάρθα, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, διὰ ν' ἀποδείξῃ τὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ, λαβοῦσα μύρον πολύτιμον, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τοιουτοτρόπως καὶ αἱ Ζωσιμάδοι εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, μὲ ἀφρονίαν ἐξέχεον τὸν πλοῦτον αὐτῶν μέρος μὲν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, δηλ. διὰ νὰ θεραπεύωσι τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν, χηρῶν καὶ ὁρφανῶν, μέρος δὲ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, δηλ. διὰ νὰ προσφέρωσι τροφὴν πνευματικὴν καὶ ψυχωστικὴν.

θλοκλήρων ἐτῶν· καὶ ὅχι μόνον εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Ὑπειρον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν χώραν εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτοκοῦνταν διασκορπίζον τὰς θωρεάς των, μίαν μόνην περὶ δὲ θεωροῦντες; τὴν ἀρετὴν. Ἐκρόντιζον δὲ ὅχι μόνον πῶς νὰ τρέψωσι τοὺς πεινῶντας καὶ διψῶντας, νὰ ἐνδύωσι τοὺς γυμνοὺς, νὰ ἐπισκίπτωνται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ φιλακασιμένους, ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ ἐξαπλόκωνται εἰς τὸ ἔθνος τὰ γράμματα, ἡ καλὴ ἀνατροφή καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβεια· ὅτι ἐθεώρουν τὰς τοιαύτας εὐεργεσίας τοιοῦτον ἀντικείμενον ἀπὸ τὰς πρώτας, ὅσον ἡ ψυχὴ διαφέρει ἀπὸ τοῦ σώματος. Ὡς τοῦτο καὶ αἱ ἐλεημοσύναι αὐτῶν ἦσαν καθὼς ἡ θυσία τοῦ Ἀβελ εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεόν. Τίς ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς τῷ καιροῦ μας συνέδραμε περισσότερον εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἱερῶν ναῶν; οἱ Ζωσιμάδαι. Ἀποδείξαι δὲ ἡ εἰς τὰ Ἰωάννινα μητροπολιτικὴ ἐκκλησία καὶ ἡ τῆς ἁγίας Μαρίας καὶ ἄλλαι εἰς διάφορα μέρη τῆς Ὑπείρου καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ εἰς τὴν Νίξιν τῆς Ρωσσίας μεγαλοπρεπὲς ἐκκλησία τῶν γραικῶν. Τίς ἀπὸ ὅλων τοὺς φιλομούτους συνέδραμε περισσότερον εἰς οἰκοδομὴν καὶ συντήρησιν σχολείων, τὰ ὅποια εἶνε τὰ καταγῶγια τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὅπου αἱ ψυχαὶ μορφοῦνται καὶ ἠθικοποιοῦνται; οἱ Ζωσιμάδαι. Αὐτοὶ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων ἐπλήρουναν πλουσιοπάροχα. Αὐτοὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν ἐσύστησαν. Αὐτοὶ ὑποτρόφους μαθητὰς ἡέτρεπον. Αὐτοὶ ἐδιόριζον βραβεῖα διὰ τοὺς καλοὺς μαθητάς. Αὐτοὶ ἐσώσταιναν κοινὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια πτωχὰ καὶ ὀρφανὰ παῖδες ὅχι μόνον ἐδιδάσκοντο χωρὶς κανέν ἕξοδον, ἀλλὰ καὶ βιβλία καὶ ὅ, τι ἐχρειάζοντο εὐρισκον δωρεάν. Καὶ ἂν ἀπὸ ἄλλο κανέν μέρος σχολεῖον τι ἐξήτει τὴν συνδρομὴν των, καὶ ἐκεῖνο ἀπελάμβανε τὸ ζήτούμενον. Τίς μὲ ἰδικὰ τοῦ ἕξοδα ἐστελνεν εἰς τὰς σημαντικὰς ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης νέους εὐσεβεῖς καὶ χρηστοθήεις διὰ νὰ σπουδάζωσιν; οἱ Ζωσιμάδαι. Κατεστράφη ἡ ἑνδοξὸς πόλις τῶν Ἰωαννίνων. Τίς μεταξὺ τῶν πρώτων πολιτῶν συνέντερεξεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν φιλανθρωπικῶν αὐτῆς καταστημάτων; οἱ Ζωσιμάδαι. Τὸ δὲ μεγαλύτερον καὶ καλλίτερον, ὅτι καὶ κληροδοτῆματα καὶ μεγάλα χρηματικὰ κεφάλαια κατέθεσαν εἰς διαφόρους τραπεζάς, ἀπὸ τὰ ὅποια καὶ ναοὶ καὶ σχολεῖα καὶ νοσηκομεῖα νὰ διατηρῶνται καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς νὰ

δίδονται βοήθειαι. Τοιουτοτρόπως » ἐπληθύνθη καὶ ἐπερίσσευσεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ὁ ζῆλος τῶν Ζωσιμάδων.

Ὅταν οἱ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διαμείνοντες Ἰουδαῖοι ἠθλιγάν ποτε νὰ σταλῶσι πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτῶν, οἵτινες ἔζων αἰχμηλῶται εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ ἱερὰ βιβλία, ἔγραφον πρὸς αὐτοὺς «στellaτε πρὸς ἡμᾶς ἀνθρώπους διὰ νὰ τὰ περὶλάβωσιν. » Οἱ ἀσίδιμοι ὁμῶς Ζωσιμάδαι μὲ προθυμίαν καὶ μὲ ἰδιὰ τῶν ἑξοδᾶ ἔστελλον μυριάδας βιβλίων πρὸς τοὺς αἰχμηλῶτους ἀδελφούς τῶν καὶ πρὶν ἐκείνοι τὰ ζητήσωσιν. Ἐγνώριζον οἱ μακάριοι τὴν ἀνάγκαν τῶν ὁμογενῶν τῶν καὶ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν, ἣ ὅποια ἐμελλε νὰ προκύβῃ ἀπὸ τὰ βιβλία· πολλαπλασιάζουσι λοιπὸν τὰ χρήσιμα διὰ τὴν ἀνάγνωσιν βιβλία καὶ καθὼς ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ ἀνοίξας τὰς βασιλικὰς σιταποθήκας ἔθροφεν ἐπὶ τὰ ἔτη τοὺς Αἰγυπτίους, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ φιλογενέστατοι Ζωσιμάδαι ἀνοίξαντες τὴν μεγάλην καὶ πλήρη ἀγαπῆς ἀποθήκην τῆς καρδίας τῶν, τρέφουσι τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν οὐχὶ μὲ σίτον σωματικόν, ἀλλὰ μὲ ἔρπον ψυχιστὸν « τὸν στήριζοντ' αὐτοὶ καρδίαν ἀνθρώπου, » δηλ. μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὑπῆρχε θησαυρὸς μέγας εἰς τὰ διδακτικὰ καὶ ψυχωστικὰ ἐπιτελεῖν βιβλία. Πόσα καὶ πόσα ὠραῖα συγγράμματα ἤθελον βεβαίως καταστραφῇ μὲ τὸν καιρὸν, ἐὰν ἡ φιλογένεια τῶν Ζωσιμάδων δὲν ἐχορήγει τὰ μέσα τῆς τυπώσεως! Στέλλοντες δὲ πρὸς πάντας καὶ πανταχοῦ τὰ ἀνεκτίματα ταῦτα δῶρα, προστεκάλουν μαθητὰς καὶ διδασκάλους πλουσίους καὶ πένητας λέγοντες· « Καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε ἀνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς. » Ἀπὸ τοῦ 1796 μέχρι τοῦ 1842, ὅτε καὶ ὁ τελευταῖος τῶν ἀδελφῶν ἐτελεύτησεν, οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ δισκορπίζωσι τὸν σπόρον τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Καθὼς δὲ Μάρθα, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, διὰ ν' ἀποδείξῃ τὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ, λαβοῦσα μύρον πολύτιμον, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τοιουτοτρόπως καὶ οἱ Ζωσιμάδαι εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγθοῦ, μὲ ἀρθοῦσαν ἐξέχεον τὸν πλοῦτον αὐτῶν μέρος μὲν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, δηλ. διὰ νὰ θεραπεύωσι τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, μέρος δὲ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, δηλ. διὰ νὰ προσφέρωσι τροφὴν πνευματικὴν καὶ ψυχωστικὴν.

‘Ο Μεσσίας Σαβατιέ.

Γενικῶς ἐπιστεύετο ἐν Ἀνατολῇ ὅτι τὸ ἔτος 1666 ἔμελλε νὰ καταστῇ ὀνομαστὸν διὰ γενικῆς ἐπαναστάσεως. ‘Ο μυστηριώδης ἀριθμὸς 666 ὁ ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἐγένετο ἡ πηγή, ἐξ ἧς ἤντλειτο πᾶσα τοιαύτη ἰδέα. Οἱ χριστιανοὶ ἀνέμενον τὸν Ἀντίχριστον, εἰ ὀλωμενοὶ τὸν Δεδῶλ, καὶ οἱ ἰουδαῖοι τὸν Μεσσίαν.

Ἰσραηλῖταις τις ἐκ Σμύρνης Σαβατιέ καλούμενος ἐπωφελήθη τῆς περιστάσεως καὶ ἀνήγγειλεν ἐκ τὸν Μεσσίαν. Ἦτον εὐγλωττος μὲ φυσιογνωμίαν ἄσποκρεπῇ, ἐπροσποιεῖτο μεγάλην μετροφοσύνην, παρήγγελλε τὴν δικαιοσύνην, ὠμίλει ὡς ἀπὸ τρίποδος καὶ δημοσίᾳ ἐκήρυττε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου. Ἐξαξέιδευσεν εἰς Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν· ἀφῆρπασε δ’ ἐκ Διδόρου κόρη ν, ἣν ἔφερεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνθα ἤρχισε νὰ προσηλυτίζῃ τοὺς ὁμοειθεῖς αὐτοῦ.

Παρ’ Ἰουδαίους ὑπάρχει θεβαία παράδοσις ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ καταβῇ εἰς τὸν κόσμον μετὰ τοῦ Ἡλιοῦ· ἦτον ὅθεν ἀνάγκη ὁ Σαβατιέ νὰ ἀναγγελθῇ παρὰ τινος Ἡλιοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποίου τὸ τεχνασμα θὰ ἀπέβαινε χίμαιρα. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν εὗρε ραββῶν τινα, Νάθαν καλούμενον, πρόθυμον ὅπως παρστήσῃ τὸ μέρος του. Ὁ Σαβατιέ ἐκήρυττεν ὅτι ὁ Νάθαν ἦτον ὁ Ἡλίας, ὁ δὲ Νάθαν διεβεβλίωνεν ὅτι ὁ Σαβατιέ ἦτον ὁ Μεσσίας, ὁ λυτρωτὴς τῆς ἀνθρωπότητος· ἀμφοτέροι ἐπραξαν μεγάλας μεταβολὰς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Ἀπαντες οἱ Ἰουδαῖοι τῆς μικρᾶς Ἀσίας ὑπετάγησαν, εἰς δὲ τοὺς ναοὺς αὐτῶν ἀνεγινώσκοντο αἱ ἀρχαῖαι προφητεῖαι. Ἐν Σμύρῃ ὁ Σαβατιέ καθήρεισε τοὺς διδάσκοντας τὸν νόμον (ιερεῖς), οἵτινες δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀναγνωρίσωσιν, ἀντικατέστησε δὲ τούτους διὰ τῶν μᾶλλον εὐπειθῶν. Ὁ Νάθαν ἐξέλεξεν ἀπὸ Δαμασκὸν 12 ἀνθρώπους, ὅπως, κατὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, διοικήσωσι τὰς 12 φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ. Εἰς δὲ τῶν σφόδρα ἀδυσωπήτων ἐχθρῶν τοῦ Σαβατιέ ἐξέφρασε δημοσίως τὴν μεταμέλειάν του, κατέταξεν ἑαυτὸν μετὰ τῶν μαθητῶν του καὶ τὸν ὠμολόγησεν υἱὸν Θεοῦ.

‘Ο πασσῶς τῆς Σμύρνης ἐπέφθῃ νὰ θέσῃ ὑπὸ κράτησιν τὸν ἔχοντα τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἦτο Μεσσίας· ἀλλ’ ὑπερβολικὸς φόβος τὸν

ἐμπόδιεν. Ἐλ εὐθερος δὲ ὁ Σαβατιὲ ἀπῆλθε διὰ Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν ἱκανῶν τέρων αὐτοῦ μαθητῶν. Ὅτε δὲ ὁ Μ. Βεζύρης ἔμαθε τὴν ἄφιξίν του, τὸν ἐφυλάκισε. Πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἔτρεχον εἰς τὴν φυλακὴν καὶ δε' ἀργυρίου κατώρθοναν καὶ εἰσῆρχοντο εἰς αὐτὴν, ἐνθα ἡσπάζοντο τοὺς πόδας αὐτοῦ· οὗτος τοὺς ἐνουθέτει καὶ τοὺς ἡυλόγει. Ὁ λαὸς ἦτο σφόδρα δυσηρεστημένος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος τότε Μωάμεθ δ'. καὶ διὰ τοῦτο ὑπῆρχε φόβος μὴ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν Ἰουδαίων προξενήσῃ ταρχαὸς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Τοῦτου δ' ἐνεκα μετεφέρθη ὁ Σαβατιὲ εἰς τὸν Πύργον τῶν Διχρανεύλων. Πφήμη του τοσοῦτον ἐξηπλώθη ἐφ' ὅλης τῆς Εὐρώπης, ὥστε ἀπύκτως ἐδέχετο ἀπεσταλμένους ἐξ Ἰταλίας, Γερμανίας, Ρωσσίας, Γαλλίας καὶ Ὀλλανδίας, οἵτινες λίαν ἀδρώς ἐπλήθυνον ὅπως τοῖς χορηγηθῇ ἡ ἄδεια καὶ προσκυνήσωσι τοὺς πόδας αὐτοῦ. Πιστεύομεν δὲ ὅτι εἰς τοῦτο ὤφειλε πρὸ πάντων τὴν σωτηρίαν τῆς ζωῆς του. Τὰ θαύματά του ἐθορύβουν τὸ κοινὸν τοσοῦτον, ὥστε ὁ Σουλτάνος ἔσχε τὴν περιέργειαν νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτοῦ ὁ ἱδιος· πρὸς τοῦτο ὤθεν ὠδήγησαν τὸν βασιλεῖα τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἐνθα ὁ Μωάμεθ δ'. τὸν ἠρώτησε « εἰ σὺ εἶ ὁ Μεσσίας; » — « ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ εἰμὶ » ὑπεραύλισε, κακῶς λαλῶν τὴν Τουρκικὴν ὁ Σαβατιὲ. « Ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν ἀρμόζει εἰς Προφήτην » ἀντεῖπεν ὁ Σουλτάνος. « θαυματουργεῖς ; » « Ἐνίοτε » μετὰ μετριοφροσύνης ἀπήντησεν ὁ Μεσσίας. « Καλῶς » εἶπεν ὁ Σουλτάνος· « ἐπόταν ὅλως γῆμνός τεθεῖς εἰς τὸ ἄκρον τῶν βελῶν τῶν γραπτιωτῶν μου μείνης ἀβλαβής, τότε ὅλαι μετ' ἐμοῦ θὰ σὲ λατρεύσωμεν ὡς Θεόν. » Ἐντρομος ὁ Σαβατιὲ τότε ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σουλτάνου καὶ ὡμολόγησεν ὅτι τὸ θαῦμα αὐτὸ ἦτον ὑπὲρ τὰς δυνάμεις του. Διὰ ν' ὀποφύγῃ δὲ τὴν ἀνασκολόπισιν (παλούκωμα), εἰς τὴν ὁποίαν κατεδικάζετο, ἔγινε Μουτο υλμάνος, ἀσπασθεὶς τὸν Ἰσλαμισμὸν. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἐκήρυττεν ὅτι ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία πρέπει ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν θρησκείαν τοῦ Μεσσίου. Ἐν τούτοις οἱ τῶν ἀπωτάτων μερῶν Ἰουδαῖοι ἀκόμη πιστεύουσι τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ. Τοιοῦτοι δὲ εὐρίσκονται διασπαρμένοι καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Φυσική Θεογνωσία.

(Συνήχεια, ἴδε σελ. 266).

‘Ο ἀγαθὸς Πολύκαρπος σπογγίζων τοὺς δακρυσμένους ὀφθαλμούς του, εἶπεν· «Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὅστις ἔδειξες τὴν ἀγάπην καὶ εὐσπλαγχνίαν Σου διὰ τὸ ἄκακον τοῦτο παιδίον. Σὺ ἐλέησες τὰ δάκρυα τῆς δυστυχισμένης ταύτης κόρης, ἣ ὅποια νύκτα καὶ ἡμέραν ἐζήτει τὸ ἑλεός Σου. Σὺ πάλιν ἀποδίδεις εἰς τοὺς ἀγαθοὺς γονεῖς τὸ ἀγαπητὸν αὐτῶν τέκνον. Σὺ ὠδήγησες τὰ θήματα μου καὶ ἔκαμες, νὰ ἐβγῇ εἰς καλὸν ἡ ὁδοπορία μου, καὶ τοιουτοτρόπως ἐκέρδισαν πολὺν κόπον. Ἄς ᾔηε δοξασμένη εἰς τοὺς αἰῶνας· ἡ ἀγαθὴς καὶ ἡ φιλανθρωπία Σου!»

Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ γέρον μετὸν ‘Ερρίκον καὶ τὴν Μαργαρίταν εἰς τὴν καλύβην τοῦ χωρικοῦ, ἣ ὅποια ἦτο ἡμίσειαν σχεδὸν ὥραν μακρὰν ἀπὸ ἐκεῖ· ὁ δὲ μικρὸς υἱὸς τοῦ ποιμένου παρέδωκεν εἰς τὴν Μαργαρίταν τὸν σάκκον τοῦ Πολυκάρπου, αὐτὸς δὲ ἔμεινεν ἐκεῖ, διὰ νὰ φυλάττῃ τὸ κοίμινον.

‘Όταν ἔφθασαν εἰς τὴν καλύβην, ὁ ‘Ερρίκος, ὁ ὅποιος εἶδε τὸν χωρικὸν καὶ τὴν σύζυγόν του ὅτι ἔτρεξαν εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης καὶ μετὰ χαρὰν ἐδέχθησαν τοὺς ἐρχομένους, ἠρώτησε λέγων. «Αὐτοὶ εἶνε ὁ πατήρ καὶ ἡ μητέρα μου;» ‘Όταν ἤκουσεν ὅτι δὲν εἶνε, ἐλυπήθη πολὺ. «Αὐτοί, εἶπε, φέρονται τόσον καλοὶ καὶ εὐσπλαγχνικοὶ ἄνθρωποι, ὅσον δὲν πιστεύω νὰ ᾔηε οἱ γονεῖς μου· πολὺ ἐπαθυμῶ νὰ μείνω μαζὶ τῶν.» ‘Ο Πολύκαρπος, ὁ ‘Ερρίκος καὶ ἡ Μαργαρίτα ἀφοῦ ἔφαγαν καὶ ἀνεπαύθησαν ὀλίγον ἀνεχώρησαν διὰ τὸ παλάτιον, συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὸν νέον ποιμένα, τὸν υἱὸν τοῦ ἀγαθοῦ χωρικοῦ· πρὸς τὸ ἐσπέρας μετέβησαν εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ ἐπέρασαν τὴν νύκτα εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον εὐρισκόμενον χωρίον. Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν ἀνεχώρησαν πολλὰ πρῶτὶ μετὰ μίαν ἡμέραν τοῦ χωρίου, τὴν ὅποιαν μετὰ μεγάλην ἐπιτηδεύτητα ὠδηγοῦσεν ὁ ἄγιος ἐκεῖνος νεανίας, καὶ ἤλπιζον, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔμελλον νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ‘Είχενφέλσην.

‘Η ὁδοπορία ἐφαίνετο πολὺ εὐχάριστος τὴν πρώτην ἡμέραν· ὁ δὲ ‘Ερρίκος ἐχαίρετο μεγάλως διὰ τὸ ταξίδιον, τὸ ὅποιον κατὰ πρώτην φอรὰν ἔκαμνε μετὰ ἡμαξάν· ὅσα φρούρια καὶ χωρία ἀπαντοῦσαν

τοῦ ἐφάνητο ὅτι ἐκατοῦσταν ἀπὸ δεξιᾶ καὶ ἀπὸ ἀριστερά· καὶ καί τις φωνὴν ὅπου ἔδραπε φρούρια ἢ χωρίον ἡρώτα « μήπως εἶνε ἡ Ἐὐχενφέλση; »

Πρὸς τὸ ἐσπέραις τῆς δευτέρας ἡμέρας ἔφθασαν εἰς πυκνὸν τι δάσος, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ δρόμος ἦτο πολὺ τραχὺς καὶ δύσβατος, ὥστε μὲ δυσκολίαν ἐμπορεύσαν νὰ προχωρήσουν· ἤρχιστε δὲ νὰ φυσᾷ ἄνεμος πολὺ δυνατός· καὶ νὰ πίπτῃ βροχὴ ραγδαία· ἡ νύξ ἔφθασε, καὶ σκότος ἐκάλυψεν αὐτοὺς. Ἐναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ μείνωσιν εἰς ἓν ξενοδοχεῖον, τὸ ὁποῖον εὗρίσκειτο εἰς τὸ μέσον τοῦ δάσους, ἂν καὶ ἐγνωρίζον ὅτι δὲν ἦτο τόσον ἀσφαλές ἐξ αἰτίας τῶν ληστῶν· ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἐμδῆκαν εἰς αὐτό, καὶ ἀφοῦ ἔρχαν ὀλίγον ἐπλάγισαν νὰ ἀναπαυθοῦν, ὥστε τὴν αὔριον νὰ ἀρχίσουν πάλιν τὴν ὁδοπορίαν των. Λοιπὸν οἱ μὲν ἄλλοι κατακουρασμένοι ἀπὸ τὴν ὁδοπορίαν ἐκοιμῶντο ἡτυχᾶ· ὁ δὲ γέρον Πολύκαρπος, ὅστις εἶχε λάβει τὸν μικρὸν Ἑρρῖκον εἰς τὸ ἰδικόν του δωμάτιον, ἔμενε ἀγρυπνος καὶ γονυπετῆς πλησίον εἰς μίαν τράπεζαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἤναπτε κηρίον, καὶ προσηύχετο ἕως τὰ μεσάνυκτα.

Ἐξάρνα ἠκούσθησαν μεγάλαι ταραχαὶ ἔξω ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἄγρια φωνὰ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μὲ μεγάλην βίαν ἐκρουον τὴν θύραν καὶ τὰ παράθυρα. Ὅλοι ἐστηκόθησαν τρομαγμένοι, καὶ ὁ γέρον Πολύκαρπος ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ δωμάτιόν του. « Ἄχ, Θεέ μου! ἐφώνει πρὸς αὐτὸν ἡ Μαργαρίτα· φοβοῦμαι, ὅτι ἦλθαν οἱ λησταί, διὰ νὰ ἀρπάσουν πάλιν τὸν μικρὸν κόμητα. »

Ὁ Πολύκαρπος, ἄνθρωπος γενναῖος ἐκ φύσεως καὶ μὲ πολὺ θάρρος, εἶπε τότε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ξενοδοχείου. « Αἱ θύραι αὐταὶ δὲν δύνανται διόλου νὰ μᾶς προσταλέωσι· μόνος ὁ Θεὸς εἶνε βοηθὸς δυνατός· εἰς τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ ἃ ἔχωμεν τὰς ἐλπίδας μας· ἃ ἰδωμεν λοιπὸν, μήπως ἡμπορέσωμεν νὰ συεννοηθῶμεν μὲ τοὺς ἀνθρώπους τούτους χωρὶς νὰ ἔλθωμεν εἰς χεῖρας. »

Ταῦτα εἶπε καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν. Τέσσαρες ἀνδρες καλὰ ὥπλισμένοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καθεὶς ἐκράτει δαυλὸν πεύκης, ἐμδῆκαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, λέγοντες· « Ἐχομεν διαταγὴν νὰ πιάσωμεν ὅλα τὰ δωμάτια τοῦ ξενοδοχείου τούτου· ὁ ἀρχηγὸς ἡμῶν φθάνει μετ' ὅλγον, ἔχων μαζὴ τοὺς πολλοὺς στρατιώτας· ὅλον τὸ ξενοδοχεῖον

πρέπει νά μείνῃ εἰς τὴν διάθεσίν μας. » Ὁ Πολύκαρπος ἠρώτησε, τίς εἶνε ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ; ἡ δὲ ἀπόκρισίς των ἐπροξένησεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ μέγαν καὶ εὐχάριστον θαυμασμόν. Ἦτο ὁ κόμης Φριδερίκος, ὁ πατὴρ τοῦ Ἑρρίκου. « Ὁ κόμης, ἔλεγον οἱ στρατιῶται, δὲν ἠθέλησε μετὰ τὴν θεραπείαν τῆς πληγῆς του ν' ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ ἐξηκολούθει νὰ πολεμῇ, ἕως ὅτου συμπαρηθῇ ἔντιμος δι' αὐτὸν εἰρήνη. Τώρα πλέον ἀφοῦ εἰς ὅλον τὸ κράτος ἔγεινεν εἰρήνη, ὁ κόμης ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἴδια, φέρων μαζῇ του τοὺς στρατιώτας, οἱ ὅποιοι δὲν ἔπεσαν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης.

Ἡ εἰδησις τῆς εἰρήνης ἐχαροποίησεν ὅλους ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ μὲ προθυμίαν ἐφρόντιζον πῶς νὰ περιποιηθῶσι τοὺς γενναίους ἐκείνους ἄνδρας· διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ἐφέροντο πρὸς ὅλους ὡς φίλοι καὶ ἀδελφοὶ καὶ ἐζήτουν συγχώρησιν διὰ τὸν βάρβαρον τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἐφέρθησαν κατ' ἀρχάς, λέγοντες ὅτι ἡ ραγδαία βροχὴ καὶ ἡ ἀνεμοζάλη τοὺς ἔκχμε νὰ φερθοῦν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον· διηγοῦντο δὲ πρὸς τούτους, ὅτι πολλὴν ὥραν ἐπλανῶντο μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν δάσος, χωρὶς νὰ εἴμποροῦν νὰ εὑρουν τὸ ξενοδοχεῖον· ἀλλὰ τὸ κηρίον τοῦ ἐρημίτου ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγὸς καὶ ἐδοθήτηεν αὐτοὺς νὰ εὑρωσι τὸν δρόμον.

Ὁ ἀγαθὸς Πολύκαρπος ἐχάρη μεγάλως, ἀφοῦ ἤκουσεν ὅτι τὸ κηρίον τὸ ὅποιον ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν διὰ νὰ προσευχηθῇ, ὠδήγησε καὶ τὸν κόμητα πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐξ ὅλης καρδίας ἐδόξατε τὸν Θεὸν διὰ τὴν οἰκονομίαν ταύτην.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθασε καὶ ὁ κόμης, ἄνὴρ ὑψηλὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς μὲ πρόσωπον, εὐγενὲς καὶ ἥθος χαρῶπὸν καὶ ἡμερον. Ἄμα ἐμβήκε, παρῆλαθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του τὸν σεβάσμιον γέροντα καὶ διέταξε νὰ φέρωσιν ὀλίγον ἀπὸ τὸν ἰδικόν του οἶνον· ἀφοῦ δὲ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν ἐρημίτην τὸ πρῶτον ποτήριον, ἔλαθεν αὐτὸς τὸ δευτερον· καὶ προπίνων εἰς ὑγίαν αὐτοῦ ἐζήτησε κατὰ τὸ παλαιὸν γερμανικὸν σύστημα νὰ συγκρούσῃ τὰ ποτήρια.

« Ἐξ ὅλης καρδίας κατασπάζομαι σε, σεβασμιώτατε πάτερ, εἶπε· ὁ κόμης· ὕστερον ἀπὸ τοιαύτην ἐκστρατείαν καὶ εἰς καιρὸν τοιαύτης ἀνεμοζάλης τὸ νὰ εὐρίσκεται τις ὑποκάτω εἰς στέγην καὶ νὰ εὐρίσκε-

ται εἰς θερμὸν δωμάτιον εἶνε μὰ τὴν ἀλήθειαν πρᾶγμα πολὺ εὐχάριστον· ἀλλὰ πολὺ περισσότερον εὐχάριστον καὶ χαροποὺν εἶνε δι' ἐμὲ ἡ ἰδική σου ἀνέλιπτος παρουσία, τοῦ εὐσεβοῦς καὶ πιστοῦ φίλου μου, πρὸς τὸν ὁποῖον μὲ θάρρος ἀνοίγω τὴν καρδίαν μου καὶ ἐκφράζω τοὺς πόνοισ, ὅτινες τὴν καταθλίβουν. "Ολοὶ οἱ στρατιῶται μου εἶνε, καθὼς βλέπεις, εὐθυμοὶ καὶ εὐτυχεῖς, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ ἴδια μετὰ πολυχρόνιον καὶ αἱματηρὸν πόλεμον· ἐγὼ ὁμῶς, ὁ ἀρχηγὸς των, εἶμαι ὁ μόνος μετὰ τῶν αὐτῶν περὶ λυπῶς. Εἶμαι ἀνήσυχος διὰ τὴν οἰκογένειάν μου. "Οσον διὰ τὴν σύζυγόν μου γνωρίζω ὅτι ὑγιαίνει· ἀλλὰ διὰ τὸν μονογενῆ υἱόν μου, δὲν ἔλαβα καμμίαν πληροφορίαν παρὰ τῆς γυναικῶς μου, ἡ ὁποία εἰς τὴν τελευταίαν της ἐπιστολήν μοι ἔγραπεν, ὅτι κινδυνεύω νὰ μὴ ἴδω πλέον τὸν υἱόν μου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Σὺ, πάτερ, ἔχεις μὲ πολλοὺς εὐγενεῖς σχέσεις, τώρα δὲ ἔρχεται ἴσως ἀπὸ μακρὰν· εἰπέ μου λοιπὸν, γνωρίζεις πῶς εὐρίσκονται τὰ πράγματα εἰς τὴν Ἐίχενφέλτην; ἐὰν ἔχῃ καμμίαν εὐχάριστον εἰδησιν νὰ μοι δώτῃς, πολὺ θὰ μὲ εὐεργετήσῃς.»

Ἄλλοτε ὁ Πολύκαρπος ἀπεκρίθη χαρούμενος πρὸς τὸν κόμητα. — «Βέβαια ἔχω νὰ σοῦ ἀναγγεῖλω πολὺ χαροποιὰ πράγματα. Ὁ υἱός σου ζῇ καὶ ὑγιαίνει· εἶνε δὲ τὸ ἀγαπητότερον ἀπὸ ὅσα παῖδια ἐγνώρισα εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν.» — «Καὶ γνωρίζεις τὸν υἱόν μου;» ἀνέκραξεν ὁ κόμης μὲ πολλὴν ταραχήν. «ὦ! κάλλιστα τὸν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης, καὶ δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς ἀκόμη ὅπου τὸν εἶδον».

Τότε διεγέρθη ὁ γέρον πρὸς τὸν ἐκπεπληγμένον πατέρα ὅσα ἐγνώριζε περὶ τοῦ παιδίου, καὶ διὰ νὰ πιστεύῃ καλλίτερον τῷ ἔδειξε τὴν ὥραν εἰκόνα τῆς κομῆσεως. «ὦ! ναι· αὕτη εἶνε, ἔλεπεν ὁ κόμης, ἀπαράλλακτος μὲ τὸ πρωτότυπον· ἀμφιβάλλω ὁμῶς, ἐὰν ἀκόμη καὶ τώρα ἡ σύζυγός μου εἶνε τὸσον ζωηρὰ καὶ χαριτωμένη, ὅσον φαίνεται εἰς τὴν εἰκόνα. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ! πολλὰ, πολλὰ δεινὰ ὑπέπερεν εἰς τὴν ἀπουσίαν μου! Ἀλλὰ τὸ παιδίον, πάτερ, ποῦ εὐρίσκεται τώρα; — «Εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν» ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης. — «Εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν!» ἀνέκραξεν ὁ κόμης καὶ ἀνεπήδησε μὲ τόσῃν ὀρμῇ, ὥστε ἀνεποδογύρισε τὸ κάθισμα. «ὦ! διὰ τί δὲν μοι ἔδωκες αὐτὴν τὴν εἰδησιν, πάτερ, εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν; ὁ δὴγησόν με ἀμέσως, παρακαλῶ, πρὸς αὐτὸ».

Ὁ Παύκροπος ἔλαβε τὸ κηρίον ἀπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ ὁ κόμης ἠκολούθη αὐτὸν εἰς τὸ δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο τὸ παιδίον. Ὁ Ἑρρίκος ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κλίνης του ἡσυχος καὶ ἱλαρός, καὶ ἐφαίνετο ὡραῖος, ὡς ἄγγελος. Ὁ δὲ κόμης θαυμάζων ἀπὸ χαρὰν ἀνέκραγεν « ὦ Θεέ μου! ὅταν ἀνεχώρησα εἰς τὸν πόλεμον, ἀπῆρχα αὐτὸ νήπιον κλαυθμηρόζον, καὶ τώρα τὸ βλέπω χαριέστατον παιδίον! ὦ καλὴ καὶ φιλότατη μου σύζυγε, τώρα μόνον ἐννοῶ τὴν ἐπιστολὴν σου καὶ σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν φρόνημον φροντίδα τὴν ὅποιαν ἔλαβες, νὰ μὲ προφυλάξης ἀπὸ θλίψεων τόσο βλαπταίων! Ἑρρίκε μου, ἀγαπητέ μου Ἑρρίκε! ἐφώνησεν ἔπειτα πιάσας αὐτὸ ἀπὸ τὴν χεῖρα, καὶ καταφιλῶν αὐτὸ τρυφερώτατα· ἐξύπνησεν, τέκνον μου· ὁ πατήρ σου εἶνε ἐδῶ. » Ὁ μικρὸς Ἑρρίκος ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐκύτταξε τὸν πατέρα του· ἀλλὰ κυκλιμένος ἀπὸ τὸν ὕπνον οἷν ἐδύνάτω νὰ διακρίνῃ ὅ, τι ἔδλεπεν ἐμπρὸς του. Ἄφου δὲ μετ' ὀλίγον ἐξύπνησεν ἐντελῶς τὸ παιδίον καὶ ἔμαθεν ὅτι ὁ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὅστις μὲ τόσῃν ἀγάπῃν τὸ κατεφίλει, ἦτο ὁ πατήρ του, ἠγαλλίασεν αὐτὸν καὶ ἤρchiσε νὰ τὸν καταφιλή, καὶ τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔρρεον ἀπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς του ἔδρεχον τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς του. « Σὲ δοξάζω, Θεέ μου, ἔλεγεν ὁ ἄκακος Ἑρρίκος, ὅπου ἤκουσες τὴν παρακάλεισίν μου καὶ μᾶς ἀντάμωσες πάλιν μὲ τὸν ἀκριδὸν μου πατέρα· ἐγὼ πατέρα σὲ ἀγαπῶ, σὲ ἀγαπῶ πολὺ καὶ παρακαλοῦσα τὸν Θεὸν κάθε ἡμέρᾳ καὶ διὰ σὲ καὶ διὰ τὴν μητέρα μου. » — « ὦ τέκνον μου, εἶπε τότε ὁ κόμης διεισδυόμενος ἀπὸ τὰ δάκρυα, τῷ ὄντι χρεωστοῦμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν πανάγαθον Θεὸν διὰ τὴν ἐκπειρον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγάπην τὴν ὅποιαν ἔδειξε πρὸς ἡμᾶς· ἡ στιγμή αὕτη πρέπει νὰ μένη ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν μνήμην μας. » Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν σεβασμιον γέροντα εἶπεν « ὦ ἀγαθὲ πάτερ, μεγάλην σοὶ χρεωστώ εὐγνωμοσύνην καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἔχω ὄντι εἶνε ἀρκετὴ ἀνταμοιβὴ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ παιδίου μου. »

« Ἀλλὰ οἱ λησταί, ἀνέκραξε μὲ ἀγανάκτησιν μεγίστην, πρέπει νὰ πληρώσωσι πολλὴ ἀκριβὰ τὸ κακούργημά των τοῦτο. » Τὴν ἰδίαν λοιπὴν ἐκείνην νύκτα θέταξε καὶς γενναιοτάτους ἀπὸ τοὺς στρατιώτας του νὰ υπάγωσιν ἀμέσως καὶ νὰ συλλάβωσι τοὺς ληστὰς μέσῃ

εἰς τὸ σπήλαιόν των, καὶ δεσμίους νὰ μεταφέρωσιν αὐτοὺς εἰς 'Ει-
 χενφίλσπην· ἀκολούθως ἤρχισαν νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν 'Ερρίκον καὶ
 ἤθελον ἴσως ἐξημερωθῇ ἂν ὁ ἀγαθὸς ἐρημίτης δὲν ἐνθουμίζεν εἰς
 αὐτοὺς ὅτι εἶχον ἀνάγκην νὰ κοιμηθῶσι διὰ νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐ-
 ριον τὸν δρόμον των εὐθυσμοὶ καὶ ζωηροί.

(ἀκολουθεῖ).

Ὁ τυφλὸς ἐργάτης.

Εἰς 'Αρμάγην (Armagh) πόλιν τῆς 'Ιρλανδίας ἔζη τυφλὸς τις
 ὀνόματι Γουλιέλμος Κένετυ, ὅστις ἐπέσυρε τὴν θαυμασμὸν ἀπάν-
 των διὰ τὴν ἐπιδεξιότητά του. Κατεσκευάζε παντὸς εἶδους ἐργαλεῖα,
 ὠρολόγια, ἐκίπλα, χειροτεχνήματα καὶ πρὸ πάντων βραχιόλιους ἁ-
 σκουῖς. Ἐθιύμαζον δὲ πῶς ἄνθρωπος ἐστέρημένος τῶν ὀφθαλμῶν
 του, ἠδύνατο νὰ κατασκευάζῃ ἔργα τοσούτον πολὺπλοκα καὶ εὐχα-
 ριστοῦντο ὅσοι· ἤκουαν αὐτὸν καὶ διηγῆται τὰ ὅσα ὑπέφερεν. Ἰδοὺ
 πῶς ἀκροατὴς τι διηγεῖται τὸν θίον αὐτοῦ.

« Χρεωστῶ τὴν ὑπαρξίν μου εἰς πτωχὸν τινα ἐργάτην, ὅστις
 ἔζη ἐν τῇ χωρίῳ ἐλίγον ἀπέχοντι τῆς 'Αρμάγης. Ὅτε ἐγενή-
 θην, οἱ ὀφθαλμοί μου ἦσαν ἀνοικτοί· ἀλλ' ἀπώλεσα τὸ φῶς ἐν ἡ-
 λικίᾳ πάντε ἐτῶν. Ἡ μικρὰ αὕτη ἡλικία ἔκαμην ὥστε νὰ μὴ ἐν-
 νοήσω τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας ταύτης, ἂν καὶ ᾤσθάνθην αὐτὴν
 ὡς ἐκ τῆς ἀηδίας, ἐν ᾗ αἰφνυδίας εὐρέθην. Ζήσας μέλαι τῆς ἐπο-
 χῆς ἐκείνης μεταξὺ ἀντικειμένων, ὑπὲρ τῶν ὁράων ἐνδιαφερόμενη,
 εὐρέθην πάρευστα μόνος καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀπεράντου σκότους· Ἐν
 ταύτῃς ὁ κόσμος ὅλος, ὅστις εἶχε καταστήσει δι' ἐμὲ ἐρημος, ἤρχισεν
 νὰ πληθύνηται· καὶ, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς εἶχα λάβει γινώσιν τῶν
 πραγμάτων διὰ τῆς ὁράσεως, ἤρχισα ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ γνω-
 ρίζω αὐτὰ διὰ τῆς ἀφῆς καὶ τῆς ἀκοῆς. Ἐσυνήθισα νὰ κρίνω τὴν
 ἀπόστασιν διὰ τοῦ ἤχου καὶ νὰ μαντεύω τὴν φύσιν τῶν ἀντικειμέ-
 νων διὰ τῆς ἀφῆς, πλὴν αἱ ἀσκήσεις αὗται ἦσαν δι' ἐμὲ μᾶλλον
 ἀνάγκη παρὰ διασκέδασις. Βεβαίως θὰ διηγήσθε νύκτα πνὴ ἐν αἰ-
 πνίᾳ καὶ γνωρίζετε πόσον ὁ χρόνος φαίνεται τότε διεξοδικῶς καὶ πᾶ-
 σιν ἀηδῶν αἰσθάνεται τι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους—φαντασθῆτε
 λοιπὸν μίαν τοιαύτην νύκτα, πλὴν χωρὶς τέλος : . . Εἶπε ἀληθῶς

ὅτι εἶχα μερικά ἀθύρματα, μὲ τὰ ὅποια ἡδυνάμην ὀλίγον νὰ διασκεδάσω, πλὴν ἡ διασκεδάσις αὐτῆ ἤτον ἄνευ σκοποῦ καὶ μετ' ὀλίγον ἐκυριεύμην ὑπὸ ἀηδίας· ἀφ' ἑτέρου ἤκουα περίε μου νὰ οἰκτείρουν τὴν τύχην μου καὶ νὰ ἐλεεινολογοῦν τοὺς γονεῖς μου διὰ τὸ φορτίον, ὅπερ ὁ Θεὸς τοῖς ἐπέβαλεν. Ὁ οἰκτος οὗτος μὲ παρώργιζε καὶ δὲν ἡδυνάμην νὰ συνηθίσω εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἦμαι αἰωνίως αἰτία λύπης καὶ στενοχωρίας διὰ τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς μου. Ἡ σκέψις αὕτη σοβαρῶς μ' ἐπὶσχόλει καὶ ἀπεφάσισα νὰ κάμω τὸ κατὰ δύναιμι ὅπως ὠφελθῶ ἐκ τῶν ἄλλων αἰσθησέων μου. Ἡρχισα ἐπομένως νὰ ἐρευνῶ τὰ ἀθύρματα, τὰ ὅποια μοι εἶχαν δώσει καὶ ἀφοῦ τὰ ἀπετύνησα τεμάχιον πρὸς τεμάχιον, ἐγνώρισα ἀκριτὰ τὸν μηχανισμόν ὅπως κατασκευάσω ὁμοία. Τοιαυτὴ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη μου βιομηχανία. Ἡ ἐργασία αὕτη μ' ἰδίδεξε ὅτι ἡ θέλησις, βεβαιασμένη ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, δύναται τὸ πᾶν νὰ κατορθώσῃ· ἡθέλησα ὁδὸν νὰ ἀσπασθῶ ἐπαγγελμά τι, τὸ ὅποιον νὰ μὲ καταστήσῃ ἀνεξάρτητον, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐσπούδασα τὴν μουσικὴν. Οἱ γονεῖς μου, βλέποντες τὸν ζῆλόν μου καὶ τὰς προόδους μου, μ' ἐπεμψαν εἰς Ἀρμάγην διὰ νὰ μάθω τὸ βιολίον. Ἐν τούτοις δὲν περιωρίστην μόνον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μουσικῆς· ἐγίνωσκον ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἔχει τις ἀνάγκην πολλῶν πραγμάτων.

Ὁφελθεὶς λοιπὸν ὑπὸ τινος περιστάσεως, ἦτις μ' ἔκαμε νὰ διαμείνω πλησίον ἐνὸς ἐπιλοποιοῦ, ἔμαθα κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀναπαύσεώς μου νὰ κατασκευάζω διάφορα ἐπιπλά. Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ τινα καιρὸν εἰς τὸ χωρίον μου, ἐκέρδιζα διὰ τῆς νέας ταύτης βιομηχανίας περισσότερα χρήματα παρ' ὅσα μοι ἐχρειάζοντο διὰ νὰ ζήσω. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο οἱ γονεῖς μου εἶχαν καταστήσει γέροντες καὶ μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ἐργασθῶσιν, ἦλθαν πρὸς ἐμὲ ζητοῦντες βοήθειαν. Ἡ ἡμέρα αὕτη ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ἡ ὠραιότερα τῆς ζωῆς μου. Ἐγὼ τυπλὸς καὶ ἀνίκανος, ὅστις θὰ ἦμην θάρος εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, κατώρθωσα διὰ τῆς ἐπιμονῆς νὰ γίνω τὸ ὑποστήρηγμα αὐτῆς! Τοῦτο μοι ἐπέδειξε πόσῃν δυνάμει καὶ θάρros λαμβάνει τις ἐκτελὼν τὰ καθήκοντά του. Ἐντούτοις δὲν ἐμετράσα οὔτε τὰς προσπάθειάς μου, οὔτε τοὺς ἀγῶνας μου. Ἡ γόρρασα μερικοὺς ἀσκούς, οἵτινες ἦσαν ἀχρηστοὶ μετὸν σκοπὸν νὰ

τοὺς τελειοποιήσω. Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ἡδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω τὸν μηχανισμόν καὶ ἐπὶ τέλους κατεσκευάσα εἷνα τῆς ἐφευρέσεώς μου, ὅστις ἐπέτυχεν ἐντελέστατα.

Ἐπῆρχεν εἰς τὸ χωρίον ἔνθα διέμενα, ὥρολογοποιός τις, ὅστις ἡγάπα πολὺ τὴν μουσικὴν καὶ ἐπεθύμει νὰ τὴν μάθῃ. Μοὶ ἐπρότεινε λοιπὸν νὰ τῷ δώσω μαθήματα ἀσχοῦ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μοὶ διδάξῃ τὴν τέχνην του. Ἀποῦ ἔμαθα καὶ τὴν ἑάν ταύτην τέχνην, ἤμην εἰς κατάστασιν διὰ τῶν ποικίλων γνώσεών μου νὰ ὑποστηρίξω τοὺς γονεῖς μου, ὅτε δυστυχῶς ἀπώλεσα τὸν πατέρα μου καὶ μετ' οὐ πολὺ τὴν μητέρα μου. Μὴ ἐπιθυμῶν νὰ διαμένω πλέον εἰς τὸ χωρίον μου, τὸ ὅποσον μοὶ ὑπενθύμιζε τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην ἀπώλειαν, ἀποκατεστάθην εἰς Ἀρμάγην, ὅπου νυμφευθεὶς ζῶ πρὸ πολλοῦ εὐτυχῆς καὶ ἐν ἀνέσει. Τὸ μόνον πρᾶγμα ὅπερ ζητῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ εἶνε νὰ μοὶ χορηγῇ ὑγίαν, διότι ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον μοὶ ἔδωκεν ἐν-ἐξάντηλον θησαυρόν, χορηγῶν εἰς ἐμὲ ὑπομονὴν καὶ τὸν ἔρωτα τῆς ἐργασίας.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

ὑπὸ Α. Κ.

Ἡλικία τῶν ζώων.

Ἡ ἄρκτος σπανίως ζῇ ὑπὲρ τὰ 20 ἔτη· ὁ κύων καὶ ὁ λύκος ἐπίσης 20· ἡ ἀλώπηξ 10 μέχρι 14. Οἱ λέοντες εἶνε μακρόβιοι, φθά-νόντες σπανίως ἕως εἰς τὰ 70 ἔτη. Οἱ λαγωοὶ ζῶσιν 8 ἔτη. Εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐλέφαντες ἔζησαν ὑπὲρ τὰ 400 ἔτη. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν Πόρον, καθιέρωσεν εἰς τὸν ἡλιὸν ἐλέφαντα γυναικίως πολεμήσαντα ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τούτου· ἐπέλεσεν αὐτὸν Αἷ-αντα καὶ τὸν ἀπέλυσε, προσαρτήσας ἐπιγραφὴν εἰς τὸν λαιμὸν αὐ-τοῦ. Τὸ ζῶον τοῦτο εὐρέθη μετὰ 350 ἔτη.

Οἱ γοῖροι φθάνουσι μέχρι τοῦ 20 ἔτους· ὁ ρινόκερος μέχρι τοῦ 25. Εἰς ἵππος ἔζησεν 62 ἔτη, ἀλλ' ἡ μέση ἡλικία τοῦ ἵππου εἶνε 25—30 ἐτῶν. Οἱ βόες ζῶσιν 25 ἔτη.

Οἱ ζωολόγοι ὑποθέτουσιν ὅτι αἱ φάλαιναι ζῶσι 1000 ἔτη· οἱ δελφῖνες καὶ οἱ ξιφίαι φθάνουσι μέχρι 30 ἐτῶν. Εἰς ἀετὸς ἀπέθανεν ἐν Βιέννῃ ὑπερεκατοντούτης. Κύριός τις ἔχει τὸν σκελετὸν αὐτοῦ ζή-σαντος 307 ἔτη. Οἱ πελεκάνες ζῶσι μέχρις 100 ἐτῶν.

Ἀστεῖον ἀνέκδοτον.

Φριδερίκος ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, διαβάντων ἡμέραν τινα διὰ τοῦ Βραδεμβούργου, παρετήρησεν ὥρασιον νεάνιδα ἐξ ποδῶν περίπου τὸ ἀνίστημα· Διέταξε νὰ ὀδηγηθῇ αὕτη ἐνάσιον του καὶ, μαθὼν παρ' αὐτῆς ὅτι ἦτο θυγάτηρ πτωχοῦ τινος σκυτοτόμου, παρευθὺς ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Συνταγματάρχην τοῦ βασιλικοῦ τάγματος τῶν ἐκλεκτῶν σωματοφυλάκων εἰς Βερολίνον, διατάσσων αὐτὸν νὰ ὑπανδρεύσῃ ἀμέσως τὴν φέρουσαν τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸν ὑψηλότερον ἑλδρα τοῦ τάγματός του.

Ἡ νεῦνις διετάχθη νὰ φέρῃ τὴν ἐπιστολὴν εἰς Βερολίνον, ἀλλὰ δὲν ἐπληροφορήθη περὶ τοῦ ἐμπεριεχομένου· μὴ γνωρίζουσα δὲ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐγγράφη ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ μὴ ἔχουσα διαθέειν διὰ τοιαύτην μικρὰν ὑπηρεσίαν νὰ ταξιδεύσῃ εἰς Βερολίνον, ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν εἰς γραῖαν τινα γυναῖκα, ἥτις ἤθελε νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ, ἀνστηρῶς παραγγέλλουσα νὰ μὴ τὴν ἐγχειρίσῃ εἰς οὐδένα εἰμῆις εἰκείνων, εἰς τὸν ὅποιον διευθύνετο. Ἡ γραῖα ἀκριβῶς ἐξεπλήρωσε τὴν παραγγελίαν ταύτην. Ὁ συνταγματάρχης ἐξεπλήρωσε πολὺ, ἀναγινώσκων τὰ ἐμπεριεχόμενα τῆς ἐπιστολῆς καὶ θεωρῶν τὴν κομίστῃ, ἀλλὰ αἱ διαταγαί, τὰς ὁποίας ἐμπεριεῖχεν, ἦσαν θετικώταται, ἐπειδὴ ἦτο ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἰδίου βασιλέως καὶ ἀσφραγισμένη ὑπὸ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ· ὅθεν ὁ συνταγματάρχης διέταξεν ἀμέσως τὴν ἐκτέλεσίν των.

Ἡ ὁπάθεσις ἔμεινε μυστήριον μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐπαθῆμῃσε νὰ ἴδῃ τὸ νεωστὶ συζευχθέν ἀνδρόγυνον. Ἀλλὰ ἐξεπλήγη πολὺ ἰδὼν τὴν γραῖαν νέμψην καὶ ἡρώτησεν αὐτὴν πῶς ἐτόλμησε νὰ πράξῃ τοιοῦτον ἀπατηλὸν ἔργον. Ἡ πτωχὴ νεόνυμφος ἀπέκρινε ὅτι δὲν εἶχε πράξῃ κανέν ἀπατηλὸν ἔργον, διαβεβαιώνουσα τὸν βασιλέα ὅτι ὁ σύζυγός της δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ οὐδὲν παρὰ πᾶν κατ' αὐτῆς καὶ εὐχαριστοῦσα ταυτοχρόνως τὸν Φριδερίκον, διότι τῆς ἐπρομηθεύσε τοσοῦτον καλὸν σύζυγον.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

Ἐκ τῆς βιογραφίας τοῦ Φριδερίκου.

Ἀξιοσημείωτος ἀναγραμματισμός.

Ἦ τοῦ Ηλιάτου ἐρώτησις πρὸς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν. — «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;» ἐν τῇ λατινικῇ γράφεται οὕτω, «Quid est veritas?» καὶ οὕτως ἐκπεφρασμένη εὐρίσκεται εἰς τὴν Βουλγάρταν. Ταῦτα τὰ γράμματα μετατιθέμενα ἀποτελοῦσι τὴν ἀπόκρισιν, «Est Vir qui adest.» ἦτοι: ἔστιν ὁ ἐνώπιον σοῦ ἄνθρωπος.,

Ἡ καταλαλιά.

Ἡ καταλαλιά, λέγει ὁ λόρδος Βάκων, εἶναι εἰς τῶν φήρων, τοῦς ὁποίους τὰ ἔξοχα ὑποκείμενα πληρόνουσιν εἰς τὸ δημόσιον. Οἱ κάλισται ἄνθρωποι εἰσὶν οἱ τὰ μάλιστα ἡδικοημένοι δι' αὐτῆς.

Μῦθος κατὰ Λαφονταῖνον.

Δύο Σκύλοι καὶ νεκρὸς ὄνος.

Διαβαίνοντες δύο σκύλοι συντροφία μὴ ἡμέρα,
 Εἶδον ἐπὶ τῶν κυμάτων πλόντα ὄνον νεκρόν.
 —Φίλε μου, ἡ βρασίς σου ἐπειδὴ 'νε ὀξυτέρα
 Τῆς ἐμῆς, λέγει ὁ ὄνος, εἰς τὰ βάθη τῶν νερῶν
 Ἐκεῖ πέρον ρίψ' ἐν θάλαμῳ· φαίνεται νὰ πλῆθ' ἄντι,
 Ὅσον δύναμαι νὰ κρίνω μὲ τὴν ἀσθενῆς μου μάτι.

Εἶνε θῦδιον ἢ μήπως;

Εἶνε τις πνιγμένος ἵππος;

—Τί μᾶς μέλει τὸ τί εἶνε; ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος·
 Δι' ἡμᾶς εἶνε βεβαίως ἕως θησαυρὸς μεγάλος.
 Ἀλλὰ πῶς θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀποκτήσωμεν αὐτόν;
 Ἐδῶ καί τ' ἡ δυσκολία.

Καὶ τοῦ ρεύματος, ὡς βλέπεις, ἡ διάβασις πλστεῖα,

Καὶ τὸν ἀνεμὸν ἀντίπνουν ἔχομεν καὶ δυνατόν.
 Ἀλλ' ἰδοὺ, τὸ ὕδωρ τοῦτο ἔξ' ὀφθήσωμεν συνάμα,

Καὶ πιστεύω ἐν τῷ ἔμα

Φάρυγξ μας ὁ θαλάσσιος, ὡς ὁ μέγας Μακεδών,

Τὴν δυσχέρειαν θὰ λύσῃ καὶ τὸν γόρδιον δεσμὸν.

Πέραντα τὸ σῶμα τοῦτο ἔς τὰ ξηρὰ θά διαμείνῃ,
 Καὶ ἐφόδιον μιᾶς ὅλης ἐβδομάδος θά μᾶς γείνῃ. —
 Καὶ οἱ σκύλοι μας ἀμέσως ἄρχονται τῆς ἐργασίας·
 Πίνουν, πίνουν οἱ μωροὶ μας, πλὴν συμπτώματα δυσπνοίας
 Τοῖς ἐπέρχονται ἐξαίφνης, καὶ κατόπιν ἀλγεινὸς
 Θάνατος καταλαμβάνει καὶ τοὺς δύο των κοινῶς.

Τί δηλοῖ ὁ μῦθος οὗτος ; ἓνα πλάσμα ἐκλεκτόν,
 Ἐνα τῶν πολλῶν θνητῶν,
 Ἀντικείμενὴν τι ὅταν τὴν ψυχὴν του γαργαλίσῃ,
 Τί ἀδύνατον ; θά εἴπῃ, δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ.
 Πόσα σχέδια δὲν κάμνει, πόσους κόπους, πόσους δρόμους,
 Ἐπιμένων ν' ἀποκτήσῃ δόξαν καὶ πλουσίους δόμους ;
 Ὡ! τὰς κτήσεις μου ἀνίσως ἡδυνάμην νὰ αὐξήσω,
 Καὶ νὰ τὰς τετραγωνίσω !
 Τὰ κιβώτιά μου ὅλα θ' ἐγέμιζα λιρῶν
 Καὶ ταλλήρων ἀργυρῶν !
 Τῆς Σανσκριτικῆς θ' ἤμην καὶ γλωσσῶν ἄλλων εἰδήμων !
 Ἄν διέπρεπον προσέτι ὥς τις ἄκρος ἐπιστήμων !
 Ἴδου πέλαγος εὐχῶν·
 Ἴδου ποία ἀπληστία κυριεύει τὸν θνητόν !
 Ὅσα σχέδια ἐν μόνον πνεῦμα προτεπινοήσῃ,
 Ὅσα πράγματα εἰς μόνος ἤθελεν ἐπαθυμήσει,
 Εἰς ἀποπεράτωσίν των δὲν θά ἤρκει τετραπλῇ
 Μαθουσάλειος ζωή.

Λύσις τοῦ 5^{ου} αἰνίγματος.

Καπνίζει τὸ ἀτμόπλοιο, ὅπταν ταξιδεύῃ·
 Καπνίζει κ' ἡ ἐστία μας, ὅπταν μαγειρεύῃ.
 Ἀλλὰ τερπνότερος ἔστιν ὁ εἶνε ὁ τῆς θυσίας·
 Προσφερομένης ὑπ' ἀγνῆς καὶ καθαρᾶς καρδίας.

μία τῶν συνδρομητῶν σας
 ΣΟΦΙΑ θυγάτηρ ΔΑΜΠΙΣΗ.

Φιλανθρωπικά καθιδρύματα.

(Συνέχεις, ἴδε σελ. 287).

Περὶ ὀρφανοτροφείων, βρεφοκομείων, ἀσύλων, σωφρονιστηρίων, ἀποταμιευτηρίων κτλ.

—=—

Πάντα τὰ πολιτισμένα ἔθνη ἀνέκαθεν ἐθεώρησαν καθήκον ἱερὸν τὴν σύστασιν ὀρφανοτροφείων καὶ βρεφοκομείων. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι υἱοθέτουν τὰ τέκνα τῶν ὑπὲρ πατρὸς πεσόντων καὶ ἔτρεφον αὐτὰ εἰς τὸ Πρυτανεῖον δι' ἐξόδων τοῦ Κράτους, ὑπὸ δὲ τὴν χριστιανικὴν ἐπιρροὴν τὰ ὀρφανοτροφεῖα ἔλαβον τακτικὴν ὑπαρξιν καὶ ὅλαι αἱ πόλεις τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐφιλοτιμήθησαν ὅπως ἀνεγείρουν τὰ λαμπρότερα κτίρια διὰ τὰ ὀρφανὰ καὶ τὰ ἔκθετα τέκνα. Μόνον αἱ πόλεις τῆς ἀνατολῆς δὲν ἐμιμήθησαν τὸ θεάρεστον τοῦτο παράδειγμα καὶ ἐξαιρέσει τῶν ὀρφανοτροφείων Κερκύρας καὶ Ἀθηνῶν ἐν Ἑλλάδι, οὐδεμία πόλις τῆς Τουρκίας κατέχει κατάστημα τοῦ εἶδους τούτου δυνάμενον νὰ συγκριθῇ μὲ τὰ τῆς Εὐρώπης. Τὸ ὀρφανοτροφεῖον Ἀθηνῶν ἐσυστήθη κατὰ τὸ 1854, τὴν δ' ἀξίειπαινον ἰδέαν τῆς συστάσεως αὐτοῦ συνέλαβεν ἡ αἰδέμιος Κυρία Μαρία Ἰψηλάντου. Χάρις εἰς τὴν πρῶσάν τῆς πρῶν βασιλίσσης Ἀμαλίας τὸ ἀγαθὸν τοῦτο καθιδρύμα ἀπέκτησεν ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἐκ διαφόρων συνδρομῶν ἱκανὴν περιουσίαν. Τετρακόσαι χιλιάδες δραχμῶν ἐδαπανήθησαν πρὸς ἀνάγεσιν αὐτοῦ· συντηρεῖται δὲ ἐκ τῶν τόκων τῶν ὑπολοίπων κεφαλαίων καὶ δι' ἐκτάκτων συνδρομῶν διαφόρων ὁμογενῶν. Πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ δαπανῶνται κατ' ἔτος 40,000 δραχμῶν· διατρέφονται δὲ ἐντὸς τοῦ καταστήματος τούτου 80—90 κοράσια ὀρφανὰ πατρὸς τε καὶ μητρός. Διοικεῖται ὑπὸ τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Σιδηραμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν. Ἡ δὲ ἱατρικὴ ὑπηρεσία αὐτοῦ ἀνετέθη εἰς τὸν Ἰατρὸν Κ. Α. Ζήνῳ.

Κατὰ τὸ 1856 ὁ ἀείμνηστος Χατζῆ Κώστας ἐξ Ἠπείρου ἐστάθη ἐν Ἀθήναις δι' ἐξόδων τοῦ ἰδιαιτέρου ὀρφανοτροφείου· Ἐν αὐτῷ διατρέφονται 70—80 ἄρρενα τέκνα ἔχοντα ἡλικίαν 6—12 ἐτῶν, τὰ ὅποια ἐξέρχονται κατὰ τὸ 16 ἔτος τῆς ἡλικίας των. Δι-

δάσκονται δὲ ἐν αὐτῷ κατὰ πρῶτον ἀνάγνωσιν, γραφήν, κατήχησιν, ἱερὰν ἱστορίαν, ἰχνογραφίαν καὶ ἀριθμητικὴν· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ξυλουργικὴν, τὴν ραπτικὴν καὶ τὴν σκυτοτομίαν. Ἡ χρηματικὴ περιουσία αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς Δρ. 600,000· τὰ δὲ ἔξοδα συμποσούνται κατ' ἔτος εἰς Δρ. 30 χιλιάδας. Τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο καθίδρυμα διοικεῖται ὑπὸ ἐξαμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τρία μὲν μέλη διορίζει ἡ Κυβέρνησις, τρία δὲ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον.

Ἐν Γαλλίᾳ παρεκτός τῶν δημοσίων ὀρφανοτροφείων εἰς ἐκάστην πόλιν, ὑπάρχει πλησίον τῶν Παρισίων ὁ οἶκος τοῦ ἁγίου Κύρου (Saint Cyr) διὰ τὰς ὀρφανὰς κόρας τῶν εὐπατριδῶν, τὸ Πρυτανεῖον διὰ τὰ ὀρφανὰ τέκνα τῶν στρατιωτῶν, ὁ Αὐτοκρατορικὸς οἶκος τῆς λεγεῶνος τῆς Τιμῆς εἰς Saint Denis καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Πρίγκιπος ἰδρυθὲν τὸ 1856.

Πρῶτος ὁ Βικέντιος Παῦλος συνέλαβε τὴν ἰδέαν συστάσεως βρεφοκομείων εἰς Παρίσιους. Πρὶν τοῦ ἐναρέτου τούτου ἀνδρός, ὅστις ὑπῆρξεν εἰς τῶν μᾶλλον ἐνθέρμων ἀποστόλων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, τὰ ἔκθετα βρέφη ἦσαν ἐγκαταλελειμμένα εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως· τὰ δὲ περισσότερα ἀπέθνησκον ἐκ τῆς δριμύτητος τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης. Ὁ Βικέντιος Παῦλος, συγκληθεὶς ἐκ τῆς θέας τοιοῦτου οἰκτροῦ τῷ ὄντι θεάματος, ἐπορεύετο ὁ ἴδιος ἐν καιρῷ νυκτὸς πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἀθῶων τούτων πλασμάτων καὶ τῇ συνδρομῇ φιλανθρώπων τινῶν ἐσύστησεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Βίκτωρος οἰκίαν κατάλληλον διὰ τὰ ἔκθετα βρέφη.

Τὸ βρεφοκομεῖον Ἀθηνῶν ἐσυστήθη κατὰ τὸ 1859· τὴν δὲ ἰδέαν τῆς συστάσεως αὐτοῦ συνέλαβεν ὁ τότε δημαρχεὺς Κ. Σκοῦφος· ἐν τῷ βρεφοκομείῳ τούτῳ φέρονται ἐτησίως 130—140 ἔκθετα βρέφη. τὰ περισσότερα ἔχοντα ἡλικίαν ἀπὸ 24 ὥρων μέχρις ὀκτὼ ἡμερῶν. Πολλὰ κομίζονται ἐν καλῇ καταστάσει, ὀλίγα δὲ βαρέως πάσχοντα. Ἐκ τῶν προσαγομείων εἰς τὸ βρεφοκομεῖον ἡλίγα διατρέφονται ἐντὸς τοῦ καταστήματος, τὰ δὲ περισσότερα παραδίδονται πρὸς διατροφήν εἰς θηλαστράς. Μόλις δὲ φθάσουν εἰς ἡλικίαν 6—8 ἐτῶν πολλὰ ἐξ αὐτῶν υἱοθετοῦνται. Τὰ ἔσοδα τοῦ βρεφοκομείου ἀναβαίνουν εἰς 40,000 δρ., αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἐκ τοῦ δημοτικοῦ δα-

σμοῦ ἐπὶ τῶν εἰσπαγομένων ἐμπορευμάτων καὶ ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου.

Τὰ ἄσυλα ἐστυτήθησαν κατὰ πρώτην φορὰν εἰς Παρισίους μὲ σκοπὸν νὰ συνέρχωνται εἰς αὐτὰ τέκνα ἔχοντα ἡλικίαν οὐχὶ μικρότεραν τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἱκανῆς ἐπιτηρήσεως ἐκ μέρους τῶν γονέων των, ἐνασχολουμένων εἰς τὰ ἔργα των, θὰ ὑπέπεπτον εἰς τὸ ἐλάττωμα τῆς ὁκνηρίας. Κατὰ τὸ 1826 ὁ Κυρ. Cochon ἐξέτεινε τὰ καταστήματα ταῦτα καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν καὶ ἔθεσεν αὐτὰ ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν συλλόγου Κυριῶν ἀφοσιωμένων εἰς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας. Ἡ πρόσφατος δὲ σύστασις τῶν φαντῶν συμπληροῖ τὸ σύστημα τῶν ἀσύλων. Εἰς τὰς φάντας εἶνε δεκτὰ τέκνα μικρότερα τῶν τριῶν ἐτῶν μὴ δυνάμενα νὰ λάβουν παρὰ τῶν γονέων των τὴν ἀπαιτουμένην περίθαλψιν καὶ διατροφήν.

Αἱ γεωργικαὶ ἀποικίαι ἣ σωφρονιστήρια εἶνε φιλανθρωπικὰ καταστήματα σκοπὸν ἔχοντα τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἀποπλανηθέντων ἐφήβων ἣ τὴν προφύλαξιν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ἀπωλείας. Μεταξὺ τῶν καταστημάτων τούτων τὰ μὲν, καθὼς ἡ ἀποικία Metzgray ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὸ γεωργικὸν κατάστημα τῆς Μασσαλίας, δέχονται νέους μέχρι τῆς ἡλικίας 14 ἐτῶν, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἐγκαταλείψεως ὑπέπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης ἕνεκα πταίσματός τινος· τὰ δέ, ὡς ἡ γεωργικὴ ἀποικία τοῦ Petit-Bourg καὶ ἡ τοῦ Ostrad πλησίον τοῦ Στρασβούργου, δέχονται πτωχὰ καὶ ἐγκαταλελειμμένα τέκνα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ προφυλάξουν αὐτὰ ἐκ τοῦ κακοῦ παραδείγματος. Τὰ ἀγροτικὰ ἔργα, ὁ καθαρὸς ἀήρ τῆς ἐξοχῆς, ἡ κανονικότης τῶν ἐργασιῶν ἔχουσι σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν νέων τούτων. Ἀπ' ἐτέρου ὁ ἥτυχος καὶ τακτικὸς οὗτος βίος, ἡ ἐνασχόλησις καὶ αἱ συνεχεῖς πατρικαὶ συμβουλαί, αἱ λαμβάνουν, ἐπαναφέρουν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδὸν καὶ τοὺς ἀποδίδουν εἰς τὴν κοινωνίαν χρηστοὺς καὶ τιμίους πολίτας. Εἰς ἀμφότερα τὰ καταστήματα ταῦτα οἱ νέοι ἀποικοὶ διδάσκονται τὴν βιομηχανίαν τὴν

γεωργίαν, τὰς τέχνας, τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς, τὴν τάξιν, τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν καλὴν διαγωγὴν.

—ο—

Ἀποταμιευτήρια καλοῦνται αἱ ἰδιωτικαὶ τράπεζαι, ἐν αἷς οἱ πτωχοὶ ἐργάζαι ἐναποθέτουν τὰ ἐξοικονομηθέντα χρήματά των μὲ σκοπὸν παραγωγῆς ἱκανῆς ποσότητος ἐκ τῶν ἐτησίων τόκων. Τὰ ἀρέλιμα ταῦτα καταστήματα, συστηθέντα τὸ πρῶτον εἰς Παρισίους τὸ 1818, ἐξηπλώθησαν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Οἱ διαχειρισταὶ τῶν καταστημάτων τούτων ἐκλέγονται μεταξὺ τῶν πλείον ἐμπόκληπτων πολιτῶν καὶ διευθύνουν ἀριστὶ τὴν μικρὰν παρουσίαν τῶν πτωχῶν ἐργατῶν. Τὰ δὲ ἀναχωρητήρια διὰ τοῦς γέροντας προσφάτως καθιδρυθέντα συμπληροῦν τὰ προφυλακτικὰ μέσα, ἅπινά τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἤρχισαν διὰ τῶν ἀποταμιευτηρίων. Παρακαταθέτων τις ἐν εὐτελεὶ ποσόν, ἐξασφαλίζει τακτικὸν εἰσόδημα διὰ τὰ γηρατεῖα αὐτοῦ. Ὁ δὲ αὐξάνων ἀριθμὸς τῶν καταβολέων ἀποδεικνύει τὴν ἀρέλειαν τῆς συστάσεως αὐτῶν. Ἐπὶ τέλους αἱ καλούμεναι προφυλακτικαὶ ἐταιρίαι σύγκεινται ἐκ διαφορῶν ἐργατῶν υποχρεωμένων νὰ παρακαταθέτουν εἰς κοινὴν τινα τράπεζαν προσδιωρισμένην συνεισφορὰν ὅπως σχηματισθῇ ἀποθεματικὸν τι κεφάλαιον ἱκανὸν νὰ χορηγῇ ἀμοιβαίαν βοήθειαν εἰς τὰ μέλη τῆς ἐταιρίας ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἢ περιστάσεως παρὰ τοῦ κανονισμοῦ διαλαμβανομένης. Τὰ αἵτια, διὰ τὰ ὅποια δικαιοῦται ὢν μέλος νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἐταιρίας, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀσθένεια, ἡ ἀκκανότης εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ τὸ γῆρας.

—ο—

Εἶδος τοιοῦτου ἀποταμιευτηρίου ἐυστήθη καὶ ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς 22ας τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ 1867ου ἔτους, εἰς τὸ ὅποιον ὠρισμένος ἀριθμὸς ἀνθρώπων, ὑπὸ τὸν τίτλον Μέτοχοι τοῦ Ἐμπορικοῦ Μέλлонτος, προκατέβαλαν μὲν ἐφ' ἑκατὲ λίραν ὄθωμ. ἡμίσειαν, καταθέτουσι δὲ καθ' ἑβδομάδα ἐν θρυγοῦν πεντάριον.

Τὰ χρήματα ταῦτα διαχειρίζεται Συμβούλιον ἑξαμελὲς πρὸς ὠφέλειαν τῶν Μετόχων καὶ καθ' ἑξαμηνίαν δημοσιεύεται πρὸς γνῶσιν αὐτῶν τὸ καταστατικὸν τῆς διαχειρίσεως ταύτης.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς πενταετίας, ἥτις ὠρίσθη ὡς διάρκεια τοῦ ἀπο-

ταμειυτηρίου τούτου, ἕκαστος Μέτοχος θὰ ἔχη τὸ ποσὸν 43 λιρῶν ὀθ. καὶ ἡμισείας ἐκ τῶν καταβολῶν του, καὶ τὸ πενταετὲς κέρδος τῶν χρημάτων αὐτῶν. Ὅποιας εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτον ἂν οὐχὶ μόνον τὸ κατάστημα τοῦτο ἐξακολουθήσῃ νὰ διατηρῆται ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἀλλ' ἂν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπιστήνοντο ! Ἀντὶ νὰ μιμώμεθα τοὺς Εὐρωπαίους εἰς τὰ κακὰ των, ἢς μιμώμεθα αὐτοὺς εἰς τὰ καλὰ των, ἐὰν θέλωμεν νὰ εὐδαιμονίσωμεν. « Ἡ συνένωσις ἀποτελεῖ τὴν ἰσχὺν εἶναι τὸ μόνον σύνθημα τῶν Γάλλων εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, l' union fait la force.

Ἡ ἀγορά.

Ἡ Κυριακὴ τῆς 48ης Ἰανουαρίου ὑπῆρξεν ἡμέρα ἀξιωμακόμενου διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς Σμύρνης. Τῇ ἀληθείᾳ ἀπὸ τῆς 2ας ὥρας μ. μ. μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἡ νέα ἐλληνικὴ λέσχη παρίστα τι ἄξιον λόγου. Τὸ ὠραῖον αὐτὸ μέγαρον εἶχε μεταβληθῇ εἰς μικρὸν παλάτιον μικρᾶς παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἐν ᾧ Κυρίαι εὐγενεῖς καὶ καλλίμορφοι ὑπεδέχοντο πλῆθος ἀγοραστῶν παντὸς γένους, πάσης τάξεως πάσης ἡλικίας, πρὸς οὓς ἐπώλουν διαφόρων εἰδῶν πράγματα ὑπὲρ τοῦ ἀρτισυττάτου ὀρφανοτροφείου Σμύρνης καὶ τοῦ παρθενιαγωγείου τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Ἡ εὐγενὴς ἀμιλλα περίπτατο ὥς ὁ μειδιῶν ἄγγελος, ὁ χειροκροτῶν ἐπὶ τῇ θεοφιλεστέρᾳ πράξει, ἥτις διενηρογεῖτο. Ἡσθάνετό τις τῷ ὄντι ἀγαλλίασιν ἀνεκκλήλητον, διότι ἔβλεπε τὸν ἀνθρωπὸν ὡς ἀληθὲς τοῦ Δημιουργοῦ ἀπεικόνισμα· ἔβλεπε τὸν ἀληθῆ χριστιανόν, τὸν μεριμνῶντα περὶ τῶν ὀρφανῶν τῆς πατρίδος του. Ὁ Σ. Ποιμενάρχης αὐτοπροσώπως ἐπεσκέφθη τὴν ἀγοράν, ἀφίστας ποσὸν ὄχι εὐκταφρόνητον· ἡ Α. Ἐξ. ὁ Γεν. Διοικητὴς ἐπεμψεν εἰς αὐτὴν ἐπίσης τὸν ἑαυτοῦ, τὸ δὲ ὄλον εἰσπραχθὲν ποσὸν ἀνέθεε εἰς λίρας ἐπτακοσίας.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ ὀρφανοτροφείου ἄρχονται ὅσον εὐπω κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ βρεφοκομείου.

Ἡ ἐμπορικὴ ἐνῶσις.

Μαστρο-Μανώλη, ἐδιάδασες τὴν Ἀμέλθειαν ; — Ὅχι, Μαστρο-Γεώργη· καὶ ποῦ, ἀδελφέ, βρίσκει κανεὶς καιρὸ νὰ διαδάσῃ ; ταῖς

καθημεριναῖς ἀπὸ τῆ μὲν νύχτα ὡς τὴν ἄλλη δουλειά· τῇ Κυριακῇ ὅσο ποῦ νὰ πληρώσῃς τοὺς καλφάδες, νὰ δῇς κανέναν ἀπὸ κείνους ποῦ σοῦ χρωστοῦν, νὰ φῶς κομμάτι, δὲ ξέρω τι, βραδυάζει! καὶ αἱ ἡμέραι μικραῖ, καθὼς ξέρεις. — Φίλε μου, διὰβάσα ὅτι κάμποσοι ἀπὸ τοὺς πλουσίους μας ἔκαναν ἀνάμεσόν τους συνεταιρισμό. Θυμᾶται τὰ χρυσᾶ ἐκεῖνα ὄνειρά μας; Τί χαρὰ ἦταν ἐκεῖνη, ὅταν ἀκούαμε τὰ γλυκὰ ἐκεῖνα λόγια τοῦ σιὸρ Μιχαλάκη! ἀλλὰ ἡμεῖς οἱ Ρωμιοὶ λέμε πολλά, δὲν κάνομε ὅμως τίποτε. Μολαταῦτα ἡμεῖς εἴχαμε τὰ σύρτα φέρτα, νὰ τρέχωμε στὰ μεγάλα σχολεῖα, νὰ κάνωμε συνελύσεις, νὰ διαβάζωμε κανονισμούς, καὶ ἄλλοι ἰδοὺ ὅτι ἔκαμαν ἐκεῖνα, ὅτα ἡμεῖς μελετούσαμε νὰ κάνωμε. Πολλοὶ πλούσιοι συνέδεσαν ἀνάμεσόν τους ἐμπορικὸ συνεταιρισμό μὲ συμφωνία νὰ καταθέσῃ ὁ καθένας τοὺς ἀπὸ 50 λίρες ἰγγλέζικες. Εἶνε κατὰ τὸ παρὸν κάμποσοι καταγραμμμένοι καὶ λέγουν πῶς θὰ δέχωνται στὴ συντροφιά τους ὅσο νὰ γίνουν ὅλοι 400· ἀπὸ 50 λίρες, θὰ γίνουν τὸ ὅλον 20,000 λίρες ἰγγλέζικες. Ὁ συνεταιρισμὸς αὐτὸς θὰ ὀνομάζεται « Ἐμπορικὴ ἔνωσις, » Μαστρο-Μανώλη. Τί ὤμορφο πρᾶγμα ἡ λέξις αὐτὴ ἐνωσις! Ἄν καὶ ἡμεῖς ἐνονόμαστε, καθὼς εἴχαμε ὀμιλήσει τότε, πόση ὠφέλεια θὰ εἴχαμε. Νὰ τόρα ποῦ μᾶς ἔδωκαν οἱ ἀνώτεροί μας τὸ παράδειγμα. Τὴν εὐκολίαν μᾶς τὴν εἶχε δεῖξει ὁ κύρ Μιχαλάκης. Λοιπὸν ἔς τὸ ἐνεργήσωμεν, δι' ὄνομα Θεοῦ· ὡς πότε πλέον ἡμεῖς θὰ λέμε καὶ δὲν θὰ κάμωμε!

Ὁ Γερμανὸς περιηγητὴς καὶ ὁ ὁδηγὸς του.

Ἡμέραν τινὰ Γερμανὸς περιηγητὴς ἐπεριπάτει ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν καὶ βάτων, οἵτινες περικυκλοῦσιν ἀκόμη εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τὰ εὐκλεῆ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας δόξης τῆς.

Ὁ γέρον Στράτης ὁ ὁδηγὸς αὐτοῦ ἦτο ἐκ τῶν ἀπλῶν ἐκείνων χωρικῶν, οἵτινες, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξηγήσωσιν ἄλλως πῶς τὴν περιέργειαν τῶν Εὐρωπαίων διὰ τοσοῦτον παλαιὰ καὶ ἄχρηστα πράγματα, πιστεύουσιν ὅτι οἱ σοφοὶ ξένοι γνωρίζουσι τὴν μυστηριώδη τέχνην, διὰ τῆς ὁποίας ἀνακαλύπτουσι παρακεχωσμένους θησαυροὺς, ἀνευρίσκοντες τὸν τόπον ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἀρχαίων νομισμάτων. Διὰ τοῦτο πολλὰκις ἀπαντᾷ τις χωρικὸν ζητοῦντα τιμὰς ὑπερόγκους διὰ κοινὰ καὶ ἀσήμαντα ἀρχαῖα νομίσματα.

Ἐν τούτοις ὁ γέρων Στράτης ἔδλεπε κεχηνῶς (χάσκων) τὸν ξένον αὐτοῦ περιεργαζόμενον ἀπλήστως καὶ μετὰ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὰς κολοβωμένας ἐκείνας ἀρχαιότητας· ἀφοῦ δὲ μάρτην περιέβαινε παρὰ τοῦ Κυρίου του τὴν ἀνακάλυψιν τοιοῦτου τινὸς θησαυροῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου βεβαίως ἤλπιζε καὶ αὐτὸς μικρὸν μερίδιον, πλησιάσας αὐτὸν μετ' ἀποφάσεως—Δὲν μοῦ λέτε, ἀφέντη, ἡρώτησε, τί καταλαβαίνετε ἀπ' αὐτὰ τὰ κρύα μάρμαρα ποῦ βλέπετε αὐτοῦ μὲ τόση προσοχή ; μία ὥρα τώρα εἶνε ποῦ σὰς παρατηρῶ κι-α-κόμη δὲν τὰ ἐχορτάσατε. . .

— Στράτη, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς Γερμανὸς, γνωρίζω τί ἰδεάν ἐχετε ὅλοι σεῖς οἱ χωρικοὶ δι' αὐτὰ τὰ πράγματα, ἀλλὰ πιστευσέ με οὔτε χρυσόν, οὔτε ἀργυρὸν, οὔτε ἄλλο τι πολυτίμον μέταλλον ζητοῦμεν εἰς ταῦτα τὰ μέρη.

— Καὶ τότε λοιπὸν τί ζητεῖτε κι' ἀφίνετε τὴν πατρίδα σας τόσα μιλίλια τόπο, κ' ἔρχεσθε σ' ἐτοῦτα 'δῶ τὰ παλινοχώρια μας ;

— Ἐὰν σοῦ εἰπῶ, Στράτη, ὅτι σήμερον σὺ καὶ οἱ ὁμογενεῖς σου ὑπάρχετε εἰς τὸν κόσμον μόνον καὶ μόνον ἀπ' αὐτὰ τὰ μάρμαρα, θὰ το πιστεύσῃς ;

— Ὁ χωρικὸς ἐγέλασε ὥσάν νὰ ἔλεγε : ὅχι βέβαια !

— Ἀκουστον λοιπὸν, εἶπεν ὁ Γερμανός. Σεῖς οἱ Ἕλληνες εἴσθε ἐν ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα ἔθνη τοῦ κόσμου· σεῖς, ἐδώκατε τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ γράμματα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καθὼς καὶ εἰς ἡμᾶς, τοὺς ὁποίους τόρᾳ θυμιάζετε· ἡξεύρετε, Στράτη, ὅτι τὰ ἔθνη μεγαλόνουν καὶ γηράσκου καλῶς τὸν ἀνθρώπον ; ὅταν λοιπὸν τὸ ἔθνος σας ἦτο εἰς τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν, ὡμοίαζε τὸν φρόνιμον ἐκείνον, ὁ ὁποῖος δὲν ἐξοδεύει τὸν καιρὸν του εἰς παρὰλυτικά καὶ τρέλλας, ἀλλ' ἐργάζεται καὶ προοδεύει. Τότε λοιπὸν καὶ τὸ ἰδικόν σας ἔθνος ἀνέδειξε τοὺς γραμματισμένους του, τῶν ὁποίων τὰ βιβλία ἔχομεν ἡμεῖς ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν μας, καὶ ἔκτιτε αὐτὰ τὰ κτίρια τὰ ὁποῖα ἐρχόμεθα νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἀπὸ τόσον μακράν. Πρέπει ὁμῶς νὰ ἡξεύρητε ὅτι τότε τὰ σπήτια, ὅπου κατοικοῦσαν χωριστὰ οἱ ἄνθρωποι, δὲν τὰ ἔκτιζαν ὡς τώρα τόσον ὑψηλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆς

ἀλλὰ μέτρια καὶ ταπεινά, μόνον δὲ διὰ τὰ δριμύσια κτίρια κατέθετε καὶ ὁ πτωχὸς καὶ ὁ πλούσιος προθύμως, ὅτι ἤξευρε ὅτι ἦτο διὰ τὰς κοινὰς ἀνάγκας καὶ τὴν κοινὴν ἀξιοπρέπειαν. Ὅταν τὸ ἔθνος σας ἐγήρασε, τότε ἔτρεξεν κατεπάνω του χίλις ἄλλα ἔθνη ὥσπερ τὰ πεινασμένα ὄρνεα, τὰ ὅποια καιροφυλακτοῦν τοῦ λέοντος τὰ γεράματα. Τὰ ἔθνη ὅμως αὐτὰ δὲν ὠμοίαν ζαν τὸ ἰδικόν σας· εἰσὶν ἤλθαν ν' ἀρπάξουν καὶ νὰ ξεσχίσουν μόνον ὥσπερ τὸν παραλυμένο ἄνθρωπο, καὶ καθὼς ἐκεῖνος ἀκούεται ἐνόςω μόνον κυλλεῖται εἰς τὴν μέσσην, καὶ διατάρττει μὲ τὰς φωνάς του, ἔπειτα δὲ κανεὶς πλέον δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομά του, τοιουτοτρόπως· καὶ αὐτὰ παρῆλθαν καὶ ἔμεινεν ἡ ἰδική σας σοφία καὶ ὁ πολιτισμὸς μέσα εἰς τὰ βιβλία καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κτίρια Ἡξεύρετε, Στράτη, ὅτι μόνη ἡ παιδεία εἶνε ἐκεῖνη ἥτις δὲν ἀφίνει ἓνα ἔθνος νὰ καταστραφῇ ἐξ ὀλοκλήρου· ὁμοιάζει μὲ τὴν ὑποσπέραν ἐκεῖνην ὑγρασίαν τῆς γῆς, ἡ ὅποια ζωογονεῖ τὸ μεταμαρμαμμένον ἄνθος ἔως ὅτου νὰ παρέλθῃ ὁ χειμὼν καὶ ἡ ἀνεμοζάλη· καὶ καθὼς τὸ ἄνθος ἐκεῖνο εἰς τὸ ἐξωτερικὸν φαίνεται ἀπεξηραμμένον, ἐνῶ ἡ ρίζα αὐτοῦ διατρέφει ζωὴν καὶ προσμένει τὴν ἀνοιξὶν διὰ ν' ἀνθήσῃ καὶ πάλιν, τοιουτοτρόπως καὶ τὸ ἔθνος σας διεφύλαξε τὴν ζωὴν του ὡς τὸ ἄνθος εἰς τὰς ρίζας του μὲ τὴν δρόστον τῆς ἀρχαίας σοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του.

Πρέπει νὰ ἡξεύρης ἀκόμη ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, τὰ ὅποια σᾶς εἶδαν εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν, ἡτθάνθησαν σέβας διὰ τὴν παλαιάν σας εὐγένειαν, καὶ ἡμεῖς οἱ ὅποιοι εἴχαμεν τότε τὴν πατρικὴν σας κληρονομίαν, ἐφιλοτιμήθημεν ἐξ εὐγνωμοσύνης νὰ σᾶς ἀποδώσωμεν αὐτὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον· τότε δὲ ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἐσπούδασαν καὶ ἔμαθαν τὴν περασμένην σας δόξαν ἡτθάνθησαν βαθεῖαν λύπην διὰ τὴν νέαν κατάστασιν καὶ οὕτω βαθμηδὸν ἐγεννήθη εἰς τὰς καρδίας τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ· ἐνῶ ἂν οἱ προπάτορές σας δὲν ἤθελαν φθάσει εἰς τόσον πολιτισμὸν ὥστε νὰ γράψουν ἐκεῖνα τὰ σοφὰ βιβλία καὶ νὰ κτίσουν αὐτὰ τὰ θαυμαστά κτίρια, κανεὶς δὲν θὰ σᾶς ἐνθυμεῖτο καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἐλησημονούσατε τὸν ἐαυτὸν σας· καθὼς τόσα ἄλλα ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος! Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ λόγος ὅστις μᾶς παρακινεῖ ν' ἀφνῶμεν τὰς πατρίδας μας καὶ νὰ τρέχωμεν ἐδῶ, διὰ νὰ θαυμάσωμεν ὀφθαλμοφανῶς τὴν τέχνην καὶ τὴν σοφίαν τῶν προπατόρων σας.

— 'Ο Γέρων Στράτης, ἤκουσε τοῦ λόγου τοῦ περιηγητοῦ μετὰ μεγάλῃ· συγχανήσεώς, ἔπειτα πλησιάζας εἰς στήλην τινὰ θραυσμένην καὶ κατὰ γῆς κειμένην· Καὶ ποῦ νὰ ἤξευρα ἐγὼ τοιαῦτα πράγματα! ἐνέκραξε μετὰ δακρύων· κ' ἐγὼ πέρυσι ἐπούλησα εἰς ἓνα Ἀγγλον ἓνα μαρμαρένιο ἄνθρωπο δι' εἴκοσι πέντε δραχμάς· ἐπούλησα λοιπὸν ὡς ἄλλος Ἰσκαριώτης διὰ τόσον ἓνα μικρὸν ποσὸν ἓνα προπάτορά μου, εἰς τὸν ὅποιον χρεωστῶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς πατρίδος μου.

— 'Ο Γερμανὸς παρετήρησε μετὰ κατανύξεως τὴν ἀδημονίαν τοῦ χωρικοῦ διὰ τὸ παρελθὸν ἀμάρτημά του, ἔπειτα δὲ πλησιάζας αὐτὸν καὶ ἐλαφρῶς τύπτων τοὺς ὤμους του.

Λοιπὸν ἀπὸ σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, εἶπε, φίλε μου, πρόσεχε καλῶς τὰ μαρμάρια αὐτὰ θρύμματα τῆς παλαιᾶς δόξης σας...

— Ἄ! ναι, ἐνέκραξεν ὁ γέρων Στράτης μετὰ χειρονομίας ἀπειλητικῆς, θὰ μάθω πρῶτα τὸ γυρὸ μου δὴν γράμματα διὰ νὰ ξεύρῃ αὐτὰ τὰ πράγματα ὅπου μοῦ εἶπες, κ' ὑστερὸς θὰ τὸν βάλω ᾧ τὸ ζευγάρι... κ' ἄλλοιμονον σ' ἐκαῖνον ὅπου δῶ νὰ ἐγγίξῃ μὲ τὸ δάχτυλο κανένα κομμάτι ἀπ' αὐτὰ τὰ μάρμαρα!

Βερκῖνος ὁ φίλος τῶν παιδίων.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

'Ο Βερκῖνος τοσαύτην εἶχε δεῖξει πρὸς τοὺς παῖδας τρυφερωτάτην στοργήν, ὥστε ὅλοι ἀπεκάλουν αὐτὸν «'Ο φίλος τῶν παιδίων.» Τοῦ ἐκτάκτου ἀνδρὸς τούτου πολλὰ ὑπάρχουσιν ὠραῖα συγγράμματα, τὴν μόρφωσιν τῆς νεανικῆς ἡλικίας σκοποῦντα.

'Ο Ἀρμὰν Βερκῖνος (Armand Verquin) εἶχε γεννηθῇ ἐν Βορδιγάλις τῆς Γαλλίας τὸ 1749. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας του ἠεὶ θάνατο ἐαυτὸν προωρισμένον εἰς τὸ νὰ γράψῃ πρὸς ἡθικοποίησιν τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἰδιαιτέραν ἀγάπην πρὸς τὰ καὶ διὰ, ἀφιέρωσε τὴν γραφίδα του εἰς τὴν τούτων διδασκαλίαν. Ἄλλ' ἵνα δοθῇ ἀνετώτερον εἰς τὰ ἔργα, τὰ ὅποια ἐκκόπει ν' ἀρχίσῃ πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ πνεύματος καὶ μόρφωσιν τῆς καρδίας τῶν παιδίων, μετέβη εἰς Παρισίους. Ἐκατοίκησεν ἐν ξενοδοχείῳ, ἐνθα μὲ σέβας ἀκόμη καὶ σήμερον ἀναφέρουν τὸ ὄνομά του. Τὸ ξενοδο-

χειὼν τοῦτο εὐρίσκεται ἐν στενῇ ρύμῃ τῆς συνοικίας Μοντμάρτρ (Montmartre) μακρὰν τῆς τύρρης τῶν ἀγοραίων. Πολλάκις τὸν ἔβλεπαν νὰ τρέχῃ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ξενοδοχείου μετ' ἐκείνων, οὓς ὠνόμαζε μικροὺς συντρόφους του, ν' ἀναμιγνύηται εἰς τὰ παιγνίδια τῶν καὶ ὑποκρινόμενος τὸν παλὺμπικιν οὕτως εἰπεῖν, νὰ παρατηρῇ τὰς κινήσεις των, ν' ἀκούῃ τὰς συνομιλίας των, νὰ σπουδάζῃ τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰ νεοφανῆ πάθη των καὶ νὰ συλλέγῃ τὰς ἀφελεῖς λέξεις, αἵτινες ἐξήρχοντο ἀπὸ τοῦ ἁθώου στόματος τῶν προσφιλῶν συμπαικτόρων του. Τούτων δὲ πάντων σημειώσεις λαμβάνων, συντάξεν ἀκολούθως τοὺς σπουδαίους ἐκείνους διαλόγους του, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγνωσις ἀνεπαισθήτως φέρεי τοὺς παῖδας εἰς τὴν εὐγενῆ ἔξιν τοῦ πράττειν τὸ ἀγαθὸν καὶ γεννᾷ ἐν αὐτοῖς τὸν ἔρωτα τῆς παιδείας.

Καθ' ἐκαστὴν ἠκούοντο περὶ τὸ κατοικητήριόν του αἱ περιχαρεῖς τῶν παίδων φωναί. Πρὸ πάντων ὁ Βερκῖνος ὅτε ἐξήρχετο τοῦ ξενοδοχείου του ἡθιάνετο τὰ εὐάρεστα ἀποτελέσματα τῆς τῶν μαθητῶν του ἀγάπης καὶ τῆς ὑπολήψεως, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς αὐτὸν τὸ δημόσιον. « Ἰδοὺ ὁ φίλος ἡμῶν ! » ἀνέκραζαν τὰ παιδία, ὅτε τὸν ἔβλεπαν διαβκίνοντα, καὶ πάραυτα σμῆνος παιδαρίων ἤριζαν πρὸς ἀλληλα ποῖον πρῶτον νὰ φιλήσῃ τὴν χεῖρα του.

Ὁ Βερκῖνος ἐδῆλωσε τὴν πρὸς τοὺς μικροὺς τούτους συντρόφους εὐγνωμοσύνην του, δημοσιεύσας πολλὰ πονήματα πρὸς διδασκαλίαν αὐτῶν, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπαμεν. Δὲν ἡὺχαριστήθη δέ, ἀπριερώσας τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὅλην εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀλλ' εἶχε κατασταθῇ οὕτως· εἰπεῖν καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τῆς συνοικίας. Ἄμα συλέβαινε ν' ἀναφανῇ ἕρις τις μεταξὺ φίλων, εἰς τὸν Βερκῖνον εὐθύς ἔτρεχαν, χωρὶς ποτὲ ὁ παρ' αὐτοῦ καταδικασθεὶς νὰ κάμῃ ἔφρσιν εἰς ἄλλο τι δικαστήριον.

Ἐχων τις καρδίαν, οἷα ἡ τοῦ Βερκῖνου, δύναται ποτὲ νὰ μὴν ἀγαπᾷ πολὺ τὴν μητέρα του· Ἡ πρὸς αὐτὴν μάλιστα ἐγκάρδιος καὶ παραδειγματικὴ ἀγάπη του ἔκαμεν ὥστε ν' αὐξήσῃ ἔτι πολὺ πλεον ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἷτινες καὶ ἐθαύμαζαν καὶ ἡγάπων αὐτόν. Ὁ Βερκῖνος πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔγραπεν ἐπανεπιλημμένῳ πρὸς τὴν μητέρα του, ἥτις κατῴκει εἰσέτι ἐν Βορδιγάλλοις, καὶ θερμῶς παρεκά-

λει αὐτὴν νὰ ἔλθῃ νὰ συγκατοικήσῃ μετ' αὐτοῦ ἐν Παρισίοις· ἀλλὰ ἡ συνήθεια, τὸ προβεβηκὸς τῆς ἡλικίας, ἡ λύπη τοῦ ν' ἀποχωρισθῇ τὰς ἀρχαίας φίλας της, ὅλα ταῦτα ἔκαμαν τὴν ἀτυχή μητέρα, καὶ τοιοῦτον ποθουμένην παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, νὰ διατάξῃ ἂν πρέπει νὰ καταστήσῃ αὐτὸν εὐδαιμονέστατον διὰ τῆς παρουσίας της. Ἐν τούτοις ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προσέλθῃ πρὸς τὸ μόνον στήριγμα τοῦ γήρατός της τὴν ἔκαμε τέλος καὶ ἀπεφάσισε. Τὰ πάντα προητοιμάσθησαν διὰ τὴν ἀναχώρησίν της.

Ὁ Βερκῖνος, ἑξαλλος ὑπὸ χαρᾶς, ἠρίθμει τὰς ἡμέρας, τὰς ὥρας, τὰς στιγμὰς. Διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὴν μητέρα του, διεκόσμησεν ἐν τῷ αὐτῷ ξενοδοχείῳ δωμάτων τι πλησίον τοῦ ἰδικοῦ του τοιοιτοτρόπως ὥστε κατέστησεν αὐτὸ καθ' ὅλα ὁμοιον μ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατῴκει ἐν Βορδιγᾶλλοις. Οὐδενὸς ἐφείσθη οὔτε κόπου, οὔτε ἐξόδου, ἵνα πραγματοποιήσῃ τὴν ἰδέαν του ταύτην ἀκόμη καὶ κατὰ τὰ ἐλάχιστα τῶν ἀντικειμένων, ὅσα ἔπρεπε νὰ ὑφρηθῶσιν ἐν τῷ δωματίῳ ἐκεῖνῳ.

Ἀλλ' ἡ Θεία Πρόνοια ἠθέλησε καὶ πάλιν νὰ δείξῃ ὅτι τὰ γήινά εἰσιν ἐφήμερα, ἄθλια καὶ μηδαμινά. Τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὸ ταξιδεῖον καὶ τῇ ἐπαύριον ἐπρόκειτο ν' ἀποχαιρετίσῃ τὰς φίλας της ἡ μήτηρ τοῦ φίλου τῶν παίδων· ἀλλ' αἴφνης προσβάλλεται ὑπὸ ἀσθενείας θανατηφόρου, ἣτις καὶ τάχιστα ἀντὶ εἰς Παρισίους τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸν τάφον! Μόλις ἠδυνήθη μὲ χεῖρα παγωμένην νὰ χαράξῃ ἐπὶ χάρτου τοὺς τελευταίους της ἀποχαιρετισμοὺς πρὸς τὸν ἐναγωνίως караδοκοῦντα υἱόν της.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὑπῆρξε κεραυνὸς διὰ τὸν Βερκῖνον.

Εἰς μάτην τὰ παιδιὰ τῆς γειτονίας ἤρχοντο νὰ περιστοιχίσωσι τὸν φίλον των· τὰ παιγνίδια, αἱ θωπεῖαι καὶ αἱ παιδικαὶ παραμυθίαι των δὲν ἠδύναντο ποσῶς νὰ τὸν ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τῆς πικροτάτης μελαγχολίας του. Οἱ ὀφθαλμοὶ του, τοὺς ὁποίους ἄλλοτε μὲ τὸ παραμικρόν τις ἔβλεπε πλήρεις δακρύων, ἔμεναν τὴν ὥρην καὶ δὲν ἐξέφραζαν εἰμὴ θλίψιν βαθυτάτην καὶ ἐπιθυμίαν μεγίστην μονώσεως.

Ὁ Βερκῖνος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς δοκιμασίαν τοιοῦτον σκληρὰν προσεβλήθη ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, ὅστις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸν

κίνδυνον. 'Ο ἱατρός δὲν ἠδυνήθη νὰ κρίνῃ ὅτι διὰ τὸν ἀθηνῆ του ἦτον ὄχι ὀλίγον ἀνήσυχος. 'Η φήμη αὕτη, διαδοθεῖσα ὡς ἀστραπὴ καθ' ὅλην τὴν συνοικίαν Μοντμάρτρ, ἐπροξένησεν εἰς ὅλους τὴν ἀλγεινότεραν ἐντύπωσιν. Τὰ πεδία δὲν ἔπαυον συνωθούμενα εἰς τὸ δωματίον τοῦ Βερκίνου· τὸ δὲ μᾶλλον συγανητικὸν ἦτον ὅτι ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐτίθεντο ὡς σκοποὶ εἰς τὰ ἄκρα τῆς ρύμης διὰ νὰ παρκανῶσι τοὺς ἀμαξηλάτας ν' ἀλλάζωσι διεύθυνσιν, ὅπως μὴ διαταράττῃται ἡ ἡσυχία τοῦ φίλου των, ἄλλοι δέ, μάλιστα ἤρχιζε νὰ χαράξῃ, ἔτρεχαν μετακομίζοντες ἀπὸ τὰς οἰκίας των παλαιὰ ἐφραπλώματα ἢ παλαιούς τάπητας ἢ ὅ, τι ἄλλο ἠδύναντο, τὰ ὅποια ἔστροναν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου, ὥστε αἱ ἄμαξαι, ὅσας οἱ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ρύμης ἰστάμενοι δὲν θὰ κατάρθοναν ἴσως καὶ μεταστρέψωσι, διερχόμεναι. ἄνωθεν αὐτῶν, νὰ μὴ προξενῶσιν οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον κρότον.

'Ο ἱατρός εἶχεν ἀναγγεῖλαι ὅτι ἡ ἀσθένεια τὴν ἐβδόμην ἡμέραν θὰ κάμῃ τὴν κρίσιν τῆς. 'Αφοῦ διῆλθε τὸ πλείστον τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς, ἠθέλησε νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ καὶ τὴν νύκτα. Σιγῇ ἐδοκίμειε βαθεῖα καὶ ἐντὸς καὶ περὶ τοῦ ξενοδοχείου. 'Όλα τὰ παιδία τῆς γειτονίας εἶχαν διανεμηθῇ εἰς τρία συστήματα καὶ ἕκαστον εἶχε καταλάβει τὴν θέσιν του.

Οἱ πρῶτοι ἔτεκαν ἔξω τῆς θύρας τοῦ ἀσθενοῦς, ἀναμένοντες μετὰ τῶν ὁμοίων τῶν ἄλλων ἀκούσασιν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἱατροῦ, τὸ ὁποῖον ἀμέσως χαμηλῇ τῇ φωνῇ μετέδιδαν εἰς τοὺς δευτέρους, ἀναμένοντας· ἀνυπομόνως ἐν τῷ κήπῳ εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κλίμακος· οὗτοι δὲ πάλιν ἔφεραν τὴν εἴδησιν εἰς τοὺς τρίτους, οἱ ὅποιοι κατέχοντες τὴν ἔξω θύραν ἔτρευδαν εὐθύς νὰ διαδώσωσιν ἢ τὴν ἐλπιδά ἢ τὸν φόβον, ἢ τὴν χαρὰν ἢ τὴν ἀπελπισίαν εἰς ὅλους τοὺς ἐν τῇ συνοικίᾳ Μοντμάρτρ. Αἰφνης ὁ ἱατρός παρατηρήσας ὅτι τελευταία τις δόσις ἱατρικοῦ, τὴν ὁποίαν τῷ εἶχε δώσει, ἔφερεν εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα, ἀνέκραξεν ὅλος χαρὰ· «Ὁ Βερκίνος ἐσώθη ! » 'Η φωνὴ αὕτη ἐπαυληθήθη πάραυτα μετ' ἀνεκπράστου χαρᾶς παρ' ὅλων τῶν παίδων, τὰ ὅποια γονυπετήσαντα ἐσταύρωσαν τὰς ἀθώας χεῖρας των καὶ εὐχαρίστουν τὸν Ἰψιστον. « Σιγά, μικρὰ μου, σιγά, τοῖς εἶπεν ὁ ἱατρός· διότι ἐλπίζω μὲν νὰ σῶς ἀποδώσω τὴν φι-

λον σας, ἀλλὰ συλλογίσθητε ὅτι ὁ ἐλάχιστος θόρυβος, ἡ ἐλαχίστη ταραχὴ δύναται νὰ μᾶς τὸν ἀρπάξη ἀπὸ τὰς χεῖρας διὰ παντός. — «Σιωπῶμεν, κύριε ἱατρί, δὲν σαλεύομεν πλέον.» Τὰ παῖδιά, δώσαντα τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, ἀπεσύρθησαν ὅλα ἐν σιωπῇ· καθ' ὃδὸν δὲ συνδιέλεγοντο μεταξύ των καὶ ἔλεγαν « Δοιπὸν θὰ τὸν ἴδωμεν καὶ πάλιν ! θὰ παίζωμεν καὶ πάλιν μαζί του ! θὰ τὸν ἀκούσωμεν νὰ μᾶς διηγηθῇ καὶ ἄλλας ἱστορίας ! ... Ἐσώθη ! Ἐσώθη !

Ὁ Βερκίνος μετ' ὀλίγας ἡμέρας εὕρισκετο ἐν τῷ μέσῳ τῶν φίλων του, ἀλλ' ἡ τελεία ἀνάρρωσις του ἐδράδυνε παρὰ πολύ. Μικρὸς τις τῶν νεύρων ἐρεθισμὸς τῇ ἐπροξένει συνεχῇ αἰπνίαν. Ὁ ἱατρὸς μετὰ πολλὰς ἀνωφελεῖς ἀποπείρας παρετήρησεν ὅτι μόνον ἡ θέα τῶν ἀνθέων καὶ γλυκεῖα τις ἀρμονία θὰ ἐδύναντο νὰ τῷ προξενήσωσιν ἀνακούφισιν. Οἱ μικροὶ φίλοι του κατέθεσαν ἀμέσως χρήματα καὶ ἀγοράσαντες τὰ δροσερώτερα καὶ τὰ σπανιώτερα ἄνθη, ἔθεσαν αὐτὰ ἐπὶ τῆς καπνοδόχης καὶ ἐπὶ τοῦ γραφείου του. Κατώρθωσαν ἐπίσης νὰ τῷ φέρωσι καὶ μουσικὴν. Χάρις εἰς τὰς φροντίδας καὶ προσευχὰς τῶν εὐγενῶν τούτων παίδων ὁ Βερκίνος ἤδυνήθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπιφελεῖς ἐργασίας του, τὰς ὁποίας ἐξηκολοῦήσῃ μετὰ τὴν αὐτὴν αὐταπάρτησιν ὥς· καὶ πρότερον μὲχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τὴν 21 Δεκεμβρίου 1791 τὸ τεσσαρακοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Φυσικὴ Θεογνωσία.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 315)

Ἡ εὐσεβὴς καὶ ἐνέρετος κόμησσα, ἥτις ἀπὸ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐχάθη τὸ παιδίον δὲν εἶχεν ἀκούσει ποτε τίποτε περὶ αὐτοῦ, ἔχασε πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι ἔμελλε νὰ ἀνευρεθῇ ποτε. Ἀφοῦ δὲ ἤκουσεν ὅτι ἔγεινεν ἡ εἰρήνη, καὶ ἐσυλλογίζετο ὅτι ὁ ἀγαπητός της σύζυγος εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ἀντὶ χαρᾶς ἔμελλε νὰ δοκιμάσῃ λύπην ἀπερίγραπτον, ἔκλαεν ἀπαρηγόρητα καὶ ἔλεγεν » Ἀχ, Θεέ μου ! πόσον εἶμαι δυστυχής ! ὅ,τι εἰς ἄλλας γυναῖκας εἶνε χαροποιόν, τοῦτο εἰς ἐμὲ εἶνε αἰκία ἀνεκφράστου λύπης ! Ὅλοι αἱ γυναῖκες τῶν πολεμιστῶν χαίρουν, ὅταν ἀκούσουν ὅτι οἱ ἄνδρες αὐτῶν, ἐπιστρέφουν ἐγὼ δὲ... μόνη ἐγὼ

περίλυπος ἀκούω τοῦ συζύγου μου τὴν ἐπιστροφὴν ! Ἄχ ! ὅποια δυστυχία τὸν περιμένει ἐνταῦθα ! πῶς θὰ δώσω εἰς αὐτὸν τὴν θλιβερὰν ἀγγελίαν ὅτι ὁ Ἑρρῖκος μας δὲν ὑπάρχει ; »

Μὲ τοιοῦτους συλλογισμοὺς μετέβη εἰς τὸ ἐξωκκλήσιον τοῦ φρουρίου καὶ ἐκεῖ μὲ θερμὰ δάκρυα ἤρchiσε νὰ προσεύχεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. » Πάτερ ἀγαθέ, Σὺ εἶσαι ἡ παρηγορία τῶν τεθλιμμένων. Σὺ τὴν λύπην εἰς χαρὰν μεταβάλλεις· ἀκουσον Σὲ παρακαλῶ τὴν δέησίν μου· γνωρίζω ὅτι ὅλα γίνονται κατὰ τὸ θέλημά Σου καὶ διὰ τὸ συμφέρον μας. Ἐάν ὁ Ἑρρῖκος μας ζῇ, ἀπόδωτέ τον Σὲ παρακαλῶ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς του· εἶδεμή, ὦ Θεέ μου, ἐνδυνάμωστε τὸν δυστυχῆ πατέρα του διὰ νὰ ἀκούσῃ μὲ γενναϊότητα καὶ νὰ ὑποφέρῃ μὲ ὑπομονὴν τὴν θλιβερὰν ταύτην εἶδῃσιν. »

Ἐνῷ προσεύχετο τοιοῦτοτρόπως, ἤκουσε βήματα ἀνθρώπου, ὅστις ἤρχετο πρὸς αὐτήν· ἔστρεψε καὶ εἶδε τὴν Μαργαρίταν, ἣτις ἀφοῦ ἔφθασε μὲ τὴν ἄλλην συνοδίαν ἔτρεξε προτύτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ ζητοῦσα τὴν κόμησταν ἔφθασεν εἰς τὸ ἐξωκκλήσιον. — « ὦ καλὴ καὶ εὐγενὴς κόμηστα, ἀνέκραξεν ἡ Μαργαρίτα, σοὶ φέρω εἰδήσεις πολὺ καλὰς διὰ τὸν ἀγαπητόν σου Ἑρρῖκον. Ζῇ, κυρία μου, ὁ Ἑρρῖκος σου καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἰδῇς αὐτὸν πάλιν. » Ἐνῷ δὲ ἡ Μαργαρίτα ἤρχιζε τὴν διήγησιν, ἐμβῆκεν ὁ γέρον Πόλυκαρπος διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὴν κόμησταν διὰ τὴν μεγάλην χαρὰν, τὴν ὅποιαν ἔμελλε νὰ αἰσθάνῃ, βλέπουσα συγχρόνως τὰ δύο ἀγαπητότερα δι' αὐτὴν πρόσωπα, τὸν ἀκριβὸν τῆς σύζυγον καὶ τὸν ἀγαπητόν της, Ἑρρῖκον. Ἐδωκεν εἰς αὐτὴν μεγέλας ἐλπίδας ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ ἐπανιδῇ αὐτοὺς καὶ τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἑρρῖκου.

Ἀφοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ εἶδεν ἡ κόμηστα ἑξάφνα τὸν σύζυγόν της κρατοῦντα εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν χαμένον υἱόν της, ἀνεφώνησε μετὰ δακρύων. Ἀγαπητέ μου σύζυγε φιλτατέ μου Ἑρρῖκε !... Θεέ μου, εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν δὲν θὰ εἴμπορῃς νὰ σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὴν μεγάλην χαρὰν τὴν ὅποιαν μὲ κάμνεις νὰ αἰσθάνωμαι τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἐτρεμον συλλογιζομένη ὅτι ἔμελλον νὰ παρουσιασθῶ ἔμπροσθέν σου χωρὶς τὸν ἀγαπητόν μας Ἑρρῖκον. καὶ ὅμως ἰδοὺ σὺ φέρεις αὐτὸν πρὸς ἐμέ· ἃς ἦνε δοξασμένον τὸ ὄνομά σου Θεέ· Σὺ μᾶς διεχώρισες καὶ πάλιν Σὺ θαυμασίως μᾶς ἐνόησας ! » Ἐνῷ

Ἀγαπητέ μοι σύζυγε, φίλτατέ μοι Ἐρῆκε.

ἔλεγε ταῦτα ἡ κόμησσαι, ὁ σύζυγος καὶ ὁ Ἑρρίκος μὲ θερμὰ δάκρυα καὶ αὐτοὶ ἐξεφραζον τὰς εὐχαριστήσεις των πρὸς τὸν Θεόν· μαζὴ μὲ αὐτοὺς ἔκλαιε καὶ ἡ Μαργαρίτα. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐρημίτης συγκινηθεὶς ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς κομήσσης δὲν ἐδύνατο νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ πρώτη αὐτῶν ἀγαλλίασις, ὁ Ἑρρίκος ἤρχισε νὰ διηγῆται πρὸς τὴν μητέρα του τὰ ὅσα τῷ εἶχον συμβῆ. Πρὸ πάντων ἱστορήσε μὲ πολλὴν ζωηρότητα τὸ τί ἤθάνθη ὅταν κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὸ ὑπόγειον ἐκεῖνο σπήλαιον ἐξῆλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ εἶδε τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ὠραιότητα τῆς γῆς, καὶ μὲ χαρὰν καὶ συγκίνησιν μεγάλην ἀνέφερε τὴν ἄξιονημόνευτον ἐκείνην σπιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἐρημίτης τῷ ἐξήγησε τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅλην δὲ τὴν διήγησιν ταύτην οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν πλήρεις δακρύων.

« Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἤθάνθης, Ἑρρίκε μου, εἶπεν ἡ κόμησσαι, ὅταν κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην κατοικίαν ἐξῆλθες εἰς τὴν ὠραίαν γῆν τοῦ Θεοῦ, τὸ ἴδιον θὰ αἰσθανθῶμεν ὅλοι μας, ὅταν ἀπὸ τὴν ἐπίγειον ταύτην ζωὴν μεταβῶμεν εἰς τὴν οὐράνιον ». Καθὼς τὰ χάρτινα ἄνθη καὶ τὰ ξύλινα πρόβατα διὰ τὰ ὁποῖα ἔχαιρες ὅταν ἦσουν εἰς τὸ σπήλαιον, δὲν ἦσαν τίποτε συγκρινόμενα μὲ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἔργα τοῦ Θεοῦ· τοιοῦτοτρόπως καὶ πᾶτα ὠραιότης καὶ χαρὰ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον εἶνε σκιὰ καὶ ὄνειρον, ὅταν παραβάλωμεν αὐτὰς μὲ τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν χαρὰν, τὰς ὁποίας θὰ αἰσθανώμεθα ὅταν μεταβῶμεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Πλάτου μας. »

Τότε ὁ σεβάσμιος ἐρημίτης διακόψας τὸν λόγον εἶπε. « Θαυμαστά καὶ πολλὰ θεάρεστα εἶνε τὰ αἰσθήματά σου, ὦ εὐγενὴς κόμησσαι· ἀλλὰ τὸ καλλίτερον μάθημα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑρρίκου διδασκόμεθα, εἶνε τὸ ἐξῆς. — Ἡ σοφία καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ τόσον καθαρὰ καὶ μὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν λάμπουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν, ὥστε καὶ παιδίον μικρὸν διακρίνει αὐτάς· καὶ ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν κτισμάτων δύνανται κάλλιπτα νὰ κατανοήσῃ τὸν κτίστην· καθὼς καὶ ὁ προφητὰν Δαβὶδ λέγει· « Οἱ οὐρανοὶ διηγούονται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· τὴν δὲ ποίησιν τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει· τὸ σπερέωμα », τὸ ἴδιον διδάσκει καὶ ὁ θεὸς Παῦλος λέγων « Ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ

Θεοῦ γίνεται φανερά ἡ αἰδίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ
θειότης. »

Ὁ Ἰγας ἡμέρας ὕστερον ἦλθον καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ κόμητος εἰς
τὴν Ἑίχενφέλσαν, φέροντες μαζήτων καὶ τοὺς ληστὰς δεσμίους·
κατόπιν ἀπὸ αὐτοῦς ἠκολούθει φορτικὴ ἄμαξα περιέχουσα πολλὰ κι-
βώτια γεμῆτα ἀπὸ κλοπιμαῖα πρόγματα· ἄνωθεν δὲ τῆς ἀμάξης ἡ
γραῖα τσιγγάνα.

Οἱ λησταὶ ἐξαφνίσθησαν ὅταν, παρυσιασθέντες εἰς τὸν κόμητα
εἶδαν πλησίον αὐτοῦ στεκόμενον τὸν Ἑρρίκον· διότι γνωρίζοντες,
ὅτι ἡ σιδηρὰ θύρα ἔμενε πάντοτε καλῶς κλεισμένη καὶ μὴ γνωρί-
ζοντες ὅτι ὑπῆρχε μέρος ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἐδύνατο νὰ φύγῃ τὸ παιδίον,
ὑπέθεσαν ὅτι, ἡ ἐκρημνίσθη μέσα εἰς κανὲν βάρανθρον τοῦ σπηλαίου,
ἡ ἐπλακώθη ὑποκάτω εἰς κανένα θόλον. » Ἡμεῖς, ἔλεγε μὲ μεγά-
λην ἀγανάκτησιν ὁ ἀρχιληστής, ἐνομίζαμεν ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος δὲν
ἤμπορεῖ νὰ μᾶς φθάσῃ εἰς τὴν πανουργίαν· ἀλλὰ ἰδοὺ ἐν παιδίον
τὸ ὅποῖον ἐφάνη ἀνώτερον ἀπὸ ἡμᾶς καὶ μᾶς φέρεῖ ἐδῶ ἄλυσσοδεμέ-
νους· τοῦτο μὰ τὴν ἀλήθειαν ὅλος ὁ κόσμος ἂν μοῦ τὸ ἔλεγε, δὲν τὸ
ἐπίστευα. » Ἄλλος πάλιν ἔλεγεν· « ἡμεῖς ἀρπάσαμεν τὸ παιδίον
τοῦτο, ὥστε, ἐὰν πότε πιαθῇ κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς, νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ
διὰ τὴν σωτηρίαν του· καὶ ὁμῶς τοῦτο ἔγινεν ἡ αἰτία τῆς καταστρο-
φῆς μας. » Ὁ δὲ Γουλιέλμος, ὁ νέος ἐκεῖνος ὅστις ἐδείχθη πάντοτε
ἀγαθὸς καὶ περιποιητικὸς πρὸς τὸν Ἑρρίκον, ἔλεγε. « Τοῦτο βέβαια
ἔγινεν ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἡμπόρεσε νὰ δισφύγῃ τὸ μικρὸν τοῦτο παιδίον·
ἐγὼ δὲ χαίρω ὅτι ἐσώθη, ἂν καὶ ἡ σωτηρία αὐτοῦ μέλλῃ νὰ μᾶς
προξενήσῃ τὸν θάνατον. Τώρα καταλαμβάνω πόσον ἀληθινοὶ ἦσαν οἱ
λόγρι τοῦ μακαρίτου πατρός μου, ὅστις ἔλεγε. » Καὶ εἰς τὰ ἄφαντα
τῆς γῆς ἐὰν ἦνε κρυμμένος ὁ κακός, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ θὰ ἡμ-
πορέσῃ ν' ἀνακαλύψῃ αὐτὸν καὶ θὰ τὸν τιμωρήσῃ καθὼς τῷ πρέπει.
Ὁ Ἑρρίκος ὅταν εἶδε μεταξὺ τῶν ληστῶν καὶ τὸν δυστυχῆ Γου-
λιέλμον σιδηροδεμένον, ἐλυπήθη πολὺ, καὶ θερμῶς παρεκάλεσε τὸν
πατέρα του νὰ μὴ κακοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις ἐφάνη
ὅσον καλὸς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ κόμης ἀπεκρίθη, ὅτι κατὰ τὸ παρὸν δὲν
ἡμπορεῖ νὰ ὑποσχεθῇ τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι θὰ φανῇ ὅσον τὸ δύνα-
τὸν συγκαταβατικὸς πρὸς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἀκολουθῶς ἀπεδείχθη ἀπὸ

τὴν ἀνάκρισιν, ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος δὲν εἶχε πράξει ποτὲ κανένα φόνον, ἀλλὰ μόνον ὡς ὑπηρετὴς ἠκολούθει μαζὶ με τοὺς ληστές, δὲν κατεδικάσθη, καθὼς οἱ ἄλλοι, εἰς θάνατον, ἀλλὰ νὰ μένῃ καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν εἰς τὰ δεσμά. Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν τιμωρίαν τὴν ἐμετρίασεν εἰς τὸ νὰ μένῃ περιωρισμένος μέσα εἰς ἓν σωφρονιστήριον ἕως ὅτου νὰ ἀποδείξῃ με τὸν καλὸν τρόπον του ὅτι τῷ ὄντι μετενόησε διὰ τὰ σφάλματά του, καὶ τότε ἐμελλε νὰ τὸν στείλῃ πρὸς τοὺς γονεῖς του. » Παρατήρησε τῷ εἶπεν, ὅταν ἐμελλε νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὸ σωφρονιστήριον, καὶ ὡς αἰκακίαι τιμωροῦνται, τοιοῦτο τρόπον καὶ αἱ ἄρεται ἀνταμείβονται· πρόσχε νὰ φέρεσαι καλῶς, διὰ νὰ εἰμπορέσω καὶ ἐγὼ νὰ κάμω πρὸς τὴν δυστυχῇ μητέρα σου, ὅ,τι σὺ ἔκαμες πρὸς τὸν υἱόν μου. »

Οἱ ἄλλοι ληστοὶ ἐπλήρωσαν με τὸ αἷμα των ὅσα κακουργήματα εἶχον πράξει· ἡ δὲ σιγγάνα ἐκλείσθη εἰς σωφρονιστήριον διὰ νὰ μένῃ ἐκεῖ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς της, τὰ δὲ κλοπιμαῖα πράγματα ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς κυρίους των.

Ὁ ἀγαθὸς κόμης καὶ ἡ ἐνάρετος κόμησσα, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποδείξωσι καὶ με τὰ ἔργα τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐγνωμοσύνην των, ἐξώδυσαν τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς περιουσίας των καὶ ἔκτισαν εἰς τὴν ὥραιαν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε κτισμένη ἡ κατοικία τοῦ ἐρημίτου, εὐρύχωρον καὶ ἀναπαυτικὸν Ὀρφανοτροφεῖον διὰ νὰ ἀνατρέφωνται καὶ ἐκπαιδεύωνται τὰ ὄρφανὰ παιδία τῆς Ἐιχενφέλης, διόρισαντες διευθυντὴν καὶ οἰκονόμον αὐτοῦ τὸν ἀγαθότατον καὶ ἐναρετώτατον Πολύκρπον. — Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ οἰκοδομή, ὁ κόμης παραδίδωνας τὸν ἐρημίτην τὰ κλειδιά τοῦ καταστήματος εἶπεν. Εἰς τὴν φροντίδα σου ἀφιερώνω τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου τούτου, σεβάσμιε πάτερ, διότι κανεὶς ἄλλος δὲν ὑπάρχει ἀξιώτερός σου· εἰμαι πολὺ βέβαιος ὅτι τὰ ὄρφανὰ, ὅσα θὰ εὐτυχίσουν νὰ ἀνατραφῶσιν εἰς τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σου Ὀρφανοτροφεῖον θὰ ἀποκατασταθῶσι μίαν ἡμέραν εἰς καλλίτεροι καὶ εὐτυχέστεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου· παράλαβε ὅτους διδασκάλους νομίζεις ὅτι χρειάζονται διὰ τὰ γράμματα καὶ διὰ τὰς τέχνας· πρῶτον ὅμως ἀπὸ ὅλων, σὲ παρακαλῶ, νὰ λάβῃς μαζὶ σου τὸν ἀξιόλογον ἐκεῖνον νέον, ὅστις ὠδήγησε πρὸς σὲ τὸν ἀγαπητόν σου Ἑρρίκον, διὰ νὰ τὸν γυμνάσῃς νὰ σὲ βοηθῇ εἰς

τὴν διεύθυνσιν καὶ νὰ εἰμπορέσῃ νὰ σὲ διαδεχθῇ, ὅταν ἐξ αἰτίας τοῦ γήρατος θὰ ἔχῃς ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Ἐγὼ καὶ ἡ κόμησσα ἀφιερώνομεν τὰ δύο τρίτα τῆς περιουσίας μας διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου· ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ ὁ ἀγαπητός μας Ἐρρίκος, ὅταν ἀνδρωθῇ, θὰ φροντίσῃ νὰ αὐξήσῃ ἀκόμη περισσότερον τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ. » — Δέχομαι μετὰ χαρᾶς τὴν πρότασίν σας, ἀπεκρίθη ὁ σέβασμιος γέρον, καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν σας· μὴ ἀμφιβάλλετε δὲ ὅτι αἱ δεήσεις τῶν ἀθῶων ὁρπανῶν πιδῶν, τὰ ὅποια θὰ παρακαλῶσι τὸν Ὅψιστον διὰ σᾶς, θὰ ἀναβαίνωσιν ὡς εὐπρόσδεκτον θυμίαμα πρὸς αὐτόν· διότι ἐμὲ τοιαῦτα εὐσεβεῖς εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. »

Ζωσιμάδαι.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 307.)

Ὅπως δὲ τότε ἐγεμίσθη ἡ οὐκία ἀπὸ τὴν εὐωδίαν τοῦ μύρου, τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τῶν Ζωσιμάδων ἐγεμίσθη ἀπὸ τὴν εὐωδίαν τοῦ θεοῦ ἡ οὐκία ἡ Ἐκκλησία. Δὲν ὑπάρχει Ἐπισκοπὴ, ὅπου δὲν εὐρίσκονται τὰ Κυριακοδρόμια τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ Ἀποστόλων. Δὲν ὑπάρχει πόλις, εἰς τὴν ὅποian δὲν ἐφάνη ἡ θεία Γραφὴ καὶ ἡ φιλόθεος Ἀδολεσχία, τὰ ὅποια μὲ τὰ χρήματα τῶν Ζωσιμάδων ἐτυπώθησαν· δὲν ὑπάρχει σχολεῖον ἐλληνικόν, τοῦ ὁποίου τὴν βιβλιοθήκην νὰ μὴ στολιζῶσι τὰ πολύτιμα βιβλία τῶν Ζωσιμάδων. Καὶ εἰς μοναστήρια καὶ εἰς ἱεροὺς ναοὺς δεικνύονται ἀφιερῶματα τῶν Ζωσιμάδων· ἀπὸ τὸ ὅρος Σινᾶ καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ ἕως καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς Ἑλλάδος μέρη, καὶ ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ ἕως τὰς στήλας τοῦ Ἡρακλέους, ὅπου ὑπάρχουσιν ὁρθόδοξοι ἐκκλησίαι τῶν ὁμογενῶν, φαίνονται ἢ βιβλία ἢ ἄλλα τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμάδων ἀφιερῶματα. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σχολεῖον τῶν Ἰωαννίνων, τὸ ὅποion μεγάλην ὠφέλειαν ἐπροξένησεν εἰς τὸ γένος ἡμῶν διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ ἄλλους πεπαιδευμένους, τοὺς ὁποίους ἀνέδειξεν, εἰς τὴν κηδεμονίαν καὶ τὰς φροντίδας τῶν Ζωσιμάδων χρεωστεῖ τὴν ὑπαρξίν του. Καθὼς λοιπὸν τῆς Μαρίας τὸ ἔργον ἔλαβεν ἐξαιρετον βραβεῖον ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου νὰ λαλήθῃ « ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, εἰς μνημόσυνον

αὐτῆς», τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ προσφορὰ τῶν φιλοχρίστων Ζωσιμάδων, ἥτις ἐπλήρωσεν εὐωδίας τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν ἔμεινεν ἀβράβευτος παρὰ Θεοῦ· διότι καὶ αὕτη α ἐν παντὶ τόπῳ ἐξελήλυθεν» εἰς μνημόσυνον αὐτῶν.

Βαρύτιμον ὑπῆρχε τὸ μύρον τῆς Μαρίας, πολῦτιμοι καὶ αἱ ἀγαθοεργίαι τῶν Ζωσιμάδων διὰ τὴν ἐνάρετον διάθεσιν καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν μετριοφροσύνην, μὲ τὴν ὁποίαν ἔπραττον αὐτάς. Ἄνευ ὑπερηφανίας καὶ μετὰ ταπεινώσεως προσπίπτοντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ κοινου τῶν ὄλων Δεσπότη, εὐχαρίστουν αὐτόν, διότι ἡξιώθησαν νὰ γίνωσι ταμίαι καὶ διαμοιρασταὶ τῶν οὐρανίων αὐτοῦ δωρεῶν, λέγοντες ἕκαστος· ἐξ αὐτῶν α Τί ἄντα ποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἄντα πέδωκέ μοι;» καί, α Τί γὰρ ἔχω ὃ οὐκ ἔλαβον παρὰ Θεοῦ;» Λιπαρὸν καὶ λειτὸν ὑπῆρχε τὸ μύρον· ἱλαροὶ καὶ φαιδροὶ διεμοίραζον καὶ οἱ Ζωσιμάδαι τὰς λιπαρὰς αὐτῶν χάριτας, μήτε ἐκ λύπης μήτε ἐξ ἀνάγκης· διὰ τοῦτο καὶ ἡγαπῶντο παρὰ τοῦ Κυρίου. α Ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.» Ἀδολον καὶ καθαρὰν, καὶ πάσης ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας ἄμικτον προσέφεραν τὴν θυσίαν τῶν ἀγαθοεργιῶν· δὲν διέκοπτον τὰς εὐλογίας τῶν εὐεργετουμένων οἱ στεναγμοὶ τῶν ἀδικημένων· οὐδὲ ἀντελάλουν τὰ δικαστήρια ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν Ζωσιμάδων, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς ὑπὲρ αὐτῶν εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' α ἐτίμων τὸν Κύριον ἀπὸ δικαίων πόνων» προσφέροντες ὄχι τοῦ Κεῖν, ἀλλὰ τοῦ Ἄβελ ὀλοκαυτώματα α ἐφ' οἷς ἐπέϊδε Κύριος καὶ ὠσφράνθη ὀσμὴν εὐωδίας.» Καὶ αὕτη ἡ ἀπλότης τῆς ζωῆς των ἐκίνει τὸν θαυμασμόν τοῦ κόσμου. Ἄν εἶχον ἄλλοι τὸν πλοῦτον τῶν Ζωσιμάδων, ἔμελλον αὐτοὶ πρῶτοι νὰ ἀπολαύσωσιν αὐτὸν πρὸς ἰδίαν εὐχαρίστησιν καὶ τρωφήν. Ἄλλ' οὗτοι εἰ μακαρίζονται δὲν τὸν μετεχειρίζοντο διὰ τὸν ἑαυτῶν των, εἰμὴ μόνον διὰ τὰ ἀπολύτως καθ' ἡμέραν ἀναγκαῖα. Καὶ οὔτε εἰ γάμου κοινωνίαν ἤλθον, εὔτε τέκνων γεννήτορες ἔγιναν, διότι νυμφευθέντες ἐκ συμφώνου τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, υἰοθέτησαν ὄλους τοὺς ὀρφανούς καὶ πτωχοὺς παῖδας τῶν ὁμογενῶν, καὶ μόνον περὶ τῆς ἀνατροφῆς τούτων ἐφρόντιζον. Διὰ τοῦτο οὐδὲ οἴκους ὑψηλοῦς, οὔτε οἰκιακὴν πολυτέλειαν,

οὔτε φαντασίας, οὔτε πληθος ἀνδραπόδων καὶ τετραπόδων, οὔτε τραπέζας καὶ ἀπολαύσεις εἶχον, « καταλύοντες ἐνεκεν βρώματος τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ », ἀλλ' ἂν καὶ κατοικοῦντες μεγάλας πόλεις, οἱ μὲν τὴν Μόσχαν, οἱ δὲ τὴν Νίζναν, ἔζων ζῶν ἀπλοϊκὴν καὶ μετρίαν καὶ μετὰ τοσαύτης οἰκονομίας, ὥστε, ὅστις ἐβλεπε τὰς κατοικίας καὶ τὴν ἄλλην ζῶν τῆς ὀνομαστῆς τῶν Ζωσιμάδων ἀδελφότητος ἔμελλε νὰ ἀπορῇ, πῶς, « ἐνῶ ἔβαλλε πλεῖστον πάντων τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς φιλαδελφίας, » ἔπειτα ἔζη, ὡς ἡ πτωχὴ ἐκείνη χήρα, ἥτις ἔβαλε λεπτὰ δύο.

Καὶ ἡ μὲν τοῦ Λαζάρου ἀγία ἀδελφὴ προσέφερε τὸ μύρον πρὸς ἀπόδειξιν τῇ· πρὸς τὸν Ἰησοῦν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς· ἡ δὲ τῶν Ζωσιμάδων ἀδελφότης ὑπερέτει τὴν αἰώνιον βουλήν τοῦ Ὑψίστου πρὸς ἀνάστασιν ἐκ τῆς ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος τῶν ὁμογενῶν ἀδελφῶν· διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἀγαθοεργίαι τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἦσαν πρὸ πάντων εὐάρεστοι πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις καὶ συνεργάτας ἐχορήγησεν εἰς αὐτοὺς καὶ ἄλλους μὲν μεγαλοφύεις ἄνδρας καὶ σοφωτάτους, μάλιστα δὲ τοὺς δύο καθ' ἡμᾶς μεγάλους φωστῆρας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς ἀειμνήστους διδασκάλους τῆς Ἑλληνικῆς ὀρθοδοξίας καὶ σοφίας, τὸν Εὐγένιον καὶ Θεοτόκην. Τούτων λοιπὸν τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα πολλαπλασιάζουσιν οἱ Ζωσιμάδαι εἰς πολλὰς χιλιάδας διὰ τοῦ τύπου. Εἰς δὲ τὸν πολυμαθέστατον καὶ περικλεῆ φιλόπατρην Κοραῆν παραδίδουσι τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης. Καὶ στέλλουσι κατὰ καιροὺς δλ' αὐτὰ ἐκτυπωθέντα βιβλία, εἰς μυριάδας ὅπλων φωτὸς ἐναντίον τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαθείας τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν. Ἦλθον ἡμέραι πονηραί· αἱ ὁποῖαι συνετάραξαν ὀλόκληρον τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικήν καὶ ἐθροῦθησαν τὴν Εὐρώπην· ἡ καρδία ὅμως τῶν Ζωσιμάδων δὲν ἐκλονίσθη· διότι προωμοίαζε τὴν ἐπὶ τῆς πέτρας θεμελιωμένην οἰκίαν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ὁποῖαν οὔτε ἡ βία τῶν σφοδρῶν καταιγίδων, οὔτε ἡ ὀρμὴ τῆς ραγδαίας βροχῆς δύνανται νὰ κλονίσωσι καὶ παρασύρωσι.

Ἐτελεύτησε δὲ ὁ μὲν Θεοδόσιος τὸ 1793, ὁπότε καὶ ἤρχισαν τὸ θεάρεστον ἔργον τῆς εὐεργεσίας· ὁ δὲ Ἀναστάσιος τὸ 1805· ὁ

Μιχαήλ τὸ 1809· ὁ Ζώης τὸ 1827 περὶ τὸν Σεπτέμβριον· ὁ δὲ Νικόλαος τέλος τὸ 1842 Φεβρουαρίου 14. Πολὺ πρὶν ἀρχίσωσι τὰς εὐεργεσίας ἐτελεύτησεν, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, ὁ πρωτότοκος Ἰωάννης περὶ τὸ 1786 εἰς Νίζναν τῆς Ῥωσσίας ἄγαμος καὶ αὐτός, συνέμπορος καὶ ὁμότροπος τῶν ἀδελφῶν, καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ πολὺ τιμώμενος ὑπ' αὐτῶν. Εἶγον δὲ καὶ τρεῖς ἀδελφὰς εἰς Ἰωάννινα, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀξιωματημόνευτος εἶνε ἡ Ζωή, ἣτις ὀλίγον ζήσασα μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀφίερωσε καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων δύο τὴν ἐκ τοῦ προτελευτήσαντος ἀδελφοῦ Θεοδοσίου παραχωρηθεῖσαν εἰς αὐτὰς κληροδοσίαν εἰς τὸ Σχολεῖον καὶ τὰς Ἐκκλησίας τῆς πατρίδος, καὶ διέμεινε μέχρι τέλους ἀληθῆς μιμητὴς τῆς χήρας τοῦ Ἀποστόλου «ἐπακολουθοῦσα εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν» καὶ ἐπιστατοῦσα εἰς τὰ ἐνδύματα τῶν πτωχῶν καὶ τὰς ἄλλας τὰς εἰς τὰς παρθένους διδομένας ἐλεημοσύνας παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ὅτε ἀκόμη δύο μόνον ἐκ τῶν πέντε ἀδελφῶν ἀπέμειναν, ὁ Ζώης εἰς τὴν Μόσχαν καὶ ὁ Νικόλαος εἰς τὴν Νίζναν, διόλου δὲν ὠλιγόστευε διὰ τοῦτο ἡ προθυμία καὶ ὁ ἱεὺς αὐτῶν ζήλος· ἐνήργουν μὲ τὴν αὐτὴν δραστηριότητα καθὼς καὶ οἱ πέντε, προσθέτοντες εἰς τὸν ἰδικόν των ζῆλον καὶ ἐκείνων τὸν ὅποιον παρὰ τῶν ἀδελφῶν των ἐκληρονόμησαν. Καθὼς δὲ ὁ φωστὴρ τῆς ἡμέρας πλησιάζει εἰς τὴν δύσιν ἡσύχως καὶ μεγαλοπρεπῶς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ φωτοφόρος δίσκος τῆς μεγαλεδωρίας τῶν Ζωσιμάδων πλήρης εὐεργετικοῦ φωτὸς ἔδυσσε μεγαλοπρεπέστατα. (α)

Ἀπῆλθε λοιπὸν ἐκ τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς ἡ τῶν Ζωσιμάδων ἀδελφότης, ἀφοῦ ἀφῆκε λαμπρότατον καὶ σπανιώτατον φιλογενείας παράδειγμα ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῆς, ἀλλὰ εἰς ἅπαντα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη. Ἀπῆλθον, διότι ἐν ὕστατον τέλος καὶ ἐκοιμήθησαν τὸν ὕπνον τῶν δικαίων. Καὶ αἱ μὲν μακάριαι αὐτῶν ψυχαὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ Νυμφίου, ὡς ἄλλαι πέντε φρόνιμοι παρθένοι τῆς παραβολῆ τοῦ Εὐαγγε-

(α) Ὁ τελευταῖος ἀδελφὸς Νικόλαος ἀποθανὼν ἀφῆκε 1,004,249 χίρτινα ρούθλια, ἀφοῦ πολλὰς χιλιάδας ἐδαπάνησε πρότερον εἰς ἀγαθοεργίας. Ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν ταύτην προσδωρίσε διὰ τῆς διαθήκης του ὑπὲρ τῶν Σχολείων, Νοσοκομείων, Ὀρφανοτροφείων καὶ ἄλλων ἀγαθοεργῶν τῆς πατρίδος καταστημάτων.

λίου, φέρουσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν φαίδρα· καὶ ἀκοιμήτους μὲ τὸ φῶς τῆς εὐσεβείας καὶ τὸ ἔλαιον τῆς ἀγαθοποιΐας. Τὰ δὲ σώματα αὐτῶν, ὡς ὠριμος σῖτος, ὡς θημωνιά τοῦ ἀλωνίου, ἐσυναχθῆσαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς, ἥτις εἶνε ἡ μήτηρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ αὐτὰ μὲν σώματα αὐτῶν ἐτάφησαν ἐν εἰρήνῃ, τὸν δὲ ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγέλλει ἡ Ἑκκλησία » καὶ μετ' αὐτῆς πλεῖσται πόλεις ἀντιλαλοῦσιν· « ὁ χορὸς τῶν Ζωσιμάδων δι' ἡλθεν ἐν ἐργετῶν. »

Τοιοῦτον λαμπρὸν καὶ ἀξιόμιμτον παράδειγμα ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν, χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ διερχώμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἀγαθοποιῶντες ἀλλήλους ὁ καθείς τὸ κατὰ δύναμιν, συμφώνως πρὸς τὴν θεῖαν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλαδελφίας. Διότι ἡ ζωὴ ἡμῶν εἰς τὴν ὁποίαν « Γεννῶ ἀπορεύεται, καὶ γεννῶ ἀέρχεται » ὁμοιάζει μὲ συνεχῇ ὁδόν, ἥτις εἶνε διηρημένη εἰς σταθμούς· καὶ ἀρχὴ μὲν τῆς ὁδοπορίας εἶνε ἡ γέννησις, τέλος δὲ τοῦ δρόμου ἡ πλὰξ τοῦ τάφου. Διαφέρει δὲ ἡ ὁδοπορία τῆς ζωῆς κατὰ τοῦτο μόνον· τοὺς μὲν συνήθεις δρόμους δύναται τις ὅπως καὶ ὅταν θέλῃ νὰ βαδίσῃ ἢ καὶ νὰ μὴ βαδίσῃ διόλου, ἐὰν δὲν θέλῃ· τὸν δρόμον ὅμως τῆς ζωῆς πᾶς ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἄπαξ γεννηθῇ, ἀναγκάζεται νὰ βαδίζῃ ἀδιάκοπα προχωρῶν πρὸς τὸ τέλος χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Βάδιζε, φωνάζει πρὸς ἕκαστον ἀπὸ ἡμᾶς πᾶσα ἡμέρα καὶ πᾶσα νύξ καὶ πᾶσα ὥρα· βάδιζε! ποῦ; πρὸς τὸν τάφον! διὰ νὰ παραδώσῃς τὸ μὲν σῶμα εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, τὴν δὲ ψυχὴν πρὸς τὸν Ὑψιστον αὐτῆς Δημιουργόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὑπάρχει τοιαύτη καὶ ἀναγκαία καὶ ταχεῖα καὶ ἀνευ ἐπιστροφῆς ἡ ὁδοπορία τῆς ζωῆς, μένει πλέον εἰς ἡμᾶς ἡ φροντίς νὰ ἐτοιμαζώμεθα διὰ τὸ μέγα τοῦτο ταξίδιον. Γίνεται δὲ ἡ ἐτοιμασία αὕτη, ἐὰν ἐκπληρώμεν τὰ χρεὴ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης. Τότε φθάνομεν εἰς τὸ τέλος γεμάτοι ἀπὸ ἀγαθὰς ἐλπίδας, καθὼς ὁ πιστὸς ἐργάτης, ὅστις ὑπάγει πρὸς τὸν Δεσπότην διὰ νὰ πληρωθῇ τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ βαδίζωμεν κατὰ τὸ θέλημα τῆς σαρκὸς ἡμῶν, τότε φθάνομεν εἰς τὸ τέλος, παρομοιάζοντες ἀπηλπικμένον κκατάδικον ὅστις φέρων εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ τὸ σχοινίον τῆς ἀγχόνης ἀτακτεῖ κατ' ὁδόν, φερόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς

καταδίκτης. Ἀποβλέποντες λοιπὸν πρὸς τὸ περιμένον ἡμᾶς δικαστήριον καὶ συλλογιζόμενοι ὅτι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν δύναται νὰ καλέσῃ ἡμᾶς ὁ Κύριος, ὡς βαδίζωμεν « ἐν ὁδῷ δικαίων » ἔχοντες λύχνον διὰ τοὺς πόδας ἡμῶν καὶ διὰ τὰς ὁδοὺς ἡμῶν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Νοσοκομεῖον.

Οἱ δύο οὗτοι στιλπνότατοι τῆς ὥραις Σμύρνης ἀδάμαντες, μεθαύριον ὁ εἷς καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ὁ ἕτερος ἐορτάζουσι τὴν ἐπέτειον αὐτῶν ἐορτήν. ἅπας δὲ ὁ ἐγχώριος τύπος προσηγγεῖλεν ἀμφοτέρους τὰς ἐορτάς ταύτας. προσκαλὼν τοὺς πάντας πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν κοινῶν τούτων καθιδρυμάτων. Καὶ ἡ μὲν εὐγενὴς δημοσιογραφία ἐξετέλεσε τὸ καθήκον αὐτῆς, ἀλλὰ τίς τῶν πολιτῶν δὲν ἀναμένει μετ' ἀνυπομονησίας τὰς δύο ταύτας ἐπιστήμους τοῦ ἔτους ἡμέρας ἢ ἀποδώσῃ τὸν γενναῖον τῆς εὐγνωμοσύνης φόρον πρὸς τὰς φιλοστόργους αὐτοῦ ταύτας μητέρας, ὧν ἡ μὲν μορφώνει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν ἡ δὲ περιβάλλει τὰ ἀσθενῆ σώματα τῶν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν; Οὐδαίς, πιστεύομεν, οὔτε πλούσιος· οὔτε πένης· οὔτε ἀνὴρ, οὔτε γυνή· οὔτε γέρον, οὔτε νεανίας. Καὶ ταῦτα μὲν ὅτι οὕτω θὰ γίνωσιν, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν. Ἀλλ' ἡμεῖς ὡς ἐλπίζωμεν ὅτι, τοῦλάχιστον καθ' ὅσον ἀπορᾷ τῇ Εὐαγγελ. Σχολῇ, εἶνε ἡ τελευταία αὐτῇ φορά, καθ' ἣν ἐξευτελίζεται τείνουσα τὴν σεβαστὴν αὐτῆς χεῖρα ὡς χεῖρα ἐπαίτου. Ἡ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἐγκαινισθεῖσα Εὐαγγελικὴ εἰσαγμένη δὲν θ' ἀνεχθῇ βεβαίως ἵνα καὶ τὸ ἐλευσόμενον ἔτος παρουσιασθῇ ἡ προστατευομένη αὐτῆς ὅπως ἐπαρουσιάζετο μέχρι σήμερον κλαυθμηρίζουσα καὶ μετ' ὀλολυγμῶν ἐπαιτοῦσα. Πῶποτε. Ἐσμέν δ' εὐέλπιδες ὅτι ὅσον οὕτως θ' ἀκούσωμεν τὸ πέραν τῶν ἐργασιῶν της καὶ τὸ λίαν εὐχρηστον αὐτῶν ἀποτελέσμα. Εἶθε.

Παντολέων, τιμὴ τῶν Ἰώνων,
Προσφιλῇ της υἱὸν κ' εὐγενῇ
Ἡ πατρίς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον
Εὐγνωμόνως Σὲ θέλει ὑμνεῖ.
Ὡ Σμυρναῖοι, χρηστοὶ συμπολίται,
Παντολέοντες ἔστε κ' ὑμεῖς,
Τὴν πατρίδα πρὸς δόξαν ὠθεῖτε
Δι' ἀπαύστου κ' ἐνθέου ὁρμῆς.

Πίστις κυνός.

Γεωργός τις, ἐλθὼν εἰς τὸν ἀγρόν του ἵνα ἐπιδιορθώσῃ ρῆγμα εἰς φράκτην τινά, εὗρεν ἐπανερχόμενος τὴν κοιτίδα, ἔνθα εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸ μονογενές του τέκνον κοιμώμενον ἀναποδογυρισμένην. Τὰ στρώματα ἦσαν σχισμένα καὶ καθημαγμένα, καὶ ὁ σκύλος ἦτο ἐκεῖ πλησίον ἐξηπλωμένος. Ὑποθέσας λοιπὸν ὅτι ὁ σκύλος ἔφαγε τὸ παιδίον, ἀμέσως ἤνοιξε τὸ κρανίον του διὰ τινος ἀξίνης, τὴν ὅποίαν εἶχεν ἀνὰ χεῖρας· ὅτε δὲ ἀνέστρεψε τὴν κοιτίδα, εὗρε τὸ παιδίον σῶον καὶ ὄφιν ὑπερμεγέθη νεκρὸν ἐπὶ τοῦ πατώματος φονευθέντα ὑπὸ τοῦ κυνός, οὗ τινος ἡ πίστις ἦν ἀξία ἄλλης ἀμοιβῆς. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐδίδασκεν αὐτόν, πόσον ἐπικίνδυνον εἶνε νὰ παραδίδηται τις πολὺ βιαίως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου εἰς τὸ τυφλὸν πάθος του.

‘Ο μύρμηξ τοῦ Ταμερλάνου.

‘Ο διαβόητος Ταμερλάνος, μέγας κατακτητής, τοῦ ὅποιου τὸν βίον ἄλλοτε θὶ δημοσιεύσωμεν διὰ τοῦ Μέντορος, ἐδοκιμάσθη ὑπὸ πολλῶν θλίψεων καὶ δυσκολιῶν, αἵτινες πολλὰκις ἐκλόπισαν τὴν σταθερότητά του. Καί ποτε, καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του, ἐκρύβη ἐντὸς πεπαλιωμένου ἐρειπίου· ἐκεῖ δὲ ἀναλογιζόμενος τὸ δεινὸν τῆς θέσεώς του καὶ ἀπηλπισμένος, εἶδε μύρμηκα ἀγωνιζόμενον νὰ ἀναβιβάσῃ εἰς τὸν τοῦ χρόνι κόκκον σίτου βρύτερον ἑαυτοῦ. Καὶ ἐπλησίαζε μὲν ὁ μύρμηξ εἰς τὴν φωλεάν του, ἀλλὰ κλονούμενος κατεκυλίετο μετὰ τοῦ φορτίου ὡς ὁ Σίσυφος· δὲν ἀπεθαρρύνετο ὁμῶς· ἀλλ’ ἀναλαμβάνων τὸν κόκκον ἐπανελάμβανε καὶ τὴν ἄνοδον μετὰ τῆς αὐτῆς καρτερίας. ‘Εξήκοντα καὶ ἐννέα φορὰς κατεκυλίσθη ὁ ταλαίπωρος μύρμηξ, ἀλλὰ τέλος πάντων ἐπέτυχε τὴν ἐβδόμη κοστήν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἀνεπτύσσει τὸ θάρρος τοῦ Ταμερλάνου, καὶ ἔκτοτε, ὅσάκις αἱ ὑποθέσεις του δὲν εἰδοκίμου ὅπως ἐπεθύμει, ἀνεπόλει τὸν μύρμηκα καὶ ἐδιπλασίαζε τὸν ζῆλόν του.

Τὸ ἐν τῷ δωματίῳ μου ὥρολόγιον.

‘Επὶ τοῦ μαρμαρέου τῆς ἐστίας τοῦ δωματίου μου ἵσταται ἓν ὥρολόγιον· εἶνε δὲ ὥραϊον καὶ πλουσίως καλλωπισμένον μὲ γλυφὰς καὶ

χρυσώματα. Τοῦτο τὸ ὥρολόγιόν μου εἶνε ὁ θαυμασμός ὧλων τῶν ἐπισκεπτῶν μου. Ἄλλ' ἄλλοί μιν ! αὐτὸ ἔχει ἐν ἐλάττωμα, ἐν ριζικὸν ἐλάττωμα. .... αὐτὸ δὲν κινεῖται ! Ματαίως τὸ τανύω, (κορδίζω). Τὸ ἐκκερμές (πέντουλουμ) εἶνε ἀκίνητον· οἱ δεῖται ἡρεμοῦν· καὶ οὕτω τὸ ὥρολόγιόν μου εἶνε ἰντελῶς ἄχρηστον. Καὶ τοι δὲ εἶνε ἀληθῶς ἄξιον νὰ ἐπισύρῃ τὸν θαυμασμὸν παντὸς θεωροῦντος αὐτό, ἐν τῇ καθόλου ἀπολύτῳ σημασίᾳ τῆς λέξεως, εἶνε ἐν κακὸν ὥρολόγιον, ἀπλῶς διότι δὲν ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν κατεσκευάσθη.

Ἐκ τῆς κακῆς ταύτης καταστάσεως τοῦ ὥρολογίου μου μοι ἐπῆλθεν ἡ ἐφεξῆς σκέψις πολλάκις. — Δὲν ὑπάρχουσιν ἄρα γε πολλοὶ ἄνθρωποι ἐν τῷ κόσμῳ, προικισμένοι παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ μὲ ἔξοχα φυσικὰ χαρίσματα, ὁμοιάζοντες μὲ τὸ ὥρολόγιόν μου ; Δὲν ὑπάρχουσιν ἄρα γε πολλοὶ ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδία πλουσίως καλλοπισμένα μὲν μὲ θείας δυνάμεις τῆς ἀθανάτου ψυχῆς των, μὴν ἐκπληροῦνται ὅμως τὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας των ; Ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησεν αὐτοὺς νὰ τρώωσι, πίνωσι καὶ κοιμῶνται ἀπλῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ ν' ἀποθνήσκωσι γηράσκοντες· ἀλλὰ τοὺς ἐδημιούργησεν ὅπως ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, ἐπὶ τῆς ὁποίας τοὺς ἔθηκε, τελειοποιούμενοι διὰ τῆς ἀρετῆς, τῆς σοφίας, καὶ τῆς ἀγιότητος κατασταθῶσιν ἄξιοι κληρονόμοι τῆς οὐρανίου βασιλείας. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν χρεωστεῖ ν' ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, νὰ ὑπηρετῇ αὐτόν, καὶ νὰ πράττῃ τὸ θέλημά του· διότι ἐὰν δὲν τὸν ἀγαπᾷ οὐδὲ τὸν ὑπηρετῇ, οὔτε πράττῃ τὸ θέλημά του, τότε δὲν ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐδημιούργηθη. Καὶ ἐὰν δὲν ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του, καὶ τοι ὠραῖος καὶ εὐφρὴς καὶ κομψὸς κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἐφελκυστικὸς τοὺς τρόπους, οὐχ ἤττον ὅμως εἶνε κακός, ἀποφασιστικῶς κακός καὶ ἄχρηστος : Διότι, ἐπαναλαμβάνω, καθὼς τὰ χρειώδη εἰς ἡμᾶς πράγματα οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶνε κακός, ὅταν δὲν ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐπλάσθη. Ἐάν τις τῶν ἀναγνωστῶν ἐρωτήσῃ : Πῶς δύναμαι νὰ ἐκπληρῶ καλλίτερα τὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας μου ; Ἀποκρίνομαι : πράττε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πράττετε δὲ αὐτό, ὅταν ὑποτάσσηται εἰς τὸν Θεόν· ὅταν προσπαθῇς νὰ ἐκτελῇς τὰς ἐντολάς του· ὅταν ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου ὡς τὸν ἑαυτόν σου· ὅταν προσεύχησαι συνεχῶς ζητῶν τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν τοῦ Δημιουργοῦ

σου· όταν ἀναγινώσκῃς συχνάκις τὰς ἁγίας Γραφάς, ὅπου ὑπάρχει· ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀγωνίζεσαι ὡς καλὸς ἀθλητὴς νὰ ἐκτελῇς πᾶν ὃ, τι ἐκεῖ διδάσκεισαι· όταν ἀληθῶς ἀγαπᾷς ὄχι μόνον τὸν ὁμοεθνή σου ἢ τὸν ἔχοντα τὴν αὐτὴν μὲ σέ θρησκείαν, ἀλλὰ πάντα ἔχοντα τὴν εἰκόνα σου, ἥτοι πᾶν λογικὸν πλάσμα τοῦ Δημιουργοῦ σου· όταν τὸν τοιοῦτον εἰλικρινῶς ἀγαπᾷς καὶ ἦσαι πρόθυμος πάντοτε νὰ τὸν βοηθῇς ἐν τῇ χρείᾳ του καὶ νὰ τὸν φωτίζῃς πρὸς ἐκμάθησιν τοῦ προορισμοῦ του, ἐὰν τὸν ἀγνοῇ, καὶ τῷ παρέχῃς τὰ μέσα τῆς σωτηρίας του· όταν ἦσαι τίμιος καὶ πιστὸς εἰς τὰς συναλλαγὰς σου· όταν ἐξοδεύῃς τὸ ἐμπιστευθέν σοι τάλαντον παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ σου ἐν φιλανθρωπικοῖς ἔργοις πρὸς τὸ καλὸν τοῦ πλησίον· όταν δαπανᾷς τὸν πολῦτιμον καιρὸν ἐν τῇ τελειοποιήσει σου καὶ δὲν τὸν φθείρῃς ἐν ταῖς διασκεδάσεσιν ἐκείναις, αἱ ὁποῖαι ἀφανίζουν καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ὑγείαν σου. Ἐὰν οὕτω ζῇς, τότε, ἀλλὰ μόνον τότε, ἐκπληροῖς τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς σου καὶ δὲν εἶσαι κακὸς καὶ ἄχρηστος, ὡς τὸ ἐπὶ τῆς ἐστίας μου κείμενον ὥραϊον μὲν καὶ κομψόν, ἀλλ' ὅλως ἤδη ἄχρηστον ὠρολόγιον.

Ἀγαπητέ μοι ἀναγνώστα! Σκέφθητι ταῦτα καλῶς, καὶ ὡς νὰ ἦσο ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐρώτησον σεαυτὸν: ἐκπληρῶ τὸν σκοπόν, δι' ὃν ὁ Μέγας καὶ Παντοδύναμος Δημιουργὸς τῆς τε ἀοράτου καὶ ὁρατῆς κτίσεως μ' ἐδημιούργησεν;

Ἀνάμικτα.

Συχνάκις, φιλιτατοὶ ἀναγνώσται, μὲ καταλαμβάνει μανία τοῦ γράφειν, καὶ παρευθὺς ἀρχίζω νὰ γράφω: πλὴν περὶ τίνοος γράφεις; ἂν αἰφνης μὲ ἐρωτήσῃ τις, ὁμολογῶ ὅτι θὰ εὐρεθῶ εἰς ἀμηχανίαν. Τὰ πάντα εἶνε ἔτοιμα· ὁ κάλαμος ἀναμένει τὰς διαιαγὰς τῆς χειρός· ἡ χεὶρ τὰς τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλ' οὗτος ἀπροπαρασκευάστος βλέπει ἡλιθίως τὰς προετοιμασίας ταύτας, ζητῶν εἰς μάτην νὰ μαντεύσῃ τὸ αἶτιον. Πλὴν ἀδιάφορον· ἀφοῦ ἔχω τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γράψω, πρέπει νὰ στερηθῶ τὴν τέρψιν ταύτην διὰ τὴν δυστροπίαν καὶ κακὴν θέλησιν τοῦ ἐγκεφάλου μου; Ὁχι, μυριάκις ὄχι· ἴσως εὐ, ἐθὴ περιέργον ἢ χρησίμὸν τι, ὅπερ νὰ κοινοποιήσω διὰ τῆς γραφίδος μου. Εἴθε τοῦτο· διότι ἄλλως δὲν θὰ εὕρητε πλέον ἱχνίος μου καὶ ἐν

τῷ Μέντορι καὶ οὕτω θὰ κατὰ τήκωμαι, μὴ δυνάμενος νὰ μελανώσω χάρτην.

Πῶσον ἐπεθύμουν νὰ γελᾶσω! ἀλλὰ δὲν δύναμαι ἐνεκα τῆς βαθείας μου μελαγχολίας· ἐπιθυμοῦμεν ἀγαθόν τι καὶ ἐκτιμῶμεν αὐτό, ὅταν μᾶς ἐγκαταλείψῃ. Ἐπιθυμῶ τὸν γέλωτα, τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς χαρᾶς. Ὁ γέλως, εἴσαι ἡ τρυφή τῶν μωρῶν, πλὴν μωρὸς εἶνε ταῦτόσημον τοῦ εὐτυχοῦς. Εὐτυχῆς ὁ μωρὸς, εὐτυχῆς ὁ παράφρων, διότι τὰς τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν Κόσμου ἀθλιότητας δὲν βλέπει ἐναργῶς καὶ δὲν αἰσθάνεται τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀπαύστως ὑπὸ βελῶν μυρῶν τιτρωσκομένην, ἀλλὰ γελᾷ ἴσως διὰ τοὺς πολὺ μωροτέρους αὐτοῦ σῶφρονας. Ἐπάρατος σκέψις, σύ δηλητηριάζεις τὴν βραχείαν ἡμῶν ζωὴν καὶ ὥς διὰ μικροσκοπίου τὰ δυσάρεστα ἡμῶν συμβάδντα μεγεθύνεις. Σὺ ἀναγκάζεις ἡμᾶς νὰ ἀναπολώμεν ἐνδάκρυους τὴν παιδικὴν ἡμῶν ἡλικίαν, διότι τότε ἀφροντισία ἐβασιλεύει, καὶ αὕτη καθίστα ἡμᾶς εὐτυχεῖς· αὕτη μᾶς παρίστα τὸ πᾶν ὑπὸ μορφὴν χάρεσσαν καὶ φαιδράν.

Ἄλλ' ἄρ' ἀγὰρ γε ὁ γέλως εἶνε πάντοτε σημεῖον χαρᾶς καὶ ἱλαρότητος; ὅχι δυστυχῶς· οὐδὲν ἀγαθὸν ἀμιγές κακοῦ· καὶ ὁ γέλως αὐτὸς δι' ἀπλῆς αὐτοῦ μεταβολῆς καθίσταται ἀποτρόπαιον καὶ σκληρὸν βέλος πληγόνον ἡμᾶς οἰκτρῶς.

Καὶ πρῶτον, ὡς ὑπὸ τὸ ρόδον πολλάκις κρύπτεται ὄφις, οὕτως ὑπὸ τὸν γέλωτα καὶ τὸ μεῖδιμα καλύπτεται πολλάκις ἐπιβουλὴ καὶ προδοσίκα, καὶ ἐχθρικός καταχθόνιος σκοπός, τοσοῦτον φοβερώτερος, ὅσον χαριέστερον τὸ ἐπικαλύπτει αὐτὸν μεῖδιμα. Ἐπειτα δὲ ὁ ψευδὴς καὶ ἀδιάφορος γέλως, ὁ παρὰ τῆς ἐθιμοταξίας πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιβαλλόμενος· ἀκολουθῶς ὁ γέλως τοῦ ἐμπαιγμοῦ, ὁ μεγεθύνων τεραστίως τὴν πικρίαν τῶν ἀτυχιῶν μας· ὁ σαρδόνειος γέλως, ὁ ὑποκριτικός, ὁ βεβιασμένος.....τί τρομερόν! τοσοῦτοι καὶ τηλικούτοι κακοὶ γέλωτες ἐναντίον ἐνός, ἐναντίον τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ φαιδρουῖ! εἰς πάντα ἡ κακία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπερπλεονάζει, εἰς πάντα ὑπερτερεῖ τοῦ καλοῦ. Ποτὲ σχῆμα θυμοῦ δὲν προξενεῖ τόσον ἀλγεινὴν αἰσθησιν, ὅσον ἡ εἰρωνεία· ποτὲ ὕβρις τοσαύτην πικρίαν, ὅσον ἀπλὴ διαστολὴ τῶν χειλέων, ὅσον ἓν κατάρατον τοιοῦτον μεῖδιμα.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ Φοντενέλλος (Fontenelle) περιγράφει τὸ τοῦ γε-

λῶντος πρόσωπον « τὰ μέτωπον φαίνεται διασταλμένον, αἱ ὀφθαλμοὶ καταπίπτουσι, τὰ βλέφαρα συστέλλονται, ὁ ὀφθαλμὸς δακρυρροεῖ, ἡ ρίς συνάγεται καὶ ἀπολήγει εἰς ὀξύ, τὰ χεῖλη ἀποσύρονται καὶ μηκύνονται, ἀφίνοντα νὰ φαίνωνται οἱ ὀδόντες, ἡ γλῶσσα κρέμαται ἀναπαλλομένη σφοδρῶς, ὁ λαιμὸς πρίσκειται, αἱ φλέβες ἐξοιδούνται, τὸ σῶμα ὀλόκληρον συγκάμπτεται, στροφοδινεῖται, αἱ χεῖρες φέρονται πρὸς τὰ πλευρὰ καὶ σφίγγουν αὐτά, ἰδρῶς περιχέει τὸ πρόσωπον, καὶ ἡ φωνὴ μεταβάλλεται εἰς λυγμούς. »

Ἰδοὺ τὰ σημεῖα τοῦ γέλωτος, ὅστις, ἐὰν καταντήσῃ ὑπερβολικός, ἔχει πολὺ ὀλεθρίας διὰ τὴν ὑγίαν ἡμῶν συνεπειάς· καὶ αὐτὸς λοιπὸν ὁ φαίδρὸς γέλως δὲν εἶνε δυστυχῶς ἀπηλλαγμένος κακοῦ. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι, Χρύσιππος ὁ Σολεὺς, ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τῶν φίλων περιδιαβάζων, εἶδε διαβαίνοντα ὄνον νὰ καταφάγῃ τὰ ἐντὸς πινακίου δι' αὐτοὺς ὠρισμένα σῦκα· γελάσας δὲ προσέταξεν ἀστεϊζόμενος νὰ δοθῇ εἰς τὸν ὄνον φιάλη οἴνου, ἵνα μὴ τυχὸν πάθῃ ἐκ τῆς συκοφάνειας ὁ εὐγενὴς αὐτοῦ στόμαχος. Ὁ ὄνος ἐδέχθη εὐχαρίστως καὶ προθύμως τὸ προσφερθὲν καὶ ἔπιεν ἄνευ διασταγμοῦ. Τοῦτο ἐπροξένησεν εἰς τὸν Χρύσιππον γέλωτα Ὀμηρικόν, τὸν ὁποῖον μὴ δυνάμενος νὰ κρατήσῃ ἐξέπνευσε, πρὸς μεγίστην τέρψιν τοῦ ἐμπαιχθέντος ὄνου.

Ἰδοὺ πόσον ἀληθὲς εἶνε τὸ ἀπόφθεγμα « Πᾶν μέτρον ἄριστον ». Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ ἀποφθεγμάτων, θὰ σᾶς διηγηθῶ τι, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως μοι συνέβη, Εἶμαι συνδρομητὴς καὶ τακτικὸς ἀναγνώστης τοῦ Μέντορος, οὔτινος καὶ τὴν πρόθεσιν ἐκτιμῶ καὶ τὴν πορείαν κατ' ἀλληλοτάτην πρὸς τὸν σκοπὸν νομίζω. Δὲν ἔφθασα εὐτυχῶς εἰς τὸ ἅωτον τῆς σοφίας ὥς τινες ἄλλοι συμπολῖται μου, καὶ καταδέχομαι νὰ ρίψω ἐν βλέμμα εἰς διδασκτικὸν περιοδικόν, στέργων τὰ παρὼντα καὶ ζητῶν τὰ βελτίω. Εὗρον λοιπὸν ἐν ταύτῳ εἰκόνα παριστῶσαν ἄνδρα ρακενδύτην, γυμνὸν σχεδόν, κρατοῦντα φανὸν ἀνὰ χεῖρας· κάτωθεν δὲ ἀνέγων τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις « Διογένης λύχνον μετ' ἡμέραν ἄψας, ἄνθρωπον, ἔφη, ζητῶ ». Ὁμολογῶ ὅτι βαθέως συνηθάνην τὴν ἐκ τούτου προσβολήν· Σύ, εἶπον, ἄθλιε, σὺ ρακενδύτης, εἶσαι τοσοῦτον τέλειος, ὥστε νὰ προφέρῃς τὰς ἀγερώχους ταύτας λέξεις· καὶ σεῖς, κύριοι συντάκται τοῦ Μέντορος, τολ-

μάτε νὰ ἐπαναλάβητε τὰς λέξεις ταύτας σήμερον, ὅτε πολιτισμὸς πληροῦ ἡμᾶς, ὡς ὁ ἀήρ τοῦς κενοῦς ἀσχοῦς; Ἐσκέφθην πλὴν ὠριμότερα, ἐφυλλολόγησα, ἠρεύνησα καὶ εἶδον τίς ὁ Διογένης· ἐπέστην δὲ ὅτι δὲν ἀρκεῖ τὸ νὰ ᾔη τις μυρωδάτος, κορδισμένος καὶ φιγουρῖν ἵνα καλῆται ἄνθρωπος. Κρίνατε ὑμεῖς αὐτοί, ἰδοῦ τινα τῶν ἀποφθεγμάτων του.

Ἡ φιλαργυρία, ἔλε γεν, εἶνε μητρόπολις πάντων τῶν κακῶν.

Ἰδὼν ποτε εἰς ἀσώτου οἰκίαν ἐπιγραφὴν «Πωλεῖται», ᾗξευρα, εἶπεν, ὅτι ἡ οἰκία αὕτη μετὰ τοσαύτας κραιπάλας θὰ ἐξεμέσῃ τέλος τὸ περιεχόμενον.

Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἔλεγεν, εἶνε εἰκόνες τῶν θεῶν. Ἰδὼν ἄσωτον δειπνοῦντα μὲ ἐλαίας, ἃν ἐπρογευματίζες οὕτως, εἶπε, κάπως κάλλιον θὰ ἐδείπνεις.

Οἱ ἄσσωτοι, ἔλεγεν, εἶνε ὅμοιοι μὲ τὰς σύκας τὰς πεφυτευμένας εἰς χεῖλος κρημνοῦ, ὧν τὸν καρπὸν τρώγουσι κόρακες καὶ γῦπες.

Οἱ λέγοντες πολλὰ χρῆσιμα καὶ σπουδαῖα, μὴ πράττοντες δὲ αὐτά, ὁμοιάζουσιν, ἔλεγε, μὲ κιθάραν, διότι καὶ αὐτὴ ἐκφέρει μὲν φωνάς, δὲν αἰσθάνεται ὁμῶς.

Πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ παιδεία ἄλλγον τὸν ἐνδιαφέρουν, εἶπε, τί λοιπὸν ζῆς, ἀφοῦ περὶ τοῦ ζῆν καλῶς δὲν φροντίζεις; Ἡ παιδεία, ἔλεγεν, εἰς μὲν τοὺς νέους εἶνε σωφροσύνη, εἰς τοὺς γέροντας παρηγορία, εἰς τοὺς πτωχοὺς πλοῦτος, καὶ εἰς τοὺς πλουσίους στολισμός.

Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα· ἃν σὰς ἀρῆσκωσι τ' ἀποφθέγματα, θὰ σὰς εἶπω πολλὰ ἄλλοτε. Ἦδῃ δὲ ἀκούσατε ποιημάτων τι, ὅπερ εὖρον κατὰτύχην σήμερον.

‘Ο ἐραστής τῆς γραΐας.

Ἀπὸ φορέματα γυμνὸς
κι' ἀπὸ χρυσίου εἶμαι.
Μὲ ἐγκατέλιπον δεινῶς
τὰ πάντα καὶ ἐλεεινῶς
εἰς τὴν πτωχείαν κεῖμαι.

Τῶν δανειστῶν μου τῶν σκληρῶν
φεύ! ἀπορῶ τὴν βίαν.

Ἔρχονται, φεύγουν εἰς σωρόν,

καὶ στέκονται πρὸ τῶν θυρῶν
μὲ λύσαν, μὲ μαλάν.

Εἰς τὴν κακὴν ταύτην πληγὴν
εὗρον πλὴν ἰατρείαν·
θὰ ἤμην βάρος εἰς τὴν γῆν,
νὰ μὴν εὗρω καταφυγὴν,
τοῦ πάθους σωτηρίαν.

Γραίας παρθένου ἢ τρελλῇ
μ' ἔσωσεν εὐπιστία·
οἱ θησαυροὶ τῆς εἶν' πολλοί,
κ' ἐν πεποισθῇσι ἡ καλὴ
πιστεύει τὰ παιδία.

Εἶν' πεπεισμέν' δὲ ἄγαπῶ
αὐτὴν κ' ὄχι τὰς λίρας,
πιστεύει δ, τι τὴν εἰπῶ,
ἄν καὶ πολλὰκις σιωπῶ
ἐκ τῆς πολλῆς ἀνάς.

ὦ! μὲ κρατεῖ σφιγκτὰ πολὺ,
εἴμ' ἢ ὀστερνή ἐλπίς τῆς.
Δι' ἐραστάς τῆς δὲν λαλεῖ,
ἄν κ' ἦσαν ἄμετροι, πολλοὶ
᾿ς τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς τῆς.

Προχθές.....ὦ! ὦραν τὴν φρικτὴν
ὦ τί συκοφαντία!
Μ' ἐσυκοφάντησαν ᾿ς αὐτὴν
ὥς κορασίων λατρευτὴν
ἐμάν' ἢ ἐρασίμα.

Μ' ἐπέπληξε πόλλ' αὐστηρῶς
νὰ κλαίῃ φεῦ τὴν εἶδα |
ἔμεινα ἄλαλος, νεκρὸς
φεῦ! ἦτο κίνδυνος πικρὸς
νὰ χάσω καθ' ἐλπίδα.

ἔχει τὴν ρίνα κλασικὴν
μὲ στίξεις τρισχιλίας
ρίνα μακρὰν, πελαργικὴν,
πρότυπον εἰς τὴν γλυπτικὴν
καὶ θαυμαστῆς ἀξίας.

Ὁ Ὅμηρος πλὴν μὲ αὐτὴν
ρίνα ὁμοίαν εἶχε·
κι' ὁ Σόλων τὴν ἐπαινετὴν
σοφίαν του εἰς τὴν κυρτὴν
ρίνα κλεισμένην εἶχε.

Εἶνε ὀλίγον καὶ κυφὴ,
ὥς τεθλασμένος κρῖνος...
Σαρά μεγάλη καὶ κυρτή·
ἦτο κυφὸς (ὦ! τί τρυφή!)
κι' ὁ μέγας Κωνσταντῖνος.

Ὀλ' ἡ μορφὴ τῆς μὲ βραστήν
πατάταν εἶ', ὁμοία·
φενάκην στέφεται πλαστὴν
καὶ ἐμψυχώθη ἀπ' αὐτὴν
ἡ ὀρυκτολογία.

ὦ! πότε νὰ τὴν νυμφευθῶ!
(οἱ δανειστοὶ λυσσῶσιν)
τὰ πλούτη τῆς ν' ἀξιωθῶ!
νυμζῶ πῶς θὰ τρελλαθῶ
ἀπὸ χαρὸν τὴν τόσην.

Ποντικοὶ ἀρμέγοντες ἀγελάδας.

Εἰς τινὰ ἐπαρχίαν τοῦ Βελγίου ὀνομαζομένην Ναμούρ, ὑπάρχει
μοναστήριον καλογραιῶν, ἐντὸς τοῦ οὐοίου τρέφονται 300 ἕως 400
ἄτομα. Διὰ νὰ ἔχουν λοιπὸν σημαντικὴν οἰκονομίαν εἰς τὴν προ-
μήθειαν τοῦ γάλακτος, διατηροῦν αἱ καλογραιαὶ ἕως εἴκοσι γαλα-
κτοφόρους γελάδας ἐκλεκτάς. Ἀλλ' ἀπὸ τίνος καιροῦ αἱ γελάδες αὐ-
ταὶ δίδουν πολλὰ ὀλίγον γάλα. Τὸ γάλα ἀφαιρεῖται ἀπὸ ἡμέρας εἰς
ἡμέραν καὶ ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα, ἀμὰ σχηματισθῇ ἐντὸς τῶν μα-
ρῶν των.

Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τίνες εἶνε οἱ κλέπται. Καὶ ὁμοῦ αὐτοὶ εἶνε ποντικοί, οἵτινες ἐρχόμενοι ἀπὸ τινος ἐκεῖ πλησίον ποταμοῦ, ὀνομαζομένου Σάμβρ, καὶ ἀπὸ τῶν ὀχετῶν, ἐπισκέπτονται τοὺς σταύλους σωρηδὸν καὶ ἀρμέγουν διαδοχικῶς τὰς γελάδας τοῦ καταστήματος. Φαίνεται μάλιστα ὅτι οἱ ποντικοὶ εἴτε ὠρελούμενοι ἐκ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν εἶνε πλαγιασμένοι αἱ γελάδες, εἴτε ἀναρριχώμενοι (σκαλόνοντες) μέχρι τῶν πλευρῶν των, θηλάζουν (βυζαίνουν) τόσον ἐπιτηδείως, ὥστε αἱ γελάδες ἀνέχονται εὐχαρίστως τὴν πανουργίαν, ἥτις τὰς ἀπαλλάττει ἀλύπως ἀπὸ ὑγρὰ, τὰ ὅποια ἐνίοτε τὰς ἐνοχλοῦν.

Ἐγγυώμεθα τὴν ἀκρίθειαν τοῦ γεγονότος τούτου, λέγει εὐρωπαϊκὴ τις ἐφημερίς, ὀνομαζομένη Liberal.

Θὰ προσέφερε δὲ ὑπηρεσίαν σημαντικὴν εἰς τὰς καλογραφίας, ἂν ἐκοινοποίει εἰς αὐτὰς μέσον τι, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ καταστρέψωσιν ἢ ἀπομακρύνωσι τοὺς ἀπλήστους κλέπτας, τοὺς ἀφαιροῦντας τὸ γάλα των.

Ἄλδαστρος ἢ ἀλδαστρον.

Λίθος μαλακώτερος ἀπὸ τὸ μάρμαρον καὶ τόσον διαφανής, ὥστε σχεδὸν ὁμοιάζει μὲ τὴν ὕελον. Ἐκ τοῦ λίθου τούτου, ὁ ὁποῖος συνήθως μὲν ἔχει κηλίδας ἐνίοτε ὁμοῦ ἀπαντᾷται καὶ λευκώτατος, κατασκευάζονται διάφορα ἀγγεῖα διὰ πολῦτιμα πράγματα. Τοιοῦτον λ. χ. ἦτον ἐκεῖνο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος καὶ Μάρκος ἀναφέρουσιν ὅτι εἶχεν ἡ γυνὴ τὸ μῦρον, μὲ τὸ ὁποῖον ἤλειψεν ὀλίγας ἡμέρας πρὶν τοῦ πάθους τοῦ τὸν Ἰησοῦν. Εὕρεται εἰς διαφόρους τόπους, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην, καὶ μάλιστα τὴν Μελίτην καὶ τὴν Σαρδηνίαν. Τινὲς θέλουσιν ὅτι κατὰ πρῶτον εὐρέθη εἰς τὰ λατομεῖα μιᾶς πόλεως τῆς Φρυγίας, ἥτις ὠνομάζετο Ἀλαβάστρα καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν.

Αἰνιγμα 6ον.

Τ' ὄνομά σου, ἄνθρωπέ μου;

Τ' ὄνομά μου, τί γυρεύεις;

Ἄν κοπῇ ἡ κεφαλὴ μου,

Θὰ μ' ἀκοῦς καὶ θὰ χορεύῃς.

Πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς γῆς.

Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας	76,000,000.
„ τῆς Δυτικῆς	170,000,000.
„ τῶν Διαμαρτυρομένων	89,000,000.
Ἰουδαῖοι	5,000.000.
Ὀθωμανοὶ	160,000,000..
Εἰδωλολάτραι	788,000,000.
ὅλον	1,288,000,000.

Περιεχόμενα.

Περὶ τοῦ νέου ἔτους 1870.—2. Τὰ δύο ἡμερολόγια (καλενδάρια).—3. Ὁ μὴν Ἰανουάριος.—4. Βασίλειος ὁ Μέγας.—5. Φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα (σελ. 285, 324).—6. Τὸ ὄρφανὸ (ποίημα).—7. Πόθεν ἢ μεταξύ ἡμῶν πολυτέλεια.—8. Γεώργιος Α΄ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων (συνέχεια καὶ τέλος).—9. Περὶ θερμότητος καὶ θερμιμέτρων (μετ' εἰκονογραφίας).—10. Ὁ περίπατος.—11. Ζωσιμάδαι (σελ. 304 καὶ 338, μετ' εἰκονογραφίας).—12. Ὁ Μεσσίας Σαβατιέ.—13. Φυσικὴ θεογνωσία (σελ. 310 καὶ 333 (μετ' εἰκονογραφίας).—14. Ὁ τυφλὸς ἐργάτης.—15. Ἡλικία τῶν ζώων.—16. Ἀστεῖον ἀνέκδοτον.—17. Ἀξιοσημείωτος ἀναγραμματισμός.—18. Ἡ καταλαλιά.—19. Μῦθος κατὰ Λαφονταῖνον.—20. Λύσις τοῦ 5ου αἰνίγματος.—21. Ἡ ἐμπορικὴ ἔνωσις.—22. Ὁ Γερμανὸς περιηγητὴς καὶ ὁ ὁδηγὸς του.—23. Βερκίνος, ὁ φίλος τῶν παιδῶν.—24. Ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Νοσοκομεῖον.—25. Πίστις κυνός.—26. Ὁ μύρμηξ τοῦ Τσμερλάνου.—27. Τὸ ἐν τῷ δωματίῳ μου ὥρολόγιον.—28. Ἀνάμικτα.—29. Ὁ ἐραστὴς τῆς γραίας.—30. Ποντικοὶ ἀρμέγοντες ἀγέλαδας.—31. Ἀλάβαστρος ἢ ἀλάβαστρον.—32. Αἶνιγμα 6ον.—33. Πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς γῆς.—34. Περιεχόμενα.

Παρόραμα.

Ἐν σελ. 300 στίχῳ 49 ἀντὶ ἀνάπαυσις γράψον πύκνωσις.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1870. || ΤΕΥΧΟΣ ΣΤ΄.

‘Ο μὴν Φεβρουάριος.

ΕΙΝΕ ὁ πτωχότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς μῆνας, διότι ἔχει ἡμέρας μόνον 28, ἀναμένων ἑκαστον τέταρτον ἔτος, διὰ τὴν λάβην ἀκόμῃ μίαν καὶ τὰς κάμῃ 29. Αἷτις τούτου εἶνε ὅτι οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν συστήσει τὸ ἡμερολόγιον, διαίρεσαντες τὸ ἔτος εἰς 12

ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τόμ. Α΄. Τεῦχος 5΄.

23

μῆνας, τὸν εἶχαν θέσει ὡς τὸν τελευταῖον μῆνα, διότι ἤρχιζαν αὐτὸ ἀπὸ τὸν Μάρτιον. Ἐπομένως ὡς τελευταῖος ὁ δυστυχῆς ἔλαβε τόσας ἡμέρας, ὅσαι εἶχαν μείνει, ἀφοῦ οἱ ἄλλοι ἔλαβαν ἄλλος 30 καὶ ἄλλος 31.

Τὸν μῆνα τοῦτον ὠνόμασαν οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς εἶπαμεν καὶ περὶ τοῦ Ἰανουαρίου ἐν σελίδι 280, Φεβρουάριον ἀπὸ τὴν λέξιν φεβρουάρε (februaire), ἡ ὁποία σημαίνει καθαρίζω· διότι τὴν δεκάτην ὀγδόην ἡμέραν αὐτοῦ (ὅστις ἦτον ὁ τελευταῖος τοῦ ἔτους, ὡς εἶπαμεν) οἱ ἱερεῖς τῆς Ῥώμης ἔκαμαν δεήσεις πρὸς τοὺς θεοὺς διὰ νὰ καθαρίσουν τὸν λαὸν ἀπὸ ὅλας τὰς ἀμαρτίας, ὅσας εἶχαν κἀμει καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον διορθωθὲν, ὡς εἶπαμεν ἐν σελίδι 278, ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τὸ 48 ἔτος π. Χ., παρεδέχθησαν ὅλα τὰ ἔθνη ὅσα ἦσαν εἰς αὐτοὺς ὑποτεταγμένα· καθιερωθὲν δὲ ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγινε δεκτὸν καθ' ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Μολονότι δὲ ἀκολούθως διωρθώθη κατὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀστρονομίας, ἀλλ' ὅμως τὰ Χριστιανικὰ ἔθνη διετήρησαν τὰ ὀνόματα τῶν Ῥωμαϊκῶν μηνῶν· πρῶτον δὲ μῆνα τοῦ ἔτους καθιέρωσαν τὸν Ἰανουάριον, ἐκτὸς τῶν Κοπτῶν, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουν τὸ ἔτος τὴν 29 Αὐγούστου, καὶ τῶν Νεστοριανῶν καὶ Ἰακωβιτῶν, τῶν ὁποίων ἀρχίζει τὴν 1 Ὀκτωβρίου.

Ἡ θύελλα (ἀνεμοζάλη).

« Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε »
(ψαλμ. κή.),

Ὁ ἄνθρωπος, ἐνόσφ ζῇ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔχει ἐν αὐτῷ δύο φύσεις, τὴν σωματικὴν ἢ γήινην καὶ τὴν πνευματικὴν ἢ οὐρανίαν. Καὶ ἡ μὲν σωματικὴ φύσις κλίνει πρὸς τὴν γῆν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπλάσθη· ἡ δὲ πνευματικὴ ποθεῖ τὸν οὐρανόν, ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθεν. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου τὸ μὲν γήινον μέρος ἡμῶν, ἦτοι ἡ σὰρξ, εἰς κόην μεταβάλλεται, τὸ δὲ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς τὸν Αἰώνιον ἐπιστρέφει.

Ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἄλλοι μὲν προσιμῶσι νὰ ζῶσι σωματικῶς ἢ σαρκικῶς, ἄλλοι δὲ πνευματικῶς. Οἱ μὲν πρῶτοι βλέπουσιν ἐν τῇ θεῇ Δημιουργίᾳ μόνον τὴν ὕλην, μόνον τὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ

πράγματα τὰ τέροντα τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ ὦτα καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις· ὅθεν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς φθορὰν καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ κράτος τοῦ θανάτου· οἱ δὲ δεύτεροι, δηλ. οἱ ζῶντες πνευματικῶς, θεωροῦσι τὸ πνεῦμα ὡς τὸ εὐγενέστερον μέρος τῆς ὑπάρξεώς των, αἰσθάνονται πανταχοῦ τὴν παρουσίαν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ καὶ θαυμάζουσι πᾶν ὅ, τι μέγα, ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον ὑπάρχει ἐν τῇ θείᾳ δημιουργίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ.

«Ὡ! διατί ἡ γλῶσσα μου δὲν εἶνε πλουσιωτέρα! διατί τὰ τῆς φωνῆς μου ὄργανα δὲν εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένα, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ περιγράψω τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πνευματικοῦ βίου, τὸν ὁποῖον διέγει ὁ ἀληθὴς Χριστιανός! Ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος δὲν γνωρίζει ἄλλας ἡδονὰς ἢ ὅτι γαργαλίζουσι τὴν σάρκα· δὲν αἰσθάνεται ἄλλους πόνους ἢ τοὺς πόνους τοῦ σώματος. Κατ' αὐτὸν ὑπάρχουσι μόνον σώματα ὑπὸ μυρίας ποικίλας μορφάς, οὐδαμῶς δὲ πνευματικὸς κόσμος· δι' αὐτὸν ἡ ζωὴ εἶνε τυχαῖον καὶ ἄσχετον ὄνειρον, τὸ ὁποῖον διαλύει καὶ ἐξαφανίζει ὁ θάνατος, οὐχὶ δὲ αἰώνια καὶ συνεχὴς ὑπαρξίς. Ὅμοιος πρὸς τὰ ἄλογα ζῶα ἔχει τὰς αὐτὰς ὁρῆσεις καὶ ἐπιθυμίας. Ὅτεν δὲ δεινὴ τις καὶ ἔκτακτος συμφορὰ ἀπειλῇ αὐτόν, ἢ ὅταν μέγα τι φαινόμενον τῆς δημιουργίας κυριεύῃ τὴν πεπλανημένην ψυχὴν του, τότε αἰσθάνεται δουλικὸν φόβον ἢ ἐκπληξιν πρὸς τὴν δεξιὰν τοῦ Παντοδυνάμου, ὑπὸ τῶν ὁποίων καταβάλλεται· τότε αἰσθάνεται ζωηρῶς τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ, παρελθόντος τοῦ κινδύνου, τὰ ὕλικά φρονήματα ὑπερισχύουσι, καὶ ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος λησμονεῖ ἐντελῶς τὸν Δημιουργόν του.

Ἄλλ', ὦ θνητέ, ὁ θάνατος δὲν ἤπλωσέ ποτε τὰς μαύρας του πέρυγας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν σου; Δὲν εὐρέθη; ποτὲ εἰς ἔσχατον κίνδυνον χωρὶς ἐλπίδα σωτηρίας; Ὅτε δεινῶς πάσχων κατέκτιστο εἰς τὴν κλίνην, ὅτε ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἦτο ἐκτεθειμένος εἰς τὰς ἐχθρικὰς σφαίρας, ὅτε ἐντὸς σιθροῦ ἀκατίου ἐν τῷ μέσῳ ἐξηγριωμένης θαλάσσης ἐκινδύνευε ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ καταποντισθῇ, ἢ θάβηται βέβαια ὅτι ἦτο ἐντελῶς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Παντοδυνάμου· καὶ ἐνῷ ἦτο ἀπηλπισμένος περὶ σεαυτοῦ, αἶφνης ἀόρατός τις χεῖρ, ὑψηλὴ τις δύναμις σὲ ἔσωσε καὶ σὲ ἐπενέφερεν εἰς τὰς ἀγάλας τῶν φιλάτων σου. Ὅποια ἦσαν τὰ τότε αἰσθημάτων σου; Ὑπὸ πόσον

ἄλλοιαν καὶ ὅπως νῦν ὄφιν σοὶ ἀνεφάνη τότε ὁ κόσμος ; Ἀνεγνώρισας τέλος τὸν Ἰψίστον Ὁδηγόν σου καὶ ἡθάρτης τὴν θείαν προσέγγισιν τοῦ ὑπερτάτου Ὁντος ; Φεῦ ! διατί λοιπὸν περιέπεσες πάλιν εἰς τὰς πρὶν ποταπὰς καὶ γηϊνάς ἐπιθυμίας σου ;

Ἐκ πάντων τῶν τεραστίων μεγαλουργημάτων τῆς φύσεως οὐδὲν ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν Παντοδυναμίαν τοῦ Δημιουργοῦ τόσον ἰσχυρῶς, ὅσον ἡ θύελλα. Ἀλλὰ πόσον διαφορετικὰς ἐντυπώσεις τὸ μεγαλοπρεπὲς ἔμα καὶ εὐεργετικὸν τοῦτο φαινόμενον προξενεῖ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν ! Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φυσικῆς ταύτης ἐπαναστάσεως ὁ μὲν πνευματικὸς ἄνθρωπος στρέφει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ χαίρει αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀσφαλῆ ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ οὐρανοῦ Πατρός· ὁ δὲ σαρκικὸς ἄνθρωπος τρέμει διὰ τὸ σῶμα του, διὰ τὴν οἰκίαν του, διὰ τοὺς καρποὺς τοῦ ἀγροῦ του, τοὺς ὁποίους ἡ χέλας ἀπειλεῖ νὰ καταστρέψῃ. Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος εἰς τὸν πάταγον τῶν βροντῶν καὶ τῶν κεραυνῶν, ὡς εἰς τὴν ὀροσερὰν ἐσπερινὴν αὖραν, ἀναγνώριζει τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ φρονῶν τὰ τῆς σαρκὸς τρομάζει καὶ λειποψυχεῖ, ὅσας βροντὰς ἐν τῷ οὐρανῷ.

Ἄς διατρέψωμεν ὀλίγας στιγμὰς περὶ τὴν ὄφιν σου, ὧ σὺ μεγαλοπρεπὲς τῆς δημιουργίας θέαμα, τρομερὰ θύελλα, ἥτις ὡς ἀγγελιοφόρος τῆς θείας παντοδυναμίας προβαίνει, ἐρχομένη ἵνα ποτίσῃ τὴν διψῶσαν γῆν καὶ ἵνα καθαρίσῃ τὴν ἀτμοσφαῖραν ἀπὸ τοῦ μεμολυσμένου καὶ μασματικὸν ἀέρα.

Ἰδοὺ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ διψαλέα κλίνουσι τὰς μεμαρμένους κεφαλὰς των πρὸς τὰ κάτω· ἡ γῆ κατάξηρος περιμένει βροχὴν, ἥτις νὰ ποτίσῃ τὰς ρίζας τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων· τὰ ζῶα ἀσθμαίνουσιν ὑπὸ τὰς καυστικὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας καὶ ζητοῦσι σκιερὸν μέρος, ὅπου νὰ καταφύγωσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος, ἐκνευρισμένος ἀπὸ τὸν πνιγηρὸν καύσωνα μὲν ἀναπνέει ἐν μέσῳ τοῦ τὰ πάντα περιβάλλοντος σύχμου (ξηρασίας). Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ Δημιουργὸς νεύει, καὶ τὰ νέφη συναθροίζονται ἀπὸ τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ πόθεν τὰ νέφη λαμβάνουσι τὴν αὔξησην αὐτῶν ; πῶς κηθιστῶνται ὑπερμεγέθεις δεξαμεναὶ ὕδατων ἱκανῶν νὰ πλημμυρίσωσι ποταμούς, νὰ ἀνατρέψωσι προχώματα, νὰ κατακλύσωσιν ἀπε-

ράντους πεδιάδας; πως ἡ ἀτμοσφαῖρα φέρει ἐν ἑαυτῇ ὀλόκληρον θάλασσαν, ἐνῷ ἄλλως οὐδὲ μίαν σταγόνα ὕδατος δύναται νὰ κρατήσῃ; Ἀνεξήγητον θαῦμα τῆς Θείας Παντοδυναμίας!

Ὁ οὐρανὸς ἐπὶ μᾶλλον σκοτίζεται. Ἡ γῆ φαίνεται κατηφής, ἀπεκδεχομένη τὴν προσεχῆ ρῆσιν. Τὰ θηρία τοῦ δάσους περιφοδὰ κρύπτονται ἐν τοῖς σπηλαίοις αὐτῶν. Ἐλαφρὸς ἀνεμοστρόβιλος, πρόδρομος τῆς ἐπερχομένης θύελλης, διέρχεται ἐπὶ τῶν ὁδῶν καὶ ὑπὲρ τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων. Ἰδοὺ αἱ πρῶται σταγόνες τῆς βροχῆς καταπίπτουσι, πλησίον δὲ ἡμῶν ἀκούονται ἀμυδρῶς αἱ μακρὰν ρηγνύμεναι βρονταί. Αἰφνης ἄνεμος σφοδρὸς διασείει τὰ δάση, ραγδαία δὲ βροχὴ ὡς χεῖμαρρος οὐρανόθεν ἐκχύνεται ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ δὲ ἀστραπαὶ ὡς πύρινοι ποταμοὶ διασχίζουσι τὰ νέφη, καὶ αἱ βρόνται διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων κτύπων αὐτῶν μαρτυροῦσι καὶ κηρύττουσι τὴν μεγαλειότητα καὶ τὴν αἰώνιον παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ μὲν ἀληθὴς χριστιανὸς ἠλαρῶς ἀναμυγνύει τὴν φωνὴν τοῦ εἰς τὴν φωνὴν τῆς λαίλαπος καὶ τοῦ κεραυνοῦ, ψιθυρίζων « Τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; » ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς κάτωχρος τρέμει, φοβούμενος, μὴ ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεώς του, καὶ ὁ ἄφρων, ὅστις προ μικροῦ ἔλεγεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ « Οὐκ ἔστι Θεός, » βλέπων τὴν γῆν τρέμουσαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, τὰ νέφη ἐκχέοντα ποταμοὺς ὕδατων καὶ χεῖμαρρους πυρὸς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, καὶ τὸν κεραυνὸν πίπτοντα πλησίον του, λέγει « Ναί, ὑπάρχει Θεός! »

Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς διατηρεῖ τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταιγίδος καὶ τῆς πάλης τῶν στοιχείων· γνωρίζων δὲ τὴν ἀγαθότητα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, καθ' ἣν ὥραν ἄλλοι φρίττουσιν, αὐτὸς πέμπει ὕμνους πρὸς τὸν Πλάστην· δὲν τρέμει διὰ τὴν ζωὴν του, διότι καὶ αὕτη, καθὼς καὶ πάντα τὰ λοιπά, κεῖται ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ἰψίστου. Ἠξεύρει ὅτι, εἰνᾶ ἀποθάνῃ, δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναστατῶθῃ ὀλόκληρος ἡ φύσις. Μία μόνη σταγὼν αἵματος ἐμποδιζομένη ἐντός τινος φλεβός, ἐν μόνον λεπτότατον ἀγγεῖον, διαρρηχθὲν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν, ἀρκεῖ νὰ κατατάξῃ ἡμᾶς εἰς τοὺς νεκρούς.

Ὁ φόβος κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν βροντῶν εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀποτέλεσμα τῆς μικροψυχίας τοῦ ἀν-

θρώπου και τῆς ἀσθενοῦς αὐτοῦ πίστεως πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ πεῖρα ἀπείδειξε και ἀποδεικνύει, ὅτι ἐκ πολλῶν χιλιάδων πιπτόντων κεραυνῶν μὴ τις εἰς προσβάλλει τὸν ἄνθρωπον ἢ βλάβει τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτοῦ, και ὅτι ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῆς φρονήσεως δυνάμεθα νὰ προφυλαχθῶμεν και ἀπὸ τὸν ἐκ τοῦ κεραυνοῦ κίνδυνον, καθὼς ἀπὸ τὸ πῦρ και ἀπὸ τὰς πλημμύρας τῶν ὑδάτων (1).

Μήπως δὲν ὤρελούμεθα ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ ὕδατος, διὰ νὰ κατασβέσωμεν τὰς φλόγας τῆς πυρκαϊᾶς; Μήπως δὲν μεταχειριζόμεθα τὴν τέχνην τοῦ κολυμβᾶν, διὰ νὰ σωθῶμεν ἐκ τῶν κυμάτων; Ὁ Θεέ, Σὺ, σκορπίσας ἐπὶ τῆς γῆς τὰ πλούσια δῶρα σου, μοὶ ἐχάριστες νοῦν και φρόνησιν, ἵνα κάμω καλὴν χρῆσιν αὐτῶν πρὸς διατήρησίν μου. Ἐθέλεν εἶσθαι ἄρα πλήρης ἀσθεσίας μωρὰ νὰ καταφρονήσω τὰ δῶρα σου, νὰ θέσω εἰς ἀχρησίαν τὸν δοθέντα μοι νοῦν και νὰ δοκιμάζω τρόπον τινὰ τὴν ἀγαθότητά Σου, ἐξαιτούμενος παρὰ Σοῦ θαύματα πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς μου.

Τινὲς μὴ χριστιανικῶς διάγοντες κατὰ τὴν ὥραν μόνον τῶν ἀστραπῶν και τῶν βροντῶν προστρέχουσιν εἰς προσευχὰς και ψαλμωδίας και πιστεύουσιν ὅτι διὰ τῶν εὐχῶν καταπρόνουςι τὴν ὁργὴν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ὥν αὐτὴ ἡ Αἰωνία ἀγάπη, οὐδ' αὖτως ὁργίζεται. Ἐὰν ἀληθῶς ἀγαπῶμεν [τὸν Θεόν, ὁ φόβος δὲν δύναται νὰ κυριεύσῃ ἡμᾶς, διότι « ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω θάλλει τὸν φόβον. » (Ἰωάν. Α'. δ'. 18)].

Οὐράνιε Πάτερ! Μετὰ παιδικῆς ἀπροσώσεως ὑψῶ πρὸς Σε τοὺς ὀφθαλμούς μου. Εἰς Σε προσκυλλῶμαι· μὴ μ' ἐγκαταλείψῃς. Αἱ βρονταὶ διασειοῦσι τὸν οὐράνιον θόλον και ἀναγγέλλουσι τὴν λαμπρότητά Σου, και ἐν τῇ λάμψει τῶν ἀστραπῶν ἐκλάμπει ἡ Σὺ μεγαλοπρέπεια. Σε ἐξυμνοῦσιν ἡ θύελλα και τὸ οὐράνιον ὕδωρ τὸ χοροῦνδόν καταπίπτον, ἵνα ἀναψύξῃ ὁλόκληρον κόσμον τῆς δημιουργ-

(1). Ἄν ράβδος μεταλλίνη, λήγουσα εἰς ἔξω και συγκοινωνοῦσα δι' ἀλύσεως μεταλλίνης μετὰ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους, τεθῇ ἐπὶ τῆς ὁροφῆς τῶν οἰκῶν μας, δύναται νὰ διαλύσῃ τὸν προσερχόμενον κεραυνὸν ἢ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ἀβλαβῆ διεξόδον· ἡ ράβδος αὕτη καλεῖται ἀλεξικέραυνον.

γίας Σου. Πανταχοῦ ἀνεύρισκω Σε. Πανταχοῦ μοι ἐμφανίζονται τὰ ἔργα Σου, προσκαλοῦντα τὴν πρὸς Σε ἀγάπην μου, διότι πάντα ὅσα συμβαίνουν γίνονται ἐπ' ἀγαθῷ τῶν τέκνων Σου, καὶ πάντα κηρύττουσι τὴν ἄπειρον φιλοστοργίαν Σου !

Ἡ Ἑλληνὶς Χριστιανή.

Διὰ τῆς παρὰ πόδας ποιητικῆς εἰκόνης ζωγραφίζεται ἡ ἔθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀξία τῶν Ἑλληνίδων κορῶν, ἣν ὀφείλουσι νὰ ἐννοήσωσι καλῶς, καὶ νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀρμόζοντος εἰς τὸν ἔθνικόν καὶ θρησκευτικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ στολισμοῦ. Εἰσὶ θυγατέρες ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, τῶν πρώτων πατέρων τοῦ ἀληθοῦς καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἐξευγενέσαντος πολιτισμοῦ, καὶ θυγατέρες τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἥς φωστῆρες μέγιστοι οἱ Βασιλεῖοι καὶ Χρυσόστομοι. Καὶ ὁ στολισμὸς λοιπὸν ὁ ἐμπρέπων αὐταῖς καὶ ὃν ὀφείλουσι νὰ ἐπιζητῶσιν ἐστὶν ἡ ἀληθὴς καὶ διὰ τῆς ἔθνικῆς γλώσσης διανοητικὴ αὐτῶν ἐκπαίδευσις, καὶ πᾶσα ἡ μόρφωσις αὐτῶν ἐν τοῖς ἀγιωτάτοις θεσμοῖς καὶ παραγγέλμασι τῆς Ὁρθόδοξου Χριστιανικῆς ἡμῶν Πίστεως. Πᾶν τοῦτο ἐστὶν ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς ὁ ἀρμόζων εἰς τὰς Ἑλληνίδας κόρας, τὰς θυγατέρας τοῦ Ὁρθόδοξου Χριστιανισμοῦ. Πᾶν ἐκτὸς τούτου ἐπιζητούμενον ὑπ' αὐτῶν ἐστὶν ἀπομάκρυνσις καὶ καταπρόνησις τῆς ἔθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἐστὶν ἄρνησις τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ. — Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐστὶ ζήτησις τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ. Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανισμὸς ἐστὶν αὐτὸ τὸ ὄντως ἀληθὲς τὸ ὄντως καλόν, τὸ ὄντως ἀγαθόν. — Ἡ Ἑλληνὶς κόρη ὑπὸ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἀμφοτέρων γεννωμένη ὀφείλει νὰ παρίσταται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ κόσμου κεκοσμημένη διὰ τῶν τιμαλφῶν χαρίτων αὐτῶν τούτων, καὶ πιστὴ φύλαξ τούτων νὰ κηρύττεται. Οὐδαμῶς ἔχει ἀνάγκην καλλωπισμῶν ἁλλοτριῶν, καὶ ἄλλων ἐπεισάκτων κοσμήσεων, οὐδὲ νὰ προσηλωταὶ εἰς ταῦτα ἀρμόζει αὐτῇ. Δὲν ἐνστερνίζομεθα τὴν συντηρητικὴν καὶ στασιμότητα τῶν ἰδεῶν ἀγαπῶμεν τὴν τάσιν πρὸς τὰ καινὰ, τὰ πρέποντα ὁμῶς ἡμῖν, καὶ ὠφελοῦντα καὶ συμφέροντα ἡμῖν, καὶ συμφωνοῦντα τῇ ἔθνικῇ καὶ τῇ

θηρσκευτική ἡμῶν ἔξισ. — Ἡ Γαλλίς κόρη, ἡ Ἀγγλίς, ἡ Ἰταλίς, καὶ πᾶσα ἄλλη παντὸς ἔθνους κόρη ἐπιζητεῖ τὸν πολιτισμὸν, καὶ τὴν ἐν τῷ βίῳ αὐτῆς ἐπιτυχῇ ἀποκατάστασιν, τὸν ἔπαινον αὐτῆς καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν τῷ διὰ τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς ἐκπαίδευσως φωτισμῷ τοῦ νοός της, καὶ ἐν τῇ ἀκριβεῖ καὶ πιστῇ τηρήσει τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτῆς ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων, ὅς ἐπιμελεῖται καλῶς νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὸ πνευμά της. Καὶ ἡ Ἑλληνίς λοιπὸν κόρη οὐδὲν ἐναντιώτερον τοῦ πολιτισμοῦ πράττει, ἢ ὅτε ἐπιδιδώκει τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς καὶ τὴν εὐκλειαν διὰ τῆς ξενικῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ τῶν σωματικῶν καλλωπισμῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς πατροπαράδοτου παιδείας καὶ τῶν θείων ἀρετῶν τῶν πηγαζουσῶν ἀπὸ τὴν ἁδολον πηγὴν τοῦ πατρώου ὀρθοδόξου θρησκευύματος. — Ἑλληνίς Χριστιανή ! ἡ ἱερά αὕτη συζυγία τῶν λέξεων τούτων σὲ κηρύττει κληρονόμον ἐπίσημον τῶν ἀκηράτων ἡθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ τῶν οὐρανίων χαρισμάτων τοῦ Ὀρθοδοξοῦντος χριστιανισμοῦ. — Γινῶθι λοιπὸν σαυτὴν. Ἐννόει τί ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ τὸ Ἔθνος καὶ ἡ Ἐκκλησία. Εὖ φρόνει. Ὁ Θεὸς σὲ πλάττει, θεωρῶν ἐκ δεξιῶν τὴν ἱεράν κοιτίδα τοῦ ἁμωμήτου Χριστιανισμοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὴν ἐστίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἀνθρωπίνου τούτου πολιτισμοῦ. — Εὖ φρόνει, εὖ βουλεύου, εὖ δικάγε· ἡ ἐντολή σου ὑψηλή, τὸ ἀξίωμά σου μέγα. — Ἀλλ' ἀρκοῦσι ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἄλλοτε ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ προκείμενον μετὰ πλείονος ἀναπτύξεως. Ἴδου δὲ ἡ ἄνωθι μνημονευθεῖσα ποιητικὴ εἰκὼν.

Τὰς κρινῶδεις της χεῖρας ἡ αὐγὴ μειδιῶσα
 Τὸν αἰθέρα ὁπότεν ἀναβαίνουσα τείνει,
 Ἐ' ἐστεμμένη μὲ ἄστρα γλυκυσεύλθοντα τόσα
 Μυστικὰ εἰς τὸν κόσμον καλλονὴν ἐπ' ἰχύνει,
 Τόσῃν δὲν ἔχει χάριν, οὔτε βλέμμα γλυκύ,
 Ὅσον εἶν' ἐρασμία, ὅσον εἶν' θελκτικὴ
 Αὐτ' ἡ Κόρη, ἥν' ἔτεκ' ἡ Ἑλλάς κ' ἡ Θρησκεία
 Τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἁγία,
 Εἰς ἣν κάλλη τοσαῦτα ἀναπτύσσονται θεῖα.

Βασιλεὺς ὑψηλόφρων εὐτυχῶς γεννημένη
 Εἰς ἀνάκτορα, ἔνθα θρόνος κράτιστος πόντων
 Διαπρέπει, καὶ εἶνε θαυμαστῶς κυκλωμένη
 Ἐκ τῶν πλέον ἐξόχων ἐκλεκτῶν ἀδαμάντων,
 Ἦθους δὲν ἔχει τόσον ὑψηλὸν μεγαλεῖον,
 Ὅσον μέγεθος ἔχει, ὅσον ὕψος τι θεῖον,
 Αὐτ' ἢ Κόρ' ἢ τεχθεῖσα ἐπὶ χώρας Ἑλλάδος
 Καὶ ἐντὸς τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀλιάδος.

Τὸ καλλίφυλλον ἶον καὶ τὸ πύλλευκον κρίνον
 Ἀνατέλλοντα ἔνδον εὐανθοῦς περιβόλου,
 Καὶ τὸ κάλλιστον ρόδον ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνων
 Ὑπερέχον, καὶ πληρὲς καλλονῆς ὑπερβόλου,
 Ὅλ' αὐτὰ ἐλαττοῦνται τῆς εὐμόρφου χροιᾶς,
 Ἦν ἑὰ χεῖλη της φέρει, ὀφθαλμούς, παρειάς
 Αὐτ' ἢ Κόρ' ἢ τεχθεῖσα ἑς τὸν σεπτὸν Ἑλικῶνα
 Κ' εἰς τὸν θεῖον λειμῶνα
 Τοῦ Χριστοῦ, ὅπου βλέπεις Παραδείσου ἀνθῶνας.

Ἄγγελε τῆς ζωῆς της, αὐτ' εἶπέ μ' ἢ παρθένος;
 Διατί προικισμένη εἶν' ἐκ τῶσων χαρίτων;
 Διατί τὴν στολίζει στέφανος ποικιλμένος
 Ἐκ θελγήτρων τοιούτων ἐκλεκτῶν ἀσυγκρίτων;
 Μὴ τὴν ἔπλασ' ὁ Πλάστης συναθροίσας τὰ κάλλη
 Ὅσα ἔχει ἢ κτίσις αὕτη δλ' ἢ μεγάλη;
 Ἦ αὐτὴν Παραδείσου ὦ; ἀντίτυπον στείλας
 Νὰ μᾶς ἔλκη σπουδάζει πρὸς ἐκείνου τὰς πύλας,
 Αἱ ὁποῖαι τὸν θρόνον
 Τοῦ ἀπείρου ἐγκλείουν Ἄνακτος τῶν αἰώνων;

— Ὅχι, οὐτ' εἰς τὸ ρόδον τὴν λαμπρὰν καλλονὴν της
 Αὐτ' ἢ Κόρη ὀφείλει οὐτ' ἐξῆλθε τῶν κήπων
 Παραδείσου, κ' ἐπάνω ἑς τὴν γλυκεῖαν μορφήν της
 Τὸν ἐκείνου ὁ Πλάστης δὲν διέγραψε τύπον.

Αἱ μεγάλαι Του χεῖρες θταν ταύτης τὸ σῶμα
 Ἐπλάττον καὶ ἐνεφύσα θαυμαστῶς στολισμένον
 Τὸ ἀθάνατον πνεῦμα, εἶχ' ὁ Πλάστης τὸ ὄμμα
 Τὸ σοφόν Του μ' ἀγάπην τρυφερὰν ἐστραμμένον
 Εἰς τοῦ ὄρους Λιδάνου τὴν ἀγίαν ὕφην
 Κ' εἰς ἐκείνην Ὀλύμπου τὴν σεπτὴν κορυφὴν,
 Ὅπου ἐμελεπε λύρα Ποιητοῦ ἑξαίστου,
 Καὶ Προφήτου ἀγίου
 Ὑμνοὺς ἔψαλλ, ἡ γλῶσσα Ἱεροῦ ψαλτηρίου.

Ὅπου μέγα ἀνῆλθε τὸ τοῦ Ἑλλήνος πνεῦμα
 Νὰ διῶδῃ τὸν θεῖον προσπαθοῦν χαρακτῆρα
 Καὶ ὁπόθεν κατέβη μὲ πανίλων νεῦμα
 Ὁ Θεός, καὶ ἐκτείνας τὴν φιλόνηρον χεῖρα
 Ἦγειρε τὴν εἰς ὄθρον σκοτεινὸν ἐμπεσοῦσαν
 Γενεὰν τῶν ἀνθρώπων καὶ βαρέως θρηνοῦσαν,
 Καὶ ἐκπλύνας εὐνόω· τὰ ρυπῶντα τῆς μέλι
 Τὸ οὐράνιον ἔσταζ' εἰς τὰ χεῖλη τῆς μέλι.

Κ' εἰς τὸ πλάσμα του (1) τοῦτο παρευθὺς ἐτυπώθη
 Τὸ θαυμάσιον 'κεῖνο παγκλεῖς μεγαλεῖον,
 Δι' οὗ τόσον τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ὑψώθη,
 Δι' οὗ πᾶσα του πράξις εἶχεν ὕψος τι θεῖον.
 Κ' ἐκλείσθη τὸ στήθος τῆς Ἑλλάδος γενινῶν
 Παίδων θίασον πάνυ περιφήμων κλειῶν,
 Περισφόους Σωκράτας, κ' Ἀριστείδας δικαίους
 Κ' ἄνδρας ἄλλους γενναίους
 Τοῦ μεγάλου συγχρόνου θαυμαστοῦ Περικλείους.

—Κ' εἰκονίσθη ἐπάνω τοῦ λευκοῦ τῆς μετώπου
 Ὁ ἀκήρατος λάμψις ἡ ἀγία ἐκείνη,
 Ὁ νοῦς ἀνερέυνα ἑκπαλαι τοῦ ἀνθρώπου

(1) Τὴν Ἑλληνίδα Χριστιανήν.

ἔπειτα, ὅπως κἄν ταύτην ἀμυδρῶς διακρίνῃ.
 Εἰς μικρὸν ἀνεφάνη αὕτη (1) ὅμως χωρίον
 Τὸ θεσπέσιον 'κεῖνο στεφανοῦσα παιδίον·
 Δι' οὗ φῶς ἀληθείας ὑψηλῆς διεχύθη
 Εἰς τὸ πᾶν, καὶ τὸ σκότον αὐτὸ σκότος ἐλύθη,

Κ' ἠκολούθει ὁ Πλάστης ν' ἀπευθύνῃ τὸ βλέμμα,
 'Ενῶ ἔπλαττε ταύτην τὴν καλὴν του παρθένον,
 Πρὸς δυσμὰς πρὸς ἐκεῖνο τὸ περιβλεπτον στέμμα,
 'Ὅπερ εἰν ὑπεράνω 'Αθηνῶν ἰδρυμένον—
 Τὸν ἐξαίσιον 'κεῖνον τῆς Παλλάδος ναόν,
 Τὸν περίβολον, ὅπου εὐθαλὲς ἀγλαὸν
 Τῆς σοφίας καὶ τέχνης τῶν ἐνδοξῶν 'Ελλήνων
 Τὸ ἀμέραντον κοῖνον
 Θάλλει ἔ· εὐωδία πνυτερπὴ διαχύνον.

Κ' εἰς τὴν χώραν ὁ Πλάστης ἄμ' ἀπέβλεπεν, ὅθεν
 'Ανημμένη ἀνέρχεται ἡ λαμπὰς τοῦ ἡλίου·
 Κ' ὅπου ἤγειρεν ἀναξ ἐμπνευσμένος Θεόθεν
 Οἶκον ἄγιον, ἔθα ὑψηλοῦ μυστηρίου
 Σχέδιον ἐτελέσθη ἐκ Θεοῦ ὠρισμένον.
 Κ' ἐθεώρει τὴν ἔνδον αὐξηθεῖσαν Παρθένον,
 Δι' ἧς χάριτος θείας κρατὴρ ὄλος 'κενώθη
 Κ' ἡ γῆ πᾶσα εἰρήνης ποθητῆς ἐπληρώθη.

Ἦτις εἶνε τὸ μύρον τὸ χυθὲν ἐκ τῶν κόλπων
 Τῆς ἀγάπης 'Γέμιστου πρὸς τ' ἀνθρώπινον γένος·
 Ἦτις εἶν' ἡ ἡδέστη ἀρμονία εὐμόλπων
 Λαλιῶν τρισαγίων Τρισαγία Παρθένος·
 Ἦτις εἶν' λαμπροτέρα τῆς ἡλίου αὐγῆς,
 'Αστὴρ θεῖος ἡμέρας ποθητῆς ἐπὶ γῆς·
 Ἦτις εἶνε ὁ θρόνος
 Ἄνακτος παναγάθου σευασθεῖς ἀπ' αἰῶνος.

(1) Ἡ ἀγία ἐκείνη καὶ ἀκήρατος λάμψις.

Κ' ἐθεώρει προσέτι ὁ Θεὸς μετὰ φίλτρον
 Τῆς πηγῆς Κασταλίας τὸ καλλιρροον ρεῦμα,
 Τὴν γλυκύτητα θθεν τοῦ τοσούτου θελγήτρου
 Βυθισθὲν ἀνηρύσθη τῶν Ἑλλήνων τὸ πνεῦμα.
 —Κ' ἐθεώρει ἐντεῦθεν τὴν πηγὴν τὴν ἁγίαν, (1)
 Ἦς πλησίον καθίσας ὁ Σωτὴρ μὲ πραεῖαν
 Λαλιὰν πρὸς τὸ θῆλυ διελέγετο φύλον,
 Κ' ἐχορήγησε νάμα ὑπὲρ ἄλλο πᾶν φίλον,

Ἐφ' οὗ (2) τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταπνέον
 Διαχέει τὸν πλοῦτον μυστικῶν χαρισμάτων.
 Καὶ εἰς τοῦτο, τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τὸ νέον,
 Βαπτισθὲν, ἐκ τοῦ θάρους τῶν ἀρχαίων πταισμάτων
 Ἀπολύεται, φέρον τὴν σφραγίδα ζωῆς
 Ἀθανάτου, ἀμώμου· καὶ ἁγίας πνοῆς
 Ἱερὰ Ἱλαρότης τὴν ψυχὴν του εὐφραίνει.
 Καὶ αὐτὴ (3) ἀναθαίνει
 Πρὸς Θεὸν ἐξ ἁγίων ἀρετῶν ἐστεμμένη.

Οὕτω πλάττων τοῦ Πλάστου ὁ πανσθένων βραχίων
 Τὴν χριστόπαιδα ταύτην ἐπλάσεν Ἑλληνίδα,
 Καλλονῆς οὐρανίου κ' ὕψους ἔκτυπον θεῖον,
 Μέγα μέλλον κρατοῦσαν καὶ μεγάλην ἐλπίδα.
 Καὶ τῇ εἶπε μ' ἀγάπην ὁ Θεὸς «Χαῖρε Κόρη!
 » Τοῦ ἐν γῇ σου σταδίου ἰδοὺ τίνες οἱ ὄροι—
 » Μάνθανε πῶς θὰ ζήσης ἐπὶ γῆν Ἑλληνίδα,
 » Τί ὀφείλεις νὰ πράττης πρὸς τοιαύτην Πατρίδα.

» Χρυσοστόμου καὶ ἄλλων τοὺς ἁγίους αἰῶνας
 » Μὲ τὸ κάλος νὰ μιῆς ἐποχῆς Περικλείου.
 » Εἰς καρδίας Ἑλλήνων τοὺς καλλίστους ἀνθῶνας

(1). Ἐγνωστέον τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, παρ' ᾧ καθίσας ὁ Κύριος
 ὠμίλησε τῇ Σαμαρεΐτιδι, καὶ ὑπεσχέθη αὐτῇ δοῦναι τὸ ὄδωρ τὸ
 ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον. (2) νάματος. (3) ἡ ψυχὴ.

- » Νὰ φυτεύσῃς ἐκείνους, οὓς ἐγὼ μὲ τ' ἀγίου
- » Αἵματος τοῦ υἱοῦ μου τὸ σωτήριον ρεῦμα,
- » Ἐρρανα φιλανθρωπῶς· ἔστω ὑψίστατον πνεῦμα
- » Τῶν Ἑλλήνων τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ νὰ φυσᾷς.»

— Σὺ τῷ ὄντι ἐπλάσθης δι' ἡμέρας χροσᾶς,
 Ἑλληνίς ! οὐρανῶθεν οὐδεμία ἐστάλη
 Καθὼς σὲ θνητῇ ἄλλῃ,
 Ἦν ἀξία τοσοῦτον νὰ στολλίξῃ μεγάλη.
 Λοιπὸν ἔχε τὸ ἐλέμμα
 Βύγενές καὶ σπουδαῖον, ὡς αὐτό σου τὸ στέμμα·
 Καὶ ἐνδύου στολὴν
 Σύμφωνα μὲ τὴν σ' ἔδωκ' ὁ Θεὸς ἐντολήν.
 Κατ' αὐτὴν τὸν καλὸν σου κίνει πάντοτε πόδα,
 Κ' ὑπ' αὐτὸν νὰ βλαστάνουν κάμνε κρίνα καὶ ρόδα.

Σημ. Ἡ ἄνωθι πόλῃσις εἶνε προῖον καλὰμου δεδοκιμασμένου καὶ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν τὰ μάλιστα τιμῶντος. Βρίθει καλλονῆς καὶ φαντασίας ἀμιμήτου. Ἄλλ' ὡς πόλῃσις καὶ πόλῃσις ὑψηλὴ ἔχει ἀνάγκην προσοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀναγνώστου, τὸν ὅποιον παρακαλοῦμεν ὅπως μὴ λείψῃ ἵνα ἐπιστήσῃ αὐτήν, ἐὰν θέλῃ τῷ ὄντι νὰ ἐντροφήσῃ ἐν τῷ εὐώδει τούτῳ ἀνθῶνι. Σύγκειται ἐκ δέκα ἐξ στροφῶν, τῶν ὁποίων ἐκάστη ἔχει καὶ ἰδιαιτέρον θέλημα.

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλὰς τοῦ Λωτερβρούννου.

Μετὰ τὸ τέλος μεγαλοπρεποῦς γεύματος, τὸ ὅποιον ὁ Θωμᾶς Βέντφορθ εἶδεν εἰς τοὺς φίλους του, καὶ ὅτε αἱ γυναῖκες ἀπεσύρθησαν, οὗτος παρακινούμενος ἀπὸ τὰς θερμὰς παρακλήσεις τῶν προσκεκλημένων του, ἤρχισε τὴν ὁμιλίαν του ὡς ἐξῆς· «Ἐπιθυμεῖτε θεβαίως, φίλοι μου, νὰ μάθητε διὰ τίνων μέσων ἰατρεύθῃν ἀπὸ τὴν ἐπάρατον ἐκείνην ἀσθένειαν, ἥτις εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός μου μὲ ἐστέρησεν ὅλα τὰ θέληγτρα τῆς ζωῆς καὶ μὲ ἀφῆκε μόνον τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ θανάτου.

Ἦτο δεκάτῃ ὥρᾳ τῆς πρωίας, ὅτε ἐξηγέρθη. Ὁ ὀκτώρ 'Ελιότ, τὸν ὅποιον τότε πρῶτον εἶχον προσκαλέσει, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐκάθησε πλησίον μου· μόλις τὸν ἤτθάνην καὶ ὑψώσας τὴν καταβαρυμένην κεφαλὴν μου, τῷ εἶπον μὲ φωνὴν ἀδύνατον. — Φεῦ ! κύριε 'Ελλιότ, βλέπετε ἓνα δυστυχῆ νέον, ὅστις καθίζει ταχέως πρὸς τὸν τάρον. Περικυκλωμένος ἀπὸ ὅλας τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας κολοσσιαία περιουσία χορηγεῖ, αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸν μου κυριευμένον ἀπὸ τὴν ἀηδίας καὶ τὴν θλίψιν· μόλις εἶμαι εἰκοσιπενταετῆς καὶ ἔχασα ὅλας τὰς ἐλπίδας τῆς νεότητος. Ἡ ὑπαρξίς μου μὲ διαρύνει καὶ ὁμοιάζει μὲ ὕπνον κοπιαστικόν, ὅστις ταράττεται ὑπὸ λυπηρῶν ὀνείρων, παρὰ μὲ ζωὴν: Ὅλαι αἱ ἰδέαι μου στρέφονται πρὸς τὸν θάνατον· τὸν περιμένω, τὸν ἐπιθυμῶ, καὶ μῶλον τοῦτο ἀγαπῶ ἀκόμη τὴν ζωὴν, ἂν καὶ δὲν ἔχει δι' ἐμὲ οὐδὲν θέλητρον οὔτε κατὰ τὸ παρὸν οὔτε κατὰ τὸ μέλλον. Ἐσυμβουλευθὴν περὶ τῆς ἀσθενείας μου τοὺς ἐκνωτέρους ἱατροὺς τοῦ Λονδίνου. ἢ νὰ εἶπω καλλίτερον τοὺς περιφημοτέρους· μὲ τὰ ἱατρικὰ τῶν ἠΐξησαν τὴν ἀσθένειάν μου καὶ ἐπὶ τέλους μὲ ἐγκατέλιπον, λέγοντες ὅτι ἔφθασα εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς ὑποχονδρίας. — Ἐχουν δίκαιον, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ ἱατρός. — Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποθάνω ! — Βεβιάω; πρέπει, ἀλλ' ἀφοῦ γίνετε ὀγδοηκοντούτης ! — Θεέ μου ! μήπω; γνωρίζετε κανὲν ἱατρικόν ; . . . Ἴσως, ἴσως. Ἐμπρός, κύριε Θωμᾶ, ἐξηκολούθησαν ὁ ἱατρός, προσηλώσας ἐπ' αὐτὸν μου προσηκτικὰ βλέμματα· ἐμπρός, ὁμιλήσατε ἐλευθέρως. Ἐκίματε κατὰχρησιν εἰς τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας δίδουν ὁ πλοῦτος καὶ ἡ νεότης ; — Μεταχειρίσθη αὐτάς, τῷ εἶπον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔκαμα κατὰχρησιν αὐτῶν. — Τί αἰσθήματα ἔχετε, ὅταν ἐγερθῇτε ἐκ τοῦ ὕπνου ; — Θλίψιν βχθυάτην. — Ποῖαι εἴνε αἱ πρῶται σας σκέψεις ; — Εἶνε συγκεχυμένα καὶ δὲν ἀποδρίπτουσιν εἰς κανέν ἀντικείμενον. — Ποῖα ἐξ ὅλων τῶν ἡδονῶν κολακεύει περισσότερον τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθήματά σας ; — Δὲν γνωρίζω οὐδεμίαν . . . — Πῶς ! ὁ ἔρω ; — Φεῦ ! δὲν ἔχω τὴν δύναμιν οὔτε νὰ ἀγαπήσω, οὔτε νὰ μισήσω ! — Τὸ θέατρον ; — Δὲν ἔχω πλέον ἐπιθυμίαν ! — Ἡ τράπεζα ; — Δὲν ἔχω ὀρεξιν. — Αἱ ὥρᾳ εἰκόνας τῆς φύσεως ; — Φεῦ, κύριε, δὲν τὰς βλέπω πλέον, εἰμὶ ὁπότεν νέφους διακρύβω.

—Εἶσθε πολὺ δυστυχῆς, κύριε, μοι εἶπεν ὁ ἱατρός, ἀλλ' ἀπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται ἡ θεραπεία σας. — Πιστεύετε ; — Μάλιστα, κύριε Θωμᾶ, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη θυσία. — Ποία θυσία παραδείγματος χάριν ; — Ἡ ἐξῆς· πρέπει ν' ἀφίσσετε τὴν πατρίδα σας, τὰς συναναστροφάς σας, τὰς συνηθείας σας καὶ ὅλας τὰς ἐκ τοῦ πλοῦτου ἀπολαύσεις σας· πρέπει νὰ λησμονήσετε τί εἶσθε τώρα καὶ τί πρίν, ὅτι ἔχετε πεντήκοντα χιλιάδας λιρῶν εἰσόδημα. Τέλος πάντων πρέπει ν' ἀναχωρήσετε διὰ τὴν Ἑλβετίαν, νὰ φέρῃτε δὲ μαζὴ σας μόνον πεντήκοντα γυνέας, διὰ ν' ἀγοράσῃτε ὀλίγας αἰγας καὶ μικρὰν τινα καλύβην αἰγοβοσκοῦ. Νὰ ζήσετε ἐκεῖ ἕν ἔτος ὑποκάτω εἰς οὐρανὸν καθαρὸν καὶ εἰς ἀτμοσφαῖραν ζωντανήν· καὶ μετὰ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου σας νὰ κερδήσῃτε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ δὲν δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε μετ' ὅλον τὸν χρυσὸν τῆς Ἀγγλίας καὶ τοὺς ἀδάμαντας τῶν Ἰνδιῶν. — Ἐγὼ νὰ ταξειδεύσω ; ἀνέκραξα· ἔχασα τὰς δυνάμεις μου ! — Αἱ δυνάμεις σας θὰ ἐπανεέλθουν. Ἡ ἀσθένειά σας, κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱατρός, εἶνε ἐξ αἰτίας τοῦ κλίματος, εἰς τὸ ὁποῖον κατοικεῖτε· πρέπει λοιπὸν νὰ ζήσετε κλίμα διαφορετικόν. Μεγάλῃ κατάρχεσις γεννᾷ τὸν χορτασμόν, οὗτος δὲ τὴν ἀηδίαν. Αἱ ἐπιθυμίαι τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σβύνονται ἀπὸ τὴν εὐκολίαν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, καὶ πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ αἰσθάνεται φυσικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ὅταν λείπουν, ἡ ψυχὴ ἀδυνατίζει καὶ ἡ ζωὴ καταντᾷ ἀνυπόφορος. Ὑπάρχει τάξις ἀνθρώπων εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἀσθένειά σου εἶνε πολὺ σπανία, καὶ ἡ τάξις αὕτη εἶνε ἡ τάξις τῶν πτωχῶν· εἰς αὐτὴν λοιπὸν χρεωστεῖς νὰ καταιαχθῇς. Διὰ τοῦτο ἀναχώρησον, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον· ἀκούεις ; ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Μὴ ἐπιστρέψῃς πρίν νὰ περάσῃ τὸ ἔτος, καὶ τότε θὰ ἐπανεέλθῃς ὑγιής. — Ἡμεῖς νὰ κάμω παρατηρήσεις τινάς, ἀλλ' ὁ ἱατρός πλησιάζας μετ' εἶπε μετὰ τρόπον σχεδὸν προστακτικόν. « Κύριε, δὲν σὰ μένει εἰμὴ μία μόνη σάνις εἰς τὸ ναυάγιον· ἐν δὲν τὴν λάβετε, εἰσὶν χαμένοις. » Συγχρόνως λαβὼν τὸν πῖλον τοῦ μετ' ἀποχαιρετῆ εὐχόμενος καλὸν κατευόδιον.

Ἀποῦ ἐπαύθη ὀλίγον τὰς συμβουλὰς τοῦ περιφήμου ἱατροῦ, ἤσθαιθην ἀκτίνα ἐλπίδος εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου. Ἐάν ἦτο ἡ

ληθές ! εἶπον μὲ τὸν ἑαυτὸν μου, ἂν ἠδυνάμην νὰ ἐπανεέλθω εἰς τὴν ζωὴν, νὰ γνωρίσω ἀκόμη τὴν εὐτυχίαν τοῦ ὑπάρχειν, νὰ θεωρήσω μετὰ τινος εὐχαριστήσεως τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, [ἢ λάμψις τῶν ὁποίων ἐνοχλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ κουράζει τὰ ἔντερα μου ! Ἐὰν ἦτο ἀληθές ὅτι αὐτὸς καθαρώτερος ἢ θελὲ διώξει ἀπὸ τὴν καρδίαν μου τὰ θλιβερά αἰσθήματα, τὰ ὅποια τὴν ἱκαταθλίβουν ! Ναί, βεβαίως, ἀπεφάσισα. Ὁ κύριος Ἑλλιοτ ποσῶς δὲν μὲ ἀπατᾷ ἢ εἰλικρίνεια ἐφαίνετο ὅχι μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λόγους του· εἶνε πεπεισμένος.

Προσεκάλεσα ἀμέσως τὸν ἐπιστάτην μου Οὐίλλιαμ, τοῦ ὅποιου τὴν τιμιότητα γνωρίζετε ὅλοι. « Οὐίλλιαμ, τῷ εἶπον, θέλω σοῦ δώσω ἀπόδειξιν τῆς ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης μου. Ἀὔριον ἀναχωρῶ ἀφ' ἡμῶν τὴν Ἀγγλίαν, καὶ δὲν λαμβάνω μαζῇ μου παρὰ ἑκατὸν μόνον γκινέας. Δὲν θὰ γνωρίζῃς τὸν τόπον τῆς θεληματικῆς ταύτης ἐξορίας μου, μὴ ζητῇς ποσῶς νὰ τὸν ἀνακαλύψῃς, καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι μου θὰ τὸν ἀγνοοῦν καθὼς σύ. Εἰς τὸ διάστημα κατὰ τὸ ὅποιον θὰ λείπω μεταχειρίζου τὴν κατάστασίν μου ὡς ἐὰν ἦτο ἰδική σου. Ἐὰν σοῦ ζητήσω χρήματα, πρὶν τελειώσῃ [ἐν ὁλόκληρον ἔτος, μὴ μοῦ στείλῃς, καὶ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ δεχθῇς μάλιστα ἐὰν ἤθελε σοὶ παραύσιασθῇ κανέν συνάλλαγμα ἀπὸ μέρους μου, » Ὁ Οὐίλλιαμ ἐξαφνισθεὶς καὶ λυπηθεὶς μεγάλως διὰ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην μετεχειρίσθη ὅλην τὴν εὐγλωττίαν του προσπαθῶν νὰ μὲ κρατήσῃ ἢ νὰ μάθῃ τοῦλάχιστον τὸν τόπον τῆς ἐξορίας μου. « Μὴ μ' ἐμποδίζῃς τῷ εἶπον, ἡ ἀπόφασις ἔγινεν, Οὐίλλιαμ, πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς μου. »

(ἀκολουθεῖ).

Ὁ Ραφαήλος.

Ἐγενήθη εἰς τὸ Οὐρβίνον μικρὰν πόλιν τῆς Ἰταλίας, τὴν μεγάλην Παρασκευὴν τοῦ ἔτους 1483. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰωάννης Σάντης, καλλιτέχνης ἀφελής, πρᾶος καὶ καλοκάγαθος, ἐδίδαξεν ὁ ἴδιος τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς σχεδιογραφίας εἰς τὸν προσφιλῆ καὶ μονογενῆ αὐτοῦ υἱόν, εἰς τὸν ὅποιον ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγγέλου Ραφαήλου. Βραδύτερον ὁμῶς, αἰσθανόμενος ὅτι ἔνεκα τῆς μεγάλης ἐπιδόσεως τοῦ υἱοῦ του εἰς τὴν τέχνην δὲν ἦτον ὁ κατάλληλος πρὸς

РАФАНА.

διδασκαλίαν του, παρίδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν ἐν Περούζῃ (Ἰταλικῇ πόλει ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέριος) διακρινόντα παρίφημον τότε ζωγράφον Περουζίνου. Ὁ Ραφαήλος δεκαπενταετῆς ἦδη ἐπαινοκλειώθη τάχιστα πρὸς τὸ ὕψος τοῦ διδασκάλου του, ὥστε εἰργάζετο μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς εἰκόνας, ὡδὼν δείγματα τῆς μελιδούτης δεινότητος αὐτοῦ.

Εἰκοσαετῆς μόλις ὁ Ραφαήλος, ἀφῆκε τὴν μυστικὴν συμπεριεῖαν τῆς θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς, ἀνέχθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ στάδιον τῆς ιστορίας καὶ τῆς ποιήσεως. Τὴν 186ῃ τοῦ 1504 ἔτους ἀπέβλεπεν εἰς Φλωρεντίαν τὴν τότε κατ' ἐξοχὴν πόλιν των θαυμάτων καὶ ἐστῆσαν παντὸς ὥραίου καὶ ὑψηλοῦ. Τὸ ὑψηλὸν καὶ πλούσιον κωδωνοστάσιον τοῦ Ζώτου, ὁ τροῦλλος τοῦ Βρουνελλέσκη, αἱ πρῶται εἰκόνας τοῦ Λεονάρδου da Vinci, αἱ τοιχογραφίαι τοῦ πατρὸς Ἀγγελίκου ἐν τῇ Ἀγίᾳ Μάρκῃ, αἱ πλήρεις ἐκφράσεις εἰκόνας τοῦ Μαζακίου, ἐνδὲ τῶν πρώτων ζωγράφων τῆς παλιγενεσίας, ταῦτα πάντα προσεκάλουν εἰς Φλωρεντίαν πάντα ταχίτην ὁρεγόμενον ἐμπνεύσεως καὶ ἀμειλλώμενον πρὸς τὰ ἔργα ἐκείνων. Ἦδη ἡ Φλωρεντία περιέμενεν ἀνυπομόνως τοὺς ἀνγγελλθέντας πίνακας τῆς μέχης τῶν Ἰπποκρίτων καὶ τοῦ πολέμου τῆς Πίσης, διαγώνισμα τῶν δύο τότε μεγάλων ζωγράφων, τοῦ Λεονάρδου da Vinci καὶ τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου (1).

Αἱ κολοσσιᾶται ἐκείναι σχεδoγραφίαι πλήρεις τόλμης καὶ ἀμβριθείας καλλιτεχνικῆς, αἱ τρομεραὶ καὶ σπαύρουσαι εἰκόνας τῶν μάχων ἀνδρῶν, τῶν ἱππῶν τοῦ Λεονάρδου. οἱ ὑπερήφανοι καὶ ἥρωες στρατιῶται τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, ἐπρόξενησαν βραδείαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νεανίου τούτου, ὁ ὅποιος μέχρι τοῦδε εἶχε δοθῇ μόνον εἰς τὴν ἐκφρασιν τῆς θέας χάριτος καὶ τῆς φυσικῆς ἀρελίας καὶ εὐμορφίας. Ὅποια ἀπόστασις μεταξὺ τῆς μαθηματικῆς διαθέσεως καὶ τῶν μονοτόνων ἡσυχῶν καὶ ἀρελῶν γραμμῶν τοῦ διδασκάλου τοῦ Περουζίνου καὶ τῆς τολμηρᾶς καὶ νευρώδους ἀταξίας, τῆς ἀρρενωποῦ ἐκφράσεως καὶ τοῦ κυματισμοῦ τῶν γραμμῶν καὶ τῶν πτυχῶν,

(1) Ὁδὸς ὑπῆρξε διασημότητος γλύπτῃς, ζωγράφος καὶ ἀρχιτέκτων Ἰταλός, γεννηθεὶς τὸ 1474 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1563 ἐν Ρώμῃ. Ἡεὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του εἶχε στερηθῇ τῆς ὁράσεως.

ὅστις ἀνεπτύσσετο ἐπὶ τῶν σχεδωγραφικῶν τῶν δύο ἐξόχων φλωρεντινῶν τεχνιτῶν ! Ἡ θέα τῶν εἰκόνων ἐκείνων ἐνέπνευσε μεγάλως τὸ πνεῦμα τοῦ Ραφαήλου, ἀνακαλύψατα εἰς αὐτὸν νέους κόσμους καλλιτεχνίας.

Διαμένων ἐν Φλωρεντίᾳ ἐτελειοποιήθη ἐσπούδασε τὸ ὕψος τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου βίσιν ἔχοντας τὴν ἀνατομίαν· κατεγίνετο περὶ τὴν ρωπογραφίαν (paysage) καὶ ζωγραφίαν, ἐσπούδασε τὴν τέχνην των πτυχῶν, τοὺς ὀρίζοντας, τὰ ἀποτελέσματα τῆς σαυυείας (clair-obscur), τῆς νυκτός, τοῦ τεχνικοῦ φωτός, καὶ διὰ τῶν ἐπιαιτήτων τούτων γνώσεων ἀναρριπίσας τὸ ἐν αὐτῷ ἱερὸν τῆς μεγαλοφυΐας πῦρ, προῆξε τὸ αἶσθημα τοῦ ὥραίου εἰς τὸ ἄωτον τῆς ἐντελείας. Παραβάλλοντες τὸν Ραφαῆλον πρὸς τοὺς ἄλλους ζωγράφους εὐρίσκομεν αὐτὸν μέγιστον πάντων, ὡς μόνον κατορθώσαντα νὰ καταστήσῃ φθεγγομένην καὶ ζῶσαν τὴν τέως ἄφωνον καὶ νεκρὰν ζωγραφικὴν τέχνην. Ἰδίως διέπρεψεν εἰς τὴν ἐξεικόνισιν τῶν βρεφῶν καὶ τῶν παιδίων, παριστῶν αὐτὰ πλήρη ἐπαγωγῆς χάριτος καὶ ἀφελούς εὐμορφίας. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ἰωάννης ὡς βρέφη ὁμοιάζουσιν ἀγγέλους καταδάντας ἐξ Οὐρανοῦ.

Εἰκοσιπενταετῆς (1508) προτεκλήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ συμπατριώτου αὐτοῦ Βραμάντου νὰ μεταβῇ εἰς Ρώμην κατὰ βούλησιν τοῦ πάπα Ἰουλίου τοῦ δευτέρου. Ἦτο δὲ ὁ Ραφαῆλος τότε ἐράσμιος τὴν ὄψιν· ἐπὶ τοῦ νεαροῦ καὶ ἀνθηροῦ προσώπου του ἔλαμπεν ἡ ἀκμὴ καὶ τὸ ὕψηλόν τοῦ ἥθους· ἡ δὲ ἀναβολὴ τῆς κόμης, τὸ ἐπαγωγὸν τοῦ ἥθους καὶ τὸ κόσμιον τῆς ἀναβολῆς περιεποιῶν αὐτῷ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν πάντων. Ὁ πάπας ἐδέχθη αὐτὸν εὐμενέστατα καὶ τῷ ἀνέθεσε τὴν εἰκονικὴν διακόσμησιν μιᾶς τῶν τεσσάρων αἰθουσῶν τοῦ Οὐτικανοῦ, αἵτινες ὀνομάζονται Stanze ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν. Ἡ πρὸς αὐτὸν εὐμένεια καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ πάπα Ἰουλίου συνανύψωσε τὸ φρόνημα τοῦ Ραφαήλου, ὅστις ἀποτινάξας πᾶν ὅ,τι μικρὸν ἢ τοπικὸν ἔμαθεν ἐν Περούτζῃ καὶ Φλωρεντίᾳ, ἀνεδείχθη ζωγράφος παγκόσμιος καὶ θεμελιωτὴς τῆς Σχολῆς τῆς Ρώμης. Ἀνήχθη δὲ εἰς τὴν μεγάλην λεγομένην ζωγραφικὴν διὰ τῆς ἐπὶ τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ λεγομένου θάλαμου τῆς ὑπογραφῆς παραστάσεως τῶν τεσσάρων διεκδηλώσεων τοῦ ἀνθρωπίνου

νου πνεύματος, τῆς Θεολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς Ποιήσεως καὶ τῆς Νομομαθείας. Ἀπέναντι τῆς Συζητήσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας ἐξωγράφησε τὴν Σχολήν τῶν Ἀθηνῶν Ἐδῶ ὁ Ραφαῆλος· κατὰ πρῶτον ἤγγισε τὴν ἐλληνικὴν τέχνην, καὶ παράδοξον ὅτι αὐτὰ πατήσας τὸ ἔδαφος τῆς ἀρχαιότητος κατανόησεν αὐτὴν ἐντελέστατα, εὐθύς συνοικειωθεὶς μετὰ τοῦ πνεύματος αὐτῆς. Διὰ τῆς δυνάμεως τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἀρριπῶν διαστήματα χρόνου καὶ τόπου, μεταφέρει ἡμᾶς εἰς τὸ μέσον τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀκαδήμου, ἔθελον εὐρίσκομεν συνηθροισμένους ἅπαντας τοὺς φιλοσόφους τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας, τοὺς ὁποίους ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ Ἀπελλῆς ἤθελε κατορθώσει κάλλιον νὰ παραστήσῃ.

Ἡ Ρώμη ἦτο τότε ἡ κατ' ἐξοχὴν πόλις τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων. Ὁ Αὐγουστῖνος Χίγης, περίφημος Σιενναῖος ἑμπορος, διέπρεπεν ἰδίως διὰ τὸν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν ἔρωτα καὶ τὴν μεγαλοδορίαν αὐτοῦ. Ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τῆς τερπνοτάτης ἐπαύλεως αὐτοῦ (κατεσκευασμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Τιβέρεως) ὁ Ραφαῆλος ἐξωγράφησε τὴν διακόσητον τοιχογραφίαν τῆς Γαλατείας, ἣτις θαίνει ἐπὶ καγγύλης καὶ σύρεται ὑπὸ δύο δελφίνων, ἐλαύνοντος καὶ ὑψηνοχοῦντος τοῦ ἔρωτος. Τὴν εἰκόνα ταύτην ἐτελείωσε τὸ 1511, καὶ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1513 ὁ καρδινάλιος Ἰωάννης ὁ ἀπὸ Μεδίκων διεδέχθη τὸν τελευταίαντα Ἰούλιον εἰς τὸν παπικὸν θρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Λέων ὁ δέκατος, ὁ ὁποῖος ὑπέβηεν ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων προστάτων τῆς καλλιτεχνίας, ἐξακολουθήσας τὴν ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἐγγωνισθεῖσαν ἐποχὴν μετὰ τοσοῦτου ζήλου, ὥστε ὁ αἰὼν αὐτοῦ ὠνομάσθη αἰὼν Λέοντος τοῦ δεκάτου. Κατὰ διαταγὴν τούτου ὁ Ραφαῆλος ἐξωγράφησεν ἐν τῷ Οὐατικανῷ τὴν Ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἀγίου Πέτρου καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀττίλα, τοῦ ἀγροῦ ἐκείνου κατακτητοῦ.

Ἀποθανόντος τοῦ Βραμάντου τὸ 1514, Λέων ὁ δέκατος διώρισε τὸν Ραφαῆλον ἀρχιτέκτονα τοῦ Ἀγίου Πέτρου καὶ τοῦ Οὐατικανοῦ. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνάγονται αἱ λεγόμεναι Παστάδες (Laggiæ) ἐν τῷ Οὐατικανῷ, ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ὁποίων ὁ Ραφαῆλος καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔγραψαν περὶ πεντήκοντα δύο εἰκόνας, τῶν ὁ-

ποίων αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Διαθήκην, καὶ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη, ἡ Δημιουργία, ἔργον τοῦ Παπαήλου, δεσπρέπει διὰ τῆς ἀμιμήτου βίαις ἐκφράσεως τῆς καραλῆς τοῦ Πλάστου, δημιουργοῦντος τὴν γῆν ἐκ τοῦ χάους. Τετιμημένος ὑπὲρ πάντας τοὺς ὁμοτέχνους του καὶ ὑπὸ πάντων θαυμάζομενος ἔστ. οὐχὶ ὡς ζωγράφος, ἀλλ' ὡς ἡγαμῶν. Οἱ ἐπιφανέστατοι ἄνδρες τῆς Ρώμης ἐθέρουν τὴν φιλίαν αὐτοῦ. Ὁ καρδινάλιος Βιδβίνας προέτειναν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἀνεψίαν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Παπαῆλος, ὢλος ἔκδοτος εἰς τὸν πρὸς τὴν Φορναρίναν ἔρωτα αὐτοῦ, ἀπεπαίθη τὸν γάμον ἐκείνον. Ἡ Φορναρίνα, καὶ τοὶ ἀθλητικοῦ ἀναστήματος καὶ καταγωγῆς ταπεινῆς ἦτον ὁ ἰδιαιτὸς τύπος τῶν γυναικῶν τοῦ Παπαήλου, τύπος, τὸν ὅποιον πολλάκις παρέστηκεν εἰς τὰς γραφὰς αὐτοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὴν Παρθένον τοῦ ἁγίου Σίξτου, ἥτις εἶνε ἡ δόξα τοῦ Μουσείου τῆς Δοῦσης. Τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένης, ἐξαιτίας καλλοῦς, ἀπαρνεῖται οὐράνιον γλυκύτητα. Φέρουσα εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς τὸν Ἰησοῦν, παίζον ἱλαρὸν καὶ προστηνέ, μεταρσιῶται ἐλαφροτέρα τῶν νεφαλῶν καὶ ὑπὸ ἀγγέλων περικυκλωμένη πρὸς τοὺς οὐρανίους αἰθέρας.

Φθάτας εἰς τὸν ὕπατον βιβλὸν τῆς δόξης, ἐμελέτα ἤδη τὴν δικόσημιν τῆς τετάρτης αἰθούσης τοῦ Οἰατικανοῦ, ὅτε ὁ καρδινάλιος Ἰούλιος ἀπὸ Μεδίκων, ὁ βραδυτέρον Πάπας Κλέμης ὁ ἑβδόμος, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ζωγραφίσῃ τὴν Μεταμόρφωσιν. Ἡ εἰκὼν αὕτη, τελευταῖον ἔργον τοῦ Παπαήλου, ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῆς οἰκουμένης καὶ διεδόθη πανταχοῦ διὰ τῶν ἀρίστων χαλκογραφικῶν.

Ὁ Ἰησοῦς φωτίζει διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸ ὄρος Θαβὼρ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἠκολούθησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Πέτρος, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. Ὁ Ἠλίας ἵσταται πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ, ὁ δὲ Μωϋσῆς πρὸς τὰ ἀριστερά. Ὁ Ἰησοῦς μεταρσιῶται πρὸς τοὺς οὐρανούς, διασκορπίζων περὶ αὐτὸν φωὶς οὐρανίου δόξης. Ἐκ τοῦ ὁποίου καταβὰς θέντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ πλῆτται πρηγεῖς. Μένει ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Μωϋσῆς, κατελθόντες ἐξ οὐρανοῦ, ἀνελκυσσιν ἀντικρὺς τὸν Θεόν, δσας, ἐγκυα λείπων βιβληθὸν τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, ἀπαρνεῖται. Οἱ λαοὶ ἀπόστολοι ἔμειναν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Θαβὼρ καὶ φαίνονται ἀγχοῦντες τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς συμβαίνοντα. Οἱ κλέρικοι πλησιοχώρου πινὸς κώμης, μαθόντες ὅτι ὁ Ἰησοῦς θαρπεύει

πάσαν ἀσθένειαν καὶ ἀποδύων τὰ δαιμόνια, ἐφθασεν ἐκτὶ τρέχουσιν ἵνα ἐπικληθῶσι τὴν θεραπεῖαν παιδίου δαμονισμένου. Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἀναγνωρίζει τὴν ἀνεκκλήτητά του, οἱ δὲ παρ' αὐτῷ ἀπόστολοι ἐκφράζουσι διὰ συγχεμάτων ὅτι μόνον ὁ ἐπὶ τοῦ ὄρους εὐρισκόμενος δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν πάσχοντα. Ἐκ τῶν τεσσάρων τελευταίων μαθητῶν δύο βλέπουσιν ἐκπληκτοὶ τὸ ὑπὸ τῶν σπασμῶν τελαίπωρῶμενον παιδίον. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀπαρμιλλοῦ ἐκφράσσει εἶνε ἀποκύημα τῆς ὑπερτέτης προσπαθείας τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Ραφαήλου.

Τελειώσας τὴν εἰκόνα ταύτην δὲν ᾔθελῃσε πλέον ν' ἀναλάβῃ τὰς γραφίδας, καὶ ὁ θάνατος ἀνῆλθῃσεν αὐτόν, ὡς εἰ ἐπὶ πρῶτον νὰ σφραγίσῃ τὸν βίον αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐντελεστάτου προϊόντος τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης. Ἀπέθανε δὲ ἐκ πλευριτίδος τὴν 5 Ἀπριλίου 1520 τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ: Διαρκούσας τῆς ἀσθενείας, ἁέων ὁ δέκατος ἐπληροφορεῖτο συντέχως περὶ τῆς ὑγείας του, καὶ ἡ Ρώμη εὐρίσκειτο εἰς μεγίστην κατῆφειαν καὶ ἀνησυχίαν. Αἰσθανόμενος τὸ τέλος τοῦ βίου διάθεσε τὰ περὶ αὐτόν, διαμοιράσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ εἰς τοὺς δύο φιλάτου: αὐτοῦ μαθητάς, τὸν Ἰούλιον Ρωμανόν, ὅστις καὶ τὸν διεδέχθη ὡς ἀρχηγὸς τῆς Σχολῆς, καὶ τὸν Φραγκίσκον Πέννι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκληροδότησε ἅπαντα αὐτοῦ τὰ καλλιτεχνήματα.

Τὸ σῶμα του ἐξετίθη ἐν τῇ αἰθούᾳ, ἔνθα συνήθως ἐζωγράφει. Ὅπισθεν τῆς νεκρικῆς παστάδος ἐξετίθη ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς Μεταμορφώσεως, ἀπατελοῦσα σπαραξικάρδιον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ δαιμονίου τεχνίτου. Ἡ κηδεὶα του ἐγένετο μᾶλλον κατασκευαστικὴ ἢ μεγαλοπρεπής. Ἡ Ρώμη ἔκλειπε τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ μεγίστου τεχνίτου της, καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Πάπα ὁ Βέμβος συνέταξε τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον:

Ille hic est Raffael, timuit quo sospite vinci
Rerum magna parens; et moriente mori.

Ἡ ὑποχονδρία ἡ ἡ κοιλίας τοῦ Λωπερβρούννευ.

(Συνέχεια σελ. 368.)

Αἱ ἐτοιμασίαι τοῦ ταξιδίου μου ἔγιναν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησα. — Τὸ ταξίδιον δὲν ἦτο κοπιαστὸν ὅσον τὸ ἐφантаζόμεν. Ὅσον ἀπεμακρυνόμην ἀπὸ τῆν Ἀγγλίαν, ἡθιγνόμην τὸ στήθος μου ἐλαφρυνόμενον καὶ τὰ νεῦρα μου εἰς καλλιτέραν κατάστασιν, τὴν καρδίαν μου ὀλιγώτερον θρυμμένην καὶ τὴν κεφαλὴν μου ἐλευθέραν ἀπὸ τὰ σύννεφα τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ ἐφαίνοντο ὅτι ἐσκότιζον τὸν νοῦν μου. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη δὲν διήρκεσε πολὺ. Ἐσκέφθην τὸν νέον τρόπον τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἔμελλον ν' ἀκολουθήσω ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ τοῦ ὁποίου οἱ τρόποι, αἱ συνήθειαι, τὰ ἤθη καὶ ἡ γλώσσα μοῦ ἦσαν ὅλως ἀτυχεῖσται. Ἐτρόμαζον συλλογιζόμενος μόνον τὴν εἰδειν, τὴν ὁποίαν ἐπῆγαιναν τότεν μακρὰν διὰ νὰ ζητήσω, καὶ ὀπιθωχῶρουν. Ἐτυλλογιζόμεν τοὺς συγγενεῖς μου, τοὺς φίλους μου τοὺς ὁποίους ἄφην, καὶ οἰπτόν λυπηρὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς πατρὶδος μου, ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου ἤκουον μυτικὴν φωνήν, ἥτις μοὶ ἔλεγε, «Δὲν θὰ τὴν ἐπανήδης πλέον!»

Φθάνω τέλος εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐσηκώθη ἡ ἐπανάστασις, καὶ διαβαίνω ταχέως τὸν ὠραῖον τοῦτον τόπον, τὸν ὁποῖον σκληροτάτη ἀναρχία ἔμελλε νὰ ἐρημώσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ ἐξηγριωμένα πάθη ἔμελλον νὰ φέρωσιν εἰς ὅλην τὴν σφαῖραν τὴν ἐρημωσιν, τὴν ἀπελπισίν καὶ τὸν θάνατον!

Μετὰ τριῶν ἡμερῶν ταξιδίου εἶδον τέλος τὰ ὄρη τῆς Ἐλβετίας, τὰ ὅποια ὕψοναν τὰς ἐκ πρατινάδος καὶ χιόνος καλυμμένας κορυφάς των. Εἰς τὴν θέαν ταύτην, ἥτις ἔρεπε νὰ φέρῃ τὴν χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν μου, θαθεῖα λύπη ἐκυρίευσεν τὴν ψυχὴν μου· ἔχυστα ποταμὸν δακρύων, καὶ εἶπον μὲ τὸν ἑαυτὸν μου· Ἰδοὺ ὁ τάφος μου!

Ἀπρὺ ἔρριπτα εἰς Βιρνην, κατόκησα εἰς περίφημόν τι ξενοδοχεῖον εὐρισκόμενον ἐπὶ τοῦ δώματος τῆς Μητροπόλεως. Ἀπεφάπισα ν' ἀναπαυθῶ ἐκεῖ δύο ἡμέρας, ὅχι διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ διάφορα

ἀντικείμενα τὰ ὅποια ἡ ὥραία καὶ θελκτικὴ ἐκείνη πόλις παρουσιάζει εἰς τοὺς περιηγητάς, ὅτι δὲν εἶχον οὔτε τὴν δύναμιν οὔτε τὴν θέλησιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤξευρον ἀκόμη ποῖον μέρος τῆς Ἑλλάδας ἐμελλον νὰ ἐκλέξω διὰ τόπον τῆς ἐξορίας μου, ἐσκέφθην ὅτι δύο ἡμέραι ἤρκουν διὰ νὰ κάμω τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐκλογὴν. Δὲν ἐξερχόμην διόλου ἀπὸ τὸ διαμάτιόν μου· στηριγμένος ἐπὶ τοῦ παρθύρου μου ἐόριπτον με περιέρχεται τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ τόπου ὅπου ἡ καλλιέργεια ἀνέπτυσσεν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς, ὅπου ἡ φύσις εἶχε συναθροίσει τερπνοὺς λόφους, λειβάδια, ὕδατα καὶ δάτη. Ἐθεώρουν τὰ μεγαλοπρεπῆ ὄρη τῶν ὁποίων τὰ ὕψη καλυμμένα ἀπὸ ἀκτινοβολούντας πάγους, ἐφάνιντο ὅτι διεμοιράζοντο μετὰ νέρη, ἀπὸ τὰ ὅποια ἦσαν στεφανωμένα τὰ λαμπρὰ χρώματα τοῦ θύοντος ἡλίου. Ἡ καρδία μου δὲν ἐδύνατο νὰ θαυμάσῃ, διότι ἦτο κυριευμένη ἀπὸ λύπην χωρὶς αἰτίαν. Βλέπων τὸν ποταμὸν Ἄαυ, ὅστις με ὁρμὴν διήρχετο ἀπὸ τὸν τερπνὸν τοῦτον τόπον, καὶ ἔβρεχε τὰς ὕψηλάς, ὀρὺς τῶν Ἀλπεων, ἡ θανάσιμὴν τὸν ἐκυτόν μου παρκαυρόμενον ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ ῥιπῶ ἐντὸς τῶν κυμάτων του καὶ ἔλεγον. «Τὸ πᾶν θέλει τελειώσει.»

Ἀφοῦ ἔλαβα ὅλας τὰς πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ κατοικήσω, ἐξέλεξα διὰ τοιοῦτον τὴν κοιλάδα τοῦ Λωπερθούρνου, ἥτις, καθὼς μοι ἔλεγον, ἦτο τὸ ὠραιότερον καὶ ἀγριότερον μέρος τῆς Βέρνης· ἔλαβα λοιπὸν ὁδηγὸν καὶ ἀνεχώρησα ἐνῶ ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Ἡ πρὸς τὸ Λωπερθούρνον ὁδὸς ἦτο πολὺ κοπιαστικὴ· συγχάνει· ἔπρεπε νὰ ἀναβαίνω κρημνώδεις βράχους καὶ νὰ περιπατῶ ἐπάνω εἰς πάγους· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθην νὰ ἀναπαυθῶ μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν εἰς τὸ μέσον κοιλάδος τίνος. Ὁ ἀὴρ ἦτο τριπλῶς, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀνέφαλος, ὁ δὲ ἥλιος ἀτυτανκλώμενος εἰς κοῦς πάγους καὶ τὰς χιόνας· ἐθάμβωνε τοὺς ὀφθαλμούς μου, Αἱ εἰκόνας αὐταὶ δὲ ἄλλους βεβηλῶς θὰ ἦσαν τερπνὰ καὶ εὐχάριστοι· εἰς ἐμὲ ὅμως ἐπροξένουν λύπην καὶ στενοχωρίαν. Ἐν τούτοις τὴν ἐπαύριον ἀφοῦ ἐστηκώθην ἡθιγάνθην διὰ πρώτην φοράν τὴν ὁρεξίν μου νὰ ἐπανερχεται· ἀφοῦ λοιπὸν προεγευμάτισα ὀλίγον, ἤρχισα τὴν ὁδοιπορίαν καὶ ἐπέρασα μετ' ἀρκετὴν εὐχαρίστησιν τὴν κοιλάδα, ἥτις ἦτο πανταχόθεν περικυκλωμένη ἀπὸ ὕψηλά ὄρη. Εἰς κάθε

βῆμα ἀπήτων λαγκάδων καρποφόρα καὶ λαρίσκους χλοερούς. Μικρὰ δὲ βουνάκια σκεπαζόμενα ἀπὸ θάμνων ἀνθισμένους καὶ χλόην διαχωρίζουν τὰς κατοικίας τῶν καλῶν χωρικῶν τῆς κοιλάδος, καὶ ἔμπροσθεν ἐκείτης οἰκίας ἀναπηδᾷ πηγὴ ἣτις διαχέει ὀλόγυρά της τὴν εὐφορίαν καὶ τὴν ζωὴν. Ἡ ὕψιστά λαμπαὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἀνδρῶν, ἡ δὲ ὄψις τῶν γυναικῶν εἶνε ζωηρὰ ὡς τὰ ὄροσπερὰ ἄνθη. Αἱ ἀπροσποίηται χάριτες, ἡ ἀπλότης, ἡ ἀειότης καὶ ἡ εὐθυμία φαίνοντο ὅτι ἐξέλεξαν τοῦτο τὸ μέρος διὰ κατοικίας τῶν. Ἐξεκαλούθουν νὰ βαδίσω μεταξὺ πάγων, χαμαίρων καὶ βράχων, εἰτινες φαίνοντο ὡς νὰ ἐκρέμαντο ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου. Ἐμὴν βυθισμένους εἰς βαθείας καὶ λυπηρὰς σκέψεις, ὁ δὲ ἡλίας ἤραχιστὸ νὰ δῶ ὅπισθεν τῶν κερυφῶν τοῦ ὄρους τῆς Παρθένου. Ἦκουσα μακρόθεν τὸ βλήχημα τῶν ποιμένων καὶ τὰ ἄσματά τῶν ποιμένων τὰ ὅποια ἐκτυλαμυδάνοντο ἀπὸ τὴν ἡχὴν (ἰντὴ λητὴ) τῶν ὀρίων· ἀλλὰ παρευθὺς ἡ ὄρεσις μου προσεδιέθη ἀπὸ τὸν περίφημον καταρράκτην (α) τοῦ Στωδίσχ, ὅστις κρημνιζόμενος μὲ μεγάλῃ σινδόνα ἣτις ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἕως τὴν γῆν. Τὸ ὕδωρ πίπτει μὲ τόσην σφοδρότητα, ὥστε ἀναλύεται εἰς βροχὴν. Ποσῶς δὲν ἐπερίμενα τοιοῦτον θίαμα· ὀπισθοδρόμησα ἀπὸ ἐκπλήξιν καὶ οἱ ὀρθαλμοί μου ἐθάμβωσαν ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς τόξον, τὸ ὅποιον ὑφάνετο ὑπεράνω τοῦ καταρράκτου.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν, ἣτις ἐπαρυσισθὴ ἔμπροσθέν μου, καὶ ἐζήτητα φιλοξενίαν, τὴν ὅποιαν μοὶ ἐχορήγησαν μὲ τὴν ἐγκάρδιον ἐκείνην ἀγάπην καὶ εὐχάρειαν, αἱ ὅποιαι εἶνε τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν καλῶν κατοικῶν τῆς Ἐβελτίας. Μοὶ προσέφερον γαλακτερά καὶ ὀπωρικά, τὰ ὅποια ἔρχον μετὰ τινος εὐχαριστήσεως, καὶ μοὶ ἐτοίμασαν κλίνην, τῇ ὅποιᾳ εἶχον μεγίστην ἀνάγκην, διότι ὁδοιπορῶν δύο κατὰ συνέχειαν ἡμέρας εἶχον κουρασθῇ. Μόλις ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην καὶ ἀπεκοιμήθην, ἐνῷ ὁ ξενόδοχος μου περικυκλωμένος ἀπὸ πολυάριθμον οὐρογένειαν, ἔψαλλέ τινα ἀπὸ

(α). Τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ δταν κρημνίζωνται ἀπὸ ἄρκετον ὕψος, τότε σχηματίζουσι κατὰ τὸν ὅρον.

τὰ ἀπλᾶ καὶ θελκτικὰ ἐκεῖνα ἄσματα, τὰ ὅποια πληροῦσι τὴν ψυχὴν ἀπὸ εὐχαρίστους συγκινήσεις, ὁδὸν ἐκπράττουν αἰσθημента καθαρὰ καὶ φυσικά.

Ὅταν ἐξύπνησα ἐνδύθην ἐνδυμασίαν θεσκού, τὴν ὅποιαν εἶχον κατασκευάσει εἰς Βέρνν. ἔδωκα παραγγελίαν εἰς τὸν ὁδηγόν μου νὰ μοὶ ἀγοράσῃ μικρὴν τινα καλύβην καὶ μικρόν τι πόσιμιον αἰγῶν καὶ ἐξήλθον τῆς οἰκίας τοῦ ξενοδόγου μου, ὅχι ν' ἀπολαύσω τὰ θέλητρα φύσεως τόσον νείας δι' ἐμέ, ἀλλὰ διὰ νὰ διασπεδάσω εἰς τὰ λειβάδια καὶ τὰς ὄχθας τῶν ρυακίων τὰς θλιβερὰς σκέψεις αἱ ὅποιαι μὲ παρηκολούθουν.

Μόλις ἔκαμα θήματά τινα καὶ ἤκουσα ν' ἀντιλαλοῦν εἰς τὸν αἰθέρα πολλὰ ὄργανα, καὶ εἶδον νὰ συνάζωνται εἰς τὸ χωρίον δλα οἱ κάτοικοι τῆς κοιλάδος, οἷτινες ἤρχοντο νὰ ἀκούσωσι τὴν θείαν ἱερουργίαν. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ πλῆθος ἡύξανεν· οἱ ἀγροτικοὶ μουσικοὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν συμφωνίαν των, ἐξέδιδον μὲ σοβαρότητα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν· ἡ μελωδία τῶν ὀργάνων των, καὶ οἱ ὀργισκευτικοὶ καὶ θελκτικοὶ ἤχοι τοὺς ὁποίους ἐξέπεμπον ἔιδον εἰς τὴν περὶ τὴν ταύτην θέλητρον ἀνέκφραστον. Ἐνόμισα ὅτι μετεφέρθη εἰς ἐκεῖνην τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὅποιαν δλα αἱ ἡδοναὶ τοῦ ἀνθρώπου ἦσαν ἀθῶαι καὶ δλα αἱ ἐπιθυμίαι καθαραὶ. Ἦκολούθησα τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους χωρικοὺς, οἷτινες ἐπορεύοντα νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Θεόν, ὅστις διεφύλαξεν εἰς αὐτοὺς τὰ κυριώτερα ἀγαθὰ, δηλ. τὰ ἀπλᾶ ἡθῆ, τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος. Ὁ λαὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς ἐν μέρος ἐποποθετήθησαν οἱ γέροντες, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ οἱ νέοι, ἀντικρὺ τῶν θυγατέρων ἐπὶ ἐνὸς θήματος ἐστάθησαν αἱ μητέρες τῶν οἰκογενειῶν, καὶ οἱ μουσικοὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐκκλησίας. Περιμένον δὲ μὲ βιαθεῖν σιωπὴν καὶ στέψαν τὸν ἐρχομὸν τοῦ ποιμενάρχου, καὶ ὅταν οὗτος ἐβάνη, δλων τὰ βλέμματα ἐστρέφθησαν πρὸς τὸν σεβάσμιον γέροντα, τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου ἐδέκτανον τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀρετὴν.

Ἡ θεία ἱερουργία εἶχε τελειώσει, ὅταν παρευθὺς οἱ πλαγίσκωλοι καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα ἠκούσθησαν ἐκ νέου· ὁ ἤχος των δὲν ἦτο τόσον αἰσθητός, ἡ μελωδία των δὲ μὲς γλυκεῖα καὶ θελ-

τική. Νίος τις ἀήρ καὶ νέη τις γυνή, ἀκολουθούμενοι παρὰ τῶν σχετικῶν συγγενῶν των, ἐγονάτιζαν ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔλαβον τὴν νυμφικὴν εὐχήν. Ἀπορροπήσας χάρᾳ ἔλαμπεν εἰς τὰ θλίμματά των, εἰς δὲ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου των ἀνεγινώσκετο ἡ ἔκφρασις τῆς εὐτυχίας, ἣτις ἐχρῶσται νὰ διαρκῆσθαι διὰ παντός, διότι ἦσαν βέβαιοι ἐκ τοῦ προηγουμένου ὅτι θὰ εὕρισκον πάντοτε εἰς τὰς διασκεδάσεις των, καὶ εἰς τὰς τρυφερότητας των νέας ἀφορμὰς ἀγάπης.

Ὡ φίλοι μου, ματαίως θὰ προσπαθῆσω νὰ σᾶς ζωγραφίσω τὰς εἰκόνας τὰς ὁποίας μοι ἐπροξένησεν ἡ εἰκὼν αὕτη. Ἐνῷ ἡ εὐθυμία ἔλαμπεν εἰς ὧν τὰ πρόσωπα, ἀποσυρθεὶς κατὰ μέρος εἰς γωνίαν τινα τῆς ἐκκλησίας ἡθάρθη τὸ στήθος μου νὰ ἐκτείνεσθαι, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου νὰ πλημμυρῶσιν ἀπὸ δάκρυα. Ὡ εὐτυχία, εἶπον με τὸν ἐκυτὸν μου, ἡ εἰκὼν σου μὲ ἀπελπίζει. Δὲν θὰ σὲ γευθῶ ἄρᾳ γε ποτὲ ;

Ἰψώσας τοὺς δακρυτμένους ὀφθαλμούς μου πρὸς τὸ θῆμα ὅπου ἐστέκετο αἱ νέαι κόραι τῆς κοιλάδος, εἶδον αὐτάς ὅτι ἐθεώρουν τὴν τελετὴν μετὰ μεγάλης σεμνοπρεπείας. Μία δὲ μόνη ἀπὸ αὐτὰς εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς ἐπάνω μου. Ἡ ὠριότης αὐτῆς εἶχε τι γλυκύτερον λεπτότερον καὶ εὐγενέστερον παρὰ ἡ ὠριότης τῶν συντρόφων τῆς· ἦτο μελαγχολικὴ καὶ σκεπτικὴ καὶ δάκρυα ἐνίοτε ἔδρουν τὰ βλέφαρά της· δὲν ἀπέκχυνον νὰ τὴν θλίπω, τόσον ἡ θλίψις τῆς τῇ ἔδιδε θάλαττον τι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Καὶ αὕτη εἶνε δυστυχὴς ὡς ἐγώ, εἶπον μὲ τὸν ἐκυτὸν μου, ἀλλ' ἴσως ἡμέραν τινα ἡ εὐτυχία τὴν χαιρετίστη πάλιν, ἐνῷ εἰς ἐμὲ ὁ θάνατος θὰ ἦνε τὸ τέλος τῶν δεινῶν μου !

Ὅλον τὸ πλῆθος εἶχεν ἐξέλθει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἐγὼ δὲ θυσιζόμενος εἰς τὰς θλιβεράς σκέψεις μου δὲν παρετήρησα ὅτι ἔμενον μόνοι· ἀλλὰ ἀπὸ ἀνεχώρητα καὶ ἐπορεύθην εἰς τὸ χωρίον ὅπου περισσότεροι τῶν διακοσίων νέων καὶ ἀπὸ τὰ δύο γένη ἐχόρευον εἰς τὸν ἥχον τῶν ἰδίων ὀργάνων, τῶν ὀδοίων ἢ γλυκεῖα μελωδία ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς πρὸ ὀλίγου τὴν εὐτέθειαν. Αἱ νεάνιδες, βλέπουνται νέον τινα θοτὰ νέον, ὁ ὁποῖος ἐστέκετο ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐλάτης καὶ ἔρριπτεν ἀδιάφορον θλίμμα εἰς τὰς διασκεδάσεις των, ἐπλησίασαν εἰς

ἐμέ, μὲ προτεκίλειται νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν εὐθυμίαν των, καὶ μοι ἔαμην μυρία ἀνάγκαι· περιποιήσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀπεκρίθην εἰμὴ διὰ χαρμογαλίσματος. Ἐπὶ τέλους μὲ ἐγκατέλιπον καὶ θεωροῦμαι με μετὰ τινος οἴκτου, ἐφαίνοντο λέγουσαι. «ὁ καυμένος! κλαίει ἱσως ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠγάπα· δὲ μὴ ταράττωμεν τὴν λύπην του.»

Εἰς μάτην ἐζήτησα τὴν νεάνδα, τῆς ὁποίας τὰ δάκρυα εἶχον συναντήσει τὰ ἰδικά μου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς θείας ἱερουργίας· δὲν τὴν ἔδλεπον πούθενά μετὰ τῶν συντρόφων της. Ἐσθάνθη λοιπὸν θάρσενον γὰρ σὺλλογισθεὶς ὅτι δὲν εἰμαι ὁ μόνος δυστυχὴς εἰς τὴν τερπνὴν ταύτην κοιλίαν. ὅπου τὰ πάντα εὐτυχοῦν· ὁ δυστυχὴς ζητεῖ τὴν δυστυχίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ξένος ὅστις ναυαγῇ εἰς ἄγνωστον παραλίαν, ζητεῖ τινα ὅστις νὰ δύναται νὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ νὰ τῷ ἀποκριθῇ.

Μετὰ τὸν ἀγοστιδὸν χρόνον εἶδον τὰς νεάνδας νὰ πιάωνται ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ νὰ προχωρῶσι μὲ μεγάλην εὐθυμίαν ψάλλουσαι ἕως τὴν ρίζαν τοῦ λοφίσκου, τοῦ ὁποίου τὸ κατωφρερὲς μέρος ἦτο καταπαγωμένον, καὶ τρέχουσιν πρὸς τὸ ὕψος. Ἐνόμιζέ τις ὅτι βλέπει πλῆθος ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι ἀνέβαινον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ πόση ἦτο ἡ ἐκπληξίς μου, ὅταν εἶδον αὐτὰς ὅτι ἐκόπτεον νὰ καταβῶσιν. Ἐπείσαν ἐκ νέου τὰς χεῖρας των καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τοῦ γλιστεροῦ κατηφόρου. Τὰ μαλλία των εἶχον ξεπλεχθῇ καὶ ἐκυμάτιζον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀνέμου. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐκράτουν κατὰ τάξιν τὴν ὁρμὴν τῆς καταβάσεώς των καὶ ἀπὶ πλεῖστον τοὺς ἐραστάς των, οἵτινες κατὰ σειράν εἰς τὴν ρίζαν τοῦ λόφου ἔτεινον πρὸς αὐτὰς τοὺς θραχίονάς των μὲ ζωηρὰν ἀνυπομονήσιν. Συχνάκις ἐπέτιον καὶ ἐπήδων ἀλλ' ὅχι ἄνευ σεμνότητος.

Αἱ ζωηραὶ αὐταὶ εἰκόνες, ἡ εὐκρινὴς καὶ ἀπλοῖκή αὐτὴ εὐθυμία, ἡ εἰκὼν τῆς ζωῆς, τῆς νεότητος καὶ τῆς ὑγείας ἔκαμον τὸ σῆμας μου νὰ κυτῶ μετὰ ζωηρότητος. «Εὐτυχεῖς θεοὶ! ἀνέκραξα, πόσον σὰς ζηλεύω! Ἐνοῶ, βλέπων τὰς εὐχαιρῆστές σας ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀγαπήσῃ τὴν ζωὴν. Εὐάρεστοι ἐντυπώσεις τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας, τρυφεραὶ διαθέσεις, αἵτινες ἐλκύετε τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὸν ὁμοῖόν του, δὲν ὑπάρχετε πλέον δι'

ἐμέ ! Οἱ σύνδοτμοι διὰ τῶν ὁποίων συνδέομην εἰς τὴν κοινωνίαν κατεστρεφθήσαν. Ἰσχυρῶς εἰς τὸν κόσμον, μοι φαίνεται ὅτι δὲν ἦλθον εἰμὶ διὰ νὰ φανῶ μόνον καὶ ν' ἀποθάνω !

Ἐστειλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἐφιλοξενήθην, ἤμην τότε συνεισδυμένος ὡς νὰ περιδρόμην ἐγὼ ὁ ἴδιος εἰς ὅλα τὰ γυμνάσματα τῶν ὁποίων ἤμην παρατηρητής. Τὰ γόνατά μου ἐλύγισον, καὶ ἡ συγκίνησίς μου ἦτο τοιαύτη, ὅποیان αἰσθάνεται τις δοκιμάζων μεγάλην δυστυχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο προητομασμένος. Ὁ ὀδηγός μου φθάσας στιγμὰς τινας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μοι ἀνῆγγειλε τὴν ἀγορὰν μικρᾶς τινοῦ καλύβης, ἣ ὁποία ἔκειτο εἰς τὸ κατωφερές μέρος τοῦ Λωθενέου, ἐνὸς τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τὰ ὁποῖα περικυκλόνουν τὴν κοιλάδα τοῦ Λωτεροῦνου. Ἀπότομοι βράχοι καλυμμένοι ἀπὸ ἐλάτας ἔκειτο ὑπὲρ ἂν τῆς κατοικίας τοῦ δυστυχικοῦ Τόμ (διότι τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ὀνομάζωμαι). Ὀλίγον μακρὰν τῆς κοιτιάς μου ὡραία πηγή ἀνεκρήδα ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ ἐξηπλόνατο ἐντὸς θεσπῆς τινοῦ τὴν ὁποίαν ἐπότιζε. Εὐρέθην λοιπὸν κύμας ἐνὸς ποιμνίου ἐκ δώδεκα αἰγῶν, τὸ ὁποῖον ἐμελλεν νὰ ὀδηγήσω εἰς τοὺς ἐκ πρασιναδὸς καλυμμένους λόφους μετὰ τῶν ἄλλων βοσκῶν, οἵτινες εὐχαρίστως ζῶσι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωῆς εἰς τὸ ὁποῖον ἤμην καταδικασμένος.

Ἡ ἀγορὰ αὕτη μοι ἀπήρκεσεν ὅλα σχεδὸν τὰ χρήματά μου ὅσα ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἔφερον. Ἐὰν ἤθελον νὰ ζήσω ἔπρεπε νὰ ἐργάζομαι, ὡς οἱ νῆαί μου σύντροφοι, τότε πλούσιος ὅσον ἐγώ. Ἡ καλὸς ἦτο ἐντελής ὡς ὅλας τῆς Ἑλβετίας· ὅλα τὰ πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης εὐρίσκοντο ἐν αὐτῇ. Μικρὸν κήθισμα διὰ νὰ κάθηναι, τράπεζα διὰ νὰ τρώγω καὶ μία κλίνη, εἶνε ἀληθές, ὀλίγον σκληρὰ, εἰς ἀνθρώπον συνειθισμένον εἰς ὅλας τὰς ἀναπαύσεις τῆς ζωῆς· καὶ μαλακότητος, ἀλλ' ἀρκετὰ εὐχάριστος διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὰ ρακαλῆς μέλη ἐνὸς θεσποῦ, τὸν ὁποῖον ἡ κούρσις εἶχε καταβάλει, καὶ ὅτις δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ τὸν ὕπνον.

Αἱ πρῶται ἡμέραι ὑπῆρξαν φρεσὸν δι' ἐμέ· ἡ μοναξία ἦν ἡ γῆ-
 ξινος ἀκόμη περισσότερο τὴν βαθεῖαν μου λύπην, ὁ χονδρὸς ἄρτος,
 τὸν ὁποῖον κατέδραχα διὰ τῶν δοκρῶν μου, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἡ
 λεπτή κρῆσις μετὰ δὲν ἦτο σημειωμένη, ὁ βίσιος κῆπος τὸν ὁποῖον

ἐκκμον, αἱ προστάτειαί μου διὰ ν' ἀκολουθῶ τὰς αἰγας μου ἐν τῷ μέσῳ βράχων, κρημνῶν καὶ πάγων, ὅλα ταῦτα συντέμνουν εἰς τὸ νὰ ἐπισπεύσουν τὴν στιγμήν τῆς καταστροφῆς μου, στιγμήν τὴν ὁποίαν ἐπερίμενον μὲ ἀνυπόμονον ἀπελπισίαν. Παρευρὺς δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ἐξέλθω τῆς καλὴς μου τρομιρῆς πυρετὶς ἀναψεν εἰς τὰς φλέβας μου καὶ βραεῖς ἀσθένειαι ἐπελθοῦσα μ' ἐρρίψεν εἰς φοικωδὴ παραλογισμούς. Δὲν εἶχα λογικὸν εἰμὴ ὅσον ἀπηγγέλλοτο διὰ νὰ αἰσθάνωμαι τοὺς πόνους μου. Ἐπὶ δεκαπέντες ἡμέρας ἔμενον εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, χωρὶς νὰ γνωρίζω τοὺς κινδύνους μου, αἵς τὸν τόπον ὅπου εὐρασκόμεν· ἄλλοτε ἐνόμιζον ὅτι ἤμην· εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος μου καὶ προσεκά-
λουν τοὺς φίλους μου, καὶ ἄλλοτε ὅτι ἤμην εἰς τὸ μέσον ἀγρίας ἐρη-
μου, καὶ ἠκολούθουν τὰ φαντάσματά, τὰ ὅποια ἐρευσγον ἀκαταπαύ-
στως ἐνώπιόν μου. Ἐπὶ τοὺς μοὶ ἐφάνετο ὅτι ὅδλεπον πλησίον μου τὴν νέαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἡ θλίψις μὲ εἶχε βελήως συγκινήσει ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας τὴν ὅποια ἀπελάμβανον αἱ σύντροφοί της, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐκείνητο παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μου καὶ ἔκλαιε βλέπουσα τὴν κατάστασιν μου, ἄλλοτε δὲ μοὶ προσέφερε ὅλας τὰς περιποιήσεις τρυφερῆς εὐσπλαγχνίας· ἀλλ' ἐν τῷ ἔμα ἡ γλυκεῖα αὐτὴ εἰκὼν ἐξέλιπε καθὼς ὅλα μου τὰ ὄνειρα. Τέλος μετὰ μακροῦ λήθαργον, ὅμοιον πρὸς τὸν αἰώνιον ὕπνον εἰς τὸν ὁποῖον μ' ἐνόμιζαν βυθισμένον, ἤναιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου, τοὺς περιέφερον περὶ μου καὶ ἡ πρώτη μου ἰδέα ἦτο νὰ ἐρωτήσω « Ἡοὺ αἵμα,; » ὅταν ἤκουσα φωνὴν· τινὰ εἰποῦσαν « ἐσώθη! ἐσώθη! » Εἶδον δὲ δύο γυναικας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ μία μοὶ ἐφάνη ὀκνησοῦν ἡλικιωμένη καὶ ἦ-
ταν αὐτὴ ἥτις ἐκράξεν, ἐσώθη! Ἡ δὲ ἄλλη νέα ὥς ἡ ἀνείχε, γλυ-
κεῖα ὥς ἡ ἀγαθοεργία, καὶ ὡραία ὥς τὸ ρόδον, μ' ἐθεώρει ἐν σιωπῇ· ἀλλ' ἐκ τῶν βλεμμάτων της ἐφαίνετο ὅτι συνεμερίζετο τὴν χαρὰν τῆς μητρὸς της. « Πῶς! ἀνέκραξα, ἰδοὺ οἱ δύο ἄγγελοι, οἵτινες μοὶ ἔσωσαν τὴν ζωὴν! Τοὺς εἶδον εἰς τὸν ὕπνον μου, τοὺς εἶδον εἰς τὸν παραλογισμόν μου, καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη δὲν ἦτο ποσὺς ἀπείτη! » Ἀτ' ἔλειπε αὐταὶ προσφερθεῖσαι ἀγγλιστί, δὲν ἐνοήθησαν βεβαίως ἀπὸ τὰς δύο εὐεργετρίας μου, ἀλλ' ὅμως ἐμάντευσαν τὴν εὐγνωμοσύνην μου, διότι ἡ ἑκφρασις ἀληθοῦς καὶ βαθέως αἰσθήματος εἶνε παγκό-
σμιος γλῶσσα ἐνοουμένη ὑπὸ πάντων. (ἀκολουθεῖ)

Κορυδαλός.

Ἐν Σελίδι 262 εἶπομεν ὅτι τὰ πτηνὰ εἶνε τὸ ὠραιότατον καὶ ἀθωότατον ἔργον τῆς δημιουργίας· διὰ τοῦτο πολλάκις θὰ κάμνωμεν λόγον περὶ τούτου ἢ ἐκείνου ἐξ αὐτῶν, ἀρχίζοντες σήμερον ἀπὸ τὸν κορυδαλόν.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο εἰλέγετο ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου καὶ κόρυδος, ἀπαντᾷται δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ κορυδαλλός με δύο λ. καὶ κορυδαλός, τὸ ὁποῖον ἐπίσης γράφεται ἢ με ἕν ἢ με δύο λ. Ὀνομάσθη τοιοῦτο-τρόπως ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν λέξιν κόρυς, ἡ ὁποία σημαίνει περικεφαλαίαν, διότι τὸ πτηνὸν τοῦτο φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του λόφον ἀπὸ πτερὰ, ὁ ὁποῖος ὀμοιάζει με τὸ στρατιωτικὸν ἐκεῖνο τῆς κεφαλῆς κάλυμμα.

Ἀρχαῖος τις ποιητὴς ἀπὸ τὴν ἡσων Κέων (Τζιάν), ὁ Σιμωνίδης, λέγει «πάσαισι κορυδαλίσι χρὴ λόφον ἐγγελέσθαι, » δηλ. ὅτι ὅλοι οἱ κορυδαλοὶ ἐκ φύσεως πρέπει νὰ ἔχουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των λόφον· ἐν τούτοις οἱ σημερινοὶ φυσιολόγοι μᾶς διδάσκουσι τριάκοντα εἶδη κορυδαλῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ δὲν ἔχουσι τοῦτον τὸν λόφον.

Ὁ ἐπιστημότατος τῶν νεώτερων χρόνων φυσιολόγος, ὁ Γάλλος Κυβίερος, ὁ μέγας ἀναμορφωτὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὅστις εἰ-
χε γεννηθῇ τὸ 1769 καὶ ἀποθάνει τὸ 1832, διακρίνῃ τὰ πτηνὰ ἐν
γένει· εἰς ἑξὶ τάξεις : τὰ Ἀρπακτικά, τὰ Στρουθοειδῆ, τ' Ἀναρριχ-
τικά, τ' Ἀλεκτροειδῆ, τὰ Μακρόταρσα, καὶ τὰ Παλαμόποδα ἢ
Στεγαπόποδα.

Ὁ Κορυδαλὸς ὑπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν Στρουθοειδῶν, τῶν ὁ-
ποίων ὁ ἀριθμὸς εἶνε ἄπειρος. Εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ὑπάγονται ἐπίσης
οἱ κόσσυροι, αἱ χελιδόνες, τὰ στρουθία (σπουργίτια), τὰ παραδείσια
πτηνὰ καὶ ἄλλα.

Ὁ λ ο φ ω τὸς λεγόμενος κορυδαλὸς ἔχει τὸ ράμφος εὐθύ, τὸν ὀπί-
σθιον ὄνυχον μακρότερον τοῦ δακτύλου, ἐπὶ τοῦ ὀπίσθου ὑπάρχει, τὰ
τελευταῖα πτερὰ πολὺ μακρά, τὸ χρώμα λευκόφαιον (ψαρόν), καὶ
κελαδεῖ μελωδικώτατα, εὐχαριστούμενος νὰ κίμνη τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον, ἀνυψούμενος εἰς τὸν ἀέρα ὅσον δύναται ὑψηλότερα.

Ὁ κορυδαλὸς οὗτος εἶνε πτηνὸν ἀποδημητικόν· ἀναχωρεῖ τὸν
χειμῶνα καὶ ἐκτείνει τὴν ἀνοιξιν. Κατασκευάζει τὴν φωλεάν
τοῦ κατὰ γῆς, γεννᾷ 3 — 5 ὦκα καὶ ἐπωάζει (κλωσσᾷ) δύο φορὰς τὸν
χρόνον· εἶνε δὲ τὸ φθινόπωρον παχύτατος.

Ἐκτὸς τοῦ λοφωτοῦ ὑπάρχει καὶ ὁ λεγόμενος κορυδαλὸς τῶν λει-
μώνων (λειβαδίων) καθὼς καὶ ὁ κορυδαλὸς τῶν δασῶν. Οὗτοι διακρί-
νονται ἀπ' ἐκείνου, καθότι δὲν ἔχουν τὸν λόφον· ἀπ' ἀλλήλων δὲ
κατὰ τὸ ὅτι ὁ τῶν δασῶν εἶνε μικρότερος τοῦ τῶν λειμώνων.

Ὁ γνωστότερος τῶν κορυδαλῶν τούτων εἶνε ὁ λεγόμενος κάλαν-
δρος, τὸν ὁποῖον καὶ καλάδριον ὀνομάζουσιν. Οὗτος μιμεῖται εὐκο-
λῶτα τὰ κελάδημα τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ τοὺς τόνους τῶν μου-
σικῶν ὀργάνων· ὠνομάσθη δὲ οὕτω ἴσως διότι κελαδῶν τὴν αὐγὴν,
προσκαλεῖ τοὺς γεωργοὺς εἰς τὸ θέρος, ὡς λέγει Ἕλληνας τις
ποιητής, ὁ Θεόκριτος (1).

---

(1) Ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτον ἀπὸ τὰς Συρακούσας τῆς Σικελίας καὶ
ἔζη περὶ τὰ 250 π. Χ.

Ὁρφανωτροφεῖον.

Ἡ ἐν Σμύρνῃ ὀρθόδοξος κοινότης ἡγκαιῶς τε τὴν Κυριακὴν τῆς 8ης ἐνετειχῆτος μηνὸς Φεβρουαρίου τὸ ὀρφανωτροφεῖον τῆς, ψαλλέν-
τας ἀγκασμοῦ παρὰ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου καὶ ἐκφωνη-
θέντων δύο λόγων, τοῦ μὲν παρὰ τοῦ πνευματικῆς τοῦ Ἀρχιμανδρί-
του τῆς Α. Σ., τοῦ δὲ παρ' ἑνὸς τῶν ἐφόρων τοῦ κατεστήματος τοῦ
κ. Ν. Παλαιολόγου. Ἀμφότεροι οἱ λόγοι συνεκίνησαν μέγχις
ἐγκρίτων τὸ ἀκρατήριον, τὸ ὅποῖον ἀπὸ βάθους ψυχῆς κίνηθη ὅ-
πως ὁ τῶν ὀρφανῶν ὕμνος Πατὴρ ἀξιώσῃ τὴν τοσοῦτον πρὸς
τὰ καλὰ ὀργῶσιν ταύτην κοινότητα ἵνα ὅσον οὐκ ἀποκτήσῃ καὶ
ἰᾶν οἰκοδομήν καταλλήλων καὶ ἀξίαν νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα Ἑλ-
ληνικὸν ὀρφανωτροφεῖον Σμύρνης.

Ἄς μὴ ἐμριβάλλωμεν ὅτι ὁ εἰπὼν « αἰτεῖται καὶ δοθήσεται ὑ-
μῖν » ὁ ἐξ οὗ πᾶν ὄωρημα τέλειον καὶ ὁ ὢν ἐν μέσῳ πάντοτε τῶν
εἰς τὸ Αὐτοῦ ὄνομα συνηγμένων θέλει εὐλογεῖ ἀοράτως πάντας
τοὺς συντρέχοντας εἴτε ἔργῳ εἴτε λόγῳ πρὸς εὐδόωσιν καὶ πρόο-
δον τοῦ θεοφιλεστάτου ἔργου αὐτοῦ. Ἄς ἐνθυμώμεθα καὶ ἃς μὴ
λείπῃ ποτὲ ἀπὸ τῆς μνήμης ἡμῶν τὸ τοῦ Ἀδελφολέου εὐρησκεία
καθ' ὅσον καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῇ
ἔστι, ἐπισκέπτει σθαυρόρφανους καὶ χήρας ἐν τῇ
θλίψει αὐτῶν. (Ἰκ. ἐπιστ. καθολ. κεφαλ. Ι. β' ἀφ. 27).

Λύσεις τοῦ Θεοῦ ἀντίγματος.

Παῦλος, αἰλός.

Ἀντίγραμμα 7ον.

Ἐὰν μὲ λάβῃς κτῆμα σου, εἰς δύο σὲ χωρίζω.

Ἐὰν δ' ἀπὸ πλησίον μου,

Ἐκλείψῃ ἐν στευχείῳ μου.

Ἡμερας τότε φίλε μου, καὶ χρόνους σοῦ χαρίζω.

Τὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Ἄπαντες οἱ λόγοι τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν πλήρεις ἀληθείας καὶ ἀγάπης. Κατὰ τοιοῦτον δὲ τρόπον ἐδίδατκε μεγάλας ἀληθείας, ὥστε ὁ λαὸς ἤκουεν αὐτὸν εὐχαρίστως. Εἶδον δ' εὐθὺς ὅτι ἦτο πρῶτος καὶ ταπεινὸς τὴν καρδίαν καὶ φίλος τῶν πτωχῶν. Πολλοὶ τῶν λόγων αὐτοῦ εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ, γεγραμμένοι δι' ἡμᾶς. Ἄν δὲ προσίχωμεν εἰς αὐτούς, θὰ κίμωσιν ἡμᾶς ἀληθῶς φρονίμους, φέροντες τὴν εἰρήνην εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ δεικνύοντες εἰς ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁδόν.

Ὀλίγιστα ἐκ τῶν ρητῶν τοῦ Ἰησοῦ θὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα· ἀλλ' ἂν ἀναγινώσκῃς αὐτὰ μετ' ἐπιμελείας, θὰ κερδίσῃς μέγα ὄφελος διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι πρὸ σοῦ.

Α'. Ἐάν τις δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν, δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (1).

Ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοὺς λόγους τούτους εἰς φρόνιμόν τινα καὶ πλούσιον ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐφαρμόζονται ἐν γένει εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους. «Νὰ γεννηθῶμεν ἄνωθεν» ἢ «νὰ ἀναγεννηθῶμεν» σημαίνει ὅτι πρέπει μεγάλη μεταβολὴ νὰ συμβῇ εἰς τὰς καρδίας καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν. Πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γεννώμενοι φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ἁμαρτωλὴν φύσιν. Καὶ σὺ μόνος αἰσθάνεσαι ὅτι ἡ καρδιά σου εἶνε κακὴ. Οἱ ὀφθαλμοί σου καὶ τὰ ὦτα σου σοὶ λέγουσιν ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἁμαρτία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ δ' Ἱερὰ Γραφὴ ὁμιλεῖ περὶ ἀνθρώπων «ὄντων νεκρῶν διὰ τὰς ἁμαρτίας.» Ἐφεσ. Β'. 1. Οἱ ἄνθρωποι ἐν γένει εἶναι ἔξυπνοι, ἐνεργητικοὶ καὶ δραστήριοι διὰ τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν βραχείαν ταύτην ζωὴν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχουσι φροντίδα διὰ τὰ καλλίτερα πράγματα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς. Ἀναγινώσκουμεν ὅτι «δὲν ὑπάρχει ὁ πρᾶττων ἀγαθὸν· δὲ ὑπάρχει οὐδὲ εἰς» καὶ ὅτι «ἡ καρδιά τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὅλη ἐκδοτος εἰς τὸ νὰ πρᾶττῃ τὸ κακόν.»

(1) Ἰωάν. Γ'. 3.

Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη διὰ τὰ ἀγαπᾶ καὶ τὰ ὑπακούει τὸν Θεόν· ἀλλὰ δὲν πράττει οὕτω. Ζῇ ὡς τὰ μὴ ὑπῆρχε Θεός. Οὕτε βλέπει, οὕτε αἰσθάνεται, οὕτε ἐπιθυμᾷ τὸ ἀγαθόν. Ἀγαπᾶ ὅ,τι ὁ Θεός βδελύσσεται, καὶ βδελύσσεται ὅ,τι ὁ Θεός ἀγαπᾶ. Ἡ καρδία αὐτοῦ εἶναι τραχεία, (4) ψυχρά, βαρεία καὶ ἀγονος ὡς πρὸς πᾶν ἀγαθόν. Ἐνόςφθ δ' εἰς τὴν τοιαύτην εὐρίσκεται κατὰστασιν, ὁ Θεός ὀργίζεται κατ' αὐτοῦ καθ' ἑκάστην.

Φαντάζεσαι δ' ἤδη ὅτι ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος δύναται νὰ κατεκῇ διὰ παντός μετὰ τοῦ Θεοῦ; Δύναται ὁ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του βαδίζων εἰς τὴν κακὴν ὁδὸν νὰ ᾔη ἐτοιμος νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ τῶν μακαρίων πνευμάτων ἐν τῷ οὐρανῷ; Εἶνε εἰς κατὰστασιν ὁ βρωμερὰ φορῶν ράκη νὰ παρασταθῇ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως; Ὅχι βεβαίως, καὶ εἶνε φανερόν ὅτι μεγάλη μεταβολὴ πρέπει τὸ πρῶτον νὰ λάβῃ χώραν ἐν αὐτῷ νῆαν νὰ ἀρχίσῃ ζωὴν, ὥστε νὰ γίνῃ ὡς νέος ἄνθρωπος, καὶ τότε θὰ αἰσθάνεται καὶ θὰ συλλογίζεται ὡς ἀληθὴς εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἐκτελῇ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ μετὰ πάσης εὐχαριστησεως.

Ἡ μεταβολὴ δ' αὕτη γίνεται μόνον διὰ τῆς δυναμείως τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πᾶν ὅ,τι εἶνε κακὸν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ ζωῇ δι' αὐτοῦ μόνου γίνεται ὀρθόν. Τὸ κικλὸν δένδρον δὲν δύναται νὰ φέρῃ καλὸν καρπόν. Ἀλλ' ἂν γίνῃ τὸ δένδρον καλόν, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ θὰ ᾔη καλός. (2) Ἄν κέμῃς τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος καθαράν, καὶ τὸ ρυάκιον ὁμοίως θὰ ᾔη καθαρόν.

Ἀλλ' ἐρωτᾷς, Πῶς δύναμαι νὰ ἐλπίσω ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ εἰσέλθῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μου; Ἀκουστον τί ὁ Ἰησοῦς εἶπεν.

Β. Ἐὰν σε εἶς, πονηροὶ ὄντες, ἐξεύρετε νὰ διδῇτε καλὰς δόσεις εἰς τὰ τέκνα σας, πόσῃ μᾶλλον ὁ Πατήρ ὁ οὐράνιος θὰ δώσῃ Ἡνέυμα ἅγιον εἰς τοὺς αἰτούντας παρ' αὐτοῦ; (3)

Ἐνταῦθα διδασκόμεθα νὰ πορευώμεθα πρὸς τὸν Θεὸν ὡς πρὸς τὸν Πατέρα ἡμῶν, καὶ νὰ ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ τὸ δῶρον τοῦ Ἁγίου

(4) Ἰεζ. ΙΑ'. 19. (2) Ματθ. Ζ'. 7, (3) Λουκ. ΙΑ'. 13.

Πνεύματος. Καὶ οἱ ἄκτιφοι τῶν ἀνθρώπων ἀκούουσι τὰς φωνὰς τῶν τέκνων των, ὅταν ζητῶσιν ἄρτον παρ' αὐτῶν. Καὶ ὁ Θεὸς, ὅστις εἶνε αὐτῇ ἡ ἀγάπη, δὲν θὰ μᾶς ἀκούσῃ ὅταν ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; Ναί, θὰ πρᾶξῃ «πολὺ πλεῖότερον» παρὰ πάντα γονέα.

Τὸ Πνεῦμα εἶνε τῶρα τὸ καλλίτερον δῶρον τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς. Φέρει φῶς εἰς τοὺς σκοτεινοὺς ἡμῶν νόας. Ἡ δύναμις αὐτοῦ εἶνε ὡς πῦρ καὶ ὡς σφύρα, ἡ ὁποία διαλύει καὶ κατασυντρίβει τὰς τραχείας ἡμῶν καρδίαις. Ἄν ὁδοῇ εἰς ἡμᾶς, θὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶνε μέγα κακόν· θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ταπεινωθῶμεν καὶ νὰ λυπηθῶμεν δι' αὐτήν. Θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ νὰ ἴδωμεν πόσον μεγάλη ἦτον ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὥστε νὰ πέμψῃ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ νὰ ἀποθάνῃ δι' ἡμᾶς. Καὶ τότε θὰ μᾶς καταστήσῃ εὐτυχεῖς ἐπ' ἐλπίδι· ὅτι ἠύραμεν συγχώρησιν.

Διὰ νὰ ἀπολαύτῃς δὲ τὸ δῶρον τοῦτο, πρέπει νὰ ΖΗΤΗΣῃς αὐτό. Διότι οὕτω πάλιν ἀκούομεν τὸν Ἰησοῦν λέγοντα.

Ι'. Αἰτεῖτε, καὶ θὰ σᾶς δοθῇ· ζητεῖτε καὶ θὰ εὕρητε· κρούετε, καὶ θὰ σᾶς ἀνοίξωσι. (1)

Διὰ τῶν λέξεων δὲ τούτων διδάσκεισι ὅτι ὁ Θεὸς ἀκούει τὴν δέησίν σου. Πᾶσα ἐπιθυμία καὶ λέξις καὶ δάκρυον εἶνε γνωστὰ εἰς αὐτόν. Ζήτηι λοιπὸν ὡς ἐπαίτης τὸν ἄρτον, ἡ ὡς ἄνθρωπος ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν εὐθειάν ἐδόν. Ζήτηι, ὡς διὰ πολῦτιμον — πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσας. Κτύπη, ὡς ὁ θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν θύραν καὶ νὰ εὕρῃ καταφύγιον ἀπὸ τῆς τρικυμίας.

Ὁ Θεὸς θὰ σὲ εὐχαριστήσῃ οὐχὶ μόνον ὡς βραβιεύς, ἀλλὰ καὶ ὡς πατὴρ φιλόστοργος. Ἀλλὰ λέγεις ὅτι δὲν γνωρίζεις τί νὰ ζητήσῃς; Ἡ ἱερὰ γραφὴ ἔχει βραχεῖαις τινὰς προσευχὰς καταλλήλους διὰ σέ. «Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.» (2) «Κύριε βοήθει μοι.» (3) «Ἐπάκουσέν μου, Κύριε, διότι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ.» Ἐπιστρέφόν με, Κύριε, καὶ θὰ ἐπιστραφῶ.» «Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν

(1) Ματθ. Ζ'. 7. (2) Λουκ ΙΗ'. 13 (3) Ματθ ΙΕ'. 25.

μου.» (1) «Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, Θεέ.» (2) «Κύριε, σῶτόν με· χάνομι.» (3) Πάμπολλαι δὲ τοιαῦται προσευχαὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ. Ἀρμύζουσι δ' οὐχ' ἤτιον εἰς τε τὸν ἐργαζόμενον ἐν τῷ ἀγρῷ ἢ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, ὡς καὶ εἰς τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις διαιτώμενον ἡγεμόνα. Εἶνε βραχεῖαι καὶ σαφεῖς. Πολλάκις δὲ ὁ Θεὸς ἤκουσε τὰς προσευχὰς ταύτας, καὶ πάντοτε θὰ τὰς ἀκούῃ πάλιν, ἂν ζητῆς ἐν πίστει.

Νὰ δέησαι δ' ἐν πίστει, εἶνε νὰ δέησαι πιστεῶν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἀληθής· εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἕνεκα τοῦ Χριστοῦ θὰ μᾶς εὐλογήσῃ. Μικρὰ προσευχὴ ἄνευ πίστεως εἶνε πάντῃ ἀνωφελής. Βραχεῖα δὲ προσευχὴ μετὰ πίστεως θὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὴν θεῖαν βοήθειαν.

Ἦδη δὲ πρότερον ἔτι καὶ εἰς ἄλλα τινὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Δ'. Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἤλθε νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ σώσῃ τὸ ἀπολωλός. (4)

Ὁ Ἰησοῦς μᾶς ἐλάλησε περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ὡς πατὴρ, καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐνταῦθα δ' ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔργου εἰς τὸ σῶζειν τὸν ἀπολωλός. Ἦμεθα ὡς πρόβατα ἀπολωλός, τὰ ὅποια ἐκρήμυσαν τὸν φραγμὸν, καὶ ἀπεπλανήθησαν εἰς κακὴν ὁδόν· ὁ Ἰησοῦς δ' ἤλθε νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ποιμνὴν τοῦ Θεοῦ. Εἶδεν ὅτι ἡμεῖς ἀπολωλότες, καὶ ἤλθε νὰ μᾶς σώσῃ. Ἡ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁδὸς ἦτο κεκλεισμένη δια τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ οὗτος ἤνοιξεν αὐτήν, ἀποθνήσκων δι' ἡμᾶς. Ἦμεθα ἐν τῷ κινδύνῳ τοῦ ᾄδου, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς βοήθειάν μας.

Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἤλθεν εἰς τὸν κόσμον, ὡς εἰς εὐτυχὴ τόπον, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι ἦτο πλήρης κακίας. Οὐδ' ἤλθε διὰ νὰ ἀπολαύσῃ αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Μολοντί δ' ἦτο ἐσχήματι Θεοῦ καὶ ἴσος τῷ Θεῷ, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅμως ἦτον ὡς δούλος. Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὡς βρέφος, ἐξῆσεν ἐν αὐτῷ ὡς πτωχὸς ἄνθρωπος, ἀπέθανεν ἐν αὐτῷ θάνατον αἰσχρὸν καὶ

(1) Ψαλμ. Ν'. 14. (2) Ψαλμ. ΝΑ'. 12. (3) Ματθ. Η'. 25. (4) Λουκ. 19'. 10,

ὁδόν. Ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ διεφύλαξε τὸν νόμον, τὸν ὅποιον ἡμεῖς παρέβημεν. Τὸ αἷμα δὲ το ὅποιον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐξάλειψε τὰς ἁμαρτίας τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων.

Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ τώρα διὰ νὰ σὲ σώσῃ. Ἄλλ' ἐρωτᾷς: Μὲ σώζει; Ἀκουστον αὐτόν.

Ε'. Ἐλθετε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες· καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω. (1)

Ποῖος δ' ἄλλος; ἢ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἠδύνατο νὰ προσκαλέσῃ πάντας νὰ ἔλθωσιν; Οὗτος μόνος δύναται νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ κόσμου. Οὔτε ἄνθρωπος δὲ, οὔτε ἄγγελος δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. Ἀλλ' ἐπὶ πάντας τοὺς ἔχοντας βάρος. Ἐχει φορτίον φροντίδων καὶ θλίψεων; Δὲν ἡῦρες ἀνάπαυσιν ἐν τῷ κόσμῳ; Κλαίεις καὶ στενάξεις διότι αἱ ἁμαρτίαι σου ἐπίκεινται βαρεῖαι ἐπὶ σέ; Ὁμιλεῖ τότε πρὸς σέ.

Ἄλλ' ἐρωτᾷς, πῶς νὰ ὑπάγω; Ἐντελῶς ὅπως εἶται τώρα. Μολόντι εἶσαι πλήρης ἐγκλημάτων καὶ ἀθλιότητος, δύνασαι νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτόν. Ὅσον χειρότερος εἶσαι, τοσοῦτον μᾶλλον ὀφείλεις νὰ ἦσαι πρόθυμος νὰ συλλάβῃς αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον του.

Ἄν ὁ Ἰησοῦς ἦτο τώρα ἐπὶ τῆς γῆς, ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃς εἰς αὐτόν ὡς οἱ πτωχοὶ καὶ ἀσθενεῖς ἐπορεύοντο ἄλλοτε. Ἡδύνατο νὰ ἐνατενίσῃς ἐπ' αὐτὸν διὰ τὸν ὀφθαλμὸν σου καὶ ν' ἀκούσῃς τοὺς λόγους τῶν χειλέων του. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ ᾔῃ οὕτως εὐκολον διὰ σέ, ὡς φαντάζεσαι. Πῶς ἠδύνατο νὰ διέλθῃς εὐρείας θαλάσσας καὶ νὰ ὁδοιπορήσῃς ἐπὶ ξένων μερῶν τῆς γῆς; Καὶ θεῖν μὲν ἔλπει γνωρίζεις ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὁμοῦ ὡς Θεός, εἰς μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶνε ἐν παντὶ τόπῳ. Ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ πορευθῇς πρὸς αὐτὸν εἶνε ἐντὸς τῆς καρδίας σου. Εἶνε νὰ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἐπιθυμεῖ. Ὁ αἰσθανόμενος τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν κίνδυνόν του δύναται νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν διὰ πίστεως, ἥτοι πιστεύων καὶ πεποιθώς ἐπ' αὐτόν. Δυνάμεθα νὰ προσέλθωμεν εἰς αὐτόν ἐν παντὶ τόπῳ καὶ παντὶ χρό-

κω. Καὶ ἐν τῷ θαλάμῳ σου ὦν καὶ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, δύνασαι ἐκεῖ νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτόν· θὰ ἴδῃς ὅτι ἂν πιστεύῃς τοὺς λόγους του, ἂν ἐπικαλῇσαι τὸ ὄνομά του, ἂν ἐπιθλέπῃς εἰς αὐτόν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐλπίδι, τοῦτο εἶνε ἡ ὁδὸς νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτόν. Οἱ οὕτω δὲ ζητοῦντες, βεβαίως θὰ εὕρωσιν αὐτόν. Καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον εὕρισκουσιν ἀνάπαυσιν διὰ τὰς ψυχὰς των.

Ἄλλὰ φοβεῖται ἀκρόμῃ μὴ τὰ ρηθέντα δὲν ἐμφραμίζονται εἰς σέ; Πρὸς τὸν λοιπὸν καὶ αὐτὸς εἰς τὰ τοῦ Ἰησοῦ.

ΣΤ'. Τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ δὲν θὰ ἐκβάλλω ἔξω. (1)

Φοβεῖται ἴσως, μήπως σὲ ἀποβάλῃ. Αἰσθάνεσαι ὅτι εἶσαι ἄξιος νὰ ἀποδιωχθῇς· ἐλθὲ ὅμως πρὸς αὐτόν καὶ θὰ γνωρίσῃς καλῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ρητοῦ. Δὲν θὰ σὲ ἀποβάλῃ ἕνεκα τῆς ἡλικίας σου· οὔτε δηλαδὴ ἂν ᾔσῃ νεώτατος, οὔτε ἂν ᾔσῃ ὑπέργῃς. Ἄν ᾔσῃ νέος, εἶπεν ἀνεξαιρέτως. Οἱ ζητοῦντες· με θὰ με εὕρωσι (2). Ἄν ᾔσῃ γέρον, δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλίπῃ, ὅταν ἡ δύναμις σου ἐκλίπῃ (3).

Δὲν θὰ σὲ ἀπαρρίψῃ οὔτε ἕνεκα τῆς ἐν τῇ ζωῇ σου καταστάσεώς σου. Δύναται νὰ κάμῃ τὸν πτωχὸν πλούσιον ἐν πίστει. Οἱ καὶ μικρὰ ἀναγινώσκοντες δύνανται νὰ γίνωσι τῷ ὄντι φοβεῖται καὶ σοφοὶ ἐν ταῖς ἀληθείαις τῆς Ἱεροῦ Γραφῆς. Τό φῶς τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλίου δύναται νὰ λάμψῃ εἰς τὸν ἀμαρτωλὸν νοῦν. Θὰ σὲ παραδεχθῇ, ὅχι διότι εἶσαι καλλίτερος τῶν ἄλλων, οὔτε θὰ σὲ ἀποβάλῃ διότι εἶσαι χειρότερος τῶν ἄλλων. Δὲν σώζει οὐδὲν διότι αἱ ἀμαρτίαι του εἶνε ὀλίγαι καὶ μικραὶ, οὔτε ἀποπέμπει τὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν διότι αἱ ἀμαρτίαι του εἶνε πολλαὶ καὶ μεγάλαι. Ἐγίνωσκε βεβαίως ποῖοι ἀμαρτωλοὶ ὑπῆρχον ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτε ἐλάλησε τοῖς λόγους τούτους. Ἐγίνωσκεν ὅτι θὰ ὑπάρχωσι τοιοῦτοι ἀμαρτωλοί, ὥς εἶσαι σύ. Γινώσκει τὸ χεῖριστον περὶ σοῦ—ἀπάσας τὰς ἀποκρύφους σου ἀμαρτίας. Καὶ ὅμως λέγει, «Δὲν θὰ σὲ ἐκβάλω διόλου ἔξω.»

(1) Ἰωάν. ΣΤ'. 37. (2) Παροιμ. Π' 47 (3) Ψαλμ. ΟΒ'.

Λάβε λοιπόν τοὺς λόγους τούτους, ὡς λαληθέντας πρὸς σέ. Ἐν-
ατένυσον πρὸς αὐτὸν διὰ συγχώρησιν καὶ πᾶν ἔλεος τὸ ὅποῖον χρει-
άζεσαι. Ἄλλ' ἂν δὲν ἀκούης αὐτοὺς, οὐδεμίαν θὰ ἔχῃς ἱπρόφα-
σιν. Δὲν θὰ δύνασαι νὰ εἴπῃς ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν σέ διέταξε νὰ
ἔλθῃς πρὸς αὐτόν. Δὲν θὰ εἴπῃς ὅτι ἀπέθανες ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
σου, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς διὰ σέ.

Οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους παρέσχομεν ἤδη εἶνε τὸ εὐαγγέλιον—
ἀγαθὰ νέα διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς—φαιδραὶ εἰδήσεις μεγάλης χαρᾶς
δι' ἅπαντας. Ὅσον δ' ἀναγινώσκουμεν αὐτοὺς, καταπνύμεν σχεδὸν
νὰ λέγωμεν ὅτι τόσον καλοὶ εἶνε, ὥστε πιθανὸν νὰ μὴν ἔχωνται
ἀληθείας. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ διστάζωμεν κατὰ τοῦτο, διότι
εἶνε λόγοι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅστις δὲν θὰ ἀνύψονε μάτην
τὰς ἐλπίδας μας. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ταῦτα μόνον. Καὶ ἄλλοτε πάλ-
ιν ἐλάλησεν οὕτω.

Ζ'. Ἀφοῦ ὑπὲρ γὰρ καὶ σᾶς ἐτοιμάσω τόπον, πάλ-
ιν ἔρχομαι, καὶ θὰ σᾶς παραλάβω πρὸς
ἐμαυτὸν, διὰ νὰ ἦσθε καὶ σεῖς ὅπου εἶμαι
ἐγώ. (1)

Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἤδη ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Ἐδιόρισε τὸν οὐρανὸν
τόπον διὰ πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν. Καιρὸς δὲ θὰ ἔλθῃ
καθ' ὃν θὰ καλέσῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ τάφου των, λέγων πρὸς αὐτοὺς
«Ἐλθετε εὐλογημένοι, εἰσέλθετε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σας.»
(2) Ὡ! εὐτυχὴς κατάστασις! Ἐκεῖ δὲν θὰ γνωρίζωσι οὔτε
θλίψιν οὔτε μόχθον, διότι δὲν θὰ γνωρίζωσιν ἁμαρτίαν. Πᾶν
δάκρυον θὰ σπογγισθῇ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, διότι δὲν θὰ
ὑπάρχῃ οὔτε θλίψις οὔτε φροντίς· θὰ ὦσιν ὅμοιοι τοῖς ἀγγέ-
λοις καὶ θὰ ὑπηρετῶσι τὸν Θεὸν διὰ παντός. Τότε δὲ θὰ γνω-
ρίσωσι πόσον πολὺ ὀφείλουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν διὰ τὴν μεγάλην
του πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην. Τότε θὰ ῥάλλωπι τὸν ὕμνον τοῦτον
πρὸς ἐπαινόν του. «Εἰς τὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς καὶ λούσαντα ἡμᾶς
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν με τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ ὅστις ἔκαμεν ἡ-
μᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα αὐτοῦ· εἰς αὐτὸν
(εἶη) ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.»

(1) Ἰωάν. 14'. 3. (2) Ματθ. ΚΕ. 24, 34

Ἐπιθυμεῖς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν οὐρανὸν ὅταν ἀποθάνῃς; Ἐλπίζομεν ν α ί. Στρέψον λοιπὸν καὶ αὐτὴς πρὸς τὰς μεγάλας ἀληθείας τὰς τεθείσας ἐνώπιόν σου ἐν σαφέσι λόγοις. Ὅφείλεις νὰ γεννηθῇς ἄνωθεν. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πρέπει νὰ μεταβάλλῃ τὴν καρδίαν σου. Ὅφείλεις νὰ ζητῇς τὴν χάριν αὐτοῦ διὰ προσευχῆς. Ὅφείλεις νὰ ἔχῃς πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου. Ἄν ζητῇς αὐτὸν, δὲν θὰ σὲ ἀποβάλλῃ, καὶ ἂν ἐπερεΐδῃσαι εἰς αὐτὸν καὶ ἀγαπᾷς καὶ ὑπηρετῇς αὐτὸν τ ὡ ρ α, θὰ ῖσαι μετ' αὐτοῦ διὰ παντός. Συλλογίσθητι τὰ πράγματα ταῦτα, καὶ εἶθε ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ αὐτὰ εἰς τὰς ψυχὰς πάντων.

Εἵπομεν ὅτι σκοποὺν εἶχομεν νὰ σοὶ παρέξωμεν ἤδη τινα τῶν ρητῶν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ οὕτως ἐπράξαμεν. Δὲν εἶνε καλοὶ καὶ σαφεῖς — ἀληθεῖς καὶ εὐάρεστοι λόγοι; Δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν περίστασιν παντός ἁμαρτωλοῦ; Δὲν ἀρμόζουσιν εἰς σέ; Ἄν οὕτω, εὐρὲ καὶ ἄλλους ὡς αὐτοὺς ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ. Πόσον ὅμως μεγάλη θὰ ῖνε ἡ μωρία σου καὶ ἡ ἁμαρτία, ἂν δὲν ἀκούῃς αὐτοὺς! Πρέπει λοιπὸν νὰ χαθῇς — νὰ ἀπολεσθῇς διὰ παντός; «Σήμερον ἐὰν ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας σας» (1). Οὕτω κίμενε καὶ σύ, ἂν θέλῃς νὰ σωθῇς.

Τὸ σχολεῖον τῆς Ἡθικῆς.

Ἡ μ έ λ λ ο υ σ α τῶν παιδίων τύχη, ἔλεγεν ὁ Ναπολέων, |εῖνε πάντοτε τῆς μητρὸς ἔργον. Ὁ μέγας εὗτος ἀνὴρ ἀνεγνώριζε τὴν μητέρα αὐτοῦ ὡς πρωταίτιον ὅλης τῆς δόξης, εἰς τὴν ὁποίαν εὐτύχησε νὰ ὑψωθῇ. Ἀλλ' ἡ ἱστορία δίδει καὶ ἄλλα ἐκτὸς τούτου παραδείγματα. Ὁ Ἑρρίκος τέταρτος, ὁ Τίτος τῶν Γάλλων, ἐμορφώθη ὅποῖος ἦτον ἀπὸ τὴν μητέρα του· εἰς δὲ τὸν Λουδοβίκον ΙΣΤ'. βλέπομεν ἐξ ἐναντίας τὰ πάθη Ἰσπανῆς γυναικός, φιληδονίαν μέγχι ἀκολασίας, φόβον καὶ τρόμον δεισιδαίμονο; καὶ ἀγενοῦς ψυχῆς, ὑπερηφανίαν δεσπότητος ἀπαιτοῦντος ἐμπροσθεν τοῦ θρόνου τοῦ σέβας, τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν εἰς μόνου τοῦ Θεοῦ τὸ θυσιαστήριον. Οἱ Γράκχοι ῖσαν καὶ αὐτοὶ πλάσματα τῆς Κορνηλίας· ἐν ᾧ τοῦ Βολ-

(3) Ἐδρ. Γ'. 7, 8.

ταίρου ἡ μήτηρ, κακὴ θῆς, ἀγγίχους, σκαπτική, κενόδοξος, μετέδωκεν ὅλα τὰ προτερήματα καὶ τὰς κακίας τῆς εἰς τὸν διαδόχον αὐτῆς υἱόν, ὅστις ἐτίμησε τόσον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ὅσον διέστρεψε τὰ ἦθη καὶ ἐπαρμάκευσε τὴν πηγὴν ὅλων τῶν ἐναρέτων αἰσθημάτων εἰς τὴν καρδίαν τῶν νέων. Ἀλλὰ πρὸς πίστῳσιν τῶν λεγομένων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ δύο ἐνδόξους ποιητάς τῆς ἐποχῆς ἐν ᾗ ζῶμεν, τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτῖνον. Ὁ πρῶτος, δυστυχήσας νὰ ἔχῃ ἀνόητον, φαντασιώδη, ἀλαζόνα, καὶ ματαιόφρονα μητέρα—ἥ τις ἀλληλοδιαδόχως τὸν περιέπαιζεν ὡς χωλόν, παρώξυνε, περιεφρόνει, κατεφρόνει, καὶ κατηρᾶτο τὸ ἴδιον αὐτῆς τέκνον—ἐκυριεύθη ἐνωρίς ἀπὸ τὸν θυμόν, τὴν ἐπαρσιν, τὴν ὑπεροψίαν, τὸ μῖσος, καὶ ὅλα τὰ βίαια πάθη, τὰ ὅποια ἔβρασαν καὶ ἐχύθησαν ἔπειτα ὡς χεῖμαρρος ἡρμαιοῦ πυρὸς εἰς τὰς ἀθανάτους αὐτοῦ ποιήσεις. Ὁ δεῦτερος, γεννημένος ἀπὸ μητέρα τρυφεράν, εὐσεβῆ, εὐμορφον καὶ πεπαιδευμένην, ἐνεπνεύσθη ἀπ' αὐτὴν ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.

Μεταρρῦθμισε ἤδη, ἂν δύνασαι, μετὰ τὴν ἡθικὴν τοῦ γυμνασίου καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ διδασκάλου τὴν ἐπιτροπὴν τῆς μητρικῆς παιδαγωγίας· δοκίμασε νὰ μεταπλάσῃς τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτῖνον· θὰ κοπιᾷσας ματαίως· τὸ ἀγγεῖον ἐποτίσθη, τὸ φόρεμα ἔλαβε τὴν πτυχὴν, καὶ τὰ πάθη τῶν δύο μητέρων κατήντησαν δευτέρα φύσις.

Ἴδου ἡ μεγάλη δύναμις, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ ἀκαταπαύστως εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀρχικῶς προέρχεται ἡ μέλλουσα τούτου εὐτυχία ἢ δυστυχία εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον. Καὶ ὅμως μόνη αὕτη ἔμεινε ἀδιεύθυντος σχεδὸν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου μέχρι τοῦδε, ἐπειδὴ μόλις περὶ τοῦ ἐσχάτου χρόνου ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν παιδείαν τῶν γυναικῶν.

Τὸ παιδίον μανθάνει ἀπὸ τὸν διδάσκαλον, ἀλλὰ μορφοῦται ἀπὸ τὴν μητέρα· ἀπὸ τὰς χεῖρας καλῶν διδασκάλων λαμβάνομεν καλοὺς μαθητάς, ἀπὸ δὲ τὰς μητέρας καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ὠρελλίμους πολίτας. Εἰς αὐτὰς ἄρα κυρίως ἀνήκει ἡ παιδαγωγία, εἰς δὲ τοὺς διδασκάλους ἡ παιδαγωγία, δύο πράγματα, τὰ ὅποια ἔπρεπε ποτὲ νὰ μὴ συγχύζωνται.

Νέαι μητέρες, καὶ νέοι σύζυγοι! Σεῖς εἴσθε προωρισμένοι νὰ

φέρτε εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον, τάξιν εἰς τὰς οἰκίας, τιμὴν εἰς τὰ τέκνα σας, εὐ-υχίαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀναδειχθῆτε ἄρα ἄγιοι τοῦ οὐρανόου τούτου προσορισμοῦ καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς πατρὶδος. Μὴ μιμηθῆτε τὰς ξένας εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ εἰς τὴν περιέργειαν τῆς ἐνδυμασίας· ἀλλὰ φυλάξατε καθαρὸν καὶ ἀκέραιον τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτήρα, διὰ τὸν μεταδώσετε ὡς πολῦτιμον κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα σας.

Ἡρώα Διώρυξ.

Τὴν ἐπὶ τοῦ Ἡρώου ἰσθμοῦ γενομένην διώρυγα, διὰ τὴν χρειώδη συγκοινωνίαν τῆς Μεσογείου μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὀνομάζομεν Ἡρώα ἢ ἀπὸ τῆς πόλεως Ἡροῦς (Σουέ), ἐξ ἧς ὀνομάσθη καὶ ὁ ἰσθμὸς, ὁ ἐνὸνων τὴν Ἀφρικὴν μετὰ τῆς Ἀσίας, ὁ νῦν ἤδη τμηθεὶς ὑπὸ τοῦ περιωνύμου Γάλλου, παρ' ᾧ ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦτο πολλοὶ Ἕλληνες γραφεῖς, ἐπιστάται, σκάπτται, κτίσται, ἀρχιτέκτονες, λιθοξόοι, ξυλουργοί, μηχανικοί, ναυτικοί, κτλ. ὑπὲρ τοὺς ὀκτωσχιλίους. Πολλοὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς ἔτι ὑπάρχουσιν ἐκεῖ ἰδιουργοῦντες ἔμποροι, μεταπραταί, κάπηλοι, ξενοδόχοι, μάγειροι, κουρεῖς, παντοπῶλαι, καφεπῶλαι, τεχνῖται διαφόρων ἐπιτηδεύματων, ἱατροί, κτλ. διαμένοντες ἢ ἀντοικοῦντες ἔντε τῇ Σαΐδι καὶ τῇ Ἰσραηλίδι (πόλει νεοκτίστω ἐν τῷ μέσῳ πελάτου τοῦ ἰσθμοῦ) καὶ τῇ Ἡροῖ.

Τὴν Ἡρώα, πόλιν τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς, ἀναφερομένην ἅπαξ ἐντὸς τῶν παλαιῶν συγγραφέων, ὥτι ἐπίνειον τῆς Ἡρωοπόλεως (παλαιᾶς καὶ ταύτης πόλεως μετογαίας, κτισθείσης, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων καὶ ἀκμαστάσης μάλιστα ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων), κατοικοῦσιν ἔκπαλαι οἱ Ἕλληνες, πιθανῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ψαμμητίχου, καὶ ἔχουσι νῦν ἐν αὐτῇ Ἑκκλησίαν καὶ ἐγκτήσεις καὶ ἐξασκῶσι διάφορα ἐπιτηδεύματα. Τὸ αὐτὸ ὑπάρχει ἐν τῇ Σαΐδι, παλαιᾷ πόλει τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομένου Σαΐτι-κοῦ κόλπου (port-Said), ἐξ ἧς τὸ πάλαι ἀπωκίσθησαν πολλοὶ Αἰγύπτιοι εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὡς ἔλεγον οἱ τῶν Αἰγυπτίων ἱερεῖς, προσθεῖτοντες, ὡς σημειοῦναι Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (μὴ πιστεύων ὁμῶς τοὺς λόγους τούτου) ὅτι ἐντεῦθεν οἱ Ἀθηναῖοι ὠμοῖαζον πολὺ τοὺς Αἰγυ-

πίους κατὰ τὴν φησιγνωμίαν καὶ τὰ ἤθη. Ὡς αὐτως ἐν τῇ Ἰσρα-
ηλία κατοικοῦσι καὶ διαμένουσιν ἀπὸ τοῦ νῦν ἱκανοὶ ὁμογενεῖς ἡ-
μῶν, ἔχοντες Ἐκκλησίαν καὶ διάφορα καταστήματα.

Κατασκευάζοντες, δὲ νῦν ὑπέρποτε, ὡς λέγεται, μεγάλα πλοῖα
ἐμπορικά δύνανται οἱ Ἕλληνες νὰ ὤρμηθῶσι πολὺ μετὰ τὴν το-
μὴν τοῦ Ἑρῶος Ἰσθμοῦ, πλέοντες εἰς τὴν Ἐρυθράν, τὸ Σύναιον
ὄρος, τὴν Ἀραβικὴν χερσόνησον, τὴν Ἀβυσσινίαν, τὸν Περσικὸν
κόλπον, τὴν Ἰνδοκὴν καὶ περαιτέρω, καὶ οὕτω διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς
σχετιζόμενα ἔτι πλέον μετὰ τῆς μεσημβρινῆς Ἀσίας καὶ τῆς φι-
λης Κίνας καὶ τῆς χριστιανικῆς Αἰθιοπίας.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων πιστεύουσι, ὅτι
νῦν κατὰ πρῶτον τέμνεται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰσθμὸς, σημειοῦμεν
αὐτολεξεῖ ἐνταῦθα ὅσα λέγει περὶ τούτου ὁ Διδώδωρος ἐν βιβλ. Α.
κεφ. 33. « Ἀπὸ δὲ τοῦ Πηλουσιανοῦ στόματος (τοῦ Νεῖλου) ἀώ-
» ρυξ ἔστι χειροποίητος εἰς τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν
» θάλασσαν. Ταύτην δ' ἐπεβάλετο πρῶτος κατασκευάζων Νεκὼς ὁ
» Ψαμμητίχου· μετὰ δὲ τοῦτον Δαρεῖος ὁ Πέρσης· καὶ προκόψας
» τοῖς ἔργοις ἕως τινός, τὸ τελευταῖον εἶασεν αὐτὴν ἀσυντέλεστον.
» Ἐὐδὲ ἀχθῆ γὰρ ὑπὸ πινων, ὅτι διωρύξας τὸν ἰσθμὸν, αἷτιος ἔ-
» σται τοῦ κατακλυσθῆναι τὴν Αἴγυπτον. Μετεωροτέρων γὰρ ἀπε-
» δείκνυν ὑπάρχειν τῆς Αἰγύπτου τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ὅτε-
» ρον δὲ ὁ δεῦτερος Πτολεμαῖος συνετέλεσεν αὐτήν, καὶ κατὰ τὸν
» ἐπιχειρότατον τρόπον ἐμηχανήσατό τι φιλότεχνον διέφραγμα.
» Τοῦτο δ' ἐξήνοιγεν ὅποτε θούλοιο διαπλεῦσαι, καὶ ταχέως πάλιν
» συνέκλειεν, εὐστόχως ἐκλαμβανομένης τῆς χρείας. Ὁ δὲ διὰ
» τῆς διώρυγος ταύτης ῥέων ποταμὸς, ὀνομάζεται μὲν ἀπὸ τοῦ κα-
» τασκευάσαντος Πτολεμαῖος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκβολῆς πόλιν ἔχει
» προσαγορευομένην Ἀρσινόην. »

Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀφορμὴν τῆς πρῶ-
της γενομένης ἐπιβολῆς πρὸς τὴν ἀναγκαίαν τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ-
του ἔδοσαν πιθανῶς οἱ ἐπὶ Ψαμμητίχῳ κατασταθέντες ἐπὶ τοῦ Πη-
λουσίου Ἕλληνες, περὶ ὧν λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἀφοῦ τόσους αἰῶνας
πρὸ αὐτῶν οὐδεὶς τῶν Αἰγυπτίων βασιλέων ἐπεχείρησε τοῦτο. Ὡς
ναυτικοὶ καὶ ἐμπορικοὶ καὶ κοινωνικοὶ καὶ ἐπιχειρηματικοὶ ἔδοσαν

φκίνεται οί Ἑλληνας τήν πρώτην ἀπορμήν τῆς τομῆς, ἣν καί συντελέσαν ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων. Σημειωτέον ἔτι, ὅτι ἡ νῦν γενομένη τομὴ ἔχει ἄλλην διεύθυνσιν, καί ὅτι ἔτεται εὐχρηστοτέρα τῆς παλαιᾶς πρὸς πᾶσαν ναυτιλίαν. Περὶ ταύτης ἐγράψαμεν ἄλλοτε τὰ δέοντα ἐν τῇ Ἀμυλλείᾳ, παρκακινούντες τοὺς ἡμετέρους, τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ, ἵνα ποιῶσι καὶ ἐπὶ τῆς νέας τάτης τομῆς ἐγκτήσεις καὶ διαφύρου ἐπιχειρήσεις διὰ τὰς προσδοκωμένας ὠφελείας.

I. Γ. Δ.

Ἡ ὑποχονδρία ἡ ἡ κοιλάς τοῦ Ἀωτερβρόννου.

(Συνέχεια σελ. 384.)

Ἡ Λαύρα καὶ ἡ Μαρία (διοτι οὕτω τὰς ὀνόμαζον εἰς τὴν κοιλάδα) ἠγαπῶντο πολὺ ἀπὸ ὅλων τοῦ κατοίκους τοῦ Ἀωτερβρόννου. Ἡ ἀγαθοεργία των ἦτο πάντοτε εἰς ἐνέργειαν. Συχνάκις διέβαινον τὰ ὄρη διὰ νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς ποιμένας βοήθειαν ἢ λόγου παρηγορητικούς. Ἡ κατοικία των δὲν ἦτο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν καλύβην μου· ἐπειδὴ δὲ ἔμαθον ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διέτρεχον, ἀμέσως ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν μου· καὶ ἐπειδὴ ἡ Μαρία, ἀνγκαζομένη ὑπὸ τῆς εὐσπλαγχνίας νὰ κάμνη συχνὰ τὸν ἱατρὸν, εἶχεν ἀποκτήσει ἀρκετὰς γνώσεις τῆς ἱατρικῆς, ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι ἡ ἀσθένεια ἣτις μὲ ἐδασάζεν ἦτο ὁ κακοήθης πυρετός. Ἔβλεπε λοιπὸν πλησίον μου γέροντά τινα ποιμένα διὰ νὰ μὲ περιποιῇται, καὶ αὐτὴ καθέκαστην συνωδευμένη ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τῆς μοῖ ἔφερε χυμὸν ἀπὸ διάφορα βότανα τὰ ὁποῖα ἐσύναζεν εἰς τὰ ὄρη.

Χάρις εἰς τὰς φροντίδας τῆς Μαρίας καὶ τῆς Λαύρας ἔγινε ἐντελὼς καλὰ· καὶ ἄλλοτε μὲν περιέφερον τὸ ποίμνιόν μου εἰς τὴν πρὸ τῆς καλύβης μου βοσκήν, ἄλλοτε δὲ στηριγμένοι ἐπὶ τινος βράχου καὶ ἀκούων εἰς τὸν μουρμουρισμὸν πηγῆς τινος ἔσκεπτόμην σιωπηλῶς περὶ τῆς τύχης μου. Πολλὰ δὲ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ εἶχον λησμονήσει ἤρχισαν νὰ ἀναγεννῶνται εἰς τὴν καρδίαν μου. Ὅταν τὸ πρῶτ' ἐξηρχόμην ἀπὸ τὴν καλύβην μου, βλέπων τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὅστις ἐπλανᾶτο μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, ἠθιγάνομην μεγάλην ἀγαλλίασιν εἰς τὴν καρδίαν

μου. Τὸ ἐσπέρας, ὅταν ὁ δροστερὸς ἀπὸ ἡραχίζε νὰ πνέη, ἀνέβαινον ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος καὶ ἀνέπνεον μὲ ἀνέκφραστον εὐχαρίστησιν τὰς ἀναθυμιάσεις τὰς ὁποίας μυρία ἀρωματικὰ φυτὰ ἀνέπεμπον, ἀνακράζων, Μίγιστε Θεέ ! ἀναπνέω τέλος πάντων !

Ἄλλο αἰσθημα γλυκύτερον ἤραχισε νὰ κυριεύῃ τὴν καρδίαν μου. Μεταβαίνων εἰς τὴν πεδιάδα ἐκρυπτόμην εἰς τὸ μικρὸν δάσος τὸ ὁποῖον ἦτο πλησίον τῆς κατοικίας τῆς Δαύρας· ἐκεῖ δὲ περιέμενον τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔμελλον νὰ τὴν ἴδω, ἡ καρδία μου ἐκτύπα εἰς τὸν μικρότερον κρότον καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, « ἐκείνη εἶνε ! » Ἐὰν τὴν ἔδλεπον μακρόθεν τὴν ἠκολούθουν μὲ τὸ βλέμμα μου ὅσον ἡδυνάμην νὰ τὴν βλέπω, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν καλύβην μου αἰσθανόμενος εὐτυχίαν τινα, καὶ λέγων κατ' ἐμαυτὸν, « Τὴν εἶδον ! . . » Πολλάκις ματαίως ἐπερίμενον, χωρὶς νὰ δυνήθω νὰ ἴδω τὴν Δαύραν· ἀλλὰ διόλου δὲν ἐλπομένη διὰ τὰς πλήρεις ἐλπίδος ἐκείνας στιγμὰς.

Συχνάκις τὴν ἔδλεπον καθημένην εἰς τὸ χεῖλος μικροῦ ρυακίου· ἔμενε δὲ ἐκεῖ πολλὰς ὥρας θυσισμένη εἰς σκέψεις, βλέπουσα ρέον τὸ ὕδωρ καὶ κλαίονσα. «Ὀ ! τί δὲν ἔδιδον διὰ νὰ δυνήθω νὰ πετάξω πλησίον τῆς καὶ νὰ τὴν παρηγορήσω ! ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον ποσῶς τὰς θλίψεις τῆς Δαύρας· μυστικὴ ζηλοτυπία μοι ἔλεγεν ὅτι ὁ ἔρως ἦτο ἡ αἰτία τῶν δακρύων τῆς. Ποίας ἄλλας λύπας τῷ ὄντι δοκίμαζέ τις εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ σκέψεις εἶνε ὄνειροπολήματα, καὶ ὅλα τὰ ὄνειροπολήματα ἀπολαύσεις, ὅλαι δὲ αἱ ἀπολαύσεις εἶνε ἀθῶαι ὡς ἡ καρδία, ἥτις εἶνε ἡ πηγὴ τῶν.

Συχνάκις ἐσκεπτόμην τὴν Δαύραν καὶ τὴν Μαρίαν· ἡ εὐγνωμοσύνη μοι τὸ ἐπέβαλεν ὡς καθήκον, ὁ δὲ ἔρως ὡς ἀνάγκην· δὲν ἐνόουν ὅμως παντελῶς τὴν γλώσσάν των, οὔτε ἐκείναι τὴν ἰδικὴν μου, ἀλλ' ἔπρεπε τάχα ἡ αἰτία αὕτη νὰ μὲ χωρίσῃ διὰ παντὸς ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχον τόσον δίκαιον ν' ἀγαπῶ; δὲν ἔδυνάμην νὰ ὑποφέρω τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἡτθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ μάθω τὴν διάλεκτον τῶν βοσκῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ τύχη μου μὲ κατεδίκασε νὰ ζήσω. Οἱ σύντροφοί μου ἀνέλαβον νὰ μοι τὴν διδάξωσι καὶ ἐγὼ ἔβαλον ὅλα μου τὰ δυνατὰ διὰ νὰ προοδεύσω ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἥτις ἐνῶ

κατ' ἀρχάς μοι ἐρίνη τόπον τραχεῖα καὶ θύοχος, ἀκροαύτως μοι εἶχε γίνη πολὺ ἐπιθυμητή. Τοιουτοτρόπως ἐξώδευσον εἰς τὴν σπουδὴν ὅλας μου τὰς στιγμὰς, καὶ προσπαθῶν νὰ φθάσω εἰς τὸ τέλος τὸ ὅποῖον ἡ καρδίᾳ μου ἐπεθύμει, ἀπεμάκρυνον ἀπὸ τὸν νοῦν μου τὰς ἀλλοκότους ἐκείνας σκέψεις, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης εἶχον καταστρέφει τὴν ἀτυχίαν μου· τόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ διανοητικὴ ἐργασία εἶνε ἡ μόνη κατέλληλος θεαπεία διὰ τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐδυνάμην ἐλευθέρως νὰ συνομιλῶ μὲ τοὺς ποιμένας τοῦ ὄρους. Ἀναγκαζμένοι δὲ καθὼς αὐτοὶ νὰ κερδίζω τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἤρχισα καὶ ἐγὼ νὰ κατεργάζωμαι τὰς ἀθῶας ἐκείνας τέχνας, αἵτινες ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλησμονοῦν καθ' ἑκάστην ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ἀνάγκαι.

Ἀφ' οὗ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐργαζόμην ἀδιακόπως, ἔτρωγον μετ' εὐχαριστήσεως τὸν ἄρτον τὸν ὅποῖον ἐπλήρωνα διὰ τοῦ ἰδρώτος μου, καὶ τὸν ὅποῖον ἔδρεχον εἰς τὸ γάλα τῶν αἰγῶν μου. Ἡ κράσις μου ἐσυνείθιζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν θρεπτικὴν ταύτην τροφήν, καὶ ὁ ὕπνος μου ἦτο ἡτυχος, χωρὶς νὰ διαταράττεται ἀπὸ δυσάρεστα ὄνειρα, ἀλλὰ συναδεδυμένος πάντοτε ὑπὸ μόνης τῆς εἰκόνας τῆς Λαύρας.

Ἐνόμιζον ὅτι ἡ Λαύρα καὶ ἡ Μαρία εἶχον γεννηθῇ εἰς Λαυτερόβουνον, διότι ἔφερον τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὠμίλουν τὴν γλῶσσαν τοῦ χωρίου· ἡ πόρουν δὲ παρατηρῶν μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τῶν τρόπων αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ποιμένων τῆς Ἑλβετίας· αἱ χάριτες τούτων ἦσαν ὅχι μόνον πλήρεις θελγήτρων καὶ ἀφελείας, ἀλλ' εἶχον καὶ φύσιν εὐγενεστέραν.

Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὰς λαμπροτέρας συναναστrophῆς τοῦ Λονδίνου, ἔλεγον κατ' ἐμυτόν, ἡ ὁμιλία καὶ οἱ τρόποι των ἤθελον ἐπισύρει τὸν θαυμασμόν τῆς συναναστροφῆς. Ποτὲ δὲν θὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἑλβετίας καὶ ὅτι ἔζων πάντοτε διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των μεταξὺ τῶν ποιμένων, τῶν ὁποίων τὰ ἦθη εἶνε μὲν ἀπλὰ ἄλλ' οἱ τρόποι των ἔχουσι κάποιαν τραχύτητα.

Ἐν τούτοις ἡ ἐνεργητικότης, ἡ ἐργασία, ὁ καθαρὸς αἶθρ, τὰ αἰ-

σθήματα τὰ ὅποια μοι ἐπροξένει ἡ Λαύρα, αἱ νέαι συνήθειά μου, ὅλα συνήργησαν ὥστε νὰ λάβω ὅλως νέαν ζωὴν. Ἐσυνείθετα ν' ἀναδύνω μὲ τοὺς συντρόφους μου εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους βράχους καὶ εἰς τὰ πλέον ἀποκρήμινους κορυφὰς καὶ ἔτρεχον ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους. Ἐκυνήγουν τὸν αἰγαγρον καὶ ἐπῆδων μὲ τὴν βοήθειαν τῆς σιδηρᾶς ράβδου μου τοὺς πλέον ἀποτόμους βράχους καὶ τὰ θαυότερα θάραθρα. Ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν ἐσυνειλίξα εἰς τὰ κοπιαστικὰ ταῦτα ἔργα καὶ συχνάκις ἐδοκίμαζα ἀνέκφραστον εὐχαρίστησιν, ὅταν ἐσυλλογιζόμην ὅτι ἐνῶ πρὶν ἦμην τόσον ἀδύνατος, ἀκολούθως κατεστάθην τόσον δυνατὸς καὶ ρωμαλαῖος. Ἡ ψυχὴ μου ἔγινε ζωηρὰ καὶ ἐνεργητικὴ καὶ ἡ καρδία μου ἤρχιστε νὰ αἰσθάνεται νέας ἐπιθυμίας εἰς τὸν κόσμον τοῦτον.

Ἔως τότε ἦμην πολὺ ψυχρὸς καὶ ἀμελὴς ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, διότι προσηλωμένος εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς νεότητος καὶ εἰς τὰς ἀτελευτήτους φροντίδας τοῦ συρμού μου δὲν ἐλάμβανε καιρὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν περικυκλωμένον τοῦτον κύκλον καὶ νὰ ὑψωθῇ πρὸς τὸν Πλάστην τοῦ κόσμου. Ὅταν ὁμως εὐρέθην εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀπεράντων τούτων κορυφῶν, αἵτινες μὲ ἐπλησίαζον πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, ἡ ψυχὴ μου πλήρης ἀνεκφράστου χαρᾶς, ὕψουτο μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ ὑπεράδου καὶ ἀκατανοήτου ὄντος, τὰ ὅποιον ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐπλασεν ὅλα τὰ θαυμάσια τῆς δημιουργίας. Ἀπεμακρυνόμην συχνὰ ἀπὸ τοῦ συντρόφου μου καὶ ἐσκεπτόμην κατὰ μόνας εἰς τὸ μέσον τῶν καταπληκτικῶν τούτων ὄγκων τῶν πάγων, τοὺς ὁποίους ὁ καιρὸς κρημνίζει τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν δέ, καὶ παρεδιδόμην ὀλόκληρος εἰς νέας σκέψεις, τὰς ὁποίας μοι ἐνέπνεον αἱ φθοεραι μὲν ἀλλὰ καὶ θαυμάσιαι αὗται εἰκόνες τῆς φύσεως.

Ἡμέραν τινα ἀφοῦ περιεπλανήθην πολὺ εἰς τὸ ἀπέραντον τοῦτο βασιλεῖον τῶν χειμῶνων ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Σχεϊδέγ' ἀπὸ ἐκεῖ παρετήρουν ὀλόγουρά μου τὰς ἀπεράντους χιόνας καὶ τοὺς ὑπερμεγέθεις βράχους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο διεσπαρμέναι καλύβαι τινὲς τοποθετημέναι εἰς χλοερούς τόπους, ἧ κτισμέναι εἰς ἀποκρύμνους ὄχθας. Τὸ ὄρος τῆς Περθέου ἐκαλύπτετο ἀπὸ σύννεφα καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸ ὄρος Ἰίγερ παρουσίαζε τὴν μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα τῶν πάγων του, οἱ ὅποιοι φωτιζόμενοι ἀπὸ τὰς

τελευταίας ἀκτῖνος τοῦ ἡλίου, ὁμοιάζον μὲ ὑπερμεγέθεις ἐκ πυρὸς στήλας, αἱ ὁποῖαι ἔφθανον μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Κάτωθεν ἐξετείνετο ἡ ὥραία κοιλὰς τοῦ Λωτερθοῦννου, τοῦ Γρινδελβάλδ καὶ τοῦ Χασ-
λι, καθὼς καὶ αἱ λίμναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Βρίεντζ, εἰς τὰς ὁποίας ἐκρημνίζετο ὁ Ἄαρ ποταμός, ἀφοῦ εἰς ἀρκετὸν διάστημα περιέ-
φερε τὰ ὕδατά του διὰ μέσου τῶν λειμῶνων, οἵτινες ἐκεῖθεν ὁμοί-
αζον μὲ πρασινωπὸν τάπητα, κρουπτόμενον ὑπὸ ἀργυροειδῆς δί-
κτυον. Σύννεφά τινα περιώρριζον τὸν ὁρίζοντα καὶ διέτρεχον τὸν
κυανοῦν οὐρανόν, ὡς ὄρη μετέωρα. Παρὰ τῶν τὰς τόσας καλ-
λονὰς παρεδόθη ἐν βιβλίῳ θαυμασμόν· ὅλοι αἱ δυνάμεις τῆς
ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ μου ἐφέροντο πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡσθάνομην
αὐτὰς προσηλουμένας εἰς τὸν Θεόν. Ἐστοχαζόμενη ὅτι ἠθέλησε νὰ
ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς εἰκόνας τινὰς τοῦ μεγαλείου του, διὰ νὰ κάμῃ
τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐννοήσῃ καλλίτερον τὴν ἄπειρον αὐτοῦ σοφίαν
καὶ παντοδυναμίαν.

Ἦμην ἀφιερωμένος εἰς τὰς μεγάλας ταῦτα· σκέψεις, ὅταν ἔξα-
φνα κρότος τις ὅμοιος μὲ βροντὴν καὶ ἀκόμη φοβερώτερος ἠκούσθη
εἰς τὰ ὄρη καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντελάλησαν αἱ κοιλάδες. Ἐνόμι-
σα ὅτι ἔφθασεν ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ ὄρη ἐμελλον
νὰ κλονισθῶσι καὶ νὰ κρημνισθῶσι τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου! Κυ-
ριευθεὶς ἀπὸ τρόμον, ἠγέρθηκα καὶ κατέβαινον μὲ ταχύτητα διὰ ν' ἀ-
ποφύγω τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ καταπλακωθῶ ἀπὸ τοὺς ἐκ χιόνος
σωροὺς. Ἦμην ἐκτὸς παντὸς κινδύνου, ὅταν παρ' ἐνυῶν ἤκουσα φω-
νάς· στραφεὶς δὲ εἶδον ἐπὶ τοῦ κρημνοῦ νέαν τινὰ γυναῖκα μετὰ
δακρύων ἐκτείνουσαν πρὸς ἐμὲ ἱκετικούς βραχίονας. Λησμονήσας
τὸν κίνδυνον, ἐπέστρεψα ὀπίσω· ἔτρεξα καὶ ἔφθασα πλησίον τῆς
δυστυχοῦς, τὴν ὁποίαν μίαν στιγμήν ἰσχυρότερα σωρὸς χιόνος ἡ-
θελε θάψει ζῶσαν καὶ ἥτις ἔπεσε λειποθυμημένη εἰς τὰς ἀγκάλας
μου. Ὅποιον θέαμα, μέγιστε Θεέ! ὁ σωρὸς φθάνει, κυλίσταται μὲ
τρομερὸν κρότον καὶ σχεδὸν κρέμαται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· καὶ
ἐντοσοῦτά εἶνε ἡ Λαύρα, ἡ Λαύρα τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ σώσω!
Ἐμψυχωθεὶς ὑπὸ ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, λαμβάνω τὴν Λαύραν
εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ χωρὶς νὰ συλλογισθῶ τὸ βάρος τοῦ τόσο
πολυτίμου φορτίου, ταχύνω τὰ δῆματά μου ὡς αἶγχιρος καὶ ὑπερ-

1871-1872

ΟΔΥΣΣΕΥΣ Σ. ΓΡΑΝΤ.

πηδῶ σχίσματα ἀπεράντου βάθους, καὶ ἀθύσσους αἵτινες σείονται ὑπὸ τοὺς πόδας μου· δὲν σταματῶ δὲ εἰμὴ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν καταβῆς εἰς τὴν κοιλάδα ἐπλητίσας εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Μαρίας. Τότε δὲ καταθέτας τὸ φορτίον μου ἐπὶ τῆς χλόης ἔπετα ἀναίσθητος, κατακοιμμένος· ὑπὸ τοῦ κόπου τόσον μακρυνοῦ δρόμου καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου, τὸν ὁποῖον ὁ κίνδυνος τῆς Λαύρας μ' ἔκαμε νὰ δοκιμάσω.

Ὁ κρότος ἦτο τόσον φοβερὸς καὶ τρομακτικὸς, ὥστε τὰ ποιμνία ἀφῆκναι τὰς βοσκὰς των καὶ κατέβησαν εἰς τὴν πεδιάδα. Καὶ τὰ ὄρνεα δὲ αὐτὰ ἀφῆκναι τοὺς θράχους των εἰς τρόπον ὥστε τὰ χωρία τοῦ Γρίνδελβαν καὶ τοῦ Λωτερβρόννου εἶχον φθάσει εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ καταστραφῶσι σχεδὸν παντελῶς. Ἡ Λαύρα παρακινηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀπατηλῆς γαλήνης τοῦ οὐρανοῦ, ἠθέλησε νὰ κάμῃ περίπατον· τινὰ εἰς τὰ ὄρη διὰ νὰ συνάξῃ λατρικὰ θότανα καὶ ἐκεῖ εὐρήκεν αὐτὴν ἑξαφνα ἢ καταιγίς, ἐνῶ κατεγίνετο εἰς τὴν εὐχάριστον ταύτην ἐνασχόλησιν.

(ἰκολουθεῖ).

Ὁ Ὀδυσσεὺς Σ. Γράντ, Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ ἀντιστράτηγος Ὀδυσσεὺς Σίμπσον Γράντ, ὅστις πρό τινας ἐξελέχθη Πρόεδρος τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας, ἐγεννήθη τὸ 1822, εἰς Mount Pleasant (Μάουντ-Πλέζαντ), μικρὰν τινὰ κώμην τοῦ Ὀχιού, καταγόμενος ἐκ τιμίων γονέων, οἵτινες, καίτοι τὰ μέσα αὐτῶν ἦσαν περικρισιμένα, ἐπεμελήθησαν μεγάλως τὰ τῆς ἀνατροφῆς του. Ὁ Γράντ ἐκ νηπιότητός του ἔτρεφε διακαῆ ἔρωτα πρὸς τὰ στρατιωτικά. Ὡς ἐκ τούτου τὸ 1837 εἰσῆλθεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ West Point (Οὐέστ Πόϊντ)· τὸ δὲ 1844 ἀπεφοίτησεν, ἀξιώεις τῶν μεγαλειτέρων τιμῶν. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Μεξικανικοῦ πολέμου διωρίσθη ἀνθυπολοχαγὸς εἰς τὸ 4ον τάγμα τοῦ πεζικοῦ. Κατὰ δὲ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1845 προεβιάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ μὲν τὸν στρατηγὸν Τέιλορ εἰς Palo Alto, Resaca de la Palma καὶ Monterey (Πάλο Ἄλτο,

Ρεσάκκα δὲ λὰ Πάλμα καὶ Μοντέρεϋ), ὑπὸ δὲ τὸν στρατηγὸν Winfield Scott (Οὐϊνφιλδ Σκῶτ) εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1847 ἀπὸ τῆς Vera Cruz (Βερακρούζης) μέχρι τῆς πόλεως τοῦ Μεξικοῦ. Ὁ Γράντ προσεβιάσθη ταχέως διὰ τὴν διακεκριμένην του ἀνδρίαν καὶ ἀπέκτησε τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1844, ὁπότεν διένεξις τις λαβοῦντα χώραν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνωτέρων του τὸν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀφοῦ μάτην προσεπάθησε νὰ εὕρῃ θέσιν εἰς Ἅγιον Λουδοῦϊκον ὡς μεσίτης οἰκιῶν, εἰσπράκτωρ καὶ προμηθευτὴς μαλλίων, ἀφοῦ κατέβηκε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως λάβῃ δημοσίαν τινα θέσιν, ἀποτυχὼν ἐπέτρεψεν εἰς Γαλέναν τῆς Ἰλλονόης, ἔνθα ὁ πατήρ του μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δερματοπώλου, καὶ ὁ μέλλων πρόεδρος τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν ἐπὶ δύω ἔτη συνειργασθῇ μετὰ τοῦ πατρὸς του, βοηθῶν αὐτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Ἀλλ' ὡς συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς ἐλευθερίους ἄνδρας ἐν Ἀμερικῇ, ὁ Ὀδυσεὺς Γράντ ἐνησχολεῖτο μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος εἰς τὰ αἶτια, αἵτινα μετ' οὐ πολὺ ἐμελλον νὰ διαιρέσωσιν εἰς δύω στρατόπεδα τὸ Δημοκρατικὸν ἔθνος τῆς Ἀμερικῆς καὶ ν' ἀνάψωσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅστις πραγματικῶς ἤρχισε κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1861. Τότε ὁ Γράντ ἔγραψε πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν εἰς Οὐάσιγκτωνα, ζητῶν θέσιν, ἀλλὰ μὴ ἀξιωθεὶς εὐνοϊκῆς ἀπαντήσεως ἤρχισεν αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ σχηματίζῃ καὶ γυμνάζῃ μικρὸν στρατιωτικὸν σῶμα εἰς Γαλέναν καὶ μετὰ 8 ἡμέρας ἔτχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸ ἐτοιμοπόλεμον εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ Springfield (Σπρίγκφιλδ) Κύριον Yates (Γέϊτς), ὅστις μετὰ βραχεῖαν συνδιάλεξιν ἀτμένως προσέλαβε τὸν Γράντ ὡς βοηθὸν του εἰς τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐθελοντῶν. Μετὰ ὅ εἰς ἑβδομάδας διωρίσθη συνταγματάρχης τοῦ 21 τάγματος τῶν ἐθελοντῶν τῆς Ἰλλονόης. Τὸ στρατιωτικὸν του στίδιον ἤδη ἤρχισεν ὑπὸ αἶσιον οἰωνόν· περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουλίου 1861 ὁ Γράντ διατάχθη νὰ διέλθῃ τὸ βόρειον μεθόριον τοῦ Μυσσοῦρη. Ὁ πρῶτος ἀξιωματικὸς τοῦ τακτικοῦ, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησε κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἦτον ὁ στρατηγὸς Pope (Πῶπ), ὅστις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μεξικοῦ. Ἐνταῦθα οἱ ἀξιωματικοὶ πολλῶν ταγμάτων

ἐθελοντων τὸν παρεκάλεσαν νὰ δεχθῇ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν· μετὰ μίαν δὲ ἐβδομάδα ἡ ἐφημερίς Gazette ἀνήγγειλεν αὐτὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐθελοντῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διοικητὴς τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους, ὅπερ ἀπῆρτιζον αἱ πολιτεῖαι τῆς Ἰλλιονόης καὶ αἱ δυτικαὶ χώραι τοῦ Μισισσιπίη, ἦτον ὁ στρατηγὸς Fremont (Φρίμοντ), ὅστις ἐφοβεῖτο διὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ Μυσσοῦρη ἀπειλούμενου παρὰ τῶν ἐν Tennessee (Τεννессῇ) ἠνωμένων δυνάμεων τῶν Ἀθηνωτικῶν. Ἡ κλεῖς, ἐξ' ἧς ἐμελλε νὰ ὑπερασπίσῃ τὰς χώρας ταύτας, ἦτο τὸ Κάϊρον κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ὀχιοῦ καὶ τοῦ Μισισσιπίη. Ὁ Γράντ λοιπὸν ἀπεστάλη ἐκεῖ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου μετὰ δύο σωμάτων νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ μεσημβρινοκρατορικὰ μέρη τοῦ Μυσσοῦρη. Ὄφειλε δὲ νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς ἄμυναν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἄλλως ἐσκέφθη ὁ ἀποσταλὴς ἀρχηγός. Τεμάχιον γῆς τῆς Κεντουκίας, ἧτις εἶχε διακηρυχθῇ οὐδετέρη, ἀπεχώριζε τοὺς Ἑνωτικούς ἀπὸ τῶν Ἀθηνωτικῶν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Πόλκ, ὁ γνωστὸς ἐπίσκοπος τῶν Μεσημβρινῶν, ὅστις κατετάχθη εἰς τὸν Ἀθηνωτικὸν στρατὸν περιφρονῶν τὴν οὐδετερότητα ταύτην, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κράτος τῆς Κεντουκίας, ὅπως καταλάβῃ καὶ ὀχυρώσῃ τὴν Κολουμβρίαν. Ἀξιωματικὸς τις τοῦ ἐπιτελείου του ἔφθασεν εἰς Paducah (Παδούκα), μικρὰν πόλιν ἔνθα ὁ Τεννессῆς ἐνόνεται μετὰ τοῦ Ὀχιοῦ. Ἦτον πρόδηλον ὅτι αἱ οἱ Ἀθηνωτικοὶ κατελάμβανον τὴν θέσιν αὐτήν, θὰ ἀπέκλειον τὸν Ὀχιόν, καὶ αἱ κανονοστικαὶ τῶν θὰ ἐμπόδιζον τὰ Ἑνωτικὰ στρατεύματα νὰ πλησιάσωσι τὴν Τεννессῆν. Ὁ Γράντ ὅθεν ἀπεράσισε νὰ τὸ ἐμποδίσῃ· φθάσας δὲ τὴν 2 Σεπτεμβρίου εἰς Κάϊρον καὶ μαθὼν μετὰ 3 ἡμέρας ὅτι ὁ Πόλκ προὔχωρει πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Φρίμοντ ὅτι αὐθιγὰ θὰ προβῇ πρὸς τὴν πόλιν « ἐκτὸς ἂν τοῦ τὸ ἀπηγόρευεν. » Ἀμέσως δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ὀχιόν καὶ τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν ἦτον ἀπέναντι τῆς Παδούκας. Οἱ νεοσύλλεκτοι τῶν Ἀθηνωτικῶν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ ὁ Γράντ κατέλαβε τὴν θέσιν μετὰ ἰσχυρᾶς φυλακῆς, ἡ δὲ Κεντουκία μετὰ ταῦτα συγκατένευσε νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῶν Ἑνωτικῶν. Ἀσφαλῆτας τοιοῦτοτρόπως τὸν Ὀχιόν εἰς τὸ στόμιν του καὶ κατέχων τὴν Παδούκαν ὡς κέντρον μελλουσῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τὴν Τεννессῆν, ὁ Γράντ ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του

πρὸς τὸν Μισσισιπιῆν, ἔνθα ὁ Πόλκ ἀποκαθίστα τὴν Κολουμβίαν εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν στρατιωτικὴν θέσιν. Ὁ Γράντ ἐν τούτοις δὲν ἔλαβεν ἄδειαν πρὶν τοῦ Νοεμβρίου νὰ ἐνεργήσῃ τι περισσότερον ἐκτὸς τῆς διοργανώσεως τῶν ἐβελοντῶν καὶ τῶν ὀχυρώσεων. Τὴν τρίτην τοῦ μηνὸς τούτου ἐστάλησαν διαταγαὶ νὰ πεμψθῇ στρατὸς πρὸς τὰ μεσημβρινά, ὅπως συμβοηθῇ τὰ κινήματα τοῦ Φριμόντ πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἀρκάνσας. Τὴν διαταγὴν ταύτην ἔλαβεν ὁ Συνταγματάρχης Ὁγλεσθς, ἀλλὰ τὴν 5 ὁ Φριμόντ ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Γράντ ὅπως « ἐ π ι δ ε ι χ θ ῇ π ρ ὸ ς τ ῆ ν Κ ο λ ο υ μ β ί α ν . » Τὴν ἐπιούσαν λοιπὸν διῆλθε τὸν ποταμὸν μετ' ὅσου στρατεύματος ἠδυνήθη, συνισταμένου ἐκ 3,000, μετὰ μέρος τοῦ ὁποίου εἶχεν ὀπισθῇ μόλις πρὸ 5 ἡμερῶν. Περὶ τὰς 2 τῆς πρωῒας τῆς 7 Ἰουλίου, ὁ Γράντ ἔμαθεν ὅτι ὁ Πόλκ ἔπεμψε μέγα στρατεύμα τὴν προτεραίαν εἰς Βελμόντην ἀπέναντι τῆς Κολουμβίας, ὅπως διακωλύσῃ τὴν πρὸς τὸ Κάρρον πορείαν τοῦ Ὁγλεσθς. Ὁ Γράντ διέταξεν αἰφνιδίαν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Ἀνθενωτικοῦ στρατοπέδου, τὸ ὁποῖον ἐκυριεύθη διὰ μιᾶς καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐξεδιώχθησαν πέραν τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ· πλὴν οἱ Ἑνωτικοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διατηρήσωσιν ἐπὶ πολὺ τὴν κερδηθεῖσαν θέσιν, διότι ἦσαν ἐντελῶς ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς ἐχθρικὰς προσβολάς. Ὡς ἐκ τούτου ἤρχισαν τακτικὴν ὀπισθοχώρησιν, πλὴν αὕτη ἐξετελέσθη μετὰ δυσκολίας, διότι ὁ Πόλκ ἔπεμψε στρατεύμα πρὸς τὸν ποταμὸν ὅπως περικυκλώσῃ τοὺς Ἑνωτικούς, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ διέλθωσιν ἐκ νέου τὸν ποταμὸν ἢ μετὰ μεγίστου κινδύνου. Ἡ σύγκυσις ἤδη ἤρχισε μετὰ τῶν στρατιωτῶν. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου τοῦ Γράντ εἶχε πεῖραν, καὶ ὁ ἴδιος Γράντ ἦτον ὁ τελευταῖος ἑναπομείνας ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὅτε αἱ λέμδοι ἐξεκίνησαν. « Ἡ μάχη αὕτη τῆς Βελμόντης » ὥς ἐκλήθη, ὑπελήφθη ὡς νίκη καὶ παρὰ τῶν δύο μερῶν. Ὁ μὲν Πόλκ διεκηρύσσεται νικητὴς ὡς ἐκδιώξας ἐπὶ τέλους τοὺς Ἑνωτικούς καὶ συλλαβὼν πολλοὺς πληγωμένους· ὁ δὲ Γράντ πάλιν ἐθεώρει τὴν μάχην ταύτην ὡς ἀξιόλογον ἐπιτυχίαν, καὶ ἡ καλὴ τῶν στρατευμάτων του κατάστασις ἐδικαίου τὴν ἡλαθεβαίωσίν του. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ στρατηγὸς Χάλλεξ διεδέχθη τὸν Φριμόντ, ὅστις καὶ προεξέτεινε τὰ ὅρια τῆς ἀρχηγίας τοῦ Γράντ.

Κατὰ τὸ 1862 ὁ πόλεμος ἔλαβε νέαν φάσιν· ἤδη ἀποκαθίστατο σοβαρὰ πάλιν μεταξύ δύο μεγάλων πατριῶν ἐνὸς διηρημένου ἔθνους· ἐνὶ λόγῳ ἀποκατέστη ἐμφύλιος πόλεμος καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ὅπως ἐννοήσωμεν τὸ σχῆδιον τῆς ἐκστρατείας κατὰ τὴν ἀνοίξιν τοῦ 1862, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν γραμμὴν τῶν Ἀθηνωτικῶν στρατευμάτων, ἣτις ἐπρόκειτο νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ Γράντ. Αὕτη ἤρχετο ἐξ ἀνατολῶν τῆς Κεντουκίας διατρέχουσα διὰ τοῦ Μισισσίπη μέχρι τῆς Κολουμβίας καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τῆς Ἀρκάνσας· ὡς κέντρον δὲ τῆς γραμμῆς ταύτης δύναται νὰ θεωρηθῇ μικρὸν μέρος τῆς Κεντουκίας, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Μισισσίπη ἐξήκοντα μίλια πρὸς ἀνατολὰς καὶ διερχόμενον τὴν Τενεσσὴν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Κομβερλάνδης. Οἱ Ἀθηνωτικοὶ ἐγνώριζον καλῶς τὴν ἀδυναμίαν των κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς γραμμῆς, καθότι οἱ ποταμοὶ Τενεσσῆς καὶ Κομβερλάνδης ἦσαν ἀνοιχτοί, τὰ δὲ στόμιά των κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν Ἐνωτικῶν ἀπ' ἧς στιγμῆς ὁ Γράντ κατέλαβε τὴν Πιχδούκαν. Ὁ στρατηγὸς Γράντ καὶ ὁ ἀνδρεῖος ναύαρχος Φούτ ἀνεχώρησαν τὴν 2 Φεβρουαρίου μετὰ 17 χιλιάδων στρατοῦ καὶ 7 κανονοφύρων, ὅπως ἀρχίτωσι τὴν ἐκστρατείαν, προσβάλλοντες κατὰ πρῶτον διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τὸ πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Τενεσσῆ φρούριον Ἐρρίκον. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηνωτικῶν Tilghman (Τίλγμαν), ὅστις ἐδιόκει τὸ φρούριον τοῦτο, ἀπέπεμψε τὸ πεζικόν του καὶ ἐννοήσας ὅτι οἱ πυροβολισταὶ του ἦσαν ἀδύνατον νὰ διατηρήσωσι τὴν θέσιν των, παρεδόθη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Φούτ. Ὁ Χάλλεκ διέταξεν ἀκολούθως νὰ καταλάβωσι καὶ ὀχυρώσωσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς, ἀλλ' ὁ Γράντ ἐγνωμοδότησε διὰ τοῦ τηλεγράφου ὅτι προέκρινε νὰ θαδίσῃ πρὸς τὸ φρούριον Δόννελσον (Fort Donnelson) διὰ τοῦ μετὰ τῶν δύο ποταμῶν λαίμου. Ἡ ἀργοπορεία τοῦ κινήματος· τούτου προέκυψε μόνον ἐκ τοῦ φουτκώματος τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Γράντ ἐν τούτοις ἔγραψεν εἰς Κάϊρον ὅπως ἀποσταλῶσιν εἰς αὐτὸν ἐπικουρίαι· ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Φούτ, ὅπως ὁ στολίσκος του διευσυνήγῃ εἰς Κομβερλάνδην πρὸς βοήθειάν του. Τὴν 12 ἐξεκίνησε κατὰ τοῦ φρουρίου Δόννελσον· περὶ δὲ τὸ δειλινὸν ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τῶν ἐργασιῶν καὶ ἤρχισε νὰ ἐγείρῃ χαρ-

κώματα κατὰ τὴν θέσιν ἐκείνην. Αἱ ἀκόλουθοι ἡμέραι ὑπῆρξαν ἀ-
τυχεῖς καὶ πλήρεις στενοχωρίας· τὰ πολεμικὰ ἐξέλιπον· οἱ στρα-
τιῶται ἦσαν ἀπρηστίμενοι ἐκ τῆς κακοκαιρίας· αἱ κανονοφόροι
προσεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τὴν 15 καὶ ὁ Φοῦτ ὑπέστη ζη-
μίας· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Γράντ εὐτυχῶς ἔλαβε νέας ἐπικου-
ρίας, τὴν δὲ ἐπιούσαν, τοῦ Γράντ ἀπόντος, ὁ ἐχθρὸς ἀπεπειράθη
νὰ προσβάλῃ τὰς τάξεις του. Ὅταν δὲ αὐτὸς ἐπέστρεψεν, εὔρε
τοὺς ἐαυτοῦ ἀποθαρρυνθέντας ἐκ τῶν ἀπωλειῶν, καὶ τοι τοῦ ἐχθροῦ
ὑποχωροῦντος· τότε ἀμέσως διέταξε ἐπιθεσιν κατὰ τῶν ἐχθρικών
ὀχυρωμάτων καὶ περὶ τὴν ἐσπέραν ἐκυριεύθη ἡ ἄγουσα πρὸς τὸ
φοῦριον Δόννελσον. Ἡ λειποταξία τῶν Ἀθηνωτικῶν στρατηγῶν
Floyd καὶ Pillon, ἡ φυγὴ τοῦ συνταγματάρχου Forrest μετὰ
τοῦ ἐπικουῦ, ἡ ἐπίμονος ἀπαίτησις τοῦ Γράντ ὅπως παραδοθῶσιν
ἄνευ ἐπιφυλάξεως· καὶ ὁ ἐπακολουθήσας θρίαμβος εἶνε τοῖς πᾶσι
γνωστά. Οἱ 14,000 αἰχμάλωτοι μεταφερθέντες εἰς Κάρρον ἦσαν
πρὸς τούτοις σημεῖον μελλούσης ἐπιτυχίας. Ὡς ἐκ τούτου ὁ κύριος
Στάντων (Stanton) ἔσπευτε νὰ συστήσῃ τὸν Γράντ ὡς ὑποστρά-
τηγον· τὸ ὄνομα του διεδοχάσθη αὐθιμερὸν ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν εἰς
τὸν Πρόεδρον καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον εἰς τὴν Γερουσίαν, ἥτις ἐπεκύ-
ρωσεν ἀμέσως τὸν προδιδασμένον του.

(*) Ὁ ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς Ἀμερικῆς ὑπουργὸς τῶν
στρατιωτικῶν Εἰδ. Στάντων, οὗ ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ δραστηριότης ἠτ-
φόλισαν τὴν νίκην τῆς Ὀμοσπονδίας, ἀποβιώσας ἐσχάτως ἀφῆκε
τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ εἰς ἐσχάτην ἐνδεῖαν, εἰ καὶ ἐκατοντάδας ἐ-
κατομυρίων διεχειρίσθη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του. Ἀλλ' ὅπως ἀπο-
δειχθῇ, ὅτι αἱ δημοκρατίαι δὲν εἶνε πάντοτε ἀγνώμονες, οἱ πολι-
τικοὶ φίλοι του ἤρξαντο ἐράνου, πρὸς σχηματισμὸν κεφαλαίου ὑπὲρ
τῆς χήρας καὶ τῶν τέκνων του. Φαίνεται ὅτι ἡ ἰδέα θὰ ἐπιτύχῃ,
διότι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας αἱ εἰσφοραὶ ἀπετέλεσαν ποσὸν ὑπὲρ
τὰς 600,000 δραχμῶν. Ἐτέροθεν τὸ Κογκρέσσον ἀπεφάσισεν,
ἵνα δοθῶσιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του οἱ ἐτήσιοι μισθοὶ τῆς θέσεως
δικαστοῦ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ, ἣν κατεῖχεν ὁ Στάντων, ὅτε
ἀπέθανε, καὶ οἵτινες ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν 36,000 δραχμῶν.

Ὅσον μεγάλῳ· καὶ ἂν ἐπενήργησεν ἡ νίκη αὕτη ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν στρατιωτῶν του καὶ ἐπὶ τῆς καθόλου ἐμπιστοσύνης τοῦ Βορρά, τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς ὑπ' ἄλλην ἐποψίν ὑπῆρξαν ἀνώτερα πάσης προσδοκίας. Διςπατθέντος οὕτω τοῦ κέντρου τῆς Ἀνωθενωτικῆς γραμμῆς, αἱ ἄκραι αὐτῆς ὑπεχώρησαν καὶ διςσκορπίσθησαν. Ὁ στρατηγὸς Χάλλεκ, ὅστις προηγουμένως συνεβούλευσεν αὐτὸν τὸν Γράντ νὰ μὴ ᾔνε τολμηρὸς, ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν στρατηγὸν Μακλέλλαν ζητῶν τὴν στρατηγίαν ὄλων τῶν ἐν τῇ Μεσημβρίᾳ στρατευμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριελαμβάνετο καὶ τὸ τοῦ στρατηγοῦ Βούελ, ὅπερ ἄντεφέρετο πρὸς τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ζόνσωνα καὶ ὅπερ ἤδη κατεδίωκε τοὺς Ἀνωθενωτικοὺς εἰς τὴν ἀπὸ τὸ Μπαούλιγγ-γρήν ἀποχώρησίν των. Ἡ γραμμὴ τοῦ δρόμου διήρχετο ἐν μέσῳ τῆς Νασβίλλης, καὶ ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κόμβερλανδ ἦτον ἐξ ἴσου εὐπρόσιτος καὶ εἰς τὸν Γράντ ὥσον καὶ εἰς τὸν Βούελ. Ἀργοπορία τις συνέβη ἔνεκεν παρεξηγήσεως μεταξὺ τοῦ Χάλλεκ καὶ τοῦ Γράντ, ὅστις μάλιστα ἐδῶκε τὴν περὶ τὴν αὐτὴν, ἣν ὅμως μετὰ τινος ἡμέρας ἀπέσυρεν. Ὁ Γράντ τότε ᾔνωσε τὰ στρατεύματα, ἅτινα εἶχαν προηγηθῇ εἰς Τεννεσσὴν ὑπὸ τὸν Σμίτ, συνήθροισεν τὰ τάγματα του συμποστούμενα εἰς 38,000 καὶ ἀνέμενεν εἰς θέσιν ἀμυντικὴν, περιμένων τὴν ἀφίξιν τοῦ Βούελ ἀπὸ τῆς Νασβίλλης. Ὁ στρατηγὸς Σμίτ ἐτοποθέτησε τὰ στρατεύματά του ἐπὶ τῆς ἐχθρικῆς ὁχθῆς τοῦ Τενεσσῆ, ἀλλ' ὁ Γράντ διέμενεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν συμπαυκνόνων τὰς φάλαγγας του. Ἐν τούτοις ἡ τοιαύτη θέσις δὲν ἦτον ἐκτὸς κινδύνου, καθότι ὁ ἐχθρὸς συνεκέντρωσε μεγάλας δυνάμεις εἰς Κόρινθον, ἀπέχουσας 20 μίλλια τοῦ στρατοπέδου τοῦ Γράντ, ὅπερ ἦτον ἐκτεθειμένον εἰς τὰς ἐχθρικὰς προσβολάς. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἐνωτικῶν ἀποκαθίστατο ὅσῃ μέρει ἀνυπόμονος ἐπ' ὅσον ὁ σύντροφος αὐτοῦ δὲν ἐφαίνετο. Ἐπὶ τέλους τὴν 8ην Ἀπριλίου ὁ Βούελ ἔφθασεν εἰς Σαδάνναν 17 μίλλια κατωτέρω τοῦ στρατοπέδου τοῦ Γράντ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὁχθὴν τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Γράντ διέταξε τότε τοὺς λογάδας νὰ διαπεράσωσι τὸν ποταμὸν, καὶ νὰ ᾔνε ἐτοιμοὶ πρὸς βοήθειάν του. Τὴν πρωτὴν τῆς 6ης Ἀπριλίου περὶ τὴν 8ην ὥραν ὁ στρατὸς τοῦ Ζόνσωνος ὁρμήσας ἐπέπεσε κατὰ τῶν Ἐνωτικῶν, ἡ δὲ μάχη

ἀποκατέστη γενική και αἱματηρά. Ἡ βοήθεια τοῦ Γράντ δὲν ἐπῆλθε ἢ πολὺ ἄργά. Ἐν ἐκ τῶν ἰδίων του ταγματῶν τὸ ὑπὸ τὸν Οὐόλλας δὲν ἐξεκίνησεν ἢ μετὰ 5 ὥρας ἀπὸ τῆς διαταγῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐβόδισεν ἐσφαλμένως. Οἱ Ἐνωτικοὶ ἦσαν ὀλιγαριθμότεροι, καὶ ὑπεχώρησαν ἐγκαταλείποντες τὸν στρατηγὸν Πρέντις μὲ μέρος τοῦ τάγματός του εἰς τὰς ἐχθρικὰς χεῖρας. Ὁ στρατὸς τοῦ Γράντ διῆλθε τὴν νύκτα, καίτοι θρογορᾶν καὶ θυελλώδη, ἔνοπλος. Ἐντούτοις τὰ φορητὰ εἰργάζοντο ἐν τῇ σκότει, καὶ περὶ τὴν πρωίαν 20,000 ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βουέλ ἦσαν ἐκεῖ ἐτοιμοπόλεμοι μὲ τὰ λείψανα τοῦ στρατεύματος, ὅπερ εἶχε [πολεμήσει τὴν προτεραίαν. Δευτέρα προσβολὴ ἐγένετο τὴν πρωίαν καὶ οἱ Ἀθηνωτικοὶ στρατηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Βεωρεγάρο, ὅστις εἶχε διαδεχθῇ τὸν Ζόνστωνα, ἐγκατέλειψαν τὸ πεδῖον τῆς μάχης· περὶ μεσημβρίαν, ἀποσυρθέντες εἰς Κόρινθον. Ὁμιλῶν περὶ τῆς μάχης ταύτης ὁ Σέρμαν παρετήρησεν, ὅτι οὐδέποτε εἶδε πόλεμον τρομερώτερον. Ἐν τούτοις ὁ στρατηγὸς Χάλλεξ ἦλθε καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατεύματος· διεξήγαγε δὲ τὴν ἐκστρατείαν μέχρι τέλους Μαΐου, ὅταν ὁ Βουέλ ἀπεσύρθη ἀπὸ τὸ διὰ φιλονεικούμενον μέρος, ἀποσταλὲς πρὸς τ' ἀνατολικά, ὃ δὲ στρατὸς διελύθη. Ὁ Γράντ ἐτέθη εἰς θέσιν ἀμυντικὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Μιττισίπη μετὰ στρατεύματος ἐλάσσονος τῶν 20,000, ἐνῶ ἰσάριθμον Ἀθηνωτικὸν ἀποσπασμα ἐστρατοπέδευσε πρὸς μεσημβρίαν ἔχον τὴν Βικσβόργην ὡς τὴν κλειδὸν τοῦ μεγάλου ποταμοῦ, ἕτερα δὲ μικρὰ ἀποσπάσματα πρὸς ἀνατολὰς διεκώλυον τὴν συγκοινωνίαν. Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα δις προσβαλόντα τὴν ὀπισθοφυλακὴν του ἀτεκρούσθησαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπεσύρθησαν εἰς Ἀλαβάμαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Βικσβόργη κατέλαθεν ἐπὶ τοῦ Μισσιπίπη τὴν θέσιν, ἣν ἄλλοτε κατεῖχεν ἡ Κολομβία, ἐμποδίζοντα εἰς τοὺς Ἐνωτικούς τὴν χρῆσιν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Γράντ ἦδη εὐρίσκετο 450 μίλια πρὸς ἄρκτον τῆς θέσεως ταύτης· ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὑπῆρχε χώρος ὀλίγον γνωστός, διασπαρρούμενος ὑπὸ τριῶν ποταμῶν. Ὁ Γράντ μόλον τοῦτο εἶχε προσηλωμένον τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς Βικσβόργης. Ἡ πρώτη του κατ' αὐτῆς ἀπέπειρα ἐματαιώθη, καθότι ὁ ἐχθρὸς ἐπεχείρησεν ἔροδον κατὰ τοῦ Χόλλη-Σπρίγγς,

τῆς πλέον σημαντικῆς θέσεως ἐν τῇ γραμμῇ τῆς συγκοινωνίας, τὴν ὁποίαν ὁ Γράντ εἶχε σχηματίζει, ἔχων τὴν Κόρινθον ὡς ὀρμητήριον. Ὁ Γράντ ὑπεχώρησε, καὶ ἐν ᾧ αὐτὸς κατεγίνετο εἰς τὰ μεσόγεια, ὁ Σέρμαν μὲ ἄλλας δυνάμεις διήρχετο τὸν ποταμὸν, πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ πρὸς τῆς Βισκοβόργης. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1860, νέα ἀπόπειρα ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Ἐστρεψαν τὰς ἐργασίας αὐτῶν πρὸς ἄρκτον τῆς Βισκοβόργης, φέροντες στρατεύματα καὶ κανονοφόρους διὰ τῶν ἐλῶν, πλὴν καὶ αὗται ἀπέτυχον. Κατὰ τὸν Μάϊον ὅμως ὁ στρατηγὸς Γράντ ἔφθασεν εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην, καὶ ἐγκαταλιπὼν τὸ εἰς τὴν Κόρινθον ὀρμητήριον, ἔστρεψε τὰς ἐργασίας του πρὸς τὸ Γιαζοῦ Κρήκ καὶ εἰσήγε τὸ σῶμα τοῦ Πόρτερ. Τὰ λάθη τοῦ Πέμβερτον, ὅστις ἐδιοίκει τὴν φυλακὴν τῆς Βισκοβόργης, καὶ ἡ ἀργοπορία τοῦ Ἀλβέρτου Ζόνστωνος πρὸς ἐνίσχυσίν του συνεπλήρωσαν τὴν κατὰ τὸ 1863, 4 Ἰουλίου, παράδοσιν τῆς Βισκοβόργης, ἣτις ἀνύψωσε τὸν Γράντ εἰς τὴν περιωπὴν πρωτίστου ἀνδρὸς μεταξὺ τῶν Ἑνωτικῶν στρατευμάτων.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους τούτου ὁ Γράντ προσέβαλε τὸν Βράγγ ὅστις εἶχε περιζώσει τὴν Τσαττανούγκαν, καὶ ἀποδιώξας αὐτὸν εἰς Γεωργίαν ἐξέθεσε τὸ κέντρον τῶν Ἀθηνωτικῶν εἰς τὰς προσβολὰς τῶν Ἑνωτικῶν. Ὁ Γράντ προεβιάσθη εἰς ἀντιστράτηγον, καὶ κατὰ τὸν Μάϊον, 1864, ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῶν Ἑνωτικῶν στρατευμάτων, ἐκλέξας τὴν Βιργινιακὴν ἐκστρατείαν ὡς τὸ προσεχές του ἐπιχείρημα.

Ἐνῶ δὲ τὰ ὅπλα τῶν Ἑνωτικῶν κατὰ τὸ διάστημα τῶν 3 πρώτων ἐτῶν τοῦ πολέμου ἔκαμνον τοιαύτας προόδους εἰς τὰ μεσημβρινὰ Κράτη, τὰ ἐν Ποτόμακ τῆς Βιργινίας στρατεύματα διοικούμενα ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τῶν Μακλέλλαν, Βόρσαηδ, Πούπ καὶ Μήδ, δὲν εἶχον προχωρήσει οὐδὲν ὡς πρὸς τὴν κατάκτησιν τῆς Ριχμόνδης. Ὁ στρατὸς τοῦ στρατηγοῦ Λῆ, ὑπερασπίζων τὴν Ριχμόνδην ἠρίθμει μόνον 52,000, τὰ δὲ ἐπικουρικὰ Ἀθηνωτικὰ ἀποσπάσματα συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τοῦ Βεωρεγάρδ ἦσαν μόλις 25,000. Ὁ στρατηγὸς Γράντ εἶχεν ὑπ' αὐτὸν 140,000 ἐκτὸς 48,000 ὑπὸ τὸν Μπότλερ καὶ Σίγελ, καὶ ἰσάριθμον δύνανται ἐπικουρικὴν· ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Λῆ ἦσαν ἀδόμαχοι, τοῦ δὲ Γράντ τὸ πλεῖστον

νεοσύλλεκτοι. Εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1864, ὅταν ὁ Γράντ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Οὐέλδερνε Κάουντρυ, διευθυνόμενος εἰς τὰ μεσημβρινοκρατορικὰ, καὶ προσεπάθει νὰ τεθῇ μεταξύ τοῦ Λῆ καὶ τῆς πόλεως Ριχμόνδρις, διεκωλύθη ὑπὸ τοῦ Λῆ, ἀντεξελθόντος ἐκ πλαγίου, ὅπερ καὶ ἐπέφερε τὴν αἱματηρὰν μάχην τῆς 5ης καὶ 6ης Μαΐου, κατ' ἣν οἱ Ἐνωτικοὶ ἀπώλεσαν 20,000, οἱ δὲ Ἀνθενωτικοὶ μόνον ἑπτὰ. Ὁ Γράντ ἀπέτυχεν εἰς τὴν προσδοκίαν τοῦ ὅτι ἦθ.λε δώσει πέρας εἰς τὸν πόλεμον δι' ἐνὸς μόνου κτύπου· πάντοτε καταφρονῶν τὰ στρατηγικὰ μηχανεύματα ἐπρωτίμα νὰ «κοπανίξῃ ἀκαταπαύστως» χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ θέσιν. Ἡδὴ ἐσταματήθη εἰς τὰς πρὸς ἀνατολὰς κινήσεις του, καὶ ἀπέτυχεν τοῦ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῆς πρὸς τὴν Σποτσλιδιανίαν νέας θέσεώς του, πέραξ τῆς ὁποίας νέα αἱματηρὰ μάχῃ ἔλαβε χώραν, διαρκέσατα ἐπὶ δεκαπενθήμεριαν, κατ' ἣν λέγεται ὅτι οἱ Ἐνωτικοὶ ἀπώλεσαν περὶ τὰς 20,000· ὥστε τὸ «κοπάνισμα,» ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Γράντ ἐβασιζέτο ἐξ ὁλοκλήρου τὴν φερόν ταύτην, ὑπῆρξε καταστρεπτικώτερον διὰ τὸν κόπανον ἢ διὰ τὸ κοπανιζόμενον. Εἰς τὴν ἀνεπιτυχῆ προσβολὴν τῆς 16 Μαΐου, οἱ Ἐνωτικοὶ ἀπώλεσαν 5—6000, οἱ δὲ Ἀνθενωτικοὶ ὀλιγωτέρους· τὴν δὲ 19ην ὅποταν τὰ στρατεύματα τοῦ Γράντ εἰσῆλθαν εἰς τὰ χαρκαώματα τοῦ Λῆ καὶ ὁ Χάνκοκ ἠχμυλώτισε γωνίαν τινὰ τῶν περιχαρκαωμάτων μετὰ πολλῶν κανονίων καὶ αἰχμυλώτων, τὸ ἔδαφος ἐστρώθη ὑπὸ 8000 πτωμάτων· τοσοῦτον ἢ μικρὰ αὕτη ἀποτυχία ἐκόστισεν εἰς τὸν Γράντ! Μετὰ δωδεκαήμερον ἐπίμονον καὶ θηριώδη πάλην εἰς τὰ πυκνὰ δάστη τῆς Βοργινίας, ὁ Γράντ ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρῇ πρὸς δυσμὰς, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐκβιάσῃ τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τῆς θέσεως Νόρθ Ἀννα, ἀντικρουόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου Λῆ, διῆλθε τὸ Πυμόνκεϋ, καὶ ἐφθασεν περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου ἐπὶ τοῦ ἰοίου μέρου· ὅπερ ὁ Μακλέλαν κατεῖχε πρὸ δύω ἐτῶν. Τὸ Τσιναχόμινυ ἔκειτο πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ μεταξύ τῶν ἐλῶν καὶ θάμνων δίοδοι, τὰς ὁποίας ἄλλοτε ὁ Μακλέλαν εἶχε· ἐλευθέρας, κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν χαρκαωμάτων τοῦ Λῆ. Ἡ περὶ τὴν χαρφυγὴν τῆς 3ης Ἰουλίου ἀπονενοημένη μάχῃ τοῦ Κόλδ Χάρβορ ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν καλλιτέρων στρατιωτικῶν ὡς ἐν τῶν μεγαλειτέρων σφαλμάτων τοῦ Γράντ, ὡς ἡ θρασυτέρα καὶ ἀ-

φρονεστέρα θυσία τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς ἀνευ οὐδεμιᾶς πιθανότητος· ἐπιτυχίαν ἤ, ποτὲ στρατηγὸς ἐπεχείρησεν· Ὁ Βύρτστανδ κατηγορήθη διὰ παρόμοια λάθη κατὰ τὴν Φριδεरिकσθούργην· ὁ Νιπολέων ὑπέπεσεν εἰς παρόμοια λάθη κατὰ τὰς Ρωστικὰς καὶ Σαξωνικὰς αἰτοῦ ἐκστρατείας, ἀλλ' ὁ Γράντ φαίνεται θυσιάζας περισσοτέρους στρατιώτας εἰς ὀλιγοχρονιώτερον διάστημα καὶ μετὰ ἐλπίδος ἀμυδροτέραι· σπουδαίου τινὸς ἀποτελέσματος. « Ἦτον ὁρμή τις, » λέγει αὐτότης μάχης, » πεισματώδης πάλη, στιγμιαία ἀνταλλαγή θανάτηφόρου πυρός, καὶ ὁ στρατὸς συνησθάνθη ὅτι τὸ ἔργον ἦτον ἀνώτερον τῶν δυνάμεων του. Ἐντὸς δέκα λεπτῶν ἡ μάχη ἀπεφασίσθη. Δὲν ἔβλεπέ τις ἡ σάλον γενικὸν μεταξὺ ὧλων τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, θέαν ἀπορρήτων ὀχυρωμάτων, ἀπώλειαν αἵματος, καὶ θλιβεράν ὑποχώρησιν· μετὰ ταῦτα τὸ πᾶν ἐτελείωσεν. Ἡ συνειδήσις ἐκάστου ἀνδρὸς ἀπηγόρευσε πᾶσιν παριτέρω ἀνέλπειν ἔρπον· Τὰ στρατεύματα ἐπροχώρησαν μέχρις οὗ τοῖς ὑπέδειξε τὸ παράδειγμα τῶν ἀξιωματικῶν των· οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ τὰ βιάσῃ περριτέρω, διότι ἐγνώριζον ὅτι δὲν ἐπρόκειτο ἡ περὶ θανάτου ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλπίδος νίκης. » Ἡ ἀπώλεια τῶν Ἑνωτικῶν εἰς τὴν αἵματηράν ταύτην μάχην συνεποτοῦτο εἰς 13,000, ἡ δὲ τῶν Ἀνθενωτικῶν εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας. Ἡ γενικὴ καὶ ἀπροφύλακτος ἐπίθεσις τοῦ Γράντ ἀντέκειτο εἰς τὴν καλὴν τακτικὴν, ἐκτὸς ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἐχθρὸς εἶνε ἤδη διεσπασμένος καὶ ἐξητλημένος· Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἑνωτικῶν ραπισθεὶς οὕτω εἰς τὸ Τσι-καχόμενυ, ἐστράφη πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ διελθὼν τὸν ποταμὸν Ζέημς 30 μίλια μακρὰν τῆς Ριχμόνδης· ἐστρατοπέδευσε πρὸ τῆς Πιερρουπόλεως· τοῦτο δὲ ἐγένετο συμφώνως πρὸς σχεδίου τι, ὅπερ εἶχε καθυποβάλλει εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ διαχωρίσῃ τοὺς ὑπερσπιστάς τῆς Ριχμόνδης ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἀνθενωτικῶν καὶ ἀπομονόνων τὴν πρωτεύουσιν τῆς Βιργινίας, καθὼς τὴν Βικσθόργην, νὰ ὑποχρεώτῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἐκκενώσῃ.

Ἡ εἰδομεν προσηγουμένως, αἱ στρατιωτικαὶ ἐργασίαι κατὰ τῆς πρωτεύουστος τῆς Βιργινίας ἔπρεπε νὰ λάθωσιν ἀντίθετον διεύθυνσιν ἐκείνης, ἣν εἶχον λάβει μέχρι τοῦδε· αἱ ἐργασίαι αὗται ἔπρεπον

τὸν τύπον πολιορκίας ἢ μᾶλλον ἀποκλεισμοῦ. Εἶνε δὲ ἀμφοτέρων ὅποσον χρόνον ὁ Γράντ ἤθελεν εἶθαι ἡναγκασμένοις· νὰ διαμείνῃ ἐντὸς τῶν τῆς Πετροπόλεως χαρκαωμάτων του· ἀλλὰ ἡ ἐκδρομὴ τοῦ Σέρμαν ἐκ τῶν δυτικῶν μερῶν διὰ μέσου τῆς Γεωργίας ἐπέφερε τέλος τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Τοῦτο δὲ δὲν ἤθελε προκύβει ἂν ὁ στρατηγὸς Ἀῆ ἀφίνετο ἐλεύθερος νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως ἐπείπετο δηλ. νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ριχμόνδην καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν ἀρκτωάν Καρολίαν, ἐνθα ὑπῆρχον ἀρκετὰ ἐφόδια πρὸς διατήρησιν τῶν Ἀθηνωτικῶν στρατευμάτων. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1865 ὅταν ὁ Ἀῆ, εὐρέθῃ ἀνέκνος ν' ἀποσυρθῇ καὶ ἦτον ὑποχρεωμένος νὰ φυλάττῃ χαρκαώματα ἐκτάσεως 40 μιλίων μὲ μόνον 40,000 στρατιωτῶν κατέστη πρόδηλον ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς σωτηρίας· προσεπάθησεν ἐν τούτοις τὴν 25ην νὰ ἐκφέρῃ ἀντιπερισπασμὸν τινα διὰ τῆς ὑπὸ τὸν Γόρδωνα ἐξόδου, πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τῶν γραμμῶν τοῦ Γράντ πρὸ τῆς Πετροπόλεως, ὅπως ὁ Ἀθηνωτικὸς στρατὸς διαφύγῃ ἀπαρτήρητος πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος, πλὴν ἀπέτυχεν, ὁ δὲ Γράντ ἀντεξελθὼν ἔδωκε τέλος εἰς τὴν πάλιν.

«Μοι φαίνεται ὅτι τώρα ἐτελείωσεν,» εἶπεν ὁ Γράντ πρὸς τὸν Σέριδαν, τὸν ὁποῖον διέταξε νὰ προετοιμασθῇ ὅπως προσβάλλῃ τοὺς σιδηροδρόμους τοῦ Σαουθάϊδ καὶ Δίνβιλλ, συστήνων αὐτῷ νὰ περικυκλώσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ συγκεντρωθῇ πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἐπισθοφυλακῆς του, ὅπερ καὶ ἐξετελέσθη διὰ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Σέριδαν καὶ ὑπὸ τοῦ πεζικοῦ τοῦ Οὐόρεν κατὰ τὸν Μάρτιον, καταλαβόντων τὴν θέσιν τοῦ Φίϊβ Φόρκε 18 μίλλια ἀπὸ τῆς Πετροπόλεως πλησίον τοῦ σιδηροδρόμου Σαουθάϊδ. Ὁ Γράντ ἔκαμε γενικὴν ἐπίθεσιν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν καθ' ὅλων τῶν ὀχυρωμάτων τῆς Πετροπόλεως, ἅτινα ὁ Λόγγστρετ ἤλθε νὰ προφυλάξῃ λίαν ἀργά· ὡς ἐκ τούτου ὁ Ἀῆ ὑπεχρεώθη ν' ὀπισθοχωρήσῃ τὴν νύκτα ἐκείνην. Ὁ ἀπαράμιλλος ὀπλορχηγὸς τῶν Ἀθηνωτικῶν, καὶ τοι καταδιωκόμενος ἐπιμόνως παρὰ τοῦ εὐτυχεστέρου του ἀντιπάλου, ὅστις εἶχε πολὺ μεγαλειτέρως δυνάμεις, προσεπάθησε δις ἐπιδεξίως νὰ διατηρήσῃ τὸν στρατὸν τῶν Νοτίων, πρῶτον προσπαθῶν νὰ καταλάβῃ τὴν ἐν Δάνθελλ γραμμὴν τῶν σιδηροδρόμων

πρὸς δυσμᾶς, δεύτερον δὲ νὰ διαφύγῃ διὰ τοῦ Λύνσβοργ καὶ τῶν Ἀλλεγανίων ὁρέων, πλὴν τὰ πάντα εἰς μάτην· οἱ στρατιῶται τοῦ ἦσαν πεινασμένοι καὶ ἀπηυδισμένοι, ἀδυνατοῦντες νὰ πράξωσι τι περισσότερον. Κατὰ τὴν 9ην Ἀπριλίου ὁ στρατηγὸς Δῆ, ἡναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ ἐν Ἀππομακτὸς διοικητήριον, ἀλλὰ μὲ τοὺς ἐπιφυλακτικωτέρους ὄρους, τοὺς ὁποίους ὁ Γράντ ἐφρόντισε νὰ διατηρήσῃ ἀπαραιτήτους καὶ οἷτινες περιποιούσι ἐξίσου τιμὴν καὶ εἰς τοὺς ἡττηθέντας καθὼς καὶ εἰς τοὺς νικητάς. Ὁ Ἀμερικανὸς ἐμφύλιος πόλεμος ἐτελείωσεν, ἡ ἐκκένωσις δὲ τῆς Ριχμόνδης ἦτο ἐπόμενον. Ἐὰν δὲ ὀφείλεται τιμὴ τις εἰς στρατιωτικὸν ἄνδρα, ὡς συντελέσαντα εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ τιμὴ αὐτῆς ἀνήκει θεθαίως τῷ Ὀδυσσεῖ Σ. Γράντ. Ἐπεταὶ δὲ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀξίαν ὁ Σέρμαν, πλὴν δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν οὔτε διὰ τὸν πρῶτον οὔτε διὰ τὸν δεύτερον ὅτι εἰσὶν οἱ μεγαλότεροι στρατιῶται, οὐ· ἡ Ἀμερικὴ παρήγαγεν.

Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία μεταξὺ αὐτῶν ἀντιζηλία. Πρὸ πέντε ἔτων, ὅτε ὁ Γράντ προεβιβάσθη εἰς ἀντιστράτηγον, ὁ Σέρμαν ἔγραψε πρὸς αὐτὸν οὕτω πως, ὅπερ φαίνεται λίαν κατάλληλον ἤδη, ὅτε ἐγένετο πρόεδρος τῆς Ἀμερικῆς :

« Εἶται ἤδη ὁ νόμιμος διάδοχος τοῦ Οὐάσιγκτωνος καὶ κατέχει θέσιν ἀκροσφαλοῦς ὑπεροχῆς· ἀλλ' ἂν δευχθῇ συνεπῆς πρὸς ἐαυτὸν, ἀπλοῦς, τίμιος καὶ μετριοφρων, θὰ χαίρῃς διὰ θίου τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν φίλων σου καὶ τὴν λατρείαν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, διότι ἐξητφάλησες εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους των ἐδραίαν καὶ νόμιμον κυβέρνησιν. »

Ἐλπίζομεν καὶ πεποιθᾶμεν ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ καὶ πολιτικὴ διαχείρισις τοῦ Προέδρου Γράντ θέλει δικαιώσῃ τὰς εὐνοϊκὰς ταύτας προρρήσεις καὶ δὲν θὰ δώσῃ νέας ἀφορμὰς στρατιωτικῶν ἐπιδείξεων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ φεισθῇ καὶ ἡ φιλανθρωπία νὰ ἀποφύγῃ.

‘Ο Ἅγιος Μυρέων Κ. Κύριλλος.

Ἐν σελ. 384 ἐρρήθη ὅτι ὁ πανοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν ἀπήγγειλε λόγον κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ὁρφανοτροφείου τῆς ἐνταῦθα ὀρθοδόξου κοινότητος.

Μετ’ ἀγαλλιάσεως σήμερον ἀναγγέλλομεν ὅτι ὁ ἀληθῶς ἅγιος σεβασμοῦ Κληρικός οὗτος δὲν εἶνε πλέον Ἀρχιμανδρίτης, ἀλλὰ Ἐπίσκοπος τῆς ἐπὶ ἁγίου Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ διαλαμψάσης ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Μυρέων, χειροτονηθεὶς ὡς τοιοῦτος τὴν 15ην τοῦ μηνὸς τούτου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Μητροπολίτου, συμβοιθούντων πρὸς τοῦτο καὶ δύο ἄλλων Ἐπισκόπων, τῶν Θεοφιλεστάτων Ἀγίου Μοσχονησίων καὶ Ἀγίου Ἐρυθρῶν. Ἡ τελετὴ ὑπῆρξεν ἱεροπρεπεστάτη καὶ ἡ προσλαλιὰ τοῦ χειροτονηθέντος τὰ μάλιστα συγκινητικὴ.

Ἐπιφωνοῦντες ὅθεν ἀπὸ καρδίας τῇ Α. Θεοφιλίᾳ τὸ Καὶ εἰς ἀνώτερα! ἱκετεύομεν τὸν Μέγαν τοῦ οὐρανοῦ Ἀρχιερέα ὅπως τὸν νεοφώτιστον ἡμῶν Ἐπίσκοπον Κύριον Κύριλλον ἀναδείξῃ Δουλὸν Του ἀγαθὸν καὶ πιστόν, ποδηγετοῦντα τὸ ποίμνιον Αὐτοῦ εἰς νομὰς σωτηρίους.

Καπνός.

Ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐγενικεύθη τοσοῦτον καθ’ ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε πολλὰ τῶν κυβερνήσεων ἤρχισαν νὰ ἐξετάζωσι περὶ αὐτοῦ λίαν σπουδαίως. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ εἶνε ἐπιβλαπὴς ὄχι μόνον εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα.

Ἐν Ἀγγλίᾳ εὗρέθη μετὰ προσηκτικὴν παρατήρησιν ὅτι μέγας ἀριθμὸς παιδίων ὀλιγώτερον τῶν 15 ἐτῶν ἡλικίας, τὰ ὅποια συνείθιζον νὰ καπνίζωσιν, ἔπασχον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐκ διαφόρων παθῶν· οὕτω λόγου χάριν ἐκ τριάκοντα ὀκτὼ τοιούτων παιδίων, μεταξὺ ἐννέα καὶ δεκαπέντε ἐτῶν ἡλικίας, 27 ἔφερον τὰ ἴχνη τῆς

ἐπιβλαβούς ἐπιρροῆς του εἰς τὸ σῶμά των. Ἐκ τῶν 27 τοῦτων 22 ἔπασχον ἐκ διαταράξεως τῶν ὀργάνων τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ τῆς πέψεως, ὡς π. γ. παλμοὺς τῆς καρδίας, δυσπεψίαν κλπ. καὶ ἠσθάνοντο ἰσχυρὰν κλίσιν πρὸς τὰ πνευματώδη ποτά, ρακίον, ροῦμι κλπ. δώδεκα ἔπασχον ἀπὸ συνεχῆ αἱμορραγίαν τῆς ρινός, δέκα ἀπὸ διατάραξιν τοῦ ὕπνου, τέσσαρα ἔφερον πληγὰς εἰς τὴν βλενομεμβράναν τοῦ στόματος, κλπ. Ὅλα δὲ ταῦτα ἔπασχον ἀπὸ ἀτονίαν, ἐναντίον τῆς ὁποίας οὔτε τὰ τονωτικά ἱατρικά. οὔτε ἡ καλὴ τροφὴ ἰσχύσταν ἕως οὗ ἔπαυσαν τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ.

Ἐν Γαλλίᾳ εὐρέθη ὅτι ἡ ἐπιρροὴ τοῦ καπνοῦ εἰς τὸ πνεῦμα εἶνε καταστρεπτικὴ. Κατὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀκριβεῖς ἐρεῦνας καὶ παρατηρήσεις, ὁ ἀριθμὸς τῶν καπνίζόντων εὐφυῶν νέων εἰς τὰ γυμνάσια καὶ λοιπὰ ἐκπαιδευτικὰ κατεστήματα τῆς Γαλλίας εἶνε ἐλάττωτος πραχθαλλόμενος μὲ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων, οἵτινες δὲν καπνίζουσιν· ἔνεκα τούτου οὐδεὶς νέος ἀεκοτος εἰς τὸ καπνίζειν εἶνε ἡδὴ παραδεκτὸς εἰς τὰ δημόσια ἐκπαιδευτήρια, τὰ προωρισμένα νὰ προετοιμάζωσι νέους διὰ πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνώστων τοῦ Μέντορος ἔχουσι τὴν κακὴν καὶ ἐπιβλαβὴ ταύτην συνήθειαν· τοὺς τοιούτους συμβουλεύομεν νὰ παραιτήσωσιν ἔξιν, ἥτις εἶνε ἐπιβλαβὴς ὅχι μόνον εἰς τὴν υἰεῖαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πουργίον. Ἄς καθίστη καὶ ἑ ἀριθμῇ τὴν ἑκαστὸν ὁ ὁποῖος καπνίζει, πόσον ἐξοδεύει κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, μῆνα καὶ ἔτος, καὶ θὰ εὕρῃ, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ὑποτεθῇ, εἶνε εἰς τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἔτη τόσον μέγα, ὥστε νὰ καταστήσῃ τινὰ εὐκατάστατον.

«Μία πεντάρα τὴν ἡμέραν, δὲν εἶνε τίποτε,» ἀκούει τις κατ' ἐκίστην νὰ λέγωσι πρὸς δικαιοσύνην τῆς σπατάλης οἱ καπνίζοντες. Οὕτω σᾶς φαίνεται, καλοὶ φίλοι, διότι οὐδέποτε ἐλάβετε τὸν κόπον νὰ λογαριάσητε, τί σᾶς κοστίζει ἡ δηλητήριος αὐτὴ εὐχαρίστησις; ἐὰν λογαριάσητε, θὰ ἀπορήσητε καὶ σεῖς καὶ ἂν ἔχετε γινῶσιν, θὰ πύσσητε συνεισφέροντες εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πτωχείας σας.

Νανούρισμα.

Δόσε μου χῆνα τὰ φτερά νὰ στρώσω τοῦ παιδιοῦ μου
 Καὶ τῇ φτεροῦγας σου ἀητέ ν' ἀπλώσω τ' ἀγοριοῦ μου·
 Κ' ἔλ' ἀηδονάκι μου καὶ σὺ ἐστὶ κούνια νὰ καθήσης
 Μὲ τῇ γλυκιᾷ σου τῇ φωνῇ νὰ μοῦ τὸ νανουρίσης.
 Καὶ σὰν τὸ ὄῃς τὰ μάτια του πῶς θὲ νὰ μισοκλείσῃ,
 Τὸν ὕπνο τρέχα φώναξε νὰ μοῦ τὸ σεργιανίσῃ.
 Καὶ σὺ ποῦ ἔξερεις νὰ πετᾷς ἐτὰ γιασσουμιᾷ, ἐτὰ κρῖνα,
 Γιὰ δόσε του παραγγελιά, πουλάκι μου, κ' ἀρμήνισα
 Νὰ πάρῃ τὸ παιδάκι μου νὰ μοῦ τὸ περπατήσῃ,
 Μὲ τοῦ Μαγροῦ ταῖς μυρωδιαῖς νὰ τὸ καταστολίσῃ·
 Καὶ ὅσο δρόμο περπατεῖ, ἄλλο νὰ μὴν τοῦ κάνῃ,
 Παρὰ νὰ γλυκοτραγουδῇ καὶ νὰ τοῦ λέγῃ νάνι !
 Τὰ ρόδα νὰ ἔχῃ ὠμορφιά γιὰ νιότη του τὰ κρῖνα
 Παιχνίδι ἐτὰ χεράκια του τῇ δάφνῃ τῇ μερσίνα·
 Ἄς μοῦ τὸ πάῃ ἐτὰ νερά, ποῦ παίζουν τὰ ψαράκια,
 Ἄς μοῦ τὸ πάῃ ἐτὰ δενδριᾷ, ποῦ τραγουδοῦν πουλάκια.
 Καὶ ὅσο δρόμο περπατεῖ ἄλλο νὰ μὴν τοῦ κάνῃ
 Παρὰ νὰ γλυκοτραγουδῇ, νὰ λέγῃ νάνι ! νάνι !
 Καὶ σὰν τὸ δῇ καὶ κουρασθῇ, ν' ἀπλώσῃ τὰ φτερά του
 Καὶ νὰ τὸ φέρῃ γελαστὸ ὀπίσω ἐπὶ μαμά του·
 Γιατὶ πολὺ πεθύμησε λιγάκι νὰ τοῦ κάνῃ
 Μὰζὺ μὲ τὸ φιλάκι της κ' ἐκείνη νάνι ! νάνι !

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Φεβρουάριος. — 2. Ἡ θύελλα (ἀνεμοζάλη). — 3. Ἡ
 Ἑλληνικὴ Χριστιανή. — 4. Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλίᾳ τοῦ Λωτερ-
 βρούννου (σελ. 355, 374 καὶ 396.) — 5. Ὁ Ραφαῆλος (μετ'
 εἰκονογραφίας). — 6. Κορυδαλὸς (μετ' εἰκονογραφ.). — 7. Ὁρφα-
 νοτροφεῖον. — 8. Λύσις τοῦ 6ου αἰνίγματος. — 9. Αἰνίγμα 7ον.
 — 10. Τὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ. — 11. Τὸ σχολεῖον τῆς Ἰθικῆς. —
 12. Ἡρώα Διωρύς. — 13. Ὁ Ὀδυσσεὺς 2. Γράντ, πρόεδρος τῶν
 Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς μετ' εἰκονογρ.) — 14. Ὁ
 Ἅγιος Μυρέων Κ. Κύριλλος. — 15. Καπνός. — 16. Νανούρι-
 σμα. — 18. Περιεχόμενα.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1870.

||

ΤΕΥΧΟΣ Ζ'.

Ο μὴν Μάρτιος.

Ὅτι ὁ Ρωμύλος συνέταξε μηνολόγιον διὰ τὴν νεοσύστατον αὐτοῦ πόλιν, διέτρεσε τὸν ἐνιαυτὸν εἰς δέκα μῆνας καὶ ὠνόμασε τὸν πρῶτον μῆνα Μάρτιον πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θεοῦ τοῦ πολέμου Ἄρεως, ὁ ὁποῖος Λατινιστὶ ὀνομάζεται Mars, γεν. Martis. Ὁ Ὀβίδιος ὁμῶς λέγει, ὅτι τὰ ἔθνη τῆς Ἰταλίας εἶχον πρὸ

ΜΕΝΤΟΡΟΣ Τόμ. Α'. Τεύχος Ζ'.

27.

πολλοῦ καλέσει ἓνα τῶν μηνῶν με τοῦ αὐτοῦ θεοῦ τὸνομα· ἀλλ' ὅτι διέφεραν ὡς πρὸς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδαν εἰς αὐτόν· ἐπειδὴ κατὰ τινὰς μὲν ἦτον ὁ δεύτερος, κατ' ἄλλους δὲ ὁ τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἢ καὶ ὁ δέκατος μὴν τοῦ ἐνικυτοῦ. Ὁ διάδοχος τοῦ Ρωμύλου, Νουμᾶ Πομπήλιος, ἀναμνησάμενος τὸ μνηνολόγιον, ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ Ρωμυϊκὸν ἔτος τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, καὶ κατεβίβασε τὸν Μάρτιον ἐκ τοῦ πρώτου εἰς τὸν τρίτον βῆθμόν· διέμεινε δὲ εἰς τὴν στάσιν ταύτην, ἕως τοῦ ἡ Χριστιανικῆ ἐκκλησίας μετέδωκε τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάτρχ. Ἡ διάταξις αὕτη ἡλλοιώθη ἄλλιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1564 διὰ ψήφισματος τοῦ Καρόλου Θ', προστάσαντος ν' ἀρχίζῃ ὁ ἐνικυτός εἰς τὸ μέλλον τὴν 1ην Ἰανουαρίου. Τὸ παρᾶδειγμα τοῦτο ἡκολούθησαν οἱ Σκῶτοι τὸ 1599· ἀλλ' εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου ἐξηκολούθει νὰ ᾔνε πρώτη τοῦ χρόνου μέχρι τοῦ 1752.

Ἄν καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἀπέδωκαν εἰς τὸν μῆνα τοῦτον τοῦ φιλοπολέμου θεοῦ τὸνομα, ὡς προστάτις ὅμως αὐτοῦ κυριωτέρα ἐλογίζετο ἡ θεὰ τῆς σοφίας Ἀθηνᾶ. Πάντοτε συνίστατο ἀπὸ τριάκοντα μίαν ἡμέραν, διότι τόσας τὸν ἐχάρισεν ὁ Ρωμύλος, καὶ οὐδεὶς ἀναμορφωτῆς τοῦ μνηνολογίου ἀφῆρεσε ποτὲ καμμίαν. Διὰ γάμους ἐφαντάζοντο αὐτὸν οἱ Ρωμαῖοι ἀτυχή μῆνα.

Ἱερογλυφικῶς ἢ ζωγραφικῶς εἰκονίσθη πάντοτε ὁ Μάρτιος ὡς ἄνθρωπος μελαχροينوῦ καὶ ἀγρία ὄψεως, με περικεφαλαίαν ὠπλισμένος, παριστάνων οὐσιωδῶς τὸν ἐθνικὸν θεὸν Ἀρην. Δὲν φαίνεται ὅμως περὶ αὐτὸν κανὲν ἄλλο πολέμου παράσημον, ἐκτὸς τῆς περικεφαλαίας. Ἡ μία τοῦ χειρ κρατεῖ δεμάτιον ἀπὸ ἄνθη ἀμυγδαλέας καὶ ἀπὸ κλωνάρια διάφορα· ἐπιστηρίζεται δὲ εἰς σκαφεῖον, ἐνῶ καλὰ θιον πληρὴς σπόρων κρέμαται ἀπὸ τὸν αὐτὸν βραχιόναν. Ἡ ἄλλη δὲ χεὶρ κρατεῖ τὴν ἐγγίζει κρινὸν, πρὸς ὑποδήλωσιν τοῦ ἀστερισμοῦ Κριοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβαίνει ὁ ἥλιος τὴν 8—20ην ἡμέραν τοῦ μηνὸς τούτου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει ἡ ὥρα τῆς ἀνοιξεως. Ἀγγλος ποιητῆς παριστάνει τὸν Μάρτιον καθήμενον ἐπὶ κριοῦ, καὶ διασκορπίζοντα σπόρους ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Α΄.

ἦτοι

δοξασίαι αὐτοῦ περὶ χριστιανισμοῦ.

‘Ο μέγας Ναπολέων, ὅτε ἦτον ἐξόριστος εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην, ἐπέκθη καὶ ἐφιλοσόφησε περὶ πολλῶν πραγμάτων, καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ περὶ τοῦ θεμελιώσαντος αὐτὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰδοὺ δὲ αἱ περὶ αὐτοῦ σκέψεις του.

« Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διδάττει ἀνθρονικῶς ν’ πιστεύωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν του, χωρὶς νὰ διδῇ εἰς ἡμᾶς ἄλλον τινὰ λόγον εἰμὴ τὸ μέγα καὶ καταπληκτικὸν ρητὸν— Ἐ γ ὦ ε ἱ μ α ι ὁ Θεός.

Ἀναμφιβόλως διὰ νὰ παραδεχθῇ τις τὸ ρητὸν τοῦτο, ἐκ τοῦ ὁποίου πάντα τὰ ἄλλα πηγάζουσι, πρέπει νὰ ἔχῃ πίστιν. Ἀφοῦδὲ ἅπαξ ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ γίνῃ παραδεκτὴ, ἡ εὐαγγελικὴ διδασκαλία παρουσιάζεται μὲ τὴν ἀκρίθειαν, ὥστε πᾶς καὶ τὴν ἐννοεῖ καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα αὐτῆς.

» Ὁ Χριστιανισμός, ἀνώτερος πάσης φιλοσοφίας καὶ πάσης θρησκείας, λέγει μεθ’ ἀπλοϊκότητος « Οὐδεὶς πώποτε εἶδε τὸν Θεὸν εἰμὴ μόνον ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί· ἡ δὲ φανέρωσις του εἶνε μυστήριον, τὸ ὁποῖον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ. Ἀλλ’ ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐλάλησε, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν. »

» Τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκει ἀρετάς, αἵτινες ἐπενεργοῦσι δραστηρίως ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ θείγουσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Μελετῶν τις αὐτὸ αἰσθάνεται ὅ,τι αἰσθάνεται ὁ θεωρῶν μὲ ἔκστασιν τὸν οὐρανόν. Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶνε ἀπλῶς βιβλίον, ἀλλ’ ἀλήθεια ζῶσα, ἐνεργοῦσα μετὰ δυνάμεως, ἥτις καταβάλλει πᾶν πρόσκομμα ἐγειρόμενον κατὰ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτοῦ. Πολλάκις ἀνέγνωσα τὸ ἔξοχον τοῦτο βιβλίον καὶ πάντοτε ἠσθάνθην τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον.

» Ὁ Χριστὸς διδάσκει σαφῶς, καὶ ἐκφέρει τὴν διδασκαλίαν του μὲ τὴν βεβαιότητα καὶ ἀπλοϊκότητα, ὥστε συγκινεῖ καὶ τὸν ἀπαιδευτὸν καὶ τὸν πεπαιδευμένον.

» Εἰς οὐδὲν ἄλλο βιβλίον εὐρίσκεται τοιαύτη σειρά ὡραίων ἰδεῶν καὶ ἠθικῶν ἀποφθεγμάτων, τὰ ὁποῖα θαδίζουσι κατὰ γραμμὴν,

ως αἱ οὐράναι στρατιαί, καὶ ἐμποιοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὸ αὐτὸ αἰσθημα, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται τις, εἰς ὥραν ὁρινὴν ἐσπέραν θεωρῶν τὸ ἀπέραντον χάος τοῦ περιλάμποντος οὐρανοῦ μετ' ὅλης τῆς δόξης τῶν ἀστρῶν.

» Οὐδέποτε ἡ καρδία ἡμῶν τρέχει κίνδυνον ἀποπλανήσεως, ὅταν ἔχωμεν τὸ Εὐαγγέλιον ἀνὰ χεῖρας· ἐξ αὐτοῦ διδασκόμεθα, ὅτι ὁ ἴδιος Θεὸς γίνεται φίλος, πατὴρ καὶ ἀληθὴς Θεὸς ἐκείνων, οἵτινες πιστεύουσιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μήτηρ δὲν ἔχει περικοπέραν φροντίδα ὑπὲρ τοῦ γαλακτοτροφουμένου αὐτῆς νηπίου. Ἡ ψυχὴ, ἅμα γευθῇ τὴν καλλονὴν τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἀνήκει πλέον εἰς ἑαυτήν. Ὁ Θεὸς τὴν κατακυριεύει καὶ αὐτὸς ὁδηγεῖ τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῆς.

» Ὅποια ἀποδείξις τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ! Ἡ δὲ τοιαύτη κατακυριεύσις δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ εἰς τὴν βαλτίωσιν τοῦ πνεύματος μας, εἰς τὴν καθαριώτητα τῆς συνειδήσεως καὶ εἰς τὸν ἀγασμὸν τῆς ψυχῆς.

» Ἐν συντόμῳ διεκχυρίζομαι ὅτι θά ῃτο ἀδύνατον νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὑπάρχει ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς Θεός, ἂν ἡ δύνατο ἀπλοῦς τις ἄνθρωπος νὰ κατανοήσῃ καὶ πραγματοποιήσῃ ἐπιτυχῶς τὸ γιγαντιαῖον σχέδιον τοῦ νὰ ἀρπάξῃ καὶ ἀποδώσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν ὑπερτάτην λατρίαν τοῦ Θεοῦ, σφτεριζόμενος τὸ ὄνομα Αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ μόνος, ὅστις ἐτόλμησε τοῦτο ἀνακηρύξας ἑαυτὸν μετὰ θάρρους Θεὸν διὰ τοῦ ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει οὐδένα ἄλλον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τόσον φανερὰ ἐκήρυξεν ἑαυτὸν Θεόν. Ἡ μυθολογία δὲν λέγει οὐδαμοῦ, ὅτι ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι Θεοὶ ἀπεθέωσαν αὐτοὶ ἑαυτούς. Ἄλλ' οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ἀπεθέωσαν αὐτούς. Ἀληθῶς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἄνθρωπος ὢν ἐτόλμησε νὰ καλέσῃ ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Διὸς, πλὴν ἔπασα ἡ Ἑλλὰς ἐμυκτήρισε τὴν ἀλαζονείαν του ταύτην· ὁμοίως καὶ ἡ ἀποθέωσις τῶν Ρωμαίων αυτοκρατόρων δὲν ὑπῆρξε γεγονὸς σπουδαῖον παρὰ τοῖς Ρωμαίοις. Ὁ Μωάμεθ καὶ ὁ Κομφούκιος ἀπλῶς ἐκήρυξαν ἑαυτούς μεσίτας τοῦ Θεοῦ.

» Πῶς λοιπὸν εἰς Ἰουδαίους, τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορικὴ ὑπαρξις εἶνε βεβηχιοτάτη ἢ ὅλων τῶν ἄλλων συγχρόνων του, αὐτὸς μόνος, υἱὸς

τέκνονος, παρουσιάζεται εἰς τὸν κόσμον ὡς Θεός, ὡς τὸ ἐξοχώτατον πάντων Ὁν καὶ ὡς πλάστης τοῦ παντός ; Πῶς εἰς πτωχός καὶ ἄστημος Ἰουδαῖος ἐπιτύρει εἰς ἐκυτὸν πᾶσαν λατρίαν καὶ ἰδίαις αὐτοῦ χειρὶ ἄνεγειρε τὴν θρησκείαν του οὐχὶ ἐκ λίθων, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων ; Ἐκθαυδόνουσιν ἡμᾶς τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὁμῶς ἰδοὺ κατακτητῆς, ὅστις ἐνόησε καὶ συστωματόνει ἐν ἐκτυφῷ ὅχι ἐν ἔθνος, ἀλλ' ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅποιον θαῦμα !

• Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ δι' ἐκυτὸν τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ λύτῳ καὶ τὸ κατορθώνει παρ' ἐκυτῷ, ἐνφ' ὃ φιλότοφος ματαίως ζητεῖ πολλάκις ταύτην παρὰ φίλου, ὃ πατὴρ παρὰ τῶν τέκνων του, ὃ ἀνὴρ παρὰ τῆς γυναίκῃς του καὶ ὃ ἀδελφὸς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ Ἰησοῦς κατ' ὥρθωσεν ὅ,τι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Καῖσαρ, ὁ Ἀννίβας, ὁ Δουδοβίκος ἸΔ'. μετ' ὅλην τὴν εὐρυτείαν αὐτῶν δὲν κατ' ὥρθωσαν. Οὗτοι κατέκτησαν ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ δὲν κατ' ὥρθωσαν νὰ ἔχωσιν οὐδὲ ἓνα φίλον. Εἴμιαι ἱσως ὁ μόνος σήμερον ὅστις ἀγαπῶ τὸν Ἀννίβαν, τὸν Καῖσαρα, τὸν Ἀλέξανδρον . . . . Ὁ μέγας Δουδοβίκος ἸΔ', ὅστις τόσο ἐδίξαστε τὴν Γαλλίαν, δὲν ἀπέκτησαν οὔτε ἓνα φίλον εἰς ὅλον τὸ κράτος του, οὐδὲ κἄν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκὸγένειαν. Τῇ ἀληθείᾳ ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα ἡμῶν. Ἀλλὰ διατί; διότι ὑπακούομεν εἰς φυσικὴν τινα ἀνάγκην ἐμφωλευούσαν ἐντὸς ἡμῶν καθῶς καὶ ἐντὸς τῶν λοιπῶν ζῶων, ἥτις ὑποχρεώνει ἡμᾶς νὰ ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα μας καὶ νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ζωὴν των· καὶ ὁμῶς πόσα τέκνα μένουσι ἀναίσθητα εἰς τὰ θωπεύματά μας καὶ εἰς τὰς συνεχεῖς ὑπὲρ αὐτῶν φροντίδας ἡμῶν; πόσα τέκνα ἀγνώμονα καὶ ἀχάριστα ! Σὺ, στρατηγὲ Βερτράνδε, ἀγαπᾷς τόπον τὰ τέκνα σου· καὶ ὁμῶς εἶσαι βίβλικος, ἂν ἐξίστου θὰ ἀνταγαπηθῇς; Αἱ συνεχεῖς καὶ ἀδύναστοι πρὸς αὐτὰ ἀγαθοεργίαι σου δὲν εἶνε ἱκαναὶ νὰ τοῖς ἐμπνεύσωσι τοιαύτην ἀγάπην, ὅποια ἡ τῶν Χριστιανῶν πρὸς τὸν Χριστόν ! Μετὰ τὸν θάνατόν σου τὰ τέκνα σου θὰ σὲ ἐνθυμῶνται βίβλικα, ὅταν κατασπαταλῶσι τὴν περιουσίαν σου· ἀλλ' οἱ ἐγγονοί σου θὰ ἀμφιβάλλωσι καὶ ἂν ὑπῆρξες ποτὲ ζῶν.,. Καὶ ὁμῶς σὺ εἶσαι ὁ στρατηγὸς Βερτράνδος

Καί ὁμως ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκόμεθα, δὲν σοὶ ἔμειναν ἄλλη παρηγορία εἰμὴ ἡ οἰκογένειά σου.

» Ὁ Χριστὸς ὠμίλησε πρὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἐν τοσούτῳ αἰγενεαὶ τῶν ὁπαδῶν του, διεδεχόμεναι ἀλλήλας, συνδέονται μετ' Αὐτοῦ μὲ δεσμὰ στενότερα τῶν τοῦ αἵματος, μὲ ἀγίαν τινὰ ἑνωσιν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος δὲν δύνανται νὰ καταβάλῃ. Αὐτὸς ἀνάπτει εἰς τὰς καρδίας τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης, τὸ ὁποῖον ἀποτεφρόνει πᾶσαν ὑπερηλατίαν, πάντα ἐγωϊσμόν ! Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς θελήσεώς του πῶς νὰ μὴ γνωρίσῃ τις τὸν Λόγον, τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου;

» Οἱ θεμελιωταὶ τῶν θρησκειῶν δὲν ἔλαβον ποτὲ οὔτε ἅν τὴν ἰδέαν τῆς μυστηριώδους ταύτης λέξεως, ἥτις εἶνε ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ τὸ ὠραῖον ὄνομα τῆς πρὸς τὸν π λ η σ ί ο ν ἀ γ ά π ης. Ὡστε λοιπὸν τὸ μεγαλείτερον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ ἀναντιρρήτως εἶνε ἡ βασιλεία τῆς ἀγάπης. Αὐτὸς μόνος, θυσιάσας τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν του, κατώρθωσε νὰ ἀνυψώσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ ἀοράτου Θεοῦ. Αὐτὸς μόνος ἐν τῇ θυσίᾳ ταύτῃ ἐδημιούργησε δεσμόν μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς.

» Πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν εἰλικρινῶς αἰσθάνονται τὴν ἀξιοθαύμαστον ταύτην ἀγάπην, ἀγάπην ὑπεράνθρωπον, ἀγάπην θεῖαν· φαινόμενον ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ ἀντίληψιν, ἱερὸν πῦρ μετακομισθὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τοῦ νέου τοῦτου Προμηθέως, τοῦ ὁποίου ὁ χρόνος, ὁ μέγας οὗτος πανδομάτωρ καὶ ἐκμηδενιστὴς δὲν ἐδυνήθη οὔτε νὰ φείρῃ, οὔτε νὰ περιστείλῃ τὴν διάρκειαν. Ἰδοὺ ὅ,τι ἐγὼ ὁ Νηπολέων θαυμάζω ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Ἰδοὺ ὅ,τι ἀποδεικνύει εἰς ἐμὲ σαφέστατα τὴν ἀπόλυτον θεότητα τοῦ Χριστοῦ !

» Ἐγὼ συνέπαθον μὲ τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα ἀπέθνησκον ὑπὲρ ἐμοῦ. Θεωρῶ ὁμως βλαστημίαν τὸ νὰ συγκρίνω τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν στρατιωτῶν μου μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην. Ἀπῆρτεῖτο νὰ ἔμῃ ὁ ἴδιος παρὼν, ὥστε μὲ τὸν ἡλεκτρισμὸν τοῦ βλέμματός μου καὶ μὲ τὴν φωνήν μου νὰ ἀνάπτω τὸ πῦρ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν. . . . Βεβαιότατος κατέχω τὸ μυστήριον τῆς μαγικῆς ταύτης δυνάμεως, ἥτις κατακυριεύει τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ δὲν δύ-

ναμαι νὰ τὸ μεταδώσω εἰς ἄλλον· οὐδεὶς τῶν στρατηγῶν μου ἔλαβεν αὐτὸ ἐξ ἐμοῦ· δὲν ἔχω τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ δικαιώσω τὴν ἀγάπην μου εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ ἐκτελέσω τεράστια ἄνευ τῆς βοήθειας ὑλικῶν μέσων καὶ τῆς τύχης.

»Τώρα, ὅπου κατὰκειμαι ἐντῇ Ἀγίᾳ Ἑλένῃ, τώρα ὅπου εἰμαιμόνος καὶ προσηλωμένος ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου, τίς ὑπὲρ ἐμοῦ μάχεται καὶ κατακτᾷ αὐτοκρατορίας; Ποῦ εἶνε οἱ ἀνιικοί μου; Τίς μὲ ἐνθυμίζεται; Τίς φροντίζει περὶ ἐμοῦ ἐν Εὐρώπῃ; Τίς ἔμεινεν εἰς ἐμὲ πιστός; ποῦ εἶνε οἱ φίλοι μου; Δὲν βλέπω παρὰ ἑσᾶς τοὺς δύο ἢ τρεῖς, τοὺς ὁποίους ἡ ἐμπιστοσύνη σας θὰ ἀπαθανάτισκ'· σεῖς συμμετέχετε τῶν δεινῶν μου, σεῖς μὲ παρηγορεῖτε εἰς τὴν ἐξορίαν μου. Ναι, ἡ ὑπαρξὶς μας ἔλαμψε μὲ ὅλην τὴν λαμπρότητα αὐτῆς εἰς τὸ διάδημα καὶ εἰς τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν· ἀλλ' ἤδη ἐπῆλθεν ἡ δυστυχία, καὶ ἡ λαίλαψ τῶν συμφορῶν συμπαρέσυρε καὶ τὸ τελευταῖον ἔρμα (σταβούρν). Ὁ χρυσὸς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηρανίσθη, καὶ δὲν εἴμεθα πλέον, Βιοτράνδε, παρὰ μύλυδος καὶ μετ' οὐ πολὺ θὰ γίνωμεν καὶ σποδός.

»Τοιαύτη εἶνε ἡ εἰμαρμένη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν! Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Καίσαρος, ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἔπειτα λησμονούμεθα! Τὸ ὄνομα ἐνὸς κατακτητοῦ ἢ αὐτοκράτορος ἀποβαίνει ἐφεξῆς θέμα σχολαστικόν! Τὰ κατορθώματά μας ὑποπίπτουν εἰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις ἐνὸς παιδαγωγοῦ, ὁ ὁποῖος περιοδικῶς ὅτε μὲν ἐκθειάζει, ὅτε δὲ ὑβρίζει ἡμᾶς.

»Μόλις ἀπέθανε Λουδοβίκος ὁ ΙΔ', καὶ ἐγκατελείφθη μόνος, μονώτατος ἐν τῇ κοιτῶνι τοῦ ὑπὸ τῶν ἰδίων τοῦ αὐλικῶν καὶ ἱσῶς ἀντικείμενον γέλωτος, διότι δὲν ἦτο πλέον κυριάρχης τῶν, Ἦτο πτώμα, φέρετρον, τάφος.

»Ἐτι μικρόν, — καὶ αὐτὸ τοῦτο θὰ συμβῇ καὶ εἰς ἐμὲ αὐτόν.... Δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας ἀποθνήσκω πρόωρος, τὸ δὲ σῶμά μου ληπτόμενον εἰς χῶμα θὰ γίνῃ σκωληκῶν βρῶμα καὶ δυσωδία. Ἰδοὺ ὁ μετὰ μικρόν προορισμὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος.... Ὅποιον χάσμα μεταξὺ τῆς μεγίστης μηδαμινότητός μου καὶ τῆς αἰωνίου βλαπείας τοῦ Χριστοῦ κηρυττομένου, ἀνακηρυττομένου, ἐγκωμιαζομένου, ἀγαπώμενου, λατρευομένου κα

ζῶντος εἰς ἅπασαν τὴν ὑψήλιον. Εἶνε τοῦτο θάνατος; Δὲν εἶνε μᾶλλον ἀθανασία; Οὗτος εἶνε ὁ ἀθάνατος θάνατος τοῦ Χριστοῦ, οὗτος ὁ τοῦ Θεοῦ,....

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐσιώπησε, καὶ ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς Βερτράνδος ἐπίσης ἐσιώπη, «Δὲν ἐννοεῖς, ἐπανέλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε Θεός, Αἶ καλῶς! συγχώρησόν με, διότι ἡ-πατήτην ὀνομάσας σε στρατηγόν μου.»

Τραγικὴ σκηνὴ ἐντὸς νοσοκομείου.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ 1870 παρουσιάσθη γυνὴ ἄρκετὰ εὐεδῆς καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον τροφὸς ἢ ὑπηρετρία πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλεως Σ. τῆς Β. Ἀμερικῆς φέρουσα ἐν μὲν τῇ γαστρὶ προῖν ἀνόμου ἔρωτος, ἐν δὲ τῇ χειρὶ γραμμάτιον ἐμπερι-λαμβάνον τὰ ἐξῆς:

Κύριε . . . .

«κρατήσατε τὴν ἐπιφέρουσαν ἥτις μετ' οὐ πολὺ καθίσταται μὴ-τηρ τέκνου, οὔτινος ὁ ἄγνωστος πατὴρ ἐλπίζεται ν' ἀνακαλυφθῇ ἐν-τὸς ὀλίγου· περιορίσθητι εἰς ταῦτα μέχρι νεωτέρας διαταγῆς . . .

Τὸ Νοσοκομεῖον τῆς πόλεως ἐκείνης, ὧς φαίνεται, ἦτο καὶ σω-φρονιστήριον καὶ ὀρφανοτροφεῖον, πολυανθρωπικὸν τέλος· κατὰστη-μα . . . καὶ πρὸς τὸν διευθυντὴν τούτου ὁ ἰδιώτης γράφων διέ-ταττε! Ὡς ἦτο λοιπὸν ἐπίσημόν τι πρόσωπον ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν φρασεολογίαν πρόσωπον ὑψηλῆς περιωπῆς· ἦτο ἀληθής· πρόσωπον ἀπολαῦσον ὄλων τῶν ὑποκλίσεων καὶ τῶν θυμιαμάτων τῆς κολακείας ἅτινα προσφέρονται συνήθως εἰς ὄντινα δῆποτε πλούσιον.

Ἐν τούτοις ὁ Κ. Διευθυντὴς καὶ τοι πενηντοντούτης καὶ ἱεροκρέ-νος δὲν ἤδυνήθη νὰ μὴν θαυμάσῃ τὸ στιλπνὸν τῆς ἐπιδερμίδος, τὸ ροδοχρᾶς τῶν πρειῶν καὶ τὸ καθόλου εὐτραφές τοῦ σώματος τῆς ἀμαρτηστάτης γυναικός-

Ἰδοὺ τίνα τρόπον ὁ πολὺπειρος Σατάν, ὁ πανοῦργος ἐφευρέτης μέσων ἀμαρτίας ἤρχιζε πειράζων τὸν σεβάσμιον Διευθυντὴν. Ἀπο-πύσαι λοιπὸν εἰς τὸν κόλπον του ὠδήγησε τὴν νεαρὰν γυναῖκα εἰς

σκοτεινὸν δωματίον, ἐνθα ὤφρειλε νὰ ἴδῃ τὸ φῶς πλάσμα ἁθῶν καὶ ἄκακον, πλάσμα ἐν τούτοις, ὅπερ ὁ κόσμος ἐμελλε νὰ περιπρονήσῃ καὶ ἡ τύχη νὰ κηρύξῃ ὑπὸ τὴν δυσμένειάν της.

Παρῆλθο· ὀλίγαι ἡμέραι καὶ ἡ περιοριθεῖσα θῦνὴ ἤρχισε δυσανασχετοῦσα ἐν τῇ φυλακῇ της καὶ ζητοῦσα τὴν ἐλευθερίαν της. . .

Τότε προΐαν τινὰ παρουσιάσθησαν δύο εὐγενεῖς κύριοι· εὐγενεῖς καὶ κατὰ τὴν συμπεριφορὰν καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν, τοὺς ὁποίους ἠκολούθει νεανίας μόλις εἰκοσαετής, ἁ γ ε ν ῆ ς χ υ δ α ῖ ο ς, ἄ ν θ ρ ω π ο ς μ η δ α μ η ν ὅ ς κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἀνθρώπων τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς, διότι ἔφερε λιτὴν ἐξ ἐγχωρίου ὑφάσματος ἐνδυμασίαν καὶ διότι ἀδαῆς τῶν εὐγενῶν τρόπων τοῦ χαιρετᾶν καὶ παρουσιᾶζεσθαι ἡρσυχὰ ἐξ αἰδοῦς ταπεινῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἐτίωπα, διότι τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἤξευρε οὔτε ποῦ οὔτε διατὶ τὸν ὠδήγουν ἐκεῖ.

Οἱ δύο εὐγενεῖς κύριοι ἦσαν πατὴρ καὶ υἱὸς ὅμοιοι ὡς εἶ· καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος κατὰ δύο διαφόρους ἡλικίας. Ἐκ τούτων ὁ νεώτερος πλησιάζας τὸν διευθυντὴν ἐψιθύρησεν εἰς τὸ οὖς του.

— 'Ο γαμβρός . . . ἀλλὰ προσοχή, διότι ἀρνεῖται καὶ πρέπει νὰ τὸν κάμωμεν νὰ τὸ ὁμολογήσῃ . . .

'Ο πατὴρ 'Ιωακείμ ἔρριψε θλέμμα διαπεραστικὸν ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου καὶ προσλαβὼν ἥθος πρᾶον καὶ γλυκύ·

— Λοιπὸν, τέκνον μου, εἶπε, μὴ θελήσης ποτὲ νὰ πάρῃς 'ς τὸν λαίμῳ σου μίαν ὀρφανὴν· ἡ νέα εἶνε καὶ καλὴ καὶ εὐμορρη, ἀφοῦ μέλιστα θὰ σὲ παρασταθοῦν καὶ οἱ κύριοί σου . . . ἔλα παιδί μου 'βλογίτου την . . .

— 'Ο νεανίας ἠνέφξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὡς ἄνθρωπος ἀνακύψας ἐκ ληθάργου καὶ περιέφερε τὸ ἐκπληκτὸν θλέμμα του ἀπὸ τοῦ διευθυντοῦ εἰς τοὺς κυρίους του ὡσεὶ ἐπικαλούμενος αὐτοὺς διὰ τὴν ἀθωότητά του.

— Ναι! ἀπήντησαν οὗτοι ὁμοφώνως, μὴ τὸ ἀρνηῖσαι ἀνωφελῶς· τὸ τέκνον τῆς Μαρίας εἶνε ἰδικόν σου. Λοιπὸν νυμφεύσου τὴν Μαρίαν· ἡμεῖς θὰ σὲ ἀποκαταστήσωμεν.

— 'Ο νεανίας ἀπέμεινε κεραυνόπληκτος· τὸ τέκνον τῆς Μαρίας ἰδικόν μου; νὰ νυμφευθῶ τὴν Μαρίαν; ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς καὶ

ἡ ὄψις του ἡλλοιώθη, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔτρεμον ἐξ αἰδοῦς καὶ τα-
ραχῆς καὶ συγκινήσεως.

— Ἀχρεῖε ! ἔκραξεν ὁ νεώτερος τῶν κυρίων του, τύπτων αὐ-
τόν κατὰ πρόσωπον διὰ τῆς λιγυρᾶς καὶ κομψῆς μαστιγῆς του,
μὴ τὸ ἀρῆσαι εἰς μάτην ! ζῶν ! δὲν ἀρκεῖσαι οὐ συγχωρῶ τὸ
ἀμάρτημά σου, ὅπερ ἐτόλμῃσας νὰ διαπράξῃς ἐν τῇ οἰκίᾳ μου· δὲν
εὐχαριστεῖσαι εἰς τὰς φιλανθρώπους προτάσεις μου, δι' ὧν θέλω
νὰ ἐξοικονομήσω τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐπιμένεις, ἀλλ' ἀρνεῖσαι ! καὶ ἡ
φοβερὰ μᾶστιξ ἀποτελείωσε τὰς εὐγενεῖς προτάσεις του ἐπὶ τὸ
φιλανθρωπικώτερον.

Ὁ πτωχὸς νεανίας ἐγονυπέτησε καὶ, κυριοὶ μου, κύριοι ἀνε-
κραύγασε, ὀρκίζομαι εἰς τὸν Χριστόν, εἰς τὴν Παναγίαν, εἶμαι
ἀθῶος ἀθῶος. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἀκόμη γυναῖκα . . . καὶ τὰ
δάκρυά του ἔτρεχον ἄφθονα, δάκρυα φλογερὰ καὶ εἰλικρινῇ, ἅτινα
οὐδέποτε ὑγραίνουσι τοὺς κανθούς τῶν Μεγάλων.

Ἡ ὀργὴ τοῦ κυρίου του ὑπερῆυξε· ἡτοιμάσθη δὲ νὰ θέσῃ
ἐκ νέου εἰς ἐνέργειαν τὴν μᾶστιγα αὐτοῦ, ὅτε ἡ χεὶρ τοῦ πατρὸς
τοῦ τὸν ἐμπόδισε.

Δὲν ἤξεύρεις υἱέ μου, ἐπρόφερον ὁ γέρον μετὰ τόνου τρυφερω-
τάτης φιλοστοργίας, δὲν ἤξεύρεις ὅτι αὐτὰ τὰ τε τράποδα
σκληρύνονται περισσότερο δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου; ἄφες τον, καὶ ἃς
τὸν φυλακίσωμεν ἐδῶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον· πιστεῦω νὰ μεταμελη-
θῇ, νὰ σκεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ μετὰ τὴν ἡσυχίαν του.

Τὴν γνώμην ταύτην συνεμερίσθη καὶ ὁ Διευθυντής.

Περιωρίσθη λοιπὸν ὁ νεανίας ἐντὸς τοῦ νοσοκομείου μέχρις οὗ
σκεφθεὶς καλλίτερον παραδεχθῇ εἰς νόμιμον συμβίαν του τὴν γυ-
ναῖκα ἐκείνην.

Ἐν τούτοις αἱ ἡμέραι παρήρχοντο, καὶ ὁ νεανίας δὲν ἐφαίνετο
προτιθέμενος ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ ἀμάρτημά του· ἐπεριπάτει δὲ σύν-
νους καὶ μελαγχολικὸς κατὰ τὸ μῆκος καὶ πλάτος τοῦ περιβόλου
τοῦ νοσοκομείου, καὶ ὅταν ὁσεβάσμιος διευθυντὴς τὸν ἠρώτα πε-
ρὶ τῆς ἀποράσεώς του ἐπανελάμβανε τὴν προτέραν ἀρνησίαν του
μετὰ περιστοχασμοῦ ἐπιμονῆς καὶ σταθερότητος. Ὁμόνος, πρὸς ὃν
εἶχε συλλάβει συμπάθειάν τινα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἦτο ὁ
ὁμηλὴς του βοήθης τοῦ φαρμακοποιοῦ· τούτον οὐ πολλὰκις ἐβοήθει :

εἰς τὰς σκευασίας του, ἐρωτῶν μετὰ τόνου ἐνδιαφέροντος περὶ δ-
λων τῶν φαρμάκων ἀπὸ τοῦ καλομελάνου μέχρι τῆς στρυχνίνης,
ὥστε ὁ βοηθὸς τὸν ἠρώτησε : — μήπως, φίλε μου, ἔχεις σκοπὸν
νὰ γίνῃς φαρμακοποιὸς; — ὄχι, ἀπήντησεν ὁ νεανίας, ἀλλ' ἰατρός.

Καὶ πραγματικῶς ὁ βοηθὸς τοῦ φαρμακοποιοῦ ἤρχισε σχεδὸν
νὰ πιστεῦν τὴν τοιαύτην πρόθεσιν τοῦ φίλου του, διότι πολ-
λόκις κατέλαβε αὐτὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ περιεργαζόμενον τὰ δοχεῖα
τῶν φαρμάκων καὶ δὲν ἔπαυε νὰ κτειρωνεύεται τὴν ἀπλοϊκότητά του.

Ἡμέραν τινα ἐπρόφθασε αὐτὸν κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας δοχεῖ-
ον στρυχνίνης. — Α! φίλε μου, ἀνέκραξεν ἔμπορος ὁ βοηθός, προ-
σχέ μήπως δὲν προσφάσῃς νὰ λάβῃς τὸ δίπλωμά σου; γνωρίζεις
τί κρατεῖς αὐτοῦ; τὸν θάνατον! τὸν θάνατον!

Ἐν τούτοις ὁ νεανίας εἶχεν ὑποκλέψει ἐκ τοῦ δοχείου ἐκείνου
πνοὴν τινα θανάτου. . . Ζητήσας δὲ τὰ πρὸς γραφὴν ἀπεσύρθη εἰς
τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ κώδων τοῦ νοσοκομείου ἐκάλει περὶ τὴν μεσημβρίαν τοὺς τρο-
φίμους του· προσήλθον αἱ τάξεις ὅλαι· οἱ ἐπιστάται, οἱ νοσοκόμοι,
οἱ ἀναρρώσταντες, οἱ ἄπτεροι, αἱ παραστρατισμέναι γυναῖκες κατὰ
τὴν εὐρυὰ ἔκφρασιν τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὁ νεανίας ἐκεῖνος δὲν ἐφάνη.

Ὁ βοηθὸς τοῦ φαρμακοποιοῦ ἔτρεξε πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ
φίλου του καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐπανελημμένως, ἀλλ' οὐδενὸς ἀπο-
κρινομένου, ἠνέφξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε.

Ὁ σύντροφος αὐτοῦ ἔκειτο χαμαὶ ἐπὶ τῆς ψάθης του παραμορ-
φωμένος ὡς ὁ θάνατος, ψυχρὸς ὡς ἡ πέτρα τοῦ τάφου, μὲ ὀλίγον
ἀφροσέλων, ἐπὶ τῶν χειλέων δίκην ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς. . .

πλησίον αὐτοῦ παρετήρησε τεμάχιον χάρτου, τὸ ἔλαβε καὶ ἀνέγνωσε
— « Ἐὰν πιστεύετε τὰ χεῖλη, τὰ ὅποια τώρα κιτρινίζει ἡ πνοὴ τοῦ
θανάτου, εἶμαι ἀθῶος, ἐντελῶς ἀθῶος. καὶ ἂς ὕψωνται οἱ αἵτιοι. . .
ὡς τοὺς ἰδρωτὰς τῆς ἐργασίας μου ἀπέκτετσα περιουσίαν 50 ταλλή-
ρων, τὴν ὅποیان ἀφιερῶ εἰς τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο κατὰστημα. »

Ὁ βοηθὸς λυπηθεὶς, ὅσον δύναται νὰ λυπηθῇ εἰς φαρμακοποιὸς
ἢ ἰατρός· εἰδοποίησε τὸν Διευθυντὴν τοῦ Νοσοκομείου, ὅστις ἐπροσ-
κάλεσε τοὺς δύο κυρίους τοῦ δηλητηριασθέντος.

Ἐντὸς ὀλίγου οἱ δύο ἐκεῖνοι εὐγενεῖς συνεσκέπτοντο μετ' αὐ-

τοῦ παρὰ τὸ πτώμα τοῦ ἀτυχοῦς νεκρίου... αἶφνης ἡ θύρα ἀνοίγει μετὰ πατάγου, εἰσὶν ἄνθρωποι λυσίκομοι καὶ ἕγγυος γυνὴ καὶ μετὰ θρηνησάντων ἀνακραίνει.

— Ὅχι! ὅχι! δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ πατήρ τοῦ τέκνου μου, ἀλλὰ μὲ ἐπεισαν νὰ εἶπω οὕτω, ὑποσχόμενοι νὰ μὲ ὑπανδρεύσωσι μετ' αὐτοῦ.. Ἰδοὺ ὁ πατήρ τοῦ τέκνου μου, ἰδοὺ. . . καὶ δεκτυλοδεικτούσα τὸν πρεσβύτερον τῶν δύο κυρίων, τὸν πεντηκοντούτην τὸν πατέρα καὶ πολὺν πρεσβύτερον, ἔπασσε λειποθυμοῦσα παρὰ τὸ πτώμα. . .

Ἐν τῇ γυναικὶ ἐκείνῃ τῆς τάξεως τοῦ λαοῦ ἐπαλλεν εἰσέτι ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ. . . καὶ ἡ καρδία ἐκείνη προτεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τοῦ ἀκαμμήτου συνειδότος,

Ἐνταῦθα δὲν ὑπῆρχεν ἐν ἐγκληματι ἐν τῇ ζοφερᾷ σαφῇ τοῦ δωματίου ἐκείνου, ἐνθα ἡ ἀθώοτης ἔκειτο περιτυλιγμένη σάβανᾳ μαρτυρίου, σύμπλεγμα ὄψεων δυσειδῶν ἀνύψωτε τὰς κεφαλὰς του καὶ διέγραψε ἐλιγμούς ἀπαισίους...

Οἱμοὶ! ἡ ἀθώοτης λοιπὸν προώριζεται νὰ πάσχη πάντοτε καὶ νὰ θυσιάσῃται εἰς τὸν θωμὸν τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς διαφθορᾶς τῶν ἰσχυρῶν;

Ἄλλ' ἀκούω φωνὴν φθίνουσιν μακρόθεν, φωνὴν εἰσέτι ἀσθενῇ ἀλλ' ἀδικαίως προχωροῦσαν, αὖξουσιν, ἐνδυναμουμένην· εἶνε φωνὴ ἐκδικήσεων, ἥτις ἐργάζεται ἵνα τιμωρήσῃ τὰ ἐγκλήματα πολλῶν ὁμοῦ γενεῶν, φωνὴ ἥτις θὰ καθιδρύσῃ τὴν ἰσότητά καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐν τῇ μέσῃ τῶν λαῶν, φωνὴ ἥτις θ' ἀντηχήσῃ ὡς ἡ σάλπιγξ τοῦ ἀγγέλου τῆς Κρίσεως ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, καὶ ἥτις θὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὸ ἀτελεύτητον αὐτῆς βασιλεῖον ἐπὶ τῶν οἰκτρῶν ἐρειπίων τῆς πορφύρας, τῶν τίτλων καὶ τῶν προνομίων, φωνὴ ἥτις, ὡς ἐκείνη ἥτις ἐλάλησε ποτὲ πρὸς τὸν Μωϋσῆν ἀπὸ τοῦ Σινᾶ, θὰ παταγήσῃ λέγουσα.

«Μόνον ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ εὐφροσύνη ἔστω ἡ ἀληθὴς

—δύναμις καὶ ἡ ἰδέομαι ὑπεροχὴ τῆς ἀνθρωπότητος.»

Ἡ ὑποχονδρία ἡ ἡ κοιλὰς τοῦ Λωτεροδρουνου.

(Συνέχεια σελ. 404).

Ἡ Μαρία μὲ ἄλλους βοσκούς, οἱ ὅποιοι εἶχον καταβῆ ἀπὸ τὰ ὄρη, μοὶ προσέφερον τὰς βοηθείας των. Ἀφ' οὗ δὲ συνηλθον, εἶδον τὴν Λαύραν πλησίον κλαίουσαν καὶ κρατοῦσαν τὰς χεῖρας μου ἐν-

τὸς τῶν ἰδικῶν της καὶ ὀνομάζουσάν με σωτῆρα της. » Α ! Λαύρα, τῇ εἶπον, μὴ κλαῖης διὰ τὸν πτωχὸν Τῶμ· εἶνε λίαν εὐτυχής. »

Ἀπὸ τότε δὲν ἀφῆκα πλέον τὴν καλύδην τῆς Μαρίας· ὠδήγουν τὸ ποίμνιόν της μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου· ἐκαλλιέργουν μὲ τὰς χεῖρας μου τὸν ἀγρόν, τὸν ὅποιον κατεῖχε, καὶ μόνοι· ἐφρόντιζον περὶ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν. Ὅλους τοὺς κόπους ἀνελάμβανον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀπαλλάξω τὴν Λαύραν, τῆς ὁποίας μειδίᾳμ ἐμὰ μοὶ ἐπροξένει ἀνέκφραστον ἡδονήν. Τὰς Κυριακάς καὶ τὰς ἐορτὰς ἐγὼ τὴν ὠδήγουν εἰς τὸ χωρίον. Μετὰ τὴν θείαν δὲ λειτουργίαν ἀνεμυγνύομην εἰς τὰ παιγνίδια τῶν συντρόφων μου· ἐχόρευον, ὡς αὐτοί, καὶ ἐμιμοῦμην τὰς στάσεις καὶ τὰ βήματά των· τὸ δὲ ἐσπέρας ἐπανέφερον τὴν Λαύραν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς της.

Τοιαυτοτρόπως παρήρχοντο αἱ εὐτυχέστεραι στιγμαὶ τῆς ζωῆς μου· δὲν ἐζήτησαν ἄλλην χάριν ἀπὸ τὸν Θεὸν παρὰ νὰ βλέπω καθ' ἐκάστην τὴν Λαύραν· ἡ καρδίᾳ μου καὶ ἡ φαντασία μου ἐτρέφοντο μὲ τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι ἡγαπώμην παρ' αὐτῆς· ἡ ἐλπίς ὅμως αὕτη ἐσθύνετο καὶ ἀνεγεννᾶτο ἀπὸ καιρῶν εἰς καιρόν· διότι ἡ Λαύρα ἄλλοτε ἀπέφυγε τὴν παρουσίαν μου ὀλοκλήρους ἑβδομάδας, ἄλλοτε δὲ πάλιν μὲ ἐπλησίαζε καὶ ἐφαίνετο ὅτι εὐχαριστεῖτο μεγάλως ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν μου· ἐνίοτε οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐφάνινοντο περιμένοντες τὴν ὁμολογίαν τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος μου, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ὁμολογία αὕτη ἦτο ἐτοίμη νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειλέων μου, ταῦτα μοὶ ἐπέβαλλον σιωπὴν καὶ μὲ ἠνάγκαζον νὰ κρύπτω τὰ αἰσθηματά μου εἰς τὰ βῆθρα τῆς καρδίας μου. Δὲν ἐδυνάμην νὰ τὴν κατηγορήσω ὅτι ὁ τρόπος της αὐτὸς προήρχετο ἀπὸ φιλαρέσκειαν· ἀλλ' ἐπίσης δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐννοήσω καὶ τὴν ἄστατον ταύτην διαγωγὴν, ἥτις μοὶ ἐφαίνετο πλήρης ἰδιοτροπίας. Μετὰ μεγάλης ἀνησυχίας ἐδλεπον τὴν ὑγείαν της ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καταβαλλομένην· τὸ δέριμα της ἔχανε τὴν ἀνθηρότητα καὶ φαιδρότητα του, δάκρυα δὲ συχνάκι· ἔδρευον τὰ βλέφαρά της, καὶ ματαίως ἐπροσπάθουν νὰ ἐπαναφέρω τὸ μείδιμα εἰς τὰ χεῖλη της.

Ἀγαπῶμαι ὑπὸ τῆς Λαύρας; συχνάκις ἠρώτων τὸν ἑαυτὸν μου· Οἱ ὀφθαλμοὶ της, τὰ δάκρυά της, ἡ ταρχή της, ὅταν τῇ ὠμίλουν, ἡ φροντίς τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε διὰ νὰ μὲ ἀποφεύγῃ, ὅλα ταῦτα

μέ ἔκαμνον νὰ πιστεύω εἰς τὴν εὐτυχίαν μου· διὰ τί λοιπὸν ἡναγκά-
ζετο νὰ πολεμήσῃ κλίσιν τόπον γλυκεῖαν, ἐνῶ κανὲν ἐμπόδιον δὲν
ὑπῆρχεν; Ἡ Λαύρα ἦτον ἀοιόφορος; ἢ μήπως ἐξ ἀνάγκης καὶ ὡς
εἰς ἐξορίαν ἔμεινε μόνον πρὸς καιρὸν εἰς Λωτεροβρούννον; ἂν καὶ ὡ-
μίλει τὴν αὐτὴν γλώτταν μὲ τοὺς συντρόφους της, δὲν εἶχεν ὁμοῦς
τὴν αὐτὴν προφορὰν· ἡ λαλιά της ἦτο γλυκυτέρα καὶ μᾶλλον τε-
τορνευμένη, καὶ αἱ ἰδέαι της μ' ὅλην τὴν ἀπλότητά των ἐφάνοντο
τάξεως ἀνωτέρας. Ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποῖαν εὗρίσκετο καὶ αὕτη
καὶ ἡ μήτηρ της, ἴσως ἦτο προσωρινή. Ἰσως ἐγεννήθη εἰς τάξιν,
τὴν ὁποῖαν ποθεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ῥυθρία ἀγαπῶσα ἀπλοῦν βοσκόν. Ἡ
ὑπερφάνεια τῆς ἀντροπῆς καὶ τῆς γεννήσεώς της ἐπολέμει λοιπὸν
αἰσθημα, τὸ ὁποῖον θὰ τὴν καθίστα ἴσως εὐτυχῇ, ἐὰν οἱ νόμοι τῆς
κοινωνίας τῇ ἐσυγχώρουν νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτὸ ἄνευ ἐντροπῆς καὶ
τύψεως τοῦ συνειδότος.

Ἀπὸ ἐμὲ ἀναμφιδόλως ἐξηρᾶτο νὰ στερεύσω τὰ δάκρυα, τὰ ὁ-
ποῖα ἔρρεον, καὶ νὰ ἐπαναφέρω τὴν γαλήνην ἐπὶ τὴν τεταραγμένην
ἐκείνην καρδίαν· ἀλλ' ἐπεθύμουν ν' ἀγαπῶμαι ὡς πτωχὸς χωρι-
κὸς ὑπὸ τὸ πλαστὸν ὄνομα Τῶμ καὶ ὄχι ὡς Κ. Θωμᾶς Βεντερόθ.
Ὅλαι αἱ ἐντυπώσεις μου, ὅλαι αἱ ἐλπίδες τῆς καρδίας μου ἀνεπαύ-
οντο ἐπὶ ταύτης τῆς ἰδέας. Ἡθέλον νὰ ἐμπνεύσω ἔρωτα ἄδολον καὶ
ἀληθῆ, ἀποχωρισμένον παντὸς ἀτομικοῦ συμφέροντος καὶ τῶν προ-
λήψεων ἐκείνων τῶν ἀναγκαίων μὲν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κοινω-
νικῆς τάξεως, πάντῃ δὲ ξένων εἰς τοὺς ἀπλοῦς νόμους τῆς φύσεως.
Ἡ ἰδέα αὕτη, ἢ κάλλιον τὸ αἰσθημα τοῦτο μόνον μ' ἐμπόδιζε
τοῦ νὰ φανερώσω εἰς τὴν Λαύραν τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς μου
καὶ τῆς περιουσίας μου· εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ παράδειγμα τῶν
καλῶν χωρικῶν τοῦ Λωτεροβρούννου· ζήσας ὡς αὐτοὶ, ἐπεθύμουν
καὶ νὰ ἀγαπῶμαι ὡς αὐτοὶ ἄνευ ἄλλου συμφέροντος, εἰμὴ τοῦ ἔ-
ρωτος.

Ἐν τούτοις τὸ ἔτος τῆς ἐξορίας μου εἶχε παρέλθει ἀνεπαισθήτως·
ἡ ὑγεία μου εἶχεν ἐντελῶς ἀναλάβει καὶ ἐνεδυναμούμην ἀπὸ ἡμέραν
εἰς ἡμέραν· αἶμα καθαρὸν καὶ ζωηρὸν ἐκυκλοφῆρει εἰς τὰς φλέδας
μου. Τὰς θλιβεράς ἰδέας τῆς καταστροφῆς μου εἶχον διαδεχθῇ ὅλαι
αἱ ἐντυπώσεις, ὅλαι αἱ ἐλπίδες τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας.

Ἐσκεπτόμην σᾶς, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐπαινῶ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποφασίσω νὰ ἐγκαταλείψω τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχρῶσταν τὸ πρῶτιστον ὄλων τῶν ἀγαθῶν. Ἐπειτα πῶς νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Λαύραν, τὴν δυστυχῆ καὶ πάσχουσαν Λαύραν; Ἐπροτίμων μᾶλλον νὰ ἀποθάνω. "Α! ὦ ἡ Λαύρα μοι ἔλεγε «Τῶρ, παραδέχομαι νὰ συμμερισθῶ τὴν τύχην σου καὶ νὰ ζήσω μετὰ σοῦ εἰς τὴν γλυκεῖαν καὶ εἰρηνικὴν ταύτην μοναξίαν» μὲ πόσῃν εὐχαρίστησιν ἤθελα κάμει τὴν θυσίαν ὅλης τῆς περιουσίας μου χάριν μιᾶς ὑπάρξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶχον συνειθίσει καὶ τῆς ὁποίας τὴν τρυφερότητος καὶ ἡ ἀγάπη τῆς Λαύρας εἶχον διπλασιάσει τὰ θέληγτρα!

Τὰ περισσότερα συμβάντα τῆς ζωῆς μας εἶνε ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεώς μας. Τὰ σχέδιά μας παρακυλίσονται ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ὡς φύλλα ὑπὸ ἀνέμων σαλευόμενα. Εἰτελθὼν ἐσπέραν τινα εἰς τὴν καλύβην τῆς Λαύρας καὶ τῆς Μαρίας εὗρον αὐτὰς παραδεδομένας εἰς δάκρυα. Ἡ Μαρία σφίγγουσα τὴν Λαύραν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἀνέκραξεν· «ὦ θυγάτηρ μου! ἀγαπητὴ μου θυγάτηρ! Τί θὰ γίνωμεν; ποῦ νὰ καταφύγωμεν; ποῦ νὰ ἀναπαύσωμεν τὴν κεφαλὴν μας; Ἐὰν ἤμην μόνη, ἀγογγύστως θὰ διηρχόμην τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ζωῆς μου· ἀφοῦ εἶδον τὸν πατέρα σου σφιζόμενον ἐνώπιόν μου, ἠδυνάμην ν' ἀψηφίσω ὅλας τὰς δυστυχίας ἐκ τῶν ἰδικῶν σου, κόρη μου.» Ἡ Λαύρα διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ θάρρος τῆς Μαρίας, τῇ ἔλεγε μετὰ μειδιάματος δικηοπομένου ὑπὸ τῶν δακρύων· «Ἄς μὴ ἀπελπίζώμεθα περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ· πανταχοῦ δυνάμεθα νὰ ἐργαζώμεθα, καὶ ἡ ἐκ τῶν χειρῶν μας ἐργασία θὰ χορηγῇ εἰς ἡμᾶς τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα μέχρι τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ δυνηθώμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ ἀνακτήσωμεν τὰ δικαιώματά μας. Ἡ στιγμή αὕτη ἐλπίζω νὰ ἐπανεέλθῃ ἐντὸς ὀλίγου. Παρηγορήθητι λοιπὸν, σεβαστὴ μου μήτηρ, καὶ μὴ ἀνησυχῆς περὶ ἐμοῦ. Δύναμαι νὰ παροικονῶμαι, ὅταν θὰ συμμερίζωμαι τὰς δυστυχίας σου; καὶ δὲν θὰ ᾔμαι πολὺ εὐτυχής, ἐὰν δυνθῶ νὰ τὰς ἐλαφρύνω; Γνωρίζεις πολὺ καλὰ ὅτι ἡ Λαύρα δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλην φιλοδοξίαν.»

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐπροξένησεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἐντύπωσιν, τὴν

ὁποῖαν δὲν ἐδυνήθην νὰ κατατεῖλω· καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῶ ὅτι ὁ τοιοῦτος ζῆλος μου θὰ ἦτο ἀδιόκριτος, ὥρμησα μεταξὺ τῆς Λαύρας καὶ τῆς Μαρίας καὶ τὰς ἐξώρικτα νὰ μοι ἐκμυστήρευθῶσι τὰ νέα δυστυχήματά των, ὑποσχόμενος εἰς αὐτάς τὴν συνδρομὴν μου μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς τελευταίας σταγόνος τοῦ αἵματος. Δυσκόλως δύνάμην νὰ περιγράψω τὴν συγκίνησιν τῆς Λαύρας, ὅταν μὲ εἶδε. Στηρίζοντα τὰς δύο τῆς χεῖρας ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἀνέκραξεν. — ὦ πτωχὲ Τῶμ! πρέπει νὰ σ' ἀφήσω διὰ πάντα. — Διὰ πάντα Λαύρα! ὦ ἐκατοντάκις προτιμότερος μοι εἶνε ὁ θάνατος! Ὅχι, ὄχι, δὲν θὰ σὰς ἐγκαταλείψω ἐνὸς ῥω! — α' Ἐν τούτοις πρέπει, ἐξηκολούθησεν ἐκείνη μετὰ ζωηρότητος ψυχῆς ἀδυνατούσης πλέον ν' ἀναχαίτῃ τὰ αἰσθήματά της, εἶνε ἐπάνανγκες, ὅλα μᾶς διαχωρίζουσι καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι. Εἶμαι ἀναγκασμένη ν' ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸν εἰρηκὸν τοῦτον τόπον, ὅπου ἤρχιζα νὰ εὐρίσκω ὀλίγην εὐτυχίαν. ὦ! τώρα, ἐπειδὴ μέλλω νὰ χωρισθῶ διὰ παντὸς ἀπὸ σοῦ, ὁμολογῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις γινώσκει τὰ ἄδυστά της καρδίᾳς μου, ὅτι εἶσαι ἡ μόνη αἰτία τῆς λύπης μου. » Εἰς ταύτας τὰς λέξεις ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τῆς Λαύρας, καὶ πλησιάτας μίαν τῶν χειρῶν της εἰς τὰ χεῖλη μου ἀνέκραξα ἐκτὸς ἐμυτοῦ, » Λαύρα θὰ σὲ ἀκολουθήσω παντοῦ· θὰ συμμερισθῶ τὴν τύχην σου· δέχθητι τὸν λόγον μου, ἂν σοὶ δίδω, νὰ σὲ ἀγαπῶ πάντοτε. — Παύσατε, εἶπεν ἡ Μαρία, ρίπτουσα ἐπὶ τῆς Λαύρας καὶ ἐμοῦ αὐστηρὸν βλέμμα. Τῶμ, ἡ θυγάτηρ μου δὲν εἶνε δι' ἐσέ. Ἡ θέσς, τὴν ὁποῖαν ἡ οἰκογένειά της κατεῖχεν εἰς τὴν Γαλιάν, δὲν τῇ ἐπιτρέπει ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν ἐρωτὰ σου. Εἶθε, ἐπρόσθεσεν ἐκείνη μετὰ περισσοτέρως γλυκύτητος, εἴθε νὰ ἦμεθα γεννημένοι καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν χαρίεσσαν ταύτην κοιλάδα ὅπου ἡ αὐτὴ κατὰστασις, ἡ αὐτὴ ἀνατροφή συγγενεύουσιν ὅλας τὰς οἰκογενείας. Ἀλλ' εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, φίλε Τῶμ, δὲν ἔχει οὕτω. Ἡ Λαύρα εἶνε θυγάτηρ τοῦ κόμητος τῆς Βλανδίλλης· τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέδας της, εἶνε ἑνδοξον καὶ ἤθελε τὸ ἀτιμάσει ἐνόηοντα τὴν τύχην της μετὰ τὴν τύχην ἐνὸς πτωχοῦ ποιμένος. Αἱ δυστυχίαι τρομερᾶς ἐπαναστάσεως μᾶς ἐξώρικαν τῆς πατρίδος μας καὶ μᾶς ἀφῆρσαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ μας. Εἶδον τὸν κόμητα Βλανδίλλης σφαζόμενον ὑπὸ τῶν ληστών, τοὺς ὁποίους εἶχε μεγάλως

εὐεργετήσῃ, καὶ ἄφῃτα τὴν Γαλλίαν ὄχι διὰ νὰ σώσω τὴν ζωὴν μου, ζωὴν πλήρη δακρύων, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσω τὴν κόρην μου ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν δημίων. Ἐνόμιζα ὅτι ἀποσυρομένη εἰς τὸ μέρος τῆς Ἑλβετίας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων καὶ τῶν βράχων, ἡδυνάμην νὰ περιμένω ἐν εἰρήνῃ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ καταγλις ἤθελεν ἐπὶ τέλους κατευνασθῇ. Ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν αὐξάνει, ἐκτείνει παντοῦ τὸν ἀφρισμόν της, καὶ φαίνεται ὅτι ἀκολουθεῖ τὰ θύματά της μέχρι τῶν σκοτεινοτάτων καταφυγίων. Ψήφισμα τῆς Δημοκρατικῆς τῆς Δέρονης προστάζει ὅλους τοὺς μεταναστὰς Γάλλους ν' ἀφήσωσι τὴν Ἑλβετίαν, καὶ θὴν τοῖς παρὰχωρεῖ εἰμὴ τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ εὗρωσιν ἄλλου ἄστυλον. Φεῦ! ποῖον μέρος τοῦ κόσμου θέλει δυνηθῇ νὰ μᾶς ἀφραλίσῃ ἐναντίον τῶν καταδιωκτῶν μας;»

Τὰς λέξεις ταύτας διεδέχθη χεῖμαρρος δακρύων. Πλησιίσας τότε ἐγὼ πρὸς αὐτήν, κυρία, τῇ εἶπον μετὰ σεβασμοῦ, συγχωρήσατε εἰς πτωχὸν ποιμένα τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἐνόμιζεν ἔννομα. Ὁ πτωχὸς Τὼμ δὲν δύναται, καὶ δικαίως, νὰ γίνῃ σύζυγος τῆς Δαύρας· ἀλλ' ὅστις δὴποτε καὶ ἂν ἦν ὁ τόπος τῆς ἐξορίας σας, μὴ λησμονήσατέ ποτε τὸν δυστυχῆ νέον, ὅστις θὰ σκέπτεται περὶ ὧμων μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς.

Ἀπεμεικρύνθην χωρὶς νὰ τολμήσω νὰ ρίψω ἐπὶ τῆς Δαύρας βλέμμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπεκάλυπτε πᾶσαν τὴν ψυχὴν μου. Ἡ καρδιά μου ἐπύκνωσεν ἀπὸ χαρὰν καὶ ἡναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῇ ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ λογικοῦ μου διὰ νὰ τὴν κρατήσω εἰς τὰ ὅρια της. Τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνεχώρησα, ἐπεβίβασθην ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Θοῦν καὶ ἀναβαίνων τὴν ὄχθην τοῦ Ἄαρος ἐφθασα τὸ αὐτὸ ἐσπέρας εἰς Βέρνην, ὅπου διέμεινα δύο ἡμέρας.

Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς Λωτεροβρούνον, ἔτρεξα ἀμέσως εἰς τὴν καλύβην τῆς κυρίας Βλάνδισλ, διὰ νὰ τῇ προσφέρω ἐκ νέου τὰς ἐκδουλεύσεις μου, καὶ νὰ τὴν ἀποχαιρέσω. Ἡ κ. Βλάνδισλ ἤλθε πρὸς με μὲ χαρὰν ἐξωγραφημένην εἰς τὸ πρόσωπόν της, μοι ἔδειξε δὲ καὶ μοι ἀνέγνωσεν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐκ Βέρνης ἐχουσαν οὕτω. — Κυρία, — α Ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐν ἀγνοίᾳ σας προσεφέρατε τὴν σπουδαϊκτέραν τῶν ἐκδουλεύσεων, ἔμαθε περὶ τῆς

σκληρῶς καταστάσεώς σας, καὶ ἡ καρδία του βαθέως συνεκινήθη. Συγχωρήσατέ τον λοιπόν, κυρία, νὰ σᾶς προσφέρῃ ἐν ἄσυλον εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀναχωρήσατε ἀμέσως εἰς Λονδῖνον, καὶ μὴ ζήτησητε ἐκεῖ ἄλλην οἰκίαν εἰμὶ τὴν τοῦ Κ. Θωμᾶ Βεντῶρθ· ἡ οἰκία αὕτη σᾶς παραχωρεῖται, καὶ θὰ εὕρητε ἐν αὐτῇ ὅλας τὰς περικοιήσεις, τὰς ὁποίας ζωρὰ, εὐγνωμοσύνη δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀρετήν, πρὸς δὲ τούτοις ὅλην τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον εὐπειθὲς υἱὸς προσφέρει εἰς τὴν φιλοστοργότητην τῶν μητέρων.—Θωμᾶς Βεντῶρθ.»

Ὅποια οὐράνιος βοήθεια! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βλάνδισλ. ὦ θεῖα Πρόνοια! πῶς ἠδυνήθην ν' ἀμφιβάλλω πρὸς στιγμὴν περὶ τῆς ἀγαθοεργίας σου! Ματαίως ζητῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὸν καλὸν τοῦτον κύριον Θωμᾶν Βεντῶρθ, εἰς τὸν ὁποῖον προσέφερα τόσον σπουδαίαν ἐκδούλευσιν, καὶ τὴν ὁποῖαν ἀνταμείβει διὰ τρόπον τόσον γενναίου καὶ εὐγενοῦς. Πολλοὺς Ἀγγλοὺς εἶδον εἰς Γαλλίαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἤκουσα προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Θωμᾶ Βεντῶρθ· ἔχει τι περίεργον τοῦτο τὸ συμβάν!! τί νομίζεις; Τῶμ; τί μᾶς συμβουλεύεις;—Ἐὰν καταδέχεσθε συμβουλήν ἀπὸ πτωχὸν ποιεῖνα, ὅστις δὲν εἶδεν εἰμὶ ταῦτα τὰ ὅρη, τῇ εἶπον, σᾶς προτρέπω νὰ παραδεχθῆτε τὴν προσφορὰν τοῦ κυρίου Βεντῶρθ. Αἱ περιστάσεις εἶνε κατεπείγουσαι, καὶ δὲν ἔχετε ἄλλο καταφύγιον· ἄλλως τε τί συμφέρον εἶχεν αὐτὸς νὰ σᾶς ἀπατήσῃ;

Νομίζω ὅτι εἶνε ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σας. Εἶνε τίμιος ἄνθρωπος· καὶ πᾶς τίμιος τηρεῖ πάντοτε ὅ,τι ὑπόσχεται.—Δὲν τὸν γνωρίζομεν ποσῶς. . . —Ὅταν τὸν ἰδῆτε, θὰ τὸν γνωρίσετε ἴσως, καὶ ἂν ἐλησμονήσατε τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποῖαν τῷ προσεφέρατε, ἡ παρουσία του ἴσως θὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην σας.»—Ἐνὸς αἰετὸς διήρκει ἡ σκηνὴ αὕτη, ἔρριψα βλέμμα ἐπὶ τῆς Λαύρας καὶ εἶδον ὅτι ἐκείνη δὲν συνεμερίζετο ποσῶς τὴν χαρὰν τῆς μητρὸς τῆς, ἀλλὰ μόνη καὶ κατὰ μέρος ἔχυνε δάκρυα χωρὶς νὰ προσφέρῃ οὔτε μίαν λέξιν· ἐπλησίστα λοιπὸν αὐτὴν, καὶ σφίγγας μίαν τῶν χειρῶν τῆς ἐπὶ τῆς καρδίας μου, ὦ Λαύρα! τῇ εἶπον, πόσον ὁ κύριος Θωμᾶς Βεντῶρθ εἶνε εὐτυχής, διότι δύναται νὰ σᾶς προσφέρῃ ἄσυλον καὶ νὰ σᾶς παρηγορήσῃ!—Νὰ μέ παρηγορήσῃ!

εἶπεν ἡ Δαύρα. Ἄ ! Τῶμ ! ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου, καὶ ὁ ἰδι-
κός μας χωρισμός εἶνε δύο δυστυχήματα, διὰ τὰ ὅποια δὲν θὰ
παρηγορηθῶ ποτέ ! (ἀκολουθεῖ).

Οἱ τρεῖς ξηροὶ κλάδοι.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Β.)

Ἦρχε ποτὲ ἐρημίτης τι, ὅστις ἔζη εἰς τι δάσος ὑπὸ τοὺς
πρόποδας ὄρους καὶ διήρχετο τὸν καιρόν του εἰς προσευχὰς καὶ
ἀγαθοεργίας, καὶ καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐκόμιζε πρὸς δόξαν Θεοῦ
δύο ἀμφορεῖς πλήρεις ὕδατος ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Ζῶα τιὰ ἔπινον
ἐκ τούτου τοῦ ὕδατος καὶ φυτὰ τινα ἀνεζωπυροῦντο· διότι ἐπὶ τοῦ
λόφου πνέει διαρκῶς βαρὺς ἄνεμος, ὅστις τὸν ἄερα καὶ τὴν γῆν ξη-
ραίνει, καὶ τὰ ἄγρια πτηνὰ, τὰ ὅποια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου φεύγουσι,
περιίπτανται ὑψηλὰ καὶ ζητοῦσι διὰ τοῦ ὄξεος αὐτῶν βλέμματος
ποτόν τι. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐρημίτης ἦτο τότεν εὐσεβής, ἤρχετο μετ'
αὐτοῦ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, ἀόρατος εἰς αὐτόν, ἡρῶμαι τὰ βήματά
του καὶ προσέφερεν εἰς αὐτόν, ὅτε ἐτελείονε τὴν ἐργασίαν του, τὸ
φαγητόν του, ὡς Ἡλίας ὁ προφήτης κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ
ἐτρέφετο ὑπὸ τῶν κοράκων. Ὅτε ὁ ἐρημίτης ἐν τῇ εὐσεβείᾳ του
ἔρθασεν ἤδη εἰς προβεβηκυῖαν ἡλικίαν, τότε τῷ ἐφάνη ὅτι εἶδε ποτὲ
μακρόθεν δυστυχῇ τινα κακοῦργον ἀπαγόμενον εἰς τὸν σταυρόν καὶ
εἶπε καθ' ἑαυτόν. «Οὗτος ἤδη λαμβάνει τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας
του.» Τὴν ἐσπέραν, ὅτε οὗτος ἀνεβίβαζε τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὄρος, δὲν
ἐφάνη ὁ ἄγγελος, ὅστις πάντοτε τὸν ἠκολούθει, καὶ δὲν ἔδωκεν εἰς
αὐτόν τὸ φαγητόν του. Τότε ἐξεπλάγη, ἐξήταζε τὴν καρδίαν του,
καὶ ἐσυλλογίζετο εἰς τί ἄρα ἤμαρτεν, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ ὀργισθῇ
κατ' αὐτοῦ· ἀλλὰ δὲν εὕρισκε τίποτε. Τότε δὲν ἔραγεν οὐδὲ ἔπινεν·
ἔπεσε κάτω ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσήνυχε νυχθημέρον. Καὶ ὅτε οὗ-
τος ποτὲ εἰς τὸ δάσος λίαν πικρῶς ἔκλαιεν, ἤκουσεν ἐν πτηνόν, τὸ
ὅποion ἠδύτατα καὶ χαριέστατα ἔψαλλε· τότε διετέθη λυπηρότερον
καὶ εἶπε· Ἀπόσον εὐθύμως ἄδεις ! Κατὰ σοῦ ὁ Κύριος δὲν εἶνε ὡρ-
γισμένος. Ἀχ, ἐὰν δύναιτο νὰ μοὶ εἴπῃ· εἰς τί ἐγὼ ἤμαρτον ! ὥστε
νὰ ὑποστῶ τὴν ποινήν μου, καὶ ἡ καρδίᾳ μου πάλιν εὐθυμός νὰ ᾔηνε.

Τότε ἤρχιστε τὸ πτηνὸν νὰ ὁμιλῇ καὶ εἶπε: «Σὺ ἔπραξας ἄδικον, ἐπειδὴ κατέκρινας δυστυχῇ τινα ἀμπερτωλόν, ὅστις ἀπήγετο εἰς τὸ σταυρωθῆναι· διὰ τοῦτο ὠργίσθη κατὰ σοῦ ὁ Κύριος· λοιπὸν ἐὰν ὑποστῇς τὴν ποινήν σου καὶ θέλῃς νὰ μετανοήσῃς διὰ τὸ ἀμάρτημά σου, τότε θὰ σοὶ συγχωρήσῃ.» Τότε ἐστάθη ὁ ἄγγελος πλησίον αὐτοῦ καὶ κρατῶν ξηρὸν τινα κλάδον εἰς τὴν χεῖρα εἶπε· «Τοῦτον τὸν ξηρὸν κλάδον ὀφείλεις νὰ φέρῃς μέχρις οὗ τρεῖς ξηροὶ κλαδί-σχοὶ ἀπ' αὐτοῦ φυτρώσωσιν· ἀλλὰ τὴν νύκτα, ὅταν θέλῃς νὰ κοιμηθῇς, πρέπει νὰ θέτῃς αὐτὸν ὑπὸ τὴν κεφαλὴν σου. Ὁ ἄρτον σου πρέπει εἰς τὰς θύρας νὰ ἐπαιτῇς, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ οὐχὶ πλεώτερον μιᾶς νυκτὸς νὰ κοιμᾶσαι. Αὕτη εἶνε ἡ ποινή, τὴν ὅποιαν ἐπιβάλλει σοὶ ὁ Κύριος.»

Τότε ἔλαβεν ὁ ἐρημίτης τὸ ξηρὸν ξύλον, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, τὸν ὅποιον τόσον καιρὸν δὲν εἶχεν ἰδεῖ. Δὲν ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν, εἰμὴ ὅ,τι ἔδιδον αὐτῷ εἰς τὰς θύρας· ἀλλὰ παρακλήσεις του τινὲς δὲν ἤκούοντο καὶ θύραι τινὲς δὲν ἤνοιγοντο αὐτῷ, ὥστε πολλὰ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας οὐδὲ ἐν ψυχίῳ ἄρτου εὗρισκε. Μίαν ἡμέραν ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἦλθε, καὶ οὐδεὶς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τίποτε, οὐδεὶς ᾔθελεν αὐτὸν τὴν νύκτα νὰ ξενίσῃ· τότε ἐξῆλθεν εἰς τι δάσος καὶ εὔρε τέλος ἐν σπήλαιον ὠκοδομημένον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶδε μίαν γραῖαν γυναῖκα. Εἶπε λοιπὸν πρὸς αὐτήν. «Καλὴ γύναι, δέξαι με ταύτην τὴν νύκτα ἐν τῇ οἰκίᾳ σου.» Ἄλλ' αὕτη ἀπεκρίθη: «Ὅχι δὲν τολμῶ καὶ ἂν θέλω. Ἔχω τρεῖς υἱούς, οἱ ὅποιοι εἶνε κακοὶ καὶ ἄγριοι· ὅταν ἀπὸ τῆς ληστείας των ἐπανεέλθωσι καὶ σὲ εὕρωσι, τότε καὶ τοὺς δύο ἡμᾶς θὰ φονεύσωσι.» Τότε εἶπεν ὁ ἐρημίτης: «Ἄφες με νὰ μείνω, καὶ οὗτοι δὲν θὰ ἐπιβάλωσι χεῖρα οὔτε ἐπ' ἐμοῦ οὔτε ἐπὶ σοῦ.» ἡ γυνὴ οἰκτεήσασα αὐτὸν τῷ ἐπέτρεψε νὰ κοιμηθῇ ἐκεῖ. Κατεκλίνθη λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὴν κλίμακα, καὶ τὸ ξηρὸν ξύλον ἔθηκεν ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του. Ὅτε εἶδεν ἡ γραῖα τοῦτο, ἠρώτησε, τίς ἡ αἰτία τοῦ νὰ θέσῃ τὸ ξηρὸν ξύλον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του· τότε τῇ διηγήθη αὐτός, ὅτι τοῦτο πρὸς ποινὴν του περιέφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν νύκτα ὑπὸ τὴν στρωμνὴν του μετεχειρίζετο. Ἔχω παροργίσαι τὸν Κύριον, διότι, ὅτε εἶδα πτωχόν τινα κακοῦργον ἀπαγόμενον εἰς τὴν

καταδίκην του, εἶπον ὅτι οὗτος πάσχει ἄξιᾳ ὧν ἔπραξε. Τότε ἤρ-
χισεν ἡ γυνὴ νὰ κλαίῃ καὶ ἀνεφώνησεν· «ἄχ, ἐὰν ὁ Κύριος μίαν
μόνην λέξιν οὕτω τιμωρῇ, τί θέλουσιν πάθει οἱ υἱοί μου, ὅταν
ἐνώπιον αὐτοῦ παρουσιασθῶσιν ἵνα δικασθῶσι!

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἤλθον οἱ λησταὶ εἰς τὸ σπήλαιόν των, ἐ-
θορύβουν καὶ ἐμάλινοντο. Ἦναψαν πῦρ, τὸ ὅποιον ὅτε ἐφώτισε τὸ
σπήλαιον καὶ οὗτοι εἶδον ἄνθρωπον κατακείμενον ὑπὸ τὴν κλίμακα,
ὠργίσθησαν καὶ κατεβόων κατὰ τῆς μητρός των· Τίς εἶνε ὁ ἄνθρω-
πος οὗτος; δὲν σὲ ἔχομεν διατάξει κανένα ἄνθρωπον νὰ μὴ δέ-
χῃσαι; Τότε εἶπεν ἡ μήτηρ· ἀφήσατε αὐτόν· εἶνε δυστυχὴς τις
πταίστης, ὅστις τιμωρεῖται διὰ τὸ πταῖσμά του. » Οἱ λησταὶ ἠρώ-
τησαν· Τί ἔχει πράξει; καὶ ἐφώνησαν· «διηγῇθητι, γέρον, τὰ
ἁμαρτηματά σου! » Ὁ γέρον ἐσηκώθη καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς, πῶς
αὐτὸς μὲ μίαν μόνην λέξιν ἔχει ἁμαρτήσῃ ἤδη, ὥστα ὁ Θεὸς ὠρ-
γίσθῃ κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἁμάρτημα ἤδη τιμωρεῖται. Τῶν
ληστών ἡ καρδία τότεν πολὺ συνεκινήθη ὑπὸ τῆς διηγήσεώς του,
ὥστε ἔφριξαν διὰ τὸν μέχρι τοῦδε βίον των, ἤλθον εἰς ἑαυτούς καὶ
ἐν μετανόῃ πληρεῖ ἤρχισαν τὴν πονήν των. Ὁ ἐρημίτης ἀφ'
οὐ τοὺς τρεῖς κακούργους ἐσωφρόνισε, ἐκοιμήθη πάλιν ὑπὸ τὴν
κλίμακα, ἀλλὰ τὴν πρωῒν εὗρον αὐτὸν νεκρόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ξη-
ροῦ ξύλου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ κεφαλὴ του, ἦσαν τρεῖς ξηροὶ
κλάδοι φυτρωμένοι. Οὕτως ἀνέλαβε πάλιν ὁ Κύριος αὐτὸν ὑπὸ τὴν
ἀγάπην του παρ' ἑαυτῷ.

Ἡ ἀγαθοεργία τὸ μέγα τέλος τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐπομένη ἀξιόλογος παρατήρησις ἐγένεν ὑπὸ τινος καλοῦ ἀν-
θρώπου πρὸς τὴν θυγατέρα του καθ' ἣν στιγμὴν μετὰ τὸν γάμον
τῆς ἀνεχώρει ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Τόρα, τῇ εἶπε, θύγατερ,
πρέπει νὰ σοὶ ἐνθυμίσω τοῦτο τὸ μόνον πράγμα· «Ὅ, τι καλὸν δύ-
νασαι ἀληθῶς ν' ἀποκτήσῃς ἐκ τῆς ζωῆς εἶνε ἡ ἀ γ α θ ο ε ρ γ ί α. »

Ἡ παρατήρησις αὕτη εἶνε μία ζωσα ἀλήθεια ἀξία νὰ ἐγχαρά-
χῃ εἰς πᾶσαν καρδίαν. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἐπιρροῆς πρέπει νὰ ᾔνε-
λίαν σωτήριος. Αὕτη θὰ διατηρῇ διαρκῶς ἐνώπιον τοῦ νοῦς τὸ μέγα
τέλος τῆς ζωῆς.

‘Ο μέγας σκαπὸς τοῦ Θεοῦ, δημιουργήσαντος ἡμᾶς ἐν τῷ κόσμῳ, δὲν ἦτον ὅπως δώσῃ εἰς ἡμᾶς εὐκαιρίαν νὰ θεραπεύωμεν τὰς σαρκαίᾳς μας ὀρέξεις· τοιαῦται εὐχαριστήτιες οὐδέποτε ἱκανοποιούσιν ἡμᾶς, καὶ πάντοτε τελειώνουσιν εἰς πόνον. Δὲν ἐδημιουργήθημεν, ὅπως συναιροῦμεν πλούτη. Τὸ πάθος τοῦτο αὐξάνει ἐπὶ μᾶλλον μετὰ τὴν πρώτην ἀπόκτησιν, ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ. Τὸ πάθος τοῦτο ποτὲ δὲν λέγει· φθάνει. ‘Η ἀγάπη τοῦ πλούτου εἶ εὐ-λεθρία, εἶνε εἰδωλολατρεία ! « ἡ φιλαργυρία εἶνε ἡ ρίζα πάντων τῶν κακῶν. » Δὲν ἐδημιουργήθημεν ὑπὸ τοῦ μόνου σοφοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπιδιώκωμεν κοσμικὴν μεγαλειότητα καὶ δόξαν. ‘Η ὑποχώρησις πρὸς ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν εἶνε ἐναντία εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Συνοδεύεται προσέτι διαρκῶς μὲ φροντίδας καὶ ἀμηχανίας. Φαίνεται νὰ ἦνε κατὰ ἐν προκαταλήψει, ἀλλ’ οὐδὲν ἐν ἀπολαύσει.

‘Αλλ’ ὅστις ζῇ διὰ νὰ κάμνῃ τὸ καλόν, ἡ ὁπωσδήποτε νὰ ᾔ-ε ὠφέλιμος, ἔχει πραγματικὴν καὶ παροῦσαν ἀγαλλίαν, τὴν ὁποίαν οὐδεμία καθαρῶς κοσμικὴ ἐπιδίωξις ποτὲ προξενεῖ. ‘Εὰν ὡς ὁ διδάσκαλός του, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, διέρχεται εὐεργετῶν, ἡ κάμνῃ τὰ πάντα πρὸς δόξαν τοῦ δημιουργοῦ του, ἔχει εἰρήνην ἐν τῇ καρδίᾳ του, τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος μὴτε νὰ δώσῃ μὴτε ν’ ἀρπείσῃ δύναται. « Μεγάλην εἰρήνην ἔχουσιν οἱ ἀγαπῶντες τὸν νόμον σου. » ‘Αλλὰ πάντα τὰ καλὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ὠρελίου ζωῆς δὲν εὐρίσκονται ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Πᾶν ὅτι πράττεται χάριν τοῦ καλοῦ δὲν θὰ χάσῃ κατ’ οὐδένα τρόπον τὴν ἀμοιβὴν του. Τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα τὸ διὰ τοῦτον τὸν σκοπὸν γινόμενον θέλει ἐνθυμηθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. « Ἐν ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος διδόμενον εἰς ἕνα μαθητὴν θὰ λάβῃ θεδωίως τὴν κατάλληλον ἀνταμοιβὴν του.

Ἔτιω λοιπόν, φίλε ἀναγνώστη, τὸ σοφὸν λόγιον τοῦ Δου Ι. πρὸς τὴν θυγατέρα του ἀδιαλείπτως ζωῶν ἐν τῇ μνήμῃ σου. ‘Ο,τι καλὸν δύνασαι ν’ ἀποκτήσῃς ἐκ τῆς ζωῆς εἶνε ἡ ἀγαθοεργία.

Ἀκρασία.—Πρωθυπουργὸς θανάτου.

« Πᾶν μέτρον ἄριστον. »

Γοργίας ὁ Λεοντῖνος ἐρωτηθεὶς ἐν τέρματι τοῦ βίου ἤδη ὢν, τί ποιήσας εἰς τοσοῦτον μακρὸν γῆρας ἦλθεν ; ‘Απεκρίνατο· οὐδὲν πρὸς ἡδονὴν οὔτε φαγὼν οὔτε δράσας—

Ὁ τρομερὸς ὁ θάνατος τὸ κράτος του συστήσας
 Καὶ εἰς τὸν ᾄδῃν στερεὸν καὶ ἀκλόνητον ποιήσας,
 Μεγάλως ἀφηπάσθηκε
 Καὶ ὅλως ἐξιπάσθηκε !

Τίς ἔχει, λέγει, δύναμιν ὡτὰν ἐμὲ μεγάλην
 Καὶ τίς ν' ἀνθέξῃ δύναται τὴν ἰδικήν μου πάλην ;
 Ἐνώπιόν μου ἄρχοντες σ' ἐμὲ κλίνουν αὐχένα·
 Τὸ δλέμμα μου ἐπάγωσε πολλάκις τὸν καθένα·
 Εἶπε καὶ ἐτανύσθηκε
 Πολλὰ καὶ ἐκαυχήθηκεν.

Ἄλλὰ καὶ ἵνα γνωρίσωσι τὴν δύναμιν τὴν τότεν,
 Ὃν ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου, καὶ τὴν ἰσχύν μου ὅσῃν,
 Ἡ θέρμη καὶ αἱ ἀσθένειαι ἐν μέσῳ των ἄς πέσουν,
 Πανώλης καὶ ὁ πόλεμος ἔς αὐτοὺς νὰ ἐμφωλεύσουν,
 Καὶ νὰ τοὺς φέρουν σωρηδόν !! Τὸ κράτος μου ν' ἀπλώσῃ.
 Πρωθυπουργός μου θὰ γενῇ, ὅποιος ἐπιδῶσῃ.

Ἐνὸς τῶν αὐτῶν ἄεφερε
 Κ' ἐτέρπετο καὶ ἔχαιρεν,
 Ὃ ἐπιστήμῃ ἐφθασε τὰ φάρμακα κρατοῦσα,
 Τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον καθ' ὅλα βοηθοῦσα·
 Δὲν ἔθνησκον οἱ ἄνθρωποι. Πολλὰ μακροζωία
 Εἰς τὸ ἐξῆς συνέβαινε τῷ κόσμῳ, εὐτυχία.

Τί κάμνει τότε ὁ θάνατος,
 Ὃ τρομερὸς καὶ ἐπάρκτος ;
 Τὸ εὐείδες θυγάτριον τὴν πλάνον Ἀκρασίαν
 Ἐξάγει ἐκ τοῦ κίλπου του, τῆς δίδει πανοπλίαν,
 Πρωθυπουργὸν τὴν ἔκαμεν : . . Αὐτὴ δ' εἰς κάθε δῆμα
 Ἀφίνει χάσματα παντοῦ καὶ δάκρυα καὶ μνημα . . .

Ὡ νείαι μου, προσέχετε
 Εἰς τὸν κρημνὸν μὴ τρέχετε !
 Τοῦ κόσμου δηλητήριον εἶνε ἡ ἀκρασία.
 Εἰς ταύτην δὲν εὐρίσκεται καμμία θεραπεία.

Μία τῶν συνδροματῶν σας
 ΣΟΦΙΑ θυγάτηρ ΔΑΜΠΙΣΗ

Μύλοι.

Ἡ τῶν μύλων ἐφεύρες εἶνε παναρχαία· ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ἀναφέρει περὶ τῆς τέχνης τοῦ τρίβειν τὸν σῖτον μεταξὺ δύο μυλοπετρῶν τεθειμένων τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης. Αὗται βεβαίως ἐσχημάτιζον τὸν χειρόμυλον, τὸν ὁποῖον ἐγύριζεν ὄνος ἢ δούλος. Ἐπίσης ἀναγινώσκομεν εἰς αὐτὴν ὅτι ὁ Σαμψὼν κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Φιλισταίων νὰ γυρίῃ τὸν μύλον. Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἡ χρῆσις τῆς κοπανίσεως τοῦ σίτου εἰς ἰγδίον διήρκεσε μέχρις οὗτου αὐτοὶ κατέκτησαν τὴν Ἀσίαν· τότε δὲ μόλις μετεχειρίσθησαν τοὺς μύλους, τοὺς ὁποίους ἐγύριζον ζῶα καὶ δούλοι ἢ κατὰδικοι.

Οἱ μύλοι κινεῦνται σήμερον διὰ τοῦ ὑδραυλικοῦ τροχοῦ εἰς τὰς χώρας, ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα· διὰ δὲ τοῦ ἀνέμου εἰς τὰς πεδιναὰς χώρας, ὅπου δὲν ὑπάρχει ροὴ ὑδάτων· ἤδη δὲ καὶ δι' ἀτμοκινήτων μηχανῶν.

Οἱ ὑδρόμυλοι δὲν εἶνε τότεν ἀρχαῖοι ὥς οἱ χειρόμυλοι, ἐφευρεθέντες ὥς λέγεται εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· εἰς δὲ τὴν Ῥώμην, καὶ τοὶ ἐγνώριζον αὐτοὺς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, πολὺ ἀργότερα τοὺς μετεχειρίσθησαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἀνεμόμυλοι ἐφευρέθησαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐπὶ τῶν σταυροφόρων εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην. Οἱ δὲ ἀτμόμυλοι μόλις ἐφευρέθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ τοσαύτη εἶνε ἡδη ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν, ὥστε σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐξήλειψαν τοὺς ἀνεμόμυλους.

Ἦπῃρχε σχεδὸν ἐτοίμη ἡ εἰκὼν τοῦ Οὐασιγκτῶνος Ἐρβιγγ, ὅτε δυστύχημά τι κατέστησεν αὐτὴν ἀχρηστον. Ἵνα μὴ ἀναβληθῇ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ φύλλου, παρακαλοῦμεν τοὺς φίλους συνδρομητάς, ὅπως λάβωσι καὶ ταύτην μετὰ τῆς εἰκόνης τῶν φύλλων τῆς ἄλλης δεκαπενθημερίας.

Η. Δ.

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἑρβιγγ.

« Green be the turf above the,
Friend of my better days !
None Knew the but to love thee,
Nor named thee hut to praise. »
Halleck.

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἑρβιγγ ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Οὐλίελλμου καὶ τῆς Σάρρας Ἑρβιγγ ἐγεννήθη ἐν Νέα Γόρκη τὴν 3 Ἀπριλίου 1783, ἐξεπαιδεύθη ἐν τοῖς σχολείοις τῆς πατρίδος του καὶ ἀπεφοίτησε πρὶν ἢ ἐκπληρώσῃ τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐνδεκαετῆς ὢν ἐχορήγει εἰς τὸ « Weekly Museum, » ἡμεροδρόμον ἐκδιδόμενον ἐν Νέα Γόρκη, διατριβὰς καὶ ποιήματα. Ἀκολούθως (1802) συνειργάζετο εἰς τὸ « Morning Chronicle, » πολιτικὴν ἡμερησίαν, τῆς ὁποίας κύριος συντάκτης καὶ ἰδιοκτήτης ἦτο ὁ ἀδελφὸς του Πέτρος. Τὰ ἔργα ταῦτα τῆς νεαρᾶς μούσης τοῦ Ἑρβιγγ ἐφελκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Ἀμερικῇ λογίων· ὁ δὲ Βράουν, συντάκτης τοῦ « Literary Magazine and American Register, » τὸν προσεκάλεσε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ φιλολογικοῦ ἐκείνου περιοδικοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη. Κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1804 μετέβη εἰς Εὐρώπην, ὅπως ἐν τῷ κλίματι ἐκείνῳ ζητήσῃ τὴν ἀνάκτησιν τῆς κλονισθείσης υἰείας του. Περιῆλθε τὴν Ἰταλίαν, Γερμανίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἀνῆλθε μέχρι τῶν κρατῶν τοῦ Βεζουβίου καὶ τῆς Αἰτνῆς, συνεσχέτισθη μετὰ τῆς κυρίας Δὲ Στάελ, Βαρὼν Δὸν Χόμβολτ, Φοσκόλου, Μουέρ, Χάλλαμ, Σκῶτ, καὶ πολλῶν ἄλλων σοφῶν τῆς Εὐρώπης. Μετὰ δ.ετίαν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐσπούδασε τὴν νομικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐγένετο εἰδήμων πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1807 ὁ Ἑρβιγγ μετὰ τοῦ περιφήμου Πόλδιγγ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Οὐλίελλμου ἐδημοσίευσαν ψευδωνύμως τὸ Salmagundi, περιοδικὸν σατυρικόν, ὅπερ ἐπροξένησεν ἐν Ἀμερικῇ μεγίστην ἐντύπωσιν καὶ μεγάλην περιέργειαν ὑπεκίνησε πάντας ἵνα μάθωσι τοὺς πραγματικοὺς αὐτοῦ συντάκτας, οἵτινες ἀνέλαβον τὸ δυσχερὲς ἔργον νὰ θέλωσι, συνάμα

δὲ καὶ νὰ διορθώνωσι τὰ ἥθη τῆς 'Αμερικανικῆς κοινωνίας· Πολ-
λαι πραγματεῖαι καὶ πλεῖστα ἄρθρα ἦσαν ἰδίῳ· τὰ προϊόντα τοῦ
εὐφυοῦς καὶ ἀνεξντλήτου κλάμου του, καὶ παντοῦ διοραῖται ἡ
ἔξοχος φαντασία καὶ ὁ ποιητικὸς του οἷστρος. Το Salmagundi
μετετυπώθη ἐν Λονδίνῳ τῷ 1814, καὶ ἐπληρώθη παρὰ πάντων
τῶν λογίων ὡς ἔργον μεγάλης φιλολογικῆς ἀξίας. Ὁ Ἑρδιγγ
ἀκολούθως ἐδόθη εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας περὶ τῆς πατρίδος
τοῦ Νέας Γίόρκης καὶ ἐγένετο γνωστὸς πᾶσι τοῖς περὶ τὴν ἀρ-
χαιολογίαν Εὐρωπαίοις. Ἀνεδείχθη ἱστοριογράφος τῷ 1810 καὶ
ἐξέδωκε τὴν ἱστορίαν τῆς Νέας Γίόρκης, ἥτις τὰ μέγιστα ἐπη-
νέθη παρὰ τοῦ μεγάλου μυθιτοριογράφου Οὐόλτερ Σκώτ, καὶ
μετεφράσθη εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ Terzier.

Κατὰ τὸ 1813 ἀνέλαβε τὴν σύνταξιν τοῦ «Anacletic Ma-
gazine,» περιοδικοῦ ἐκιδεομένου κατὰ μῆνα ἐν Φιλαδελφείᾳ.
Ἐν αὐτῷ ἔγραψε πολλὰς βιογραφίας τῶν περιφανεστέρων ἀν-
δρῶν, τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶνε αἱ τῶν ἀμερικανῶν Πόρτερ
καὶ Βόρως καὶ τῶν ἀγγλῶν ποιητῶν Μπάϊρον, Μούαρ καὶ Κάμ-
πελλ. Ἀκολουθῶς μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν, κατεγίνετο εἰς τὰς βιβλιο-
θήκας καὶ ἐξήγαγε πολλὰς γνώσεις περὶ τῶν ἡθῶν, ἔθιμων καὶ
παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Βρεττανῶν. Ἐκεῖ δια-
τρέβων συνέταξε καὶ ἐξέδωκε τῷ 1819 τὸ Sketch Book, ὅπου
δι' ἱστορικῆς πολυμαθείας περιγράφει τὰ διανοητικὰ, πολιτικὰ, ἡ-
θικὰ καὶ θρησκευτικὰ ἔθιμα Ἀγγλῶν τε καὶ Ἀμερικανῶν, καὶ με
χρῶματα ζωηρὰ ζωγραφίζει τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ
'Αμερικὴ διετέλει ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ βασιλέως Γεωργίου, καὶ
τὴν ἡθικὴν διαφοράν, ἣν οἱ Ἀμερικανοὶ συνησθάνθησαν ἀπο-
τινάξαντες τὸν ζυγὸν τῆς ἀγγλικῆς προστασίας. Αἱ ἱστορίαι τοῦ
«Rip Van Winale καὶ Sleepy Hollow» λέγει ἡ Ἀγγλικὴ
'Εγκυκλοπαιδεῖα, εἶνε ἰσως τὰ ωραιότερα ἐπινοήματα, ἅτινα ὁ
ὁ αἰὼν οὗτος παρήγαγεν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, ἐκχιρουμέ-
νων ἐκείνων τοῦ Στρ Οὐόλτερ Σκώτ. Κατὰ τὴν ἡμετέραν ὁμῶς
γνώμην, αἱ Περί Συζύγου καὶ Ἀγροτικοῦ Βίου ἐν Ἀγ-
γλίᾳ πραγματεῖαι εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ωραιοτέραι πα-
σῶν· αἱ εἰκόνες εἰσι τοσοῦτον ζωηραὶ καὶ αἱ ἐντυπώσεις σφοδραί,

ὥστε τολμῶμεν νὰ εἰπωμεν, ὅτι δυσκόλως ἡδύνατο ἄλλος τις νὰ περιγράψῃ αὐτὰς μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας. Τὸ Sketch Book ἐθαυμάσθη παρὰ πάντων καὶ ἐπροξένησε τόσῃ ἐντύπωσιν ἐν Ἀγγλίᾳ ὥστε οἱ πλείστοι τῶν φιλογραμμάτων ἀπέδωκαν τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἰς τὸν νευρώδη κλάχμον τοῦ Σίρ Οὐόλτερ Σκῳτ· ὁ δὲ Μπάρσον τοσοῦτον ἐθέλχθη ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς του, ὥστε ἔμαθεν αὐτὸ ἐκ στήθους.

Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν ἐξέδωκε τὸ Bracebridge Hall, εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει χαρακτήρας καὶ συμβάντα μὲ τόσον πάθος, χάριν καὶ ἀφέλειαν, ὥστε πολλοὶ τὸ προετίμησαν καὶ αὐτοῦ τοῦ Sketch Book. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ περικοπαί, συγκινοῦσαι μέχρι δακρύων τὴν καρδίαν. Μετεφράσθη εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ ἐτυπώθη ἐν Βερολίῳ τῷ 1823. Τὴν 25 Αὐγούστου, 1824, ἐδημοσίευσεν ἐν Λονδίῳ the Tales of the Traveller, ὅπερ καί-τοι τινὲς τῶν φιολόγων ἀρκούντως ἐπήνεσαν, ὁ τύπος δὲν παρεδέχθη εὐμενῶς. Πλεῖται τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων καὶ περι-οδικῶν πικρὰς ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ συγγραφῆς ἐξήμεσαν. Τοῦτο προῆλθε, διότι ἦτο Ἀμερικανός, διότι εὕρισκετο ἀπομεμονωμένος εἰς τὴν φιλολογικὴν παλαιστραν, ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς καὶ ἐπιβόρῃς, δι' ἧς ἡ δημοτικότης ἐνὸς συγγραφῆς διατηρεῖται ἀκαμάλα καὶ προάγεται. Τὸ κοινὸν μόνον ἐδέχθη μετ' ἐπιεικείας τὸ ἔργον του, ὅπερ ἂν ἐπηρεάζετο ὑπὸ τῶν Ζωίλων ἐκείνων, ὁ μεγαλοφυῆς οὗτος ἀνὴρ ᾔθελε ναυαγήσῃ. Ἄλ' ἐν τῇ ναυαγίᾳ τούτῳ ᾔθελεν ἔχει τουλάχιστον τὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι οὐδενὸς ἐζήτησεν τὴν συνδρομὴν καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἐφημεριδογράφων, οἵτινες θυμίσμα μόνον προσφέρουσιν εἰς τοὺς φιλοδωροῦντας αὐ-οὺς. „Ἐ-ὰν τὸ σύγγραμμά μου,“ ἔγραφε τότε εἰς τινα φίλον του, „ἔχη φιλολογικὴν τινα ἀξίαν, αἱ ἐπικρίσεις αὗται οὐδόλως θέλουσιν ἐλαττώσει αὐτήν· ἐὰν δὲν ἔχη, τότε εἶνε περιττὸν νὰ φροντίξῃ τις περὶ αὐτοῦ. „

Μετὰ ἐν ἔτος μεταβάς εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὡς ἀκόλουθος τῆς Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας, καὶ εὐρὼν εἰς τὰς ἐκεῖ βιβλιοθήκας πολύ-τιμον συλλογὴν χειρογράφων ἀφρῶντων τὸν Κολόμβον, συνέταξε τὸν βίον αὐτοῦ, σύγγραμμα ἐκ τεσσάρων τόμων, ὅπερ ἐτυπώθη ἐν

Ἀγγλῖα καὶ Ἀμερικῇ τῷ 1828, μεταφράσθη σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας· καὶ ἐνεκωμιάσθη παρ' ὅλων ἐκείνων, οἵτινες ἔλαβον τὴν περιέργειαν νὰ μάθωσι τίνι τρόπῳ εἰς Ἰταλὸς, βοηθούμενος ὑπὸ Ἰσπανῶν, κατάρθωσε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀτλαντίδος τοῦ Πλάτωνος, ἀπέδειξεν ἀληθεῖς τοὺς ἀντίποδας τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν προφητείαν τοῦ Σενέκα·

« Venient annis soecula seris
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet, et ingens pateat tellus,
Tethys que noves detegat orbes,
Nec sit terris Ultima Thule. »

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπεποιήθη τὴν ἐξ 400 γυννεῶν προσφορὰν τοῦ «Πρίγκηπος τῶν ἐκδοτῶν,» Murray, δι' ἕκαστον ἄρθρον ὅπερ ἤθελε καταχωρεῖ εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν Quarterly Review, ἀπλῶς διότι τὸ ἀνωτέρω περιοδικὸν εἶχε προηγουμένως γράψει κατὰ τῆς Ἀμερικῆς.

Πρὸς τοῦτοις ἐξέδωκε κατὰ διαφόρους καιροὺς Companions of Columbus, Conquest of Granada, Astoria, Adventures of Capt. Bonneville καὶ πολλὰ ἄλλα, ἅπανα οὔτε ὁ χρόνος οὔτε ὁ τόπος ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀπαριθμήσωμεν. Τὸ ὠραιότερον πάντων τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἑρβιγγ εἶνε τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ὁ «Βίος τοῦ Οὐασιγκτῶνος,» εἰς πέντε τόμους, ὅπερ ἐστερέωσε τὴν φιλολογικὴν φήμην, ἥ, δικαίως ἔχαιρε. Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἐν Βιργίνια, τὸ ἐνεργὸν μέρος ὃ ἔλαβεν ἐν καιρῷ πολέμου μεταξὺ Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν, ἡ ἀναγόμενός του ὡς προέδρου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ἀποχώρησις του ἀπὸ τὸν πολιτικὸν βίον καὶ ὁ θάνατός του εἶνε περιγραφαὶ πλήρεις καλλονῆς, καὶ παντοῦ ἀναφίνεται ἡ περὶ τὸ συγγράφειν δεινότης τοῦ Ἑρβιγγ. (ἀκολουθεῖ)

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α

IV.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 142.)

Περὶ Βωλοκοπίας, Σποράς καὶ Σκαλισμοῦ.

Μετὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἀπαιτεῖται πολλάκις ἡ Βωλο-

κοπίᾳ. Ἡ ἐργασία αὕτη γίνεται διὰ τοῦ βωλοκόπου, ἐργαλείου τριγωνοειδοῦς ἢ τετραγωνοειδοῦς σχήματος, κατεσκευασμένου ἀπὸ λάμας ἠνωμένας καὶ ὠπλισμένου δι' ὀδόντων ἐκ σιδήρου ἢ ξύλου. Ζευγνύομεν ἱππον εἰς τὸν βωλοκόπον, ὅστις διέρχεται ἐπὶ τῶν καλλιεργημένων ἢ πρὸ μικροῦ ἐσπαρμένων γαιῶν, καθότι ἡ βωλοκοπία προτίθεται οὐ μόνον νὰ διαλύῃ καὶ ἱσοπεδῶνῃ τοὺς βώλους τῆς γῆς, τοὺς ὁποίους τὸ ἄροτρον ἔψωσε, νὰ κόπῃ τὰς ρίζας καὶ τὰ παράσιτα, ἀλλὰ καὶ νὰ καλύπτῃ καὶ παραχῶνῃ τοὺς σπαρθέντας σπόρους. Ἀνάγκη πᾶσα ἵνα ὁ βωλοκόπος ὠθῇται ἀπὸ δύναμιν, ἥτις νὰ βοηθῇ τὴν διάλυσιν τῶν βώλων· ὅθεν εἰς τοιοῦτον εἶδος ἐργασίας ἀντὶ τῶν βοῶν προτιμητέος ὁ ἵππος ἕνεκα τῆς ταχείας αὐτοῦ πορείας, πρὸ πάντων μάλιστα ὅταν πρόκηται νὰ συντρίβῃ τοὺς βώλους.

Πολλάκις πρὸς διάλυσιν τῶν βώλων τῆς γῆς, οἵτινες ἐξέφυγον τὴν διπλῇ ἐργασίᾳ τοῦ ἄρότρου καὶ τοῦ βωλοκόπου, καὶ πρὸς ἐξομάλυνσιν καὶ καθάρισιν τοῦ χώματος γίνεται χρῆσις τοῦ κυλινδρώματος· δηλαδὴ περνᾷ τις ἐπὶ τῶν γαιῶν κύλινδρον ἐκ ξύλου, λίθου ἢ σιδήρου, συρόμενον ὑπὸ τῶν ὑποζυγίων ζώων.

Ἡ μεγίστη σπορά τῶν ἀγρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται διὰ τῆς χειρός. Ὁ σπορεὺς πληροῖ ἐκ σπόρου πῆρην ἱκανῆς χωρητικότητος, ἣν φέρει περὶ τοὺς ὤμους καὶ διέρχεται τὴν αὐλακα μὲ μετρημένα βήματα· μετὰ τοῦτο γεμίζει τὴν παλάμην του ἐκ τῆς πῆρας καὶ ρίπτει τὸν σπόρον ἀριστερόθεν. Πρέπει ὅμως ὁ καιρὸς νὰ ᾔνε ἤρμενος, ἵνα ὁ σπόρος διανέμηται ἐξίσου. Ἀπαιτεῖται δὲ προσοχὴ, ἵνα μὴ σπείρηται πολὺ πυκνά, διότι τότε τὰ φυτὰ δὲν θὰ εὐρίσκωσιν ἀρκετὸν χώρον, ὅπως ἀναπτυχθῶσιν ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ. Αἱ ἀδύνατοι γαῖαι δύνανται νὰ σπαρθῶσι πυκνότερα παρὰ αἱ δυναταί, καθότι διατηροῦσι καλλίτερα τὸν σπόρον των.

Ὁ σκαλισμὸς εἶνε ἔργον, ὅπερ διδάσκει τὸν γεωργόν, τίνι τρόπῳ ν' ἀποσπᾷ ἢ διὰ τῆς χειρὸς ἢ διὰ τῆς βοηθείας ἑνὸς μικροῦ ἐργαλείου, καλουμένου σκαλιστήριον, ἅπαντα τὰ παράσιτα τὰ προξενούντα βλάβην εἰς τὰ καλλιεργημένα φυτὰ. Τοιαῦτα χόρτα, ὡς ἡ αἶρα (ἥρα), το μελάνθιον (μαυροκούκκι), ὁ μήκων (παπαροῦνα) καὶ ὁ σκόλυμος (γαειδουράγκαθος) αὐτομάτως φυτρώνοντα

καὶ βλαστάνοντα μετὰ μεγαλειέρας ταχύτητος ἢ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ἄλλοι σπόροι, τείνουσι νὰ πνίγωσιν αὐτούς, καὶ συνάμα ἀφαιροῦσι τὸ πλεῖστον τοῦ χυμοῦ τῆς γῆς. Ὁ σκαλισμὸς προτίθεται οὐ μόνον ν' ἀποδίδῃ εἰς τὰ στελέχη καὶ φύλλα τῶν καλλιεργημένων φυτῶν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτός, οὐ μόνον νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰς ρίζας ἀρκετὸν θρεπτικὸν χυμὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὠρίμανσιν τῶν σπόρων τῶν περὶ τῶν φυτῶν, οἷτινες ἀναμειγνύμενοι μετὰ τῶν δημητριακῶν πολλάκις ἐλαττώνουσι τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ἀξιοσημείωτος πρόνοια.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὶν τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους 1840, ἱερεὺς τις Ρῶσος ἐπορεύετο εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀπὸ τινος μέρους ὀλίγον ἀπέχοντος τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ κατέκει. Ἦτο τότε περίπου ἐσπέρας καὶ τὸ ψῦχος τόσον δριμύ, ὥστε ὁ ἐξω τοῦ οἴκου εὕρισκόμενος κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐκινδύνευε νὰ παγώσῃ. Ὁ ἱερεὺς οὗτος περιετὺλίσσεται μὲ μὴλωτὴν, καὶ ὠδοιπόρει ἐπὶ ἐλκῦθρου κινουμένου ταχέως ἐπὶ τῆς σκληρᾶς λείας χιόνος. Ἐν τῷ δρόμῳ του παρετήρησέ τι κείμενον ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐστάθη, ὅπως ἴδῃ, τί ἦτον. Κύβας κάτω εἶδεν ὅτι ὁ κατὰ γῆς κείμενος ἦτο στρατιώτης, καταβληθεὶς ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ του ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ψύχους ἔκειτο κατὰ τὸ φαινόμενον νεκρός. Ὁ καλὸς ὅμως ἱερεὺς μὴ θελήσας νὰ μιμηθῇ τὸν ἀππλαγχνὸν ἐκείνον Ἰουδαῖον ἱερέα καὶ ν' ἀντιπαρέλθῃ, ἐγκαταλιπὼν αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπῆρεν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ ἐλκῦθρου του καθὼς καὶ τὸ πλησίον του κείμενον πυροβόλον, καὶ διηυθύνθη ὅσον τάχιστα πρὸς τὸ πλησιέστερον ξενοδοχεῖον, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχον. Ὁ τῷ ὀνόματι ἱερεὺς φθὰς ἐκεῖ δὲν ἐνόμισεν ἱκανὸν ν' ἀφῆσθαι τὸν στρατιώτην εἰς τὴν φροντίδα τῶν ὑπηρετῶν τοῦ ξενοδοχείου καὶ ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλὰ καὶ τοι ἐπέειπε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν οἶκον του, ἔμεινε παρ' αὐτῷ περίπου μίαν ὥραν, ὀδηγῶν καὶ βοηθῶν τοὺς ὑπηρέτας νὰ κάμωσι πᾶν τὸ δυνατόν ὅπως ἐπαναφέρωσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ζωὴν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἦτο ἤδη νεκρός. Ἐπὶ τέλους αἱ προσπάθειαι τῶν ἐπέτυχον, καὶ αἱ αἰσθήσεις ὡς καὶ ἡ χρῆσις τῶν μελῶν του ἐπανήλθον. Τότε ὁ ἱερεὺς ἀνεχώ-

ρῃσεν οἴκαδε, ἀνταμείψας πρῶτον τοὺς ὑπηρέτας, καὶ ἐν-αυτῷ πλη-
πληρώσας ἐν καλὸν φαγητὸν εἰς τὸν ξενοδόχον διὰ τὸν δυστυχῆ στρα-
τιώτην. Ἄμα ὁ στρατιώτης ἀνέλθοεν ἐντελῶς τὰς δυνάμεις του
καὶ ἡσθάνθη ὅτι δύναται νὰ ὁδοιπορήσῃ, ἡγέρθη· ν' ἀναχωρήσῃ,
καίτοι οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐπροσπάθησαν νὰ τὸν πείσωσι νὰ μὴ
ἀφήσῃ τὸ κατὰ λυμα ἐν τοιαύτῃ ψυχρᾷ νυκτί, ὅπως μὴ κινδυνεύσῃ
καὶ ἀλλῶν.

Ἄλλ' αὐτὸς τοῖς εἶπεν ὅτι ἐκόμιζε πολὺ σπουδαίας ἐπιστολάς, καὶ
δὲν ἔπρεπε νὰ βραδύνῃ πλέον ἢ ὅσον ἦτον ἀναγκαῖον. Οὕτω λα-
βὼν τὸ πυρόβολόν του διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἔκειτο τὸ
χωρὶον, ἔνθα κατῴκει ὁ σώτας αὐτῶν ἱερεὺς. Ἐφθασεν ἐκεῖ ἐν-
τὸς ὁλίου· καίτοι δὲ ἦτον ἀρκετὰ προχωρημένη ἡ νύξ, δὲν ἡ-
θέλησε νὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν πρὶν ὑπάγῃ εἰς τοῦ σωτῆρος του τὸν
οἶκον, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἴδῃ καὶ εὐχαριστήσῃ αὐτὸν δι' ὅπερ κα-
λὸν εἰς αὐτὸν ἐπροξένησε. Πλησιάσας ὅθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἱε-
ρέως, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως, καὶ τοι τόσον ἄργά, ὅτι ὑπῆρχον
ἀκόμη φῶτα εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλθων πρὸς τὴν θύραν ἤκουσε δυνα-
τὰς φωνὰς καὶ μεγάλην ταραχὴν ἐντός. Ὄρμησε κατὰ τῆς θύρας,
ἀλλ' αὕτη ἦτο καλῶς σφαιλισμένη. Ἐστρεψε πρὸς τὸ πλησίον
κείμενον παράθυρον, καὶ θεωρήσας ἐντός εἶδε τὸν ἱερέα περικυ-
κλωμένον ὑπὸ τεσσάρων ὀπλισμένων κλεπτῶν. Ἀκριβῶς τότε
τοῦ εἶχον δέσει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ἡπείλουν ὅτι θὰ τὸν
θανατώσωσιν, εἰ μὴ τοὺς ἐφάνερονε τὸ μέρος, ὅπου εἶχε κρυμμένα
τὰ χρήματά του. Εὐθύς ὁ εὐγνώμων στρατιώτης παραβιάσας τὸ
παράθυρον καὶ πηδήσας ἐντός, ἐπυροβόλησεν ἐφ' ἐνὸς τῶν κλεπτῶν
καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Οἱ ἄλλοι ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἑ-
τερος διετρυπήθη ὑπὸ τῆς λόγχης τοῦ στρατιώτου. Οἱ δύο δὲ
ἄλλοι δειλιάσαντες τότε ἐκ τῆς ἀνδρίας του, ἐξώρμησαν τῆς οἰκίας,
ἀφήσαντες τὸν ἱερέα, ὡς δύναται τις νὰ φαντασθῇ, κυριευμένον
ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν αἰφνίδιον σωτηρίαν του.
Ἄλλὰ πόσον βαθύτερα καὶ γλυκύτερα ἔγειναν τὰ αἰσθήματα
ταῦτα, ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ ἐν τῇ ὁδῷ ἡμιθανής, τὸν ὁποῖον αὐτὸς πρὸ
ὀλίγων μόνον ὥρων ἐπανάφερεν εἰς τὴν ζωὴν, ὑπῆρξε τὸ μέσον τῆς
θείας προνοίας, δι' οὗ ἐσώθη ἡ κινδυνεύουσα ἰδιότης του ζωῇ!

Τὸ ἔαρ.

Τοῦ χειμῶνος παρήλθεν ἡ ὥρα,
Καὶ τὸ ἔαρ ἐγγίζει γλυκύ·
Εἰς τοὺς κήπους θά τρέξω καὶ τώρα
Εὐθυμίαν νὰ τύχω ἐκεῖ·

Ἐμακρύνθη ἀφήσας τὴν πόλιν,
Κ' ἐν τῷ μέσῳ λειμῶνος σταθεῖς,
Τῆς ψυχῆς μου ἐννόητα ὅλην
Τὴν πικρίαν νὰ φεύγῃ εὐθύς.

Εἰς δεινῶν μετέβην ὥραιων,
Ἀνθοστέπτων σκιὰν θελκτικὴν,
Καὶ ἀνέπνευσα μύρα ἀνθῶν
Καὶ ἐδόθην εἰς ὕπνον γλυκύν.

Καὶ τοῦ ὕπνου τὴν νήδυμον λήθην
Ἐσυνώδευσεν ἄσμα πτηνῶν·
Καὶ ἐκ νέου ἀπ' ἄσμου ἔξυπνήθην
Ἀηδόνων εὐλάλων τερπνόν.

ὦ! παντάπασι λαίλαψ δὲν πνέει,
Κατασταίνων τὰ πάντα νεκρά·
Ἀλλ' εἰς πάντα ζωὴν ἐπιχέει,
Τοῦ Ζεφύρου πνοὴ δροσερά.

Τὴν αὐγὴν τῆς ἡμέρας νοοῦντα,
Τὰ ὥραϊα πτηνὰ ἐξυπνοῦν·
Καὶ με' ἄσματ' ἀθρόως ἠχοῦντα
Τὴν γλυκεῖάν της λάμπειν ὕμνοῦν

Ὡσὰν κόρη κομψῶς ἐνδυμένη
Πρὶν ὃς ἥλιος ἔτι ἐβγῇ,
Μὲ τὰ ἄνθη αὐτῆς στολισμένη
Παριστάνει ὥραϊα ἡ γῆ.

Ὅσα ρόδα καὶ ἱα καὶ κρίνοι,
Εἰς τοὺς κάλυκας ἔτι σφριγοῦν
Καθὲν κάλλος ἔφον προτείνει
Καὶ εἰς ἄνθησιν πάντα ὀργοῦν.

Εἰς τὰ ὄντα κοινὴ εἴφροσύνη ...
Καὶ τὰ πάντα χαρίτων μεστά·
Χρυσάλλης ἡ ὥραϊα ἐκείνη
Ἀπὸ ἄνθος εἰς ἄνθος πετᾷ.

Ἐν τῷ μέσῳ λειμῶνων ὥραιων
Ἡ ζωὴ μας προβαίνει παιδρά·
Ἀφ' ἡμῶν ἡ ἐνθύμησις πλέον
Τοῦ θανάτου ἐκφεύγ' ἡ πικρά.

Λύσις τοῦ 7ου αἰνίγματος.

Ζώντ., ζωή.

Αἶνιγμα 8.

Ἐνῷ δὲν εἶμαι θάλασσα, τὰ πέριξ περιβρέττω·
Τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἔχω.
Συντρίβεται δ' ὅ,τι περᾶ καὶ θάπτεται εἰς χάος,
Καὶ μίᾳ πλέει τολμηρὰ σχέδια ἀενάως.

‘Ο Ουάσιγκτων Έρβιγγ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 444).

Τοιαῦτα τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Ουάσιγκτων Έρβιγγ. Οἱ συμπολιταὶ του καὶ ὁ φιλολογικὸς κόσμος πολυτρόπως αὐτὸν κατὰ καιροῦς ἐτίμησαν. Ἡ δὲ βασιλικὴ ἐταιρεία τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλολόγων ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ χρυσοῦν ἀριστεῖον, καὶ ἡ Ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος τοῦ ἐν Ὁξφόρδῃ πανεπιστημίου τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ διπλώματος τοῦ διδάκτορος τῆς Νομικῆς. Ὡς πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν του βίον ὑπῆρξε τίμιος καὶ ἀγαθός, φίλος, πολῦτιμος, ἀφελέστατος τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν συμπεριφορὰν πάντες δὲ οἱ εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον τὸ ἐπιμαρτυροῦσιν. Ἀναπολῶ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας χαρᾶς τὴν ἐποχὴν, καθ’ ἣν ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ πλησίον τὸν μέγαν τοῦτον ἱστοριογράφον, καὶ οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοι ἐπροξένησεν ὁ ἐγγενὴς καὶ ἀφελέστατος τρόπος του. ἡ ζωηρὰ αὐτοῦ ἔκφρασις, ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ εἰλικρινεία του. Μοι ὠμίλει μετὰ τῆς μεγαλειτέρας οἰκειότητος, καὶ τοι αὐτὸς μὲν ἦτον ὁ περιφημότερος συγγραφεὺς τοῦ Νέου κόσμου, ἐγὼ δὲ νέος ἄγνωστος πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον.

— Τώρα δὲ, ὅτε ἀφήσατε κατὰ μέρος τὸν κάλαμόν σας, ἐτόλμησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, ποῖον ἐκ τῶν συγγραμμάτων σας νομίζετε καλλίτερον ;

— Οὐδὲν ἀπήντησε, διότι ἅπαντα εἰσὶν ἀτελῆ. Ἐὰν ἤμην νεώτερος κατὰ 20 ἔτη, ἤθελο νὰ βεβαίως γράψαι ἕκαστον τούτων ἐκ δευτέρου.

— Πλὴν ποῖον ἐκ τούτων ὄλων ἐγράφη ὑπὸ τὸν οἴστρον σας ;

— Τὸ «Bracebridge Hall,» ἀπεκρίθη.

— Οὐδὲν ἐκ τῶν προϋόντων τοῦ εὐφυοῦς καλάμου σας, εἶπον ἐγώ, εἶνε ὠριότερον τοῦ Sketch Book.

— Τὸ Sketch Book, ἀπήντησε, καθὼς καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν συγγραμμάτων μου συνεγράφησαν κατὰ τὸ μεσονύκτιον· πολλάκις ἐγειρόμενος, ἤναπτα τὴν λυχνίαν μου καὶ εἰργαζόμην ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

—“Οτε ἐν ‘Ισπανίᾳ συνέταπτον τὸν βίον τοῦ Κολόμβου, ἔγραφον κατὰ συνέχειαν 44—45 ὥρας. » Οἱ λόγοι οὗτοι μοι ἀνεκάλεσαν τοὺς ὠραίους τούτους στίχους τοῦ Δάντη:

Seggendo in piuma,
In fama non si vien, ne sotto coltre;
Senza la qual, chi sua vita consuma,
Cotal vestigio in terra, di se lascia
Qual fummo in aere ed in acqua la schiuma».

Τῷ ἀνέφερα μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ « Βίου τοῦ Οὐσιπικτῶνος » τοῦ τελευταίου καὶ τελειότερου τῶν ἔργων του, καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν ἡσθάνη τὴν αὐτὴν ἡδονήν, ἣν ὁ Γίββων ἐδοκίμασεν ἐκ τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς ‘Ρωμαϊκῆς του ‘Ιστορίας.

—“Ὅχι! μοι ἀπήντησε, καθότι δὲν ἐξετέλεσα τὸ ἔργον μου μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας. Ἀνέγνωσα πρό τινων ἡμερῶν, ἐξηκολούθησεν, ἐπίσημόν τινα ἔκθεσιν Ἀγγλοῦ τινὸς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν του περιγράφουσαν διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς ‘Ελλάδος. Φεῦ! προσέθεσε, δὲν ὀργᾷ ὅσον εἶδει ἡ πατρίς τοῦ Δημοσθένους.

—Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρατηρήσω, ἀπήντησα, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς ρηθείσης ἐκθέσεως, γεννηθεὶς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνατραφεὶς δὲ εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο τῆς προόδου σχολεῖον, δὲν ἠδύνατο βεβαίως ἢ μετ’ ἀθυμίας νὰ παρατηρήσῃ τὴν θραδεῖαν πρόοδον λαοῦ μόλις πρὸ τινος αὐτονομηθέντος καὶ συνισθανθέντος τὴν ἰδίαν αὐθυπαρξίαν. Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐνασχολήσω ἐκθέτων τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἔφθασεν ἡ ‘Ελλάς, ἂν καὶ παρὰ τινων θεωρεῖται ἡ πρόοδος αὐτῇ μικρὰ καὶ νηπιώδης. Οὔτε θέλω νὰ φέρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἱστορικοὺς παραλληλισμούς· μόνον ὁ χρόνος καὶ ἡ πείρα δύνανται καὶ θέλουσι τὸ πράξει. Πέπεισμαι δὲ ὅτι αἱ ἀγγλικά αὐται ἐκθέσεις οὐδόλως θέλουσι ἐλαττώσει τὴν συμπάθειαν τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς λαὸν εὐγνωμονοῦντα δι’ ὅ,τι αὐτὸς ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

‘Ο Ἑρβιγγ ἀκολούθως μοι ἀνέφερε περὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ ποιητοῦ Βράϊαντ· ἡ Θ α ν α τ ο ψ ί α τ ο υ, μοι εἶπεν, εἶνε ἐν

ἐκ τῶν ὠραιότερων προϊόντων τῆς Ἀμερικανικῆς εὐφυΐας. Τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος ποιήματά του εἶνε πλήρη φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων, καὶ ἀριδύλως καταδεικνύουσι τὸ ἀκμαῖον ἐκεῖνο αἶσθημα τῆς συμπαθείας, ὅπερ ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἀνέπτυξεν ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων. Ἐπισκεπτόμενον τὴν Εὐρώπην, διακαῆς πόθος μετέλαβε νὰ ἴδῃ ἐπίσης τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ περιστάσεις ὅλως ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μου μ' ἐμπόδισαν· νῦν δὲ ἐγκαρδίως λυποῦμαι, ὅτι δὲν ἤξιώθην νὰ θεωρήσω τὸν ἀνέριλον αὐτῆς οὐρανὸν καὶ νὰ θέσω τὸν πόδα μου ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.

— Ὅποιαν γνῶμην ἔχετε, περὶ τοῦ ποιήματος « Μάρκος Βότσαρης; » τὸν ἠρώτησα.

— Ὁραῖον, ὠραιότατον, ἀπῆντησε· εἶναι ποίημα, ὅπερ ἀπηθανάτισε καὶ τὸν ποιητὴν καὶ τὸν ἥρωα τοῦ Σουλίου. Ὁ Χάλλεκ, προσθέτετε, εἶνε εἷς ἐκ τῶν εὐφυστέρων ποιητῶν οὐ μόνον τῆς Ἀμερικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἐχει ὅμως ἐν μ' ἐγὼ α ἐλάττωμα, ὅτι γράφει πὸ λὺ σ π α ν ἰ ὡ ς· ὅταν τὸν ἰδῆς, παρακχῶ, εἶπέ του νὰ βάρῃ τὸν κάλαμόν του συχνότερα.

Μετὰ ταῦτα μοι ὠμίλησεν ἐκτεταμένως περὶ τοῦ Longfellow, Macaulay, Prescott, Whittier καὶ πολλῶν ἄλλων γνωστῶν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον·

— « Ὁ Longfellow, » εἶπεν ὁ Ἑρβιγγ, εἶνε καλὸς ποιητής, ἀλλὰ γράφει κερδοσκοπικῶς, ἐνῶ ὁ Χάλλεκ ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν φήμην, τὴν ὁποῖαν ἐπεδίωξε καὶ ἐπεθύμησε ζῶν, ὡς καὶ ὁ ἴδιος ὁμολόγησε διὰ τῶν ἐξῆς ὠραιωτάτων στίχων του:

Ὅπόταν δ' ὑπεράνω μου ἡ χλόη πρασινίσῃ,
Καὶ ὅστις μ' εἴχε συγχαρῇ καὶ μ' εἶχεν ἀγαπήσει
Νεκρὸς κ' αὐτὸς θὰ κοίτεται ἐπίσης· ἴς τὸ πλευρόν μου,
Ἡ δάφνη τί θὰ ὠρελῇ ἴς τὸ κρῦον μέτωπόν μου;
Κ' ἐνῶ ὑπνώτουν πέριξ μου καὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι,
Ὁ κάλαμος μ' ἐνθυμηθῇ καὶ μετέλαλουν τὰ χεῖλιν;
Καὶ ψιθυρίσῃ ὅλ' ἡ γῆ καὶ εἴπη, ὅτι: ἤλθον,
Ὡς τόσοι ἄλλοι . . . ἔζησα μετέπειτα παρῆλθον;
Ἄν στέφανός τι; πλέκεται διὰ τὸ μέτωπόν μου,
Ἄς τὸν ἰδῶ πρὶν σβύνοντα ἰδοῦν τὸν ὀφθαλμόν μου.

Καὶ ἂν 'ς τῆς φήμης τὴν φωνὴν ὑπάρχῃ ἁρμονία,

—Καθὼς ὁπόταν ἔψαλλε ποτὲ ἡ Γαρικύα,—

Ἵ τὸν κόσμον ψαθυρίζουσα λαλοῦσα τ' ὀνομά μου. »

Ἄς τὴν ἀκούσω πρὶν κλεισθοῦν 'ς τὴν γῆν τὰ δλέπαρά μου.

—Ὁ Whittier εἶναι ἱερός ποιητής, ἐξηκολούθησεν, ὁ δὲ Πρέσβυς εἶνε εἰς ἐκ τῶν περιφημοτέρων ἱστοριογράφων, καὶ τὰ ἔργα του ἀπέκτησαν παγκόσμιον φήμην. Πρὸς τούτοις μοι ἀνέφερε περὶ τῆς ἐν Ἀμερικῇ ἐμπορικῆς κρίσεως τοῦ 1857 καὶ περὶ τοῦ Ναπολέοντος Γ'. ὃν ἐγνώρισεν ἐν Βιέννῃ εἰς τὸ 1822. Ἀκολουθῶς μοι ὠμίλησε περὶ τοῦ Σίρ Οὐόλτερ Σκώτ.

—Ἐὰν ἀπέκτησα μικρὴν τινα γωνίαν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ, μοι προσέθεσε, ταύτην ὀφείλω εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ Melrose Abbey· οὗτος ὑπῆρξεν ὁ καλλίτερός μου φίλος καὶ οὐδέποτε θέλω λησμονήσῃ τὰς εὐεργεσίας καὶ χάριτάς του.

Μετὰ ταῦτα μὲ ὠδήγησεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην του· ἦτο μικρὸν δωμάτιον μετὰ μιάς ἐδρας καὶ τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειντο ὀλίγα βιβλία διεσκορπισμένα.

—Αὐτὸ εἶνε τὸ σπουδαστήριόν μου, μοι εἶπε, δὲν ἔχω βιβλιοθήκην· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἔχοντες τοιαύτας σπανίως τὰς μεταχειρίζονται . . . τὸ δωμάτιόν μου εἶνε πολὺ μικρὸν . . .

—Ἐκ τοιούτου μικροῦ δωματίου, ἀπήντησα, ἐξέρχονται μεγάλα ἔργα.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐμειδίασε, καὶ λαβὼν ἀντίτυπον τοῦ Sketch Book ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου: « Πρὸς τὸν Κύριον —ὡς τεκμήριον τῆς συμπαθείας καὶ ἀγάπης, τοῦ φίλου του Οὐάσιγκτῶνος Ἑρβιγγ. »

—Ἰδοῦ, μὲ εἶπε, παρακαλῶ, λάβε τὸ βιβλιώριον τοῦτο πρὸς ἀνάμνησιν τῆς προσφιλεστάτης μοι ἐπισκέψεώς σου.

Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο δωμάτιον μοι ἐνέπνευσεν, οὕτως εἰπεῖν, θρησκευτικὸν σεβασμόν· μοι ἐφαίνετο ὅτι ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτο ἱερός. Αἱ ἀναμνήσεις του ἐπλήρωσαν τὸν νοῦν μου τοσαύτης ἀγαλλιήσεως, ὡς ἐὰν ἀνέπνεον μυρίπουν εὐωδίαν κεκρυμμένων ἀνθέων. Ἐνῷ δ' ἐγκατέλειπον αὐτό, ἡ εἰκὼν του ἐνετυπώθη ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοσούτον ζωηρῶς, ὥστε εἰσέτι ἐνθυμοῦμαι καὶ οὐδέποτε θέλω λησμονήσῃ

τὸ μονῆρες καὶ ἥτυχον ἐκεῖνο δωμάτιον, ἐνθα ὁ μέγας συγγραφεὺς τοῦ Νέου Κόσμου συνέταξε τὰ ἔξοχα ἔργα του.

Ἀναχωροῦντα μὲ συνώδευσε μέχρι τοῦ προαυλίου, μοὶ ἔδωσεν ἓν ρόδον ἐκ τοῦ κήπου του, ὅπερ εἰσέτι φυλάττω, καὶ σφίγγων τὴν χεῖρα μου, ὡς ἂν προρρηθάνετο ὅτι οὐδέποτε ἤθελε μ' ἐπαινῆσαι. Ὅσον μὲ τρέμοντα χεῖλη μοὶ εἶπεν, ὁ Θεὸς ἐν ἑαυτῷ ἡσυχία τὸ κενὸν μου!

Μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ σεβάσμιος πατὴρ τῆς Ἀμερικανικῆς φιλολογίας, ὁ δοκιμώτερος καὶ μεγαλοφυέστερος τοῦ Νέου Κόσμου, ὁ ἔξοχος βιογράφος καὶ ἱστοριογράφος, ὁ ἀφιερῶσας ὁλόκληρον ἴσον βίον του εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν, ὁ ἄνθρωπος ὅστις οὐδέποτε οὐδένα ἔσχεν ἐχθρόν, ὁ συγγραφεὺς, ὅστις οὐδέποτε ἔγραψε λέξιν, δι' ἣν εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του νὰ μεταμεληθῇ, ἐτελεύτησεν ἐν Σωννυσάτῃ τῆς Ἀμερικῆς πλήρης ἡμερῶν ἐπευφημούμενος καὶ μακαριζόμενος παρὰ τῶν συμπολιτῶν του καὶ ὅλου τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐξωγράφον τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον ὡς ἀδελφοὺς διδύμους, ὁ δὲ ἀρχαιότερος καὶ μεγαλοφυέστερος ποιητὴς διηγεῖται ὅτι εἰς ἐκ τῶν ἡρώων του, ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς, ἐκπεραιώσας τὸ στάδιόν του εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον εἰς τὴν πατρίδα του Λυκίαν, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων του. Ὁ μῦθος οὗτος, ἡ ποιητικὴ αὕτη εἰκὼν ἐπέπρωτο νὰ ἐπαληθεύσῃ εἰς τὸν περιφανῆ τοῦτον ἄνδρα, ὅστις διελθὼν τὴν ἐσπέραν ἐν τῷ μέσῳ συγγενῶν καὶ φίλων ἐν Σωννυσάτῃ, καὶ πορευθεὶς εἰς τὸν θάλαμόν του ὅπου κοιμηθῇ, μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον, τοὺς δύο τούτους ὑπηρέτας τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ κατοικίαν.

Μεταξὺ τῶν ἐλεγείων, ἅτινα ἐτίμησαν τὴν μνήμην τοῦ σοφοῦ φίλου μας, ἡμεῖς ἀναγράφομεν ἐπὶ τοῦ τύμβου τῆς συνοπτικῆς ταύτης βιογραφίας τὴν ἐξῆς ἑμμετρον μετάφρασιν ἐλεγείου, ὅπερ ἐστὶ μάλιστα προῖον Ἑλληνικοῦ καλάμου, δημοσιευθέντος κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου 1859 εἰς τὸ New York journal.

Τὸ ἄστρον ὅπερ ἔδυσσε τὴν χθесινὴν ἐσπέραν,

Κ' ἐφώτισε μὲ τρέμον φῶς τὴν πέριξ ἀτμοσφαῖραν,

Ἄν ἄφῃσε τὸν Οὐρανὸν κ' ἐχάθ' εἰς τὴν σκοτίαν,
 Τὴν λάμπειν διετήρησεν εἰσέτι ἑξαισίαν.
 Καὶ εἰς τὴν γῆν ἀντανακλᾷ ἀκτίνα γλυκυτέραν,
 Ὅν ἄλλοτε δὲν ἔχυστε 'στοῦ βίου τὴν ἡμέραν.
 Ὁ Ἑρδιγγ ζῇ, ὁ θάνατος εἰς σκότος δὲν τὸν κρύπτει,
 Ἀλλὰ μὲ δάφνας τῶν σοφῶν τὸ μέτωπον καλύπτει.
 Κ' αἰθαλὲς τὸ μῦρον τοῦ τὸν κότμον διατρέχει,
 Τοῦ Ἑλικῶνος τὸ φυτὸν καθεὶς ζητεῖ νὰ ἔχῃ.

Τὰ ἔργα σου ἀθάνατα πνοὴν φιλανθρωπίας,
 Θὲ ν' ἀποπνέουν πάντοτε καὶ νοῦ καὶ εὐφύϊας.
 Καὶ ἐνῶ οἱ θρόν' ἐπὶ τῆς γῆς σκιαὶ θὰ διαδαίνουσιν,
 Τῶν ἰσοθέων ἔργων σου μνημεῖα θ' ἀπομένουσιν.
 Ὑπαγε, καὶ ἀκολουθεῖ ταχύπτερος ἡ φήμη,
 Καὶ ἀγεννήτων ἔσεται γενῶν εὐγνωμοσύνη.
 Καὶ ὡς ἡ δρότος τῆς αὐγῆς 'στοῦ τάφου σου τὸ χῶμα,
 Θ' ἀποσταλάξῃ δάκρυα τοῦ καθενὸς τὸ ὄμμα.

Ἐν μέτῳ δὲ τῆς γενικῆς τῶν φίλων σου λατρείας
 Δέξου κ' ἐν δάκρυ φιλικῆς, ὡς ἔλεξες, καρδίης.
 Ἦτις δὲν ἔχ' ἀνταμοιβὴν νὰ σ' ἀποδώτῃ ἄλλην,
 Δι' ὅσην εὖρ' ἐντρύφησιν 'στὰ ἔργα σου μεγάλῃν.

Οἱ δύο γείτονες.

Ὁ Γεώργιος Δούδρобиτς, ξυλουργὸς καὶ κάτοικος μιᾶς τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Τουρκίας, ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆν οἰκίαν τοῦ μίαν Κυριακὴν πρωτῇ, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του. Πρὸ τιῶν μηνῶν ὅλη ἡ γειτονία ἐθαύμαζε τὴν διαγωγὴν τοῦ Γεωργίου. Πάντοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἐργάτης τίμιος, μεταχειριζόμενος χρησίμως τὸν καιρὸν του, χωρὶς νὰ πράττῃ οὐδεμίαν πρὸς οὐδένα ἀνέκιν, ἔκδοτος ὅμως εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐορτάς. Ἀλλὰ αἰφνης κυριευθεὶς ὑπὸ σταθερᾶς τιнос ἰδέας, ἐφαίνετο σκυθρωπός, ἀνήσυχος, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πολὺ σύννους, πλὴν γαλήνης· εὐθύς δὲ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἕκαστος παρατήρει πλειοτέραν εὐ-

ταξίαν εἰς τὴν οἰκίαν του, πλειοτέραν γλυκύτητα πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, πλειοτέραν σεμνότητα εἰς τοὺς τρόπους του, καὶ τοιαύτην ἐπιμέλειαν περὶ τὴν εκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του, τὴν ὅποιαν γενικῶς ἐπέκρινον ὡς μεγαλειέταν τοῦ δέοντος. Ἐκάστην πρωΐαν προσηύχετο εἰς τὴν οἰκίαν του· εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύετο τακτικῶς· ὅσakis δὲ εἶχεν εὐκαιρίαν, ἐπεσκέπτετο τοὺς πτωχοὺς ἢ ἄλλως δυστυχοῦντας γείτονας, ἀκόμη καὶ ἐκείνους μάλιστα, οἵτινες βλέποντες αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ τὰς ὁποίας ἄλλοτε ἀπήλαυε ἡδονάς, ἀποφεύγον-α πάντα ὄρκον καὶ πᾶσαν κακολογίαν καὶ μεταρρυθμίζοντα τὸν βίον καθῶς καὶ τὴν καρδίαν του, ἔκλινον εἰς τὸ νὰ θεωρῶσιν αὐτὸν ὡς ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρὸν καὶ νὰ τὸν ὀνομάζωσι δεισιδαίμονα. Καὶ αὗτοί δὲ οὗτοι, ὅτε ἀπήντων αὐτὸν καὶ τὸν ἐβλεπον φερόμενον πρὸς αὐτοὺς μετὰ εἰλικρινοῦς φιλίας, καὶ ὅτε εἰσερχόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν του εὕρισκον ἐκεῖ βασιλεύουσιν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐφροσύνην ἄνευ κομπασμοῦ καὶ θορύβου, σταθεράν καὶ βαθεῖαν, καὶ αὗτοί οὗτοι, λέγω, δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ ἀγαπῶσιν αὐτὸν περισσότερον καὶ νὰ μὴ τὸν ἐπαινῶσιν ἐκόντες ἄκοντες. Καὶ ἂν δὲν ὠμολόγουν ὅτι εἶχε πλειοτέραν ἀξίαν παρ' ἄλλοτε, ἡναγκάζοντο ὁμως νὰ λέγωσι τοῦλάχιστον καθ' ἑαυτοὺς ὅτι τώρα ἐφαίνετο εὐδαίμονεστερος.

Πλησίον δὲ τοῦ Γεωργίου κατῴκει ἄλλος τις ξυλουργός, Πέτρος Μαρτῖνος· ὀνομαζόμενος. Τοῦτου ὁ οἶκος δὲν ὠμοιάζε ποσῶς μὲ τὸν τοῦ πρώτου. Ἐντὸς μὲν τοῦ οἴκου τοῦ Γεωργίου σπανίως ἡκούοντο φωναὶ βιαίων ἐρίδων, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες εἰς αὐτὸν ἔζων ἐν γαλήνῃ καὶ ἀγάπῃ πρὸς ἀλλήλους· ἐντὸς δὲ τοῦ οἴκου τοῦ Μαρτίνου ἐβασίλευον διηνεκεῖς θόρυβοι· κλαυθοὶ παιδίων, καταπνιγόμενοι ὑπὸ ἀπειλῶν· ἄτματα βάναιστα καὶ αἰσχροῖα φλυαρία ἀπέραντος· ἀταξία καὶ ἐρητὴ ἀκανόνιστα. Δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ οὐδὲν ὠρισμένον καὶ στερεόν, οὐδὲν σπουδαῖον· ἀπ' ἑκάστου δὲ στόματος ἡκούοντο παραπνεῖα καὶ ἀντεπιπλήξεις πικραί, καὶ ἐπὶ παντὸς προσώπου ἐπεφαίνετο ἡ ἐνδόμυχος δυσἀρέσκεια, τὴν ὅποιαν δὲν ἠδύναντο ν' ἀποκρύψωσιν οὐδὲ τῆς εὐθυμίας αὐτῆς αἱ ἐπιδείξεις.

Ὁ Γεώργιος λοιπόν, ὡς εἵπομεν, ἐπορεύετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν μίαν Κυριακὴν κατὰ τὴν συνήθειάν του· κατὰ τὴν συνήθειάν του ὡσαύτως ἔμελλε νὰ διαβῇ ἔμπροσθεν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Πέτρου

Μαρτίνου. Τὸ ἐργοστάσιον ἦτον ὡς πάντοτε κατὰ τὸ ἤμισυ ἀνοικτὸν· καὶ διὰ τῆς μικρᾶς θυρίδος ἐφαίνετο ὁ Πέτρος εἰς μίαν γωνίαν ἐργαζόμενος καὶ συρίζων, ἐνῷ οἱ ἐργάται του κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ τελειώσωσιν ἔργον τι διατεταγμένον. Ἐνῷ δὲ ὁ Γεώργιος διέβαινεν ἐκεῖθεν, ἔστρεψεν ἀκουσίως τὸ βλέμμα του ἐπὶ τὴν ἐργατικὴν τράπεζαν τοῦ Μαρτίνου· οὗτος ἀνεγείρας τότε τὴν κεφαλὴν εἶδε καὶ αὐτὸς τὸν Γεώργιον· καὶ οἱ δύο δὲ γείτονες ἀπέστρεψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὁ μὲν ἐρυθριῶν, ὁ δὲ ἀναστενάζας βαρέως. Ἐπειτα δὲ ὁ Γεώργιος ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, ἀλλὰ σύννους καὶ κατηφής· ἡ ψυχὴ του ἐστενοχωρεῖτο ὑπὸ ἰδέας τινὸς καὶ σχεδὸν ὑπὸ ἐλέγχου τοῦ συνειδότος. Αἱ λέξεις τοῦ Ἀποστόλου αὐταί· « Πέπεισμαι . . . ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔστέ . . . δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νοθετεῖν. » (Ρωμ. ΙΕ'. 14) ἀπήλλαξαν αὐτὸν τῆς ἀθυμίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο βεθυθισμένος. Ναί, εἶπε καθ' ἑαυτὸν μὲ σιγανὴν φωνήν, εὐθὺς ἀπὸ τῆς σήμερον θέλω ὑπερνικήσει τὴν ἄτοπον αὐτὴν ἐντροπήν καὶ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας, διαβαίνων πάλιν ὁ Γεώργιος ἔμπροσθεν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Πέτρου, ἔκαμε νεῦμα πρὸς τὴν γυναῖκά του νὰ προχωρῇ μόνη· αὐτὸς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Ὁ Πέτρος ἦτο μόνος, ἐσύριζεν, ἐροκνίκεν ἀκόμη, καὶ δὲν παρετήρησε τὸν γείτονά του, εἰμὴ ὅτε ἔχαιρετὴ παρ' αὐτοῦ· τότε διέκοψε τὴν ἐργασίαν του, εἶπε λέξεις τινὰς καὶ ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὰ ἐργαλεῖά του τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, μετὰ τινος δυσθυμίας ἐνταυτῷ καὶ ἀνυπομόνησίας. Ὁ Γεώργιος δίδων εἰς αὐτὸν τὴν χεῖρά του, « φίλε μου » ἤρχισε νὰ λέγῃ μὲ φωνὴν περιπαθῆ « θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς ἄραγε νὰ ὁμιλήσω μετὰ παρρησίας; . . Ὑπάρχει τι, τὸ ὅποιον μοῦ καταθλίβει τὴν καρδίαν . . . Σὺ ἐργάζεσαι τὴν κυριακὴν . . . » Ὁ Πέτρος ἀνετινάχθη· « ἂν ἦλθες νὰ μοὶ κηρύξῃς τὸ Εὐαγγέλιον » εἶπε ψιθυρίζων . . . « Μὴ νομίσῃς τοῦτο, ἀγαπητὲ γείτων, » ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος μετὰ πάθους, « μὴ τὸ νομίσῃς· ὅχι· δὲν ἦλθον νὰ σοὶ δώσω συμβουλὰς ὑπερτφάνους· δὲν πιστεύω ὅτι ἐγὼ εἶμαι καλλίτερος σοῦ· αἰσθάνομαι κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πᾶθῃ τινα ἐντὸς ἐμοῦ, τὰ ὅποια μὲ ἐνθυμίζουσιν ὅτι εἶμαι ἁμαρτωλός· καὶ δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν ταύτην τοῦ νὰ δι-

ορθώσω τὴν διαγωγὴν τὴν ἰδικήν σου· ἀλλὰ θὰ ἤμην ἐλλιπὴς
χριστιανικῆς ἀγάπης, θὰ ὑπέβαλα ἑμαυτὸν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θε-
οῦ, ἂν ἐνῶ ἤξεύρω ὅτι ἁμαρτάνεις εἰς οὐτὸν, σὲ θθεώρουν ἀτα-
ράχως διάγοντα εὐτῶ, χωρὶς νὰ σοὶ φανερώσω τὸν κίνδυνον εἰς
τὸν ὁποῖον εὕρισκεσαι. Μὴ μὲ θεωρῆς, εἰμὴ ὡς φίλον ποθοῦντα
τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν σου καὶ τὴν μέλλουσαν μακαριότητα, καὶ
μὴ μὲ ἀποκρούς ὡς ἐχθρόν. »

Ὁ Πέτρος ἐκάθισε χωρὶς ν' ἀποκριθῇ· καθίσας δὲ καὶ ὁ Γεώρ-
γιος πλησίον αὐτοῦ, μετὰ μιᾶς στιγμῆς σιωπῇ τὸν ἠρώτησε·
« Πιστεύεις εἰς τὸν Θεόν, ἀγαπητέ μου γείτων; »

Ἄν' δὲν ἐπίστευέ τις εἰς αὐτὸν, εἰς ποῖον ἔπρεπε νὰ πιστεύῃ;
ἐξεφώνησεν ὁ Πέτρος, πειραχθεὶς σχεδὸν διὰ τὴν ἐρώτησιν.

Ἐὰν πιστεύης εἰς Θεόν, εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἐὰν πιστεύης εἰς
Θεὸν δίκαιον, ἅγιον, τέλειον, δημιουργὸν καὶ κύριον πάντων τῶν
πραγμάτων—εἰς Θεόν, τοῦ ὁποῖου ἡ δύναμις, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀγαθό-
της εἶνε ἤδη ἐπαισθητὰ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ δόξα, ἡ
μεγαλοπρέπεια, τὸ ἔλεος θὰ ἐκλάμψωσιν ἔτι λαμπρότερον ἐν τῇ
μέλλοντι αἰῶνι—δὲν στοχάζεσαι ἄρα γε ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος ἔδεν δύ-
ναται ν' ἀγαπᾷ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ὅτι ἡ διαφθορά δὲν δύναται
οὐδόλως νὰ ὑπαρξῇ ἐνώπιον αὐτοῦ;

Ὁ Πέτρος ἔνευσεν ὅτι ὁμολογεῖ τοῦτο.

Ἄλλ' ἀφοῦ εἶνε ἀγαθός, ἐπανάλαβεν ὁ Γεώργιος, στοχάζεσαι
προσέτι ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξέθεσεν ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι εἴμεθα
τέκνα του, εἰς τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας, εἰς τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς,
εἰς τοὺς πολυειδεῖς πειρασμοὺς, τοὺς περιστοιχίζοντας ἡμᾶς καὶ
ὑποβάλλοντας ὑπὸ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ μᾶς δώσῃ καὶ
τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἐχθροὺς
ἡμῶν, χωρὶς νὰ μᾶς δώσῃ ὅπλα διὰ νὰ πολεμῶμεν αὐτούς;

Ὁ Πέτρος ἐπιώπα, διστάζων τί ν' ἀποκριθῇ.

Ἐπράξεν οὕτως, ἀγαπητέ γείτων, εἶπεν ὁ Γεώργιος· ἔδωκε
καὶ εἰς σέ καὶ εἰς ἐμὲ τὸ συνειδός, τὸ διερεθιζόμενον ὑπὸ πάσης
παρακοῆς, καὶ τὸ ἀκαταπαύστως ἀναφωνοῦν πρὸς ἡμᾶς· « τοῦτο
εἶνε καλόν, τοῦτο εἶνε κακόν· » ἔδωκε δὲ καὶ εἰς σέ καὶ εἰς ἐμὲ
τὰς ἱερὰς βίβλους, τὰς βίβλους ἐκείνας, τῶν ὁποίων ἕκαστος λό-

γος φέρει μεθ' ἐξουτοῦ τὴν ἀλήθειαν, τὸ φῶς, τὴν πειθῶ· ἐπόρισε πανταχόθεν καὶ εἰς σέ καὶ εἰς ἐμὲ βοηθήματα. Ὅλος ἡμῶν ὁ βίος· κηρύττει τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ· ἡ καρδίᾳ ἡμῶν, ὅταν ἐξετάζωμεν αὐτήν, ἀναγγέλλει τὴν ἡμετέραν ἀθλιότητα, ἥτις μᾶς κάμνει νὰ ἐννοήσωμεν περισσότερον τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· καὶ ὁ Θεός, ἀγαπητὲ γέλιων, ὁ Θεὸς περικυκλῶνει ἡμᾶς πανταχόθεν·

Πιστεύω εἰς αὐτὸν ὅσον καὶ σὺ, εἶπεν ὁ Πέτρος μὲ μικράν τινα συγκίνησιν.

Χαίρω ἀκούων τὴν νέαν ταύτην διαβεβαίωσιν, εἶπεν ὁ Γεώργιος. Ἐὰν λοιπὸν ἀληθῶς πιστεύης εἰς αὐτὸν ἐκ βάθους ψυχῆς, ἐὰν στογάζεσαι ὅτι εἶνε Πλάτης σου, Σωτῆρ σου καὶ Παρηγορητῆς σου· ἐὰν αἰσθάνεσαι ὅτι χωρὶς αὐτοῦ δὲν ἔχεις οὐδέν, καὶ ὅτι μετ' αὐτοῦ ἔχεις τὰ πάντα· ἐὰν πιστεύης ὅτι ἔχει θέλημα, καὶ ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἐφανερώσεν εἰς ἡμᾶς τρανώτατα· ὅτι εἶνε ἀμετάτρεπτον, καὶ ὅτι ἡ παρακοὴ εἶνε καταδικὴ τοῦ παρακούοντος—δὲν μένει ἄλλο, εἰμὴ νὰ σοὶ ὑπενθυμίσω μίαν τῶν ὀριστικωτάτων ἐντολῶν αὐτοῦ. Περὶ τοῦ ἀγιάζειν τὴν Κυριακὴν, φίλε μου, αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ εἶνε κατὰ πάντα σαφέσταται. Ἰδοὺ ἡ Ἱερὰ Βίβλος μου, καὶ τώρα εὐθὺς θά' ἴδωμεν. Ἰδοὺ· « Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ ἀγιάζειν αὐτήν· ἕξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βούς σου καὶ ὁ προσηλύτος σου ὁ παροικῶν ἐν σοί· ἐν γὰρ ἕξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· διὰ τοῦτο ἡλόγησε Κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν· » (Ἑξ. Κ'. 8—11.) Πόσῃ ἀκριβολογίαν μετεχειρίσθη ἐνταῦθα ὁ Αἰώνιος Θεός· μετὰ πόσῃ ἐπιμελείας αἰτιολογεῖ τὰ προστάγματά του!

Τίς δύναται πλέον ν' ἀμφιβέλλῃ ἀναγνώσας τὸ « Καὶ ἡλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν· ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς ποιῆσαι » (Γέν. β'. 3.); Πόσον ἐντόνως ἐρμηνεύουσιν τὰ λόγια ταῦτα τὴν

ἀγιότητα τῆς ἡμέρας, ἥτις εἰκονίζει ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ Παντοδύναμος ἐξετέλεσε τὸ ἄπειρον τῆς δημιουργίας ἔργον· καθ' ἣν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἀνυψώθησαν πρώτην φοράν φωναὶ ἀπειράριθμοι εὐλογοῦσαι καὶ δοξάζουσαι αὐτόν. Ἀνάγνωθι προσέτι καὶ τὸ ἐδάφιον τοῦτο· « Καὶ φυλάξεσθε τὸ Σάββατον, ὅτι ἅγιόν ἐστιν ὑμῖν· ὁ βεβηλῶν αὐτὸ θανάτῳ θανατωθήσεται· πᾶς ὅστις ποιήσει ἐν αὐτῷ ἔργον, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ αὐτῆς » (Ἔξοδ. λβ', 14). Ἐὰν ὁ Αἰώνιος Θεὸς καταδικάζῃ εἰς θάνατον τὸν παραβαίνοντα τὸν νόμον τοῦτον, τὸ αἷτιον τούτου εἶνε, ὅτι ὁ νόμος οὗτος εἶνε ἀμετάθετος, ἀγαπητὴ γέλτων, καθὼς καὶ πᾶς νόμος, καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸν μεταχειρίζηται τις μετὰ κοιφονοίας.

Τὸ τότε ἦτο τότε, εἶπεν ὁ Πέτρος· ὅ,τι ἦτο καλὸν διὰ τοῦς Ἰουδαίους δὲν ἀρμόζει πλέον εἰς ἡμᾶς.

Λέγεις ἄρα γε ἀληθῶς ὅ,τι φρονεῖς ; Πιστεύεις τυχόντι ὅτι τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα μετεβλήθη ; ὅ,τι ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ ἐπίγειος τιμωρία, ἡ τήρησις τῆς ἡμέρας τῆς ἀναπαύσεως ἔπαυσε νὰ ᾖ καθήκον τῶν ἀνθρώπων ; καὶ ὅτι τὰ προστάγματα τῆς διαθήκης, τὰ τοσαύτως ἐπαναλαμβανόμενα καὶ τὰ τοσούτον εὐκρινῆ, δὲν σημαίνουν πλέον τίποτε κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ; Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἃς ἀνολίζωμεν τὸ Εὐαγγέλιον· ἐν τούτῳ θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐτήρει τὸ Σάββατον, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην προέκρινε διὰ νὰ διδάσκῃ τὸν λαόν, ἐρμηνεύων τὴν ἱερὰν Γραφὴν εἰς τὰς συναγωγὰς. Ἰδοὺ παραδείγματα· « Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων· εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι· » (Λουκ. Δ' 16). « Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναοὺμ, πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς Σάββασιν. » (Λουκ. Δ' 31). Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέγα ἐκεῖνο συμβάν, ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, συνέβη τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, διωρίσθη εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν αὕτη ἀντὶ τῆς ἐβδόμης. Δις δὲ ὁ Κύριος ἔκλεξεν αὐτὴν διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς πρὶν ἢ ἀναληφθῇ εἰς τὸν οὐρανόν. « Οὕσης ὥφιας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς

καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ἡμῖν· » (Ἰωάν. Κ'. 19). « Καὶ μεθ' ἡμέρας ὅκτω πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν· ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν· » (Ἰωάν. Κ', 26). Καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων βλέπομεν ὅτι ὁ Παῦλος ἡγάγεε τὴν Κυριακὴν διδάσκων τοὺς Χριστιανούς· « Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, υἱέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου » (Πράξ. Κ', 7). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Παῦλος ἐν τῇ ἀ. ἐπιστολῇ πρὸς Κορινθίους (Κεφ. ις', 2) προτρέπει τοὺς ἐκ τοῦ μαθητὰς νὰ « θέτωσιν ἕκαστος παρ' ἑαυτῷ κατὰ μέτρον τῶν Σαββάτων, θησαυρίζων ὅ,τι ἂν εὐδοῶται, » διὰ νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρεῖας τῶν ἀδελφῶν· ἂν εἰς τὰς τοσαύτας ἀποδείξεις προσθέσης καὶ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Σωτῆρος· « Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. » (Ματθ. Ε', 17) θὰ ὁμολογήσης μετ' ἐμοῦ ὅτι εἶνε πολὺ δύσκολον ν' ἀρνηθῇ τις τὴν περὶ τοῦ πράγματος τούτου συμφωνίαν τῶν δύο διαθηκῶν, καὶ ὅτι ἐκ τῆς σπουδαίας καὶ εἰλικρινοῦς ἐρεῦνης τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης ἐξάγεται ἡ πεποιθήσις αὕτη, ὅτι ὁ Αἰώνιος Θεὸς διώρισε, κατὰ πάντα καιρὸν καὶ πρὸς πάντας, τὸν ἀγαπᾶν μίαν τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν.

— Δὲν λέγω ὅχι, ἐψύθρισε ὁ Πέτρος· ἔπειτα δέ, μετὰ μιᾶς στιγμῆς δισταγμόν, ἐξεφώνησε μετ' ὁνὶν βεβαιωτικόν· ἡ ἐργασία εἶνε προσευχή! ἰδοὺ ἡ θρησκεία ἡ ἰδική μου!

Τοιαύτην θρησκείαν δὲν ἀπήντησα εἰς τὴν ἱερὰν Γραφὴν, ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος μετ' ὁμοθυμαδόν. Ἐγὼ ἀνέγνωσα ἐν αὐτῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον τοῦ ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου του· ἀνέγνωσα τὰ λόγια ταῦτα· « Πενία ἄνδρα ταπεινοῖ. » (Παροιμ. Ι', 4). « Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἐκ τοῦ γῆν, ἐμπλησθήσεται ἄρτων· οἱ δὲ διώκοντες μάταια, ἔνδεεις φρενῶν. » (Παροιμ. ιβ', 11). « Ὅδοι ἀεργῶν ἐστρωμένοι ἀκάνθας. » (Παροιμ. ΙΕ', 1). « Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιέτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. » (Ἐφεσ. Δ', 28). Ἡ ἐξέφωσεν ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε καθῆκον ἐμβριθές, τοῦ ὁποίου τὴν βιαιότητα μᾶς

ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος αὐτός, πλέκων σκηνάς ἐνῷ ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιον· ἤξεύρω ὅτι οὐδεὶς δύναται ν' ἀποφύγῃ αὐτήν· ἀλλὰ δὲν εἶδα οὐδαμοῦ ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τούτου τοῦ καθήκοντος ἀπαλλάττει τὸν ἄνθρωπον τῆς ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ ἐκπληροῖ καὶ τὰ ἄλλα καθήκοντα, καὶ ὅτι ὑπακούων κατὰ τοῦτο εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀποκτᾷ τις τὸ δικαίωμα νὰ καταφρονῇ αὐτὸ κατ' ἄλλα ὅχι ὀλιγώτερον οὐσιώδη.

Ἡ ἐργασία, ἣτις εἶνε καθήκον κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, εἶνε ἁμάρτημα τὴν Κυριακὴν, διὰ τοῦτον μόνον τὸν λόγον ὅτι ὁ Θεὸς εἶπεν α' «Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου.» πᾶν ἔργον λοιπὸν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τῶν ἑξ ἡμερῶν τῶν ὠρισμένων διὰ τὴν ἐργασίαν· α' τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ Σάββατον Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον.» Ἡ ἐργασία εἶνε προσευχή! λέγεις σύ. Ὡ φίλε γείτων, αὕτη εἶνε πλάνη πολὺ ἐπικίνδυνος, τὴν ὅποιαν ἐπεθύμουν νὰ σὲ κάμω νὰ ψηλαφήσῃς μὲ τὴν χειρὰ σου.

Ἡ ἐργασία, ἡξεύρεις, συντελεῖ εἰς ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων, τῆς ἐνεργείας, τῆς δραστηριότητος· συντελεῖ εἰς τὸ πορίζειν τὴν τροφὴν τοῦ σώματος, καὶ τὰ μέσα τοῦ συντηρεῖν τὴν ζωὴν ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ δὲν ἔχομεν μόνον σωματικὰς καὶ νοερὰς δυνάμεις ν' ἀναπτύξωμεν καὶ σῶμα νὰ θρέψωμεν καὶ ὑπαρξιν πρόσκαιρον νὰ προσφάξωμεν· ἔχομεν καὶ ψυχὴν, ψυχὴν ἣτις δὲν θὰ ἀφανισθῇ ποτέ, καὶ ἣτις ἀπαιτεῖ καὶ αὐτὴ βοήθειαν, τροφὴν ἄφθονον, φροντίδας διηνεκεῖς. Τὴν ψυχὴν ταύτην, τὸ αἰσθάνεσθαι κάλλιστα, φίλε μου, δὲν ζωογονεῖ οὔτε τῶν χειρῶν ἡμῶν ἡ ἐργασία, οὔτε ἡ τῆς διανοίας. Τὸ σκέπαρνον, τὸ ὅποιον μεταχειρίζομεθα σὺ καὶ ἐγώ, μᾶς φέρει ἄρτον· ἡ χεῖρσις δὲ τῶν ἡμετέρων βιβλίων καὶ οἱ λογαριασμοί, τοὺς ὁποίους κάμνομεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, μᾶς ὁδηγοῦν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς μικρᾶς ἡμῶν περιουσίας καὶ ἐμποδίζουν τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς· ἀλλ' ἔχουν ἄρα γε αἱ ἐργασίαι αὗται, αὐτὰ καὶ ἡ θεία αὐτῶν δύναμις τοῦ ν' ἀνυψώσουν τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἰς τὸν Θεόν; στρέφουσιν ἄρα γε αὐτὴν εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ; μᾶς κάμνουσι νὰ καταβῶμεν εἰς τὴν ἡμετέραν καρδίαν, διὰ νὰ μᾶς δείξωσι τὰς ἀθλιότητας αὐτῆς; μᾶς κάμνουσι ν' ἀναβῶμεν πρὸς τὸν Κύριον, διὰ νὰ μᾶς ἀποκαλύψωσι τὰ ἐλθέ αὐτοῦ; Μᾶς ἐπιτέμπουσι τὴν ὑπόκλινιν καὶ τὴν πεποιθήσιν, ἐνῷ εὐρισκόμεθα εἰς τοὺς κόλπους

αὐτοὺς τῆς δοκιμασίας· ἀποδίδουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ θάρρος, ὅταν μᾶς καταθλίβῃ ἡ δυσθυμία· ἐν συντόμῳ δὲ ἀνακουφίζουσιν ἅρα ἡμᾶς καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἡμετέρου βίου, καὶ εὐρίσκουμεν εἰς αὐτάς τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἣτις ἀγιάζει τὸν ἄνθρωπον, ἣτις ἀναζωογονεῖ καὶ ἀναγεννᾷ αὐτὸν ἐκ νέου· ὅχι· καὶ σὺ τὸ ἠξεύρεις, ὡς ἐγώ. Προσευχὴ καὶ ἐργασία εἶνε δύο πράγματα, τὰ ὁποῖα πρέπει μὲν νὰ βαδίζωσιν ὁμοῦ, νὰ συνοδεύωσι τὸ ἓν τὸ ἄλλο, ἀλλὰ μένουσι πάντοτε διακεκριμένα. Ἡ ἐργασία εἶνε ἐν τῶν μυρίων παρεπομένων τῆς προσευχῆς. Δυνατὸν δὲ νὰ παρετήρησες τοῦτο, ἀγαπητὲ γέλτων· ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθῶς εὐλαβὴς, ὁ ζητῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ζῶν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου του, καὶ ὁ στρέφων καθ' ἑξῆς τοὺς διαλογισμοὺς του πρὸς αὐτόν, ὁ τοιοῦτος, λέγω, ἄνθρωπος δὲν εἶνε οὐδέποτε ράθυμος, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἀργός· τούναντίον δέ, ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ λαμβάνουσι νέαν ἀναπτέρωσιν, καὶ ἡ δραστηριότης του ἐπαυξάνεται μετὰ τῆς εὐλαβείας του. Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ προσευχὴ εἶνε παρεπόμενον τῆς ἐργασίας ; . . . Δυσκόλως δύναται τις ν' ἀποδείξῃ τοῦτο· διότι γνωρίζομεν παμπόλλους καλοὺς ἐργάτας, τῶν ὁποίων ἡ διακωγὴ καὶ τὰ αἰσθήματα τὰ ἀτεθῆ ἐλέγχουσιν ὡς ψευδῆ τὸν τοιοῦτον λόγον.

Δὲν ἀρνοῦμαι τοῦτο, εἶπεν ὁ Πέτρος· καὶ ὁμοῦ δὲν δύναμαι νὰ συμμορφωθῶ μὲ τὴν Κυριακὴν σου.

Πολλὰ θὰ ἐθυσίαζα προθύμως, ἀγαπητὲ γέλτων, διὰ νὰ σὲ καταπείσω, ὅτι ἡ Κυριακὴ μου, ὅπως σὺ τὴν ὀνομάζεις, ὅχι μόνον σὲ συμφέρει πλείοτερον παρ' ὅ,τι φρονεῖς, ἀλλὰ καὶ ὅτι διωρίσθη ἐπίτηδες διὰ σέ, καὶ εἶνε οὕτω προσηρμοσμένη πρὸς σέ, ὥστε ἡ καρδία σου, ἡ ψυχὴ σου, ἡ εὐδαιμονία σου, καὶ ἡ περιουσία σου αὐτὴ ὥρελοῦνται ἐκ τοῦ ἁγιασμοῦ αὐτῆς· καὶ ὅτι μόνον τὰ πάθη σου, καὶ αἱ προλήψεις, καὶ τὸ κακῶς ἐννοούμενον συμφέρον σου σ' ἐμποδίζουσι τοῦ ν' ἀναγνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων. Δὲν δύνασαι, λέγεις, νὰ συμμορφωθῇς μὲ τὴν Κυριακὴν μου· ἀλλὰ, γέλτων μου, τί πρᾶγμα αὐτῆς σὲ δυσαρεστεῖ ; ὁμολόγησον αὐτὸ παροησίᾳ...

Ὁ Πέτρος ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν, ἔπειτα δὲ λέγει· πρῶτον πάντων ἡ ἀνάπαυσις ἐκείνη, ἡ ἐργία ἐκείνη !

— "ὦ ! φίλε μου· ἐγὼ εἶπον ἅ ν ἄ π α υ σ ι ν, καὶ οὐχὶ ἂ ρ γ ι α ν.

Ἡ ἀνάπαυσις σέ δυσαρρεστεῖ, γείτων μου ; ἐγὼ νομίζω ὅτι ἀπατᾶσαι. Φέρε εἰς τὴν μνήμην σου τὰ παρελθόντα, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι εἶνε ὠφέλιμος· καὶ εὐάρεστος μάλιστα καὶ πρὸς σέ, καθὼς εἶνε καὶ πρὸς ἐμέ, καὶ πρὸς πάντα τὸν κόσμον. Ἐνθυμήθητι ὅτι χθές, κεκοπιασμένος ὢν καθ' ὑπερβολήν, ἤλθες καὶ ἐκάθισες ἐπὶ τοῦ βήθρου μου, διαμαρτυρούμενος ὅτι οὐδὲν εἰς τὸν κόσμον θὰ σέ κατέπειθε νὰ καταφέρεις μίαν φορὰν περὶ πλέον τὸ σκέπαρνον· ἐνθυμήθητι ὅτι πρὸ μιᾶς στιγμῆς, ἂν ἐδοῦλεες μὲ τόσῃν προθυμίαν, ἔκκλινες τοῦτο μὲ σκοπὸν νὰ ὑπάγῃς αὐριον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ πλησίου χωρίου, καὶ διατρέθων ἐκεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν νὰ παραμελήσῃς τὰς ἐργασίας σου· ἐνθυμήθητι ὅτι πολὺς ὥρας τῆς ἐβδομάδας δαπανᾷς εἰς συνομιλίαν, εἰς ἐπισκέψεις τοῦ μὲν καὶ τοῦ δὲ καὶ εἰς φλυαρίας, καὶ εἰπέ, ἐὰν ἀληθῶς ἀποστρέφεσαι τὴν ἀνάπαυσιν. Τὰς στιγμὰς, τὰς διασκορπιζόμενας ἔνθεν κακεῖθεν ὁ Θεὸς θέλει νὰ τὰς συναθροίζωμεν καὶ νὰ τὰς ἀφιερώνωμεν εἰς αὐτόν. Δὲν ἀπαγορεύει μὲν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ νὰ διακόπτῃ τὴν ἐργασίαν του, ὅταν ᾖ κακοπιασμένος· θέλει δὲ πᾶν ἔργον νὰ ἐκτελεῖται κατὰ τὰς ἑξ ἡμέρας· τὴν δὲ ἐβδόμην θέλει ν' ἀναπαύωνται τὰ κεκοπιασμένα μέλη· καὶ ἡ ψυχὴ, ἑλευθέρα ὑλικῶν ἀσχολιῶν, ν' ἀναβαίνει πρὸς αὐτόν, διὰ ν' ἀποδίδῃ εὐχαριστίας, διὰ νὰ αἰτῇ νέας χάριτας, καὶ διὰ νὰ λάβῃ νέας δυνάμεις. Ἰδοὺ ποῦ κεῖται ἡ διαφορὰ· αὕτη δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν φύσιν τῆς ἀναπαύσεως, ἀλλ' εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν μεταχειρίζομεθα αὐτήν.

— Δώδεκα ὥραι εἰς προσευχὴν δαπανώμεναι μὲ φαίνονται ὅτι εἶνε χρόνος ὀλίγον τι μακρὸς, εἶπε πάλιν ὁ Πέτρος· ἂν μὲ ἔλεγεσ ὅτι ἡ Κυριακὴ διωρίσθη διὰ νὰ διασκεδάξῃ τις, διὰ νὰ βλέπῃ τοὺς φίλους του καὶ νὰ γελᾷ ὀλίγον, θὰ ἐννοοῦσα τὸν λόγον σου· ἀλλ' ἡμέραν ὀλόκληρον νὰ ἐνασχολῇται τις εἰς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, τοῦτο, σὲ λέγω, εἶνε κοπιαστικώτερον παρὰ τὸ νὰ ἐργάζεται.

— Φαίνεται, γείτων μου, ὅτι δὲν μ' ἐννοεῖς· ἐπ' ἀνέρχεσαι πάλιν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀεργίας· λαλεῖς οὕτω, ἐπειδὴ σύ, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς προσευχῆς, τῆς λατρείας καὶ τοῦ καθήκοντος προσκολλᾷς τὴν τῆς μονοτονίας καὶ τῆς ἀνίας. Ἄ! πείστευσόν με, ἡ Κυριακὴ τοῦ Χριστιανοῦ, ἡ Κυριακὴ τηρουμένη κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ προξενεῖ πλειοτέραν ἀλθινην εὐφροσύνην παρ' ὅ-

σὴν θὰ ἐπροξένουν μυρία παιγνίδια ! Κατὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, τῶν ὀλοκλήρως εἰς τὰς διασκεδάσεις ἀφιερουμένων, πολλάκις ἐδοκίμασε λυπήν· δὲν εἶνε ἀληθινόν ; εἰς τὴν οἰκίαν σου ἐπέστρεφες μὲ δυσθυμίαν· τὰ πάντα σοι ἐφαίνοντο θλιβερά, σκοτεινά· ἂν δὲ ἤρσυνας τὴν καρδίαν σου, δὲν εὕρισκες ἐκεῖ, εἰμὴ κενόν, εἰμὴ τύψεις τοῦ συνειδότος. Τῇ ἐπαύριον δέ, ἀντὶ ν' ἀρχίσῃς μετὰ προθυμίας τὸ ἔργον σου, τὸ ἥρχιζες μετὰ δυσαρесκείας, καὶ ἡ ἐργασία σου ἐγίνετο κακῶς, τὸ ὅποιον ηὔξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν δυσαρесκειάν σου· τοιοῦτοι ἦσαν οἱ καρποὶ τῆς ἀναπαύσεως, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ κόσμου. Ἐγὼ δὲ θὰ σοὶ δείξω τοὺς καρποὺς τῆς ἀναπαύσεως κατὰ τὸν Κύριον, καὶ διὰ τοῦτο θὰ σοὶ εἴπω τί ἐστὶν ἀνάπαυσις κατὰ τὸν Κύριον. Αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ἔδωκεν ἡμᾶς δεῖγμα ταύτης. Ὁ Κύριος ἡμῶν ταύτην τῆς ἀναπαύσεως τὴν ἡμέραν προέκρινε διὰ ν' ἀναγινώσκῃ πρὸς τὸν λαόν· ταύτην τὴν ἡμέραν ἐκλέγομεν καὶ ἡμεῖς διὰ ν' ἀκροαζώμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ μεταβῇ εὐθὺς ἀπὸ ἰδεῶν ποταπῶν εἰς διαλογισμοὺς σπουδαίους, χωρὶς νὰ κινδυνεύῃ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὰς πρῶτας μᾶλλον παρὰ νὰ προσκολληθῇ εἰς τὰς δευτέρας, συμφωνοῦμεν ἡ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ νὰ σηκωνώμεθα πολλὰ πρωί, διὰ νὰ ἔχωμεν ἐλευθερίαν μίαν ὥραν πρὸ τῆς θείας λειτουργίας· τὴν ὥραν δὲ ταύτην ἐξοδεύομεν μελετῶντες τὴν ἱερὰν Γραφὴν μετὰ τῶν ἡμετέρων τέκνων, καὶ ἐρμηνεύοντες δυσνόητα ἐδάφια, καὶ κάμνοντες αὐτὰ νὰ ἀποστηθίζουν ὀλίγους στίχους. Ἄ ! γείτων μου, πόσον εὐφρόσυνον εἶνε αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι, πόσον ταχέως παρέρχονται, πόσῃ χαρὰν αἰσθάνονται οἱ γονεῖς χειραγωγοῦντες οὕτω τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας των πρὸς τὸν Κύριον, διὰ νὰ τοὺς εὐλογῇ, καθὼς ἡυλόγει ποτὲ τὰ μικρὰ παιδία τῶν Ἰουδαίων ! Ἀποῦ δὲ τελειώσωμεν τὴν ἀνάγνωσιν, ὑπάγομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἐκεῖ ἀπολαύομεν νέαν ἡδονὴν συνερχόμενοι μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν, καὶ μετὰ τούτων πλησιάζοντες ὁμοῦ πρὸς τὸν Κύριον, καὶ συνάγοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὰ αὐτὰ ζωοποιὰ λόγια, καὶ δεχόμενοι τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Ἰησοῦ. « Οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. » (Ματθ. ΙΗ, 20). Ἐξεύρομεν δὲ ὅτι ὁ Σωτὴρ ἐπισκέπτετο καὶ ἑθεράπευε τοὺς ἀσθενεῖς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου·

οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ εὐτελέστατοι καὶ ἀχρηστότατοι τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξελθόντες ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὑπάγομεν καὶ δίδομεν δο-
ηθήματά τινα εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν. Καὶ τοῦτο, φίλε μου, τὸ
ἔργον παρακολουθεῖ τις εὐφροσύνη, τὴν ὁποίαν ἀδυνατῶ νὰ περι-
γράψω, Κατανοεῖ τις τόσον καλῶς τὴν πανταχοῦ παρουσίαν τοῦ
Αἰωνίου Θεοῦ πλησίον τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ εὐσπλαγχνία αὐτοῦ ἀναδεικνύονται τόσον τρανῶς εἰς τόπον πέν-
θους, ὥστε ἐπιστρέφων τις εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἀναλογιζόμενος
τὰ παρατηρηθέντα περιστατικά, αἰσθάνεται βαθίως ἐγκαταραγμέ-
νην εἰς τὴν καρδίαν του τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλπίδα.
Ἡ Γραφὴ λέγει «Γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῶς ὥρα ὁ Κύριος
ὑμῶν ἔρχεται» (Ματθ. ΚΔ'. 42). Καὶ ἐπειδὴ τῆς εἰρήνης αἱ
στιγμαὶ κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας εἶνε τόσον σπάνιαι, ὥστε,
καὶ ἂν τις διορίσῃ μίαν τινὰ στιγμὴν τῆς πρωίας καὶ μίαν τῆς
ἐσπέρας εἰς προσευχὴν καὶ μελέτην, δὲν δύναται μῆτε τὰς σκέψεις
του νὰ ἐκτείνῃ μῆτε νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν ὅσον ἱπιθυμεῖ, κλειό-
μεθα εἰς τὸν καὶ τῶνα μας, ὅταν ἐπιστρέψωμεν ἀπὸ τὰς ἐπισκέψεως,
καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐξετάζει ἐνώπιον Θεοῦ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν
διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν ἔδειξε καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα. Τότε μαθαί-
νομεν νὰ βλέπωμεν ἑαυτοὺς ὅποιοι εἴμεθα· τότε κατανοοῦμεν μέτρι-
νός βαθμοῦ εἶνε μοχθηρὰ ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά, καὶ ἀναγνωρίζο-
μεν καλῶς τὴν μακροθυμίαν τοῦ Κυρίου. Ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως
ἡμῶν αὐτῶν λαμβάνομεν ἀπέχθειαν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, εὐχαριστίαν
πρὸς τὸν Θεόν, πληροφορίαν περὶ τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας, βεβαιότητα
περὶ τῆς δυνάμεως Ἐκείνου, τὰ ὅποια ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν ψυχὴν
ἡμῶν περισσότερον ζῆλον· καὶ ἀφοῦ ἀναλάβῃ οὕτω νέας δυνάμεις,
ἀρχίζει πάλιν τὴν πορείαν τῆς μετ' ἀσπαστηριότητος καὶ μετ' ἐπιποθησιν
πρὸς τὸν Θεόν. Τέλος δὲ φθάνει ἡ ἐσπέρα· ἐὰν ὁ καιρὸς ᾗνε καλός,
ἐξερχόμεθα εἰς περίπατον διὰ τῶν ἀγρῶν, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀνυ-
ψοῦται ὅλος πρὸς τὸν Δημιουργόν. Ἐνῶ δὲ διαλογιζόμεθα ὅτι ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθησαν τὰ πάντα, ἕκαστον μὲν ἄνθος φαίνεται
εἰς ἡμᾶς ὠραιότερον καὶ εὐωδέστερον, ἕκαστον δένδρον δροσερώτε-
ρον καὶ εὐθαλέστερον, καὶ ἕκαστος ἀσθὴρ λαμπρότερος· ὁ
οὐρανὸς γίνεται ἐκπληκτικώτερος, ἡ φύσις μεγαλοπρεπεστε-

ρα, καὶ τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, τὸ ὅποιον ἐκτεινόμενον ἔμπροσθεν τῆς ὀψέως ἡμῶν καθίσταται ἐπὶ τέλους ἄφαντον, μέχρι τοῦ σμικροτάτου ἐντόμου τὸ ὅποιον ἐρπει εἰς τὸ χόρτον ἢ πετᾷ εἰς τὸν ἄερα, τὰ πάντα διηγούνται τὴν δόξαν τοῦ Αἰωνίου Θεοῦ. Μετὰ δὲ τοσούτον εὐφρόσυνον ἡμέραν δὲν μᾶς μένει ἄλλη ἀνάγκη, εἰμὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν ὅστις μᾶς ἐδώρησεν αὐτὴν, καὶ πράττομεν τοῦτο τελειόνοντες τὰ ἔργα ἡμῶν μετ' ὧδῆς εὐχαριστηρίου.

Σὲ βεβαιώνω, φίλε μου, ὅτι τοιαύτη ἡμέρα εἶνε εὐλογία, τὴν ὅποιαν περιμένει τις με ἀνυπομονησίαν, τὴν ὅποιαν μετὰ χαρᾶς βλέπει φθάνουσιν, καὶ ἥτις φεύγει πάντοτε παραπολὺ ταχέως· ὅτι ὅταν τις ἀναλογίζεται τὴν βεβήλωσιν τοσούτων Κυριακῶν, αἰσθάνεται πικροτάτην θλίψιν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὑπῆρξε ποτὲ καιρὸς, καθ' ὃν τὸ νὰ ἐργάζεται τὴν πρωΐαν, καὶ νὰ διασκεδάσῃ καὶ νὰ ὁμνύῃ καὶ νὰ βορῶθῃ τὴν ἑσπέραν, ἢ καὶ τὸ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ πρωῒ, καὶ ἔπειτα νὰ διάγῃ τὸ ἐπιλοιπον τῆς ἡμέρας εἰς εὐτελεῖς διατριβάς—ἐφαίνοντο ὅτι ἡ χριστός τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἡ εὐχαρίστησις αὕτη ἦτον ἀπάτη καὶ ἀπάτη μεγάλη. Καὶ ἂν σοι ἔλεγα με πόαν προθυμίαν ἐργάζεται τις καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα, πόσον θάρρος παρέχει ἡ ἰδέα τῆς θείας προστασίας, με πόσῃ ἐπιμέλειαν καὶ ἐργαζόμενος ἀγρυπνεῖ τις ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ πῶς ἀποδίδωκε τοὺς κακοὺς διαλογισμοὺς, ἐνθυμούμενος ὅτι τὴν Κυριακὴν μέλλει νὰ δώσῃ εὐθύνην καὶ περὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀπλῶν παθήσεων τῶν ἐσωτερικῶν! τί θ' ἀπαντοῦσες; Ὑπάρχει, φίλε μου, ἀνανέωσις τῆς καρδίας, ὑπάρχει πρόοδος. Ἄ! γείτων μου! δὲν ἐγεύθην τὴν ἀληθινὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, εἰμὶ ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡγάσσα τὴν Κυριακὴν. Πρότερον μὲν ἠγνόουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ἢ καὶ ἂν ἐγνώριζα αὐτό, τοῦλάχιστον δὲν εἶχε διαπεράσει εἰς τὴν ψυχὴν μου· δὲν κατενόουν οὔτε τὴν ἀκροάτην σοφίαν, οὔτε τὴν ἄκραν ἀγαθότητα καὶ δὲν εἶχα παραδεχθῇ αὐτό· ἀλλ' ἅμα καθιέρωσα τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ θεῖον θέλημα ἐνεχαράχθη εἰς τὴν καρδίαν μου, ἠγάπησα αὐτό, καὶ αἱ εἰριδες, αἱ ἀνησυχίαι, ἡ ἀταξία, ὁ θόρυβος, πᾶν ὃ, τι ταραττει καὶ καταστρέφει τὴν εἰρήνην, ἐγενεον ἄφαντον καὶ ἀντ' αὐτῶν εἰσέχθη ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐχαρί-

στης. Ἡ σύζυγός μου, τὰ τέκνα μου καὶ ἐγὼ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ἐν Θεῷ εἰς αἰῶνας αἰῶνων· τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἀγάπης εἶνε τὸ μόνον τὸ ὅποιον ἐπάγει χαρὰν μόνιμον· καὶ τὴν χαρὰν ταύτην ὀφείλομεν εἰς τὴν Κυριακὴν. Αἱ Κυριακαί, γέιτων μου, αἱ Κυριακαὶ εἶναι πρὸς ἡμᾶς ὡς σταθμοὶ τεταγμένοι εἰς τὸν θίον, ὡς βαθμίδες τὰς ὁποίας ἀναβαίνομεν διαδοχικῶς καὶ αἱ ὁποῖαι μᾶς προσεγγίζουσιν εἰς τὸν Θεόν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπορρέει πᾶν ὃ, τι ἀγαθὸν καὶ ἡδύ, συμβαίνει ἀπὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα νὰ ἐνισχύεται ἡ πίστις ἡμῶν, νὰ ἐπαυξάνηται ἡ ἡμετέρα εὐδαιμονία, καὶ νὰ ἐπιχέωνται καὶ νὰ πληρῶσιν ἡμᾶς αἱ ἐκ τῆς τηρήσεως τῆς ἀγίας ἡμέρας προερχόμεναι εὐλογίαι. «Ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα σου ἀπὸ τῶν Σαββάτων τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἀγίᾳ, καὶ καλέσῃς τὰ Σάββατα τρυφερά, ἅγια τῷ Θεῷ (σου) δεδοξασμένα, καὶ δοξάσῃς αὐτά, οὐκ ἄρῃς τὸν πόδα σου ἐπ' ἔργῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὀργῇ ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ ἔσθι πεποιθῶς ἐπὶ Κύριον, καὶ ἀναβιβάσει σὲ ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς καὶ ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακώβ τοῦ πατρὸς σου· τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.» (Ἦσ. ΜΗ', 13, 14)

Ὁ Πέτρος ἐφάνη ὅτι ἦλθεν εἰς κατάνυξιν· δὲν ἤθελεν ὁμως νὰ καταπεισθῇ παρηνύθῃ· ἀντεπάλασε πρὸς τὴν καρδίαν του καὶ μετὰ σιωπὴν μιᾶς στιγμῆς, «ἀνάγκη,» λέγει, «νὰ δώσω εἰς τὰ τέκνα μου τροφήν, ἐνδύματα, κατοικίαν· ἐὰν δὲν ἐργάζηται τις τὴν Κυριακὴν, ποῦ νὰ εὕρῃ ἔπειτα ἐργασίαν; ποῦ νὰ εὕρῃ ἐργολάβους νὰ τὸν δέχωνται ἐργάτην;»

Ὡ! ἀνεβόησεν ὁ Γεώργιος, σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ φίλου του· αὕτη εἶνε μία τῶν μεγάλων ἐνστάσεων, αἵτινες προτείνονται κατὰ τῆς τηρήσεως τῆς ἀγίας ἡμέρας. Ἔστω λοιπόν, φίλε μου, καὶ ταύτην θέλομεν ἀνατρέψει τόσον εὐκόλως, ὅσον καὶ τὰς ἄλλας. Κατ' ἀρχὰς δὲν θέλω ἀντιτάξαι πρὸς αὐτὴν εἰμὴ ἀπλούστατον συλλογισμόν. Ἀνάγκη, λέγεις, νὰ θρέψῃ τις τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ἡ παῦσις τῆς ἐργασίας μίαν ἡμέραν θὰ ἔκαμεν ἀδύνατον τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθηκοντος τούτου. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως. Ἡξεύρεις καλλίτερον παρ' ἐμέ ὅτι οἱ ἐργάται, οἵτινες δὲν φυλάττουν τὴν Κυριακὴν, κἀθηνται ἄργοι τὴν Δευτέραν· πολλάκις δὲ

καὶ τὴν Τρίτην· ἤξεύρεις ὅτι παύουν συνήθως τὴν ἐργασίαν πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ καφφενεῖον· καὶ ὅτι ἐὰν λογαριασθῶσι καλῶς τὰ πάντα, χάνουσι, βεβηλοῦντες τὴν Κυριακὴν, δεκατρεῖς ἢ δεκατέσσαρας ὥρας περισσότερον παρ' ὅ,τι θὰ ἔχαναν, ἂν ἡγιάζον αὐτήν· δὲν συμπεριλαμβάνομεν δὲ τὰς δαπάνας, αἵτινες ἀναγκαιῶς ἐπακολουθοῦσι τὴν κακὴν των διαγωγὴν, καὶ τὰς ἀταξίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐξοκέλλουσιν.

— Τοῦτο ἀληθεύει, εἶπεν ὁ Μαρτῖνος μὲ χθαμαλὴν φωνήν· τὸ ἰδοκίμαστα καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Οἱ ἐργολάβοι δὲν θὰ ἐδέχοντο ἐργάτην ἀγιάζοντα τὴν Κυριακὴν! ἐπνέλαβεν ὁ Γεώργιος μὲ περισσότερον τόνον· ἀλλὰ θὰ ἦσαν ἄφρονες, ἂν ἔκαμνον τοῦτο. Κρίνε δὲ σὺ ὁ ἴδιος. Ποῖον ἐργάτην θὰ προέκρινες σὺ; ἄνθρωπον ἐπιμελῆ, κόσμιον, φιλόπονον, ὅστις ἔρχεται πολὺ πρῶτ' εἰς τὸ ἐργοστάσιον καὶ ἀναχωρεῖ πολὺ ἄργά, ὅστις, μὴ μεθύνων μηδὲ ἀτακτῶν ποσῶς, θὰ ἔκαμνε μόνος πλειοτέραν ἐργασίαν παρ' ὅσπιν κάμνουν δύο ἄλλοι, δὲν θέλει ὁμῶς νὰ καταπατῇ τὴν τετάρτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ἢ θὰ προέκρινες τινα ἀπὸ τούτων παραφόρους ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες ἀδιακόπως φεύγουν καὶ πάλιν ἐπιστρέφουν, κραυγάζουν, θορυβοῦν, δὲν σέβονται μήτε οὐρανὸν μήτε γῆν, δὲν κάμνουν ἄλλο εἰμὴ ὅ,τι τοὺς φανῇ, καὶ δὲν τοὺς μέλει τίποτε, οὔτε Κυριακὴν ἐὰν καταπατοῦν, οὔτε ἐὰν κάθωνται ἄργοι ὅλην τὴν ὀκτωμέραν; Τίνα τῶν δύο τούτων θὰ προέκρινες, φίλε μου, ποσῶς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία! Οἱ παραγγέλλοντες ἐργασίας θὰ ἔπαυαν, λέγεις. Ναι, κατ' ἀρχὰς ἔσω· ἀλλ' ἀφοῦ γνωρίσουν ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος εὐσυνειδήτος, ὅτι φροντίζεις πρότερον περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ψυχῆς παρὰ τοῦ σώματος, ὅτι δὲν θυσιάζεις τὰ χρέη σου οὔτε εἰς ἡδονάς, οὔτε εἰς συμφέροντα, θὰ ἐμπιστεύωνται εἰς σέ, θὰ λέγουν ὅτι ὁ σεβόμενος οὕτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποτασσόμενος εἰς τοὺς νόμους αὐτοῦ πρέπει βεβαίως νὰ ᾔη· καὶ τίμιος, ἀγρπνος, δραστήριος· ἐργασία θὰ σοὶ προσφέρεται, φίλε μου· θὰ προσφέρεται καὶ εἰς σέ, ὅπως προσφέρεται καὶ εἰς ἐμέ. Ἄν αἱ θρησκευτικαὶ ἀκριβολογίαι μου ἠνώχλησαν πολλοὺς, ἂν ἔνεκα τούτων ἐστερήθην κατ' ἀρχὰς τινὰς ἐργασίας, σήμερον ὁμῶς χάρις

τῷ Θεῷ ἔχω πλειοτέρας παρ' ὅσας τότε ἔχασα, καὶ μόλις προ-
φθάνω νὰ ἐκτελῶ τὰς παραγγελίας. Ἔστη βέβαιος, φίλε μου, ὅτι ἡ
τήρησις τῆς Κυριακῆς δὲν ἐλαττώνει τὸ ποσὸν τῆς ἐργασίας· καὶ ἂν
σύ καὶ οἱ φίλοι σου ἀπεφασίζατε νὰ τιμᾶτε τὴν ἁγίαν ταύτην ἡμέ-
ρην, τὸ αὐτὸ τοῦτο ποσὸν ἡδύνατο νὰ διανοιρασθῇ μεταξὺ τῶν
αὐτῶν ἀνθρώπων οὕτως, ὥστε νὰ μὴ προκύβῃ μηδεμία εἰς μηδένα
ζημία. Ἀπέδειξα ὅτι οὐσιωδῶς δὲν ἔχομεν νὰ χάσωμεν τίποτε,
ἀλλὰ τούναντίον νὰ κερδήσωμεν τὸ πᾶν, ὑπακούοντες εἰς τὸν Θεόν.
Δὲν λαμβάνω ὅμως ἐκ ταύτης τῆς βεβαιότητος τοὺς λόγους, οἵτινες
μὲ ὑποχρεώνουσι νὰ ἀγιάζω τὴν Κυριακὴν. Ὅλοι μου οἱ λόγοι,
φίλε, εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ αἰ ρηταὶ Αὐτοῦ ἐντολαί. Αὐ-
τὸς τὸ εἶπε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ὑπακούσωμεν, οἰαδήποτε καὶ
ἂν συμβῇ νὰ ᾔηνε τὰ παρεπόμενα. Δὲν ὑπάρχει πίστις, δὲν ὑπάρ-
χει χριστιανικὸς βίος, δὲν ὑπάρχει κοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ ἄνευ
ὑποταγῆς ὁλοψύχου καὶ ἄνευ αὐταπαρνήσεως ταπεινῆς, τελείας
καὶ πιστῆς. Ἡ πίστις, φίλε μου, ἡ πίστις στηρίζει τὸν ἄνθρω-
πον· αὕτη τὸν κάμνει νὰ παραδίδεται εἰς τὸν Θεόν, ὅπως τὸ νή-
πιον εἰς τὴν μητέρα του, καὶ νὰ προβαίῃ ἀφόδως διὰ τῶν προσ-
κομιμάτων, τὰ ὅποια φαίνονται ἀνυπέρβλητα. Ὁ Θεὸς εἶπε· ν' ἀ-
γιάζῃς τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων· εἶπε δὲ τοῦτο μὲ τρόπον ἀπό-
λυτον· δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου. Ὅθεν
ἔγω ἀγιάζω τὴν Κυριακὴν, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν πάθω ἐκ τούτου, ὅσας
στερήσεις καὶ ἂν ὑπομείνω, ὑπακούω ἀταράχως· ἐπειδὴ ἡξέυρω
ὅτι ὁ Θεός μου εἶνε ὁ Θεὸς ὁ πανάγαθος, ὁ παντοδύναμος· ἐπειδὴ
ἡξέυρω ὅτι, καὶ ἂν ὁλος ὁ κόσμος μ' ἐγκαταλίπῃ, ἐκεῖνος θὰ διαμέ-
νῃ πλησίον μου καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐκεῖνος, ὅστις καλύπτει τοὺς ἀγροὺς
μὲ κρίνα καὶ τρέφει τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ ν'
ἀπολεσθῶ ἄνευ τοῦ ἰδικοῦ του θελήματος.

— Ἀ! εἶται εὐτυχής, ἀνεβόητεν ὁ Μαρτίνος μετ' ἐνθουσια-
σμοῦ· σὺ ἔκλεξας τὴν ἀγαθὴν μερίδα· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶται
καὶ εὐτολμος, καὶ δὲν φροντίζεις οὔτε περὶ τῶν ἀρεσκειῶν οὔτε
περὶ τῶν ἀπαρεσκειῶν σου, καὶ δὲν δίδεις ἀκρόασιν οὔτε εἰς τὰς
φλυαρίας τούτου οὔτε εἰς τοὺς χλευασμοὺς ἐκείνου· ἀλλ' ἐγὼ δὲν

ἔχω τοσαύτην τόλμην, ἄττε νὰ ἀκούω μεθ' ὑπομονῆς τοὺς λόγους τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου.

— Φίλε μου, τί εἶνε τὸ φρονιμώτερον, τὸ νὰ καταφρονῇς τὰς δοξασίας τῶν ἀνθρώπων, ἢ τὸν ἄντιπράττης πρὸς τὸν Θεόν; . . . Μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ, ποῦ εἶνε ἡ δύναμις, ποῦ εἶνε ἡ σοφία, ποῦ εἶνε ἡ ἀγάπη; Τὴν ἐσχάτην δὲ ἡμέραν τίς θὰ κρίνῃ ἡμᾶς, οἱ ἄνθρωποι ἢ ὁ Θεός; καὶ τί θὰ εὔρεθῇ ὅτι ἦτον τὸ ἡμέτερον συμφέρον, τὸ νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ εἰς τὸν Θεόν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ; Ἀνάγκη νὰ ἐκλέξωμεν ἐν τῶν δύο· ἐπειδὴ ὁ,τι ὁ Θεὸς θέλει, ἐκεῖνοι τὸ ἀποστρέφονται· καὶ βεβαιότατα δὲν δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ εὐαρεστήσῃ συγχρόνως καὶ τὸν Θεὸν τὸν δίκαιον, τὸν ἅγιον, τὸν παντέλειον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀντάρτας, τοὺς διεφθαρμένους καὶ παραδεδωμένους εἰς τὴν ἀμαρτίαν!

— Δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ διςταγμός, ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος κλινὼν τὴν κεφαλὴν· ἀλλὰ . . . πόσαι δυσκολίαι! . . .

— Σὺ, φίλε μου, τὸ εἶπες ἀνεβόησεν ὁ Γεώργιος. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ διςταγμός· θυσίας ἀνάγκη νὰ κάμωμεν, ὑπομονὴν ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν· περιφρόνησιν, ἐλεεινολογίας καὶ ὕβρεις μάλιστα ἀνάγκη, νὰ δοκιμάσωμεν, ναί· ἀλλὰ διςταγμὸν δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν οὐδέποτε. Καὶ δὲν εἶναι ἄρα γε εὐτυχής, ἐν τῇ ὑπομένῃ θλιψίῃ τινὰς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ σωτῆρος ἐκείνου, ὅστις ἐδέχθη καὶ θάνατον, θάνατον δὲ σταυροῦ, διὰ νὰ ἐξαγοράσῃ ἡμᾶς; Δὲν αἰσθάνεται τις ἄρα γε ἐαυτὸν ἀδολείπτως στηριζόμενον ὑπὸ τοῦ παναγὰθου αὐτοῦ Θεοῦ, ὅστις μεταβάλλει εἰς χαρὰν πᾶν ὅ,τι τις ὑπομένῃ πρὸς δόξαν αὐτοῦ; Δὲν αἰσθάνεται ἄρα γε εὐφροσύνην ἐνδόμυχον, ἡξέυρων ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, θαδίζων κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, ἀρχίζων ἤδη καὶ ἐπὶ τῇ γῆς τὸν βίον ἐκείνον τῆς ὑπακοῆς, τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγιότητος, τὸν ὅποιον θὰ ἐξακολουθῶμεν καὶ πέραν τοῦ τάφου, καὶ ὁ ὅποιος, ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα, θὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς εὐφροσύνας ἀνεκλαλήτους; . . . Ναί, φίλε μου, ναί, ἔχεις νὰ παλαίῃς, ἔχεις νὰ ὑποφέρῃς· ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον καὶ εἰ μόνον θῆμα νὰ προβῇ τις εἰς τὴν παλιγγενεσίαν χωρὶς ἀγώνων καὶ χωρὶς πόνων. Οἱ σύντροφοί σου θὰ σέ χλευάζουν· σὺ δὲ θὰ προτεύχεται ὑπὲρ αὐτῶν· οἱ ἀγοραστὰς θὰ σέ ἀφῇ-

σουν· σὺ δὲ θὰ ἐλπίζῃς εἰς τὸν Κύριον. Ἡ σύζυγός σου ἴσως δὲν θὰ σέ ἐννοῇ, θὰ κατατακρίνῃ τὰς ἀκριβολογίας σου, θὰ προσθέσῃ τὰς ἐπιπλήξεις τῆς εἰς τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν γειτόνων σου, καὶ τοῦτο μάλιστα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο θὰ σοῦ πικράνῃ τὴν καρδίαν. Ἔστω, φίλε μου, καὶ ταύτην τὴν ἀγωνίαν θὰ ὑπομείνῃς· θὰ ἐπικλεσθῇς δὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, καὶ θὰ προστελκύῃς τὴν γυναῖκα σου διὰ τῆς γλυκύτητος, διὰ τοῦ πρᾶδαιγματος, διὰ τῆς ἀγάπης σου. Καὶ ἐγὼ ὡπαύτως ἐπέλαιτα· πολὺν κερὸν ὑπῆρχε ὀδρὺς, διχόνοια εἰς τὴν οἰκίαν μου· καὶ ἀθυμῶν ἀνελογιζόμεν κατ' ἐμαυτὸν, ἂν εἰς τοῦ Κυρίου ἀληθῶς· τὸ θέλημα ὑπέκυπτον πράττων οὕτως. Ὑπέμενα ἐμπαιγμούς, προσβολάς· καὶ ἡ καρδία μου ἐξαπτομένη εἰς ἀγανάκτησιν εἶχεν ἀνάγκην τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου διὰ νὰ καταπραῦνθῇ. Ὀλίγους δὲ μῆνας ἔμεινα χωρὶς ἐργασίαν καὶ ἐχρειάσθηται ἅπασι τῆς Γραφῆς αἱ ἐπαγγελίαι διὰ νὰ καθησυχᾶσιν τὰς ταρχάς, αἵτινες διστάραιτον τὴν καρδίαν μου. Φίλε μου, τὰ πάντα διήλθον, διότι ἐστηριζόμεν ὅχι ὑπὸ τῆς ἰδικῆς μου δυνάμεως· ἡ εὐτολμίας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς παντοδυναμίας τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, ὅστις ἦτον ἐκεῖ, ὁπισθεν ἐμοῦ, μετ' ἐμοῦ διὰ παντός. Αὕτη θὰ συνοδεύῃ καὶ σέ. Ἀκουσον, φίλε μου· τὴν δραστηριότητα ἐκείνην ὁ Θεὸς τὴν ἔδιδεν εἰς ἐμέ. Δὲν θ' ἀπαρνηθῇ δὲ αὐτὴν οὐδὲ εἰς σέ, θὰ βοηθῇ καὶ σέ, ὅπως ἐδοθήσῃ καὶ ἐμέ· θὰ εὐλογῇ καὶ σέ, ὅπως ἡυλόγησεν ἐμέ· ὅ,τι ἐγὼ ὑπέμεινα, θὰ ὑπομείνῃς καὶ σὺ· καὶ ἡ εὐφροσύνη, τὴν ὅποιαν ἐγὼ ἀπολαύω, θὰ εὐφράνῃ καὶ τὴν ἰδικὴν σου καρδίαν.

Ὁ Πέτρος ἐσφόγγισεν ἐν δάκρυον, τὸ ὅποιον ἔρρευεν ἐπὶ τὴν παρεῖάν του· ἔπειτα δὲ ριθθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γείτονός του, «εὐχαριστῶ . . . εὐχαριστῶ,» εἶπε με φωνὴν περιπαθῆ. «Τὴν ἐσπέραν ταύτην θὰ ἀναγνώσωμεν ὁμοῦ τὴν Ἱερὰν Γραφήν, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἀφιερῶσω τὰς Κυριακάς μου εἰς τὸν Κύριον.»

~~~~~  
Οἱ Θεοὶ ἴλεψ̄ εἰσι τοῖς λεψ̄ς τοῖς αὐτοῖς θερα-  
πεύουσι· τῇ γὰρ εὐσεβείᾳ οἱ λεψ̄ ἀριστεύουσι  
τῶν ἄλλων, τῇ δ' ἀσεβείᾳ ἡ τῶν λεῶν δύναμις  
κ ο λ ο ὕ ε τ α ι.  
~~~~~


Ο ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΓΓ.

(Ίδε σελ. 441).

ΖΩΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΠΛΑΝΗΣ.

Εἷς ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς φιλοπατρίας αὐτῶν
ᾠρέλησαν ὄχι μόνον τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα, ἀλλὰ τὸ ἑλλη-
νικὸν ἔθνος ὁλόκληρον, προσφέροντες ὡς ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βω-
μὸν τῆς πατρίδος πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν ὁλόκληρον τὴν

διὰ πόνων καὶ μόχθων εἰς τὰ ξένα ἀποκτηθεῖσαν καὶ ἐκ τοῦ μη-
δενὸς δημιουργηθεῖσαν κολοσσαίαν περιουσίαν αὐτῶν, καὶ δικαίως
ἀποκτήσαντες τὸν στέφανον τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης
καὶ τὸν θαυμαστὴν καὶ ἐπαινον ὀλοκληρίου τοῦ πέπολιτισμένου κό-
σμου, καὶ τῶν ὁμοίων τὰ ἐθνοφιλή ὁμήματα ὡς πολῦτοι ἀδάμαν-
τες θά στολίζωσι τὰς σελίδας τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας, εἰς
λέγω τῶν ἀνδρῶν τούτων εἶνε καὶ ὁ αἰοιδίμος Ζῶης Καπλάνης σύγ-
χρονος καὶ συμπατριώτης τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμάδων καὶ φίλος
στενότατος καὶ συνώνυμος τοῦ Ζῶη Ζωσιμά.

Ἐγεννήθη δὲ καὶ οὗτος εἰς τὸ ὀνομαστὸν Γραμμένον χωρίον
τῆς Ἡπείρου, πλησίον τῶν Ἰωαννίνων κείμενον, κατὰ τὸ ἔτος
1736. Ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Κωνσταντῖνος, τῆς δὲ μη-
τρὸς τὸ ὄνομα ἀγιοεῖται· εἰς τὸ χωρίον αὐτοῦ διδασχθεὶς τὰ ἱερὰ
γράμματα διὰ τῆς φρονίδος τοῦ εὐσεβοῦς πατρὸς του, ἔλαβε τὴν
ἀτυχίαν νὰ μείνῃ ὀρφανός, νέος ἔτι τὴν ἡλικίαν· διὰ τοῦτο μεταθὰς
εἰς Ἰωάννιννα, ἔλειπεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῶν συγγενῶν του μέχρι
τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας. Διατρίβων τότε εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἀνὴρ
κατὰ πάντα ἔτιμος ὁ Παναγιώτης χατζῆ Νίκου καὶ γοητευθεὶς ἀπὸ
τὰ προτερήματα καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νεαροῦ Καπλάνη, παρέλαβεν
αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Βουκορέστιον, ὅπου
μετῆρχετο τὸ ἐμπόριον. Ἡ ἄκρα ἐμπιστοσύνη καὶ ἀρρώστως καθῶς
καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ Καπλάνη παρεκίνησαν τὸν χατζῆ Νίκον νὰ κα-
ταλήσῃ αὐτὸν συνεταῖρον· ὅθεν πέμψας αὐτὸν μετὰ 14 ἔτη εἰς Νιζ-
ναν τῆς Ρωσσίας, τῷ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσιν τοῦ μεταξὺ Ρωσσίας καὶ
διὰφθρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἐμπορίου, ὅπου διετέρψεν ὑπὲρ τὰ
τρία ἔτη. Ὑπεῖτα δὲ ἐπιστρέψας εἰς Μόσχαν ἐξηκολούθησεν ἀρκε-
τὸν καιρὸν ἐμπορευόμενος ὡς συνεταῖρος τοῦ Χ. Νίκου· χρόνος δὲ αὐ-
τοῦ θεωρῶν νὰ δώτῃ λογαριασμὸν τῆς συντροφίας ταύτης εἰς τὸν συ-
νεταῖρον καὶ εὐεργέτην αὐτοῦ, ἐπέτερεψεν εἰς Βουκορέστιον, ὅπου
θεωρήσαντες ἀκριθῶς ὅλους τοὺς μεταξὺ αὐτῶν συντροφικούς λογα-
ριασμούς, μὲ κοινὴν συγκατάθεσιν διέλυσαν ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ.

Ὁ Καπλάνης ἐπιστρέψας καὶ πάλιν εἰς Μόσχαν μετῆρχετο τὸ ἐμ-
πόριον· φίλος δὲ τῆς ἡσυχίας ἐκατοίκησεν εἰς τι κελλίον τοῦ αὐτοῦ
ἑλληνικοῦ μοναστηρίου τοῦ ἀγ. Νικολάου, ἐξακολουθῶν νὰ εὐεργετῇ

ὄχι μόνον τοὺς εἰς Μόσχην εὐρισκομένους ἐνδεεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, τοὺς ὁποίους, ἂν καὶ πολὺ μακρὴν εὐρισκόμενος, οὐδέποτε ἐλησμένους. « Π μεῖς, ἔλεγε συχνὰ πρὸς τοὺς ἐν Μόσχᾳ ζῶντας Ἑλληνας, ἡ μεῖς ζῶμεν ἐδῶ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀναπαύσει καὶ ἀτφαλείᾳ, ἀμὴ ἐκεῖνοι οἱ δυστυχεῖς. »

Εὐεργετικὸς ὢν ἐκ φύσεως ὁ Καπλάνης, κατέστη εὐεργετικώτερος διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ Π. Χ. Νίκου, ὅστις ὄχι μόνον ἰδιαιτέρως ἐδίδοε πολλὰς βοήθειας εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ καὶ πρῶτος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων κατέθεσεν εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὸν Ὁρφανοτροφεῖον 25,000 ρούβλια καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ Τράπεζαν ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων, τῶν ὁποίων τὸν τόκον διώρισε διὰ θεάρεστα ἔργα εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰ Ἰωάννινα. Δεύτερον δὲ παράδειγμα εἰς τὰ φιλογενῆ ἔργα ἐχρησίμευσε διὰ τὸν Καπλάνην ὁ Ζῶης Ζωσιμᾶς, διαιμένων τότε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγ. Νικολάου, ὅστις μετὰ τῶν τριῶν ἀδελφῶν Ἀναστασίου, Νικολάου καὶ Μιχαήλ ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐκδόσεως πολλῶν ἐλληνικῶν, ἐκκλησιαστικῶν καὶ μαθηματικῶν βιβλίων ἀτεπλούτισαν τὴν πατρίδα αὐτῶν, διαμοιράζοντες ταῦτα δωρεάν, ἀλλὰ καὶ μεγάλην χρηματικὴν ποσότητα κατέθεσαν εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὸν Ὁρφανοτροφεῖον πρὸς διατήρησιν τοῦ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, τὰ Ἰωάννινα, συστηθέντος σχολείου τῶν Ζωσιμάδων.

Ὁ μέγιστος πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως τῶν ἀμιμήτων τούτων πατριωτῶν, οἵτινες ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἀπείρωσαν πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν καὶ εἰς ἄλλα θεάρεστα ἔργα, ἀνεζωπύρησε καὶ εἰς τὸν ἔντιμον Καπλάνην τὸν μέγαν ζῆλον πρὸς φωτισμὸν τῆς φιλατίας αὐτοῦ πατρίδος εἰς συνδρομὴν τῶν ἀπόρων ὀρφανῶν, δυστυχῶν καὶ ἀσθενῶν. Ἐν πρώτοις λοιπὸν κατὰ τὸ 1797 ἔτος κατέθεσεν εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὸν Ὁρφανοτροφεῖον 10,000 ρούβλια, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ χρησιμεύῃ διὰ τὸ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ νοσκομεῖον. Δεύτερον θεμελιώσας ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων ἐλ. σχολεῖον δι' ἰδίων ἐξόδων, ἔπεμπε κατ' ἔτος ἐκεῖ πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων, ἐνεργήσας συγχρόνως ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν τότε πα-

τριαρχούντων Καλλινίκου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Ἀνθιμίου τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἀνθίμου τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πατριαρχείου. Τρίτον πρὸς διατήρησιν αἰώνιον τῆς εἰρημένης Σχολῆς κατέθεσεν εἰς τὸ αὐτὸ αὐτοκρατορικὸν Ὁρφανοτροφεῖον ἐτέρας 100,000 ρούβλια ἵνα ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν μισθοδοῶνται οἱ διδάσκαλοι καὶ διατρέφονται οἱ ἐν τῇ Σχολῇ οἰκότεροφιοι μαθηταί. Ἀλλὰ καὶ τὴν Νίζναν δὲν ἐλησμόνητε, κληροδοτήσας τὸ ἐκεῖ νοσοκομεῖον μὲ 2,000 ρούβλια, ἵνα ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν περιθάλπωνται οἱ ἐν αὐτῷ ἐνδεεῖς ἀσθενεῖς.

Βλέπων δὲ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἡμέρα τῇ ἡμέρα καταβαλλομένας, καὶ ἀσθενήσας, ἔκρινε καλὸν νὰ γράψῃ καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, διαρρίζων εἰς αὐτήν, ὅπως μετὰ θάνατον οἱ ἐκτελεσται τῆς διαθήκης ὅλην τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐκτὸς τῆς διὰ τοὺς συγγενεῖς του διορισθείσης ποσότητος, ὅποση ἤθελεν ἁκαθαρισθῇ εἰς μετρητά, νὰ καταθέσωσιν αὐτήν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν Ὁρφανοτροφεῖον πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Σχολείου του ὦ, καὶ δι' ἄλλα εὐερέστα ἔργα. Καὶ ταῦτα πάντα ἐξεπλήρωσαν οἱ ἐκτελεσται τῆς διαθήκης συμφῶνως πρὸς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἀειμνήστου Καπλάνη.

Ὀλίγον μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἀσθενήσας βραβεὺς ὁ Καπλάνης, προσεκάλεσε τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ καθάρσας τὴν μακρίαν αὐτοῦ ψυχὴν διὰ καθαρᾶς ἐξομολογήσεως καὶ θερμῆς μετανόας καὶ φιλιωθεὶς πρὸς τὸν Πλάστην αὐτοῦ, μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ ἄκρας εὐλαθείας ἐκοινώνησε τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, ἐφοδιασθεὶς ὡς Χριστιανὸς ὁρθόδοξος διὰ τὴν ἐκ τῶν προσκλήρων πρὸς τὰ αἰῶνια μετέβασιν αὐτοῦ.

Ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ προσκαλέσας τοὺς ἐπιτρόπους του Μωϋσῆν Δ. Κρίτσκη, Θεόδωρον Δ. Μετσοβίτην καὶ Ἰωάννην Τομαζάκη, ὡσαύτως καὶ τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ τὸν ἱερομόναχον Ἀγαθάγγελον καὶ τοὺς πλησιεστέρους αὐτοῦ συγγενεῖς καὶ φίλους, ἔχων ἀκόμη ὑγιᾶ τὸν νοῦν καὶ σώαν τὴν κρίσιν αὐτοῦ, διέταξε νὰ συνάξωσιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα αὐτοῦ ἔγγραφα καὶ τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ὡσαύτως καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ ὅσα τότε τῷ εὐρέθησαν μετρητὰ χρήματα. Ἀφοῦ ἔθεσαν ταῦτα ὅλα ἐντὸς κιβωτίου, καὶ ἐσφράγισαν διὰ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ, τὴν μὲν σφραγίδα ἐνεχεί-

ρισεν ἀμέσως εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ, τὴν δὲ κλεῖδα ἐκράτησεν ὁ ἴδιος. Τέλος δὲ συγχωρηθεὶς μετ' ὅλους τοὺς παρευρεθέντες ἐκεῖ καὶ εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν ὅστις τὸν κατηξίωσε νὰ διαθέσῃ τὰ πάντα καλῶς καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας του, ἐπερίμενε μετ' ἡσυχίαν τὸν θάνατον.

Καὶ τῷ ὄντι μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ὥρων ὁ μακάριος Καπλάνης ἐκαμήθη τὸν αἰώνιον ὕπνον πλήρης ἡμερῶν, τὸ μὲν σῶμα παραδοὺς εἰς τὴν μητέρα γῆν, τὸ δὲ πνεῦμα πρὸς τὸν πλάστην καὶ Δημιουργὸν αὐτοῦ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1806 ἐβδόμηκοντούτης τὴν ἡλικίαν.

Ἀναγνωσθείσης τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἀγ. Νικολάου, ἐξεφώνησεν ἐπιτάφιον λόγον ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατήρ Ἀγαθάγγελος, πλέξας εἰς αὐτὸν τὸν ἀμάραντον τὸν ἀρετῶν του στέφανον, τὸ δὲ σῶμα κατετέθη εἰς τὸ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τοῦ Δονσκοῦ, ὅπου ἦτο θαμμένος καὶ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης. Οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης ἐξαργυρώσαντες ὅλας τὰς ὁμολογίας καὶ συνάξαντες ὅλην τὴν περιουσίαν συμποσθεῖσαν εἰς 74,000 ρούβλια, κατέθεσαν αὐτὴν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν Ὀρφανοτροφεῖον κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου, παραλαβόντες τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις, αἵτινες μετὰ τῆς σφραγίδος διετηρήθησαν διαβαλνουςαὶ διαδοχικῶς ἀπὸ χειρὸς εἰς χειρὰς τῶν ἐπιτρόπων αὐτοῦ.

Ἄπαντα ἡ περιουσία τοῦ Καπλάνη συνεποσώθη μετὰ τῶν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀφιερωμάτων εἰς 183,000 ρούβλια, ἐξ ὧν 40,000 κατέθεσεν ἐτι ζῶν ὁ μακαρίτης ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ Σχολείου· διὰ δὲ τῆς διαθήκης του διώρισε 40,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ χρησιμεύῃ, ἵνα ὑπανδρεύωνται πτωχὰ κοράσια τῶν χωρίων Γραμμένου καὶ Τσουντίλας· 40,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ μοιράζεται κατ' ἔτος εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν αὐτῶν χωρίων· 40,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ ἐξοδεύεται κατ' ἔτος εἰς τροφὴν καὶ ἐνδυμασίαν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις φυλακισμένων· 5,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ στέλλεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀθωνος ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σχολείου· 5,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ στέλλεται εἰς τὸ ἐν Πάτρμῳ σχολεῖον· 6,000, διὰ νὰ ὑπανδρεύωνται κατ' ἔτος ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν πτωχὰ κοράσια τῶν Ἰωαννίνων καὶ 2,000 ὑπὲρ τοῦ ἐν Νιζνῇ Νοσοκομείου. Τὴν δὲ ὑπόλοιπον περιουσίαν αὐτοῦ συνισταμένην εἰς 25,000 ρούβλια διώ-

ριτε νὰ δώσωσιν οἱ ἐπίτροποι εἰς τοὺς συγγενεῖς του, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας. Διὰ τῆς φροντίδος καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν ἐπιτρόπων ἐστάλη καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Καπλάνη εἰς Ἰωάννινα, ἵνα τεθῇ ἐν τῷ Σχολεῖῳ αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐγράφη τὸ ἐξῆς τετράστιχον, ποιηθὲν ἱσως ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως.

Παῖδες Ἑλλήνων, ἰδμοσύνην προγόνων μεμαῶτες,

Μὴ φείσησθε πόνων, ἡχομένων γε χρόνῳ·

Ἀδαῖην στυγερὴν φεῦ, μὴ ποτ' ὑποίσετε δὴ μῆ.

Εὖτε Παλλὰς δ' ὕμνας ἐπίδῃ, γνῶσθε κ' ἐμέθεν.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ ἀξιάγαστος ἀνὴρ, οὕτινος ὁ βίος ἐνταῦθα συντόμως ἱστορεῖται καὶ τοῦ ὁποίου μιμῆται σπανίως εὐρίσκονται, ὥστε νὰ θυσιάσωσιν ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτῶν πρὸς φωτισμὸν καὶ εὐεργεσίαν τοῦ πλησίου των. Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης βιογραφίας ἕκαστος βλέπει ὅτι ὁ ἀξιότιμος οὗτος ἀνὴρ ἐξῆσεν οὐχὶ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἑρφανά, τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς πτωχοὺς μαθητὰς καὶ διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. Τὸ μόνον ὄνειρον τοῦ ἀοιδίμου Καπλάνη ἦτον νὰ ἴδῃ καὶ πόλιν ἀναγεννωμένους εἰς τὸ ἔθνος του Ἀριστείδας Θεμιστοκλεῖς, Σωκράτας καὶ Πλάτωνα· διὰ τοῦτο καὶ ἡ μεταγενεστέρα ἱστορία τῶν Ἑλλήνων δὲν θὰ λείψῃ νὰ κατατάξῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἐναρέτου τοῦτου ἀνδρὸς μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναστησάντων τὸν φωτισμὸν, καὶ θεσμοθετησάντων τὴν εὐεργεσίαν, καὶ νὰ στήσῃ αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῶν μεγάλων ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν, τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν ἀκαμάτως ἐργασθέντων.

Ὅ,τι δὲ ἰδίῳ διακρίνει τὸν προνοητικὸν νοῦν τοῦ Καπλάνη ἐστίν ὅτι πρὸ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ νοδὸς τάττει τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς καρδίας, ὅ ἐστι τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν, ἀνευ τῆς ὁποίας θεωρεῖ ἐκείνην ματαίαν καὶ ἐπικίνδυνον μάλιστα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἱεροκήρυκα ἐμίσθωσεν ἐπίτηδες εἰς Ἰωάννινα, ἵνα καθοδηγῇ τὴν νεολαίαν καὶ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ ἐπιτηρητὰς τῆς διαγωγῆς τῶν μαθητῶν διώρισεν καὶ διδασκάλους ἀπήτησεν ἀνδρας ἱκανοὺς νὰ ὤρελῶσιν, ἔχοντας μαρτυρίαν καὶ ὑπόληψιν βίου ἀνεπιλήπτου καὶ λόγου ὀρθοῦ καὶ εὐσεβῶν δογμάτων, καὶ εὐμεθεδῶς προάγοντας τοὺς νέους εἰς εὐμάθειαν καὶ τὰ χρηστὰ ἔθνη.

Ὡδὴ εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας.

« Μακρὰ ἡ πιστεύουσα, ὅτι ἔσται τελείωσις

» τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. »

Εὐαγγελισμός ! τί τούτου θυμηρέστερον ἐκρούσθη
Ἐν πνευματικαῖς κινύραις ; ἢ τί φιλτερον ἠκούσθη ;
Εὐαγγελισμός τὸ θέμα τῆς ἐμῆς κιθαρωδίας
Ἀθληχρᾶς μὲν καὶ ἀτέχνου, ἀλλ' οὐχ ἤτιον γεγηθείας·
Χαρὰς σήμερον τῷ κόσμῳ ζωηρὰς διαρκεστάτης
Εὐαγγέλια κομίζει Γαβριὴλ ὁ πρωτοστάτης
Καὶ πυκνοὶ παλμοὶ δονοῦσι τοὺς λαοὺς τῆς γῆς ἀπάσης

Εἰς τερπνὰς ἀγαλλιᾶσαις.

Ὁ ταξίαρχος τὸ ρῆμα τῆς χαρὰς λαβὼν θεόθεν
Ὅσάν πύρινος κομήτης καταβαίνει οὐρανόθεν,
Καὶ τὰς πτέρυγας χαλάσας εἰς τὴν Ναζαρέτ τὴν πόλιν
Πρόσεισι πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν ἁγίαν ὄλην
Κοι γονυπετῆς ὡς δούλος ἐν βαθείᾳ ταπεινώσει
Ἐκφωνεῖ τὴν ἀγγελίαν ἀρχαγγελικῇ τῇ γλώσσῃ,
Χαῖρε λέγων, χαῖρε μάλα, Κόρη κεχρητωμένη

Καὶ ὑπερευλογημένη,

Ξένῃς λαλιᾷ τοιοῦτον ἀσπασμὸν ἐνηχηθεῖσα
ἔταραχθ' ἢ μετριόφρων ἐξ' αἰδοῦς ὑποσταλεῖσα,
Ἀλλὰ φαιδύμος ὁ πρέσβυς, θάρρει λέγει μὴ δειλίσκῃ,
Εὖρες γὰρ μεγίστην χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, Μάρία !
Καὶ ἰδοὺ κυοφορήσεις τὸν ἀπάντων βασιλέα
Καὶ Θεό. Κληθήσῃ μήτηρ, καὶ αἰνίγματα ἀρχαῖα
Καὶ προρρήσεις καὶ ὁράσεις πληρωθήσονται τῇ θεῷ

Καὶ ἀχράντῳ σου λοχείᾳ.

Ἀλλὰ πῶς μοι ἔσται τοῦτο, πῶς ὧ βέλτιστε μηνύτωρ,
Ἐσομαι παρθένος μήτηρ, καὶ θνητὴ θεοκυήτωρ ;
Πῶς γαστήρ χωρήσει ὅλῳ τὸν ἀχώρητον τῇ φύτει,
Πᾶς ἀπεύρανδρος νεᾶνις τίξεται καὶ γαλουχήσῃ ;

Πνεῦμα ἅγιον ἐξ ὕψους ἐπελεύσεται σοι, Κόρη,
 Τοῦ Ἵψίστου δ' εὐδοκοῦντος, μὴ θαμβοῦ μηδὲ ἀπόρῃ.
 Ἰδὼ, Ἀγγελε, ἡ δοῦλη τοῦ Κυρίου, γένοιτό μοι
 Ἡ βουλή αὐτοῦ καὶ γνώμη.

Εἶπε, καὶ ἰδοὺ τὸ πνεῦμα κάτεισι κατὰ τὸ ρῆμα
 Κ' ἡ ἄγνῃ τὸν Θεὸν Λόγον συλλαμβάνει παραχρῆμα·
 Ἀστραπαὶ δὲ θείας δόξης περιηύγαζον τὸν οἶκον,
 Καὶ τὰς ὄψεις τοῦ ἐκθάμβου ἀρχαγγέλου ἐξενίκων·
 Ὅθεν ἔντρομος τὸ χαῖρε ἐπαναφωνῶν τῇ Κόρῃ,
 Ἐκπληττόμενος τὸ θαῦμα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐχώρει,
 Εὐαγγελισμὸν κάκεισε τοῖς ἀγγέλοις προσκομίσων
 Κ' εὐφροσύνην ἐμποιήσων.

Χαῖρε τοίνυν χαῖρε αὖθις, ὦ Παρθένε μακαρία!
 Χαῖρε σκῆνωμα τοῦ Λόγου καὶ ἀνύμφευτε Μαρία.
 Δίξαι δὲ τὸ χαῖρε τοῦτο ἐξ ἡμῶν τῶν ὁμοφύλων
 Ὡς ἐδέξω ἐκ τοῦ θείου ταξιάρχου τῶν αὐλῶν.
 Χαῖρε ἡ ἐλπίς τῶν δλων, ἡ χαρὰ τῶν θλιβομένων,
 Τῶν χριστιανῶν ἡ δόξα, ἡ προστάτις τῶν παρθένων,
 Ἡ βασίλισσα τοῦ κόσμου, τῶν ἀγγέλων ἡ κυρία,
 Ἡ πανύμνητος Μαρία.

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Μάρτιος. — 2. Ναπολέων Α', ἥτοι δοξασαί αὐτοῦ
 περὶ χριστιανισμοῦ. — 3. Τραγικὴ σκηνὴ ἰντὸς νοσοκομείου. —
 4. Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλάς τοῦ Λωτερθρουννοῦ (συνέχεια). — 5
 Οἱ τρεῖς ξηροὶ κλάδοι. — 6. Ἡ ἀγαθοεργία τὸ μέγα τέλος τῆς ζωῆς.
 — 7. Ἀκρασία, πρωθυπουργὸς θανάτου. — 8. Μύλοι. — 9. Ὁ
 Οὐάσιγκτων Ἑρβιγγ (σελ. 441, 449 μετ' εἰκονογραφίας). —
 10. Γεωργία (συνέχεια). — 11. Ἀξιοσημείωτος πρόνοια. — 12.
 Τὸ ἔαρ. — 13 Δύσις τοῦ 7ου αἰνίγματος. — 14. Αἶνιγμα 8ον. —
 15. Οἱ δύο γείτονες. — 16. Ζώης Κωνσταντίνου Καπλάνη (μετ'
 εἰκονογραφίας). — 17. Ὡιδὴ εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. — 18. Περιεχόμενα.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1870. | ΤΕΥΧΟΣ Η΄.

‘Ο μὴν Ἀπρίλιος.

ΧΑΙΡΕ ξανθὲ Ἀπρίλιε, ἄγγελε τοῦ ἔαρος, αὐγὴ τοῦ θέρους! Σὺ
ἐπαναφέρεις τὰ κυκνοῦν εἰς τὸν Οὐρανόν, σὺ στέφεις τὴν γῆν μὲ ρόδα
καὶ ἄνθη, σὺ ἐμπνέεις εἰς τὸν γεωργὸν ἐλπίδα ἀφθόνου συγκομι-
δῆς, καὶ διεγείρεις, ὥς ποτε ὁ Ἰωσὴφ, τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἐνδεκα

ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Α΄. Τεύχος Η΄.

31.

ἀδελφῶν σου. Ἔσο εὐλογημένος, προσφιλὲς τέκνον τοῦ ἔτους !

Ἀπὸ τὸν χειρὸν Νουμᾶ τοῦ Πομπιλίου ὁ Ἀπρίλιος ἔλαβε τὴν τετάρτην θέσιν εἰς τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, προικισθεὶς κατ' ἀρχὰς μὲν μὲ εἰκοσιεννέα ἡμέρας, ἐπὶ δὲ Ἰουλίου Καίσαρος μὲ τριάκοντα. Εἶνε δὲ οὗτος ὁ μόνος μῆν, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα φανερόναι τὸν χαρκτηρὰ τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, καθ' ἣν πίπτει, ἐνῶ τῶν ἄλλων μηνῶν τὰ ὀνόματα ἢ παράγονται ἀπὸ ἐθνικῶν θεῶν, ἢ ἀπὸ Ρωμαίων αὐτοκράτορας, ἢ, καθὼς ὁ Σεπτέμβριος, ὁ Ὀκτώβριος, ὁ Νοέμβριος καὶ ὁ Δεκέμβριος, ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὴν εἰς τὸ μηνολόγιον τοποθεσίαν αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὸν Μάρτιον, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τοῦ Ρωμύλου ἦτον ὁ πρῶτος μῆν. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα Ἀπρίλιος (Aprilis) παράγεται ἀπὸ τὸ λατινικὸν ρῆμα aperire ἀνοίγειν, διότι ἡ γῆ ἀνοίγει ἤδη τοὺς γονίμους κόλπους τῆς καὶ μᾶς φανερόναι τὰ τέως ἀπὸ τὸν χειμῶνα λεκρυμμένα κάλλη τῆς δημιουργίης, στολίζοντα τὰ φυτὰ πρῶτον μὲ φυλλα, ἔπειτα μὲ ἄνθη πρόδρομα πολλῶν ὠραίων καρπῶν.

Οἱ Ρωμαῖοι ἄρα ἐκάλουν τὸν μῆνα τοῦτον Ἀπρίλιον δι' ὃν λόγον καὶ ἡμεῖς τὸ ἔαρ κοινῶς καλοῦμεν ἄνοιξιν· προσέτι ἐκάλουν αὐτὸν καὶ Ἀφροδίσειον ἐνίοτε, διότι ἦτον ἀφιερωμένος εἰς τὴν θεάν Ἀφροδίτην, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλουν Mater sacra Cupidinea, ὡς ἀπόγονοι δῆθεν τοῦ θεοσεβοῦς ἡρώος Αἰνείου, υἱοῦ τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης.

Οἱ ζωγράφοι παριστάνουσι τὸν μῆνα τοῦτον ὡς νεανίσκον μὲ πτέρυγας εἰς τοὺς ὤμους· καὶ μὲ πλατὺ πρόσινον ἔνδυμα καλλωπισμένον μὲ στεφάνους ἐκ μυρσίνης καὶ λευκάνθης, κρατοῦντα δὲ Ἴον εἰς τὰς χεῖρας του, καὶ εἴτε καθήμενον ἐπὶ ταύρου, εἴτε κρατοῦντα αὐτὸν μὲ τὴν μίαν του χεῖρα, πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ ἀστερισμοῦ Ταύρου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβαίνει ὁ Ἥλιος τὴν 7(19) τοῦ Ἀπριλίου.

Ἡ Ἰταλικὴ φράσις April degli anni καὶ ἡ Γαλλικὴ l'avril de mes jours δεικνύουσιν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ πάντων ὁ Ἀπρίλιος θεωρεῖται τὸ στέμμα τοῦ ἔαρος καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν συναδελφῶν του.

Ἄφροίτης εἶνε γύρου μας, πετοῦν τὰ χελιδόνια
Καὶ δένδρα, κίμποι καὶ θουνὰ ὅλα μοσχοβολᾶνε.

Γλυκὰ λαλοῦν τ' ἀηδόνια·

Καὶ ζευγάρω, ἡ πέριξ καὶ οἱ κοῦκοι κελαῖδᾶνε.

Μελέτη

Γεννηθεὶς ἐν ἀγροτικῇ ἐλευθερίᾳ, μετὰ χαρᾶς ζητῶ τοὺς τόπους
ἐκείνους, ἔνθα εὐκολωτέρα καὶ τερπνοτέρα ἀποκαθίσταται ἡ μελέτη,
ἔνθα ἐν εἰρηνικῷ ἀσύλῳ ἡ ψυχὴ ζῇ μακρὰν τῶν δελεαστικῶν μα-
ταιότητων. Ἐν μέσῳ τῶν φυσικῶν καλλονῶν αἰσθάνομαι τὴν διάνοι-
άν μου ἐλευθερώτεραν καὶ εὐρίσκω ἐν αὐταῖς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ
βαθύτερον ἐγχαραγμένην ἢ ἐν ταῖς ἡδοναῖς, αἵτινες καταμαστιρίζουσι
τὰς πόλεις. Πανταχοῦ ὑπάρχει ζωὴ, κίνησις καὶ ἐλευθερία, παντα-
χοῦ ὁ Δημιουργὸς μοι δεικνύει τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἔργα, ἀναζωπυ-
ρῶν δι' αὐτῶν ἐν τῇ καρδίᾳ μου νέαν ἐλπίδα, πίστιν καὶ χαρὰν· ἐγὼ
δὲ πρέπει νὰ παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ σπουδάζω τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ἐπὶ
τῶν ἔργων του;

Ἐχελιδῶν, ἦτις, ἅμα ἐλθόντος τοῦ χειμῶνος, εἶχεν ἐγκαταλεί-
ψει τὴν ταπεινὴν μου καλύβην, ἐπέστρεψε πρό τινων ἡμερῶν, ὅπως
καθέξῃ ἐκ νέου τὴν φωλεάν της· θαυμαστὴ ποικιλία χρυσαλλιδῶν
περιπτάνται ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος καὶ ἐπιδεικνύουσιν ἅπασαν τὴν
καλλονὴν τῶν πτερῶν των· τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ μεταξοσκώληκες
προετοιμάζουσι μεγαλοπρεπὲς δῶρον· αἱ μέλισσαι πληθύνουσι τὸ
παραπλήσιον κυψέλιον, ἡ δὲ λίμνη ἡ περιβρέχουσα τὴν κατοικίαν
μου ἐμπεριέχει χιλιάδας ἰχθύων. Ἡ ὄρνις ἐν τῇ ἀγροτικῇ μου αὐλῇ
ὁδηγεῖ μεθ' ἑαυτῆς, ὡς καλὴ μήτηρ, τὴν αὔξουσαν οἰογένειαν τῶν
ὀρνιθῶν της. Ἄμα γλυκοφέξῃ, τρέχουσιν ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ ἐκείνου
λόφου τὰ ἀρνία· ἐνταῦθα ἀκροάζομαι τὸν μυκηθμὸν τῶν βεῶν, ἐκεῖ
δὲ βλέπω ν' ἀναφύονται φυτὰ, ἄνθη καὶ ὀπώραι ! . . .

Ἄς λάβωμεν τὴν χρυσαλλίδα . . . μετὰ πόσης ἀκριβείας ἡ φύσις
κατεσκευάσθη καὶ ἐχρωμάτισε τὰ πτερὰ της ! Οἱ ὠραιότεροι ἡμῶν
ἱματισμοί, παραβαλλόμενοι μετὰ τοὺς παρὰ τῆς θείας προνοίας δοθέντας
εἰς αὐτὸ τὸ ζωῦριον, εἶνε μὴδὲν· τὰ δὲ δικτυωτά μας εἶνε πολὺ χον-
δρότερα τοῦ λεπτοῦ ὑφάσματος τοῦ καλύπτοντος τὰ πτερὰ της χρυ-

σαλλίδος. Τοιαύτη εἶνε ἡ διαφορὰ τῶν ἔργων τῆς φύσεως ἀπὸ τῶν τῆς τέχνης! . . . Ἄς σφίξωμεν διὰ τῶν δακτύλων τὰ πτερὰ ταύτης τῆς χρυσαλλίδος . . . ἰδοὺ κόνης λεπτοτάτης ἐπαφίνεται ἐπὶ τῶν χειρῶν μου . . . ἅς τὴν παρτηρήσωμεν διὰ τοῦ μικροσκοπίου . . . ἐν αὐτῇ βλέπομεν πλῆθος κανο νικωτάτων μικρῶν πτερῶν μόλις διακρινομένων καὶ προσηρμοσμένων ἐπὶ τινος στερεοῦ καλύμματος. Ἡ κόνης αὕτη ἢ καλύπτουσα τὰ πτερὰ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν εἶνε τὸ ἀποτελοῦν αὐτὴν ὥραϊον καὶ τὸ ἐκπληττον τὴν ὁρασίν μας. Ἀλλὰ τί εἶνε αἱ χρυσαλλίδες τῶν μερῶν μας παραβαλλόμεναι μὲ τὰς τῆς Κίνας καὶ Ἀμερικῆς, τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος καὶ ἡ καλλονὴ διαλάμπει ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Κιτρίνου ποταμοῦ (τοῦ Χοάγγου) ἢ τοῦ Ἀμαζόνος; Τὸ ζώφιον τοῦτο, ὅπερ ἤδη ἀναπνέει τὸν καθαρώτερον ἀέρα καὶ τρέφεται μυζῶν (πιπιλίζου) τὰ ἄνθη, ἦτο πρὸ ὀλίγου ἄθλιον ἔντομον ἔρπον ἐπὶ τῆς γῆς. Τίς λοιπὸν τὸ ὕψωσεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ κατέστησεν αὐτὸ ἱκανὸν νὰ περιύπταται εἰς τὸν ἀέρα; Τίς ἐνέδυσεν αὐτὸ μὲ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας καλλονάς; Ἄ! ὁ Θεὸς βεβαίως ἠθέλησε νὰ μοι δώσῃ νὰ ἐννοήσω δι' αὐτοῦ τοῦ ψυχορίου τὴν προσδοκωμένην μου μεταμόρφωσιν! . . . .

Ὁ μεταξοσκώληξ οὗτος—ὅστις πρὸ μικροῦ ἦτον ὡς μικρὸς κόκκος σίτου, νῦν δὲ σκώληξ συγκείμενος ἐκ πολλῶν κινητῶν κρίων, πλήρης ποδῶν καὶ οὐρύχων—ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν του, μετ' ὀλίγον θὰ κλεισθῇ εἰς τὸν τάφον του, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξέλθῃ ἐν εἰδει χρυσαλλίδος . . . Ἄς τὸν ἐξετάσωμεν κατὰ τὴν τριπλὴν αὐτοῦ μορφήν . . . Αἱ μεταβολαὶ αὗται τοῦ σχήματος προέρχονται ἐκ τῆς διαδοχικῆς ἀπωλείας πολλῶν περιτυλιγμάτων. Τὸ δίδον εἰς αὐτὸν σχῆμα σκώληκος καλεῖται κέλυψ ἢ προσωπίς, καθότι ὑπ' αὐτὸ κρύπτει τὴν χρυσαλλίδα. Μετέπειτα τρεφόμενος ὁ βόμβυξ ἐξαπλοῦται καὶ μεγαλύνεται, ὥστε τὸ πρῶτον αὐτοῦ κάλυμμα μὴ δυνάμενον νὰ τὸν διατηρήσῃ ἐπὶ πλείονα χρόνον διαρρήγνυται καὶ τότε παρίσταται ἐνώπιόν μας ἡ χρυσαλλίς περιβεβλημένη νέον ἱματισμὸν. Ὅταν δὲ τὸ θήλασμα διέλθῃ μέχρι τῶν μελῶν τοῦ ἐντόμου καὶ τῷ προμηθεύσῃ τὴν ἀνάλογον ποσότητα τροφῆς, τὸ τότε περιτύλιγμα ξηραίνεται καὶ ἐξέρχεται ἡ ἱπταμένη χρυσαλλίς· τὰ δὲ πτερὰ τῆς, ἅτινα εὕρισκοντο περιτυλιγμένα ὑπὸ τὰ

ἐγκαταλειφθέντα περιτυλίγματα, ἐξοπλῶνται, τὸ ἔντομον ἀποκαθίσταται ἰσχυρόν, καὶ χαρίεν καὶ ἀγάλλεται δι' ὀλίγας ἡμέρας τὰ θείλητρα τοῦ βίου. Μετέπειτα παρκατατίθεται τὰ ὠά του, προετοιμάζον εἰς ἄλλα τὴν τριπλῆν ταύτην μεταβολὴν τῆς ἐξαιτίου καὶ ἐνεργητικῆς ὑπάρξεως. Παράδοξον θέαμα ! . . .

Ἄς ἐξετάσωμεν τὸρα τὰ πληθὴ ἐκεῖνα τὰ ἀδιακόπως ἐργαζόμενα μετὰ τῆς μεγαλειότητος τάξεως, ὅπως προμηθεύσωσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον γλυκεῖαν τροφήν. Ἀπατα ἡ πληθὺς αὕτη τῶν μελισσῶν ὁδηγεῖται ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης, ἥτις εἶνε ἡ μήτηρ πατρῶν τῶν ἄλλων. Τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα χιλιάδες προθύμως ὑπακούουσιν εἰς ἑκαστον αὐτῆς νεῦμα· τινὲς ἐξ αὐτῶν τὴν περιστοιχοῦσι χάριν σεβασμοῦ, ἄλλαι προσφέρουσιν εἰς αὐτὴν μέλι, καὶ ἄλλαι λούουσι τὰ πτερά της ἢ καθαρίζουσιν ἐκ τῆς ἐλαχίστης ρυπαρότητος τὴν ὁδόν, δι' ἧς μέλλει νὰ διέλθῃ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ ἐμφύχωσιν τῶν τέκνων της . . . Ἐν τούτοις δι' ἐξαιτίου ἀρχιτεκτονικῆς προοδεύει τὸ πυραμοειδὲς οἰκοδόμημα τῶν κυψελῶν τῶν καὶ λύεται ἐξ αὐθορμήτου μηχανισμοῦ τὸ μέγα γεωμετρικὸν πρόβλημα, δηλαδὴ τὸ κατασκευάζειν δι' ὀλιγίστης ὕλης καὶ ἐντὸς μικροτάτου χώρου μέγαν ἀριθμὸν οἰκημάτων. Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι τὸ οἶκημα τῆς μητρός, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ βασίλισσα, δὲν εἶνε ὅμοιον τῶν κοινῶν κυψελῶν ἀλλὰ μεγαλοπρεπές, ὠραῖον καὶ εὐρύχωρον, πλήρες μέλιτος καὶ κηρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκποθέτει τὰ ὠά της. Ἐκ τῶν ὠῶν τούτων μετ' ὀλίγον ἐξέρχονται μικροὶ σκώληκες, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ μέλισσαι προσφέρουσι τὴν πρώτην τροφήν, μεχριστότου ἐν πληρεί ἡσυχίᾳ μεταμορφοῦσθαι εἰς μελίσσας. Τίς δύναται νὰ παρατηρήσῃ με ἀδιάφορον ὄμμα τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς φιλοπόνου μοναρχουμένης αὐτῆς κοινότητος; τὴν πτῆσιν ἄλλων μὲν πρὸς ζήτησιν μέλιτος ἐκ τῶν ἀνθέων, ἄλλων δὲ πρὸς ἐναποταμίευσιν αὐτοῦ διὰ τὸν μέλλοντα χειμῶνα; Πάντα δὲ ταῦτα γινόμενα ἄνευ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄνευ ἀρπαγῆς ἢ βίας, ἀποτελοῦσι συμβίωσιν, τὴν υποῖαν οὐδέποτε εὐρίσκομεν ἐν ταῖς κοινωνίαις τῶν ἀνθρώπων, ἐνεκα τῆς διαφορᾶς, ἣν παρέχει ὁ πλοῦτος μᾶς οἰκογενεῖς καὶ ἡ πενία ἄλλης.

Ἡ ἐνέργεια καὶ φιλοπονία τῶν μικρῶν τούτων ἐντόμων εἶνε μέγα

δι' ἡμᾶς παρόδειγμα' εἶνε μάθημα, ὅπερ μᾶς διδάσκει, ὅτι ἐργαζόμενοι ἐν ὁμονοίᾳ ἄνευ ἰδιοτελοῦς συμφέροντος δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν πολλὰ πρὸς ἡθικοποίησιν τῆς κοινωνίας. ἐν ἧ ζῶμεν. Ἄς διδῶμεν λοιπὸν οἱ ἱσχυρότεροι τῶν ἀδελφῶν νὰ βαπτάζωσι τὸ βάρος τῶν ἀσθενεστέρων καὶ ἄς μὴ προσπαθῶσι νὰ πλουτήσωσιν οἱ κειροποιούμενοι καὶ σφετεριζόμενοι τὰ κτήματα τῶν ἄλλων.

Ὡ! πόσον εὐάρεστον καὶ τερπνὸν εἶνε νὰ ἐγείρεται τις τὴν πρωτὰν μὲ τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν! Ταῦτα εἶναι ὁ γλυκὺς χαίρετισμός, ὃν προσφέρουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Δημιουργὸς τῆς φύσεως ἐνόμισε τόσον ἀναγκαίαν τὴν μελωδίαν τῶν πτηνῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε πανταχοῦ ἀκροάζεται τις τοὺς γλυκεῖς τῶν λαρυγισμῶν. Ἡ ἀκκνήϊς (καρδερίνα), τὸ στρουθίον, ἡ κίχλα, ὁ κόσσυφος, τὸ νεροπούλιον καὶ ἡ χελιδὼν κελαδοῦσι μετὰ γλυκύτητος πέριξ τῆς καλύβης μου, ἡ δὲ φιλήρημος ἀηδὼν ἀνυπομόνως περιμένει νὰ παύσῃ ὁ κελαδισμὸς τῶν ἄλλων ἐλαφρῶν κατοίκων τοῦ ἀέρος, ὅπως θέλῃ τὴν ἀκοήν μου διὰ τῆς γλυκεῖς μελωδίας τῶν ἁγμάτων της. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ ἀτμένως ἀκροάζομαι τοὺς μελωδικοὺς ὕμνους τῶν πτηνῶν καὶ θαυμάζω τὴν σοφίαν τοῦ ὄντος ἐκείνου τοῦ παρυσχόντος εἰς τοὺς μελωδικοὺς τούτους μουσικοὺς φύσιν τόσον κατάλληλον, ὥστε ἐν τοσούτῳ μικρῷ ὄγκῳ ἄνευ σπουδῆς καὶ διδασκάλου νὰ θυματοουργῶσιν οὕτω! . .

Ἄς στρέψωμεν τὸ ὄμμα ἄλλαχοῦ. Ἰδοὺ ἡ νῆα (πάπια) κολυμβᾷ ἐντὸς τοῦ πλησίον ἔλους· ὁ ἄλιος ἰστίμενος ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ πινούργως ἀπατᾷ τοὺς ἰχθύς, ὁ τῶς διανοίγει τὰ ὕμματα καὶ ἐξαπλῶνει τὸ οὐράνιον τόξον τῶν πτερῶν του, ἡ Ἰνδικὴ ὄρνις τρέχει μὲ τὴν οὐράν τη· ἀναπεταμένην, τὸ ὀρνιθίδιον τῶν Ἰνδιῶν ἀποκαθιστᾷ τὴν οὐράν του ὡς τροχόν, εἰς δὲ τὰς πτέρυγας τῶν πεστερῶν μου ὁ ἥλιος διαβλᾷ τὴς ἀκτῖνάς του! Ὅποια καλλονὴ! . . Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ τῷ μὴ διορῶντι καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἀντικειμένοις τὴν σοφίαν τῆς θείας προνοίας! Δυστυχῆς ὁ ἄνθρωπος οὕτινος ἡ καρδιὰ μένει ψυχρὰ καὶ ἀπολειθωμένη εἰς τὰ ὧρα τῆς θείας ἀγαθότητος! . .

Ἄς ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τὰς μικρὰς κατοικίας τῶν πτηνῶν. Μετὰ πόσῃ κανονικότητος καὶ ἐπιδεξιότητος εἰσὶ κατεσκευασμένοι! Τίς

δίδασκεν αὐτὰ ἄνευ ἄλλου ἐργαλείου ἐκτὸς τοῦ ράμφους καὶ τῶν πο-
δῶν νὰ ἐνδύωσι τὸ ἐσωτερικὸν τῶν φωλεῶν των μὲ τὸ μαλακώτερον
ὀλοστηρικὸν (κατηφὲ, βελίϋ) ; Τίς ἐδίδασκεν αὐτὰ νὰ κατασκευάζωσι
τὰς φωλεάς των εἰς μέρη, ἔνθα ἡ βρογχή, τὸ ψῦχος καὶ ὁ ἄνεμος
δὲν δύναται νὰ τὰς προσβάλωσιν ; Ἐπὶ τέλους τίς ἐδίδασκεν αὐτὰ
ὅπως μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἐπιμελείας προμηθεύονται τὰ πρὸς τὸ
ζῆν ; . . . Ἡ ἀκκινθὶς καθωραίζει τὸ ἐσωτερικὸν τῆς φωλεᾶς της
μὲ βαμβάκιον, στυπίον καὶ μέταξαν, καὶ τὸ χρεῖε μὲ μυζόν-
τινα πράσινωπὸν ὡς τὸν τοῦ δένδρου, ἐφ' οὗ ἐπαναπαύεται. Ὁ
κόσσυφος, ἀφοῦ κατασκευάσῃ τὴν φωλεάν του, τὴν ἀλείφει μ' εἶδος
λίπους, ὅπως διατηρηθῇ τὸ χρῶμα αὐτῆς, ἡ δὲ φίλη μου χελιδὼν,
οὔτε ξύλων οὔτε νήματος ἔχει ἀνάγκην, ἀλλὰ συνάζει ἐν εἶδος πη-
λοῦ ἢ, οὕτως εἰπεῖν, κονιάματος, μετέπειτα διερχομένη ἀπειράκις
ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης βρέχει τὴν κοιλίαν της καὶ ραντίζει τὸν
πηλόν· ἀφοῦ δὲ τὸν διαλύτῃ, ἀρχίζει διὰ τοῦ ράμφους της τὴν κα-
τασκευὴν τοῦ εὐρυχώρου καὶ ἀσφαλτοῦ οἰκήματός της !

Ἄλλὰ πῶς τὸ πτηνὸν δύναται νὰ κατορθώσῃ τοιαῦτα καὶ το-
σῶτα θαύματα ; πῶς δύναται νὰ προμηθευθῇ πᾶν τὸ ἀναγκα-
σὺν εἰς αὐτὸ καὶ τὴν οἰκογένειάν του χωρὶς νὰ μαθητεύσῃ ἐν τακτι-
κῷ σχολείῳ, ἄνευ πείρας καὶ ἀνθρωπίνου λογικοῦ ; Τὸ ἐνστικτον
ὅπερ κατὰ μέγα μέρος διατηρεῖ ἐν τῷ σύμπαντι τὴν ἀκριβῆ ἐκείνην
ἀρμονίαν καὶ τάξιν, ἣν ὁ Δημιουργὸς ἐνεχάραξεν ἐν τοῖς ἔργοις αὐ-
τοῦ, εἶνε τὸ παρὰ τῆς θείας προνοίας παραχωρηθὲν εἰς αὐτὰ δῶ-
ρον ! . . Ἄλλ' ἡ χελιδὼν αὕτη ποῦ εὐρίσκετο πρό τινων μηνῶν ;
Ἐκτυποῦσε διὰ τῶν πτερύγων της τὸν οὐρανὸν τῆς Ἀραβίας, καὶ
ἐπκέπτετο ἐν τοῖς καύμασιν ἐκείνοις τὸν ἐνοχλοῦντα με παγετόν.
Θαῦμα ! . . Λεγεῶνες πτηνῶν συναθροισθεῖσιν αὐτορμήτως, ἄνευ
πυλίδος καὶ γεωγραφικοῦ χά:του μεταβαίνουν ἀπὸ χώρας εἰς χῶ-
ραν πρὸς ζήτησιν τροφῆς καὶ κατοικίας. Τίς ἐδίδασκεν αὐτὰ ὅτι εἰς
τίπους τόσον ἀποπεμακρυσμένους ὑπάρχει τροφή, ἣν, ἡ παγετώ-
δης χεῖρ τοῦ χειμῶνος τοῖς ἀφῆρεσεν εἰς ἄλλας χώρας ; Διατί δὲν
ἵπτανται τῆδε καιεῖτε, ἀλλ' ἅπαντα ἠνωμένα ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ
οἰκογενείᾳ ; . . Αὐτὶ εἶνε ἐρωτήσεις, πρὸς τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἀ-
δύνατον ν' ἀπαντήσῃ· εἶνε φαινόμενα, ἅτινα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν

δύναται νὰ ἐξηγήσῃ Ὅχι, δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ βλέπωμεν τὴν θείαν Πρόνοιαν τόσον φανερώς ἐκδηλουμένην . . . Μιὰ πόσις στοργῆς ὁ Πλάστης προνοεῖ δι' ὅλα τοῦ τὰ πλάσματα ! Ὁ δὲ ἄνθρωπος τὸ ἐντελέστερον πάντων τῶν πλασμάτων τοῦ Δημιουργοῦ, δύναται νὰ φαντασθῇ ἔτω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ὅτι ἐγκατελείφθη παρὰ τοῦ Πλάστου του; Ὅχι, ἀπειράκις ὄχι ! . . .

Τελευταῖον ἂς ρίψωμεν ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου ἓν βλέμμα ἂς ἀκολουθήσωμεν τὴν περιστροφὴν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Μέρος αὐτοῦ καταφλέγεται ὑπὸ τῶν διακεκαυμένων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, εἰς ἕτερον δὲ αἰώγιος χειμῶν βασιλεύει· πλὴν πανταχοῦ εὕρισκω πόλεις καὶ χωρία, σημεῖον ἀλάνθαστον ὅτι ἄνθρωποι καὶ ζῶα δὲν στεροῦνται τροφῆς! Βεβαίως ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντὸς διένειμε τὰ πάντα ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς πρὸς ὑψηλὸν τινα σκοπόν ! Ἡ εὐφορία τῆς μιᾶς χώρας καὶ ἡ ἀκρπία τῆς ἄλλης προτίθενται ὅπως συσχετίσῃσι καὶ συνδέσῃσι τοὺς ἀνθρώπους· ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καίτοι ἐκτεταμέναι θάλασσαι καὶ ὠκεανοὶ παρεντίθενται ἐν τῷ μεταξὺ, καὶ ὅπως ἅπαντες σχηματίσῃσι μίαν καὶ μόνην οἰκογένειαν, ὥς υἱοὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς, τρεφόμενοι ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρὸς.

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλάς τοῦ Ἀωτερδρουνου.

(Συνέχεια σελ. 435 καὶ τέλος).

Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν μου ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν. Ἀπεχαιρέτητα τὴν Ἀχύραν καὶ τὴν κυρίαν Βλανδίλλαν, αἱ ὁποῖαι ἔμελλον ν' ἀναχωρήσωσι τὴν ἐπαύριον. Ἀνέμειξα τὰ δάκρυά μου, δάκρυα χαρᾶς μετὰ τῆς Ἀχύρας, καὶ δὲν ἄφῃκα νὰ πιστεῦσθαι ὅτι ἔκλαιον ὥς αὕτη ἀπὸ θλίψιν καὶ λύπην.

Ἡ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκεῖναι ἄρηναν τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀωτερδρουνου, ἦτο στιγμή καὶ τῆς ἀναχωρήσεώς μου, ἀλλὰ ὁ δρόμος ἦτο ὅλως ἀντίθετος τοῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον ἔμελλον νὰ κᾶμωσιν ἐκεῖναι. Ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο τὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιαν χωρὶς νὰ διατρέξωσι μεγάλους κινδύνους, ἀπεφάσισαν νὰ διέλθωσι μέρος τῆς Γερμανίας καὶ νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς ἓνα τῶν

λιμένων τῆς Ὀλλανδίας. Ἀπὸ τὴν πώλησιν τῆς καλύβης καὶ τοῦ ποιμνίου τῶν εἶχον προμηθευτῇ τὰ διὰ τὸ ταξιδεῖν τῶν ἀλαγκᾶ χρημάτα. Τὸ κατ' ἐμὲ ὡς ξένος, μὴ ἔχων νὰ φοβηθῶ τι ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐπιθυμῶν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ φθάσω εἰς τὴν πατρίδα μου, διέβην καὶ πάλιν τὴν Γαλλίαν καὶ ἔφθασα εἰς τὴν Ἀγγλίαν πολὺ προτύτερα ἀπὸ ἐκείνας, περιμένων μὲ ἀνέκφραστον ἀνυπομονήσαν τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔσφιγγον εἰς τὰς ἀγκάλας μου δύο ὄντα τόσον ἀγαπητὰ εἰς ἐμέ.

Ἡμέραν τινὰ κατὰ τὴν ὁποίαν μόνοι, ἐντὸς τοῦ δωματίου μου ἐσκεπτόμην περὶ τῆς Λαύρας καὶ ἤρχισα νὰ μετανοῶ ζωηρῶς, διότι ὑπερβολὴ τις ἀβροφροσύνης μ' ἐμπόδιζε νὰ τὴν ἀκολουθήσω, ὁ Οὐίλιαμ παρουσιασθεὶς ἐνώπιόν μου μοι ἀνῆγγειλεν, ὅτι δύο ξένοι ἐζήτουν νὰ μὲ ὁμιλήσωσι, καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὰς εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡγέρθην παρעυθὺς διὰ νὰ τρέξω πρὸς τὴν Κυρίαν καὶ τὴν δεσποσύνην Βλανδίλλ, ἀλλ' ἤσθάνθη τόσον ζωηρὰν συγκίνησιν, ὥστε τὰ γόνατά μου ἐλύγισαν, ἡ καρδίᾳ μου ἐκτύπα δυνατὰ, καὶ ἡναγκάστην νὰ στηριχθῶ πρὸς στιγμήν ἐπὶ τοῦ θραχίονος τοῦ Οὐίλιαμ. Ὅταν ἐμβῆκα εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ κυρία Βλανδίλλ καὶ ἡ Λαύρα ἐπλησίασαν πρὸς ἐμέ, μὲ πολλὴν χάριν καὶ εὐγένειαν· ἡ Λαύρα εἶχε χαμηλώσει τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ κοσμιότητα καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου της ἐφαίνοντο σημεῖα θαθείας λύπης. Ἡ ταρχὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ κυρία Βλανδίλλ δὲν ἐδύνατο νὰ συνέλθῃ, ἡ διαφορὰ τῆς ἐνδυμασίας μου, ἡ πολυτέλεια αὕτη τὴν ὁποίαν ἡ περιουσία μου μοι ἐπιτρέπει νὰ ἔχω, ὅλα ταῦτα τὴν ἐμπόδιζον νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ. Ἐθέσε μετὰ τῶν χειρῶν μου τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει ἐκ Βέρονης, ἐγὼ δὲ προσποιηθεὶς ὅτι ἀνέγνωσα αὐτὴν τῇ εἰπόν· Μάλιστα κυρία, ἐγὼ εἶμαι, ὅστις τολμῶ νὰ σὰς προσφέρω ἐν ἄστυον. Ἡ οἰκία μου, ἡ περιουσία μου καὶ ἡ ζωὴ μου καὶ πᾶν ὅτι κατέχω σὰς ἀνήκουν· ὑπεσχέθην νὰ σὰς προσφέρω ὅλας τὰς περιποιήσεις καὶ τὸ σέβας, τὰ ὁποῖα υἱὸς προσφέρει εἰς τὴν φιλοστοργότεραν τῶν μητέρων, καὶ θὰ κρατήσω τὸν ἱλόγον μου, ἀπὸ μάλιστα καὶ ἡ δεσποσύνη θυγάτηρ σας ἀπεποιήθη νὰ ἐνίσω τὴν τύχην της πρὸς τὴν τοῦ πτωχοῦ Τώμ... Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ἐρύθημα ζωηρὸν ἔβασε τὰς παρεῖς τῆς Λαύρας, καὶ ὑψώσασα

ἐπ' ἐμοῦ ἐκπεπληγμένους ὀρθαλμοὺς ἀνέκραξε. « Μείγιστε Θεέ ! εἶται ὁ Τῶμ, αὐτὸς ὁ ἴδιος Τῶμ ! » Ἡ ἐκπληξίς της, ἡ ἐκπληξίς τῆς κυρίας Βλανδίλλ. καὶ αἱ παραφοραὶ τῆς χαρᾶς μου δὲν δύνανται νὰ περιγραφῶσι καὶ νομίζω προτιμότερον ν' ἀφήσω εἰς τὴν εὐαιθεσίαν σας, ἀγαπητοί μου φίλοι, νὰ μιντεύητε τὴν εὐτυχίαν μου, παρὰ νὰ προσπαθῆσω ματαίως νὰ σᾶς ζωγραφίσω διὰ χρωμάτων τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα οὐδεμία γλῶσσα δύναται νὰ ἐκφράσῃ.

Ἡμέρας τινὰς ἀπὸ ἔφθασαν εἰς Λονδίον, ἡ Λαύρα ἔγινε κυρία Βεντῳόρθ. Πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶμαι ὁ εὐτυχέστερος τῶν συζύγων· τὰ τρυφερώτερα καὶ ζωηρότερα αἰσθήματα ἐγεννήθησαν εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ ἐκλείψωσι ποτέ. Δύο τέκνα εἶνε ὁ ναρκὸς τόσον ἐπιθυμητῆς ἐλώσεως καὶ σκέπτομαι διὰ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν των σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐπιθυμῶ νὰ πραγματοποιήσω. Ἡ ζωὴ μου εἶνε πλήρης ἐλπίδων· τὰ πάντα μοι ὑπόσχονται εὐτυχίαν καὶ χάρις εἰς τὸν σοφὸν ἱατρὸν Ἑλλιότ, εὐχαριστῶ καθ' ἡμέραν τὸν Θεὸν διότι μοι διεφύλαξε τὴν ζωὴν, τῆς ὁποίας τόρα ἐκτιμῶ ὅλα τὰ θέληματα. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀπολαύσεων τοῦ πλούτου, οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι ὅτι ἡ λιτότης τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐργασία μετέβραπτευσαν ἀπὸ τὴν χειροτέραν τῶν ἀσθενειῶν, ὅσας ἡ κατὰ χρῆσις τοῦ πλούτου καὶ ἡ κατὰ στρεπτικὴ ἀργία συνήθως προξενοῦσιν εἰς τοὺς πλουσίους. Δὲν θέλω οὐδὲ μίαν στιγμὴν παύσει τοῦ νὰ μακαρίζω τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους χωρικοὺς τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀώτερβρουννου καὶ νὰ ζηλεύω αὐτοὺς· Ἀπολαμβάνουσι τὴν ὠραϊότητα τῆς φύσεως καὶ ἀγαλλονται τὴν ἀγαλλίασιν τῆς ἀπλότητος καὶ ἀθωότητος, τρώγοντες μετὰ τοσαύτης ἡδονῆς τὸν διὰ τοῦ ἰδρωτός τοῦ προσώπου των ἐντίμως κερδαινόμενον ἄρτον, μεθ' ὅσης ἀνορεξίας ἡμεῖς ἀτενίζομεν πολλάκις πρὸς τὴν τράπεζαν, τὴν ὁποίαν πολυχρόνιος πεῖρα τῶν μαγειρῶν καὶ κανόνες ἀπλήστου λαιμαργίας παρσκεύασαν. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εὐχρηθῶ φίλον μου εἰλικρινῇ, βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν ἤθελον τῷ εὐχρηθῇ καλλιτέραν εὐχὴν, παρὰ εὐχόμενος εἰς αὐτὸν τὴν εὐθυμίαν καὶ ὄρεξιν τῶν ἀγαθῶν κατοίκων τοῦ Ἀωτερβρουννου.

Οἱ συνδαιτυμόνες του ἤκουσαν μετὰ πολλῆς συγκινήσεως τὴν

διήγησιν ταύτην καὶ ἐπειδὴ ἡγάπων τὸν Κ. Θωμᾶν, ἔλαβον ἐν-
 δικφέρον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν συμβάντων του. Αἱ ψυχαὶ των
 συνεκινήθησαν, ὅταν ὁ κύριος Θωμᾶς παρέστητεν εἰς αὐτοὺς τὰς
 νέας ἐντυπώσεις ἀνθρώπου, ὅστις παρχυρθεὶς ὑπὸ τῆς ἀηδίας καὶ
 τῆς θλίψεως εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου καὶ μετοικισθεὶς ὡς νέον ἄν-
 θος ὑπὸ οὐρανὸν διαφυγέστερον καὶ εἰς γῆν γονιμωτέραν, ἐπανέρχε-
 ται βαθμυγδὸν ἐκ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν ζωὴν καὶ ἐκ τῆς ἀπελπισίας
 εἰς τὴν εὐτυχίαν. Ἡ συνομιλία ἐμφυλῶται, ὁ οἶνος διαχέεται εἰς
 μεγάλας δόσεις, καὶ αἱ προπόσει· ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς προπό-
 σεις. Ἐπειον εἰς ὑγείαν τῆς κυρίας Βεντῶρθ, τῆς κυρίας Βλανβίλλ,
 τοῦ καλοῦ Τῶμ, ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ Λωτερβρούννου καὶ πρὸ
 πάντων εἰς ὑγείαν τοῦ δόκτορος Ἑλλιότ. Ὁ περίφημος ἰατρός πα-
 ρὼν εἰς τὴν τελευτὴν ταύτην, τῆς ὁποίας ἦτο ὁ ἥρωας, ἀνταπεκρί-
 νετο μὲν τὴν χάριν εἰς ὅλας τὰς προπώσεις τῶν συμποτῶν, ὥστε
 λέγουσιν, ὅτι τὴν ἐκκύριον δὲν ἦτο εἰς κατάρχεσιν νὰ ἐπιτεκνηθῇ
 τοῦς ἀσθενεῖς του. (Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ).

Τινὰ περὶ Σύρου.

Ἡ μικρὰ καὶ πετρώδης Σύρος, νῆτος κεντρικῇ τοῦ Αἰγαίου, ἔ-
 χει ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως ἱκανὸν πληθυσμὸν, ἀδικοκόπως αὐξάνο-
 μενον, ὑπὲρ τὰς τριτμυρίας ψυχάς, ὧν μόλις τὸ ἑβδόμον εἶπιν
 ἑτερόδοξοι, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Ἀκμάζουσα
 δὲ κατ' ἐμπορίαν, ναυτιλίαν καὶ τέχνας τινάς (ἦν καὶ αἱ ἄχρι νῦν
 διοικήσεις τοῦ βασιλείου, ἀνεπιτηδείως οἰκονομοῦσαι τὰ κοινὰ, μη-
 δὲν, ἢ πολὺ μικρὸν ἐπραΰναι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς
 πρωτευούσης Ἑρμουπόλεως, ὅπου συγκεντροῦται πᾶσα σχεδὸν ἡ
 οὐσία τῆς νήσου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Αἰγαίου), ἔχει οὐκ ὀλίγα κα-
 ταστήματα βιομηχανικά καὶ ἄλλα ἐπὶ ἀξιόλογα ναυπηγεῖα καὶ τ.
 ἀναγκαῖα σχολεῖα καὶ Ὀρφανοτροφεῖα καὶ διαφύρους ἐταιρίας ὡ-
 φελίμου. Μικρὰ δὲ εἰσέτι ἢ ἐν τῷ Γυμνασίῳ βιβλιοθήκη, ὅπερ δυσ-
 ἀρεστον ἀληθῶς.

Ἐχει ἐτι ἡ Ἑρμούπολις Θέατρον (ὅπου ὅμως παραγκωνί-
 ζεται συνεχῶς ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα, ὅπερ μεμπτόν), καλὴν Λέ-
 σχην, Ὡρολόγιον μέγα ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλατείας, καὶ

Παντοπωλεῖον καὶ Κρεωπωλεῖον (ἐπιτήδες κτισθέν-
τα, ὡς δημοτικὴ περιουσία) καὶ προσέτι ἱκανὰς ἐφημερίδας. Ὁ
ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τοῦ δήμου τῆς Ἑρμουπόλεως ὑπερβαίνει
τὰς 300,000 δραχμῶν.

Ἡ ναυπηγία καὶ ἡ ναυτιλία ὠρελοῦσι πολὺ τὴν νῆστον ταύτην.
Κατασκευάζονται νῦν μεγάλα πλοῖα ἐμπορικά, 30—40 χιλιά-
δων κοιλῶν, καὶ πάντοτε βλέπεις αὐτόθι ἐν τοῖς ναυπηγείοις ἐ-
σχαρωμένα 20—30—40 πλοῖα, ἧ καὶ ὀλιγώτερα ἐνίοτε.

Ἡ ἀμαξωτὴ ὁδὸς τῆς Ἑρμουπόλεως, φθάσασα μέχρι τοῦ χω-
ρίου Μάνας, ἐξετάθη ἐσχάτως κατὰ τὸν φυσικὸν αὐτῆς προο-
ρισμὸν μέχρι τῆς Ποσειδωνίας, τοῦ πρὸς δυσμὰς λιμένος τῆς νῆ-
σου, ὅπου ἔκτισαν οἱ Ἑρμουπολιῖται τὴν αὐτόθι ἀναγκαίουσαν ἐκ-
κλησίαν. Ἡ Ποσειδωνία, κατ' ὀλίγον οἰκισομένη ὑπὸ τῶν Ἑρμο-
πολιτῶν, ἔσται καὶ αὕτη λιμὴν χρήσιμος πρὸς τοὺς κατ' ἐκεί-
νην τὴν θάλασσαν περαπλέοντας καὶ προσέτι ναυπηγικὸς
(ἐν μάλιστα γέννηται ἀτφαλέστερος διὰ τινος μώλου), καὶ βιο-
μηχανικὸς.

Ἐπὶ τῆς νήσου κατὰ τὰ βόρεια μέρη ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος ἱαμα-
τικοῦ τῆς δυσουρίας κατὰ τὴν περὶ τοῦτου ὑπόληψιν τῶν ἐντοπί-
ων. Ἡ πηγὴ αὕτη λέγεται τοῦ Σύριγγος. Ἄν ἡ ποιότης τοῦ ὕδα-
τος τοῦτου ἔχῃ ὄντως τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν (περὶ οὗ ἡ δέουσα
βεβαίως ἀπόκειται εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ τὰς ἐφημερίδας τῆς Ἑρ-
μουπόλεως), γίνεται ἐπικερδὴς ἡ ἐξαγωγή αὐτοῦ.

Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ ἐταιρεία τοῦ βασιλείου ἔχει ἐν τῇ πόλει ταύ-
τῃ ἀξιόλογον Σιδηροουργεῖον καὶ Ἀναβάθραν, ὅπου
νεωλοκούμενα, διορθόνονται τὰ πλοῖα. Ἡ ἐταιρεία αὕτη, καλῶς
μὲν διευθυνομένη, ἀλλὰ μὴ ἔχουσα εἰσέτι πλείονα συνδρομὴν,
χρηθεῖ καὶ ἄλλων ἀτμήρων, καὶ γραμμῶν ἐβδομαδιαίων, ἵνα ὡ-
φεληται προστηκόντως διότι τὰ τῆς ἐταιρείας ταύτης παρέχουσι
πλείονα εὐκολίαν καὶ εὐναρίστησιν τοῖς ἐμπόροις καὶ τοῖς ἐπι-
βάταις, ὧν ὁ πλεῖστος ἔριθμὸς ὑπάρχει πάντοτε ὁμογενὴς ἐντὸς
τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντίδος, τοῦ μεσσηρινοῦ Πόντου καὶ τῆς
ἀνατολικῆς Μεσογείου, αὐξανόμενος ἀεὶ βαθμυδόν.

Ἡ Ἑρμοῦπολις χρειάζεται ἐτι μείζονα καὶ πληρεστέραν Βι-

βλιοθήκην ἐν τῷ Γυμνασίῳ διὰ τὰς μελέτας καὶ τὰς συγγραφὰς τῶν λογίων, καὶ μείζονα Ὀρφανοτροφεῖα τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων, καὶ Γηροκομεῖον τι καὶ Πτωχοδοχεῖον, καὶ Ἐπιμελητηρίον τι καὶ Διδασκῆριον τῶν τέχων, εἰσακουμένου καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς. Καὶ τὰ Ξενοδοχεῖα ἔστωσαν αὐτοῦ διακριτικώτερα καὶ τινὰ εὐπρεπέστερα.

Ι. Γ. Α.

‘Ο ἠθικὸς κώδῃξ τοῦ Φραγκλίνου.

1. Ἐγκράτεια. Μὴ τρώγῃς μέχρι χορτασμοῦ. Μὴ πίνῃς μέχρι ζάλης.

2. Σιωπή. Ἐκεῖνα μόνον λέγε, ὅσα ἐμπορῶν νὰ ὠφελήσωσιν ἢ ἄλλους ἢ τὸν ἑαυτὸν σου.

3. Εὐταξία. Κάθε σου πράγμα ἄς ἔχῃ ἴδιον αὐτοῦ τόπον, καὶ κάθε σου ἔργον ἴδιον αὐτοῦ καιρόν.

4. Ἀπόφασις. Ἀποφάσισε νὰ ἐκτελῇς πᾶν χρέος, ἐκτέλει δὲ ἀνελλιπῶς πᾶσαν ἀπόφασιν.

5. Λιτότης. Μὴν ἐξοδεύῃς πλὴν διὰ νὰ ὠφελῇς ἢ ἄλλους ἢ τὸν ἑαυτὸν σου.

6. Φιλοπονία. Μὴ χάνῃς καιρόν· ἐνασχολοῦ πάντοτε εἰς τι χρήσιμον. Λεῖπε ἀπὸ περιττὰς πράξεις.

7. Εἰλικρίνεια. Ψεῦδος καὶ ἀπάτην μὴ μεταχειρίζου.

8. Δικαιοσύνη. Μὴ ἀδικῇς οὐδέν, εἴτε κακοποιῶν, εἴτε ἀμελῶν τὰς κατὰ δύναμιν ἀγαθοποιίας.

9. Μετριότης. Φεῦγε τὰς ὑπερβολὰς· πᾶν μέτρον ἄριστον.

10. Καθαριότης. Μὴ ὑποφέρῃς ἀκαθαρσίαν τινὰ εἰς σῶμα φορέματα ἢ κατοικίαν.

11. Ἀταραξία. Μὴ ἀνησυχῇς δι’ οὐτιδανότητος, μήτε διὰ συμφορὰς κοινὰς ἢ ἀνσποφεύκτους.

12. Ταπεινοφροσύνη. Μιμοῦ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

‘Η Διπλῇ Κίνησις

Γ. Θά φανῶ ἄράγε ἀδιάκριτος, φίλε Θεόδωρε, ἂν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σοὶ ἐνθυμίσω τὴν ὑπόθεσίν σου ;

Θ. Οὐδὼς, φίλε. Μάλιστα φρονῶ ὅτι ὅστις ὑπόσχεται καθίσταται χρωστικὸς καὶ ἐπομένως· ἀρχὴ ἣ 'νωρὶς πρέπει νὰ πληρῶνῃ. Καλλίτερον νὰ μὴ ὑποσχωμέθα πώποτε, παρὰ νὰ ὑποσχωμέθα καὶ ἔπειτα νὰ μὴ ἐκτελώμεν. Ἀλλὰ δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς Ἀστρολογίας (1) νομίζω ;

Γ. Μάλιστα.

Θ. Ὑπο λοιπὸν ἡ Ἀστρολογία ἀδίκτιμος τις ἐπιστήμη, διὰ τῆς ὁποίας προεγνώριζον καὶ προέλεγον τὸ μέλλον, παρατηροῦντες τὰς κινήσεις τῶν ἄστρον. Ὑπο δὲ ἀδίκτιμος καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ἀπεδίδοντο εἰς τοὺς ἀτέρας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εἰς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχουσι. Περὶ τοῦτου ὁμως ἀκολουθῶς· νῦν δὲ θς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰς κινήσεις, διότι αὗται, κατὰ τὸ λέγειν τῶν Ἀστρολόγων, εἶνε ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀνεκάλυπτον εἰς τὰ ὅμματά των ὅσα οἱ ἄλλοι δὲν ἔβλεπον, δηλαδή τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν.

Ἐξεύρεις, φίλε, ὅτι ὁ Ὁλιος, τὸ λαμπρότατον τοῦτο τῆς ἡμέρας ἄστρον, ἀνοίγον καθ' ἑκάστην αὐγὴν τὰς χρυσᾶς τῆς ἀνατολῆς πύλας, ἐξέρχεται μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν ἡγεμονικὴν αὐτοῦ ὕψωσιν, βαθυμῶδον καὶ κατὰ μικρόν, ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὸ κατὰ τὸ μεσημέριον μεσουράνημά του. Ἀναθὰν ἐκεῖ οὐδὼς μὲν σταματᾷ, ἀλλ' ἀμέσως τρέπεται τὴν πρὸς τὰ κάτω ὁδόν, τὴν ὁποίαν καὶ μέχρι ἐσπέρας βυθίζει. Τότε, καταντῶν πλέον εἰς τὸ κατὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ μέρος, κρύπτεται ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα διὰ νὰ ἀναφανῇ τὴν ἐπομένην ἐξ ἀνατολῶν πάλιν. Ὁ συνήθεια, φίλε, ἔχει τοιαύτην δύναμιν ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὥστε καὶ τὰ ἐπιληπτικώτατα τῶν θεαμάτων, ἐπαναλαμβανόμενα πολλάκις, μικρὰν μόνον ἢ μᾶλλον οὐδεμίαν ἐντύπωσιν μᾶς προξενοῦσιν. Ἀλλὰ πρότερον καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐννοήσῃς κατὰ πόσον ὁ ἐσωτερικὸς σκοτισμὸς κατὰβιάζει καὶ σχεδὸν ἀποκτηνώνει τοὺς ἀνθρώπους. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου φῶς, παρατιθέμενον μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἀστέρων, δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ βλέπωμεν τὰ ὅσα συμβαίνουσιν εἰς αὐτούς. Τὴν νύκτα ὁμως, ὅτε τὸ φῶς τοῦ οὐ τοῦ ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει, ἐλευθέρως παρατηροῦμεν ὅτι καὶ οὗτοι ἄταντες βυθίζουσι παρόμοιον ὁρ-

(1) Ἰδε σελ. 412.

μον. Ἀνατέλλουσι λοιπόν καὶ αὐτοὶ ἐξ ἀνατολῶν, ἀναβαίνουνσιν εἰς τὸ μεσουράνημα, τρέπονται πρὸς δυσμὰς, κρύπτονται ὑπὸ τὸν ὄριζοντα καὶ ἀναφαίνονται τὴν ἐπομένην ἐξ ἀνατολῶν διὰ τὸ διατρέξαι τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν καὶ τὴν προτεραιάν διέτρεξαν. Ἄλλ' ὅποια θαυμάσιος ἀρμονία! Μυριάδες μυριάδων ἀστῆρες διατρέχουσι μυρία διαφορετικὰ διαστήματα καὶ ὁμῶς διατηροῦσι τὴν ἀναμεταξὺ αὐτῶν θέσιν ὥς νὰ μὴ ἐκινουῖντο αὐτοί, ἀλλ' ὥς νὰ ἦσαν καρφωμέναι ἐπὶ μιᾷ ὑπερμεγέθους κρυσταλλίνης σφαίρας, ἡ ὁποία νὰ ἐστρέφετο περὶ ἡμᾶς ὡς τις τροχὸς περὶ τὸν ἄξονά του! Πόσον μέγα, πόσον ἐξαισιον, πόσον καταπληκτικόν, φίλε, εἶνε τὸ φαινόμενον τοῦτο! Καὶ ὁμῶς . . . μολονότι ὑψώνει τὸν νοῦν καὶ ἐξευγενίζει τὴν καρδίαν τῶν ἀγαπώντων καὶ θαυμαζόντων αὐτὸ, οἱ περισσώτεροι τῶν ἀνθρώπων τὸ θεωροῦσι μὲ ἄκραν ἀπάθειαν καὶ ἀκατονόμαστον ἀδιαφορίαν! Τάχα ὑπὸ τοιαύτης τινὸς ἀδιαφορίας δὲν φαίνονται κατεχόμενα καὶ τὰ ζῶα ὡς πρὸς τὸ θαυμάσιον τοῦτο; Φεῖ! πόσον « ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἐν τιμῇ καὶ μὴ ἐννοῶν ὁμοιωθῆ τοῖς κτήνεσι τοῖς φθειρομένοις »! Ψαλμ. μθ'. 24 Ἄν, φίλε, ἐτίθετο ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν μικρὰ τις καὶ κοινὴ μηχανή, ἡ ὁποία νὰ ἐκινεῖτο μὲ τάξιν καὶ ἀκρίβειαν, δὲν ἤθελε, νομίζω, μᾶς ἀφίσει ἀδιεφόρους, ἀλλ' ἤθελε σύρει τὴν προτοχὴν, ἤθελε γαργαλίσει τὴν περιέργειάν μας. Αἱ ταχεῖαι καὶ τακτικαὶ περιστροφαὶ τῶν τροχῶν, αἱ διάφοροι κινήσεις τῶν διαφόρων μοχλῶν, αἱ κλειδώσεις καὶ προσκαρμυγαὶ τῶν μερῶν, ἡ δύναμις καὶ ὁρμὴ τοῦ ἀτμοῦ καὶ πολλὰ ἄλλα, ἤθελον δι-ἐγείρει τὸν θαυμασμόν μας. Ἀλλὰ τί εἶνε ἡ ἐκ τροχῶν καὶ τεμαχί-ων μετέλλου μικρὰ αὕτη καὶ χειροποίητος μηχανὴ παραβαλλομένη πρὸς μέγιστον, πρὸς ἀχειροποίητον, πρὸς ἀπαράστατον δημιουργήμα, τὸ ὁποῖον οὔτε μοχλοί, οὔτε τροχοί, οὔτε στρόφιγγες ἀποτελοῦν, τὸ ὁποῖον οὐδεμία φανερὰ ἀλλ' ἀκατανόητός τις δύναμις κινεῖ καὶ διοικεῖ, καὶ τὸ ὁποῖον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν στρέφεται; . . . Σκέψου, σὲ θερμοπαρκαλῶ, φίλε, σκέψου, τοῦλάχιστον δι' ὀλίγας στιγμὰς, καὶ ἔπειτα ἂν δύνασαι μὴ ἀναφωνήσης τὸ τοῦ προφήτου καὶ ψαλμωδοῦ ἐκεῖνο « Πόσον μεγάλα εἶνε » τὰ ἔργα σου Κύριε! » καὶ « Πόσον θαυμαστὸν εἶνε τὸ ὄνομά σου! » Τὸ κατ' ἐμέ, τοσαύτην μοὶ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, ὥστε μόλις ἐνθυ-

μηθῶ αὐτό καὶ θάμβος τι μὲ κατακυριεύει· τότε αἰσθάνομαι τὰ· μάλ-
λον εὐχαρίστους τῆς ζωῆς μου στίγμας. Ὅταν ὁμως ἐνῴτε στραφῶ
μετὰ τὸ θάμβος τοῦτο καὶ ἴδω τὴν ἰδικήν μας σμικρότητα, πᾶν ἔχον
ἐγωΐσμου ἐν ἑμοί μηδενίζεται, ἡ ὑπερηφάνια ἡ ἔμφυτος μὲ ἐγκα-
ταλείπει, ἡ καρδιά μου ἐντός μου συντρίβεται, καὶ φρίκη μὲ κατα-
λαμβάνει διὰ τὴν ἀκατανόητον ἐπιπολαιότητα, τὴν ὅποیان δεικνύ-
ομεν προφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Παντοδυνάμου. «Οἱ ἔχθροί σου λαμ-
βάνουσι τὸ ὄνομά σου ἐπὶ ματαίῳ» ἔλεγε πρὸς Αὐτὸν ὁ Δαυὶδ ἐν
ψαλμῷ ρθ'. 20. 'Εχθροὶ λοιπὸν τοῦ Ποιούντος θαυμάσια εἵμεθα,
καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνομεν, οἱ μάταιοι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ!
'Αλλὰ, τί νὰ εἴπωμεν δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι λαμβάνουσιν αὐτὸ ἐπί-
τηδες διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι ψεύδη; . . . Κύριε, μὴ λογισθῇς ταῦτα
εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ ὁδὸς ἡμῖν φρόνησιν καὶ θεράπευτον ἡμῶν τὰς καρδίας.

Ἡθι ἄς στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς ἄλλο τι· ἄς προσπα-
θῇσωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ φαινομένου. Ἄν, ἀγα-
πητέ μοι Γεώργιε, ὑπεθέτομεν πρᾶγμα τι, οἷον τι σφαῖραν τινος
κκονίου, ὅτι ἐξεσφενδονίζετο μὲν ἀπὸ τὴν Γῆν διεύθυνετο δέ, μὲ
ταχύτητα τὴν μεγίστην, πρὸς ἓν ἀπὸ τὰ πολλὰ τοῦ οὐρανοῦ μέρη,
τάχα νομίζεις ὅτι ἡ σφαῖρα αὕτη, ἀπομακρυνομένη ἀδιακόπως ἀπὸ
τὴν γῆν καὶ προχωροῦσα πάντοτε πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦ οὐρανοῦ σημεῖον,
θὰ κατῆντα ποτὲ εἰς μέρος πέραν τοῦ ὁποίου νὰ μὴ ὑ· ἀρχὴ πλέον
διάστημα, πέραν τοῦ ὁποίου νὰ μὴ ὑπάρχῃ πλέον χώρος ἢ τόπος,
ἀλλ' εἰς αὐτὸ νὰ τελειώνῃ τὸ πᾶν; . . . Μ' ὅλον τὸν περιορισμόν,
μ' ὅλην τὴν σμικρότητα τῆς διανοίας ἡμῶν, καθαρώτατα δια-
κρίνομεν τὸ ἀδύνατον τοιοῦτου συμβάντος. Θὰ ἀπεμακρύνετο λοιπὸν
αἰωνίως ἡ σφαῖρα ἀπὸ τὴν Γῆν, θὰ ἐπροχώρει αἰωνίως ἐπάνω, πάν-
τοτε ὅμως θὰ εἶχεν ἔμπροσθεν αὐτῆς διάστημα, τὸ ὅποιον, μὲ
ὁσηνδήποτε ταχύτητα καὶ ἂν ἔτρεχεν, ἀδύνατον ποτὲ νὰ διατρέ-
ξῃ. Καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς μίαν μόνον διεύθυνσιν, ἀλλὰ πρὸς ὅποιον-
δήποτε μέρος τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε μέρος τῆς Γῆς
καὶ ἂν ἐξεσφενδονίζετο ἡ σφαῖρα. Τὸ διάστημα λοιπὸν, ὑπὸ τοῦ
ὁποίου περικυκλούμεθα, δὲν ἔχει πρὸς καμμίαν διεύθυνσιν τέλος
ἀλλ' εἶνε ἀτελεύτητον, εἶνε ἄπειρον. Ἐντὸς τοῦ ἀπείρου τούτου
βλέπομεν εὐρισκομένους τοὺς ἀστέρας, οὐχὶ βεβιαῶς πουθενὰ καρ-

φωμένους, οὐδὲ κατὰ σειράν τοποθετημένους, ἀλλὰ καθ' ὅσας τὰς διευθύνσεις διεσπαρμένους, ὡς εἶνε διεσπαρμέναι ἐντὸς τινος δωματίου σμῆνος μυῶν, ὅταν πετῶσιν. Ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἀπείρου, ὡς ὑπ' αὐτοῦ περικυκλουμένη, εὐρίσκεται βεβαίωτατα καὶ ἡ γῆ μας, περὶ τοῦ σχήματος τῆς ὁποίας οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁμοιάζει μὲ σφαῖραν. Τῆς σφαίρας ταύτης τὴν ἐπιφάνειαν, τὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὰς ξηρὰς καὶ θαλάσσας, καθ' ἑκάστην οἱ ἄνθρωποι περιέρχονται· πολλοὶ τῶν ὁπίων μάλιστα καὶ κάμνουσιν αὐτῇ· τὸν περίπλου ἢ γύρον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πολλὰ καταβάλλονται προσπάθειαι καὶ καθ' ἑκάστην ἐπυρρίσκονται εὐκολίαι. Θὰ ἤκουσες λοιπὸν περὶ τοῦ μεγάλου σιδηροδρόμου, ὁ ὁποῖος ἐσχάτως εἰς τὴν Βέρειον Ἀμερικὴν ἐτελείωτε, καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου συνδέεται ὁ Ἀτλαντικὸς μετὰ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ. Διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου καὶ δι' αἰμπολοῶν δύναται ὅστις θέλει νὰ περιέλθῃ τὴν Γῆν εἰς 80 ἡμέρας. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἡ σφαῖρα αὕτη τῆς προσκαίρου διαμονῆς μας πολλὰ μεγάλη, ἀφοῦ 80 ἡμερῶν δρόμος ἀρκεῖ ὅπως περιέλθωμεν αὐτήν. Ἀλλὰ ἂν παραβάλλωμεν αὐτὴν πρὸς τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον; . . . ἂν θέσωμεν τὴν 80 ἡμερῶν δρόμου Γῆν μας ταύτην παρὰ τῷ χώρῳ, ὅστις αἰωνίως δὲν διατρέχεται . . . τότε ἡ ἀπαράστατος αὐτῆς σμικρότης θέλει βεβαίως μᾶς καταπλήξῃ. Ἀλλὰ ἡ σφαῖρα αὕτη περικυκλοῦται, εἵπομεν, ὑπὸ τοῦ ἀπείρου· ἔπλατε λοιπὸν αὐτὴν ὁ Θεὸς νὰ μὴν ἀκουμβᾷ πούποτε, ἀλλὰ νὰ πετᾷ, καὶ χωρὶς πτερὰ σημεῖωσε, μέσα εἰς τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον, ὅπως ἔκαμε καὶ τὴν μέλισσαν νὰ πετᾷ μέσα εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Θεὸς κρεμᾷ τὴν γῆν ἐπὶ τὸ μηδέν. Ἰωβ κ'. 7. Ἦδη ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸν σκοπὸν μας. Εἵμεθα ὑπερβέβηκοι· ὅτι τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον καὶ οὐρανὸν ὀνομάζομεν, εἶνε ἀμέτρητον, εἶνε ἄπειρον, δὲν ἔχει πρὸς καμμίαν διεύθυνσιν τέλος. Εἵμεθα ὑπερβέβηκοι ὅτι ἡ Γῆ· ἵνος σφαῖρά μας δὲν εἶνε ἀμέτρητος, ἀλλὰ μετρημένη· δὲν εἶνε μεγάλη ἀλλὰ σχετικῶς μικροτάτη καὶ κολυμβᾷ, οὕτως εἰπεῖν, ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπείρου. Λοιπὸν· εἶνε ποτὲ δυνατόν τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον—τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον πρὶν οὐδεμίαν διεύθυνσιν ἔχει τέλος—νὰ λημβάνῃ μεθ' ἑαυτοῦ τοῦ ἀναριθμήτους ἀστέρων, τοὺς ἐντὸς αὐτοῦ διεσπαρμένους, καὶ νὰ στρέφῃται περὶ

τὴν γῆν ταύτην τὴν μικράν, ἡ ὁποία, καὶ αὐτῇ, ἐντὸς αὐτοῦ εἶνε ριμμένη ; . . Εἶνε ποτὲ δυνατόν ἡ θάλασσα νὰ λαμβάνῃ μεθ' ἑαυτῆς τὰ πλοῖα, νὰ λαμβάνῃ μεθ' ἑαυτῆς τοὺς ἰχθύς, τὰ κήτη καὶ ὅλα τὰ θηρία, μικρὰ ἢ μεγάλα, ὅσα ἐντὸς αὐτῆς ζῶσι, καὶ νὰ στρέφεται περὶ ἓν ὁψάριον, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ἐντὸς αὐτῆς κολυμβᾷ ; "Α ! τοῦτο φαίνεται καὶ εἶνε ἀδύνατον, φίλε. Ἀλλὰ τὸ ἀδύνατον τοῦτο ἡμεῖς βλέπομεν καθ' ἑκάστην γινόμενον. Ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι ὁλόκληρος ὁ οὐρανός, σύρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Ἥλιον καὶ Σελήνην καὶ ἅπαντας τοὺς ἀστέρας, στρέφεται καὶ στρέφεται ἀδιακόπως περὶ τὴν Γῆν μας. Τί λοιπὸν τρέχει ; . . "Αν εὐρέθης ποτὲ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πλοίου ἀγκυροβολημένου εἰς τὸν λιμένα, ἀλλὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ καιρὸς ἤλλαζεν, εἶδες βεβαίως ; καὶ ἐνθυμεῖσαι ἀκόμη, ὅτι καθόσον ἔσπρωχνε τὸ πλοῖον ὁ ἄνεμος, ὁλόκληρος ἡ παραλία μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς πάντων, οἰκιῶν, δένδρων ἢ οἰωνοῦ ποτε ἄλλων σοὶ ἐφαίνετο κινουμένη. Καὶ ὅτι μὲν ἡ ἕρηξ οὐδέποτε στρέφεται, καὶ μάλιστα περὶ πλοῖον, εἶνε φανερόν καὶ βέβαιον· ἀλλ' ἐπίσης βέβαιον εἶνε ὅτι σὺ ἔβλεπες αὐτὴν κινουμένην. Τὴν ἔβλεπες οὐχὶ διότι τῷ ὄντι ἐκείνη ἐστρέφετο, ἀλλὰ διότι στρεφόμενον περὶ τὴν ἀγκυράν του τὸ πλοῖον σὲ ἔκαμε νὰ νομίζῃς ὅτι ἐκείνη ἤλλαξε θέσιν. Οὕτως· ὅτι μὲν τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον δὲν εἶνε δυνατόν νὰ στρέφεται, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Γῆν τὴν μικράν ταύτην, οὐδεμία ἀμφιβολία· οὐδεμία δὲ μω· ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἡμεῖς βλέπομεν αὐτὸ στρεφόμενον. Τὸ βλέπομεν λοιπὸν οὐχὶ διότι αὐτὸ πραγματικῶς κινεῖται, ἀλλὰ διότι στρεφόμενη περὶ τὸν ἑαυτὸν της ἡ Γῆ (ὡς καὶ περὶ τὴν ἀγκυράν του τὸ πλοῖον), κάμνει ἡμᾶς νὰ νομίζωμεν ὅτι τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς καὶ ὑπὸ τοῦ πόδους ἡμῶν στρέφεται ! Μέγα πραγματικῶς καὶ ὑπερβαύμαστον τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὡς καὶ ἅπαντα τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα· καὶ ὁμοῦς ὁ περίφημος Γαλιλαῖος, ὁ πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων ἡγούμενος τοῦτο, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ριφθῇ ζῶν εἰς τὰς φλόγας ἀπὸ τοὺς νομιζομένους τοῦ Θεοῦ ὑπηρέτας, ἀλλὰ σκοτεινοῦς κοσμοκράτορας τῆς ἐποχῆς των ! Ἡ βαθεῖα ὁμοῦς ἐκείνη ἡθικὴ νύξ, δόξῃ τῷ Θεῷ, πλέον παρηγήθη καὶ ἤδη ἐλευθέρως κηρύττεται ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη τῆς παροικίας ἡμῶν σφαῖρα,

ἡ ριμμένη ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπείρου, δὲν μένει ἀκίνητος, ἀλλὰ ἀδιακόπως κινεῖται. Κινουμένη λοιπὸν περὶ τὸν ἑαυτὸν της ἀκατάπαυστως καὶ ἐκτελοῦσα τελείαν περιστροφὴν εἰς 24 ὥρας, στρέφει καὶ κρύπτει, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη πρὸς τὸν Ὁλιον, κάμνουσα οὕτω τοὺς κατοικοῦντας ταῦτα νὰ ἔχωσιν ἡμέρας καὶ νύκτας· ἀλλ' οὐχὶ ταύτοχρόνως. Αὕτη εἶνε ἡ ἡμερσιὰ λεγομένη τῆς Γῆς κίνησις ἡ διακροῦσα τὸν χρόνον εἰς ἡμέρας καὶ νύκτας. Ἄν αὕτη ἔλειπε, τὸ μὲν ἥμισυ τῆς Γῆς θὰ εἶχεν αἰῶνιον. καὶ ψυχροτάτην νύκτα, τὸ δὲ ἕτερον ἡμέραν αἰῶνον ἀλλὰ καίουσαν. Τότε . . . οὐδὲν ἔχνος ζωῆς ἐπ' αὐτῆς· θὰ ὑπῆρχεν· Ὁ μέγας ὅμως τοῦ σύμπαντος Ἀρχιτέκτων δὲν ἠθέλησεν ἐντὸς τῶν οὐρανῶν του, οἱ ὅποιοι διηγοῦνται τὴν δόξαν του, δὲν ἠθέλησε τὴν σφαῖραν ταύτην νεκρὰν καὶ ἀκίνητον, ἀλλ' ἔδωκεν εἰς αὐτὴν κίνησιν, ἐπτόλισεν αὐτὴν μὲ ζωὴν παντὸς εἶδους καὶ ἔθεσεν ἐπ' αὐτῆς ὡς κορωνίδα, πλάσματα λογικά, πλάσματα ἐλεύθερα, καταλλήλους τοῦ οὐρανοῦ πολίτας. Ἀλλὰ φεῦ! τὰ πλάσματα ταῦτα τὰ λογικά, τὰ πλάσματα ταῦτα τὰ ἐλεύθερα, παραγνωρίσαντα τὴν θέσιν αὐτῶν, καταχρασθέντα τῆς ἰδίας ἐλευθερίας, ἀπὸ πολίτας τοῦ οὐρανοῦ μετεμόρφωσαν ἐκυτοὺς εἰς ὄντα γήινα καὶ φθειρόμενα! Εἰς τοσοῦτον δὲ σκοτισμὸν κατήντησαν ὥστε οὐδὲ τὰ κατὰ χάριν πρὸς παλινόρθωσιν προσφερόμενα εἰς αὐτοὺς μέσα θέλουσι νὰ παραδεχθῶσιν! «Πῶς ἡμαυρώθη τὸ χρυσίον! ἡλλοιώθη τὸ χρυσίον τὸ καθαρῶτατον!» Θρῆν. δ'.

Γ. Ὅσον ἀκούω αὐτὰ τὰ ὅποια σήμερον πάλιν μοῦ λέγεις, Θεόδωρέ μου, ὄνειρον, σὲ βεβαιῶ, μοῦ φαίνεται ὅτι βλέπω. Πόσον μεγάλα εἶνε τὰ ἔργα, τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἔκαμε, καὶ πέσον ὀλίγον ἐγὼ καταλαμβάνω αὐτά!

Θ. Ναί. ἀγαπητέ μου· ὅσα ἐποίησεν εἶνε μεγάλα, εἶνε ὑπερβαύμισα, καὶ σὲ συμβουλεύω νὰ μελετᾷς αὐτὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Πόσον ὑψόνουσι τὸν νοῦν! πόσον ἐξευγενίζουσι τὴν καρδίαν! . . . Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἐτελειώσαμεν ἀκόμη, οἷοι ἐκτὸς τῆς ἡμερησίας κινήσεως ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις, τὴν ὅποιαν διὰ νὰ καταλάβῃς πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀνθρωπὸς τις, σὺ λόγου χάριν, στρέφεις, κατὰ ἀνέφελον τινα νύκτα, μετὰ προσοχῆς πρὸς

τὸν οὐρανὸν τὰ βλέμματά σου. Τὸ τί ἐκ πρώτης ὄψεως θέλεις παρατηρήσει εἶνε τοῦτο. Πολλὰ ἐκ τῶν φωτεινῶν σωμάτων, τὰ ὅποια καταστολίζουσι τὸν οὐρανὸν, φαίνονται μεγαλείτερα καὶ λαμπρότερα ἢ τῶν ἄλλων. Ἐκτὸς τούτου, τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν φαίνονται τοσοῦτον πλησίον ἀλλήλων, ὥστε ἀποτελοῦσιν οἰονεὶ μικρότερη ἢ μεγαλείτερα καὶ διαφόρων σχημάτων συμπλέγματα, ἐνῷ ἄλλα ἴστανται σχεδὸν μεμονωμένα. Καὶ ταῦτα ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἄν ὅμως ἐξακολουθήσης διὰ τινὰς νύκτας, μὲ σκοπὸν νὰ ἐξοικειωθῇς πρὸς αὐτά, ἔσο βέβαιος ὅτι, ἐκ τοῦ σχήματος ἐκάστου συμπλέγματος, ἐκ τῆς λαμπρότητος τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ ἀστέρων καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, τοσοῦτον δύνασαι νὰ γνωρίσῃς αὐτά, ὥστε ἐν πάσῃ στιγμῇ νὰ εἰμπορῇς νὰ ἀναγνωρίζῃς πᾶν σύμπλεγμα καὶ ἕκαστον ἀστέρα, εἰς ὅποιανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὑρίσκεται, φθάνει μόνον νὰ ᾔνῃ ὁρατός. Τότε, ἂν θέλῃς, δύνασαι ἀκόμη νὰ θέσης εἰς αὐτοὺς καὶ ὀνόματα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλοι ἔλαβον τὸν κόπον νὰ πράξωσι τοῦτο, τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ ζητήσῃς τὰ ὀνόματα ταῦτα, καὶ ἐπειδὴ εἶνε ὀνόματα ζῶν καὶ ἄλλων κοινοτάτων πραγμάτων, μὲ ἄκραν εὐκολίαν θὰ ἐκμάθῃς αὐτά. Ὡς ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι ἐγνωρίσας τοὺς ἀστέρας, ὅτι ἔμαθες τὰ ὀνόματά των, καὶ ὅτι ἀρχίζεις νὰ παρατηρῇς καθ' ἐκάστην ἑσπέραν πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τὸν οὐρανόν. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου θέλεις ἰδεῖ ὅτι οἱ πρὸς τὸ δυτικὸν αὐτοῦ μέρος εὑρισκόμενοι ἀστέρες βαθμηδὸν καὶ σχεδὸν ἀνεπαισθήτως ἐκλείπουσι, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ μετατοπίζονται καὶ λαμβάνουσι θέσεις δυτικωτέρας, ἐνῷ ἄλλοι, πρὶν ἄφανεῖς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἀναφαίνονται ἤδη ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ οὐρανοῦ μέρος. Μετὰ ἑξ ἀκριβῶς μῆνας σχεδὸν ὅλοι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους κατὰ πρῶτον ἔβλεπες, ἔγιναν ἄφαντοι· ἄλλοι δέ, ἀόρατοι τότε, στολίζουσι τώρα τὸν τοῦ στερεώματος θόλον. Ἀλλά, ὀλίγον ἐτι χρόνον, καὶ θέλεις παρατηρήσει ὅτι, καθόσον καὶ οὗτοι βαθμηδὸν πρὸς δυσμὰς μετατοπίζονται, ἀφανίζονται ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ προχωροῦσι καὶ πάλιν πρὸς τὴν δύσιν ἀστέρες οὐχὶ πλέον ἄγνωστοι, ἀλλὰ ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἐν ἀρχῇ τῶν παρατηρήσεών σου ἔβλεπες πρὸς δυσμὰς καὶ οἱ ὅποιοι ἐργότεροι τῶν ἄλλων ἐξέλιπον. Μετὰ δὲ ἐν ἀκριβῶς ἔτος, κατὰ

τὴν αὐτὴν ὥραν, ὁ οὐρανὸς θέλει παρυσιασθῇ ἐνώπιόν σου ὁποῖος καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐσπέραν, παρεκτός ὀλίγων τινῶν ἀστέρων, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται πλανῆται. Φαίνεται λοιπὸν ὁ οὐρανὸς εἰς ἡμᾶς οὐχὶ στρεφόμενος ἀπλῶς περὶ τὴν Γῆν μας, ἀλλὰ σύρων τοὺς μὲν ἐπιλοίπους ἀστῆρας ταχύτερον, τὸν δὲ Ἥλιον ὀλίγον ἀργότερον εἰς τὸν ὥστε ἐκεῖνοι νὰ ἐκτελῶσι μίαν περιστροφὴν περισσοτέραν ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους. Ἀλλὰ οὐδὲ ὁ Ἥλιος, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, φαίνεται ὅτι μόνος τῶν ἄλλων ἀστέρων μένει ὀπίσω· ἀπ' ἐναντίας, φαίνεται προχωρῶν πρὸς Νότον καὶ ἐπιστρέφων πρὸς Βορρᾶν πάλιν, διαμέειν οὕτω ποτὲ μὲν περισσότερον ποτὲ δὲ ὀλιγώτερον ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντός μας. Ἀλλὰ τὰ φαινόμενα ταῦτα κατ' οὐδένα τρόπον εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶσιν ἀποχρώντως ἐκτὸς μόνον ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ γῆ μας, ἐκτὸς τῆς περὶ ἑαυτὴν κινήσεώς της, στρέφεται καὶ περὶ τὸν Ἥλιον ἀκαταπαύστως καὶ ἐκτελεῖ τὴν περιστροφὴν ταύτην ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους, μὲ διεύθυνσιν ὅμως οὐχὶ ὁμοίαν τῆς πρώτης ἀλλὰ πλαγίαν εἰς ἐκείνην. Ἄν ἡ πλαγιότης αὕτη τῆς δευτέρας κινήσεως πρὸς τὴν πρώτην ἔλειπεν, ὁ ἥλιος θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ φαίνεται βυθίζων πρὸς Νότον καὶ ἐπανερχόμενος πρὸς Βορρᾶν πάλιν· τότε δὲ οὐδὲ αἱ ἡμέραι καὶ νύκτες θὰ ἦσαν ἀνισοί, ἀλλὰ πάντοτε καὶ παντοῦ ἴσαι, καὶ οὔτε χειμῶν, οὔτε ἀνοιξίς, οὔτε θέρος, οὔτε φθινόπωρον θὰ ὑπῆρχεν. Ἡ ἀπειρος ὅμως τοῦ Θεοῦ σοφία, παρτήρησε, διὰ μᾶς πλαγίας κινήσεως μόνον καὶ τὴν θαυμαστὴν τοῦ ἔτους διαίρεσιν ἐξετέλεσε καὶ τὴν ἀκατάπαυστον τῆς φύσεως ἀνανέωσιν ὥκονόμησε. Κινεῖται λοιπὸν ἡ Γῆ μας οὐχὶ περὶ ἑαυτὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἥλιον, τρέχουσα οὕτως ἀκαταπαύστως ἐντὸς τοῦ ἀπείρου. Ἡ κίνησις αὕτη, ἡ ἀνωτέρα, ὡς διακρούσα τὸν χρόνον εἰς ἔτη, ὀνομάζεται ἑ τ η σ ί α. Ἡμεῖς ὅμως οὐδὲ αὐτὴν νὰ αἰσθανθῶμεν δυνάμεθα, ἀλλὰ τὴν μὲν Γῆν μας, νομίζομεν ὅτι μένει ἀκίνητος, πάντα δὲ τὰ ἐκτὸς αὐτῆς ὄντα βλέπομεν ὅτι μεταβάλλουσι θέσιν. Τοῦτο συμβαίνει ἀπαραλλάκτως καὶ εἰς τοὺς ἐπιβαίνοντας πλοίου μεγάλου, μεταβαίνοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Βλέπουσι μὲν καὶ οὗτοι πάντα τὰ ἐκτὸς τοῦ πλοίου, βλέπουσι τὰς παρὰ τῆς, τὰ σκάφη καὶ εἴτι ἄλλο, ἀπομακρυνόμενα ἢ πλησιάζοντα

εἰς αὐτούς, τὸ ἐπιβαίνόμενον ὁμῶς πλοῖον αἰσθάνονται τόσον ἀκινή-
τον, ὅσον καὶ μεγάλητερον εἶναι. Ἄν λοιπὸν τοῦτο ᾗτο τόσον μέγα
ὅσον καὶ ἡ Γῆ μας ; . . . βεβήως δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πιστεύωσιν
ὅτι αὐτὸ κινεῖται, ἐκτὸς ἂν ἠνυχάζοντο νὰ τὸ παραδεχθῶσι. Νομί-
ζομεν λοιπὸν ὅτι κατοικοῦμεν ἐπὶ ὄντος ἀκινήτου, πραγματικῶς ὁμῶς
ἐπιβαίνομεν σφαίρας, ἡ ὁποία ἀκαταπαύστως ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ τα-
ξιδεύει, σύρουσα μεθ' ἑαυτῆς, ὡς ἀχώριστον φίλην ἢ μᾶλλον ὡς
ἀκτίον, τὴν Σελήην. Πόσον ὑψηλὴ, πόσον μεγάλη εἶναι ἡ γνῶ-
σις αὕτη, καὶ πόσον ὑψηλὰ καὶ μεγάλα τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια
εἰς τὴν κατέχουσιν αὐτὴν ψυχὴν παράγει ! . . . Τὸ κατ' ἐμέ, μολο-
νόντι τὰ φῶτα, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ ἔχω, μοῦ λείπουν, μολονόντι ἡ
φαντασία μου εἶναι πτωχὴ καὶ ἀδύνατος, ἅμα εἰς τὴν μνήμην μου
ἔλθῃ αὕτη, ἅμα ἐνθυμηθῶ ὅτι εὐρίσκομαι ἐπὶ σώματος στρεφόμε-
νου μὲν περὶ ἑαυτοῦ, ταξιδεύοντος δὲ ἀκαταπαύστως ἐντὸς τοῦ δια-
στήματος τοῦ ἀπείρου—ἅμα, ἐνὶ λόγῳ, ἀναλογισθῶ ὅτι ἵσταμαι ἐπὶ
ἐνὸς ἐκ τῶν ἀπειρῶν ἀστέρων—ἔστασις καταλαμβάνει τὴν ψυ-
χὴν μου, δὲν εἶμαι πλέον ἐγώ, ὡς οὐδὲ ἐμυτὸν αἰσθάνομαι πλέον
τῆς Γῆς ταύτης τῆς μικρᾶς κάτοικον, ἀλλὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἀπεί-
ρου πολίτην. Ἐκθαμβος ὑπὸ τοῦ μεγέθους τοιοῦτου ὁράματος, ἔξαλ-
λος, ἐνθουσιῶν, ἐμυτὸν νὰ κρατήσω πλέον δὲν δύναμαι ἀλλ' ἐκφω-
νῶν ἀνακράζω « Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου, καὶ
οὐδεὶς λόγος ἀρκέσει πρὸς αἶνον τῶν θαυμασίων Σου ! » . . .

Γεωργ. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἐγώ, ὁ ἀκούων, δύναμαι νὰ κρατηθῶ
πλέον ; . . . Κύριε, « ἤκουον περὶ σοῦ μετὰ τὴν ἀκοὴν τοῦ ὤτου, ἀλλὰ
τόρα ὁ ὀφθαλμὸς μου (1) Σὲ βλέπει. » Ἰωβ. μβ'. 6.

Θεοδ. Ταῦτα περὶ τῶν κινήσεων τῆς Γῆς μας, φίλε' ἡ ὁποία, εἰ-
ρήσθω ἐν παρόδῳ, δὲν εἶναι ἡ μόνη ἐκ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ σωματίων,
ἧτις περὶ τὴν Ἥλιον κινεῖται. Περὶ τὸν αὐτὸν τῆς ἡμέρας ἰστέρα
στρέφονται καὶ οἱ Πλανῆται, δύο τῶν ὁποίων (ὁ Ἑρμῆς καὶ ἡ Ἀφρο-
δίτη) εὐρισκόμενοι πλησιέστεροι ἢ ἡμεῖς εἰς τὸν Ἥλιον ἐκτελοῦσι
καὶ τὰς περιστροφὰς αὐτῶν εἰς ὀλιγώτερον τοῦ ἔτους χρονικὸν διά-

(1) Οὐχὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ τοῦ σώματος, οἱ ὕλικοι, ἀλλ' ὁ ὀφθαλμὸς, ὁ ἰστωτε-
ρικός, ὁ τοῦ πνεύματος.

στημα, οἱ δὲ λοιποὶ ὄντες ἀτώτεροι ἀπαιτοῦσι καὶ περισσότερον χρόνον. Τούτου ἕνεκα οἱ Πλανῆται δὲν φαίνονται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, τὴν ὁποῖαν καὶ πρὸ ἐνὸς ἔτους κατεῖχον.

Αὗται εἶνε αἱ ἀληθεῖς αἰτίαι τῶν φαινομένων κινήσεων τῶν ἀστέρων, αἵτινες ἐκίνουν τὸν Δαυτὸν νὰ ἀναφωνῇ καὶ νὰ λέγῃ « ὅταν θεώρῳ τοὺς οὐρανούς Σου, τὸ ἔργον τῶν δακτύλων Σου, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τὰ ὅποια Σὺ ἐθεμελίωσας, τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος ὥστε νὰ ἐνθυμῇσαι αὐτόν, ἢ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὥστε νὰ ἐπισκέπτηται αὐτόν; » βλ. ἡ. Ταύτας οἱ ἀποδίδοντες ἀνυπάρκτους δυνάμεις εἰς τὰ σώματα τὰ οὐράνια οὐ μόνον δὲν ἔβλεπον, ἀλλ' οὔτε ἔχον ὠνειρεύθησαν ποτὲ τῶν! — Καὶ ὁμοῦς . . . διετείνοντο ὅτι ἀνέγινωσκον τὸν οὐρανὸν ὡς βιβλίον, ὅτι ἐγνώριζον ὅσα οὐδὲ οἱ περρωτισμένοι ἡδυνήθησαν εἰσεῖν νὰ μάθωσιν! Ἀλλὰ περὶ τούτου, ἂν ὁ Θεὸς μᾶς χαρίσῃ ὑγείαν, ἀκολούθως· νῦν δὲ ἃς καταπαύσωμεν, εὐχόμενοι ὁμοῦς ὥστε παντός ἐπὶ Γῆς λογικοῦ κτίσματος ὁ ἐσωτερικὸς ὀφθαλμὸς νὰ ἴδῃ Ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν, καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΥΚΟΥΡΓΟΣ

Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου.

Ὁ Ἱεράρχης οὗτος, τὸ βλάστημα τῆς περιωνύμου πατρὶδος τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρου, διὰ τὸν ὁποῖον τὰ μάλιστα σεμνύνεται σήμερον ἡ ὁρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ ὁποῖος θ' ἀφίστη χρυσοῖς ἀνεξάλειπτους γράμματα γεγραμμένον τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, ἐγεννήθη τῇ 4 Νομβρίου 1827 ἐκ πατρὸς τοῦ περιφήμου Λογοθέτου Λυκούργου. Κατὰ τὸ 1848, τελειώσας τὰς γυμνασιακάς αὐτοῦ σπουδὰς, ἐνεγράφη φοιτητὴς τῆς θεολογικῆς Σχολῆς· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἰδιαίτερον αὐτῶς εἰπεῖν διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν ἔσχε τὸν ἀοιδίμον Οἰκονόμον, ἐκ τῶν συνανατρεφῶν καὶ σοφῶν συνδιαλέξεων τοῦ ὁποίου ὠρελλήθη μεγίστην ὠφέλειαν. Κατὰ συμβουλήν αὐτοῦ ἐπεδόθη ἐπὶ διετίαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγ-

γορφέων καὶ ἰδίως τῶν ἀγίων Πατέρων. Τῷ 1850 ἐθρήνησε τὸν θά-
νατον τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς του, ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις,
ὑποστράτηγος ἦν καὶ γεροστιατὴς. Τῷ 1851, εἰς ἄκρον ζηλωτῆς
ἦν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐδημοσίευσεν ἑλεγχον κατὰ τοῦ ἱερα-
ποστόλου Ἰωάν. Κίγκ, τῷ δὲ 1852 ἀπεστάλη παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς
Κυβερνήσεως ὑπότροφος εἰς Γερμανίαν, ἔνθα διέμεινεν ἑξ ἑτῆ, διατρέψας
τὸ περισσότερον τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐν Λειψίᾳ. Ἐκεῖ
ἤκουσε πολλοὺς ἐπισήμους καθηγητάς· κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἐξά-
μηνον μεταβάς εἰς Βερολῖνον ἤκουσε καὶ τὸν πολυμαθεῖ Στράους,
παρὰ τοῦ ὁποῦ ἐγυμνάσθη εἰς τὴν ρητορικὴν τοῦ ἀμβωνος. Ἀπήγ-
γειλε δ' ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς πρακτικῆς οἰμητικῆς, τὸ ὁποῖον
διηύθυνεν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος καθηγητὴς καὶ πρῶτος ἱεροκῆρυξ τοῦ βα-
σιλείως τῆς Πρωσίας, τοὺς ἐξῆς λόγους· Περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκ-
κλησιῶν— Περὶ τῆς ζώσης πίστεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας—
Περὶ τῆς τελετῆς τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν Ἐκ-
κλησίαν— Περὶ τῶν συμβολικῶν αὐτῆς βιβλίων. Οἱ λόγοι οὗτοι κα-
τηύφραναν πάντας, μάλιστα δὲ τὸν γηραιὸν καθηγητὴν, ὁ ὁποῖος
ἀπὸ τῆς εἰσῆς αὐτοῦ ἐν τινὶ τῶν συνεδριάσεων τοῦ φροντιστηρίου εἶ-
πε τὰ ἐξῆς· «Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ μὴ συμμερισθῶ μετ' ὑμῶν τὰς
πεποιθήσεις, τὰς ὁποίας διήγειρεν ἐν ἐμοὶ ὁ λόγος τοῦ Κ. Λυκούρ-
γου. Τριάκοντα ἑξ ἑτῆ παρήλθον ἀπ' οὗτου καθ' ἑβδομάδα συγχάζω
εἰς τὴν αἵθουσαν ταύτην· ἐνταῦθα καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἔλαβον, οὕτως
εἰπεῖν, τὰς πρώτας πτέρυγας, ἐνταῦθα καὶ ἄλλους διδάσκαυ πῶς νὰ
πετώσιν, ἀλλ' οὐδέποτε ἔσχον τοιαύτας συναισθήσεις, ὁποίας σή-
μερον. Ὁ θαυμάσιος ὑμῶν λόγος, Κ. Λυκούργε, οὕτως ἐπενήργησεν
εἰς ἐμέ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ κρύψω τὰς λίαν σπουδαίας σκέψεις,
εἰς τὰς ὁποίας μ' ἐνέβαλεν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶνε
ἡ Ἐκκλησία τῶν ὁκτώ αἰώνων τοῦ χριστιανι-
σμοῦ· αὕτη καὶ σήμερον εἶνε Ἐκκλησία τῶν ἐπὶ τῇ
Οἰκουμένικῃ Συνόδῳ. Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς
ἐστὶν ἀμέτρητος ἀπὸ τῆς ἐβδόμης Οἰκουμένης
Συνόδου, ἐπομένως αὕτη εἶνε ὁ ΜΟΝΟΣ ΤΥΠΟΣ
τῆς ἀρχαίας διδασκαλίας καὶ τῶν ἀρχαίων
ἐθίμων.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐγκαταλιμπάνων τὴν Γερμανίαν, ἐπεσκέφθη καὶ διαφόρους ἄλλας πανεπιστημιακὰς πόλεις αὐτῆς, ἐνθα ἐγνωρίσθη μετὰ διαφόρων σοφῶν θεολόγων καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ ἐν Στρασβούργῳ περιωνύμου Reuss. Διατρίψας δὲ καὶ τέσσαρας μῆνας ἐν Παρίσις, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας ὁργῶν πρὸς διδασκαλίαν· ἀλλ' ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ἀνεστάλη ἐπὶ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος. Τότε ἤρχισεν νὰ δημοσιεύῃ τὸν Ἱερομνήμονα, σύγγραμμα ἐπιστημονικὸν θεολογικόν, περιέχον ὕλην ἐκ πάντων τῶν κλάδων τῆς θεολογίας. Τῷ 1860 διωρίσθη

καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἐδίδαξε λίαν εὐδοκίμως μέχρι τοῦ 1866. Τῷ 1861 χειροτονήθη ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ τοῦ Μακρυωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίλλου ἀλληλοδιαδόχως Ἱεροδιάκονος, Πρεσβύτερος καὶ Ἀρχιμανδρίτης. Εὐδοκίμησε δὲ καὶ ὡς ρήτωρ τοῦ ἁμβωνος διὰ τε τὴν εὐφράδειαν καὶ τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων του ἐτυπώθησαν δεκατέσσαρες.

Τῇ 12 Ἰουνίου 1866 ὁ Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος χειροτονήθη Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου Τήνου καὶ Μήλου. Μεθ' ὁπόσης χάρις ὑπεδέχθη τὸν ποιμένα τοῦτον τὸ ποίμνιόν του, ὁπόσης παρ' αὐτῷ ἀπολαύει ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως, ὅποῃ αἱ ἀρχιερατικαὶ πράξεις του κτλ. εἰς θέματα, περὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλληνικὴ δημοσιογραφία ἐν γένει καὶ ἰδίως ἡ ἐν Ἑλλάδι κατὰ κειροῦς ἔγραψεν.

Ἰδίως ὁ γεραρὸς οὗτος Μητροπολίτης ἐξετιμήθη ἀναλόγως τῶν τε φώτων καὶ τῶν περικοσμουσῶν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀρετῶν, οὐχὶ πλέον μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν ἀλλὰ μεταξὺ τῶν περιρηναστέρων θεολόγων καὶ λογίων τῆς Εὐρώπης, κατὰ τὴν ἐσχάτως μετέβασιν αὐτοῦ εἰς Ἀγγλίαν ἵνα ἐπιτελέσῃ τὰ ἐγκαινία τοῦ ἐν Λίβερπουλ ναοῦ τῶν ὁρθοδόξων Ἑλλήνων, τὴν λαμκροτάτην καὶ περιεργοτάτην τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἡ ὁποία μέγιστον ἔχει τὸν συμβολικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ὁποίαν ὁ πολὺς παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς ὀμιλος παντελῶς ἀγνοεῖ. Ἡ εἰς Ἀγγλίαν μετάβασις τοῦ Λυκούργου ὑπῆρξεν ἀληθῆς καὶ μακρὸς θρίαμβος ὁλοκλήρου τοῦ ἀνατολικοῦ Κλήρου ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Τὸ ταξείδιον τοῦτο τοῦ σεπτοῦ ἱεράρχου θέλει βεβαίως ἀφήσει τὰς καλλιτέρας ἀναμνήσεις εἰς πάντα Ἑλληνα καὶ μικρὰν ἔχοντα αἴσθησιν ἐθνικῆς φιλοτιμίας. Τὸ ἀξιοπρεπὲς τοῦ Λυκούργου καὶ ἡ καθ' ὅλην τὴν ἱεράν τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθίαν εὐλαθῆς συμπεριφορά αὐτοῦ καὶ ἡ ἐκπληκτικὴ μεγαλοπρέπεια, ἣν ἡ ὄψις αὐτοῦ προσέλαβε κατὰ τὴν θείαν ἱερουργίαν, διηγεῖσθαι τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἑτεροδόξων, καὶ μάλιστα τῶν δύο ἐξόχων Ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, τοῦ τῆς Κανταβεργιαίας καὶ τοῦ τῆς Ὑόρκης, οἵτινες ἐν βιβυτάτῃ σιγῇ καὶ ἱερῷ φόβῳ μετ' ἄλλων πεντακοσίων ἑτεροδόξων ἐθεῶντο μετὰ πλείστης περιεργείας καὶ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τὴν ἀγιωτάτην ἀκολουθίαν, ἣν περ ἔμελλε νὰ τελέσῃ. Μετὰ τὴν Ὑόρκην, Λίβερπουλ καὶ Νοτιγκάμην ὑπεδέχθη αὐτὸν ἡ Μπυκεστρία. Ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῇ πόλει ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὴν Α. Π. διάφοροι ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν μεγάλης ἐταιρίας. Εἰς δὲ τούτων ἐν τῷ ὁρθοδόξῳ ναῷ τῆς πόλεως ἀνέγνω προσφώνησιν πλήρη φιλοφροσύνης, πρὸς ἣν ὁ Ἑλλήν Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησε λίαν καταλλήλως, ἐπευχρηθεὶς ὅπως ὁ Κύριος συμπληρώσῃ, ὡς αὐτὸς οἶδε, τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸς τὸν κατάρτισμὸν τῆς ἀγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, μέγχις οὐ καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐλότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ταῦτα ἐγένοντο ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτῳ. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν Κυριακὴν ὁ Ἑλλήν ἀρχιεπίσκοπος παρευρέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ St. Alban εἰς τὸν ἐσπερινόν, περὶ οὗ ἐπιστελλοῦσι πρὸς τὴν «Ἡμέραν» τὰ ἐπόμενα:

Αμα ὡς ἡγγέλθη ἡ ἀριζιστοῦ Ἀρχιεπισκόπου, πάντες οἱ ἱερεῖς ἐξῆλθον, τοῦ χοροῦ ψάλλοντος, εἰς τὴν θύραν πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ. Ἐκεῖ ὁ σεβάσμιος Ἀρχιδιάκονος τῆς μητροπόλεως Dernford προστήνεγεν εἰς τὴν Α. Π. ὁκτάγλωσσον Ἀγίαν Γραφὴν χρυσο-δεδεμένην, προσφωνήσας γερμανιστὶ τὰ δέοντα. Ἀποῦ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησε καταλλήλῳ· εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ὡδηγῆθη μετὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθέντα θρόνον. Μετὰ τὸν ἐσπερινὸν ὁ αὐτὸς γηραιὸς καὶ σεβάσμιος ἀρχιδιάκονος Dernford ἐκήρυξε, λαβὼν ὡς θέμα τὸ λόγιον «ἀγίατον αὐτοῦ· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, ὁ σὸς λόγος ἀλήθεια ἐστίν». Ἐν τῇ διδασχῇ του ἀνέφερεν ὅτι «οὐδεμία Ἐκκλησία ἐμπτύρησε τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ οὐδεμία ὑπέστη τοσοῦτον σκληροῦς διωγμῶν, ὡς ἡ Ἐκκλησία ἡ ἀντιπροσωπεύει ἐπαξίως ὁ σεβάσμιος καὶ εὐγενὴς ἡμῶν ξένος. Ἡμεῖς, χάριτι θεῶ, ἐγεννηθήμεν ἐν γῇ εὐτυχεστέρα· Ἀλλ' ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐδατανίσθη καὶ ἐταλαιπωρήθη παντοειδῶς. Οἱ ἱερεῖς τῆς κατεστράφησαν, οἱ ναοὶ τῆς ἐδεδωρόθησαν, τὸ ποιμνίον αὐτῆς διεσκορπίσθη περίτροπον ἔνθεν κακεῖθεν, θωπευθὲν ἅμα καὶ προδοθὲν ὑπὸ τῆς Ῥώμης τῆς ἀντ' ἀδελφῆς καὶ προστάτιδος ὑπῆρξεν ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀσπονδότερος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐχθρὸς. Καὶ ὅμως ἐν μέσῳ τοσούτων δυσχερειῶν καὶ δοκιμασιῶν, ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀπηνήθη τὴν πίστιν, ἣν ἔχει κοινὴν μεθ' ἡμῶν.» Ἐν τέλει δὲ ἐξέφρασεν, ἐν ὀνόματι πάντων τῶν παρευρισκομένων, τὴν χάριν αὐτῶν βλέπόντων Ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προσευχόμενον μετ' αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ στραφείς πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ἀπήγγειλεν ἐλληνιστὶ τὰς ἐξῆς λέξεις· «Μάλα ἄσμενοι ὑποδεχόμεθά σε, Πανιερώτατε, ἐκ τῆς ἐν μέσῳ ἡμῶν περυσίας σου οὐ μόνον τὴν σὴν εὐνοίαν τεκμαιρόμενοι, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐν τῇ καθολικῇ πίστει καὶ ἀληθείᾳ κοινωνίαν. Ἐνωσιν. Πάνυ μὲν ἀσύναστοι καὶ ἀκαθεῖς ἂν εἴμεν τοῦ· τῆς πνευματικῆς σοφίας θησαυροῦ ἐν ταῖς τῶν Ἀγίων Πατέρων γραφαῖς ἀποκειμένους οὐκ εἰδότες, πάνυ δὲ ἀχάριστοι οἶα καὶ ὅσα τοῖς Ἕλλησιν ὀφειλομέναι μὴ ὁμολογοῦντες. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀγνοοῦμεν ὅτι ἐν πᾶσι καίροις οἱ ἐν

τῇ Ἀνατολῇ χριστιανοί, ἄξιοι μίλα τοιοῦτου ὀνόματος ὄντες, τοῖς τῶν διωκτῶν αἰκισμοῖς καὶ τῇ τῶν αἰρετικῶν πυνουρίᾳ γενναίως ἀντέστησαν, κάλλιστον τῆς ἀνδρίας ὑπογραμμὸν παρὰδόντες, ὥστε ἐν τοιαύταις βρασάνοις τὴν ἐξορίαν τῆς Ἐκκλησίας πίστιν μηδέποτε ἐκλελοιπέναι· οὐδὲ μὴν ἡμᾶς λανθάνει ὅτι τὸ πάλαι, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ παρόντι, οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προσεστώτες τοῖς ὑπερηφάνοις τοῦ Ῥωμαίου Πατριάρχου προστάγμασιν οὐδὲ πρὸς ὥραν ὑπήκουσαν, τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν αὐτάρκειαν τῶν ὁρθῶς σκεπτομένων ὥσπερ καὶ ἡμᾶς ἐκτενεῖς διαφυλάττοντες. Τοῦτων ἕνεκα τὴν Πανιερότητά σου καὶ πᾶσαν τὴν μετὰ Σοῦ ἀδελφότητα ἀληθῶς ἄμικ καὶ εὐνοϊκῶς ἀπαζόμεθα, ἐν ταῖς προσευχαῖς ἡμῶν Σοῦ μνημονεύοντες, καὶ παρὰ Θεοῦ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ταύτην τὴν χάριν αἰτοῦντες, ἵνα ἡ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ὁμόνοια, ἐν πάσῃ ἀγάπῃ ἔργῳ τε καὶ λόγῳ φανερωθεῖσα, τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς δόξαν τοῦ Παντελέθμουος ἡμῶν Σωτῆρος πλουσίως ἀποδῶ. » Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱεροτελεστίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὠδηγήθη καὶ πάλιν μέχρι τῆς θύρας μετὰ τῆς αὐτῆς παρτάξεως.

Τὴν 5) 17 Φεβρουαρίου ἐτελέσθη ἐν μέσῳ ἀπειροπληθοῦς ὁμηγύρεως ἐν τῇ ἐν Κανταβουρίᾳ ἀκαδημίᾳ ἡ ἀναγόρευσις τοῦ κ. Λυκούργου ὡς διδάκτορος τῶν νόμων (Doctor legum). Καθηγεται, λόγοι, τὸ ἄνθος τῆς ἐν Κανταβουρίᾳ κοινωνίας, ὁ κληρὸς σύμπας καὶ πλῆθος ἀπειρον, ὅσον εἰσέτι δὲν ἐνθυμοῦνται, παρῆν ἐν τῇ τελετῇ. Ὅτε ὁ Ἑλλήν ἐσάργης περιεβλήθη τὸν ἐρυθρὸν ποδῆρη τοῦ ἀξιώματος, καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὸ βουλευτήριον τῆς ἀναγορεύσεως, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν προΐσταμένων ἀρχῶν, οἱ μαθηταὶ καὶ σύμπαν τὸ πλῆθος ὑπεδέξαντο αὐτὸν διὰ ζωηροτάτων καὶ παρτεταμένων χειροκροτήσεων· εἶτα ὁ δημόσιος τῆς ἐν Κανταβουρίᾳ ἀκαδημίας ρήτωρ παρελθὼν ἐπὶ τὸ προσδωρισμένον μέρος, ἀπήγγειλεν ἑλληνιστὶ λόγον.

Ὁ λόγος οὗτος, ἐν ᾧ διαλάμπει ἀχραιφνῆς φιλελληνισμὸς καὶ ἀγάπη ἐνθερμος πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Ὀμήρου καὶ Πλάτωνος, τοῦ Ἀθανασίου καὶ Χρυσοστόμου, καὶ ἐξ ἧς τοσοῦτοι

προεφάνησαν τῆς καθολικῆς πίστεως ἀρχαῖοι πατέρες καὶ πρόμαχοι, εἶνε ἀρκούντως ἐκφραστικὸς, ὥστε οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν νὰ ἐννοήσωσι μέχρι ποῦ προέβη ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἅμα τῇ ἐμφανίσει ἐνὸς Ἑλλήνου· Ἱεράρχου. Ἡ ἀκαδημία τῆς Κανταβουρίας μίαν καὶ μόνην τῇ ὑψίστην τιμὴν ἠδύνατο νὰ χορηγήσῃ, τὴν ἀγόρευσιν διδάκτορος τῶν νόμων, τιμὴν ἥς μόνον ὁ περίφημος δοῦξ Οὐέλινγκτων ἠξιώθη, καὶ τοῦτον ἡ ὀλομέλεια τῆς ἀκαδημίας ἀπονέμει μάλα προθύμως, σκιρτώσῃ καρδίᾳ τῶν κληρικῶν καὶ χειροτονούντων τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ συρρέουσantos πλήθους.

Ἐκ Κανταβουρίας μετέβη εἰς Ὁξώνιον, τὴν πρώτην πανεπιστημιακὴν πόλιν τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ὑποδοχὴ, ἣν παρεσκεύασαν αὐτῷ πολλὰ ἐπιφανῆ πρόσωπα, οἱ καθηγηταὶ τῆς θεολογίας καὶ ὁ κληρὸς οὐ προίττατο ὁ διασημότατος τῆς Ἀγγλίας θεολόγος Pusey, ἦτο ἀξιοθαύμαστος. Ὁ κ. Λυκούργος κατέλυσε εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ εἶχε διαμίνειν ὁ βασιλεὺς Κάρολος Α', ὅτε ὑποχωρῶν εἰς τὴν ἐν τῷ παραλαμέντῳ ἐξαγριωθεῖσαν κατ' αὐτοῦ ἀντιπολίτευσιν κατέφυγεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ὁξωνίου. Ἐν τῷ ἱστορικῷ τούτῳ δωματίῳ ὁ Ἑλλὴν ποιμενάρχης ἐδέξατο τὰς προσφωνήσεις διαφόρων συλλόγων καὶ μαθητῶν διαφόρων σχολῶν, οἵτινες αὐθόρμητοι καὶ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ προσηγόρευαν αὐτόν.

Τὴν 9)21 Φεβρουαρίου ἐδόθη πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λυκούργου πολυτελέστατον γεῦμα ἐν τῷ κολλεγίῳ τῆς ἀγίας Μαγδαληνῆς. Ἐν τῷ συμποσίῳ τούτῳ παρήσαν διάφοροι καθηγηταὶ τῆς ἀκαδημίας καὶ ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα· ὁ δὲ διευθυντὴς τοῦ κολλεγίου, ὅστις προίττατο καὶ τοῦ γεύματος, ἐξεφώνησε λόγον ὥραϊον ὑπὲρ τοῦ ξενιζομένου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, εἰς ὃν ἀνταπήντησεν ἑλληνιστὶ καὶ λίαν καταλλήλως ὁ ξενιζόμενος, ἐκφράσας τὴν ζῶηράν αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην δι' ὅλας τὰς ἐνδείξεις τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας, ἃς ἐπεδείξατο αὐτῷ ἡ ἐπὶ σοφίᾳ περικλεεστάτῃ πόλις τοῦ Ὁξωνίου.

— Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπερβῆ κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἡ τελετή, καθ' ἣν ἀνηγορεύθη ὁ ἡμέτερος Ἱεράρχης διδάκτωρ τῆς θεολογίας. Ὅπως ἐν Κανταβουρίᾳ ὅτε ἐπρόκειτο ν' ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῆς ἐκεί ἀκαδημίας διδάκτωρ τοῦ δικαίου, οὕτω καὶ ἐν Ὁξωνίῳ κατὰ τὴν ἀπομονὴν τοῦ ὑψίστου ἀξιώματος τὸ βουλευτήριον τῆς ἀναγορεύσεως

ἤτο πλήρες θεατῶν· οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ μαθηταί, αἱ προϊστάμεναι ἀρχαὶ καὶ ὁ κληρὸς παρῆσαν ἐν τῇ τελετῇ, ἥ δὲ αἰθουσα ἐκοσμεῖτο πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς. Ὅτε ὁ κ. Λυκουῦργος ἐνδεδυμένος τὴν τῆβεννον τοῦ διδάκτορος τῆς θεολογίας καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἶθουσαν τοῦ βουλευτηρίου, τὸ πλήθος ἐκεῖνο τῶν θεατῶν ἠγέρθη ὡς διὰ συνθήματος καὶ ἤρξατο χειροκροτοῦν ζωηρῶς καὶ παραταταμένως. Ὁ δημόσιος ρήτωρ ἀκολούθως παρελθὼν ἐπὶ τὸ προπαρασκευασθὲν ὕψωμα, ἀπήγειλε λόγον ἐν λατινίδι φωνῇ.

Ἄλλ' οὐχ ἤττον ἐκφραστικὴ καὶ ζωηρὸν τὸ πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῆς αἴσθημα ἀποπνεύουσα εἶνε ἡ προσφώνησις, ἣν οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διάκονοι οἱ παροικούντες εἰς τὸ Ὁξώνιον, προεξάρχοντος τοῦ διδασκαλιστοῦ παρ' Ἀγγλοῖς θεολόγου Pusey, προσηγόρευσαν τῷ Σ. Ἀρχιεπισκόπῳ κ. Λυκούργῳ. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ εὐπαιδευτοῦ ἱερέως ἀνεμνησεν εἰς τοὺς ψυχροαἰμούς Ἀγγλοὺς τὰ μεγαλοφυῆ καὶ πλήρη θρησκευτικοῦ αἰσθήματος πνεύματα ἐκεῖνα τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀτινα οἱ ἑλληνίδος διαλέκτου ἐπεξέτειναν καὶ ἐνεπέδωσαν τὸν χριστιανισμόν.

Ὁ κ. Λυκουῦργος πρὶν ἢ καταλίπει τὴν περικλεᾶ πόλιν τοῦ Ὁξωνίου ἐν ἣ τοσοῦτων ἀπήλαυσε τιμῶν, ἦλθεν εἰς συνδιάλεξιν περὶ τῶν διαφορῶν αἰτίνας χωρίζουσι τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς ἀγγλικανῆς μετὰ τοῦ περιωνύμου θεολόγου Pusey καὶ ἐτέρων ἐξ καθηγητῶν τῆς θεολογίας. Ἡ συζήτησις ὑπῆρξε ζωηρὰ καὶ σπουδαία μετὰ τῶν ἀνδρῶν δυναμένων νὰ διερμηνεύσωσι τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας ἣν ἀντεπροσώπευον. Πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ οὐδόλως ἔχουσι κατὰ νοῦν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἑνωσιν δογματικὴν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξωτερικὴν. Βεβαίως ἡ ἑνωσις, ὡς ἄλλοτε ἐγνωματεύσαμεν, παρουσιάζει πολλὰς τὰς δυσκολίας καὶ ἴσως ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς κεῖται εἰς χρόνον μακρὸν ἀφ' ἡμῶν ἀπέχοντα· ἀλλ' ὅπως δὴποτε καταδεικνύεται ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν ἑνωσιν δογματικὴν καὶ οὐχὶ ἐξωτερικὴν.

Τέλος ἐμελλεν ὁ Ἕλλην ἀρχιεπίσκοπος νὰ παρουσιασθῇ καὶ εἰς τὴν Α. Μ. τὴν Βασιλίσσαν Βικτωρίαν· περὶ δὲ τῆς ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ἐπισκέψεως τοῦ Κ. Λυκούργου ἐπιφέρει ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Νεολόγου τὰ ἐπόμενα:

Ἐκ τοῦ Ὁξωνίου ὁ κ. Λυκουῦργος μετέβη τὴν 40)22 εἰς wind-

σορ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπιστημοτάτου τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀπάσης τῆς Εὐρώπης βασιλικοῦ παλατίου· μόλις ἐξῆλθον τῆς ἀτμαμάξης, ὁ κ. Williams ὅστις συνοδεύει παντοῦ τοὺς Ἀρχιεπισκόπους κ. Λυκούργον ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κανταβουρίας λαμβάνει ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ πρώτου ἱερέως τῆς βασιλείας Βικτωρίας, δι' ἧς ἀνηγγέλλετο ὅτι ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου καὶ Τήνου. Ὁ πρῶτος τῆς βασιλείας ἱερεὺς εἶναι ἀνεψιὸς τοῦ περιφανοῦς Οὐελλιγκτῶνος, ὅστις ἀναδειχθεὶς ἐν Ἰσπανίᾳ διὰ μακροχρονίων ἀγώνων πρὸς τοὺς στρατοὺς τοῦ Ναπολέοντος, ἐνίκησεν ἐπὶ τέλους τὸν τῶς ἀήττητον στρατηγὸν ἐν Οὐατερλῶ, καὶ ἔδωκε πέρας εἰς τὴν διηνεκῇ ἐκείνῃ τῆς Εὐρώπης ἀναστάτῳσιν. Ἡ προσκλητῆριος τῆς ἀνάσσης Βικτωρίας ἐπιστολὴ ἦτο μετὰ μεγάλης φιλοφροσύνης γεγραμμένη. Ὁ κ. Williams δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιδείξει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὅτε παραυτίκα ἅμαξα μετὰ μεγαλοπρεπείας ὄντως βασιλικῆς καταφθάνει εἰς τὸ μέρος ἐνθα εἶχον καταλύσει, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ κ. Williams ἐπιβάντες τῆς ἀμάξης μετέβησαν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνον παλάτιον. Ἐξω τοῦ παλατίου συνωθεῖτο πλῆθος λαοῦ ὑπὸ μεγάλης ἐπιθυμίας ἐχόμενον τοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἕλληνα Ἀρχιεπίσκοπον, ἱκανοὶ δὲ στοίχοι στρατιωτῶν ἦσαν παρατεταγμένοι πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ παλατίου. Ἐν γένει ἡ εἰσοδος τοῦ Ἕλληνος ποιμενάρχου εἰς τὸ παλάτιον ὡμοῖαζε κατὰ πολὺ τὰς θριαμβευτικὰς εἰσόδους τῶν ἀρχαίων στρατηγῶν, ἃς παρεσκευάζεν αὐτοῖς ἡ πολιτεία καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ. Εἰς τὴν θέαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἅπας ἐκεῖνος ὁ σωρὸς τῶν πολιτῶν καὶ ἡ τάξις τοῦ στρατοῦ κλίνει τὴν κεφαλὴν οἷον εἰ ἐκφράζων τὸν βῆθιν αὐτοῦ σεβασμόν. Πρὸ τῆς θύρας ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ εἰρημένος τῆς βασιλείας ἱερεὺς ὁδηγήσας αὐτὸν εἰς αἶθουσαν, ἧς ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ὁ σολιτισμὸς ἐπεσπῶντο τὴν προσοχὴν τοῦ μᾶλλον ἀδιαφόρου περὶ τὰ ταιαῦτα θεατοῦ. Ὁ ἱερεὺς τῆς βασιλείας ἐπιδίδει τῷ κ. Λυκούργῳ τεμάχιον χάρτου λέγων· «Ἡ βασιλισσα ἐπιθυμεῖ νὰ θέσῃτε ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου τὴν ὑπογραφήν ὑμῶν.» Ὁ κ. Λυκούργος ἐπιλαμβανόμενος τοῦ χάρτου καὶ γραφίδος ἐπέγραψε πρῶτον τὸ ψαλμικὸν «Κύριε σῶσον τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον τῶν ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σου», καὶ εἶτα ἔθεσε τὴν ὑπογραφήν, ἧς οἱ ἔντεχνοι ἐλιγμοὶ καὶ αἱ ποικίλαι περιστροφαὶ ἐνεποίησαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν. Ὁ εἰρημένος ἱερεὺς ἤτησε τότε νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφήν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἄλλων τεμαχίων χάρτου διὰ τοὺς πρίγ-

κηπας. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ἔφθασεν εἰς τῶν ὑπασιπιστῶν, ἀναγγέλλων ὅτι ἡ βασιλισσα πεποιμένη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος ὑπὸ τοῦ κ. Williams συνοδευόμενος διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὸ μέρος τῆς συνεντεύξεως. Ἡ βασιλισσα εἶχε περὶ ἑαυτὴν τρία τῶν τέκνων τῆς, τὴν Λουίζαν, τὴν Βεατρίκην καὶ τὸν Λεοπόλδον. Ἄμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἠγέρθη, προσχώρησε βήματά τινα, καὶ κλίνασα ἡρέμα τὴν κεφαλὴν ἐχαιρέτισεν εὐμενέστατα. « Χαίρω, εἶπε γερμανιστί, διότι κάμνω τὴν γνωριμίαν σας » εὐχαριστήσαντα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τὴν ὑψηλὴν τιμὴν, ἧς ἡξίωσεν αὐτόν, αὐθόρμητος ἐπινεύσασα νὰ τὸν προσκαλέσθῃ, ἠρώτησεν εἰτα εἰς πόσας τῆς Ἀγγλίας πόλεις μετέβη, ἂν ἤρρεσεν αὐτῷ ἡ Ἀγγλία, πόσα ἔτη διέμεινεν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ πόσον χρόνον θὰ διαμείνῃ ἔτι ἐν Ἀγγλίᾳ, ἂν εἶδε τὸν παρὰ τῷ παλατίῳ ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ πλείστας ἄλλας ἐρωτήσεις ἀπέτεινεν αὐτῷ. Ὁ κ. Λυκούργος ἀπήντα εἰς ταῦτα πάντα γερμανιστί. Μετὰ τὴν συνδιάλεξιν αὐτῶν ἡ βασιλισσα συστήσασα τῷ κ. Λυκούργῳ τὰ τέκνα αὐτῆς, κλίναντα καὶ ταῦτα τὴν κεφαλὴν, ἀπεχώρησε μετὰ πολλῆς εὐμενείας καὶ ἐκφράσασα πάλιν τὴν εὐχαρίστησιν διότι ἠγνώρισε τὸν Ἑλληνα ἱεράρχην.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς βασιλίσσης ὁ ἱερεὺς αὐτῆς, ὁ ὑπασιπιστῆς καὶ ἄλλοι τοῦ παλατίου ἄνθρωποι ὠδήγησαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὰς διαφόρους αἰθούσας, ὧν ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ καλλονὴ ἐκθαμβοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θεατοῦ. Πανταχοῦ ρεεὶ ὁ πλοῦτος. καὶ κειμήλια σπανιώτατα εἶναι ἐκεῖ ἀποτεθησαυρισμένα. Περιελθόντες τὸ παλάτιον ἐκάθθησαν ἐπὶ περικαλλεστάτων ἐδρῶν αἰθούσης τινὸς πρὸς ἀνάπαυσιν, ἐνθα προσήνεγκον αὐτοῖς κοφὲν καὶ γλυκύσματα ἐντέχνως εἰργασμένα. Εἰτα διηυθύνθησαν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, κτίριον μεγαλοπρεπές, κοσμούμενον διὰ διαφορῶν λαμπροτάτων εἰκόνων καὶ ἀξιοθεάτων κειμηλίων. Πρὸ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἕταντο ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς, οἵτινες ὑπεδέξαντο καὶ ὠδήγησαν αὐτὸν ἐν παρτάξει εἰς τὸ μέρος ἐνθα ἐπρίκειτο νὰ ψαλῇ ἐσπερινὸς κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν. Ἐν τῷ ἐσπερινῷ ἐψάλησαν διάφορα ἄσμηα, ἐν οἷς καὶ ὁ ψαλμὸς κατὰ περιεργὸν σύμπτωσιν, ὁ περιέχων τὸν ψαλμικὸν στίχον ὃν ἔγραψεν ὁ κ. Λυκούργος διὰ τὴν βασιλισσαν τὴν σύμπτωσιν ταύτην οἱ Ἀγγλοὶ ἱερεῖς ἐθεώρησαν ὡς καλὸν οἰωνόν.

Ἡ «Φιλανατολικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐταιρία» ἐπέδωκεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου καὶ Τήνου τὴν κάτωθι προσφώνησιν:

Ἡ «Φιλανατολικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐταιρία» σύγκειται ἐξ ἐπισκόπων, ἱερέων, διακόνων καὶ λαϊκῶν τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Σκοπὸς αὐτῆς εἶνε ἡ μεζῶν γνῶσις καὶ ἐκτίμησις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ἀποκατάστασις φιλικῆς μεταξὺ αὐτῶν κοινωνίας, ἐνίοτε δὲ καὶ πρακτικὴ ἐκδήλωσις συμπαθείας πρὸς τοὺς ποιμενάρχας τῆς Ἀνατολῆς δι' ἃς καταβάλλουσι τρῆπαθείας ὅπως προαγάγωσι πνευματικῶς καὶ παιδεύσωσι τὸ ποίμνιον αὐτῶν. Ἐπιδιώκουσα τὸν εἰρηνικὸν τοῦτον σκοπὸν ἡ Ἐταιρία μεγάλῃ ἡθάρμῃ ἀγαλλίασιν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἀδελφικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντεβουρίας καὶ ἐκ τῆς ἀφίξεως τῆς Ὑμ. Π. εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ ὑμετέρα παρουσία θ' ἀναθερμάνῃ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς κρείττονα συνεννόησιν μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἡμετέρας.

Ἡ Ἐταιρία, μετ' ἐπισταμένην μελέτην τοῦ ζητήματος, ἔχει τὴν ἐδρᾶν πεποθήσιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία τηροῦσιν ἀπὸ κοινοῦ τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν πίστιν, συνφθὰ πρὸς τοὺς κανόνας τῶν μεγάλων οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐπομένως, δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Σύνοδον τῆς Καντεβουρίας, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς νὰ συνδέσῃ ἀμέσους καὶ ἐπισήμους σχέσεις μετὰ τῶν Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀμοιβαίας κοινωνίας, ἥτις ὑπῆρχεν ἐν εὐτυχιστέροις ἐποχαῖς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἀποκατάστασις αὕτη τῶν ἀρχαίων σχέσεων οὐ μόνον ἔσται σύμφωνος πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἡμῶν Κυρίου ἐκφρασθεῖσαν εὐχὴν καὶ θέλησιν, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν μελῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίως δ' ἐκείνων οἵτινες, ἔνεκεν διαφόρων ἀσχυριῶν ταξιδεύοντες εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἢ εἰς τὴν Δύσιν, στερούνται τῶν παραμυθιῶν τοῦ ἰδίου αὐτῶν κλήρου. Ἡ Ἐταιρία τολμᾷ νὰ καθικετεύσῃ τὴν Ὑμ. Παν. ὅπως, μετὰ τὴν ἐπάνοδον ὑμῶν εἰς τὴν πατρίον χώραν, παραστήσῃτε οὐ μόνον εἰς τοὺς ἱεράρ-

χας τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας καὶ Μητροπολίτας τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν θεσμῶν, οἷτινες ἄχρι τοῦδε πολλάκις παρενόηθησαν καὶ παρερμηνεύθησαν.

Ἐν τέλει, ἀπειθύνοντες πρὸς τὸν Θεὸν τὰς ταπεινάς ἡμῶν δεήσεις ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ προόδου τοῦ ποιμανίου, ὅπερ ὁ Χριστὸς ἐκπεπιστεύθη τοῖς θεοσεβεστάτοις Ἐπισκόποις τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔξαιτούμεθα ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἔργου τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἱμετέρας Πανιερότητος.

Τῇ 24 Φεβρουαρίου 1870.

Ὁ γραμματεὺς

« Κόμης τῆς Γλασκόθης. »

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου ἀπῆντυσεν ὥδε πως :

Ἡ σπουδαία προσφώνησις, ἥτις μὲν παρουσιάζεται ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ταύτης, συγκειμένης ἐκ προσώπων νδιακρινομένων ἐπὶ φιλοθέῳ ζήλῳ καὶ χριστιανικῷ φρονήματι οὐχ ἥττον ἢ ἐπὶ ὑψηλῇ κοινωνικῇ θέτει καὶ φερύσης τὸν ἀπάσιον δι' ἐμὲ τίτλον « Φιλανθρωπικῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἑταιρείᾳ », συγκινεῖ ζωηρῶς τὴν καρδίαν μου καὶ πληροὶ αὐτὴν πνευματικῆς ἀγαλλιᾶσεως.

Ἐργαζόμενοι ὑπὲρ ἐνισχύσεως τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ὁρθοδόξου ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς, ἀρίστην παρέχετε εἰς τὸν χριστιανικὸν ὑπηρεσίαν. Διότι, ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, οἱ ἀπειλοῦντες τὴν πίστιν ποικίλοι κίνδυνοι, οὗς γεννᾷ ἡ ἀτυνεία καὶ ὑπεροψία, ἡ σπαράσσουσα νῦν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, μόνον διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν δύνανται νὰ διασκεδασθῶσιν. Ναί, αἱ δύο ἡμῶν Ἐκκλησίαι, ἔχουσι ὡς σημαίαν καὶ ὡς γνώμονα τῆς πίστεως ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς Θεοπνεύστους Γραφάς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς ἀρχαιοτάτας παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, ὡς διετηρήθησαν ὑπὸ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν Θεοφόρων πατέρων, μὴ καινοτομοῦσαι αὐθαιρέτως· καὶ μὴ θυσιάζουσαι τὰ ἀγιώτατα πράγματα χάριν ἔγκοσμιων συμφερόντων, δύνανται διὰ κοινῆς συμπράξεως νὰ ἐνώσωσιν αὐτὰς τὰ διεσπῶτα καὶ νὰ ἐνισχύσωσι τὴν πίστιν. Τοῦτου ἕνεκεν πᾶτα προσπάθεια, σκοπὸν ἔχουσα τὴν μείζονα αὐτῶν προσέγγισιν, εἶνε ἱερά καὶ ἁγία.

Τὸ κατ' ἐμὲ, γνωρίζας ἐκ τοῦ σύγγερυ τὴν Ἱμετέραν Ἐκκλη-

σίαν, δύναμαι νὰ εἶπω μετὰ χαρᾶς ὅτι εὖρον πανταχοῦ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς σεβασμίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰλικρινῇ καὶ ἀσθεστον. Ἐναργὲς τεκμήριον τούτου εἶνε ἡ γενομένη μοι εὐμενὴς καὶ ἐγκάρδιος δεξιῶσις, ἥς ἕνεκεν δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ εἶπω μετὰ τοῦ Ἀποστόλου «ἐδέχθητέ με ὡς ἄγγελον τοῦ Θεοῦ.» Ὅψειω πρὸς τοῦτοις νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ἐξ ὧσων ἤκουσα παρὰ διαφόρων ἐπιφανῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων τῆς χώρας ταύτης, αἱ χωρίζονται τὰς δύο Ἐκκλησίας διαφοραί, ἐξεταζόμεναι ἐν πνεύματι εἰρήνης καὶ ἀληθείας, δύνανται νὰ ἐξομαλυνθῶσιν εὐχερέστερον ἢ ὅ, τι ἐφρόνουν πρὶν ἐπισκεφθῶ τὴν ὑμετέραν χώραν. Τοῦτο δὲ θ' ἀνακοινώσω οὐ μόνον εἰς τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην (ὅστις παρέσχεν ἤδη ἐναργὲς τεκμήριον τῆς πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν ἀδελφικῆς ἀγάπης του) καὶ πρὸς ἕτερα πρῶτευσοντα μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἱεραρχίας. Οὕτω δ' ἐλπίζω ὅτι καὶ ἐγώ, ὁ ἔσχατος πάντων, θὰ δυνθῶ νὰ συντελέσω εἰς ἐπίτευξιν τῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἐτέρων μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἱεραρχίας διαπραγματεύσεων περὶ τῶν τοσοῦτον ἐπαινετῶν προτάσεων, ἅς καθυπεβάλετε εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Καντερβούριας.

Ἐπὶ τούτοις ἐκφράζω ὑμῖν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου ἐπὶ τοῖς αἰσθήμασι τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ συμπαθείας, δι' ἣς τιμᾶτε τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ προσώπῳ μου· προσφέρων δ' ὑμῖν τὸν χαριετισμὸν τῆς ἀγάπης, ἐπικαλοῦμαι ἐφ' ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἔργου ὑμῶν τὰς εὐλογίας τοῦ Κυρίου καὶ εὐχομαι τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ τῆς Ἀγγλίας πᾶν ἀγαθόν.

Ἀναγνωστήριον «ἡ Σ μ ὕ ρ ν η.»

Ἰπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐστιστήθη κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα ἀναγνωστήριον. Σκοπὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ εἶνε νὰ συνέρχωνται, ὅπως δαπανώσι τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτῶν ὅτε μὲν εἰς ἀναγνώσεις διαφόρων ἐφημερίδων, περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων, ὅτε δὲ εἰς ἀκρόασιν ὠφελίμων πραγματειῶν, ἀπαγγελλομένων παρὰ τῶν δυναμένων νὰ συντάττωσι καὶ ἀπαγγέλλωσι τοιαύτας.

Ἐν τοῖς πρώτοις, οἱ ὅποιοι ἔρχον ταύτην τὴν καλοσύνην, εἶνε

καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς καθ' ἡμᾶς Εὐαγγελικῆς σχολῆς κ. Κ. Ξανθόπουλος, τοῦ ὁποίου τὴν ἀγόρευσιν, ὡς ἔχουσιν θέμα τὸν βίον τοῦ Πυθαγόρου, καταχωρίζομεν ἐν τῷ Μέντορι. Ἰδοὺ αὕτη.

Φίλη δμήγουρις.

Ἦβηλῃσά ποτε νὰ φαντασθῶ ἐν εἰκόνι ἡμᾶς τοὺς σημερινούς Ἑλληνας. Παρέβηλον, ὡς ἐνθυμούμαι, τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι πρὸς ναὸν περικαλλῆ, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης ἀριστοῦργημα, ὅλον εἰς ἐρείπια καταπεπτωκότα· τὰ δὲ ἐρείπια ταῦτα ἀνηλεῶς ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καὶ τοῦ ρεύματος τῆς ἱστορίας τῆδε κειῖσε εἰς τεμάχια ἐρριμμένα ἐντὸς καλλίστης κοιλάδος. Ἐφантаζόμεν τὴν περίξ φύσιν ἄψυχόν τε καὶ ἔμψυχον συμπαθῶς πως περικυκλοῦσαν τὴν οἰκτρὰν τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἔργου πτώσιν· ἡμᾶς δὲ ποῦ μὲν ἀναισθητῶς περιπατοῦντας ἐπὶ τῶν ἐρείπίων τούτων, ποῦ δὲ καὶ περιεργείᾳ τινι φερομένους πρὸς τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ περίξ ἡμῶν, λῖους δὲ τινας καὶ ἐπιθυμοῦντας εἰ δυνατόν νὰ συλλέξωσι τὰ τεμάχια ἐκεῖνα καὶ ἀνεγείρωσι τὸν πεσόντα ναόν.

Ἄλλοτε πάλιν παρέβαλέ τις ἡμᾶς πρὸς τέκνα γονέων εὐδαίμωνων, ἀπορφανισθέντα διὰ τὴν ἀμετατρέπτον τῆς Μοίρας βουλὴν καὶ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν. Τέκνα εὐδαίμονος οἴκου, στερηθέντα γονέων, στερημένα ἀγωγῆς καὶ ἀνατροφῆς, ἀπροστάτευτα ὄρφανά, εἰς τοὺς τέσσαρας δρόμους τῆς σκληρᾶς τύχης ἐρριμμένα· πολλαχῶς παραπαίσαντα καὶ πλανηθέντα ἐδέχθη αὐτὰ παρήγορος μητρικὴ ἀγάλη τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ περιέθαλψε· ἀλλὰ καὶ πάλιν συμφοραὶ κατέλαβαν τὰ ὄρφανὰ ἐκεῖνα, καὶ ἐπένθησαν καὶ ἐκλαυσαν πικρῶς. Τὰ ὄρφανὰ αὐτὰ μοι ἐφάνη ὅτι εἵμεθα ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, ὅτινες ἀκούοντες ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου τοὺς πέρξ πεφωτισμένους λαοὺς σφόδρα θαυμάζοντας καὶ ἐξόχως τιμῶντας τὸν ὄλβον καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν πατέρων ὧν ἐστερήθημεν. ἔτι μᾶλλον καταθλιβόμεθα.

Τῇ ἀληθείᾳ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς καὶ οἱ λαοὶ πάντες τοῦ οὐραίου πατρὸς, ὅταν ἐλλαμφθῶσιν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος καὶ τοῦ θείου φωτὸς πρὸς βίον πνευματικὸν καὶ τῷ προορισμῷ τοῦ ἀνθρώπου σύμφωνον, δύνανται βέβαια ἐν αὐτῇ τῇ θεῷ ἀκτίνι νὰ εὕρωσι τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, ὡς ἄνθρωποι θεοὶ καταγωγῆς καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ

πεπλασμένοι· ἀλλ' ἡμεῖς ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ τούτου προσήντος πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἔχομεν ν' ἀναμνησθῶμεν βίον παρελθόντα τῶν προγόνων ἡμῶν, βίον ἔσχον καὶ πάντῃ ἀρμονικόν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐδίδωσαν καὶ εἰς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ὑπόδειγμα κατέλιπον.

Πόθος λοιπὸν συγγενικός, φίλτρον ὡς οὖν σὺ δέεις ἡμᾶς πρὸς τοὺς αἰῶνας ἐκείνους· καὶ τὸν πόθον τοῦτον δὲν ἠδυνήθησαν τοσοῦτοι χρόνοι δυστυχῶν νὰ σβέσωσιν.

Ἄλλὰ τίς ἡ ἀκράδαντος μαρτυρία τῆς ἡμετέρας συγγενείας πρὸς τὰς περικλεεῖς ἐκείνας γενεάς; Ἡ γλῶσσα πρὸ πάντων καὶ ἡ λοιπὴ πᾶσα φυσιολογία, ἥ; κυριώτατον γνῶρισμα ἡ φιλομάθεια καὶ φιλοκαλία, δὲ δ' εἰπεῖν καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτά.

Διὰ τούτα καὶ σπεύδομεν ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου νὰ ρυθμίσωμεν τὸν παρόντα ἡμῶν βίον κατὰ τὸ πάγκαλον ἐκείνων ὑπόδειγμα, ὃν καὶ οὐχὶ πονταχοῦ καὶ πάντοτε ἐν γνῶσει, ἀλλ' ὅμως εἴτε ὑπὸ τινος προαισθήματος πρὸς τοῦτο ἀγόμενοι εἴτε καὶ μαντεύοντες τὰ πολλὰ.

Ἄλλ' ἡ γνῶσις τοῦ ἀρχαίου βίου ἡ ἐμβριθής, ἥτις θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς ἀληθὴς δύναμις, προσκτᾶται κόπῳ καὶ μόχθῳ· καὶ προσκτᾶται διὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς μελέτης τοῦ τε ἰδιωτικοῦ καὶ τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀρχαίων, τῆς τέχνης καὶ φιλολογίας αὐτῶν. Ἄνευ τοιαύτης ἐπιμελοῦς πάντοτε ἀκροάσεως ἀδύνατον ἦνε ὡς διὰ τινος πανοράματος νὰ ἐμβλέψωμεν εἰς τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἑλλάδος χρόνους καὶ λάθωμεν αὐτῶν εὐκρινῇ παράστασιν.

Διὰ ταῦτα ἐ.ὀμιζα ἐπ'ἀνάγκης εἰς τὰς τοιαύτας ἡμῶν συναθροίσεις, αἵτινες δὲν εἶνε σχολεῖα οὐδὲ ἀκαδημαίαι, ὅπου νὰ διδάσκηται σύστημά τι γνῶσεων, νὰ λαμβάνωνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τούλαχιστον καὶ κυριώτατα ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς ἱστορίας ἐν συνόλῳ τῶν προγόνων ἡμῶν τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν. Ἐπειδὴ πιστεύω ὅτι τὰ τοιαῦτα μάλιστα ἀκροάματα θὰ εἶχον ἐφ' ἡμᾶς ἀμύθητον ὄσπιν δύναμιν. Ἰδοὺ πρὸς τοῖς ἄλλοις τί λέγει ὁ χρί. πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἕνος τις σοφός, ὁ Κάρολος Σμίδ, περὶ τῆς τοιαύτης ἐπὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην καρδίαν ἐπενεργείας τοῦ βίου ἐν συνόλῳ τῶν ἀρχαίων· « Ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες, λέγει, τοσοῦτον ὕγιως καὶ ἐκ βίθους ἐνδοθεν ἐν ἐκυτοῖς τὸ καλὸν ἠτθάνοντο, ἐπειδὴ διὰ τοῦ θαυμασίου αὐτῶν πνεύματος ἐπὶ παντὸς τὴν σφραγιδα καὶ τὸν τύπον τῆς μεγαλοφυΐας των ἐνεχάρατ-

τον καὶ διὰ τῆς ιδέας του ὠραίου αὐτὸ ἐξωογόνουν, διὰ τοῦτο ἅμα κοινωνοῦντες πρὸς αὐτοῦ; αἰσθανόμεθα μυχαίαν τῆς καρδίας εὐχαρίστησιν καὶ δὴ τὰ εὐγενέστερα παντός χρόνου καὶ παντός ἔθνους πνεύματα ἐτέρφθησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ τεταπεινωμένη ἀνθρωπότης ἀνυψώθη εἰς τὰ θεῖα ἐκεῖνα πρωτότυπα τῆς Ἑλλάδος, τὸ σύμπλεγμα τῆς Νιόβης, καὶ τοῦ Λαοκόωντος, τὴν Μηλίαν Ἀρροδίτην, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Βατικανεῦ, τὴν Ὀμηρικὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν Σοφῶ-κλειον ναλλομένην καὶ ἀρμονίαν, τὸ ὄψος τοῦ Αἰσχύλου, τὸ ὕγιές τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Πλάτωνος, τέλος εἰς τὰς λαμπράς ἐκείνας τῆς ἀνθρωπότητος γενεάς, αἵτινες ἀμέσως ἀπὸ τῶν σπλάγ-χνων τῆς φύσεως ἀνατείλασαι ἐλαμπρύνθησαν καὶ ὠραίσθησαν ὑπὸ τῆς μαγείας τῆς ποιητικῆς, καὶ ὧν ἡ ἱστορία ἀπὸ τοῦ Ἀχιλλέως τοῦ υἱοῦ τοῦ Ποιητοῦ, τοῦ ὁμητικοῦ νεανίου ἐπὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὄρχομένη καταλήγει εἰς τὸ πάγκαλον καὶ ἐλευθερώτατον πρόσωπον, τὸν ἱστορικὸν νεανίαν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον· φέρεται δὲ εἰς τὸν τά-φον οὐχὶ ἔνα ἀπολ. ε σ θ ῆ, ἀλλ' ἔνα ἐν τῇ κατὰ σ τ ρ ο φ ῆ πα ν η γ υ ρ ι σ θ ῆ ἢ ἐν τῷ κόσμῳ νίκη αὐτοῦ. »

Ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῶν τοιούτων λόγων θὰ συναισθάνηται ἐκεί-νος, ὅς τις ἐγκύψῃ ὀψω; δὴποτε εἰς ἀκροάματα τοιαῦτα καὶ ἀντιλη-φθῇ οἷοδὴ τινα τρόπον τοῦ βίου τῶν γενεῶν ἐκείνων.

Σύμφωνα τοῦτοις ἐξελεξάμην διὰ τὴν σήμερον πρώτην ὁμιλίαν νὰ παρκαστήσω εἰς ὑμᾶς διὰ τοῦ ἀσθενοῦς μου λόγου ἐν μικρᾷ σκια-γραφίᾳ πρώτης τάξεως πνευματικὸν καὶ ἡθικὸν μεγαλεῖον τῆς Ἰω-νίας κατὰ τὸν ἕκτον π. γ. αἰῶνα, τὸν μέγαν τῆς Σάμου πολιτην, τὸν Πυθαγόρα ν.

Ὁ βίος αὐτοῦ θὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς ἐπίστημον ἥδη ἐποχὴν τῆς Ἑλ-λάδος καὶ ζωηρὰν κίνησιν πνευματικὴν καὶ ἡρώϊ; τινος ὕγιειν πρὸς πιδαγωγῶσιν τῶν λαῶν.

Ὁ Πυθαγόρας ἦτο Σάμιος, Ἰων ἄρα τὴν πετιόδα· τὸ ἦθος ὁμοῦ καὶ τὸ πνεῦμα ἦτο Δωριεύς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος συνεῖχεν ἐν ἐκτυφ τὰς γνώ-σεις ἀπάτας τῶν τότε σοφῶν, Ἰνδῶν, Βακτριανῶν καὶ Αἰγυπτίων, ὧν οὐχ ἥττον ἀληθές Ἑλλήν. Διαλάμπει δὲ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν αἰώ-νων ὡς περ ἱεροφάντης τῆς ἀληθείας, ὡς ἦτο καὶ ἐξωτερικῶς τὴν τε στολήν καὶ τὸ σχῆμα, λευκὸν μὲν ἱμάτιον περιβεβλημένος, βαθύν

δὲ πώγωνα ἔχων, ἐπτεμμέος τὴν κεφαλὴν χρυσῷ στεφάνῳ, σοβρὸς μεθ' ὀλιχρότητος, ἀξιοπρεπής· καὶ ἐπιτακτικός· ἔφερε δ' ἀέλιποτα διὰ στόματος τὸ ἔπος· τόδε·

Πῇ παρέβην ; τί δ' ἔρεξα ; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη ;

Ἡ ἀρχὴ τοῦ βίου αὐτοῦ ὡς πάντων τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν περιβάλλεται μὲ μύθους καὶ ἀσάφειν. Λέγεται υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος· ὅτι παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ. ἔλαβε τὴν μνήμην τοῦ ἀρχαίου τοῦ βίου ὡς ὁῶρον· ὅτι ὁ πατήρ του. ἐλθὼν εἰς Δελφοὺς μετὰ τῆς γυναικὸς ἐγκύου οὖτης ἔλαβε χρησμὸν παρὰ τῆς Πυθίας· ὅτι θὰ γενήσῃ υἱόν, ὅστις κατὰ τὴν σοφίαν καὶ τὸ κάλλος πάντας θὰ ὑπερβάλῃ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ὅτι· ἐκ τούτου ὠνομάσθη Πυθαγόρας, τουτέστιν ὑπὸ τῆς Πυθίας ἀναγγελθείς, ἀγορευθείς. Οὗτοι εἶνε οἱ μῦθοι.

Ἐγεννήθη δὲ ὁ Πυθαγόρας ἐν Σάμῳ πρὶν 569 π. Χ. ὅπου ὁ πατήρ του Μνήσαρχος ἦτο ἐμποροπλοίαρχος, ἐμπορευόμενος μὲ τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Συκελίαν. Πρῶτος διδάσκαλος αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ποιητῶν καὶ τὴν μουσικὴν ὑπῆρξεν ὁ Σάμιος Ἑρμόδαμος· ἀλλ' ἤκροάσθη καὶ τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς· ἐκείνης ἀνδρας Θεαλήν, Ἀναξίμανδρον καὶ Φερεκύδην.

Δεόντως μορφωθείς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἔτι νέος ἀπεφάσισε κατὰ παρακλήσιν καὶ αὐτῶν νὰ περιέλθῃ ξένας· χώρας καὶ γνωρίσῃ ἄλλων ἔθνων τοὺς σοφοὺς. Ὅθεν ἀπέπλευσε κατ' ἀρχὰς εἰς Φοινίκην, ὅπου ἂν Σιδῶνι ἐγνωρίσθη μὲ τάγμα τι ἱερέων, παρ' ὧν ἔμαθεν ἀρχαίαν τινὰ περὶ φύσεως θεωρίαν, καὶ ἐπισκέφθη πάντα τὰ ἐκεῖ τῶν Φοινίκων ἱερὰ καὶ τὴν λατρείαν αὐτῶν.

Ἐκ Φοινίκης μετέβη εἰς Αἴγυπτον· ἤδη εἰκοσιδύο ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ὅπου διέμεινεν ἄλλα εἰκοσιδύο ὅλα ἔτη· ἐκπληρώσας δὲ ἐνωρίς πάντας τοὺς ἀπαιτούμενους ὅρους παρελήφθη εἰς τὴν χορείαν τῆς ἱερατικῆς τάξεως, καὶ ἐπεδόθη μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τῶν ἱερέων τὴν σοφίαν. Τοσοῦτον δὲ ἠγαπήθη ὑπ' αὐτῶν καὶ τοσοῦτον ἐθαυμάσθη, ὥστε ἐγένεν οὐμόνον τῆς τῶν ἱερέων μαθήσεως καὶ ἐπιστήμης κοινωνός, ἧς εὐδαίς ἐκοινωνεῖ, ὥς γνωστόν, μὴ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συμβολικὰς τῶν ἱεροτελεστίας παρελαμβάνετο· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων Σάγχις καλούμενος ἦτο αὐτοῦ ὁ διδάσκαλος εἰς πάντα αὐτῶν γνῶσιν καὶ ἐπι-

στήμην, ὅσον θεολογίαν, νομικὴν, ἱατρικὴν, ἀστρονομίαν, ἱστομικὰς παρατηρήσεις, καὶ εἴτι ἄλλο στοιχεῖον γνώσεως.

Τοιοτοτρόπως ὅ,τι ἀπὸ χιλιετηρίδων ἦτο κεκημένον ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος καὶ κατείχετο κεκρυμμένον ἐν τῷ ἀποκλειστικῷ πνεύματι τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων ἐλαμπρυνθὲν διὰ τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἦλθεν εἰς φῶς καὶ μετεδόθη τῷ κόσμῳ πρὸς πνευματικὴν τροφήν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μετέβη εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ συναναστραφείς μὲ τοὺς ἱερεῖς τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν Περσῶν, γνωρισθεὶς δὲ καὶ μ' αὐτὸν τὸν Ζωροάστρην, τὸν θεμελιωτὴν τῆς θεωρίας περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκότους (*), τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, εὐρύνας δὲ καὶ πού τροποποιήσας τὰς μέχρι τοῦδε ἀποκεκτημένας γνώσεις καὶ τὰς περὶ Θεοῦ καὶ κόσμου θεωρίας, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα.

Ἀλλ' ἐπανελθὼν μετὰ τοσαῦτα ἔτη εὗρε τὰ τῆς πατρίδος ἡλλοιωμένα. Οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν ὑποκύψαντες εἰς τὸν Περσικὸν ζυγὸν ὑπὸ τοῦ Κύρου, μετὰ τῆς ἐλευθερίας ἔχασαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν πολλὴν φιλομάθειαν.

Βλέπων λοιπὸν ὁ Πυθαγόρας τῶν συμπολιτῶν του τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ὀστημέραι ἀράωσιν τῶν μαθητῶν μέχρι ἐνός, μετέβη εἰς τῆς Κάτω Ἰταλίας τὴν Κρότωνα, ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἤδη αὐτοῦ σχολὴ ἱατρικὴ, καὶ ἐπειδὴ αὐτόθι μὲ προθυμίαν πολλὴν ἐκησκεῖτο ἡ γυμναστικὴ τοῦ σώματος κατὰ τὰς παιδαγωγικὰς ἀρχὰς τῶν Δωριέων. Διέπρεπον δὲ τότε τὰ μάλιστα καὶ ἦνθουν αἱ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Ἑλληνικαὶ πόλεις.

Καθ' ὁδὸν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην καὶ μνηθεὶς τὰ ἐκεῖ ἱερὰ μετέβη εἰς Σπάρτην, ὅπου ἐγνώρισε τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου.

Ἐλθὼν εἰς τὴν Κρότωνα μεγίστην ἐμποίησεν ἐντύπωσιν καὶ πάντων προσείλκυσε τὸ σέβας, διὰ τε τὰ φυσικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα καὶ διότι ἄληθως πολλῶν ἀνθρώπων εἶδεν ἄττα καὶ νόον ἔγνων.

Καὶ πρῶτον μὲν συναθροίτας περὶ ἐαυτὸν τὴν νεολαίαν ὠμίλησε

(*) Ζωροάστρης ἐλέγετο ὁ θεὸς τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, Ἀρειμάνιος δὲ ὁ τοῦ σκότους καὶ τοῦ κακοῦ.

πρὸς αὐτοὺς ὅτι τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ παλαιότερα ὑπερέχουν τῶν νεωτέρων ἐν παντ ἐν τε τῇ φύσει καὶ τῷ βίῳ, τῷ κόσμῳ καὶ τῇ πολιτείᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις· κατέδειξεν ὅποσον ὀφείλουν νὰ σέβωνται τοὺς γονεῖς των καὶ ὅποσιν ὀφειλομένον εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτοὺς οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἐγένεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐεργετοῦντες ἡμᾶς· δὲν παύουσιν, ὥστε ἅπαντα ἢ μετέπειτα εὐδαιμονία, εἶνε [ἐμμέτως] ἔργον. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα συναρμόσας περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἔλεγε πρὸς μὲν τοὺς φίλους νὰ φέρωνται οὕτω ὥστε ποτὲ νὰ μὴ γείνωνσιν ἐχθροί, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς πάλιν οὕτω ὥστε ταχέως νὰ γείνωνσι φίλοι· τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς των σέβας ν' ἀποδείξωσι διὰ τῆς προσφερομένης πρὸς τοὺς γέροντας τιμῆς, τὴν δὲ φιλαδελφίαν των διὰ τῆς φιλανθρωπίας.

Προτρέπων δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν πνευματικὴν των ἀνάπτυξιν, ἔλεγεν ὅτι εἶνε ἀντίφασιν τὴν μὲν σοφίαν καὶ τὴν μάθησιν τιμώτατον πάντων νὰ νομίζῃ τις, πρὸς ἀπάκτησιν δὲ αὐτῆς μήτε χρόνον μήτε κόπους νὰ καταβάλλῃ. Ἡ γνῶσις καὶ τὰ φῶτα εἶνε, ἔλεγε, τὸ μόνον ὅπερ λαμβάνει τις παρ' ἄλλου χωρὶς ποτὲ ὁ δοῦς νὰ στερηθῇ τὸ διδόμενον. Ὑπερέχει δὲ τῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς τοῦ πνεύματος μορφώσεως.

Οἱ νέοι τῆς Κρότωνος ἀπὸ τῶν τοιούτων λόγων ἐνθουσιάζθησαν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας.

Ἡ ὥραία αὐτοῦ ἀνδρική μορφή, ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ὁ ἠθικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ καὶ αἱ παντοῖαι γνώσεις μετὰ τοῦ ἰδιόζοντος αὐτῷ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ προσείλκυσαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πλείστους μαθητὰς καὶ θαυμαστάς τοῦ ξένου τούτου.

Ἡ Βουλὴ τῶν χιλιῶν παρατηρήσασα τὴν ἐπενέργειαν τῶν λόγων του ἐπὶ τὴν νεολαίαν, ἐπήνεσε καὶ εὐχαρίστησε θερμῶς αὐτὸν καὶ παρεκάλεσεν ὅ,τι ἀκόμη ἔχει νὰ εἴπῃ δημοσίᾳ πρὸς πάντας τοὺς πολίτας κοινῶς νὰ ὁμιλήσῃ.

Προσελθὼν λοιπὸν ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ δήμου ὡμίλησε πολλὰ πρόσφορα, εἰς τὴν πολιτείαν ἀναφερόμενα καὶ τὰ πολιτικὰ ἐκάστου πολίτου καθήκοντα, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῶν οἰκογενειακῶν αὐτῶν χρεῶν, ὅτι ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες νὰ ᾔνῃ πρὸ πάντων πιστοὶ πρὸς τὰς γυναῖκάς των, θεωροῦντες παντὸς ἄλλου συμβολαίου

ἱερώτερον τὸν τοῦ γάμου ὡς κυρουμένου διὰ τῶν τέκνων. Κατόπιν ἰδιαιτέρως ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἥρας ὠμίλητε καὶ πρὸς τὰς γυναῖκας. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπήνεστε τὴν χαρακτηρίζουσαν ἐν γένει αὐτὰς εὐτέθειαν· εἶτα παρήνεστε νὰ τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσι τοὺς ἄνδρας τῶν καὶ αὐτῶν τῶν γονέων πλειότερον, νὰ μὴ τοὺς πικραίνωσι δι' ἀντιλογίας, ἀλλὰ διὰ φρονίμου ὑποχωρήσεως νὰ ζητῶσι νὰ τιμηθῶσιν, ἐπιδιώκουσαι τὸν πολυτιμότεον τῆς γυναικείας ἀρετῆς στέφανον, τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ ἱλαρότητα, τὴν μόνην ἀληθῆ τῶν γυναικῶν δύναμιν. Ἡ γυναῖκα ὀφείλει, ἔλεγε, νὰ ᾔηνε ἡ ἱέρεια τοῦ οἴκου καὶ ἐκπληροῦσα τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς σύζυγος, ὡς μήτηρ, καὶ ὡς οἰκοδέσποινα μετ' εὐλαθείας νὰ τρέφῃ καὶ ἀνυφοῖ πρὸς τὸ Θεῖον τὸ αἶσθημα τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ γυναῖκα πρέπει νὰ ἐπιζητῇ τὴν φήμην τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα πίστεως, τὴν φήμην, τὴν ὁποῖαν ὁ Ὀδυσσεὺς κέκτηται ὅτι κατεφρόνησε, ἥ, ἡ Καλυψὼ τοῦ προσέφερεν ἀθανασίαν, διὰ νὰ μένῃ πιστὴ εἰς τὴν Πηνελόπην.

Μετὰ τὴν τοιαύτην ὁμιλίαν αἱ γυναῖκες, ὡς λέγεται, δὲν ἠθέλησαν πλέον νὰ φορῶσι τὰ πολύτιμά των, ἐ. δύματα· πλεῖσται δὲ ἀφιέρωσαν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἥρας· Τοσοῦτον ἐπενήργησε καὶ ἐπ' αὐτὰς ὁ λόγος τοῦ Πυθαγόρου.

Τελευταῖον ὠμίλητε καὶ πρὸς τὰ παῖδ' ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀκούσατε, εἶπε· τὰ κλοαναθρεμμένα παῖδ' ἔχουν τρόπους καλοὺς, ἀποφεύγουν ἀπρεπεῖς καὶ ὑβριστικὰς λέξεις· δὲν ἐνοχλοῦν μὲ κἀνέναν τρόπον τοὺς ὁμηλικὰς των. Τιμῶσι καὶ σέβονται τοὺς γονεῖς των καθὼς καὶ τοὺς μεγαλειτέρους των ἐν γένει· διότι ὅσον τὸ παιδίον τιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς, τοσοῦτον μᾶλλον εὐαρεστεῖ εἰς τὸν Θεὸν καὶ δύναται νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ εἰσπαύωνται αἱ προσευχαί του. (ἀκολουθεῖ).

'Αερόλιθοι.

Πολλάκις εἰς τὸν οὐρανὸν φαίνονται σφαῖραί τινες πετυρακτωμέναι. Αἱ σφαῖραι αὗται ἔχουσιν οὐρανὸν φωτεινὴν καὶ ἐκπύουσι καπνὸν καὶ φλόγας· ἀφοῦ δὲ μετὰ μεγίστης ταχύτητος διατρέξωσι μεγάλα διαστήματα, διαρρηγνύονται μὲ βροντώδη κρότον εἰς πολλὰ τεμάχια, τὰ ὅποια πίπτουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ

τότην ὁρμήν, ὥστε χώνονται εἰς βῆθος πολλῶν ποδῶν, ἐν τύχῃ νὰ πέσωσιν ἐπὶ μαλακοῦ ἐδάφους.

Αἱ σφαῖραι αὗται ὀνομάζονται βολίδες ἢ πύριναι σφαῖραι ἢ καὶ πετώμεναι δράκαινα διὰ τὴν οὐράν, τὴν ὅποιαν συνήθως σύρουντι, ὡς εἰπομεν, κατόπιν των· τὰδὲ καταπίπτοντα συντρίμματα αὐτῶν λέγοντι ἀερολίθοι.

Οἱ ἀερολίθοι κυρίως μὲν εἶνε συντεθειμένοι ἀπὸ σίδηρον καὶ νικελον, ἐνίοτε δὲ μὴς ἐμπεριέχουσι καὶ μαγγανήσιον, θεῖον, χρώμιον καὶ πολλάκις τὰ 2)3 ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἀπλῶν οὐσιῶν.

Πόθεν αἱ πύριναι αὗται σφαῖραι κατὰπίπτουσι; Περὶ τούτου διαφωνοῦσιν εἰσέτι πολλοὶ ὁφιστογράφοι. Ἄλλοι λέγουσι ὅτι ἐκσφενδονίζονται ἀπὸ τὰ ἡράϊσταια ὄρη τῆς σελήνης—ἄλλοι ὅτι εἶνε τεμάχια ἀστέρων, τὰ ὅποια ἀποσπῶνται ἀπὸ αὐτούς—ἄλλοι ὅτι εἶνε μικρότατοι ἀστέρες, οἱ ὅποιοι ἐνῶ περιφέρονται εἰς τὸν οὐρανόν, πλησιάζουσιν εἰς τὴν γῆν πολὺ, ὥστε ἔλκονται ὑπ' αὐτῆς μετ' ἀσύγκριτον δύναμιν, ὁρμῶσι πρὸς ἡμᾶς καὶ διέρχονται τὴν ἀτμοσφαῖραν μετ' ἐν μεγίστην ἐκείνην ταχύτητα, ἣ ὅποια τοὺς κάμνει ἵα ἀναφλέγωνται.

Ὡς λέγουσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα καταγινόμενοι, διὰ νὰ ἐξέλθῃ τι ἀπὸ τὴν σφαῖραν τῆς ἑλξείας τῆς σελήνης, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τῆς γῆς καὶ νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ ἐκσφενδονισθῇ ἀπὸ ἡράϊσταιον τῆς σελήνης μετ' δύναμιν διπλασίαν μόνον τῆς δυνάμεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐκσφενδονίζεται σφαῖρα σιδηρᾷ ἐκ καλοῦ τηλεβόλου.

Αὗται εἶνε αἱ κυριώτεροι περὶ τῶν ἀερολίθων ὑπάρχουσαι γνώμαι, πιθαναὶ μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἀποδεδειγμέναι· ὥστε περὶ τῆς φύσεως τῶν περιέργων τούτων μετεώρων οὐδὲν εἰσέτι θετικὸν γνωρίζομεν. Τοῦτο μόνον τὸ κέρδος προέκυψεν ἐκ τῶν ἑρευνῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμνεν περὶ αὐτῶν, ὅτι ἔπαυσε πλέον ὁ δεισιδαιμίων φόβος τῶν παλαιοτέρων, οἵτινες θεώρουν τὰ φαίνόμενα ταῦτα ὡς σημεῖα θεῶν ὁργῆς ἢ προμηνύματα μεγάλῃς τινὸς συμφορᾶς.

Τῇ 18 Φεβρουαρίου 1830 εἰς Λαῦπτον τῆς ἐπαρχίας Ὁξφόρδης ἐν Ἀγγλίᾳ ἐφάνη εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν βολὶς ὄχι μικρά, ἥτις ἐκραγεῖσα μετ' σφοδρὸν κρότον κατέπεσεν εἰς συντρίμματα ἐπὶ

της γῆς μὲ τόσην ὁρμήν, ὥστε τὰ τεμάχια ἐδωρίσθησαν εἰς τὸ ἔ-
δαφος ὑπὲρ τὸν ἕνα πόδα. Εἰς τὸ Μουρζουκίον δὲ τῆς Βαχδαρίας
ἐσχάτως ἤδη, τὴν 21 Δεκεμβρίου (ε. ν.) 1869, κατέπεσεν εἰς
ἀερολίθος, περὶ τοῦ ὁποίου ἀναγνώσκωμεν ἐν τινι εὐρωπαϊκῇ ἐφη-
μερίδι τὰ ἀκόλουθα :

‘Ο κ. Καραβελάς, διευθυντὴς τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Τρι-
πόλεως, Σατραπείας ἐν τῇ Ἀφρικανικῇ Τουρκίᾳ, ἐπεμψε πρὸς τὴν
ἐν Παρίσις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τὴν κάτωθι ἐπιστολήν, ἀ-
ναγνωσθεῖσαν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 21 Μαρτίου 1870.

α Τρίπολις (1) 2 Φεβρουαρίου 1870.

‘Ο Μουτεσταρῆς Μουρζουκίου (πρωτεύουστος τῆς ἐπαρχίας
Φετζάν), καιμένου κατὰ τὴν 26⁰ Βορείου πλάτους καὶ 12⁰ μή-
κους Ἀνατολικοῦ (ἀπὸ τὸν μεσημβρινὸν Παρισίων), ἐγνωστοποίη-
σεν ἡμῖν ὅτι κατὰ τὴν 21 Δεκεμβρίου ἔπεσε, πρὸς ἀνατολὰς τῆς
πόλεως ταύτης, περὶ τὴν ἐσπέραν, ὀγκώδης πυρίνη σφαῖρα, ἐνὸς
περίπου μέτρου διάμετρον ἔχουσα, ἐξ ἧς, ἅμα ἐγγιστάτης τὸ ἔδα-
φος, ἀπεσπάσθησαν σπινθήρες μεγάλοι, οἵτινες, ἀποσπώμενοι, ἐ-
κρότουν ὡς βολαὶ πιστολίου καὶ ἀνέδωδον ὀσμὴν μὴ διευκρινισθεῖσαν.
Εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ἀερολίθου ἀπόστασιν, ἦσαν συνη-
θροισμένοι Ἀραβῆς τινες, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὕρισκτο καὶ ὁ Σεΐχ-
Ἐλβερέδ τοῦ Μουρζουκίου. Τοσοῦτος δὲ τρόμος κατέλαθεν αὐτούς,
ὥστε ἀμέσως ἐξέκένωσαν τὰ δ.λ.α.των κατὰ τοῦ ἀ κ α τ α λ ἡ -
π τ ο υ τ έ ρ α τ ο ς .

» Ἡ Α. Ε. Ἀλῆ-Ριζά πρὸς αὐτὸν ἔγραψεν εἰς Μουρζουκίον,
διατάττων ἵνα μετακομισθῇ ὁ ἀερολίθος οὗτος ἐνταῦθα. Ἐν πε-
ριπτώσει κατ’ ἡμῶν εὐρεθῇ πολὺ θαρὺς, πρόκειται νὰ θραυσθῇ εἰς τε-
μάχια, τὰ ὁποῖα ἅπαντα θέλομεν σᾶς ἀποστείλει. Ἡ ἀπόστασις
ἐντεῦθεν μέχρι Μουρζουκίου εἶνε 30 ἡμερῶν ὁρῖμος, ὥστε μετὰ
ὀύο σχεδὸν μῆνας θὰ δυνηθῶμεν νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν αὐτόν.

» Γνωστοποιῶ ὑμῖν προσέτι ὅτι, μετὰ λεπτομερεῖς ἐρωτήσεις
πρὸς ταξειδιώτας τινὰς τοῦ Οὐαδάν (2), ἔμαθα περὶ αὐτῶν ὅτι ὁ

(1) Τρίπολις ὀνομάζεται καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Σατραπείας.

(2). Τὸ ἀνατολικώτατον ἐκ τῶν 12 βασιλείων τῆς Μεσσίας Νιγηρίας
ἐν Ἀφρικῇ, κατοικοῦμενον τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἀράβων, Δαρ-Σαλεῖχ καλου-
μένων, καὶ διοικούμενον ὑφ’ ἐνὸς ἐγγωρίου σουλτάνου ἐδρεζόντος ἐν τῇ
πόλει Οὐάρα.

Σουλτάνος τοῦ βασιλείου ἐκείνου, καὶ πάντες οἱ μεγιστάνες τῆς αὐλῆς αὐτοῦ ἔχουσιν ἐγχειρίδια, μαχίρας καὶ λόγχας, κατεσκευασμένους ἐκ σιδήρου πεσόντος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ (ἀερολίθου), καὶ οἱ πολυάριθμοι τοιοῦτοι πίπτουσιν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον».

« Γ. Γ. Νομίζω ἀναγκαῖον νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι, ἅμα μαθὼν τοῦτο ἡ Α. Γ. ὁ Μέγας Βεζύρης διέταξεν ἀμέσως διὰ τοῦ τηλεγράφου τοὺς ἐν Τριπόλει ἵνα λάβωσι πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὅπως ὁ ἀερόλιθος φθάσῃ ἀβλαβῆς μέχρις ἡμῶν ».

‘Η ἀνισότης καὶ μέχρι τοῦ τάφου.

Θλιβερός καὶ ἀνήσυχος διαλογισμὸς καταλαμβάνει ἐνίοτε τὸν ὀλιγαρκῆ γεωργὸν ἐπιστρέφοντα ἐκ τῶν ἀγρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνυψοῦντα τὸ βλέμμα πρὸς τὰς λευκὰς σκιάς (*), αἷτιες διαφαίνονται ἐν μέσῳ τῶν βαθυσκίων τοῦ νεκροταφείου κήπων.

Κατηφὲς πολλάκις — ὅτε ἡ διάνοια αὐτοῦ, ἀνυψουμένη ἐκ τῆς ταπεινῆς γλότης πρὸς τὸν ἄγνωστον Διευθέτην τοῦ παντός, διακρίνει τὴν ἀνισότητα τοῦ βίου μεταξὺ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν ἀπολαύσεων, τῶν μόχθων καὶ τῆς ἀνταμοιβῆς, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀκηδείας—ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν αὐτοῦ φαιδρότητα καὶ ἐπανευρίσκει τὸ δικεπὲν αὐτοῦ ἄξιμα ἐκ τοῦ συνηθεστέρου διαλογισμοῦ τὸν ὁποῖον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κάμνει περὶ τοῦ θανάτου. ‘Ο θάνατος φαίνεται κατευνάζων τὰ ταραχώδη φάσματα, ἅτινα ἡ ἀνισότης αὐτοῦ ἀνυψοῖ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καί, πρὶν ῥίψῃ κατὰ γῆς ἀδημονῶν τὸν κοσμοτρόφον λίσχον του, ἀναλαμβάνει νέον θάρρος καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν ψιθυρίζει·

— ‘Ιδοὺ ἐκεῖ ὑπὸ τὸ χῶμα ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ὑπῆκοος, ὁ δούλος καὶ ὁ δεσπότης, ὁ πένης καὶ ὁ πολυτόλαντος . . . ἀληθὲς δημοκρατία ἡ τοῦ Θανάτου ! μάτην, ὦ λαοί, ζητεῖτε ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς ! Δὲν εἶνε ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν γῆν, κεχυρμένη ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, ἐν ὅλῃ τῇ ὑπερφηφάνίᾳ της.

‘Αλλὰ τότε ἡ κορυφὴ ἐπιτυμβίου στήλης ἀνυψοῦται ἀγερόχως

(*) Τὰ ἐκ λευκῶν μαρμάρων δηλ. μνῆματα τῶν πλουσιῶν.

ὑπεράνω τῶν ἀπλῶν καὶ ταπεινῶν σταυρῶν, οἵτινες δεικνύουσι τὴν πληθὺν τῶν κεκοιμημένων πενήτων . . .

Λοιπὸν εἶνε ψεῦδος διὰ τὸ θάνατος ἐξισώνει τὴν ἀνθρωπότητα ; μέχρι λοιπὸν καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀσύλου τῆς δυστυχίας ἐτόλμησαν νὰ στῇλωσι τὰ διακριτικὰ σημεῖα τῆς παρανόμου ἰσχύος των ; πλάνη !

Ἕπαγε, γεωργέ, τὸν δρόμον σου· πορεύθητι ἐν εἰρήνῃ τὴν χλοηφόρον στενωπὸν σου· ἄφες αὐτοὺς πλανωμένους· ἐντὸς τοῦ σφυροῦ ἐκείνου τῶν λαβυρίνθων, ἐνθα καταναλίσκονται ἐν τῇ δυστυχίᾳ ζητοῦντες τὴν εὐδαιμονίαν· μὴ ἀδημονήσης δέ, ἀλλ' ἀρκέτῃσι εἰς οἰκτιρμοῦ μειδίαμα, ὅπότεν ὥχρον τι πτώμα φερόμενον πρὸς τὸν τάφον διέλθῃ ἐνώπιόν σου ἐν μεγαλοπρεπεῖ πομπῇ, περιβεβλημένον τὴν πολυτέλειαν τῆς ζωῆς καὶ τὰ σήματα τῶν ἀξιωμάτων τοῦ βίου. Σὺ ἄφες νὰ σὲ καταχώσωσιν εἰς τὸν ἀπλοῦν ἐκ χώματος λάκκον· ἄφες νὰ σὲ καλύψῃ τὸ χῶμα, ὅπερ σὺ περιποιήθης· ἄφες νὰ θέσωσιν ἐπὶ σοῦ ἓνα στυρὸν ἐκ μελανοῦ ξύλου· ἄφες νὰ φυτρῶσιν ἐπὶ σοῦ ἡ χλόη καὶ ἓν ἄνθος, ἐν ταπεινὸν λευκάνθεμον, νὰ μαρτυρήσῃ τὸν ἀπλοῦν, τὸν εἰλικρινῆ, τὸν ρωμαλαῖον, τὸν εὐθυμον καὶ εὐτυχῆ γεωργόν.

Ταλαίπωρος ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ! προώρισται νὰ φέρῃς τὸ θάρος τῆς ἀδυναμίας σου καὶ μέχρι τοῦ τάφου, μὴ ἐγκαταλείπουσα αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν χειλέων του, ἀλλὰ συμπαρασύρουσα ὑπὸ τὴν πλάκα του, διὰ νὰ μὴν εἴπῃ τις :

« Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις κατενόησε τὸν ἄνθρωπον »

Ἠμέραν τινὰ ἀπῆντητα καθ' ὁδὸν πληθῆς λαοῦ συνοδεῦον γυναῖκα νεκράν καὶ εἰσέτι ὥραίαν· ἔφερον αὐτὴ τὰ γαμήλια στέφανα, τὴν νυμφικὴν ἐσθῆτα, τοῦ ἀρραβῶνος τὰ ὄωρα, τὰ πολυτελῆ κοσμήματα τοῦ χοροῦ, τοὺς ἀνθηροὺς στεφάνους τῆς ἀνοίξεως, τ' ἀνωφελῆ τῶν φίλων δάκρυα, τοὺς ὀδυρμούς τῶν συγγενῶν, ἔφερον... ἔφερον... πτωχὸν δέμας ! δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην κωμωδίαν τοῦ θανάτου. Εἰρωνεύοντο ἄρα γε εἰς τὴν καταστροφὴν ; ἐπαιζον εἰς τὴν συμφορὰν ; ὑπεκρίνοντο εἰς τὴν ματαιότητα ; ὄχι ! ὑπήκουον εἰς τὸν ἄνθρωπον !

Μετὰ ἓν ἔτος διαβάντων εἶδα μακρόθεν ὀλίγους τινάς, οἱ ὁποῖοι ἔζεγον ἐσχυμμένοι ἐπὶ ἐνὸς τῶν μεγαλοπρεπῶν μνημείων, ἅτινα ὡς

ἐπὶ τὸ πολὺ μολύνουσι τὴν ἱερότητα τῶν Κοιμητηρίων, ἐπὶ ἑνὸς τῶν πολυτελῶν ἐκείνων μσρμάρων, ἅτινα ἀνυφούνται ἀναιδῶς ὑπερένω καὶ τοῦ ἀσημοτέρου, τοῦ ἀδικωτέρου, τοῦ μηδαμινωτέρου πλουσίου.

Ἐπλησίασα ἐν περιρρεΐᾳ. Γέρων τις ἀπαθής, ὁ ἀγαθὸς νεκροθάπτης, ἤνοιγε τὸ μνήμα· παρατήρησα ἐντὸς αὐτοῦ ἀμαυρὰ ὄστᾱ καὶ σεσιπότα ράκη· οὐδὲ εἰς σκώληξ, οὐδὲ εἰς μῦς, οὐδὲ ἐν ἐντομον· παντελὴς ἐγκατάλειψις!

Ποῦ λοιπὸν ἡ πομπὴ καὶ τὰ κοσμήματα καὶ πᾶσα ἡ ἐπιτάφιος ἐκείνη πολυτέλεια; καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου δρομα, καὶ τοὶ χρυσεῖς γράμμασι γεγλυμμένον, ἡ ὑπ' οὐδενὸς προφέρεται ἢ προσφερόμενον διαμένει ἄσημον καὶ ἄγκωστον.

Αἱ μεγάλαι μόνον πράξεις διαχαράττουσι τὸ ὀνομάμας αἰώνιον καὶ ἐπὶ τῆς ἀπλουστερίας πλῆκος.

Ὑπαγε λοιπὸν, γεωργέ, τὸν δρόμον σου καὶ πῶποτε μὴ σὲ διαταράξῃ ὁ πικρὸς αὐτὸς διαλογισμὸς. Ναί, ὁ θάνατος ἐξισώνει τὴν ἀνθρωπότητα· ὑπὸ τοὺς τάφους ὑπάρχει τὸ ἀληθὲς αὐτῆς καὶ Θεῖον πολίτευμα. Ἐκεῖ τὸ μέγα μάθημα τὸ ἀτελεύτητον, τὸ θλιβερὸν τοῖς μεγάλους καὶ παρήγορον τοῖς ταπεινοῖς.

Ὅποτεν διέρχεσαι, ὦ γεωργέ, τὴν ὁδὸν τοῦ Νεκροταφείου, μὴ διακόπτης τὸ φεδρὸν ἄσμα σου, ἀλλὰ πρόσθες καὶ τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ ἰδικοῦ μου.

Γελᾷ σκληρὰ κ' ὁ Θίνκτος κ' ἐκεῖνος περιπλίζει
τὸ πλούσιο κ' ἀνωφέλευτο τοῦ τάφου μας τραπέζι.

Ἐπαρε τὸ δικέλλι μου ὁποῦ 'σκαφτα καὶ σκάψε
καὶ σ' ἓνα λάκκο δίπλα σου κ' ἐμένα τώρα θάψε·

Καὶ μὴν ἔχῃς παράπονον γὰρ τὰ φτωχά μου ρούχα,
αὐτὰ 'χα μόνον, Θάνατε, κ' ἤλθα μ' ἐκεῖνα ποῦ 'χα·

"Ο,τι κ' αὐ βάλω θὰ γινοῦν αὐτοῦ σιμά σου σκόνῃ·
λοιπὸν τί θέλω τὸ πλάτῃ τὸ κάτασπρο σεντόνι;

Γδυμὸν καὶ μνήμα καὶ κορμί, μόνον τὸ χῶμ' ἀνάρια,
νὰ ξεφυτρῶν ἢ ἀνοιξὶ μεθαύριο χορτάρῃα·

Σ' τὸ παγωμένο μάρμαρον ποτὲ δὲν ξεφυτρώνει
τοῦ Μάϊ' ὁ ἀγριόκρινος, τ' Ἀπρίλη τὸ μυρόνι.

Ἐφευρέσεις.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, εὐφυεῖς ὄντες καὶ ἀγχίνοις καὶ μεγάλοφρονες, εἶχον. ὡς πασίγνωστον, νοῦν πολὺ ἐφευρετικόν, ὅπερ ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς σωζομένης ἐργασίας αὐτῶν. Δύνανται καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, νοήμονες ὄντες καὶ φιλότιμοι, νὰ ἐπινοήσωσι, καὶ ἐφεύρωσι πολλὰ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι καὶ ταῖς τέχναις, ἀφοῦ κα-
νονίστωσι βέλτιον τὴν μάθησιν, τὴν διαγωγὴν καὶ τὴν κοινωνίαν αὐ-
τῶν, προκόποντες· ἐν παντί.

Καυχῶνται οἱ νεώτεροι Εὐρωπαῖοι διὰ τὴν ἀτμοπλοῖν καὶ τὰς ἀτμομηχανάς. Ἀλλὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐργασιῶν ἐνόησαν ἀρχῇθεν καὶ οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τοῦτο ἀληθεύει ἡ παλαιὰ παροιμία ἡ λέγουσα Οὐδὲν καὶ νὸν ὑπ' οὐρανὸν, ὅπερ παλαιὸς τις Βρεττανὸς ποιητῆς εἶπεν, οὐδὲν καὶ νὸν εἰ μὴ τὸ παλαιὸν.

Ἡρων, ὁ Ἀλεξανδρινὸς Μαθηματικὸς, ἐπενόησε τὴν χρῆσιν τοῦ ἀτμοῦ εἰς παλινὰ τινα καὶ Ἀνθέμιος ὁ Τραλλιανὸς ἀρχιτέκτων, ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ κτίσας τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἐπετήδευσε σείσμον ἐν τινὶ οἰκίᾳ διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Κύριος οἶδε πόσοι ἄλλοι Ἕλλη-
νες ἐγίνωσκον τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ, μὴ προχωρήσαντες ὁμῶς εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ναυτιλίας, ὅπερ ἴσως ἐγίνετο, ἐὰν οἱ βυρβυρικοὶ πόλεμοι ὁδὸν ἐπύρηνοντο σχεδὸν ἀδιακόπως, ἐμποδίζοντες καὶ σχεδὸν παύοντες πᾶσαν μάθησιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγίνωσκον καὶ τὰ μεταλλικὰ γράμματα καὶ τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ Προδότου καὶ ἄλλων παλαιῶν συγγραφέων, ἀλλὰ δὲν προεχώρησαν εἰς τὴν τυπογραφικὴν τέχνην, ὅπερ ἐγίνετο ἴσως διὰ χρόνου, ἐὰν τὸ ἑλλη-
νικὸν πνεῦμα ἔμενεν ἡσυχὸν ἀπὸ περισπασμῶν παντοίων, προσελθόντων ἐκ τῆς γεωγραφικῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ θέσεως ἐν μέσῳ τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Τύπους διαφόρους διὰ μετάλλων ἐποίουν πάντοτε.

Ἀρχύτας ὁ σοφὸς Ταραντῖνος, τοῦ Πυθαγόρου μαθητῆς, κατεσκεύασε περιστρεφόμενα, ὡς ἀναφέρουσιν οἱ Ρωμαῖοι συγγραφεῖς καὶ τοῦτο προδήλως ἔστι τὸ ἀρχαιότερον ἀερί-
στατον.

Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ.

Ἡ φωτογραφία ἐπενοήθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων, ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ Πανσελήνου, μεγάλου ζωγράφου, ἀσκήσαντος ἐν Ἀθῶνι, ὡς εἶπον τινές.

Οἱ μυθικοὶ χρόνοι τῶν Ἑλλήνων ἀναφέρουσι τὸν Σαλμονέα, τῆς Θεσσαλίας ἡγεμόνα, μιμούμενον τὰς θροντάς (διὰ πυροτεχνημάτων ἀναμφιδόλως) καὶ ἀμαξεύοντα ἐπὶ χαλκοδρόμου. Ἐντεῦθεν καὶ ἐξ ἄλλων ἀρχαίων παραδόσεων φαίνεται ὅτι καὶ κατασκευή τις πυρίτιδος ἦτο γνωστή, ὡς καὶ ἡ ἰδέα τῶν σιδηροδρόμων, μὴ συνεισισθέντων ὁμῶς.

Τὴν ἡλεκτρικὴν τοῦ ἡλίου δύναμιν, τὰ πάντα ζωογονοῦντος δι' ἑλκυσμοῦ τινός, ἐγίνωσκον οἱ σοφοὶ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων καὶ

Ρωμαίων καὶ δι' αὐτοῦ ἐξήγουν τὸν κεραυνόν, ἀλλὰ δὲν ἐφήρ-
μοσαν τὸν ἠλεκτρισμὸν ἐπὶ τῶν τηλεγράφων, ὡς νῦν, ὅπερ ὄντως
ἀξιόλογον καὶ θαυμάσιον ἐπινόημα τῶν Ἀμερικανῶν.

Οἱ παλαιοὶ τῶν μυστηρίων ἐργάται ἐγίνωσκον ἔτι νὰ προλαμ-
βάνωσι τοὺς κεραυνοὺς διὰ τινων μηχανημάτων ἀγνώστων ἡμῖν
σήμερον.

Κατὰ τὴν πέμπτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ὁ Ἀθηναῖος
Μέτων, Μαθηματικὸς καὶ Ἀστρονόμος, ἐπινόησε καὶ ἔθεσεν εἰς τὴν
ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν τὸ Ἡλίοτροπον, ὄργανον, δι' οὗ πα-
ρετηροῦντο αἱ τοῦ Ἡλίου τροπαί, ἀγνωστον παρὰ τοῖς νῦν Ἀστρο-
νόμοις.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐξέφρασαν τὸ σφαιρικὸν εἰς τὴν κυκλοφο-
ρίαν τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος,
καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς καυχῶνται σήμερον οἱ νεώτεροι.

Οἱ αὐτοὶ ἐγίνωσκον καὶ μετεχειρίζοντο μεθόδους μηχανικὰς πρὸς
κίνησιν μεγάλων βάρων, ἀγνώστους νῦν παρὰ τοῖς Μηχανικοῖς.

Ἄγνωστα καὶ τὸ ἐλληνικὸν πῦρ τῶν Βυζαντίων, καὶ ὁ ἀρχι-
μήδεις καθρέπτης καὶ τόσα ἄλλα τῶν παλαιῶν ἐφευρήματα....

I. Γ. Α.

Εὐγενὲς παιγνίδιον διὰ τοὺς φιλανθρωπίους.

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο παίζεται ἀπὸ τριακῶσια άτομα, ἕκαστος δὲ
τῶν συμπαικτόρων καταβάλλει ἡμίσειαν λίραν ὀθωμ. καὶ κερδαίνει,
ἐὰν κερδήσῃ, πεντήκοντα λίρας χρυσᾶς ὀθωμ.

—Πῶς παίζεται;

—Ἰδοὺ πῶς. Εἷς διορίζεται ταμίης καὶ συνάξει δι' ὑπαλλήλου
τοῦ τὰς καταβολὰς τῶν ἄλλων συμπαικτόρων, πρὸς τοὺς ὁποίους δι-
δονται ἀποδείξεις παραλαβῆς ἐπτραγ-σμένα. Ἀφοῦ εἰσπραχθῶσιν
αἱ ἑκατὸν πεντήκοντα λίραι, συνέρχονται τὴν τελευταίαν Κυρια-
κὴν τοῦ μηνὸς ὅλοι οἱ συμπαικτορες εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον, ὅπου ὁ
ταμίης θὰ ἔχῃ κάλπην (κιβώτιον) ἐμπεριέχουσαν τριακοσίους κλή-
ρους ἡριθμημένους ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 300, καὶ ἀφοῦ ἡ κάλπη
ἀντικατωθῇ καλῶς, ἐν ὄρφανόν οἰονδήποτε ἐξάγει ἓνα κλήρον, ὁ δὲ
κρατῶν τὸν ἀριθμὸν, τὸν ἐγγεγραμμένον ἐπὶ τούτου τοῦ κλήρου,

ἐκέρδησε τὰς πεντήκοντα λίρας. Ἀκοούθως ἐπαναλαμβάνονται τὰ αὐτὰ διὰ τὸν δεύτερον μῆνα καὶ οὕτω καθέξῃς.

— Ἄλλ' αἱ ἑκατὸν λίραι, αἱ ὁποῖαι θὰ μένωσι κάθε μῆνα τί θὰ γίνωνται ;

— Ἐδῶ ἔτα ἔττ συνίσταται ὅλη ἡ εὐγένεια τοῦ παιγνιδίου. Αἱ ἑκατὸν ἐκεῖναι λίραι θὰ καταθέτωνται εἰς μέρος ἀσφαλέστατον καὶ θὰ τοκίζωνται, ὅπως ἀπαρτίσωσι ποσόν τι πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ὀρφανοτροφείου.

— Ταῦτα ἔχουσι καλῶς· ἀλλὰ ἐντὸς τριακοσίων ἀριθμῶν ποῦ θὰ τύχη ἔτα ἔτα ὁ ἰδικός μου ; Νὰ ἐξοδεύω ἐγὼ κίθι μῆνα μιῇν λίραν καὶ νὰ κερδαίνουν ἄλλοι πεντηκοντάδας λιγῶν ; τοῦτο μόνον δὲν γίνεται.

— Γίνεται πολὺ καλὰ. Διότι πρῶτον ὁ εἰς αὐτὸς ἀριθμὸς πολὺ πιθανὸν νὰ ᾔηνε ὁ ἰδικός σας. Δεύτερον καὶ ἂν ποτὲ δὲν κερδήσητε, πάλιν δὲν χάνετε, φίλε, τὰ χροῦματά σας. Διότι μὲ τὴν νήμεισιν λίραν σας θὰ συντελέσητε ν' ἀνεγερθῇ ἐν τῇ πατρίδι ὑμῶν τὸ ἀναγκαϊότερον φιλανθρωπικὸν καθίδρυμα, ἥτοι τὸ ἀσυλον κατὰ τοῦ βορρῶρου τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀναπορεύτου ἀπωλείας πολλῶν συμπολιτῶν, τοὺς ὁποίους θὰ ἀποδώσῃτε εἰς τὴν πατρίδα ἀνθρώπους χρυσοῦς· ἄλλως τε θρησκεία καὶ θὰ ῥά ἐστιν ἡ νατρέφειν τὰ ὀρφανὰ κατὰ τὸν Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. — Ὡστε καὶ ἐν πέριπτώσει, καθ' ἣν οὔτε μίαν φράν (ὃ μὴ γένοιτο) δὲν ἤβητε κερδήσει, θὰ δύνασθε μετ' ἄκρας ἀγαλλιέσεως θεωροῦντες τοὺς τοσοῦτους εὐγνώμονας υἱούς σας, νὰ εἴπητε αἰμα τῶν τοσοῦτων ἐξόδων μου ἐξώδευα ἀκόμη 76 παράδες καθ' ἐκάστην διὰ τὴν ἀνέγερσιν ὀρφανοτροφείου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνατρέφονται καὶ ἐκπαιδεύονται. τοσαῦτα ὀφανά ! »

— Καὶ θ' ἀπαρτίσθῃ διὰ τοῦ παιγνιδίου τούτου τοσοῦτον ποσόν, ὅσον χρειάζεται πρὸς ἀνέγερσιν ὀρφανοτροφείου ;

— Ναι, διότι τὸ « ἀρχὴ ἤμισυ τοῦ πικνός » ἀνεδείχθη πάντοτε ἀλήθεια ἀλάνθαστος. «Ὅταν ἅπαξ γίνῃ μία καλὴ ἀρχὴ νὰ καταθέτωνται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χρήματα, μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο μῆνα μὲ τὸν μῆνα θὰ αὐξάνῃ· ἄλλως τε πόσοι ἄλλοι εὐγενεῖς καὶ φιλόανθρωποι δὲν θὰ σπεύδωσιν εἰς τὸ νὰ συμπράττωσι διὰ δικόρων ἄλλων μέσων πρὸς τοῦτο !

— Ἀλλὰ τίς θά ᾔην ὁ ταμίης τοῦ παιγνιδίου ;

— Ὁ ταμίης τῆς Ἐφορίας τοῦ ὀρφανοτροφείου.

— Καί πιστεύετε νὰ εὐρεθῶσιν ἐνταῦθα 300 ἄτομα, τὰ ὅποια νὰ θελήσωσι νὰ συμμεθεῶσιν εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦ το ;

— Πιστεύομεν καὶ τὸ θεωροῦμεν ὡς βεβαίωτατον, διότι ἐνταῦθα καὶ εὐγένεια ὑπάρχει καὶ πλοῦτος καὶ πρὸς τὴν πρόθεσιν τάσις. Ἀλλ' ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, τὸ ὅποιον δυσκολευόμεθα πολὺ νὰ παραδεχθῶμεν, τότε δύνανται ν' ἀναπληρωθῶσι τὰ ἐλλείποντα ἔξωθεν. Ἐν τούτοις τὸ καλλίτερον θὰ ᾔητο, ἂν εὕρισκοντο ἐνταῦθα καὶ 300 τὰ ἄτομα.

Συμφέρει νὰ μὴ λησμονῇ τις τὸ τοῦ Διογένης « Τί, ὦ πλούσιοι τὸν χρυσὸν φυλάττετε : τί δὲ τιμωρεῖσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους καὶ τάλαντα ἐπὶ ταλάντοις συντιθέντες, οὐς χρὴ ἓνα ὄβολον ἔχοντας ἦκειν μετ' ὀλίγον ; » — Νομίζομεν ὅτι δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ Λουκιανὸς τοιαῦτα διδάσκων. Ἀλλὰ πῶς ἄλλως δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ τὸν πλοῦτον καλλίτερον, εἰμὴ καταναλίσκων αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ πλησίον ; Τίς δ' ἄλλος ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἔχει μεγαλειτέραν ἀνάγκην, εἰμὴ τὰ ὀρφανά ;

Ἔχει καλῶς· ἀλλ' ἡμεῖς ἤδη εἴμεθα συνδρομηταὶ τοῦ ὀρφανοτροφείου καὶ δίδομεν ἄλλος ὀλίγα ἄλλος πολλά. Αὕτη πάλιν ἡ φορολογία τί θὰ ᾔη ;

— Αὐτὸ δὲν εἶνε φορολογία, ἀλλ' εἶνε παιγνίδιον, εἰς τὸ ὅποιον θὰ λάβωσι μέρος ὅσοι ἔχουν τὴν διάθεσιν νὰ παίζωσι παιγνίδιον εὐγενῆ· ἐννοεῖται δὲ ὅτι οὐδεὶς τῶν κυρίων τούτων θὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ λέγῃ ὅτι ἐπειδὴ εἶμαι συμπαίκτης τοῦ δεινὸς παιγνιδίου, δὲν θέλω πλεον νὰ ἤμικι συνδρομητὴς τοῦ ὀρφανοτροφείου. — Ὁ λέγων τοιαῦτα δὲν θὰ ᾔην δεκτὸς εἰς τὸ παιγνίδιον.

— Σὰς βεβαιῶ ὅτι τοῦτο εἶνε καλὴ δουλειά. Εἰς ὀκτὼ ἔτη καὶ τέσσαρς μῆνας ἢ εἰς 100 μῆνας, ἐὰν θελήσω νὰ μὴ λείψω καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ παιγνιδίου, θὰ δώσω ἐκ διαλεμμάτων λίρας πενήκοντα· ἀλλ' ἐὰν ἔχω τὴν εὐτυχίαν πέντε φορὰς μόνον νὰ κερδήσω, θὰ κερδήσω λίρας διακοσίας, καὶ γνωρίζετε πόσον γλυκὺ εἶνε τὸ τοιοῦτον κέρδος. Ἀλλὰ μ' ὅλην τὴν ὑπόληψιν τὴν ὅποιαν θὰ ἔχωμεν εἰς τοὺς ὅσους θὰ ἐνεργῶσι τὰ τοῦ παιγνιδίου τούτου, ἄρά γε δὲν θὰ εὐρεθῇ ποτὲ τις τῶν συμ-

παικτόρων, ὅστις νὰ παρπονθῇ ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν γίνεται με' ὅλην τὴν ἀπαιτούμενην εὐθύτητα ;

— Διὰ τὴν λαβὴν πᾶν τοιοῦτον παράπονον, εἶνε καλὸν νὰ ἐγχειρίζωνται οἱ τριακόσιοι κληροὶ εἰς ἐπιτροπὴν δωδεκαμελῆ, διὰ κληρώσεως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκκυβέσεως μεταξὺ τῶν 300 συμπαικτόρων ἐκλεγομένην.

Ἀφοῦ δὲ ἀναγνωσθῶσιν οἱ ἐγγεγραμμένοι ἀριθμοὶ εἰς ἐπὶ κοινὸν ὅλων, τότε νὰ διπλῶννται καὶ νὰ ρίπτωνται εἰς τὴν κάλπην. Ἀκολουθῶς νὰ ἀνακατόνωνται καὶ νὰ προσκαλῆται ὁ παῖς, ὁ ὁποῖος θὰ ἐξάγῃ ἓνα τῶν τριακοσίων κληρῶν.

— Ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ λαβῶ μέρος εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦτο, διότι καὶ χρήματα ἐὰν δὲν κερδήσω, θὰ κερδήσω ὁμοῦς τὴν ἡθικὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ὅτι θὰ συντελέσω εἰς τὸ ν' ἀνεγερθῇ οἶκος διὰ τὰ ἄστεγα ὀρφανὰ. Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, ἂν καὶ δὲν ἦσαν χριστιανοί, ἐντούτοις ἔλεγον « Ἄστεγον εἰς οἶκον δέξαι. » Ἀλλὰ τί ὀφείλω νὰ κάμω, ἵνα συγκαταλεχθῶ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν εὐγενῶν τούτων συμπαικτόρων ;

— Ἡ Ἐφορία τοῦ ὀρφανοτροφείου θὰ θελήσῃ, πιστεύομεν, ὥστε δι' ἐνὸς τῶν εἰσπρακτόρων αὐτοῦ νὰ περιέλθῃ κατὰλόγος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ νὰ σημειωθῶσιν ὅλοι ὅσοι εὐχαριστοῦνται νὰ συμπαίξωσι τὸ παιγνίδιον. Δαιπὸν δὲν ἔχετε εἰμὴ νὰ ἐγγραφῆτε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τούτου τοῦ καταλόγου, ὅστις θὰ ᾔνε τοιοῦτος :

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν 300 συμπαικτόρων τοῦ διὰ τοὺς φιланθρώπους
Εὐγενοῦς παιγνιδίου.

Ἀξίων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον.	Συνοικία	Ἀριθμὸς οἰκίας.
1			
2			
3			
300			

Ἄφου συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμός, τότε ὁ αὐτὸς εἰσπράκτωρ θὰ παρουσιάξῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀπαιτουμένην ἀπόδειξιν παραλαβῆς, τὴν ὁποίαν λαμβάνοντες θὰ δίδετε τὴν ἡμίσειαν λίραν σας· τὴν δὲ τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ μηνός, καθ' ὃν ἐπληρώσατε, ὥραν 11 π.μ. μεταδότε εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον ἵνα παρευρεθῆτε εἰς τὴν ἐκκύβευτιν.

— Ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν θὰ λαμβάνω, ὁποία τις ἄρα γε θὰ ᾔνει ;

— Ὁ εἰσπράκτωρ θὰ παρουσιάξῃ εἰς ὑμᾶς τριακόσια χαρτιά— ἂν θὰ ᾔσθε ὁ πρῶτος πρὸς ὃν θὰ παρουσιασθῇ— ἡ διακόσια ἐννεήκοντα ἐννέα, ἂν θὰ ᾔσθε ὁ δεύτερος. καὶ οὕτω καθέξῃς. Ἐπὶ τῶν χαρτίων τούτων θ' ἀναγινώσκωνται αἱ λέξεις : εὐ γ εν ἐς πα ι γ ν ἰ δ ι ο ν ὑ π ἐ ρ ἀ ν ε γ έ ρ σ ε ω ς ὀ ρ φ α ν ο τ ρ ο φ ε ῖ ο υ ἐ ν Σ μ Ὑ ρ ν η, ἁ ξ ἱ α ἡ μ ἱ σ ε ι α λ ἱ ρ α ὀ θ ω μ α ν ἱ κ ῆ, ἀ ρ ῆ 1 ἡ 2 ἡ . . . . 300· θὰ φέρωσι δὲ ἕκαστον τὴν σφραγιδα τοῦ ὀρφανοτροφείου. Ὡστε σεῖς θὰ ἐκλέγετε ἕνα ἀριθμόν, οἷονδῆποτε θέλετε, κρατεῖτε τὸ χαρτίον τὸ φέρον τὸν ἀριθμόν αὐτὸν καὶ δίδετε τὴν ἡμίσειαν λίραν σας.

— Τὸ κατ' ἐμὲ ἀνυπομόνως ἀνυμένω πότε θὰ μοὶ παρουσιασθῇ ὁ κατάλογος.

— Δὲν μένει εἰμὴ ἡ καθ' ὅλα δραστηρία καὶ τῇ ἀληθείᾳ φιλόρφανος τοῦ ὀρφανοτροφείου Ἐφφρία νὰ ἐγκρίνῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐνεργήσῃ τὰ περαιτέρω, διότι εἰς μόνην αὐτὴν ἐναπόκειται ταῦτα.

Οἱ μετὰ τὸν θάνατον φίλοι.

Πατὴρ τις ἐδιηγέθη ἡμέραν τινὰ εἰς τὰ τέκνα του τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν.

α' Ὁ δικηγόρος νήτου τινός προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὅπως δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεώς του. Οἱ στενότεροι φίλοι του, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀναθέσει ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην του, ἀφῆκον αὐτὸν ν' ἀνχωρήσῃ χωρὶς νὰ δεῖξουν τὴν παρτιμιχρὰν ἐναντιότητά οὔτε τὴν ἐλαχίστην δυσἀρέσκειαν. Ἄλλοι, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχεν ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας, τὸν ἠκολούθησαν μόνον μέχρι τοῦ πλοίου. Μερικοὶ, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων ὅν ἠλπιζε τὸσσην ἀφοσίωσιν, τὸν ἠκολούθησαν καθ' ὅλων τὸ ταξιδεῖόν του μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ θρό-

νου τοῦ βασιλέως καὶ μεσιτεῦσαντες ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπέσυρον τὴν εὐνοίαν τοῦ ἡγεμόνος.

Ὁ ἄνθρωπος, ἐξηκολούθησεν ὁ πατήρ, κατέχει ἐπίσης εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τριῶν εἰδῶν φίλους.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μανθάνει νὰ γνωρίζῃ αὐτοὺς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν μέλλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον τοῦτον, ἵνα παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών του.

Οἱ πρῶτοι τῶν φίλων του, δηλαδὴ τὰ χρήματα καὶ τὰ ἐπίγεια καλὰ, τὸν ἐγκαταλείπουν παντελῶς τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου. Οἱ δεῦτεροι, δηλαδὴ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνώριμοι, τὸν συνοδεύουν μόνον μέχρι τοῦ τάφου. Οἱ τρίτοι, δηλαδὴ τὰ καλὰ ἔργα, τὸν ἀκολουθοῦν εἰς τὰ ταξείδια τῆς αἰωνιότητος καὶ συνηγοροῦντες ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ Ὑψίστου ἀπολαμβάνουν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐσπλαγχίαν.

Ὡ ! πόσον μαρὸς εἶνε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ὅστις ἀμελεῖ τοκοῦτους καλοὺς καὶ πιστοὺς φίλους ! »

Ἡ ἐλεημοσύνη

Εἶχε βρέξει ὅλην τὴν ἡμέραν, ἦτο θέρος, ἦτο Κυριακή. Ὁ ἐξώστης ἦτο καταβρεγμένος, ἡ ὁδὸς ὑγρὰ καὶ ὁ περίπατος ἀπηγορευμένος διὰ τοὺς παῖδας.

Αἴφνης Ἀρτεμῖς, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κωνσταντίνου, ἡ ὁποία ἔδλεπεν ἔξω διὰ τῶν ὑέλων μεγάλου παραθύρου, διεῖδεν ἐν τῷ βάθει λευκοῦ νέφους τὴν χρυστὴν στεφάνην νέας σελήνης, καὶ

— « Ὡ ! ἰδὲ, μαμμά, τὴν σελήνην πόσον λαμπρὰ εἶνε ! » εἶπε.
« Θὰ ἔλεγε τις ὅτι εἶνε ἀστραπή, ἡ ὁποία στέκει ! »

— « Θὰ ἠδύνάτο τις νὰ ἐξέλθῃ τώρα » ἀπεκρίθη μετὰ ζωνρότητος καὶ ταχύτητος ὁ ἀδελφός της, « διότι ὁ δρόμος εἶνε καθαρὸς, καθαρώτατος. »

— « Εἶνε πολὺ ἀργά, » εἶπεν ἡ μήτηρ των.

— « Πῶς ! μαμμά, οὔτε ἕως τοῦ ζαχροπλάστου. »

— « Τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ἐκείνη μειδιῶσα, « εἶνε ἐδῶ ἀντικρὺ μας.

Λάβε, Κωνσταντίνε, αὐτὸ τὸ ὠραῖον πενταράκι καὶ ὑπάγε νὰ ἰδῶμεν τί ὠραῖον πρᾶγμα εἰμπορεῖ νὰ σοὶ δώσῃ.

— « Ένα πλακούντα τόσον ! μαμμά, » εἶπε καὶ ἐσχημάτισε κύκλον μὲ τὰς δύο του χεῖρας.

Ἔτρεξε, καταβαίνων ἀνὰ τρεῖς τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος, ἡ δὲ ἀδελφὴ του τὸν παρηκολούθησε μὲ χαρὰν καὶ μὲ τρόμον μέχρι τῆς θύρας, ἐνθα ἐπερήμεινεν, ὅπως τις περιμένει τὸν ἀδελφόν του . . . . καὶ ἓνα πλακούντα.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ μὲ χεῖρας κενάς· ἐνῷ δ' ἡ Ἄρτεμις καὶ αὐτὸς ἐκυφομύλου, ἰστάμενοι κάτω πλησίον τῆς κλίμακος καὶ μὴ τολμῶντες ν' ἀνέλθωσι χωρὶς νὰ κρατῶσι τὸν νόστιμον δεῖπνον των, ἡ μήτηρ ἔκυψεν ἄνωθεν τῆς καγκλίδος, δι' ἧς ἦτο κακλεισμένη ἡ κλίμαξ, ἐτοίμη νὰ σφίγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸν υἱόν της, διότι ἰδοὺ τί εἶχεν ἰδεῖ ἐκ τοῦ μεγάλου παραθύρου τοῦ ἐξώστου.

Πτωχός τις ἔστεικεν ἐνώπιον τῆς θύρας τοῦ ζαχαροπλαστείου. Ἦτο γέρων, καὶ τυφλός . . . . Κρίμα ! ὅλοι οἱ πλακοῦντες ἐχάθησαν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ φιλελεήμονος παιδός, ἐστάθη ἔμπρός του, στρέψας τὴν ράχιν πρὸς τὸν μειδιῶντα ζαχαροπλάστην, καὶ βλέπων ὅτι ὁ πτωχός δὲν εἶχεν ὀφθαλμούς ἵνα ἐννοήσῃ τοὺς ἰδικούς του, τῷ ἔχωσεν ἐλαφρῶς εἰς τὴν χεῖρα τὸ νόμισμά του καὶ εἶπε·

— « Πρόσεξε, κύριε πτωχέ ! τὸ νόμισμα τοῦτο ἀξίζει ἓνα πλακούντα πέντε γροσίων ! »

Ὁ πτωχός τυφλός ἐσκόρτησεν ὑπὸ χαρᾶς.

Ἡ μήτηρ τοῦ Κωνσταντίνου ἠτθάνθη βεβρεγμένους τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶχεν ἐννοήσῃ τὴν ἀμηχανίαν, εἰς ἣν εὐρίσκοντο οἱ παῖδες, ἐπιστρέψαντες ἄνευ πλακοῦντος, ἐτιώπησε παντελῶς. Ἐδείπνησαν ἄνευ γλυκίσματος καὶ κατεκλίνθησαν πολὺ περυσσότερον εὐχαριστημένοι παρ' ἄλλοτε, διότι ὁ δεῖπνος των εἶχε καρυκευθῇ ὑπὸ μιᾶς καλῆς πράξεως.

Τῇ ἐπαύριον ὥραϊος ἥλιος ἐφώτιζε τὸν ἐξώστην. Τὸ πρόγευμα ἡτοιμάσθη· περικυκλοῦσι τὴν τράπεζαν· τὰ παρατεθέντα ὅλα ἦσαν νόστιμα, διότι ἐπεινων. Ἀλλὰ πόσον ὑπερηύζησε καὶ ἡ ἔκπληξις καὶ ἡ ὀρεξὶς των ! δύο ὑπερμεγέθεις πλακοῦντες σῖφνης παρουσιάζονται, ὥς νὰ ἐπесαν ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ζεστοί, εὐοσμοὶ καὶ πολὺ ὥραϊοι.

«Ὀ! ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποῦ ἦλθαν μαμαμά;»

«Ὁ καλὸς πτωχὸς σοι τοὺς στέλλει, υἱέ μου» εἶπεν ἡ μήτηρ μαιδιῶσα· «δὲν ἤξεύρεις πόσον ὁ πτωχὸς εἶνε πλούσιος εἰς τὰς προσευχάς του! διότι ὁ Θεὸς ἀναδέχεται νὰ πληρώσῃ ἀντὶ ἐκείνου.
(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

‘Ο προσβληθεὶς Δερβίσης.

‘Ο εὐνοοῦμενος σουλτάνου τινὸς ἔρριψε μίαν πέτραν εἰς πτωχὸν δερβίσην, ὅστις τῷ ἐζήτει ἐλεημοσύνην. ‘Ο προσβληθεὶς δερβίσης δὲν ἐτόλμησε νὰ παραπονεθῇ, πλὴν λαβὼν τὴν πέτραν ἰδιετήρησεν αὐτήν. Τάχιον ἢ βράδιον, ἔλεγε καθ’ ἑαυτόν, θὰ εὐρῶ τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐκδικηθῶ κατὰ τοῦ ὑπερηφάνου καὶ σκληροῦ τούτου ἀνθρώπου. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ἤκουσεν ἡμέραν τινὰ κραυγὰς καὶ καγχασμοὺς εἰς τοὺς δρόμους, καὶ ἐρωτήσας ἔμαθεν ὅτι ὁ ἴδιος εὐνοοῦμενος εἶχε δυστυχῆσει, καὶ ὅτι ὁ σουλτάνος διέταξε νὰ τὸν ἀναβάσῃ εἰς κάμηλον, ἐκθέτοντες αὐτὸν εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ λαοῦ. ‘Ο δερβίσης τρέχει ἐν τῷ ἄμα διὰ νὰ ρίψῃ καὶ αὐτὸς τὴν πέτραν, ἣν εἶχε διατηρήσει, ἀλλὰ μετameληθεὶς καθ’ ὁδὸν ἔρριψεν αὐτήν εἰς πηγὰδιον καὶ εἶπε αὐτῶρα ἐννοῶ ὅτι ἡ ἐκδίκησις εἶνε ἴδιον ποταποῦ ἀνδρός καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξασκῶμεν αὐτὴν ἐναντίον οὐδενός· καθότι, ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν ᾔνε ἰσχυρός, θὰ ᾔτο ἀφροσύνη καὶ μωρία· ἐὰν δὲ ᾔνε δυστυχὴς, θὰ ᾔτο χαμέρπεια καὶ σκληρότης.»

‘Ο καλὸς δερβίσης εἶχε δίκαιον νὰ πράττῃ οὕτω· ἀλλ’ ὁπόταν ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν δὲν ᾔνε οὔτε ἰσχυρὸς οὔτε δυστυχὴς, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχῃ οὔτε μωρία οὔτε χαμέρπεια νὰ ἐκδικηθῶμεν, δυνάμεθα τότε ν’ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν κακὸν ἀντὶ κακοῦ; οὐχὶ βεβαίως· ἡ ἐκδίκησις οὐδέποτε ἐπιτρέπεται καὶ εἶνε πάντοτε ἄδικος καὶ ἀγενής.

‘Ο ἀποχωρισμὸς

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Εἰς τὴν ζωὴν ταύτην βεβαίως ὑπάρχουσι πολλοὶ πόνοι καὶ πολλὰ θλίψεις, ἀλλὰ πικρότερος καὶ σκληρότερος ὢλων εἶνε ὁ χωρισμὸς

προσώπων, τὰ ὅποια ἀγαπῶμεν καὶ τὰ ὅποια μᾶς ἀγαπῶσι. Πόσον εὐτυχεῖς εἰσιν ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους χύνονται δάκρυα ζωηρᾶς λύπης, ὅταν ἀναχωρῶσι! Τὰ δάκρυα ταῦτα εἰσι δι' αὐτοὺς ἔνδειξις ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης καὶ δεικνύουσιν αὐτοῖς ὅτι εἰσιν ἄξιοι ν' ἀγσπῶνται.

Νέοι ἀναγνώσται, προσπαθήσατε διὰ τοῦ χαρακτηῖρος καὶ τῶν ἀρετῶν σας νὰ κερδήσητε τὴν ἀγάπην ἐκείνων, οἵτινες σᾶς γνωρίζουν, ὥστε ἐν μίαν ἡμέραν ἢ εἰμαρμένη σᾶς χωρίσῃ αὐτῶν, τὰ δάκρυα καὶ ἡ λύπη των νὰ σᾶς δειξωσιν ὅτι εἰσθε ἄξιοι τῆς ἀγάπης τῶν ὁμοίων σας.

Ὅλα τὰ θλιβερὰ συμβεβηκότα, τὰ ὅποια τινὲς ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἀνύπαρκτον τύχην, εἰσὶν ἀπόρροια τῶν μυστικῶν καὶ ἀνεξερεύνητων τῆς Θείας Προνοίας σκοπῶν, ὅτις δι' αὐτῶν ἐξαγνίζει τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς.

Τὸ ἐκ τῆς ἀκάνθης ρόδον

(ἐκ τοῦ Γαλλ. κοῦ).

Ὡ σεῖς, οἵτινες εὐχεσθε νὰ ἐξορισθῶσιν ἀπὸ τὴν γῆν ὅλοι οἱ πόνοι καὶ αἱ θλίψεις, πόσον ἥλιγον γνωρίζετε τὴν ἀνθρώπινον καρδίαν; Τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς αἰσθητάτα γεννῶνται πολλάκις ἐξ αὐτῶν τῶν δυστυχιῶν.

Αἱ πολυτιμότεραι ἡμέραι πρὸς τελειοποίησιν ἡμῶν εἶνε αἱ ἡμέραι τῆς δυστυχίας καὶ τῶν μεγάλων θλίψεων. Ἄς δεχώμεθα λοιπὸν τοὺς πόνους ὡς ῥῶρον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἃς ὑψώνωμεν τὰ ὅμιματα τῆς ὑπομονῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Κύριον, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπερτάτη σοφία ἀρέσκεται νὰ μᾶς καλῇ πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις δι' ἀκανθώδους ὁδοῦ.

Πότα εὐτεβεῖ αἰσθητάτα δὲν θ' ἀνεπτύσσοντο ποτὲ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἂν ἦτο πάντοτε εὐτυχὴς καὶ ἡτυχος! Αἱ δυστυχίαι μορφώνουσι τὴν ψυχὴν καὶ προσεγγίζουν αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια.

Ἡ ἀπροσδόκητος σωτηρία

Ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς Ἀμερικῆς ὁ ταμίᾱς μεγάλου τινὸς ἐμπορικοῦ καταστήματος ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ εἰσπράξῃ ἐκ τῆς ἐκεῖ τραπέζης 50,000 ταλήρων· ἐπανερχόμενος ὁμῶς εἰς τὸ γραφεῖον παρατηρεῖ ὅτι τὰ χρήματα δὲν ὑπῆρχον πλέον ἐν τῷ θύλακί του. — Οἱ προϊστάμενοι συνέλαβον κατὰ τῆς τιμιότητος αὐτοῦ εὐλόγους ὑποψίας, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ πιστεῦσιν οὔτε ὅτι ἐξέπεσε τῶν χειρῶν του ἡ ὀγκώδης δέσμη, οὔτε ὅτι τὸν ἀφῆρέθη αὐτῇ κρύφα καθ' ὁδόν. Ὁ ταμίᾱς, συνειδὼς τὴν ἀθώότητά του, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν ἀποδείξῃ, βουλευέται νὰ γέλῃ αὐτόχειρ. Πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν φοβερὰν πρᾶξιν, ποιεῖται καὶ τὴν τελευταίαν ἀπόπειραν καταχωρίζων εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας τὴν ἐξῆς δῆλωσιν «Ἐγὼ ὁ ταμίᾱς τοῦ... καταστήματος ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς τραπέζης εἰς τὸ γραφεῖόν μου ἀπώλεσα καθ' ὁδόν 50,000 τάλ. εἰς τραπεζ. γραμμάτια. Ἐὰν μὴ τὰ εὔρω, βουλεύομαι νὰ θέσω τέρας εἰς τὴν ζωὴν μου μὴ ἀνερχόμενος τὴν ιδέαν ὅτι διὰ παντὸς θά ᾔμαι ὑποπτος ἐπὶ κλοπῇ. Μετὰ πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς σήμερον, περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐὰν μὴ ἀποδοθῇ μοι τὸ ὑπεξαίρεθὲν ποσόν, θά θανατωθῶ διὰ πιστολίου. Χίλια τάληρα, ἰσόδιον φιλίαν καὶ ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην ὑπισχνούμαι εἰς τὸν τίμιον ἄνδρα, ὅστις κομίσῃ μοι τὸ ἀντήκον εἰς τὸν προϊστάμενόν μου ἀργύριον». Τὴν δῆλωσιν ταύτην ἐπανελάμβανε καθ' ἑκάστην ἄλλ' ἐπὶ ματαίῳ· μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ἐδημοσίευσεν τὰδε «αὔριον κατὰ τὴν δωδεκάτην ὥραν δὲν θά συγκαταλέγωμαι εἰς τοὺς ζῶντας». Ἐκαστὸς δυνατὸς νὰ φητασθῇ ὅποιον φοβερὰν νύκτα διῆλθεν ὁ δυστυχής. Ἐφθασε τέλος ἡ Κυριακὴ καὶ ἐσήμερον ἡ ἐνδεκάτη ὥρα. Ξένος τις κρούει τὴν θύραν τοῦ ταμίου, ὃς τις ἀνοίγει αὐτήν· ὁ ἄγνωστος βλέπει ἐπὶ τῆς τραπέζης μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ταμίου καὶ ἐν ρεθόλιδι. «Ἐρχεται ἴσως ἵνα μου σώσῃς τὴν ζωὴν ; » — «Ναί· δὲν εὔρον τὸ χαρτοφυλάκιόν σου· ἔδωκα ὁμῶς τοῖς προϊσταμένοις σου ἐγγύησιν περὶ τῶν 50,000 ταλήρων ὑποσχόμενος ὅτι θά τοῖς τελῶ τακτικὸν τόκον 5 τοῖς 100 κατ' ἔτος ἕως οὗ ἐπέλθῃ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν θά δυνηθῇς σὺ νὰ ἀποτίσῃς τὸ χρεὸς σου. Ταῦτα ὁμῶς πράττω, ἐὰν καὶ

σὺ μοι δώσης μίαν βεβαίαν ὑπόσχεσιν». «Περὶ τίνος;» «Ἐγὼ ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας σου ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἔτη· σοὶ προσφέρω μισθὸν ἄδρόν, οἶκημα, τροφήν καὶ εἴ τι ἄλλο ἐπιθυμεῖς». — «Τὸ δέχομαι». Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ὁ ἄγνωστος ἀπῆλθε μετὰ τοῦ γραμματέως του εἰς Καλιφορνίαν ἔνθα ἤνοιξε κατάστημα, ἐξ οὗ ἐπορίσθη κέρδη πάμπολλα διὰ τῆς πιστότητος καὶ φιλοπονίας τοῦ γραμματέως. Ὁ Κύριος τοῦ καταστήματος τούτου ἐτελεύτησε πέρυσι κατὰ κλινὴν τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας του εἰς τὸν πιστὸν συνεργάτην του πρὸς δὲ καὶ 50,000 ταλήρων ἀποζημίωσιν. Οὗτος εἶχεν εὖρειπραγμικῶς τὰ ἀπολεσθέντα χρήματα.

Ἡ μάμμη τῶν βασιλισσῶν Μαρίας καὶ Ἀννης.

Κατὰ τὰς ταραχάς, αἵτινες συνέβαινον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ Καρόλου Α΄, ἡ θυγάτηρ ἀγρότου τινός, ἀπολέσαντος ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ ζῶν καὶ περιουσίαν, κατέβη εἰς Λονδίνον ἵνα πορισθῇ τὰ πρὸς τὸν βίον ὡς ὑπηρετίς· μόλις ἦγε τὸ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος καὶ εἶχεν ἕξοχον καλλονήν· ἦτο ὅμως πάντῃ ἀπειρος καὶ ἀνίκανος μηδὲν ἄλλο ἐπισταμένη ἢ τὸ ξυλοτομεῖν καὶ καλλιεργεῖν τοὺς ἀγρούς. Χήρα πτωχὴ καὶ φιλεύσπλαγχνος, οἰκτεράσα τὴν ὀρφανήν, ἐχορήγησεν αὐτῇ κατάλυμα καὶ θερμῶς τὴν συνέστησε γείτονι ζυθοποιῷ, ὃς τις κατ' ἀρχὰς δις τῆς ἡμέρας ἔστελλε δι' αὐτῆς τὸν ζῆθον εἰς τοὺς ἐν τῇ γειτονείᾳ ἐντολεῖς του· ἀκολουθῶς τὴν παρέλαβε τακτικὴν ὑπηρετίδα ἐν τῷ ζυθοποιεῖοι του. Ἡ ὀρφανὴ νέα, ἅμα ἀποβαλοῦσα τὰ πρῶτα ράκη, ἐφάνη ἀσυγκρίτως ὠραιότερα ἢ πρότερον καὶ ἐφείλκυσε τῶν ξένων τὴν προσοχὴν· πολλῶν δὲ μᾶλλον ἐθαύμασε τὴν καλλονὴν καὶ τὴν τιμιότητά της· αὐτὸς ὁ ζυθοποιός, ὃς τις, ἀπόχηρος ὢν καὶ ἄπαις, ἐβουλεύθη ἐπὶ τέλους νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἡ νέα σύζυγός του ἐδείχθη ἀξία τῆς ἐκλογῆς του. Τρία ἔτη ὕστερον ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ κατὰ κλινὴν εἰς ἄτεκνον καὶ τρυφερὰν συμβίαν τὴν πελώριον περιουσίαν του. Μετὰ πολλῆς δραστηριότητος ἐξηκολούθησεν αὐτὴ τὸ ἔργον τοῦ ἀνδρός της· ἐπειδὴ ὅμως πολλαὶ ἀντιστάσεις ἐγένοντο αὐτῇ ἐν τῷ ζητήματι τῆς κληρονομίας, ἐδήτησε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐπισήμου νομομαθοῦς Ὑδε, ὃς τις εἶχεν ἄλλοτε συντάξει καὶ τὴν διαθήκην τοῦ μακαρίου. Ὁ Κ. Ὑδε θελχθεὶς ὑπὸ τῶν ὀρε-

τῶν καὶ τῶν χαρίτων τῆς νέας χήρας, ποθήσας δὲ καὶ τὸν πολὺν πλοῦτόν της, τὴν ἐνυμφεύθη. Προβιδοασθεῖς βαθμηδὸν ἀπὸ τῶν κατωτάτων εἰς τὰ ἀνώτατα πολιτικὰ ἀξιώματα ἐτελεύτησεν ὡς λόρδος Κλάρενδων, καταλιπὼν θυγάτριον ὅπερ ὕπερον ἡγάπησε καὶ ἐνυμφεύθη ὁ τῆς Ἀγγλίας Βασιλεὺς Ἰάκωβος ὁ Α΄. Τοιοῦτῃ τρόπῳ ἡ πρώην ἐπαῖτις ἀπεδείχθη μήτηρ ἀνάσσης καὶ μάμμη τῶν δύο βασιλισσῶν, Μαρίας καὶ Ἀννης.

Κεϊμήλια

Κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ἐφημερίδα « Κόσμον τῶν Θαυμάτων » διάφορα λείψανα μεγάλων ἀνδρῶν ἐπωλήθησαν ἀντὶ ἀδροτάτης τιμῆς. Τῷ 1816 βιβύπλουτος λόρδος προσενεγκὼν 730 λίρας στερλίνας ἡγόρασεν ἓνα ὀδόντα τοῦ Νεύτωνος, καὶ τὸν ἔθηκεν ἀντὶ ἀδάμαντος ἐν τῷ δακτυλίῳ του. Ἄλλος ἡγόρασε τῷ 1725 τὸ προσευχητάριον τοῦ δυστυχοῦς βασιλέως Καρόλου Α΄. ἀντὶ 100 γυνεῶν. Τῷ 1835 ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις ἀντὶ 1920 φράγκων ὁ πῖλος ὃν ἐφόρει ὁ Ναπολέων κατὰ τὴν ἐν Ἑυλάου μάχην. Τὸν ἐλεφάντινον θρόνον, ὃν ἡ πόλις Λυβέκη ἐδωρήσατο τῷ Γουσταῷ Βάβζ ἡγόρασε Σουηδὸς τις ἀντὶ 58,000 φιορινίων. Τῷ 1825 εὗρέθη ἐν Παρισίοις ἀνὴρ ὅστις προσήνεγκε 564,000 φράγκων ἵνα ἀποκτήσῃ τὸ ἱμάτιον ὅπερ ἐφόρει ὁ Κάρολος ΙΒ΄. κατὰ τὴν ἐν Πουλτάβα μάχην. Οἱ δύο κάλαμοι, δι' ὧν συνετάχθη ἡ ἐν Ἀμιανῷ συνθήκη, ἐπωλήθησαν ἀντὶ 500 φράγκων, οἱ δὲ κάλαμοι, δι' ὧν συνυπεγράφη ἡ ἐν Παρισίοις συνθήκη τοῦ 1856, ἐδωρήθησαν τῇ αὐτοκρατορᾷ Εὐγενίᾳ. Ἡ φενάκη τοῦ ἐπὶ εὐτραπελείαις περιωνύμου συγγραφέως Στέρνε ἐπωλήθη ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ 200 γυνεῶν, τοῦ φιλοσόφου Καντίου ἀντὶ 200 φράγκων, ἡ βακτηρία τοῦ Βολταίρου ἀντὶ 500 φρ., ὁ ἐπενδύτης τοῦ Ρουσσῶ ἀντὶ 950 καὶ τὸ ἀργυροῦν ὠρολόγιόν του ἀντὶ 500 φρ.

Γάμοι τῶν Σινῶν

Ἰδιόρρυθμοι ὡς ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὑπάρχουσιν οἱ Σῖναι καὶ ἐν τοῖς γάμοις. Οἱ Μανδαρίνοι καὶ οἱ εὐποροὶ νυμφεύουσι τοὺς

μὲν υἱοὺς των ἅμα συμπληρώσαντας τὸ ἑβδόμον καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των, τὰς δὲ θυγατέρας των ἅμα εἰσελθούσας εἰς τὸ τρισκαιδέκατον. Οἱ πτωχότεροι νυμφεύονται ὁπόταν κατορθώσωσι νὰ συλλέξωσι τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς νύμφης καὶ εἰς τὰ δαπανήματα τοῦ γάμου. Πολλάκις ὁ πέννης πατὴρ λαμβάνων ἐκ τοῦ ὀρφανοτροφείου τὸ πρῶτον τυχὸν κοράσιον, παραδίδει αὐτὸ τῇ ἰδίᾳ συζύγῳ ἵνα τὸ ἀναθρέψῃ καὶ τὸ προορίζῃ ὡς μελλόνυμφον τοῦ υἱοῦ του. Οὕτω καταφαίνεται ἡ φειδῶ καὶ ἡ πρόνοια ἐφ' ἣ τυνηθῶς διαπρέπουσιν οἱ Σῖναι, διότι πρῶτον μὲν ἐξοικονομεῖται τὸ ἀργύριον ἀνθ' οὗ ἐμελλε ν' ἀγορασθῇ ἄλλως ἡ νύμφη, εἴτα δὲ ἀνατρέφεται ἡ κόρη ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ συμμορφοῦται ἐξ ἀπαλῶν ὀνύγων πρὸς τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς οἰκογενείας· τελευταῖον, ἐν ἀποδείχθῃ αὕτη δύσκολος, δύστροπος καὶ ἀπειθὴς ἀποπέμπεται παρὰ γῶν τῆς οἰκίας ἄνευ τοῦ θορύβου καὶ τῶν σκανδάλων, ἅτινα συμβαίνουσιν ὁσάκις ἔγγαμος ἦδη ἡ γυνὴ ἀποπέμπεται εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν τῆς.

Ἡ εὐτυχία

Πρὸ πολλῶν αἰώνων οἱ ἄνθρωποι φαντάζονται τὴν εὐτυχίαν ὡς μέγαν λίθον πολυτίμον, ὁ ὁποῖος εἶνε ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ, καὶ ὁ ὁποῖος ζητεῖται πάντοτε ἄνευ ἐλπίδος. Ἀλλ' ὅχι· ἡ εὐτυχία εἶνε μωσαϊκὸν συγγεμένον ἐξ ἀπειρῶν μικρῶν λίθων, οἱ ὁποῖοι καθ' ἑαυτοὺς μὲν μικρὰν ἔχουσι τὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἐνούμενοι ὁμοῦ καλλιτέχνως, ἀποτελοῦσι χάριν σύνολον. Ὅταν κατορθώσῃ τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς στιγμιαίας ἀπολαύσεις, ἅς ὁ οὐρανὸς ἀποστέλλει εἰς πάντας, ἡ ζωὴ καθίσταται εὐχάριστος. Διὰ τί νὰ ἀτενίζωμεν πάντοτε μακρὰν πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ὃν κατοικοῦμεν; κατ' ἐμὲ ἡ αἰτία δι' ἣν δὲν εὐρίσκομεν τὴν εὐτυχίαν εἶνε ἴσως διότι τὴν ζητοῦμεν.

Αἰμιλία Γίραρ δίνου.

Τὸ καθήκον

Ἡ ἐκπλήρωσις καθήκοντος καταλείπει πολλάκις εἰς τὴν ψυχὴν αἴσθημά τι παρόμοιον μὲ τὴν τύψιν τοῦ συνειδότης, προσερχόμενον ἀπὸ τὸν φόβον μήπως δὲν ἦτο ἀρκετὸν ὅ,τι ἐπράττειμεν.

Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν γινώσκει εἰς ποίαν τάξιν νὰ καταταγῇ. Εἶνε ὁρατῶς ἀποπλανημένος, αἰσθάνεται ὅμως ἐν ἐκυτῷ λείψανον κατα-

στάσεως εὐτυχούς, ἐξ ἧς ἐξέπεσε καὶ ἦν δὲν δύνανται νὰ ἀνακτήσῃ· ζητεῖ αὐτὴν μετ' ἀνησυχίας, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας εἰς ἀδιόδευτα σκότη.

Τοῦτο εἶνε ἡ πηγὴ τῶν μαχῶν τῶν φιλοσόφων, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἐπροσπάθησαν παντὶ σθένει νὰ ἀνυψώσωσι τὸν ἄνθρωπον, ἀνακαλύπτοντες τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ νὰ ταπεινώσωσιν αὐτόν, παρουσιάζοντες τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ· τὸ δὲ παραδοξότερον εἶνε τοῦτο, ὅτι οἱ μὲν μεταχειρίζονται τοὺς λόγους τῶν δὲ ἵνα βεβαιώσωσι τὴν ἐαυτῶν γνώμην· οὕτως ἡ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου συμπεραίνεται ἐκ τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ, καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ πάλιν ἐκ τῆς ἀθλιότητος αὐτοῦ. Οὕτω οἱ μὲν τοσοῦτον καλῶς ἐσυμπέραναν τὴν ἀθλιότητα, καθ' ὅσον ἔλαβον ὡς ἀποδείξιν αὐτῆς τὸ μεγαλεῖον· οἱ δὲ ἐσυμπέραναν τὸ μεγαλεῖον μετὰ τοσοῦτον περισσοτέρας ἰσχύος, καθ' ὅσον ἐξήγαγον αὐτὸ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀθλιότητος. Πᾶν ὅ, τι ἡδυνήθησαν νὰ εἰπωσιν ἐκεῖνοι, οἷα νὰ ἀποδείξωσι τὸ μεγαλεῖον, τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς ὄργανον εἰς τοὺς ἄλλους, ὅπως συμπεράνωσι τὴν ἀθλιότητα, οὕτως κατὰ τοσοῦτον ἀθλιώτερος γίνεται καθ' ὅσον ὑψηλότερα πίπτει· οἱ δὲ ἄλλοι τούναντίον ὑψώθησαν οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ δι' ἀτελευτήτου κύκλου, βεβαίου ὄντος ὅτι ὅσον περισσότερον εἶνε φωτισμένοι οἱ ἄνθρωποι, τοσοῦτον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνακαλύπτουσιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀθλιότητα καὶ μεγαλεῖον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος γινώσκει ὅτι εἶνε δυστυχής. Λοιπὸν εἶναι δυστυχής, διότι τὸ γινώσκει· ἀλλ' εἶνε πολὺ μέγας, διότι γινώσκει ὅτι εἶνε δυστυχής. Λοιπὸν ὅποια χίμαιρα εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! ὅποιον χάος, ὅποια ἀντίφασις! Κριτὴς ὄλων τῶν πραγμάτων, ἔξναμωραμένος σκώλης τῆς γῆς, μεσεγγυητὴς τοῦ ἀληθοῦς, σωρὸς ἀδεδαιωτήτων, δόξα καὶ σκύβαλον τοῦ παντός. Ἐὰν καυχᾶται, ταπεινῶ αὐτόν· ἐὰν ταπεινῶται, ἐπαίρω αὐτόν καὶ ἀντιφάσκω πάντοτε, μέχρις οὗ καταλάβῃ ὅτι εἶνε τέρας ἀκατανόητον.

PASCAL.

Λύκος καὶ Γέρας.

Εἰς λιτὸν προβάτου γεῦμα ἐνῷ βιάζετο ὁ λύκος,
ὅτουν φράττει τὸν λαμόν του κατὰ πλάτος κατὰ μέκος,
Κ' ἔτρεχε παντοῦ νὰ εὕρῃ ἱετρὸν νὰ τὸ ἐλκύσῃ,
ὑποσχόμενος μεγάλα πῶς θὰ τὸν φιλοδορήσῃ·
Πλὴν ἔς τὴν ὄψιν αὐτοῦ μόνον ἔφρουγον κατεσπευσμένως
κ' ἐκινδύνευεν ὁ λύκος ν' ἀποθάν' ἀποπνιγμένος·

‘Ο δὲ Γέρανος νομίσας εὐκαιρίαν νὰ πλουτήσῃ,
ἀκριβὰ μετὰ τοῦ λύκου ἔσπευσε νὰ συμφωνήσῃ. . :
Εἰς τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου γενναϊόδωρος ἐκεῖνος
παρεδέχθη τὰς προτάσεις καὶ τοῦ τάδε καὶ τοῦ δεῖνος·
Καὶ ὁ γέρανος βυθίσας τὸ στενὸν αὐτοῦ κεφάλι
ἀπὸ τὸν λαμὸν τοῦ λύκου τὸ ὅστουν εὐθὺς ἐκβάλλει,
Κ’ ἐπιχαίρων διὰ τόσῃν Ἰατροῦ ἐπιτυχίαν
τὴν ἀπόδοσιν ἐζητεῖ τῆς ἀνταμοιβῆς ταχεῖαν.
‘Αλλ’ ὁ Λύκος λοξοβλέπων τὴν Κύρ ἐξοχότητά του,
μὴ σεβόμενος τοὺς δακούς καὶ τὰ στίλβοντα πτερά του,
Ἐξοχότατε, τοῦ λέγει, εἰν’ ἀνταμοιβὴ μεγάλη
ὅτι ἀπὸ στόμα Λύκου σῶον ἐκβάλλες κεφάλι . . :

Λύσις τοῦ 8ου αἰνίγματος

(Ἐν ᾧ ἡ λ. σχέδια γραπτὰ σχεδία).

Στόμα.

Αἶνγμα 9ον

Ἄψυχον εἶμαι, μάρμαρον κρύον,
Κινητὸν μνήμα, ζῶν ἔγκλειτον·
‘Αλλ’ ἂν καὶ ἄψυχον μὲ νομίζῃς,
Ἐχω μητέρα, καθὼς γνωρίζεις·
Δὲν ἔχω σάρακα. Ἄν μὲ κτυπήσῃς,
Ἵδωρ θὰ ρεύσῃ κ’ αἷμα ἐπίσης.
Ἐκ τάφου ἔχει ἀναπηδήσει
Ἐκείνη ἣτις μ’ ἔχει γεννήσει.
Καὶ μολαταῦτα δὲν κάμνω βῆμα,
Ἀλλὰ τοῦ ζῶντος ὑπάρχω μνήμα.
Ἄν ποτε μ’ ἔφαγες μὲ ἡξεύρεις;
Καὶ εἶνε εὐκόλον νὰ μὲ εὕρῃς.

Παροράματα

Ἐν σελ. 504 στιχ. 7 ἀντί: Ἀλλὰ οὐδὲ ὁ Ἥλιος κτλ—τοῦ πρὸς
Βορραῖν πάλιν, γράψον: Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἥλιος κατὰ τὸ διάστημα τοῦ-
το φαίνεται ὅχι μόνον ὅτι μένει ὀπίσω τῶν ἄλλων ἀστέρων, ἀλλὰ
καὶ ὅτι προχωρεῖ μὲν ἀπὸ τῆς 9ης Δεκεμβρίου πρὸς Βορραῖν, ἐπι-
στρέφει δὲ ἀπὸ τῆς 9ης Ἰουνίου πρὸς Νότον, κτλ.

Ἐν τῇ αὐτῇ σελ. στιχ. 27 ἀντί: ἀνωτέρα γρ. δευτέρα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΥΚΟΥΡΓΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 515).

Τῇ ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἐν Λονδίῳ ἡ ἐκ μέρους τῆς Φιλανθρωπικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐταιρίας προσφώνησις, ἦτοι τὴν 13)25 Φεβρουαρίου, ὁ Ἱεράρχης προσκληθεὶς παρὰ τοῦ λόρδου Hope, γαμβροῦ τοῦ μαρκεσίου Salisburg, μετέβη εἰς τὸ ἐξοχικὸν παλάτιον αὐτοῦ, ἔνθα τῷ εἶχε παρασκευασθῇ πολυτελέστατον δεῖπνον. Ὡς ἐκ μέρους τοῦ λόρδου Hope φιλοφρόνησις ὀφείλει νὰ ἐπιτύρῃ τὴν προτοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθόσον δι' αὐτῆς ἀποδεικνύεται ὅτι ὡς πρὸς τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας συμπάθειαν καὶ τὰ δύο μεγάλα κόμματα τῆς Ἀγγλίας συμφωνοῦσι πληρέστερα διότι ἀφοῦ ὁ ἀρχηγὸς τῶν φιλελευθέρων, ὁ Γλάδστων, ἔσπευσε νὰ ξενίσῃ καὶ πᾶσαν περιποίησιν νὰ παράσχῃ πρὸς τὸν Ἑλληνα Ἱεράρχην, ἐπελήφθη τῆς εὐκαιρίας εἰς τῶν πρώτων ἀρχηγῶν τοῦ ἐναντίου κόμματος νὰ πράξῃ τὸ αὐτό. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πρὸς τὴν ἑνωπιν αἴσθημα ἀνεπλήχθη ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν ἅμα τῇ ἐμφανίσει ἐνδὲς λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἡ πολιτεία, τὰ κόμματα, ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ λαὸς αὐθόρμητοι ἐπεδαψίλευσαν πολυειδεῖς τιμὰς εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἱεραρχίας καὶ ἐξέφρασαν ζωηρότατα τὰς ἐνωτικὰς αὐτῶν τάσεις. Αἱ προπόσεις αὐτῶν ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον ἀποπνέουσι τὸ πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Πλάτωνος, Ἀθανασίου καὶ Χρυσόστομου αἴσθημα, αἱ δὲ προσφωνήσεις ἐξάιρουσι τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἥτις ὑπερηφάνως ἀντιστάτω εἰς τὰς ἀλαζόνας τοῦ ποντίφηκος διαταγὰς διέσωσε τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ ἐξυμνοῦσι τὴν γλῶσσαν, δι' ἧς ἐπεξετάθη ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἐδημιουργήθησαν ἐθνικαὶ Ἐκκλησίαι.

Κατόπιν ὁ κ. Αὐκουργὸς ἐπεσκέφθη τὴν οἰκίαν τοῦ ἐπιφανοῦς πρωθυπουργοῦ κ. Γλάδστωνος. Ἀτυχῶς ὁ κ. Γλάδστων οὐκ ἦτον ἐκεῖ, ἀλλ' ἡ Κυρία αὐτοῦ τὸν ὑπεδέχθη φιλοφρονέστερα, κατεβᾶσα, ὅτε ἀπῆρχετο, μέχρι τῆς κείῃ θύρας μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων. Ὁ κ. Γλάδστων ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ μαθὼν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπισήμου ξένου, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐκφράζων

τὴν μεγάλην του λύπην ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ἐν ὧρα καθ' ἣν ὁ Ἑλλὴν Ἱεράρχης μετέβη εἰς ἐπίσκεψίν του. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γλάδστωνος εἶνε σπουδαιότατη δι' ὅσα γράφει περὶ τῆς προσεγγίσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν καὶ περιποιητικωτάτη πρὸς τὸν κ. Λυκοῦργον. Τὴν εἰς Ἀγγλίαν μετάβασιν τοῦ Ἑλλήνου Ποιμενάρχου ὁ κ. Γλάδστων θεωρεῖ ὡς πρόξενον πλείστου καλοῦ εἰς ἀμωοτέρους τὰς ἐκκλησίας.

Μετὰ ταῦτα ἔδωκε δαίπνον, μεγαλοπρεπέστατον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλλήνου Ποιμενάρχου ὁ περίφημος μεταξὺ τῶν Ἀγγλῶν Ἱεραρχῶν, ὁ Ἐπίσκοπος Οὐίλστερ. Εἰς τὸ δαίπνον αὐτὸ προσεκληθήσαν ἄλλα τε πολλὰ καὶ ἐπίσημα πρόσωπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔδιδε τις τὸν περινούστατον πρωθυπουργὸν Γλάδστωνα καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν Κλαρενδῶνα καὶ αὐτὸν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, τουτέστι τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς τῶν λόρδων. Οἱ δύο τελευταῖοι, ὡς φαίνεται, εὐηρεστήθησαν λίαν ἐκ τῆς γνωριμίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐπιδείξαντες κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δαίπνου φιλοφροσύνην ἀξιοθαύμαστον. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἡμερῶν ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Λουκᾶ Ζίφου, παρὰ τῷ ὁποίῳ κατέλεινε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.

Τῇ 6)18 Μαρτίου ὁ Ἱεράρχης Λυκοῦργος ἔλαβε πρόσκλησιν παρὰ τοῦ κορυφαίου τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κανταβουρίας, ἵνα ἐπισκεφθῇ αὐτόν. Ὁ κ. Λυκοῦργος ἔσπευσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ ὕψιστον τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ πρόσωπον, διὰ περ ἤδη ἀσθενοῦν οἰκουρεῖ, "Ὅτε ὁ Ἑλλὴν Ἱεράρχης εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἵθουσαν, ὁ Ἀγγλος Ἱεράρχης ἔστατο φέρων τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν καὶ ὑπεδέχθη αὐτόν φιλοφρονέστατα. Μετὰ τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐν πολυτίμῳ αὐτοῦ ναῖσκον, ἐνθα ἐψίχθη δοξολογία. Ἀκολουθῶς ὠδήγησε τὸν ξένον αὐτοῦ εἰς τὴν αἵθουσαν καὶ τῷ προσέφερεν ὡς δῶρον τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ἐν Ἀγγλικανῇ μεταφράσει. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἐξόχων ἀδρῶν συνδιάλεξις ὑπῆρξε σπουδαία καὶ περὶ μέγιστα περιεστράφη. Τὸ ὄνομα τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἔτακτε ἀπερίγραπτον γοητείαν ἐπὶ τοῦ Κανταβουρίας καὶ ἐπιστᾶται τὸν βαθὺν αὐτοῦ σεβασμὸν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβουρίας ἐξέφραξε τὴν μεγίστην τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπιθυμίαν,

τοῦ νὰ καταβληθῶσιν ἐκατέρωθεν προσπάθειαι ὅπως ἐπέλθῃ, ἂν οὐχὶ ἔνωσις ἐντελής, τοῦλάχιστον μία προσέγγις τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Πρὸς τὰς εὐχὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ Ἀγγλοῦ Ἱεραρχοῦ ὁ ἡμέτερος Δυκ ὕργος ἀπήντησε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἀπέφυγε νὰ εἰέλθῃ εἰς εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου, διότι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοσαύτης εἴχε καταληφθῇ συγκυκνήσεως, ὥστε ὁ ἱατρὸς παρευρισκόμενος καθ' ἅπασαν τὴν συνδιλεξιν τῷ εἶπε ν' ἀποσυρθῇ ἵνα μὴ συμβῇ τι ἐκ τῆς συγκυκνήσεως. Εἰς τὴν ἐπιταγὴν τοῦ ἱατροῦ ὑπακούσας ἀμέσως ἐτηκώθη, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου, ἐξέφρασε τὴν ἀμετρον αὐτοῦ εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ γνωριμίᾳ, ἔδωκε παραγγελίας τινὰς διὰ τὸν Πατριάρχην ἡμῶν καὶ ὑπεχώρησεν εἰς τὴν κλίνην ἵνα συγκεκνημένως. Ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ, γυνὴ περικαλλῆς καὶ ἀνατροφῆς ὑψηλῆς, ὠδήγησε τὸν κ. Δυκουργόν εἰς τὸ ἐστιχτόριον. ἔνθα ἦτο θαψιλὲς πρόγευμα ἡτοιμασμένον καὶ ἱκανοὶ καὶ ἐπίσημοι ὁμοτράπεζοι ἐκάθηντο.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐν Ἀθηναῖς ἔγινεν εἰς αὐτὸν νέα προτῶνσις μεγαλοπρεπῆς ἐκ μέρους τοῦ κεντρικοῦ κλάδου τῆς πρὸς ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν ἐταιρίας ἐν τινι μεγάλῃ αἰθούσῃ. Ὑπὲρ τὰ 200 πρόσωπα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων περιωπῆς ὑψηλῆς παρευρίσκοντο ἐκεῖ. Ἀμα ὁ ἡμέτερος Ποιμενάρχης εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, πάντες οἱ ἐκεῖ παρευρισκόμενοι ἔκλιναν γόνυ καὶ κεφαλὴν. Θρόνος μεγαλοπρεπῆς ὑψώθη ἔνθα ἔμελλε νὰ σταθῇ ὁ κ. Δυκουργος· ὅτε δὲ ἀνέβη τὸν θρόνον ἐν μέσῳ ἡτυχίας καὶ τάξεως. ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἀπήγγειλε τὴν προσφώνησιν, εἰς ἣν ἀνταπήντησε τὰ εἰκότα. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀντιφωνήσεως ὁ Ἑλληὴν Ἱεραρχὴς ἔδωκε τὴν εὐλογίαν εἰς τοὺς παρεστῶτας, μετὰ τὴν εὐλογίαν παρευρίσκοντο πολλοὶ λόρδοι καὶ ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα· οὗτοι δι' ἐσπευσαν νὰ κλίνωσι καὶ πάλιν γόνυ καὶ κεφαλὴν. Εἶτα ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐρχόμενος, μηδὲ τῶν κυριῶν ἐξαιρουμένων, ἡσπάζοντο τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ ἀπῆρχοντο εἰς τὰ ἴδια.

Τῇ 9)21 πρὸς τὸ ἑσπέρας, εἰς τῶν ἐν Ἀθηναῖς βαθυπλούτων ὁμογενῶν, οὕτινος τὸ ὄνομα ἐνδόξως συνδέεται μετὰ τῆς ὁλῆς Ἑλλάδος, ὁ κύριος Μεταξᾶς, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἀοιδίμου Ἀνδρέου Με-

ταῖς, πρὸ ἐτῶν ἥδη τριάκοντα ἐν Ἀγγλίᾳ διαμένων καὶ μετ' Ἀγγλίδος γάμῳ συνηνωμένος, ἔδωκε πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Λουκουργοῦ πολυτελέστατον δεῖπνον καὶ μεγαλοπρεπέστατον εἰς ἐν τῶν μεγαλειτέρων καὶ λαμπροτέρων τοῦ Λονδίνου ξενοδοχείων. Εἰς τὸ δεῖπνον τοῦτο προσεκλήθησαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πρόσωπα, πάντες οἱ ἐν Λονδίῳ Ἑλληνες μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν, πολλοὶ Ἀγγλοὶ ὀνομαστοί, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ λόρδος Δέσβης ἡ Στάνλεϋ, πρῶν ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ Δεᾶκ Στάνλεϋ, ὅστις ἐξεφώνησε τὸν περίφημον ἐκεῖνον λόγον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐπίσημοι λόρδοι, στρατηγοί, δικασταὶ κλπ. Ἡ δαπάνη τοῦ δεῖπνου ἀνέβη εἰς πεντακοσίας λίρας Ἀγγλικὰς.

Πόσοι ἄρᾳ γε ἀκούσαντες τοῦτο δὲν θὰ εἰπωσιν τὸ τοῦ Ἰούδα «πρὸς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη ;» Καὶ ὅμως ἤξεύρετε τί ὁ ξενίζων ἀπεκρίθη εἰς τὸν κ. Λουκουργόν, ὅτε τῷ ἔκαμαν τὴν παροστήρησιν πρὸς τὴν καμῇ τόσῃ δαπάνῃ; «Τριάκοντα ἔτη περίπου μένω ἐν Ἀγγλίᾳ προσέθηκε σφόδρα συγκεκινημένος, καὶ ὅμως οὐδέποτε εἶδον τὸ ἔθνος μου νὰ τιμηθῇ τόσον ὅσον ἥδη ἔνεκα τῆς παρουσίας ὑμῶν, πανιερώτατε—τριάκοντα ἥδη ἑναυτοὶ παρῆλθον ἀπ' οὗτο κατοικῶ ἐν Λονδίῳ καὶ οὐδέποτε εἶδον τοὺς Ἑλληνας σύμπαντας ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡνωμένους καὶ ἀδελφικῶς συνδεδεμένους, ὅσον τώρα εἰς τὴν παρουσίαν σου· οὐδέποτε εἶδον τὸν γενικὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ὀρθοδόξιας. Ἡ ὑμετέρα ἐμφάνισις ἐγαλθάνισε τὰ Ἀγγλικά πνεύματα καὶ ἥδη μετὰ ὑπερηφανίας ἀναγινώσκω τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἀγγλικοῦ τύπου ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ὀρθοδόξιας, ἥτις πολλοὺς διὰ τὴν ἀλήθειαν ὑποστᾶσα κινδύνους καὶ ἀγῶνας, διέμεινεν ἀναλλοίωτος ἐκ τε τῆς ἐπιηρείας τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν νὰ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπὶ τοσοῦτον ἐτίμησεν ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τοῦτον ; δὲν ἔπρεπε νὰ δαπανήσω μικρόν τι ποσὸν ὑπὲρ τοῦ προσώπου ἐκείνου, ὅπερ συνήνωσε τὸν ἑλληνισμὸν καὶ ἐξῆρε τὸ φρόνημα αὐτοῦ ; Ἐγὼ πολλοὺς ἐκ τῶν ἐνταῦθα παρακαθημένων Ἑλλήνων οὐδὲως ἰγνωρίζον προλαβόντως καὶ ἥδη ἐκ τῆς παρουσίας ὑμῶν θεωρῶ ἐνταῦθα τοσοῦτους ἀδελφούς. Ὑπάρχουσι στιγμαὶ εἰς τὸν βίον τῶν ὁτόμων, καθ' ἃς ἡ

καρδία πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ συγκινήσεως εἶνε πρόθυμος νὰ θυσίασῃ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς· καὶ δι' ἐμὲ μία τῶν στιγμῶν τούτων εἶνε ἡ περίστασις τῆς ἐνταῦθα παρουσίας ὑμῶν, ἥτις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ τιμηθῇ τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ὀρθοδοξία καὶ νὰ συνενώσῃ ἀδελφικῶς τὸν ἐνταῦθα ἑλληνισμόν.»

Οὕτως ἐξεφράσθη ἐν τέκνον τοῦ ἑλληνισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν ἀγάπη πληροῖ τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Τῇ 18)30 Μαρτίου ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λυκούργος ἐγκατέλειπε τὴν μεγάλην πόλιν τοῦ Λονδίνου· τὴν ὑστάτην τῆς ἐν αὐτῇ διαμονῆς του ἡμέραν διῆλθεν ἐφ' ἀμάξης διαφόρους τῶν Ἀγγλῶν καὶ ὁμογενῶν οἰκίας, παραδίδων κατὰ τὸ εἶθος· τὸ ἐπισκεπτῆριον τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, χωρὶς νὰ ἐξέρχεται τῆς ἀμάξης. Ὅτε διήλθε κάτωθεν τῆς οἰκίας τοῦ πρωθυπουργοῦ Γλάδστωνος, συνεκροτεῖτο ἐν αὐτῇ συμβούλιον ὑπουργικὸν περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἄπασαν τὴν Ἀγγλίαν Ἰρλανδικοῦ ζήτηματος. Εὐθὺς ἅμα ὁ κ. Γλάδστων ἐλαβε τὸ ἐπισκεπτῆριον τοῦ κ. Λυκούργου, ἐγείρεται καὶ ἀσκεπτῆς κατέρχεται μέχρι τῆς ἀμάξης. Ὁ Λυκούργος εἰς τὴν θέαν τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐξέρχεται τῆς ἀμάξης συγκεκνημένος.

— Ἐξοχώτατε, εἶπε πρὸς αὐτὸν, τοῦτο ἦτο παρὰ πολὺ.

— Ἀναχωρεῖς, ἀκριβὲς μου Ἀρχιεπίσκοπε, ἀπήντησεν ἀμέσως ὁ κ. Γλάδστων· ἐπεύχομαί σοι καλὸν κατευόδιον καὶ νέποιθα ὅτι δὲν θέλεις λησμονήσῃς τὴν Ἀγγλίαν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου τῷ ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του, ἐπιλέγων ὅτι ἡ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἀγάπη θέλει μένει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ζωηρὰ καὶ ἀνεξίτηλος διὰ παντός· τοῦ θίου αὐτοῦ. Τότε ὁ κ. Γλάδστων λαβὼν τὴν δεξιὰν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου ἡσπάσθη αὐτὴν· οὗτος δ' ἐπέθηκε φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ περιπύστου πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἀμέσως ἔλαβε τὴν κλίμακα τοῦ μεγάρου καὶ ἀπεχαιρέτα, ἐπισέων τὴν κεφαλὴν, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἀναχωροῦντα ἐφ' ἀμάξης.

(ἀκολουθεῖ).

Χελιδών.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ὑπάγεται ἐπίσης εἰς τὴν τάξιν τῶν Στρουθοειδῶν (ἴδε σελ. 383) καὶ ἀριθμοῦνται 37 εἶδη αὐτοῦ, τῶν ὁποίων ὁμῶς κυριώτερα εἶνε τέσσαρα : αἱ χελιδόνες τῆς ἐστίας, αἱ χελιδόνες τῶν παραθύρων, αἱ ὁποῖαι λέγονται καὶ ὄρεπανίδες (τὰ πετροχελιδόνα), αἱ βραχυσκελεῖς, καὶ αἱ ποτάμια χελιδόνες.

Αἱ πρῶται ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι ἀγαπῶσι νὰ κτίζωσι τὰς φωλεάς των εἰς τὰς καπνοδόχους. Ἐχουσι τὸν λαιμὸν καττανόχρουν· παρετηρήθη δὲ ὅτι κατασκευάζουσι τὴν φωλεάν των ὑπεράνω ἐκείνης, τὴν ὁποίαν εἶχαν τὸ παρελθὸν ἔτος.

Αἱ δευτέραι λέγονται χελιδόνες τῶν παραθύρων, διότι κτίζουσι τὰς φωλεάς των εἰς τὰς γωνίας αὐτῶν ἢ ὑπὸ τὰς ἐξοχὰς τῶν οἰκιῶν (διὰ τῆς λέξεως « ἐξοχα » ἐνὸς οἴκου ἐννοοῦμεν τὸ μέρος τῆς στέγης, τὸ ὁποῖον ἐξέρχεται τοῦ τοίχου). Αὗται ἔχουσι τὸν λαιμὸν καὶ τὴν κοιλίαν λευκά, τὴν κεφαλὴν, τὴν ῥάχιν, τὰς πτέρυγας καὶ τὴν οὐρὰν στυλβωτά καὶ μαῦρα, τοὺς δὲ πόδας πτερωτοὺς μέχρις ὀνύχων, καὶ ἐπανερχονται εἰς τὴν αὐτὴν φωλεάν, τὴν ὁποίαν εἶχαν ἀφήσει τὸ φθινόπωρον.

Αἱ βραχυσκελεῖς ἔχουσι βραχέα (κοντὰ) τὰ σκέλη, καὶ ἐμφωλεύουσιν εἰς τρύπας τοίχων καὶ βράχων.

Αἱ χελιδόνες κάμνουσι ταξείδια ἐκτεταμένα καὶ μ' ὅλα ταῦτα διὰ τινος περιέργου ἐστιγμάτος ἡγεύρου κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ νὰ εὕρωσι τοὺς τόπους, ὅπου εἶχαν φωλεύσει, καὶ ἐπανερχονται πάντοτε εἰς ἐκεῖνους. Ἐβεβαιώθησαν περὶ τούτου· δέσαντες εἰς τὸ σκέλος πολλῶν χελιδόνων μικρὰς μεταξίνους κλωστὰς εἰς ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος των. Παρχειμάζουσι δὲ τινες τούτων σωρηδὸν εἰς τὰς πεδιάδας, ἀποναρκοῦμεναι εἰς τὰ κοιλώματα τῶν δένδρων, εἰς τοὺς παλαιούς τοίχους ἢ καὶ ἐντὸς τοῦ νεροῦ.

Κατασκευάζουσι τὴν πρώτην φωλεάν των πλησίον ἐκείνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθησαν. Περίφημός τις φυσιολόγος Ἰταλὸς τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ὁ Σπυλιαντζάνης, παρετήρησεν ἐπὶ δεκαοκταετία, κατὰ συνέχειαν τὰ αὐτὰ ζεύγη ἐπανερχόμενα εἰς τὰς ἀρχαίας φωλεάς των καὶ χωρὶς σχεδὸν νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς ἐπισκευὴν αὐτῶν.

Αἱ γελιδῆνες διευθύνονται με τρόπον περίεργον εἰς τὸν τόπον, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔτυχε μεγάλως ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἀναβαίνουσι δηλ. κατ' ἀρχὰς ὑψηλότατα, ὡς διὰ νὰ ἐρευνήτωσι δῆθεν τὸν τόπον, καὶ μετὰ ταῦτα διευθύνονται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ὁ Σπυριδίου ἐπανελάθε μετ' ἐπιτυχίας τὸ πείραμα τοῦτο πολλάκις καὶ εἶδεν ἐν ζευγὸς ποταμίων γελιδόνων, τὰς ὁποίας εἶχε μεταφέρει εἰς τὸ Μιλάνον, νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς διάστημα δεκατριῶν λεπτῶν πλησίον τῶν νεογνῶν του, ἀγκαταλειφθέντων ἐν Παβίᾳ. Λέγεται ὅτι ἡ

ταχύτης των εἶναι 70—80 μίλια τὴν ὥραν. Αὐταὶ ποτὲ δὲν κουράζονται, ἀλλὰ πετοῦν περὶξ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκονται τὰ ἐντομα μὲ τὰ ὁποῖα τρέφοντα.

Ἐν ταῖς πόλεσι θλίπει τις πλείστας φωλεὰς δρεπανίδων. Αἱ φωλεαὶ αὗται εἶνε κτισμέναι ἀπὸ μικρὰ τεμάχια πηλοῦ, τὰ ὁποῖα ἡ δρεπανὶς προσκολλᾷ μετὰ μεγάλης τέχνης ἀκριβῶς ὅπως κτίζομεν οἶκοι ἀπὸ πλίνθους· ἔχουσι μίαν στέγην καὶ μίαν μικρὰν τρύπαν, ἥτις χρησιμεύει ὡς θύρα, καὶ εἶνε ἐστρωμέναι μὲ χόρτα, μὲ πετρεὰ καὶ μὲ μαλακὰς τρίχας μαλλίου.

Ἀναφέρεται ἀστεία τις ἱστορία περὶ δύο δρεπανίδων, ἡ ἐξῆς. Ἄνοιξιν τινα ἐπιστρέψασαι αἱ δύο αὗται δρεπανίδες εἰς τὴν παλαιὰν φώλεάν των, εὖρον αὐτὴν κατεχομένην ὑπὸ ἐνὸς σπουργίου (σπουργίτου). Ἠρχισαν λαπὸν νὰ τὸν διώκωσιν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐτσυμποῦσεν αὐτὰς καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν φωλεάν. Αἱ δρεπανίδες προσεκάλεσαν ἀπὸ τὰς συντρόφους των εἰς βοήθειάν των, ἀλλ' ἂν καὶ ἐπροσπάθησαν πολὺ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κάμωσι τὸν σπουργίτην νὰ παραμερίσῃ. Ἐπὶ τέλους ἔφυγαν καὶ ὁ σπουργίτης ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἄφησαν νὰ χαρῇ τὴν φώλεαν ἡσύχως. Ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐπανῆλθον περὶ τὰς ἑκατὸν δρεπανίδας, αἱ ὁποῖαι ὅλαι ἐκράτουν ἑκάστη ἀνὰ ἓν τεμάχιον πηλοῦ εἰς τὸ ράμφος των. Ἀμέσως ἤρχισαν τὴν ἐργασίαν καὶ ἐν τῷ ᾧμα ἐτοίχιζαν τὴν θύραν τῆς φωλεᾶς μὲ τὸν πηλὸν οὕτως, ὥστε ὁ πτωχὸς σπουργίτης μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ, ἀπέθανε θεθαίως ἀπὸ ἑλλειψιν τροφῆς καὶ ἀέρος.

Ἡ γελιδὼν ἐπιδάσκει οἷς τοῦ ἔτους 4—7 ἀπὸ κάθε φοράν· καὶ ἀγαπᾷ νὰ συζῇ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Αἱ ἀρτενικαὶ κελαδοῦν μὲ λεπτὸν τινα καὶ τερπνὸν συριγμόν· εἶνε δὲ πτηνὰ καθαρῶτατα καὶ δὲν ὑποφέρουσιν οὔτε τὴν ἐλαχίστην ἀκαθαρσίαν εἰς τὴν φώλεάν των.

Ὁ Πυθαγόρας.

(Συνέχεια. ἴδε σελ. 552)

Ἀπὸ τῶν ὁμιλιῶν τούτων ἐν βραχεῖ διεδόθη ἡ φήμη τοῦ Πυθαγόρου εἰς ὅλην τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶξ αὐτῆς, ὥστε ὅτε μετ' ὀλίγον καθιδρύθη ἡ σχολὴ αὐτοῦ, συνέρρεον πολλοὶ πολλαχόθεν ἐκ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων ὅχι μόνον νέοι φιλομαθεῖς καταταπτόμενοι μαθηταί, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐσπέρας ἐφοίτων εἰς ἀκρόασιν αὐτοῦ καὶ ἀν-

δρες ἡλικιωμένοι καὶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι πολλοὶ ἐγγώριοι τε καὶ ξένοι, ἐν οἷς καὶ ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες καὶ ἀπὸ πόλεων μὴ Ἑλληνικῶν. Τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν τοῦ ἦσαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δύο εἰδῶν· οἱ μὲν ἦσαν αἱ καθ' αὐτὸ μαθηταί, ὀνομαζόμενοι μαθηματικοὶ καὶ φυσικοί, οἱ δὲ ἦσαν ἀκροαταὶ ἀπλῶς, αἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, οἵτινες ἐδιδάσκοντο ἠθικὴν καὶ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ θάνατον ἀμοιβῆς κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ τῆς μετεμψυχώσεως σύστημα.

Ἡ σχολὴ τοῦ ᾠκοδομήθη ἐν ἐκτεταμένῳ οἰκοπέδῳ, τὸ ὅποιον τοῦ ἐχαρίσθη ἐπὶ τούτῳ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Συβαριτῶν. Τὸ σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς ἦτο ἀπλούστατον ὡς ἐξῆς· ἐν τῷ κέντρῳ ὑπῆρχεν αἶθουσα ἐκτεταμένη καὶ εὐρύχωρος διὰ τὰς ἀκροάσεις, περὶ δὲ αὐτῆς ἦσαν ᾠκοδομημένα ἱκανὰ δωμάτια καὶ ἐστιατόρια· συνεκατῴκει δὲ καὶ συνέζη ὁ Πυθαγόρας μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ. Τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν ὑπῆρχε κοινὸν ταμεῖον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν προσερχομένων μοθητῶν κατέβαλλεν ὅ,τι εἰδύνατο· τὴν διαχείρησιν δὲ τῶν χρημάτων εἶχεν εἷς τῶν μαθητῶν, ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐκλεγόμενος· αὐτὸς δ' ἐπετῆρει μόνον. Τὰ πάντα ἔτεινον ν' ἀδελφοποιήσουσιν τοὺς μαθητάς. Ἡ διδασκαλία τοῦ δὲ σκοπὸν εἶχεν ἐν ἁρμονίᾳ νὰ μορφώσῃ καὶ νοῦν καὶ καρδίαν καὶ βούλησιν, διὰ περ τῇ ἀληθείᾳ πρέπει νὰ ἦνε πάσης ὀρθῆς παιδείσεως καὶ μορφώσεως ὁ κανὼν, ἰσχύων ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν παντὶ αἰῶνι· διότι ὁ ἄνθρωπος εἶνε καὶ λογικὸν καὶ αἰσθητικὸν καὶ ἠθικὸν ὃν καὶ πρέπει νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὸ ἀληθές, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, τὰ ὁποῖα ὁμοῦ εἶνε τρεῖς ὑποστάσεις τῆς μιᾶς θεότητος. Πῶς δὲ ἐφρόντιζεν ἁρμονικῶς νὰ μορφώσῃ τοὺς μαθητάς τοῦ, κατόπιν θὰ ἴδωμεν. Δὲν ἐδέχετο ὅμως εἰς τὴν χορείαν τῶν μαθητῶν τὸν τυχόντα· οὐδ' εἰς πάντα ἐδίδασκε τὴν ἐπιστήμην· πολὺ ὀρθά· διότι κατὰ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο πολλοὶ μὲν νὰ ρηθῇ κοφῶροι, παῦροι δὲ βέλτεροι οὐ πᾶς ἄξιος τῆς ἐπιστήμης. Διὸ πρὶν νὰ παραδεχθῇ τινα νέον ἐξέταζε τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ ἐπιμελῶς· ἐπαρτήρει δὲ τοὺς τρόπους καὶ τὴν διαγωγὴν ἐκάστου προσερχομένου, ὅπως εἰκάσῃ ἐντεῦθεν περὶ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων· ἐζητεῖ ἔπειτα πληροφορίαν πῶς ἐφέροντο πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς των, ἂν γελῶσι πλέον τοῦ συνήθους, ἂν εἶνε φλύαροι ἢ σιγηλοί, θυμῶδεις ἢ φιλό-

δοξῇ, ὁποίους φίλους ἔχουν καὶ πῶς διάγουν μετ' αὐτῶν, πῶς κατατρέθουν τὸν κειρὸν τῶν καὶ μὲ τί μάλιστα εὐχαριστοῦνται ἢ δυσαρεστοῦνται· τελευταῖον ἐπληροφορεῖτο περὶ τοῦ μνημονικοῦ τῶν καὶ τῆς προσοχῆς καὶ ἂν μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας προστήρχοντο εἰς τὰ μαθήματα.

Μετὰ τὰς τοιαύτας ἐρεῦνας καὶ πληροφορίας ἐγίνετο ὁ νέος δακτός, ἂν εἶχε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα· καὶ ὅμως ἔπρεπεν ἀκόμη πέντε ὁλόκληρα ἔτη νὰ δοκιμασθῇ ἐντὸς τῆς Σχολῆς· συνήθως ἀπὸ τοῦ 12—17 ἔτους τῆς ἡλικίας. Ἦτοκεῖτο δὲ μάλιστα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς τὴν πειθαρχίαν, τὴν αἰδημοσύνην, τὴν εὐκοσμίαν καὶ τὴν εὐταξίαν· Εἰ δέ τις τῶν ὑπὸ δοκιμασίαν τούτων μαθητῶν δὲν εὐδοκίμει ἢ δὲν ἀντεῖχεν εἰς τὴν αὐστηρότητα τῆς παιδαγωγίας, ἀπεπέμπετο τῆς Σχολῆς· τῷ ἀπεδίδοντο δὲ ὅσα εἶχε καταβάλλει χρήματα μετὰ τῶν τόκων, καὶ ἀνεγείρετο ἐπ' αὐτῷ ἐν τῇ Σχολῇ κenoτάριον, ἐφ' ᾧ ἔστηνετο ἐπιτύμβιος λίθος.

Κατὰ τὰ πρῶτα τρία ἔτη τῆς μαθητείας· ἔχρωστών οἱ μαθηταὶ νὰ συνειρῶσιν εἰς τὴν σιωπὴν, δοκιμαζόμενοι ἐνταύτῳ, ἂν εἶνε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ τῶν, ἂν ἔχουν καλὸν μνημονικόν, ἂν εἶνε φιλομαθεῖς·

Δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐρωτῶσιν οὐδ' ἂν εἶχον ἀπορίας, ἀλλ' ἐν σιωπῇ ἀκροαζόμενοι νὰ προτέχωσιν. Μετὰ τοῦ διδασκάλου διόλου δὲν συναναστρέφοντο, οὐδ' ἔδλεπον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐν κειρῷ τῆς παραδόσεως· διότι ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τῶν ὁμιλίῶν αὐτῶν διὰ παραπετάσματος. Οἱ τοιοῦτοι μαθηταὶ ἐλέγοντο ἐξωτερικοί. Οἱ ἐξωτερικοὶ οὗτοι εὐδοκίμως περατώναντες τὴν σειράν τῆς πενταετίας, ἐγίνοντο δακτοὶ μετ' ἀπείρου ἀγαλλιέσεως εἰς τὴν χορείαν τῶν λεγόμενων ἐσωτερικῶν μαθητῶν. Οὗτοι ἤρχιζον ἤδη τὴν κυρίως ἐπιτημονικὴν σπουδὴν. Καὶ πρῶτον ἐδίδοντο εἰς αὐτοὺς ἐρωτήματα πρὸς σκέψιν καὶ ἰδίαν ἐργασίαν καὶ ἐρευναν. Τοιαῦτα χεῖριν παραδείγματος. Τί εἶνε νῆσοι; τῶν μακίστων; (ἡλιος καὶ σελήνη). Τί τὸ σφῶτάκτον; (μέτρον καὶ ἀριθμός). Τί τὸ κάλλιστον; (ἁρμονία). Τί τὸ ἰσχυρότατον; (ὁ νοῦς), κτλ.

Ἦτοκούντο δὲ περὶ τὰ θρησκευτικὰ ἐπιμελῶς. Ἀνυπόδητος ἔπρεπεν ὁ μαθητὴς νὰ ἐισέλθῃ εἰς τὸ ἱερόν καὶ νὰ θυσιάζῃ· ἕκαιον δὲ λιθανωτὸν πρωΐ, μεσημβρίας καὶ ἑσπέρας. Τὰ ἐνδύματα ὧλων καὶ μαθητῶν καὶ διδασκάλων ἦσαν λευκὰ καὶ καθαρὰ ἐκ λινοῦ.

Αἱ θεωρεῖται τοῦ Πυθαγόρου αἱ παιδαγωγικαὶ ἦσαν αὐταί. Ἡ ἀρμονία τῆς ψυχῆς ἦτο κατ' αὐτὸν ἡ ἀρετὴ, ἡ δὲ τοῦ σώματος ἀρμονία ἡ ὑγεία. Εἰς τὴν ἀρμονίαν τοῦ σώματος ἀνέφερον ὅλων τῶν σωματικῶν δυνάμεων τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν γυμναστικὴν ἐν γένει, ἥτις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον κύριον καὶ ἀρχοντα τοῦ ἰδίου ἐκντοῦ σώματος· ἡ δὲ νόσος, ἔλεγεν, εἶνε τῆς ἀρμονίας τοῦ σώματος διατάραξις, ἣν πρέπει ν' ἀποφύγη τις διὰ καταλλήλου καὶ ὀρθῆς διαίτης. Προσεῖχε δὲ ἐπιμελῶς εἰς τὴν κατὰ φύσιν δίκαιαν. Διὰ καθεκὰσθην διέταττε λουτρὰ πηγαῖα καὶ θαλάσσια. Ἀπηγορεύεν ἀπὸ τῶν ἐσωτερικῶν τὸ κρέας καὶ τὸν εἶλον· ἀπὸ δὲ τῶν ἐξωτερικῶν καθ' ἡμέρας τινὰς μόνον τοῦ ἐνικυτοῦ, οἷτινες καὶ ἤτληον συνθήκῳ κρέας τοῦ θύματος ὡς καθαρὸν· ἀπηγορεύοντο ὅμως εἰς πάντας ὀστρακοδέρματα, ἰχθυεῖς τινες, καὶ τινα ὀσπρία.

Τῶν πρὸς ἀρετὴν καὶ ὑγείαν μαθημάτων κυριωτάτην ἐθεώρει τὴν μουσικὴν. Ἡ μουσική, ἔλεγεν, ἐνώνει τὴν ἀρμονίαν τοῦ σύμπαντος καὶ ἐκπράττει αὐτὴν· καὶ ἐκπράττουσα αὐτὴν ἐντυπώνει εἰς τὴν ψυχὴν· καὶ ἐντυπώνουσα παράγει ἐν τῇ βίῳ τὴν ἐαυτῆς ἀντήχησιν, δηλονότι ἀρμονικὰς τὰς πράξεις καὶ ἐναρέτους. Νομίζων δὲ αὐτὴν κυριώτατον τῆς ἀνατροφῆς μέσον, μετεχειρίζετο καὶ πρὸς περιστολὴν τῶν παθῶν καὶ ἐξιψέων καὶ πρὸς καθαρμὸν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς αἰσθησεως ἐξευγένισιν. Ἐπίστευεν ὅτι διὰ καταλλήλου μελωδίας καὶ ἀρμονίας οἰονδῆποτε αἵσθημα καὶ οἰονδῆποτε τοῦ πνεύματος διάθεσιν καὶ ποιότητα, οἷον ταπεινότητα, δειλίαν, πικρίαν, μῖτος, καὶ τὰ τοιαῦτα, δύνανται τις εἰς τὸ ἀντίθετον νὰ μετατρέψῃ· ἀλλὰ καὶ τοῦ σώματος τὰς ἀσθενείας ὡς τὰς τοῦ πνεύματος ἐφρόνει ὅτι ἐδύναντό τις διὰ τῆς μουσικῆς νὰ θεραπεύσῃ· ὅχι ὅμως δι' οἰασδῆποτε μουσικῆς. Ὅθεν ἦσαν ὠριτμένα ἐν τῇ Σχολῇ αὐτοῦ ἄμα καὶ ἀρμόδια πρὸς τὰ διάφορα τῆς καρδίας πάθη καὶ καταστάσεις, τὴν θλίψιν, τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος, τὸν θυμὸν, τὰ ὀργὰ καὶ ἐπιθυμίας καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρὸ τοῦ ὕπνου δὲ ἐσπέρας ἐκχαρίζοντο οἱ μαθηταὶ δι' ἁγμάτων προσφύρων ἀπὸ τῆς ἡμέρας τὰ πάθη· πρωΐα δὲ ἤδον ὡσπύτως ᾠδὰς καὶ ὕμνους. Τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἐμεταχειρίζοντο τὴν λύραν μόνον καὶ τὴν κιθάραν· ὁ δὲ αὐλὸς ὡς παθητικὸς ἀπηγορεύετο,

Τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς βίτιν ἀπετίλουν τὰ μαθηματικά, τὰ ὅποια ἦσαν κατ' αὐτὸν ἡ εὐγενεστέρα ἐπιστήμη. Διὰ τῶν ἀριθμῶν ἔχουν, ἔλεγεν, ὅλα τὰ δημιουργήματα τὴν ἐκτῶν μορφήν, ὅντα ἐνταύτῳ σύμβολα ἰδεῶν· ὁ ἀριθμὸς εἶνε τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον ἀπάντων τῶν πραγμάτων, τοῦ σύμπαντος, τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ τῶν ὀργανικῶν ὄντων. Ἀπῆτει λοιπὸν καὶ ὀρθῶς, δι' αὐτῶν νὰ προπαρασκευασθῇ πᾶς τις εἰς τὰς ἄλλας ὑψηλοτέρας ἐπιστήμας, τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, εἴτε θεωρίαν τῆς φύσεως. Πόσον εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν μαθηματικῶν ὁ Πυθαγόρας εἶνε γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς μαθητάς τῶν σχολείων μας ἀπὸ τὴν ἐκατόμβην, τὸν πυθαγορικὸν λεγόμενον πίνακα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἀλλ' αὐτοῦ πρὸς τοῦτοις ἐφεύρεσις εἶνε ὁ Πυθαγορικὸς κανὼν, τὸ μονόχορδον, τὸ πρὸς μέτρησιν τῶν μουσικῶν διαστημάτων, εἰς ὃ ἀναφέρονται αἱ τρεῖς φωναὶ ἀνεκάλυψε δὲ ὡς λέγουσι τοῦτο, κατὰ τύχην ἐμβὰς εἰς τι σιδηρουργεῖον καὶ ἀκούσας τρία σφυρία συγχρόνως ἐπικρουόμενα, καὶ τέλος ἡ λύρα τοῦ Πυθ. λεγομένη μ' ὀκτὼ χορδαίς.

Κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε θεωρίαν τῶν ἀριθμῶν ὀνομάζει τὸ μὲν πνεῦμα μονάδα, τὴν δὲ ὕλην δυάδα κτλ. Συνεδέετο δὲ μετὰ τῆς σπουδῆς τῶν μαθηματικῶν ἢ τῶν ποιητῶν ἀνάγνωσις, ἰδίως δὲ τῶν γνωμικῶν.

Μετὰ τὴν γυμνασιακὴν οὕτως εἰπεῖν ἐκπαίδευσιν προῦδιθάζετο ὁ μαθητὴς εἰς ὑψηλότερον κύκλον μαθημάτων, εἰς τὴν λατρείαν λεγομένην τοῦ Διονύσου καὶ τὰ ὀρφικὰ μυστήρια. Τὰ μυστήρια ταῦτα ἀνεφέροντο εἰς τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν καὶ τὴν ἐν τῷ Ἀΐδι διαμονήν· ἐντεῦθεν ἤρχιζε πλεόν ἡ θεολογικὴ ὥς εἰπεῖν ἐπιστήμη. Τῆς ἐπιστήμης ταύτης βίσις ἦτον ὅτι μία δύναμις ὑπάρχει, εἰς Θεός, πρώτη ἀρχὴ τῆς ὑπάρξεως, πηγὴ τῆς αἰωνίως ρεούσης δημιουργίας· ὅτι σῶμα μὲν τῆς θεότητος εἶνε τὸ σύμπαν, ὃ αὐτῇ ζωογονεῖ καὶ ἐμφυχώνει, αὐτῇ ὅμοιον· μέρη δὲ τῆς ἀρχικῆς τοῦ Θεοῦ ἐννοίας πρῶτον ὁ αἰθέρ, ἡ μονάς, ἡ ἐνότης, διότι ἡ θεότης αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν ἐν ἀδιαίρετον τυγχάνει οὕτα, τὸ πνεῦμα, ἡ ἀρχὴ τοῦ παντός, πανταχοῦ παρόν, ὡς πληροῦν τὸν ἄπειρον χῶρον, καὶ ἡ βούλησις. Δεύτερον ἀρχικὸν ὃν ἡ ἀρχικὴ οὐσία, ἡ δυάς, ἣν ἔλεγε καὶ παθητικὸν μέρος, ὡς δεχόμενον τὴν ἐπενέργειαν τοῦ πνεύματος, καὶ ὕδωρ

μειμιγμένον μετὰ μορίων καὶ ὡς ἀτμός τις παχὺς πληροῦν τὸν ἄπειρον χώρον. Τρίτον ἡ ἄπειρος τοῦ χρόνου ροή, καὶ τέταρτον ἡ ἀνάγκη, τὸ χάος, ὁ ἄπειρος χώρος ὁ περικλύπτων τὴν πᾶσαν τοῦ κόσμου σφαῖραν καὶ ἔξωθεν περικλείων αὐτήν. Αὗται αἱ τέσσαρες τῆς θεότητος οὐσίαι ἀπετέλουν κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Πυθαγόρου τὴν ἱεράν τετρακτὺν, ἣτις ὡς τετραπλασιότης περιελάμβανε τὸ πνεῦμα, τὴν ἀρχικὴν ὕλην, τὸν ἄπειρον χρόνον καὶ τὸν ἄπειρον χώρον, ἐξ ὧν ἐγεννήθη κατ' αὐτὸν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ.

Τὴν δὲ ἁρμονίαν τῆς μουσικῆς ἐπεξέτεινε καὶ εἰς τῶν οὐρανίων σωμάτων τὰς κινήσεις καὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν τὴν ἀκούομεν διότι τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀντιλαμβάνομεθα κινήσιν ἀπ' ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς μας, ὡς περ οἱ διατρίβοντες εἰς σιδηρουργεῖον, ὥστε ἀδυνατοῦμεν νὰ διακρίνωμεν τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς τῆς οὐρανοῦ ἁρμονίας, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιθέτου ἡρεμίας. Καθὼς πᾶν σῶμα ταχέως κινούμενον προάγει ἡχόν τινα, οὕτω καὶ τὰ οὐράνια σώματα τὰ περὶ τὸ κεντρικὸν πῦρ φερόμενα ἀνάγκη ἔλεγε νὰ γεννῶσι σειρὰν τόνων, οἵτινες ὁμοῦ σχηματίζουν τὴν διαπασῶν, ἥτοι τὴν ἁρμονίαν.

Παρέβαλλε τοὺς ἐπτά τότε γνωστοὺς πλανήτας μὲ τὰς ἐπτά φωνὰς τῆς μουσικῆς κλίμακος, τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ἀποστήματα πρὸς τῶν φωνῶν τὰ διαστήματα.

Τοιούτη τις ἦτο ἡ περὶ φύσεως θεωρία αὐτοῦ. — Περὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἔλεγεν ὅτι εἶνε οὐρανοῦ καταγωγῆς καὶ θεῖον γένος, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀνήκουσιν εἰς τὰ πνεύματα, τὰ κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ἀπὸ τοῦ αἰθέρος παραχθέντα, ὅτι κατόικουν μὲν τὸν οὐρανόν, πρὸς τιμωρίαν δὲ ἀπερίφθησαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔγειναν ἄνθρωποι, ὅπως αὖθις μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς διατριβὴν καὶ συμπλήρωσιν τῆς τῶν ψυχῶν περιπλανήσεως ἐπανέλθωσιν εἰς οὐρανόν. 'Ο ἄνθρωπος, ἔλεγε, σύγκειται ἐκ σώματος, ψυχῆς καὶ πνεύματος· ὅτι τὸ πνεῦμα ἐξ οὐρανοῦ ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ ἅμα γεννηθέντος, ὅτι αὐτὸ μόνον γινώσκει, σκέπτεται καὶ διανοεῖται, ἐπειδὴ κατάγεται ἀπὸ τοῦ αἰθέρος, ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ πνεύματος· διὸ καὶ ζῇ αὐτὸ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σὺν αὐτῷ ἡνωμένου σώματος, ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ πρὸ τῆς ἐνταύτῃ ζωῆς. Τὸ σῶμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, ἡ δὲ ψυχὴ ἐν αὐτῷ κατεκλείσθη ὡς ἐν τάφῳ διὰ παραχθεῖσιν ἁμαρτί-

αν πρὸ τῆς γῆινου ὑπάρξεώς της· ἔχει ὁμως σπουδαίοντα διότι
ἀνευ αὐτοῦ δὲν ἐδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ τὰ πρὸς τὴν γνῶσιν ἀναγ-
καϊότατα αἰσθητήρια.

Περὶ τοῦ νεογεννήτου ἔλεγεν ὅτι εἶνε σφόδρα ἀτελής καὶ φύσει
ἰγωϊστικόν, καὶ πρέπει δι' ἀδιαλείπτου ἀντροπῆς καὶ ἐπιμελείας
καθ' ὅλον τὸν βίον ἐξακολουθοῦσης ν' ἀπελευθερωθῇ ὁ ἄθρωπος ἀπὸ
τῶν ἐμφύτων ἐλλείψεων καὶ ἀτεχειῶν, καὶ ἀνυψωθῇ εἰς καθαρότητα
τῆς καρδίας καὶ τοῦ αἰσθήματος. Ἐπὶ τούτῳ πρέπει, ἔλεγε, νὰ συνει-
θίζωμεν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν μετρίτητα
περὶ τὴν τροφήν, τὸν ὕπνον, τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους
εὐνοίαν καὶ ἐπὶ πᾶσι νὰ ἐπιμελώμεθα τὴν βθεῖαν πνευματικὴν ἡ-
μῶν μόρφωσιν.

Ἡ δὲ παιδεία καὶ σοφία ἄλλον δύνανται νὰ ἔχῃ
σκοπὸν ἀνώτατον εἰμὴ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸ ἀν-
θρώπινον πνεῦμα διὰ τῆς διδασκαλίας ἀπὸ
τοῦ ζυγοῦ τῶν ὀρέξεων καὶ τῆς αἰσθήσεως
καὶ ν' ἄγῃ αὐτὸ εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ὁμοιό-
τητα καὶ καταστήσῃ ἄξιον νὰ εἰσέλθῃ ποτε
εἰς τὴν ὁμήγυριν τῶν Θεῶν. Σκοπὸς τοῦ παντός ὡς
καὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ ἁρμονία. Ἡ ἁρμονία τῶν οὐρανίων σωμά-
των πρέπει καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ν' ἀντηχῇ. Διὸ ὑφείλει ὁ
ἄνθρωπος ὅχι μόνον ἐαυτὸν νὰ γνωρίζῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θέαν τοῦ
κάλλους τοῦ οὐρανοῦ ν' ἀνυψωθῇ.

Ἐρρόνει ὁ Πυθαγόρας ὅτι ὅταν ὁ θάνατος χωρίσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ
τοῦ σώματος, αἰωρεῖται αὕτη ἐν τῇ τοῦ σώματος μορφῇ εἰς τὸν ἀέ-
ρα, καὶ ἐκεῖθεν ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ὁδηγεῖται εἰς τὸν Αἰδὸν, καὶ ἐὰν
μὲν ἦνε καθαρὰ, ἐκεῖθεν ἀνάγεται εἰς τὴν χώραν τοῦ φωτός καὶ τῆς
τάξεως, εἰς τὸν ἀόρατον κόσμον, τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐὰν
δὲ μὴ ἦνε κεκαθαρμένη, τότε ὑπὸ τῶν Ἑρινύων συνδέεται εἰς νέα
αὐθις δεσμί. Τοιαύτη τις ἦτον ἡ περὶ μετεμψυχώσεως πολυθρύλη-
τος αὐτοῦ δοξασία, ἣν εἶχον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

Ὁ σύγχρονος καὶ συμπολίτης τοῦ Πυθαγόρου Ξενοφάνης ἀναφέ-
ρει ὅτι διηγήθησάν τινες αὐτῷ ὅτι ἰδὼν ποτε ὁ Πυθαγόρας καθ' ἰδὼν
τυπτόμενον κύνα, ἀναγνώρισας αὐτόν, Πύστατε, ἐφώνησεν καὶ μὴ

τύπτετε αὐτὸν πλεον, διότι εἶνε ἡ ψυχὴ φίλου τινός· τὸν ἀναγνωρίζω ἐκ τῆς φωνῆς.

Περὶ ἑαυτοῦ ἐπίστευε κατὰ τὸν Ἡρακλείδην τὸν Ποντικόν, ὅτι πρῶτον ὑπῆρξεν Αἰθαλίδης, κήρυξ τῶν Ἀργοναυτῶν, εἶτα Εὐφορβος, Ἐρμόδημος καὶ τελευταῖον Πύρρος τις ἄλιεύς τῇ; Δῆλου.

Πᾶσαν πρωτῆν διεσκέπτοντο οἱ μαθηταὶ τοῦ τί ὤφειλον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας νὰ πράξωσι· τὴν δὲ ἐσπέραν ἀνελογίζοντο τί ἐπραξαν, τί ἐσφαλαν, καὶ τί δέον δὲν ἐπραξαν· ἂ Πῃ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

Ἐξεγείροντο τοῦ ὕπνου ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου καὶ ἤρχιζον μὲ προτευχῆν· εἶτα ἀνεγίνωσκον στίχους τινὰς τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ποιητῶν· κατόπιν ᾄδον μελωδίαν τινά. Μετὰ ταῦτα ἐνησυχολοῦντο εἰς σπουδαίας ἐργασίας· καὶ μετὰ μικρὰν ἀνάπαυλιν εἰσῆρχοντο εἰς συνδιαλέξεις καὶ εἰς περίπατον, ἀπὸ δὲ τοῦ περιπάτου μετὰ μικρὰν σωματικὴν γύμνασιν ἐγευματίζον. Τοῦτο ἦν τὸ πρόγραμμα των. Μετὰ μεσημβρίαν ἐτέλουν θρησκευτικὰς τελετάς, ἐλούοντο, συνδιελέγοντο καὶ εἴ τι ἄλλο. Συνεβίουν δὲ διατελοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐν ἀκρα φιλίᾳ καὶ ἀδελφότητι.

Ἐξοσιν ἔτη διεβίωσεν οὕτω ὁ Πυθαγόρας μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ διδασκάλων ἐν τῷ ἐξοχικῷ αὐτοῦ καθιδρύματι ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ ἀρμονίᾳ. Τὸ δὲ πρὸς αὐτὸν σέβας τῶν μαθητῶν τεκμηροῦ τὸ πολυθύλητον αὐτοῦ ἔφα.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Σχολὴ αὕτη καὶ ἡ ἐκπαίδευσις περιωρίζετο εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Κροτῶνος καὶ τῶν πέριξ, ἀνακινούμενος ὁ λαὸς ὑπὸ ὀχλοκρατικῶν τάσεων δὲν ἐβράδυνε νὰ δυσαρεστῇ τα· γενομένης δὲ πολιτικῆς μεταβολῆς καὶ καταβληθείσης τῆς ἀληθοῦς ἀριστοκρατίας διελύθη καὶ ἡ Σχολὴ τοῦ Πυθαγόρου· αὐτὸς δὲ ἐξεδιώχθη. Ἀπέθανε δὲ κατόπιν εἰς βαθὺ γῆρας ἐτῶν 99, ἐντὸς ναοῦ τινὸς τῶν Μουσῶν.

Οὗτος ἐν συνόψει ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἐκ πηγῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀξιοπίστων.

Τινὲς μὲν τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν αἰώνων ἐξηλέγχθησαν ἀνυπόστατοι· ἔναι δὲ ἔχουν κῦρος δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα· μάλιστα δὲ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ περὶ ἀναπλάσεως καὶ παιδεύσεως τῆς ἀνθρωπότη-

τος καὶ ὃν ὀρᾷ ὡς Ἕλληνας ἐκείνων τῶν χρόνων προορᾷ τὸν ἀνθρώπου.

Τῇ ἀληθείᾳ ἄγεται τις ἀμερολήπτως ἀποφανθῇ ὅτι ἡθεῖα Πρόνοια, ἡ τὸν κόσμον ἀοράτως διοικοῦσα, ἀνέδειξε τὴν Ἑλλάδα ἐν τοῖς ἐξόχους αὐτῆς ἀνδράσιν ὡς ἄστρον φαινόν, ἵνα καταυγάζῃ τὴν οἰκουμένην, πρόδρομον καὶ προάγγελον τῆς μεγάλης αὐτῆς βουλῆς, τοῦ Χριστιανισμοῦ, δι' οὗ πληροῦνται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος οἱ μυχαίτατοι πόθοι τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Ἐχόντες λοιπὸν ἡμεῖς ἱς ἐκ συγγενείας καὶ καταγωγῆς τιμαλφοῦς ἔνθεν μὲν τὴν σοφίαν τῶν Ἑλλήνων, ἔνθεν δὲ τὴν μωρίαν τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ, ἦν καὶ ὁ μεγαλείτερος τῆς ἡμετέρας ἀρχαιότητος σοφὸς ἀπεφάνετο ἐν τῷ « ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα », χωρῶμεν εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν πρόδον, ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ ὑψίστου πατρὸς ἐπικαλούμενοι μετὰ θερμῆς καρδίας τὴν θεῖαν ἀρωγὴν, ἧς ἄνευ ἐπισφαλεῖς αἱ ὁδοὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Περὶ σχόμενα.

Ὁ μὲν Ἀπρίλιος.—2. Μελέτη.—3. Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλὰς τοῦ Λωτερβρούννου (συνέχεια, τέλος).—4. Τινὰ περὶ Σύρου.—5. Ὁ ἠθικὸς κώδικς τοῦ Φραγκλίνου.—6. Ἡ διπλὴ κίνησις.—7. Ἀλέξανδρος Λυκούργος, Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου, Μήλου (σελ. 503, 545 μετ' εἰκονογρ).—8. Ἀναγκωστήριον « ἡ Σμύρνη ».—9. Πυθαγόρας (σελ. 517, 552' μετ' εἰκονογραφίας).—10. Ἀερόλιθοι.—11. Ἡ ἀνισότης καὶ μέχρι τοῦ τάφου.—12. Ἐφευρέσεις.—13. Εὐγενὲς παιγνίδιον διὰ τοὺς φιλανθρώπους.—14. Οἱ μετὰ τὸν θάνατον φίλοι.—15. Ἡ ἐλεημοσύνη.—16. Ὁ προσβληθεὶς Δερβίσης.—17. Ὁ ἀποχωρισμός.—18. Τὸ ἐκ τῆς ἀκάνθης ρόδον.—19. Ἡ ἀπροσδόκητος σωτηρία.—20. Ἡ μάμμη τῶν βασιλισσῶν Μαρίας καὶ Ἀννης.—21. Κεϊμήλια.—22. Γάμοι τῶν Σινῶν.—23. Ἡ εὐτυχία.—24. Τὸ καθήκον.—25. Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου.—26. Λύκος καὶ Γέρανος.—27. Λύσις τοῦ 8ου αἰνίγματος.—28. Αἶνιγμα 9ον.—29. Παροράματ.—30. Χελιδῶν (μετ' εἰκονογραφίας).

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΜΑΙΟΣ 1870.

ΤΕΥΧΟΣ Θ'.

Ὁ μὴν Μάιος

Χαῖρε, γλυκὲ μου Μῆτις, τοῦ κόσμου ἄρχον, χαῖρε !
 Εἰς θρόνον, ροδοστόλιστον κόσμου τὰ σκήπτρα εἶρε !
 Τὰ ἄνθη εἶνε στέμμα σου, τὰ ρόδα πορφύρις σου,
 Ὁ κρίνος εἶνε σκήπτρον σου, ἡ χλό' εἶνε χλαμὺς σου.

ΜΕΝΤΩΡΟΣ ΤΟΜ. Α' ΤΕΥΧ. Θ'.

36.

Οἱ Ζέφυρ' εἶνε δοῦλοι σου, αἱ Αὔραι ἢ φρουρά σου,
 Ἡ ἀηδῶν ὁ κῆρυξ σου, τ' ἀρνάκια τάγματά σου.
 Ἡ θάλασσα σὲ σέβεται, σὲ πειθαρχοῦν τὰ νέφη,
 Τῆς γῆς ἡ σφαῖρα σὲ ἐρᾷ, ὁ Ἥλιος σὲ στέφει.
 Ἡ Νύξ, ὠραία, πλουμιστή, μ' ἀρώματα σ' εὐφραίνει,
 Καὶ ἡ Αὐγὴ μὲ τὸ καννὶ ροδόσταμα σὲ ραίνει,

Ὁ Μάϊος ἦτον ὁ τρίτος μὴν εἰς τὸν ἐνταυτὸν τοῦ Ρωμύλου, καὶ ἔγινεν ὁ πέμπτος εἰς τὸν τοῦ Νουμᾶ· ἔκτοτε δὲ κατέχει τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς τὸ μηνολόγιον. Ὁ Ρωμύλος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν 81 ἡμέρας· ἀλλ' ὁ Νουμᾶς τοῦ ἀφῆρεσε τὴν μίαν, ἥτις ὁμως τῷ προστετὴται πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς εἶνε πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Ρώμης, οἱ παλαιοὶ καθιέρονον τὸν μῆνα τοῦτον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἡμέραν ἐθυσίαζον εἰς τὴν μητέρα τοῦ Ἑρμοῦ Μαῖαν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα Μάϊος.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐξωγράφον αὐτὸν ὡς εὐπρόσωπον νεανίαν φοροῦντα λευκὸν καὶ πράσινον ἔνδυμα, κεντημένον μὲ ποικίλα ἄνθη, ἔχοντα δὲ ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς στέφανον ἀπὸ κόκκινων καὶ λευκῶν ῥόδων, εἰς δὲ τὴν μίαν χεῖρα αὐλὸν καὶ ἐπὶ τοῦ λειχανοῦ ὀακτύλου τῆς ἄλλης ἀηδόνα, ἥτις τὸν μῆνα Μάϊον μέλιστα κελαδεῖ εὐφροσύνως τὰ ἐσπερινὰ ἄστροματά της.

Πλούτη χωρὶς πτέρυγας.

Ἡ
 Ὀλίγαι λέξεις περὶ πλούτου.

Ἀναγνώστα,

Ἀνέγνως εἰς τὰς ἐφημερίδας πρὸ καιροῦ ἢ ἴσως ἤκουσας νὰ διηγῶνται, ὅτι εἰς τοὺς Παρισίους ἐκατατομήθη νέος εἰκοσάετης ὀνομαζόμενος Τρόπμαν, διότι κυριευθεὶς ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ πλουτήσῃ διὰ τοῦ κόπου ἄλλου ἀνθρώπου κατήντησεν εἰς τὴν θηριωδίαν ὥστε νὰ φονεύσῃ μόνος ὀλόκληρον οἰκογένειαν ἐξ ὧν τῶ μελῶν συνισταμένην. Τὸ φρικῶδες τοῦτο κακούργημα ἀποδεικνύει εἰς πόλιν θηριωδῆ σκληρότητα καὶ ἀπόγνωσιν φέρει τὸν ἄνθρωπον ὀλεθρία ἐπιθυμία τοῦ πλουτεῖν ἀδίκως καὶ παρὰ τὸ πρέπον. Ἐν τούτοις δυστυχῶς ἡ

ἐπιθυμία αὕτη ἔγινεν εἶδη τὸ μόνον μέλημα πολλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι κυριεύμενοι σφοδρῶς ὑπ' αὐτῆς κινδυνεύουσιν ἀλόγως τὴν ὑγίαν πολλάκις· δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν των· καὶ τοῦτο ὅχι διὰ νὰ δάπανῶσι τὰ πλοῦτη των εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν· καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρῶν, διὰ τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε καὶ ἔθεσε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐντροπῶσι διὰ τοῦ πλοῦτου εἰς τὰς φθοροποιὰς ἐκείνας, διασκεδάσεις, τὰς ὁποίας ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ὀφείλει ν' ἀποστρέφεται. Διὰ ταῦτα καὶ διότι αἱ μεθοδῖαι καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἀνθρώπων τούτων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πλοῦτου ἀποβαίνουν καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἥς ἀποτελοῦσι μέλη, ὀλεθριώτατα, ἐνόμιμα ἀναγκαῖον νὰ παραθέσω ἐνώπιόν σου ὀλίγας περὶ πλοῦτου σκέψεις τὰς ὁποίας κολακεύομαι νὰ πιστεύσω ὅτι θὰ παραδεχθῇς ὡς ὀρθάς.

1. Γνωρίζεις ἢ ἐκ πείρας ἢ ἐξ ὅσων καθ' ἐκάστην βλέπεις, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων εἶνε ἐν τῶν ἰσχυροτάτων παθῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Οἱ ἄνθρωποι εὐκόλως ἀνταλλάσσουν τὴν ὑγίαν καὶ τὴν τιμὴν των ἀντὶ χρυσοῦ.

2. Βλέπεις καθ' ἐκάστην ὅτι ὀλίγοι μόνον ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι κατατρέχουσι τὰς καλλίστας ἡμέρας καὶ ἀπασαν τὴν ἐνέργειάν των εἰς ζήτησιν πλοῦτου ἐπιτυγχάνουσιν αὐτοῦ. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν εἰσυχρομένων εἰς τὸ στάδιον τούτου τοῦ ἀγῶνος εὐρίσκουσιν ἐπὶ τέλους μόνον τὰ πικρότερα κέντρα τῆς ἀποτυχίας.

3. Παρατήρησας ἴσως ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων αὐξάνει κοινῶς μὲ τὴν συσσωρεύσιν του. "Ὅσον πλέον οἱ ἄνθρωποι ἀποκτῶσι, τόσον πλέον ἐπιθυμοῦσιν. Ἄν ἠρωτᾶτο «πότε ἄνθρωπός τις εἶνε ἀρκετὰ πλούσιος;» θὰ ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ «ὅταν ἀποκτήσῃ ὀλίγον τι πλέον τοῦ ποσοῦ, ὃ νῦν κατέχει ἢ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ποτὲ θέλει ἀποκτήσῃ.» Δὲν ἔχει οὕτως;

4. Ἀνεκάλυψας ἴσως ὅτι ἡ πρὸς τὰ γήινα πλοῦτη ἐκτίμησις ἐγένετο συχνάκις ἐπὶ μιᾷ πολὺ ἀτελοῦς θεωρίας τῆς πραγματικῆς των ἀξίας. Ἰσως ἐνόητε, ὅταν εἶδες ἀνθρώπους κυμαινομένους ἐπὶ τῆς παλιροῦς τῆς εὐτυχίας, ἥσο πρόθυμοι νὰ φθοῖσιν αὐτοὺς καὶ ἐπιθυμήσῃ σφοδρῶς τὴν ἐπιτυχίαν τούτων· ἀλλ' ὅμως ἀνεκάλυψας ὅτι μόνος ὁ πλοῦτος δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ εὐδαιμόνα

τοὺς κατόχους αὐτοῦ. «Πρέπει νὰ ᾔσῃ: εὐτυχὴς ἄνθρωπος,» ὑπῆρξεν ἡ γενομένη συγχρηστία τοῦ πρώτου, εἰς ἕνα τῶν βιβλιοπλοῦτῶν ἀνθρώπων τῆς Εὐρώπης. Ἐγὼ εὐτυχὴς! Ἐγὼ εὐτυχὴς! ἦτον ἡ μετ' ἐκκλησίᾳ γενομένη ἀπάντησις. Καὶ τότε διηγήθη τὸ βίαιον τῶν φροντιστῶν καὶ τῶν φίλων, οἵτινες κατέπλεον τὴν καρδίαν του. Ὁ μακαρίτης κύριος Γιάκωβος, ὁ φημιζόμενος ὅτι ἦτον ὁ πλουσιώτατος τοῦ καιροῦ του ἐν Ἀμερικῇ, οὕτως ἔγραψε πρὸς τινὰ φίλον του «Ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ, ζῶ ὡς τις κατὰδικος εἰς τὸ κἀτεργον, συγχρόως περὶ τὴν νύκτα ἀγρυπνῶ· φθίβομαι ὑπὸ φροντιστῶν. Ὅταν ἐγείρωμαι τὸ πρωί, ἡ μόνη προσπαθείά μου εἶνε νὰ ἐργασθῶ τόσον πολὺ, διακούστης τῆς ἡμέρας, ὥστε ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς νὰ εἴμπορῶς νὰ κοιμηθῶ βραδίᾳ.» «Ἐπιθυμῶ, εἶπεν ἄλλος βιβλιοπλοῦτης, οἱ σφοδρῶς ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποκτήσωσι πλοῦτη νὰ ἐπιμενουλεύοντο τοὺς πλουσίους ἀνθρώπους. Τότε βεβηλῶς ἠθελον ἀλλάξει γνώμην.» Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι μεγάλα πλοῦτη εἶνε συγχρόως μεγάλα φροντιστὲς κακαλυμμένοι μόνον με ψευδῇ χρυσοειδῇ κόσμῳ ὃς τις λάμπει μὲν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν θεατῶν, ἀλλὰ ὅτεν εἶνε ἱκανὸς νὰ παρέβῃ εὐτυχίαν εἰς τοὺς κατόχους του.

Β. Πρέπει ἐπὶ νὰ μάθῃς, ἐάν ὅτεν τὸ γνωρίζῃς, ὅτι ὅσον περισσότερα πλοῦτη τοῦτου τοῦ κόσμου ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι, τόσον περισσότερα εἶνε καὶ ἡ εὐθύνη των. Ὁ Θεὸς ὅτεν δίδει πλοῦτη εἰς οὐδένα ὅπως εὐχαριστῇ δι' αὐτῶν μόνον τὰς ἰδικὰς του αἰσθήσεις. Ὁ ἄνθρωπος κατέχει αὐτὰ ἐπὶ ὑποθήκῃ. Εἶνε εἰς μακρὺν λογαριασμόν. λέγει ὁ ἐπίσκοπος Hall, ὃς τις πρέπει νὰ ἐξοφληθῇ διὰ πληρωμῆς μεγάλων ὁμολογιῶν, εἰς τοὺς ἡμεῖς ὅτεν εἴμεθα οἱ ἰδιοκτῆται ἀλλὰ μόνον οἱ οἰκονόμοι «πάντων ὅσα κατέχομεν».

Γ. Ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ μάθῃς, ἐάν ᾔσῃ τὸ ἀγνοῇς, ὅτι ἡ μακαρίτης τοῦ πλοῦτου φαίνεται συγχρόως ἐν τῇ ἀβεβαιότητι, μεθ' ἧς αὐτὸς κατέχεται. «Ὁ πλοῦτος ἀναλαμβάνει πτέρυγας καὶ πετῶν φεύγει.» Μία πυρκαϊά, ἓν ναυάγιον, εἰς κανὴν εὐχὴν ἐμπορικῆς κρῖσεως, εἰς ὅλον, μία ληστεία, καὶ πλείστα ἄλλα συμβάντα δύνανται νὰ στρεψώσι τὸν ἄνθρωπον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τοῦ κόπου ὅλης του τῆς ζωῆς. Πρέπει νὰ εἴδῃ πολλοὺς ἐξ ἐσθίων οἵτινες ἐστῆθησαν εἰς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς

νομιζομένους εὐτυχίας ριμμένους ἤδη εἰς τὰ κατώτατα θάβη τῆς δυστυχίας. Ἐκείνοι οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ διανομαῖς τοῦ πλούτου εἰς ἄλλους κατήντησαν εἰς τοιαύτην δυστυχίαν ὥστε νὰ λαμβάνωσι τὴν ταπεινοτάτην δόσιν ἄρτου, τὴν ὁποίαν ἡ εὐτυχεύων χεὶρ τῆς ἀγαθοεργίας ἤθελε τοῖς προμηθεύει. Πρὸς ἀγαθοεργὸν ἄνθρωπον, ὅστις διανοοῦνται μεγάλην πρρότητα χρημάτων πρὸς τροφὴν τῶν πτωχῶν, ἐγένετο σίτη-ις δι' ἐν μερίδων αὐτῆς ἀπὸ τριάκοντα ἀνθρώπων, οἵτινες διήλαυον ἄλλοτε ἐπὶ ἀμαζῶν ἰδικῶν των πολυτελειῶν.

7. Καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ ἐὰν τὰ χρήματα σφίγγωνται ἀσφαλῶς, διαρκούσης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ θάνατος ὅμως ἀπογυμνώνει αὐτὸν ἐξ ὅλων τῶν θησαυρῶν του. «Ἐὰν ἅπας ὁ κόσμος ᾔστον ἰδικός μου, ἠρώτησέ τινα ὁ ἐθνικός φιλόσοφος Σίνακας, πᾶσαν χρόνον ἡδυνάμην νὰ ἐντροπήσω αὐτόν» ;

Καὶ αἱ Γραφαὶ τερνῶς διακηρύττουσιν ὅτι «ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, δὲν θέλει συμπαράλθῃ οὐδὲν, οὐδὲ θέλει καταθῇ κατόπιν αὐτοῦ ἡ δόξα αὐτοῦ» καὶ θέλει ἐγκαταλείψει τὰ ἀγαθὰ του εἰς ἄλλους. » (Ψαλμ. μβ'. 40, 47). Τὰ χρήματα δὲν δύνανται νὰ παρατείνωσι τὴν ζωὴν μήτε νὰ ἐξαγοράσωσιν αὐτὴν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ τάφου.

Καίπερ οὕτω τούτων ἐχρύνων, δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἡμεθα ἀνκίσθηται εἰς τὴν εὐμερίαν, καὶ εἰς τὰ ἐξωτερικὰ μέτρα τῆς εὐδαιμονίας, ἀπὸ τοῦ ὁ Διμυουργὸς ἐδώρησεν εἰς ἡμᾶς ταῦτα. Αἱ προσπάθειαι τῆς τιμῆς βιομηχανίας δὲν πρέπει νὰ μέμνωνται, οὐδὲ ν' ἀπαγορεύηται ἡ κατοχὴ τοῦ πλούτου. Ἀλλ' ἡ κατάχρησις τοῦ ὅπου ἔχομεν — εἴτε πολλοῦ ὄντος, εἴτε ὀλίγου — αὕτη εἶνε ἁμαρτία εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Θεοῦ. Ὅταν τὸ ἀγοράζω καὶ πωλεῖν ἐπὶ κερδοσκοπικῇ κάμνωμεν τὸ πρῶτον τέλος τῆς ζωῆς ἡμῶν, τότε ἁμαρτάνομεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ βλάπτομεν τὰς ἰδικὰς μας ψυχάς. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις ἀγωνίζεται νὰ πεσοῖται εἰς τὸν αὐρανὸν μὲ χρυσὰ θάρη ἐπὶ τῶν περὶ τῶν του ! Αἱ παραιτίαι τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἶνε αἱ ἐξῆς. — «Ὅσοι θέλουσι νὰ πλουτῶσι πίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ πειρῶν. » Διότι ῥίξαι πάντων τῶν κακῶν εἶνε ἡ φιλοαργυρία. (1^η. Τιμοθ. ς'. 9, 10). «Πόσον δύσκολον εἶνε νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οἱ ἔχον-

τε· τὸ θάρρος αὐτῶν εἰς τὰ χορήματα ! » (Μάρκ. Ι'. 24). Ἀπεναντίας πρέπει νὰ χαίρωμεν βλέποντες πολλὰ εὐγενῆ παραδείγματα ἀνθρώπων πλούτων, οἵτινες ἀδιακόπως μεταχειρίζονται τὰ πλούτη των διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐνῶ ὑπάρχει φανερόν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν ἱσας εὐκαιρίας τοῦ ἀποκτῆν καὶ ἐξασφαλίζειν τὰ γήινα πλούτη, ὑπάρχουσιν ὅμως πλούτη, τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἤνοιξεν εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ὅποια εἶνε ἐξίσου εἰς πάντας εὐπρόσιτα ἐπειδὴ ἐξίσου εἰς πάντας χρειάζονται. Ταῦτα εἶνε πραγματικά, οὐσιώδη, ἐπαρκούντα ἢ ἱκανοποιούντα καὶ διαρκῆ καλὰ, — πλούτη τὰ ὅποια οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐξαντληθῶσι, καὶ οὐδέποτε θὰ παύσωσι τοῦ νὰ ὠφελῶσιν. Εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προσκολλῶμεν ὅλους τῆς καρδίας μας τοὺς πόθους· ταῦτα εἶνε π λ ο ὑ τ η χ ω ρ ῖ ς π τ ἔ ρ υ γ α ς.

Καὶ μεταλλεῖα χροτοῦ ἂν ἐδύνατό τις νὰ ἀποκτήσῃ, ἄνευ ἐκείνων τὰ ὅποια ὠνομάσαμεν π λ ο ὑ τ η χ ω ρ ῖ ς π τ ἔ ρ υ γ α ς, εἶνε ἀληθῶς πάντοτε πτωρὸς, καὶ ἡ ψυχὴ του θὰ εὐρεθῇ δυστυχῆς χρεωκόπος ἐπὶ τέλους. Τὰ πλούτη ταῦτα κάμνουσιν εὐφρόσυνον τὴν καρδίαν, δὲν προσθέτουσι λύπην εἰς αὐτὴν οὐδεμίαν, καὶ θὰ διαρκίσωσι καὶ ὅταν ὁ κόσμος καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ κατακαῶσιν, ὧς τις φέκελλος γεκιμμάτων.

Τὰ πλούτη ταῦτα εἶνε ἀμέγα ἐνδι αφέρον εἰς τὸν Χριστὸν — εἰς «τὰ πλούτη τοῦ ἐλέους σου» — εἰς τὰ πλούτη τῆς χάριτός σου» οἷα εἶνε συγχώρησις, ἐ ἰρήνη, υἰοθεσία εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ, ἀνακινιτιμένη καρδία, κληρονομία τοῦ οὐρανοῦ, — καὶ ταῦτα εἶνε ἡ καλλίστη μερὶς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ πλούσιος φιλάργυρος δύναται νὰ μετρή καὶ ἐξαναμετρή τοὺς θητρυροὺς του, καὶ νὰ γαυρῇ ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ χροτοῦ, ἀλλὰ πῶς εἰματαρεῖ ὁ Χριστιανὸς ν' ἀριθμῇ τούτους ἰδικούς του θητρυρούς, οἵτινες εἶνε ἄπειροι· Αὐτοὶ εἶνε πολυτιμότεροι ἀπείρου χροτοῦ, καὶ πολυτιμότεροι τῶν πολυτιμότερων λίθων τῆς γῆς. Ὁ Χριστιανὸς δυνάτν νὰ μὴν ἔχῃ οὐδὲ πολ λαστὸν τοῦ κοσμικοῦ πλούτου· εἶνε ὅμως πλούσιος καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα, διότι γέγραπται «Τὰ πάντα ἀνέκουσιν εἰς ὑμᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε

ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε παρόντα, εἴτε μέλλοντα· τὰ πάντα ἀντήκουσιν εἰς ὑμᾶς, σεις δὲ εἰς τὸν Χριστόν· ὁ δὲ Χριστὸς εἰς τὸν Θεόν » (Α΄ Κορι. θ. γ' 21—23). Εἶναι πλούσιος ὁ χριστιανὸς ἀλόμῃ καὶ ὅταν ὁ τρομερὸς θάνατος ἦνε μεταξὺ τοῦ πλούτου αὐτοῦ, διότι ὁ θάνατος εἶνε ὁ θυρωρός, ὅστις ἀνοίγει τὰς πύλας τῆς αἰωνιότητος· ὅταν δὲ ἡ οὐράνιος ψυχὴ εἰσέρχεται ἐκεῖ, θὰ προοδεύῃ ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα καὶ θὰ καταδύεται βαθύτερον εἰς τὰ πλοῦτη τῆς χάριτος, εὐρίσκων αὐτὰ ἀνεξερεύνητα.

Ἀναγνῶστα, οὐδὲν λοιπὸν σοὶ εἶνε τοιαύτης μεγίστης σπουδαιότητος, οἷα εἶνε ἡ προσωπικὴ πίστις ἐν Χριστῷ, δι' οὗ ἐγίνετο μέτοχος τῶν ἀνεξερευνητῶν αὐτοῦ πλούτων. Δυνατὸν νὰ ἴδῃς τὴν ἄκραν σου φιλοδοξίαν ἐκπληρωμένην· δυνατὸν νὰ ἴσταται εἰς τὸ ἔπακρον κοσμικῆς ὑπεροχῆς· δυνατὸν νὰ θεωρῇς πλοῦτη ἀρχόμενα ἐν εἰδὲι πλήρους παλιροῦς ἐπὶ σέ, ἀλλ' εἰς τί ταῦτα θέλουσι σ' ὠφελῆσαι, ἐάν κερδήσῃς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ζημιωθῇς τὴν ψυχὴν σου (Μάρκ. Η' 36); Χάρις τώρα, καὶ δόξα εἰς τὸ μέλλον δύναται νὰ ἦναι ἰδικά σου· ποῖον ἐκ τῶν δύο ἤθελες ἐκλέξει, ἐάν προσεκαλεῖτο ν' ἀποφασίσῃς τὸν κληρὸν σου;—τῆς γῆς τὰ ἀδελφία καὶ ἀνύπαρκτα πλοῦτη, ἢ τὰ πλοῦτη τῆς σωτηρίας, τὰ ὅποια διαρκοῦσιν αἰωνίως τὰ χωρὶς πτέρυγας πλοῦτη;

Πιστωτικαὶ τράπεζαι τοῦ λαοῦ.

Ὅταν πρό τιμος κειροῦ ἐγράψαμεν περὶ συνεταϊρισμοῦ καὶ περὶ τῶν μεγάλων ὠφελειῶν, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ προκύψουν εἰς ὅλας μὲν πρό πάντων δὲ εἰς τὰς μικροτέρας τάξεις τοῦ λαοῦ, μὲ εὐχαρίστησιν μας ἐμάθομεν ὅτι πολλοὶ ἐκ τῆς συντεχνίας των σκυτοτόμων ἐσκεπθήσαν νὰ ἐβάλωσιν εἰς πρᾶξιν τὰ γραφόμενα· φαίνεται ὅμως ὅτι δυσκοιλίαι τινές, αἱ ὁποῖαι πάντοτε παρουσιάζονται εἰς τὴν ἀρχὴν πάσης ἐπιχειρήσεως, ἐφύχραναν τὸν ζῆλον των καὶ ἔκαμαν αὐτοὺς νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τῶν σχεδίων των. Ἐπειδὴ ὅμως εἶνε βεβαίωτον ὅτι ἡ Ἀνατολὴ μόνον διὰ τοῦ συνεταϊρισμοῦ θὰ δυνήθῃ νὰ ὀρθοποδίσῃ καὶ χωρὶς αὐτοῦ πάντοτε θὰ πηγαίνωμεν εἰς τὸν κατήφορον, διὰ τοῦτο ἡμεῖς δὲν θὰ παύσωμεν νὰ συστήνωμεν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὸν συνεταϊρισμόν, ἕως οὗ ἡ ἰδέα κατασταθῇ πρᾶγμα.

Ἡ κοινὴ παροιμία λέγει «χωρὶς κόπον μήτε μέλι δὲν τρώγεται.» Καθὼς λοιπὸν ἡτέλαμεν θεωρῆται ὡς ὀκνηρὸν καὶ ἀνόητον τὸν ἀμπελοφυττῶν, ὅστις διὰ τὴν κερδοσὶν τὸν ἀπαιτούμενον κόπον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπελῶς, ἀπορριπτίζει τὴν ζημίωσιν τὸν καρπὸν αὐτῆς. τοιοῦτοτρόπως μεγάλην ἀνοησίαν θεωροῦμεν τὸ νὰ παραβλέπῃ καὶ νὰ παραμελήσῃ τις τὰς ἐκ τοῦ συνεταρισμοῦ μεγάλας ὠφελείας, αἱ ὁποῖαι θὰ μείνωσιν ὡς ἡ καλλυτέρα περιουσία εἰς τὴν ἐπερχομένην γενεάν, διὰ τὰς μικράς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀρχὰς παρουσιάζονται.

Ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ εἶδη τοῦ συνεταρισμοῦ καὶ τὸ ὁποῖον δὲν παρουσιάζει οὐδεμίαν δυσκολίαν εἶνε καὶ ἡ σύστασις Πιστωτικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν τάξιν τοῦ λαοῦ. Τοιοῦτου εἶδους τράπεζαι ἐπιστήθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀκολούθως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηπλώθησαν εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην· ἡ δὲ αἰτία τῆς τοιαύτης ἐξαπλώσεώς τω· εἶνε αἱ μεγάλαι ὠφελεῖαι τὰς ὁποίας προσφέρουσιν εἰς τοὺς μετόχους. Μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν εὐρίσκονται σήμερον ὑπὲρ τὰς 4364 τοιαύτας τραπεζάς, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ 1867 ἐπρωμήθησαν ὅταντι 760 ἑκατομμύρια ὀρ., αἱ δὲ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν 570 ἑκατομμύρια φράγκων.

Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὁ τεχνίτης, ὁ μικρέμπορος, ὁ θιομήχανος, καὶ πᾶς ἄλλος ἐν γένει, μὴ ἔχων ἀκίνητα κατήματα, δὲν θεωρεῖται ἀξιοχρεώ· ἐν τούτοις διὰ τὴν ἐργασίαν τις εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ζῶμεν, ἔχει ἀνάγκην μικρῶν κεφαλῶν αἰὼν καὶ πολλὰκις ἐνὸς μικροῦ δανείου. Αἱ τράπεζαι δανείζουν εἰς τοὺς κεφαλαιούχους, ἢ εἰς τοὺς ἔχοντας νὰ δώσωσιν ὑποθήκην. Οἱ δὲ τοκίσται διὰ τὴν δανείζουσαν, ἀπαιτοῦν ἐνέχειρα ἀσφαλῆ ἢ ἐγγυήσεις μεγάλας· πάντοτε δὲ τόκους, βίρες καὶ ὑπερλόγους. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ τεχνίτης, ὁ μικρέμπορος, ὁ θιομήχανος, ὁ γεωργὸς στεροῦνται τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐργασίαν των γρημάται, ταλαιπωροῦνται καὶ πολλὰκις δὲ οὐ σὺ γ ο ὦ ν, ἐνῶ εἶνε ἄνθρωποι καλοὶ καὶ θέλωσι νὰ ἐργασθῶσι, καὶ νὰ ζήσωσι τιμίως μετὰ τὸν κόπον των. Ἐκτίσθησαν λοιπὸν εἰς τὴν Γερμανίαν κατὰ πρῶτον οἱ, ἐν διαφόρων ἐπαγγελματίων ἄνθρωποι ἐνώσιον τὰ μικρὰ κεφάλαιά των, ἕκαστος αὐτῶν θὰ ἔχῃ τὰ κεφάλαια τοῦ ἄλλου εἰς τὴν ἀνάγκην του, διότι σή-

μερον θὰ ἔχῃ ἀνάγκην ὁ εἷς, αὖριον ὁ ἄλλος καὶ μεθυριον ὁ ἄλλος καὶ οὕτω θὰ μεταχειρισθῇ καθείς μέτοχος περισσότερα κεφάλαια· καὶ ἐπειδὴ θὰ πληρωσθῇ ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον τόκον, δὲν θὰ πληρωσθῇ καὶ οἱ ἄλλοι.

Ἐκτιθέμεθα ἕν ἄλλο ἀκόμη· ὅτι ἐάν ὁ καθείς χωριστὰ δὲν εἰσπορῇ νὰ εὕρῃ ὅσον δάνειον τοῦ χρειάζεται, ὡς ὀλιγώτερον ἀξιοχρεώσι, δὲν ἐνθώσι πολλοί, αἱ μικραὶ ἐγγυήσεις τῶν πολλῶν κάμνουν μίαν μεγάλην ἐγγυήσιν, διὰ τῆς ὁποίας δύνανται νὰ εὕρωσι δάνειον μεγαλύτερον, τὸ ὅποιον νὰ μεταχειρισθῇ ὁ καθείς χωριστὰ καθ' ἑν ἐποχὴν ἔχει ἀνάγκην. Ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ δύο θεμέλια, τῆς αὐτοβάθειας (τὸ νὰ βοηθῇται τις μόνος του) καὶ τῆς ἀλλήλαεγγυητικῆς (τὰ ἐγγυᾶται ὁ εἷς διὰ τὸν ἄλλον) ἐπιτελέσθησαν αἱ Πιστωτικαὶ Τράπεζαι τοῦ Λαοῦ.

Ἐπάνω εἰς τὰ ἴδια θεμέλια ἐστειλῆται ἐσχάτως καὶ εἰς Ἀθήνας ἡ Ἑλληνικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τοῦ Λαοῦ. Καφάλαια προσδωρίσταν 100,000 δραχ., ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὰ ὁποῖα διαιροῦνται εἰς γιλλίαις μετοχὰς πρὸς 100 δραχ. ἐκαστῇ μετοχῇ. Ὅστις γίλῃ μέτοχος λαμβάνει μίαν εἰς πέντε μετοχάς. Περισσότερας ἀπὸ τὰς πέντε δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, διὰ νὰ μὴ ἀπολαμβάνωσι τὰ κέρδη οἱ εὐπορώτεροι ἀπὸ τοὺς μετόχους. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Τράπεζα αὕτη ἐστειλῆται πρὸς εὐκολίαν ὅλου τοῦ κόσμου, δύναται καὶ ὁ πτωχὸς ἐργάτης, καὶ ὁ ἄπορος τεχνίτης καὶ πᾶς ἄλλος νὰ γίνῃ μέτοχος καὶ νὰ λάβῃ μίαν ἢ περισσότερας μετοχάς, διότι συγχωρεῖται νὰ συμπληρώσῃ τὴν μετοχὴν του ἐκ διαλειμμάτων (ὀλίγον κατ' ὀλίγον), πληρώνων κάθε ἐβδομάδα ὅ,τι δυνήσῃ νὰ οικονομήσῃ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του. Ὁ μικρότερος ὅρος τῆς καταβολῆς εἶναι 60 λεπτὰ δηλ. 100 πρ. καθ' ἐβδομάδα διὰ κάθε μετοχὴν.

Ὁ μέτοχος δύναται νὰ δανεισθῇ (τημεῖω ἐόν ὅς ὅτι εἰς μόνους τοὺς μετόχους δανείζει ἡ Τράπεζα) ἕως τὸ ἥμισυ τῆς μετοχῆς μὲ μόνην τὴν ὑπογραφήν του· διὰ νὰ δανεισθῇ δὲ μεγαλύτερον ποσόν, οὔτε ἀπὸ ἐνέχειρον οὔτε ἀπὸ υποθήκην ἔχει ἀνάγκην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐγγυήσιν ἐνὸς ἢ δύο ἄλλων συνεταίρων κατὰ τὸ ποσόν τὸ ὅποιον θέλει. Προσέτι ἔχει τὴν εὐκολίαν ὁ δανειζόμενος νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του εἰς μικρὰς δόσεις.

Εἰς τὴν σύστασιν τῆς Τραπεζῆς ταύτης δύο μεγάλα καλὰ βλέπομεν· πρῶτον, ὅτι καὶ ὁ πτωχότερος, (φθίνει νὰ τὸ θελήσῃ), δύναται μὲ μικρὰν οἰκονομίαν νὰ σχηματίσῃ μέγα κεφάλαιον μὲ τὸν καιρὸν καὶ δεύτερον ὅτι ὁ τεχνίτης, ὁ ἔμπορος, ὁ βιομηχανικός, ὁ ὑπάλληλος καὶ ὅστις δὴποτε ἄλλος, ὅσοι σήμερον δὲν εὐρίσκουσι νὰ δανεισθῶσιν, ἢ εὐρίσκουσι μὲ μεγάλους τόκους, θὰ εὐρίσκωσι τὰ χρήματα ὅσα τοῦ; χρειάζονται μὲ μικρότερον τόκον, διότι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θὰ ἦνε καὶ τοκιστὰι καὶ δανειζόμενοι.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περιττὴν θεωροῦμεν πᾶσαν ἄλλην παρακλίνησιν. Εἵμεθα βέβαιοι ὅτι, ἅμα εὐρεθῶσι δύο ἢ τρία ἀξιώσιμα καὶ δραστηρία πρόσωπα, τὰ ὁποῖα νὰ θελήσωσι τὴν συστάσιν τοιαύτης Πιστωτικῆς Τραπεζῆς διὰ τὰς συντεχνίας, πολλὰ ὀλίγοι, κλιόντες τοὺς ὀφθαλμοὺς των, δὲν θὰ θελήσωσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐθνικοῦ τήριον ταύτην ἐταιρίαν. 'Ἐ ἀρχὴ εἶνε τὸ ἥμισυ παντὸς πράγματός, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι· ἢ δὲ ἀτλή παροιμία λέγει· φασ οὐ λὶ φασ οὐ λὶ γεμίζει τὸ σακκοῦ λὶ.

Περὶ διασκεδάσεων, ἐπισκέψεων, συναναστροφῶν. κτλ.

'Ἐ διασκέδασις εἶνε ἄσκησις ἀναγκαία πρὸς ἀναψυχὴν τοῦ σώματος· ἐκ τῶν ἐπιμόχθων κόπων τῆς ἐργασίας. 'Ο Θεὸς ὅστις γνωρίζει τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων ἐπιτρέπει τὰς ἀναγκαίας διασκέδασις πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν δυνάμεων ὑπὸ μακρᾶς δραστηκότητος καταβεβλημένας. Εἰς τοὺς ὥριμότερους αἰῶνας τῆς 'Εκκλησίας οἱ πιστοὶ καθιέρωναν ἡμέρας τινας εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, πλὴν ἡ χαρὰ αὐτῇ ἦτον ἄγνή, ἢ δὲ ἀνάπαυσις ἄμικτος· ἀπὸ τῆς ἐγκληματικῆς καὶ θηλυπρεποῦς ὀκνηρίας. Αἱ ἡδοναὶ τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ σταθμίζωνται εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς μετριοφροσύνης καὶ τῆς ἀνέγκης. 'Ολαὶ αἱ διασκέδασις δὲν εἶνε ἐπιτετραμμέναι καὶ πρέπει νὰ συμφωνοῦν μετὰ τῆς χρηστότητος· καὶ νὰ μὴν ἀντιβαίνουν εἰς τὸν Θεῖον νόμον.

'Ο περίπατος εἶνε διασκέδασις ἥτις συντείνει πολὺ εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος. 'Οπόταν ἐξερχώμεθα συνωδευμένοι, πρέπει νὰ παραχω-

ρῶμε, τὴν ἐν μέσῳ θέσιν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους. Ἐὰν εἴμεθα δύο, πρέπει νὰ παραχωρῶμεν τὰ δεξιὰ καὶ ὅταν διερχόμεθα τοὺς δρόμους πρέπει νὰ βυθίζωμεν μετὰ σεμνότητος καὶ ἀξιοπρεπείας. Εἶνε κοινὸν ἐλάττωμα εἰς τοὺς νέους διερχόμενοι τὰς ὁδοὺς, νὰ ὠθοῦν τοὺς διαβάτας, νὰ γελοῦν μεγαλοφῶνως, νὰ κρατοῦνται ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ τὸ χεῖριστον πάντων νὰ ἐκφέρουν βλασφημίας καὶ ἀπρεπεῖς λόγους· τοιαύτη διαγωγή ἐμφαίνει κακοθείαν καὶ δεικνύει τὸν βαθμὸν τῆς διαφθορᾶς ἣτις δυστυχῶς εἰσέχθη εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

Τὸ παιγνίδιον εἶνε ἐπίσης διασκεδάσις, ἀλλ' ἀπαιτεῖ μεγίστην προφύλαξιν. Πρέπει

α. Ν' ἀποφεύγωμεν τὰ τυχερὰ παιγνίδια.

β. Νὰ προτιμῶμεν τὰ σωματικὰ τῶν καθεστιακῶν.

γ. Νὰ μὴ παίζωμεν πολλὰ χρήματα, διότι τότε τὸ παιγνίδιον καταντᾷ πάθος καὶ πηγὴ πολλῶν παρεκτροπῶν.

δ. Νὰ ἀποφεύγωμεν εἰς πᾶν εἶδος παιδιᾶς τὴν ὀργὴν καὶ τὴν παραφορὰν· οὐδὲν ποταπώτερον τοῦ νὰ δεικνύωμεν δυσαρέσκειαν ὅταν χάνωμεν ἢ υπερβολικὴν χαρὰν ὅταν κερδίζωμεν.

ε. Τὸ νὰ ᾔηνε τις ἀπατεῶν, εἰς τὸ παιγνίδιον σημαίνει ὅτι εἶνε τοιοῦτος καθ' ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου του καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου γίνεται φανερός εἰς τὴν περίστασιν ταύτην. Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ καταχρῶμεθα τῆς καλῆς πίστεως τῶν ἄλλων καὶ νὰ παίζωμεν ἄνευ δόλου καὶ ἀπάτης.

ζ. Ὅταν παίζωμεν, εἶνε ἀγροικία νὰ τραγῳδῶμεν, νὰ κτυπῶμεν τοὺς πόδας ἢ νὰ πράττωμεν ἄλλο τι τὸ ὁποῖον ἐμφαίνει πάθος.

η. Ὅστις νομίζει τὸν ἐκυτὸν του εὐαίσθητον εἰς τὸ παιγνίδιον πρέπει ἀπαρισταλεύτως νὰ ἀπέχη.

θ. Τέλος πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν, τὰ κυβευτήρια καὶ τὰ σκιραφεῖα (τόπους τῶν χαρτοπαιγνίων) ὡς σχολεῖα διαφθορᾶς καὶ κακοθείας· εἴθε διακινδυνεύη τις νὰ χάσῃ οὐ μόνον τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν περιουσίαν του ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του.

Ἡ μουσικὴ εἶνε διατκέδῃσις οὐ μόνον εὐχάριστος ἀλλὰ καὶ ἀναγωγική· πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ἄστεμνα καὶ ἀπρεπῆ τραγῳδία τὰ ὁποῖα μᾶς βλάπτουν σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς.

Ἡ συναναστροφή μετὰ τὸ δεῖπνον εἶνε τέρψις ἐπίσης εὐχάριστος.

πρέπει ὅμως νὰ ᾔηται ἐλαφρὰ καὶ οὐχὶ παιδαριώδης, ἀφέλιμος καὶ οὐχὶ σοβρὰ. Ὁ γέλως πρέπει νὰ ᾔηται μέτριος· νὰ καγγάζῃ τις εἰς κακοήθειαν· νὰ γελᾷ τις ἄνευ αἰτίας εἰς μαῶς, νὰ γελᾷ τις περὶ παντός πράγματος· εἰς ἐλαφρότητα καὶ προπέτεια.

Εἰς ἀγενές νὰ χλευάζωμεν τοὺς ἄλλους μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι προξενούμεν εὐχάριστον εἰς τὴν συναναστροφὴν. Εἰς τὴν παρουσίαν τυφλοῦ, γυλοῦ ἢ κυρτοῦ (καμπούρι) δεῖν πρέπει ν' ἀναφέρωμεν ὅτι ὁ δεῖνα ἔχει τοῦτο ἢ καὶ τὸ ἐλάττωμα.

Εἰς μεγάλη ἀτίθεια νὰ περιπαίζωμεν τὰ θεῖα ἢ νὰ κακολογώμεν τοὺς ἐναρέτους ἄνδρας. Συχνάκις οἱ μικροὶ αὐτοὶ χλευασμοὶ εἰς ἀρετοὶ νὰ κλονίσουν τὴν ἀρετὴν τῶν ἀδυνάτων καὶ διαφθείρουν τὰς καρδίας αὐτῶν.

Εἰς μικρότητα καὶ δειλία νὰ κακολογώμεν εἰς τὰς συναναστροφὰς τοὺς ἀπόντας. — Ἐκεῖνος ὅστις κακολογεῖ τὸν ἀδελφόν του, λέγει ὁ ἀπώστολος Ἰάκωβος, κακολογεῖ τὸν νόμον, «Μὴ καταλαλέετε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλὼν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρινεῖς οὐκ εἰ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής· εἰς ἐστὶν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος σωτῆ· καὶ ἀπολέται· σὺ τις εἰ, ὃς κρίνεις τὸν ἔσθ' ἑαυτοῦ;» Ἡ κοσμιότης συμφωνεῖ ὡς πρὸς τοῦτο μετὰ τοῦ θείου νόμου, καὶ εἰς ἐπίστη· θάνατον ὡς καὶ ἀντιχριστιανικὸν νὰ κακολογώμεν τὸν πλησίον μας. Ἡ κακολογία ἐμφανίζει καρδίαν ποταπήν, ζηλότυπον καὶ μοχθηράν. Ἡ καταμήνυστις εἰς ὡπαύτως θδελυρά. Ὅποτεν ἀκούωμεν κακολογίαν τινὰ δεῖν πρέπει νὰ τὴν παραδεχώμεθα τυφλοῖς ὄμμασι, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας νὰ δικαιολογώμεν τὸν ἀπόντα καὶ νὰ φερώμεθα εὐνοϊκῶς ὑπὲρ αὐτοῦ.

Εἰς τὰς συναναστροφὰς οἱ νέοι δεῖν πρέπει νὰ διακόπτουν ἐκεῖνον ὅστις ὀμιλεῖ, ἀλλὰ ν' ἀποκρίνονται μετὰ μετριοπροσύνης εἰς τὰς ἐρωτήσεις αἱ ὁποῖαι τοῖς ἀπευθύνονται.

Ἵπέρχουν άτομα τὰ ὁποῖα συστηματικῶς ψεύδονται ἄνευ αἰτίας καὶ διὰ λόγους μηδαμινούς· τὸ ψεῦδος εἰς ἐλάττωμα μισητὸν καὶ ἀποδεικνύει καρδίαν διεφθαρμένην καὶ χυμερῆ. Ὁ βίος τοῦ ψεύστου εἶναι βίος ἄτιμος, λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής.

Εἰς μεγάλη κακοήθειαν δεῖν πρόκειται νὰ ἀντιτείνωμεν εἰς

κανένα νὰ τῷ εἰπώμεν ψεῦδές αἰ· τοῦτο δεικνύει ἄνθρωπον κακῶς ἀνατεθραμμένον καὶ ἄγενῆ.

Πρέπει πρὸ πάντων ν' ἀπορεύωμεν εἰς τὰς συναναστροφὰς τὰς ἀναιδέεις ἢ προσβλητικὰς λέξεις καὶ χροιάζομεν νὰ σταθμίζωμεν αὐτὰς πρὶν τὰς προφέρωμεν, διότι κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα, ὁ φυλάττων τὸ στόμα του διαφυλάττει τὴν ζωὴν του, ὁ δὲ ἀνέγων προπετῶς τὰ γέγηθ του θέλει ἀπολεσθῇ.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος νοθεύει τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Τιμόθεον νὰ μὴ λογομαχῇ καὶ ν' ἀπορεύῃ τὰς μωρὰς καὶ ἀπειθεύτους ζητήσεις αἰετίνες γενῶσι μάχας. Τὸ φιλόνηκον πνεῦμα ἀντίκειται εἰς τὴν εὐαγγελικὴν παράκλησιν, ἡ δὲ κοσμικὴ ἀποκρούει αὐτὸ ἐξ ὧλων τῶν συναναστροφῶν. Ἢ φιλονεικία πηγάζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἀλαζονείας καὶ ἐκ τῆς ψευδοῦς ἰδέας, ἣ ἔχομεν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας· ὑπάρχουν χάρσκητῆρες οἵτινες συστηματικῶς ἀντιλέγουσιν εἰς τὴν γνώμην τῶν ἄλλων καὶ οἵτινες διὰ τοῦ πριτίματός των ἐξυθροίζουσιν βαναύσους τὸν πρεσβύοντα διανοητικῶς ἰδέας καὶ ὀργῆς. Ἢ μανία αὕτη προξενεῖ ἀτιμίαν καὶ ἐπιτύρει τὸ μῖσος καὶ τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκφράζωμεν τὴν γνώμην μας μετροπαθῶς καὶ ἄνευ ἰδέας ὑπεροχῆς ἢ οἰήσεως, ὅπως ἀποκτήσωμεν τὴν εὐνοίαν τῶν ἄλλων.

Ἕνε ἐναντίον τῆς καλῆς ἀνατροφῆς νὰ λαλῶμεν εἰς τὰς συναναστροφὰς ξένην γλῶσσαν ἢ νὰ ψυθριζώμεν εἰς τὸ ὥτιον τοῦ πλησίον μας, καθὼς καὶ νὰ μεγαλαινῶμεν διὰ τὰ κατορθώματά μας ἢ διὰ τὴν περιουσίαν μας.

Ὁ ἄνθρωπος ἡ ἀγκασμένος νὰ ζῇ κοινωνικῶς χροιάζεται νὰ συσχετίζεται μετὰ τῶν ὁμοίων του καὶ νὰ συνδέῃ μετ' αὐτῶν φιλικὰς σχέσεις· ὡς ἐκ τούτου ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη ἀπαιτοῦν νὰ ἐπισκεπώμεθα τοὺς ἀσθενεῖς ἡμῶν συγγενεῖς καὶ τοὺς ἐν θλίψει διακειμένους μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν μας. Ἢ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ὡσαύτως νὰ ἐπισκεπώμεθα τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν ὅπως ἐκφράζωμεν αὐτοῖς τὸ ἡμέτερον σέβος καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην ἣν μᾶς ἐμπνέουσιν εἰς τὰς ἐπισκέψεις τὰς ὁποίας κάμνομεν πρέπει νὰ συντομίζωμεν ὅσον τὸ δυνατόν τὴν διάρκεια.

Ἐὰν εἰτερχόμενοι εἰς οἰκίαν τινα εὕρωμεν τὸν οἰκοδεσπότην σὺν-

ομιλοῦντα μὲ ἄλλον δὲν πρέπει νὰ τὸν διακόπτωμεν ἀλλὰ νὰ περιμένωμεν μέχρις οὗ τελειώσῃ.

Εἶνε ἀγροικία νὰ κάμνωμεν νὰ περιμένουν ὅσοι ἔρχονται πρὸς ἐπίσκεψίν μας, καὶ ἂν σπουδαία τις ὑπόθεσις μᾶς κιατῇ ἐνασχολημένους πρέπει νὰ ἐπιφορτίζωμεν ἄλλον τινὰ τῆς εἰκίας νὰ δέχεται αὐτοῦς.

Πρέπει νὰ συνειθίζωμεν τὰ ἱένα μας νὰ πορεύωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καλῶς ἐνδεδυμένα καὶ νὰ ἀκοράζωνται μετὰ προσοχῆς καὶ ἐυλαθείας τὴν ἱερὰν λειτουργίαν μέχρι τέλους. Πολλοὶ γονεῖς δυστυχῶς ἀμελοῦν τὰ παραγγέλματα ταῦτα καὶ οἱ πρῶτοι δίδουν τὸ κακὸν παράδειγμα ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Ὁφείλομεν ὡσαύτως νὰ σεβώμεθα τὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς καὶ ν' ἀποδίδωμεν εἰς τοὺς ἱερεῖς τὸ ἀνήκον σέβας: Ὁ ἡμέτερος κληρὸς ἔχει ἀνάγκην ἐνθαρρύνσεως ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν καὶ διχῶσθαι ἐπωφελῶς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

᾽Ονειρον 72 ὥρων εἰς ἄνθρωπον ἔξυπνον.

᾽Ο ἱατρὸς κ. Φάβρος διηγεῖται ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν νοσοκομείων τὸ ἀκόλουθον περίεργον συμβῆναι, τοῦ ὁποίου αὐτόπτης ἔγινεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅτε τῇ 23 Ἰανουαρίου μετέβη παρὰ τῷ κ. Ξ. ὑπαλλήλῳ οἰνοεμπόρου.

Ἐπισκεφθεὶς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, (λέγει ὁ ἱατρὸς) ὄντα σχεδὸν τεσσαράκοντα ἐτῶν καὶ κρᾶσεως ἐξαιρέτου, εὔρον αὐτὸν εἰς καχεκτικὴν κατάστασιν καὶ λίαν ἐξησθενημένον. Ὁ σφυγμὸς τοῦ ἐπαλλεῖ δυνατὰ καὶ συχνότατα, τὸ σῶμα τοῦ ὅλον ἦτο βουτηγμένον εἰς ἰδρωτὰ, κεφαλαλγία ἰσχυρά, ἀνατριχιάσεις, ἀϋπνία, ταρᾶ καὶ κτλ. Ἐπαρᾶπονείτο πρὸ πάντων διὰ δυνατὸν πόνον, τὸν ὁποῖον ἡ ἐλαχίστη πίεσις, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ βῆρος τοῦ σκεπασματός του, ἐπρόξενει εἰς τὰ δεξιὰ τῆς κοιλίας του. Μὴ θέλων νὰ ὀμιλήσῃ ἐνώπιον τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς του, ἐζήτησε νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ δωματίου, καὶ τότε ὀμίλησε σχεδὸν ὡς ἐξῆς:

«Εἰς τὰς 20, ἡμέραν Τετάρτην, ἀνεχώρησα ἐκ τοῦ κυρίου μου μὲ τὸ ἀμάξιον φορτωμένον ἀπὸ οἶνον κατὰ τὸ σύνθησις. Ἐσύναξα καθ'

ὁδὸν φράγκx 800. Κατὰ τὰς 5' ὥρας τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐπέστρεφον εἰς τὸ κατὰστημα, διερχόμενος ὁδὸν τινα τῆς συνοικίας τοῦ Τέμπλου (Temple) ἀμαξηλάτης τις ἐμαστιγώσεν ἀλόγως τὸν ἵππον μου. Τὸ ζῶον ὤρθωθη, τὸ ἤρπασα ἐκ τοῦ χαλινοῦ, διὰ νὰ προλάβω πᾶν ἐνδεχόμενον δυστύχημα, καὶ ἐπέπληξα τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν βαρβαρότητά του. Τότε καταβάς ἀπὸ τὴν ἁμαξάν του, ὤρμησε κατ' ἐμοῦ καὶ ἤλθομεν εἰς χεῖρας πρὸς στιγμήν. Αἰφνης μὲ ἄφητεν, ὡπισθοδρόμησε δύο βήματα, καὶ μὲ ὄλην τὴν δύναμίν του μοὶ ἐπέφερε κτύπημα εἰς τὴν κοιλίαν. Τὸ κτύπημα ὑπῆρξε τόσον δυνατόν, ὥστε ἀμέσως ἔπεσα ἀναίσθητος, καὶ ὅτε συνῆλθον, εὐρέθην ἐντὸς οἰνοπωλείου. Πολλοὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μοὶ χορηγήσωσι βοήθειαν. Μοὶ ἐῴδον νὰ πῶ ἀντιφάσμακα, μοὶ ἔδρεχον τοὺς (χρό- τάφους μὲ νερόξυδον κτλ. Τότε ὅμως ἄλλου εἰδούς δυστύχημα παρυσισάθη ἐνώπιόν μου· εἰς τὴν ταρχὴν τρομάξας ὁ ἵππος μου ὡπισθοδρόμησε, καὶ ὥθήσας τὸ ἁμάξιον ἐντὸς τοῦ παραθύρου καθρεπτοπωλείου τινὸς κατέθραυσε τὸ πᾶν. Ἐπειδὴ τὸ ἁμάξιον ἐ- χῶθη μέχρι τῶν τροχῶν ἐντὸς τοῦ κατὰστηματος, πᾶσαν νέαν τοῦ ἵππου κίνησιν νέα συμφορὰ διεδέχετο. Καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν θὰ ἀναπολῶ τὸ κατὰστημα ἐκεῖνο πλήρες ἀπὸ θαυάσματα κατόπτρων, τὸν ἵππον μου ἀγωνιζόμενον ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ἐντὸς τεθραυσιμένων ὑέλων, τὰς μαρμαρίνας πλάκας τοῦ παραθύρου τε- θραυσμένας κτλ. Ὁ ἀμαξηλάτης, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν αἰτίας πάντων, εὐρὼν εὐκαίριαν ὑπεξέφυγε πρὶν μάθω τὸν ἀριθμὸν του. Ἀφοῦ τὸ ἁμάξιόν μου ἐξελευθερώθη, διὰ νὰ μὲ ἀρήσωσιν ἐλεύθερον ὑπεχρεώ- θην νὰ ὑπογράψω ἑγγραφοῦν, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀνελάμβανον τὴν εἰθύ- νην ὅλης τῆς ζημίας. Ἀπὸ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὑποφέρω πολὺ εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἐκτυπήθην· εἰς μάτην τὰ καταπλάσματα μετὰ τοῦ λαουδάνου. Τὸ ἐσπέρας παρέδωκα τὸν λογαριασμόν μου, καὶ ἐπεριποιήθην τοὺς ἵππους μου κατὰ τὸ σύνθημα. Τὴν ἐπαύριον προσ- ἔτι εἰργάσθην· χθὲς ὅμως ἐδέησε νὰ μεταβῶ εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ νὰ κατακλινθῶ, αἰσθανόμενος ἑμαυτὸν πολὺ ἄρρωστον. Ἀπὸ στιγ- μῆς εἰς στιγμήν ὁ κύριός μου, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶπον τίποτε, θὰ μάθῃ τὰ ὠραῖα ταῦτα νέα. Ποτὲ δὲν ἠθέλησε ν' ἀτραλισθῇ παρ' ἐμοῦ, καὶ θὰ πληρώσῃ δι' ὅλα ταῦτα, ἀλλ' ἀκολούθως θὰ μετα-

στρίψη πρὸς βλάβην μου τοῦτο. Ἡ ζήμια ἀταβάλλει εἰς 5 ἢ 6 χιλιάδας φράγκα τοῦλάχιστον καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατεστραμμένος! Οὐτε ἡ θυγάτηρ μου οὔτε ἡ γυνή μου γνωρίζουσι τίποτε. Κρίνατε, πῶς θὰ ἡχῇσῃ εἰς τὰ ὠτά των ἡ εἰδῆσις τοῦ συμβάντος τούτου.» Καὶ ὁ δουτυγής, κυριευμένος ὑπὸ ἀπελπισίας, ἔφυγε πικρὰ δάκρυα.

Ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας ἡρώτητα περὶ τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ μὲ ἐδεχάμεταν, ὅτι οὐδὲν ἔκτακτον συνέβη εἰς αὐτόν, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἀπείχε πάσης καταχρήσεως, καὶ ὅτι τὴν Τετάρτην, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἦτο μάλιστα εἰς πολὺ εὐάρεστον κατάρτασιν. Ἡ γυνή του, ἡ θυγάτηρ του, ὁ κύριός του, ἐπὶ τέλους πάντες περὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν ὑποψίαν εἶχον. Ἐνυμβούλευσα νὰ ἐξακολουθῇσιν τὰ καταπλάσματα, τὴν ὁρροιστικὴν πιπσάνην κτλ. καὶ νὰ μὲ εἰδοποιήσωσιν, ἂν ὁ ἀσθενὴς ἐχειροτέρησεν. Ὁκτὼ ὅλαι ἡμέραι παρελήθον χωρὶς ν' ἀκούσω τίποτε περὶ αὐτοῦ· ἐπιθυμῶν ὥμως νὰ μάθω πῶς ἐτελείωσεν ἡ θλιβερά ἀίτη ὑπόθεσις, ἐπέεραν τινὰ μετέβην πρὸς ἐπισκεψίαν του. Ἀρκατὰ ἐθαύματα ἰδὼν καὶ τοὺς τρεῖς εὐθύμους κατὰ τὸ σύνθημα· ἀναγνωρῶν παρεκάλετο τὴν πρώην ἀσθενῆ νὰ μὲ συνοδεύσῃ ὀλίγον, προρρηξόμενος ὅτι δὲν ὑπῆρχε μεγάλη ἀσφάλεια κατὰ τὴν συναικίαν ἐκείνην. Ἀποῦ μικρὸν ἀπεμακρύνθημεν τῆς οἰκίας Δοιπὸν; εἶπον πρὸς αὐτόν. — Δοιπὸν κύριε ἱατρί, μοι εἶπε, εἴ ὅσων σὰς εἶχον διηγήθῃ οὐδὲν ὑπῆρχεν ἀληθείας· οὐδὲν συνέβη. Ἦτον ὄνειρον, τὸ ὅποιον μίαν νύκτα ὡς ρεῖθην, καὶ ἔζητα τρεῖς ὅλαις ἡμέραις ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ὁείρου τούτου. — Ἀλλὰ, τῷ εἶπον, ὁ δυνατὸς ἐκεῖνος πόνος τῆς κοιλίας; — Ὁνειρον. μοι ἀπήντησε· τὴν πρωτὴν τῆς Κυριακῆς, ἀπρὸ ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμήθην καὶ πολὺ ὑπέπερα, μὲ ἐπῆρε διὰ μίαν ὥραν ὁ ὕπνος· καὶ ὅταν ἐξυπνήσω, τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο εἶχε διαλυθῇ. ὅπερ μὲ ἐβασάνιζεν ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς Τετάρτης πρὸς τὴν Πέμπτην. Νομίζας μωροῖαν νὰ τυραννῶ δ' αὐτὸ οὐδὲν τὸ πνεῦμα μου, ἐστηκώην, διέτρεξα ὅλον τὸ μέρος, τὸ ὅποιον εἶχον διέλθει μὲ τὸ ἀμάξιόν μου τὴν ἡμέραν ταῦ νομιζομένου συμβάντος. Εἶδον τὸ καθέρεπτοπωλεῖον ἐντελῶς ἀθικτον· ἐπεσκέφθην τὸν οἶνοπώλην, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἐποίου ἐνδμιζον ὅτι εἶχον ὑπογράψῃ· τὸ χρωστικὸν ἔγγραφον· ἀλλ' αὐτὸς μὲ ἐδεχάμενος ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν ὅσα τῷ εἶλεγον συνέβη, καὶ ὅτι οὔτε ἀμαξολάτης ὑπῆρχεν, οὔτε ἕως σινέβη, οὔτε καθρέπται ἐβραύσθησαν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 543.)

‘Ο κ. Οὐίλιαμς, ὅστις (ἴδε σελ. 541) συνώδευε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καθ’ ὅλας τὰς ἐπισκέψεις, ἐκστατικὸς διὰ τὸ μοναδικὸν καὶ περίεργον τοῦτο θέαμα, εἶπε πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κ. Λυκούργον μετὰ τινος θαυμασμοῦ, εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἁμαξάν, ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ περιδόξου πρωθυπουργοῦ ἦτο ἔνδειξις μεγίστης τιμῆς πρὸς τε τὸν κ. Λυκούργον προσωπικῶς καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἱεραρχίαν. Καὶ ἀληθῶς ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ εὐπαιδευτοῦ καὶ φιλέλλη-
νος Οὐίλιαμς θὰ νοήσωμεν ὅτι εἶνε ὀρθοτάτη, ἐὰν συλλογισθῶμεν ὅτι εἰς πρωθυπουργὸς τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος δὲν θὰ κατεδέχετο πώποτε νὰ προσφέρῃ τόσην τιμὴν, ὅσῃν προσέφερεν εἰς τὸν κ. Λυκούργον ὁ πρωθυπουργὸς καὶ μέγιστος τῆς Ἀγγλίας ἀνὴρ.

Ἄμα γνωσθέντος ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λυκούργος ἀπέρχεται τοῦ Λονδίνου, ἡ διεύθυνσις τοῦ σιδηροδρόμου διέταξε νὰ δοθῇ εἰς τὸν Ἑλληνα Ἱεράρχην ἰδιαιτέρα ἀμαξοστοιχία καὶ νὰ ἐπιδαψιλευθῇ εἰς αὐτὸν πᾶσα περιποίησις. Ὁ σιδηροδρόμος ἐξεκίνησεν ἀπὸ Λονδίνου πρὸ τῆς ὥρας μ. μ. καὶ περὶ τὴν 7 ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Φολξωτώνας. Ὁ λαὸς καὶ ὁ Κληρὸς σύμπας τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως γινώσκων διὰ τοῦ τηλεγράφου τὴν προσεχῇ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρας ἀφίξιν συνῆλθεν εἰς τὸν εὐρυχωρότερον τῆς πόλεως ναόν, περιμένων αὐτόν. Ὅτε ὁ κ. Λυκούργος ἔφθασεν ἐκεῖ, ἤπας ὁ Κληρὸς τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος καὶ ἐν παρατάξει ὠδήγησεν ἐν μέσῳ τοῦ μετ’ ἅκρας εὐλαθείας ἱσταμένου πλήθους τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὸν ναόν, ἔνθα ἐψάλη δοξολογία, καὶ ὁ πρῶτος τῆς πόλεως ἱερεὺς ἀπήγγειλε συγκινητικώτατον λόγον περὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρας καὶ Τήνου καὶ τῆς Ἀνατολ. ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου πάντες καὶ λαὸς καὶ Κληρὸς ἔκλιναν γόνυ πρὸ τοῦ Ἑλλήνου Ποιμενάρχου, ὅστις εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐξεληθόντες ἐπειτα τοῦ ναοῦ, μετέβησαν ἐν παρατάξει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πρωθυερέως, ἔνθα ἐτέθη μεγαλοπρεπέστατον δεῖπνον, εἰς ὃ προσεκληθήσαν πολλοὶ τῶν ἱερέων τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ πλείττοι τῶν ἐπιφανῶν λαϊκῶν.

Τῇ ἐπαύριον περὶ τὴν ἐννάτην τῆς πρωΐας εἰσῆλθεν ὁ κ. Λυκούρ-

γος εἰς τὸ ἀτμοκίνητον· ἐνῶ δὲ ἡ ἄγκυρα τοῦ πλοίου ἀπεσύρετο καὶ σχεδὸν ἡ κίνησις εἶχεν ἀρχίσαι, ὁρμαῖοι ἔφθασαν πολλοὶ ἱερεῖς φέροντες μίαν ἐλληνηστὶ γεγραμμένην προσφώνησιν, ἣν ἀνέγνωσε καὶ πρὸς ἣν ἀπήντησεν ὁ κ. Λυκούργος ἐκ τοῦ προχείρου, εὐχαριστήσας αὐτούς, διότι διὰ τῆς καλῆς καὶ ἐγκαρδίου υποδοχῆς των ἐπισφράγισαν τὰς τιμὰς, αἵτινες τῷ ἐξεδηλώθησαν πανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας.

Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἀγγλοὶ ἱερεῖς ἐξῆλθον τοῦ ἀτμοπλοίου εὐχόμενοι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ αἶσιον εἰς τὴν οἰκίαν πατρίδα πλοῦν, ὃ δὲ ἡμέτερος Ἱεράρχης ὑψώσας πρὸς οὐρανὸν τὰς χεῖρας εὐλόγησε τὴν χώραν ἐκείνην καὶ εὐχήθη ἀπὸ καρδίας ὅπως σκέπηται πάντοτε ὑπὸ τῆς πανσθενούς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου.

Τὸ πλοῖον διήρχετο βιαίως διασχίζον τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί. Ἡ θάλασσα ἰσομᾶτο, οὕτως εἰπεῖν, καὶ γαλήνη ἄνερα ὑπῆρχε. Καθ' ὅλον τὸν πλοῦν ἐπεδόθη πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον πᾶσα περιποίησις, ὃ δὲ πλοίαρχος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐπισκέπτετο τὸν κ. Λυκούργον, ἐρωτῶν αὐτὸν πῶς ἔχει καὶ τί ἀγαπᾷ. Μετὰ διῶρον πλοῦν ἀπέβησαν αἰσίως ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους. Ἀπὸ δὲ τῆς Βολωνίας μετὰ τετράωρον ὁδοπορίαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἔφθασαν εἰς Παρισίους. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀπὸ Βολωνίας μέχρι Παρισίων σιδηροδρόμου οὐ μόνον ἰδιαιτέραν ἀμαξοστοιχίαν παρεχώρησε τῷ κ. Λυκούργῳ ἀλλὰ καὶ θεράποντα ἰδιαιτέρον ἔθεσεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ὅπως περιποιηθῇ προσηκόντως τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κατὰ τὸ ταξείδιον.

Τῇ 49)34 Μαρτίου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλέξανδρος ἐγκαταλείψας τὴν πρωτεύουσάν τῆς Γαλλίας, κατευθύνετο εἰς Στρασβούργον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἔμεινεν ἐπὶ μίαν ἡμέραν δεξιωθείς προσηκόντως ὑπὸ τῶν ἐκεῖ καθηγητῶν, μεθ' ὧν συνδέεται διὰ φιλίας. Ἐκ Στρασβούργου διηυθύνθη εἰς Βυρτσβούργην, πόλιν ἀξιόλογον τῆς Βαυαρίας ἐπὶ τοῦ Μοίνου ποταμοῦ κειμένην. Ἐκεῖ μίαν ἡμέραν ἐπίσης διαμείνας ἠδυνήθη νὰ παραλάβῃ τὰ ὅσα τοῦ ἀμφιθαλοῦς αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἰπποκράτους, σπουδαστοῦ τῆς ἱατρικῆς καὶ πρὸ δεκαετίας περίπου ἐκεῖ τελευτήσαντος. Ἐκ Βυρτσβούργης ἐπισκέφθη τὴν ὄχι μακρὰν αὐτῆς πόλιν Βαμβέργην ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἴδῃ τὴν ἐκεῖ διαμέ-

νουςαν πρώην τῆς Ἑλλάδος βασίλισσαν Ἀμαλλίαν. Ἀτυχῶς ὅτε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔρθαγεν εἰς τὸ οἶκημα τῆς Ἀμαλίας, ἐκείνη εἶχεν ἐξέλθει πρὸς περίπατον. Ἐπανελθοῦσα μετὰ ταῦτα καὶ μαθοῦσα τὴν ἐπίσκεψιν, ἐλυπήθη σφόδρα διὰ τὴν ἀπουσίαν, ἐπέπληξε τοὺς ἀνθρώπους τῆς, διότι δὲν ἐκράτησαν τὸν κ. Λυκούργον μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῆς, καὶ ἀπέστειλε τὸν γραμματεῖα αὐτῆς κ. Βένιχ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Λυκούργου, ὅπως τῷ ἐκφράσῃ τὴν λύπην τῆς καὶ διότι δὲν εὗρέθη παρούσα, καὶ διότι προηγουμένως δὲν εἰδοποιήθη διὰ τοῦ τηλεγράφου, ὅπως τῷ ἐτοιμάσῃ οἶκημα κατάλληλον ἐν τῷ παλατίῳ. Μετ' ὀλίγον ἔπεμψε τὴν ἄμαξαν αὐτῆς ἵνα μεταφέρῃ τὸν κ. Λυκούργον. Ὅτε οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ Ἀμαλία μεγάλως συγκινημένη καὶ ἔνδακρος:

— Χαίρω, εἶπε, διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ὑμῶν· ἐγὼ σὰς περιέμενον ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ ἡμερῶν, καὶ ἤλπιζον ὅτι ἠθέλατε μοι τηλεγραφῆσαι ὅπως σὰς ἐτοιμάσω δωμάτιον κατάλληλον.

Χαιρετίσασα δὲ ἀκολούθως καὶ τοὺς συνοδεύοντας αὐτόν:

— Ἐλθετε, εἶπε πρὸς τὸν κ. Λυκούργον, ὅπως ὁμιλήσωμεν ἰδιαιτέρως.

Ἡ Ἀμαλία ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποδοχῆς καὶ ἦτο πλήρης χαρᾶς διὰ ταύτην τὴν ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλων ἐκτίμησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἶτα ὁ λόγος ἐστράφη περὶ Ἑλλάδος, περὶ τῆς ὁποίας εἶπε πολλά, ἐκφράσασα μετὰ μεγίστης συγκινήσεως τὰ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματά τῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς συνδιαλέξεως μετέβησαν εἰς τὸ γεῦμα. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐπειδὴ ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, παρεκλήθη νὰ μείνῃ μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπιούσης. Ἀκολούθως μετέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐπὶ τῆς ἀμάξης τῆς Ἀμαλίας καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἔνθα ἔμεινε μέχρι τῆς 4 μ. μ. Ἡ Ἀμαλία εἶχεν ἐτοιμάσει γεῦμα πολυτελές. Προσεγγισάσης τῆς ὥρας, ὁ κ. Λυκούργος ἀπεχαιρέτισεν αὐτήν, ἥς τὰ δάκρυα ἔρρεον κρουνηδὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς. Ἐδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν εἰκόνα τῆς καὶ τὴν τοῦ μακαρίτου Ὁθωνος, ἀπαιτήσασα τὴν τοῦ κ. Λυκούργου· εἶτα διέταξε τὸν ὑπάστριον αὐτῆς ὅπως τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ σιδηροδρόμου.

Τὴν 4 1)2 ὥρ. μ.μ. ἀναχωρήσας, ἔρθαζε τὴν 9ην τῆς ἐσπέρας εἰς Λειψίαν καὶ κατώκησεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Βαυαρίας (Hôtel de Bavière). Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ 23η Μαρτίου καθ' ἡμᾶς ἢ ἡ 4η Ἀπριλίου κατὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Μαθόντες τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἔμποροί τε καὶ φοιτηταὶ ἔσπευσαν ν' ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν τοῦ Ἱεράρχου, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ οὐοίου τοσοῦτον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐτιμήθη ἢ Ἀγία ἡμῶν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ παρακαλῶσιν αὐτὸν νὰ λειτουργήσῃ ἐν τῷ ἐκεῖ α' Ἑλληνικῷ σηκῷ* τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὅπερ καὶ ἐγένετο. Κατὰ τὴν θέαν ταύτην μυσταγωγίαν οἱ μὲν ὁμογενεῖς συνεκινήθησαν ἰδόντες πρῶτον ἤδη Ἱεράρχην, τὸν τὰ πρῶτα ἐν τοῖς Ἱεράρχαις τῆς Ἀνατολῆς φέροντα, λειτουργοῦντα ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς Λειψίας, οἱ δὲ Γερμανοὶ μετὰ σεβασμοῦ καὶ περιεργίας παρετήρουν τὸ ἀξιοπρεπὲς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὴν τάξιν τῆς ἡμετέρας λειτουργίας. Συνετέλεσαν δὲ τῷ Σ. Ἀρχιεπισκόπῳ τὴν θέαν μυσταγωγίαν οἱ τε δύο Ἀρχιμανδρίται Δημητρακόπουλος καὶ Δεπάστας καὶ ὁ διάκονος τῆς Α. Πανιερότητος Παρθένιος Ἀκύλας. Οἱ ἐκεῖ ὁμογενεῖς ἐσκόπουν νὰ προσκαλῶσιν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς συμπόσιον, ἐν ᾧ ἔμελλον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ νὰ προσκληθῶσι πάντες οἱ καθηγηταί· ἀλλ' ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας Tischendorf προλαβὼν προσεκάλεσεν αὐτόν, καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ ἀγαθὴ θέλησις τῶν ὁμογενῶν.

Μετὰ δὲ μεσημβρίαν, Τετάρτην ἀπὸ τῆς 2—4 1)2, ἐπεσκέφθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ἐκεῖ θεολόγων, οἷον Kahnis, Luthardt, Delitsch· ἐκ δὲ τῶν τῆς φιλολογίας τὸν Curtius, παρ' ᾧ καὶ πλεῖον διέμεινε καὶ περὶ διαφόρων ἀντικειμένων λόγος ἐγένετο, οἷον περὶ τῆς ἡμετέρας προφορᾶς, Σάμου, Σύρου καὶ ἀνασκαφῶν τῆς Ὀλυμπίας. Ἄμα δὲ περὶ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τούτου ἀντικειμένου λόγος ἐγένετο, ὁ Curtius εἶπε «παρ' ὑμῖν πολλὰ δύνανται νὰ γίνωνται· διότι τὸ ὑμέτερον ἔδαφος καλύπτει σεμνὰ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα· ἐλπὶς δὲ δι' Ἑλλήνων λογίων πολλὰ συχνότερον νὰ γίνωνται καὶ ἡμῖν γνωστά.» Ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἔγινε λόγος περὶ τοῦ καθ' ἑπάσαν τὴν Γερμανίαν ἐν ἐπαίνους μνημονευομένου I. N. Οἰκονομίδου, ὃν ὁ περικλητὴς Κούρτιος τὸν περικληστάτον τῶν νῦν ἐν Ἑλλάδι λογίων θεωρεῖ. καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐν τε τῷ φιλολογικῷ φροντιστηρίῳ καὶ ὅπου ἄλλοθι λόγος περὶ αὐτοῦ γίνεται ἐπαναλαμβάνει. Τοὺς αὐτοὺς δ' ἐπαίνους κατ'

Οἰκονομίδου εἶπεν ὁ Κούρτιος καὶ τῷ ἡμετέρῳ Ἀρχιεπισκόπῳ. Εἰ-
πόντος δὲ τούτου ὅτι καὶ ὁ κ. Οἰκονομίδης καὶ ἄλλοι παρ' ἡμῖν λό-
γιοι ὑπάρχουσιν, ὁ Κούρτιος ἐπανελάβε «Ναί, ἀλλ' ὁ κ. Οἰκονο-
μίδης εἶνε ὁ κράτιστος. » Ἀπελθὼν δ' ὁ Πανερώτατος ἐκ τῆς τοῦ
καθηγητοῦ Κουρτίου διευθύνθη ἀμέσως εἰς τὸν σιδηρόδρομον τῆς Ἀλ-
λῆς, ἔχων μεθ' ἐκυτοῦ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δεσπαστὰν, τὸν αὐτοῦ δι-
άκονον Ἀκύλαν καὶ τὸν κ. Γ. Κρέμον. Ἄμα δὲ φθάς ἐν ἐκείνῃ τῇ
πόλει, ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τὸν ἐπιφανέστατον τῆς θεολογίας καθη-
γητὴν Tholuck, ὅστις περιπαθῶς ἡσπάσθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον
καὶ εἰπὼν βραχεία τινα περὶ αὐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς εἶπε, λαμπρῶν
ἡμερῶν » προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐπε-
σκέφθη ὁ ἱεράρχης τοὺς ἐπιστήμους καθηγητὰς J. L. Jacobi, ὃς ἀ-
πῆν, καὶ τὸν σορὸν γέροντα Julius Muller τὸν τοῦ φιλέλληνος O.
Müller, τοῦ ἐν Ἀθήναις κειμένου ἐπὶ Κολωνῷ τῷ ἱππείῳ, ἀδελ-
φόν, ὅστις μαθὼν ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ
τοσαῦτα ἔγιναν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν πλείσταις τῆς Εὐρώπης ἐφημε-
ρίσιν ἐγράφησαν, καὶ ὅτι πρὸ τεσσαρωνκαίδεκα ἐτῶν μαθητῆς αὐ-
τοῦ ἐν Ἀλλῇ ἦν, συνεκινήθη ἐνδομύχως καὶ θαυρῶν τοῖς ἡσπά-
σθη αὐτόν. Ἐκεῖθεν μετέβη ὁ ἱεράρχης πρὸς τὸν ἀσθενῆ μὲν τὸ
σῶμα, ρωμαλεώτατον δὲ τὸ πνεῦμα F. A. Tholuck, ὅστις ἀνέ-
μενε αὐτὸν ἐν μεγάλῃ τινὶ αἰθούσῃ. Μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφρο-
σύνας καὶ τὴν τυπικὴν σύστασιν τῶν εἰρημένων τριῶν ἀκολουθῶν ἐκ
μέρους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου παρὰ τῷ Tholuck, ὡς ἔγινε παρὰ τε
τοῖς ἐν Δειψίᾳ καὶ Ἀλλῇ ἄλλοις καθηγηταῖς, ἤρχισεν οὐχὶ συνή-
θης συνομιλία, ἀλλὰ σπουδαία ἐπιστημονικὴ συζήτησις. Ὁ
Γερμανὸς Θεολόγος εἶπεν ὅτι ἐν ταῖς Ἀγγλικαῖς καὶ Γερμανικαῖς
ἐφημερίσιν ἀνέγνω τὰ περὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ
χαίρει ὅτι τῶν μεγάλων ἐκείνων τιμῶν ἡξιώθη εἰς τῶν ἀγαπητῶν
αὐτοῦ παλαιῶν μαθητῶν, ὁ νῦν σεβασμιώτατος Σύρου, ὅστις λίαν
ἐπιτηδεύς καὶ ἀξιοπρεπῶς ἀντεπροσώπευσε τὴν ἀρχαίαν ἐκκλη-
σίαν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἀκατόρθωσε νὰ συνάψῃ, ὡς εἶπε, φιλικῶς τὰς
χεῖρας τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐκείνης μὲν οἶ-
ονεὶ προσηλύτου γενομένης, τῆς δ' Ἀνατολικῆς διδασκάλου τῆς
ἀληθείας. Ἐντόνως δ' εἰπόντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ σαφῶς

ἀποδείξαντος ὅτι ἡ Ἀνατολ. Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦ προσηλύτους ποιῆσαι, ὅτι τοῦτο εἶνε ἴδιον τῆς παππικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ποθεῖ νὰ ἐνώσῃ τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας μόνον ἐν ἀγάπῃ, ὁ Tholuck ἀπήντησεν ὅτι ἐν ἀγάπῃ ἐπόθησε τὴν ἐνωσιν ἤδη ἡ Προτεσταντικὴ ἀπὸ μακροῦ χρόνου, καὶ ὁμοῦ οὐδὲν κατῴρθησε. Τοῦτο συνέβη, εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, διότι ἡ Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία οὐδὲν κέντρον ἔχει· ὁ Βολταῖρος εἶπεν ὅτι τόσοι πάπαι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Προτεσταντικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅσα τὰ μέλη αὐτῆς· διότι ἕκαστος ἔχει δημιουργήσει τὴν χριστιανικὴν πίστιν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ πνεύματις ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, οἷα εἶπε ὁ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ, ἥτις κρατεῖ ἀμειψῶς καὶ ἀκεραία τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀκεραία δ' αὕτη διδασκαλία ὑπάρχει μὲν ἐν τοῖς μέλεσι τῆς Ἐκκλησίας, παρίσταται ὁμοῦ καὶ ἐκδηλοῦται ἐνιαίᾳ, ὡς καὶ εἶνε, διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς, τῶν κληρικῶν, οἵτινες, λαθόντες ταύτην παρὰ τῶν Ἀποστόλων, διαφυλάττουσι μέχρι τῆς σήμερον, διαδιδομένης ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διδόχων αὐτῶν Ἐπισκόπων. Ἀρνησάμεν δὲ τοῦ Tholuck τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν Ἐπισκόπων, εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅτι τοῦτο τρανώτατα ἔδειξεν ὁ Χριστός, ἐκλέξας ἀντιπροσώπους αὐτοῦ τοὺς Ἀποστόλους· οὗτοι δ' ἐξέλεξαν ἄλλους διὰ χειροτονίας, οἱ δὲ χειροτονηθέντες ἄλλους, καὶ οὕτω ἀπὸ Χριστοῦ διαδοχικῶς μέχρι τῆς σήμερον προέβη ἡ ἀντιπροσωπεῖα. Ὅ,τι δ' ὁ Χριστός καὶ οἱ Ἀπόστολοι καθιέρωσαν οὐδενὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιτρέπεται νὰ καταστρέψῃ. Ἡ δὲ Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία καταστρέφουσα τὴν ἀντιπροσωπεῖαν ταύτην, δι' ἧς ἡ ἐνιαία πίστις κρατύνεται καὶ ἐκδηλοῦται, πράττει ἐναντίον τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ταῦτα καὶ ἄλλα σπουδαῖα εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἐδείχθη ἀληθῶς κρείσσων ἑαυτοῦ. Ὁ δὲ Tholuck εἶτε μὴ ἔχων πρῶχειρα ἐπιχειρήματα εἶτε μὴ θέλων νὰ ἐμποδίσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, διότι ἐγγὺς ἦν ἡ ὥρα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Λευβίαν, εἶπε «Θέλετε, ἀγαπητέ μοι Ἀρχιεπίσκοπε, ἐμὲ προτεστάντην γέροντα θεολόγον νὰ κάμνητε προσήλυτον ὡς τοὺς Ἀγγλους» ; « Ἀπαγε ! ἀπεκρίθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Τὰ

πάντα γίνονται διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ὁ ἀγαπητὸς Θεὸς ποιῇται τὰ πάντα καλῶς. » Οἷω δὲ καὶ ἐν χριστιανοῖς κτετέρεψιν τὸν διάλογον ἀμφοτέροι, καὶ ὃν ἦν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τριῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ Tholuck μετὰ δύο φοιτητῶν, οὓς ἐν ἀρχῇ ἀπόντας μεταπεμφθέντες ὑστερον συνέστητε τοῖς Ἑλλησιν. Ἀμύθητος δ' ἦν ἡ χαρὰ τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, βλεπόντων τὸν σπουδαϊώτατον τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας Ἱεράρχην οὕτως ἀξιοπρεπῶς ὑπεραπολογούμενον καὶ κηρύττοντα παρὰ περιφανέστιν ἀνδράειν, οἷος ὁ Tholuck, τὰ ἀκραιφνῆ δόγματα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Καὶ πᾶς τις δ' Ἕλλην πρέπει νὰ χαίρῃ ἀναλογιζόμενος ὅτι συγχρόνως δύο Ἕλληνες ἄνδρες ὅ,τε Ἱεράρχης Σύρου Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ι. Ν. Οἰκονομίδης, ὁ μὲν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ δὲ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ ἐπιμήθησαν· διότι ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶνε τιμὴ πανελλήνιος. Εἶθε δὲ νὰ ἐγερθῶσι καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἄνδρες, ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Ἐκκλησία καὶ ἐπιστήμη, αἱ σώτῃται αὐταὶ τοῦ Πανελληνίου, λαμπρυνῶσι πρὸς δόξαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τοῦ διὰ τὴν ἀσυνέσιαν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀνδρῶν ἐπισπωμένου τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν Ἑλλήνων, φιλελλήνων μισελλήνων καὶ παντὸς ἄλλου γνώστου τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

Ἐπιστρέψας ἐξ Ἀλλης ὁ Ἱεράρχης περὶ τὴν ὁγδόην καὶ ἡμισίαν τῆς ἐσπέρας, κατέλιπε περὶ τὴν δεκάτην τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὴν Λειψίαν, —καίτοι θερμῶς παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου προξένου κ. Π. Π. Νχοῦμ καὶ τῶν ἄλλων ὁμογενῶν νὰ μείνῃ μίαν ἔτι ἡμέραν ἐν Λειψίᾳ, —εἰπὼν ὅτι ὁ χρόνος κατηπεῖγε καὶ ὅτι ὤφειλε πρότερον μάλιστα ν' ἀπέλθῃ εἰς Βιέννην, ἴσως δὲ καὶ εἰς Τεργέστην καὶ ἐκεῖθεν πάλιν διὰ Βιέννης εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν Πατριάρχην. ὅπως κοινολογήσῃ αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν Ἀγγλίαν. Κατὰ συγκυρίαν δὲ, ἅμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου, τὸ περιϊττάμενον Γερμανῶν πλήθος ἀνέκραξε μεγαλοφώνως «Ζήτω!» Ἀθλον ἂν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Ἀρχιεπισκόπου ἢ τυχαίως ἔγινε τοῦτο· τὸ βέβαιον ὅμως ὅτι ἅπαντες οἱ ἐκεῖ παρεπιδημοῦντες Ἕλληνες αἰσθήματι χαρᾶς καὶ λύπης συγχόμενοι ἡσπάσθησαν τὴν δεξιάν τοῦ προσφιλεστάτου καὶ σεβασμιωτάτου Ἱεράρχου, τοῦτε μὲν ὅτι εἶδον αὐτὸν ἐκεῖ, περὶ οὗ τοσαῦτα

ἐν ἡμετέροις ἀνέγνωσαν, τοῦτο δ' ὅτι δὲν ἡδυνήθησαν νὰ πείσωσιν αὐτόν, ὅπως μακρότερόν τι διαμείνῃ ἐκεῖ καὶ διηγηθῇ αὐτοῖς τὰς μεγάλας τιμὰς, ὧν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἔτυχε· ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἡμετέρα γεγραρὰ καὶ ἀγία Ἐκκλησία. (ἰκολουθεῖ).

Ὁ Ἀριστοτέλης.

Τὴν ἐπομένην περὶ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ πραγματεῖαν ἀνέγνω ἐν τῇ ἀναγνωστηρίῳ « ἡ Σμύρνη » ὁ ἱατρὸς κύριος Χ. Βερνάρδος. Τὴν πραγματεῖαν ταύτην λίαν κατάλληλον θεωροῦντες (1) ἵνα λάβῃ χώραν ἐν ταῖς σελίδι τοῦ Μέντορος δημοσιεύομεν, μόλις πείσαντες πρὸς τοῦτο τὸν συγγραφεὰ αὐτῆς, ἀποποιούμενον ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι ἡ πραγματεῖα συγγραφεῖσα ἀπλῶς πρὸς ἀνάγνωσιν δὲν ἐνδιατρίβει περὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν συγγραμμάτων τοῦ φιλοσόφου ὅσον καὶ ὅπως ἔδει. Ἐχει δὲ ὡς ἀκολουθῶς.

Κύριοι !

Ὁ Ἀριστοτέλης ὑπῆρξε τὸ μεγαλειότερον ἴσως κατὰ φιλοσοφίαν ὄνομα, οὐχὶ βεβαίως τόσον διὰ τὴν ἡθικὴν ἐπιρροὴν τῶν ἀνακαλύψεων—ἣν ἔλαβε μόνον ἡ τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφία, ὅστις καὶ εὐλόγως θεωρεῖται ὁ νομοθέτης τῶν ἠθικῶν δοξαστῶν καὶ τῶν ἡθῶν—ὅσον διὰ τὴν πληθύν καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν εἰς τε τὸν φυσικὸν κόσμον καὶ τὴν λογικὴν καὶ μέλιστα διὰ τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιρροὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς ἐν τῇ ἀνατολῇ ὡς καὶ ἐν τῇ δύσει, εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν καθὼς καὶ ἐπὶ ἄλλης θρησκείας λαῶν . . . . . τῶν Ἀράβων.

Πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους, λέγει ὁ Cuvier, ἡ φιλοσοφία καθαρῶς θεωρητικὴ κατετρίβετο εἰς ἀβασίμους θεωρίας· ἡ ἐπιστήμη δὲν ὑπῆρχε καὶ πρῶτην φορὰν ἐξῆλθε τετελειωμένη ἀπὸ τοῦ ἐγκέφαλου αὐτοῦ, ὡς ἡ Ἀθηνᾶ μὲ ὅλην τὴν πανοπλίαν της ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διὸς. Μόνος τῷ ὄντι χωρὶς βαςίμων προσηγουμένων ὁ μαθητὴς τοῦ

(1) Ἀνὴρ σπουδαῖος εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἐν Ὁξωνίῳ, πόλει τῆς Ἀγγλίας, οὐδεὶς δύναται νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ bachelor gentleman (εὐγενοῦς προλῦτου), ἐὰν δὲν φέρῃ ἀπόδειξιν τοῦ πανεπιστημίου ὅτι ἀνέγνω ἐπὶ ἐξάμηνον τοῦλάχιστον τὸν Ἀριστοτέλην.

Πλάτωνος ἀνεκάλυψε καὶ ἀπέδειξε περισσοτέρας ἀληθείας, ἐξετέλεσε περισσώτερα ἐπιστημονικὰ ἔργα ἐν διαστήματι βίου 62 ἐτῶν, παρὰ 20 αἰῶνες μετέπειτα μὲ ὄλην τὴν βοήθειαν τῶν ἰδίων του ἰδεῶν, τῆς τυπογραφίας, τῆς πυξίδος, καὶ μὲ ὄλην τὴν συνδρομὴν τοσούτων μεγάλων ἀνδρῶν.

Πρῶτος, μετὰ τὸν Σωκράτη, ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξε καὶ ἠκολούθησε, πλὴν εἰς πολλὰ μεγαλειτέραν ἔκτασιν, τὴν μέθοδον τῆς παρατηρήσεως καὶ ἔστησε τὰς ἐπιστήμας ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῶν θεμελίου· ἡ μέθοδος ὅμως αὐτὴ μ' ὅλα τὰ θαυμαστὰ ἐξαγόμενα, τὰ ὁποῖα δι' αὐτοῦ παρήγαγε, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡγνοεῖτο. Ἄλλ' ὁ 19 αἰὼν ἐπανάφερεν αὐτὴν καὶ κατέστησε τὸ γονιμώτερον καὶ βεβαιώτερον ὄργανον τῆς προόδου τῶν περὶ τὴν φύσιν ἐπιστημῶν.

Ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι γνώσεις πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἦσαν συμπεφυρμέναι εἰς μίαν μόνην ἐπιστήμην καλουμένην φιλοσοφίαν καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ ἔφερον τὸ γενικὸν ὄνομα ἡ φύσις· οὕτω π. χ. ὁ Πλάτων εἰς τὸν Τίμαιον λαλεῖ περὶ τοῦ τότε γνωστοῦ ἀστρονομικοῦ συστήματος, ἀλλὰ ταύτοχρόνως πραγματεύεται καὶ περὶ ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ φιλοσοφίας. Ἄλλ' ὁ Ἀριστοτέλης κατέτεμεν αὐτὴν εἰς πολλὰς διαίρεσεις μεγίστης σημασίας καὶ οὕτως ἔλαβεν ἀρχὴν ἡ Ἀνάλυσις. Ἡ φυσικὴ, μεταφυσικὴ, ἡ φυσιοῦστορία, ἡ πολιτικὴ, ἡ ποιητικὴ καὶ ἐν γένει αἱ γνωσταὶ ἐπιστῆμαι τοῦ τότε χρόνου ἐτάχθησαν χωριστὰ καὶ ἔγιναν εἰδικότητες καὶ πάλιν αὐταὶ αἱ εἰδικότητες ὑποδιηρέθησαν κατὰ τινὰς φυσικὰς ἀναλογίας, ὅπως καὶ αἱ πρῶται ὑποδιαιρέσεις καὶ οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης ἡδυνήθη νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὰς λεπτομερεστέρας καὶ βαθυτέρας σπουδὰς. Ἐπειτα συνήθροισε τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἔργου του καὶ ἐτχημάτισεν οὕτω τὸ εὐρύτερον σύστημα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων.

Τὰ πάντα θαυμαστὰ καὶ κολοσσαῖα ἐν τῷ Ἀριστοτέλει· δὲν ἐξήσεν εἰμὴ 62 ἔτη καὶ ὅμως ἡδυνήθη νὰ παρατηρήτῃ γεγονότα ἄκρας λεπτότητος καὶ τὰ ὁποῖα ἡ αὐστηροτέρα κριτικὴ δὲν ἡδυνήθη νὰ σαλεύσῃ· Δημόσιος διδάσκαλος κατὰ τὸ 3ον τῆς ζωῆς του, ἐπιφορτισμένος ἐπὶ 7 ἔτη τὴν ἀνατροφὴν ἡγεμονόπαιδος, περιττώμενος συνήθως ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν αὐλῶν, συνέγραψεν ἑκατοντάδας συγγραμμάτων παντοίας ὕλης καὶ τὰ ὁποῖα ὅλα πλουτοῦσιν ἀπὸ τόσα γεγονότα καὶ ἰδέας, ὥστε ὑπερβαίνουσι πᾶσαν φαντασίαν.

Αἱ εὐνοῖαι περιστάσεις, μεταξύ τῶν ὁποίων εὐρίθη, ἐξηγοῦσαι τὴν γονιμότητα καὶ ἔκτασιν τῶν συγγραμμάτων του, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐμβῶ εἰς τὴν ἀφήγησιν τοῦ βίου του.

‘Ο Ἀριστοτέλης ἐγεννήθη τὸ 1 ἔτος τῆς 99 ὀλυμπιάδος, ἡγουν 384 πρὶν Χριστοῦ, εἰς τὰ Στάγειρα ἑλληνικὴν ἀποικίαν τῆς Μακεδονίας, κτισθεῖσαν ἀπὸ τοῦ κατοίκου τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος εἰς παράλιον καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Χερσονήσου, τῆς ὁποίας τὴν μεσομβρινὴν ἄκρην κατέχει τὸ ὄρος τοῦ Ἀθωνος. Τὰ Στάγειρα καὶ ὁ μικρὸς των λιμὴν δὲν φαίνονται ἀσήμαντα εἰς τὴν ἱστορίαν· διότι εἰς ὅλα τὰ μεγάλα συμβεβηκότα, τὰ ὁποῖα ἐτάραξαν τὴν Ἑλλάδα, ἠκούοντο καὶ αὐτά· λ. χ. κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου, τὴν ἀντιζηλίαν τῆς Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν καὶ ἀργότερα κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην, τὰ Στάγειρα εἶνε ὁ σημερινὸς Σταυρός, ὅστις φυλάττει καὶ ἔχνη τοῦ ἀρχαίου του ὁρίματος. Ἐκ τῆς μητρὸς του Φαιστιάδος, ἧς πρῶτως ἐστερήθη, κατάγεται ἀπὸ οἰκογενεῖάν τινα τῆς Χαλκίδος· ὁ πατὴρ του Νικόμαχος ὑπῆρξεν ἱατρὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀμύντα Β', βασιλευσάντος εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τὰ 393—389. Ὁ Νικόμαχος οὗτος συνέγραψε βιβλία τινὰ τῆς ἱατρικῆς καὶ φυσικῆς καὶ ἦν, κατὰ τὸν Διογένη τὸν Λαέρτιον, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μυχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Καὶ μάλιστα φαρμακευτικὴ τις σκευασία φέρει τὸ ὄνομα τούτου, τὴν ὁποίαν μετ' ἐπισίνου ἀναφέρει ὁ Γαληνός. Ἡ ὕψηλὴ αὐτοῦ θέσις εἰς τὴν αὐλὴν ἐνὸς βασιλέως, ἡ λαμπρότης τῆς καταγωγῆς του καὶ τὸ εἶδος τῶν ἔργων του ἐπενήργησαν βεβαίως εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ του. Φίλιππος, ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν τοῦ Ἀμύντα, ἦτο σχεδὸν ὁμήλικος μὲ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ εὐκόλως δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἀπὸ τὴν μικράν των ἡλικίαν ἤρχισαν αἱ μεταξύ των σχέσεις καὶ προδιέθεσαν τὸν Φίλιππον εἰς τὸ νὰ ἐμπι-ευσθῇ ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ διαδόχου του εἰς αὐτόν. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του δὲν εἶχεν εἰσέτι 17 ἔτη· διότι πρὸ τούτων αὐτὸς, ὁ ἀδελφὸς του καὶ ἡ ἀδελφὴ του ἦσαν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν φίλου τινὸς τῆς οἰκογενείας του, τοῦ Προξένου ἐξ Ἀταρνέως, πόλεως ἐν Μυσίᾳ ἀντικρὺ τῆς Δέσβου, καὶ ὅστις κατόκει τότε τὰ Στάγειρα. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐτήρησε πρὸς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ καὶ τὴν σύζυγον του, ἧτις τὸν ἐπεμελεῖτο ὡς μήτηρ, τὴν πλέον σταθερὰν εὐγνωμο-

σύνην. Διὸ καὶ εἰς τὴν διαθήκην του, τὴν ὁποῖαν δύνανται τις νὰ ἀναγνώσῃ, ὁλοσχερῶς εἰς τὸν Διογένη, τὸν Ἀπέρτιον, διατάττει νὰ ἀνατεθῶσιν εἰκόνες πρὸς μνήμην των· καὶ ἔτι πλέον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Προξένου εἰς ἔνδειξιν περισσοτέρας εὐγνωμοσύνης υἱοθέτησε τὸ ὄρφανόν τούτου, μόνον ὅτι εἶχε τέκνα, καὶ τῷ ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του Πυθιάδα. Ἐνδιατρίβω εἰς τὰς λεπτομερείας αὐτάς, τὰς ὁποίας ὁμοφώνως οἱ βιογράφοι βεβαιοῦσι, διὰ νὰ ἀναιρέσω τὰς περὶ ἀγνωμοσύνης μέμφεις, τὰς ὁποίας κατ' αὐτοῦ πολλάκις ἐξετόξευσαν. Ἡ εὐγνωμοσύνη, καθὼς καὶ ἄλλα τινὰ ἱστορικά θέλουσι τὸ ἀποδείξει, ἦτο ἡ πλέον περιφανὴς ἀρετὴ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ δὲν εἶνε διόλου πιθανόν ὅτι ἔλειψεν ἀπὸ τὸ καθήκον τοῦτο διὰ μόνον τὸν διδάσκαλόν του, ἐνῷ τὸ ἐξεπλήρωσεν ἀκριδῶς διὰ τὸς αὐτοὺς ἄλλους. Ὁ Δ. Α. διέσωσε τὴν διαθήκην του, ἐν ᾗ εἰκονίζεται ἀξιολογώτατα ὁ χαρακτήρ του, διότι δὲν λησμονεῖ οὐδένα ἐκ τῶν περὶ αὐτόν. Μεταγενέστεροι βιογράφοι ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἐπικούρου—ὅστις ὡς γνωστὸν καὶ ἄλλους ἐκατηγόρησεν ἀποκαλῶν τὸν μὲν Δημόκριτον Δηρόκριτον, τὸν δ' Ἡράκλειτον Μίθυτον καὶ λ. π.—διέδωσαν πολλὰ ἐναντία ὡς πρὸς τὴν νεότητα τοῦ Ἀριστοτέλους· ὅτι δηλ. δαπανήσας ὅλην του τὴν περιουσίαν εἰς ἄτακτον βίον, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ στρατιώτης καὶ ἀργότερα φαρμακοπώλης « Καὶ Ἀριστοτέλην ἄσωτον καταφαγόντα τὴν πατρῶν οὐσίαν, στρατεύεσθαι, φαρμακοπωλεῖν » Διογ. Λέρτ. Διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τοῦ ἀθαγέρτου ὄλων τούτων, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας χάριν σπουδῆς τὸ 17 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἀδύνατον λοιπὸν εἶνε, ὅσῃν πρωϊμότητι εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἂν ὑποθέτῃ τις εἰς αὐτόν, ἀδύνατον εἶνε νὰ πιστεύσῃ ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν διῆλθε δι' ὄλων αὐτῶν τῶν δοκιμασιῶν.

Τὸ πιθανώτερον εἶνε ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν ὁ Κηδεμὼν του, ἄγρυπνος πάντοτε ἐπ' αὐτοῦ, τὸν ἔπεμψεν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν πρωτεύουσάν τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ τελειώσῃ τὰς σπουδὰς του, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀρχίσει ὑπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἐξακολουθήσει ἔπειτα ὑπὸ τὸν Πρόξενον. Ἄλλ' ὁ Ἀριστοτέλης τότε εἶδε τὸν Πλάτωνα ἐπ' ὀλίγον καιρὸν, ἐὰν εἶδεν αὐτόν. Διότι κατ' αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔτος, τὸ 6' τῆς 403 Ὀλυμπιάδος, ὁ Πλάτων ἀνεχώρησε 2αν ἡδὴ φοράν διὰ

τὴν Σικελίαν, ὅπου ἔμεινε σχεδὸν τρία ἔτη καὶ ἐπανῆλθε τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἰδίας αὐτῆς Ὀλυμπιάδος. Ὁ Ἀριστοτέλης· εἶχε λοιπὸν εἴκοσιν ἔτη περίπου, ὅταν ἤρχισε νὰ ἀκροάζηται τὰ μαθήματα τοῦτου διδασκάλου. Καὶ κατὰ πρῶτον ὁ Πλάτων ἐπῆνει τὸν Ἀριστοτέλην, ἀποκαλῶν αὐτὸν τὸν νοῦν τῆς σχολῆς του, ὑκαινιττόμενος τὴν ὑπεροχὴν τῆς διανοίας του καὶ παραβάλλων αὐτὸν πρὸς τὸν Ξενοκράτην ἔλεγε ἡΤῶ μὲν μύωπος δεῖται, τῶ δὲ χαλινού. » Ἐψεγε μόνον αὐτὸν διὰ τὸ δηκτικὸν τοῦ χαρῆκτῆρος καὶ τὸν μέτρι ὑπερβολῆς καλλωπισμὸν του, ἴσως διότι ἦτο ἄτχημος «Τραυλὸς τὴν φωνὴν ἀλλὰ καὶ ἰσχυροσκελὴς ἦν καὶ μικρόμματος, ἐσθῆτι τε ἐπιστήμῃ χρώμενος καὶ δακτυλίοις καὶ κουρᾷ.» Διογένης Λαέρτιος. Συγγραφεῖς τινες πολὺ μεταγενέστεροι τοῦτου προσεπάθησαν νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ μαθητὴς δὲν εἶχε πρὸς τὸ διδάσκαλόν του τὸ ὀφειλόμενον σέβας οὐδὲ ἐδείκνυε τὴν πρέπουσαν εὐγνωμοσύνην του· ὁ Αἰλιανὸς μάλιστα κατὰ τὴν μαρτυρίαν Εὐβουλίδου τινός, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀναιρέσει ὁ Ἀριστοκλῆς, διέδωσε πάλιν αὐτοὺς τοὺς γελοίους μύθους, τοὺς ἐποίους ἐπανάλαβον καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. » Ἄλλοι πάλιν βεβαιοῦσι τὸ ἐναντίον καὶ προσθέτουσιν ὅτι πρὸς ἔνδειξιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ του διὰ τὸν διδάσκαλον, καθιέρωσεν αὐτῷ βωμὸν μὲ ἐπιγραφὴν. ἥτις ὑπερύψωνε τὰς ἀρετὰς τοῦ «ἀνδρός, τὸν ὁποῖον οὔτε ἡ κακία δύναται νὰ προσβάλῃ.» Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς αὐτὴν τὴν φημισθεῖσαν ἔχθραν ἦτο τὸ ἀντίθετον τοῦ πνεύματος τῶν δύο φιλοσόφων. Οἱ μεταγενέστεροι δυσγενῶς φερόμενοι πρὸς τὸν Ἀριστοτέλην μετεποίησαν εἰς προσωπικὴν ἔχθραν τὸν ἀναγωνισμὸν τῶν αἰσθημάτων. Ὁ Στάρ, ὁ νεώτερος καὶ ἀκριβέστερος τῶν βιογράφων τοῦ Ἀριστοτέλους, πᾶν ἐυλόγως ἐνδιαιτρεῖται εἰς τὸ περιᾶλτην χωρίον τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν, βιβλίον α. κεφ. 4ον, ἐν ᾧ ὁ Ἀριστοτέλης δίδει προσωπικὴν μαρτυρίαν τῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον αἰσθημάτων του· διότι πραγματευόμενος περὶ τινος θεωρίας τὴν ὁποίαν πειρᾶται νὰ ἀνασκευάσῃ, ἄρχεται οὕτω « καὶ τοι προσάντους τῆς τοιαύτης ζητήσεως γενομένης, διὰ τὸ φίλους ἀνδρας εἰσαγαγεῖν τὰ εἶδη, δόξεις δ' ἂν ἴσως βέλτιον εἶναι καὶ δεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ γε τῆς ἀληθείας καὶ τὰ οἰκεία ἀναιρεῖν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους ὄντας· ἀμφοῖν γε ὄντων φίλοι, ὅσων προτιμᾷν τὴν ἀλήθειαν» ἡγουν

μόλον ὅτι ἡ ζήτησις αὐτὴ ἀποβαίνει δυσχερής, διότι φίλοι ἄνδρες εἰσήγαγον τὰ εἶδη, ἀλλὰ προτιμώτερον εἶνε καὶ μάλιστα φιλόσοφοι νὰ θέσωσι κατὰ μέρος τὰ προσωπικά των αἰσθήματα καὶ νὰ μὴ ἀποβλέψωσιν εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἀληθείας. Μόλον ὅτι δὲ καὶ τὰ δύο αὐτὰ μᾶς εἶνε ἀγαπητά, καθῆκον μᾶς ἐπιτάττει νὰ προτιμήσωμεν τὴν ἀλήθειαν· « ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν ».

Ἀπέναντι τοιαύτης φανεραῆς καὶ ἀκριβοῦς μαρτυρίας δυσκολεύεται νὰ ἐννοήσῃ τις πῶς ἡ ἱστορία κατέφυγεν εἰς ἄλλας πηγάς. Προσ-
 θέτομεν μάλιστα ὅτι τοιαύτη γνώμη δὲν ἐρρίφθη ἐκεῖ διὰ τὸν τύ-
 πον καὶ χάριν φιλοφροσύνης· διότι εἰς ὅλην τὴν διαμάχην τοῦ Ἀ-
 ριστοτέλους μετὰ τοῦ Πλάτωνος, ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν,
 πάντοτε καίτοι ὑπερασπιζόμενος τὰ δικαιώματα τῆς ἀληθείας, ἐτή-
 ρησε μετ' εὐλαθείας τὸ πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ
 σέβας. Μία ἄλλη ἀντιζηλία, ὀλιγοθρύλλητος μὲν ἀλλὰ μᾶλλον
 πραγματικὴ, εἶνε ἡ μετὰ τοῦ Ἰσοκράτους, ἃν καὶ ὁ Ἀοίδιμος Κο-
 ραῖς εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Ἰσοκράτους δὲν τὴν παραδέχεται. Ὁ
 Ἀριστοτέλης ἐναντίας τοῦ Ἰσοκράτους ὡς πρὸς τὸ περίεργον καὶ ὑ-
 πιον ὕψος, τὸ ὁποῖον εἰσήγεν εἰς τὴν ρητορίαν, ἤνοιξε σχολὴν εἰς
 τὴν ὁποίαν ἰδίδασκε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος, τὰς ἀρχὰς
 τὰς ὁποίας μετὰ ταῦτα κατεχώρισεν εἰς τὰ περὶ ρητορικῆς συγγραμ-
 ματά του. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τοιαύτῃ περιστάσει
 ὁ Ἀριστοτέλης ἔλεγε αἰσχροὺς σιωπᾶν, Ἰσοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν·
 Ἐγὺμναζε τοὺς μαθητάς του νὰ ὑποστηρίξωσι προτάσεις καὶ συνά-
 μα ἐξήσκει αὐτοὺς νὰ τὰς ἐφρμόζωσιν εἰς τὴν ρητορικὴν « καὶ πρὸς
 θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητάς, ἅμα καὶ ρητορικῶς ἐπασκῶν » Δ.
 Δ. Ἴσως δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς περιστάσεως ὁ Φίλιππος ἐνόησεν εἰς τὸν
 υἱὸν τοῦ Ἰατροῦ τοῦ πατρὸς του καὶ εἰς τὸν ἐταῖρον τῆς παιδικῆς του
 ἡλικίας, τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἔμελλε μετὰ ταῦτα νὰ διδάξῃ τὴν ρη-
 τορικὴν εἰς τὸν μίλλοντα κατακτητὴν τῆς Ἀσίας. Καὶ φαίνεται μᾶ-
 λιστα ὅτι ἡ διαμάχη τοῦ Ἀριστοτέλους ἦτο τόσο σφοδρὰ, ὥστε
 πολλοὶ τῶν μαθητῶν τοῦ γηραιοῦ ρήτορος ἀνέλαβον τὴν ὑπεράσπι-
 σίν του καὶ μάλιστα ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασέως καὶ τοῦ Ἀθη-
 ναίου ἐσώζετο τοιαύτη τις ἀπολογία. Ὀλίγον τέλος πάντων ἐνδια-
 φέρον πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὰς μετὰ τοῦ Ξενοκράτους συζητήσεις,

τοῦ δευτέρου διαδόχου τοῦ Πλάτωνος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν· ἐπειδὴ ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἀξίωσιν εἰς τὴν δι-
αδοχὴν τοῦ διδασκάλου του, τοῦ ὁποίου τὸ σύστημα πάντοτε κατε-
πολέμησεν. Ἐπειτα ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Ξενοκράτης φαίνονται στε-
νῶς συνδεδεμένοι, ὡς ὅτι ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πλάτω-
νος συνεταξείδευσαν διὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· ὥστε ὅλοι αὐταὶ αἱ
θρυλληθεῖσαι ἔχθραι τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἰσο-
κράτην καὶ Ξενοκράτην δὲν ἔχουσι τὸν ὀδυρὸν ἐκεῖνον χαρακτή-
ρα, τὸν ὁποῖον ἠθέλησάν τινες νὰ προσάψωσιν. Ἐξ ὧων ὁμοῦ αὐτῶν
τῶν διηγήσεων συνάγεται ὅτι πρὶν τοῦ θανάτου τοῦ Πλάτωνος «348
ἐτη Π. Χ.» ὁ Ἀριστοτέλης δὲν εἶχεν ἐτι ἀνοίξει τὴν φιλοσοφικὴν
σχολὴν του, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ μαθήματα τῆς ρητορικῆς ἐγνωρίσθη
πρότερον.

Διὰ τὴν ἱκανότητα λοιπόν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν εἰς τοῦτο τὸ εἶδος
καὶ διὰ τὰς παλαιὰς του σχέσεις μετὰ τὴν αὐλὴν τῆς Μακεδονίας, οἱ
Ἀθηναῖοι τὸν ἐξέλεξαν πρέσβυν παρὰ τῷ Φιλίππῳ—ἀνὰ πρέπη νὰ
πιστεῖσώμεν ἀμφίβολόν τινα μαρτυρίαν τοῦ Ἑρμίππου, τὴν ὁποίαν
ἀναφέρει Δ. ὁ Α.—διὰ τὸν ἐξῆς σκοπόν. Ὁ Φίλιππος εἶχε κα-
τεδαφίσει ἐν Θράκῃ πολλὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, κηρυγμένας ὑπὲρ
τῶν Ἑλλήνων, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τὰ Στάγειρα. Ὁ υἱὸς τοῦ
Νικομάχου ἔλαβε τὴν δυσχερῆ ἐντολὴν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν νικη-
τὴν Μακεδόνα τὴν ἀνάκτισιν τῶν καταστραφεισῶν πόλεων· φαίνεται
ὁμοῦ ὅτι δὲν ἐπέτυχεν τὸν σκοπὸν τοῦ τότε, ἀλλὰ πολὺ ἀργότερα καὶ
πιθανῶς ἀπὸ τὸν υἱόν του Ἀλέξανδρον. Ὅπως δὴποτε ὁ Πλάτων
ἐτελεύτησε κατὰ τὴν ἀπουσίαν του (348 π. Χ.). Μετὰ τὴν ἐπι-
στροφὴν του ἔσπευτε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀθηνῶν, διότι τότε οἱ φί-
λοι τῶν Μακεδόνων δὲν ἠγαπῶντο. Ὁμοῦ λοιπόν μετὰ τὸν Ξενοκρά-
την ἀπῆλθε πρὸς Ἑρμείαν ἐκ πόλεως Ἀταρνέως· ἐν Ἀσίᾳ, ὅστις λέ-
γεται ὅτι ἦτο ἐκ τῶν τακτικῶν φοιτητῶν του εἰς τὰ μαθήματα τῆς
ρητορικῆς. Καὶ ἴσως μάλιστα αἱ πρῶται σχέσεις τοῦ Ἀριστοτέλους
μετὰ τοῦ Ἑρμεία ἤρχισαν εἰς τὰ Στάγειρα διὰ τοῦ Προξένου, κατα-
γομένου καὶ τούτου ἀπὸ τὸν αὐτὸν τόπον, ὡς προαναφέραμεν. Ὁ
Ἑρμείας ἦτο δοῦλος τυράννου τινὸς τοῦ Ἀταρνέως, τοῦ Εὐδούλου,
καὶ τὸ, ὁποῖον διεδέχθη διὰ μόνης τῆς ἱκανότητός του ὑψωθείς εἰς

αὐτὴν τὴν λαμπρὴν καὶ ἐπικίνδυνον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὀλίγον χρόνον ἔμεινε· διότι ἀπέθανε θῦμα τῆς προδοσίας τοῦ 'Ροδίου Μέντορος—ἀδελφοῦ τοῦ Μέμενονος, ἀρχηγοῦ τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ. ὑπὸ τὸν μισθὸν τοῦ 'Αρταξέρξου βασιλέως τῆς Περσίας—καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἐλευθερία τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ἀπώλεσε τὸ ἱκανώτερον καὶ γενναϊότερον· στήριγμα. 'Π τοιαύτη καταστροφή θαθέως κατελύπησε τὸν 'Αριστοτέλην, διότι καὶ τὸ ταξείδιόν του παρὰ τῷ 'Ερμείᾳ εἶχε βεβαίως πολιτικὸν τινα σκοπὸν. Τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς του ἐκδηλοῦται ὑπὸ δύο τινῶν τὰ ὁποῖα διεσώθησαν· τὸ ἓν εἶνε ἐκεῖνος ὁ θαυμαστὸς ὕμνος καὶ παιὰν πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν μνήμην τοῦ τυράννου 'Αταρνέως, τοῦ ὁποίου τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀπλότητα καὶ τὴν ἀλγεινὴν ἐμπνευσιν οὐδεὶς τῶν ποιητῶν ὑπερεβάλετο, ὡς ἀποφαίνεται ὁ Barthelémy Ste Hilaire, ὁ κλεινὸς μεταφραστὴς τῶν περισσοτέρων τοῦ 'Αριστοτέλους συγγραμμάτων. Εἶνε τοσοῦτον ὥραϊος, ὥστε ἐπιτραπήτω μοι ἡ ἀνάγνωσίς του· προτάτω ὅμως τὴν μετάφρασίν του εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς διὰ νὰ ἐννοηθῇ εὐκολώτερον καὶ ἐκτιμηθῇ δεόντως. «'Ω ἀρετὴ, ἡ πρόξενος πολλῶν μόχθων εἰς τοὺς θνητοὺς, καὶ ἥτις εἶσαι τὸ πολυτιμότερον ἀγαθὸν τοῦ βίου, διὰ σέ, ὦ σεμνὴ παρθένος, αἱ 'Ελληνες ριψοκινδυνεύουσι τὴν ζωὴν των καὶ ὑποφέρουσι τοὺς πλέον σκληροὺς κόπους. Πληρῶν τὰς ψυχὰς ἀπὸ καρπὸν ἀθάνατον, ἀνώτερον καὶ ἀπὸ τὸν χρυσὸν καὶ ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας καὶ ἀπὸ τὸν γλυκερὸν ὕπνον· διὰ σέ ὁ θεὸς 'Ηρακλῆς καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Δήδας ὑπέφεραν τόσα δεινὰ· τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπλεξαν τὸν ἔπαινον τῆς δυνάμεώς σου. 'Ο 'Αχιλλεὺς καὶ ὁ 'Εκτωρ κατέβησαν εἰς τὸν 'Αδην διὰ μόνην τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σέ ἀποκτήσωσι· ὥσαύτως καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ κάλλους σου ἐστέρησε τοῦ φωτὸς τὸν ἔντροπον 'Αταρνέως· διὸ σέ τὸν δοξασθέντα διὰ τὰς μεγάλας σου πράξεις θέλουσι τιμῆσαι ἀθάνατον αἱ Μοῦσαι, αἱ θυγατέρες τῆς Μνημοσύνης, αἱ αὔξουσαι τὸ σέβας τοῦ Ξενίου Διὸς καὶ τὸ βραβεῖον τῆς σταθερᾶς φιλίας

'Αρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ

Θήραμα κάλλιστον βίῳ·

σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς,

καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν 'Ελλάδι πότμος

καὶ πόνους τλῆναι μαλεροῦς ἀκάμαντας·
 τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
 καρπὸν τ' ἀθάνατον χρυσοῦ τε κρείσσω
 καὶ γονέων μαλακαυγητοῖο θ' ὕπνου·
 τεῦ δ' ἔνεχ' οὐκ Διὸς Ἑρακλῆς Λήδας τε κοῦραι
 πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις
 σὺν ἀγρεύοντες δύναμιν
 σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλλεὺς
 Αἴας τ' Αἰῖδο δόμους
 ἤλθεν· σᾶς δ' ἔνεκεν φιλίου
 μορφᾶς καὶ Ἀταρνέως ἔντροφος ἀελίου χήρωσεν αὐγὰς.
 τοιγὰρ αἰοίδιμος ἔργοις
 ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι
 Μναμοσύνας θυγάτρες,
 Διὸς Ξανίου σίδας αὔξουσαι φιλίας τε γέρας βεβαίου.

Τὸ ἄλλο εἶνε ἐπιγραφὴ ἐκ τεσσάρων στίχων σωζομένη παρὰ Διογ. τῷ Λαερτ. καὶ τὴν ὁποῖαν ἔθεσεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος, ἢ κατ' ἄλλους ἐπὶ τοῦ μαυσωλείου, τὸ ὁποῖον δι' ἐπιμελείας του ἐστῆθη διὰ τὸν φίλον του εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναόν. Εἶχε δὲ οὕτω : εἷς βασιλεὺς τῆς Περσίας, παραβάτης τῶν νόμων, ἔκτεινε τοῦτον, ὃν βλέπετε. Εἷς γεναῖος ἐχθρὸς ἤθελε τὸν νικήσει διὰ τῶν ὀπλῶν· ἀλλ' ὁ ἄπιστος αὐτὸς τὸν συνέλαβεν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλίας.

Τὸν δε πότε οὐχ ὁσίως παρὰ τὰς μακάρων θέμιν ἀγρὴν
 ἔκτεινε Περσῶν τοξοφόρων βασιλεὺς,
 οὐ φανερώς λόγχῃ φονίῳ ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
 ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

Προσέτι ἐνυμφεῦθη τὴν κόρην τοῦ Ἑρμείου Πυθιάδα, τὴν ὁποῖαν ἐκεῖνος κατέλιπε μετὰ θάνατον, καὶ κατέφυγε μετ' αὐτῆς εἰς Μιτυλήνην διὰ τὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν Περσῶν. Παρέμεινε δὲ ἐκεῖ δύο ἔτη περίπου (μέχρι τοῦ 343 π. Χ.). Φαίνεται ὅτι συνέζησε μετὰ τῆς συζύγου ἐν καλῇ ἀρμονίᾳ, διότι εἰς τὴν διαθήκην του παραγγέλει τὰ καπαθέσωσιν εἰς τὸν τάφον του καὶ τὰ ὅττ' αὐτῆς Πυθιάδος. Ἀλλὰ καὶ αἱ σχέσεις τοῦ Ἀριστοτέλους

μετὰ τοῦ τυράννου τοῦ Ἀταρνέως ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς παντὸς εἰ-
δους συκοφαντίας, ἐπίσης γελοίας, ὡς καὶ τὰς προεκτεθείσας. Δὲν
γνωρίζομεν ἂν ὁ Ἀριστοτέλης εὗρίσκετο εἰς Μιτυλήνην ὅταν ὁ Φί-
λιππος τὸν προσεκάλεσε παρ' αὐτῷ διὰ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐκπαίδευ-
σιν τοῦ Ἀλεξάνδρου (343 π. Χ.), ὅστις ἔγε τότε τὸ 13ον ἔτος τῆς
ἡλικίας του· διότι καὶ ἡ πρὸς τὸν φιλόσοφον ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου,
(1) ἀθεδαία τὴν γνησιότητα, μολονότι τὴν ἀναφέρει ὁ Αὐτογέλιος
καὶ Δίων ὁ Χρυσόστομος, δὲν ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν· ἐν
αὐτῇ ὁ Φίλιππος κοινικοιεῖ εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν μέλλοντα δι-
δάσκαλον τοῦ διαδόχου του, τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ του καὶ ἀπο-
δεικνύεται μόνον, καθὼς τὸ παρατηρεῖ ὁ Στάρ, ὅτι αἱ σχέσεις τοῦ
Φιλίππου μετὰ τοῦ ἐταίρου τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἦσαν καὶ συ-
χναὶ καὶ στεναί. Μολονότι δὲ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν
διήρκεσε πλέον τῶν τεσσάρων ἐτῶν—ὀλίγα σχετικῶς πρὸς τὰ
πολλὰ ἐλαττώματα τοῦ μαθητοῦ του, τὰ ὅποια ὤφειλε νὰ διορ-
θώσῃ, προσελθόντα ἀπὸ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀνατροφὴν, διθεῖσαν
ὑπὸ τοῦ Λεωνίδα συγγενοῦς τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ τοῦ Λυσιμάχου—
ἐξήσκει ὁμοῦς ἐπ' αὐτοῦ ἰσχυρὰν ἐπιρροὴν καὶ κατάρθωσε νὰ λάβῃ
ἐπὶ τοῦ ὁρμητικοῦ του χαρακτῆρος ὑπεροχὴν, τὴν ὅποیان πάντοτε
διετῆρει. Τὰ μαθήματα εἰς τὰ ὅποια τὸν ἐνησχόλει κυρίως ἦσαν ἡ
ἠθικὴ, ἡ πολιτικὴ, ἡ ρητορεία, ἡ ποίησις καὶ ἡ μουσικὴ· πρὸς δὲ ἡ
φυσικὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἱατρικὴ. Ἀλλ' ἐὰν ἀναμνησθῶμεν τὸν πρακτι-
κὸν νοῦν τοῦ Ἀριστοτέλους, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ταῦτα ἐδιδά-
χθησαν κατὰ τὸ μέτρον τῆς ὠφελείας αὐτῶν εἰς ἓνα βασιλεῖα.
Φαίνεται δὲ, ἐὰν πρέπη νὰ πιστεύσωμεν τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὅποιαν
ἀναφέρει ὁ Αὐτογέλιος καὶ Πλούταρχος εἰς βίον Ἀλεξάνδρου, ὅτι ὁ
Ἀλεξάνδρος περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὰς σπουδὰς τῆς μεταφυσικῆς

(1). Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Φίλιππος Ἀριστοτέλει εὐ πράττειν.

Ἴσθι μοι γεγονότα υἱόν. Πολλὴν οὖν τοῖς θεοῖς χάριν ἔχω, οὐχ
οὕτως ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ παιδός, ὡς ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν ἡλικίαν
αὐτὸν γεγονέναι. Ἐλπίζω γὰρ αὐτόν, ὑπὸ σοῦ τραφέντα καὶ παιδευ-
θέντα, ἄξιον ἔσεσθαι καὶ ἡμῶν καὶ τῆς τῶν πραγμάτων διαδοχῆς.

τὰς ὁποίας ἤρχισεν ὑπὸ τὸν Ἀριστοτέλην· διότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν κατακτησάντων του γράφει πρὸς τὸν διδάσκαλόν του, ἐπιπλήττων αὐτὸν διὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν θεωρειῶν, τὰς ὁποίας μόνος ἤθελε νὰ γνωρίζῃ, διὰ νὰ διαφέρῃ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ αὐτάς. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀποκρίνεται ὅτι τὰς ἐδημοσίευσεν καὶ δὲν τὰς ἐδημοσίευσεν, ὑπονοῶν βεβαίως ὅτι ὅσοι τὸν ἠκροάσθησαν ἐκεῖνοι καὶ θὰ τὰς ἐννοήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ εἶνε ἀμφιβολος· τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ Ὀμήρου, τὴν ὁποίαν ὁ κατακτητὴς εἶχε πάντοτε ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν του, ἐπεθεωρήθη ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ ὅταν νικητὴς ἐνθῆβαις δὲν εἶχε φεισθῇ ἐμὴ μόνον τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου, βεβαίως εἶχεν ὠρελῆθῃ ἀπὸ τὰ μαθήματα τοῦ διδασκάλου του περὶ παιητικῆς καὶ ἐπομένως θὰ ἐγίνετο μέγας ποιητὴς, ἐὰν ἤθελε. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε συντάξει καὶ συγγράμματά τινα μόνον πρὸς χρῆσιν τοῦ μαθητοῦ του· μετὰ τούτων ἀριθμεῖται τὸ περὶ βασιλείας, κατὰ τὸν Διογένην τὸν Λαέρτιον, ὅπερ δὲν σώζεται. Ἀλλ' ἡ σωζομένη ρητορικὴ πρὸς Ἀλέξανδρον δὲν πρέπει νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τούτων, ὥς μὴ γνησία. Καλλισθένης ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις κατὰ σύστασίν του συνώδευσε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἔγινε θυμὰ τῶν ὑποφάντων του, ἠκροάετο μετὰ τοῦ Θεοφράστου καὶ Μαρσύα, ὅτερον γενομένου στρατηγοῦ καὶ ἱστορικοῦ, τὰ παραδιδόμενα μαθήματα ἐν Πέλλῃ εἰς τὰ καλούμενα Νύμφαια ἀνάκτορα, εἰς ἃ κατῴκει ὁ Ἀριστοτέλης μετὰ τὸν βασιλόπαιδα μαθητὴν του καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ Στάγειρα, ἀφοῦ ἀνεκτίσθησαν. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε 17 ἔτη, ὅτε ὁ πατὴρ του, στρατεύων κατὰ τοῦ Βυζαντίου, ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν. Ἐντῷ διαστήματι τούτῳ ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἔπαυσε νὰ τῷ δίδῃ συμβουλὰς, ἀλλ' αἱ τακτικαὶ σπουδαὶ διεκόπησαν καὶ εἰς τὰ 338 ὀλέπομεν τὸν Ἀλέξανδρον δεκαοκταετὴ τῆν ἡλικίαν, μαχόμενον μετὰ τῶν πρώτων εἰς τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, ἥτις καὶ ἀπεφάσισε τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀριστοτέλης ἔμεινεν ἐπὶ ἐν ἑτος πλησίον τοῦ μαθητοῦ του, ἀφ' οὗ οὗτος ἐβασίλευσε μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς του. καὶ ἐγκατέλειπε τὴν Μακεδονίαν εἰς τὰ 335 π. Χ., ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἡτοιμάζετο νὰ στρατεύσῃ διὰ τὴν Ἀσίαν τὸ δευτερον ἔτος τῆς 44 ὀλυμπιάδος. Ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ἔμεινε 43 ἔτη μεχρὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτε καὶ ἀνεχώρησε. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἐποχὴν ἦνοιξε σχολεῖον φιλοσοφίας εἰς ἐν ἀπὸ τὰ γυμνάσια τῆς πόλεως, ὀνομαζόμενον Λύκειον, ὅπου ἐδίδασκε περιπατῶν· ἔπειτα ὁμῶς ἐκάθισεν. (ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

ΙΩΑΝΝΗΣ και ΜΑΡΙΑ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐμπορός τις πρὸ καιροῦ εἶχεν ἀποκατασταθῆ μετὰ τῆς συζύγου του εἰς Ἰνδίας. Ἐνταῦθα δὲ κερδήσας ἱκανὰ χρήματα, ἡτοιμάσθη μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν πινῶν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν, τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, ὅπου διέμενον οἱ συγγενεῖς του. Ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σύζυγόν του καὶ δύο μικρὰ παιδία, τὸ ἓν ἄρρεν, ὀνομαζόμενον Ἰωάννην καὶ ἡλικίας τεσσάρων ἐτῶν, τὸ δὲ θῆλυ, ὀνομαζόμενον Μαρίαν καὶ ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, σφοδρὰ τρικυμία ἠγέρθη καὶ ὁ πλότος εἶπεν ὅτι εὐρίσκοντο εἰς μέγαν κίνδυνον, διότι ὁ ἄνεμος τοῦς ὦλει πρὸς τὰς νήσους ὅπου ἀναμφιδόλως τὸ πλοῖον ἤθελε συντριφθῇ. Ὁ δυστυχὴς ἔμπορος μαθὼν τοῦτο, ἔλαβε μεγάλην σανίδα καὶ ἔδωκεν ἰσχυρῶς ἐπ' αὐτῆς τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ δύο μικρὰ τέκνα του· ἤθελεν ὁμοίως νὰ δεθῇ καὶ αὐτὸς ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασεν, ἐπειδὴ τὸ πλοῖον κτυπῆται εἰς βράχον ἡνοῖξε, ὅλοι δὲ ὅσοι εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ πλοίου κατεβυθίσθησαν. Ἡ σανὶς ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο ἡ γυνὴ καὶ τὰ δύο τέκνα τῆς ἔπλεεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὡς πλοιάριον, ὃ δὲ ἄνεμος τὴν ὥλησε πρὸς τινα νῆσον. Τότε ἡ γυνὴ ἔλυσε τὰ σχοινία καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰ ἑντὸς τῆς νήσου μετὰ τῶν τέκνων τῆς.

Τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὅταν εὐρέθη εἰς τόπον ἀσφαλείας, ἦτο νὰ πέσῃ κατὰ πρόσωπον καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν ὅστις τὴν εἴχε σώσει. Μεγάλως δὲ ἐλυπήθη διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ συζύγου τῆς ὅστις ἦτο τοσοῦτον καλὸς ἄνθρωπος· ἐσκέπτετο ἐπίσης ὅτι αὕτη καὶ τὰ τέκνα τῆς θὰ ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν πεῖναν ἢ θὰ κατετρώγοντο ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία. Ἐπροχώρησεν ὀλίγον, κατεχομένη ἀπὸ τὰς θλιβερὰς ταύτας ἰδέας· παρετήρησε πολλὰ δένδρα φορτωμένα ἀπὸ καρπῶν· ἔλαβε βακτηρίαν καὶ ἔαρψε τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἔφαγεν αὕτη καὶ τὰ τέκνα τῆς. Ἐπροχώρησεν ἀκολούθως μακρύτερον διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ὑπῆρχεν οἰκίσκος τις ἢ σπήλαιον εἰς τὴν νῆσον ταύτην· ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι ἦτο ἔρημος. Εὗρεν εἰς τὸν δρόμον μέγα δένδρον τὸ ὁποῖον ἦτο κοῖλον, καὶ ἀπεφάσισε νὰ διαμεῖνῃ ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα· ἐπλαγίασε λοιπὸν ἐκεῖ μετὰ τῶν τέκνων τῆς, καὶ τὴν ἐπαύριον

ἐπροχώρησε τοσούτον ὅσον αἱ δυνάμεις τῆς τῇ ἐπέτρεπον. Ἀνεκά-
λυψε περιπατοῦσα φωλεὰς πτηνῶν τῶν ὀπίωιν ἔλαβε τὰ ὦα, καὶ
βλέπουσα ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἐκεῖ οὔτε ἄγριοι ἄνθρωποι οὔτε θηρία,
ἀπεφάσισε νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ καταβάλῃ
πᾶσαν προσπάθειαν ἵν' ἀναθρέψῃ καλῶς τὰ τέκνα τῆς. Εἶχε δια-
σώσῃ ἐκ τοῦ ναυαγίου ἓν εὐαγγέλιον καὶ ἓν βιβλίον προσευχῶν.
ταῦτα τῇ ἐχρησίμευσαν διὰ νὰ τὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκουν καὶ νὰ
γνωρίζουν τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἐνίοτε ὁ υἱὸς τῆς τῇ ἔλεγε· « Μή-
τερ μου, ποῦ εἶνε ὁ πατήρ μας; διατί ἐγκατέλειψε τὴν οἰκίαν μας
καὶ μᾶς ἔφερεν εἰς ταύτην τὴν ἔρημον νῆσον; Μήπως δὲν θὰ ἔλθῃ
πλέον νὰ μᾶς ἴδῃ; Τέκνα μου, τοῖς ἀπεκρίνέτο ἡ μήτηρ των, ὁ πα-
τήρ σας εὐρίσκεται εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔχει' ἐν' ἄλλον πατέρα
ὅστις εἶνε ὁ Θεός. Εἶνε ἐδῶ, ἂν καὶ δὲν τὸν βλέπετε. Ἐκεῖνος μᾶς
ἀποστέλλει καρπούς καὶ ὦα, καὶ θὰ φροντίζῃ δι' ἡμᾶς, ὅσον τὸν
ἀγαπῶμεν ἐξ ὅλης καρδίας. Ὅταν τὰ παιδιὰ ἔμαθον ν' ἀναγινώ-
σκουν, ἐνησχολοῦντο μετ' εὐχαριστίας εἰς ὃ, τι τὰ βιβλία ἐδίδασκον.
Ἦσαν πρός· τούτοις καὶ καλοῦ χαρακτήρος καὶ δὲν ἀντέλεγον ποσῶς
εἰς τὴν θέλησιν τῆς μητρός των. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν, ἡ μή-
τηρ ἡσθένησε καὶ ἐπειδὴ ἐνόησεν ὅτι ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ, ἡγησάμην
πολὺ περὶ τῶν τέκνων τῆς. ἀλλ' ἀκολουθῶς ἐσκέφη ὅτι ὁ Θεὸς εἶν'
ἀγαθὸς καὶ θὰ λάβῃ φροντίδα δι' αὐτά· αὕτη δὲ ἡ ἰδέα τὴν παρηγόρησε
καὶ τὴν καθυσέχασεν. Ἦτο πλαγιασμένη εἰς τὸ κλίωμα τοῦ δέν-
δρου τῆς, ὅπου προσκαλέσασα τὰ τέκνα τῆς τοῖς εἶπε· « Μετ' ὀλίγον
ἀποθνήσκω, ἀγαπητὰ μου παιδιὰ, καὶ δὲν θὰ ἔχητε πλέον μητέρα·
ἐνθυμεῖσθε ὅμως ὅτι δὲν μένετε μόνοι, διότι ὁ Θεὸς θὰ βλέπῃ ὅλας
τὰς πράξεις σας. Μὴ λείπετε ποτὲ νὰ τὸν παρακαλῇτε πρῶτ' καὶ
ἐσπέρas. Ἀγαπητέ μου Ἰωάννη, φρόντιζε διὰ τὴν ἀδελφὴν σου
Μαρίαν· μὴ τὴν ἐπιπλήττῃς καὶ μὴ τὴν κυπῆς ποτέ· εἶσαι μεγαλεί-
τερος καὶ δυνατώτερος ἀπὸ αὐτῇ· θὰ πηγαίνῃς νὰ τῆς ζητῇς ὡς καὶ
καρπούς. » Ἡ θῆλῃσεν ὁμοίως νὰ ὁμιλήσῃ καὶ εἰς τὴν Μαρίαν, ἀλλὰ
δὲν ἠδυνήθη, διότι ἐξέπνευσε.

Τὰ δυστυχεῖ ὄρφανὰ δὲν ἐκαταλάμβανον τί ἡ μήτηρ των ἐνόει
λέγουσα τοὺς λόγους τούτους. Δὲν εἴζυρον τί σημαίνει ν' ἀποθάνῃς·
ἐνόμιζον ὅτι ἐκοιμᾶτο καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ κάμωσι θόρυβον, φοβούμενα

μήπως τὴν ἐξυπνήσωσιν. Ἀφοῦ δὲ ἔφερον καρπούς· καὶ ἐδείκνυσαν, ἐπλαγίανταν πλησίον τοῦ δένδρου καὶ ἀπεκοιμήθησαν. Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶτ' ἐξεπλήχθησαν πολὺ, ἐπειδὴ ἡ μήτηρ των ἐκοιμάτο ἀκόμη· τὴν ἔτυρον ἐκ τοῦ βραχίονος ἀλλ' ὅταν εἶδον ὅτι δὲν ἀπεκρίνετο διόλου, ἐνόμισαν ὅτι ἦτο θυμωμένη κατ' αὐτῶν καὶ ἤρχισαν νὰ κλαίουν· ἔπειτα τῆς ἐζήτησαν συγγνώμην καὶ τῇ ὑπέσχοντο νὰ ἦνε φρονιμώτερα, ἀλλ' ἡ μήτηρ δὲν ἀπεκρίνετο διόλου. Ἐμειναν ἐκεῖ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἕως ὅτου τὸ σῶμα ἤρχισε νὰ σήπεται. Πρωῖαν τινὰ ἡ Μαρία ἐκβάλλουσα μεγάλας κραυγὰς εἶπεν εἰς τὸν Ἰωάννην «Αἰ! ἀδελφέ μου, οἱ σκώληκες τρώγουν τὴν δυστυχῆ μητέρα μας· πρέπει νὰ τοὺς ἀποσπᾶσωμεν ἐκεῖθεν· ἔλθέ νὰ με βοηθήσης». Ὁ Ἰωάννης ἐπλησίασεν, ἀλλὰ τὸ σῶμα τοσαύτην δυσωδίαν ἀνέιδεν ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ πλησιάσωσιν· εἰς τρόπον ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσιν ἄλλο δένδρον διὰ νὰ πλαγιάζωσι. Τὰ παιδία ἐξεπλήρωσαν ἀκριβῶς τὴν παραγγελίαν τῆς μητρὸς των, καὶ ποτὲ δὲν ἔλειπον τοῦ νὰ προσεύχωνται εἰς τὸν Θεόν. Ἀνέγίνωσκον τοσοῦτον συχνὰ τὰ βιβλία των ὥστε τὰ ἤξευρον ἐκ στήθους· ὅταν ἐτελείωνον τὴν ἀνάγνωσίν των, ἔκαμναν τὸν περίπατόν των ἢ κάλλιον ἐκάθηντο ἐπὶ τῆς χλόης, ὅπου ὁ Ἰωάννης συχνάκις ἔλεγεν εἰς τὴν ἀδελφὴν του· Ἐνθυμοῦμαι ὅταν ἤμην πολὺ μικρὸς ὅτι εἴμεθα εἰς τόπον ὅπου ὑπῆρχον μεγάλαι οἰκίαι καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι· εἶχα μίαν τροφὸν καὶ σὺ ὁμοίως· ὁ πατήρ μου εἶχε μέγαν ἀριθμὸν ὑπηρετῶν, εἶχομεν καὶ οἱ δύο ὥραιας ἐστῆτας. Αἶφνης ὁ πατήρ μας μᾶς ἔθεσεν εἰς οἰκίαν πλείουςαν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ἔπειτα δὲ μᾶς ἔδεσεν εἰς μίαν σάνδα· καὶ ἐκεῖνος κατεβυθίσθη εἰς τῆς θαλάσσης τὰ βόθρη, ὅθεν δὲν ἐξῆλθε πλέον.— Ἀφοῦ λοιπὸν συνέβη τοῦτο, εἶπεν ἡ Μαρία, ὁ Θεὸς τὸ ἠθέλησε διότι εἰσεύρεις καλῶς, ἀδελφέ μου, ὅτι εἶνε παντοδύναμος.

Ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία ἔμειναν ἑνδεκα ἔτη εἰς ταύτην τὴν νῆσον. Ἡμέραν τινὰ, ἐνῶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς θαλάσσης, παρετήρησαν ἐντὸς πλοιαρίου πολλοὺς μαύρους ἀνθρώπους. Κατ' ἀρχὰς ἡ Μαρία ἐφοβήθη καὶ ἠθέλησε νὰ σωθῇ, φεύγουσα, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης τὴν ἐκράτησε καὶ τῇ εἶπεν. « Ἄς μείνωμεν, ἀδελφή μου· δὲν εἰσεύρεις καλῶς ὅτι ὁ Θεὸς εἶν' ἐδῶ παρὼν καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ μᾶς θλάσθουν; » Οἱ μαῦροι οὗτοι ἀποβιβάσθέντες ἐξεπλήχθησαν ἰ-

δόντες τὰ παιδία ταῦτα ἅτινα ἦσαν ἄλλου χρώματος ἢ τοῦ ἰδιοῦ των. Ἐὰν περιστοιχίζουσιν καὶ τὰ ὁμιλοῦν, ἀλλ' ἀνωφελῶς, ἐπειδὴ ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ δὲν ἐγνώριζαν τὴν γλῶσσάν των. Ὁ Ἰωάννης ὁδηγεῖ τοὺς ἀγρίους τούτους εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν τὰ ὄντα τῆς μητρὸς του, καὶ τοῖς διηγήθη ὅτι ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐνόησαν. Ἐπὶ τέλους οἱ μαῦροι τοῖς ἔδειξαν τὸ πλοιάριόν των καὶ τοῖς ἔκαμιν σημεῖον νὰ εἰσέλθωσι. « Δὲν τολμῶ, εἶπεν ἡ Μαρία· οἱ ἄνθρωποι οὗτοι μᾶς προξενοῦν φόβον. » Ὁ Ἰωάννης τῇ ἀπεκρίθη. Πείσθητι, ἀδελφὴ μου· ὁ πατήρ μας εἶχε δούλους τοῦ ἰδίου χρώματος· ἴσως ἐπιστρέψιν ἀπὸ τὸ ταξιδεῖόν του καὶ τοὺς ἔστειλε διὰ νὰ μᾶς ζητήσουν.

Εἰσηλθὼν λοιπὸν εἰς τὸ πλοιάριον, τὸ ὁποῖον τοὺς ὠδήγησεν εἰς τινα νῆσον ὀλίγον ἀπομεμακρυσμένην ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἐγκατέλιπον καὶ κατωκημένην ἀπὸ ἀγρίους, οἵτινες τοὺς ὑπεδέχθησαν πολὺ καλὰ. Ὁ βασιλεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ παύσῃ τοῦ νὰ παρατηρῇ τὴν Μαρίαν· συχνὰ ἔβλεπε τὴν χεῖρά του ἐπ' αὐτῆς διὰ νὰ τῇ ἀποδείξῃ ὅτι τὴν ἠγάπα.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωάννης ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀγρίων τούτων καὶ ἐνόησαν ὅτι εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν, ὅτι ἔτρωγον τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ὅτι ἐλάτρε υὸν μέγαν ἄσχημον πίθηκα, ὅστις εἶχε πολλοὺς ἀγρίους διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῶσιν· ὥστε μετενόουν διότι ἦλθον νὰ κατοικήσουν παρὰ τῷ φοικῶδεϊ τούτῳ λαῷ. Ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς ἀπῆτει νὰ νυμφευθῇ τὴν Μαρίαν, ἥτις ἔλεγεν εἰς τὸν ἀδελφόν της· « Ἀγαπῶ καλλίτερον ν' ἀποθάνω παρὰ νὰ γίνω σύζυγος τοῦ ἀνθρώπου τούτου. — Δὲν θέλεις νὰ τὸν νυμφευθῇς ἐπειδὴ εἶνε πολὺ ἄσχημος; — ὄχι, ἀδελφέ μου, δὲν τὸν νυμφευομαι ἐπειδὴ εἶναι πολὺ κακός. Δὲν βλέπεις ὅτι δὲν πιστεύει τὸν Θεὸν καὶ ἀντὶ νὰ τὸν παρακαλῇ, προσπίπτει ἐνώπιον ἀσχήμου πίθηκος; πρὸς τούτους τὸ βιβλίον μας δὲν λέγει ὅτι πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τοὺς ἐχθρούς μας καὶ νὰ τοὺς κάμνωμεν καλόν, ἐνῷ ὁ κακὸς οὗτος ἄνθρωπος κάμνει ὅλον τὸ ἐναντίον, φονεύων τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τρώγων αὐτούς ;

Μοι ἐπέρχεται ἰδέα τῇ εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἐὰν ἠδυνάμεθα, νὰ φονεύσωμεν τὸν ἄσχημον τούτον πίθηκα· τότε θὰ ἴδωσιν ὅτι δὲν εἶνε Θε-

ός. — Θὰ κάμωμεν καλλίτερον, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, νὰ περακαλέσωμεν τὸν Θεὸν νὰ τὸ φρονέσῃ ὁ ἴδιος· διότι λέγει τὸ βιβλίον μας ὅτι ὁ Θεὸς δίδει ἐκείνῳ τὸ ὅποιον ζητεῖ τις ἐξ ὅλης καρδίας· τότε δὲ θὰ εἴμεθα ἀσφαλεῖς, ἥτοι οἱ ἄγριοι δὲν θὰ συλλάβωσιν ὑποψίας δι' ἡμᾶς.

Ὁ Ἰωάννης εὔρε τὸν λόγον τῆς ἀδελφῆς του λογικώτατον. Ἐπεσαν λοιπὸν κατὰ πρόσωπον καὶ εἶπαν ὑψηλῇ τῇ φωνῇ· « Παντοδύναμη Κύριε, φόνευσον, ἐὰν εὐαρεστῇσαι τὸν ἄσχημον τοῦτον πλῆθκα, ἵνα γνωρίσωσιν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ὅτι πρέπει σὲ νὰ λατρεύωσι καὶ ὄχι ἐκαῖνον. » Εὐρίσκοντο ἀκόμη εἰς ταύτην τὴν στάσιν, ὅτε ἤκουσαν μεγάλας κραυγὰς. Πληροφρονηθέντες δὲ περὶ τοῦ συμβαίνοντος ἔμαθον ὅτι ὁ μέγας πῖθηξ πηδῶν ἀφ' ἐνὸς δένδρου εἰς ἄλλο ἔθραυσεν τὴν κνήμην του, καὶ ὅτι ἦτο πιθανώτατον ὅτι ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ. Οἱ ἄγριοι οἵτινες εἶχον τὴν φροντίδα τούτου καὶ οἵτινες ἦσαν ὡς ἱερεῖς του, εἶπον εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι ὁ πῖθηξ ἀπέθανε, ὅτι ἡ Μαρία καὶ ὁ ἀδελφός της ἦτον ἡ αἰτία τοῦ δυστυχήματος, τὸ ὅποιον τοῖς συνέβη, καὶ ὅτι δὲν ἤθελον εἰσθαι εὐτυχεῖς παρ' ὅταν οἱ δύο οὗτοι λευκοὶ λατρεύωσι τὸν θεὸν των. Παρευθὺς διέταξεν νὰ τρέξωσι πρὸς ἀναζήτησιν ἐξέρου πῖθηκος, εἰς τὸν ὅποιον νὰ προσφέρωσι θυσίαν καὶ νὰ παρουσιάσωσι τοὺς δύο λευκοὺς. Μετὰ τὴν τελετὴν δὲ ἡ Μαρία νὰ νυμφευθῇ τὸν βασιλέα· ἂν δὲ ἡρνεῖτο τοῦτο, νὰ τοὺς καύσωσι ζωντανούς μετὰ τῶν βιβλίων των, τὰ ὅποια τοῦς ἐχρησάμευον εἰς τὸ νὰ κάμνωσι μαγείας. Ἡ Μαρία ἔμαθε ταύτην τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς τῇ ἔλεγον ὅτι αὕτη ἔκαμε ν' ἀποθάνῃ ὁ πῖθηξ τοῖς ἀπεκρίθη.

Αἱ ἐγὼ τὸν ἔκαμα ν' ἀποθάνῃ, ἀντιμριβόλω· ἐγὼ εἶμαι ἰσχυρότερα αὐτοῦ. Θὰ ἤμην λοιπὸν πολὺ ἀνόητος νὰ λατρεύω τινὰ κατώτερον ἐμοῦ· ἐπομένως θὰ ἤξιζον ἐγὼ περισσώτερον νὰ λατρεύωμαι ἀπὸ τὸν πῖθηκα ἢ οὗτος ἀπὸ ἐμέ. Ἐν τούτοις δὲν θέλω νὰ εὐρίσκεισθε εἰς τὴν ἀπάτην· ἐγὼ δὲν τοῦ ἀφῆρασα τὴν ζωὴν, ἀλλ' ὁ Θεὸς μας ὅστις εἶνε ὁ κύριος ὅλων τῶν πλασμάτων, καὶ ἄνευ τῆς ἀδεῖας τοῦ ὁποίου δὲν δύνασθε νὰ μοὶ ἀφαιρέτῃτε μίαν ρόσιν τρίχα τῆς κεφαλῆς μου· Οἱ λόγοι οὗτοι ἡρέθισαν τοὺς ἄγριους· ἔδωσαν τὴν Μαρία καὶ τὸν ἀδελφόν της εἰς δύο στήλους καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ τοὺς

καύσωσιν, ὅτε ἤκουσαν ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἐχθρῶν ἀπεβιάσθη εἰς τὴν νῆσον των. Ἀφῆκαν παρευθὺς τοὺς λευκοὺς καὶ ἔτρεξαν νὰ τοὺς πολεμῇσωσιν, ἀλλ' ἐνικήθησαν· οἱ δὲ ἄλλοι ἄγριοι οἵτινες ἔμειναν κύρια τῆς νήσου ἔλυσαν τὰ σχοινία τῶν δύο λευκῶν καὶ τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὴν νῆσον των, ὅπου ἔγιναν δοῦλοι τοῦ βασιλέως. Εἰργάζοντο ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας λέγοντες «Πρέπει νὰ ὑπηρετῶμεν τὸν βασιλέα πιστῶς καὶ νὰ νομίζωμεν ὅτι ὑπηρετοῦμεν τὸν Θεόν, ἐπειδὴ τὸ βιβλίον μας οὕτω μᾶς διδάσκει.»

Οἱ ἄγριοι οὗτοι ἐπολέμουν συχνὰ τοὺς γείτονάς των, καὶ, ὡς οὗτοι, ἔτρωγον τοὺς αἰχμαλώτους των. Ἡμέραν τινὰ συνέλαβον μέγαν ἀριθμὸν ἐκ τούτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὕρισκετο καὶ τις λευκός, ὅστις ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατος, οἱ ἄγριοι πρὶν τὸν φάγωσιν ἤθελον νὰ τὸν παχύνωσι. Τὸν ἔδωσαν εἰς ἓνα οἰκίσκον, καὶ ἐπεφύρτισαν τὴν Μαρίαν νὰ φροντίζῃ διὰ τὰς ἀνάγκας του. Γνωρίζουσα δὲ ὅτι ἐμελλε μετ' ὀλίγον νὰ φαγῶθῃ ὑπὸ τῶν ἀγρίων, ἔκλειε τὴν τύχην του καὶ βλέπουσ' αὐτὸν θλιβερῶς, ἔλεγε. «Θεέ μου, Θεέ μου, λάβε οἶκτον δι' αὐτόν.» Ὁ λευκὸς οὗτος, ὅστις ἐξεπλήχθη πολὺ βλέπων κόρην τοῦ ἰοῦλο χρώματος ὡς αὐτός, ἔτι μᾶλλον ἐθαύμαζεν ὅταν ἤκουσε νὰ ὁμιλῇ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἐμολογῇ τὸν ἀληθινὸν Θεόν. «Τίς σέ ἔμαθε, λέγει, νὰ ὁμιλῇς τὴν Γαλλικὴν καὶ νὰ γνωρίζῃς τὸν ἀληθινὸν Θεόν; Δὲν ἐγνώριζον, εἶπεν ἡ Μαρία, τὸ ὄνομα τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν ὁμιλῶ· ἦτο ἡ γλῶσσα τῆς μητρός μου καὶ αὕτη μὲ τὴν ἔμαθε· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἔχομεν δύο βιβλία τὰ ὁποῖα λέγουν περὶ τούτου.» — Δύνασαι, κόρη μου, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, δύνασαι νὰ μὲ δεῖξῃς τὰ βιβλία ταῦτα; — Δὲν τὰ ἔχω, εἶπεν ἡ Μαρία, ἀλλ' ὑπάγω νὰ ζητήσω τὸν ἀδελφόν μου ὅστις τὰ ἔχει.» Ταῦτα εἰπούσα ἐξῆλθε καὶ ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον μετὰ τοῦ Ἰωάννου, ὅστις τὰ ἔφερε. Ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἀνοίγει τὸ βιβλίον καὶ βλέπει γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου: Τοῦτο τὸ βιβλίον ἀνήκει εἰς τὸν Ἰωάννην Μαυρίκιον. «Τέκνα μου! ἐφώναζε τότε, σᾶς ἐπαναβλέπω πάντιν; ἔλθετε νὰ ἐναγκαλισθῇτε τὸν πατέρα σας· καὶ δύνασθε νὰ μὲ πληροφορήσῃτε περὶ τῆς μητρός σας; Ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς των χύνοντες δάκρυα χαρᾶς. Τέλος ὁ Ἰωάννης λαμβάνων

τὸν λόγον εἶπε αἰσθάνομαι εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου αἰσθημά τι τὸ ὅποιον μὲ πείθει ὅτι εἰσθε ὁ πατὴρ μας· εἰς τούτους δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω πῶς συνέβη τοῦτο διότι ἡ μήτηρ μας μᾶς εἶπεν ὅτι ἐπέ-
σατε εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἤξεύρω καλῶς ὅτι δὲν εἶνε δύσει τὸν νὰ
ζητε πλέον. — Ἐπεσα πραγματικῶς εἰς τὴν θάλασσαν ὅτε τὸ πλοῖ-
ον μας ἤνοιξεν, ἐπανελάβεν ὁ Ἰωάννης Μαυρίκιος ἀλλὰ πιασθεὶς ἀπὸ
μῖαν σανίδα ἐπλησίασα εὐτυχῶς εἰς τινα νῆσον ὅπου σᾶς ἐνόμιζον
χαμμένους. Τότε ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννης τῷ διηγήθη ὅλα ὅσα ἐνθυμεῖτο
περὶ τῆς μητρὸς τοῦ καὶ ὁ πατὴρ των ἐκλαυσε πολὺ μαθὼν τὸν θά-
νατον τῆς συζύγου τοῦ. Ἐκλαiven ὁμοίως καὶ ἡ Μαρία, ἀλλὰ δι' ἄλ-
λον λόγον « Ἀ' λοῖμονον ἐφώναξε εἰς τί ὤρελεῖ, νὰ ἐπανεύρω τὸν πα-
τέρα μου, ἀφοῦ μέλλει νὰ φονευθῇ καὶ νὰ φαγωθῇ ἀπὸ τοὺς ἀγρίους
μετ' ὀλίγας ἡμέρας. — Πρέπει νὰ τὸν κόψωμεν τὰ σχοινία ἀπεκρίθη
ὁ Ἰωάννης καὶ νὰ σωθῶμεν εἰς τὸ δάσος καὶ οἱ τρεῖς. — Καὶ τί θὰ κά-
μωμεν ἐκεῖ ἀγαπητά μου τέκνα, ἀπεκρίθη ὁ Μαυρίκιος, οἱ ἄγριοι θὰ
μᾶς καταδιώξουν ἢ καλλιὸν θ' ἀποθάνομεν τῆς πείνης. — Ἀφήσετε
ἐμὲ νὰ ἐνεργήσω, εἶπεν ἡ Μαρία.

Εἰποῦσα τούτους τοὺς λόγους ἀνεχώρησε καὶ ὑπῆγε νὰ εὕρῃ τὸν
βασιλέα. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ, οἰκίσκον τοῦ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πό-
δας τοῦ καὶ τῷ λέγει· « Κύριε, ἔχω μεγάλην τινα χάριν νὰ σᾶς
ζητήσω· θέλετε νὰ μὲ ὑποσχεθῇτε ὅτι θὰ μὲ τὴν δώσετε; — Σοὶ τὸ
ὀρκίζομαι, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰς
ὑπηρεσίας σου. — Λοιπόν, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, ὁ ἄνθρωπος οὗτος πε-
ρὶ τοῦ ὁποίου μὲ διετάξατε νὰ φροντίζω εἶνε ὁ πατὴρ μου καὶ ὁ τοῦ
Ἰωάννου· ἀπερασίσσατε νὰ τὸν φέγητε, ἤλθον νὰ σᾶς εἶπω ὅτι
εἶνε ἀδύνατος καὶ γέρων καὶ ἐπομένως δὲν θὰ εἶνε πολὺ καλὸς, ἐνῶ
ἐγὼ εἶμαι νέα καὶ παχεῖα, ἐλπίζω ὅτι θὰ θελήσετε νὰ φάγητε
ἐμὲ εἰς τὴν θέσιν ἐκείνου. Σᾶς ζητῶ μόνον ὁκτὼ ἡμέρας διὰ νὰ τὸν
βλέπω καὶ ἔπειτα ἅς ἀποθάνω. — Ἀληθῶς, ἀληθῶς, ἀπεκρίθη ὁ βα-
σιλεὺς, εἴται τόσον καλὴ ὥστε δὲν θέλω δι' ὅλον τὸν κόσμον νὰ σὲ
φονεύσω· θὰ ζήσης καὶ σὺ καὶ ὁ πατὴρ σου· σοὶ λέγω ἀκόμη ὅτι
ἐνταῦθα ἔρχεται κατ' ἔτος πλοῖον γέμον ἀνθρώπων λευκῶν εἰς τοὺς
ὁποίους πωλῶμεν τοὺς αἰχμαλώτους μας, θὰ ἔλθῃ μετ' ὀλίγον καὶ
θὰ σᾶς δώσω τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσητε.

Ἡ Μαρία ηὐχαρίστησε πολὺ τὸν βασιλέα καὶ τὸν Θεὸν ὅστις τῷ εἶχεν ἐμπνεῦσαι συμπάθειαν πρὸς αὐτήν. Ἐτρεξε πρὸς τὸν πατέρα τῆς διὰ τὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὰς εὐαρέστους τὰύτας εἰδήσεις· καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας τὸ πλοῖον περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ βασιλεὺς εἶχεν εἰπεῖ ἔφθασεν. Ἐπεβιβάσθη μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, καὶ ἔφθασαν εἰς μεγάλην νῆσον κατοικουμένην ἀπὸ Ἰσπανοῦς. Ὁ Διοικητὴς μαθὼν τὴν ἱστορίαν τῆς Μαρίας εἶπε καθ' ἑαυτὸν « ἡ κόρη αὕτη εἶνε πτωχὴ καὶ ἡλιοκαυμένη, ἀλλ' εἶνε τοσοῦτον καλὴ καὶ εὐαρεστος ὥστε θὰ δυνηθῇ νὰ καταστήσῃ τὸν σύζυγον πλέον εὐτυχῇ ἢ ἂν ἦτο πλουσία καὶ ὠραία » Παρεκάλειεν ἀκολουθῶν τὸν Μαυρίκιον νὰ τῷ δώσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον, καὶ τὴν ἐνυμφεύθῃ· τὸν δὲ Ἰωάννην συνέζευε μετὰ μιᾶς τῶν συγγενῶν του. Ἐζήσαν δὲ εὐτυχέστατοι εἰς ταύτην τὴν νῆσον θαυμάζοντες τὴν σοφίαν τῆς θείας Προνοίας ἣτις κατέστησε τὴν Μαρίαν τὸν Ἰωάννην δούλους διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν πατέρα των. —

ΛΟΓΙΑΡΙΟΝ Ν. Α. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

εἰς τὴν κατάθεσεν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ παρθεναγωγείου Πλωμαρίου κωμοπόλεως τῆς Λέσβου γενομένην τῇ 25 Μαρτίου 1870.

« Εὐαγγελίζου, γῆ, χαρὰν μεγάλην· αἰνεῖτε, οὐρανοί, Θεοῦ τὴν δόξαν. »

Χαρὰς εὐαγγέλια ἐκπέμπει σήμερον ἡ Ἐκκλησία, διότι σήμερον τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον φανεροῦται καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν συμπληροῦται. Ἡ ἄπειρος δικαιοσύνη τοῦ δημιουργοῦ ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα, ἡ αὐστηρότης εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἡ ὀργὴ εἰς τὴν χάριν. Ἐπὶ τὴν παρθενικὴν γαστέρα τῆς πανάγου Μαρίας συλλαμβάνεται διὰ τοῦ Χαῖρε τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ αἰῶνων ὠρισμένος σωτὴρ τοῦ ἁνθρώπου. Καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ὥς ἡ ροδοδάκτυλος ἡὼς διαλύει τὰ σκότη τῆς ἁμαρτίας, ὥς ἡ ζεφυρῖτις αὔρα ζωογονεῖ τὸν νεκρωθέντα Ἀδὰμ, ὥς ἡ φωτεινὴ νεφέλη, ἡ ὁδηγήσασα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τὸν ἐβραϊκὸν λαὸν διὰ τῆς ἐρήμου, χειραγωγεῖ τὸν ἄνθρωπον

πον εἰς τὴν πρὸ τῆς πτώσεως αὐτοῦ Ἑδέμ. Δικαίως ἄρα τὰ χιτρώ-
συνα ταῦτα ῥήματα μελωδεῖ σήμερον ἡ Ἐκκλησία· δικαίως οἱ οὐρα-
νοὶ προσκαλῶνται σήμερον εἰς ὁσίων καὶ ἔπαινον τοῦ ἀπειροπαθήου
δοιμοῦργου.

« Εὐαγγελίζου, γῆ, χερὰν μεγάλην·
αἰνεῖτε, οὐρανοί, Θεοῦ τὴν δόξαν. »

Ἄλλ' ἡ ἡμέρα, ἡμεῖς, Κύριοι, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀξιωμακόμενος
καὶ ἀξιοθέατος, διότι κατ' αὐτὴν ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς παλιγγε-
νεσίας καὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ δουλωθέντος τῇ ἀμαρτίᾳ Ἀδάμ,
κατακτῆ νέας δικαιοσύνης τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἐπὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν
διότι σήμερον τελεῖται καὶ ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ παρ-
θυναγωγείου τῆς πόλεως μας τοῦ πρὸ ἐτῶν τασούτων ποθομένου
καὶ ἐπιζητούμενου.

Ὅποσαι καὶ πηλικά ιᾶται, Κύριοι, δὲν διεγείρονται εἰς τὸ πνεῦ-
μα ἐκάστου κατὰ τὴν παρούσαν στιγμὴν ; Ὅποσα καὶ πηλικά συν-
αισθήματα δὲν ἀνακοινούνται σήμερον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ; Κατα-
θέτοντες, Κύριοι, σήμερον τὰ θεμέλια τοῦ παρθυναγωγείου, θέτομεν
τὰ θεμέλια τῆς ἡθικῆς διπλάσεως τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, θέτομεν
τὴν βῆσιν τῆς ἐξημερώσεως τοῦ τόπου ἡμῶν.

Ἡ πολυχρόνιος βαρβαρότης, ἡ πολυχρόνιος ἀμάθεια καὶ ἀπαι-
δευσία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἀπενάρκωστε, καὶ
τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰς βαθμὴν μέγαν ἐξεργάστε. Τοῦτο φαινότερον
ἐστὶν ἡλίου, ἀλλ' οὐδὲ ἡ παρούσα ὥρα τὴν ἀνάπτειν ἐπιτρέπει· ὁ
παρὼν ὁμῶς αἰὼν, αἰὼν τῶν φώτων, ἐπιδράτῃ καὶ ἐφ' ἡμῶν, ὡς
καὶ ἐπὶ παντός τοῦ ἑλληνικοῦ, μᾶς ἐξήγειρε τοῦ ληθάργου, καὶ ἦδη
διὰ τῶν ἀπανταχοῦ συστηθέντων καὶ ὁσημέραι συνισταμένων σχο-
λείων ἐναμίλλως ἐπιδιδόσκει καὶ ἐκπολίτευσις τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἄλλ' αὕτη δὲν ἐπιτυχάνεται μόνον διὰ τῆς καλλιέργειας καὶ
ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος· ἀνάγκη νὰ μορφωθῇ καὶ ἡ καρδία. Τὸ
πνεῦμα εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐφευρέσεως, τῆς καλλιτε-
χνίας, ἡ καρδία εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἀρετῆς, τῆς εὐσεβείας, τῆς φιλαν-
θρωπίας καὶ ὅλων τῶν ἡθικῶν συναισθημάτων. Ἐν δὲ τῇ οἰκογε-
νίᾳ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁ μὲν ἀνὴρ ἐκπροσωπεῖ τὸ
πνεῦμα, ἡ δὲ γυνὴ τὴν καρδίαν. Ἀναπτύξατε τώρα ὅσον θέλετε τὸ

πνεῦμα, ἀναδειξατε πάσας τὰς εὐφυΐας αὐτοῦ· ἀλλὰ παραμελήσατε τὴν καρδίαν, ἄφετέ τὴν εἰς τὰς φυσικὰς ὁρμὰς τῆς. Τί τὸ ἐκ τούτου ; Ὁ ἀποκτήσῃτε ἱσως ἐπιστήμονας, καλλιτέχνας ἐξόχους πρὸς πνευματικὰ δημιουργήματα, ἀλλὰ ποῦ οἱ ἐνάρετοι πολῖται ; ποῦ οἱ εὐσεβεῖς, ποῦ οἱ φιλάγαθοι, οἱ φιλοκτείρμονες, ποῦ οἱ διαπράζοντες τὰς ὑψίστας ἀρετὰς τῆς φιλοπατρίας, τῆς φιλογενείας :

Συναρμολογήσατε, Κύριοι, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος μετὰ τὴν μόρφωσιν τῆς καρδίας· διαπλάσατε ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸν παῖδα καὶ τὴν κόρην καὶ θὰ ἴδῃτε τὴν πολιτείαν ὁμαλῶς προβαίνουσαν ἐπὶ τὸ τέλειον κατ' ἀνθρωπίνους λογισμούς· Ὁρθῶς ἄρα εἰρηται ἐν ἀρχῇ ὅτι ἐν τῇ ἀνεγέρσει τοῦ παρθεναγωγείου καταβάλλονται τὰ θεμέλια τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῆς κοινωνίας ἡμῶν.

Στρέψατε, Κύριοι, ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἴδετε· ἐκεῖ ἴστανται τρεῖς πυρσοὶ δαδουχοῦντες τὴν νεολαίαν τῶν ἀρρένων· ἐκεῖ ἴστανται τρία νοερά φρούρια, τρεῖς προμαχώνας ἐκσπενδονίζοντες ἀδιακόπως τοὺς μύδρους τῶν κατὰ τῆς πολυκεφάλου ὑδρας τῆς ἀμαθείας. Ἀλλὰ τὸ παχυλὸν σκότος τοῦ γυναικείου φύλου ἐμποδίζει τὰς φωτιστικὰς ἀκτῖνας νὰ διέλθωσι μέχρι τῶν ἐγκάτων τῆς κοινωνίας· ἀλλ' ὁ πολέμιος τοῦ φωτὸς θαίμων εὐρίσκει τὰ σαθρὰ μέρη, τὰς καρδίας τῶν γυναικῶν, καὶ δι' αὐτῶν ὡς δι' ὑπονόμων εἰσπηδῶν ματαίονει τὴν ἐνέργειαν τῶν προμαχῶνων. Ἡδὴ ὁμως ἀνεγείροντες καὶ τὸ τέτατον τοῦτο προπύργιον, τὸ σχολεῖον τῶν κορασίων, συμπληροῦτε τὸ τετράγωνον, καὶ τὸ συνηνωμένον αὐτοῦ πῦρ θέλει καταστρέφει πᾶν πρόσκομμα καὶ ἐκκαθάρει τὸν δρόμον πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ εὐρυθμον μόρφωσιν τῆς πολιτείας.

Ἐπὶ τὰ θεμέλια ταῦτα θέλουσι ταφῇ αἱ γυναικεῖαι προλήψεις καὶ αἱ γραῶδεις δεισιδαιμονίαι. Ἐνταῦθα, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, θέλουσι μάθει αἱ θυγατέρες ἡμῶν τί ἐστὶ γυναικεῖα ἀρετὴ, πόσον ἀνεκτίμητον τὸ χρῆμα τῆς παρθενικῆς αἰδοῦς. Ἐνταῦθα θέλουσι διδασθῇ ὅτι ὁ πρῶτιστος στολισμὸς τῆς νεάνιδος εἶνε ἡ σεμνότης καὶ ὅχι ἡ ξένη καὶ ἐπιπλάστος λευκότης. Ἐδῶ θέλουσι μάθει νὰ κατανοῶσι τὸ Εὐαγγέλιον, τὸν πολῦτιμον τοῦτον συνέκδημον τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν· ἐδῶ τέλος θέλουσι μορφωθῇ καλαὶ μητέρες, πισταὶ σύζυγοι καὶ ζηλωταὶ οἰκοδόεσποιναί. Ὅλα δόξα καὶ εὐχέλεια,

Κύριοι, εἰς ὅσους γίνωσιν ὄργανον τοῦ νὰ μορφωθῇ εἰς τοιοῦτον ἔξο-
χον τρόπον τὸ ὠραῖον φύλον τῶν γυναικῶν !

Δόξα λοιπὸν καὶ τιμὴ εἰς τοὺς ὅπωςδὴποτε συντελέσαντας καὶ
παρ' ἡμῖν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου, καθιδρύματος
Αἰωνία ἡ μνήμη καὶ ἀφθίτος ἡ τιμὴ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γε-
νομένου συμπολίτου ἡμῶν Χριστοδοῦλου Βουλαλαᾶ, οὕτινος οἱ φιλο-
πάτριδες διάδοχοι καὶ κληρονόμοι ἐγένοντο παραίτιοι τῆς ταχυτέ-
ρας ἀναπληρώσεως τῆς ἐλλείψεως ταύτης διὰ τοῦ γενναίου αὐτῶν
κληροδοτήματος. Χάρις δὲ καὶ εὐγνωμοσύνη τῷ τρισεβάστῳ ἡμῶν
ἱεράρχῃ Κ. Μεθοδίῳ, ὅστις καὶ εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς οἰκοδομῆς μᾶς
ἐνεθάρρυνε καὶ τὴν κατ' ἀθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου καθηγίασε, καὶ
πρὸς τὸν Ὑψίστον θερμὰς ἀνέπεμψεν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς συντελέσεως,
στερεώσεως καὶ προόδου τοῦ σεμνοῦ τούτου τῶν Μουσῶν τεμένους.

Εἶθε δὲ ἡ πανάγιος Παρθένος, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ ἀμφιλαφῇ
προστασίαν τῆς ὁποίας θέτομεν ἀπὸ σήμερον τὸ παρθεναγωγεῖον
τοῦτο, νὰ καταξιώσῃ πάντας ἡμᾶς ὅπως κατ' ἔτος ἐορτάζωμεν τὴν
ἀγίαν ταύτην ἐορτὴν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους, καὶ ἀπολαύ-
σωμεν τὴν ἀμύθητον χαρὰν τοῦ νὰ ἴδωμεν ἰδίους ὀφθαλμοῖς τὰς εὐ-
χὰς ἡμῶν πληρουμένας καὶ τὰς ἐπιθυμίας πραγματοποιουμένας.
Γένοιτο !

Τὸ δικαστήριον τῶν Ζώων

ὑπὸ ΣΟΦΙΑΣ θυγατρὸς ΔΑΜΠΙΣΗ.

« Οἱ τὴν κάμηλον καταπίνοντες τὸν
δὲ κώκυπα διυλίζοντες »

« Οἱ νόμοι τοῖς ἀραχνίοις ὅμοιοι. »

Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῆς ἀθλιότητος,
Καιρῷ τοῦ μεσαιῶνος καὶ βαρβαρότητος,
Συνέβη μία νόσος φρικτὴ καὶ τρομερὰ
Καὶ ἔθνησκον τὰ ζῶα, μεγάλα καὶ μικρά. "

Τὰ μὲν ψυχροραγοῦντα, τὰ δ' ἄλλα πανοικί
Ἐκείντο λυπημένα, στένοντα παρεκῆ.

Πανῶλης ἦν ἡ νόσος, δι' ἧς ἐξ οὐρανῶν
Παιδεύει τὴν κακίαν τὸ ὑπεράνω Ὄν.

Τὸ πᾶν κατηφειασμένον ἔμενε, λυπηρόν,
Νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν ἴσατο ἀπορῶν.

Τίς ἔσφαλε; Τί κρίμα ἔγινεν εἰς τὴν γῆν
Καὶ ποῦ νὰ ἀποδώσουν τὴν καθ' αὐτὸ πηγὴν;

Διὸ καὶ ἐσυστήθη ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν
 Ζῶων τῶν τετραπόδων, ἐρπόντων καὶ κτηνῶν,
 Συμβούλιον μέγαλον, ἔνθα ν' ἀνακριθῇ,
 Τὸ αἵτιον τίς ἦτον αὐτοῦ νὰ εὗρεθῇ
 Τίς ἔσφαλε !! Τῆς δίκης αὕτη 'νε ἡ ἀρχή
 Καὶ πῶς τὸ σφάλμα εἶτα πρέπει νὰ ἐκπλυθῇ.

—Καὶ δὴ πρῶτος ὁ λέων, φωνῇ τῇ ὑψηλῇ,
 Καθήμενος εἰς θρόνον ἀρχίζει νὰ λαλῇ.

Ὡ ἥρωες τοῦ κόσμου καὶ τέκνα μου πιστά !
 Βλέπετε τὰ δεινά μας τὰ τόσα καὶ φορετά,
 Καὶ πόσον Θεοῦ εἶνε μεγάλη ἡ ὀργή,
 'Εξ ἧς καὶ μᾶς προήλθε καὶ αὕτη ἡ πληγὴ.
 Ὅτι λοιπὸν ἡ νόσος σήμερον πραῦνθῃ,
 'Ανόγκη καὶ τὸ θεῖον νὰ ἐξιλεωθῇ.

Διὸ καὶ ὁ πᾶς ἕνας ἐμπρός μας χρεωστεῖ
 Τὸ κρίμα του νὰ εἴπῃ, ἂν ἔσφαλε, κ' εἰς τί,
 Τίς ἤμαρτε, τί κρίμα ἔκαμεν ἐπὶ γῆς,
 Τὸ πρόξενον τῆς τόσης ἐξ οὐρανῶν πληγῆς.
 Ὅθεν καὶ πρῶτος θέτω τὴν σήμερον, ἐγώ
 Τὸ κρίμα μὲ ἐμπρός σας τρανωῶς ἐμολογῶ.

—Πολλάκις, Κύριοί μου, ἐμβῆκα μὲ ὀρμὴν
 'Εν μέσφ' τῶν ποιμνίων κ' εἰς μιὰν μόνον στιγμήν
 Κριαρία καὶ τράγους ἔτχισα ἀπηνῶς,
 Τὸ λαίμαργόν μου πάθος μὲ ὤθησε δεινῶς
 Καὶ τὸν βοσκὸν τὸν ἴδιον νὰ φάγω συνεχῶς.
 Τί μ' ἔκαμαν; Κάνένα κακὸν, πλὴν δυστυχῶς
 Τοὺς ἔπια τὸ αἶμα πολλάκις κ' αὐθωρεῖ.
 Ἴδου τὰ κρίματά μου, ἃ πᾶς τις θεωρεῖ.

Καθὼς δ' ἐγὼ κ' οἱ ἄλλοι ἕκαστος μὲ σειρὰν,
 Στοχάζομαι ὅτι πρέπει ἐμπρός σας μιὰν φορὰν
 Τὸ κρίμα του νὰ εἴπῃ, νὰ ξεμυστηρευθῇ,
 Κι' ὁ ἔνοχος ἀμέσως νὰ καταδικασθῇ.

—Τοὺς ἔκαμες μεγάλην, ὦ βασιλεῦ, τιμὴν
 'Πι δολερὰ ἀλώπηξ εἶπεν εἰς τὴν στιγμήν.
 Τὸ εὐγενές σου ἦθος κ' ἡ συμπεριφορὰ,

Ἀξίζουσι νὰ τρώγῃς δυὸ τρία, τῇ φορᾷ.
 Δὲν εἶνε κρίμα ὅχι, τὸ πᾶν οὐ διοικεῖς,
 Καὶ ὅλους νὰ μᾶς πῶξῃς, τιὰ δὲν ἀδικεῖς.
 Ὁ δὲ τὰ ἰδικὰ σου βουκὸς κατακρατῶν,
 Τοὺς νόμους τοῦ πλησίον μ' αὐτὸ καταπατῶν.
 Καλῶς νὰ ἐπαιδεύθῃ, ὄντως βασιλικῶς.
 Οἱ τρέφοντες χιμαῖρας παιδεύονται κακῶς.
 Ὡς εἶπεν ἡ ἀλώπηξ καθεὶς μιᾶ φωνῇ,
 Ἐκρότησε τὰς χεῖρας αὐτὴν καὶ ἐπαινεῖ.
 — Κατόπιν αἱ δυνάμεις αἱ ἄλλαι εἰς σείραν
 Αἱ τίγρεις καὶ αἱ ἄρκτοι ἔφθασαν 'ς τὴν φορᾶν.
 Ἐντὸς τοῦ συμβουλίου νὰ ξεμυττηρευθοῦν
 Ἄν ἔσφαλαν ἡ ὅχι, κι' οὕτω νὰ παιδευθοῦν.
 Πᾶς ἕνας δ' ἐπροσπάθει ἵνα ἀναφανῇ
 Ὁ ἄγιος τοῦ κόσμου πῶς πρέπει νὰ γενῇ.
 Ἐκρίνοντ' ὡς τὸ βράδυ καὶ ὅλοι γενναῶς
 Ἀπέφευγον τὴν δίκην καλῶς καὶ τεχνικῶς.
 Ἐσχατος δὲ ἐπ' ὅλους, χωρὶς νὰ ἐντραπῇ,
 Ἦλθε τὰ κρίματά του κι' ὁ Ὄνος νὰ εἰπῇ.
 Φαίνεται, λέγει, δαίμων κακὸς καὶ φθοιερὸς
 Μ' ἐκίνησε νὰ πράξω ἐν κρίμα λυπηρῶς.
 Κ' ἐγὼ, εἶπε, ταῖς ἄλλαις ἐξαπλωμένος ὢν
 Εἰς ἓνα λειθαδάκι τῶν καλογερῶν,
 Ἡ ὀρεξὶς μὲ ἤλθε, νὰ ἔσφαλα πολὺ
 Εἶδα ὅτι ὑπῆρχε χλόη ἐκεῖ καλὴ.
 Σιγά, σιγά ὑπῆγα νὰ φάγω κ' εὐφρανθῶ.
 Ἠγγίξα μὲ τὴν γλῶσσαν χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ...
 — Τί κρίμα ! ! ! Θεομπαίκτης ὁ Ὄνος, ἀδελφοί,
 Ὡς ἱερὸν συλήσας πρέπει νὰ προγραφῇ.
 Λύκος ὁ Ἰσουίτης, λύκος ὁ κληρικὸς
 Ἐφώνηξε « Κρεμάλα τὸν πρέπει, καὶ κακῶς
 « Νὰ πάγῃ ». Ἄρον, ἄρον, εὐθύς νὰ κρεμασθῇ
 Νὰ παύσουν τὰ δεινὰ μας » καθεὶς θς στοχασθῇ
 Τί δύναται ἡ τέχνη καὶ ἡ ρητορικὴ,
 Τοῦ ἰσχυροῦ τὸ δίκιο παντοῦ νὰ διοικῇ.
 Τὸ μαῦρον κάμνει ἄσπρον καὶ χάνει ὁ πτωχός.
 Αὐτὴ ἡ ἱστορία τὸ δείχνει πολλαχῶς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 584).

Ὁ σεβασμιώτατος Σύρου καὶ Τήνου Μητροπολίτης Ἀλέξανδρος Λυκούργος ἔλαβεν ὡς εἰκὸς καὶ ἐν Βιέννῃ τὴν πρέπουσαν ὑποδοχὴν παρὰ τῶν ἐκεῖ διαμενοντῶν ὁμογενῶν. Τῇ 27ῃ τοῦ Μαρτίου παρετέθη εἰς τιμὴν τῆς Α. Σ. τράπεζα ὑπὸ τοῦ κ. Θεμ. Μεταξᾶ, γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῇ 28ῃ ὑπὸ τοῦ ἱπρίγκηπος Γρηγ. Ὑψηλάντου, πρέσβους τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Τῇ δὲ 29ῃ, Ε΄. Κυριακῇ τῶν νηστειῶν, ἱερούργησεν ἐν τῷ ἐκεῖ ἑλλ. ναῶ, ὃν πληθος ὁμογενῶν καὶ ἀλλοδόξων ἐπλήρουν καὶ συνωθεῖτο ὅπως ἴδῃ ὅλας τὰς λεπτομερείας τὴν κατανυκτικῇ τῷ ὄντι ἱεροτελεστείας. Ὁ ἐνθουσιασμός τῶν παρευρεθέντων ὑπῆρξε κοινὸς καὶ ζωηρότατος· τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐδόθη συμπόσιον πολυτελέστατον παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου βασιλέως Σίμωνος Σίνα, τοῦ βαθυπλούτου τούτου ὁμογενοῦς, ὅστις διατηρεῖ ἀκραιφνῇ καὶ ἀγνῇ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα εὐλάβειαν.

Τῇ ἱπαύριον, ἥτοι τῇ 30ῃ τοῦ μηνός, ἀπῆλθεν ἐκ Βιέννης, συνοδούμενος ὑπὸ τῶν εὐχῶν τῶν ἐκεῖ κατοικούντων ὁμοδόξων καὶ προπεμφθεῖς ἕως εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου ὑπὸ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων Ἑλλήνων. Ἡ ἐταιρία τοῦ σιδηροδρόμου τιμῶσα τὸν ἄνδρα ἔθεσεν αὐτορμητῶς εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἄμαξαν νέας κατασκευῆς καὶ πολυτελεστέραν τῶν ἄλλων, ἐπιφυλαττομένην δὲ διὰ διακεκριμένα πρόσωπα. Ὁ θαρόνος Σίνας ἐνήργησεν ὅπως συστηθῇ ὁ ξένος θερμότατα εἰς πάντας τοὺς πλοιαρχοὺς τῆς τοῦ Δουναβείως ἀμπολοϊκῆς ἐταιρίας.

Τῇ 1ῃ Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος Τετάρτη, περὶ τὴν ἐσπέραν ἐφθάσε μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς Βάρναν. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου ὑπεδέχθησαν τὴν Α. Σ. ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μητροπολίτης μετὰ πολυμελοῦς Κλήρου καὶ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως· τὴν δ' ἐπιοῦσαν τῆς ἀφίξεώς του οἱ πρόκριτοι, αἱ διάφοροι ἐφορίαι καὶ πάντες οἱ ἐκ τῶν πολιτῶν καὶ παρεπιδήμων εὐδοκιμώτεροι μετέβησαν ἐπαλλήλως πρὸς ἐπίσκεψίν του εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐν ᾗ καὶ ἐφιλοξενεῖτο κατὰ τὴν ἐκεῖ διατριβὴν του.

Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐλειτούργησε μεθ' ἑλκς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν συνοδεύμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, τῆς Δημογεροντίας, τοῦ ἑλληικοῦ Ἰποποξένου, τοῦ τῶν Κάτω χωρῶν (ῥμογενοῦς ὄντος) καὶ πλείστων ἄλλων ἐκ τῶν κατοίκων, ἀνῆλθεν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν οἶκον. Ἐκεῖ δ' ἐν μέσῳ τοῦ συρρεύσαντος λαοῦ παρέστη ἡ εἰσαχθεῖσα διὰ καταλληλοτάτης καὶ εὐφραδεστάτης τοῦ Μητροπολίτου εἰσιγήσεως ἐπιτροπὴ τῆς νεολαίας, ἥτις διὰ τοῦ κ. Ι. Ἀσπριώτου προσεφώνησε τῷ ξενιζομένῳ Ἀρχιεπισκόπῳ προσφώνησιν, συγκινήσασαν τοὺς πάντας μέχρι δακρύων. Ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος ἡγάριστῃσε καταλλήλως τῇ τε νεότητι καὶ πᾶσι τοῖς κατοικοῖς δι' ἣν ἐπέδειξαν πρὸς αὐτὸν εὐγενῆ συμπάθειαν.

Αὐθημερὸν περὶ δεῖλῃν ἡ Α. Σ. συνοδεύμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου καὶ παντὸς τοῦ Κλήρου ἐπέβη μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὸ αὐστριακὸν τὸ κατευθυνόμενον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀμετρον πληθὸς χριστιανῶν παντὸς γένους καὶ ἡλικίας κατεῖχεν ὅλην τὴν ἑκτασιν τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ ἐπλήρου τὰς ἀποβάθρας, ὅπερ ἔσπευσε πανταχόθεν ἵνα ἀσπασθῇ καὶ τελευταίως τὴν δεξιάν του.

Τῇ Μ. Δευτέρᾳ φθὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ἐν Φαναρίῳ ἁγιοταφτικὸν μετόχιον, ὅπου καὶ κατέλυσε, καθὼς κληρικὸς τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεμψεν αὐτῷ τὸν Σύγκελλον τῆς ἐκκλησίας ὅπως συγχαρῇ τῇ Α. Σ. ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει αὐτῆς. Κατόπιν, περ τὴν 4 ὥραν μ. μ. ἡ Α. Σ. μετέβη εἰς τὰ πατριαρχεῖα, ἐνθα ἀπεδόθησαν αὐτῷ τιμαὶ ὡς πρὸς ἐπίσημον ξένον.

Ἡ Α. Σ. συνομιλήσασα ἐπὶ μικρὸν μετὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγέλλου, μετέβη παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, ἥτις ὑπεδέχθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου ὡς προσφιλῆ υἱόν. Ἡ μεταξὺ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Α. Σ. συνδιάλεξις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας καὶ περιεστράφη εἰς τὰ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονῆς. Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Δυκοῦργος ἐκόμισε πρὸς τὴν Α. Π. τὰ σεβάσματα πάντων τῶν Ἀγγλων Ἱεραρχῶν καὶ ὑπουργῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν κ. κ. Γλάδστωνος καὶ Κάνινγ, οἵτινες ἔδωσαν ἐντολὴν τῷ τῆς Σύρας Ἱεράρχῃ, ὅπως ἀσπασθῇ ἐκ μέρους αὐτῶν τὴν χεῖρα τοῦ Πατριάρχου· εἰτα περιέ-

γραψε τὸν μέγαν ἐνθουσιασμόν, ὅστις ἐπικρατεῖ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ τῆς Ἀνατολ. Ἐκκλησίας. Ὁ μέγας οὗτος ἐνθουσιασμός, ὅστις τοσοῦτον τραῦς ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονὴν αὐτοῦ, ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ σεβασμίου Ἱεράρχου πρὸ πάντων εἰς τὴν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κανταβουρίας ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου, οὗ τὸ ὄνομα πανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας προφέρεται μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ καὶ ἀνακηρύσσεται ἴσον τοῖς ὀνόμασι τῶν Χρυσοστόμου καὶ Φωτίων. Εἶτα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρας διηρμήνευσε πρὸς τὴν Α. Παναγιώτητα τὰς ὑπὲρ στενοτέρας προτεγγίσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν εὐχὰς τῶν Ἀγγλων.

Ἡ Α. Π. πλήρης πνευματικῆς θυμηδίας ἐπὶ τοῖς αἰσίοις τούτοις προοιωνίσμασι μελλούσης τῶν ἐκκλησιῶν ἐνώσεως κατησπάρσθη τὴν Α. Σ. συγχαρεῖς αὐτῇ διὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἱεροπρεπῆ αὐτοῦ διαγωγὴν, ἥτις ἐτίμησε τὴν ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν ἀπέναντι χριστιανῶν, οἵτινες ἄχρι τοῦδε δὲν εὐρέθησαν ἴσως εἰς θέσιν νὰ γνωρίσωσι καλῶς αὐτήν. Μετὰ πολλῆς δὲ τῆς συγκινήσεως ηὐχέθη ὅπως ὁ Θεὸς ἐπινεύσῃ διὰ τὴν ταχεῖαν ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν κα. ἐξέφρασε τὴν ἐγκάρδιον αὐτοῦ ἀγάπην πρὸς τοὺς Ἀγγλ. Ἱεράρχας.

Ἐπὶ δώρον, ὡς εἵπομεν, ἐξηκολούθησεν ἡ συνδιάλεξις αὐτή, μεθ' ἧν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου ἀπεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια.

Τῇ Μ. Τρίτῃ ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Σ. ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Εὐστάθιος Κλεόβουλος.

Τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἱερούργησε κατὰ τὴν δευτέραν ἀνάστασιν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἔνθα εἶχε συρρεύσει ἄπειρον πλῆθος, ἐν ᾧ διεκρίνοντο καὶ τινες Ἀμερικανοὶ περιηγηταί.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Ζωοῦδ. Πηγῆς ἐλειτούργησεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Βαλουκλίου. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν ἐπεσκέφθη τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὸ ὁρφανοτροφεῖον, ἐξετάζων μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ λεπτομερῶς περὶ ἀπάντων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐσωτερικὴν διεύθυνσιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν.

Καθ' ἑκάστην δ' ἐδέχετο τὰς ἐπισκέψεις πολλῶν τῶν ἑμογενῶν, τυγχάνων ἐξιδασμένων περιποιήσεων παρ' ὧν οὐς ἐπεσκέπτετο.

Τῇ Τρίτῃ τοῦ Θωμᾶ, 21 τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, ἡ Α. Σ. ἐγκατέλιπε τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῇ ἐπαύριον ἀπεβιβάζετο εἰς

Μιτυλήνην, ἐνδούς εἰς τὰς πρρακλήσεις τοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη, ὅστις εἶχε μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα συγχαρῇ αὐτοπρὸς τὸν ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον, τὸν τοσοῦτον ἐμῆσαντα καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ ὑπῆρξε μεγαλοπρεπεστάτη. Τῇ Πέμπτῃ, ἑορτῇ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἱερούργησεν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ. Μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσε δοξολογίαν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου, καὶ ἀμέσως μυστήριον γάμου, εἰς ὃ παράνυμφος ἦτο ὁ κ. Βερναρδάκης.

Τῷ Σαββάτῳ λίαν πρωὶ ἡ Α. Σ. ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Συμυ-ναϊκῷ κόλπῳ ἡγκυροβλημένου αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου.

Μόλις διεδόθη ἐνταῦθα ἡ εἶδησις τῆς ἀφίξεώς του καὶ πάραυτα Κληρὸς καὶ λαὸς ἔσπευδον εἰς τὸ ἀτμόπλοον πρὸς ὑποδοχὴν του· ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν Μητρόπολιν καὶ τὸ μετόχιον τοῦ Ἀγ. Τάφου, ὅπως ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν καὶ λάβωσι τὴν εὐλογίαν του. Ὁ Θ. Ἐπίσκοπος Μυρέων κ. Κύριλλος, ὑποδεχθεὶς τὴν Α. Σ. ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ καὶ προσφωνήσας αὐτῷ διὰ βραχέων, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἐνθα ὁ Σ. Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Μελέτιος ὑπεδέχθη αὐτὸν ἀδελφικώτατα καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἐπιστημότητος·

Ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου ἐπειγόμενος ἵνα κατέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, προὔτίθεται ἵνα ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν αὐθημερόν· ἀλλὰ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐπιθυμοῦν ἵνα καὶ ἱεουργοῦντος λάβῃ τὴν εὐλογίαν του, παρεκάλεισεν αὐτὸν θερμῶς ὅπως παραμείνῃ καὶ λειτουργήσῃ τὴν ἐπιούσαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἔν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῇ λειτουργίᾳ ἦν ἀπερίγραπτος. Οἱ ἄνθρωποι πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας, συνωθούμενοι, κατεπλήρωσαν οὐχὶ μόνον τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως καὶ τὸν μέγαν αὐτοῦ περίβολον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἱερὸν βῆμα ἀδιακρίτως. Ἡ χαρὰ ἥτις κατέλαβε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ σεπτοῦ τούτου Ἱεράρχου, καὶ ἡ συγκίνησις, ἥτις ἐπλήρου αὐτὸ ἰδίως κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἱεροτελεστίας, ἦσαν τῷ ὄντι ἀξιοσημείωτα.

Τῆς ἱερᾶς λειτουργίας τελεσθείσης ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Σύρον καὶ Τήνου κ. Λυκοῦργος, φέρων τὴν πολυτελεστάτην ἀρχιερατικὴν του στολὴν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῦ Ἀγίου Μυρέων κ. Κυρίλλου, ὃς εἶχε συνιερουργήσει, φέροντος ἐπίσης τὴν ἀρχιερατικὴν του στολὴν, τοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Σακκοπούλου, τοῦ Ὑποπροξένου κ. Οἰκονομίδου καὶ ἄλλων διακεκριμένων πολιτῶν, ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ νηοῦ διελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ ἀπείρου λαοῦ, οἱ πανταχόθεν συνέθλιβον αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ τὴν δεξιάν του ἀσπαζόμενοι. Ἀναβὰς δὲ τὴν κλίμακα καὶ σταθεὶς ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος, ἡχοάσθη μετ' ἄκρας εὐμενείας πολυχρονισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ ἐν μουσικοῖς διαπρέπων κ. Φ. Ξανθίδης μετ' ἄλλων μουσικῶν καὶ παιδῶν καλλιφώνων ὑπὲρ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἔψαλε. Περαιτωθέντος δὲ τοῦ πολυχρονισμοῦ, ὁ λαὸς ἐξητωκραύασεν ὑπὲρ τῆς Α. Σ., ὃς εὐλογήσας τρεῖς καὶ μετὰ τῶν δύο χειρῶν τοὺς κάτωθι ἱσταμένους χριστιανοίς, ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν ἐνθα ἀνέμενον αὐτὸν ὁ τε Σ. Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Μελέτιος καὶ ὁ Ἱππότης κ. Χ. Νικόλαος Γζαννάκογλους μετ' ἄλλων πολιτῶν ἐπίσης διακεκριμένων.

Περὶ μεσημέριαν ἐγευματίσεν ἡ Α. Σ. παρὰ τῷ κ. Ἰωσήφ Φωτιάδῃ, γαμβρῷ ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη· τὴν δὲ ἔτην ὥραν μ.μ. ἐπεβιβάζετο τοῦ ἀτμοπλοίου πρὸς ἀπόπλουν διὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, συνοδευθεὶς μέχρι τῆς ἀποβάθρας παρὰ τε τοῦ Κλήρου ἅπαντος, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου διεκρίνετο ὁ Ἀρχιερεὺς ἡμῶν μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου αὐτοῦ, παρ' ὅλων τῶν διακεκριμένων πολιτῶν καὶ πλήθους λαοῦ, τῶν ἰδιωτικῶν πλοίων κανονοβολούντων καὶ ἐκκυρούντων οὕτω τὴν διαχυθεῖσαν ἀνεκτάλητον καὶ γενικὴν χαρὰν.

Ἄμα δὲ ἀφίχθεις εἰς Σύρον, ἔλαβε περιποιητικωτάτην ἐπιστολὴν ἀπὸ τῆν Α. Ἐξ. τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἀγγλίας κ. Γλάδστωνα, ἐν ᾗ ὁ ἐπίσημος οὗτος Ἀγγλος ἐκφράζεται μετὰ πολλῆς συμπαθείας ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ Α. Ἐξ. εἰς τεκμήριον τῆς μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου τούτου ἰδιαιτέρας φιλίας καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑψ. ὑπολήψεως ἀπέστειλεν αὐτῷ καὶ πέντε ἀντίτυπα τῆς ἀρίτως ἐκτυπωθείσης φωτογραφίας του μετ' ἡν ἐκφράσιν τοῦ νὰ δεχθῇ αὐτὴν ὡς ἔνδειξιν τῆς εὐχαιρινοῦς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης του.

Καταπαύοντες ἐνταῦθα τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου κ. Ἀλεξάνδρου Λυκούργου—ὅστις διὰ τῶν προτερημάτων, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ ἐπέλυκεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ ἔθνος τὴν τόσον δημοσίᾳ καὶ τόσον ἐκφρανῶς διαδηλωθεῖσαν ἀγάπην ἀπάντων τῶν διασημοτάτων Ἀγγλων, ἐν οἷς διακρίπτει ὁ μέγας καὶ πολὺς πρωθυπουργὸς τῆς Μ. Βρετανίας Γλάδστον—ὑψοῦμεν χεῖρας ἐκτίδας πρὸς τὸν Ὑψίστον ὑπὲρ τῆς ὑγείας αὐτοῦ πρῶτον καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεων δεύτερον, ὑπὲρ ἧς τόσον θερμῶς εὔχεται καθ' ἑκάστην ἡ Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ὑπὲρ ἧς ὅχι ὀλίγον ὁ σεπτὸς οὗτος ἱεράρχης ἐμώχθησιν.

‘Ο Ἀριστοτέλης.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 534).

Εἰσήξε κατὰ τὸ παρόδειγμα τοῦ Ξενοκράτους τὴν πειθαρχίαν εἰς τὴν σχολήν, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν δεκάτην ἡμέραν ἐξελέγετο ἐκ τῶν μαθητῶν εἰς ἀρχηγός, εἰς ἀρχων διὰ νὰ προσέχη τὴν εὐταξίαν, καὶ πολλάκις τοῦ ἔτους ἐγίνοντο συμπόσια, εἰς τὰ ὁποῖα παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ μαθηταί. Συνέταξε μάλιστα καὶ νόμους συμποτικούς κατὰ μίμησιν τοῦ φίλου καὶ ἀντιζήλου του Ξενοκράτους, ἐκ τῶν ὁποίων εἶς ἦτο καὶ οὗτος συμφώνως μὲ τὰς ἰδίας του κλίσεις, ὅτι δεκτὸς δὲν ἐγίνετο ὅστις δὲν ἐπαρουσιάζετο μὲ τὴν ἀπαιτουμένην καθαριότητα. Ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ἡμέραν ἔδιδε δύο μαθήματα ἢ ἔκαμνε δύο περιπάτους, ὡς ἔλεγον περὶ αὐτοῦ· ἓνα τὸ πρῶτ', περίπατος ἐωθινός, καὶ ἓνα ἄλλον τὴν ἑσπέραν, δειρινός. Τὸ πρῶτον μάθημα ἐγίνετο διὰ τοὺς προχωρημένους μαθητάς καὶ ἐστρέφετο περὶ τὴν ἀνωτέραν διδασκαλίαν, ἀκροαματικοὶ λόγοι· τὸ δεύτερον εἰς πάντα καὶ ἀπέβλεπε τὰ στοιχειωδέστερα τῆς φιλοσοφίας, ἐξωτερικοὶ λόγοι, ἐγκύκλιοι λόγοι, λόγοι ἐν κοινῷ· δηλ. ἡ διδασκαλία τοῦ διηρημένου εἰς ἀνωτέραν καὶ κατωτέραν, ὅπως εἶνε φυσικὸν εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν, ἀλλὰ μεταγενέστεροι ἱστορικοὶ ἠθέλησαν νὰ ἀποδώσωσιν εἰς αὐτάς τὰς δύο διδασκαλίας μεγίστην διαφοράν, ὅτι ἡ μία ἦτο ἀπόκρυφος καὶ ἡ ἄλλη κοινή. Ἡ φιλοσοφία ἐν Ἑλλάδι κατ' ἐκεῖ-

νην τὴν ἐποχὴν ἦτο ἐλευθέρᾳ, ἀνεξάρτητος καὶ φανερὰ ἀπεκάλυπτε τὰ δόγματά της. Ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ φίλος τῶν ἐπιστημοτέρων Μακεδόνων δὲν εἶχεν ἀφορμὴν νὰ κρυφθῇ· ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ εἶπε τῷ ὄντι ὅλα, καθὼς ὁ διδάσκυλός του ὁ Πλάτων. Νὰ ὑποθέσῃ τις εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοιαύτην δειλίαν καὶ ἀντιφιλοσοφικὴν ὑπόκρισιν, τοῦτο δηλοῖ ὅτι κακῶς ἐνοήθησαν ἡμεῖς τινὰ τῶν ἀρχαίων. Καὶ πρέπει μὲν νὰ διακρίνωμεν ἐπιμελῶς τὰ ἀκροαματικὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τὰ ἐσωτερικά· ἀλλὰ τὴν διάκρισιν αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν ἐκλάβωμεν μόνον ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα καὶ ἐκθεσιν τῆς ὕλης καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν δημοσιότητα, ἥτις ἦτο ἴση καὶ διὰ τὰ δύο αὐτὰ εἶδη τῶν συγγραμμάτων. Ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτε ἤρχισε τὴν φιλοσοφικὴν του διδασκαλίαν, εἶχε πενήτηκοντα ἔτη καὶ κατὰ τὰς προλαβούσας βιογραφικὰς λεπτομερείας δύναται τις νὰ φαντασθῇ τί ἦτο μία τοιαύτη διδασκαλία, στηριζομένη ἐπὶ παντοίων ἔργων, ἐπὶ συνεχοῦς μελέτης, ἐπὶ τετελειωμένης πείρας ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων καὶ ἐπὶ τῆς ὑπολήψεως, τὴν ὅποιον ἔχαιρεν ἀπὸ τὸν μαθητὴν, τὸν δεσπότην τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτων τῶν δεκατρίων ἑτῶν συνέγραψεν ὅλα τὰ μεγάλα συγγράμματα, τὰ ὅποια ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν, καὶ εἰς τὰ ὅποια γνωρίζομεν μετὰ πόσης ἐλευθεριότητος, ἀξίας κατακτητοῦ τοῦ κόσμου, ὁ Ἀλέξανδρος συνετέλεσε. Κατὰ τὸν Πλίνιον, χιλιάδες ἀνδρῶν μισθωμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐσύναζον καὶ ἀπέστελλον εἰς τὸν φιλόσοφον ὅλα τὰ ζῶα, ὅλα τὰ φυτὰ, μέταλλα καὶ ὅλα τὰ περιεργαζομένα τῆς Ἀσίας, καὶ διὰ τῆς βοήθειας ὧν τούτων ὁ Ἀριστοτέλης συνέγραψε τὴν τεράστιον ἐκείνην ἱστορίαν τῶν ζώων, τὰς πραγματείας περὶ συγκριτικῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας, τὰς ὁποίας οἱ ἐνδοξότεροι φυσιολογισταὶ οἱ Cuvier Blainville ἐθαύμασαν περισσότερον παρὰ τοὺς ἀρχαίους. Ὁ Ἀθηναῖος βεβαιοῖ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκε πλέον τῶν ὀκτακοσίων ταλάντων εἰς τὸν διδάσκαλόν του, διὰ νὰ εὐκολύνῃ ὅλας του τὰς ἐργασίας εἰς πᾶν εἶδος καὶ σχηματίσῃ τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην του, ὅπερ ἀναβαίνει, λογιζομένου τοῦ ταλάντου πρὸς 5000 φράγκα, εἰς τέσσαρα ἑκατομύρια φράγκα. Οὐδὲ διόλου ἀπίθανον εἶναι ὅτι ἡ ἐλευθεριότης αὐτῇ

τοῦ μαθητοῦ του ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ θαυμαστοῦ συγγράμματος « πολιτεία πόλεων, δυσὶν δεούσαιν, ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν » τὸ ὁποῖον δυστυχῶς δὲν ἐπείσθη ὁ χρόνος καὶ τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν ἀπῆται ὀλιγωτέρας ἐρεῦνας ἐκείνων, ὅσαι ἐχρειάζοντο διὰ τὴν ἱστορίαν των ζώων καὶ μάλιστα πλέον λεπτάς.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέτῳ τούτου δόξης καὶ εὐημερίας, ὁ φόβος τοῦ Καλλισθένους ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, — ὅστις τὸν περιέπλεξεν εἰς τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν συνομοσίαν τοῦ Ἑρμολάου κατὰ τῆς ζωῆς του καὶ ὅστις δὲν ἡγάπα αὐτὸν « διὰ τὸ παρρησιαστικώτερον λαλοῦντα αὐτῷ καὶ μὴ πειθόμενον, » διὰ τὸ ὁποῖον τὸν ἐπέπληξεν εἰπὼν « Ὀκύμορος δὴ μοι, τέκος, ἔσσειαι, οἱ ἀγορεύεις » — ἐπέφερε καιρίαν πληγὴν εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, τὴν ὁποίαν δὲν ἡλπιζέ ποτε ἀπὸ τὸν μαθητὴν του. Ἐξ ἔτη παρῆλθον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πᾶσα σχέτις μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους φαίνεται πεπαυμένη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ ἀντιμακεδονικὴ μερίς, ἡ συνταυτίζουσα τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν διδάσκαλόν του, οἱ σοφισταὶ τῶν ὁποίων κατεσύντριψε τὰς σοφιστείας, ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ Πλατωνικοί, τῶν ὁποίων τὸ σύστημα πάντοτε κατεπολέμει, ὅλοι οὗτοι ἠνώθησαν νὰ τὸν καταδιώξωσι καὶ ἐκίνησαν κατ' αὐτοῦ τὸν ἱεροφάντην Εὐρυμέδοντα, δίκην ἀσεβεῖας γραψάμενον, διότι εἶχε στήσει εἰκόνα εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν διὰ τὴν πρώτην του σύζυγον καὶ τὸν φίλον του Ἑρμεῖαν. Βλέπων λοιπὸν ὅτι ἡ θύελλα ἐπύρρετο φοβερά κατ' αὐτοῦ καὶ ἐνθυμούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ Σωκράτους ὑπεξῆλθεν εἰς τὴν Χαλκίδα μετὰ πολλοὺς τῶν μαθητῶν του, λέγων ὅτι ἀναχωρεῖ διὰ νὰ μὴ ἀσεθῇσιν καὶ πάλιν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τῆς φιλοσοφίας. Ἐτελεύτησε δὲ εἰς Χαλκίδα μετ' ὀλίγον χρόνον τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεώς του, τὸ τρίτον ἔτος τῆς 114 Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ἄρχοντος Φιλοκλέους, 322 π.Χ. Ὁ Στράβων εἰκάζει ἐκ τινων ἐνδείξεων ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Χαλκίδα πρὶν τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφ' ὧν τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς του εἰς τὸν Θεόφραστον, ὅστις τὸν διεδέχθη καὶ εἰς τὸ Λύκειον. Τὴν διὰ τὴν ἀναφέρει ὁ Διογένης Λαέρτιος καὶ ὁ Ἀθήναιος· ἀλλὰ τὸ περιέργον καὶ τὸ παράδοξον εἶνε, ὡς παρατηρεῖ ὁρθῶς ὁ Στράβων, ὅτι ὁ φιλόσοφος δὲν μνημονεύει διόλου τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης του, διὰ τὴν ὁποίαν κατέ-

βαλε τόσους κόπυς καὶ ἐρεῦνας, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι αὐτὴ εἶνε ἀπλοῦν ἀπόσπασμα, ἐγγράφου τελειωτέρου. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει τὰς ἐπιγραφὰς τριακοσίων σχεδὸν βιβλίων τοῦ Ἀριστοτέλους· τινὰ ἐκ τῶν σωζομένων δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸν κατάλογον αὐτὸν καὶ ἄλλα πάλιν λίαν ἀξιόλογα ἀπωλέσθησαν. Ἐὰν ἀναφέρω ἐκ τῶν μὴ σωζομένων τρία· λείπουσιν ὅκτῳ βιβλία ἀνατομικῶν περιγραφῶν μὲ σχήματα, χωρὶς τῶν ὁποίων τοιοῦτου εἶδους συγγράμματα δὲν ἐννοοῦνται· ὅ· οὐ αὖ Φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον ὅκτῳ πρὸς τοῖς τριάκοντα » τὸ ὁποῖον ἦτο συναγωγή διαφορῶν φυσικῶν ἀντικειμένων καὶ κατ' ἀλφαριθμητικὴν τάξιν κείμενων, ἢ μὲ ἄλλας λέξεις, λεξικὸν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὰς ἰδιαιτέρας του παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας εἰς ἄλλα του συγγράμματα συνεκεφαλαίωσεν· ἡ τρίτη ἀπώλεια οὐχ ἦτον εἶνε μεγάλη· ἦτο συλλογὴ τῶν πολιτικῶν ἑκατὸν πενήντα ὅκτῳ πόλεων, τὰς ὁποίας ὁ Ἀριστοτέλης συνῆθροισε διὰ τὴν σύνθεσιν τῆς πολιτικῆς του· διότι ἐκ τῆς συγκρίσεως ὧν αὐτῶν τῶν συνταγμάτων ὑψώθη εἰς τὴν πολιτικὴν θεωρίαν, προσέτι καὶ ἡ ἱστορία ὧν τῶν Ἑλληνικῶν πολιτικῶν μεγάλως ἤθελε διαφωτισθῇ ἐξ αὐτῶν, ἐὰν ἐσώζοντο.

Περὶ τὸν κρίνω νὰ ἀναφέρω τὸν κατάλογον τῶν βιβλίων τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸν ὁποῖον δύνασθε νὰ ἀναγνώσητε ἐν ἐκτάσει εἰς τὸν Διογένην τὸν Λαέρτιον. Θέλω δὲ περιορισθῇ μόνον νὰ δώσω ἰδέαν τινὰ τοῦ βαθυτάτου ἐγκυκλοπαιδικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον περιέχουσι. Τὰ πρῶτα βιβλία τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματεύονται περὶ λογικῆς (ἄνομα τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τοῦ ἐρμηνευτῆς του) καὶ περὶ ψυχολογίας καὶ ἦτο τῷ ὄντι πολλὰ φυσικὰ, ἢ σπουδὴ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς νὰ προηγηθῇ πάσης ἄλλης, διότι χρησιμεύει ὡς βᾶσις εἰς ὅλας τὰς γνώσεις. Ἡ λογικὴ περιέχει τὴν πρώτην ἔκθεσιν τῶν περὶ συλλογισμοῦ κανόνων· μέθοδος διὰ τῆς ὁποίας γνωρίζομεν ἂν τὸ συμπέρασμα συλλογισμοῦ τινος εἶνε ὀρθὸν ἢ ἐσφαλμένον. Ὁ Πλάτων μετεχειρίσθη τὸν συλλογισμὸν εἰς τοὺς διαλόγους του, ἐνστικτικῶς οὕτως εἶπεν καὶ χωρὶς νὰ ἐκθέσῃ τὸν μηχανισμόν του. Πρῶτος ὁ Ἀριστοτέλης ἀνέλυσε τὸν λογισμὸν τοῦ Ἀνθρώπου μέχρι τῶν λεπτοτέρων του μερῶν, διετύπωσε τοὺς νόμους του καὶ ἀνεκάλυψε τὸν συλλογισμὸν, ὅστις εἶνε ἡ φυσικὴ πορεία τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας λεπτομερῶς ἀναλελυμένης.

Ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ πολιτικὴ του, τὰ οἰκονομικά του ἐπίσης στηρίζονται ἐπὶ τῆς πείρας. Ἡ πρώτη ἐπὶ τῆς σπουδῆς τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ἄλλαι δὺς ἐπὶ τῆς συγκρίσεως τῶν νομοθεσιῶν καὶ γεγονότων. Εἰς τὴν μεταφυσικὴν του, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει πρώτην φιλοσοφίαν, διαπραγματεύεται τὸ ὄν καθ' ὃν, ἔχουν αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐν μέρει ιδιοτήτων, κατὰ τὰς ὁποίας ἐν ἀντικείμενον διαφέρει τοῦ αἵλου· τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς φύσεως καὶ τοῦ λογισμοῦ, ἢ τὰς ἀκροτάτας αἰτίας τῆς ὑπάρξεως καὶ γνώσεως, πραγμάτων ἀχωρίστων, κατὰ τὸν φιλόσοφον· διότι διὰ τῶν ἀπολύτων ἀρχῶν τῆς γνώσεως δυνάμεθα νὰ καταλάβωμεν καὶ τὰς τῆς ὑπάρξεως. Ἐνταῦθα ὁμως ὁ Ἀριστοτέλης δευκνύεται σκοτεινός εἴτε διὰ τὸ ἀρηρημένον καὶ βαθύ τῆς ὕλης ἢ διὰ τὴν πύκνωσιν τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν βραχυλογίαν, εἴτε διότι δὲν ἐπεξεργάσθη καλῶς τὰς ἰδέας του ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος καὶ ὥς ἐκ τοῦ προώρου θανάτου του δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὰς ἐπιθεωρήσῃ, ὅπως συνῆθη καὶ εἰς ἄλλα του βιβλία, εἰς ἃ ἐλλείπει τὸ εὐτακτον καὶ συνεχές. Οὐχ ἤττον ὁμως ἡ μεταφυσικὴ αὐτὴ συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐπιρροήν του ἐν τοῖς σχολαίσις κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα.

Ἄς προχωρήσωμεν ἤδη εἰς τὰ περὶ τὴν φύσιν συγγράμματα του. Αὐτὰ σύγκεινται ἀπὸ 8 βιβλία τῆς κυρίως Φυσικῆς, 4 βιβλία περὶ Οὐρανοῦ, 1 περὶ Μετεωρολογίας, ὅπου λαλεῖ καὶ περὶ Μικρολογίας, 1 περὶ ἡρώματων, 1 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν σωμάτων, 10 περὶ ἱστορίας ζώων, περὶ τῆς ὁποίας ἔλεγεν ὁ Σενιέ «δὲν δύναμαι νὰ ἀναγνώσω αὐτὴν χωρὶς νὰ καταληφθῶ ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἐκπληξιν. Ἀδύνατον εἶναι νὰ φαντασθῇ τις πῶς εἰς ἄνθρωπος ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ καὶ συγκρίνῃ ἀπειράριθμα γεγονότα, τὰ ὁποῖα προὑποθέτουσιν οἱ ἐν τῷ συγγράμματι περιεχόμενοι πολυάριθμοι κανόνες καὶ ἀφορισμοί», 4 περὶ μορίων αὐτῶν, 1 περὶ τῶν μέσων τῆς πυρελίας, 2 περὶ γενέσεως ζώων καὶ ἄλλαι περὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρευσης. Εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ διάφορα συγγράμματα μεταχειρίζεται πάντοτε τὴν αὐτὴν μέθοδον, ὁποῖαν εἰς τὴν ποιητικὴν, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν του· ὅλαι αἱ γενικαὶ του προτάσεις εἰσὶν ἐπαγωγαί, ἐξαγόμεναι ἀπὸ τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν καθ' ἕκαστα. Οὐδέποτε θέτει οἰονδήποτε κα-

νόνα ἐκ τῶν προτέρων· χάριν λόγου, ἐὰν προτίθεται νὰ σπουδάσῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν σχέσεων τῶν πολιτῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεώς των, διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν πολιτικὴν θεωρίαν, συμβουλευτικὴν τῶν πειρῶν, συνάξει καὶ συγκρίνει τὰ συντάγματα 158 πολιτειῶν τῆς ἐποχῆς του. Προσέτι ἡ μέθοδος τοῦ αὐτοῦ ἦτο συνέπεια τῆς ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἰδεῶν θεωρίας του, εἰς τὰς ὁποίας δίδει πηγὴν ὅλως ἀνθρωπίνην. Διότι ὁ Πλάτων παραδέχεται ὅτι ὅλαι αἱ γενικαὶ ἰδέαι εἶνε αἰθύπαρκοι, ἤγουν, ὡς ἀναφέρει Διογ. ὁ Λαέρτ. κατὰ Πλάτωνα « ἐν τῇ φύσει τὰς ἰδέας ἰστάναι καθάπερ παραδείγματα· τὰ δ' ἄλλα ταύταις ὁικέειν, τούτων ὁμοιώματα καθεστῶτα. » Καὶ εἶνε ἔμπροσθεν τοῦ ἀνθρώπου· διότι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τὰς εἶχεν, ὅταν ἦτο ἡνωμένη μετὰ τοῦ Θεοῦ· ὅθεν ὅλαι αἱ γενικαὶ ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας φρονεῖ ὅτι ἀνεύρισκε, δὲν εἶνε ἄλλο εἰμὴ ἀνάμνησις τῶν προτέρων τοῦ γνώσεων. Ἐντεῦθεν προκύπτει ὅτι τὰ αἰσθητήρια εἶνε ἀνωφελῆ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν γνώσεων καὶ ὅτι ἡ ἀργία αὐτῶν εὐκολύνει τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἰδοὺ αἱ λέξεις αὐταὶ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ Φαίδωνι « λογίζεται δὲ γέ που τότε κάλλιστα, ὅταν μὴδὲν αὐτὴν παραλυτῇ, μήτε ἀκοή, μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδών, μήτε τις ἡδονή, ἀλλ' ὅτε μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνεται, ἕωςα χαίρειν τὸ σῶμα καὶ καθ' ὅσον δύναται μὴ κοινωνοῦσθαι αὐτῷ μὴδ' ἀπτομένη, ὁρέγεται τοῦ ὄντος ». Καὶ παρακατιῶν « ἄρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν σκοπῇ καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἑκάστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, μήτε τινὰ ἄλλην αἴσθησιν ἐφέλκων μὴδὲ μίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτὴ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἑκάστον ἐπιχειρεῖ θηρεύειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγὴν ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτων καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς ταραττοντος καὶ οὐκ' ἐὼντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ. » Ὁ Ἀριστοτέλης ὁμοίως ἐφρόνει τὰ ἐναντία· λαμβάνει δ' ἀρχὴν ὅτι ὁ ἐν ὑπάρχουσιν ἔμπροσθεν ἰδέαι, ὅτι τὸ Θεῖον κατέχει ὅλας τὰς γενικὰς ἰδέας, ὁ ἄνθρωπος ὁμοίως δὲν δύναται νὰ τὰς ἀποκτήσῃ εἰμὴ ἐξ ἀφαιρέσεως, δηλ. συγκρίνων τὰ καθ' ἑκάστα νὰ διακρίνῃ τὸ μετὰξὺ αὐτῶν κοινὸν ἢ ἴδιον· καὶ ἐπειδὴ τὰ διάφορα γεγονότα δὲν εἰσπέμπονται εἰς τὸν νοῦν

εἰμὴ διὰ τῶν αἰσθήσεων, συμπεραίνει εὐλόγως ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἢ ἡ παρατήρησις εἶνε ἡ ἀληθοῦς πηγή πάσης γνώσεως. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἀρχή, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἀριστοτέλης ἔθεσεν εἰς τὴν λογικὴν του καὶ ἐφήρμοσεν εἰς ὅλα του τὰ ἔργα, εἶνε ὁ κύριος καὶ ἰδιαίτατος χαρακτήρ τῆς φιλοσοφίας του. Ὀλίγος καιρὸς εἶνε ἅπ' ὅττω ὁ Ἀριστοτέλης ἔλαβε τὴν ἀνήκουσαν θέσιν ἐν φιλοσοφίᾳ χάρις εἰς τὸν Κάντιον, Ἐγγελ καὶ Brandis, καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸν Κουζίνον, ἅπ' οὗ ἐπιμελῶς ἐμελετήθη καὶ ἐγνωρίσθη. Πολυεὶδῇ τοιαῦτα ἔργα ἐπεχειρίσθησαν ὑπὸ διαφόρων· εἶνε ἀληθές ὅτι δὲν θεωροῦσι πλέον τὸν Ἀριστοτέλη ὡς χρησμόν, ἀλλὰ γνωρίζουσι πόσον ὠφέλησε τὴν ἀνθρώπινον διάνοιαν· καὶ μεταξὺ ὧν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, τὰ ὁποῖα ἡ νῦν ἱστορικὴ περιέργεια ζητεῖ νὰ ἐννοήσῃ, εἰς τοῦτο τὸ σύστημα καταβάλλει καὶ δικαίως τὴν περισσotέραν προσοχήν· καὶ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ σύγχρονος φιλοσοφία θέλει ὠρελῆθῃ ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν μέσον αἰῶνα. Ἡ ἱστορία τῆς ἀπὸ τοῦ περιπάτου φιλοσοφίας δὲν εἶνε μόνον ἱστορία τοῦ παρελθόντος τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ καταστάσεως· Ὅθεν καρπούμεθα μεγάλως ἐκ τῆς μελέτης τῶν συγγραμμάτων τοῦ περικλεοῦς Σταγειρίτου. Καὶ περὶ τῶν τὸν λόγον προσθέτω ὅτι ἔργον εὐλαβές, οὕτως εἰπεῖν, πράττομεν γνωρίζοντες τί ὀφείλομεν εἰς αὐτὸν τὸν μέγαν ἄνδρα.

᾽Οδοιπορία πελαργοῦ.

Ῥωσικὴ ἐφημερίς, διηγουμένη τὴν κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς θερμότερα κλίματα μετανάστευσιν τῶν πτηνῶν, ἀναφέρει τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον. Πολωνὸς εὐπατρίδης, συλλαβὼν ἐν τοῖς ἄγροισι αὐτοῦ πελαργόν, τὸν ἀπέλυσεν πάλιν ἅπ' οὗ τὸν περιέθηκε λεπτὸν σιδηροῦν περιδέραιον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *Haec ex Polonia* (οὗτος ἔρχεται ἐκ τῆς Πολωνίας). Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ προσεχοῦς ἔτους, ἐπανήλθεν ὁ πελαργὸς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον φορῶν ἀντὶ τοῦ σιδηροῦ χρυσοῦν περιδέραιον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *India cum donis remittit ciconiam Polonis* (ἡ Ἰνδικὴ ἀποστέλλει τὸν πελαργόν· τοῖς Πολωνοῖς μετὰ δώρων). Καθ' ὅλον λοιπὸν τὸν χειμῶνα ὁ πελαργὸς ὠδοιπόρησε διὰ τοῦ ἀέρος ἀπὸ τῆς Πολωνίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Αηδών.

Θαυμάζεται ὡς τὸ περιφημώτατον ὠδικὸν πτηνὸν καὶ ἐπαινεῖται ἀνέκαθεν παρὰ πάντων, ὅχι διὰ τὴν καλλονὴν τοῦ σώματος, ἐπειδὴ, μεταξὺ ὅλων τῶν πτηνῶν, αὕτη μόνη ἔχει πτερὰ σεμνότερα, ἀλλὰ διὰ τὴν κοικιλίαν, τὴν γλυκύτητα, τὴν ἁρμονίαν τοῦ κελαδήματος. Τὴν νύκτα, ὅταν τὰ λοιπὰ πτηνὰ ἡσυχάζωσι, μόνη ἡ ἀηδὼν φάλλει μελωδικῶς, συγκινοῦσα τὴν ψυχὴν καὶ ἀνυφοῦσα μέχρις οὐρανοῦ τὴν φαντασίαν.

Περιπατεῖ μονήρης καὶ οὐδέποτε βλέπει τις αὐτὴν μετὰ τινος ἄλλης. Ἀγαπᾷ τὰ δάση, τὸν κελαρυσμὸν τῶν ὑδάτων, καὶ ἀκαταπαύστως κελαδεῖ· κατασκευάζει φωλεὰν ἐκ φύλλων, ἀχύρων καὶ βρύων ἐπὶ θάμνων δασυφύλλων, γεννᾷ δὲ συνήθως 4 ἢ 5 ὠά. Καθ' ὃν χρόνον ἐπωάζει, ἐκεῖ πλησίον ἱστάμενος ὁ ἄρρην ἐπὶ κλάδου, ἐπιτέρπει αὐτὴν δι' ἄρμονικωτάτης μελωδίας καὶ, ὁσάκις βλέπει ἐχθρόν πλησιάζοντα, κελαδεῖ ἔτι μᾶλλον, ἀναγγέλλων, διὰ τῶν συνεχῶς διακοπτομένων λαρυγγισμῶν, τὸν κίνδυνον πρὸς τὴν σύντροφον.

Δι' ἀηδόνες, μεταβαίνουσιν πρὸς ἡμᾶς περὶ τὸ ἔαρ, διαμένουσι μέχρι τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, καθ' ὃν ἀναχωροῦσι πάλιν πρὸς τὰς βορειοτιέρας χώρας.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο πολλαχού ἐξημεροῦται, καὶ μανθάνει εὐκόλως μουσικὰ τεμάχια. Τρώγει κυρίως ὡς μυρμηκῶν, τὰ ὅποια ὑπεραγαπᾷ· ἐνεκα δὲ τούτου ὅπου πωλοῦνται ἀηδόνες, ὑπάρχουσιν ἄπειρα ὡς τοιαῦτα ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

Παρέτηρήθη ὅτι αἱ τῶν διαφόρων τόπων ἀηδόνες ἔχουσι καὶ διάφορον τρόπον τοῦ κελαδήματος, καὶ ὅτι αἱ θήλειαι ἐκλέγουσιν ὡς συντρόφους τοὺς μᾶλλον καλλιπῶνους.—Ἡ ἀηδὼν μᾶς ἐνθυμίζει τὴν ἱστορίαν τοῦ μυθολογικοῦ αἰῶνος καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς, ἔχοντα ὡς ἐφεξῆς.

Ἡ Ἀηδὼν, θυγάτηρ τοῦ Πανδίωνος ἀδελφὴ τῆς Πρόκνης καὶ σύζυγος τοῦ Ζήθου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, φθονήσασα τὴν Νιδίην διὰ τὴν καλλιτεκνίαν, ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὸν πρωτότοκον αὐτῆς υἱόν, ἀλλὰ φονεύσασα, ἐξ ἀπροσεξίας, τὸν ἰδικόν της, Ἴτιλλον καλούμενον, μετεμορφώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς ἀηδόνα.

Ὁ τυφλὸς ἐπαίτης.

Ὑπάλληλός τις τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργέου ἐν Παρισίοις συνεθίζε νὰ δίδῃ καθ' ἑκάστην δύο σολῖα εἰς τυφλὸν ἐπαίτην, Βενιαμὴν ὀνομαζόμενον, ὃν ἀπῆντα παρὰ τὸ βουελοδάρδον τῆς Σεβαστουπόλεως. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῷ ἔδωκε κατὰ λάθος δύο χρυσᾶ

εἰκοσάφραγκα· μετ' ὀλίγα λεπτά νοήσας τὸ λάθος ἐπέστρεψεν εἰς ζήτησιν τοῦ ἐπαίτου, ἀλλὰ δὲν τὸν εὔρεν· ἔμαθεν ὁμως ὅτι αὐτὸς εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἵνα γευματίσῃ. Ὁ ὑπάλληλος ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ οὐ μικρὸν ἐξεπλάγη εἰσελθὼν εἰς αἵθουσαν λαμπρότατα ὑπηρεπισμένην καὶ ἰδὼν τὸν ἐπαίτην ἀνυπαυόμενον ἐπὶ πολυτελοῦς ἀνακλίνου. « Τί ἀγαπᾷτε ; » ἠρώτησεν οὗτος· « Συγχωρήσατέ μοι τὴν τόλμην (ἡπεκρίνατο ὁ ὑπάλληλος)· σήμερον σᾶς ἔδωκα κατὰ λάθος δύο εἰκοσάφραγκα, ἅτινα ἀπετέλουν ὅλην μου τὴν περιουσίαν, ἐπειδὴ προσεγγίζει τὸ τέλος τοῦ μηνός. » « Τοῦτο δὲν εἶνε ἀδύνατον· ἐγὼ δὲν ἀπηρθώμην εἰσέτι τὰ εἰσπραχθέντα μοι· περιμένετε μικρὸν καί, ἂν τῷ ὄντι συνῆθῃ λάθος, θὰ τὸ ἐπανορθώσωμεν. Ἀμέσως ἐσήμανε τὸν κώδωνα καὶ ἐλθόντος τοῦ ὑπηρέτου, τὸν διέταξε νὰ ἐρευνήσῃ μήπως ἐν τῷ θαλαντίῳ τοῦ ὑπάρχον τὰ δύο εἰκοσάφραγκα. Ταῦτα ἐκόμισε μετ' ὀλίγον ὁ ὑπηρέτης ἐπὶ ἀργυροῦ πινακίου εἰς τὸν ξένον, ὅστις εὐχαριστήσας ἀνεχώρησε. « Ἀλλά, Κύριε (ἀνεφώνησεν ὁ τυφλὸς) λησμονεῖτε τὸ χρέος σας· ἔχω νὰ λάβω παρ' ὑμῶν δύο σολῖα. »

Νέος ζητῶν θέσιν.

Πράγμα πολύτιμον τῇ ἀληθείᾳ ὑπάρχει ἡ πολυειδὴς ἱκανότης καὶ πολυμερὴς μάθησις, καθ' ἣν ἐπὶ πολὺ ὑπερβαίνουν τοὺς Εὐρωπαίους οἱ Ἀμερικανοί, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἀγγελίας ἣν εἰς τούτων ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ « Κήρυκι τῆς νέας Ὑόρκης. » « Νέος, τοῦ κόσμου ἔμπειρος καὶ ἐλευθερίου τυχὼν ἀγωγῆς, ἐπιθυμεῖ νὰ εὕρῃ ἐνασχόλησιν πρὸς τίμιον πορισμὸν τῆς τροφῆς του. Ἐπίσταται νὰ ράπτῃ, νὰ σαρώνῃ, νὰ πλύνῃ, νὰ καθαίρῃ ὑποδύματα· ἐμπορεῖ νὰ διδάξῃ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν, τὴν λατινικὴν καὶ ἄλλας νεωτέρας γλώσσας καὶ τὴν Ἀγγλικὴν φιλολογίαν· εὐχερῶς ἀναπτύσσει διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφῆς οἰονδήποτε ἀντικείμενον τῆς οἰκιακῆς καὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Δαμπρωτάτας ὑπηρεσίας δύναται νὰ παράσχῃ ὡς ἐπιστάτης ξενοδοχείου, ὡς ὑπηρέτης ζυθοπωλείου, ὡς μάγειρος ἢ ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς. »

Λύσις τοῦ 9ου αἰνίγματος.

Ἰόν.

Αἶνιγμα 10ον.

Εἶμαι νεκρὸς καὶ ὑπαρξὴν οἱ πόδες σου μοὶ δίδουν
 Ἄν μὲ καρατομήσωσι, παράδοξον ! θὰ ἴδουν
 Ν' ἀνήκω εἰς τὸν Ὀλυμπον, τὸν Πάρνυθα κ' ἐν γένει
 Εἰς ὅλα ὅσα ἡ αὐτὴ συγγένεια μᾶς δένει.

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Μάιος.—2. Πλούτη χωρὶς πτέρυγας.—3. Πιστωτικὰ καὶ τράπεζαι τοῦ λαοῦ.—4. Περὶ διασκέδασεων, ἐπισκέψεων, συναναστροφῶν, κτλ.—5. Ὀνειρον 72 ὥρων εἰς ἀνθρωπον ἔξυπνον.—6. Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος (συνήχεια καὶ τέλος σελ. 577, 609).—7. Ὁ Ἀριστοτέλης (σελ. 584, 614 μετ' εἰκονογραφίας).—8. Ἰωάννης καὶ Μαρία (διήγημα).—9. Λογίδριον Γ. Α. Ἀριστείδου περὶ παρθεναγωγείου.—10 Τὸ δικαστήριον τῶν ζώων (ποίημα).—11 Ὀδοιπορία Πελαργοῦ.—12. Ἀηδῶν (μετ' εἰκονογραφίας).—13. Ὁ τυφλὸς ἐπαίτης.—14. Νέος ζητῶν θέσιν.—15. Λύσις τοῦ 9ου αἰνίγματος.—16. Αἶνιγμα 10ον.—17. Περιεχόμενα.

Παροράματα.

Ἐν σελ. 588 στιχ.	24	ἀντὶ δυσγενῶς γρ. δυσμενῶς.
» » »	25	» αἰσθημάτων » συστημάτων.
» 589 »	26	» ἐνόησεν » ἐνόησεν.
» 590 »	1	μετὰ τὴν λ' Ἀκαδημίαν πρόσθετος τὰς λ. μετὰ τὸν Σπεῦσιππον.
» 592 »	33	ἀντὶ παραγγέλλει γρ. παραγγέλλει
» 593 »	34	» ἐπὶ τὸ γρ. ἐπὶ τῷ.
» 594 »	12	ἀντὶ ἐπομένως γρ. ὅστις.

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΙΟΥΝΙΟΣ 1870.

ΤΕΥΧΟΣ Γ'

Ὁ μὴν Ἰούνιος.

Ὁ Ἰούνιος ἦτο ὁ τέταρτος μὴν καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον Λατινικὸν μηνολόγιον καὶ εἰς τὸ τοῦ Ρωμύλου· εἶχε δὲ εἰκοσιεξ ἄνθρωποις ἡμέρας εἰς τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τριάκοντα εἰς τὸ δεύτερον. Ὁ Νουμάς τοῦ ἀφηρέτε μίαν ἡμέραν, τὴν ὅποιαν τῷ ἀπέδωκεν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ,

ἐπικυρώσας συγχρόνως καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν διετήρησε μέχρι τῆς σήμερον. Τ' ὄνομά του παράγεται πιθανῶς ἀπὸ τὴν λέξιν Juno (Ἥρα).

Οἱ παλαιοὶ ἐξωγράφουν τὸν μῆνα τοῦτον ὡς νεανίσκον, φοροῦντα χλαμύδα πρασινώχρουν, ἔχοντα στέφανον ἐπὶ κεφαλῆς, καλὰ θιὸν ὀπωρῶν κρεμάμενον εἰς τὸν θραχίονα, καὶ ἄετὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. Μετὰ τὴν δεξιὰν ἐκράτει τὸ σημεῖον τοῦ Κασκίνου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβαλίνων ὁ ἥλιος τὴν 10)22, κίμνει τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον. Τῷ ὄντι δὲ τῆς σφίρας αὐτῆς, ἡ ὁποία τότε φαίνεται μετὰ στάσιμος, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν ἀρχίζει νὰ ἐπισθοδρομῇ, εἶνε τύπος ἀρμόδιώτατος ὁ τὴν κίνησιν ἀλλόκοτος Κασκίνος.

Ἀνδρία καὶ φιλία.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Δύο ναῦται, ὁ εἰς Ἰσπανὸς καὶ ὁ ἕτερος Γάλλος, ἐκροτοῦντο εἰς τὰ δεσμά, εἰς τὸ Ἀλγέριον. Ὁ πρῶτος ἐκαλεῖτο Ἀντώνιος ὁ δὲ ἕτερος Ρογέρος. Ἡ τύχη ἠθέλησε νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν· ὄντες δὲ ἡνωμένοι διὰ τῶν ἀδιάρρηκτων δεσμῶν τῆς ἀληθοῦς φιλίας, ἥτις εἶνε ἡ παρηγορία τῶν δυστυχῶν, ἀπήλαυσαν ὅλην αὐτῆς τὴν γλυκύτητα. Διεκοίνωσεν ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον τὰς θλίψεις τοῦ καὶ τὰς λύπας τοῦ· ὠμίλουν ὁμοῦ περὶ τῶν οἰκογενειῶν των, περὶ τῆς πατρίδος των, περὶ τῆς χάρ᾽ αὐτὴν τὴν ὁποίαν ἤθελον οἰσθάνῃ, ἂν ποτε ἠλευθεροῦντο· ἔκλαιον τέλος ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἄλλου καὶ μόνῃ ἡ παρηγορία τοῦ ὅτι εὐρίσκοντο ὁμοῦ καὶ συνωμίλουν τοὺς ἥρκει εἰς τὸ νὰ φέρωσι τὰς ἀλύσεις των μετὰ περισσοτέρας ἀνδρίας, καὶ τοὺς κόπους εἰς τοὺς ὁποίους ἦσαν καταδικασμένοι.

Εἰργάζοντο εἰς τὴν κατασκευὴν δρόμου, ὅστις διέβαινε διὰ μέσου τῶν ὀρέων. Ὁ Ἰσπανὸς ἡμέραν τινα σταματᾷ καὶ ρίπτει διαρκὲς βλέμμα ἐπὶ τῆς θαλάσσης. «Φίλε μου, λέγει εἰς τὸν Ρογέρον μετὰ βαθύος ἀναστεναγμοῦ, ὅλαι μου αἱ εὐχαί, ὅλαι μου αἱ ἐπιθυμίαι ὑπάρχουσι πέραν τῆς ἐκτεταμένης ταύτης θαλάσσης· εἴθε νὰ ἦδυνάμην νὰ τὴν ὑπερπηδήσω μετὰ σοῦ. Νομίζω πάντοτε ὅτι βλέπω τὴν

γυναῖκα μου καὶ τὰ τέκνα μου, τὰ ὅποια μοὶ ἐκτείνουν τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Γιβραλτάρ ἢ κλαίουں διὰ τὸν θάνατόν μου. »
 'Εκάστοτε ὅτε ἐπέστρεφεν εἰς τὸ ὄρος περιέφερε τὴν μελαγχολικὴν θρασὶν τοῦ ἐπὶ τοῦ ἀπέρου τούτου διαστήματος, τὸ ὅποιον τὸν ἐχώριζεν ἀπο τὴν πατρίδα του.

'Ημέραν τινὰ ἐναγκαλίζεται μετὰ παρκαφοῶς τὸν σύντροφόν του καὶ τῷ λέγει : Βλέπω, φίλε μου, ἐν πλοῖον· παρατήρησον, δὲν τὸ βλέπεις καὶ συζῶς ἐγώ ; Δὲν θὰ ἀράξῃ ἐδῶ διότι ἀποφεύγουν τὰ μέρη τῆς Βαρθαρίας. 'Αλλ' αὐριοں, ἐὰν θέλῃς, Ρογέρε, ὅλα τὰ δεινά μας τελειώσουν· θὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι. Ναι, αὐριοں τὸ πλοῖον τοῦτο θὰ διέλθῃ περίπου δύο λεύγας μακρὰν ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ τότε ἀπὸ τὸ ὕψος τούτων τῶν βράχων κρημνιζόμεθα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡφάνομεν τὸ πλοῖον ἢ χανόμεθα· ὁ θάνατος εἶνε προτιμότερος τῆς σκληρᾶς δουλείας. — 'Εὰν δύνασαι νὰ σωθῇς, εἶπεν ὁ Ρογέρος, θὰ ὑποφέρω μετὰ περισσοτέρας καρτερίας τὴν δυστυχὴ τύχην μου· δὲν ἀγνοεῖς, 'Αντώνιε, πόσον μὲ εἶσαι ἀγαπητός· ἡ φιλία ἣτις μὲ συνδέει μετὰ σοῦ δὲν θὰ τελειώσῃ ἢ μετὰ τῆς ζωῆς μου. Μίαν μόνην χάριν σοῦ ζητῶ, φίλε μου· ὕπαγε νὰ εὕρῃς τὸν πατέρα μου. .... 'Εὰν ἢ ἐκ τῆς ἀπωλείας μου λύπη του καὶ τὸ γῆρας του δὲν τὸν ἔφεραν εἰς τὸν τάφον, εἰπέ τοῦ. .... Νὰ ὑπάγω νὰ εὕρω τὸν πατέρα σου, ἀγαπητέ μου Ρογέρε ! καὶ τί μέλλεις νὰ κάμῃς ; θὰ δυνηθῶ νὰ ἦμαι εὐτυχής καὶ νὰ ζήσω μίαν μόνην στιγμὴν, ἐὰν σὲ ἀφήσω εἰς τὰ δεσμά ; — 'Αλλ' 'Αντώνιε, δὲν ἠξεύρω νὰ κολυμβῶ, ὡς γνωρίζεις. — Γνωρίζω νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀπεκρίθη ὁ 'Ισπανός, χύνων κρουνοὺς δακρύων καὶ σφίγγων τὸν Ρογέρον μετὰ ζέσεως εἰς τὸ στῆθος του. 'Ημέραι μου εἶνε αἱ ἡμέραι σου· θὰ σωθῶμεν καὶ οἱ δύο· ἡ φιλία θὰ μοὶ δώσῃ δυνάμεις, θὰ κρατῆσαι δεδεμένος ἐκ τῆς ζώνης μου. — Εἶνε ἀνωφελές, 'Αντώνιε, νὰ σκέπτεσαι διὰ τοῦτο· δὲν δύναμαι νὰ ἐκτεθῶ, διὰ νὰ ἀποθάνῃ ὁ φίλος μου· ἢ ἡ ζώνη θὰ μὲ διαφύγῃ ἢ θὰ σὲ παρασύρῳ μετ' ἐμοῦ· δὲν θέλω νὰ ἦμαι ἢ αἰτία τοῦ ν' ἀποθάνῃς· ἢ ἰδῶς μόνη μοὶ προσενεῖ φοβὴν. Λοιπὸν, Ρογέρε... 'Αλλὰ διατὶ νὰ ἔχῃς ταιούτους φόβους ; σοὶ τὸ εἶπον, ἡ φιλία θὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀνδρίαν μου καὶ τὸ θάρρος μου. Σὲ ἀγαπῶ πολὺ· πῦσον τοῦ νὰ πελεμῇς τὸ σκεδῶν μου· τὸ ἀπεφάσισα. Παρατηρῶ ὅτι οἱ ἀχρεῖτοι οὗτοι, οἵτινες μᾶς φυλάττουν,

μᾶς κατασκαπεύουν· ὑπάρχουν δὲ καὶ σύντροφός μας τινές, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ φοβηθεῖν νὰ μᾶς προδώσουν. Ὑγίαινε· ἀκούω τὸν κώδωνα ὅστις μᾶς προκαλεῖ· Ὑγίαινε, ἀγαπητέ μου Ρογέρε. Τὴν ἐπαύριον ἦσαν καὶ πάλιν κλεισμένοι ὁ καθεὶς εἰς τὴν φυλακὴν του· ὁ Ἀντώνιος ἐσκέπτετο τὸ σχέδιόν του καὶ τὸ εὗρισκε κατορθωτόν. Ἐνόμιζεν ὅτι ὑπερεπῆδησεν ἤδη τὴν Μεσόγειον καὶ ὅτι ἦτο ἐλεύθερος μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του, ὅτι ἦτο εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γυναικὸς του καὶ τῶν τέκνων του. Εἰς τὴν Ρογέρον ὅμως παρουσιάζετο εἰκὼν ὅλως διάφορος. Ἡδὲλεπε, οὐκ οὐκ τὸν δυστυχῆ φίλον του θυμὰ τῆς γενναϊότητός του, παραφερθέντα μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης καὶ πνιγόμενον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σώσῃ τὸν φίλον του. Ὅχι, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀτυχὴς Γάλλος, δὲν θὰ τῷ προσενήσω τὸν θάνατον ὡς ἀνταμοιβὴν τῆς μοναδικῆς ταύτης γενναϊότητος, τὴν ὁποῖαν μοὶ ὡμολόγησε. Θὰ ἐλευθερώθῃ· ὁ δυστυχὴς πατήρ μου θὰ μάθῃ τουλάχιστον ὅτι ζῶ ἀκόμη καὶ ὅτι τὸν ἀγαπῶ. Ἀλλοῖμονον! ἔμελλον νὰ ἤμην τὸ ὑποστήριγμα τοῦ γήρατός του, καὶ νὰ τὸν παρηγορῶ· τῷ ἤμην, ἀναγκαῖος· ἔσως τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκπνέει, καὶ δὲν ἔχει, τὸν υἱόν του διὰ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῇ. Ἀς ἐλευθερωθῇ, ὁ Ἀντώνιος· εἰς τὴν εὐτυχίαν· θ' ἀποθάνω τότε μετ' ὀλιγωτέραν θλίβιν.

Τὴν ἐπαύριον δὲν ἦλθον κατὰ τὴν προαδωρισμένην ὥραν νὰ ἐκβάλλουν τοὺς αἰχμαλώτους ἀπὸ τὰς φυλακάς των. Ὁ Ἰσπανὸς εὐρίσκατο εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν καὶ ἀνυπομονησίαν, ὁ δὲ Γάλλος δὲν ἤξευρε ἂν ἔπρεπε νὰ χαίρῃ ἢ νὰ λυπῆται. Τέλος τοὺς ἐπανέφερον εἰς τὰς ἐργασίας των· ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ὀμλήσουν, ἐπειδὴ ὁ φύλαξ των ἦτο παρών. Ὁ Ἀντώνιος ἠύχαριστεῖτα νὰ βλέπῃ τὸν Ρογέρον καὶ ν' ἀναστανάζῃ. Κάποτε τῷ ἐδείκνυε μετ' οὐ φθάλμους τὴν θάλασσαν καὶ μάλιστα ἐκράτει τὰς κινήσεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐτοιμαί· νὰ τὸν διαφύγουν. Τὰ ἐσπέρας φθάνει καὶ εὐρίσκονται μόνον. « Ἀς ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὸν καιρὸν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἀπαυθυνόμενος πρὸς τὸν Ρογέρον, ἐλθέ. » — Ὅχι, φίλε μου, δὲν δύναμαι ν' ἀποφασίσω νὰ ἐκθέσω τὴν ζωὴν σου· Ὑγίαινε, Ὑγίαινε. Ἀντώνιε σ' ἐναγκαλίζομαι διὰ τελευταίαν φορὰν· σῶθήτι, σ' ἐξορκίζω· μὴ χάνῃς καιρὸν, ἐνθυμοῦ πάντοτε τὴν τρυφερὰν φιλίαν μας· σὲ παρακαλῶ μόνον ν' ἀναγγείλῃς εἰς τὸν πατέρα μου ὅτι

σοι εἶπον· θὰ ἦνε τόρα πολὺ γέρων· ὕπαγε νὰ τὸν παρηγορήσης·
ἐὰν ἔχῃ χρεῖαν τινός· . . . . φίλε μου ! . . .

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ρογέρος ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας
τεῦ φίλου του κλαίων.

« Κλαίεις; Ρογέρε, δὲν εἶνε χρεῖα δακρύων, ἀλλὰ θάρρους. Μίαν
στιγμὴν ἐὰν ἀργοπορήσωμεν, εἵμεθα χαμένοι· ἴσως δὲν θὰ ἐπα-
νεύρωμεν ποτὲ τοιαύτην εὐκαιρίαν· ἥ ἀκολούθησόν με ἡ θὰ συντρίψω
τὴν κεφαλὴν μου ἐπὶ τούτων τῶν βράχων.

‘Ο Γάλλος πίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰσπανοῦ καὶ τῷ κάμνει
ἐνστάσεις διὰ νὰ τῷ ἀποδείξῃ τὸ ἀκατόρθωτον τῆς πράξεως καὶ
ὅτι πρέπει νὰ σωθῇ μόνος αὐτός. ‘Ο Ἀντώνιος τὸν παπατηρεῖ τρυ-
φερώς, τὸν ἐναγκαλιίζεται, ἵσταται ἐπὶ τινος βράχου καὶ ρίπτεται
μετ’ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ’ ἀρχὰς καταθυβίζονται, ἀλλ’
ἔπειτα ἀναβαίνουντι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κυμάτων. ‘Ο Ἀντώνιος
κολυμβᾷ ὅλαις δυνάμεσι, κρατῶν τὸν Ρογέρον ὅστις φαίνεται ὅτι
ἀντιστέκεται εἰς τὰς προσπάθειάς τοῦ φίλου του καὶ ὅτι φοβεῖται
μήπως τὸν παρασύρῃ εἰς τὴν βύθισίν του.

Οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἦσαν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἔμενον ἐκπληκτοὶ διὰ
θαύμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύναντο νὰ διακοίνωσιν· ἐνόμιζον ὅτι θαλάσ-
σιον τέρας ἐπλητίζε τὸ πλοῖον. Νέον ἀντικείμενον ἀπασχολεῖ
τὴν περιέργειάν των. Βλέπουν λέμβον τινὰ ἥτις ἐβιάζετο ν’ ἀνα-
χωρήσῃ ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ νὰ καταδιώξῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον
εἶχον ἐκλάβει διὰ θαλάσσιον τέρας. Ἦσαν στρατιῶται προωρι-
σμένοι πρὸς φύλαξιν τῶν αἰγυμαλώτων καὶ οἵτινες ἐπροσπάθουν νὰ
φθάσωσι τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Ρογέρον. Ἐκεῖνος βλέπων αὐτοὺς
ἐρχομένους ρίπτει τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ Ρογέρου ὅστις ἤρ-
χισε νὰ ἐξαγθενῇ καὶ ν’ ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του
Ἀντωνίου, λέγων « Μᾶς καταδιώκουν· σώθητι σὺ καὶ ἐγὼ ἅς ἀπο-
θάνω. » Μόλις εἶπε τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐρρίπη εἰς τὸν βυθὸν
τῆς θαλάσσης· ἀλλ’ ἤδη νέον αἶσθημα φιλίας ἐμψυχώνει τὸν Ἰ-
σπανόν. Βυθίζεται καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀρπάζει τὸν Γάλ-
λον εἰς τὴν στιγμὴν ὅπου ἐχάνετο.

‘Η λέμβος μὴ γνωρίζουσα ποῖον δρόμον νὰ τραπῇ, ἱστάθη· ἐνῶ
ἄλλη λέμβος ἀναχωρήσασα ἐκ τοῦ πλοίου ὑπήγαινε νὰ πληροφο-
ρηθῇ περὶ τοῦ φαινόμενου ἐκείνου. Τὰ κύματα ἀρχίζουν νὰ ἐρεθί-
ζωνται πάλιν καὶ τέλος διακρίνουν δύο ἀνθρώπους, ἐκ τῶν ὁποίων
ὁ εἷς, ὅστις ἐκράτει τὸν ἄλλον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἐπροσπάθει

ὅλαις δυνάμεσι νὰ κολυμβᾷ πρὸς τὴν λέμβον. Οἱ κωπηλάται διπλασιάζουν τὰς δυνάμεις των, διὰ νὰ ἔλθωσιν ἐνωρίτερον πρὸς βοήθειάν των. Ὁ Ἀντώνιος πλησιάζει ἤδη ν' ἀφήσῃ τὸν Ρογέρον, ὅτε ἀκούει ὅτι τὸν καλοῦν ἐκ τῆς λέμβου· συσπύγγει τὸν φίλον του, ἀναλαμβάνει νέα· δυνάμεις καὶ κρατεῖται μὲ ἀσθενῆ χεῖρα ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς λέμβου. Οἱ κωπηλάται τοὺς κρατοῦν μέλλοντας καὶ πάλιν νὰ πέσωσιν. Αἱ δυνάμεις τοῦ Ἀντωνίου ἐξηντλήθησαν. Μόλις δὲ ἠδυνήθη νὰ ἐναρθρώσῃ τοὺς λόγους «Δώσατε βοήθειαν εἰς τὸν φίλον μου, ἀποθνήσκω», καὶ ὅλη ἡ φρίκη τοῦ θανάτου διεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ὁ Ρογέρος, ὁ ἵς ἦτο λειποθυμημένος, ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμούς του, ὑψώνει τὴν κεφαλὴν του καὶ βλέπει παρὰ τὴν πλευρὰν του τὸν Ἀντώνιον, ἐξηπλωμένον καὶ μὴ δίδοντα οὐδὲν σημεῖον ζωῆς· ρίπτεται ἐπὶ τοῦ σώματός του, τὸν καταδρέχει μὲ τὰ δάκρυά του καὶ ἐκβάλλει μύριās κραυγὰς. «Φίλε μου, εὐεργέτα μου, ἐγὼ εἶμαι ὁ δολοφόνος σου, ἀγαπητὲ μου φίλε. δὲν μὲ ἀκούεις πλέον; αὕτη λοιπὸν εἶνε ἡ ἀνταμοῖβή διότι μὲ ἔτσωσας; ἄς σπύτουν νὰ μοῦ ἀφαιρέσουν τὴν ζωὴν· δὲν δύναμαι νὰ τὴν ὑποφέρω· ἔχατα τὸν φίλον μου.»

Ὁ Ρογέρος ἀρπάζει ξιφὸς τι διὰ νὰ φονευθῇ, ἀλλ' οἱ ἐν τῇ λέμβῳ τὸν ἡμποδίσαν· διηγεῖται ἀκολούθως εἰς τούτους τὸ συμβᾶν καὶ ἐπαναπίπτει ἐπὶ τοῦ ὤχρου σώματος τοῦ φίλου του καὶ τὸν καταφιλεῖ. «Μὴ μ' ἐμποδίζετε, εἶπε, ν' ἀποθάνω· ναι, φίλε μου, ἔρχομαι νὰ σὲ ἀκολουθήσω· λάβετε οἶκτον δι' ἐμέ, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἄφετέ με ν' ἀποθάνω.

Ὁ οὐρανὸς φαίνεται ὅτι συνεκινήθη ἀπὸ τὴν θλίψιν τοῦ Ρογέρου· Ὁ Ἀντώνιος ἀφίνει βαθὺν ἀναστεναγμόν, ὁ Ρογέρος ἐκβάλλει κραυγὴν χαρᾶς, ὅλοι συναθροίζονται περὶ αὐτὸν διὰ νὰ δώσωσι βοήθειαν εἰς τὸν Ἰσπανόν. Τέλος ὑψώνει τοὺς θνήσκοντας ὀφθαλμούς του, οἵτινες φαίνονται ὅτι ζητοῦν τὸν Ρογέρον· μόλις δὲ τὸν παρετήρησε καὶ ἐφώνασε «Ἦδυνήθη νὰ σώσω τὸν ἀγαπητόν μου Ρογέρον.»

Ἡ λέμβος φθάνει εἰς τὸ πλοῖον, καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ αἰσθάνονται σέβας πρὸς τοὺς δύο τούτους ἄνδρας Ἀπαντες φιλονεικοῦν τίς νὰ τοὺς φανῇ κατὰ τι χρήσιμος. Ὁ Ρογέρος φθάνει εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τρέχει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἐξέπνεεν ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς του. Ὁ δὲ Ἰσπανὸς ἱετέρεε πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα του. Ἐν τούτοις, ἂν καὶ μακρὰν, διετήρησαν μέχρι θανάτου ἀκμαῖον τὸ αἶσθημα τῆς φιλίας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Ὁ μέχρι 24ης Ἀπριλίου Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας

Πένθιμος ἀνέτειλεν ἐν Κερκύρᾳ ἡ ἡμέρα τῆς 24 Ἀπριλ. Κατὰ τὴν ὥρ. 5ην π. μ. μετὰ πολυώδυνον νότον ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Ἀθανάσιος. Ἄξιος διαδόχος τῶν Ἀρτενίων, τῶν Γεωργίων καὶ τῶν Βασιλείων, οἵτινες διὰ τῆς παιδείας καὶ διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πατριωτικοῦ αὐτῶν ζήλου τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν τοῦτον θρόνον τῆς Ὁρθοδοξίας ἐλάμπρυνον, καταλείπει τὴν μνήμην ἀκήρυ-

τον διὰ τὰς κοσμούσας αὐτὸν ἀρετάς, ἐν αἷς ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος καὶ τῆς παιδείας πρωτεύουσιν, ἀξιάγαστον καὶ ἀξιωμακτικὸν ὑπόδειγμα διὰ τῶν ἔργων παρέχουσαι ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Μητροπολίτης Ἀθανάσιος ἔσχον μάλιστα κατέχει θέσιν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ, διότι διὰ τῶν αἰσθημάτων καὶ διὰ τῶν ἔργων ἐξεπρωτότησε πιστῶς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν παράδοσιν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις κατὰ τὴν ὑπὲρ τῆς κοινωνίας μητρικὴν αὐτῆς μέριμναν ἐγένετο αἰετοτε σωτήριος σκέπη ὑπ' ἣν ἐν δεινοτάτοις κινδύνοις περιετώθη καὶ διετηρήθη ἡ ζωὴ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἔτυχεν ἀρωγῆς τελεσφόρου ἡ κοινωνικὴ καὶ διανοητικὴ αὐτοῦ πρόοδος. Εἰς τὸ γνήσιον τοῦτο χριστιανικὸν πνεῦμα, εἰς τὴν εὐεργετικὴν ταύτην ἐντολὴν τῆς ἐκκλησίας ὡς πιστὸς ταύτης λειτουργὸς ἀφιερώθη διανοία καὶ καρδιά ὁ κλεινὸς Ἀθανάσιος. Τῷ ὄντι προτεγγίζοντος τοῦ ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας προωρισμένου χρόνου καθ' ἣν ἐμελλε τὰ πληρωθῆναι ἡ ἰδέα τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου, ὁ γνήσιος τῆς Κερκυραϊκῆς ἐκκλησίας ποιμὴν ὁλοφύχως ἡσπασθὲν ἔργῳ καὶ λόγῳ τὸ ἐκ τῶν σπλάγγνων τῆς ἑλληνικῆς ταύτης κοινωνίας ἐξεγερεῖν φρόνημα ὑπὲρ τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐλώσεως. Οὕτως ἀπὸ τῶν δοκιμασιῶν τοῦ 1834, καὶ ὡς ἀρχιερεὺς καὶ ὡς φιλόνηρος καὶ ὡς ἑλληνα, παρέστη προσεχρῶν κατὰ πᾶσαν ἐκ μέρους τῆς φιλογενοῦς κοινωνίας ταύτης ἐνέργειαν, οἷς ἀνεδείχθη καὶ ἀτομικῶς πρῶτων καὶ προεδρεύων παντοίων πρὸς ἐθνοφελεῖς σκοποὺς ἐπιτροπῶν καὶ μάλιστα τῶν ὑπὲρ τῶν προσφύγων Κρητῶν οὐδὲ ἐλαττοῦται ἡ ἀξία τοσούτων πατριωτικῶν ὑπηρεσιῶν, ἂν δυτυγχῶς πολλὰ καὶ τῶν ἐλπίδων ἐματιώθησαν. Ὁ φιλόπατρις ἱεράρχης Κερκύρας, ὡς μετὰ σκιρτώσεως καρδίας ἐδοξολόγησε τὸν ἱψίστον δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν διὰ τὴν θυμακτικῶς ἀποτελεσθεῖσαν ἑνωσιν, ἐβρήνγη βεβαίως ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτε εἶδε, καὶ διὰ τὰ ἐκ τοῦ παρελθόντος κληροδοτηθέντα κακὰ καὶ διὰ τὰ σύγχρονα πολιτικὰ λάθη ἐν οἷς καὶ ἡ παραμέλησις τῆς τῶν προγενεστέρων κακῶν θεραπείας, διακινδυνεύουσιν τὴν κερκυραϊκὴν τοῦ ἀναδαστήσαντος δένδρου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ζωῆς καὶ ὑπὸ τινων διὰ τὰ ἀτομικὰ παθήματα ἀδερμονούντων παραγνωρίζομένην τὴν ἀγαθὴν φύσιν τοῦ δένδρου. Ὑπὸ ἄλλοις δὲ βαρυτάτου κατεβλήθη ὁ

τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου διάπυρος ζηλωτής ὅτε εἶδε καὶ τὰ ἐπισυμβάντα γενικώτερα ἐθνικὰ δυστυχήματα. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν δεινουμένων σωματικῶν πόνων, ἀνίατον εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν τραῦμα ἐμελλε τέλος νὰ καταφέρει τὸ ἄκουσμα τῆς συγερωτικῆς ληστείας, δι' ἣν πρὸς τοὺς ξένους δυσπιστίας καὶ δυσφημίας ἀναγίς ἀντικείμενον παρίσταται τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄνομα. Οὕτως οἰκτρῶς ἀμαυρουμένων τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος καὶ σκοτιζομένων τῶν ἐλπίδων τοῦ μέλλοντος, ἐκλείσθησαν ἐν τῷ προσκαίρῳ καὶ ὀδυνηρῷ βίῳ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ αἰοδύμου τούτου ποιμένου, ἵνα ἀνοιχθῶσιν εἰς τὴν ἀψευδῇ ζωὴν ἐν τῇ αἰωνίᾳ μακροχρότητι. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς γῆς, ἐπὶ ταῖς δεδοκιμασμέναις αὐτοῦ ἀρεταῖς σεμνονομήνης, ὑψοῦται συγκεκινημένη φωνὴ ἀνακράζουσα, αἰωνία σου ἡ μνήμη, φερώνυμε Ἀθανάσιε!

N. T. B.

Ὁ Ἑλικών.

ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐστειλέθη πρὸ πινων μνημῶν ἐνταῦθα σύλλογος. Οἱ ἰδρυταὶ τοῦ συλλόγου αὐτοῦ εἰσὶν ὄντως ἐπαίνων ἄξιοι, διότι τὸ περίπυστον Γνωθὶ σαυτὸν ὑπ' ὅψιν λαβόντες καὶ ἑαυτοὺς ἐξετάσαντες δὲν ἐτυφλώθησαν ὑπὸ τῆς οἰήσεώς ἀλλὰ καλῶς γινόντες ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκην ἀναπτύξεως, ἀπεφάσισαν ἵνα συνέργωνται ἐκ τῆς αὐτῆς ὅπως ἀμοιβαίως ἀναπτύσσωνται διανοητικῶς τε καὶ ἡθικῶς. Ἀλλὰ τίς ἄρα δὲν ἔχει τὴν τοιαύτην χρείαν, καὶ μάλιστα τῶν νέων, οἵτινες εὐρισκόμενοι ἐν τῇ κρίσει ἐκείνῃ ἡλικίᾳ τοῦ Ἡρακλέους, ἐν ᾗ ἐκ παιδῶν εἰς ἡδὴν ὁρμῶντες, δηλοῦσιν εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέφονται ἐπὶ τὸν βίον εἴτε τὴν διὰ κακίας; Εὐχόμεθα ὅπως οἱ τὸν σύλλογον τοῦτον ἀπαρτίζοντες καὶ ἀπαρτίστοντες νέοι ἀποβῶσι τῇ ἀληθείᾳ πρότυπα ἡθικῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Σμύρνης προσελκύοντες διὰ τοῦ παραδείγματός των καὶ ἄλλους, οἵτινες ἴσως μὴ σκεφθέντες τοσοῦτον ὠρίμως περὶ τοῦ τί ἀξίει αὐτῇ ἡλικίᾳ, καταδαπανῶσιν αὐτήν, οἱ τάλανες, ἐφ' ἃ μὴ δεῖ. Εἶνε καιρὸς πλέον ν' ἀγιασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Εἶνε καιρὸς πλέον νὰ γίνηται τὸ θέλημα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Μακρὰν ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας, ἄρρενος καὶ θηλείας, ἡ κακοθεία,

ἡ ἀργολογία, αἱ ἄτεμνοι καὶ ἄκαιοι συνδιχέξεις, αἱ ἄνοστοι τρυφερότητες. Ὁ 19ος σὺν εἶναι αἰών τῆς προόδου. Ἄς προοδεύσωμεν ὅθεν καὶ ἄς ἀποτεινάζωμεν ὅ. π. ὅθεν καὶ μακρότατα ἡμῶν τὰς φύλας ἔξεις, αἰτνες σήμερον εἶναι τρομερὸς ἀναχρονισμός. Ἄς ἐπιδιώκωμεν τὴν ἀποδοχὴν ἀνάπτειν διανοητικὴν τε καὶ ἡθικὴν.

Εὐέλπιδες ὅτι δὲν θὰ μᾶς λείπωσιν ἀφορμαὶ ἐπαίνων πρὸς τοὺς ἀπαρτίζοντας τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος σύλλογον νέους, καταχωρίζομεν τὴν κάτωθι πραγματείαν, τὴν ὁποῖαν μέλος αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς ἡμᾶς.

Ἡ πραγματεία ἀποτείνεται πρὸς αὐτὰ τοῦ συλλόγου τὰ μέλη καὶ ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Περὶ διανοητικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναπτύξεως.

« Γνωθὶ σαυτόν. »

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἡ ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ ἡμετέρου κανονισμοῦ ἄρθρῳ ἀπαντωμένη φράσις «σκοπὸς εἶναι ἡ ἀμοιβαία τῶν μελῶν διανοητικὴ ἅμα καὶ ἡθικὴ ἀνάπτυξις» ὡς ἄγγελος χαρᾶς ὁ ἦλθε τὴν ψυχὴν μου. Ἄγιοι, εἶπον κατ' ἐμπατόν, ὁ σκοπὸς καὶ μόνον ὑπὸ ἀτόμων συναισθησόμενων ἐν τῇ συλλογιστικῇ λαμβανόμενος, καθότι διὰ μόνης τῆς διανοητικῆς καὶ ἰδίως τῆς ἡθικῆς ἀναπτύξεως ἀναδεικνύεται ἀνώτερος πάντων τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ἧς ἄλλως καταντᾷ ἢ οὐχὶ χεῖρων, τουλάχιστον ὅμοιος πρὸς τὰ φθειρόμενα κτήνη. Ἐκτὸς τούτου καὶ ἡ νεαρὴ ἡλικία πάντων τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου χρηστάς ἐν ἐμοὶ ἐγέννησεν ἐλπίδας. Πέποιθα δὲ ὅτι καὶ πᾶς ἄνθρωπος φρόνιμος, ἀνγνούς τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἡμετέρου κανονισμοῦ λέξεις ταύτας «διανοητικὴ ἅμα καὶ ἡθικὴ ἀνάπτυξις» καὶ λαβὼν ὑπ' ὅψιν ὅτι ἀπὸ στόματός νηπίων ἐξέρχονται αὗται, εὐμενῶς πάντα θέλει δικτεῖν πρὸς ἡμᾶς γινώσκων ὅτι, ἂν εὐλικρινῶς ἐκηρύχθησαν, ὑπὸ τοῦ «Γνωθὶ σαυτόν» μόνον ὑπεγορεύθησαν.

Διανοητικὴ λοιπὸν ἅμα καὶ ἡθικὴ ἀνάπτυξις . . . σημαία λαμπρά, ἔμβλημα ἔχουσα τὴν ταπεινοφροσύνην . . . τὴν σημαίαν ταύτην τὴν λαμπρὰν μετ' ἀγαλλιᾶσθω θεωρῶν ἐπεθύμητα ἔλα

περὶ αὐτῆς λαλήσω. Καὶ ἰδοὺ· ἡ ἐπιθυμία μου αὕτη μὲ παρέσυρεν. Λέγω δὲ μὲ παρέρυρε, διότι νέος ἄπειρος καί, ἐν εἰλικρινείᾳ, ἀγράμματος εἰμι· δηλαδή ἀνέκκνος ἵνα ὁμιλήσω περὶ θέματος τοσούτου σπουδαίου. Πιστεύων ὁμῶς ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ ἁλλοῦ τὰ σφάλματα δυνατὸν νὰ ὤρελθῶσιν οἱ φρόνιμοι, τολμῶ νὰ προβῶ, ἀλλὰ παρακαλῶν ὑμᾶς θερμῶς νὰ μὴ φανῇτε ἐπικεικὲς εἰς τὰ λάθη μου, νὰ μὴ κρύψητε αὐτὰ ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐλευθέρως νὰ μοι τὰ ὑποδείξητε, ὅπως καὶ ἐγώ, ἰδὼν ἑμαυτὸν καθαρώτερον, τραπῶ πρὸς θελτίωσίν μου.

Προκειμένου περὶ τῆς διανοητικῆς ἡμῶν καὶ ἡθικῆς ἀναπτύξεως, πολλὰ ἠδύναντο νὰ λεχθῶσιν, ἀλλ' ὁ καιρὸς δὲν μᾶς συγχωρεῖ· ὅθεν, ὅπως καὶ πρακτικῇ τις ἐκ τούτου προκύψῃ ὠφέλεια, καλὸν ἐνόμισα νὰ ἐρευνηθῇ ἐν συντόμῳ ἅ.) τί ὀνομάζομεν διάνοιαν καὶ τί διανοητικὴν ἀνάπτυξιν· τί λέγομεν ἥθος καὶ τί τούτου ἀνάπτυξιν· καὶ β.) τίνα τὰ παρακωλύοντα ταύτην τὴν ἀνάπτυξιν ἐμποδίζε, εἰ τυχὸν ὑπάρχουσι, καὶ τίς ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπερνεκλήσεως αὐτῶν.

Καὶ πρῶτον. Διείκναι ὀνομάζομεν τὸν φωτεινὸν ἐκεῖνον σπινθῆρα, τὸν ὅποιον πάντες ἡμεῖς, ἐρχόμενοι εἰς τὸν κόσμον, μεθ' ἐκτῶν φέρομεν λαβόντες παρὰ τοῦ παναγάρχου ἡμῶν Θεμοουργοῦ· σπινθῆρα, ὅστις ἰδόθῃ ἡμῖν, ἵνα δίκην λύχνου φωτίζῃ ἡμᾶς, ὅπως, διερχόμενοι διὰ τοῦ προσηλάρου τούτου βίου, κατανησώμεν εἰς τὸν προορισμὸν μας. Ἄν δὲ καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ σπινθῆρος τούτου ἐκτελούμεναι ἐργασίαι εἴνε πολλαὶ καὶ διάφοροι—διότι δι' αὐτοῦ καὶ νοοῦμεν καὶ γινώσκομεν καὶ σκεπτόμεθα, καὶ τὰς αἰτίας ζητοῦμεν, καὶ τὰ ἀποτελέσματα προβλέπομεν, καὶ τὰς οὐσίας αὐτὰς πειρώμεθα νὰ συλλάβωμεν· ἀναλύομεν, συνθέτομεν, πλάττομεν, ἐφευρίσκομεν, καὶ τόσα ἄλλα—οὐδεὶς, πιστεύω, θέλει κηκίσει ἡμᾶς θεωροῦντας αὐτὸν ὡς μίαν ἀλλ' ἂν πολυποίκιλον δύναμιν καὶ ὀνομάζοντα αὐτὸν ὀρθαλμὸν τῆς ψυχῆς. Ναί, ὁ φωτεινὸς οὗτος καὶ ἀνεκτίμητος σπινθῆρ, τὸ ἐν ἡμῖν θεϊότερον τοῦτο, εἶνε ὁ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὀρθαλμός· διότι, χάρις αὐτῷ, ἐκ τῶν ὁρατῶν ὁρῶντες τὰ ἀόρατα καθορῶμεν (1)· χάρις αὐτῷ, τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ

(1) Ρωμ. 1.

κακῶ, τὸ ἀληθές ἀπὸ τοῦ μὴ ἀληθοῦς. τὸ δίκαιον ἀπὸ τοῦ ἀδίκου, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ θεῖον ἀπὸ τοῦ μὴ θεοῦ διακρίνομεν· δι' αὐτοῦ τὸ ὑψηλόν, τὸ ὠραῖον, τὸ ἐνερμόνιον, ἐκτυλισσόμενα ἐνώπιον ἡμῶν, φέρουσιν ἡμᾶς εἰς συνάφειαν πρὸς κόσμον αὐλόν, κόσμον πνευματικὸν ἀπειράκι· θελατικώτερον τοῦ ὕλικου τούτου κόσμου. Φαντασθῆτε πρὸς στιγμὴν τὴν ἀπερίγραπτον ἀθλότητα, εἰς ἣν ἠθέλωμεν πέσει, ἂν ὁ φωτεινὸς οὗτος σπινθὴρ ἀφηρεῖτο ἀφ' ἡμῶν, καὶ θὰ ἴδῃτε πόσῃν εὐγνωμοσύνην ὀφειλομεν πρὸς τὸν πανάγαθον δοτῆρα δώρου τοιούτου. Καὶ ὅμως, τὸ τιμωρότερον ταῦτο δῶρον, τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο χάρισμα, ὑπὸ τῶν περισσοτέρων παρκαλεῖται! Παρκαλούμενον δὲ οὐχὶ μόνον πίπτει εἰς ἀτροφίαν, οὐχὶ μόνον δεσμεύει τὸν ἄνθρωπον ἐντὸς τῆς σφαίρας τῆς ὕλης, ἀλλὰ καὶ γίνεται πολλῶν κακῶν πρόξενον· διότι ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ ψευδῶν ἰδεῶν, ἀμαυρούμενον ὑπὸ ἐσφαλμένων ἀρχῶν ἄγει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ βλέπειν τὰ ὄντα ἄλλα παρ' ὅτι πραγματικῶς εἶνε. Πολλάκις, τὸ ἀληθές παριστῶν ὡς ψευδές καὶ τὸ ψευδές ὡς ἀληθές, τὸ ἀδικον ὡς δίκαιον καὶ τὸ δίκαιον ὡς ἄδικον, τὸ κακὸν ὡς καλὸν καὶ τὸ καλὸν ὡς κακόν, σπρώχνει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀδικήματα, ἐριδας, σφαγὰς, καὶ, ἐν ἐνὶ λόγῳ, εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀποτρόπαιον χάος, ἐν ᾧ διατελοῦσα ἡ δύστηνος ἀνθρωπότης τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα πᾶσχει θεινά. Λέγοντες λοιπὸν «διανοητικὴν ἀνάπτυξιν» ἐκνοοῦμεν τὴν μὴ παρκαμένην τοῦ ἐν ἡμῖν θεοῦ καὶ φωτεινοῦ τούτου σπινθῆρος, διὰ τὴν μὴ πέσωμεν καὶ ἡμεῖς ἢ μᾶλλον διὰ τὴν ἐξέλθωμεν τοῦ σκοτεινοῦ τούτου καὶ ἀποτροπαίου χάους.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ διανοητικὴ μόνον ἀνάπτυξις. Ὅπως ἐλευθερωθῶμεν ἐκ τοῦ φοβεροῦ χάους, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν γνώσεις ἀληθεῖς, νὰ γνωρίζωμεν τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψευδές, τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδικον, καὶ ἔπειτα νὰ πράττωμεν ἀδικαίως αὐτὰ καὶ ἐπίτηδες τὰ κακὰ ἐνίοτε. Ἀπαιτεῖται προτέρι νὰ ἀγαπήσωμεν τὰ πρῶτα καὶ νὰ ἀποστραφῶμεν τὰ δεύτερα. Καὶ ἰδοὺ ἡ καρδιά· ἐπειδὴ τὸ ἀγαπᾶν ἢ μισεῖν, τὸ κλίνειν ἢ ἀποστρέφειν δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διανοίας ἀλλ' ἐκ τῆς καρδίας. Ἡ καρδία ὅμως ἡμῶν καὶ ἀγῆ, ἂν ὑποθεθῇ ὅτι γεννᾶται (τῇ ὁποίῳ δυστυγῶς δὲν φαίνεται), πρὸς πολὺ δυσκολεύεται, ἢ μᾶλλον οὐδέμιν προβάλ-

λεται ἀνίστασιν ὅπως διατηρήσῃ τὴν ἀθωότητά της· διότι ὑπὸ μὲν τῶν κακῶν παροδειγμάτων εὐκόλως πᾶν παρὰσύρεται, τὰ καλὰ δὲ μετὰ δυσκολίας ἀκολουθεῖ· δι' ὅ καὶ ἀνάγκη ἀγῶνος τινὸς ὅπως θυνηθῇ νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν δυσκολίαν. Ἄν λοιπόν, συμφάσκοντες τούτοις, παραδεχθῶμεν καὶ τοῦ γηραιοῦ καὶ πολυπείρου Πλουτάρχου τὴν γνώμην ὅτι «τὰς ἡλικίας ἀρετὰς ἠθικὰς ἂν τις λέγῃ, οὐκ ἂν πλημμελεῖν δοξάσειεν» (1); ἔπεται ὅτι τὸ ἥθος σχεδὸν συνώνυμον τοῦ ἔθους, τῆς συνηθείας κατὰ τὴν ὁθιν καὶ ἥθη χρηστὰ ἢ καλὰ καὶ ἥθη κακὰ. Ἐκ τούτου καὶ ἡ παρομοίωσις τῶν νέων καρδιῶν πρὸς κηρὸν μαλακόν, ὅστις κατὰ θούλησιν διαπλάττεται. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ μαλακότης τούτου τοῦ κηροῦ οὐκ εἶνε εἰς πάντας ἡ αὐτή, ἀλλ' εἰς τοὺς μὲν ἀπαιτεῖ πλείονα, εἰς τοὺς δὲ ἐλάττονα κόπον ὅπως διαπλασθῇ. Ὅπως δὴ ποτε ὅμως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, ἡμεῖς λέγοντες τὸ ἥθος ἐννοοῦμεν τὴν πρὸς τὰ καλὰ τῆς καρδίας διεύθυνσιν, τὴν ἐξου, τὴν συνήθειαν τοῦ πράττειν τὸ καλὸν ἐξ ἀγάπης καὶ ἀποστρέφεισθαι καὶ μισεῖν τὸ κακόν· ἀ ν ἄ π τ υ ξ ι ν δὲ ἡ θ ι κ ῆ ν τὴν ἀπόκτησιν καὶ αὐξήσιν τῆς ἐξέως τοῦ πράττειν τὸ καλὸν ἐξ ἀγάπης καὶ τοῦ ἀποστρέφεισθαι τὸ κακόν. Λοιπόν, τὴν μὴ παραμέλησιν τοῦ ἐν ἡμῖν θεοῦ καὶ φωτεινοῦ σπινθήρος, ἀμα δὲ καὶ τὴν ἀπόκτησιν καὶ αὐξήσιν τῆς ἀγάπης τοῦ πράττειν διαρκῶς τὸ καλὸν καὶ ἀποφεύγειν διαρκῶς τὸ κακὸν ἀπεφασίσταμεν νὰ ἐπιδιώξωμεν. Ἀγία πραγματικῶς ἡ ἀπόφασις καὶ μακαρίδους ὑποσχομένη ἡμᾶς καταστῆσαι, ἂν, ἀρχίσαντες εἰλικρινῶς, ἐμμενόμεν μέχρι τέλους.

Ὅπως λοιπόν φθάσωμεν εἰς τὸν ἅγιον ἡμῶν σκοπὸν τοῦτον καὶ κατασταθῶμεν εὐτυχεῖς, μὴ φεισθῶμεν κόπων, ἔστω καὶ τῶν μεγίστων, ἀπαυ μάλιστα ἐπ' οὐδεμιᾷ εὐλογησιν προφάσει δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν αὐτούς. Παρατηρήσατε· προκειμένου περὶ τῶν ἀποβλεπόντων τὰ σώματα ἡμῶν, τῶν ὁποίων τέλος εἶνε ἡ εἰς τὰ ἐξῶν συνετέθησαν διάλυσις, δὲν ὀκνοῦμεν νὰ ἀναλίσθωμεν πόντον κόπον· διότι καὶ ἀπὸ πρωίας μέχρις ἐσπέρας ἐργαζόμεθα καὶ ἰδοιπορίας ἐπιχειροῦμεν, καὶ, εἰς σκᾶφῃ εὐθραυστα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἐμπιστευόμενοι, τοῖς κύμασι παραδιδόμεθα, καὶ μυελούς ἄλλους

(1) Περὶ παιδων ἀγωγῆς 3.

μόχθους καὶ κινδύνους ὑπομένομεν καὶ ταῦτα ἀγόνως πολλάκις. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἀποβλεπόντων οὐχὶ τὰ ἡμέτερον, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς, οὐχὶ τὰ σώματα ἡμῶν ἀλλὰ τοὺς κυρίους τῶν σωμάτων, τῶν ὁποίων τὸ τέλος εἶνε ἀπειράκις ἀνώτερον! νὰ δειλιάσωμεν κόπου; μὴ γένοιτο! καὶ μάλιστα ὅταν τὰ ἐκ τῆς παραμελήσεως κακὰ ἦνε τοσοῦτον τρομερὰ καὶ ἀθεράπευτα. Διότι. παραμελουμένης μὲν τῆς καρδίας, συνήθεια τοῦ πράττειν ἀδιακρίτως· τὸ κακόν, φιλαυτία τυφλή, πάθη ἄγρια, ὡς τόσοι φαρμακεροὶ ὄφεις εἰσχωροῦντες καὶ ἐμφωλεύοντες ἐν αὐτῇ, ριζοῦνται κατὰ μικρόν, καὶ παράγουσιν ἐπιθυμίας βλαβεράς, ἐκδικήσεις ἀγενεῖς, θυμούς, ἀκολάστους ὀρμὰς, καὶ τόσα ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται εὐκόλως ἢ καὶ διόλου πλέον νὰ ἐκριζωθῶσι καὶ ἐπομένως καθιστῶσιν αἰωνίως δυστυχῇ τὸν ἄνθρωπον· παραμελουμένης δὲ τῆς διανοίας, ἰδέαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στρεβλαὶ δίκην ἀκανθῶν ἐν αὐτῇ φυόμεναι σὺν τῷ χρόνῳ πηγύνονται καὶ παράγουσι τὰς προλήψεις, ἐξ ὧν ἀρχαὶ σαθραὶ, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζομεν αἱ σκέψεις, σαθραὶ ἀναγκάτως καὶ αὗται καὶ στρεβλαὶ γίνονται. Πρὸς δὲ ἡ οἴησις, τὸ πυκνὸν τοῦτο καὶ σκοτεινὸν νέφος, ἐμποδίζον τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ ἑαυτήν, πληροὶ αὐτὴν φανατισμοῦ, ὅστις καὶ τὴν ἀποτυφλοῖ τέλος. Καθὼς δὲ οἱ τοῦ σώματος ὀφθαλμοί, ἀσθενεῖς ὄντες, δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν παρουσίαν τοῦ φωτός, οὕτω καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμός, ἐν τοιαύτῃ διατελῶν καταστάσει, δὲν ὑποφέρει τὴν παρουσίαν τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ τῆς ἀληθείας· ὅθεν, πᾶν τὸ μὴ σύμφωνον πρὸς τὰς προλήψεις, πᾶν τὸ μὴ ἀπορρέον ἐξ ὁμοίων ἀρχῶν, πᾶν τὸ προσβάλλον τὴν οἴησιν ἢ ἐγγίζον τὸν φανατισμὸν, ἂν καὶ εἶνε τὸ ἀληθές, τὸ πραγματικὸν συμφέρον, μετὰ πεποιθήσεως ὁμως ὡς βλαβερόν καὶ κακὸν μανιωδῶς κατατρέχεται· πᾶς δ' ὁ τολμῶν νὰ παρουσιάσῃ φῶς τοιοῦτον ἄξιος ἀγχόνης καὶ λαιμητόμου καλεῖται· δι' ὃ καὶ πολλοὶ ἀετυμπανίσθησαν· ἕτεροι δὲ ἐμπαίγμων καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἐπὶ δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιττὸν ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, (ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος)· ἐν ἐρημίαις πλυνόμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁκαῖς τῆς γῆς(1). Ταῦτα δὲ διότι ὑπεδείκνυνον εἰς τὸν τυφλὴν ἔχοντα τὴν διάνοιαν καὶ πεπωρωμένην τὴν καρδίαν

(1) Ἑβρ. ιά. 36—40.

ἄνθρωπον τὸ ἀληθές, αὐτοῦ συμφέρον. Ἰδοὺ ποῦ καταντᾷ ὁ κατ' εἰκόνα Θεοῦ, δηλ. μὲ θέλησιν ἐλευθέραν, διάνοιαν φωτεινὴν, καρδίαν διψῶσαν ἀγάπης· καὶ συνείδησιν ἀδέκαστον, πλασθεὶς ἄνθρωπος παρμελίων ἐαυτόν! τέρας φοβερόν, θηρίον ἄγριον, ποιητῆς καὶ κληρονόμος τῆς ἰδίας αὐτοῦ διαφθορᾶς! ἐκ τῆς ὁποίας οἱ σκληρυνθέντες οὐδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔχουσι. Τοιοῦτου ὄθεν ὄντος τοῦ κινδύνου, τίνες κόποι ἢ μόχθοι δυνατόν νὰ μᾶς ἀποδειλιάσωσι; καὶ ὅρη, νομίζω, ἂν ἐπρόκειτο νὰ καταστραφῶσιν. οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν ἔπρεπεν. Ἄλλ' ὅρη νὰ καταστρέψωμεν δὲν πρόκειται. Πρόκειται μόνον γνώσεις ὁρθὰς τῶν πραγμάτων ν' ἀποκτήσωμεν, τὴν ἐν ἡμῖν δύναμιν τοῦ διακρίνειν νὰ γυμνάσωμεν, καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πράττειν τὰ καλὰ καὶ ἀποφεύγειν τὰ κακὰ ν' ἀναπτύξωμεν. Κρατοῦντες ὅθεν τὸν τῆς ἀποφάσεως πέλκυν, προδῶμεν θαρραλέοι· ἀνατρέψωμεν πᾶν τὸ προστυγχάνον ἐμπόδιον, καὶ ὁ τῆς νίκης στέφανος, λαμπρὸς καὶ ἔνδοξος ἔνα ἕκαστον ἡμῶν περιμένει.

Ἄλλὰ, ἤθελέ τις ἴσως ἐρωτήσει, τίνα τὰ προστυγχάνοντα ἐμπόδια; ἐνταῦθα ὁμολογῶ ἀπορία τις τείνει νὰ μοῦ κλείσῃ τὸ στόμα. Ἄν εἶπω τὴν οἷ τ σ ι ν, τὸ ἀπατηλὸν ἐκεῖνο πρῶμα, τὸ παριστῶν ἡμᾶς εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς πολὺ ἄνωτέρους παρ' ὅσον πραγματικῶς εἴμεθα, καὶ κλεῖον οὕτως ἐνώπιον πάσης προόδου τὴν θύραν, φοβοῦμαι μήπως φανῶ ὀλίγον ὑπερβολικὸς· ἐπειδὴ, τίς νομίζων ἐαυτὸν φρόνιμον προσπαθεῖ νὰ γίνῃ τοιοῦτος; τίς θεωρῶν ἐαυτὸν διὰ γνώσεων κεκοσμημένον ζητεῖ νὰ μάθῃ ποτὲ τίποτε; τίς ὑπολαμβάνων ἐαυτὸν ἡθικὸν τείνει νὰ ἡθικοποιηθῇ; Ἄν δὲ πάλιν παραλείψω αὐτήν, τότε πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ἐξηγήσω τὴν εἰς πάντα ἕκαστον τοσοῦτον σφαλερὰν περὶ ἐαυτοῦ ἀπαντωμένην ἰδέαν; Ἐν λοιπὸν δὲν ὑπάρχει εἰς βαθμὸν μέγαν, δὲν ἔπεται ὅτι καὶ λείπει ὅλως δόλου. Ἀκολούθως ἔρχεται ἡ φ ι λ α υ τ ί α, ὁ ὑπουργὸς οὐτος ἐχθρὸς, ὁ τὰς πληγὰς ἡμῶν, τὰς ταχεῖαν τὴν θεραπείαν ἀπαιτούσας, μετὰ σπουδῆς κρύπτων καὶ ὡς κακόβουλον προσβολὴν πᾶσαν εἰλικρινῇ αὐτῶν ἀποκάλυψιν εἰς ἡμᾶς παριστῶν, ὅστις καὶ οὗτος τείνει νὰ κλείσῃ πάσης βελτιώσεως θύραν. Τὸν ἐχθρὸν τοῦτον δὲν δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν· διότι τότε πόθεν ἡ τόση δυσἀρέσκεια, ἣν ἕκαστος ἡμῶν αἰσθάνεται ἀκούων πᾶσαν ἀλή-

θεῖαν ἀποδιδέπουσαν τὰς ἰδίας ἐλλείψεις ; Ἐκτός τούτων τὰ πάθη (καὶ τίς δὲν ἔχει πάθη ;) εἶνε σπουδαῖα ἐμπόδια. Ἀκουσώμεν περὶ τούτου ἕνα τῶν μεγίστων διδασκάλων τῆς ὑψίστης διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως, ἕνα τῶν κηρύκων τοῦ τελείου νόμου, τοῦ τῆς ἐλευθερίας. α' Εἰσεύρω, λέγει, ὅτι δὲν κατοικεῖ ἐν ἐμοὶ (τοῦτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου) ἀγαθόν· ἐπεὶ δὴ τὸ θέλειν πάρεστιν εἰς ἐμέ ; τὸ πράττειν ὁμῶς τὸ καλὸν δὲν εὐρίσκω· διότι δὲν πράττω τὸ ἀγαθὸν τὸ ὁποῖον θέλω, ἀλλὰ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ὅτεν θέλω τοῦτο πράττω... εὐρίσκω λοιπὸν τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι, ἐνῶ ἐγὼ θέλω νὰ πράττω τὸ καλὸν πάρεστιν εἰς ἐμέ τὸ κακόν . . . Ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐγώ ! τίς θέλει μὲ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τοῦτου ; » (1). Εὐτυχῆς ὅθεν ὁ κατορθώσας νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τῶν ἀκαθῶν τούτων καὶ τριβόλων, τῶν παραλυόντων πᾶσαν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν· νῆα καθίσταται κτίσις καὶ βυθίζει πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ βήμασι γιγαντιαίοις. Ἀλλὰ καὶ ὁ πεισθεὶς περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐμποδίων τοιούτων ἐν ἐαυτῷ ἐπέφερεν ἤδη, διὰ τῆς πεποιθήσεώς του ταύτης, τὸ πρῶτον κατ' αὐτῶν καὶ ἀποτελεσματικὸν κτύπημα, ἐβάδιεν ἤδη τὸ πρῶτον καὶ μέγα πρὸς τὴν ἐπικτητὴν τελειότητα θῆμα. Ἀνάγκη λοιπὸν πρώτη νὰ πεισθῇ ἕκαστος ὅτι ὡς μὴ τέλειος, οὐδὲ ἐλεύθερος ἐμποδίων τοιούτων εἶνε. Ρίψωμεν ὅθεν ἐπ' ἡμῶν αὐτῶν ἐταστικὸν βλέμμα ἕκαστος· γνωρίσωμεν εὐκρινῶς τὰς ἐν ἡμῖν ἀκάνθας καὶ τριβόλους, καὶ ἰδοὺ ἠνοιξάμεν τὴν πρὸς τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν ἄγουςαν, ἐδείξαμεν δὲ καὶ πρὸς ἅπαντας ὅτι οὐχὶ ὡς χαλκοὶ ἠχούοντες ἢ κύμβαλα ἀλαλλάζοντα προοιροῦμεν τὰς λέξεις διανοητικῆς αἵμα καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλ' ὡς πραγματικῶς καὶ εἰλικρινῶς ἀποφασίσαντες νὰ ἐπιδιώξωμεν αὐτήν. Ὁ προκειμένος οὗτος ἀγὼν φαίνεται μὲν μέγας· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόφασις δὲν εἶνε δύναμις μικρά. Ἐκτός τούτου καὶ αὐτός ὁ Θεὸς ἐστὶ μεθ' ἡμῶν· διότι εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι α' Κύριος ὑπερηφάνους μὲν ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ (δηλαδὴ ἐπὶ τοὺς ἀναγνώριζοντας τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν) δίδωσι χάριν καὶ χάριν ἥτις συνίσταται εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ διακαεστάτου ἡμῶν πόθου, τοῦ πόθου τοῦ κινούντος πάντας τοὺς λαπούς, τοῦ πόθου τῆς εὐτυχίας. Καταστρέφων ὅθεν τὸν λόγον, εὐχομαι ὥστε οὐχὶ μόνον πάντες ἡμεῖς νὰ ἐμμείνωμεν ἐν τὸν ἅγιον ἡμῶν τοῦτον σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ πλείστοι ἄλλοι νὰ ἀκολουθήσωσι ταχέως τὸ ἡμέτερον παράδειγμα.

(1) Ρωμ. ζ'. 18—24.

Ὁ Δοῦξ καὶ ὁ Ἱερεὺς του.

Κατὰ τὸν Μέσον αἰῶνα, ὅταν οἱ Δόρδοι καὶ οἱ Ἱππόται ἦσαν εἰς διηγεκεῖς πολέμους μεταξύ των, εἰς τούτων ἀπεφάσισε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν γείτονά του, διότι τὸν ἐπείραξε κατὰ τι,

Συνέβη δὲ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασίν του, ν' ἀκούσῃ, ὅτι ὁ γείτων του ἔμελλε νὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ φρούρου του συνοδευόμενος ὑπὸ ὀλίγων μόνον ἀνδρῶν. Ἦτο καλὴ εὐκαιρία νὰ τὸν ἐκδικηθῇ καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ τὴν χάσῃ. Ὁμίλησε δὲ περὶ τούτου εἰς τὸν ἱερέα του, ὅστις προσεπάθησε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.

Ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς ἰδὼν ὅτι οἱ λόγοι του οὐδεμίαν ἔκαμνον ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἄγριον Δοῦκα, «Κυρίε μου, — τῷ εἶπεν — σφοῦ δὲν καταπιέσσαι νὰ παραιτήσῃς τὸν ἀμαρτωλὸν τοῦτον σκοπὸν, ἐλθέ τοῦλάχιστον μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἵνα προσευχηθῶμεν πρὶν κινήσῃς.

Ὁ Δοῦξ συγκατετέθη καὶ ἀφοῦ εἰσῆλθον, ἀμφοτέροι ἐγονάτισαν νὰ προσευχηθοῦν.

«Παρακαλῶ—εἶπεν ὁ ἱερεὺς— νὰ ἐπαναλαμβάνῃς μετ' ἐμέ κατὰ λέξιν τὸ «Πάτερ ἡμῶν. »

—Θὰ τὸ κάμω—ἀπεκρίθη ὁ Δοῦξ.

Οὕτως ὁ ἱερεὺς προηγεῖτο καὶ ὁ Δοῦξ ἠκολούθει, ἕως οὗ ἔφθασαν εἰς τὸ, «Καὶ συγχώρησον εἰς ἡμᾶς τὰ ἀμαρτήματα ἡμῶν, ὅπως καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς ἔπταισαν. »

Ἐνταῦθα ὁ Δοῦξ ἐσταμάτησε.

—Καὶ διατί, Κυρίε μου, σιωπᾶτε ;—ἠρώτησεν ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς. Παρακαλῶ, ἐξακολουθήσατε, εἴν τολμᾶτε νὰ εἴπητε «Καὶ συγχώρησον εἰς ἡμᾶς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς ἔπταισαν. »

—Δὲν δύναμαι.—εἶπεν ὁ Δοῦξ.

—Λοιπὸν ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ συγχώρῃσῃ σέ, διότι ὁ ἴδιος ἔδωκε τὴν προσευχὴν ταύτην. Λοιπὸν εἴτε πρέπει νὰ παραιτήσῃς τὴν ἐκδίκησίν σου, ἢ νὰ παύσῃς ἀπὸ τοῦ νὰ λέγῃς τὴν προσευχὴν ταύτην· ἐπειδὴ τὸ νὰ ζητῇς ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ συγχώρῃσῃ σέ, καθὼς καὶ σὺ συγχωρεῖς ἄλλους, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τὸν παρακαλῇς νὰ κάμῃ

ἐκδίκησιν ἐπὶ σέ δι' ὅλας τὰς ἀμαρτίας σου. Τώρα λοιπὸν ὑπάγε, κύριέ μου, καὶ ἀπάντησε τὸ θῆμά σου. Ὁ Θεὸς θὰ σέ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Κρίσεως.»

— Ἡ σιδηρᾶ θέλησις τοῦ Δουκὸς ἐκάμφθη ἀπὸ τοὺς λόγους τούτους, καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν ἱερέα, «Θὰ τελιώσω — εἶπε — τὴν προσευχήν μου· «Θεέ μου, Πάτερ μου, συγχώρησόν με, καθὼς καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ συγχωρήσω ἐκεῖνον, ὅστις μὲ ἔσφαλε—καὶ μὴ με φέρῃς εἰς πειρασμόν, ἀλλ' ἐλευθέρωσόν με ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.»

— Ἀμήν — εἶπεν ὁ Ἱερεύς—

— Ἀμήν — ἐπανελάθεν ὁ Δούξ, ὅστις ἤδη εἶχεν ἐννοήσῃ πρακτικῶς, τὸ «Πάτερ ἡμῶν.»

Ὅτι οἱ μεγάλοι ποιηταὶ δυστυχεῖς

Α'. ΟΜΗΡΟΣ.

Περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς μόνον ἀδέσβαιοί τινες παραδόσεις ὑπάρχουσι (1). Πάντες ὁμῶς συμφωνοῦσιν εἰς ταῦτα, ὅτι εἶνε ὁ ἀρχαιότερος (2) τῶν ποιητῶν, ὅτι ὑπῆρξε δυστυχέστατος, καὶ ὅτι διήγαγε βίον πολυχρόνιον ἐν ἐξευτελισμῷ καὶ ἀθλιότητι.

Ἦκμασε δὲ πιθανῶς τέσσαρας αἰῶνας περίπου μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας· περὶ τὰ 900 π. Χ. Ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἀγνοεῖται. Πάντες δὲ γινώσκουσι τὴν περίφημον ἔριδα τῶν ἐπτὰ πόλεων, τῶν καυχωμένων ὅτι ἡξιώθησαν νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ φῶς.

(1) Ὁ ὑπάρχων βίος τοῦ Ὀμήρου ψευδῶς ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἡρόδοτον.

(2) Δι' ἡμᾶς τοῦλάχιστον εἶνε ὁ ἀρχαιότερος. Αἱ δ' ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀρφέως ὑπάρχουσιν ποιήσεις θεωροῦνται ὑποβολιμαῖαι, ἀποδιδόμεναι εἰς τινα Ὀνομάκριτον καλούμενον, ζῶντα ἐπὶ Παισιστράτου· τὸ δὲ πόνημα, τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λέσνδρον, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Μουσαιον, εἶνε Ἀλεξανδρινοῦ τινος γραμματικοῦ· τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀναγγέλλει τοὺς χρόνους τοῦ Γραικορρωμαϊκοῦ Κράτους.

«Smyrna (1), Rhodos, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athenae Orbis de patria certat, Homere, tua.»

Ἡ κοινοτέρα ὁμῶς γνώμη εἶνε ὅτι περιεπλανᾶτο πολὺν καιρὸν εἰς τὰς πόλεις ταύτας, ἀπαγγέλλων τὰ ποιήματα αὐτοῦ, καὶ ἐξαιτούμενος τὴν συμπάθειαν τῶν συμπατριωτῶν, μὴ δυνάμενος νὰ διαγείρῃ τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν. Ὁ Ὅμηρος, ἄστημος, τυφλὸς καὶ ἐπαίτης (ὁῖοι τοιοῦτον παριστάνουσιν αὐτὸν) εἶνε τὸ μόνον ἴσως συγκινητικώτατον καὶ ἐλκεϊνιώτατον θέαμα, ὅπερ παρουσιάζεται εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ Ἕλληνες μὴ δυνάμενοι προσδιορίσῃσι τὸν γενέθλιον αὐτοῦ τόπον, ἐφάνησαν προτιμῶντες τοὺς ὑπὸ τῆς Σμύρνης καὶ Χίου προτεινομένους τίτλους. Κάτοικοι τινὲς δηλονότι τῆς Χίου ὀνομαζόμενοι Ὁμηρίδαι, δι' ἰσχυρίζοντο ὅτι κατήγοντο ἐξ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα κατώρθωσαν νὰ πείσωσι περὶ τούτου τοὺς Ἕλληνας, ἐπὶ μακρὰν γενεολογίαν παρουσιάζόμενοι εἰς τὰ συμπόσια διὰ ἱαμπροτάτων ἱματίων ἐνδεδυμένοι καὶ φέροντες ἐπὶ κεφαλῇ χρυσοῦν στέφανον, καυχώμενοι διὰ τὴν καταγωγὴν αὐτῶν, καὶ ῥιζοῦντες μάλιστα μετὰ πολλῆς χάριτος μέρη τινὰ τῶν ποιήσεων τοῦ Ὀμήρου, ὧν ἐγίνωσκον νὰ ἐκφράσωσιν ὅλην τὴν δύναμιν καὶ ὠραιότητα.

Εἰς δὲ τὴν Σμύρνην ἐδείκνυν μετὰ θερησκευτικοῦ τεθραμῶς σπῆ-λαϊόντι, ἐν ᾧ δι' ἰσχυρίζοντο ὅτι συνέθετε τὰς ποιήσεις αὐτοῦ. Ἐν αὐτῇ ρέει ρύαξ καλούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατοίκων Μέλης. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου, ὑπὸ δένδρον δάφνης, ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, ἔσκεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Κριθίς (Crithéis). Αὕτη δ' ἦν ἄγαμος· καὶ ἐπειδὴ ἡγνούουν τὸν πατέρα τοῦ Ὀμήρου, δὲν ἐδράδυνον νὰ εἴπωσιν ὅτι θεὸς τις εἶχεν ἐξαπατήσῃ τὴν Κριθίδα ταύτην. Τῷ ὄντι ποτὲ

(1) Σμύρνη, Ρόδος, Κολοφῶν, Σαλαμίς, Χίος, Ἄργος, Ἀθῆναι, δλόκληρος ἡ οἰκουμένη ἐρίζουσι περὶ τῆς πατρίδος σου, ἀθάνατε Ὅμηρε! — Τούτῳ προσθετέον καὶ τὸ «Ἐπτα πόλεις ἐριδμαίνουσιν διὰ δόξαν Ὅμηρου: Σμύρνη, Χίος, Κολοφῶν, Πύλος, Ἄργος, Ἴος, Ἀθῆναι», ἐνθα ἀντὶ τῆς Ρόδου καὶ Σαλαμίνος ὑπάρχουσιν ἡ Πύλος καὶ ἡ Ἴος.

δὲν ὑπῆρξε μῦθος πιθανώτερος τούτου, διότι ποτὲ θνητὸς δὲν ἐπλη-
σασσε περισσότερον εἰς τὴν θεότητα, ὅσον ὁ Ὅμηρος.

Συρράπτοντες ἐνταῦθα πᾶν ὃ, τι ἐλέχθη περὶ τοῦ διὰ παντὸς ἐνδό-
ξου τούτου ἀνδρός, εὐρίσκουμεν ὅτι Φήμιός τις ἢ Προναπίδης (Phé-
mius ou Pronapide) διδάσκων ἐν Σμύρνῃ τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν
μουσικὴν, θελχθεὶς ἐκ τῆς ὠραιότητος τῆς Κριθηίδος ταύτης, ἐνυμ-
φεύθη αὐτὴν παριδὼν τὸ ἐλάττωμα καὶ υἰοθέτησε τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Ὁ Ὅμηρος λοιπὸν ἀνατραφεὶς δι' αὐτοῦ ἐκκληρονόμησε τὴν κα-
τάστασιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἄλλ' ἡ μεγαλοφυΐα αὐτῇ,
μελετῶσα ἤδη τὴν Ἰλιάδα, δὲν ἐδύνατο βεβαίως νὰ μένη πολὺν και-
ρὸν ἐντὸς Σχολῆς, ὡς αἰχμάλωτος. Πλοίαρχός τις ἰδιουκτικῆς ἐλθὼν
εἰς Σμύρνην χάριν ἐμπορίου εἶδε τὸν Ὅμηρον, καί, καταθελχθεὶς ὑπὸ
τῆς συνομιλίας αὐτοῦ, ἐπρότεινε εἰς αὐτὸν νὰ συνταξειδεύσωσιν ὁμοῦ
εἰς διάφορα μέρη. Ὁ ποιητὴς παρεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ πλοιάρ-
χου μετὰ μεγάλης προθυμίας. Οὕτω διέτρεξε πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα,
τὴν μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μετὰ τῶν νήσων αὐ-
τῆς, τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἐσχετίσθη πολὺ μετὰ τῶν Αἰγυπτίων Ἱε-
ρέων, τῶν μόνων τότε σοφῶν, καὶ ἄλλους πολλοὺς τόπους· ἔβλεπε
δὲ πανταχοῦ ὡς ζωγράφος καὶ παρετήρει ὡς ἡθικολόγος.

Ἐξαντλήσας δ' ὅλην αὐτοῦ τὴν κατάστασιν εἰς τὰς περιηγήσεις
ἀφίχθη τέλος εἰς τὴν Κύμην πτωχότατος, ἔχων ὅμως τὴν Ἰλιάδα.
Ταύτην ἀνέγνωσεν ἐκεῖ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, ἐκπληττομένῳ, θαυμά-
ζοντος καὶ δι' ἀπείρων ἀνευφημιῶν μέχρις οὐρανῶν ἀνυψοῦντος τὸ
τοῦ πειρητοῦ ὄνομα. Ὁ Ὅμηρος τότε ἐν τῇ εὐγενείᾳ αὐτοῦ ὑπερηφα-
νίᾳ, συλλογισθόμενος ὅτι θυσιάσας τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ δόξης
εἰργάσθη ἐπίσης καὶ διὰ τὴν τῆς Ἑλλάδος, εὔρε κατάλληλον τὴν
στιγμὴν ἐκείνην, ἐν ᾗ ὁ λαὸς εὐρίσκετο ἐνθουσιασμένος, νὰ ζητήσῃ
τὴν δι' ἐξόδων τοῦ κοινοῦ διατροφὴν αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲ ἡ αἵτησις αὐτοῦ
ἀπερρίφθη ἀναξίως, ἀνεχώρησε πάραυτα διευθυνόμενος πρὸς τὴν
Φώκαιαν (1), προφέρων κατὰ τῆς ἀχρεΐστου ἐκείνης πόλεως τὴν ἐξῆς

(1) Ἡ βορειοτέρα τῶν 12 Ἰωνικῶν πόλεων τῆς μικρᾶς Ἀσίας
ἀρκτικῶς τοῦ Ἑρμου. Αὕτη εἶχε δύο λιμένας, τὸν Ναύσταθμον καὶ
τὰ Λάμπτερα. Περὶ δὲ τὸ 539. π. Χ. μὴ ὑποφέροντες οἱ κάτοι-

κατάραν « Εἴθε νὰ μὴ γεννηθῇ ποτὲ εἰς τὴν Κύμην ποιητής, διὰ νὰ μείνῃ ἄδοξος. » Μετὰ δὲ ταῦτα περιεπλανήθη εἰς διαφρόρους τόπους, ἐν οἷς φαίνεται ὅτι δὲν ἔτυχεν ὑποδοχῆς· εὐνοϊκωτέρας, ἀλλ' ἰδοκίμασε μάλιστα τὴν ἐτχάτην ἔνδειαν (1). Ἐνῶ δὲ οὗτος εἶχεν ἀπολέσει ὅλον τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἀνάξιοι τινες ἀνταγωνισταὶ ἠθέλησαν νὰ ὑποκλέψωσι καὶ τὴν αὐτοῦ δόξαν, τολμήσαντες νὰ οἰκιοποιηθῶσι τοὺς ἀθανάτους αὐτοῦ στίχους. Τέλος βεβαρυμένος ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ τῶν δεινῶν ἠσθένησε διατρίβων εἰς τινα τῶν σποράδων νήσων καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ, ἐπὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας.

Λέγουσιν ὅτι ἔφαλε τὸν πόλεμον τῶν Θηδῶν, ὅτι συνέθεσε καὶ ἄλλα πολλὰ, ἀποδεικνύοντα αὐτὸν ἴσον πρὸς τοὺς πρῶτους ποιητάς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ Ἰλιάς καὶ Ὀδύσσεια ἀναριθμῶσιν αὐτὸν ὑπεράνω πάντων τῶν ποιητῶν, τῶν τε πρὸ αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ.

Εἶμαι Σκύθης—ἔλεγεν ὁ Ἀνάχαρσις--ἡ ἁρμονία τῶν στίχων τοῦ Ὀμήρου, ἡ ἐνθουσιάζουσα αὐτῇ τοὺς Ἕλληνας δύναμις, ἐκφεύγει συχνάκις τὰ λίαν ἀνατέργαστα ὄργανά μου· ἀλλ' ἦδη ἐξιστάμενος, δὲν εἶμαι πλέον κύριος τῆς ἐκπλήξεώς μου βλέπων τὴν ἀγέρωχόν ταύτην μεγαλοφυΐαν ἐποπτεύουσαν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξ ὕψους τὸ πᾶν καὶ ρίπτουσαν πονταχόθεν τὰ διάπυρα αὐτῆς βλέμματα, ὑποδεχομένην δὲ τὴν λάμψιν καὶ τὰ χρώματα τῶν εἰς τὴν ὄψιν αὐτῆς ἀκτινοβολούντων ἀντικειμένων, παρειαρισκομένην εἰς τὸ συμβούλιον τῶν θεῶν καὶ καταμετροῦσαν τὰ βᾶθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· οὕτω δὲ πλουσιωτάτη οὔσα ἐκ τῶν ἑαυτῆς ἀναχλύψεων, μεθύουσα δὲ ἀπὸ τὰς ὠραιότητος τῆς φύσεως, καὶ μὴ δυναμένη πλέον νὰ ὑποφέρει τὴν

κοι τὸν περσικὸν ζυγὸν κατέλιπον τὴν ἑαυτῶν πατρίδα καὶ ἀειτλήσαν εἰς τὴν νῆσον Κύρνον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μασσαλίαν, ὅπου ἐσύστησαν ἐπίσημον ἀποικίαν.

(1) Ἐν τούτοις ὁ Κρεώριλος, πολίτης τῆς Σάμου, ἐκτῆσατο τὴν εὐγνώμοσύνην τῆς Ἑλλάδος, περιποιηθεὶς αὐτὸν δυστυχοῦντα. Προσθέτουσι μάλιστα ὅτι αὐτὸς διετήρησε τὰς ποιήσεις αὐτοῦ, τῶν μεταγενεστέρων χάριν. Τοιαύτη εὐεργεσία ἦν ἀξία βεβαίως νὰ συμπαρηληθῇ μετὰ τῆς ἀθανασίας τοῦ ποιητοῦ.

φλόγα, ὑπ' ἧς καταναλλασκεται, ἐκχέει αὐτὴν μετὰ μεγίστης ἀφθονίας ἐπὶ τῶν εἰκόνων καὶ ἐκφράσεων αὐτῆς, συμπλέκει τὸν οὐρανὸν μετὰ τῆς γῆς καὶ τῶν παθῶν, ἐκπλήττει ἡμᾶς διὰ τῶν λαμπρῶν τούτων χαρακτήρων, τῶν ἀνηκόντων εἰς ἕσχα προτερήματα, παρασύρει ἡμᾶς διὰ τῶν αἰσθηματικῶν τούτων καὶ ἐξήλων ἰδεῶν, αἰτίνες εἶνε τὸ ἀληθές ὑψηλόν, καὶ ἀφίνει πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν βυθεῖον ἐντύπων, ἧτις φαίνεται αὐξανόμενη καὶ μεγαλυνομένη, διότι τὸ διακρίνον κατ' ἐσχάτην τὸν Ὀμήρου εἶνε ὅτι ἐμψυχώνει τὸ πᾶν καὶ μεταδίδει ἀκαταπαύστως συγκινήσεις, ὑπ' ὧν αὐτὸς συγκινεῖται· εἶνε ὅτι καθυποτάττει τὰ πάντα εἰς τὸ κύριο, πάθος, παρακολουθῶν αὐτὸ εἰς τὰς ὁρμάς, εἰς τὰς παρεκτροπὰς καὶ εἰς τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, ὑψώνων αὐτὸ μέχρι τῶν νεφῶν καὶ πάλιν καταβιβάζων αὐτὸ ἐν κειρῶν δέοντι διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ αἰσθηματος καὶ τῆς ἀρετῆς, καθὼς ὁ ἄνεμος ὠθεῖ πρὸς τὸν βυθὸν τῆς ἀδύτου τὴν φλόγα τῆς Αἵτης· εἶνε ὅτι συνέλαβε μεγάλους χαρακτήρας, ὅτι διέκρινε τὴν δύναμιν, τὴν ἀνδρίαν καὶ τοὺς ἄλλους χαρακτήρας τῶν προσώπων, οὐχὶ διὰ περιγραφῶν ψυχρῶν καὶ κενοδοξῶν, ἀλλὰ διὰ ταχείας καὶ ἰσχυρᾶς γραφίδος καὶ δι' ὑποθέσεων νέων καὶ ταχέως σχοδῶν διεσπαρμένων εἰς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ. Ἀναθίω ἤδη μετὰ τοῦ Ὀμήρου εἰς τοὺς οὐρανοὺς (λέγει πρὸς τοῦτοισι ὁ Ἀνάχαρσις)· εὐθὺς ἀναγνωρίζω τὴν Ἀφροδίτην διὰ τῆς ζώνης ἐκείνης, ἐξ ἧς ἐξέρχεται ἀκαταπαύστως τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος, αἱ ἀνυπόμονοι ἡδοναί, αἱ ἔλκυστικαὶ χάριτες καὶ τὰ ἀνέκφραστα θέληματα τοῦ ὕψους καὶ τῶν ὀρθαλμῶν. Ἀναγνωρίζω τὴν Πηλέειαν, καὶ τὴν Μυκίαν αὐτῆς διὰ τῆς αἰγίδος ἐκείνης, ἐξ ἧς κρέμονται ὁ τρόμος, ἡ δειχρόνια, ἡ βία καὶ ἡ καταπληκτικὴ κεφαλὴ τῆς τρομερᾶς Γοργόνης (1)· ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Πο-

(1) Αἱ Γόργονες ἦσαν τρεῖς ἀδελφαὶ θυγατέρες τοῦ Φόρκου καὶ τῆς Κητύος, Εὐρυαλή, Σθενώ καὶ Μίδουσα. Περιστάνοντο δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς φοβερά καταπληκτικὰ τέρατα, ἔχουσαι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἀντὶ τριχῶν ὄφεις. Τούτων αἱ κεφαλαὶ εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ἀπολιθώνωσι πάντας τοὺς βλέποντας αὐτάς. Γνωστότερα δὲ καὶ ἐπιστημότερα ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχεν ἡ Μίδουσα, ἣν ἐφόβουντο οἱ Περσεὺς διὰ συνεργείας τῆς Ἀθηνᾶς Σ. Μ.

σειδῶν εἶνε οἱ ἰσχυρότεροι Θεοί· καὶ εἰς μὲν τὸν Ποσειδῶνα χρειάζε-
ται τρῖαινα διὰ τὰ νῆα σείη τὴν γῆν, εἰς δὲ τὸν Δία ριπὴ ὀφθαλμοῦ διὰ
τὰ κλονίζει τὸν Ὀλυμπον. Καταβαίνω τῶρα εἰς τὴν γῆν (λέγει πρὸς
τούτοις): Ἐνταῦθα οἱ τρομερώτεροι τῶν Ἑλλήνων εἶνε ὁ Ἀχιλ-
λεὺς, ὁ Αἴας καὶ ὁ Διομήδης. Καὶ ὁ μὲν Διομήδης ἀποσύρεται βλέ-
πων τὸν στρατὸν τῆς Τροίας· ὁ δὲ Αἴας ἀποσύρεται μὲν ἄλλ' ἀφ' οὗ
πολλάκις προσέβαλεν αὐτόν. Παρουσιάζεται τέλος ὁ Ἀχιλλεὺς, καὶ

εὐθύς ὁ Τρωϊκὸς στρατὸς γίνεται ἄφαντος. Ὅσοι δύνανται νὰ ἀντί-
πωσι κατὰ τῶν ὥραιότητων τοῦ Ὀμήρου, πρῶτον πρέπει νὰ μελε-
τήσωσι καλῶς τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ· διότι πρὸς τί νὰ κρύψωμεν
αὐτά; Αὐτὸς πολλάκις ἀναπαύεται καὶ μάλιστα νυστάζει ἐνὸςτε.
Ἀλλ' ἡ μὲν ἀνάπαυσις αὐτοῦ ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ ἀετοῦ, ὅστις
διατρέξας εἰς τὸν ἄέρα τὰ εὐρέα κράτη αὐτοῦ κατέρχεται ἐπὶ τινος
ὄρους καταβεβλημένος καὶ ἀπηυδηκώς· ὁ δὲ νυσταγμὸς αὐτοῦ ὁμοιά-
ζει πρὸς τὸν τοῦ Διὸς, ὅστις, κατ' αὐτὸν τὸν Ὀμηρον, ἐγείρεται
ἐκτινάσσων τοὺς κεραυνούς.

Παρίσιοι.

Παρίσιοι, ἡ ἀρχαία Lutetia τῶν Ρωμαίων, κειμένη εἰς τὰς
ὄχθας τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ ὅστις τὴν χωρίζει εἰς δύο ἄνισα μέρη,
εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει 34, 398,
800 τετραγωνικῶν μέτρων ἐπιφάνειαν καὶ εἶνε περιτειχισμένη μὲ
ἐπάλξεις καὶ ὀχυρώματα. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ὑπερβαίνει τὸ
ἐκατομμύριον· εἶνε δὲ ἡ ἔδρα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, τῶν Ὑ-
πουργείων, τῆς Βουλῆς, τοῦ Ἀρείου Πάγου, τοῦ Συμβουλίου τοῦ
Κράτους, ἐνὸς Ἀρχιεπισκοπείου, τῶν Πανεπιστημείων καὶ ἐν γένει
ὅλων τῶν κεντρικῶν διοικήσεων. Οἱ Παρίσιοι διηροῦντο μέχρι τοῦ
1860 εἰς δώδεκα τμήματα· ἔνεκεν ὅμως τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν
σήμερον διαιρεῦνται εἰς εἴκοσιν. Ἐντὸς τῆς πόλεως ὑπάρχουν 60
πλατεῖαι, 4400 ρῦμαι, 32 δίοδοι, 56 διαφράγματα, 40 πύ-
λαι, 24 γέφυραι, 35 προκυμαῖαι, 6 ὀψοπωλεῖα, 38 ἀγοραί,
50 ἐκκλησίαι, 4 συναγωγὴ, 90 κρήναι, 20 νοσοκομεῖα, 6 σταθ-
μοὶ σιδηροδρόμων καὶ ἡ διώρυξ τοῦ ἁγίου Μαρτίνου. Αἱ πολυαν-
θρωπότεραι συνοικίαι εἶνε ἡ τοῦ Σαιντ-Μαρσώ καὶ Ἀγίου Ἀντω-
νίου ἐν τῷ ἄστει — αἱ συνοικίαι Montmartre, Saint-Denis,
Palais Royal, la Bourse εἶνε αἱ μᾶλλον ἐμπορικαί· εἰς δὲ τὰς
συνοικίας τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ, τῆς Μαγδαληνῆς, Chaussée d'
Antin, διαμένει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξις.

Ἡ πόλις τῶν Παρισίων κοσμεῖται διὰ πολλῶν δημοσίων περι-
πάτων, οἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶνε ἡ πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας,

ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ὁ μονόλιθος ὀβελίσκος τοῦ Λουξόρ—ἡ πλατεῖα Vendôme, ἔνθα ὑπάρχει ἡ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ Ναπολέοντος ἀνεγερθεῖσα χαλκίνη στήλη—ἡ πλατεῖα τοῦ Καρονζέλ χρησιμεύουσα ὡς εἴσοδος εἰς τὰ Κεραμεϊκὰ ἀνάκτορα—ἡ ἐκτεταμένη πλατεῖα τοῦ Ἀρεως—Τὰ Ἑλύσια πεδία καὶ τὰ Boulevards (δενδρόστοιχοι περίπατοι περὶ τῆς πόλεως). Μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν διαπρέπουσιν ἡ τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Σουπλικίου, τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου, τοῦ Ἁγίου Ρόκου, τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τῆς Μαγδαληνῆς, καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ· πλησίον δὲ τῆς πόλεως ὑπάρχουσιν πέντε μεγάλα νεκροταφεῖα, ὧν τὰ ἐπισημότερα εἶνε τὸ τοῦ Père Lachaise, καὶ τοῦ Παρνασσοῦ. Πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς πόλεως βλέπει τις ἀπεράντους κρύπτας, ἔνθα σῶζονται τὰ ὅσα τῶν εἰς διαφόρους ἐπαναστάσεις φονευθέντων.

Ἀπειρα εἶνε τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἅτινα κοσμοῦσι τὴν πόλιν τῶν Παρισίων. Παρεκτὸς τῆς Σορβόνης, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν, ὑπάρχει τὸ Γαλλικὸν Γυμνάσιον (Collège de France), τὸ Μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ Πολυτεχνεῖον, τὸ Διδασκαλεῖον (École Normal), αἱ σχολαὶ τῆς φαρμακικοποιίας, τῆς ἀστρονομίας, τῆς μηχανικῆς, τοῦ ἐμπορίου, τῶν ὥραίων τεχνῶν, τῆς μουσικῆς, τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς χειροτεχνικῆς βιομηχανίας, τὰ Λύκεια Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου—Ναπολέοντος Α΄.—Ἐνρίκου Δ΄.—Καρλόλου τοῦ Μεγάλου καὶ Ρολίλου.

Αἱ ἀξιολογότεραι βιβλιοθήκαι εἶνε ἡ τῆς Ἀγίας Γενοβέρας, τοῦ Μαζαρίνου, τοῦ Μουσείου τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ πρὸ πάντων ἡ Αὐτοκρ.βιβλιοθήκη(ἄλλοτε Ρισελιού) ἐμπεριέχουσα 600,000 ἐντύπων τόμ. 500,000 βιβλιογραφιῶν, 60,000 χειρογράφων, 600 000 χαλκογραφιῶν καὶ 100,000 νομισμάτων καὶ ἀναγλυφοῦλθων. Μεταξὺ τῶν μουσείων καὶ ἄλλων δημοσίων καταστημάτων διαπρέπουσιν αἱ συλλογαὶ τῆς ζωολογίας, ὀρυκτολογίας καὶ γεωλογίας—τὸ Ἀστεροσκοπεῖον—τὸ Μουσεῖον τοῦ Λουξεμβούργου—τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου—τὸ Μουσεῖον τοῦ πυροβολικοῦ—ὁ Ναύσταθμος—ἡ ἀποθήκη τοῦ πολέμου—ἡ γενικὴ ἀποθήκη τῶν γεωγραφικῶν πινάκων καὶ ναυτικῶν σχεδίων—ἡ ἀποθήκη τῶν τεχνῶν, ἐμπεριέ-

χουσα μικροσκοπικῶς ὅλα τὰ ἐργαλεῖα, μηχανὰς καὶ τύπους τῶν τεχνικῶν ἔργων — τὸ ταμεῖον ἀνατομίας ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ — τὸ μουσεῖον τοῦ Κλουνύ, ἐμπεριέχον τὰς μεσαιωνικὰς ἀρχαιοτήτας — τὸ παλάτιον τῆς Δικαιοσύνης — τὸ Γαλλικὸν θέατρον — τὸ ὠδεῖον — τὸ Ἰταλικὸν μελόδραμα — τὸ θέατρον τῶν ποικιλιῶν — τὸ ἱπποδρόμιον καὶ πλεῖστα ἄλλα φιλανθρωπικὰ καὶ θεολογικὰ καταστήματα.

Ἐν τῇ πόλει τῶν Παρισίων ὑπάρχουν ὡσαύτως διάφοροι σύλλογοι φιλομαθῶν. Τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ Ἰνστιτούτο ν διηρημένον εἰς πέντε κλάδους· ἡγουν τὴν Γαλλικὴν ἀκαδημίαν, τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γράμμάτων, τὴν ἀκαδημίαν τῶν ὥραίων τεχνῶν καὶ τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἡθικῶν ἐπιστημῶν. Κατὰ δευτέρον λόγον διακρίνονται οἱ σύλλογοι τοῦ Λιναίου, τῆς γεωλογίας, τῆς γεωργίας, τῆς ἱατρικῆς, τῆς γεωγραφίας, τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν. Δημοσιεύονται δὲ 300 ἐφημερίδες πολιτικά, φιλολογικαὶ καὶ ἐπιστημονικαί.

Ἡ πόλις τῶν Παρισίων οὕτα ἡ διαμονὴ τῶν μεγάλων κεφαλαιούχων ἀποκατέστη τὸ κέντρον ὅλων τῶν χρηματικῶν ἐργασιῶν τῆς Γαλλίας. Μολονότι ὁ χαρακτὴρ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὰς τολμηρὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν, οὐχ' ἦτον ὅμως ἡ βιομηχανικὴ αὐτῆς ἀνάπτυξις προοδεύει καὶ δύναται ν' ἀντιπαραταχθῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτισμένων ἐθνῶν. Εἰς Παρίσιον κατασκευάζονται ὑφάσματα παντοῦ ἐίδους, πολυτελῆ κοσμοσυρτήματα, πορσελάναι, ζωγραφισμένα χαρτῖα, παντοῖα εἶδη ὑαλίνων ἔργων, διάφορα σιροῖτα, τάπητες, τεχνητὰ ἄνθη, χυμικὰ προϊόντα, φυσικὰ, μαθηματικὰ καὶ ἀστρονομικὰ ἐργαλεῖα, ὥρολόγια, εἰκονογραφεῖς, λιθογραφεῖς, μουσικὰ ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα εἶδη πολυτελείας καὶ συρμοῦ. Μόνον ἡ κατασκευὴ τῶν γυναικείων σαλλίων, ὡς πρὸς τὸ ὅποιον οἱ Γάλλοι ἀπέκτησαν εἰδικότητα πινά, ἀποτελεῖ σημαντικὸν κλάδον τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας. Ὑπολογίζουσιν 18 ἑκατομμύρια φράγκων τὴν εἰσπραγὴν τοῦ προϊόντος τούτου. Ἐν καλὸν σάλιον ἀξίζει ἐνίοτε 40,000 φράγκων. Ἐκ τῶν ἐπίπλων καὶ ἐκ τῶν χρυσοεικῶν ἔργων οἱ Πα-

ρίσιοι εἰσπράττουν 7 ἑκατομμύρια, ἡ δὲ χειροτεχνικὴ ἐξαγωγή μόνον τῆς πόλεως τῶν Παισιῶν φθάνει μέχρι 60 ἑκατομμυρίων φράγκων, ποσὸν ὅπερ ὑπερβαίνει τὸν προϋπολογισμὸν διαφόρων ἄλλων βασιλείων.

Οἱ μουσικοὶ τῆς πόλεως Βρέμης.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Β.)

Ἄνθρωπός τις εἶχεν ἓνα ὄνον, ὅστις ὑπηρέτησεν ἤδη αὐτὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη πιστῶς, ἀλλὰ τοῦ ὀποίου αἱ δυνάμεις τώρα ἐξησθένησαν, ὥστε βυθμηδὸν ἐγένετο ἀνεπιτηδειώτερος εἰς ἐργασίαν. Τότε ὁ κύριός του ἤθελε νὰ τὸν στερήσῃ τῆς τροφῆς του· ἀλλ' ὁ ὄνος ἐννοήσας ὅτι δὲν ἔπνεε καλὸς ἄνεμος δι' αὐτόν, ἔσπευσε καὶ ἔλαβε τὴν εἰς Βρέμην ὁδόν. Ἐεῖ ἐσυλλογίζετο ὅτι δύναται νὰ γείνη μουσικὸς τῆς πόλεως. — Ὅτε ἐπροχώρησε διάστημά τι, εὗρε καθ' ὁδὸν ἓνα σκύλον τοῦ κυνηγίου πλαγιασμένον· οὗτος ἤσθμαινεν (ἐλάφαιζεν) ὥς ἐὰν ἔτρεξε καὶ ἐκουράσθη· διὰ τί ἀσθμαίνεις (λαφάζεις) τόσον; εἶπεν ὁ ὄνος. — Ἄχ, εἶπεν ὁ σκύλος, ἐπειδὴ ἐγήρασα καὶ καθ' ἡμέραν γίνομαι θαρύτερος καὶ εἰς τὸ κυνήγιον δὲν εἶμαι πλέον ἱκανός. ὁ κύριός μου θέλει νὰ μὲ φονεύσῃ· διὰ τοῦτο ἐγὼ ἔφυγον· ἀλλὰ ποῦ πρέπει τώρα νὰ εὕρω τὸ ψωμί μου; — Ἄξεύρεις τίποτε; εἶπεν ὁ ὄνος, ἐγὼ ὑπάγω εἰς τὴν Βρέμην, ἵνα γίνω ἐκεῖ μουσικός· ἔλα μαζὶ μου καὶ προσκολλήσου εἰς τὴν μουσικὴν. Ὁ σκύλος ἡὐχαριστήθη, καὶ ἐπροχώρησαν οἱ δύο περαιτέρω. Δὲν ἐπέρασε πολὺ καὶ εἶδον εἰς τὸν ὁρμήμον ἓνα γάτον, ὅστις εἶχεν ἓν πρόσωπον ὡς τριῶν ἡμερῶν θροχερὸν καιρόν. — Διὰ τί εἶσαι σκυθρωπός; εἶπεν ὁ ὄνος. — Ποῖος ἡμπορεῖ νὰ ᾔῃαι φαίδρὸς (χαρούμενος), ὅταν κινδυνεύῃ νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν του; ἀπεκρίθη ὁ γάτος. Ἐπειδὴ ἤδη ἐγήρασα καὶ οἱ ὁδόντες μου εἶνε ἀμβλείς ὥστε μὲ περισσοτέραν μου εὐχαρίστησιν ἀσθμαίνω ὅπισθεν τῆς θερμάστρας καὶ ρογχαλιζῶ παρὰ νὰ κυνηγῶ ποντικούς, διὰ τοῦτο ὁ κύριός μου θέλει νὰ μὲ πνίξῃ· ἀλλὰ τώρα μία καλλιτέρα συμβουλή μοι εἶνε πολὺτιμος· τί πρέπει νὰ πράξω ἐδῶ; — Ἄελα μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν Βρέμην! σὺ γνωρίζεις τὴν μουσικὴν τῆς νυκτός· δύνασαι λοιπὸν νὰ γίνῃς ἐκεῖ μουσικός. Ὁ γάτος εὐχαριστήθη καὶ ἦλθε μαζὶ τῶν.

Ἐπειτα ἦλθαν οἱ τρεῖς φυγάδες· κλησίον μιᾷ· αὐλῆς· ἐκεῖ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς θύρας ὁ πετεινὸς τῆς οἰκίας καὶ ἔκραζε μὲ ὅλα τοῦ τὰ δυνατά. — «Διὰ τί κράξεις τόσον δυνατά, εἰπενὸ ὄνος, τί ἔχεις;» — «Ἐγὼ ἔχω προφητεῦσαι καλὸν ἄερα, εἶπεν ὁ πετεινός, καὶ ἔχω φυλάξει πάντοτε τόσον πιστῶς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν ἡμέραν προμηνύσει· ἀλλ' ἐπειδὴ αὔριον Κυριακὴν θὰ ἔλθουν τινὲς προσκεκλημένοι εἰς τὸ γεῦμα, ἡ οἰκοκυρά δὲν μὲ εὐσπλαγχνίσθη διόλου, ἀλλ' εἶπεν εἰς τὴν μαγεύρισσαν ὅτι θέλει αὔριον νὰ με φάγῃ εἰς τὸν ζωμὸν (σουπαν), καὶ διὰ τοῦτο πρέπει σήμερον τὸ βράδυ νὰ κόψουν τὴν κεφαλὴν μου· ἰδοὺ διὰ τί φωνάζω τώρα τόσον δυνατά.» «Ἐ σύ, κοκκινοκέφαλε! εἶπεν ὁ ὄνος, εὐαρεστήσου νὰ ἔλθῃς μαζὶ μας ὀγγίγωρα εἰς τὴν Βρέμην· καλλίτερον πρᾶγμα βέβαια θὰ εὖρης παντοῦ περὰ τὸν θάνατον. Σὺ ἔχεις καλὴν φωνήν, καὶ ἐὰν ἡμεῖς κάμωμεν ὁμοῦ μίαν μουσικὴν συμφωνίαν, θὰ ἔχωμεν μίαν τέχνην.» Ὁ πετεινὸς παρεδέχθη τὴν συμβουλὴν, καὶ ἐπροχώρησαν καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ ὀγγίγωρα. Ἀλλ' οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ φθάσωσιν ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν πόλιν Βρέμην καὶ ἦλθον τὸ βράδυ εἰς ἓν δάσος, ὅπου ἤθελαν νὰ διανυκτερεύσουν. Ὁ ὄνος καὶ ὁ σκύλος ἐπλάγισαν ὑποκάτω ἐνὸς δένδρου, ὁ γάτος καὶ ὁ πετεινὸς ἀνέβησαν ἐπάνω· ἀλλ' ὁ πετεινὸς ἐπέταξε μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ δένδρου, εἰς τὸ ἀσφαλέστατον δι' αὐτὸν μέρος. Πρὶν κοιμηθῆ, παρετήρησε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὅτι ἦτο κυρτωμένος ὑπεράνω ὅλων τῶν ἄλλων· τότε τῷ ἑφάνη ὅτι εἶδε μακρὰν ἓνα σπινθῆρα (ἱσπῆρα) νὰ λάμπῃ, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς συντρόφους τοῦ ὅτι πρέπει βεβαίως ὅχι μακρὰν νὰ ὑπάρχῃ οἰκία τις, διότι ἐφαίνετο ἐν φῶς. Ὁ ὄνος ταῦτα ἀκούσας εἶπε· «Λοιπὸν πρέπει νὰ σηκωθῶμεν καὶ νὰ ὑπάγωμεν ἐκεῖ· διότι ἐδῶ τὸ καταγῶγιόν μας (γιάτακι) εἶνε κακόν·» καὶ ὁ σκύλος εἶπε· «ναί, ὀλίγα κόκκαλα καὶ ὀλίγον κρέας θὰ ἀναπαύσωσιν ἐκεῖ τὴν πενιὰν μου.» Ἡδὴ ἀνεχώρησαν πρὸς τὴν χώραν, ὅπου ἦτο τὸ φῶς· εἶδαν μετ' ὀλίγον νὰ φαίνεται τὸ φῶς λαμπρότερον, καὶ ἦτο πάντοτε μεγαλειότερον, ἕως ὅτου ἐνώπιον μιᾶς λαμπρῆς φωτισμένης ληστρικῆς οἰκίας ἔρθασαν. Ὁ ὄνος, ὡς ὑψηλότερος ἔσκυψεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔβλεπεν ἐντὸς τῆς οἰκίας. «Τί βλέπεις, φαιθριζ (ἀχιλῆαρότριχε);» εἶπεν ὁ πετεινός. — Τί βλέπω; ἀπεκρίθη ὁ δ-

νας· «μὴν τράπεζαν ἐστρωμένην μὲ ὠραῖα φαγητὰ καὶ ποτὰ λησται καθήναι εἰς αὐτὴν καὶ τρώγουν καὶ πίνουν καλὰ.» «Καὶ τί μᾶς ὠφελεῖ τοῦτο !» εἶπεν ὁ πετεινός.—Ναί, ναί, ἄχ, νὰ εἴμεθα ἡμεῖς εἰς τὴν θέσιν των ! εἶπεν ὁ ὄνος.—Τότε ἐσκέπτοντο οἱ τέσσαρες, τί ἔπρεπε νὰ κάμωσι διὰ νὰ διώξωσι τοὺς ληστας. Τέλος εὗρον ἐν μέσῳ· ὁ ὄνος μὲ τοὺς ἐμπροσθίους τοῦ πόδας ἐστάθη ἐμπροσθεν τοῦ παραθύρου, ὁ σκύλος ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄνου, ὁ γάτος ἐπὶ τοῦ σκύλου ἐπήδησε, καὶ τέλος ἐπέταξεν ὁ πετεινὸς ἐπάνω καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ γάτου. Ἄφ' οὗ ἔγινε τοῦτο, ἤρχισαν συγχρόνως, ἄφ' οὗ ἐδόθη τὸ σημεῖον, νὰ ἐκτελῶσι τὴν μουσικὴν των· ὁ ὄνος ὠγκάνιζεν, ὁ σκύλος ἐγαύγιζεν, ὁ γάτος ἐμπαύριζε καὶ ὁ πετεινὸς ἔκραζεν· ἔπειτα ἐμβῆκαν οὗτοι διὰ τοῦ παραθύρου εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου πηδῶντες τὸν κυκλικὸν χορὸν ἐπιπτον κάτω. Οἱ λησται ἐνεκα τοῦ φοβεροῦ θορύβου ἔφυγον πρὸς τὰ ὄρη, καὶ δὲν ἤδύναντο νὰ ὑποθέσωσι εἰμὴ ὅτι φάντασμα τι ἐμβῆκεν ἐκεῖ, καὶ ἔτρεξαν μὲ μέγιστον φόβον εἰς τὸ δάσος. Ἥδη ἐκάθησαν οἱ τέσσαρες σύντροφοι εἰς τὴν τράπεζαν, ἔλαβον μὲ μεγάλην λαίμαργίαν ὅ,τι λείψανον εἶχε μείνῃ καὶ ἔφαγον, ἄφ' οὗ τέσσαρας ἐδομάδας ἐπαίνων.

Ἄφ' οὗ οἱ τέσσαρες μουσικοὶ ἐχώρτασαν, ἔσθυσαν τὸ φῶς καὶ ἐζήτησαν μίαν θέσιν διὰ ὕπνον, ὁ καθέ τις κατὰ τὴν φύσιν του καὶ τὴν ἐξιν του. Ὁ ὄνος κατεκλίθη (ἐπλάγισεν) ἐπὶ τῆς κόπρου, ὁ σκύλος ὅπισθεν τῆς θύρας, ὁ γάτος ἐπὶ τῆς ἐσχάρας εἰς τὴν ζεστήν στάκτην (ἐξηλιῖν) καὶ ὁ πετεινὸς ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ ὀρνιθοτροφείου· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν κουρασμένοι ἀπὸ τὴν μακράν των ὁδοιπορίαν, ἐκοιμήθησαν εὐθύς. Ὅτε ἐπλησίαζον τὰ μεσάνυχτα καὶ οἱ λησται μακρόθεν ἔβλεπον, ὅτι κανὲν φῶς πλέον εἰς τὴν οἰκίαν δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἡσυχον ἐφαίνετο, εἶπεν ὁ ἀρχηγός· «Ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ φοβηθῶμεν» καὶ διέταξεν ἕνα ἐκ τῶν ληστῶν νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ καὶ νὰ ἐρευνήσῃ τὴν οἰκίαν. Ὁ ἀπεσταλμένος εὗρε τὸ πᾶν ἡσυχον, ἦλθεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἤθελεν ἐν φῶς νὰ ἀνάψῃ καὶ ἔλαθεν ἕν φωσφορίδιον (σπίρτον)· ἐπειδὴ δὲ τοὺς πυρῶδεις (φεγγεροὺς ὡσάν φωτὰ) ὀφθαλμοὺς τοῦ γάτου ὡς καὶ ὡς κάρθουνον ἐξέλαθεν, ἐπλησίασεν τὸ φωσφορίδιον εἰς τοὺς

διὰ τὰ τὸ ἀνάψῃ. Ἀλλ' ὁ γάτος δὲν ἐγνώριζεν ἀστειῶτας (χω-
ρατὰ)· ὤρμησεν εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἐνέπτυσσε καὶ ἐτσουγγράν-
σεν αὐτόν. Τότε ἐτρόμαξεν αὐτὸς παρὰ πολὺ, ἔτρεξεν ἔξω ὀπι-
σθεν τῆς θύρας· ἀλλ' ὁ σκύλος, ὅστις ἐκεῖ ἐκοιμάτο, ὤρμησε κατ'
αὐτοῦ καὶ τὸν ἐδάγκασεν εἰς τὸ σκέλος, καὶ ὅτε διευθύνετο ἔξω τῆς
αὐλῆς πρὸς τὴν κόπρον, τῷ ἔδωκεν ὁ ὄνος ἐν κτύπημα μὲ τοὺς ὀπι-
σθίους πόδας· ἀλλ' ὁ πετεινός, ὅστις ἀπὸ τὴν ταραχὴν ἐξύπνησε
καὶ ἦτο ἄγρυπνος, ἔκραξεν ἄνωθεν τοῦ ὀρνιθοξύλου : « κικερίκι ! »
Τότε ἔτρεξεν ὁ ληστής, ὅσον ἡδύνατο τάχιστα πρὸς τὸν ἀρχηγὸν
καὶ εἶπε : « Ἄχ, εἰς τὴν οἰκίαν κάθεται μίς τρομερὰ φαρμακεύτρια,
ἡ ὅποια μὲ ἐνέπτυσσε καὶ μὲ τοὺς μακροὺς δακτύλους ἐξέτρχισε τὸ
πρόσωπόν μου, καὶ πρὸ τῆς θύρας στέκεται ἀνθρωπός τις μὲ ἐν μα-
χαίριον, ὅστις μὲ ἐκέντησεν εἰς τὸ σκέλος· καὶ ἐπὶ τῆς αὐλῆς κοι-
μᾶται ἐν μαῦρον τέρας τὸ ὅποιον μὲ ἔχει κτυπήσει μὲ ἐν ξύλινον
ρόπαλον· καὶ ἄνω ἐπὶ τῆς στέγης κάθεται ὁ δικαστής, ὅστις κρά-
ζει : φέρετέ μοι τὸν κακοῦργον ἐδῶ ! » Διὰ τοῦτο ἔτρεξα νὰ ἔλθω
ταχέως ἐδῶ. »

Εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἐπλησίασαν πλέον οἱ λησταὶ εἰς τὴν οἰκίαν. Οἱ
τέσσαρες μουσικοὶ τῆς Βρέμης ἀτοκατεστάθησαν τόσον καλὰ εἰς τὴν
οἰκίαν ἐκείνην, ὥστε δὲν ἤθελον πλέον νὰ ἐξέλθωσι, διότι ἐκεῖ καὶ
τροφὰς εὖρον, καὶ κίνδυνον τῆς ζωῆς των κανένα πλέον δὲν διέτρεχον.

Ὁ μυροπώλης Πέρσης.

« Δι' ὃ δέ γ' ἐλπιδες δόσκουσι τοὺς κενούς θροτῶν. »

Ἀνθρόος τις νεανίας, τῆς Περσίας μυροπώλης
τῆς μικρᾶς Ἀσίας ὅλας διερχόμενος τὰς πόλεις,
τὰς εὐώδεις του φιάλας εἰς τὸν κόσμον ἐπωλοῦσεν.

Ἡ Περσία φέρει σάλια καὶ μυρωδικὰ καλὰ,
Ἄτινα κ' εἰς ξένους τόπους δίδουν χρήματα πολλὰ.

Καὶ ὁ νεανίσκος οὗτος εὐειδῆς ὢν εἰς τὴν ὄψιν
Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο εἶχεν ἀξιόλογα προκόψειν·

Ἄνω κάτω μὲ τὸν κόσμον ἔπαιζε καὶ ἐγελοῦσεν.

Εἶχ' ὀξύναιαν μεγάλην, τρόπον εἰς τὴν ὁμιλίαν,
 συμπεριφορὰν ὥραϊαν, ὑψηλὴν τὴν φαντασίαν,
 'Ως νὰ εἶχε τὴν Εὐρώπην ὡς μητέρα τοῦ γνωρίσει.

Πρὸ Εὐρώπῃ, πρὸ Περσίᾳ, μολοντοῦτο εὐγενῇ
 Φήμην ἔλαβον τὰ μῦρα καὶ τοῖς πᾶσι προφανῇ.

Καὶ ὁ Πέρσης νεανίας, εἰς διάστημα ὀλίγον,
 Ἦλπιζε νὰ ἀπολαύσῃ, ἐργαστή.ιον ἀνοίγων.
 Ἦλπιζε νὰ γείνῃ Κροῖσος καὶ μεγάλως νὰ πλουτήσῃ:

Φαντασία, φαντασία, ὦ θεὰ ἡ ἀπατῶσα,
 Φαντασία, κλέον παῦσε, μὲ τοὺς νέους σου γελῶσα·
 Πόσον τυραννεῖς δὲν βλέπεις ὁπαδούς σου τοὺς ὥραίους!

Καὶ ὁ Πέρσης εἰς τὸν νοῦν τοῦ χρήματα ἀναπολεῖ·
 Δι' αὐτὰ κ' ἐνῶ κοιμᾶται κ' ἐγειρόμενος λαλεῖ.

Ἔλαια ἔχει μιὰν στάμνον· πῶς νὰ κάμῃ νὰ πλουτήσῃ ;
 Ἄν τὰ ἑαῖά τοῦ ταῦτα λειανκῶς δλα πωλήσῃ,
 Θὰ κερδίσῃ. Ἐφορσκήθη μὲ διαλογισμοὺς ματαίους.

Μελετῶν δ' οὕτω, τὴν στάμνον ἔβαλεν ἐνώπιόν του,
 Κ' ἤρχισε πάλιν νὰ κάμῃ δλον τὸν συλλογισμόν του :
 Ἄν τὴν στάμνον μου πωλήσω λειανκῶς καὶ εἰς φιάλας

(Ἄλλα βόσκονται οἱ βόες, ἄλλα βόσκειτ' ὁ ζευγαῖς,
 Καὶ ὁ δαίμων ἀνατρέπει τῶν ἀνθρώπων τὰς βουλάς).

Χρήματα πολλὰ θὰ κάμω καὶ μ' αὐτὰ εἰς τὴν Περσίαν
 Ἐπιστρέφω καὶ συστήνω μιὰν μεγάλην ἐταιρίαν,
 Εἰς ἐμπορικὰς ἐμβάδινω ὑποθέσεις καὶ μεγάλας.

Μεγαλέμπορος θὰ γείνω εἰς καιροῦ ὀλίγον χρόνον,
 Θὲ νὰ ὀδῶ, θὲ νὰ παίρνω καὶ χυρὶ μεγάλων πόνων,
 Εἰς τὸν κολοφῶν ἐπάνω μιὰν ἡμέραν θὲ νὰ φθάσω,

(«Μὲ τοὺς λόγους κτίζω πόλεις καὶ κονάκια λαμπρὰ»
Χωρικὸς ἔχθες τὸ βράδυ ἐτραγῶδει λιγυρά),

Βαθυμηδὼν θὰ γείνω πρῶτος καὶ μεγάλως θὰ πλουτήσω,
Ἄγροκήπια ὠραῖα καὶ παλάτια θὰ κτίσω.

Μὲ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου ἀνταπόκρισιν θὰ πιάσω.

Ὑπνρέτας καὶ ἀμάξας ἡ αὐλή μου θὰ γεμίσῃ·
Καὶ ὁ κόσμος τῶνομά μου τὸ μέγαλιν θὰ τιμήσῃ·
Νά τοι! ὅλοι θεὸν νὰ λέγουν, καὶ ἐγὼ δὲ καμαρόνων,

(Τὸ μὲν πνεῦμα προθυμεῖται, τὰ αἰθέρια ζητεῖ,
Τὸ δὲ σῶμα νὰ τὸ φθάσῃ τρέχει, πλὴν ἀδυνατεῖ . . .)

Τί χαρά! εἰς τόσα πλούτη θὰ νὰ ἦμαι καθισμένος,
Ἄξιος γαμβρὸς εἰς ὅλας τὰς Κυρίας φημισμένος.
Τῶνομά μου θεὸν νὰ ᾔνε ἐν Περσίᾳ ἐν καὶ μόνον.

Ἀπὸ ὅλας θέλω στέρξει ἵνα πάρω τὴν πλουσίαν,
Σοβαρῶς θὰ ἐπιβάλλω ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐξουσίαν,
Καὶ σκληρῶς νὰ μ' ὑπακούῃ θέλω νὰ τὴν συνειθίσω.

(Τὴν Κυάρισσον τὴν βλέπεις, ὅταν κλίνη κεφαλὴν;
Τῶν πλουσίων νεανίδων ὁμοιάζει τὴν φυλὴν).

Θέλω δὲ ἀπ' ἑνα πρῶτον τὴν ὑπακοὴν νὰ ἔχῃ·
Εἰς τὰς προσταγὰς μ' ἀμέσως, ὡς σιχμάλωτος νὰ τρέχῃ . .
Εἶδὲ μὴ καὶ ἀπειθήσῃ, κάτω μὲν θὰ τὴν κρημνίσω . . .

Οὕτω λέγων καὶ τὴν στάμνον μὲ τὸν πόδα του κτυπήσας,
Τὴν ἐστντριψεν ἀμέσως μὲ αὐτὴν κάτω κρημνίσας,
Τὰς ὠραίας του ἐλπίδας, τὰ μέγαλα σχέδιά του.

(Τὴν ἐλπίδα ἡ Πανδώρα εἰς κιβώτιον κρατεῖ,
Καὶ τυρλὴ ἡ τύχη τρέχει ἐπὶ σφαίρας καὶ πατεῖ.)

Καὶ ὁ Πέρσης εἰς μὲν ὥρην εἶδε νὰ ἀπολεσθῶσι(ν)
Ὅλοι αἱ χρυσαὶ ἐλπίδες κι' ἀπ' ἐμπρὸς του νὰ χαθῶσι!
Νεολαΐα! ὠφελήσου ἀπ' αὐτὸ τὸ μάθημά του!

Ἰούνιος, 1870.—

ΣΟΦΙΑ θυγάτηρ ΛΑΜΠΙΣΗ.

Ὁ ἄνθρωπος

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ. Ἀθηνᾶ, πῶς σᾶς ἐφάνη ὁ λόγος τοῦ κυρίου Καρολίδου; εἶδατε τὸν ἀρ. 1392 τῆς Ἀμαλθείας;

ΑΘΗΝΑ. Ναι, Δημόσθενες, τὸν ἀνέγνωσα καὶ μοι ἐφάνη ἐξαίρετος. Εἶνε γραμμένος εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ δυσκολεύεται τις ὀλίγον εὐθύς νὰ τὸν ἐννοήσῃ· ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ θέμα του, σᾶς βεβαιῶ, εἰς ἐξίχρετον.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ. Ἔτσι ἔ; μὴ μὲ λωλάνης.

ΔΗΜ. Μάλιστα, κύριε· ἡ Ἀθηνᾶ ἔχει δίκαιον.

ΑΝΤ. ὦχ! ἀδελφε· μὲ τὰς ἐφημερίδας σου πάλιν καὶ μὲ τοὺς λόγους σου. Δὲν ἀφίνεις νὰ πῶμε τίποτε νὰ γελάσωμε; σήμερον εἶνε ἑορτή.

ΑΘ. Ἰσα ἴσα, φίλτατε, σήμερον, ὅπου εἶνε ἑορτή καὶ δὲν ἔχομεν ἀπολλίνας, πρέπει νὰ σπουδασιολογήσωμεν ὀλίγον. Τὰς καθημερινὰς ὁλας ἐργαζόμεθα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος· ἐν καὶ τὰς ἑορτὰς ἐξοδεύωμεν εἰς ἀστεῖα καὶ γέλωτας, διὰ τὴν ψυχὴν λοιπὸν πότε θὰ συλλογισθώμεν;

ΑΝΤ. Σεῖς οἱ δύο ἀδελφοὶ πολὺ ὁμοιάζετε. Ἀγαπᾶτε νὰ φιλοσοφῆτε πάντοτε. Ἐμένα πάλιν μ' ἀρέτει ἡ διασκεδάσις. Σ' τὰ στενὰ διόλου δὲν ἔρρωμαι. Στενοχωροῦμαι.

ΔΗΜ. Διότι, φίλε Ἀντώνιε, δὲν ἠθελήσατε ποτὲ νὰ συνήθιστε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ φαγητοῦ· ἀλλὰ συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς εἰπω ὅτι εὐρίσκεισθε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς ἣν ἄλλοτε εἶχεν εὐρεθῇ ὁ μακρίτης Μπερτόδαλος, ὁ ὁποῖος ἤθελε πάντοτε νὰ τρώγῃ φατούλια, καὶ ἂν ποτε ἔτρωγε κρέας, ὁ διοργανισμὸς τοῦ ὁλοῦ ἐγένετο ἄνω κάτω· ἡθίνει ὁ δυστυχεύς.

ΑΝΤ. Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε Δημόσθενες! Δὲν ἐπερίμενα ποτὲ τοιαύτην ἀπὸ σᾶς φιλοφρόνησιν. Διπλὸν, ὡς βλέπω, ἐγὼ μαζὶ σας δὲν θὰ τὰ ψήσω. Φροντίσατε ν' ἀρραβωνίσαι τὴν ἀδελφὴν σας μὲ κανέναν ἄλλον, ὁ ὁποῖος νὰ εἴμπορῇ νὰ χωνεύῃ τοιαύτα; προσβολὰς· ἐγὼ δὲν εἴμπορῶ· adieu . . . . . adieu διὰ παντὸς Ἀθηνᾶ.

ΑΘ. Καλὲ Δημόσθενες, τί ἐκάματε τώρα; Ἐφυγε καὶ ἔφυγε δὲ

καταθυμωμένος ! . . . . . Εἶμαι τῆς ἰδέας ὅτι τὰ ὅσα εἶπε τὰ εἶπε μὲ τὰ σωστά του . . . . . Εὐλογημένη, δὲν ἔπρεπε νὰ . . . .

ΔΗΜ. Μένετε ἥτις, ἀδελφὴ μου· ἐγὼ πάλιν θὰ τὰ διορθώσω. Ἄς ἐπανεέλθωμεν τώρα εἰς τὸ προκείμενον. Κατὰ τί σᾶς ἡὐχαρίστησεν ὁ λόγος τοῦ κυρίου Καρολίδου :

ΑΘ. Ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρὸ πάντων μὲ ἡὐχαρίστησεν, εἶνε ὅτι ἐν αὐτῷ εἶδα συνηνωμένους τοὺς τῆς θύραθιν φιλοσοφίας Ἀριστοτέλην καὶ Πλάτωνα μετὰ τῶν τῆς ἔσθθεν Πέτρου καὶ Παύλου. Αὐτὸ μοι ἐπροξένησε τὴν μεγαλειτέραν χαράν, διότι σήμερον, ἀδελφέ, εἶνε τρομερὸν πρᾶγμα ἡ ἀντιπάθεια, τὴν ὅποιαν οἱ λόγοι μας ἔχουσιν εἰς τὰ θρησκευτικά.

ΔΠΜ. Κατὰ τοῦτο ἔχετε δίκαιον· ἀλλὰ τὸ θέμα κυρίως τοῦ λόγου ἐπροσέξατε ποῖον εἶνε;

ΑΘ. Νομίζω ὅτι εἶνε ὁ ἄνθρωπος.

ΔΗΜ. Ναι, ἀδελφὴ μου. Εἶδατε ὅποιον τῷ ὄντι δημιουργήμα εἶνε ὁ ἄνθρωπος; . . . . Πόσον ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος παρεγνώρισεν ἑαυτὸν! Πόσον τὸ τελειότατον καὶ θεοειδέστατον τοῦτο πλάσμα ἀδικεῖ ἑαυτὸ! . . . . . Εἶδατε τὸν Ἀντώνιον μας; δότε τῷ ἀπὸ πρωίας μέχρι ἐσπέρας νὰ ἐργάζεται ὡς Εἴλω ἐν τῷ γραφεῖῳ του πότε μὲ τὰ κατὰστικὰ του, πότε μὲ τὰς λίρας του, πότε μὲ τὰς ἐπιστολάς του, πότε μὲ τὰ ἐμπορεύματα καὶ τοὺς ἀχθοφόρους του, καὶ πάρετε τὴν ψυχὴν του. Ἐξῆλθεν ἐκείνης τῆς εἰρκτῆς, ἣν ὀνομάζει γραφεῖον του; τότε θέλει νὰ διασκεδάσῃ· νὰ ἀστειευθῇ, νὰ γελάσῃ, νὰ ἔλθῃ νὰ περάσῃ ὀλίγας στιγμὰς μετὰ τῆς μνηστῆς του, νὰ περιπατήσῃ, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν λέσχην ὡς ἀδολασχῆσῃ καὶ καθεξῆς. Ἄμα θελήσῃτε ὅμως νὰ τῷ ἀνοίξῃτε ὁμιλίαν ἔξω τοῦ κύκλου τῆς ὕλης, ὦ! τὸν ἔχασατε. Εὐθύς τὸν πῖλον καὶ δρόμο!

ΑΘ. Καὶ μήπως ἐν τῷ Ἀντωνίῳ, Δημόσθενες, συγκεντροῦται ὁ ἄνθρωπος; Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰσιν ὡς ὁ Ἀντώνιος;

ΔΗΜ, Δὲν σᾶς λέγω τὸ ἐναντίον· ἀλλὰ δυστυχῶς . . . . . Μελαταῦτα ἂς ἐξακολουθήσωμεν. Ὁ πάντων εὐγενέστατος καὶ κατὰ λόγον αὐτοτελεὴς ἄνθρωπος!

ΑΘ. Ναι· διατὶ ὀνομάζει αὐτοτελεὴ τὸν ἄνθρωπον; Τί σημαίνει ἡ λέξις;

ΔΗΜ. Ἡ φιλοσοφία παραδέχεται δύο εἰδῶν αἰτίας, ἐὰν ἐνθυμώ-
μαι καλῶς : αἰτίας αὐτοτελεῖς καὶ αἰτίας συναιτίους. Ὁ Θεὸς εἶνε
αἰτία αὐτοτελής· οἱ δύο βίαιες, εἰ κινεῦντες τὸ ἄροτρον, εἰσὶν αἰτίαι
συναιτίαι. Ἡ λέξις ὅθεν αὐτοτελής σημαίνει αὐθόπαρκτος, αὐτεξού-
σιος, ἐλεύθερος. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐλεύθερος καὶ μολαταῦτα δεσπό-
ζεται ὑπὸ τοσούτων παθῶν ! Δυστυχῆ ἄνθρωπε, πόσον παρεγνώ-
ρισες σεαυτὸν ! !

ΑΘ. Ἐνθυμούμαι, Δημόσθενες, ὅτι ὁ κ. Καρολίδης διαιρεῖ τὰ
ὄντα εἰς δύο μεγάλας τάξεις : εἰς τὴν ἀνόργανον φύσιν καὶ τὴν ἐνόρ-
γανον.

ΔΗΜ. Μάλιστα. Τὴν δ' ἐνόργανον πάλιν εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ
ζῶα, ὧν τιμιώτατον ὁ ἄνθρωπος, κεκοσμημένος τῷ δώρῳ
τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἐν τῷ πράσσειν ἐλευθερίας
εἰς ἐκλογὴν.

ΑΘ. Ναί· ὀνομάζει αὐτὸν « τὸ κάλλιστον τῆς φύσεως προϊόν. »

ΔΗΜ. Καὶ δικαίως, διότι ὁ μόνος ὁ ἄνθρωπος ὠνομάσθη « μικρὸς
κόσμος » ὡς συγκεφαλαιῶν ἐν ἑαυτῷ τὴν φύσιν πᾶσαν. Μόνος αὐτὸς
προώριεται ἵνα δεσπόζη διὰ τοῦ λογικοῦ τοῦ ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς
κτισμάτων καὶ μόνος τῶν ἄλλων πάντων ἔχει αἰσθῆσιν ἀγαθοῦ καὶ
κακοῦ, δικαίου καὶ ἀδίκου, καλοῦ καὶ αἰσχροῦ, ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς.
Μόνος ὁ ἄνθρωπος συνέστητε κοινωνίας· διεκόσμησε πόλεις· ἐπενόη-
σε τέχνας· ἐδημιούργησεν ἐπιστήμης· μετεχειρίσθη γλῶσσαν, ἥτις
εἶνε τὸ θαυμασιώτατον τῶν ὀργάνων, ὅσα ἐφεῦρε !

ΑΘ. Τῷ ὄντι ἡ γλῶσσα εἶνε τὸ θαυμασιώτατον ὄργανον. Ὑ-
ποθέσατε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶχεν ὅλα ὅσα τὸν διαστέλλουσι τῶν ἄλλων
ζώων, δὲν εἶχεν ὅμως τὴν γλῶσσαν· ὦ ! τί κόλασις, Δημόσθε-
νές μου, δὲν θὰ ἤξευρα τί φρονεῖς· δὲν θὰ ἠδυνάμην ποτὲ τίποτε νὰ
μάθω παρ' οὐδενός. Πῶς θὰ ἠδυνάμην νὰ σ' ἐρωτήσω ; πῶς θὰ
ἠδύνασο νὰ μ' ἀποκριθῆς ;

ΔΗΜ. Ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔμενε πάντοτε μὲ γνώσει· τὰ μάλιστα
περιωρισμένης.

ΚΑΤΗΓΚΩ. ὦχι ἀδελφέ· καλλίτερα νὰ ἔλειπεν ἡ γλῶσσα, διότι
τότε θὰ ἔλειπαν καὶ σχολεῖα καὶ βιβλία καὶ διδασκαλαὶ καὶ ὅλα
αὐτὰ τὰ μωρελογήματα ! Πόσον θυμόνω, ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι

αὔριον πάλιν θά υπάγω εἰς τὸ σχολεῖον· τίς βαρύνεται πάλιν ν' ἀκούῃ. Καί ἔπειτα, ἀδελφεῖ, δὲν εἶνε μία· ἡ μία ἐξήρχεται, ἡ ἄλλη εἰσέρχεται· ἡ μία τελειώνει, ἡ ἄλλη φθάνει. Καμμιά φορὰ μαλλόνουν· ἡ μία ἀπ' ἑξω κτυπᾷ τὴν θύραν, ἡ ἄλλη ἀπὸ μέσα φωνάζει «δὲν ἐτελείωσα ! ! ! »

ΟΑΟΙ. Χᾶχ ! ᾶχ ! ᾶ !

ΚΑΤ. Σᾶ· βεβιαῶ· ἐνίστε μοῦρχεται νὰ ταῖς φάγω ἀπὸ τὸ κακὸ μου. Πότε θὰ μεγαλώσω νὰ βῶ ἀπὸ τὸ σχολεῖό, νὰ γλυτώσω δι' ὄνομα Θεοῦ ἀπὸ τοῦτο τὸ βάζανο.

ΑΘ. Μὴ λυπῆσαι, ἀδελφὴ μου. Πλησιάζεις πλέον. Εἶσαι δέκα πέντε, καὶ τριάντα, σαράντα πέντε. Σαράντα πέντε ἐτῶν δὲν θὰ ἦσαι πλέον μεγάλη ;

ΚΑΤ. Ἐπρόκοψα ! ἡ δουλειά μου πάει γαῖτάνι.

ΔΗΜ. Ἀθηνᾶ, αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιον εἰμπορεῖ νὰ μᾶς θραδυσῇ. Ἄς ἀφίσωμεν τὴν Κατήγκω μὲ τὰς ἰδιὰς της. Ὁ ἄνθρωπος ἐπαξίως ὠνομάσθη ἄνθος τῆς δημιουργίας, διότι, ἐκτὸς τῶν ὅσα εἶπομεν, αὐτὸς μόνος ἐλάτρευσε τὸν δημιουργὸν καὶ μόνος αὐτὸς εἶνε ἐπιδεκτικὸς τελειοποιήσεως· μόνος αὐτὸς τέλος φαίνεται τῷ ὄντι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Μόνος ἐδημιουργήθη τοιοῦτος, ὥστε νὰ βλέπῃ τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ ὑψόνῃ τοὺς ὑψάλτους τοῦ πρὸς τοὺς ἀστέρας.

ΑΘ. Ναί, εἰς αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ λόγου τοῦ ἀναφέρει ὁ κ. Καρολίδης τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ὅστις ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ του λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, θεωρῶν τὰ κτίσματα, καθορᾷ τὴν αἰτίον τοῦ Θεοῦ δύναμιν καὶ οὕτω καθίσταται ἀναπολόγητος ἐπὶ πᾶσαν ἀσείδειαν.

ΔΗΜ. Μάλιστα. Ἄλλ' ἐνθυμεῖσθε τί λέγει παρακατιόν ;

ΑΘ. Τί ;

ΔΗΜ. Λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ νοῦς θεωρεῖ, καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ νοῦς εἶνε ὅστις δύναται καὶ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον εὐσεβῆ.

ΑΘ· Βέβαια, καὶ διὰ τοῦτο ὅσον μάλλον ἀνεπτυγμένος ὁ νοῦς, τόσον καὶ εὐσεβέστερος ὁ ἄνθρωπος.

ΚΑΤ. Ὅλον τὸ ἐναντίον μάλιστα. Ὅσον περισσότερα γράμματα μαθηθῶν οἱ ἄνθρωποι, τόσον ἀσεβέστεροι γίνονται. Ὅστε καλλιτέρα νὰ ἔλειπαν τὰ σχολεῖα. Αὔριον πάλιν ξημερώνει Δευτέρα· τί δυστυχία !

ΑΘ. Μοὶ φαίνεται, Δημόσθηνες, ὅτι ἔχει δίκαιον τώρα ἡ Κατήγκω.

ΔΗΜ. Δὲν ἔχει δίκαιον, Ἰσθνα· διότι ὅσοι ἔμαθαν πολλὰ γράμματα δὲν σημαίνει ὅτι ἀνέπτυξαν καὶ τὸν νοῦν των. Ἄλλο νὰ μάθης πολλὰς γλώσσας καὶ ἐν γένει ὅλα τ' ἀποτελοῦντα τὴν λεγομένην ψευδοπαιδείαν, καὶ ἄλλο νὰ σπουδάσῃς τὸ θεϊότατον ἐκεῖνο μάθημα, τὸ ὁποῖον ὠλόμασαν φιλοσοφίαν. Μόνη ἡ φιλοσοφία εἶνε ἥτις ἀναπτύσσει τὸν νοῦν. Ὁ φιλόσοφος Πλάτων λέγει (Θεαίτ. 176. Πολιτ. 10, 610) ὅτι σκοπός, δι' ὃν ζῇ ὁ ἄνθρωπος, εἶνε νὰ ἐξομοιωθῇ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον πρὸς τὸν Θεόν. Τοῦτο δ' ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς φιλοσοφίας· διότι, δι' αὐτῆς τελειότεροι γινόμενοι, «καὶ τὸ θεῖον σαφέστερον νοοῦμεν, καὶ συνψδὰ τῇ θεῇ βουλήττει πράττομεν, καὶ ὁμοιότεροί πως αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατόν γιγνόμεθα, καὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ κοινωνοῦμεν.»

ΚΑΤ. Κἄμποσο Ἰληνικά τάκοψε!

ΑΘ. Σιώπα, διότι πλησιάζεις νὰ κατασταθῇς ἀνυπόφορος καὶ φοβοῦμαι μὴ ἀναγκασθῇς νὰ μᾶς δείξῃς τὴν ῥάχι καθὼς καὶ ὁ . . .

ΚΑΤ. Κύρ Ἀντώνης;

ΑΘ. Σιωπή, παρακαλῶ.

ΔΗΜ. Κοινωνοῦντες δὲ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, εὐδαίμονες καὶ μακάριοι τοῦ αἰῶνος γινόμεθα, τῶν θείων (ἢ δυνατόν) ἀπολαύοντες τελειότητων.

ΚΑΤ. Ἐνύσταξα μὲ τὰ Ἰληνικά σας· καλὴ νύκτα.

ΔΗΜ. Ἐπειδὴ ὁμως ἐν τῷ παρόντι βίῳ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτύγῃ ἐντελῶς τοῦτο ὁ ἄνθρωπος, ἄρα ὑπάρχει ἄλλος βίος διάφορος τοῦ παρόντος, «ἐν ᾧ τάχα τοῦ ἐφ' ᾧ τευζόμεθα, κρείττενος καὶ θειοτέρως μεταλαβόντες φύσεως».

ΑΘ. Μοὶ φαίνεται ὅτι καὶ ἡ φύσις τοιαῦτά τινα μᾶς διδάσκει.

ΔΗΜ. Βέβαια. Διότι ἡ γῆ, καθὼς λέγουσι, μέχρι σήμερον ἤλαξε πολλὰς μορφάς, μεταβαίνουσα πάντοτε ἀπὸ κατωτέρας εἰς ἀνωτέραν· ἄρα καὶ αὐτή, τὴν ὁποῖαν ἔχει σήμερον, θὰ μεταβληθῇ. Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ἡ Ἀγία Γραφή, ἥτις μᾶς ὑπόσγεται πολιτεῖαν καινὴν ἐν γῇ καινῇ, ἐνθα ἐμφανῶς τὸ θεῖον ὁφύμεθα.»

ΑΘ. Φίλτατέ μοι Δημόσθηνες! εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου του τῷ

ὄντι ὁ κ. Καρολίδης μὲ κατεγοήτευσεν· εἶνε τῇ ἀληθείᾳ καὶ χριστιανὸς καὶ φιλόσοφος. Ἐνθυμείσθε ; Ἀφοῦ στείλῃ εἰς κόρακας τοὺς πρεσβεύοντας διὰ αὐτόματο· καὶ μηχανικὴ ἐνέργεια τῆς καλουμένης ὕλης κινεῖ καὶ τὴν φύσιν σύμπασαν καὶ αὐτοὺς, ὁμολογεῖ ὅτι παραδέχεται ἐν ἐλπίσιν ἀγαθαῖς ἀνάσσειν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἄτοπον ἀποκηρύττων τὸ σύστημα τῶν ψευδοδοξούντων ὅτι ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνατον μηδενίζεται. Σᾶς βεβαιῶ, ἀδελφέ μου, ὅτι λίαν εὐχαρίστως θ' ἀντήλαττα μὲ τοιοῦτον νέον τὸν ὕλιστήν Ἀντώνιον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ κακὴ μου τύχη μὲ ἔρριψε.

ΔΗΜ. Ἔχετε δίκαιον, ἀδελφὴ μου, νὰ παραπονῆσθε· ἀλλ' ἂν πρέπει νὰ παραπονῆσθε κατὰ μιᾶς τύχης, τὴν ὁποῖαν νὰ ὀνομάζετε κακὴν, τοῦτο δὲν ἐννοῶ.

ΑΘ. Αὐτὸ εἶνε μία συνήθεια τῆς γλώσσης, Δημόσθενες. Δι' ἡμετέραν παραπονοῦμαι κατ' ἐμαυτῆς, ἡ ὁποία φαίνεται δὲν ἐφρόντισα νὰ ἐκπληρώσω ὅσον ἔπρεπε τὰ καθήκοντά μου καὶ πρὸς τιμωρίαν μου μ' ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς ἕνα Ἀντώνιον, ὁ ὁποῖος νὰ μὲ βλαπτεῖ καὶ τὰς ἀνοήτους ἰδέας του.

ΔΗΜ. Ἐκεῖνος Σᾶς ἄριστε τὸ τελευταῖον adieu, λαιπὸν καὶ σεῖς λησμονήσατέ τον.

ΑΘ. Τοῦτο εἶνε ἀδύνατον· τὸν ἠρραβωνίσθην ἅπαξ, ἐτελείωσεν. Ἐπειτα ὁ εὐλογημένος ἔχει καὶ λίρας πολλὰς, μὲ τὰς ὁποίας ἐγὼ ἐλπίζω νὰ κατορθώσω πλεῖστα ὅσα καλὰ ! Πρὸ πάντων ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν δύναμαι οὔτε στιγμὴν νὰ μὴ συλλογίζωμαι, εἶνε τὸ ὀρφανοτροφεῖον, φίλτατε ἀδελφέ, τὸ ὁποῖον δὲν ἔπρεπε . . . δὲν ἔπρεπε νὰ λείπῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας !

ΔΗΜ. Καὶ δὲν ἔχομεν ὀρφανοτροφεῖον ;

ΑΘ. Οὐδόλως μάλιστα. Ὀρφανοτροφεῖον ποτὲ δὲν θὰ ἔχωμεν, ἂν πρῶτον δὲν ἀποκτήσωμεν τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην οἰκοδομήν, καὶ ἐκφράζω τὸ παράπονόν μου κατὰ τῆς Ἐφορίας, ἥτις οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τοῦ Μέντορος τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο παγγινῖδιον. ὦ ! μετὰ πόσῃς ἀνυπομονησίαις ἀναμένω εἰσέτι τὸν εἰσπράκτορα νὰ μοὶ παρουσιάσῃ τὴν ἀπόδειξιν, περὶ τῆς ὁποίας ἐν τέλει τῆς διατριβῆς ἐκείνης γίνεται λόγος ! !

ΔΒΜ. Τὸ πιστεύω, ἀφοῦ μάλιστα ὑπάρχει καὶ ἡ ἰδέα τοῦ κέρδους, καὶ κέρδους 50 λιρῶν ἀπέναντι ἡμισείας.

ΔΘ. Τὸ κατ' ἐμέ, φίλτατε, ἐὰν κερδήσω, τὸ κέρδος θὰ δοθῇ πάλιν ἐκεῖ ὅπου πρέπει· δὲν θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ταμεῖον μου. Ὡστε οὐδεμία τοιαύτη ἐλπίς μὲ κάμνει νὰ ἐπιθυμῶ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀπλῶς διότι βλέπω ὅτι δι' αὐτοῦ ἐξαίρετα οἱ φιλόρροφοι διασκεδάζοντες θὰ ἡδύ-
ναντο ν' ἀνεγείρῳσιν ὀρφανοτροφεῖον χωρὶς νὰ ἐπιβαρυνθῶσι καὶ
χωρὶς ποσῶς νὰ τοῖς γίνῃ ἐπαισθητόν.

ΔΗΜ. Χαίρω πολὺ, ἀδελφὴ μου, διὰ τὰ φιλάνθρωπά σου αἰσθή-
ματα· ὅλλα μὴ' ἀπελπίξεις. Πιθανὸν ἢ σεβαστὴ Ἐφορὰ νὰ σκέ-
πτεται ἐπ' αὐτοῦ.

ΑΘ. Ἀμποτε.

Περὶ ἐγέρσεως ἐκ τῆς κλίνης καὶ κατακλίσεως.

Ὁ ὑπερβολικὸς ὕπνος συνειθίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν τρυφη-
λὸν καὶ φιλήδονον βίον καὶ ἐκθέτει αὐτὸν εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους,
οἵτινες ἀπ' αὐτοῦ δύνανται νὰ προκύβουν. Ἐξ ἄλλου ὁ ἄνθρωπος,
εἰς ὅποιαν κατάστασιν καὶ ἂν εὑρεθῇ, πρέπει νὰ ἐνθυμητῇ ὅτι ἐγεν-
νήθη διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ὅτι ἅμα ὁ ἥλιος ἀνατελεῖ χρεωστεῖ νὰ
παραδίδεται εἰς αὐτήν. Ἑπτὰ ὥραι ἀναπαύσεως ἐπαρκοῦν πρὸς ἀνα-
ψυχὴν τοῦ σώματος, ἐκτὸς ἐὰν διαρκούσης τῆς ἡμέρας εἰργάσθημεν
περισσότερον τοῦ δέοντος. Καθῆκον λοιπὸν ἔχομεν νὰ ἐγειρώμεθα
ἐκ τῆς κλίνης περὶ τὸν ὄρθρον καὶ εἰς τοῦτο πρέπει νὰ συνειθίζω-
μεν τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας, ἐκτὸς ἐὰν κωλύονται
ὑπὸ ἀσθενείας τινός.

Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ὅπερ δεξιόμορον νὰ κάμνωμεν ἅμα ἐξυπνήσω-
μεν, εἶνε νὰ προσφέρωμεν τὴν καρδίαν μας εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ πα-
ρακαλῶμεν αὐτὸν ἐνδομύχως μετὰ πίστεως καὶ εὐλαθείας. Ἀκολού-
θως πρέπει νὰ ἐξεργώμεθα ἐκ τῆς κλίνης μετὰ τῆς δεούσης κοσμιό-
τητος καὶ νὰ μὴ καταγινώμεθα εἰς ξένας ὑποθέσεις καὶ εἰς περιττὰς
συνομιλίας.

Μόλις τὰ τέκνα ἐγερθοῦν καὶ ἐνδουθῶν ὀρεῖλου νὰ ἀπομνημονεύ-

ωσι τὰς ἐν χρήσει προτευχάς των. Οὐδεμία πρόφρασις δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τὸν Χριστιανὸν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθήκοντος. Εἶνε ἀπρεπὲς νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς τὰ τέκνα ἡμῶν νὰ προσεύχωνται καθ' ὃν καιρὸν ἐνδύονται. Ὁ Θεὸς δὲν ἀπαιτεῖ τὴν κίνησιν τῶν χειρῶν ἀλλὰ καρδίαν καθαρὰν, καὶ ἡ στάσις τοῦ Χριστιανοῦ καθ' ἣν ὥραν προσεύχεται πρέπει νὰ ἐμφανῇ τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν, ἣν ἔχει περὶ τῆς ἀπεριόριστου αὐτοῦ μεγαλειότητος.

Ὁφείλομεν ὡσαύτως νὰ συνεθίζωμεν τὰ τέκνα ἡμῶν νὰ χαιρετοῦν πρὶν πλαγιάσουν τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ διδασκάλους, πρὸς τοὺς ὁποίους χρεωστοῦν τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν ἡθικὴν αὐτῶν ἀνάπλασιν.

Εἶνε ἐγκληματικὴ ἔλλειψις νὰ πλαγιάξῃ τις χωρὶς νὰ προσφέρῃ τὴν λατρείαν του εἰς τὸν Θεὸν καὶ χωρὶς νὰ εὐχαριστῇ αὐτὸν διὰ τὰ δῶρα, ἅτινα διαφιλῶς μᾶς χορηγεῖ.

Περὶ ἐνδυμασίας

Ἐνδύμενοι, πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ἡ ἀμαρτία ἐχάραξεν ἐπὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν τὴν δυσμορφίαν τῆς ὥς ἐκ τούτου, καὶ διὰ νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸν Θεὸν νόμον ὅστις ρητῶς μᾶς τὸ προσταζει, πρέπει νὰ καλύπτωμεν αὐτὰ μετὰ κοσμιότητος καὶ εὐτυχιστοσύνης.

Ὅσοι κἀμνον χρῆσιν ἄλλων χειρῶν διὰ νὰ ἐνδύοιεν ἀπεκαλύπτουν μωρὰν ἀλαζονείαν ἢ ἐπονείδιστον μαλθακότητα.

Μόλις τὰ τέκνα δύνανται ἐλευθέρως νὰ κἀμνον χρῆσιν τῶν χειρῶν των πρέπει νὰ συνεθίζωμεν αὐτὰ νὰ ἐνδύονται μόνον των. Ἡ ἀσθένεια μόνον δύναται νὰ τὰ ἀπαλλάξῃ τοῦ καθήκοντος τούτου.

Ὅταν δὲν δεχώμεθα ἐπισκέψεις, δυνάμεθα νὰ φορέσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μᾶλλον εὐχρηστον ἐνδυμασίαν· ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν ᾖνε ἀπρεπής.

Δὲν πρέπει νὰ ἐξεργώμεθα τῆς οἰκίας ἀκαλλώπιστοι, ἐκτὸς εἰὰν σπουδαία ὑπέθεσις μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ πράξωμεν τοῦτο.

Ὅποια καὶ ἂν ᾖνε ἡ θερμότης τῆς ἡμέρας, εἶνε ἀπρεπὲς νὰ παρυσιασθῶμεν ἐμπροσθε τῶν ἄλλων μὲ τὰ στῆθη, τὸν τράχηλον, καὶ τοὺς βραχίονας, γυμνοῦς.

Εἶνε ἐναντίον τῆς καλῆς ἀνατροφῆς νὰ ἐνδυνάμεθα ἢ νὰ ἐκδυόμεθα ἐνώπιον ξένου τινός, ὅποτεν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τοῦτο εἰς ἰδιαίτερον μέρος. Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἐλευθεροτροπία προσβάλλει τὰ καλὰ ἥθη.

Πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ὑπερβολὴν εἰς τὸν στολισμόν, ὑπερβολὴν, ἥτις ἀντιβάνει εἰς τὴν χριστιανικὴν ταπεινοφροσύνην καὶ ἥτις δύναται νὰ μᾶς φέρει εἰς τὴν παντελῆ καταστροφὴν μας.

Ἡ ἀτημέλεια τῆς στολῆς, συντροφευμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς ρυπαρότητος, εἶνε ἐπίσης ἑλλειψὶς μεγάλη καὶ εἶνε σπάκλον ὡς ἡ ἐξωτερικὴ ἀταξία νὰ μὴν προέρχεται ἐκ τῆς ψυχικῆς ἡμῶν ἀταξίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ προφυλάττωμεν τὰ φορέματά μας ἀπὸ τὰς κηλίδας καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν.

Ἡ ἰδιοτροπία εἰς τὸν καλλωπισμόν εἶνε γελοία καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραφροσύνη.

Δὲν πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν ὅλους τοὺς συρμούς, διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶνε ἀλλόκοτοι καὶ φανταστικοί.

Ὁ συρμὸς καὶ ἡ πολυτέλεια οὐ μόνον ἐξευτελίζουν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καταστάνουν αὐτὸν πένητα καὶ δυστυχῆ· τὸ μόνον μέτρον διὰ νὰ μὴν ὑποπέσῃ τις εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ εἰς τὸν συρμόν εἶνε ν' ἀκολουθῇ τοὺς κανόνας τῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις πρέπει νὰ ᾔηνε ὁ ἀπαράδεκτος κανὼν παντὸς γνησίου Χριστιανοῦ. Ὡς ἐκ τούτου πρέπει ν' ἀπορρίπτωμεν ἐκ τῶν φορεμάτων μας πᾶν ὅ,τι ἐμφαίνει ἀλαζονείαν ἢ ματαιότητα.

Ὁ ἄνθρωπος ὅστις στηρίζει τὴν δόξαν του καὶ τὴν εὐτυχίαν του εἰς λυμπρὰ φορέματα καὶ πολυδάπανα στολίδια ἐξουθενούται καὶ καταντᾷ ἐπὶ τέλους κτηνώδης.

Εἶνε ἴδιον τῶν γυναικῶν νὰ ἐνσυχολῶνται εἰς ματαίους καὶ περιττοὺς καλλωπισμούς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος καταφέρει ἐναντίον τῆς ἐπονιδίστου ταύτης ἀδυναμίας καὶ συμβουλεύει τὰς γυναῖκας νὰ ᾔηνε ταπειναὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν των καὶ νὰ θεωροῦν τὴν παρθενίαν ὡς τὸ πολυτιμότερον πρᾶγμα «τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν» ἐαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ ἢ μαργάριταις. ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' (ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομένας Θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν».

Ν' ἀλλάξῃ τις συχνὰ ἀσπρόρουχα οὐ μόνον εἶνε ὠφέλιμον εἰς τὴν ὑγείαν, ἀλλὰ συνάδει μὲ τὴν κοσμιότητα καὶ τὰ καλὰ ἤθη.

Πρέπει ὅταν χαιρετῶμεν νὰ ἐκβάλωμεν τὸ κάλυμμά μας διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ νὰ τὸ καταβάζωμεν μέχρι τοῦ πλευροῦ· καθήμενοι δὲ νὰ τὸ κρατῶμεν ἐπὶ τῶν γονάτων, ἢ νὰ τὸ θέτωμεν εἰς μέρος ἐπὶ τούτου προσδιορισμένον.

Ὅταν ἀπαντῶμεν γνῶριμόν τινα πρέπει νὰ τὸν χαιρετῶμεν εἰς ἀπόστασιν πέντε ἢ ἕξ βημάτων· ἡ στενωτέρα φίλια δὲν ἀπαλλάττει οὐδένα τοῦ καθήκοντος τούτου.

Εἰς τράπεζαν ἢ εἰς ξένην οἰκίαν πρέπει νὰ μένωμεν πάντοτε ἀσκεπεῖς.

Ὅταν ἀνώτερος κατὰ τὴν ἡλικίαν ἢ τὸ ἐπάγγελμα μᾶς ὀμιλῇ, πρέπει νὰ μένωμεν ἐνώπιόν του ἀσκεπεῖς, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἴδιος μᾶς ὑποχρέωσιν νὰ καλυφθῶμεν.

Εἶνε ἀσυγχώρητος ἀμέλεια νὰ φορῇ τις περικνημίδας τρυπημένας, ἢ νὰ ἀφίην αὐτὰς νὰ πίπτουν ἐπὶ τῆς πτέρνης.

Ὅταν ἐξερχώμεθα, πρέπει νὰ ἔχωμεν τὰ ὑποδήματα καθαρὰ, νὰ προσέχωμεν ὥστε τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ ὑποκαμίσου νὰ μὴ μένῃ ἀνοικτόν, νὰ φορῶμεν πάντοτε λαιμοδέτην, καὶ νὰ μὴ λησμονῶμεν νὰ λαμβάνωμεν μαζί μας ἓν μανδύλιον.

Κατασκευὴ τοῦ ἀψινθίου οἴνου.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα οἶνος τῆς ἀψινθίας ἢ βερμουτ μεταφέρονται ἐξ Εὐρώπης ρευστὰ οἰνώδη ἔχοντα εὐάρεστον πικρίζουσαν καὶ ἐνίοτε συγχρόνως ἀρωματικὴν γεῦσιν καὶ ταῦτα ἐν τοῖς πλείστοις μέρεσι τῆς Εὐρώπης πίνονται ὡς τονωτικά, δυναμωτικά διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἐντόσθια καὶ ὡς προκαλοῦντα πλειότεραν ὄρεξιν. Τοιαῦτα ρευστὰ δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν, ἐὰν ἐνθέσωμεν ἐντὸς καλοῦ γλυκεῖος οἴνου μερικὸς κλόνους προσφάτου πόας τῆς ἀψινθίας καὶ ἐὰν ἀφεθῶσι μεχρὶς τοῦ ὅ οἶνος προσλάβῃ πικρίζουσαν γεῦσιν καθότι ἄλλως ἐκ τῆς πικρίας δὲν πίνονται. Ὁ πρὸς κατασκευὴν τοιοῦτου ἀψινθίου οἴνου κατάλληλος οἶνος εἶνε τὸ καλούμενον βίνο Σάντο τῆς Θήρας καὶ Τήνου. Ἐὰν ἐκτὸς τῆς ἀψινθίας ἐγκρεμασθῇ καὶ σακ-

κίδιον μοσχοκαρύων, κανέλλας καὶ τινων καρυφύλλων, γίνεται ὁ οἶνος πικρίζων καὶ ἀρωματικός, τὰ μέγιστα παρὰ τοῖς πλείστοις ἡγαπημένος ὡς ὀρεκτικὸν καὶ στομαχικόν.†

Ἐὰν προσθήσῃς μεγαλύτερον ποσὸν ἀψινθίας θὰ πικρίξῃ τόσον ὥστε δὲν θὰ πίνεται. Τὸ φυτὸν τοῦτο ὀνομάζεται ἀψίνθιον ἐκ τοῦ στερητικοῦ α καὶ πίνθος (εὐχαρίστησις) ὥστε πίνεται ἄνευ εὐχαριστήσεως ἔνεκα τῆς πικρίας αὐτοῦ· ἢ πιθανωτέρα ἐτυμολογία του εἶνε ἐκ τοῦ στερητικοῦ α καὶ πίνειν — ἀπίνθιον, καθότι ἔνεκα τῆς πικρίας τοῦ φυτοῦ δὲν πίνεται. Σημειωτέον ὅτι καὶ τὸ ὄνομα Βερμούτ εἶνε γερμανικὸν ὄνομα τοῦ φυτοῦ καὶ σημαίνει ἐπίσης ἀψιφήα ὥστε οἶνος τῆς ἀψινθίας καὶ βερμούτ εἶνε κατ' οὐσίαν τὸ ἴδιον. Κατὰ τὸν ἐκτεθέντα τρόπον δύναται ἕκαστος νὰ κατασκευάσῃ ταῦτα τὰ ρευστὰ πρὸς οἰκιακὴν χρῆσιν.

Τρόφιμα εἰς συμπεπυκνωμένην κατάστασιν.

Εἰς μίαν τῶν τελευταίων πογκοσμίων ἐκθέσεων ὑπῆρξε καὶ καφὲς εἰς ξηρὰν κατάστασιν, ἐν εἶδει τετραγώνων κομματίων ὡς ὑπάρχει ἡ Σοκολάτα. Πρὸς κατασκευὴν αὐτοῦ τοῦ νέου προϊόντος, ὁ καφὲς ἀποβράζεται ἐντὸς παππινικοῦ λέβητος, τὰ ἀποβράσματα ἐξατμίζονται· προσθήκη ὀλίγου ποσοῦ κόμμεος τραγακάνθης ἢ καὶ ἀραβικοῦ καὶ ζαχάρους μεχριστοῦ λάβῃ τὴν σύστασιν πηκτῆς· ἀκολούθως ἐγγύνεται εἰς τοὺς τύπους καὶ ἀποξηραίνεται. Ὁ βουλούμενος κατασκευάσαι καφὲν διαλύει τεμάχιον τοῦ ξηροῦ τούτου καφέ, — δυναμένου κληθῆναι ἐκχυλισμα τοῦ καφέ — εἰς ζεστὸν ὕδωρ καὶ ὁ καφὲς παραχρῆμα εἶνε ἑτοιμος. Ἐὰν ὁ περιηγητὴς ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ συμπεπυκνωμένον γάλα, καθὼς κατασκευάζεται τὴν σήμερον ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ εἰς τινὰ ἄλλην πόλιν τῆς Βαυαρίας καὶ τὸ ὅποιον εἶνε τὴν σήμερον προϊόν τοῦ ἐμπορίου, δύναται νὰ κατασκευάζῃ παντοῦ τὸν καφέ του μετὰ γάλακτος.

Πληθυσμὸς τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Τὸ μέγα Σινικήν κράτος διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 48 ἐπαρχίας, βορείους, κεντρικὰς καὶ δυτικά· ἰδοὺ δὲ τὰ ὀνόματα ἐκάστης μὲ τὸν πληθυσμὸν των.

Βόρειαι ἐπαρχίαι —	Chi—Le	28	ἐκατομ. κατοίκων.
» »	Shan—Tuny	29	» »
» »	Shan—Se	44	» »
» »	Shen—Se	40	» »
Κεντρικαὶ »	Kan—Su	45	» »
» »	Kiany—Su	38	» »
» »	Ho—nan	23	» »
Κεντρικαὶ ἐπαρχίαι.			ἐκατομ. κατοίκων.
» »	Gan—way	34	» »
» »	Hu—Pe	27	» »
» »	Sze—Chuen	21	» »
» »	Hu—nan	48	» »
» »	Kueu Chou	5	» »
» »	Oni—Kiany	26	» »
» »	Fu—Keen	45	» »
Δυτικά »	Kiany—Se	23	» »
» »	Kunay—Tuny	49	» »
» »	Kuany—Se	7	» »
» »	Vun—nan	5	» »

*Ποτε τὸ ὅλον 357 ἐκατομμύρια, κατὰ τὴν στατιστικὴν ἥτις ἐλήφθη τὸ 1842· ἴσως τώρα εἶνε 400 ἐκατομμύρια. Ἡ λέξις Tung σημαίνει Ἀνατολήν, ἡ λέξις Se Δύτιν, ἡ δὲ He Ἄρκτον, καὶ ἡ Nan μεσημβρινή· ἡ δὲ λέξις King αὐλήν, ὅθεν τὸ ὄνομα Re King σημαίνει ἡ ἀρκτική αὐλή, Nan-King ἡ μεσημβρινή αὐλή· διότι εἰ βασιλεῖς των ἡλλαζον τὰς καθέδρας των εἰς διαφόρους ἐποχάς. Ὁ νῦν βασιλεὺς εἶνε ὁ Χιέν-Φάκγγ « ἡ τελεία-εὐδαιμονία. »

Πληθυσμὸς τῆς Ἀλγερίας.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν, ἥτις ἐσχάτως ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ «Μηνύτορι τῆς Ἀλγερίας», ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀλγερίας ἔχει ὡς ἑξῆς: Εὐρωπαῖοι, ἐν οἷς δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ γαλλικὰ στρατεύματα, 219.000 ψυχαι· Ἰθαγενεῖς, 2,686,024.

Τῷ 1864. ὁ πληθυσμὸς τῶν εὐρωπαϊκῶν κατοίκων συνεποσοῦτο εἰς 192,746 ψυχάς, ἥτοι ἐν διαστήματι ἑξ ἑτῶν τῷ 1854 κατὰ 254· ἡ δὲ αὐτίσιν αὕτη ἐφέπεται κυρίως εἰς τὸ ὅτι γεννῶνται πλείονες τῶν ὅσοι ἀποθνήσκουσι. Τοῦναντίον, τῷ 1864 οἱ Ἰθαγενεῖς συνεποσοῦντο εἰς 2,760,948, ἥτοι ἕκτοτε ἡλαττώθησαν κατὰ 74,924· ἡ δὲ ἐλάττωσις αὕτη ἀφορᾷ κυρίως τοῖς Ἀραβας.

Τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ συνοικέσια.

Φαίνεται παράξενος εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατοικοῦντας ὁ τρόπος καθ' ὃν γίνονται τὰ συνοικέσια ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐνθ' εἰς τὰ μέρη μας αἱ νέαι στεροῦνται πάσης ἐλευθέρας συναναστροφῆς καὶ μόνοι οἱ γονεῖς αὐτῶν φροντίζουσι διὰ τὸν μέλλοντα σύζυγόν των, ἐκεῖ ἀπ' ἐναντίας ἡ νέα μετὰ τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας της ἀφίεται ἐλευθέρα νὰ φροντίσῃ ἡ ἰδία καὶ ἐπιτύχῃ τὸ σύζυγόν της· πρὸς τοῦτο δὲ δίδουν χοροὺς καὶ συναναστροφάς, ὅπου προσκαλοῦνται ὅσοι οἱ κλητοί. Δὲν θεωρεῖται διόλου ἀπρεπές ἂν ἡ θυγάτηρ τινὸς ὑπάγῃ μόνῃ ἢ μετὰ τινος τῶν ὑποψηφίων εἰς τὸ θέατρον, ἀρκεῖ ὁ κύριος οὗτος νὰ ἐκφράσῃ δημοσίως ἢ καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν νέαν ὅτι σκοπεύει νὰ τὴν νυμφευθῇ. — Συμβαίνουν πολλάκις καὶ δυσάρεστα καὶ μεγάλα δίκαι· ὁ δὲ ἀγγλικὸς νόμος ὑπερασπίζεται πολὺ τὰς κυρίας καὶ καταδικάζει εἰς μεγάλα πρόστιμα ἐκεῖνον ὅστις ἀθετήσῃ τὸν λόγον τοῦ μετ' ἄλλας λέξεις ἡ τιμὴ μιᾶς νέας πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται, ἀφοῦ μόνῃ ποινὴ εἶνε ἡ χρηματικὴ.

Ἰκάνουν πρὸς τοῦτοις καὶ γραφεῖα ὑπανδρείας (Matrimonis officei) εἰς τὰ ὅποια ὁ βουλόμενος δίδει μίσην περιγραφὴν τίνος εἶδους σύζυγον θέλει, οἱ διευθύνοντες δὲ εἰδοποιοῦν διὰ τῆς ἐφημερί-

δος· ὡς π. χ. ἰδοὺ μία εἰδοποίησις τῆς ὁποίας ὑπάρχει σήμερον εἰς μίαν τῶν ἐφημερίδων. «Γραφεῖον τῆς ὑπανδρείας.» Κύριός τις 39 ἐτῶν, εἰσόδημα Α. 200, ζητεῖ νὰ νυμφευθῇ νέαν τιμὴν, ἡλικίας 35 ἐτῶν καὶ μὲ ὀλίγα χρηματάκια. » Γίνονται δὲ πολλάκις πολλὰ ἐπιτυχῇ συνοικέσια διὰ τῶν μέσων τούτων, ἀλλὰ καὶ πολλὰ παρατράγῳδα.

Ἡ κιμωλία γῆ θεωρουμένη διὰ τοῦ μικροσκοπίου.

Τὸ μικροσκόπιον, ὡς πάντες γνωρίζουσιν, εἶνε ὄργανον χρησιμεύον εἰς τὸ νὰ αὐξάνῃ μεγάλως τὰ πολλὰ μικρὰ καὶ ἀόρατα εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν ἀντικείμενα. Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν παριστάνει ἐλάχιστον τεμάχιον κιμωλίας γῆς (τεπεσίρι), ἐπὶ τῆς ὁποίας διὰ τοῦ μικροσκοπίου φαίνονται ὑπὲρ τὰ διακόσια μικροσκοπικὰ κογχία, ἥτοι μικρότατα ἀχρῆθῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἔζων ποτὲ ζωῶν προκατακλυσμαῖα

Τῇ ἀληθείᾳ εἶνε μεγίστης περιεργείας ἄξιος ὁ ἀόρατος κόσμος,

τόν ὁποῖον διὰ τῶν μικροσκοπίων βλέπομεν, καθὼς καὶ ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὴν ὑπαρξιν διδάσκουσιν εἰς ἡμᾶς τὰ τηλεσκοπία.

Ἀμφοτέρων τούτων τῶν πολυτίμων τῆς ὁράσεως ὀπλῶν οἱ πρῶτοι ἐφευρεταὶ εἰσὶν ἄξιοι βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι ἀμφοτέρω εἰσι κήρυκες διαπρύσιοι τῆς παντοδυναμίας τοῦ ἀπείρου καὶ ἀκαταλήπτου ἐκείνου Νοός, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸ σύμπαν.

Διὰ τῶν τηλεσκοπίων ὁ γῆινος ἄνθρωπος μεταβαίνει εἰς τὰ οὐράνια καὶ ἀνακαλύπτων τοὺς ἀπείρους καὶ ὑπερμεγέθεις ἐκείνους κόσμους, ὧν ἡ ἁρμονία καὶ τάξις διασαλπίζει τὴν πανσοφίαν τῆς θείας μεγαλειότητος, ἀναβοᾷ ἄκων τὸ « Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμασὰ τὰ ἔργα Σου! » πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Διὰ δὲ τῶν μικροσκοπίων πλεῖσται τῶν ἐπιστημῶν γιγαντιαίως προώδυσαν. Ὁ ἱατρὸς λ. χ. διὰ τοῦ μικροσκοπίου δύναται νὰ νάμη διάγνωσιν διαφόρων νόσων διὰ μόνης τῆς παρατηρήσεως τῶν ζωϊκῶν ὑγρῶν τοῦ αἵματος, τοῦ γάλακτος, τοῦ οὖρου, τοῦ σιάλου κτλ. Ὁ χημικὸς οὐχὶ σπανίως προστρέχει εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ μικροσκοπίου. Ἀλλὰ καὶ ὁ πρακτικὸς βίος οὐχὶ ὀλιγώτερον ὠφελήθη παρὰ τοῦ θαυμασίου τούτου ὀργάνου. Χρησιμεύει π.χ. εἰς τὸ νὰ ἀποδεικνύῃ τὰς πολυαριθμοὺς νοθεύσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται τὰ νήματα, ἡ μέταξα, τὸ ἔριον, κτλ. καὶ αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι, οἷαι τὸ ἄμυλον καὶ τὰ ἄλευρα· χρησιμεύει τέλος πρὸς κατὰμέτρησιν τῶν λεπτοτάτων σωμάτων. Ἐδυνήθησαν οὕτω νὰ γνωρίσωσιν ὅτι τὰ σφαιρίδια τοῦ αἵματος ἔχουσι διάμετρον ἴσην μετὰ 1) 25 τοῦ ὑποχιλιομέτρου.

Τὸ μικροσκοπίον θέλγει τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκπλήττει τὸ πνεῦμα, ἀφαρπάζει τὴν φαντασίαν ἐνώπιον τῶν θαυμάτων τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ὑφῆς, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς κόλπους τῶν ὀργανικῶν σωμάτων. Ἐλάχιστον τεμάχιον χόρτου, ὁ ὀφθαλμὸς ὁ πλέον δυσδιάκριτος ἐντόμου, καθυποβαλλόμενα εἰς τὴν ἐνέργειαν τούτου τοῦ ὀργάνου, μᾶς ἀποκαλύπτουσιν ὅλως νέον κόσμον, ἐν τῷ ὁποίῳ φαίνεται ἡ ἐνεργητικότης καὶ ἡ ζωὴ. Πανὶς ὕδατος ρύακος φέροντος ἐλάχιστα φυτὰ ἢ ὀργανικὴ οὐσία εἰς ἀποσύνθεσιν εὐρισκομένην παρυστάζουσι, διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατηρούμεναι, μυριάδας ζώωντων ζώων, ἐχόντων ἑκαστον τέλειον ὀργανισμόν καὶ ἐκπληρούντων τὰ φυσικολογικὰ αὐτῶν ἔργα ὡς τὰ μεγάλα εἶδη τῶν ζώων, τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν.

Διάφορα.

Ἡμέρα καὶ ὥραι. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον τὴν ἡμετέραν διαίρεσιν τῆς ἡμέρας εἰς ὥρας· οἱ Αἰγύπτιοι διήρουν τὴν ἡμέραν εἰς μέρη δώδεκα· οἱ Ἕλληνες ἀπεδέχθησαν ταύτην τὴν διαίρεσιν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀριθμώσεως τὰς ὥρας, ὡς ἡμεῖς, ἀπὸ μεσονυκτίου εἰς μεσονύκτιον, ἤρχιζον αὐτὰς ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Ἑλαιοί. Ἡ τοῦ ἐλαίου εὐρεσις ἀνατρέχει εἰς ἀπωτάτην ἀρχαιότητα. Ἀπὸ τοῦ Μωυσέως ἤδη ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦν γενικὴ καὶ πάγκοινος.

Ἐλεφάντινον ὄστον. Οἱ Ἕλληνες ἐγίνωσκον τὴν ἐπεργασίαν αὐτοῦ καὶ τὴν προσαρμογὴν εἰς ἐδρας καὶ ἄλλα ἐπιπλα καὶ ἐργαλεῖα ὡς κοσμήματος.

Ὀμματοῦ ἄλιν. Τὴν ἐπίνοιαν αὐτῶν ὀφείλομεν εἰς τὸν ἐκ Φλωρεντίας Σαλβίνον, περὶ τὸ 1317.

Μανδύαι. Τὸ ἀρχαιότατον τοῦτο ἱμάτιον ἦτο ἐν μεγάλῃ χρήσει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀπεδέχθησαν αὐτὸ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων.

Πλαγγόνες (κοῦκλαι). Ἦσαν γνωσταὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι· παρὰ δὲ τοῖς Γάλλοις ὀδοντοῖατροί τις Ἰωάννης Βροχέ, ζήσας τὸν 17. αἰῶνα, νομίζεται ὁ ἐφευρέτης τῶν πλαγγόνων. Βελύτερον ὁμῶς ἐρευνήσας, ἴσως ἤθελεν εὑρεῖν τις τὰ ἀθύσματα ταῦτα σύγχρονα τοῖς κούφοις καὶ ἀδυνάτοις χαρακτηῖσιν. Ὅθεν ἡ ἀρχὴ αὐτῶν εἶνε πολλῶς ἀρχαιότερα· ἀνατρέχει εἰς τὴν σύστασιν τῶν πρωτοτύπων κοινωνιῶν.

Μαροκίνο. Οὕτως ὀνομάζονται τράγων ἢ αἰγῶν δέρματα, τὰ ὅποια, ἐξεργασθέντα, χρωματίζονται διαφόρως· ἡ λέξις ἀπὸ τοῦ Μαρόκου, πόλεως ἐν Βαρβαρίᾳ, ὅπου ἐφευρέθη ἡ ἐξεργασία τοῦ Μαροκίνου.

Τὸ νεκροταφεῖον τῆς ἐν Σμύρνῃ ὀρθοδόξου κοινότητος.

Τέλος πάντων μία τῶν πρωτίτων ἀναγκῶν τῆς πόλεως ἡμῶν ἐ-
θεραπεύθη καὶ πρὶν ἀπέλθωμεν εἰς τὰς αἰώνους μονὰς γνωρίζομεν
ποῦ θὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν προτιμότεστον ἡμῖν σύντροφον, τὸ
σῶμα. Γνωρίζομεν ὅτι ἐγκαταλειφθὲν ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀποσυντιθέμε-
νον εἰς τὰ ἐξ ὧν εἶχε συντεθῇ δὲν θέλει δηλητηριάζει διὰ τῆς ἀπ'
αὐτοῦ ἐκπεμπομένης ἀποφορᾶς τοὺς ἐν τῇ πόλει οἰκοῦντας, ἀλλ' ὅτι
θὰ ἀναπαύηται ἐν παραδείσῳ σκιερῷ καὶ δενδροφύτῳ, ἀναμένον τὴν
ἐπίσημον φωνὴν τοῦ Πλάστου του, ὅπως καὶ αὐτὴς συνενωθὲν μετὰ
τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ τὴν
ἡμέραν ἐκείνην τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως.
« Ἀμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νε-
κροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζή-
σονται (Ἰωαν. v. 25) » ἀναβοᾷ ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
« Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν . . . . . καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν
Χριστὸν τὸν . . . . . καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νε-
κροὺς » λέγομεν καθ' ἑκάστην, ὡς χριστιανοὶ προσευχόμενοι.

Θ' ἀποκτήσωσι λοιπὸν καὶ πάλιν τὸ ἀγαπητὸν αὐτῶν σῶμα,
ἀλλὰ θ' ἀποκτήσωσιν αὐτὸ ἀφθαρτον καὶ ἀθάνατον, δεδοξατμένον,
ἰσχυρὸν καὶ πνευματικόν, ὅσαι φυλάξωσι τὴν πίστιν ἀρώμητον καὶ
ποιήσωσι τὰ ἀγαθὰ.

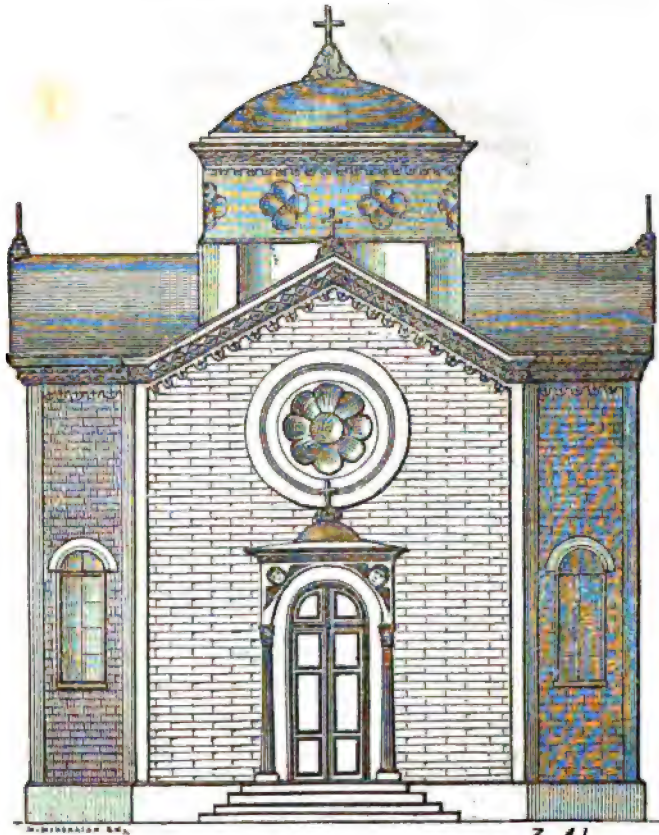
Τὴν 7ην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, ἡμέραν Κυριακὴν, ὅπῃ τῆς ἑκτῆς
ἐσπερινῆς ὥρας, οἱ ἐν Σμύρνῃ ὀρθόδοξοι διηυθύνοντο καθ' ὁμίλους,
εἴτε πεζῇ εἴτε ἐποχούμενοι, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Νεκροταφείου. Περὶ
δὲ τὴν ἑκτὴν καὶ ἡμίσειαν πληθεὺς ἄπειρον εἶχε συρρεῦσει εἰς τὸ
μέρος ἐκεῖνο, ὅτε, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπειροπληθῶν φιλοθεαμόνων
διεκρίθησαν ἡ Α. Μ. ὁ Πρῶτος Ἀλεξανδρεὺς Κ. Καλλίνικος,
ὅστις κατὰ συγκυρίαν διήρχετο ἐντεῦθεν ἐπανακάμπτων ἐξ Ἱεροσο-
λύμων, ἡ Α. Σεβ. ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Κ. Μελέτιος καὶ ἡ Α.
Θεοφιλία ὁ Ἐπίσκοπος Μυρέων Κ. Κύριλλος, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ
ὑποδεστέρου Κλήρου καὶ τῆς χορείας τῶν ἀρχιερατικῶν τῆς πόλεως

ἡμῶν. Μέλη τινὰ τῆς δωδεκαμελοῦς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἐργασίων τοῦ Νεκροταφείου ἐφορία παρίσταντο· οἱ ψάλλται ἔψαλον τὸν ὕμνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ δὲ Α. Μακκαριότης, ὁ πρῶν Ἀλεξανδρείας, τῇ παρακλήσει τοῦ Σ. Μητροπολίτου Σμύρνης, φέρων τὴν μικρὰν ἱερατικὴν στολὴν, ἐποιήσατο Εὐλογητόν. Παλλομένης δὲ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἱερᾶς ἀκολουθίας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κ. Ε. Λάτρη συμπαριστάμενος, διτυθῆται τὰ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου, ὄνπερ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὕμνων καὶ τῆς συγκινήσεως τῶν περιεστώτων ἔτηκαν ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ὁ ἱεροκέρυξ Σμύρνης Κ. Δωρόθεος ἐξεφώνησε κατὰλληλον λογιόδιον, μεθ' ὃ ὁ μὲν Ἅγιος Μυρέων ἐρράντισε διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ψαλλέτος ἀγιασμοῦ τὸν περιεστώτα λαόν, οἱ δὲ ψάλλται ἔψαλον τὸν ὕμνον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, τοῦ πλήθους ζητωκραυγάζοντος ἐπανειλημμένως.

Τῇ διαταγῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἀρχιεπίσκοπος κ. Ε. Λάτρη εἶχε κατασκευασθῇ ἐν τῷ θεμελίῳ λίθῳ κοίλωμά τι, ἔνθα ἐτίθη μόλυβδον κιδώτιον ἐρμητικῶς κεκλεισμένον, ἐν ᾧ τοῦ ὁποίου ἐβλήθησαν τὰ ἑξῆς: Ψήφισμα τῆς ἐνταῦθα Γρ. κοινότητος, σχετικὸν τοῦ ἀνεγειρομένου Νεκροταφείου, ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένον, τὸ σχεδιαγράφημα τοῦ Νεκροταφείου καὶ τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ ἐπὶ λινοῦ ὑφάσματος φερεινεκίῳ περιεχρισμένου, καὶ ἀνὰ ἓν φύλλον ὅλων τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων πρὸς κατάδειξιν τῆς παρούσης ἐποχῆς εἰς μεταγενεστέρους χρόνους.

Τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ Κ. Λάτρη, γενόμενον κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐν τῇ ἐτπερίᾳ Εὐρώπῃ κατοικούντων λαῶν, ἔχει μεγάλην τὴν σημασίαν ὑπὸ ἱστορικὴν ἑποψιν, διότι χρησιμεύει ὡς βοήθημα καὶ τεκμήριον οὐχὶ τυχαῖον τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

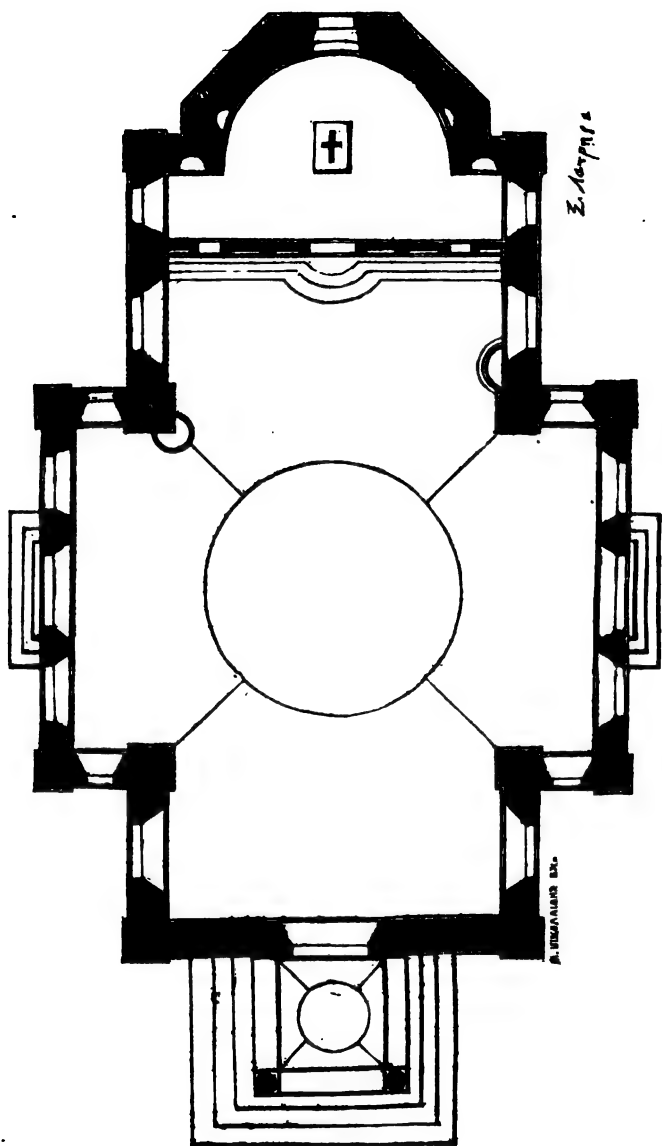
Τέλος πάντων ἡ ἑκτασις τοῦ Γρ. Νεκροταφείου, αἱ διακοσμοῦσαι ἤδη αὐτὸ δεινδοστοιχίαι καὶ ἡ γνωστὴ φιλοκαλία τοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κ. Λάτρη παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνδόξιμον ἵνα πιστεύωμεν, ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλωμεν ἴσως ἔχει ἐνταῦθα ἀναπαυτήριον ἐπίγειον πεδὶον παραπλήσιον τοῦ Ἡλυσίου ὡς πρὸς τὴν καλλονὴν, ἀλλ'..... Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα. τὸ κοινὸν τοῦτο τοῖς βροτοῖς ἐντευκτήριον ἀπόλλυσι πᾶν θέλητρον ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν δια-

Ε. Λάτσης.

νοίᾳ καὶ παρίσταται ἡμῖν ψυχρότατον καὶ λίαν φοβερὸν ὅσῳκις ἀνα-
λογισθώμεν, οἷοι ὀφείλομεν κατ' ἀνάγκην, ἵνα συναντήσωμεν αὐτὸ
ὡς σῆμα σταδιοδρομίας, ὡς σταθμὸν μεταβατικότητος κατὰ τὴν μα-
ταίαν, τὴν ἄσχημον μὲν, πλὴν ἐπίμοχθον τῶν γηγενῶν ὁδοιπορίαν !!!
”Ω ! εἶνε φορητὸν, διότι εἶνε ἀναπόφευκτον. .... !

Τῶν παρατιθεμένων εἰκόνων ἡ μὲν ἄνωθι παριστᾷ τὸ σχεδιαγρά-
φημᾶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Νεκροταφείου, ἡ δὲ ὀπίσθεν τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ.

Γιῦκή στοργή.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Β.)

Πρῶσός τις ἀξιωματικός, ὅστις ἦτο πολὺ πλούσιος καὶ ἐξ εὐγενούς οἰκογενείας, ἐχρημάτισε πολὺν καιρὸν ὡς συλλογεὺς γρατοῦ εἰς τὴν Οὐλμην. Τέλος δεστάχθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ τάγμα του, καὶ εὐθὺς ἡτοιμάζετο πρὸς ὁδοπορίαν.

Περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀνηγγέλθη παρ' αὐτῷ νέος τις, ἵνα ἐγγραφῇ ὡς στρατιώτης. Ὅσο εὐφύης, ἐφαίνετο εὐπαίδευτος καὶ καλός· ἀλλ' ἅμα παρουσιασθεὶς ἔμπροσθεν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἔτρεμε σύσσωμος. Ὁ ἀξιωματικὸς ἀπέδωκε τοῦτο εἰς τὴν νεανικὴν δειλίαν, καὶ ἠρώτησε, τί φοβεῖται· «φοβοῦμαι μήπως δέν με δεχθῆτε» ἀπεκρίθη ὁ νέος, καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε τοῦτο, ἔρρευσε δάκρυ ἐπὶ τῶν παρειῶν του. «Ὅχι δά, μοι εἰσθε παρὰ πολὺ δεκτοὶ μάλιστα. Διὰ τί νὰ φοβῆσθε;

«Ἐπειδὴ τὸ προτίμιον (καπάρων) τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ζητήσω, θέλει σὰς φανῇ βεβαίως πολὺ. »

«Καὶ πόσα ζητεῖτε; »

«Δεινὴ ἀνάγκη μὲ ἀναγκάζει ἑκατὸν τάλλητρα νὰ ζητήσω, καὶ θὰ εἶμαι ὁ δυστυχέστερος τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν ἀρνηθῆτε νὰ μοι δώσῃτε τόσα πολλά. »

«Ἐκατὸν τάλλητρα εἶνε τῷ ὄντι πολλὰ· ἀλλὰ σὺ μοι ἀρέσκεις· πιστεύω ὅτι θέλεις ἐκτελεῖ τὸ καθήκόν σου, καὶ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ διαπραγματεύωμαι μετὰ σοῦ. Ἐδῶ εἶνε τὸ ἀργύριον· αὐρίον ἀναχωροῦμεν ἀπ' ἐδῶ. »

Ἠρόθησε τὰ ἑκατὸν τάλλητρα· ὁ νέος ἦτο παράφορος· ὑπὸ χαρᾶς παρεκάλεσε μετὰ ταῦτα τὸν ἀξιωματικόν· νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἀδειαν νὰ ὑπάγῃ μίαν ἀκόμη φορὰν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἵνα ἐκπληρώσῃ ἱερὸν τι χρέος· μετὰ τινα λεπτὰ ὑπεσχέθη νὰ τῷ πάλιν ἐκεῖ. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔδωκε πίστιν εἰς τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ πρόσωπον καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸν τρόπον τοῦ νέου παρετήρησέ τι ἰδιαιτέρον, τὸν ἠκολούθησε κρυφίως μακρόθεν, ἵνα πληροφορηθῇ ποῦ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ. Εἶδεν αὐτὸν κατ' εὐθείαν εἰς τὸ δεσμοστήριον νὰ τρέχῃ, ὅπου ἔκρουσε καὶ εἰσῆλθεν. Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθεν ὁμοίως

καὶ παρετήρησε πᾶν, ὅ,τι συνέβη καὶ τί εἶχε παρακινήσει τὸν νέον νὰ ἐγγραφῇ ὡς στρατιώτης.

Ὁ πατήρ τοῦ νέου ἐκάθητο εἰς τὸ δεσμοτῆριον ἕνικα χρέους ἐξ ἑκατὸν ταλλήρων, τὸ ὁποῖον αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ. Ὁ Γίος διὰ τοῦτο εἶχεν ἀπογραφῇ ὡς στρατιώτης, ἵνα ἐλευθερώσῃ αὐτὸν μετὰ τὸ προτίμιον (καπάρον). Ἀμα ἐλθὼν εἰς τὸ δεσμοτῆριον, συνμύλησε μετὰ τοῦ ἐπιστάτου καὶ κατέθετο εἰς αὐτὸν τὰ ἑκατὸν τάλληρα. Ἐπειτα ἔσπευσεν εἰς τὸν πατέρα του, ἔπασεν εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐλευθερίαν του.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἠκολούθησεν αὐτὸν καὶ εἶδε τὸν σεβάσμιον γέροντα, ὅστις ἔθλιβε τὸν νῆδον του εἰς τὴν καρδίαν του καὶ μετὰ δάκρυα τὸν ἔδρεχε, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν. Δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῇ ἡ ψυχὴ του ὥστε εἰς τόσον καλὸς υἱὸς νὰ πωλήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του διὰ τοῦτο ἐπροχώρησε καὶ εἶπεν εἰς τὸν γέροντα.

« Ἔσο ἡσυχος ! ἐγὼ δὲν θέλω νὰ σὲ στερήσω ἕνα τόσον καλὸν υἱόν· ἄφες με νὰ λάβω μέρος εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἔργον, εἶνε ἐλευθερος. Δὲν μετανοῶ διὰ τὸ ποτὸν τὸ ὁποῖον αὐτὸς τόσον καλῶς μετεχειρίσθη. »

Ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱὸς ἔπασον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὁ υἱὸς ὁμῶς παρεκάλεσε τὸν ἀξιωματικὸν νὰ παραλάβῃ αὐτὸν μετ' ἑαυτοῦ, καὶ εἶπεν ὅτι δὲν θέλει νὰ ζημιώσῃ ἕνα τόσον καλὸν κύριον· ἀλλ' ὁ μεγαλόψυχος ἀνὴρ ἐπιμείνας εἰς τὸ νὰ μένῃ ὁ υἱὸς παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, συνώδευσε καὶ τοὺς δύο ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Οὐλμης εὐχαριστημένος, ἐπειδὴ συνῆσθάνετο ὅτι κατέστησεν εὐτυχεῖς δύο ἀνθρώπους.

Περὶ φωταγωγικῶν ἐντόμων.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Α. Κ.)

Εἶδη τινὰ ἐντόμων ἔχουσιν, ὡς γνωστόν, τὴν παράδοξον ἀνεξήγητον ιδιότητος τοῦ νὰ δίδωσι φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ. Τὰ εἶδη τῶν ἐντόμων ταῦτα εἶνε ἄπειρα. Ὑπάρχουν εἰς τὴν θάλασσαν ἰχθύες φωταγωγικοί, καθὼς εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ζωῦφια φωταγωγικά. Οἱ Ἰνδοὶ προσκολλοῦν τὰ ἔντομα ταῦτα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου φωτίζουν τὰς κατοικίας

των. Πυρολαμπίδες τινές ἐπαρκοῦν ὅπως φωτίζουν δωμάτιόν τι ἢ τεχνουργεῖον, ἡ δὲ κυρία Μερὶν ἐτύνησε τὰ λαμπρὰ αὐτῆς σχέδια τῶν χρυσάλλιδων τοῦ Σουρινάμ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἐντόμων τούτων.

Ἦκουσα νέον τινὰ Ἰνδόν, ὅστις εἶχε περιηγηθῇ τὰς παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Γάγγου ποταμοῦ παρακειμένας νήσους. νὰ διηγήται τεράστια περὶ τῶν ζωύφιων τούτων. Ἐπλέομεν, λέγει, θερμὴν τινὰ νύκτα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ἡ δὲ λέμβος ἡμῶν ὀδηγουμένη ὑπὸ τεσσάρων κωπηλατῶν ἔτχιζε ἐλαφρῶς τὰ ἀφρίζοντα ὕδατα. Οὐδέποτε καθαρώτερος οὐρανὸς εἶχεν ἀναπνῆ εἰς τὰς ἐρήμους πεδιάδας· ὁ ἀήρ ἦτον ἀρωματισμένος ἐκ τῆς εὐωδίας τῶν ροδείων, αἵτινες ἐν εἵδει στεφάνων παρεταίνοντο περὶ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ· τὸ πᾶν ἦτο ἡρεμεν, τὸ πᾶν σιωπηλόν. Ἐνῷ ὁ περιηγητὴς ἔκθαμβος παρεδίδετο εἰς τὰς συγκινήσεις αὐτοῦ, οἱ δὲ ναῦται διεύθυνον τὴν λέμβον τοῦ πρὸς τὴν ὄχθην, αἰφνης βλέπει τὰ δένδρα ἅτινα τὸν περικυκλοῦσι χρωματιζόμενα ὑπὸ κυανολεύκου φωτός· καὶ οἶονε πληρούμενα ἐκ κρυστάλλων καὶ ἐκ διαφανῶν ὀπωρῶν. Οἱ κρύσταλλοι οὗτοι ἐλάμβανον ὅλους τοὺς χρωματισμούς τοῦ οὐρανοῦ τῶς ὁδοῦ· ποτὲ μὲν ἦσαν κυανοί, ποτὲ δὲ ροδινοί· ἐνίοτε ἐσθύνοντο καὶ ὀλόκληροι· ἡ νῆτος ἐπανήρχετο εἰς τὸ σκότος. Μετ' ὀλίγον ὁμως πληθὺς σπινθήρων ὑψοῦτο πανταχόθεν καὶ ἔδλεπέ τις αὐτοῦ· νὰ ἀναδρῶνεν ἐκ τῶν δένδρων, νὰ πίπτουν εἰς χρυστὴν βροχὴν, νὰ ἀνορθοῦνται εἰς ὀράγματα κυανᾶ, ἢ νὰ ἐκτυλίσσωνται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐν εἵδει ἀνθοδέσμης λαμπροῦ πυροτεχνήματος. Ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς ἀκίνητος εἰς τὴν θέαν τοσούτων θαυμασίων, ἐνόμιζε τὸν ἐαυτόν του μετακομισθέντα εἰς τόπον μυθώδη καὶ ἐφοβεῖτο νὰ προσεγγίσῃ τὴν μαγευτικὴν ταύτην ἀκτὴν, ἐπισκεφθεῖσαν μόνον ὑπὸ τῶν ἡρώων τοῦ Τάσου· ἐνθα αἱ ἡρόναι τοῦ ἔρωτος ἐπέφρον τὴν λήθην τῶν θελητήρων τῆς πατρίδος. Πλὴν οἱ κωπηλάται διεσκέδασαν μετ' οὐ πολὺ τὴν αὐταπάτην ταύτην, λέγοντες ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα ἀνενοῦντο καθ' ἐκάστην νύκτα εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ὅτι προήρχοντο ὑπὸ πτερωτῶν ἐντόμων, ἅτινα ἡ φύσις εὐηρεστήθη νὰ περιβάλῃ διὰ φωτός.

Οὐ μόνον τὰ φωταγωγικὰ ζωύρια παρέχουσι τὸ θέαμα τοῦτο εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ἀλλὰ πολλάκις βλέπομεν ἐκ τοῦ βίθους τῶν

ἐλατῶν αἵτινες περικυκλόνουν τὴν κορυφὴν τῶν Ἀλπεων, νὰ ἐγείρωνται φωσφορικὰ νέφη, ἅτινα διασχίζοντα τὴν ἀτμοσφαῖραν πολυπλασιάζονται ὥς οἱ σπινθῆρες πυρκαϊᾶς. Οἱ σπινθῆρες οὗτοι καλύπτουσι τὴν γῆν καὶ φωτίζουν τὰς παγωμένας κορυφὰς τοῦ ὄρους, εἰς τῆρπον ὥστε θὰ ἐνόμιζε τις αὐτὰς οὐράνιον τόξον, εἰ ἀσταθεῖς κυματισμοὶ τοῦ ὁποῦ ἄνουνται εἰς τὸ ἐπάπειρον.

Ὁ φωσφορισμὸς τῆς θαλάσσης ὑπῆρξε διὰ τοὺς φυσιοσκόπους ἀντικείμενον βαθείας μελέτης. Ποτὲ μὲν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὠκεανοῦ ἀπαετοράπει καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασιν ὡς ἀργυρὰ ὀδὸν ἡλεκτριζομένη ἐν τῇ σκιᾷ, ποτὲ δὲ τὰ κύματα καριστῶσι τὸ θέαμα φλεγομένης πεδιᾶδος ἐκ θεοῦ καὶ ἐξ ἀπράλτου. Ὁ Βερναρδίνος Σαιν-Πιερ περιέγραψε τὰ ἀναριθμητὰ ἐκεῖνα ἄστρα, ἅτινα φαίνονται ὡς νὰ ἀναδύουσι ἐκ τοῦ βύθους τῶν ὑδάτων· φυσιολογικὲς διεργασματεὺς ἦσαν μετὰ θαυμασμοῦ περὶ τῶν φλεγομένων ἐκείνων ὄγκων, οἵτινες κυλλόνται ὑπὸ τῶν κυμάτων ὡς ὑπερμεγέθεις ἐνυθρὰ σφαῖραι. Ὁ Κόκ, ὁ Λαβιλαρδιέρ καὶ ὁ Βάνκ παρατήρησαν φωτεινὰς πυρκαϊδας, λαμπροὺς πυροστροβίλους, γλόγας ὑψοιμένας ὡς μετέωρα ἐκ τῶν κυμάτων καὶ συγχεομένας ἐν τῷ ὄρῳ μετὰ τῆς ὑπαυγείας τοῦ οὐρανοῦ. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἀπεδόθησαν διαδοχικῶς εἰς τὸν ἀσφαλτον, τὸ φωσφόρον, τὸν ἡλεκτρισμὸν· πλὴν ἡ ἀρχὴ αὐτῶν εἶνε παραδόξοτέρα· προέρχονται δηλαδὴ ἐξ ὀργανικῶν ὄντων, αἱ πολυπληθεῖς πατρικί τῶν ὁποίων πληροῦν τὰς ἀβύσσους ὁλων τῶν θαλάσσιων, ἀπὸ τῶν πόλων μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ.

Ὁ Πέρων (*) ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὅστις λεπτομερῶς περιέγραψε τὴν ποικιλίαν, τὰς ἐξεις, τὸ ἀλλόκοτον σχῆμα καὶ τὸν χρωματισμὸν τῶν ἐντόμων τούτων. Ποτὲ μὲν λαμβάνει τὰ χρώματα τῆς ποιήσεως, ὅπως παραστήσῃ τὰ ἱστοειδῆ ἐκεῖνα ζυῶντα ἅτινα ἐπωδιασμένα ὡς τὰ μονόφυλα μὲ διαφανῆς ἱστίον κινουῦνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἔλθω βυθίζουσι ἀπείρους κυανὰς κόπας· ποτὲ δὲ ἐκπλήττει τὴν φαντασίαν ἡμῶν δεικνύων τὰ διαφανῆ ἐκεῖνα ὡς τὸν κρύσταλλον θεροειδῆ, τὰ ὁποῖα διελύοντα τὸ φῶς καὶ κινουῦντα τὰς κροσσώδεις αὐτῶν μεμβράνας ὁμοιάζουν μὲ πρίσματα,

(*) Πλοῦς εἰς Αὐστραλίαν Σελ. 43, 44 καὶ 146.

ἐνθα ὁ Ἥλιος ἀντανακλᾷται μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς μαρμαρυγῆς. Εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἐμφανίζονται ὡς νὰ ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ μυρίων κυματοειδῶν ἰρίδων, αἵτινες διασταυροῦνται καὶ πολλαπλασιάζονται εἰς πᾶσαν αὐτῶν κίνησιν. Πλησίον αὐτῶν τὰ φουσιφόρα ἀναπτύσσουν ἐπὶ τῶν κυμάτων τοὺς ἐκ ρουδινίων καὶ ὀπαλλίων πυρο-ροβίλους αὐτῶν ὑποθαλαζομένους ὑπὸ ἀερῶν σφαιριδίων, ἐνῷ οἱ ἐνυδροπλεῦσται ἀπλόνουν τὰ διαφανῆ αὐτῶν μέλη ὁμοιάζοντα τὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ. Εἰς τὰς ἡτύχους δονήσεις τῶν κυανῶν καὶ ροδινῶν αὐτῶν στελεχῶν θὰ ἐξελάμβανε τις αὐτοῦς ὡς στέφανον ἀνθέων, ὅστις ἀνακύσσεται εἰς τὴν πνύην τῶν ζεφύρων. Ἐὰν ὁμως λεία τις ὑποπέσῃ εἰς τὴν παγίδα ταύτην, παρκατα τὸ φυτὸν ἐμψυχούται, τὴν περιτυλίσσει, τὴν συλλαμβάνει, καὶ ἀναρίθμητοι γλῶσσαι ὁμοῦ, ἐκ τῶν τρυφερῶν τούτων φύλλων, ἅτινα χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ τοὺς προστατεύσουν. Τοιοῦτοτρόπως ζῶσιν οἱ γλαῦκοι, τὰ πυρόσωμα, καὶ ἄλλα φωταγωγικὰ ζώοντα, τὸ δὲ περίεργον εἶνε ὅτι ὅλα τὰ εἶδη ταῦτα κεκοιμημένα τὴν ἡμέραν ὑπὸ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων ἀναπλέγονται εἰς τὴν ἐπ' ἀνόδον τῆς νυκτὸς καὶ ἡ θέλασσα τεταραγμένη δὲν προσφέρει ἄλλο τι, εἰμὴ τὸ θέαμα ἐκτεταμένης πυρκαϊᾶς. Διαρκουσῶν δὲ τῶν τερπνῶν νυκτῶν τοῦ θέρους, ὅποτεν τὰ πλοῖα ὀλισθίνουν ἡσύχως ἐπὶ τῶν φώτεινῶν κυμάτων, ὁ ναύκληρος ἔντρομο· παρτηρεῖ τὰς φλόγας, αἵτινες ἀναβρύουν περὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπεκτείνονται ὡς ἐκτεῖναι τοῦ ἥθους εἰς τὰ κενὰ καὶ ἀπέραντα διαστήματα.

Ἀρχαῖός τις περιηγητὴς περιέγραψεν εἰκόνα τοιοῦτον θελκτικῆν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν φωσφορικῶν, τούτων λάμψεων, ὥστε δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ σκιαγραφήσωμεν αὐτήν. Διηγῆται ὅτι εἶδεν εἰς τὰ παράλια τῆς Γουινέας μαύρους λαοὺς οἵτινες πλανῶνται ἀδιακόπως εἰς τὰς ὄχθας τῆς θαλάσσης. Περὶ λύχνων ἀφ' αἱ νεάνιδες συναθροίζονται καὶ ἀπέρχονται πρὸς ἁλυσίαν. Βλέπει τις αὐτὰς εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης νὰ καλυμθῶσι, σχίζουσι δὲ ὀρμητικῶς τὰ κύματα νὰ διαγράψωσι μακροὺς αὐλακας φωτός. Ἐπὶ κεφαλῇ φέρουσι καλάθια ψαθόπλεκτα κομφῶς περιπεπλεγμένα, καὶ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν καλάμιον χρησιμεύον ν' ἀποσπᾷ τὰ ὀστρακόδερμα καὶ νὰ συλλαμβάνῃ τοὺς ἰχθύς. Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν, αἱ μὲν στίβουσαι ἐκ

τῶν φωσφόρων τῆς θαλάσσης, προχωροῦσι πρὸς τοὺς συζύγους των καὶ φέρουσιν ὑπερμεγέθεις ἄττακούς καὶ φοβεροὺς ρινοδάτους, ἀλλὰ δὲ χύνουσιν ἐπὶ τῆς γλῶσσης τὰ ἐαυτῶν κένιστρα πλήρη ὀστρακοδέρμων καὶ λάμποντα ἐκ μυρίων λάμψεων. Πολλάκις τραγυδοῦσαι, σχηματίζουσιν χοροὺς περὶ τῶν ἀγροτικῶν αὐτῶν καλυδῶν, αἱ δὲ φλόγες, αἰτνινες τὰς περικυκλόνουν, εἶνε ὁ μόνος στολισμὸς καὶ ἡ μόνη αὐτῶν ἐνδυμασία.

Οὕτω ἡ φύσις ἀνάπτει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νεροῦ πῦρ, τὸ ὁποῖον τὰ ὕδατα δὲν δύνανται νὰ σβύσουν : Τὸ φωσφορικὸν τοῦτο πῦρ διαλάμπει πλὴν δὲν θερμαίνει, ἐκτείνεται ἀλλὰ δὲν καταστρέφει, φθείρεται δὲ ἀνευ ἐλλείψεως τροφῆς. Αὕτη χορηγεῖ τὴν ζωὴν εἰς τὸ φῶς, καθὼς τὴν χορηγεῖ εἰς τὴν ἄργιλλον, ἡ δὲ ἀπειδία αὐτῆς εἶνε μεγίστη, καθότι κοσμεῖ διὰ τῶν λαμπροτέρων ἀκτίνων τὰ ἐντελῆ σώματα ποταπῶν ἐντόμων. Τὰ ἔντομα ταῦτα ἐξερχόμενα ἐκ τῶν χειρῶν τῆς δὲν ἐγκατελείφθησαν ἀπεναντίας φαίνεται ὅτι ἡ φύσις ἐξηντλήσῃ δι' αὐτὰ ὅλους τοὺς συνδυασμοὺς θείας διανοίας. Οὕτω λ.χ. αἱ σπηλαί ὅπως σωθοῦν ἐκ τῶν καταδιωγμῶν τῶν ἐχθρῶν των βυθίζονται εἰς τὰ κύματα μαύρης μελάνης, τὴν ὁποίαν ἐκχεοῦν περὶ αὐτῶν, ἐνῷ αἱ μέδουσαι διὰ στιγμαία· συγχωνεύσεως διαλύονται, καθὼς τὸ κύμα ὅπερ τὰς περικυκλόνει, εἰς διαφανὲς ρευστόν, μόλις δὲ γείνουσιν ἄβρατοι, ἐνεργοῦν, κινοῦνται, προσβάλλουν τὴν λείαν των καὶ αἰφνιδίως ἀναφαίνονται ὡς τότε πεπυρωμένοι ἄνθρωκες, οἵτινες ἐκουσίως ἀνάπτουν ἢ σβύνονται. Μολονότι τὸ τῶν μυῶνων αὐτῶν σύστημα εἶνε ἄγνωστον, ἡ δὲ ἔδρα τῆς ἀναπνοῆς των δὲν ἀνεκαλύφθη εἰσέτι, ἔκτελοῦν ἐν τούτοις ταχεῖς ἐλιγμούς καὶ προσβάλλουν ἰχθεῖς, ὁ ἐλάχιστος τῶν ὁποίων εὐκόλως θὰ ἐφόνευεν αὐτὰς ἀνευ τῆς διαφωνίας καὶ ρευστότητος ταύτης.

Ἐνώπιον τῶν φαινομένων τούτων πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἡμετέραν ἀμάθειαν, ἢ νὰ σχηματίσωμεν σύστημα τι ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἐξομολόγησιν τῆς ἀγνοίας ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δύναται πολλάκις νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ φύσις ἔκαμε χρῆσιν τοῦ πυρός, ὅπως στολίσῃ τὰ ποιήματα αὐτῆς· διένειμεν αὐτὸ εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὰ ὕδατα, καὶ εἶνε παντοῦ ἀνεξάντλητος πηγὴ γονιμότητος καὶ ἀφθονίας. Πρὸ πάντων τὸ ἀνέ-

θεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις μόνος δύναται νὰ τὸ δια-
τηρήσῃ καὶ νὰ τὸ διαδώσῃ. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο τὸν κατέστησε βα-
σιλέα τῆν γῆς καὶ κάτοικον ὅλων τῶν μερῶν. Τὸ πῦρ χρησιμεύει
εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ. Αὐτὸ περιχρυσώνει τὰ
σπαρτὰ καὶ προπαρασκευάζει τὴν τροφήν μας· ἀνηρτημένον δὲ εἰς
τοὺς θόλους τῶν δωματίων μας φωτίζει τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν συνα-
ναστροφάς. Πλὴν ὁ ἄνθρωπος ἀπηυδασμένος ἐκ τοιούτων εὐεργε-
σιῶν, ἠθέλησε νὰ διαδηλώσῃ τὴν μεγαλοφυΐαν αὐτοῦ διὰ τῆς
καταστροφῆς καὶ νὰ γείνη, ὡς ὁ Ζεὺς τοῦ μύθου, κύριος τοῦ κε-
ρανοῦ πρὸς ζημίαν τῶν ὁμοίων του. Τὸ πῦρ ἐξῆλθε μετὰ τῆς ζωῆς
ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πανσόφου Δημιουργοῦ, νῦν δὲ ἐκτινάσσεται
ἀπὸ τὰς ἰδικάς μας φέρον τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφήν. Ἡ
ἀρχὴ τῆς τρομερᾶς ἡμῶν ἐξουσίας συνίσταται εἰς ὀλίγον νίτρον
μειγμένον μετὰ ἀνθράκων. Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης
ἐπέχει σημαντικὴν θέσιν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς
ἱστορίας. Ὑπῆρξεν ὠφέλιμος εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅπερ ἀπῆλ-
λαξεν ἐκ τῶν καταχρήσεων τῆς ὕλικης βίας. Ἐφόρευσε τὸν φου-
δαλισμὸν καὶ μετεβίβασε βαθμηδὸν τὴν ἰσχὺν εἰς τὴν διάνοιαν·
δυστυχῶς ὅμως ἐξωστράκισεν ἐκ τῆς γῆς τὰς ἀρχαίας ἀρετὰς καὶ
τὸ ἱπποτικὸν θάρρος, ὅπερ εἶχε πληρώσει τὴν γῆν ἡρώων τε καὶ
ἡμιθέων.

Νεκροταφεῖα ἢ κοιμητήρια

Οἱ Γάλλοι τὰ νεκροταφεῖα καλοῦσι *cimetieres* ἐκ τῆς ἡ-
μετέρας λέξεως *κοιμητήριον*, ἧτις καὶ χριστιανικώτερα καὶ
εἰκονικώτερα εἶνε. Λέγει δὲ πού καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος·
«Διὰ τοῦτο καὶ . . . κοιμητήριον ὠνόμασται, ἵνα μάθῃς ὅτι οἱ
τετελευτηκότες καὶ ἐνταῦθα κείμενοι οὐ τεθνήκασιν, ἀλλὰ κοιμῶν-
ται καὶ καθεύδουσι.»

Ἡ χρῆσις τῶν κοιμητηρίων δὲν εἶνε ἀρχαιοτάτη. Παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις Ἕλλησιν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως ἐκτὸς τῆς πόλεως,
διότι ἐπίστευον, ὅτι ὁ ἐντὸς τῆς πόλεως ἐνταφιασμὸς ἐμίλαινε τοὺς
ζῶντας. Οἱ ἐν Ἀθήναις γαιοκτήμενες ἐνταφιάζοντο συνήθως εἰς τὰ

κτήματα αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαντῶμεν τάφους ἐν ἀγροῖς. Συχνότατα ὁμοῦ οἱ τάφοι ἰδρύοντο παρὰ ταῖς ὁδοῖς καὶ πλησίον τῶν πυλώνων τῆς πόλεως· π. χ. ὁ τάφος τοῦ Θουκυδίδου ἦτο πλησίον τῶν Μελετιδῶν πυλῶν. Οἱ ἐν πολέμῳ πίπτοντες ἐκηδεύοντο ἐν Ἀθήναις δημοσίαις δαπάναις εἰς τὸν ἔξω Κεραμεικὸν παρὰ τῇ ὁδῷ τῇ φερούσῃ εἰς Ἀιολομίαν. Οἱ τάφοι ὠνομάζοντο καὶ θῆκαι, μνῆματα, μνημεῖα, σήματα, καὶ θεωροῦντο ὡς ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία, ἀνήκουσα ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἐνταφιαζομένων. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὁμοίως οἱ τάφοι ἰδρύοντο ἄλλοτε εἰς τὰς ἐξοχὰς ἢ παρὰ ταῖς ὁδοῖς, καὶ ἄλλοτε εἰς κήπῳ ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀποθανόντα ἢ ἀγορασθέντα διὰ τοῦτο. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς εἰς τὰς κατακόμβας· κατὰ δὲ τὸν τρίτον οἰῶνα καθιερώθησαν πρὸς τοῦτο γῆπεδα χωριστὰ καίμενα πλησίον τῶν ἐκκλησιῶν. Βραδύτερον ἐχορηγήθη εἰς τινὰς τὸ προνόμιον τοῦ νὰ θάπτονται ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἔθιμον γενικευθὲν μετὰ ταῦτα, πρὸ ἐὼς αἰῶνος ἐξέλειπεν εἰς τοὺς Παρισίους καὶ εἰς τὰ λοιπὰς πόλεις τῆς Γαλλίας, διὰ λόγους ὑγείας.

Κατὰ τοὺς γαλλικοὺς νόμους ὅθεν οἱ νεκροὶ πρέπει νὰ θάπτονται μόνον εἰς τὰ νεκροταφεῖς, ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιώματικῶν, οἵτινες θάπτονται εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι ἀδεία τῆς κυβερνήσεως θάπτονται εἰς τὰ κτήματά των.

Τὸ 15 ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος τῆς 23 τοῦ μηνὸς prairial (χλοηφόρος), ἔτος 43ον δὲν ἐπιτρέπει ἄλλην ὑποδαίρεισιν ἐν τοῖς νεκροταφείοις εἰμὴ τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν θρησκειῶν. Αἱ ἐπιτόπιοι ἀρχαὶ δύνανται, λαμβάνουσαι ὑπ' ὅψιν τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ τὰς διαθέσεις τῶν κατοίκων, νὰ ἀφιερῶσιν ἰδιαίτερον μέρος τοῦ κοινοῦ νεκροταφείου πρὸς ταφὴν τῶν μὴ ἀνηκόντων τῇ καθολικῇ θρησκείᾳ καὶ τῶν ἀθεοπίστων παιδίων, τοῦ ἀποχωρισμοῦ τούτου οὐκ ἔχοντος κατὰ θάθος οὐδὲν τὸ ὑβριστικὸν καὶ προσβλητικὸν δι' ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐκτανθῇ εἰς ἄλλην τάξιν προσώπων, οἷον εἰς τοὺς αὐτοκτόνους καὶ εἰς τοὺς μονομάχους.

Τὰ νεκροταφεῖα δὲν πρέπει νὰ ἰδρύωνται ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων. Ὅταν πρόκηται κοινότης τις ἢ νὰ ἰδρῦσθαι

νεκροταφείον ἢ νὰ μεταφέρῃ ἀλλαχοῦ τὸ ὑπάρχον, προηγούνται αὐστηραὶ ἐξετάσεις, καθ' ἃς οἱ γείτονες κτηματῖαι τοῦ προσδιορισθέντος γηπέδου δύνανται νὰ παρουσιάσωσι τὰς παρατηρήσεις των καὶ νὰ ἀπευθύνωσι τὰς ἀξιώσεις των εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γνωμοδοτήσῃ, καὶ εἰς τὸν νομάρχην, ὁ ὁποῖος προσδιορίζει τὴν θέσιν τοῦ νέου νεκροταφείου, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἰδρυθῇ εἰμὴ εἰς ἀπόστασιν 35—40 μέτρων τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ περιβόλου τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων. Ἄν ἡ ἀπόστασις αὕτη δὲν φυλαχθῇ, οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἰδιοκτῆται δύνανται νὰ ἀναφερθῶσιν εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ νομάρχου. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνέγερσις οἰκοδομῆς καὶ ἡ ὀρυξίς φράκτας τοῦλάχιστον εἰς ἀπόστασιν 400 μέτρων ἀπὸ τοῦ νέου νεκροταφείου, καὶ ἀπακτεῖται ἄδεια διὰ νὰ αὐξηθῶσιν ἢ νὰ ἐπισκευασθῶσι τὰ κτίρια τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὴν ζώνην ταύτην· τὰ ὑπάρχοντα φράκτα δύνανται νὰ χωσθῶσι μετὰ ἐξέτασιν καὶ ἀπόφασιν τῶν πραγματογνωμόνων κατ' αἵτησιν τῆς τοπικῆς ἀστυνομίας καὶ ἀπόφασιν τοῦ νομάρχου. Οἱ διάφοροι οὔτοι περιορισμοί, ἐπιβλαβόμενα εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας χάριν τῆς κοινῆς ὑγείας, δὲν συνοδεύονται ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀποζημιώσεως ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες ὑφίστανται τούτους.

Τὰ νεκροταφεῖα εἶνε ἰδιοκτησία τῶν κοινοτήτων. Ὅταν νεκροταφεῖον τι ἐγκαταλειφθῇ μένει κεκλεισμένον, καὶ οὐδεὶς δύναται οὐδεμίαν χρῆσιν αὐτοῦ νὰ κάμῃ ἐπὶ πέντε ἔτη μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων τὸ γήπεδον δύναται νὰ ἐκμισθωθῇ ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς· ἀλλ' ὁ ἐκμισθωτὴς δύναται μόνον νὰ σπείρῃ καὶ νὰ φυτεύσῃ ἐν αὐτῷ· τῷ ἀπαγορεύεται δὲ πᾶσα ἀνασκαφὴ ἢ θεμελίωσις νέων κτηρίων μέχρι νεωτέρας διαταγῆς.

Οἱ νεκροθάπται ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπαγούρησιν τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς.

Σιθιρίας καταρράκται.

Ἡ Σιθιρία ἔχει σχῆμα μεγάλου ὄροπεδίου, τὸ ὁποῖον ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Κίνας καταβαίνει πρὸς τὸν παγετώδη ὠκεανόν· διὰ πάντας αἱ ποταμοὶ αὐτῆς ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς ἄρκτον. Καὶ ἐν γένει μὲν τὸ ρεῦμα κυλεῖται ἀργόν· ἐπειδὴ ὁμις

κατά τινα μέρη ἢ κλίσεις τοῦ ἑδάφους εἶνε μεγάλη καὶ ἀπότομος, τὰ ὕδατα ταράσσονται, ἢ ταχύτης τοῦ ρεύματος αὐξάνει, τὰ κύματα ἐκφυοῦνται καὶ ἡ βοή αὐτῶν διαδίδεται πολὺ μακρὰν.

Ὅταν διαπλέων τις ἐπὶ λέμβου ἓνα τῶν ποταμῶν τούτων φθάσῃ εἰς μέρος ὅπου σχηματίζεται καταρράκτης, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀνησυχίας βλέπων μάλιστα τὰς προετοιμασίας τῶν κωπηλατῶν. Καὶ ὅταν τῆς λέμβου πλησιαζούσης εἰς τὸν καταρράκτην ἡ ταραχὴ τοῦ ὕδατος γίνεται τρομερωτέρα καὶ ἀφρίζουσι τὰ κύματα, ἡ ἀνησυχία τοῦ ὁδοιπόρου κορυφοῦται. Τότε ὁ πηδαλιουχῶν κυβερνήτης ἀνακράζει στεντωρεῖα τῇ φωνῇ· « Καθήτατε ! » Ἐνῷ δὲ οἱ κωπηλάται σφύρουσιν ἐντὸς τῆς λέμβου τὰς κώπας, τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἀντηχεῖ· « Προσευχθῆτε ! » Τοῦτο ἀκούοντες κλίνουσι πάντες γόνυ ἐνώπιον εἰκόνας, ὃ δὲ ναυαγωγὸς ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὴν προσευχὴν. Μετ' αὐτὴν οἱ ἐρέται ἀναλαμβάνουσι τὰς κώπας καὶ δοθέντος τοῦ προστάγματος· « Μὲ ὀλην σας τὴν δύναμιν ! » κωπηλατοῦσιν ἀνεκδότως. Ἀγωνία ἀκατανίκητος κυριεύει τοὺς πάντας καθόσον πλησιαζοῦσιν εἰς τὸν καταρράκτην. Ὁ ναυαγωγὸς κάθηται εἰς τὴν πρῶραν κρατῶν λευκὸν μανδύλιον συνεστραμμένον ὡς σχοινίον, δι' οὗ μεταδίδει τὰ προστάγματα, διότι ἡ φωνὴ δὲν ἀκούεται μεταξὺ τῆς τόσης βοῆς. Τέσσαρες ναῦται διαχειρίζονται τοὺς οἶκας προσέχοντες εἰς τὰ προστάγματα· ἐὰν δὲ ἡ διάβασις καταστῇ πλέον ἐπικίνδυνος, δύο ἑτεροὶ συντελοῦσι διὰ κώπης εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοιαρίου, οὗ τινος ἡ πρῶρα ἀνάγκη πᾶσα νὰ παρακολουθῇ ἀκριβῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος, διότι ἄλλως καταποντίζεται.

Τὸν Ἰούνιον κατέβαινον τὸν Ἰεμιστένην μεγάλῃς μὲν λέμβου ἐπιβαίνων, ἀθλίᾳς ὁμῶς κατασκευῇ· οἷο καὶ ἡ ἀνησυχία μου ἦτο διπλασία. Ὅτε μετὰ γαλήνιον διάπλουν ἡμερῶν τινῶν ἤρθάνθημεν τὸ πρῶτον κύμα, αἱ κώπαι ἀπεσύρθησαν καὶ τὸ σκάφος ἤρχισε νὰ κυμαίνεται. Ἡ ταχύτης τοῦ ρεύματος ἠΰξανε ἀδιακόπως, καὶ τῶν κυμάτων ὁ πάταγος κατέστη φοβερός· Φρίκη κατέλαβε πάντας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους διέβημεν. τὰ ὕδατα δὲν ἐξοῖζον πλέον, καὶ ὁ ναυαγωγὸς καταβὰς ἀπὸ τῆς πρῶρας ἐσφόγγισε τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ εἶπε περιχαρής· « Σὰς συγγαίρω. » Καὶ πάντες ἀνέκραξαν· « Εὐλόγητός ὁ Θεός ! » Ἐπευφημίαι δὲ διεδόχθησαν πάραυτα τὴν ἐπικρατήσασαν βλαθεῖαν σιωπὴν.

‘Η χάρα τῶν ναυτῶν ἦτο φυσικωτάτη· διότι ἡ κατάβασις ὑπὸ τὴν ἀψίδα οὕτως εἰπεῖν ἐκείνῃ, μεταξὺ δύο καθέτων βράχων, εἰς τὸ στενὸν τῶν ὁποίων βραβεύονται τὸ ὕδωρ καὶ σὲ παρασύρει ταχύτερον καὶ ἵππου ἀφηνεῶτος, εἶνε βεβαίως ὁ μέγιστος τῶν κινδύνων· Ἐὰν ὁμως ἡ λέμβος δὲν εἶνε ἀναγκασμένη νὰ διαβῇ μεταξὺ πολλῶν ὑφάλων, τὸ δὲ μέρος εἶνε βριθύ, ἡ διάβασις δὲν θεωρεῖται πολλὰ κινδυνώδης.

Τὴν δ’ ἐπιοῦσαν, ἐνῶ ἐπλησιάζομεν εἰς Παδοῦν, ἦτοι τὸν τρομερῶτερον τῶν καταρρακτῶν, πολιοῦριξ τις γέρων, τὸ ἐπάγγελμα ναυαγωγός, ἦλθεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ προέτρεψεν ἡμᾶς νὰ περιμείνωμεν εὐκρατέστερον ἄνεμον καὶ καιρὸν πλεον ἤτυχον ἵνα ἐπιχειρήσωμεν τὴν κατάβασιν, τόσῳ μᾶλλον δύσκολον, ὅσῳ ἔπρεπε νὰ διαβῶμεν μεταξὺ δύο βράχων κειμένων οὐχὶ μακρὰν ἀπ’ ἀλλήλων· Ἐρρίψαμεν λοιπὸν τὴν ἄγκυραν· Ἐγὼ δὲ ἀποβάς εἰς μικρὰν νῆσον χλοερωτάτην, ἔστησα τὴν σκηνήν μου. Ἡ φύσις ἦτο λαμπρά, καὶ τὴν βαθεῖαν σιωπὴν διέκοπτον ὅφεις πολύστικτοι, οἵτινες φοβηθέντες τὴν παρουσίαν μου ἔφρουγον ἔρποντες μεταξὺ τῶν ξηρῶν φύλλων τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου. Μεταξὺ τῆς ἡρεμίας καὶ ἐρημίας ἐκείνης ὁ νοῦς μου μὲ ἀνεनθύμισε τὴν πατρίδα μου, καὶ τοὺς προσφιλεῖς μοι οἰκείους. Ἡ καρδία μου κατεθλίβη διὰ τὸν χωρισμόν· τὴν λύπην ὁμως αὐτῆς ἐμετρίαζον ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ γαλήνη τῆς φύσεως, ἥτις ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ.

Ἐπανελθὼν δὲ τὸ ἐσπέρας εἰς τὸ πλοῖον ἔμαθον ὅτι ὁ κυβερνήτης καὶ ὁ ναυαγωγὸς ἀπεφάσισαν νὰ διαβῶμεν τὸν καταρράκτην· ἐγὼ δὲ καταβάς εἰς τὸν κοιτώνισκον μου διευθέτησα τὰ ἐργαλεῖά μου, καὶ ἀπέθεσα εἰς μὲν τὸ θυλάκιόν μου βελάντιον πλήρες χρυσοῦ, εἰς δὲ τὴν ζώνην ἐγχειρίδιον, ὅπως μοι χρησιμεύσωσιν ἐν περιπτώσει ναυαγίου.

Ἡ ἄγκυρα ἀνελκύσθη καὶ ἐκινήθη τὸ σκάφος. Ὁ πολιοῦριξ ναυαγωγὸς ἰστάμενος ἀκίνητος παρὰ τὴν πρῶραν καὶ κρατούμενος ἀπὸ σχοινίου ἵνα μὴ πέσῃ εἶχεν εἰς τὴν δεξιὰν χειρόμακτρον ὅπως μεταδίδῃ διὰ σημείων τὰ προστάγματα. Ἀλιεύς δὲ τις χρησιμεύων αὐτῷ ἀντὶ βοήθου, ποτὲ μὲν ἀνερριχᾶτο εἰς ὑψηλὸν μέρος ἵνα κατα-

σκοπεύσῃ τὰ πρὸ ἡμῶν, ποτὲ δὲ συνέτρεχε τὸν πηδαλιούχον· τὸ δὲ πλήρωμα προσήυχετο.

Σωπηλοὶ προσεκτικοί, τὸν νοῦν ἔχοντες ἀκουσίως εἰς τὴν τύχην ἐκείνων, οἵτινες εὗρον ἐκεῖ καὶ θάνατον καὶ μνήμα· κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ἐπερόμεθα πρὸς τὸν καταρράκτην. Ἐπείσαμεν ἤδη μεταξὺ τοῦ ἁπλοῦ, καὶ τὸ σκάφος ἐβυθίζετο καὶ ἀνυψαῖτο ἀλλήλο-διαδόχως. Τὴν ὥραν ἐκείνην αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐχρυσίζον τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, καὶ συγχρόνως ἀνέβαιναν εἰς τὸν ὀρίζοντα ἢ σελήνην.

Μετὰ μικρὸν ἡ τροπικὴ τοῦ πλοίου προσετρίβη εἰς τοὺς χάλικας τοῦ χαιμάρρου, καὶ αἶφνης, μεταξὺ τῆς τόσης ταχύτητος, ἐμείναμεν ἀκίνητοι. Ὁ τρόμος πάντων ὑπῆρξε μέγας· τὰ κύματα ὀριμῶντα συνωθοῦντο ἀλλεπάλληλα εἰς τὸ σκάφος, τὸ ὁποῖον ἀκίνητον ἐκώλυε τὴν διάβασιν αὐτῶν. Ἐντοσοῦτο ὁ κυβερνήτης ἀνέκραξε· «Κωπηλατεῖτε, κωπηλατεῖτε μὲ ὅλην τὰς τὴν δύναμιν!» Αἱ κῶπαι ἐμάστιζον τὰ ὕδατα, ἐνῶ τὸ ρεῦμα ὑπαβόηθει ἡμᾶς. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ πάλιν ἐστάθημεν. Διὰ νέων μόχθων καὶ νέων ἀγώνων κατωρθώσαμεν ἐπὶ τέλους νὰ περάσωμεν τὰ στενά· ἡ ταχύτης τοῦ σκάφους ἦτο ἀπερίγραπτος. Δυστυχῶς ὁμως ἔρις ἔπρεσε μεταξὺ τοῦ κατὰ τὴν πρῶ-
ραν ναυαγοῦ καὶ τοῦ περὶ τὴν πρύμναν ἀλίως κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν· ὁ μὲν ἤθελε νὰ στραφῶμεν πρὸς δεξιάν, ὁ δὲ πρὸς ἄριστεράν. Ἐπὶ τέλους ὁ ἕτερος αὐτῶν ὑπερίσχυσε, καὶ μετ' ὀλίγου διήλθομεν μεταξὺ δύο μαύρων καὶ τρομερῶν σκοπέλων, ὅτε παρῆλθε καὶ ὁ κίνδυνος. Ὁ πολιόβριξ ναυαγωγὸς κατέβη ἀπὸ τῆς πρῶρας, ἀπέμαξε τὰ δάκρυα αὐτοῦ, καὶ τὸ κάτωχρον αὐτοῦ πρόσωπον ἀνέλαβε τὸ πρῶτον ἐρυθρῆμα. Ἡ φράσις «Εὐλογεῖτὸς ὁ Θεός!» ἐξῆλθεν ἀπὸ τῶν χειλέων παντὸς τοῦ πληρώματος, καὶ πάντες συνέχαιρσαν ἀλλήλοις. Ἐγὼ δὲ ἔδωκα πρὸς αὐτοὺς ποτήριον ρακίου, δέμα δὲ ρούβλια πρὸς τοὺς δύο ναυαγωγούς καὶ πέντε πρὸς τοὺς ναύτας.

Μετὰ ταῦτα διαβάσαντες τὸν διεξοδικώτερον μὲν, ἀλλ' ἥττον ἐπικίνδυνον τῶν καταρρακτῶν, τὸν τοῦ Σέλο Κέσεμι, ἐπεσκέφθημεν τὴν ὁμώνυμο, πόλιν.

Πρὸς τὴν Σύνταξιν τοῦ Περιοδικοῦ ὁ Μέντωρ.

Ἐκ τῶν πολλῶν διατριβῶν τοῦ Μέντορος, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως ἀνέγνων, μία ἦτο καὶ ἡ περὶ συνεταιρισμοῦ, ἣτις, διὰ τὰς ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ιδέας ταύτης πηλλὰς καὶ ποικίλας προσόδους κωμινὰς πρακτικὰς ἀφελείας εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν, μετέγαγε τὰς σὲν. Εἰμαι δὲ πλέον ἢ βέβαιός ἐστι ἡ περὶ συνεταιρισμοῦ ἐθνοφιλία· στάτη αὕτη ιδέα, συχνὰ καὶ ἐπὶ διαφόρους ἐποφύεις ἐκτιθέμενη, δὲ δύναται ἢ νὰ φέρῃ τὸ ποθοῦμενόν ἀποτέλεσμα· Συγχωρήσατέ μοι δὲ νὰ ἐκφέρω καὶ ἐγὼ ἰδέαν τινὰ περὶ συνεταιρισμοῦ, τὴν ὁποίαν, εἰ ἂν θεωρήτε κατὰ τι ὀφέλιμον, δύσεσθε νὰ κατὰχωρίσητε ἐν τῇ περὶ ρισποδοδότης Μέντορι.

Τὸ ἀπὸ τίνος; Ἰδρυσθὲν ἐθνικὸν ἡμῶν Ὁρφανοτροφεῖον ἀνάεσσι τῷ ἀγλαίστῳ τῆς Σμυρναϊκῆς Κοινωνίας· διὰ νὰ καταστήθῃ ὁμοῦ καὶ πραγματικῶς τοιοῦτον, ὁποῖον αἱ ἀνάγκαι τῆς κοινωνίας ἡμῶν ἀπαιτοῦσι, καὶ νὰ ἀποφέρῃ τοὺς παρὰ πάντων προσδοκωμένους κέρπους, χρεία πόρων καὶ πόρων μεγάλων. Καὶ οὐδεὶς βέβαιως ἀμφιθέλλει ὅτι ὁ πρὸς τὰ καλὰ ἐξιδυσκόμενος ζῆλος τῶν Σμυρναίων πρὸς ἔντος τοῦ χρόνου θὰ χρηρηγήσῃ τοὺς ἀναλόγους πόρους, πάντοτε ὁμοῦ διὰ τῆς φιλεσδομίας τοῦ βαλαντίου ἐνὸς ἐκάστου φιλανθρωπικοῦ πολίτου. Ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι διὰ συνεταιρισμοῦ τινὸς μεταξὺ τῶν ἐμπόρων πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως καὶ ἐν γένει πάντῃ καὶ μετρίως εὐποροῦντος Σμυρναίου δύναται νὰ χρηρηγήθῃ εἰς τὸ ἀρτισύστατον ἡμῶν Ὁρφανοτροφεῖον πόρος οὐκ εὐκατάφρονήτης καὶ τῷ οὐσιωδέστερον χωρὶς νὰ ἐπιβαρυνθῇ τὸ πολυειδὲς καὶ συχνὰ ἐπιβαρυνόμενον βαλάντιον τῶν Σμυρναίων. Ἐξηγοῦμαι.

Πάντοῦ, ὅπου καὶ ἂν στρέψῃ τις, παρατηρεῖ σήματα διαφορῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν ἐπὶ οἰκιῶν καὶ διαφορῶν ἄλλων οἰκοδομῶν. Ὡς δὲ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἢ τῶν ὀνομασιῶν αὐτῶν δύναται τις νὰ συμπεράσῃ, σχεδὸν ἅπασαι εἰσι διοργανισμέναι ὑπὸ κεφαλαιοῦχων Ἑυρωπαίων· ἐπειδὴ δὲ Ἑυρωπαῖοι διακινδυνεύουσι τὰ κεφάλαιά των, Ἑυρωπαῖοι ἀπολαμβάνουσι καὶ τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως κέρδη. Διὰ τὴν ὁμοίαν, ἐνῶ κατὰ τὴν παροικίαν διψᾷ ἡ ἀβύχῃ μας, νὰ γινώσκωμεν τὸ νέρον ἔξω; δὲν ὑπάρχει ἀρὰ γε τῆς πόλεως ὥστε τὰ κέρδη

αὐτὰ νὰ ὀριθῶσι πρὸς ὄφελος τοῦ Ὁρπανοτροφείου ; ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι εἶνε δυνατόν καὶ εὐκόλως. Ἐν συστηθῇ ἀσφαλιστικὴ ἐταιρεία διὰ μετοχῶν π. χ. πεντακισχιλίων πρὸς 10 λ. τ. ἐκάστη μετοχή. θὰ ἔχωμεν 50 χιλ. λιρῶν κεφάλαιον, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ ἀσφαλιζώμεν ὅχι μόνον διαφόρους οἰκοδομὰς ἀλλὰ καὶ πλοῖα καὶ εἴτι ἄλλο. Τὸ χρηματικὸν ὅμως τοῦτο κεφάλαιον πόθεν θ' αἰ προμηθευθῇ ; Ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Σμύρνης διαφόρων τάξεων καὶ ἐπαγγελματιῶν οὐχὶ ὅμως εἰς πραγματικὰ χρῆματα ἀλλ' εἰς χρεωστικὰ γραμμάτια ἄτοκα (μπόντα), τὰ ὁποῖα θέλουσι κατατεθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρείας ἀντὶ πραγματικῶν χρημάτων. Ἐν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐταιρεία ἐξιστάται οἰκοδομὰς καὶ ἄλλα 50 χιλ. λιρῶν, πρὸς 10)0, θέλει ἔχει κέρδος 500 λιρ. κατ' ἔτος. Ἀλλὰ τὸ κέρδος αὐτὸ εἶνε βιβλικόν καὶ ὀλόκληρον πρὸς ὄφελος τοῦ Ὁρπανοτροφείου ; Ὅχι· ἐξ αὐτοῦ θὰ ἀφαιρεθῶσιν ἐξοδάτινα ὅσον μισθὸς τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐταιρείαν καὶ εἴτι τοιοῦτο. Προσέτι δὲ τὸ κέρδος ἐξιστάται καὶ ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν δυστυχημάτων τὰ ὁποῖα ἤθελον συμβῇ εἰς τὰ ἀσφαλισθέντα κτίρια ἢ πλοῖα· πιστεύομεν ὅμως ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελον συμβῇ τόσα δυστυχήματα, ὥστε ν' ἀπορροφηθῇ ὀλόκληρον τὸ κέρδος. Πιθανὸν ἐν τοῦτοις ν' ἀπορροφηθῇ καὶ νὰ παρῶσι αὐθιγὰ καὶ ἔλλειμμα, δύναται ν' ἀντικρούσῃ τις. Ἐνδεχόμενον καὶ τοῦτο. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ μέτοχοι ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλωσιν ἕκαστος τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος τοῦ ἔλλειμματος κατὰ τὸ ποσὸν τῶν μετοχῶν τὰς ὁποίας ἔχει· τοῦτο ὅμως προσωρινῶς μέχρις οὗ τὰ κέρδη καλύψωσι τὸ ἔλλειμμα, ὅποτε ὁ διευθύνων τὴν ἐταιρείαν θέλει ἐπιτρέψει εἰς ἕκαστον μέτοχον ὀλόκληρον ἢ τὸ ἀναλογοῦν εἰς ἐκάστην μετοχὴν κέρδος μέχρις οὗ ἀποπληρώθῃ τὸ καταβληθέν ὑπ' ἐκάστου μετόχου ποσόν· π. χ. ἡ ἐταιρεία ὑπέστη ζημίαν ἀνωτέρας τῶν κερδῶν κατὰ 1000 λ.; θέλει ἀναλογησθῇ μία λίρα ἀνὰ 5 μετοχάς, ὅ ἐστὶ ἐν μετρίτιον ἀνὰ ἐκάστην μετοχὴν. Εἰς τοιαύτην περίστασιν ἕκαστος τῶν μετόχων θὰ καταβάλῃ ὑπὲρ τοῦ Ὁρπανοτροφείου τόσα μετρήτεια ὅσας μετοχὰς ἔχει· ὅχι ὅμως διὰ παντός· ἀλλὰ μέχρις οὗ τὸ ἔλλειμμα τοῦτο καλυφθῇ ὑπὸ τῶν κερδῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἐ-

ταιρία θὰ ἐξισφαλίξῃ κατὰ τοῦ πυρός, ἀνάγκη ἀντλιῶν, πελέκων, καὶ ἄλλων πυροσβεστικῶν ὀργάνων. Τοιαῦτα ἔχουσι πολλὰ αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὸ νοτοκομεῖον· δύναται δὲ ἡ ἐταιρεία νὰ προμηθευθῇ, ἂν κριθῇ ἀναγκαῖον, δι' ἐκουσίας τινὸς συνδρομῆς ἐφ' ἧς ἀπαιτῆται γενησομένης. Ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην καὶ πυροσβεστικῶν. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ ἀνθος τῶν νέων θὰ φιλοτιμηθῇ νὰ συστήσῃ λόχον πυροσβεστικῶν ὅστις θὰ διακρίνεται μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων πυροσβεστικῶν καὶ ὅστις θὰ παρέχῃ τὰ καλλίτερα ἐχέγγυα τῇ ἐταιρείᾳ. Τοιαύτης δὲ διὰ συνεταιρισμοῦ ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας συστάσεως καὶ ἀναταθείσης τῆς διευθύνσεως εἰς συμβούλιον ἐξ ἀνδρῶν διακρινομένων διὰ τὴν ἱκανότητά καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἕκαστος θὰ φιλοτιμηθῇ νὰ προτιμήσῃ τὴν ἐν λόγῳ ἐταιρείαν ὥς καὶ πολλοὶ μὴ ἀσφαλιστὰς ἄλλοι τοῦδε τὰς οἰκίας καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς, χάριν τοῦ φιλανθρωποῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει ἡ ἐταιρεία, θέλουσιν σπεύσειν νὰ ἀσφαλιστῶσιν αὐταί. Διὰ τὴν χάριν δὲ τὰ πιστὰ ἡ ἐταιρεία, ὥστε τὰ γραμμάτια νὰ θεωρῶνται ὡς πραγματικὰ χρήματα, — ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἐγγραφητομένου πηλαγόν τινες νὰ περιέλθωσιν εἰς πτωχείαν, ὥστε νὰ μὴ δύνανται ν' ἀποτίσωσι τὸ ποσὸν ὅπερ τυγχόν θέλει ἐπιβρῦναι τὰς ἀναλογούσας αὐτοῖς μετοχάς: — εἶνε ἄφρονον ὥστε νὰ ᾔνῃ ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐταιρείας ὁλλοῦ ἐγγυα. Τοιοῦτοτρόπως τὰ μὲν ἰδανικὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρείας θὰ θεωρῶνται ὡς πραγματικά, ἡ δὲ ἐταιρεία θὰ ἀποφέρει κέρδος μικρὸν ἴσως κατ' ἀρχάς ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου μέγα ὑπὲρ τοῦ Ὀρσανοτροφείου ἄνευ πραγματικῆς ζημίας τῶν μετόχων. Ὁ δὲ πατὴρ τῶν ὀφθαλμῶν θέλει εὐλογεῖ τὰ ἔργα τῶν συντελούντων πρὸς περιθαλψὴν καὶ ἀνακούφισιν τῶν δυστυχῶν πλάσμάτων. Δίδοντες οὕτω νύξιν τῆς τοιαύτης ἐταιρείας, ἀφίνομεν εἰς ἄλλους ἱκανωτέρους καὶ εἰδικωτέρους περὶ τὰ τοιαῦτα νὰ διασαφηνίσωσι καὶ ἐκθέσωσι κάλλιον ἐμοῦ τὸν κατὰ τὴν ἁλότερον τρόπον τῆς ταχυτέρας καὶ ἀσφαλεστερας ἐπιτυχίας τοῦ τοιαύτου συνεταιρισμοῦ.

Ἐπευχόμενος δὲ τὰ βέλτιστα τῷ ἀξιολόγῳ ὑμῶν περιδικῷ, παρακαλῶ ὅπως δέξησθε τὴν ἔκφρασιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου.

Εἰς τῶν συνδρομητῶν Σας!

‘Η ἄργιλος,

‘Η ἄργιλος (κοινῶς ἀσπρόχρωμα, ἐκ τοῦ ἀργός=λευκός) εἶνε γῆ παχεῖα, ἀπαλὴ καὶ εὐήλατος, ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζονται ἀργεῖα παντοειδῆ, καὶ ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων τῆς γεωργησίμου γῆς.

Αἱ ἄργιλώδεις γαῖαι, δηλ. εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει 60 τοῖς 100 ἄργιλος, συνιστῶσι τὰς ὑπὸ τῶν γεωργῶν καλουμένας *δυνατάς γαίας*. ‘Η ἄργιλος διακρίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς: εἶνε ξηρά, ἀπορροφᾷ εὐκόλως τὴν ὑγρασίαν, προσκολλᾶται δυνατὰ εἰς τὴν γλῶτταν· ὅταν δὲ περιέχῃ ἄρκετὰ μεγάλην ποσότητα νεροῦ, γίνεται κολλώδης καὶ γλίσχρα, καὶ τότε δυνάμεθα νὰ τὴν ζυμώσωμεν καὶ νὰ τῇ δώσωμεν παντοειδῆ σχήματα. Ἄμεινον γὰρ εἶναι νὰ ἐπιδέχεται πλέον ἄλλο, καὶ αὕτη ἡ ιδιότης τῆς ἄργιλου κάμνει ἐνὸς τε καθ’ ὑπερθεὶ ἢν ὑγράς μερικὰς γαίας. Στιβάς ἄργιλου πολὺ πλησίον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους σχηματίζει ὄγκους ὕδατος στασίμου, ὅσοι τὸ ὕδωρ μὴ δυνάμενον πλέον νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἕδαφος· μένει ἄνωθεν τοῦ ἄργιλώδους στρώματος ἕως οὗ ἐξαρτισθῇ.

‘Η ἄργιλος καταληφθεῖσα ὑπὸ παγετοῦ, ὅταν ᾔνε πλήρης ἵδατος, σπένγνται (σπάζει)· ὑπὸ δὲ τῆς θερμότητος μετὰ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ὕδατος καθίσταται μᾶλλον ἢ ἦτοον σκληρά, ἀποβάλλει μέρος τοῦ ὄγκου τῆς καὶ σπένγνται ἐπίσης.

‘Η ἄργιλος εἶνε πολύτιμος θελτίωσις τῶν ἀμμουδῶν γαιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσι στερεότητα· συχώτατα αἱ γαῖαι αὗται στηρίζονται ἐπὶ στιβάδων ἄργιλου, δυναμένων νὰ γεωργηθῶσιν εὐκόλως. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ χειμῶνος μεταφέρεται ἡ ἄργιλος εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ διασκορπίζεται τὴν ἀνοιξιν. ‘Η ὁσὺς δύναται νὰ ποικίλῃ ἀπὸ 4—8 κυβικὰ μέτρα ἀνὰ διακόσια μέτρα κατὰ τὴν πυκνότητα τῆς ἄργιλου καὶ κατὰ τὴν μᾶλλον ἢ ἦτοον ἐλαφρὰν φύσιν τοῦ ἐδάφους· ‘Η ἄργιλος καθεῖσα καὶ μεταποιηθεῖσα εἰς κόνιν εἶνε ὁμοίως θελτίωσις διὰ τὰς ἐλαφράς γαίας.

‘Η κίμωλλια (γῆ) ὀνομασθεῖσα ἀπὸ τῆς μικρᾶς νῆσον Κίμωλον, ἀπὸ κατὰ πρώτον εὐρύλη, ἔχει χροῶμα λευκόφαιον (ψαράν), εἶνε κατάλληλος εἰς γραφὴν καὶ εἰς κα’άρισμα, καὶ ὑπάγεται εἰς τὸ εἶδος τῆς ἄργιλου. Εἶνε στυπτικὴ καὶ διαλυτικὴ.

Μάθημα ἀνατροφῆς,

Φίλος τις τοῦ πρύτανεως Swift (1) ἔπεμψεν αὐτῷ ἡμέραν τινα σύακκ (εἶδος ἰχθύος) διὰ παιδός, δ.; καὶ τοι πολλάκις ἐξετέλεσε παρομοίαι· ἀποστολάς, οὐδέποτε εἶχε λάβεῖ παρὰ τοῦ πρύτανεως τὸ ἐλάχιστον ἀντιμισθιον τῆς ὑπηρεσίας του. Εἰσελθὼν λοιπὸν ἐν τῷ θαλάμῳ καὶ εὐρίων τὸν πρύτανιν καθήμενον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου τοῦ πλησιάζει αὐτῷ καὶ τῷ λέγει :

— « Ὁ Αὐθέντης μου σὰς στέλλει τὸ δῶρον τοῦτο. »

Ταῦτα ἀκούσας ὁ πρύτανις ἀντιγέρθη καὶ νύκων τῷ παιδί νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου,

— « Λάβε, » τῷ λέγει, « τὴν θέτιν μου ἔνα σοι διδάξω πῶς πρέπει νὰ φέρεται τοῦ λοιποῦ ὁπόταν κοιμίζης δῶρα πρὸς τίνα. »

Ὁ μὲν παῖς κατέλαβε τὴν ὑπὸ τοῦ Swift ὑποδείχθεισαν θέτιν, ὁ δὲ τελευταῖος οὗτος ἀναλαβὼν τὸν πῖλόν του ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου. Εἶτα μετ' ὀλίγον ἐπανελθὼν ἀπεκαλύψατο καὶ ἐδαφιαίαν ποιήσας ὑπόχλυσιν προσεῖπεν αὐτῷ :

— « Κύριε, ὁ αὐθέντης μου προσφέρει ὑμῖν τὰ σιδήσιματά του καὶ εὐχεται εὐεξίαν καὶ εὐημερίαν· παρκαλεῖ δὲ ὑμᾶς ὅπως δεχθῆτε τὸ ἀτίμητον τοῦτο δῶρον, τεκμήριον τῆς „ρὸς ὑμᾶς βαθυτάτης ὑποχύσεώς του. »

— « Ἀλήθεια ; » ἀπήντησεν ὁ παῖς « εἰπέ τι ὅτι τὸν εὐχαριστῶ πολὺ· διὰ λάβε αὐτὴ τὸ τάληρον διὰ τὸν κόπον σου. »

Οὕτω δὲ ὁ πρύτανις ἐμπεσὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτοῦ παγίδι καὶ γελάσας ἀπὸ καρδίας ἐδωρήσατο τῷ παιδί δύο τάληρα διὰ τὴν ἀγχίνουάν του.

Ἐ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

ΒΑΦΑΣ ΟΜΗΡΟΣ.

(1) Ὁ συγγραφεὺς τῆς περιφήμου σατύρας « Τὰ τάξιδια τοῦ Γύλλιβερ » ἐπονομαζομένης.

Φυσιογνωμία

εἴτε ἐξωτερικά σημεῖα τῶν ἡθικῶν παθῶν καὶ
τῶν διανοητικῶν δυνάμεων.

Τὰ πάθη ἔχουσι καὶ ἐξωτερικοὺς χαρακτῆρας, ὅπως μὴ ἀπα-
τώμεθα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀπορεύωμεν πᾶν λάθος. Κυρίως
δὲ τὸ πρόσωπον κατὰ τοῦτο χρησιμεύει ὡς αὐτόχρημα κάτοπτρον
τῆς ψυχῆς. Ἐκεῖ τῷ ὄντι βλέπομεν πάσας σχεδὸν τὰς ἐσωτερικὰς
κινήσεις, ἂν τύχωμεν ὁπωσοῦν ἐξωτερικῆς.

Πρόσωπον. Διαφέρει κατὰ τὸ γένος. Τὰ ὄμματα π. χ. τῆς
γυναικὸς ἀπέχουσι ἀπ' ἀλλήλων πλεον ἢ τὰ τοῦ ἀνδρός· τὸ πρό-
σωπον αὐτῆς ἐστὶ στενωτέρον, οἱ χαρακτῆρες φαίνονται μᾶλλον
εὐκίνητοι, ὡς αἱ παίζουσαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ἡλίου ἀκτίνες· ἡ
παρσιανὴ μάλιστα διὰ τῶν βλεμμάτων καὶ τοῦ μειδιάματος πα-
ριστιῇ, ἣ μᾶλλον προσποιεῖται πάντα τὰ πάθη, καὶ εὐκόλως
εὐρίσκει τις δάκρυα, ὅπου λείπει παντελῶς ἡ λύπη. Διὰ τοῦτο ὁ
ἀνὴρ προδίδεται εὐκολώτερον ἐκ τῆς φυσιογνωμίας. Ἀλλ' ὅσαι
γυναῖκες ἔχουσιν ἀνδρικοὺς χαρακτῆρας, ἔχουσι καὶ κλίσεις ἀρρέ-
νων· ὅθεν καταφρονοῦσι τὴν δειλίαν καὶ τὴν αἰδῶ τοῦ γένους αὐ-
τῶν. Ἐνίοτε ὅμως καὶ ὁ ἀνὴρ ἔχει θηλυπρεπῆ ὄψιν (πώγωνα ἄ-
τριχον, φωνὴν ἀδύνατον καὶ ὀξεῖαν, χροιάν ροδοειδῆ, ἥθος ἐρω-
τότροπον).

Ὁ χρὸν πρόσωπον ἀναγγέλλει φθονερὸν ἄνθρωπον, καθὼς τὸ ὑ-
ποκίτρινον, μελανόστικτον καὶ πελιδνὸν χρῶμα φαρμακερὰ φυτὰ.
Φαιδρότης δὲ ὄψεως ἐξ ἐναντίας μαρτυρεῖ εἰλικρίνειαν καὶ ἀγαθό-
τητα, ἂν καὶ ἐνίοτε ὑπὸ τοιοῦτο πρόσχημα κρύπτονται δόλια φρο-
νήματα, ὡς ὅφεις, ἣ ἔχιδνα ὑποκάτω τῶν ἀνθέων!

Ὁ ἔρως προδίδεται εὐκολώτατα ἐκ τοῦ προσώπου· ὅθεν οἱ ἐρα-
σταὶ μόλις μεταχειρίζονται λέξεις, ὅπως συνεννοηθῶσιν. Ἡ χαρὰ
λαμπρύνει τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· διαστέλλει δὲ τοὺς
μῦς. Ἐξ ἐναντίας ἡ λύπη καλύπτει μὲν ὡς δι' ἀχλύος ἑκείνους,
συστέλλει δὲ τούτους.

Ὁσειδὲς πρόσωπον, παρειαὶ κοῖλαι, χρῶμα αἰθὼν ἢ ὠχρὸν ση-
μαίνουσιν ἀγχίνοιαν, φιλομάθειαν, δραστηριότητα (Βονοπάρτης,
Βολταῖρος).

Μέγα πρόσωπον, μικρὸν κρανίον, σημεῖον χειρωνακτῶν ἢ βα-
ναύσων ἀνθρώπων καὶ νωθρῶν πλουσιῶν.

Μέτωπον. Τὸ μέτωπον κυρίως δεικνύει τὴν ἔκτασιν τῶν
διανοητικῶν δυνάμεων, διότι αὐτὰ ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ ὕψος καὶ
πλάτος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέτωπον λείπει παντελῶς ἐκ τῶν
ζώων, συμπεραίνομεν ὅτι ὀλίγοι ἔχουσι τὸν νοῦν· ἀναφρίνεται δὲ
μόνον ἀπὸ τῶν πιθήκων καὶ βελήμων ἔπειτα ἀπὸ τινῶν ἀγρίων,
ὅσων τῶν Χοκτεντότων, εἰς τοὺς Αἰθίοπας.

Τὸ ὑψηλὸν σημαίνει ἀγχίνοιαν, κρίσιν, σκέψιν, τὸ πλατὺ καὶ
πρὸς τὰ ἄκρα ἐξέχον φαντασίαν ἔξοχον (Σεκσπῆρος, Βολταῖρος,
Βάϊρων, Χούγος, Ρουδένσος).

Ἐξέχον κατὰ μέσον, ἄκραν φιλομάθειαν (Κικέρων, Κάντιος, Γκάλ)

Στενὸν καὶ πλατυνόμενον περὶ τοὺς κροτάφους ὡς ἀνεστραμμένη
πυραμὶς, πανουργίαν, δολιότητα.

Ἐξέχον μόνον περὶ τὰ ὄφρυς, σκεπτικὸν ἦθος, εἰρωνεΐαν.

Ὁρθιον μέχρι τῶν τριχῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ λίαν πλατὺ, εἰλικρί-
νειαν, σταθερότητα. (Δαφαῦττης, Πέτρος ὁ Μέγας).

Στενὸν καὶ κλίνον εἰς τὰ ὀπίω, μοχθηρίαν, σκληρότητα.

Ὁμαλὸν καὶ ἀρρυτιδωτὸν, ἐπιπολαιότητα καὶ ἀφροντισίαν.

Ρυτιδωτὸν πανταχοῦ, ὀκνηρίαν.

Ἐχόν διασταυρουμένας ἐντὶ παραλλήλων ρυτίδας, ἰδιοτροπίαν
ἢ φρενοβλάβειαν.

Τὸ μέτωπον τῶν γυναικῶν οὔτε τὸ πλάτος οὔτε τὸ ὕψος τοῦ τῶν
ἀνδρῶν ἔχει· ὅθεν σπανίως διέπρεψαν κατὰ τὰ ἔργα τῆς εὐφρείας,
τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐπιστήμας (ἐξαιρουμένης ἡ Ἀσπασία, ἡ Κο-
ρίννα, ἡ Σαπφώ, ἡ Στάελ κτλ.)· ἐλλείπουσαι ὁμῶς κατὰ τοῦτο, ὑ-
περτεροῦσι κατὰ πολλὰ ἄλλα προτερήματα τῆς καρδίας.

Ὅριζόντιαι καὶ παράλληλαι ρυτίδες πλησιέστεραι πρὸς τὰ ὀ-
φρυς ἢ πρὸς τὴν ρίζαν τῆς ρινὸς σημαίνουσι σκέψιν· ἐν τύχῳσι
κάθετοι ὡς αὐτῆς, φιλεκδικίαν· ἐὰν δὲ εὐρύσκωνται κατὰ τὸ ὕψιστον
μέρος τοῦ προσώπου, ὑπεροψίαν καὶ ἔπαρσιν.

Ὁ φ ρ υ ς. Ὑβρις περὶ τὸ μέσον τῆς ὀφρύος σημαίνει μυστικότητα.

Πλησιόχωροι καὶ συνεγγιζόμενοι ὀφρύες ἀναγγέλλουσι σκέψιν, ἰσότητάς, διειστάμεναι καὶ πολὺ ὑψηλότεραι τῶν ὀφθαλμῶν ὀλγόνοιαν.

Πυκναὶ ἢ θασιεῖαι, ἀνδρίαν, δραστηριότητα, τραχύτητα.

Ἀνώμαλοι καὶ εὐκίνητοι, ζωηρότητα, εὐαισθησίαν.

Συνεσταλμένα μὲν κατῆφειαν, ὑψωμένα δὲ χαράν.

Ὁ φ θ α λ μ οί. Στρογγύλοι καὶ μικροὶ ὀφθαλμοὶ, ἢ σκεπτικὸν ἦθος. Μικροί, κοίτοι, ὑπόκριται.

Ἀμυδαλοειδῶς ἐσχισμένοι, ἡμερότητα, εὐαισθησίαν, πρόσπονησιν.

Ἡ χαμηλῶσις αὐτῶν σημαίνει αἰδῶ, ἡ ὑψώσις δὲ εἴτε ἀναστροφή εἰς τὰ ἄνω, ἔπαρσιν.

Ἐξίχοντες, φιλολογικὴν μνήμην.

Κυανοὶ, δειλίαν, ἡμερότητα, ἀγχίνοιον.

Μέλανες, ζωηρότητα.

Ἐρυθροί, ἀδυναμίαν.

Ζωηροὶ καὶ λαμπροὶ ἔξοχον νοῦν, ὀρμὴν πάθους.

Ἀεικίνητοι, ἰδιοτροπίαν ἢ παραχρὴν νόος.

Υγροί, ἔρωτα, ἐπιθυμίας.

Β λ ε μ μ α. Τολμηρόν, αὐθάδες, δειλόν, ἐμφαίνει ἀνίσχυον. Κόσμιον, ἄγριον, σκληρόν ἢ ἥπιον, δυσμενές καὶ ἐκδικητικὸν δεικνύει ὅλον τοῦ ἀνθρώπου τὸν χαρακτήρα πολλάκις.

Ἡ ἀνδρία ζωογονεῖ, ἡ ἐπιθυμία λαμπρύνει ὡς στιλπναδάμας, ἡ ὀργὴ φλογίζει, ἡ λύπη σθένει, ὁ τρόμος κρατεῖ ἀκίνητον τὸν ὀφθαλμόν.

Τὰ βλέφαρα ἐκφράζουσιν ἀπειλήν, ὑπόσχεσιν, συγκατάθεσιν, εὐχὴν. ἀποτίωσιν κτλ.

Β λ ε φ α ρ α. Παχέα καὶ ἡμίχλειστα σημαίνουσι νωθρότητα.

Λίαν συνεσταλμένα ὥστε νὰ φαίνεται τὸ λευκόν, ἰδιοτροπίαν, ἀλόκοτον ἦθος.

Ρ ί ν. Ἀναπτύσσεται περὶ τὸ γ' ἢ ἰδ'. ἔτος, καθὼς περὶ τῷ δ'. τὸ στήθος, ἀλλοιουμένης καὶ τῆς φωνῆς κατὰ πρῶτον. Μένει.

ὡς ἀκίνητός τις, θεατῆς ἐν μέσῳ σκηνῆς, ὅπου κινεῖνται διάφορα πάθη· δεικνύει ὁμοῦ οὐχ ἥττον ὡς πρόγραμμα τοῦ χαρακτῆρος τὴν φύσιν τοῦ πνεύματος, τὸ εἶδος τῆς κράσεως καὶ τὰς ἐμφύτους κλίσεις.

Μεγάλη καὶ ἀνωμάλως πως εὐθεία ἢ γυρπὴ, ἀποτελοῦσα τὸ 1)2 τοῦ προσώπου καθ' ὕψος, τὸ 1)2 δὲ τοῦ ὅλου τῆς κεφαλῆς, χαρακτρίζει ἐξόχους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνδρα, χολώδους κράσεως. (Οὐέλλιγκτων, Κύρου, Κωνσταντῆος ὁ Μέγας, Μακιαβέλλης, Λουδοβίκος ΙΑ', Κατιλίνας, Σχίλερος, Κυβιέρος).

Ἄν ὅμως μὴ εὖρος μικρόν τι κοιλώμα πρὸς τὴν ρίζαν (ἐκτὸς ὅταν τύχη γυρπὴ), μηδὲν ἔλπιζε γενναῖον. Οἱ Πέρσαι ἐτίμων πολὺ τοὺς γρυπόρρινας, ὡς τοιοῦτου ὑπάρξαντο· καὶ τοῦ Κύρου.

Μεγάλη, ἀποχωριζομένη πλατέος καὶ ἐξέχοντος μετώπου διὰ μικροῦ κοιλώματος, δηλοῖ φιλαρχίαν καὶ ἐπιμονήν· ἀλλ' οὔτε περὶ σκεψὶν προλαμβάνουσιν τὰ ἐμπόδια, οὔτε εὖνεσιν διαλύουσιν αὐτὰ (Ναπολέων).

Ἰσάπεδος ὡς πρὸς τὰ ὄμματα σημαίνει ἀδυναμίαν νοῦ, ἀστάθειαν, ἑλλειψὶν κρίσεως.

Συνεχομένη μετὰ τοῦ μετώπου ἄνευ κοιλώματος, ἰδιοτροπίαν καὶ κενοδοξίαν· ἐνίοτε δὲ καὶ κακίαν καὶ χιμέρειαν πρὸς ἀπόκτησιν δυνάμεως.

Μετρίσ, λεπτή, ἐπιμήκης, εὐαισθησίαν, φαντασίαν, ἐνθουσιασμόν, ἐξύνοιαν, πανουργίαν, (νευρικῆς κράσεως).

Βραχεῖα συνεσταλμένη, παχεῖα περὶ τὰ πτερύγια, φλεγματικὴν κράτην, ὀλίγην σταθερότητα, ὀλιγωτέραν δὲ κρίσιν.

Σιμή, δηλ. ἔχουσα κοιλὴν τὴν ρίζαν, τὴν δὲ ἄκρην ἀνεστραμμένην, ἰσχυρογνωμοσύνην, ζηλοτυπίαν.

Βλέπουσα πρὸς τὸ στόμα, ταπεινὰ καὶ γαυῶδεις κλίσεις.

Βραχεῖα καὶ εὐθείας στρογγύλη ἢ ὀλίγον κυρτὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὀφρὺς πυκναὶ δηλοῦσι θυμοειδῆ χαρακτ/ρα. (Βίτιων).

Ἀνάστιμος ὡς ἡ τοῦ Σωκράτους, ἡδυπάθειαν, φιληδονίαν.

Τὸ εὐίφραγμα τῶν μυκτῆρων (ὁ κίων) ἐκτεινόμενον πρὸς τὸ στόμα δηλοῖ φιλαυτίαν, ἡδυπάθειαν.

Αἱ παράλληλοι πευχαὶ τῶν πτερυγίων σημαίνουσιν ὑπαχοδρίαν, ἰσχυρογνωμοσύνην, κακίαν.

Χείλη. Τὸ ἀνώτερον χεῖλος παχὺ σημαίνει δειλίαν, νωθρότητα.

Τὸ κατώτερον μετρίως μὲν ἔξέχον, περιφρόνησιν, ὑπεροψίαν, λίαν δέ, ἀδυναμίαν, ἀφροντιστίαν.

Γέλως συχνὸς δηλοῖ βλακείαν, βναυσότητα

Ἑλλειψις μειδιζήματος, ἀναισθησίαν, κακίαν, ἢ ἄκραν διάφθοράν, ἢ δὲ συνέλεια αὐτοῦ φιλαρέσκειαν, ἀπάτην, δολιότητα.

Στόμα. Ὁ μοχθηρὸς ἄνθρωπος ἔχει πολλάκις τὸ στόμα κακοσχημάτιστον καὶ σπασμῶδες, τὰ δ' ὄμματα ἢ βλέμματα ρεμβώδη ἢ περιπλανώμενα.

Πύων. Ἐξέχων τοῦ στόματος δηλοῖ ἐνέργειαν δυνάμειως.

Ὄζυς καὶ προκύπτων, λεπτόνοιον, εὐφυΐαν, δολιότητα

Ὁμοιότης πρὸς ζῶα. Ἀετοειδής; κεφαλὴ διὰ τὴν γρυπότητη τῆς ρινός, τὰ ζωηρὰ ὄμματα, τὸν εἰς τὰ ὀπίσω ἐστραμμένον πώγωνα δηλοῖ τόλμην, ἐνέργειαν. (Βερναρδῶτος πρῶην βασιλεὺς Σουηδίας).

Ἀλλωπικοειδής, ὁζὺ πρόσωπον (Βολταῖρος, Λαμηνναῖος, Λαδατέρος) ἀγχνίον.

Ἴπποειδής, ἢ ταυροειδής, τετράγωνος δηλ. καὶ ὀγκώδης, ρωμαλαιοῦτητα.

Τιγροειδής, ἢ αἰλουροειδής, μικρά, στρογγύλη, ὡς διὰ ρύγχους εἰς τὰ ἔμπροσθεν κυρτουμένη, ὑπερβολικὸν πλάτος τοῦ κρανίου ἐπάνω τῶν ὠτων, δηλοῖ κλισιν εἰς φόνον. (Ροδεσπιέρος.)

ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΑ

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπὸ Δ. Α.)

Ἡ ἐγκράτεια

Ὁ μικρὸς Ἀναστάσιος ὑπῆγε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν οἶκον ἐνὸς συμμαθητοῦ του διὰ νὰ τὸν συμπαραλάβῃ μαζὶ του εἰς τὸ σχολεῖον. Ὅταν ἐμβῆκεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, τίποτε ἄλλο δὲν ἤυρεν εἰμὴ μόνον ἓν κάκιστρον πλῆρες ἀπίδιων. Τί ὥραϊα ἀπίδια, ἐφώναξ! καὶ νὰ φύγω ἐν ποῖος με βλέπει; Τί; ποῖος με βλέπει! Καὶ δὲν εἶνε ὁ Θεὸς παρῶν; Καὶ ἐκδήκεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον. Τὴν στιγμὴν

δὲ ταύτην γέρων τις εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ παιδίου. Ἐκβῆκε λοιπὸν ἐμπρὸς του καὶ μετὰ φαιδρὸν πρόσωπον, Εὐγε, τέκνον μου, τὸν εἶπεν, εἴστι ἀξίως ἐπαίνου διότι ἐνίκησας τὸ πειρασμὸν τῆς λαίμαργίας. Αὐτὸ τὸ κἀντιτρον εἶνε ἰδικόν σου. Ἰδοὺ σὲ τὸ χαρίζω, καὶ ἄλλο δὲν σὲ παραινῶ παρὰ νὰ ἐνθυμῇσαι πάντοτε ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε παρὼν καὶ βλέπει ὅλας σου τὰς πράξεις.

Ἡ ὀκνηρότης.

Κυρὰ Ἑλένη ! Ἐπεσε τὸ ἀλφabethaίριόν μου καὶ δῶσέ με το, ἔλεγεν ὁ μικρὸς Γεώργιος εἰς τὴν ὀγδοηκονταετῇ θεράπαινάν των. Τί ζητεῖς Γεώργιε ; τὸν ἠρώτησεν ἡ μήτηρ του. Μοῦ ἔπεσε τὸ ἀλφabethaίριόν μου καὶ λέγω εἰς τὴν κυρά, Ἑλένην νὰ με τὸ δώσῃ. Καὶ δὲν σκύπτεις μόνος σου νὰ τὸ πέρῃς παρὰ νὰ προστάξῃς τὴν γραῖν νὰ σὲ τὸ δώσῃ ; Μίθε μάλιστα ἀπὸ τοῦτο, παιδίον μου, ὅτι εἶνε ἐντροπή νὰ δειρίζωμεν εἰς ἄλλους ὅσα ἐμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν μόνοι μας. Οἱ λόγοι δὲ οὗτοι ἐκταμν ζῶν, ῥὰν ἐντύπωσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Γεωργίου, καὶ ἔκτοτε ἔπαυσε νὰ ἐνοχλῇ τοὺς ἄλλους.

Ἡ εἰλικρίνεια.

Ὁ Ἀργύριος καὶ ἡ Ἀσπασία ἔμελλαν νὰ ὑπάγωσι μετὰ τὸ πατέρα των εἰς τὸ περιβόλιον. Ὁ Ἀργύριος ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ ἤρχισε νὰ πηδᾷ ἐξ ἀπροσεξίας του ὅμως ἔσπρωξεν ἐν φαρφουρίῳ τὸ ὁποῖον ἦτον ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τὸ κατεθρομβάλλισεν. Ἡ Ἀσπασία ἐλυπήθη καὶ ἔτρεξεν εὐθύς νὰ συνάξῃ τὰ κομμάτια. Τὴν σπιγμὴν δὲ ταύτην ἐμβαίνει καὶ ὁ πατήρ των εἰς τὸ δωμάτιον καὶ βλέπων αὐτὴν καταγινομένην νὰ μαζεύῃ τὰ θροῦδαλλα, Εὐγὲ σου, προκομμένη μου, τὴν εἶπεν, ἔξεύρεις πόσῃ τὸ ἔχω ἀγορασμένον αὐτὸ τὸ φαρφουρίον καὶ σὺ ὑπῆγας νὰ μοῦ τὸ σπάτῃς ; Σήμερον λοιπὸν νὰ καθήσῃς ἐδῶ καὶ νὰ μὴν ἔλθῃς μαζὶ μας εἰς τὸ περιβόλιον. Καὶ ἡ μὲν Ἀσπασία ἤκουε μετὰ ὑπομονῆς τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ πατρός της, ἀλλ' ὁ Ἀργύριος διακοφίς τὴν σὺν πέν. Ὁ γὰρ εἶπε, τὸ φαρφουρίον ἐγὼ τὸ ἔσπασα καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ πρέπει νὰ μὴν ὑ-

παίρω εἰς τὸ περιβάλλον· Ἐλάτε εἰς τὰς ἀγκάλας μου, τέκνα μου, εἰ-
πεν ὁ πατήρ των μετὰ χαρᾶς, καὶ οἱ δύο σὰς πρέπει νὰ ἔλθῃτε εἰς
τὸ περιβάλλον, δότι καὶ εἰ δύο σὰς εἶθε καλὰ παιδιά, σὺ μὲν, Ἀ-
σπασία, ἐπειδὴ ὑπέμεινες νὰ ἐπιπληχθῇς χάριν τοῦ ἀδελφοῦ
σου, σὺ δέ, Ἀργύριε διότι ὁμολόγησας τὸ σφάλμα σου καὶ δὲν ἠθέ-
λησας νὰ τὸ ρίψῃς εἰς τὴν ἀδελφὴν σου, καθὼς συνήθως κέκρινον τὰ
κακὰ παιδιά. Εὐχομαι δὲ νὰ ἀγαπᾷσθε πάντοτε τοιοῦτοτρόπως ἀ-
ναμεταξύ σας.

Ἡ φιλοστοργία

Ὁ Ἀνδρόνικος κοττάζων μίαν ἡμέραν εἰκονογράφον τινὰ ἡρώ-
τησε τὸν πατέρα του Ποῖος εἶνε, πάτερ μου, αὐτὸς ὁ ὠπλισμένος
νέος ὁ ὁποῖος σηκώνει ἐκεῖνον τὸν γέροντα εἰς τοὺς ὤμους; εἶπε, υἱό
μου, ὁ Αἰνείας καὶ φέρει εἰς τοὺς ὤμους τοῦ τὸν πατέρα του τὸν
Ἀγχίσην διὰ νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς φλόγας τοῦ πυρὸς εἰς τὰς
ὁποίας οἱ Ἕλληνες παρέδωκαν τὴν Τρωάδα τὴν πατρίδα του. Τί
φιλόστοργος υἱὸς ἦτον, εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος, καὶ πόσον ὀρέγομαι νὰ
τὸν μιμηθῶ καὶ ἐγὼ! Ναί, πάτερ μου, σὲ ὑπόσχομαι ὅταν γηρά-
σῃς καὶ σὺ, καθὼς ὁ Ἀγχίσης, καὶ χάσῃς πλέον τὰς φυσικὰς σου
δυνάμεις, ἐγὼ νὰ σὲ σηκῶνω εἰς τοὺς ὤμους μου. Εὐγε, ἀγαπητόν
μου τέκνον! Κύτταξε δὲ μόνον νὰ φυλάττῃς πάντοτε τὰ ἴδια αἰσ-
θήματα, καὶ τοῦτο θέλει εἶσθαι πλέον εὐάρεστον εἰς ἐμὲ παρὰ ἂν
πραγματικῶς μὲ ἐσκήνους εἰς τοὺς ὤμους σου. Καὶ ἐφίλησε τὸν
Ἀνδρόνικον εἰς τὸ μέτωπον.

Ἡ γενναιότης

Ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Δημήτριος ἦσαν συμβαθηταὶ καὶ ἡγα-
πῶντο τρυφερῶς ἀναμεταξύ των. Ἀλλ' ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ἦτον
ἐκ φύσεως προικισμένος μὲ καλὸν πνεῦμα, ὁ δὲ Δημήτριος ὅλον τὸ
ἐναντίον· ὁ δὲ τοῦτο καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐτιμᾶτο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ
ἐλαμβάνε τὰ πρῶτα βραβεῖα, ὁ δὲ πτωχὸς Δημήτριος ἐμελαγχό-
λει διότι δὲν ἤμπορει νὰ τὸν φθάσῃ. Ὁ Κωνσταντῖνος παρατηρῶν
τὴν μελαγχολίαν τοῦ φίλου τοῦ ἔλαβε τοσαύτην συμπάθειαν, ὥστε
ἀποφάσκει νὰ θυσιάσῃ τὴν ἰδίαν του φιλοτιμίαν διὰ νὰ χαροποιήσῃ
ἐκεῖνον. Ἐπίτηδες λοιπὸν μίαν ἐβδομάδα ἐξηκολούθησε νὰ κάμνῃ

πολλά σφάλματα εἰς τὰ μυστήματά του, ὥστε ὁ Δημήτριος πρὸς μεγάλην του χαρὰν ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον. Ὁ δὲ διδάσκαλος καλέσας κατ' ἴδαν τὸν Κωνσταντῖνον, τὸν ἐβίασε νὰ τὸν ὁμολογήσῃ τίνος ἔνεκα κατ' ἐκείνην τὴν ἐβδομίδα ὑπέπεσεν εἰς τόσα λάθη. Ὁ δ' ἐλικρινῆς παῖς ἐξωμολογήθη τὸ πρᾶγμα, παρακαλῶν τὸν διδάσκαλον νὰ τὸ φυλάττῃ μυστικόν. Ὁ διδάσκαλος θαυμάσας τὴν γενναϊότητα τοῦ Κωνσταντίου τὸν ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του.

Ἡ οἰκονομία.

Πατὴρ τις εἶχε δύο υἱούς· Εὐστάθιον καὶ Νικόλαον, καὶ βλέπων ὅτι ἔσα τοὺς εἶδε τὰ ἐξωδίαζον ὅπου ἐλάχανε, τοὺς ἐκάλεσε μίαν ἡμέραν ἐμπρὸς του καὶ εἶπεν. Ἀγαπητά μου τέκνα! Ἐπαρτήθησα ὅτι τὰ ὀλίγα χρήματα τὰ ὅποια σὲς δίδω τὰ ἐξοδιάζετε εἰς τὰ γλυκίσματα καὶ τὰς ὁπώσας, καὶ διὰ τοῦτο θέλω νὰ σᾶς προτείνω τὸ ἀκόλουθον. Αὐτὰ τὰ χρήματα νὰ κάμῃτε ὅ, τι ἀγαπᾶτε, ἢ νὰ μὲ τὰ δίδητε νὰ σᾶς τὰ φυλάττω ἐγὼ ἢ νὰ τὰ κρύπτῃτε εἰς τὸ λεπτοφυλάκιον (καυκαρᾶν). Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτὴ ἡ γνώμη μου; Ἐγὼ σὲ τὰ δίδω νὰ τὰ φυλάττῃς σὺ, πάτερ μου, εἶπεν ὁ Εὐστάθιος, καὶ ἐγὼ θέλω νὰ τὰ βῶ εἰς τὸ λεπτοφυλάκιον, εἶπεν ὁ Νικόλαος. Ἐγενε δὲ κατὰ τὴν θέλησιν καὶ τῶν δύο. Ἀλλ' ὁ μὲν Εὐστάθιος ἐπειδὴ ὁ πατὴρ του ἐφύλαττε τὰ χρήματά του, οὐκ ἠμύρει νὰ τὰ ἐγγίσῃ, ὁ δὲ Νικόλαος μὴ δυνάμενος νὰ κρατῇ τὴν λαίμαργίαν του, ἐπῆγαινε συχνὰ καὶ ἐλάμβανεν ὅσα ᾔθελεν ἀπὸ τοῦ λεπτοφυλάκιου, εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ χρόνου ὁ Εὐστάθιος ἔχων ἀρκετὰ χρήματα ἠγόρασε διάφορα βιβλία καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα τῆς ἀρεσκείας του, ὁ δὲ Νικόλαος ὁ ὅποιος εἶχεν ἐξοδιάσει τὰ χρήματά του διὰ τὴν λαίμαργίαν ἔμεινεν ὥσπ' ἀποσβολομένος.

Ἡ ἀλαζονεία.

Κατὰ τινὰ ἡμέραν τῆς ἀνάξως ἡ Κλεοπάτρα φέρουσα ὥρσιον τριαντάφυλλον ἐπὶ τοῦ στῆθεος, ἐπῆγαινε μὲ τὴν μητέρα της εἰς τὸν περὶ πόντον. Τί εὐμορφία! εἶπε κυρία τις βλέπουσα πρὸς τὴν Κλεοπάτραν. Ἡ νέα ἀκούσασα τοὺς λόγους ταῦτους ἤρχισε νὰ ξηροκαμάρουν, ἀλλ' ἡ κυρία παρατήρησασα τοῦτο, ἐπρόβαθε τὸσον ἀφά

ὥστε νὰ ἀκουσθῇ ἀπὸ τὴν Κλεοπάτραν, Τί ἀνόητον εἶνε αὐτὸ τὸ κο-
ρίσιον νὰ θεωρῇ ὅτι διὰ ἐκείνην ἐγὼ εἶπα ὅτι εἶνε ὥρμια, ἐνῶ ἐγὼ
τὸ εἶπα διὰ τὸ τριαντάφυλλον. Ἡ Κλεοπάτρα ἐκοκκίνισεν ἀκούσα-
σα αὐτοὺς τοὺς λόγους· ἡ δὲ μήτηρ της, Βλέπεις, ἀγαπητὸν τέ-
κνον, τὴν εἶπεν, ὅι πολλὰκις οἱ ἄνθρωποι δὲν μᾶς ἐπαινοῦν διὰ τὸν
ἐαυτὸν μας, ἀλλὰ διὰ τὰ πλούτη μας, διὰ τὰ φορέματά μας ἢ δι' ἄλ-
λα ἐξωτερικὰ πράγματα; Ὁρμήθη δὲ μεγάλως ἀπὸ αὐτὸ τὸ μάθη-
μα ἡ Κλεοπάτρα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἔγινε μετριόφρων.

Ἡ ἀκράτεια

Ὁ μικρὸς Εὐθύχιος διέβρινε κατὰ τινα ἡμέραν τοῦ κολοκαι-
ριου ἀπὸ τοὺς ἀγρούς. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο φλογισμένον ἀπὸ τὴν
ὑπερβολικὴν ζέστην καὶ ὁ δυστυχὴς παῖς ἀπέθνησκεν ἀπὸ τὴν
μεγάλην του δίψαν. Τελευταῖον δὲ φθάσας εἰς τινα πηγὴν καθαρω-
τάτου ὕδατος, ἔπεσε κατὰ πρόσωπον καὶ ἔπιε μὲ ἄχορταγίαν ὅσον
ἠδύνατο. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἐπιστρέψας εἰς τὸν οἶκον τῶν ἐκυριεύθῃ
ἀπὸ σκληρὸν πόνον εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην.

Ἄ! Ποῦς τὸ ἤλπιζεν, ἔλεγεν, αὐτὴ ἡ καθαρὰ πηγὴ νὰ ἦτο φαρμα-
κευμένη; Ὅχι τέκνον μου, ἡ πηγὴ δὲ ἦτο φαρμακευμένη. ἄλλ' ἦ-
το ἡ ἰδική σου ἀπροστοχασί, ἡ ὁποία σὲ ἐπροξένησε τὴν ἀρρωστίαν.
Τὸ πάθημα δὲ τοῦτο ἔγινε μάθημα εἰς τὸν Εὐθύχιον, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς
πλέον ὄχι μόνον δὲν ἔπινε νερὸν ὅταν ἦτον ἰδρωμένος ἢ κουρασμένος,
ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἔγινεν ἐγκρατέστατος.

Ἡ φιλανθρωπία

Ἐβραῖος! Ἐβραῖος! ἔλεγεν ὁ μικρὸς Εὐθύμιος, Πῶς δὲν τοὺς ἀ-
γαπῶ τοὺς Ἐβραίους! Καὶ διατί; τὸν ἠρώτησεν ὁ πατήρ του. Διότι
εἶνε Ἐβραῖοι καὶ δὲν εἶνε χριστιανοί. Πλὴν εἶνε καὶ αὐτοὶ ἄν-
θρωποι, ἔχουν καὶ αὐτοὶ ψυχὴν καθὼς καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖ-
ος μᾶς ἔπλασεν ὅλους διαχύνει ἀνεξαίρετως καὶ εἰς αὐτοὺς τὰς εὐερ-
γείας του καθὼς καὶ εἰς ἡμᾶς. Κύτταξε τὸ λαμπρὸν φῶς τοῦ Ἡλί-
ου τὸ ὁποῖον μᾶς φωτίζει, κύτταξε τὸν ἄερα ὁ ὁποῖος μᾶς ζωογονεῖ,
τὸ νερὸν τὸ ὁποῖον σβύνει τὴν φλόγα τῆς καρδίας μας, ὅλα αὐτὰ δὲν
εἶνε δῶρα τοῦ Ὑψίστου τὰ ὁποῖ ἐξίσου διανέμει καὶ εἰς χριστιανούς
καὶ εἰς ἄλλοπίστους; Ὁ Εὐθύμιος αἰσθανόμενος τὴν δύναμιν τῶν λό-
γων τοῦ πατρὸς του, κατέπαυσε τὸ πρὸς τοὺς ἄλλογενεῖς μίσόςτου.

Ἡ τιμιότης

Ὁ Παῦλος ἐστάλθη μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὸν πατέρα του διὰ νὰ ἀγορά-

ση σταφύλια. Ὁ μεταπράτης κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν πολλοὺς ἀγοραστὰς ἔχων, ἐκ τῆς βίας του ἔκαμε λάθος, καὶ ἀλλάζων τὸ φλωρίον τοῦ Παύλου, τὸν ἔδωκε παραπάνω ἀπὸ τὴν ἀξίαν του. Ὁ κακὸς Παῦλος τὸ ἐπαρτήρησε, πλὴν δὲν εἶπε τίποτε, ὅλλ' ἀφοῦ ἔδωκε τὰ λοιπὰ χρήματα εἰς τὸν πατέρα του, αὐτὸς ἐκράτησε τὰ παρεπάνω καὶ ἔτρεξε καὶ ἠγόρασε ζαχαρωτὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπρόσφερε καὶ εἰς τὰ ἄλλα παιδιά. Ὑν ὁμως ἀπὸ αὐτὰ ἀφοῦ ἤκουσε μὲ ποῖον τρόπον ὁ Παῦλος ἤυρε τὰ χρήματα καὶ ἠγόρασε τὰ ζαχαρωτὰ δὲν ἠθέλησεν αὐτὸς διόλου νὰ λάβῃ τίποτε, ἄλλ' ἔτρεξε μετὰ σπουδῆς καὶ ἐδιηγήθη τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν μητέρα του. Καὶ τί ἐπέιραζεν ἐστὶ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰ ζαχαρωτὰ; Τότε, μητέρα μου, ἤθελα εἰσθαι συνένοχος μὲ ἐκεῖνον καὶ κλέπτης. Καὶ ἂν ἦτο σὺ εἰς τὸν τόπον τοῦ Παύλου τί ἔθελες κάμειν; Εὐθύς ἤθελα τρέξει νὰ δώσω ὀπίσω τὰ παρεπάνω, διότι ἀλλέως δὲν ἤθελα ἔχει κάμμίαν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῆς συνειδήσεως.

Ἡ φιλομάθεια

Ὁ Εὐλάμπιος ἦτον υἱὸς πλουσίου τινὸς καὶ συχνὰ κατέβαινεν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ χαλκίως τὸ ὁποῖον ἦ·ον ἀντίκρυ τοῦ οἴκου των καὶ τὸν ἔβλεπεν ὅταν ἐδούλευε. Θέλεις, κύριε Εὐλάμπιε, νὰ μάθῃς νὰ κάμῃς καρφίδια τῶν ὑποδημάτων; τὸν εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ χαλκίως διὰ γέλοιον. Νὰ ἰδῇς πόσον θὰ εὐαρεστηθῇς! Ὁ παῖς ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς τὴν πρότασιν ταύτην καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν κατεστάθη ἱκανὸς νὰ κάμῃ ἐν ἀξιόλογον καρφίδιον. Μετὰ τινος δὲ χρόνου ἠκολούθησε πόλεμος εἰς τὴν πατρίδα του ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ἔχασεν ὅλα τὰ πράγματά του καὶ ἐβιάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλον τόπον. Ἐκεῖ δὲ κατὰ τύχην εὗρισκοντο πολλοὶ ὑποδηματοποιοὶ οἵτινες κατεσκεύαζον τὰ ὑποδήματα τοῦ στρατεύματος καὶ συχνάκις ἤρχοντο εἰς ἄλ λειψιν καρφιδίων. Ὁ Εὐλάμπιος εἰς δεινὴν θέσιν εὗρισκόμενός τότε, ἐνθυμήθη ὅτι ἦτον ἱκανὸς νὰ κάμῃ καρφίδια. Τὸ ἐπρότεινε λοιπὸν εἰς τοὺς ὑποδηματοποιούς, καὶ οὕτως εὗρηκεν ἔργον ὥστε νὰ περᾷ μὲ μεγάλην ἀνεσιν τὴν ζωὴν του. Ἐνθυμούμενος δὲ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς παιδικῆς τοῦ ἡλικίας, ἔλεγε συχνάκις καθ' ἑαυτόν· Πόσον εὐτυχῇ εἶνε τὰ τέκνα τῶν πλουσίων τὰ ὁποῖα εἰς τὴν μικράν των ἡλικίαν συνειθίζουσιν νὰ ἐργάζωνται!

Λύσις τοῦ 10 αἰνίγματος.

Κορὸς—ὄρος.

Αἶνιγμα 11ον

Ψυχὴν στεροῦμαι καὶ ψυχὰς πολυπρίθμους ἔχω.

Ἡ' εὐρίσκεις εἰς τὴν θάλασσαν· πλὴν πρόσθεν· δὲν τρέχω.

Ἐπάνω μου περιπατεῖς, ἀν μ' ἀποκεφαλίσῃς.

Ἄν δὲ καὶ ὀλίγως τρέψῃλον στήθεός σου με ἀφίστεις.

Ἡ' εὐρίσκεις τότε, φίλε μου, εἰ τὸ τοῦ ἐκαίτου στήμα,

Σοὶ εἶπα ὅσα ἔπρεπε· δὲν μ' ἔλυσες ἀκόμα ;

Περιεχόμενα

Ὁ μὲν Ἰούλιος.—2. Ἀνδρία καὶ φιλία.—3. Ἀθανάσιος δ
μέχρι 24 Ἀπριλίου Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας (μετ' εἰκονογραφίας.
—4. Ὁ Ὀλίκων.—5. Περὶ διανοητικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναπτύ-
ξεως.—6. Ὁ δοῦξ καὶ ὁ ἱερεὺς του.—7. Ὁμηρος (μετ' εἰκονο-
γραφίας).—8. Παρίσι.—9. Οἱ μουσικοὶ τῆς πόλεως Βρέμης.
—10. Ὁ μυροπώλης Πέρσης.—11. Ὁ ἄνθρωπος.—12. Περὶ
ἐγέρσεως ἐκ τῆς κλίνης καὶ κατακλίσεως.—13. Περὶ ἐνδυμασίας.
—14. Κατασκευή τοῦ ἀφνέου οἴνου.—15. Τρόφιμα εἰς συμ-
πεπικνωμένην κατάστασιν.—16. Πληθυσμὸς τοῦ οὐρανοῦ Κρά-
τους.—17. Πληθυσμὸς τῆς Ἀλγερίας.—18. Τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ συν-
σκήσια.—19. Ἡ κιμωλία γῆ θεωρουμένη διὰ τοῦ μικροσκοπίου
(μετ' εἰκονογραφίας).—20. Διάφορα.—21. Τὸ νεκροταφεῖον
τῆς ἐν Σμύρνῃ ὀρθόδοξου κοινότητος (μετ' εἰκονογραφίας).—22.
Υἱική στοργή.—23. Περὶ φωταγωγικῶν ἐντόμων.—24. Νεκρο-
ταφεῖα ἢ κοιμητήρια.—25. Σιδηρία καταρρέει.—26. Ἐπι-
στολιμαία διατριβή, περὶ τοῦ ὀφρανοτροφείου.—27. Ἀργίλος.—
28. Μάθημα ἀνατροφῆς.—29. Φυσιογνωμία.—30. Ἡ ἐγκράτεια.
—31. Ἡ ἐκνήσια.—32. Ἡ εὐκρινεία.—33. Ἡ φιλοστοργία.
—34. Ἡ γενναϊότης.—35. Ἡ οἰκονομία.—36. Ἡ ἀλαζονεία.—
37. Ἡ ἐκράτεια.—38. Ἡ φιλανθρωπία.—39. Ἡ τιμιότης.—40.
Ἡ φιλομάθεια.—41. Λύσις τοῦ 10 αἰνίγματος.—42. Αἶνιγμα
11ον.—43. Περιεχόμενα.

Ο ΜΕΝΤΩΡ.

ΙΟΥΛΙΟΣ 1870.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ'.

‘Ο μὴν Ἰούλιος.

‘Ο μὴν οὗτος εἰς τὸ Ἀλβανικὸν μηνολόγιον ἐκκαλεῖτο Quintilis, καὶ ἦτο, κατὰ τὴν σηματοσίαν τοῦ ὀνόματος, ὁ πέμπτος μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ, συνισταμένου ἀπὸ δέκα μόνον μῆνας, ἀνίστους πολὺ κατὰ τὸ μῆκος, διότι οἱ μὲν περιεῖχαν τριάκοντα ἔξ, οἱ δὲ δεκαεξ ἡμέρας. ‘Ο Ρωμύλος ἐξέσασε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, δώσας εἰς τοὺς μῆ-

νας, ἐνολλάξ, τρέκοντο· ἀλλὰ δὲν ἐκινόνετε τὰς εἰς τὸ Ἀλθανικὸν
μνηολόγιον ἀναπληρωτικὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας. Ὁ Νουμᾶς ἐσχη-
μάτισεν ἐξ αὐτῶν δύο ἄλλους μῆνας, τὸν μὲν εἰκοσιεννέα, τὸν δὲ εἰ-
κοσιοκτὼ ἡμερῶν, τοὺς ὁποίους ἔταξε πρὸ τοῦ Μαρτίου, κάμνων τὸ
ἔτος ν' ἀρχίζῃ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου· καὶ οὕτω ὁ Ἰούλιος ἐγένεν
ὁ ὄδομος μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ, μολονότι ἐφύλαττε τὸ νόμα Quintilis,
Πέμπτος, ἑωσοῦ ὁ Μάρκος Ἀντώνιος μετωνόμασεν αὐτὸν Ἰούλιον,
πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ εἰς τὴν παντοτεινὴν ἀνάμνη-
σιν τῆς ὁποίας εἶχε κάμειν εἰς τὸν κόσμον εὐεργεσίας, διορθώσας τὴν
μέχρι τότε συγκεχυμένην καὶ ἄτακτον μέθυσον τοῦ διακεῖν τὸν
ἐνιαυτόν.

Τὴν 11 — 23ην ἐμβαίνει ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα· ὅθεν, εἰς τὰς
πλειοτέρας ἀλληγορικὰς παραστάσεις τοῦ μηνὸς τούτου εἰκονίζεται
καὶ λέων. Τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 21 ης ὀνομάζεται Κυνάδες
ἡμέραι, καθότι ὁ εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Μεζζονος Κυνὸς λαμπρὸς
ἀστὴρ, ὁ καλούμενος Σείριος ἢ Κύων, συνανατέλλει μὲ τὸν ἥλιον
περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον. Οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζαν ὅτι ἡ κακοήθης ἐπρροή
τοῦ ἀστέρος τούτου, εἰς συζυγίαν ὄντος μὲ τὸν ἥλιον, ἔκαμνε τὴν
θάλασσαν νὰ βράξῃ, τὸν οἶνον νὰ ὀξυνίξῃ, τοὺς σκύλους νὰ λυσά-
ζωσι, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ζῶα νὰ χαυνώνωνται, ἐνῶ εἰς τοὺς ἀνθρώ-
πους ἐπήνεγκε πυρετοὺς καὶ ἄλλας κακοήθεις ἀσθενείας· τὴν δι-
εσκευάσθησαν μὲν αἱ ὑπερβολικαὶ αὗται καὶ ἄτοποι ἰδέαι, ἀλλ' εἰσέτι
διαλογιζόμεθα μὲ τρόμον τῶν Κυνάδων ἡμερῶν εἴτε κυνικῶν καυ-
μάτων τὴν θερμότητά.

Τὰ πραγματικὰ αἷτια τῆς καταστά- σεώς μας (1).

« Χρόνος εἶνε εἰς πάντα, » λέγει ὁ σοφὸς Σολωμῶν, καὶ « καιρὸς
παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Καιρὸς τοῦ γενναῦσθαι καὶ καιρὸς

(1). Ὁμιλία ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῷ Συλλόγῳ « Ὁ Ἑλικῶν »
ὑπὸ Ἀντωνίου Δ. Πεζάρου.

τοῦ ἀποθνήσκειν· καιρὸς τοῦ φυτεῦν, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκριζόειν τὸ πεφυτευμένον. Καιρὸς τοῦ ἀποκτείνειν καὶ καιρὸς τοῦ ἱατρεῦν· καιρὸς τοῦ καταστρέφειν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομεῖν. Καιρὸς τοῦ κλαίειν καὶ καιρὸς τοῦ γελᾶν· καιρὸς τοῦ πενθεῖν καὶ καιρὸς τοῦ χορεύειν.» Καὶ ταῦτα μὲν γενικά. Ἄν δὲ στρέψωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, δηλ. πρὸς τὸ πολυπαθὲς ἡμῶν καὶ δύστηνον ἔθνος, καὶ μετρήσωμεν τὸν καιρὸν τῆς εὐπραγίας καὶ τοῦ πένθους αὐτοῦ, ὁ τοῦ πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον λόγος ἔσται σχεδὸν ὡς ὁ τοῦ μηδενὸς πρὸς τὸ ὄλον. Πλὴν πόθεν ἡ ἀκατάπαυστος αὕτη δυσπραγία; Διατί νὰ μὴ βλέπωμεν καὶ ἡμεῖς Θεοῦ πρόσωπον, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, ἀλλὰ νὰ ἡμεθα καταδικασμένοι εἰς ἀέναον πένθος καὶ ἐξευτελισμόν; Οὐδὲν τὸ ἄνευ αἰτίου ὑπάρχον. Ἐνώπιον τοῦ αἰτίου τούτου ὁμῶς τοσοῦτον ἐσυνειθίσαμεν νὰ ἀποστρέφωμεν τὴν κεφαλὴν μας, ὥς ἡ ὑπὸ μὲν τῶν πολλῶν νὰ θεωρῇται προδότης ὁ καὶ ἀπλῶς περὶ αὐτοῦ λόγον ποιούμενος, ὑπὸ δὲ τῶν ὀλίγων ἡ τοιαύτη κατὰστασις νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς πληγὴ ἀνίκατος. Καὶ πραγματικῶς πᾶσα πληγὴ παραμελουμένη δὲνθαίνει πρὸς θεραπείαν, ἀλλὰ πρὸς βρομεράν, πρὸς θανατηφόρον γάγγραιναν. Κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἐβδομάδας τὸ ἐν Ὁρωπῷ ἀποτρέπαιον δρᾶμα συγκινήσαν ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἔστρεψε πρὸς ἡμᾶς πάντων τὰ βλέμματα καὶ τὴν προσοχὴν. Ἡνοίξε δι' ἡμᾶς πάντων τὰ στόματα, καὶ οἱ μὲν ὑβρίζουσι, χλευάζουσι, ἐμπαίζουσι, οἱ δὲ συμπάσχουσι πρὸς ἡμᾶς. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους ἂν ἀνθυβρίσωμεν, ἂν ἀντιχλευάσωμεν, ἂν ἀντεμπαίξωμεν, οὐδὲν ὠφελούμεθα· πρὸς δὲ τοὺς δευτέρους ἂν στρέψωμεν βλέμματα εὐγνωμοσύνης, δεικνύομεν μὲν ὅτι δὲν εἴμεθα ἀναίσθητοι, ἀλλὰ καὶ δὲν φαίνόμεθα ἀντάξιοι τῆς ἑαυτῶν συμπαθείας. «Ναί, δυνατὸν νὰ μᾶς εἴπωσι, χαίρομεν βλέποντες ὑμᾶς εὐγνώμονας, ἀλλὰ προτιμῶμεν νὰ ἐξάζητε ἡμᾶς τῆς δυσχεροῦς θέσεως τοῦ συμπάσχειν μεθ' ὑμῶν» καὶ θὰ ἔχουσι δίκαιον. Ἐπὶ τῆς σκέψεως ταύτης κινούμενοι οἱ νομῆχιστεροι ἐκ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἤρξαντο συζητοῦν περὶ τοῦ κακοῦ ὅπερ ἀπαιτεῖ σύντονον καὶ ταχεῖαν τὴν θεραπείαν. Ὡς μέλη θῆεν τοῦ πολυπαθοῦς καὶ τλήμονος τούτου ἔθνους, φρονούμεν ὅτι αἱ περιστάσεις εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐπιτρέπουσι νὰ ἐνδιχθῶμεν

τὸν καιρόν, ἣ ρίπτοντες βλέμμα ἐπὶ τοῦ θλιβεροῦ αἰτίου τῆς ἡμῶν δυσπραγίας. Διὰ νὰ μὴν εἰσέλθωμεν ὅμως ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου τούτου ἄνευ ὁδηγοῦ καὶ ἀποπλανηθῶμεν ἐντὸς αὐτοῦ, λάβωμεν ὡς τοιοῦτον τὸν μέγαν καὶ ἀθάνατον δεσποῦντα τὸν πολλὰ σκεφθέντα, πολλὰ προτεινάντα, καὶ πολλὰν κατορθώσαντα τὴν ἐφαρμογήν, τὸν ἀθάνατον Κοραῆν (1), εἰς ὃν καὶ χρεωστοῦμεν κατὰ μέγα μέρος τὴν ἐκ τῆς παντελοῦς ἡμῶν νάρκης ἀνάμυσιν.

« Δὲν εἶνε ἀμφιβολία, λέγει οὗτος, ὅτι εἰς ἡμᾶς τὴν σήμερον ἡ
 » ἀληθὴς ἡθικὴ τοῦ Χριστοῦ ἀρρωστειβαρυτάτην ἀρρωστίαν, εἰς
 » δὲ τοὺς δυτικούς Χριστιανούς καὶ πνέει τὰ λοιπὰ· εἰς ἡμᾶς διὰ
 » τὴν προξενηθεῖσαν ἀπαιδεύσαν, εἰς δὲ τοὺς Δυτικούς, διότι αὐτὴ
 » ἡ λεγόμενη κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας τῶν ἡρωώστησε πρώτη· καὶ
 » τῆς κεφαλῆς αἱ ψυχικαὶ ὡς καὶ αἱ σωματικαὶ ἀσθενεῖαι εἶνε αἱ
 » κινδυνωδέστεραι. Ἀπολακτίσασα τὴν θεμελιώδη ἐντολήν, τὴν
 » ὅποιαν ὁ Χριστὸς παρήγγειλεν εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ τὸν διαδε-
 » χθῶσι προεσιῶντας τῆς 'Εκκλησίας « Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν
 » ἐκ τοῦ κόσμου τούτου », ἐτόλμησε νὰ προσκολληθῇ εἰς τὴν χρι-
 » στιανικὴν πατρικὴν προστασίαν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν, νὰ συγκρο-
 » τήσῃ Ἱεροβασιλικὴν αὐλὴν μὲ ὑποδυνάστας ἱερωμένους αὐλικούς
 » πολλούς, οἱ ὅποιοι ἐξ ἀνάγκης διὰ νὰ κρατῶσι καὶ νὰ τρέφωσι
 » τὴν ἐξουσίαν, ἐπενόησαν νὰ κάμωσι ἀπορισμὸν τὴν εὐσέβειαν, »
 » ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, νὰ τρέφωσι τὴν ἀπαιδεύσαν τῶν λαῶν
 » μὲ διδασκαλίαν ἀντιχριστιανικὰς καὶ νὰ ἐρεθίζωσι τοὺς κοσμικούς
 » δυνάστας κατ' αὐτῶν, μὲ πρόφασιν ὅτι οἱ λαοὶ δὲν ὑποτάσσονται,
 » ἂν δὲν κυβερνῶνται μὲ ράβδον σιδηρᾶν.

» Ὅστις ἀμφιβάλλει περὶ τούτων, ἄς ἐξετάσῃ τὴν ἱστορίαν καὶ
 » τὰς κατὰ τὸν μεσαιῶνα πράξεις τῶν Ἱερωμένων Ἀνατολικῶν καὶ
 » Δυτικῶν, καὶ ἄς τὰς παραβάλλῃ μὲ τὰς ἐσχάτως κινηθείσας εἰς
 » τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην ταραχάς. Κατ' ἄλλο δὲν
 » διαφέρουν ἀπὸ ταύτας ἐκεῖναι, πλὴν ὅτι οἱ τότε ταραχοποιοὶ ἦ-
 » σαν τόσοι ἰσχυρότεροι, ὅσον ἤτο πλειότερα ἡ ἀπαιδεύσις τῶν
 » λαῶν· οἱ δὲ σύγχρονοί μας δεικνύονται τόσοι ταραχωδέστεροι, ὅ-

(1). Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν σελ. 40.

» στον μεγαλύτερον φόβον ἐμπνέει εἰς αὐτοὺς ὁ κυριεύσας τοὺς λαοὺς
» ἔρως τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐλευθερίας.

« Ὁ Χριστιανισμὸς σήμερον, ὡς τὸν διδάσκουν αὐτοί, κατήντη-
» σεν εἰς ἀληθῆ Φαρισαϊσμόν. Τῆς νέας Διαθήκης τὰ παραγγέλ-
» ματα μετεμορφώθησαν εἰς μαγικά· ἐπώδας, τὰς ὁποίας ἀρκεῖ ν' ἀ-
» ναγινώσκη ἢ ν' ἀκούῃ ὁ Χριστιανὸς διὰ νὰ ὠρελῇται ἀπὸ αὐτάς.

» Οὕτως ἀνεγίνωσκον καὶ ἐδίδασκον τοὺς μαθητάς των νὰ ἀνα-
» γινώσκωσι τὴν παλαιὰν Διαθήκην οἱ Φαρισαῖοι, ἕως νὰ συρρά-
» πτωσι τὸν Δεκάλογον εἰς πιττάκια, ὀνομάζοντες αὐτὰ φυλακτῆ-
» ρισ, καὶ νὰ τὰ στολιζῶνται, συνεριζόμενοι τίς ἄλλος ἄλλου νὰ τὰ
» φέρῃ πλατύτερα, ὡς τοὺς ἐλέγχει περὶ τούτου αὐτὸς ὁ Χριστὸς
« Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώ-
» ποις· πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτῆρια αὐτῶν κτλ. »

« Μὲ τοιαῦτα φυλακτῆρια ἐδίδασκετο ὁ Χριστιανισμὸς καθ' ὅλον
» σχεδὸν τὸν μεσαιῶνα κατὰ μίμησιν τῶν ἔθνικῶν καὶ Φαρισαϊκῶν
» φυλακτηρίων. Ὁ Ἱερώνυμος, πατὴρ τῆς τετάρτης ἑκατονταετή-
» ριδος, ὀνειδίζων δι' αὐτὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἐλεεινολογεῖ ἐν ταῦτῳ
» καὶ πολλοὺς συγχρόνους τοῦ Χριστιανοῦς, στολιζομένους φυλα-
» κτῆρια κατὰ μίμησιν τῶν Ἰουδαίων. « Τοῦτο (λέγει) μέχρι τῆς
» σήμερον δὲν παύουν τὰ δεισιδαίμονα γυναικάρια νὰ πράττωσι καὶ
» μεταξὺ μας, μὲ μικρὰ εὐαγγελίου τομίδια, μὲ τοῦ σταυροῦ τὸ ζύ-
» λον, καὶ μὲ ἄλλα παρόμοια πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μὲν ζῆ-
» λον Θεοῦ, ἀλλ' ὄχι κατ' ἐπίγνωσιν. » Τοιαῦτα λέγουσι κατὰ τῆς
» δεισιδαιμονίας τῶν φυλακτηρίων καὶ οἱ σύγχρονοι τοῦ Ἱερωνύμου,
» ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ Χρυσόστομος.

« Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους βλέποντες οἱ πατέρες τὴν προχώρη-
» σιν τοῦ κακοῦ, ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ τὸ ἐμποδίσωσι καὶ μὲ ἔκ-
» κλησιαστικὰ ἐπιτίμια, ὡς φαίνεται ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 397 ἔτος
» συγκροτηθεῖσαν ἐν Λαοδικείᾳ σύνοδον, τῆς ὁποίας ὁ τριακοστὸς
» ἔκτος κανὼν λέγει· «Οὐ δεῖ ἱερατικούς ἢ κληρικούς μάγους ἢ ἑπα-
» αιδοὺς εἶναι ἢ μαθηματικούς(1), ἢ ἀστρολόγους, ἢ ποιεῖν τὰ λε-

(1). Μαθηματικούς ὠνόμαζαν τότε τοὺς δογματίζοντας καὶ δι-
δάσκοντας ὅτι τὰ οὐράνια σώματα κυβερνῶσι τὸ πᾶν καὶ ὅτι κατὰ

» γόμενα φυλακτήρια, ἅτινα ἐστὶ δεσμωτήρια τῶν ψυχῶν αὐτῶν.
 » τοὺς δὲ φοροῦντας ρίπτεσθαι ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκελεύσαμεν.»
 » Μὴ ὅλα ταῦτα ἡ δεισιδαιμονία, ἀντὶ νὰ παύσῃ, ἐπρόβαινε ἀπὸ
 » τὸ κακὸν εἰς τὸ χειρότερον.

» Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ παύσῃ. ἀφοῦ οἱ διδάσκαλοι τῆς δει-
 » σιδαιμονίας ἦσαν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ κανὼν τῆς Συνόδου, ἀπὸ τοὺς
 » Ἱερωμένους; Τούτων συνδιδάσκαλοι ἔγειναν καὶ αὐτοὶ οἱ Γραι-
 » κορωμαῖοι αὐτοκράτορες. Ἀπὸ τὴν αὐλὴν αὐτῶν δὲν ἔλειπε
 » ποτὲ καὶ τις λαοπλάνος, ἀξίωμα καὶ ὄνομα φέρων Ἀστρολόγου,
 » τὸν ὅποιον ἐσυμβουλευέτο ὁ αὐτοκράτωρ εἰς ὅλας τοὺς πράξεις
 » καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς σωματικὰς τοῦ ἀσθενείας.
 » Διότι καὶ τοῦ σώματος αἱ ἀσθένειαι ἐπιστεύοντο αἱ πλείοτεραι
 » δαιμονίων ἐνεργήματα, ἡ θεραπεία τῶν ὁποίων ἐχρειάζετο ἐξορ-
 » κισμούς, ἐπιφθὰς καὶ φυλακτήρια.

» Καὶ οἱ ἐξορκισμοὶ δὲν ἐγίνοντο ἀπὸ μόνους τοὺς λεγομένους καὶ
 » πιστευομένους μάγους· αὐτοὶ οἱ κατ' ἐπαγγελίαν ἱατροὶ ἐπίστευον
 » καὶ κατέπειθον τοὺς ἀσθενεῖς νὰ πιστεύωσιν ὅτι τοὺς ἰάτρουον μὲ
 » γεγραμμένας καὶ περιδεδεμένας εἰς τὸν τράχηλον, τὰς χεῖρας ἢ
 » τοὺς πόδας, ἐπιφθὰς, ἀπὸ ρήσεως τῆς Παλαιᾶς ἢ τῆς Νέας Διαθή-
 » κης, ἢ ἀπὸ λέξεως ἀσκήμου, συνωδευμένας ἀσεβῶς μὲ αὐτὸ τοῦ
 » Θεοῦ τὸ ὄνομα Τοικύτης ἐπιφθὰς μετεχειρίζετο ὁ ἱατρός τοῦ
 » μεγάλου Θεοδοσίου, Μάρκελλος ὁ Ἑμπειρικός. Ὁ πολὺ σφώτε-
 » ρος τοῦ Μαρκέλλου τὴν ἱατρικὴν Ἀλέξανδρος ὁ Τραλλιανὸς ἐξώρ-
 » κιζε τὴν ποδάρκην μὲ λόγους συνδεδεμένους μετὰ τῆς ρίζης τοῦ
 » ὕσκουάμου εἰς φυλακτήριον. « Ὁρκίζω σε τὴν ρίζαν κατὰ τῶν ἀ-
 » γίων ὀνομάτων Ἰαῶ, Σαββῶθ, Ἐλωί, Ἀδωναὶ κτλ. Ἄλλοτε ἤρ-

τὴν κίνησιν τούτων διοικεῖται ὁ κόσμος. Οἱ λαοπλάνοι οὕτω ἀπὸ
 τὴν σύμπτωσιν τῆς γεννήσεως τινὸς μὲ τὴν κίνησιν ἢ θέσιν τοῦ δεῖ-
 νος ἢ δεῖνος ἀστέρος ἐπροφῆτευσαν τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ τύχην. Οἱ
 τοιοῦτοι ἐλέγοντο καὶ Ἀστρολόγοι καὶ Γεννεθλια-
 κοί· πρὸς δὲ καὶ Χαλδαῖοι, διότι ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους πρῶ-
 τος ἐσπουδάσθη ἡ ἀστρονομία ἔπειτα καὶ ἡ ἀστρολογία.

» κεῖτο εἰς φωνάς καὶ λέξεις ἀσήμεους, ὁποῖαι ἦσαν « Ἰαζ, Ἀζύφ,
» Ζυών κτλπ. »

« Ἀπὸ τοιοῦτον χριστιανισμὸν Αὐτοκράτορων, Κληρικῶν, αὐ-
» τῶν τῶν Ἱετρῶν, εὐκόλως συμπεραίνεται ὁποῖος ἔπρεπε νὰ ᾔνε
» ὁ χριστιανισμὸς τοῦ κοινοῦ λαοῦ. Καὶ τοῦτο ἡγνῶει ὁ Χριστὸς λέ-
» γων « Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔλθων ἄρα εὕρησει τὴν πίστιν ἐπὶ
» τῆς γῆς ; » Δὲν τὴν ἐδιδάσκετο πλέον ὁ λαός, ὡς τὴν διδάσκει τὸ
» Εὐαγγέλιον, ἐστριγμένην εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ τὴν
» ἰσόνομον δικαιοσύνην, ἀλλ' ἐνόμιζεν ὅτι καὶ μόνον ἀκούων τὸ Εὐαγ-
» γέλιον, ἥ καὶ φέρων αὐτό, ἥ καμμίαν αὐτοῦ ρῆσιν, ὡς φυλακτῆ-
» ριον εἰς τὸν κόλπον του, ἡδύνατο νὰ ἱατρεύσῃ καὶ τὰς σωματικὰς
» καὶ τὰς πολλὰς τῆς ψυχῆς του ἀσθενείας, ἀκόμη καὶ νὰ προφυλάξῃ
» ἀπὸ φυσικὰς φθορὰς καὶ αὐτὰ του τὰ κτήματα. Προφυλακτικὸν
» ἀσφαλῆστατον π.χ. ἵνα μὴν ὀξυνίσῃ ὁ οἶνος παρηγγέλλετο ἡ ἀπὸ
» τὸν 3½ ψαλμὸν ρῆσις « Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος ! »
» ἐπιγεγραμμένη εἰς τὸ σκέπασμα τοῦ πίθου. (Ἰδὲ Γεωπ. VII, 14).

« Καὶ ἐπεὶ δὲ τὰ λόγια τῆς Νέας Διαθήκης, ὡς καὶ τῆς Παλαιᾶς,
» ἐπιστεύοντο ὡς ἔχοντα τὴν αὐτὴν δύναμιν μετὰ τῶν ἐθνικῶν τὰς ἐπι-
» δὰς καὶ τὰ φυλακτῆρια, ἐπόμενον ἦτο νὰ πολυπλασιασθῇ καὶ ἡ
» ἀνάγνωσις αὐτῶν καὶ αἱ συνδέονται τὴν ἀνάγνωσιν λοιπαὶ ἱερο-
» πραξίαι καὶ προσευχαί, ἕως νὰ υπερβάλωσι καὶ τὰς μακρὰς ἐκείνας
» προσευχάς, μετὰ τὰς ὁποίας οἱ Φαρισαῖοι ἐσπετερίζοντο τὰς οἰκίας
» τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ὡς τοὺς ἐλέγχει περὶ αὐτῶν ὁ Χρι-
» στὸς « Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθί-
» τε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι »
» Ματθ. κγ'. 14, ὀνομάζων αὐτὰς Β α τ τ ο λ ο γ ί α ς, καὶ πα-
» ραγγέλλων τοὺς ἰδίους Ἀποστόλους νὰ τὰς ἀποστρέφονται ὡς ἐθνι-
» κάς. « Προσευχόμενοι δὲ μὴ θαυτολογήσητε, ὥτι ἡμεῖς οἱ ἐθνικεὶ δο-
» κοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. »

« Ἀλλὰ τί θέλεις; τί ζητεῖς; ἡθ. λέ τις με ἐρωτῇ: νὰ καταρ-
» γήσωμεν τὰς ὑπὲρ τὰ χίλια ἔτη συνήθεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν μακρὰς
» ἀκολουθίας; Ἄς με συγχωρήσῃ ὁ ἐρωτῶν, ἀντὶ ἀπαντήσεως, νὰ
» τὸν ἀντερωτήσω· ἐγὼ ἂν οἱ ἀπόστολοι, ἐνθυμούμενοι τοῦ διδχ-
» σκάλου των τὸ « Δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσα-

» κουστήθονται (Ματθ. 5'. 7) », εἶχον ἄδικον καὶ αὐτοὶ νὰ λέγωσιν
 « Ἐν Ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆ-
 »σαι, ἵνα καὶ ἄλλους ΚΑΤΗΧΗΣΩ, ἣ μὲν οὖν λόγους ἐν γλώτ-
 »σῃ» (Α'. πρὸν Κορινθ. ιδ'. 49).

« Τῶν μὲν οὖν τούτων λόγων τὸ ἕλκος, τὸ ὅποιον ἀποβάλ-
 »λει ὁ Ἀπόστολος κ' ἐφοβεῖτο ὁ ἐκκλησιαστικὸς πατὴρ Αὐγου-
 »στῖνος, ἔπνιξε τὸν μόνον σκοπὸν τῆς ἀκολουθίας καὶ κοινῆς συνά-
 »ξεως, τὴν ΚΑΤΗΧΗΣΙΝ, ἥγουν τὴν ἐξήγησιν τῆς εὐαγγελικῆς
 »ἠθικῆς. Μαρτύριον δὲ τούτου εἶνε ἡ διαστροφή τῶν ἡθῶν, ἡ συνο-
 »δεύουσα τότε τὸν πληθυσμὸν τῶν μακρῶν ἀκολουθιῶν καὶ προσ-
 »ευχῶν. Ἀλλὰ μὴ πλανώμεθα. «Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἐάν
 »σπεῖρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσει (Πρὸς Γαλατ. 5'. 7). » Ὅποιοι
 »τις σπέρματα χώσῃ εἰς τὴν γῆν, τοιούτους μέλλει καὶ καρπὸς νὰ
 »συνάξῃ. »

» Προῆλθε δὲ τὸ δυστύχημα τοῦτο ἀπὸ τὴν παχυλοτάτην ἀμά-
 »θειαν, ἥτις εἶχε φαρμακεύσει τὸ ἔθνος.

» Σήμερον ὁμως, ὅτε τὸ σκότος τοῦτο διεσκαδᾶσθῃ, οἱ ἐξηγηταὶ
 » τοῦ Εὐαγγελίου χρεωστοῦν πρὸ πάντων νὰ πολεμῶσιν ἀκαταπαύ-
 »σως τὰς δεισδαιμονίας, νὰ διδάσκωσι καθ' ἡμέραν τὸν λαὸν νὰ μὴ
 »προσμένῃ τὴν σωτηρίαν του μὴτ' ἀπὸ μακρὰς ἀκολουθίας καὶ προσ-
 »ευχάς, μὴτ' ἀπὸ μακρὰς νηστείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πληρώσειν τῆς δι-
 »δασκομένης ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἀδελφικῆς ἰσότητος ἀγάπης, εἰρήνης,
 »δικαιοσύνης, ἰσοπολιτείας. Ὅτι παράλειψις εὐλογος ἀκολουθίας ἢ
 »νηστείας τῷ εἶνε συγχωρημένη· ἀλλὰ ἵνα ὑβρίσῃ, νὰ λυπήσῃ, νὰ
 »καταφρονήσῃ, ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἀδικήσῃ τὸν ἀδελφόν του δὲν τῷ συγ-
 »χωρεῖται κατ' οὐδέναν τρόπον· ὅτι ὁ ἀληθὴς χριστιανισμὸς εἶνε
 »πνεῦμα καὶ ἀλήθεια, καὶ οἱ ἐπαγγελλόμενοι αὐτὸν χρεωστοῦν νὰ
 »λατρεύωσι τὸν Θεὸν μὲ πνεῦμα καὶ ἀλήθειαν, νὰ κρίνωσι δηλ. τοὺς
 »λοιποὺς ἀνθρώπους ὡς ἀδελφούς, ἐπειδὴ κρίνουν ἐκεῖνον ὡς κοινὸν
 »πάντων πατέρα· ὅτι ἡ λεγομένη βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε «Βρω-
 »σις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη » (Πρὸς Ρωμ. ιδ'. 17.)

» Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα σωτήρια καλὰ δύναται νὰ προσενήσῃ εἰς
 »τὸν λαὸν ὁ πνευματικὸς Ἱατρός. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἱατρεύσῃ τοὺς ἀσθε-
 »νοῦντας, χρεωστεῖ πρῶτος αὐτὸς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἰδίας του

» ὑγείας, διὰ τὴν μὴ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς κανένα νὰ τῷ εἴπῃ καταφρο-
 » νητικῶς τὸ « ἄλλων ἱατρὸς αὐτὸς ἔλκεσι βρύων » (Εὐριπ. παρὰ τῷ
 » Σουῖδ. τόμ. 1, σελ. 905). Καὶ ὑπομονὴ ἂν ἡ καταφρόνησις ἔ-
 » μενεν εἰς τὸν ἐλκωμένον. Ἀλλὰ ἡ πείρα μᾶς ἐδίδασκεν, ὅτι ὅπου
 » εὐρίσκονται πολλοὶ τοιοῦτοι, ἡ καταφρόνησις δὲν ἀργεῖ νὰ διαδοθῇ
 » καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θρησκείαν. Οἱ βλασφημοῦμενοι ἱερεῖς γίνονται
 » αἵτιοι νὰ βλασφημηθῇ καὶ ἡ θρησκεία (Πρὸς Ρωμ. β'. 24). Πῶς
 » εἶνε δυνατόν ὁ διδάσκαλος νὰ πείσῃ τὸν διδασκόμενον νὰ φεύγῃ τὴν
 » φιλτδονίαν, ἂν αὐτὸς καὶ εἰς τὴν τροφὴν καὶ εἰς τὰ φορέματα καὶ
 » εἰς ὅλας τοὺς πράξεις δεικνύεται δούλος τῆς ἡδονῆς ; πῶς τὴν
 » φιλοχρηματίαν, ἂν αὐτὸς νομίζῃ πορισμὸν τὴν εὐσέβειαν, καὶ τολ-
 » μᾶ νὰ μεταβάλλῃ τῆς προσευχῆς τὸν οἶκον εἰς σπήλαιον ληστῶν
 » (Ματθ. κἀ. 13) : πῶς τὴν φιλαρχίαν, ἂν αὐτὸς ἀγαπᾷ, ὡς οἱ
 » Φαρισαῖοι, τὰς πρωτοκαθεδρίας καὶ τοὺς ὑπερόγκους τίτλους (Ματ.
 » κγ. 6—10) ; Ἡ ἐξήγησις τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ Ἀποστολικῶν
 » λόγων πρέπει νὰ σκοπῇ κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ τὴν διόρθωσιν τῶν ἡ-
 » θῶν, καὶ νὰ γίνηται πολυτρόπως, ἀρμοσμένη εἰς τὸ γένος, εἰς τὴν
 » ἡλικίαν, εἰς τοῦ βίου τὸ ἐπάγγελμα ἢ τὴν κατάστασιν τοῦ διδα-
 » σκόμενου. Δὲν ἀρμόζει ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς διδασκαλίας εἰς ἄνδρας
 » καὶ γυναῖκας, εἰς νέους καὶ γέροντας, εἰς ἐμπόρους καὶ τεχνίτας, εἰς
 » ἄρχοντας καὶ ὑπηκόους, εἰς σοφοὺς καὶ ἄσοφους. Κατὰ τὸν διδασκό-
 » μενον χρεωστεῖ καὶ ὁ διδάσκων νὰ μεταβάλλῃ τὴν φράσιν τῆς δι-
 » δασκαλίας· τοῦτο μόνον φυλάσσω ἀμετάβλητον εἰς ὅλους, τὴν φυ-
 » λακὴν τῆς δικαιοσύνης. Καὶ τοῦτο νοεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁπό-
 » ταν λέγει « Τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω »,
 » ὅχι καθὼς τὴν ἠγνόησαν οἱ παλαιοὶ Φαρισαῖοι, νὰ συμμεταβάλ-
 » ληται, ὡς χαμαί λέων, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ προσηλύτου, νὰ τοῦ
 » κινήθῃ τὰς ἀκοάς (Β'. πρὸς Τιμοθ. δ'. 3) καὶ νὰ τὸν καθιστᾷ « Ὑἱὸν
 » γέννητος διπλότερον αὐτοῦ » (Ματθ. κγ. 15).

« Πολλὰ ἀρετὰὶ σήμερον ἀμελοῦνται καὶ πολλὰ κακίαὶ πράσ-
 » σονται διὰ τοῦτο μόνον, ὅτι δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ ἔννοιαν, τί πρέπει
 » νὰ ὀνομάζῃται ἀρετὴ, καὶ εἰς ποίας πράξεις ἀρμόζει τὸ ὄνομα
 » τῆς κακίας. Ὅθεν εἰς τοῦτο μάλιστα τὸ μέρος χρεωστοῦν νὰ ἀ-
 » σχολῶνται οἱ ἱερεῖς, διδάσκοντες τὸν λαὸν τὴν διάκρισιν τῆς ἀρε-

» τῆς ἀπὸ τὴν κακίαν, καὶ πείθοντες αὐτόν, ὅτι μία μόνη ὁδὸς (καὶ
 » ὅχι πολλαί) τὸν καθιστᾷ εὐδαίμονα, ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς, ὡς ἔλεγον
 » οἱ Στωϊκοὶ « Ὁδὸς ἀνθρώποις εἰς εὐδαιμονίαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατε-
 » δείχθη μία δι' ἀρετῆς, » ἡ ὁδὸς τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης·
 » ὅτι πλανώμενος ἀπὸ αὐτῆν, ζημιούται ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἀπόγονοί του·
 » ὅτι κακὸς χριστιανὸς εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ κακὸς πολλῆς· ὅτι ἡ ἀδικία,
 » ἢ μήτηρ πάσης κακίας, φθείρει ἐπίσης τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πολι-
 » τείαν· ὅτι ἄδικος γίνεται ὅστις δίδει ἢ λαμβάνει τίτλους γυμνοῦς
 » ἀπὸ ἐπάγγελμα, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ τρέφῃται ἀργὸς ἀπὸ τῶν ἐργα-
 » ζομένων τοὺς κόπους, ὅστις διὰ τὴν ὀκνηρίαν του κολακεύει τοὺς
 » πλουσίους καὶ δυνατοὺς καὶ πωλεῖ τὴν συνεύδοχον καὶ τὴν ἐλευ-
 » θερίαν του γινόμενος ἐκείνων παράσιτος, ὅστις ἀρχαιρεσιάζων δίδει
 » τὴν ψῆφόν του χεραιζόμενος ἢ καὶ τὸ χειρότερον δωροδοκούμενος,
 » ὅστις δικάζων ἀποβλέπει εἰς τῶν διοριζομένων τὰ πρόσωπα καὶ
 » ὅχι εἰς τῆς δίκης τὴν ἔρευναν, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ ἄρχῃ διὰ νὰ κα-
 » τεύσῃ αὐτοὺς τοὺς ἰσούς καὶ ὁμοίους του ὡς δεσπότης, ὅστις ἐν ἐνὶ
 » λόγῳ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅ τι δὲν τῷ χρεωστῇ κανεῖς καὶ τοὺς
 » στερεῖ ὅ τι χρεωστῇ αὐτὸς εἰς ἕκαστον τούτων. Τόσον πολλαὶ καὶ
 » πηλύπλανοι εἶνε αἱ ὁδοὶ τῆς ἀδικίας· διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ προφήτης
 » Δαυὶδ « Ἐμίσησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας. » Καθὼς ἡ δικαιοσύνη πε-
 » ρεῖται ὅλας τὰς ἀρετάς, ὁμοίως καὶ ἡ ἐναντία τῆς ἀδικίας γίνεται
 » ρίζα πάσης κακίας. Ταῦτα κυρίως χρεωστῶν οἱ ἱερεῖς νὰ διδάσκουν,
 » καὶ τοῦτο μέγιστα εἶνε τὸ ἐπάγγελμά των, νὰ καταστήσωσι τοὺς
 » χριστιανούς ἀδελφοὺς ἰσονόμους καὶ δικαίους, ὡς τοὺς ἀπαιτεῖ τοῦ
 » Χριστοῦ ὁ νόμος « Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ
 » ὄνομα Χριστοῦ. » (Β'. πρὸς Τιμοθ. β'. 19).

» Ἡ διδασκαλία των ὁμῶς, ὡς εἶπον ἀνωτέρω δὲν ἰσχύει νὰ θερα-
 » पेύσῃ τὰς πληγὰς τῶν ἄλλων, ἂν αὐτοὶ διδάσκωσι. πρὶν θεραπεύ-
 » τωσι τὰς ἰδίας· καὶ τῆς διδασχῆς ὁ σπόρος θέλει πέσει εἰς τὴν ψυχὴν
 » τοῦ διδασκωμένου ὡς τὰ σπειρόμενα εἰς τὴν πέτρην (Ματθ. ιγ'. 20)
 » ἂν οἱ σπείροντες δὲν σπείρῃσι σπέρματα ἐρριζωμένα εἶδη εἰς τὴν ἰ-
 » νδιαν αὐτῶν ψυχῇ· καὶ ἡρωλήτων μέλλει νὰ ἀκουσθῇ « Ὡς χαλκὸς·
 » ἡχῶν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον » (Α'. πρὸς Κορ. ιγ'. 1), ἂν προφέ-
 » ρωσι λόγους ἄλλους παρὰ τοὺς ἐνδιαθέτους τῆς ἰδίας συνεύδοχας

» ἀγαθούς λογισμούς. Δὲν ἀρκεῖ νὰ κηρύττωσι λόγους· Ἀποστόλων ἦ
» τοῦ Χριστοῦ περὶ τῆς χριστιανικῆς ἰσότητος, ἂν αὐτοὶ πρῶτοι δὲν
» φυλάττωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἰσότητ· εἰς τοὺς ἄλλα πράττοντας·
» καὶ ἄλλα λέγοντας ἐλέγχθητὸ «Τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός· Ἰνα
» τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην
» μου διὰ στόματός σου; Σὺ δὲ ἐμίσησας παιδεῖαν, καὶ ἐξέβαλες τοὺς
» λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.» (Ψαλ. ν'. 16, 17.) Πῶς θέλεις νὰ μὴ
» φιλαρχῇ ἢ νὰ μὴ τιτλομανῇ ὁ κοσμικὸς πολίτης, ὅταν βλέπῃ τὸ
» συνάθροισμα τῶν ἠθικῶν διδασκάλων του, αὐτὸ τὸ ἱερατικὸν πολί-
» τευμα, κατεχόμενον ἀπὸ τὴν μανίαν τῶν τίτλων;»

Συμφωνοῦμεν πληρέστατα! Καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ συμφωνήσῃ
» ὅτι ἡ ῥίζα τῶν κατατροχόντων ἡμᾶς δεινῶν χρονολογεῖται ἀπὸ
» τὴν ἐποχὴν τοῦ σκοτεινοῦ μεσαιῶνος. Τὸ μόνον πρὸς θεραπείαν
» ὑποδεικνυόμενον ὑπὸ τοῦ σοφεῦ τῆς πατρίδος εὐεργέτου μέσον, ἡ
» ἐξάπλωσις τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, εἶνε καὶ τὸ μόνον πραγματικόν
» καὶ σωτήριον, ὡς καὶ ἡ δεινὴ πεῖρα μαρτυρεῖ περὶ τούτου. Ἄν ἀπὸ
» τῆς ἰγκαταστάσεως τῆς εἰρήνης ἐδιδάσκετο τὸ ἔθνος, καθὼς ὁ μέγας
» πατριώτης ἐσυμβούλευε, βεβαίως ἡ θέσις αὐτοῦ θὰ ἦτον ἐπιζήλος
» σήμερον μεταξὺ πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς ὑψηλίου. Ἀλλὰ δυστυχῶς
» τὰς συμβουλάς ἐκείνου ὀλιγορήσαντες, τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν
» ἐκπαίδευσιν (διότι ἀληθὴς ἠθικὴ καὶ ἀληθὴς θρησκεία ταυτὸς, μόνον)
» παρεμέλησαντες, ἀντὶ προόδου πραγματικῆς, πρόοδον φαινομένην,
» πρόοδον ἐπιπόλαιον, ὀπισθοδρόμησιν ἀπεκτήσαμεν.

» Ταῦτα εἶνε πικρά, πικρότατα μάλιστα εἰς τὸν λέγοντα, καὶ τοι-
» αῦτα βεβαίως καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας· ἀλλ' εἶνε ἀληθέστατα.

» Διὰ νὰ φύγωμεν λοιπὸν ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατάστασιν, οὐδὲν ἄλλο
» μένει, παρὰ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μᾶς συστάει μέτρα,
» τὸ ὅποιον ἐκεῖνος μᾶς προτείνει φάρμακον. Ἡ τεσσαρακονταετής
» πεῖρα ἀπέδειξεν ἀνωτέρους παντὸς σφάλματος τοὺς λόγους του· ἂν δὲ
» καὶ τινες καυχῶνται σήμερον ὅτι ἀπέριψαν τὰ τοῦ μεσαιῶνος, δὲν
» εἶναι δύσκολον νὰ τοὺς ἀποδείξωμεν ὅτι ἑαυτοὺς ἀπατώσιν. Ἠλλα-
» ξεν ἴσως τὸ ὄνομα, δι' οὗ ἡ κακία πρὶν ὠνομάζετο, ἀλλ' ἡ κακία
» καὶ ἡ ἀνηθικότης ἔμεινεν ἡ αὐτὴ· γεννᾷ εἰς ἡμᾶς καρπούς, δι' ὧν
» ὑβρίζομεθα, εμπαίζομεθα, χλευαζόμεθα·

‘Ως μέλη ὄθεν τοῦ πάσχοντος Ἑλληνικοῦ σώματος, ζητήσωμεν δι’ ἑαυτοὺς τὸ σωτήριον φάρμακον, καὶ συστήσωμεν αὐτὸ εἰς τοὺς φίλους καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς ἅπαντας τοὺς πατριώτας, καὶ ὤμεν βέβαιον ὅτι ἡ πατρίς ἡμῶν θέλει ἐξέλθει τῆς σημερινῆς φοικτῆς δοκιμασίας λαμπρὰ καὶ μεγάλη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

‘Ο αἰοῦμος Δημήτριος Βερναρδάκης ἔλκει τὸ γένος ἐξ εὐπατρίδου Κρητοῦ Ἑλλήνος. ‘Ο πατὴρ αὐτοῦ πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχε μεταβῆ εἰς Ῥωσσίαν, ἔνθα μικρὰν ἀπέκτησε περιουσίαν. ‘Ο Δημήτριος Βερναρδάκης ἐγεννήθη ἐκεῖ. Φθάς εἰς ἐφηβικὴν ἡλικίαν ἐτράπη εἰς

τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, οὗτινος παιδιόθεν ὑπῆρξε θιασώτης, κα-
ταταχθεὶς ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης ἐν τῷ ρωσικῷ στρατῷ. Ὑπηρε-
τήσας ἐπὶ τινὰ ἔτη ἐν τῷ στρατῷ λίαν εὐδοκίμως, κατώρθωσεν ἄνευ
οὐδεμιᾶς προστασίας, εἰμὴ διὰ τῆς δραστηριότητός του, νὰ προαχθῇ
εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ. Ἀλλ' ὁ βαθμὸς οὗτος ἦτον ἐλάχι-
στος διὰ τὸν Δ. Βερναρδάκην. Ὅθεν διατελὼν εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ἡ
κρίσις ἐπέρχεται ἰσχυροτέρα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐσκέφθη ὅτι τὸ στά-
διον ὅπερ ἐξελέξατο δὲν ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἀξέπαινον φι-
λοδοξίαν του, διότι δὲν προέβλεπε διὰ τῆς ὀξυδερκείας του οὔτε μα-
κρόθεν μέλλον ἀνάλογον τῶν ἐλπίδων καὶ τοῦ πόθου του. Διὸ ἐν ἡ-
λικίᾳ τριάκοντα ἐνιαυτῶν ἀπεσύρθη ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας,
ἵνα δοθῇ εἰς ἕτερον βίον. Οἱ γονεῖς διέτριβον τότε ἐν Ταϊγανίῳ. Ἀ-
πεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ παρ' αὐτοῖς, ὅπως κατορθώσῃ νὰ τύχῃ
ὑπηρεσίας ἀναλόγου τῆς σφριγώσης φιλοδοξίας του. Ἀλλὰ δυστυ-
χῶς ἑστειρεῖτο τῶν ἀπαιτουμένων δι' ἑξοδα τῆς μεταβάσεώς του ἀ-
πὸ Πετροπόλεως εἰς Ταϊγάνιον, ἵτινα συνεποσοῦντο κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν εἰς 800 περίπου φρ. Ὁ Δημήτριος Βερναρδάκης ἐλυ-
πεῖτο σφόδρα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ταύτην κατάστασιν του καὶ διε-
τέλει εἰς ἀμηχανίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου. Διανοεῖται λοιπὸν ἡμέραν
τινὰ νὰ ζητήσῃ τὸ διὰ τὸ ταξιδίδιον του ἀναγκαίου ποσὸν ἀπὸ πλού-
σιόν τινα τραπεζίτην, καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του συντάσ-
σει ἀπόδειξιν, ἐν ᾗ ἔγραψεν ὅτι ἔδανείσθη παρ' ἐκείνου τοῦ τραπεζί-
του 800 φρ. ἵτινα ὑπεχρεοῦτο νὰ τῷ ἀποδώσῃ ἀφοῦ ἤθελεν ἀπο-
κτήσει χρήματα. Φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, μετα-
βαίνει παρὰ τῷ τραπεζίτῃ καὶ αἰτεῖ τὰ χρήματα. Ὁ τραπεζίτης
τῷ ἀπήντησεν ὅτι δὲν δύναται νὰ τῷ φανῇ χρήσιμος. Ὁ Βερναρ-
δάκης, εἰς ὃν ὑπέφωσκεν ἐπὶ ζῆλον μέλλον, κατελήφθη ὑπὸ ἀπελ-
πισίας καὶ ἀπῆλθε. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπεφάσισεν, ἔχων ὑπ' ὄ-
ψιν του τὸ ἀρχαῖον ἀπόφθεγμα ἔ ρ γ ο υ δ ἐ ν ὃ ν ε ἰ δ ο ς
ν' ἀναλάβῃ ὑπηρεσίαν τινα εἰς τι πνευματοπωλεῖον ἐν Πετροπό-
λει, καὶ τοῦτο ὅπως κατορθώσῃ νὰ εὐεργετήσῃ πρῶτον ἐκεῖνον, ὅς τις
ἡρνήθη νὰ τῷ παράσχῃ ἐλαχίστην συνδρομήν! Ὅποια εὐαγγελικὴ
καρδία! εἰσελθὼν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ κατώρθωσεν ἐν βραχεὶ δια-
στήματι χρόνου νὰ γείνῃ μεριδιοῦχος διευθυντὴς ἐνδὲς τῶν ὑποκατα-

στημάτων τοῦ μονοπωλείου τῶν οἶνεπνευμάτων τῆς Ῥωσσίας. Ἐπὶ τετραετίαν διατελέσας ὡς διευθυντής, ἠτύχησε νὰ λάβῃ εἰς μερίδι-
ὸν τοῦ δύο ἑκατομμύρια φράγκα. γενόμενος λοιπὸν κάτοχος τοιαύ-
της περιουσίας τόσῃ ταχέως, ἐπόμενον ἦτον ὅτι ἤθελε πολλαπλα-
σιάσει αὐτήν, καὶ πράγματι ἐντὸς ὀλίγων ἐνιαυτῶν ὁ Δημήτριος
Βερναρδάκης ὑπελογίζετο μεταξὺ τῶν πλουσιωτέρων τῆς Πετροπό-
λεως, ἀποκτίσας ἀκίνητον περιουσίαν μεγάλῃς ἀξίας.

Ὁ Βερναρδάκης ὡς εἶπομεν, ἐπεζήτηε πάντοτε νὰ εὕρῃ τὸ μέσον,
δι' οὗ νὰ δυνηθῇ νὰ εὐεργετήσῃ τὸν μὴ εὐεργετήσαντα αὐτόν. Ὁ
τραπεζίτης ἐκεῖνος ἐκ συμπτώσεως περιῆλθεν εἰς χρηματικὴν κρί-
σιν. Ἡ κτηματικὴ του περιουσία, ἥς μερίδιον εἶχε καὶ ἡ ἑγγαμος
μονογενὴς θυγάτηρ του, κατεσχέθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐ-
χρεώσται, καὶ ἐτέθη εἰς πλειστηριασμόν. Ὁ φιλάνθρωπος καὶ ἀγα-
θώτατος Βερναρδάκης μαθάνει τοῦτο, καὶ σπεύδει τὴν ἡμέραν τοῦ
πλειστηριασμοῦ εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον. Ἐρωτᾷ περὶ τοῦ
ποσοῦ τοῦ χρέους καὶ μανθάνει ὅτι ἀνῆρχετο εἰς 4 1/2 περίπου ἑκα-
τομ. φράγκων. Ἐμποδίζει τὴν πρόοδον τοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ
πληρόνει ὁλόκληρον τὸ χρέος. Ὁ ὀφειλέτης πληροφορηθεὶς τοῦτο
μεταβαίνει πανοικί με δακρυβρέκτους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν πρω-
τοφανῆ εὐεργέτην του καὶ τῷ ἐκφράζει ἀπείρους εὐγνώμοσύνας. Ὁ
Βερναρδάκης εἰς ἀπάντησιν τῷ λέγει· δὲ ν ε ἰ μ α ἰ ε γ ὡ δ ε ὑ ε ρ-
γ έ τ η ς ο υ , ἀ λ λ ἄ σ ὑ ε ἰ σ α ἰ τ ο ἰ ο ὕ τ ο ς εἰς ἐ μ é . Ὁ-
εὐεργετηθεὶς τραπεζίτης ἀπορεῖ καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τὰς λεπτομερεί-
ας. Τότε ὁ Βερναρδάκης τῷ ἀφηγεῖται τὸ συμβᾶν τοῦ αἰτηθέντος καὶ
μὴ δοθέντος δανείου, ἡ πραγματοποιήσις τοῦ ὀποίου ἂν ἐγένετο ἤθε-
λεν ἀπικλείσει αὐτὸν οἶου ἔτυχε μέλλοντος. Ὁ γέρον δυστυχὴς
τραπεζίτης ἀνακαλέσας εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν περίστασιν ἐκεί-
νην, ἠθάνθη ἀπερίγραπτον τύφιν τῆς συνειδήσεως. Εἶνε περὶ τὸν
νὰ προσθέσωμεν ὅποιας ἐντυπώσεως παρήγαγε τὸ γεγονὸς τοῦτο καθ'
ἅπασαν τὴν Ῥωσίαν. Ἀπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος μέχρι τοῦ ἐσχάτου
ἀνεφέρετο ἡ περίστασις αὕτη ὡς ἑνὶ τῶν σπανιωτέρων δειγμάτων τῆς
ἐπιγείου ἀγαθοεργίας καὶ εὐαγγελικῆς διαγωγῆς.

Ὁ Δημήτριος Βερναρδάκης θανὼν νῦν ἐγκαταλείπει κενὸν μέγα
τῇ Ἡμετέρᾳ Πατρίδι, ἣν τοσοῦτον περιπαθῶς ἠγάπησεν ἐκ πρώτης

ἀρχῆς. Αἱ μεγαλοδωραὶ αὖ ζῶν ἐποίησατο εἰς τὸ ἔθνος εἶνε τοῖς πᾶσι γνωσταί. Τίς ἀγνοεῖ τὰ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, πρὸς τὸ ἄρχαιολογικὸν Μουσεῖον, τὴν Ῥιζάρειαν Σχολὴν καὶ λοιπὰ καταστήματα γενναῖα δωρηματὰ του; Τίς Ἐθνοφύλαξ δὲν γινώσκει ὅτι προσέφερε τῇ Πατρίδι ὄπλα, δι' ὧν ἐξωπλίσθη οὗτος; Αἱ πρὸς τὸ ἔθνος εὐεργεσίαι τοῦ ἀοιδίμου Βερναρδάκη εἰσὶν ἔξοχα. Ἐνεκα δὲ τούτων ἡ ἔθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις τοῦ 1862, τὸ φρόνημα τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων διερμηνεύουσα, ἀνεκήρυξεν αὐτὸν μέγαν τῆς Ἑλλάδος πολίτην, ἡ δὲ κυβέρνησις τῷ ἀπένειμε τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτήρος. Καὶ οἱ καθηγῆται τοῦ Πανεπιστημίου ἀποτίνοντες ἐλάχιστον φόρον εὐγνωμοσύνης, ἐξελέξαντο αὐτὸν πληρεξούσιον τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ 1862. Ἀλλ' ὁ Βερναρδάκης δὲν ἐδέχθη τὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, καὶ παραιτηθεὶς ἠύχαριστησε τοὺς ἐκλέξαντας αὐτόν.

Τρεῖς ἐγκατέλιπε θανῶν υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα. Οἱ υἱοὶ τοῦ Δημητρίου Βερναρδάκη Λεωνίδας, Νικόλαος καὶ Κωνσταντῖνος εἶνε ἄξιοι διάδοχοι τῆς πατρικῆς τοῦ ὀνόματος εὐκλείας. Καὶ οὗτοι περιχοσμοῦνται διὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ πατρὸς των. Καὶ τούτων τὴν καρδίαν περιδρέχει αἷμα ἑλληνικόν, καὶ οὗτοι φλέγονται ὑπὸ πατριωτισμοῦ καὶ αἰσθημάτων ἀγαθῶν πρὸς τὴν πατρίδα. Μαρτύριον τῶν διαθέσεων αὐτῶν ἔχομεν κανονοστοιχίαν πυροβόλων, ἅτινα φέρουσιν ἐγκεχαραγμένον τὸ ὄνομα ἐνὸς τῶν ἀνωτέρω. Οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι οὗτοι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, κληρονόμοι τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς φιλογεράς φιλοπατρίας τοῦ ἀοιδίμου αὐτῶν πατρὸς, θὰ τείνωσι πάντοτε ἐλευθερίαν χεῖρα εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Ἡ μνήμη τοῦ ἀποθανόντος ἔσεται ἀνεξάλειπτος ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες νῦν ἀναπέμπουσι θερμὰς πρὸς τὸν Ἰψίστον δεήσεις, ὅπως τάξῃ τὴν ψυχὴν τοῦ μεγάλου πολίτου καὶ εὐεργέτου εἰς τὴν χώραν τῶν δικαίων ἀνδρῶν.

Ἡ κηδεὶα τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Βερναρδάκη ἐτελέσθη ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐν Πετροῦπόλει ἑλληνικῆς πρεσβείας, ἐνθα εἶχε συρρεῦσει πλῆθος συγκεκινημένων. Τὴν οἰκογένειαν ἀντεπροσώπευσαν οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ τεθνεώτος καὶ οἱ δύο αὐτοῦ γαμβροί, ὁ βαρόνος Talleyrand-Perigord καὶ ὁ μαρκήσιος Assche. Ὁ κ. Δραγοῦμης, ἐπιτε-

τραμμένος τῆς Ἑλλάδος. ἀντεπροσώτευσεν ἐπιστήμῳ τὴν ἑλληνικὴν κυβένησιν· ὁδὸν, ὡς γνωστόν, εἰς τὸν τεθνεῶτα εἶχεν ἀπονεμηθῇ ἡ μεγάλη πολιτογράφησις καὶ ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος. Μεταξὺ τῶν περικοστώτων διεκρίνοντο ὁ ἀρχικαγκελάριος τῆς αὐτοκρατορίας πρίγκιψ Γορτσανώφ, ὁ πρίγκιψ Δ. Ὁβολένσκις, οἱ κ.κ. Ἀμβούργερ, Βενεδιτίνωφ καὶ Ζαμιάτιν, ὁ κόμης Τίβερς καὶ πολλὰ ἄλλα ἔξοχα πρόσωπα. Ἡ ἐν Πετροπόλει ἑλληνικὴ κοινότης παρίστατο σύσσωμος. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ὁ ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος, ἐφημέριος τῆς πρεσβείας, ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιον λόγον. Μετὰ ταῦτα τὸ φέρετρον κατετέθη εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ ναοῦ (οὗ ἱδρυτῆς ὑπῆρξεν ὁ Βερναρδάκης, καταβαλὼν τὸ μέγιστον μέρος τῶν δαπανῶν). Ἡ ἐν τῷ ναῷ ἐνταφίσις τοῦ ἐγένετο δυνάμει εἰδικῆς ἀδείας λίαν δεδικαιολογημένης. Ἐνώπιον τοῦ χαίνοντος τάφου ὁ κ. Δραγούμης ἀφηγήθη διὰ βραχέων τὰς ἐξόδους ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν ὁ τεθνεὺς εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ χώραν.

Ὅτι οἱ μεγάλοι παίηται δυστυχεῖς (1).

Β'. ΣΑΠΦΩ.

Spirat adhuc amor
Vivuntque commissi calores
Aeoliae fidibus puellae.

Πνέει εἰσέτι ὁ ἔρως
Καὶ ζῇ τὸ τῆ λύρα τῆς κόρης τῆς Αἰολίας
Ἐμπιστευθὲν διάπυρον πάθος.

Οἱ στίχοι οὗτοι τοῦ Ὁρατίου ἐξυμνοῦντες τὸ πνευματικὸν τῆς Σαπφῶς προτέρημα φαίνονται συνάμα ἀναμνησκοντες τὰς δυστυχίας αὐτῆς, τὰς ὁποίας ὁμῶς παρήγαγεν οὐχὶ ἡ τύχη ἀλλὰ ὁ ἔρως. Καὶ τίς ποιητὴς δὲν ἠράσθη ; Μεγάλῃ φαντασίᾳ εἶνε ἀδύνατον νὰ

(1) Συνέχεια ἀπὸ τῆς σελ. 648. Τὸν βίον τῆς Σαπφῶς καταχωρίζομεν ἐξ ἀνάγκης, ἵνα μὴ ἀφίσωμεν ἀτελεῖ τὴν ὁποίαν ἐν σελ. 612 ἠρξάμεν τραγματεῖαν. Ἄλλως τε, ἐὰν ἀπλῶς θεωρηθῇ ὡς ὕλη φιλολογικῇ, δὲν εἶνε ποτὶς περιφρονητέα.

ὑπάρξει ἄνευ ψυχῆς τὰ μάλιστα εὐκισθήτου, ὅπερ κατέστησε πάντας σχεδὸν τοὺς ποιητὰς δυστυχεῖς. Ψυχὴ εὐαίσθητος δύναται νὰ μὴ ᾔηε δυστυχίς ;

Αἱ προσβολαὶ ὁμῶς τῆς τύχης δὲν παράγουσι μεγαλοφυΐαν· ἐξ ἐναντίας μάλιστα αὗται ἀποδεικνύονται τὴν ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων, καταμαραίνουσι τὸ προτέρημα, ὅπερ πολλάκις ἀντλεῖ ἐκ τοῦ ἔρωτος νέαν ἐνέργειαν καὶ πυρπολεῖται ἐκ τῶν πυρῶν αὐτοῦ. Αἱ προσβολαὶ λοιπὸν αὗται εἶνε τὸ μόνον οἰκτρὸν καὶ ἀπαίσιον εἰς τοὺς μεγαλοφυεῖς ἄνδρας, ὅπερ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταδείξωμεν.

Περὶ τῆς δυστυχίας λοιπὸν τῶν μεγάλων ποιητῶν ὁμιλοῦντες δυνάμεθα νὰ μὴ συγκατατάξωμεν μεταξὺ τῶν ἐνδόξων τούτων καὶ τὴν Σαπφῶ ; Δύναται τις νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς θείας αὐτῶν τέχνης μὴ ἀναμιμνησκόμενος τῆς μούσης τῆς Λέσβου καὶ τῶν συγκινητικωτάτων αὐτῆς δυστυχημάτων ; Καὶ τί ἄλλως ; Θέλει δείξει ἡ ἱστορία αὐτῆς ; ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ εὐνοηθεῖται αὗται ψυχαί, αἱ πολλάκις θύματα καταπεσοῦσαι τῆς ἀχαριστίας τοῦ αἰῶνος αὐτῶν, εἶνε πάντοτε σχεδὸν θύματα παθῶν, ὅφ' ὧν καταβιβρώσκονται, καὶ ἐπομένως εἶνε διπλάσιως δυστυχεῖς.

Ἡ Σαπφῶ ἐγεννήθη ἐν τῇ Λέσβῳ. Ἦν δὲ σύγχρονος τοῦ Ἀλκαίου, ὃν ὑπερέβη. Ἀμφότεροι ἤκμασαν εἰς Μιτυλήνην περὶ τὰ 600 περίπου ἔτη π. Χ. Ἡ Σαπφῶ φαίνεται ὅτι, ὑποταχθεῖσα ἐνωρὶς εἰς τοὺς νόμους τοῦ ὕμναίου, ἐσέθετο τὰ καθήκοντα αὐτοῦ· διότι ὁ Ἀλκαῖος οὗτος ἐρασθεὶς αὐτῆς τῇ ἔγραψε τὰ ἐξῆς « Ἐπεθύμουν νὰ ἐκφρασθῶ, ἀλλ' ἡ ἐντροπὴ μὲ κατέχει· » ἐκείνη δὲ ἀπεκρίθη « Δὲν ἡδύνατο τὸ πρόσωπόν σου νὰ ἐρυθρίασῃ, ἅν ἡ καρδίᾳ σου δὲν ἦτο ποσὼς ἔνοχος ». Πόσον εὐτυχὴς θὰ ᾔητον ἡ Σαπφῶ, ἔν διετήρει πάντοτε τὴν ψυχικὴν ταύτην εἰρήνην καὶ τὴν ἀθωότητα. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἀφιέρωσεν ὅλον τῆς τὸν κῆρὸν εἰς τὰ γράμματα, ἀναδείξαντα ἡδὴ αὐτὴν ἐνδοξον, ἐπιχειροῦσαν νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Λέσβου τὴν αὐτὴν κλίσιν. Διὸ καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἤλθον ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς καὶ ἄλλαι ξέναι ἠύξησαν τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκομένων. Ἡγάπα δὲ ταύτας καθ' ὑπερβολὴν, διότι ἡ Σαπφῶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγαπήσῃ ἄλλως, καὶ ἐξέ-

φραζε πρὸς αὐτὰς τὴν φιλοστοργίαν τῆς μετὰ τῆς ὁρμῆς τοῦ πάθους. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχεν ἀξίαν, ἐπόμενον ἦτο νὰ ἀποκτήσῃ ἐχθρούς· καὶ δὴ ἡ συκοφαντία ἐδηλητηρίασε τοὺς ἀθώους αὐτῆς σκοπούς. — Τίς ἀγνοεῖ τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν εὐαισθησίαν αὐτῶν; τίς ἀγνοεῖ ὅτι παρ' αὐτοῖς ἡ ἀθωότερα σ' ἔτις ἐκλαμβάνεται ὡς συνομιλία ἐρωτική; Πῶς ἐτόλμησαν νὰ κατηγορήσωσι τὴν Σαπφῶ, προσάπτοντες ἄτιμα ἦθη καὶ ἀλλοκότους ὁρέξεις εἰς αὐτήν, ἥτις ἐγένετο τὸ συγκινητικώτατον θῦμα πιστοῦ καὶ ἐμπαθοῦς ἔρωτος; Ἀφέλειά τις ἠθική καὶ αἱ ὁρμητικαὶ αὐτῆς ἐκφράσεις ἦσαν καταλλήλῳ κατατιθεμένης δι' αὐτῆς τὸ μῖσος γυναικῶν τινῶν ἰσχυρῶν, αἵτινες ἐφάνιντο τεταπεινωμέναι ἐνώπιον τῆς ὑπεροχῆς αὐτῆς, καὶ τινῶν ἄλλων ἐκ τῶν μαθητριῶν τῆς, πρὸς τὰς ὁποίας δὲν ἀπέδιδε προτιμήσεις. Τοῦ μίσους ἐκπαγνέτος, ἡ Σαπφῶ ἀπεκρίθη δι' ἀληθειῶν καὶ εἰρωνειῶν, αἵτινες παρώργισαν αὐτάς. Μετὰ δὲ ταῦτα, διότι παρεπονέθη διὰ τὰς κατὰδωξας αὐτῶν, ἔπραξε νέον ἔγκλημα.

Ἀναγκασθεῖσα λοιπὸν νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν, ἤλθε ζητοῦσα ἄσυλον εἰς τὴν Σικελίαν, ὅπου ὁ λαὸς ὑπεδέχθη αὐτήν μετὰ θαυμασμοῦ καὶ συγκινήσεως διὰ τε τὸ προτέρημα καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῆς. Οἱ Σικελιώται καθιέρωσαν τὸ γεγονός τοῦτο δι' ἀγάλματος, ἀνεγερθέντος πρὸς τιμὴν μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς.

Φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν εἶχεν εἰσέτι γνωρίσει τὸν Φάωνα, τὸν αἵτιον τῶν σκληροτέρων αὐτῆς δεινῶν, διότι τὸ χρονικὸν τῆς Πάρου καὶ τοι ὀλόκληρον σχεδὸν ἐξηλειμμένον ἐκ τοῦ μαρμαρίου, ἐνθα ὁμιλεῖ περὶ τῆς Σαπφούς, δίδει ὅμως εὐκρινῆ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐξῆς λέξεων « ἔφυγεν, ἐπιβίβασθεῖσα διὰ τὴν Σικελίαν ». Δὲν ἐγκατέλειψε λοιπὸν τὴν Λέσβον διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Φάωνα εἰς τὴν Σικελίαν (1).

Ἡ Σαπφῶ ἠγάπησε τὸν ὠραιότερον τῶν ἐλλήνων Φάωνα, καὶ ἐν ὅσῳ ἦν εὐτυχής, ἔψαλλε διὰ τῶν στίχων αὐτῆς τὰ θέλητρά καὶ τὴν μέθην τοῦ ἔρωτος. Ἀλλ' ἐγκαταλείφθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ μάτην ἐπροσπάθει νὰ ἀνακτήσῃ τὸν ἀχάριστον, ἐξηγοῦσα διὰ τῆς παραπονετικῆς

(1) Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἡ Σαπφῶ συνώμοσε μετὰ τοῦ συμπατριώτου αὐτῆς Ἀλκαίου κατὰ τοῦ Πιττακοῦ, δι' ὃ καὶ ἐξωρίσθη. Σ. Μ.

αὐτῆς λύρας τὰς ἀνησυχίας καὶ τὰς βρασμούς, αἵτινες κατεσπάραν-
τον τὴν καρδίαν αὐτῆς· διότι ὁ Φάων βεβαρυμένος ἤδη ἀπὸ τῆς πρὸς
σὺν τὸν ἀφοσιώσεως τῆς Σαπφῶς καὶ παρασυρόμενος ὑπ' ἄλλης ὡραι-
ότητος ἦν αὐτὸς προέκρινεν, ἐρυγεν. Ἡ δυστυχὴς Σαπφῶ ἔτρεξε
πάραιτα κατόπιν αὐτοῦ· Ματαίως οἱ τεθελγμένοι λαοὶ ἔσπευδον
εἰς προὔπαντήσιν της, πρσπαθοῦντες νὰ καθησυχάσωσιν αὐτὴν καὶ
νὰ τὴν ἐνασχολήσωσιν εἰς τὴν περὶ ἐαυτῆς δόξαν, διότι ἐκείνη ὅλη
παραδεδομένη τῷ ἔρωτι ὑπεξέφευγε πάντοτε τὴν παραφορὰν αὐτῶν,
ἐπιθυμοῦσα ν' ἀκολουθήσῃ τὰ ἴχνη τοῦ ἀπίστου αὐτῆς ἔραστοῦ,
φεύγοντος ἐνώπιον αὐτῆς καὶ πάντοτε ὑπεκφεύγοντος αὐτήν. Ἀλλὰ
τὴν ἔχασε τέλος πάντων καὶ ἐνόησασα ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ ὑ-
πάρῃ εὐτυχὴς μετ' αὐτοῦ ἢ ἄνευ αὐτοῦ, ἀπηλπίσθη, καὶ κρημνι-
σθεῖσα ἀπὸ τοῦ Λευκάτα (1) ἐχάθη εἰς τὰ κύματα. Ἡ Σαπφῶ ἐζήτη-
ε βεβαίως τὸ τέλος τῆς ζωῆς ἢ τοῦ ἔρωτος αὐτῆς. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα
ἐτελεύτησαν συγχρόνως, μὴ δυνάμενα βέβαια νὰ τελειώσωσιν ἄλ-
λως παρὰ ὁμοῦ.

Ὁ θάνατος ὁμοῦ δὲν ἐξήλειψεν εἰσέτι τὴν εἰς τὴν διαγωγὴν αὐ-
τῆς προσφεθεῖσαν κηλίδαν, ἀλλ' οὐδὲ μέλλει ἴσως νὰ ἐξαλείψῃ αὐ-
τήν, διότι ὁ εἰς τὰ ἔνδοξα ὀνόματα προσεπτόμενος φθόνος ἀποθνή-
σκει μὲν, ἀφίνει ὁμοῦ κατόπιν αὐτοῦ τὴν συκοφαντίαν, ἥτις δὲν
ἀποθνήσκει ποτέ.

Ἡ Σαπφῶ ὑπῆρξεν ὁ θαυμασμὸς τῶν συγχρόνων αὐτῆς, θεοποι-

(1). Ἀκρωτήριον τῆς νήσου Λευκαδίας, ἥς πρωτεύουσα ἦν ἡ
Λευκάς, κειμένη ἐπὶ τοῦ στενοῦ μέρους τῆς θαλάσσης, δι' οὗ χω-
ρίζεται ἡ νήσος αὕτη ἀπὸ τῆς ἀπέναντι Ἀκαρνανικῆς ξηρᾶς. Αὐτόθι
ὑπῆρχε μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ ρηθὲν περίφη-
μον ἀκρωτήριον, ὅποθεν ἕκ τινος βράχου ἐκρήμνιζον ἑαυτοὺς οἱ τα-
ραττόμενοι ὑπὸ σφοδρῶν τῆς ψυχῆς παθῶν, ὅπως ἱαθῶσι ν. Ἡ πρῶ-
ξις αὕτη ὠνομάζετο Π ἡ δ ἡ μ α τ ῆ ς Λ ε υ κ ά δ ο ς. Πρῶτῃ
δὲ ἡ Σαπφῶ, λέγουσιν, ἐδοκίμασε τὸ ἱατρικὸν τοῦτο. — Νῦν δὲ ἡ μὲν
πόλις καλεῖται Ἀγία Μαύρα, τὸ δὲ ἀκρωτήριον Κάπο-Δουκάτον.

ηθεῖσα καὶ ὀνομασθεῖσα δεκάτη Μοῦσα (1). Οἱ κάτοικοι τῆς Μιτυλήνης ἐχάραζαν τὴν εἰκόνα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἑαυτῶν νομισμάτων· οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἐπεκύρωσαν τὰς κρίσεις ταύτας, συμμερισθέντες τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκείνων·

Ἐποίησε δὲ ὕμνους, ᾠδὰς, ἐλεγεία καὶ πλῆθος ἄλλων ποιήσεων εἰς ρυθμούς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὓς αὐτὴ ἡ ἰδία εἰσήγαγε.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἐνδόξων ψήφων, αἵτινες παρεχώρησαν εἰς τὴν Σαπφῶ τὴν δάφνην, ὡς ἐπὶ πάντων σχεδὸν οὗσαν τῶν λυρικῶν ποιητῶν, ὑπάρχει καὶ ἡ τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ, Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεως καὶ τοῦ περὶ φήμου ρήτορος Δογγίνου.

Ἄνευ τῶν δύο τούτων τελευταίων οἱ νεώτεροι, περικορισμένοι, ἔμελλον νὰ κρίνωσι καὶ περὶ τῆς Σαπφοῦς, καθὼς ἔκριναν καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν περιφήμων ποιητῶν, στήριζόμενοι ἐπὶ τῆς φήμης καὶ τινων λειψάνων, διεσπαρμένων εἰς τὰ σχολιάσματα· διότι ὁ χρόνος διέφθειρε τὰ ὑπ' αὐτῆς γραφέντα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ ζῶσι διὰ παντός, τὰ δὲ περισωθέντα ἐκ τῶν θαυμαστῶν αὐτῆς ἔργων [εἶνε τὰ ἐξῆς δύο: Ὁ πρὸς τὴν Ἀφροδίτην ὕμνος διατηρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεως, καὶ τὸ περίφημον δωδεκάστιχον τεμάχιον (ὅπερ ἐμμήθη ὁ Κάτουλλος) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Δογγίνου, καὶ κάλλιστα μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ Βοαλῶ. Ταῦτα βεβαίως χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ προξενῶσι ζῶηροτέραν τὴν λύπην ἡμῶν, δι' ὅσα ἀπωλέσθησαν (2).

(1) Τὰ ὀλίγα περισωθέντα ἐκ τῶν ποιήσεων αὐτῆς δικαιουσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀρχαίων καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος, οἵτινες ὠνόμαζον αὐτὴν δεκάτην Μοῦσαν. (Σημ. Μ.)

(2) Μεταφέρω ἐνταῦθα πρὸς πλείονα εὐχαρίστησιν τοῦ ἀναγνώστου τὰ περισωθέντα ταῦτα φιλολογικὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας ταύτης Μούσης μετὰ τῆς εἰς τὴν καθομιλουμένην μεταφράσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Α· Χριστοπούλου τοῦ ποιητοῦ.

Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὴν τοῦ Βοαλῶ μετάφρασιν, περὶ ἧς ὁ Συγγραφεὺς ὁμιλεῖ μετ' ἐπαίνων.

Πολλοὶ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος ἐκαλλιέργησαν τὴν ποίησιν μετ' ἐπιτυχίας, ἀλλ' οὐδεμία ἐξισώθη πρὸς τὴν Σαπφώ· καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὲ ποιητῶν εὐάριθμοι προτιμῶνται αὐτῆς. Ὅποια προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν λέξεων! Αὕτη ἐξωγράφισεν ὅ, τι τερπνότερον παρέχει ἡ φύσις, ἐξεικονίζουσα αὐτὸ διὰ τῶν καταλληλοτάτων χρωμάτων, ἅτινα τοσοῦτον καλῶς γινώσκει νὰ ἐφαρμοῖξῃ κατὰ τὴν χρεῖαν, ὥστε παράγεται ἐξ αὐτῶν ἐπιτυχὲς ἀνάμιγμα σκιάς καὶ φωτός· Ἡ φιλοκαλία αὐτῆς λάμπει καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ ὅρου· εἰς τοῦτο ὑπάρχει τέχνασμα, οὐδόλως αἰσθανόμενον τὴν ἐργασίαν· οὐδεμίαν δὲ σύγκρουσιν ἐπίπονον, οὐδὲ πρόσκρουσιν βίολαν εὐρίσκει τις εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσης αὐτῆς· διὸ καὶ τὸ μάλλον εὐαίσθητον οὐ· μετὰ δυσκολίας θὰ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ εἰς ἐλῶκηρον ποίησιν ἥχους τινάς, τοὺς ὁποίους νὰ ἀπαιρέσῃ.

Σαπφούς ὠδαί.

I

Εἰς Ἀφροδίτην.

Ποικιλόθρον', ἀθάνατ' Ἀφροδίτα, Ὡ θυγατέρα σεβαστῇ
 Παῖ Δίος, δολόπλοκε λίσσομαι· σε, τοῦ Δία, δολοπλέχτρα,
 Μὴ μ' ἄσαισι, μήτ' ἀνίσαισι δάμνα, Χρυσόθρονη, ἀθάνατη,
 πότνια, θυμόν· θεά μου Ἀφροδίτη·
 Παρακαλῶ, μὴ τυραννεῖς
 με θλίψαις τὴν ψυχὴν μου,
 Μόν' πρόσθασε καὶ ἔλα ἔδω,
 Τὰς ἔμας αὐδῶς ἀτοῖσα πᾶλυι, καθὼς καὶ ἄλλοι τ' ἦρθες,
 Ἔκλυες, πάτρος δὲ δόμον λίποισα ὁπότε εἰσκούοντα·
 χρύσιον ἤλθες ταῖς πάμπολλαις φωναῖς μου,
 Εὐδόκησες καὶ ἔξευξες
 τ' ἀμάξιν τὸ χρυσό σου,
 Ἄρμ' ὑποζεύξαισα, κάλοι δὲσ' ἄγον· Καὶ ἀπὸ τὰ βασιλῆα
 Ὡκεας στρουθοὶ, περὶ γᾶς μελαινας, κινῶντας τοῦ πατρός σου,
 Πύκνα θινεῦντες πτέρ' ἀπ' ὀράνω, Σ' ἐπῆραν τὰ γοργότατα
 αἰθέρος διὰ μέσσω, καὶ ὀρεῖά σου σπορόγῃτα·
 Κεῖ ὀριμῶντας ἀπ' τὸν οὐρανὸν
 καὶ μέσ' ἀπ' τὸν αἰθέρα,

Ἔνεκα λοιπὸν τῆς ἐξαιτίας ταύτης ἁρμονίας, τῆς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τῆς, οἱ στίχοι αὐτῆς ρέουσι μετὰ περισσοτέρας χάριτος παρὰ οἱ τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ Σιμωνίδου.

Διὰ ποίας δὲ πνευματικῆς δυνάμεως κυριεύει ἡμᾶς, περιγράφουσα τὰ θέληττα, τὴν παραφορὰν καὶ τὴν μέθην τοῦ ἔρωτος! Ὅποιαι εἰκόνες! Ὅποια ὀρμη πάθος! Κυριευμένη, ὡς ἡ Πυθία, ὑπὸ τοῦ κινοῦντος αὐτὴν θεοῦ, ρίπτει ἐπὶ τοῦ χάρτου φλογώδεις ἱκφράσεις, καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῆς πίπτουσιν ἐπ' αὐτοῦ ὡς χάλαζα βελῶν. ὡς βροχὴ πυρὸς, ὅπερ μέλλει νὰ πυρπολήσῃ τὸ πᾶν. Ὅλα δὲ τὰ συμ-

Αἴψα δ' ἐξίκοντο τὸ δ' ὧ μάκαιρα,
μειδιᾶσαις' ἀθανάτῳ προσώπῳ.
Ἦρε', ὅτι δηῦτε πέπονθα κ' ὅτι
δηῦτε κάλημι,

Κότ' ἔμφ' ἄλιστα θέλω γένεσθαι
Μεινόμεν' ἄνθρωπον· τίνα δηῦτε πείθω
μαῖς ἄγην ἐς σὺν φιλότατα, τίς σ' ὧ
Ψάπφ', ἀδικήει;

Καί γαρ αἱ φεύγει, ταχέως διώξει,
Αἰ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,
Αἰ δὲ μὴ φίλει, ταχέως φιλήσει
κωλ' ἐθέλωσα.

Ἐλθε μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ
λύσον
Ἐκ μεριμνᾶν, ὅσα δὲ μοι τέ-
λεσσαι.
Θῦμος ἡμέρῃ, τέλεσον· τὸ δ'
αὔτα
σύμμαχος ἔσο.

Εὐθὺς ὄρθα σὲ ἕτερον
ἔδω' ἐς τὴν μαῦρην γῆν μας,
Καὶ σὺ μὲ τὸ ἀθάνατον,
Κυρία, πρόσωπόν σου
Χαμογελῶντας, ῥώτῃσες;
Σαπφῶ, ποῖός σε πειράζει;
Τί εἶνε; καὶ τί ἔπαθες;
καὶ διατί μὲ κράζεις;
Τί θέλ' ἡ ἀναμμένη σου
κορδίτσα νὰ σὲ γένη;
Ποῖον φίλον πάλιν προσπαθεῖς
διὰ νὰ νὰ παγιδεύσῃς;
Ἄν φεύγῃ, ὅμως γρήγορα
θεὸς νὰ σὲ κληγῇσῃ.
Χαρίσματ' ἂν δὲν δέχεται,
ἀλλ' ὅμως θὰ σὲ δώσῃ.
Θὰ σ' ἀγαπήσῃ γρήγορα,
καὶ ἂν ἐνὶ δέν θέλῃς·
Ἦλα καὶ τώρα, δέσποινα,
καὶ ἐλευθέρωσέ με,
Ἄπ' τὰ πικρά μου βέβηλα.
ἐνὶ κατόρθωσέ με
Ὅ, τ' ἡ καρδίᾳ μου ἀγαπᾷ
διὰ νὰ κατορθώσω·
Κ' ἐνὶ μονάχῃ γέννου με
ἢ ἴδια σύμμαχῃ μου.

πτώματα τοῦ πάθους τούτου ἐμψυχοῦνται καὶ προσωποποιοῦνται, διὰ τὰ διεγείρωσιν εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς τὰς ἰσχυροτέρας συγκινήσεις.

Εἰς τὴν περίφημον ἐκείνην ὥδην, ἐν ᾗ παραδίδεται εἰς ὅλας τὰς παραφορὰς τοῦ ἔρωτος, νομίζομεν ὅτι θλέπομεν αὐτὴν ἀδύνατον, τρέμουσαν, ὡς προσβληθεῖσαν ὑπὸ κεραυνοῦ, ἀφαιρουντος ἀπ' αὐτῆς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς αἰσθήσεις. Ἐρυθρίᾳ, ὠχρίᾳ, χλωμιάζει, ἀναπνέει μύλις, ἐνδίδει ἐναλλάξ εἰς τὰς διαφόρους καὶ θορυβώδεις κινήσεις τοῦ πάθους αὐτῆς ἢ μᾶλλον πάντων τῶν παθῶν, ὅσα συγκροοῦνται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

II.

Πρὸς γυναῖκα ἐρωμένην.

Φαίνεται μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν,
Ἕμμεν ὦντῃ, ὅστις ἐναντίος τῇ
Ἰζάνει, καὶ πλασίον ἄδῃ φωνέ-
σας ὑπακούει

Καὶ γελασας ἱμερόεν· τόμοι μὲν
Καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόασεν.

Ὡς γὰρ εὖδον βραχέως σε φώνας
οὐδὲν ἔτ' εἴκει.

Ἀλλὰ καὶ μὲν γλῶσσα ἔαγε,
λέπτον δ'

Αὐτικὰ χρῶ πῦρ ὑποδεδρόμακεν,
Ὅππάτεσσι δ' οὐδὲν ὄρνιμ' ἐπιρ-
ρύμβησι δ' ἄκουαι.

Ἀ δέ μ' ἔρως κακχέεται, τρόμος
δὲ

Πᾶσαν ἄγρει, χλωροτέρα δὲ ποίας
Ἕμμι, τεθνάκην δ' ὀλίγω ἔπιθεύην
φαῖνομοι (ἄλλα).

Ἀλλὰ πᾶν τόλματον, (ἔπει καὶ
πένητα).

Μὲ φαίνεται, ἰσόθεος
ὁ ἄνδρας εἶν' ἐκεῖνος,
Ὅπ' ἀντικρὺ σου κάθηται
κ' ἀκούει ἀπὸ σιμά σου

τὰ γέλοια τὰ ἐρωτικά
καὶ τὴ γλυκερὰ φωνή σου·

Σὺν σέ ἰδῶ, 'ς τὰ στήθη μου
τρομάζει ἡ καρδίᾳ μου·

Ἢ γλῶσσά μου μὲ πιδάγεται,
φωτὴ δὲν μ' ἀπομένει·

Φωτὴ λεπτὴ διαπερνᾷ
εὐθὺς τὸ σῶμα μ' ὅλο.

Δὲν βλέπω μὲ τὰ μάτια μου·
βοῦζ' ἡ ἀκοή μου·

Κρύος ἰδρὼς μὲ χύνεται,
ὀλόμερ' ὅλη τρέμω·

Χλωμότερ' εἰμ' ἀπ' τ' ἄχυρο·
νεκρὴ σχεδὸν ὁμοιάζω.

Πῶς λοιπὸν ἡδυνάμεθα νὰ σωπῆσωμεν περὶ τῆς Σαπφοῦς τοιαύ-
της ἀναφανείσης ; Δύναται τις νὰ μὴ μνησθῇ τοιοῦτου προτερή-
ματος καὶ δυστυχίας τοιαύτης ;

Περὶ δάφνης

Τὸ δένδρον τοῦτο ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ ἔσοχον παντὸς θρι-
άμβου σύμβολον. Οἱ κλάδοι αὐτοῦ περιέστερον τὸ μέτωπον τῶν νι-
κητῶν, καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς ἐπικειάς, ἀρετῆς ἐπὶ Ῥωμαίων ἀπο-
θεωθείσης καὶ λατρείας ἀξιωθείσης, ἐκράτει λόγχην ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ
καὶ δάφνην ἐν τῇ ἑτέρᾳ.

Ὁ πρῶτος ἐν Δελφοῖς ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος κατασκευάσθη διὰ
κλάδων δάφνης ἐκ τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν μεταχομισθέντων καὶ
εὐρυῶς πως συναρμοσθέντων. Ὅθεν ὁ ναὸς οὗτος τοῦ τῆς ποιήσεως
καὶ τῆς μουσικῆς θεοῦ, ἐν εἶδει καλύθης ἀνεγερθεὶς, παρίστα καθό-
λου καὶ ἐν μέρει τὸ σύμβολον τῆς δόξης.

Δαφνηφάγοι ἐκαλοῦντο οἱ μάντιες ἐκεῖνοι, ὕπτινες θεοπνεύστους
τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκτοῦς ἀποκαλοῦντες, ἐμάστων φύλλα δάφνης
πρὶν ἢ χρησμηγορήσωσι.

Τὴν δάφνην διαφοροτρόπως ἐν ταῖς μαντεῖαις μεταχειριζόμενοι
καὶ ἰδίως ἐν τῇ διὰ τοῦ πυρὸς μαντοσύνῃ, ἄριστον ἐθεώρουν οἰωνὸν
τὸν ἀλλεπάλληλον ψόφον αὐτῆς καιομένης. Δι' ἐνύπνια προμαντευ-
τικά φύλλα δάφνης ὑπὸ τὰ προσκεφάλαια ἐτίθεντο, καὶ πέριξ διέ-

Ἡ τοῦ Βοισαλὼ μετάφρασις.

Heureux qui près de toi pour toi seule soupire,
Qui jouit du plaisir de t'entendre parler,
Qui te voit quelquefois doucement lui sourire.
Les dieux dans son bonheur peuvent-ils l'égaler !
Je sens de veine en veine une subtile flamme
Courir par tout mon corps sitôt que je te vois,
Et dans les doux trans ports où s'égare mon âme,
Je ne saurois trouver de langue ni de voix.
Un nuage coufus se repand sur ma vue ;
Je n'entends plus ; je tombe en de douces langueurs :
Et pâle, sans haleine, interdite, éperdue,
Un frisson me saisit, je tremble, je me meurs.
Mais quand on n' a plus rien, il faut tout hasarder, etc.

τῶν οἰκίων ἐφύτευον τὸ δένδρον πρὸς ἀπόλαυσιν εὐδαιμονίας. Αἱ ῥά-
 ῥοι τῶν δικτατόρων, ὑπάτων καὶ στράτηγων δάφναις περιεκο-
 σμοῦντο, ὡς καὶ τὰ πινακίδια καὶ αἱ ἐπιστολαὶ αἱ καλὰς ἀγγελίας
 φέρουσαι.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τῇ δάφνῃ τὴν ιδιότητα τοῦ προφυλάττειν
 τὸν σῖτον ἐκ τῆς νόσου ἐρυσίθης, τοὺς δ' ἄνθρώπους ἐκ τοῦ κεραυνοῦ.
 'Η πίστις αὕτη ἐπὶ πολὺ ἔτι διέμεινε καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς ἐθνι-
 κῆς λατρείας· ἐπὶ δὲ τῇ πεποιθήσει ταύτῃ ἐπεριδόμενον τὸ οἰκό-
 σημον τοῦ κόμητος Δουνεσίου τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἀκμάσαντος περὶ τὸν
 45ον αἰῶνα παρίστα δάφνην ὑπὸ οὐρανὸν θυελλώδη μετὰ τοῦ λα-
 τινικοῦ ἀποφθέγματος « *Terrae solum natale tuetur* » ἦτοι
 « Τὴν γενέθλιον γῆν σώζει καὶ προστατεύει. » Οἱ χωρικοὶ τῶν Πυ-
 ρρηναίων ἐκαλύπτοντο μὲ κλάδους δάφνης ἐν καιρῷ καταγίδος, ὡς
 ἀλεξητήριον κατὰ τοῦ κεραυνοῦ.

'Ο Θεόφραστος εἰς τὸ περὶ δεισிடαιμονίας κεφάλαιον λέγει· « 'Ο
 δὲ δεισιδαίμων τοιοῦτός τις, οἷος ἀπονιψάμενος τὰς χεῖρας καὶ πε-
 ριρρανάμενος ἀπὸ ἱεροῦ δάφνην εἰς τὸ στόμα λαβὼν, οὕτω τὴν
 ἡμέραν περιπατεῖν » ὡς ἀλεξητήριον βεβλήως δυστυχημάτων.

'Εν τῇ Αἰνείადι τοῦ Βιργιλίου ἀναφέρεται ὅτι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ πα-
 λαίου τοῦ βασιλέως Λατίνου ὑπῆρχε παλαιὰ τις δάφνη ἣν ἐκεῖ
 ἀνεῦρεν ὁ βασιλεὺς θέτων τὸν θεμέλιον λίθον καὶ ἀφίερων τῷ Ἀ-
 πόλλωνι. 'Εκ τῆς δάφνης δὲ ταύτης (λατ. *laurus*) ἡ πόλις ἐκλήθη
 Λαύρεντον, ὁ δὲ λαὸς Λαυρεντῖνοι. 'Ημέραν δὲ τινα ἔσμηνος με-
 λισσῶ, ἐφάνη κείμενον ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου. 'Επερωτῆθέντες οἱ
 μάντιες εἶπον ὅτι ἡγεμὼ, ἀλλοδαπὸς μετὰ πολυαριθμοῦ λαοῦ βα-
 σιλεύσει ἐν τῷ κράτει. 'Η ἄφιξις τοῦ Αἰνείου ἐπλήρωσε τὴν πρόρ-
 ρησιν αὐτῶν.

'Ο Πύρρος εἰσελθὼν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Πριάμου, εὔρε τὸν
 ἀτυχῆ τοῦτον βασιλέα καταφυγόντα μετὰ τῆς οἰκογενείας του παρὰ
 τῷ βωμῷ τῶν ἐφεστίων θεῶν, ὑπὸ δάφνης κατασκηνοζομένῳ.

Οἱ ἀρχαιολόγοι καλοῦσιν Ὑπογλωττίδα στέφανον ἐκ δάφνης·
 'Αλεξανδρινῆς· ἀλλ' ἡ αὕτη λέξις παρὰ ἱατροῖς σημαίνει καὶ φαρ-
 μακευτικὴν τινα σκευασίαν.

'Η ἐν Βοιωτίᾳ κατὰ πᾶσιν ἐνεαετηρίδα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰσμη-

νίου Ἀπόλλωνος τελούμενη ἑορτὴ ἱκαλεῖτο Δαφνηφόρια. Ἡ ἀρχὴ δ' αὐτῆς ἔνει οὕτως: Οἱ Αἰολεῖς, χρησμὸν λαβόντες, ἀπῆλθον ὅπως λεηλατήσωσι τὴν χώραν τῶν Θηβῶν, πολιορκουμένην συγχρόνως ὑπὸ τῶν Πελασγῶν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ δύο στρατοὶ ὤρειλον ἵνα σχολάσωσι κατὰ τινα ἑορτὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, συνωμολογήθη ἀναπαυχή, καθ' ἣν ἀμφοτέρω τὰ μέρη συλλέξαντα δάφνας ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἑλικῶνος καὶ ἐπὶ τῷ ὄχθῳ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ (τὸ νῦν Μαυρόνερων) προσέφερον αὐτὰς τῷ Θεῷ. Ἀφ' ἑτέρου δ' ὁ στρατηγὸς τῶν Βοιωτῶν εἶδε καθ' ὕπνον παῖδα δωρούμενον αὐτῷ πανοπλίαν σὺν τῇ διαταγῇ ἵνα ἀνὰ πᾶσαν ἐννεαστηρίδα ἐπιειροῖ τῷ Ἀπόλλωνι δάφνας. Μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας τοῦ ἐνυπνίου τούτου, νικήσαντες οἱ Βοιωτοὶ τοὺς πολεμίους ἐτέλουν τὴν ἐπιταχθεῖσαν ἑορτὴν· διετηρήθη δὲ τὸ ἔθος καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα πανευλαβῶς. Τὰ καθέκαστα τῆς τελετῆς ἦσαν τοιάδε: Κλάδος ἐλαίας περιεστέφετο ἐκ δαφνῶν καὶ ποικίλων ἀνθέων· τὸ ἀνῶθεν μέρος αὐτοῦ περιεκοσμεῖτο ὑπὸ σφαίρας χαλκίνης εἰς ἣν προσηρτῶντο καὶ ἄλλαι μικρότεραι· τὸ μεσαῖον περιεκυκλοῦτο ὑπὸ στεφάνων πορφυρῶν καὶ τὸ κάτωθεν περιετυλίσσεται ὑπὸ ὑφάσματος με θυσάνους κυανοῦς. Ἡ ἄνω σφαῖρα συμβολικῶς ἐστήμαινε τὸν Ἀπόλλωνα ἥτοι τὸν ἥλιον, ἡ κατόπιν αὐτῆς τὴν Σελήνην, αἱ δὲ μικρότεραι τοὺς ἄλλους ἀστέρας καὶ πλανήτας. Οἱ δὲ στέφανοι περὶ τοὺς ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε συμποσούμενοι ἐξιχνάζον τὴν ἐτησίαν τεῦ ἔτους περίοδον. Νέος δὲ τις παῖς, ἀμφιβαλὼς, ὠδήγει τὴν κομπήν, ὁ ἑγγυτέρω συγγενὴς ἔφερε πρὸ αὐτοῦ τὴν ἐστεμμένην ἐλαίαν, καὶ ὁ παῖς εἶπετο κρατῶν δάφνην, στεφανηφόρον καὶ διαλελυμένην ἔχων τὴν κόμην, ἐφόρει δὲ καὶ ἐσθῆτα ποδήρη καὶ ἱπικρατίδας. Ἠκολουθεῖτο ὑπὸ χοροῦ παρθένων, αἵτινες κρατοῦσαι κλάδους δάφνης ἔψαλλον ὕμνους ἱκετηρίους. Οὕτω δ' ἀπάντων πορευομένων, κατέληγεν ἡ τελετὴ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος.

Ἡ Μαῖα, ὁμώνυμος τῇ τοῦ Ἑρμοῦ μητρί, κυοφοροῦσα τὸν Βηργίλιον λέγεται ὅτι ὠνειρεύθη κλάδον δάφνης, ὅστις συγχρόνως φυτευθεὶς ὑπ' αὐτῆς, ἀνεβλάστησεν αὐθαρεὶ δένδρον μεγαλοκρεπὲς πλήρες ἀνθῶν καὶ παντοειδῶν καρπῶν.

Ὁ D' Aubigné, εἰς ἐκ τῶν μάλιστα εὐνοουμένων τοῦ Ἑρρίκου

λίων πολέμων τῆς Γαλλίας ζητήσατο φιλοδώρημα τοῦ νέου ἐτους, τῷ ἐπεμψεν ἀνθοδέσμην συγκειμένην ἐκ κλάδων ἐλαίας, κυπαρίσσου καὶ δάφνης, σημαίνουσαν συμβολικῶς ὅτι ὤρεϊλε νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ εἰρήνης, θανάτου καὶ νίκης.

Ταῦτα περὶ δάφνης (4).

ΕΜ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Παρξήγησις τῶν ἑορτῶν.

Σκοπὸς τῆς συστάσεως τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων τῆς πρωτοτύπου Ἐκκλησίας ἦτον ἡ συνάθροισις τῶν πιστῶν περὶ τὰ θυσιαστήρια τοῦ Κυρίου, ὅπως δεικνύωσι διὰ δημοσίων τελετῶν τὴν εὐ-

(4) Ὁ θάμνος οὗτος κοινότατος εἰς ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ὅπου καλεῖται φυλλάδα, βλαστάνει αὐτοφυῶς καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας, καὶ Γαλλίας, τὴν βόρειον Ἀφρικὴν, τὴν Παλαιστίνην καὶ τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας· καλλιεργεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς κήποις διὰ τὸ κομψὸν καὶ ζωηρὸν τῶν ροδοχρῶν αὐτοῦ ἀνθέων, ἅτινα ὁμοῦς σχεδὸν ἀνεπαίσθητον ἀναδίδουσιν ὁσμὴν. Ἀνθεῖ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς μέχρι τέλους Αὐγούστου· καὶ ἡ ἄνθησις γίνεται σχεδὸν ἐν εἶδει κορύμβου. Φέρει κάλυκα ἐλεύθερον, στεφάνην δὲ μονοπέταλον καί, ὡς λέγουσιν οἱ βοτανικοί, Ἱπποκρατοιδοῆ. Τὸ ξύλον αὐτοῦ εἶνε γλίσχρον μὲν καὶ λευκότατον, κατεργαζόμενον ὁμοῦς δὲν λαμβάνει πολλὴν στιλπνότητα. Ὁ φλοιὸς εἶνε λεῖος καὶ ὑποτεφρόχρους. Ἡ ροδοδάφνη καλλιεργεῖται εὐκόλως καὶ προκόπτει εἰς παντὸς εἶδους γῆν, καὶ πολλαπλασιάζεται μετὰ μεγίστης εὐκαλίας διὰ σπόρων καὶ μοσχευμάτων. Καθίσταται δὲ ὥραιότερα περιοριζομένη εἰς ἓνα μόνον καυλόν, ὅτε ὑψοῦται μέχρι 7—8 πηχῶν καὶ ἐπιστέφεται ἀπὸ χρυσωτῆν καὶ στρογγυλοειδῆ κρυφίν, διὸ καὶ ἐπωνομάσθη παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς Mazza di san Giuseppe, ἥτοι ράβδος τοῦ Ἀγίου Ἰωσήφ. Τῆς ροδοδάφνης καλλιεργεῖται καὶ ἕτερόν τι εἶδος φέρον ἄνθη λευκά, καὶ γεννώμενον αὐτοφυῶς ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῆς Ἰδης παρὰ τὸ Καμεράκιον, ὅπερ ἀνθεῖ ὡσαύτως καὶ ὅλον τὸ θέρος.

γνωμοσύνην, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν λατρείαν αὐτῶν πρὸς τὸν ὕμνον Θεόν, τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ. Εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς πρωτοτύπου Ἐκκλησίας οἱ Χριστιανοὶ συνήρχοντο περὶ τῶν μνημείων τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, καὶ ἀναιμνησκόμενοι τὸν βίον αὐτῶν ἐνεθαρρύνοντο ἀμοιβαίως εἰς τὸ νὰ ᾔητε ταπεινοί, σώφρονες, ὑπομονητικοί, ἀγνοί, δίκαιοι καὶ πραεῖς τὴν καρδίαν. Εἰς τὰς ἐορτὰς ταύτας οἱ Χριστιανοὶ ἤκουον ἐκ τοῦ στόματος τῶν ἱερέων λόγους παραμυθητικούς καὶ διδακτικούς, μετὰ δὲ τὴν Θείαν Μυσταγωγίαν, ἥτις ἐγένετο εἰς γλῶσσαν καθαρὰν καὶ καταληπτὴν εἰς τὸν λαόν, παρεκίθηντο πάντες εἰς λιτὴν τράπεζαν ὅπου ἡ γνησιωτέρα ἀγάπη ἐπλήρου τὴν ἐορτήν.

Καὶ τοι ὁ αὐτὸς σκοπὸς ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον εἰς τὰς χριστιανικὰς ἐορτὰς, τὸ μέσον ὅμως τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν διαφέρει κατὰ πολὺ τοῦ τῆς πρωτοτύπου Ἐκκλησίας. Οἱ συνερχόμενοι εἰς τὰς σημερινὰς πανηγύρεις ἐπιλήσμονες γενόμενοι τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως αὐτῶν, παραδίδονται δυστυχῶς εἰς ἀπρεπεῖς διασκεδάσεις, χρησιμευσούσας μᾶλλον πρὸς διαφθοράν ἢ πρὸς ἡθικοποίησιν τοῦ λαοῦ καὶ μὴ συναδούσας πνυτελῶς μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας Θρησκείας. Ἡ ἑκ τῆς ἡμῶν εἰσαχθεῖσα ὑλικότης κηθῶς καὶ ἡ ἐλλειψὶς χριστιανικῆς ἀγωγῆς ἐκ μέρους πεφωτισμένου κλήρου ἐγέννησαν εἰς τὸν λαόν καταστρεπτικὰς ἐξαιτίας, αἵτινες ἀπομακρύνουσιν αὐτὸν ὁσημέραι ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς θρησκείας. Καθεκάστην βλέπομεν νὰ ἀκολουθοῦν εἰς τὰς πανηγύρεις τὰ κακοθέστερα ἀτοπήματα, τὰ δὲ πλήθη νὰ τρέχουν σωρηδὸν εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ εἰς τοὺς χοροὺς, πορευόμενα ὡς οἱ Ἑθνικοὶ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας. Ὁ ὄχλος παρεξηγῶν τὸν σκοπὸν τῶν πανηγύρεων παρὰδίδεται εἰς τὴν μέθην, εἰς τὴν κραιπάλην καὶ τὴν ἀσέλγειαν· νομίζει δέ, ὅτι ἐὰν προσφέρῃ λαμπράδα εἰς τὸν ἐορταζόμενον ἄγιον, ἐξαλείφονται δι' αὐτῆς πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι του.

Ἐπέστη πλέον ὁ καιρὸς ὅτε ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ὀφείλει νὰ ἐμποδίσῃ τὰς καταχρήσεις ταύτας, οἱ δὲ ποιμένες νὰ καθοδηγήσουν δεόντως τὸ ποίμνιόν των εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, διδάσκοντες κατὰ τὴν Γραφήν, ὅτι πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ ἐν πνεύματι δεῖ λατρεύειν αὐτόν. Διὰ τελετῶν καὶ πανηγύρεων εἰς τὰς ὁποίας οὐδὲν

μέρος λαμβάνει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, δὲν μορφώνονται ἐνάρετοι Χριστιανοί· ἡ δὲ θρησκεία εἶε λέξις κενή, ἐὰν δὲν στηρίζεται εἰς τὴν πνευματικὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ Ὁντος, ἥτις πρέπει νὰ ᾔηεν ὁ πρῶτιστος σκοπὸς τῶν θρησκευτικῶν ἡμῶν τελετῶν. X. K.

Τὸ σοφὸν νήπιον.

Γάλλος τις, Ἰωάννης Λουδοβίκος λεγόμενος, ἐκ Κανδιάκου, ὁλίγον ἀπέχοντος τῆς Γαλλικῆς πόλεως Νίμης, γεννηθεὶς τὸ 1719 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1726, εἶχε μάθει ἀπὸ τῆς κοιτίδος του νὰ διακρίνη τὰ γράμματα. Κατὰ τὸν τριακοστὸν μῆνα τῆς ἡλικίας του ἐγνώριζεν ὅλα τὰ τε κεφαλαῖα καὶ τὰ μικρά, κατὰ δὲ τὸ τρίτον ἔτος ἀνεγίνωσκεν ἀκριβῶς Λατινικὰ καὶ Γαλλικὰ ἔντυπα ἢ χειρόγραφα. Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος ἐξέμαθε τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ἐπόμενον μετέφραζεν ἀπροσκόπτως τοὺς δυσκολωτέρους συγγραφεῖς. Κατὰ δὲ τὸ ἕκτον ἔτος ἀνεγίνωσκεν Ἑλληνικὰ καὶ Ἑβραϊκὰ. Ἦξευρεν ἔκτοτε τὰς ἀρχὰς τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας, τῶν σημάτων καὶ νομισμάτων. Ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐβδομάδων κατάρθωσε νὰ γράφῃ εὐχερῶς καὶ εὐκόλως. Τὸ Μομπελλιέρον, ἡ Γρενόβλη, τὸ Λούγδουνον, οἱ Παρίσιοι αὐτοὶ ἐθαύμασαν τὰς προόδους, τὰ πρῶτα πλεονεκτήματα καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν γνώσεών του. Ἀνέγνωσε πλῆθος ποιητῶν, ρητόρων, ἱστορικῶν, φιλοσόφων, γραμματικῶν ἐν ἡλικίᾳ, μόλις καθ' ἡντὰ ἄλλα παιδιὰ ἡξεύρουσι νὰ βατταρίζωσι τὴν γλῶσσαν των. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν τοῦτο θαῦμα ἐξέλιπεν ἅμα φανέν, ἀποθανὼν ἑπταετής.

Ἐφημερίδες ἐκδιδόμεναι καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

Εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐφημερίδων καὶ τὸν τῶν συνδρομητῶν τὸν πρῶτον τόπον κατέχουσιν αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι, ἐν αἷς ἐκδίδονται 5,000 ἐφημερίδες· τινὲς τούτων ἔχουσι δύο ἐκδόσεις καθ' ἑκάστην καὶ δαπανῶσι περὶ τὰς 200 χιλιάδας φύλλα τὴν ἡμέραν! ἡ ἀναλογία μεταξὺ τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν κατοίκων εἶνε μία ἐφημερίς εἰς 7 χιλιάδας ψυχὰς.

Κατόπιν ἔρχεται ἡ Γαλλία· ἐν αὐτῇ ἐκδίδονται 1640 ἡμερίδες, ἥτοι μία πρὸς 23 χιλιάδας ! 'Εν τῇ μεγάλῃ Βρετανίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερίδων εἶνε 1260 ἥτοι μία πρὸς 27 περίπου χιλιάδας κατοίκων. 'Εν Πρωσσίᾳ 700 ἡμερίδες, ἥγουν μία πρὸς 26 χιλιάδας κατοίκων.

'Εν Ἰταλίᾳ 506, ἥτοι μία πρὸς 44 χιλ. κατοίκων.

'Εν Αὐστρίᾳ 365, ἥτοι μία πρὸς 105 χιλιάδας κατοίκων. 'Εν 'Ελβετίᾳ 300, ἥτοι μία πρὸς 8 χιλιάδας κατοίκων. 'Εν Βελγίῳ 225, ἥτοι μία πρὸς 15 χιλιάδας κατοίκων. 'Εν 'Ολλανδίᾳ 225, ἥτοι μία πρὸς 16 χιλιάδας κατοίκων. 'Εν Ρωσσίᾳ 200, ἥτοι μία πρὸς 331 χιλ. κατοίκων ! ! 'Εν Ἰσπανίᾳ 200, ἥγουν μία πρὸς 75 χιλ. Κατοίκων ! 'Εν Νορβηγίᾳ καὶ Σουηδίᾳ 150, ἥτοι μία πρὸς 36 χιλ. κατοίκων.

'Εν Τουρκίᾳ 100, ἥτοι μία πρὸς 300 χιλ. κατοίκων ! ! !

Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ἡ 'Ελλάς δὲν παρίσταται, ὅπερ ἐπιβεβαιοῖ τὸν λόγον συντάκτου τινος ἀμερικανικῆς ἡμερίδος, ὅτι ἡ 'Ελλάς ἐλάχιστον γνωρίζεται ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν !

Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἀναπληροῦντες ἡμεῖς λέγομεν, ὅτι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ 'Ελλάδι ἐκδίδονται 70 περίπου ἡμερίδες, ἥτοι μία πρὸς 20 χιλιάδας. ('Αστὴρ τῆς ἀνατολῆς).

Πνιγομένων θεραπεία.

Ποτὲ δὲν πρέπει ν' ἀκαλιπίζωμεθα ἐπὶ πνιγμένου, ἐν ὅσῳ δὲν βλέπομεν εἰς αὐτὸν ἐπελθοῦσαν τὴν νευρικὴν ἀκαμψίαν τῶν μελῶν. προσέχοντες μὴ ἐκλάβωμεν ὡς τοιαύτην τὴν νευρικὴν συστολήν.

'Αλλὰ πῶς διακρίνονται ταῦτα;

Διακρίνονται ἀλανθάστως. Διάνοιξον διὰ βίας τὸ στόμα ἀνθρώπου πνιγμένου, εἰς ὃν ἐπῆλθεν ἡ νευρικὴ ἀκαμψία, καὶ θά μείνῃ ἀνοικτόν. Διάνοιξον διὰ βίας τὸ στόμα ἀνθρώπου, εἰς ὃν ἐπῆλθε μόνον ἡ νευρικὴ συστολή· ἅμα ἀφαιρεθέντος ἀπὸ τῶν ὀδόντων αὐτοῦ τοῦ ἐργαλείου δι' οὗ διηνοίχθησαν, οἱ ὀδόντες πάλιν θά κλεισθῶσι.

Κατὰ τινας, τὰ προφανῆ συμπτώματα τῶν ὑπὸ ἀσφυξίας ἀποθανόντων εἶνε τὰ ἑπόμενα. 'Η ἀναπνοὴ καὶ τῆς καρδίας ἡ λειτουργία παύουσιν ὅλως διόλου· τὰ ὀφέφαρα ἡμικλείονται· αἱ κόραι τῶν ὀμμάτων πλατύνονται· αἱ σιαγόνες συσφίγγονται· οἱ δάκτυλοι ἡμισυστέλλονται· ἡ γλῶσσα πλησιάζει πρὸς τὰ χεῖλη καὶ πλη-

ροῦται αὐτὴ τε καὶ οἱ ρώθωνες ὑπὸ πηγερῶδους καὶ γλουῶδους τινὸς ὕλης. Ἡ δ' ἐπιφάνεια τοῦ σώματος εἶνε ψυχρὰ καὶ ὠχρὰ.

Ἀλλὰ κατὰ τινὰ τῶν ἐνταῦθα ἱατρῶν, πολυπειρότατον περὶ τὴν ἀσφυξίαν, ἡ σύσφιγξις τῶν σιαγόνων εἶνε μέλιστα σημεῖον ζωῆς.

Πρὸ τινων μηνῶν εἰς δημόσιον κῆπον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔκειτο δεξαμενὴ πολλοῦ ὕδατος, ἠκούσθησαν αἰφνιδίως φωναὶ ὀξεῖαι· οἱ περιπατῆται ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς αὐτάς ἐπιτοημένοι. Παιδίον πενταετὲς εἶχε πέσει εἰς τὸ ὕδωρ, τέκνον ἐνὸς φαρμακοποιοῦ, καὶ δυστυχῶς εἶχε πέσει πρὸ δέκα λεπτῶν, καὶ οὐδεὶς εἶχε προσέξει, ἕως οὗ ἔτυχε νὰ διαβῇ πλησίον τῆς δεξαμενῆς κληρικὸς τις, ὁ ὁποῖος ἰδὼν τὴν χεῖρα τοῦ παιδιοῦ ἔξω τοῦ ὕδατος, ἔβαλε πρῶτος φωνήν.

Εἶχε πέσει πρὸ δέκα λεπτῶν· ἐδέησε δὲ νὰ διατρέξωσιν ἕτερα πάντες ἕως νὰ εὐρεθῇ ξύλον τι μακρόν, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ σύρωσιν ἔξω τὸ παιδίον· ἰδοὺ λεπτά 15 ὥς ἔγγιστα.

Ἐν τούτοις, ἕως τὰ ἔλθῃ ὁ ἱατρὸς, ὃν ἔτρεξαν νὰ καλέσωσιν, εὐρέθη ἐκεῖ ἄνθρωπός τις, ὁ ὁποῖος εἶπε καὶ ἐγύμνωσεν τὸ παιδίον καὶ τὸ ἐτύλιξεν ἐντὸς θερμοῦ ἑσπλωμάτος μαλλίνου.

Ἡ ἀναπνοὴ καὶ τῆς καρδίας ἡ λειτουργία ἦσαν ἤδη πεπαυμένα ὅλως ὁλόλου· τὰ βλέφαρα ἡμικλείεσθαι· αἱ κόραι τῶν ὀμμάτων πεπλατυσμέναι, αἱ σιαγόνες συνεσφιγμέναι, οἱ δάκτυλοι ἡμισυνεσταλμένοι κ τ λ.

Εἶχεν ἔλθει δὲ καὶ ὁ πατὴρ εἰδοποιηθεὶς, καὶ ἐκράτει τὸ τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀπηλπισμένος.

Ἔλεγε μόνον θρηνῶν· « Ἐχασα τὸ παιδί μου! πάγει τὸ παιδί μου! »

Ὁ ἱατρὸς ἐπρόφθασεν.

Ἐξετάζει, βεβαιοῦται περὶ τῆς συστολῆς τῶν σιαγόνων, καὶ λέγει πρὸς τὸν πατέρα θαρραλέως·— Ἀνθάνεσθε· τὸ παιδί δὲν ἀπέθνηκε!

Καὶ τότε, ἐνῶ ὁ πατὴρ τὸ ἐκράτει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου τῶν θεατῶν, ὁ ἱατρὸς, καταβαλὼν ὅλην τὴν δύναμιν τῆς εὐρώστου χειρὸς του, κατῶρθησε νὰ εἰσάξῃ ἐκ πλαγίου τοῦ στόματος τοῦ παιδιοῦ, ἀπὸ τοῦ κυνόδοντος καὶ μέσα, τὸν ἐκ ξύλου πύξου μοχλὸν, τὸν πρὸς τοῦτο ἐπιτήδειον ἐπὶ πνεγμένῳ.

τοὺς ἐκτεταγμένους ἦσαν οἱ ὀδόντες, ὥστε εὐραυνήσαν τὰς ἀφροδίτας αὐτῶν, ἀνοιγομένου τοῦ στόματος.

Ἦτο μικρὸν τὸ στόμα τοῦ πτωχοῦ παιδίου, καὶ ὁ ἰατρὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσάξῃ ἐντὸς αὐτοῦ τὸν διαστολέα (speculum)· εἰσῆξε λοιπὸν μόνον τὸν δάκτυλόν του μετὰ σπόγγου τινὸς προσδεδεμένου εἰς τὴν ἄκραν φαλαινοκοκκάλου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶχε προσλάβει εὐτυχῶς· ἔπειτα ἔστυρεν ἐπιτηδείως πρὸς τὰ ἔξω τὴν γλῶτταν, καὶ οὕτως ἠνοίχθη τὸ ἄνω τοῦ λάρυγγος.

Τὸ παιδίον τότε ἔκαμεν ὀλίγην ἔμεσιν, καὶ συγχρόνως ἔβαλε φωνήν.

Καὶ ὁ ἰατρὸς στραφεὶς πρὸς τὸν πατέρα, δακρύοντα ὑπὸ χαρᾶς ἀρρήτου, — Σᾶς εἶπα· ὁ υἱός σας δὲν ἀπέθανε.

Τοσοῦτος τρόμος εἶχε καταλάβει τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον πατέρα, ὥστε ἐπῆραν τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς ἀγκάλης του καὶ τὸ μετέφεραν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἐκεῖ ἐξηκολούθησεν ἡ θεραπεία.

Ὁ ἰατρὸς ἤπλωσε τὸ παιδίον ἐντὸς θερμῶν σκεπασμάτων καὶ πλησίον του ἔθεσε δύο φιάλας ζέοντος ὕδατος· συγχρόνως δὲ ἄλλοι ἑτρίβον δυνατὰ τὰ μέλη του, χεῖρας καὶ πόδας.

Ἐξηκολούθησε δὲ ὁ ἰατρὸς ν' ἀνοίγῃ ἐκ διαλειμάτων συνεχῶν τὸ στόμα διὰ τοῦ μοχλοῦ ἐκείνου, καὶ, κρατῶν τὴν γλῶτταν πρὸς τὰ ἔξω, νὰ εὐκολύνῃ οὕτω τὴν εἴσοδον τοῦ ἀέρος εἰς τὰ ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς.

Ὡστε ἤρχισε μετ' ὀλίγον νὰ καθίσταται ἐπαισθητὸς ὁ σφυγμὸς, ὥς καὶ νὰ ἐνδυναμοῦνται βαθμηδὸν οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας· ἀλλὰ μόλις μετὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας τοιαύτας ἀδιαλείπτους προσπαθείας ἠδυνήθησαν νὰ παραιτήσωσι τὸ παιδίον ἡτυχόν, βέβαιοι ὅτι ἐπανεῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν.

Ὅταν οἱ γείτονες τὸ εἶδον εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του, ἔβαλον φωνὰς θαυμασμοῦ καὶ ἑγκαρδίου χαρᾶς.

Ἐζῆσε λοιπὸν, καὶ τοι εἶχε μείνει 45 λεπτὰ ὑπὸ τὸ ὕδωρ!

Ἡ Γραφή.

Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ βιβλίον διδακτικώτερον καὶ ὠφελιμώτερον ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γράφην.

Μέρος αὐτῆς ἐγράφη ἀπὸ ποιμένας, ἄλλο ἀπὸ στρατιώτας, ἄλλο ἀπὸ βασιλεῖς, ἄλλο ἀπὸ ἀλιεῖς (ψαράδες), ἄλλο ἀπὸ ἱατροῦς καὶ ἄλλο ἀπὸ κτηνοτρόφους.

Ἡ Ἀγία Γραφή εἶνε τὸ μόνον βιβλίον, εἰς τὸ ὅποιον πᾶς ἄνθρωπος, πάσης φυλῆς, γλώσσης καὶ ἔθνους καὶ παντὸς αἰῶνος εὐρίσκει τὸν χαρακτῆρά του ὡς εἰς καθρέπτῃν ἀπεικονισμένον. Εἶνε τὸ μόνον βιβλίον, τὸ ὅποιον ἐφαρμόζεται εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, σχέσεις καὶ καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου. — ποτὲ δὲν ἐξαντλεῖται διὰ τῆς ἀνάγνωσης καὶ μελέτης — ποτὲ δὲν κουράζει — ποτὲ δὲν παλαιούται.

Ἡ Ἀγία Γραφή εἶνε τὸ μόνον βιβλίον, τὸ ὅποιον διδὼν παρηγορίαν καὶ εἰρήνην εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ὅταν ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα τοῦ κόσμου ἦεν ἀνίσχυρα.

Διηγοῦνται περὶ τοῦ περιφήμου μυθιστοριογράφου τῆς Ἀγγλίας Οὐάλτερ Σκώτου, ὅτι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐζήτησε παρά πινος πιστοῦ του φίλου, ὅστις παρέμενεν εἰς τὴν οἰκίαν του, νὰ τοῦ δώσῃ τὸ Βιβλίον. Ὁ φίλος κατ' ἀρχὰς δὲν τὸν ἐνόησε, καὶ τὸν ἠρώτησε ποῖον βιβλίον; »Ω! — εἶπεν ὁ Οὐάλτερ Σκώτος — τὸ βιβλίον τῶν βιβλίων, τὴν Ἀγίαν Γραφήν! τοῦτου ἔχω ἀνάγκην τώρα, διότι αὕτη μόνη δύναται νὰ μὲ παρηγορήσῃ καὶ μὲ ὑποστηρίξῃ.»

Σύντομος περιγραφή τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἐπειδὴ πολλάκις γίνεται λόγος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περὶ τῆς πόλεως ταύτης, ἐνθα ὁ σαρκωθείς Λόγος τοῦ Θεοῦ διακόινωσε τὰς ψυχὰς σωτηριώδεις ἀληθείας πρὸς τὸν κεπιτωκότα ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, ἐνθα ἦτον ὁ τόπος τῆς κοινῆς λατρείας τοῦ Παντοκράτορος Δημιουργοῦ τῆς κτίσεως, ἐνθα πολλαὶ ἐνδιαφέρουσαι περιστάσεις τῆς ζωῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν συνέβησαν, ἐνθα ὁ τόπος ἐν ᾧ ὁ δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένοντο κατεδικάσθη εἰς σταυρικὸν θάνατον ὧς τις κακοῦργος καὶ ἔχυσε τὸ πολύτιμον αὐτοῦ αἷμα ὡς λύτρον τοῦ καταδικασμένου

στῶν—ἐφάνη εἰς ἡμᾶς εὐλογον νὰ γράψωμεν σύντομον μὲν ἀλλὰ ἀκριβὴ περιγραφὴν τῆς πόλεως ταύτης χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Μεντορος, οἵτινες, ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν, ἐπιθυμοῦσι διακαῶς καὶ νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτὴν ἐν καταλλήλῳ εὐκαιρίᾳ, καὶ νὰ ἔγνωσι γινώσιν τινα τῆς τε παλαιᾶς καὶ τῆς νέας θέσεως τῆς πόλεως ταύτης.

Ἡ Ἱερουσαλὴμ ἦτον ἡ πρωτεύουσα πόλις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ βασιλείου, καὶ ἦτο κτισμένη ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ διαχωρίζοντος τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν. Κατ' ἀρχὰς ὠνομάζετο Σαλὴμ « καὶ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἔφερεν ἔξω ἄρτον καὶ οἶνον » (Γεν. ιδ'. 18). Ὅτε δὲ οἱ Ἰσραηλῖται κατεξουσίασαν τὴν ὑποσχεθεῖσαν γῆν, εὗρον τοῦτο τὸ ὄχυρόν χωρίον κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἰεβουσαιῶν, ὑφ' ὧν ἐκαλεῖτο Ἰεβούς ἢ Ἰεβουσι (Ἰησοῦς Ναυῆ ιη'. 28). Ὡς τε τὸ ὄνομα Ἱερουσαλὴμ περὶ ἤθηθη παθανῶς ἐκ τῆς ἐνώστεως τῶν δύο τούτων Ἰεβούς καὶ Σαλὴμ, διὰ δὲ τῆς παραλλαγῆς ἐνὸς μόνον γράμματος, χάριν εὐφωνίας, ἔγινεν Ἱερουσαλὴμ ἀντὶ Ἰεβουσαλὴμ. Ἡ παλαιὰ Σαλὴμ ἦτο κτισμένη παθανῶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία ἢ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀκρα, ἅτινα εἰσὶν ἀνατολικά καὶ δυτικὰ ὄρη, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκτίσθη ἔπειτα ἡ Ἱερουσαλὴμ. Ὅταν οἱ Ἰεβουσαιῶι ἐκυρίευσαν τὸν τόπον, ἀνήγειραν ὀχύρωμα πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς πόλεως. Τὸ ὀχύρωμα τοῦτο ὠνομάσθη κατὰ πρῶτον μὲν Ἰεβούς, ἀκολούθως δὲ ὄρος Σιών. Καίτοι οἱ Ἰσραηλῖται κατέσχον τὰ προσκαίμενα μέρη (Ἰησοῦς Ναυῆ, ιη'. 28), οἱ Ἰεβουσαιῶι ὁμῶς διέμενον κύριοι τούτου τοῦ ὀχυρώματος ἢ τῆς ἀκροπόλεως ἕως οὗ ὁ Δαβὶδ, κυριεύσας αὐτὴν ἐκατοίκησεν ἐν τῇ φρουρίᾳ τούτῳ, τῇ ὑπ' αὐτοῦ μετὰ ταῦτα ὀνομασθέντι « ἡ πόλις Δαβὶδ » (Β'. Σαμουὴλ ε'. 1—9. ζ'. 10—12, Α. Βασιλ. κ'. 1). Ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐκτίσθη ἐπὶ διαφόρων λόφων· μεσημβρινῶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιών, ἀνατολικῶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία, ἐφ' οὗ ἐκτίσθη ὁ ναὸς ἔπειτα, δυτικῶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀκρα καὶ πρὸς βορρᾶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Βησεθά. Τὸ ὄρος Μορία διεχωρίζετο ἀπὸ τοῦ ὄρους Σιών διὰ τινος κοιλάδος ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου ὀνομαζομένης « ἡ κοιλὰς τῶν τυροπωλητῶν, » ἐφ' ἧς ὑπῆρχε γέφυρα ἡ ὑψωμένη τις ὁδὸς ἄγουσα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον. Ἐπὶ τοῦ Μ. Α. μέρους τοῦ ὄρους Μορία καὶ

μεταξὺ τοῦτου καὶ τοῦ ὅρους Σιών ὑπῆρχεν ὑψηλὸς βράχος ἀρμόδιος διὰ ἰσχυρὸν ὀχύρωμα, ὀνομαζόμενος Ὁφάλ. Ἡ πόλις περιεκυκλοῦτο ὑπ' ὀρέων. Πρὸς τὰ δυτικὰ ὑπῆρχον λόφοι οἰοῦνται ἐπιτηροῦντες αὐτήν· πρὸς τὰ μεσημβρινὰ ἦτον ἡ κοιλάς τοῦ Ἰωσαφάτ ἡ τοῦ Ἐννόμ (α), διαχωρίζουσα τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ὁ ρ ο υ ς τ ῆ ς

(α) Ἡ κοιλάς ἡ φάραγξ τοῦ Ἐννόμ εἶνε ἡ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις Γέεννα τοῦ πυρός. Ἡ λέξις Γέεννα ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ σημαίνει τὸν ᾠδὸν, καὶ σχηματίζεται ἐκ δύο ἑβραϊκῶν λέξεων ἵνα σημάνη τὴν κοιλάδα τοῦ Ἐννόμ. Αὕτη κατ' ἀρχὰς ἦτον εὐάρεστος κοιλάς, πλησίον τῆς Ἱερουσαλὴμ κειμένη πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος αὐτῆς. Μικρὸς χεῖμαρρος συνήθως ἔρρεε διὰ τῆς κοιλάδος ταύτης, ὅστις ἐν μέρει περιέρρεε τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ. Τὴν κοιλάδα ταύτην οἱ ἐν τῇ εἰδωλολατρείᾳ περιπεσόντες Ἰσραηλιῖται ἀπέρωσεν εἰς τὴν φρικτὴν λατρείαν τοῦ Μολόχ· (2 Βασιλ. ιστ'. 3: 2 χρον. κη': 5): Οἱ παλαιοὶ Ἰουδαῖοι συγγραφεῖς πληροφοροῦσιν ἡμᾶς ὅτι τὸ εἰδῶλον τοῦ Μολόχ ἦτον κατεσκευασμένον ἐκ χαλκοῦ, κοσμημένον μὲ βυσσικὸν στέμμα, ἔχον κεφαλὴν μόσχου, καὶ τὰς χεῖράς του ἐξηπλωμμένας ὡς νὰ ἤθελε νὰ περιπτυχθῇ πάντα ἄνθρωπον. Ὅταν αὐτοὶ τῷ προσέφερον εἰς θυσίαν παιδία, θέρμαινον πολὺ πρὶν τὸ ἄγαλμα· ἀφοῦ δὲ ἐθερμαίνετο ἀρκετά, ἔρριπτον τὸ ἄθλιον πλάσμα εἰς τοὺς βραχίονάς του, ἐνθα τὸ τάλαν εὐθύς κατακαίετο. Διὰ νὰ μὴν ἀκούωνται δὲ αἱ φωναὶ τοῦ παιδίου, ἔκαμναν μέγαν θόρυβον διὰ τυμπάνων ἢ ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων πέραξ τοῦ εἰδῶλου. Ταῦτα τὰ τύμπανα ὀνομάζοντο Τάφ, ἐξ οὗ παρήχθη τὸ κοινὸν ὄνομα τοῦ τόπου Τάφεθ, ᾠδης. (Ἱερεμ. ζ'. 31, 32).

Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ὁ τόπος οὗτος ἐθεωρεῖτο μὲ τὴν βδελυγμίαν ὥστε κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσία (2. Βασιλ. κγ'. 40) προσδιωρίσθη ὡς τόπος, ἐν ᾧ ὠφείλον νὰ ρίπτωσιν ὅλα τὰ νεκρὰ πτώματα τῶν ζώων καὶ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς πόλεως, καὶ συνήθως ἦτον ὁ τόπος ἐνθα ἐτελεῖτο ἡ θανατικὴ ποινή. Ὁ τόπος λοιπὸν οὗτος κατήντησε καθ' ὑπερβολὴν βλαβερός· ἡ θεωρία του ἦτον ἀποτρόπαιος· ὁ ἄνθρωπος ἦτον μολυσμένος καὶ λοιμώδης, καὶ ὅπως διατηρῶσιν αὐτὸν ὁπωσδήποτε ἀδύνατον

φ θ ο ρ α ς· πρὸς τὰ ἀνατολικά ἦτον ἡ κοιλάς ἡ ὁ χεῖμαρρος· τῶν Κέδρων, διαχωρίζων τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν· πρὸς τὰ βόρεια δὲ ἡ χώρα ἦτον ὁμαλωτέρα, καὶ τοι εἰς πολλὰ μέρη βραχύδης καὶ πετρώδης. Πρὸς τὰ Μ.Α. αἱ κοιλάδες τῶν Κέδρων καὶ τοῦ Ἰωσαφὰτ ἤνουντο, καὶ τὰ ὕδατα ρέοντα διὰ τῶν βραχύδων ὁρέων διευθύνοντο πρὸς τὴν Νεκράν θάλασσαν, περίπου 45 μίλια ἀπέχουσιν.

Ἡ πόλις Ἱερουσαλὴμ κεῖται εἰς τὴν 34 μοῖραν καὶ 50 λεπτά βορείου πλάτους, καὶ τὴν 35 μοῖραν καὶ 20 λεπτά ἀνατολικῆς μήκους ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τῶν ὁρέων τῆς Ἰουδαίας. Ἀπέχει ἀπὸ τῆς πόλεως Γιάφφας, τῆς πάλαι Ἰόππης, 34 μίλια, οὗσης τὸ ἐπίνειον αὐτῆς, καὶ 120 μίλια Μ.Α. ἀπὸ τῆς πόλεως Δαμασκού. Ἡ καλλίστη θεωρία τῆς Ἱερουσαλὴμ γίνεται ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν (α), ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ ὄρους τούτου, καθ' ὅσον

ἠναγκάζοντο ν' ἀνάπτωσι διαρκῶς πυρὰ. Ἡ ὑπερβολικὴ ἀηδία τοῦ τόπου, ἡ ἀκαθαρσία καὶ σήψις, ὁ μολυσμὸς τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ τὰ μελαγχολικὰ πυρὰ τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα καίμενα κατέστησαν τὸν τόπον τοῦτον ἐν τῶν τρομακτικωτάτων καὶ ἀποτροπωτάτων ἀντικειμένων, μὲ τὰ ὅποια οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν συνεικωμένοι. Ὄνομάσθη ἡ Γέεννα τοῦ πυρός, καὶ ἦτον ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν συχνάκις μετεχειρίζετο ὅπως δηλώσῃ τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν τοῦ ἀμαρτωλοῦ.

(α) Ἀπὸ τοῦ ὄρους τούτου ἡ ἀποψὶς ὁλακλήρου τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἦτον φάντι μεγαλοπρεπής. Ἀπὸ τούτου οἱ μαθηταὶ εἰδείξαν εἰς τὸν Σωτῆρα τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ Ναοῦ, καὶ ἀπὸ τούτου τὰ θεῖα τοῦ χεῖλη ἐξήνεγκον τὴν προφητείαν τῆς καταστροφῆς τοῦ τε ναοῦ καὶ τῆς πόλεως. Τὸ ὄρος τοῦτο ἔκαλεῖτο οὕτως ὡς παράγον μεγάλην ἀφθονίαν ἐλαιῶν. Ἦτον ἐγγὺς τῆς Ἱερουσαλὴμ « σαββάτου ἔχον ὁδόν » (Πράξ. α. 12), δηλ. ἀπέιχε τέσσον, ὅσον ἦτον τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιτρεπόμενον εἰς τὸν Ἰουδαῖον χρονικὸν διάστημα τῆς ὁδοπορίας τοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου τοῦτα δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 2 χιλιάδας βήματα ἢ πῆχαις ἀποτελούσας ἑπτὰ καὶ ἡμισυ στάδια, ἥτοι ὀλιγώτερον τοῦ ἀγγλικοῦ μίλου. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους ἦτον ὁ κήπος Γεθ-

τὰ πρὸς ἀνατολὰς ὄρη εἶνε ὑψηλότερα τῶν πρὸς δυσμᾶς. Ἡ πόλις τὸ πάλαι περιεκλείετο διὰ δυνατῶν τειχῶν, μέρος τῶν ὁποίων μέχρι σήμερον ἴσταιται. Ἡ θέσις τῶν τειχῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς παρήλλαγεν, ἐπειδὴ ἡ πόλις ἄλλοτε ὑπῆρξε μεγαλειτέρα, ἄλλοτε μικροτέρα, καὶ ἄλλοτε ἐξηκ' ὥθη κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. Τὸ μεσημβρινὸν τεῖχος τὸ πάλαι περιέκλειεν ὁλόκληρον τὸ ὄρος Σιών, καὶ τοι τὸ νεώτερον τεῖχος διερχόμενον διὰ τῆς κορυφῆς περιέκλειε περίπου τὸ ἡμισυ τοῦ ὄρους. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τὸ βόρειον τεῖχος περιέκλειε τὰ ὄρη Ἀκρὰν καὶ Μορίαν βορείως, καὶ τοι μετὰ τὸν θάνατόν του, ὁ Ἀγρίππας τὸ ἐξέτεινεν ἐπὶ τοσούτον ὥστε περιέλαβε τὸ ὄρος Βηζήθα βορεινῶς· περίπου τὸ ἡμισυ τούτου περιέχεται ἐντὸς τοῦ σημερινοῦ τεύχους. Τὰ ἀνατολικά καὶ δυτικά ὅρια τῆς πόλεως, ὄντα μᾶλλον περιωρισμένα ὑπὸ τῆς φύσεως τοῦ τόπου, διέμειναν μᾶλλον σταθερά τῶν ἄλλων. Ἡ πόλις ἀνατολικῶς περιεπρέετο μέρος μὲν ὑπὸ τῆς πηγῆς τοῦ Σιλοάμ μέρος δὲ ὑπὸ τῆς πηγῆς τοῦ Γιχὼν πρὸς τὰ δυτικά τῆς πόλεως, ἧς τὰ ὕδατα διευθύνοντο εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ· ἐν καιρῷ δὲ τοῦ Σολομῶντος διὰ τινος ὑδραγωγείου, μέρος τοῦ ὁποίου διακτείνει μέχρι σήμερον, τὸ ὕδωρ ἐφέρετο εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Βηθλεέμ. Εἰς ἐνὸς περίπου μιλίου ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς κόμης ταύτης κεῖνται ἐπὶ κατωφερείας αἱ τρεῖς δεξαμεναὶ τοῦ Σολομῶντος. Αὗται εἶνε κτισμέναι ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης· ἡ ὑψηλότερον κειμένη δεξαμενὴ χύνει τὸ ὕδωρ αὐτῆς εἰς τὴν χαμηλότερον κειμένην, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ πίπτει εἰς τὴν τρίτην. Ἡ πρώτη τῶν δεξαμενῶν τούτων ἔχει 480 ποδῶν μήκος, ἡ δευτέρα 600 καὶ ἡ τρίτη 660. Τὸ

σημανὴ (Μάρκ. ιδ'. 32). ἔνθα ὁ Σωτὴρ ἐκέτευσε τὸν οὐράνιον τοῦ πατέρα ὅπως εἰ δυνατόν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ποτήριον τοῦ σταυρικοῦ θανάτου. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς κλιτύος τοῦ ὄρους ἦσαν τὰ χωρία Βηθφαγῇ καὶ Βηθανία. Τὸ ὄρος τοῦτο ἔχει ἐν περίπου μίλιον μήκος, καὶ περὶ τοὺς 700 πύδας ὕψος, καὶ ὑπέρεκτεται τῆς Ἰερουσαλὴμ οὕτως ὥστε ἀπὸ τῆς κορυφῆς του πᾶν σχεδὸν μέρος τῆς πόλεως δύναται νὰ φανῇ. Τὸ ὄρος ἔχει τρεῖς κορυφάς. Ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὑποτίθεται ὅτι ἀνελήφθη εἰς οὐρανούς ἀπὸ τῆς μεσαίας κορυφῆς.

πλάτος και των τριών εἶνε 270 ποδῶν. Αἱ δεξαμενῆαι αὐταὶ εἶνε λελαξευμέναι ἐντὸς τοῦ βράχου καὶ ἔχουσι σχῆμα τετράγωνον. Ἡ πηγὴ τοῦ Σιλοάμ ἀκόμη ἐκβάλλει πολὺ ὕδωρ, ἐνῶ ἡ τοῦ Γιχὼν ἐνίοτε στερεύει. Μία δὲ μὴ δεξαμενὴ διατηρεῖται εἰσέτι ἐν Γιχὼν. Ἡ Ἱερουσαλὴμ ἤκμαζεν εἰς ὕψιστον βελθὸν λαμπρότητος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σολομῶντος. Μετὰ 400 ἔτη κατεστράφη ὁλοκλήρως ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Διέμεινε δὲ παντάπασιν ἀκατοίκητος, διαρκούσης τῆς ἐβδομηκονταετοῦς Ἰουδαϊκῆς αἰχμαλωσίας. Αἰσθάνουσα ταύτης ἀνεκτίσθη, καὶ ἀποκατεστάσθη κατὰ τι εἰς τὴν πρώτην τῆς μεγαλοπρέπειαν, ἐν ᾗ διετηρήθη περίπου 600 ἔτη, μετὰ τὸ τέλος τῶν ὁποίων κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ Τίτου, στρατηγοῦ Ῥωμαίου τῷ 70 μ. Χ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ἡ πόλις ἐν μέρει ἀνεκκινίσθη ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰλία. Βωμοὶ καὶ ἄλλα μνημεῖα τῆς εἰδωλολατρίας ἀνηγέρθησαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ ὅποια διέτρυοντο διαρκούσης τῆς εἰδωλολατρικῆς ἐξουσίας, ἕως οὗ ἡ Ἐλένη ἡ μήτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καταστρέψασα τὰ μνημεῖα τῆς εἰδωλολατρίας, ἀνήγειρε μεγαλοπρεπεστάτην ἐκκλησίαν ἐπὶ τοῦ τόπου ἔνθα, ὡς ὑπετίθετο, ἦτον ὁ τόπος τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παθημάτων καὶ τῆς ταρῆς. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ λεγόμενος ἀποστάτης προτιθέμενος νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς τοῦ Σωτῆρος προφητείας περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναοῦ (Ματθ. κύ.) ἐπροσπάθησε ν' ἀνεγείρῃ αὐτόν. Ὁ ἱστορικός του, Ἀμμiana Μαρκελλίνος (ἴδε Warburtons Divine Legation of Moses) λέγει ὅτι οἱ ἐργάται ἐκωλύοντο ὑπὸ σφαιρῶν πυρὸς ἐξερχομένων τῆς γῆς, καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Ἡ Ἱερουσαλὴμ διέμεινε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀνατολικῶν αὐτοκρατόρων ἕως τῆς βασιλείας τοῦ καλίστου Ὁμάρου τρίτου διαδόχου τοῦ Μωάμεθ, τοῦ ὑποτάξαντος αὐτὴν εἰς τὴν ἐπικράτειάν του περὶ τὸ 640. Οἱ Σαρακῖνοι κατεξουσίαζον τῆς Ἱερουσαλὴμ ἕως τὰ 1099, ὅτε κατελήφθη ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἡγουμένου τοῦ Γοδεφρίγου τῆς Βοιτώνος. Οὗτοι ἐθεμελίωσαν νέον βασιλεῖον, τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα ἦτον ἡ Ἱερουσαλὴμ, διαρκέσαν 88 ἔτη, βασιλευσάντων 9 ἡγεμόνων. Τὸ βασιλεῖον τοῦτο κατεστράφη παντελῶς ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου. Καίτοι δ' οἱ χριστιανοὶ ἡδυνήθησαν καὶ πάλιν νὰ κυριεύσωσι

τὴν πόλιν, ἠναγκάσθησαν ἐκ νέου νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτήν. Τῷ 1217 οἱ Σαρακινοὶ ἐφυγαδεύθησαν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες ἔκτοτε κατέχουσιν αὐτήν. Ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐπορρήθη καὶ ἐλετλα-
τήθη δεκάκις ἐπτά, καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων κατεσφάγησαν ὑπὸ τὰ τεῖχη της.

Τώρα ὑπάρχει ἐν αὐτῇ μεγαλοπρεπὲς τσαμίον—τὸ τοῦ Ὁμάρου λεγόμενον τσαμίον—ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ὅπου ἦτον κτισμένος ὁ Ναός. Ἡ νῦν Ἱερουσαλὴμ ἔχει σήμερον 40,000 περίπου κατοίκους, ὧν 20,000 εἶνε ὀθωμανοὶ, 10—12,000 Ἰουδαῖοι (παρεπιδημοῦντες Εὐρωπαῖοι καὶ ἐγγῶμοι Ἀραβες Ἰουδαῖοι), 4,500 ὀρθόδοξοι, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Κλήρου, 2500 Ἀρμένιοι συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Κλήρου, 800 λατῖνοι, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Κλήρου, 400—500 Διαμαρτυρόμενοι, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἱεραποστόλων καὶ τῶν ἀποίκων οἰκογενειῶν. Οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσιν ἀριθμὸν τινα συναγωγῶν. Οἱ Λατῖνοι ἔχουσιν ἐν μοναστηρίον καὶ τινα προσκυνήματα ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Τάφου. Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι δώδεκα μοναστήρια καὶ τὰ πλείστα καὶ πρῶτιστα τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ. Οἱ Ἀρμένιοι ἔχουσι τρεῖς μοναστήρια ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιών. καὶ ἐν ἐκτὸς τῆς πόλεως· οἱ Κόπται, οἱ Σύριοι καὶ οἱ Ἀβυσσῖνοι ἀνά ἐν ἑκαστος. Οἱ Ὀθωμανοὶ, ἐκτὸς τοῦ τσαμίου τοῦ Ὁμάρου, ἔχουσιν ἄλλα 6, ὧν τὰ δύο, τὸ καλούμενον Σάχρ-Ἀλλὰ, ἦγουν πέτρα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ Χαρέμι-Σχερίφ, ἦγουν ἱερὸς γυναικωνίτης, κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἰδίου τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Σολομῶντος πρὸς τὸ μεσημβρινὸν τῆς πόλεως μέρος. Τὸ Σάχρ-Ἀλλὰ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐκ τοῦ μαγνητισμένου λίθου, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν ἴστατο ἐπὶ Σολομῶντος ἐν τῷ ναῷ ἀνέρος. Σήμερον δικτηροῦσιν ἐν τῷ τσαμίῳ ἀντίτυπον τοῦ λίθου τούτου. Τὸ δὲ χαρέμι-Σχερίφ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν του ἐκ τῆς παραδόσεως, διὰ ἣ μήτηρ τοῦ Χριστοῦ ἔμεινεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἀρχαίου ναοῦ δώδεκα ὅλα ἔτη. Αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως εἶνε στεναί, καὶ αἱ οἰκίαι λίθιναι, τὸ πλεῖστον αὐτῶν μέρος εἶνε χαμηλαὶ καὶ ἀκανόνιστοι, μετὰ πλακωτὰς στέγας ἢ δώματα, καὶ μετὰ μικρὰ παράθυρα πρὸς τὴν ὁδὸν συνήθως περιπεφραγμένα μετὰ σιδηρὰ δικτυωτά. Τὸ σχῆμα τῆς σημερινῆς πόλεως εἶνε

ἐπέθηκε
ᾧ 45
ταῖς χερσὶ
μὲν
ὁ δὲ ἡ π
κύλας
Ἡ
λίαν,
παῖω
πρόλ
σιν.
πλ
τῇ
πλ
τα
μί
λ
N
·
·

ἀναφέρεται εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ὁπότεν ὅλα τὰ ἔθνη θέλουσι πιστεύσει εἰς Χριστόν, καὶ θέλουσι παύσει νὰ ᾔνε ἔθνη καὶ ἦτοι εἰδω-
 λολάτραι, ὄλων γενομένων χριστιανῶν. Κατ' αὐτοὺς ἡ 'Ιερουσα-
 λὴμ θὰ διαμένη π ἄ ν τ ο τ ε ἔρημος. Ἄλλοι δὲ γνωμοδοτοῦσιν ὅτι
 ὁ Χριστὸς ὑπενόει διὰ τούτου τὸν καιρὸν τῆς χιλιετοῦς αὐτοῦ βασι-
 λείας, ὅτε δι' ἡλ. τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας θὰ ἐξαπλωθῇ παντα-
 χοῦ τῆς γῆς καὶ ὁ ἴδιος ὁ 'Ιησοῦς θὰ βασιλεύσῃ προσωπικῶς ἐπ' αὐ-
 τῆς· οἱ δὲ 'Ιουδαῖοι πιστεύσαντες εἰς αὐτὸν θέλουσιν ἐπιστρέψει
 μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνακαινίσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν Ναόν. Αὕτη δὲ
 εἶνε ἡ γνώμη τῶν 'Ιουδαίων καὶ πολλῶν χριστιανῶν. Ἄλλ' ἡ ἐν-
 νοια τοῦ χωρίου σαφῶς εἶνε, 1ον ὅτι ἡ 'Ιερουσαλὴμ ἐξ ὁλοκλήρου
 θὰ καταστρέφετο· 2ον ὅτι ἡ καταστροφή αὕτη θὰ ἐγίνετο ὑπὸ τῶν
 ἐθνικῶν δηλ. ὑπὸ τῶν ρωμαϊκῶν σπλῶν· 3ον ὅτι αὕτη ἡ ἐρήμωσις
 θὰ διήρκει ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς· νὰ κατακυριεύωσιν
 αὐτῆς ἡρημωμένης, τουτέστιν ἐφ' ὅσον ἡ ἐρήμωσις αὕτη, ἥτις ἦτον
 ἡ ἐκδήλωσις τῆς ὀργῆς τῶν διὰ τὰ κρίματα τοῦ ἔθνους, δὲν ἐπεθε-
 τοῦς 'Ιουδαίους εἰς τὸ νὰ ἐκζητήσωσι Κύριον τὸν Θεὸν τῶν, ὅπερ
 κατὰ τὴν προφητικὴν γλῶσσαν τοῦ χωρίου ταῦτο σημαίνει νὰ δε-
 χθῶσι τὸν ὑπὸ τῶν προγόνων τῶν σταυρωθέντα Χριστὸν ὡς τὸν ἀπε-
 σταλμένον Μεσσίαν. Ὁ καιρὸς καθ' ὃν οἱ 'Ιουδαῖοι θὰ ἐπιστραφῶ-
 σιν εἰς Χριστὸν δὲν ὁρίζεται ἀκριβῶς διὰ τούτου τοῦ χωρίου.
 Ὅτι ἐκ τούτου καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Γραφῆς ἐξάγεται εἶνε ὅτι
 ἡ 'Ιερουσαλὴμ θὰ ἀνακαινισθῇ καὶ οἰκισθῇ ὑπὸ τῶν χριστιανισάν-
 των 'Ιουδαίων (Ρωμ. ια'. 26, 27, 'Ησαΐας νθ'. 20. Ψαλμ. ιδ'.
 7. 'Ησαΐας κζ' 9. 'Ιερμ. λα. 34 κ-λ. 2 Κορινθ. γ'. 16.
 'Εβρ. ἡ. 8. ι'. 46). Τοιοῦτόν τι εἶνε δυνατόν, καὶ οἱ πανταχοῦ
 διασπορισμένοι 'Ιουδαῖοι πρὸς αὐτὴν ἔχουσιν ἀδικόπως ἐστραμ-
 μένα τὰ ὄμματα καὶ αὐτὴν ἐκζητοῦσιν ὡς τὸν ἰδικόν των οἶκον.
 Ἄλλ' εἴτε ἡ τῆς 'Ιερουσαλὴμ ἀνκαινίσις θὰ συμβῇ ὑπ' αὐτῶν εἴτε
 ὄχι, ὁ καιρὸς καθ' ὃν τὰ ἔθνη θὰ ἐξουσιάζωσιν αὐτὴν εἶνε περιορι-
 σμένος. Καθὼς ὅλαι αἱ ἄλλαι ἐπὶ τῆς γῆς πόλεις, οὕτω καὶ ἡ 'Ι-
 ερουσαλὴμ θὰ ὑποκύβῃ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ εὐαγγελίου, θὰ κα-
 τοικηθῇ ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ γίνῃ πάλιν ὁ τόπος ἐνθα
 ὁ Θεὸς θὰ λατρεύεται ἐν εὐχαρίστῳ ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃν πρὸ-
 γνω.—Πόσος δὲ καιρὸς θὰ παρέλθῃ ἕως νὰ συμβῇ ταῦτο εἶνε γνω-
 στὴν μόνον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εἴθεσε τοὺς χρόνους καὶ τοὺς καιροὺς
 ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ.» (Πράξ. α'. 7).

Ὅτι οἱ μεγάλοι ποιηταὶ δυστυχεῖς.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Γ. Φραντζῆ).

Γ'.

Θεόκριτος (1)

Οὐδὲν βίβχιον ἔχομεν περὶ τοῦ βίου τοῦ ἡγεμόνος τούτου τῆς βουκολικῆς ποιήσεως· γινώσκουμεν δὲ μόνον ὅτι ἦν Συρακούσιος, ὅτι ἤκμασεν ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Δέγου καὶ ὅτι ἔζη εἰσέτι καὶ ἐπὶ Φιλαδέλφου (2). Ὁ Θεόκριτος ἐλθὼν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν πεφωτισμένων τούτων ἡγεμόνων, οἱ ὅποιοι μεγάλως ἐπροστάτευον τὰς ὥρας τέχνας, ἐτιμήθη παρ' αὐτῶν καὶ πολλὰς ἔλσθεν ἀμοιβάς· ἀλλὰ ἡ ἐκεῖθεν ἀναχώρησις του τῷ ὑπῆρξεν αἷτιος δυστυχίας μεγάλης, διότι ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του ἐπέπρωτο νὰ ὑποστῇ θάνατον τραγικώτατον. Ὁ τότε βασιλεύων ἐν Συρακούσαις Ἰέρων ὑπεδέχθη αὐτόν, ἐλθόντα, μετὰ πάσης τῆς εἰς τὰ προτερήματά του ἀνηκούσης ὑπολήψεως· ἀλλ' ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς οὐχὶ μόνον δὲν περιποιήθη τὸν Θεόκριτον ὥς ὁ πατήρ του, ἀλλὰ καὶ ὕβρισεν αὐτὸν ἀγενῶς. Ὁ ποιητής, ὡς φαίνεται, δὲν ὑπέφερε τὴν προσβολὴν ταύτην μετριοφρόνως, σιωπῶν τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ μάλιστα ἐτόλμησε νὰ ἀνταποδώσῃ αὐτὴν μετὰ πικρίας τοιαύτης, ὥστε ὁ Ἰέρων διὰ νὰ τιμωρήσῃ καὶ συγχρόνως διορθώσῃ αὐτόν, ὑπεκρίθη ὅτι θέλει προστάξῃ νὰ τὸν ἀπαγέγωνιν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης. Τὸ πρὸς τὸν Θεόκριτον τοῦτο μάθημα ἦτο ἱκανῶς ἰσχυρόν· ἐν τούτοις ὁ λόγος τοῦ βασιλέ-

(1) Συνέχεια ἀπὸ τῆς σελ. 728.—Ἴδε καὶ σελ. 383.

(2) Οἱ νεώτεροι λέγουσι ρητῶς ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὰ 290 π. Χ. ὅτι ἤκουσε μαθήματα παρὰ τῷ Φιλῆτᾳ τῷ Κῳφ καὶ Ἀσκληπιάδῃ τῷ Σαμίῳ· ὅτι ἦν πολὺ συνδεδεμένος μετὰ τοῦ ποιητοῦ Ἀράτου, ὅτι ὑπῆρξε μέρος τῆς Πλειάδος (ὄνομα τιμῆς δοθέν εἰς ἑπτὰ περιφήμους ποιητὰς Ἑλλήνας ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου), ἧς τὰ ἐνδοξότερα μέλη ἦσαν οὗτος ὁ Θεόκριτος, Ἀρατος, Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος, Καλλίμαχος καὶ Λυκόφρων. Σ. Μ.

ἐπιδείξας τοῦ θανάτου δὲν ἠδυνήθη νὰ κατανικήσῃ τὴν παρωργισμένην αὐτοῦ πεισμονήν. Διὸ ἀντὶ νὰ μετανοήσῃ δι' ὅπερ ἔπραξεν, ὤρμησε μετὰ λοιδοριῶν καὶ ὕβρεων ἐναντίον τοῦ Ἱέρωνος, κατηγορῶν αὐτὸν ὡς ἄδικον καὶ τύραννον.

Τότε δὴ ἡ τοῦ βασιλέως προσποίησις ἐγένετο πραγματικότης, λίαν οἰκτρά, διότι μὴ ὑπακούων πλέον εἰς ἄλλο παρὰ εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς ὀργῆς του, διέταξε τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἐξετελέσθη αὐθωρῶν. — Ὁ ἡγεμὼν οὗτος, πρὸς ὃν ἡ ἱστορία ἀποδίδει τιμὰς, ὤφειλε βεβαίως νὰ μετανοήσῃ δι' ἣν ἔπραξε βρβάρωτη· ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόκριτος δὲν ἦτο ἀξιοκατάκριτος ; τοῦτο δὲν εἶνε προσέτι μία ἀπόδειξις ὅτι τὰ ὀργίλα πάθη τῶν ποιητῶν βλάπτουσιν αὐτοὺς πολὺ ἥτοις τὸσον ὅσον καὶ ἡ τύχη ;

Πολλοὶ ὁμῶς σχολιασταὶ ἀπορρίπτουσι τὴν ἱστορίαν ταύτην, διίσχυριζόμενοι ὅτι ὁ ὑποστὰς τὴν βρβάρωτην ταύτην ἦν ἄλλος τις Θεόκριτος, φιλόσοφος, ἐκ Χίου, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου, ὡς κακολογήσας τὸν ἡγεμόνα τοῦτον. Ἐν τούτοις ὁ Ὀβίδιος, οὐτινος ἡ μαρτυρία ἰσχύει μᾶλλον τῆς ἐκείνων, ὁμιλεῖ θετικῶς περὶ τοῦ τραγικοῦ τούτου θανάτου τοῦ Συρακουσίου Ποιητοῦ.

Utque Syracusio praestricta fauce poëtae,
Sic animae laqueo sit via clausa tuae.

Ὡς ποιητοῦ τοῦ Συρακουσίου ὁ λάρυγξ περιεσφίχθη
Οὕτω καὶ σοῦ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς ὁ θρόγχος νὰ διακόψῃ.

Ὁ Θεόκριτος διακρίνεται μεταξὺ ὄλων τῶν ποιητῶν κατὰ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀφέλειαν. Ὁ τρόπος καὶ ἡ ἰδέα δὲν εἶνε δι' αὐτὸν πράγματα περιζήτητα· ἀμφοτέρω τρέχουσιν ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ποιητοῦ, ὡς ἐκ πηγῆς ἀφθόνου. Καί τοι δὲ πλούσιος καὶ συγκινῶν διὰ τῶν αἰσθημάτων καὶ παρομοιώσεων, οὐδὲν ἀφαίρει ἐκ τῆς ζωηρότητος τῶν εἰκόνων αὐτοῦ διὰ τὴν ἀφθονίαν ταύτην, ἀλλὰ μάλιστα δίδει δι' αὐτῆς χάριν ἀφελῇ ἔλκουσαν, καὶ τὸ συμφέρον κινουσαν· ὥστε ἡ ἀνάγνωσις τῶν ποιήσεων αὐτοῦ ρίπτει εἰς τὴν ψυχὴν ἡσυχὸν τι καὶ γλυκύ.

Ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ προσέτι ἐνεργεῖ ἐπὶ τὸν ἀναγνώστην ὅπως μουσικὴ κατανυκτικὴ, ἥτις ἐλευθερώνει τὸ πνεῦμα ταραχῆς ἐνοχλῆ.

τιμῆς καὶ εἰσάγει ἐντ' αὐτῆς ἀνεπαισθήτως τὴν γαλήνην τῆς εὐδοιμονίας.

Δύναται τις νὰ μεμαθῇ τὸν θεόκριτον ὡς παρουσιάζοντα ἐνίοτε λεπτομερείας κοινὰς καὶ περιστάσεις ἀδιαφόρους, καὶ ὅτι αἱ ὑποθέσεις αὐτοῦ ἔχουσι μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς ἀλλήλας· αἱ πλεῖσται δ' αὐτῶν εἶναι ἄγῳνες πλαγιαίου καὶ φιλονεικίαι ποιημάτων. Ἡ δ' ἀπλότης αὐτοῦ, οὕσα πελλάκις ὑπερπερισσῇ, οὐδέποτε συγκινεῖ, ὁμοιάζουσα ἐνίοτε διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀγροικίαν. Πολλάκις ὅμως ὁ τοιοῦτος ἀπλοῦς καὶ γλυκὺς ποιητὴς, ὅσάκις μεταχειρίζεται τὰ πάθη, λαμβάνει βαθμὸν ἐνεργείας τοιούτων, ὅποιοι δὲν ἐνομιζέτο ἐπιδεκτικὰς. Διὰ τὴν καταπεισθῆ δὲ τις περὶ τούτου, πρέπει νὰ ἀναγνώσῃ τὴν Φαρμακεύτριαν αὐτοῦ. Ἡ ἐρωμένη, ἣν ὁ ποιητὴς εἰσάγει, ἐνεργεῖ, αἰσθάνεται καὶ ἐκφράζεται, ὡς ἡ Φαίδρα ἐν τῷ παραλογισμῷ αὐτῆς. Ὁ Ῥακίνας μάλιστα, ὅστις πολλοὺς χαρακτῆρας ἐδανείσθη παρ' αὐτοῦ, ἐθεώρει τὸ τεμάχιον τοῦτο, ὡς τὸ περιπαθεστάτον τῆς ἡρωϊότητος.

« Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτυδευμάτων λέγειν,
ἵνα συνεισθῇς ὁμοία τοῖς εἰρημίνοις φρονεῖν.
(Ἰσακ. πρὸς Νικολέαν). »

— Κύριοι !

Οὔτε γνώσεων ἐπίδειξις, οὔτε φιλοδοξία· γαργαλισμὸς μὲ παραινέσησε τὴν ἔδραν ταύτην καταλαμβάνων νὰ ὁμιλήσω πρὸς ὑμᾶς. Ἡ ἰδέα μόνον ὅτι ἀποδεκτοὶ ἅπαντες οἱ λόγοι αἱ κατὰ συμφῶν ἡμᾶς ὠφελεῖν ἀνάμενοι, καὶ ἡ ἐλπίς ὅτι μετ' ἐμὲ πολλοὶ πολλῷ ἔμοῦ κρείσσονες λαμβάνοντες ἀφορμὴν τὰ κρείσσω θέλουσι μᾶς διδάξει, μὲ παραινέσαν ἵνα, λαμβάνων τὸν λόγον σήμερον, προσπαθῶ νὰ διέλθω μεθ' ὑμῶν καὶ ἐκτυλίσω ἐν εἶδει συζητήσεως τὰ τὴν καρδίαν μου πληροῦντα αἰσθήματα· διότι οὐδέποτε ἐπαντάσθη ὅτι καὶ ἐπὶ στιγμὴν νὰ διδάξω ὑμᾶς δύναμαι.

Τὸ θέμα, Κύριοι, ὅπερ τολμῶ ν' ἀναπτύξω σήμερον εἶνε βεβαίως τῶν δυνάμεών μου ἀνώτερον· ἔχων ὅμως πεποιθήσιν ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει θέλετε μὲ δικάσει ἐπεικῶς, προβαίνω θαρραλέως εἰς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ.

ὁ και εἰσὶν καὶ ὁμοιωσὶν τοῦ θεοῦ εἰς τῆς γῆς κτισθεὶς ἄνθρωπος, τὸ ἐντελέστερον καὶ τελειότερον τοῦ Πλάστου δημιουργήμα ὀφείλει νὰ ᾔηνε ἡ διηνεκὴς ἡμῶν μέριμνα καὶ μελέτη. Ἐξετάζοντες αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐλευσεώς του, ἀκολουθοῦντες αὐτὸν κατὰ τὰς διαφοροὺς τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τοῦ ἐποχᾶς. ἐγκύπτοντες μετὰ προσοχῆς εἰς τὰς ἀτελευτήτους καὶ ἀψευδεῖς τῆς ἱστορίας σελίδας καὶ μελετώντες αὐτὸν κατὰ τε τὴν διανοητικὴν καὶ ἡθικὴν του ἀνάπτυξιν νὰ ἐξάγωμεν ἐκ τῆς ἐμβριθοῦς αὐτῆς μελέτης τὰ σωτηριώδη ἐκεῖνα μαθήματα, τ' ἀγαθὰ παραγγέλματα καὶ τὰς ὁδηγίας, αἵτινες πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἡμᾶς θεὰ φέρωσιν. Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ὁδὸν εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου ἡ πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ φθάσῃ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς καλουμένην εὐδαιμονίαν ἔστω τὸ σημερινὸν τοῦ λόγου θέμα, ὑπὸ πρακτικῇ, μᾶλλον ἐξεταζόμενον ἔποψιν.

Πολλοὶ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐποχῇ διαφοροτρόπως ἀπεφάνθησαν περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου· καὶ τινὲς μὲν αὐτῶν παραδέχονται ὅτι ἀδύνατον ἐν τῷ κόσμῳ νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, εἰς ὃ δύναται νὰ ὀνομασθῇ εὐδαίμων· ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλείστοι, ἐν οἷς οἱ τῆς Στοᾶς φιλόσοφοι καὶ οἱ Ἐπικουρεῖοι, τὸ ἐναγλίον ὑπεστήριζαν, καὶ ἄλλα τὴν μέσσην τρεπόμενοι ὁδὸν εἶπον ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ὀνομασθῇ εὐδαίμων, τῆς εὐδαιμονίας ὁμῶς αὐτοῦ μὴ οὕσης διαρκοῦς, τουτέστιν εὐρισκόμενος ἐκαστοτε εἰς στιγμὰς εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας.

Πρὶν ἢ παραδεχθῶμεν γνώμην τινὰ ἐκ τῶν προεκτεθεισῶν, ἀς ὀρίσωμεν τὴν λέξιν Εὐδαιμονία· οὐδένα δὲ καλλίτερον ὀρισμὸν ἀπὸ τὸν τοῦ κορυφαίου τῶν φιλοσόφων Ἀριστοτέλους εὐρίσκωμεν. «Εὐδαιμονία ἐστὶν ἡ κατὰ τελείαν ἀρετὴν καὶ ἐν βίῳ τελείῳ ἀνεμπόδιστος ἐνέργεια τῆς ψυχῆς.» Τοιαύτη ὁθενθεῖσα διαφέρει τῆς εὐτυχίας, ἐξ ὀλίγων μᾶλλον εὐπραγιῶν τῷ ἀνθρώπῳ προσγιγνομένης καὶ ἐκ τύχης ἢ ἐξ ἐνεργείας τῆς ψυχῆς περὶ τὴν τελείαν ἀρετὴν. Εὐδαίμων ὁθεν, Κύριοι, ἔνα ὀνομασθῇ καὶ ᾔηνε τῷ ὄντι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν του πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν καθηκόντων του. Ἀλλ' ἔνα δοθῇ εἰς τὴν ἐξάσκησιν αὐτῶν, προαπαιτεῖται ἡ γνώσις τῆς ἀρετῆς, τῆς

τέλειαι ἀρετῆς, τοῦ καθήκοντος καὶ λοιπῶν. Ἀποφεύγοντες ἐν-
ταῦθα, διότι εἶνε μακρὰν τοῦ σκοποῦ μας, τοὺς φιλοσοφικοὺς ὀρι-
σμοὺς τῶν ἀρετῶν, τὰς διαιρέσεις αὐτῶν καὶ τὸ πέλαγος τῶν ψυχο-
λογικῶν ἀναλύσεων, λέγομεν ὅτι τὰς τοιαύτας γνώσεις μόνον διὰ
τῆς παιδείας δύναται ν' ἀποκτήσῃ τις· διότι πρὶν ἢ ὁ ἄνθρωπος
γνωρίσῃ ἑαυτόν, πρὶν ἢ κατανοήσῃ ὅτι ὁ τε νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
χρῆζουσιν καλλιέργειας, χρῆζουσιν τροφῆς πνευματικῆς, κατ' οὐδὲν
τῶν ἀλόγων διαφέρει, τρέφων καὶ αὐξάνων μόνον τὸ σῶμά του,
ὑπερκοινὸν μετ' αὐτῶν ἔχει. Ἄμα ὅμως γνωρίσῃ ἑαυτόν, ἅμα
δηλ. κατανοήσῃ τὸ θεῖον τῆς ἐλληνικῆς μεγαλοφυΐας παράγγελμα
« Γνώθι Σαυτόν » καὶ, τὸν προορισμὸν αὐτοῦ καλῶς ἐννοήσας, κα-
ταλάβῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἵνα ἡ ὠφέλιμος τοῖς ὁμοίοις του,
ἐπὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὀφείλῃ νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς
τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ νὰ σκεφθῇ τίνι τρόπῳ δύναται ν' ἀναπνύσῃ
τὸν ὁμοῖόν του ἄνθρωπον, τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν
ἐκ τοῦ βαράθρου τοῦ σκότους, τῆς ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας, εἰς
τὸ ὅποιον ἡμέραι πονηραὶ τὸν ἔρριψαν, τίνι τρόπῳ τέλος δύναται
τὸ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ περικάλυμμα διαρρηγνύων νὰ τείνῃ
αὐτῷ χεῖρα ἀδελφικὴν. Ἄν εἰς μόνον ἑαυτόν περιορισθῇ, ἂν τὸν
πλησίον του παραμελήσῃ, μὴ κηδόμενος περὶ αὐτοῦ ὅσον περὶ τοῦ
ἰδίου ἑαυτοῦ του καὶ ἀρνούμενος αὐτῷ πᾶσαν ἠθικὴν ἢ καὶ ὕλικήν
σύμπραξιν, ὁ τοιοῦτος οὐδὲν ἕτερον εἰς τὸν κόσμον νὰ πράξῃ ἤλ-
θεν, εἰμὴ ὥς ἐξημερωμένον ζῶον νὰ διέλθῃ τὸν βίον, ἐντροφῶν
καὶ κωφεύων εἰς τὰς ἐπανειλημμένας τῆς συνειδήσεως φωνὰς καὶ
καταπνίγων ἐν ἑαυτῷ πᾶν αἶσθημα φιλανθρωπίας καὶ πατριωτι-
σμοῦ. Ὁ τοιοῦτος μένει ἀπαθής, μένει ἀνάληγτος εἰς τὰς σπαρα-
ξικαρδίους φωνὰς τοῦ πεινῶντος, εἰς τὴν θάαν τοῦ ψύχους ἀπο-
θήσκοντος παιδίου, καὶ ὅμως εἶνε ἄνθρωπος! Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ
πῶς δύναται νὰ παρακάθῃται εἰς τράπεζαν πολυειδῶν φαγητῶν,
ἀκούων τὴν θύραν τοῦ κρουομένην ὑπὸ τρεμουσίης χειρὸς λιμώτ-
τοντος ἀνθρώπου;

Πῶς δύναται ἐπὶ τοῦ θερμοῦ δωματίου καθήμενος ἥτις ὑπὸ τὴν
θάαν λαμπρᾶς πυρᾶς νὰ λησμονῇ ἀσθενῆ ὄντα ἐπὶ φάθης κείμενα καὶ
διὰ τῆς συσφίγγεως τῶν προσπαθοῦντα νὰ θερμανθῶσιν ἐντὸς σκο-

τεινῆς καὶ παγέρας καλύβης, οὐτε κἀν τὴν ἐκ τῆς τροφῆς θερμότητα ἔχοντα· ὁ τοιοῦτος βεβαίως οὐδέποτε τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἀληθῆ εὐδαιμονίαν δύναται νὰ αἰσθανθῇ· ἡ ψυχὴ τοῦ οὐδέποτε θὰ πληρωθῇ τῆς θείας ἐκείνης μακαριότητος, τῆς ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος μόνον προερχομένης. Εἰς μάτην, ὅταν μὲν μόνος, ὅταν ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς συνειδήσεώς του—διότι ἔρχονται ὧραι καὶ στιγμαί· καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ἀποσύρων τὰς ἑαυτοῦ αἰσθήσεις ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων στρέφει αὐτὰς πρὸς ἑαυτόν· αἱ στιγμαὶ αὗται εἶνε αἱ πολυτιμότεραι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, διότι φαίνεται τῷ ὄντι ὁ ἄνθρωπος ὅτι πολὺ τῶν ἀλόγων διαφέρει· κατ' αὐτὰς δὲ τὰς στιγμὰς ὁ ἄνθρωπος, ἐξάγει ὠφελιμώτατα μαθήματα διὰ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ διορθώνει τὰς ἑαυτοῦ σκέψεις· εἰς μάτην ὅθεν ὅταν συνέλθῃ εἰς ἑαυτόν καὶ ἐρευνήσῃ τίς ὁ προορισμὸς του ἐν τῇ γῇ—ζητεῖ νὰ εὕρῃ τὰ θέληγτρα ἐκεῖνα, τὴν χαρὰν ἐκείνην τὴν πάσης ἄλλης ὑπερέραν καὶ ὑψηλοτέραν, ἣν περ πράξεις μόνον ἀγαθαὶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀνταλλάττουσιν. Ἡ πολυτέλεια καὶ ὁ πλοῦτος, ἡ ὕλική ἀφθονία καὶ πάντα τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ δὲν δύνανται νὰ φέρωσι τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἡδονήν, τὴν μόνον ἱκανὴν ἵνα καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι θεοῦ μετέχει πνεύματος. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ἀνθρώπους περιορεομένους ὑπὸ θησαυρῶν καὶ ὕλικῆς εὐπραγίας νὰ ᾔνε δυστυχεῖς ἐν τῇ ὕλικῇ εὐτυχίᾳ των, καὶ ἄλλους εὐτυχεῖς ἐν τῇ δυστυχίᾳ των. Ἴσως κατ' ἀρχὰς φανῇ παράδοξον τὸ τοιοῦτον καὶ ὁμως ἰδοὺ πρόχειρος ἡ ἀπόδειξις. Ὁ τῶν ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατος Σωκράτης ἀπολογούμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγεν «ἐμὲ Ἄνυτος καὶ Μέλिटος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δὲ οὐ. » Εὐδαίμων ἐν ὕλικαῖς στερήσεσιν, εὐδαίμων ἐπὶ τοσοῦτον μυσαρᾷ κατηγορία, εὐδαιμονέστερος τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἔπινε τὸ κώνειον ὁ μέγας ἐκεῖνος τόν τε νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἀνήρ· διότι εἶχε τὴν συναίσθησιν ὅτι τὸ καθήκον αὐτοῦ ἐξεπλήρωσεν, ἀποδώσας τῇ πατρίδι τὰ τροφεῖα, τοῖς συμπολίταις κατασταθεὶς χρήσιμος καὶ τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς διδάξας πᾶν ὅ,τι ν' ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον δύναται, καταστήσας αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ ἐννοήσωσι τὸν ἀληθῆ τῆς δημιουργίας Κτίστην καὶ ἐμπνεύσας αὐτοῖς τὰς θείας ἐκείνας ἐμπνεύσεις τῆς ὑγινοῦς διδασκαλίας καὶ ἀληθοῦς μαθήσεως, ἐξ ὧν τοσοῦτοι ἀληθεῖς

αὐτοῦ μαθηταὶ διδάσκαλοι τῆς ὑψηλίου κατέστησαν· διότι εἶχε πάντοτε ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ μέγας ἐκείνος τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐρῶδισμός· ὅτι ἡ μεγαλειτέρα τῶν ὑλικῶν στερήσεων καὶ δυστυχιῶν, ὁ θάνατος, δὲν ἠδύνατο τὸ παράπαν νὰ βλάψῃ τὴν φήμην αὐτοῦ, ἥτις ἐπὶ τῶν ἐπερχομένων ἐμελλε νὰ διαχυθῇ γενεῶν, καὶ ὅτι ἤθελον μεμφοθῇ τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸν ἄδικον αὐτὸν τοῦ Σωκράτους θάνατον, ἡ δὲ ἱστορία ἤθελεν ἀναγράφει τὸν μὲν Σωκράτην εἰς τὴν λαμπροτέραν αὐτῆς σελίδα, τὸν δὲ Ἄνυστον καὶ Μέλιτον εἰς τὴν τῶν ἀτίμων προδοτῶν καὶ αἰσχρῶν συκοφαντῶν θέσιν, μὴ δυνθέντάς τὸ μόνον κηλίδι τινα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ προσώπου νὰ προσάψωσιν, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐπ' ἐλάχιστον τὴν λάμψιν τῆς φιλοσοφίας καὶ θεθείας αὐτοῦ γνώσεως καὶ ἀσπίλου ἀρετῆς νὰ ἐπισκιάσωσιν. —

Ὁ τὴν Μακεδονικὴν ὄφρυν ἐν Βυζαντίῳ ταπεινώσας ἐνάρετος Φωκίων θνητῶν ἐκ τοῦ φροῦδος τοῦ τὸ ὕδωρ καὶ ζυμῶναι τὸν ἄρτον τοῦ μετὰ τῆς συζύγου τοῦ ἦτον εὐδαίμων καθόσον συνηθάνετο ἡδονὴν ἄρπτον, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθήκον του· ἀπέναντι δὲ τῆς ἡλικίης ταύτης· ἡδονῆς, οὐδεμία ἄλλη ὑλικὴ ἡδονὴ ἢ ἀπόλαυσίς ἡδύνατο νὰ τὸν ἐπηρεάσῃ, οὐδεμία προσφερὰ ἡδύνατο νὰ κλονίσῃ τὰς ἰδέας καὶ τὰ φρονήματά του. Διὰ ταῦτα ἀπήντησεν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Μεγάλου τῆς Μακεδονίας Δορυκλήτορος· « Ἐσάτω με δοκεῖν καὶ εἶναι ἄνδρα καλὸν καὶ ἁγρόν. — Ὁ δίκαιος Ἀριστείδης ὁ πολλακις ἀφορμὴν λαβὼν ἵνα ὑπερ πάντα ἄλλων Ἀθηναίων πλουτήσῃ, ἀλλ' ὥς μηδὲν θεωρῶν τὰ πλούτη ἀπέναντι τῆς ἐκκληρώσεως τοῦ καθήκοντος, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀρετῆς· ὁ πτωχὸς Ἐπαμινώνδας ὁ τὴν πετρίδα αὐτοῦ εἰς τὸν κολοφῶνα ὄξους ὑψώσας καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους νικήσας, ὁ ἕνα μόνον τρίβωνα ἔχων καὶ ὥς τὸν ἐλάχιστον δαιτιώμενος πολίτην καὶ τόσους ἄλλους πόθεν ἄλλοθεν ἤντλουν τὴν ἡδονὴν ἀπέναντι τοσούτων θυσιῶν; πόθεν ἐπορίζοντο τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἡδονὴν τὴν ἀνωτέρευτος πᾶντος ἄλλου αὐτοὺς κατασταίνουσας, εἰμὴ ἐκ τῆς συνειδήσεώς των; — Ὁ τὸ κώνειον πῶν θεμιστοκλήης καὶ τὸν θάνατον μάλλόν προτιμήσας ἢ κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ νὰ στρέψῃ τὸν βραχίονα δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν, τὸ χρέος αὐτοῦ ἐκπληρώσας, ὅτι ἂν καὶ οὐδεμίαν ἀμείδην πλέον εἰς τὸν παρόντα βίον ἐπερίμενεν, αἱ πρά-

θά ποιήσωσι καὶ εἰς τὴν ἑλληνὴν ζωὴν μὲ τὸν στέφανον τῆς ἀρετῆς
 καὶ ὁδὸς αὐτὸν θά στεφανώσωσι ; τέλος πάντες ἐν γένει οἱ ἄνδρες
 ἐκεῖνοι, οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ὑψώσαντες εἰς βαθμὸν τύπου καὶ
 παραδείγματος τοῖς ἔλλοις ἔθνεσι, διηγον ὡς ὁ ἐλάχιστος αὐτῶν
 συμπολίτης, καὶ δὲν ἔχομεν παράδειγμα ἰδιωτικῆς οἰκίας ἢ αἰο-
 δομῆς πολυτελεστέρας τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ καταστημά-
 των, ὧν τὰ ὑφιστάμενα λαίψκνα διεγείρουσι τὸν τε θαυμασμὸν καὶ
 σθεασμὸν καὶ εἰς τὴν ἀψευδαστάτην ἐτυμηγορίαν τῆς μεγαλοφυΐας αὐ-
 τῶν. Αἱ δὲ ἰδέαι τῶν Ἑλλήνων φωταγωγεῦσιν ὡς ὄφθαλμοὶ τὸν νέον
 πολιτισμὸν· διότι ἀπέναντι τῆς πολιτείας ὁ πολίτης μηδὲν ἐλογί-
 ζετο καὶ τὰ πάντα ὑπέκυπτον ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ἡ ἀτομακότης ἦν
 ἀγνωστος. Ὁλὴν δ' αὐτῶν τὴν προσπέθειαν, ὅλας αὐτῶν τὰς δο-
 νάμεις, τὰς ἐθετον εἰς τὸν βαθμὸν τῆς πετρίδος πρὸς ἐνάπτυξιν τῶν
 αἰσθητικῶν τῶν, καταστατάνομενα ὅσαν οὐδὲν τε ὀλιγαρκείας. Ὅσον
 μᾶλλον ὀλιγαρκὴς εἶνε τις τοσούτον ὀλιγωτέρας ἀνάγκας ἔχει καὶ
 ἐπομένως εὐχερέστερον εἰς τὴν εὐδαμονίαν αὐτοῦ ἀρκεῖται. Αὐτὸ
 καὶ ὁ Πρόδοτος ἔλεγε περὶ τῶν Ἑλλήνων «Οἱ οὐ περὶ χρημάτων
 τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς» καὶ ἄλλαχού «Τῇ Ἑλ-
 λάδι πενήτη μὲν αἰετοπετὴ σύντροφος ἐστί, ἀρετὴ δὲ ἐπακτὴς ἐστὶ ἀπὸ
 τε σοφίης κατεργασμένης καὶ νόμου ἐσχυροῦς.» Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ
 πενία ἀχώριστος σύντροφος δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ τὴν νῦν
 Ἑλλάδα· ἀλλὰ ταυταῦτα πενία, ὅφ' ἦν τοσούτον ἀνεδεύχθη τὰ Ἑλ-
 ληνικὸν ἔθνος, πλουτίσαν ἡθικῶς καὶ πνευματικῶς τὴν οἰκουμένην
 ἔπασαν, προτιμητέα πλούτου ὑπάρχοντος μόνον ἐνόςφ' ὑπάρχει τὸ
 ἔθνος, ἐξαλειφόμενον δὲ καὶ οὔτε ἔχνη τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ μετὰ
 τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἔθνους ἐγκαταλειμμένωντος. Εἶθε θέν καὶ ἡ ση-
 μερινὴ Ἑλλάς ὑπὸ τὴν προγονικὴν εὐαισθητικὴν πενίαν νὰ πλουτῇ
 ἡθικῶς καὶ πνευματικῶς καὶ νὰ καταστῇ ἄξια τῆς προγονικῆς εὐ-
 κλείας κληρονόμος.

Ἀναγκαστικὰ ὅθεν εἰς τὴν εὐδαμονίαν τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὀλιγαρκεία·
 διότι ἀπορρίπτων τις τὸ μὴ ἀνήκον ἑαυτῷ, τὸ περιττόν, διδὼς τοῦτο
 εἰς ἄλλον, ἀπέλυτον ἀνάγκην τούτου ἔχοντα.

Παραθέλωμεν νῦν τὰς ἀληθεῖς αὐτὰς ἀρετὰς, τοὺς εἰς τὸν κό-

σμον τὸν προορισμὸν αὐτῶν καλῶς ἐνόησαντας, μὲ τοὺς τὰ ἐναντία εἰς τὴν ζωὴν των πράξαντας, τοὺς βεθυημένους μὲν ἐντὸς θησαυρῶν καὶ πλούτου καὶ κατοικοῦντας ἐν τοῖς μεγάρων ἀπαστραπτόντων ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἀδάμαντας, ἀλλὰ τὴν συνειδήσιν των μὴ καθαράν ἔχοντας. Ὅσον οἱ τοιοῦτοι προσπαθοῦσι δι' ἐπιδείξωσιν νὰ λησμονήσωσιν εἰς τὸ βίβλος τῆς χλιδῆς καὶ τῆς πολυτελείας τὴν καθ' ἑαυτῶν τῆς συνειδήσεώς των μομφήν, ὅσον περισσότερον δίδονται εἰς ὕλικὰς ἀπολαύσεις ἵνα καταπνίξωσι τὴν τοῦ καθήκοντος φωνὴν καὶ τὴν τοῦ συνειδότος τύφιν, τοσούτω μᾶλλον αἱ τῆς ψυχῆς ἐξεγέρσεις σφοδρότεραι ἐγείρονται, καταταλίνονται τὴν ζωὴν των ὀληθῆ κόλασιν.

Πόσοι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, πόσοι δεσπόται ἢ τύραννοι ἐν μέσῳ τσαυτῆς θόξης καὶ πλούτου δὲν ἐζήλευσαν τὸν λιτὸν, ἀπλοῦν καὶ ἀφρονὲν τοῦ ἐλαχίστου πολίτου βίον; ὀλίγοι βασιλεῖς κατέθνετο τὸ βασιλ. σκῆπτρον, ἵνα διὰ τοῦ ἀρότρου καὶ τῆς ἀξίνης καλλιεργήσωσι τὴν γῆν; Πόσοι δὲν ἔδωκαν τέλος εἰς τὰς ἡμέρας αὐτῶν διὰ τῆς ἀντοχειρίας, διότι μετὰ τὴν δοκιμὴν καὶ γεῦσιν ἀπασῶν τῆς ἐκ τῆς γῆς ἡδονῶν δὲν εὗρισκον πλέον θέλγητρον καὶ ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς; διότι οἱ δυστυχεῖς δὲν ἔχον γνωρίσει τὰ ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος θέλγητρα καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τῶν ἀρετῶν γόητρον, ὅπερ εἰς τὴν ζωὴν μᾶς κρατεῖ καὶ μετ' αὐτῆς μᾶς συνῶζει. Ὁ τῶν Ἀθηναίων νομοθέτης Σόλων δὲν ἠδυνήθη νὰ ὁμοιάσῃ εὐδαίμονα τὸν μεγαλόπλουτον τῆς Λυδίας βασιλέα Κροῖσσον. « Ἄς ἀναγνώσωμεν μετὰ προσοχῆς τὰς ἱστορίας, ἃς παρατηρήσωμεν μὲ πνεῦμα ἀπρόληπτον τὰς πλέον λαμπρὰς καταστάσεις, λέγει ὁ Βάμβας, καὶ θέλομεν γνωρίσει πόσον μακρὰν ἀπέχουσι τοῦ νὰ ᾔηνε εὐδαίμονες τῷ ὄντι, ὅσοι ἔφθασαν εἰς αὐτὰς μὲ μέσα ἀπὸ τῶν συνειδήσιν καταδικαζόμενα ἢ ὅσοι δυνάμενοι ἀποφεύγουσι τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, καὶ θέλομεν πληροφορηθῇ περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης, τὴν ὅποιαν ἐπιβεβαιοῖ ἡ πεῖρα ὄλων τῶν αἰώνων. » Ἄν δὲ δυστυχῇ τις ἐλθοι ἀκολουθῶν τὴν ἀρετὴν, τοῦλάχιστον εἶνε ὅλως ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ ἀληθὴς εὐδαίμονία ἐκτὸς τῆς ἀρετῆς. — Ἄν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθήκοντων του κατέστη δυστυχὴς, καταφρονήσας πάντα τὰ δεινὰ καὶ

ὑποβληθείς εἰς ἀπείρους θυσίας, ὑπάρχει ὁμως ἐν αὐτῇ τῇ δυστυχίᾳ, τῇ ἐκ τῆς ἐνκρέτου διαγωγῆς προελθούτῃ, μία παρηγορία, βαθμὸς τις εὐχαριστήσεως, ὅστις ὄχι μόνον τὴν πικρίαν αὐτῆς ἐλαττώνει ἀλλὰ παρέχει καὶ διδοὶ αὐτῇ ὕψος τι μεγαλοπρεπές, ὑψώνει ταύτην εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς πάσης εὐγνωσῆς καὶ γενναίας ψυχῆς ὑπεράνω τῶν μεγαλειότηρων εὐημεριῶν, ὅταν αὐτὴ τυγχάνωσιν εὐται ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ καρπὸς ἐνόχων καὶ ἀδόκων πράξεων. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι δυνάμενοι νὰ ἐκτελέσωμεν γενναίαν τιὰ καὶ ἐνάρετον πράξιν καὶ μὴ πράττοντες ταύτην, ἔστω καὶ ἐφ' οἷαδὲποτε θυσία, δὲν ἠθέλομεν λυπηθῇ περισσότερον μὴ πράξαντες αὐτήν, παρ' ὅταν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἠθέλομεν εὐρεθῇ εἰς οἷανδὲποτε στέρησιν;

Εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὰ μέλα συντείνει ἡ θρησκεία καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐκ τοῦ θείου Εὐαγγελίου ἀπορρέουσα ἡθικὴ διδασκαλία καὶ ὑψηλὴ σφίρα, ἣτις ὑψώνει τὸν ἀνθρώπον ἀποκαλύπτοντα ἐκεῖ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν καὶ τὸν ἀθάνατον αὐτοῦ προορισμὸν καὶ ὅτι δύναται νὰ συνεισφέρειν εἰς τὴν δόξαν τοῦ αἰωνίου τῆς φύσεως δημιουργοῦ καὶ εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ὁμοίων του. Διὰ τοῦτο ἀκολουθοῦντες καὶ ἐκτελοῦντες τὰς θείας παραγγελίας θέλομεν αἰσθανθῇ καὶ κατανοήσῃ ὅτι κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Πλάτου ἐπλάσθημεν, τῆς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ κατανοήσεως ἐπερχομένης τῷ ἀνθρώπῳ ὅταν ἀκολουθήσῃ τὰς ἀρχὰς αἱ περ αὐτοῦ; ὁ Πλάτης πρὸς ρύθμισιν τῆς ἐν τῷ βίῳ διαγωγῆς μας ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐχάραξε. Διότι τότε ἐννοεῖ ὅτι θείου μετέχει πνεύν ματος καὶ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ κατανοῶν βαίνει πρὸς τὴν πρόδον καὶ τελειοποίησιν αὐτοῦ μέχρις οὗ καταστῇ ἱκανὸς τῆς θείας καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ νὰ μετέσχη μακαριότητος. Πράγματι παρόδοξον, λέγει ὁ Montaigne, ἐν ᾧ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία φαίνεται ὅτι δὲν σκοπεύει εἰμὴ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καθιστᾷ ἡμᾶς εὐδαίμονας καὶ ἐν τῇ παρούσῃ. Καὶ τῷ ὅντι τις δὲν εὐρίσκει ὠφέλειαν καὶ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰ σωτηριώδη ἐκεῖνα μαθήματα; μὴ ὁ πτωχὸς καὶ πέννης δὲν παρηγορεῖται, βλέπων ὡς ἐν κατόπτερον ὅτι ἅπαντες ἐσμέν ἴσοι, ὅτι προσωρινὸν τυγχάνει ὁ πλοῦτος; εὐεργέτημα, μὴ δυνάμενος τὸ παράπαν νὰ ὠφελήσῃ τὸν κατέχοντα αὐτὸν ἄνευ τῆς ψυχικῆς γαλήνης, καὶ πολλάκις βλέπων τὸν κατέχοντα αὐτὸν καὶ μὴ

δυνάμενον νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸν ἐπιφελῶς ; τίς ἐν τῇ τρικυμίᾳ τῶν διεγέρσεων τῆς συνειδήσεώς του δὲν δύναται ποτιζόμενος ἐκ τῶν θεῶν ναμάτων τοῦ Εὐαγγελίου νὰ ἀλλάξῃ βίον, συμμορφούμενος μέ τὰς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ νὰ καταστῇ οὕτω ἱκανὸς τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ; τίς ἄσωτος δὲν ἐζήτησεν ἄσυλον ὑπὲρ τὴν ἱερὰν τοῦ Εὐαγγελίου σκέπην καὶ δὲν ἐλυτρώθη ; τίς ναυαγὸς εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἀνθρωπίνων παθημάτων δὲν εὔρε παρηγορίαν ἀπὸ τῆς χρυσῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἑπῆς, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὁ ἐν κακίᾳ καὶ ἐν ἀτιμώσεσι βιώσας δύναται μετανοῶν νὰ ἐξαγνισθῇ δι' ἐλικρινοῦς ἐξομολογήσεως καὶ ἀπεκδυόμενος τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, διδόμενος δὲ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ καταστῇ ἄξιος τῆς εὐεπλάχ-
χνίας τοῦ ὑψίστου ;

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν ὅτι ἀνυπόστατος καταφαίνεται ἡ γνώμη ὅτι δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ τύχῃ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς δὲ τὴν δόξαν τῶν περιοριζόντων τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰς ἐπιρροὰς τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης παρατηροῦμεν ὅτι αἱ ἡδοναὶ καὶ λύπαι, ἥτοι τὰ ὄργανικὰ αἰσθήματα νοερά καὶ ἡθικά, ἅτινα ἔχουσι βαθμὸν τινὰ δυνάμεως καὶ ζωηρότητος, δὲν εἶνε εἰμὴ διαβα-
τικαὶ καὶ διαρρέουσαι περιστάσεις, ὧν ἡ ἐπιπρόσθεσις ἢ ἡ συχνὴ ἐπανάληψις ἡμπορεῖ ἀναμιθόλως νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν κυρίως λεγομένην εὐδαιμονίαν, γενικῶς ὅμως δὲν ἀποτελοῦσι καθ' ἑαυτὰ οὔτε τὴν μέαν οὔτε τὴν ἄλλην. Τὰ τοιαῦτα δὲ αἰσθήματα ἔχου-
σιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας· ἂν π. χ. ἡ Σπαρτιάτις ἐκείνη πρὸς ἣν ἀνήγγειλαν τὸν εἰς τὴν μάχην τοῦ υἱοῦ τῆς θάνα-
τον, ἀπήντησε γενναίως ὅτι δι' αὐτὸ τὸν ἐγέννησεν ἵνα ἀποθάνῃ ἀνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ Πατρὸς, τοιαύτην ἀπάντησιν βεβαίως δὲν θὰ δώσωσιν αἱ σημεριναὶ μητέρες διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων των, καθόσον ἡ ἀνατροφή καὶ τὸ ὑπὲρ πατρίδος αἰσθημὰ των δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ πνίξωσι πᾶν αἰσθημα φίλτρου καὶ μητρικῆς ἀγάπης· ποῖα νῦν ἐκ τῶν δύο ἔχει δίκαιον πᾶς τις εὐκόλως κατανοεῖ. Οὕτω καὶ περὶ τῶν λοιπῶν φαινομένων τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης. Ὅρθως ἄρα λέγεται « Θὺ τὰ πράγματα ἄλλ' αἱ περὶ αὐτῶν ἰδέαι καὶ δίδαι ταράτ-
τομεσιν ἡμᾶς ». Ὁ Φωκίων δὲν ἐχάρη, ὅταν ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς

εἶπομεν, τὴν πατρίδα, τὸ γενικὸν καλὸν, καὶ ὅτι ὤφριε νὰ μένῃ ἀδιάφθορος, τὸ δ' αἰσθημὰ τοῦ τοῦτο ἦτον ἀνώτερον τοῦ ἄλλου, τοῦ νὰ χαρῇ διὰ τὴν ὑλικὴν ὠφέλειαν· ἐνῶ ἄλλος τις ἔσως, εἰς τὴν θέσιν του, θὰ εὐδέχετο εὐχαρίστως καὶ θὰ ἀπεκάλει ἑαυτὸν εὐ-
δαίμονα.

Πρέπει ὅθεν ὁ ἄνθρωπος νὰ ρυθμίσῃ τὰς μετὰ τῶν ὁμοίων του σχέσεις, τὰς πράξεις, τὰς τῆς ψυχῆς του ἐνεργείας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ νὰ συνειθίσῃ ἑαυτὸν εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης, ὥστε ἐν εἰσδήποτε περπύσσει ν' ἀποφεύγῃ τὸν σκόπελον τῆς λύπης, ἢ ἂν δὲν ἦνε δυνατὸν τὸ τοιοῦτον, νὰ μὴ αἰσθάνεται ἐξ αὐτῆς ἡ οὐ-
δεμίαν ἢ τὴν ἐλαχίστην ἐντύπωσιν, ἐφαρμόζων τὸ τοῦ Κλεοβού-
λου «τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης, γενναίως ἐπίστασο φέρειν.»

Εἶπομεν ἀρχόμενοι τοῦ λόγου ὅτι ἡ παιδεία εἶνε ὁ κυριώτερος μοχλὸς πρὸς γνῶσιν καὶ κατανόησιν τῶν ἀρετῶν· ἀλλ' ἡ παιδεία ὀφείλει πάντοτε νὰ συμβαδίζει μετὰ τῆς ἠθικῆς καὶ δικαιοσύνης. Διὸ ἐρῶς· ἔλεγεν ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος ὅτι « Πᾶτα ἐπιστήμη χω-
ρίζομένη τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία οὐ φιλο-
σοφία φαίνεται, » ὅπερ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας κατὰ μίμησιν ὁ νομο-
διδάσκαλος Ρωμαῖος μετέφερεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λέγων «*Veram, nisi fallor, non simulatam affectantes philosophiam.* »

Ἡ τῶν ἐπιστημῶν γνῶσις ἄνευ τῆς ἠθικῆς πολλάκις βλάπτει τὸν κατέχοντα αὐτήν· ἐντεῦθεν τὸ ἀξίωμα « ὁ δ' ἂν μὴ ὀρθὸν ᾖ, οὐκέτι φήσομεν τοῦτο νόμιμον εἶναι » καὶ τὸ σούδεν ἐστὶν ὠφέλι-
μον, ἂν μὴ ἔντιμον· καὶ πᾶν ἔντιμον ὠφέλιμον. » Ἐκ τούτων ἔπε-
ται ὅτι οἱ Ἕλληνες τὴν ἠθικὴν ἐθεώρουν ἀχώριστον τῆς πολιτικῆς, ἣν περ ὅμως ἀρχήν, καὶ τοὶ εἰς ἑαυτοὺς οἱ νεώτεροι ἐπὶ ματαίῳ προσπαθοῦντες ν' ἀποδώσωσιν, ἤκιστα ἐφαρμόζουσιν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, κατασταλίνοντες τοὺς λαοὺς ἐρμαῖον τῶν παθῶν καὶ τῶν ἁτομικῶν αὐτῶν διαθέσεων καὶ οὐδέποτε πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς εὐδαι-
μονίας αὐτοὺς ἄγοντες. Διὰ τοῦτο δικαίως ὁ Πλάτων ἔλεγεν αἰκ-
τόμενος τὸν σύνδεσμον τῆς πολιτικῆς μετὰ τῆς ἠθικῆς ὅτι « τότε αἱ πόλεις εὐδαιμονήσουσιν, ὅταν οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσιν ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν, » ἐννοῶν ὅτι πᾶσα Κυβέρνησις ὀφείλει βα-

διζῆν τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ δικαίου, ἐρεθιζομένην ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ τῶν λαῶν· ἄλλως ἐμπνέουσα τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν διαφθοράν, φέρει αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν.

Παιδεία ὅθεν συμβαδίζουσα μετὰ τῆς ἡλικίας καὶ δικαιοσύνης, ἐν ᾗ συλλήθῃ τὴν πᾶσαν ἀρετὴ ἐστίν, ἐξίσταται τῶν ἀρετῶν, προσηπάθεια καὶ σύντονος ἐνέργεια, πρὸς ὑπερνίκησιν τῶν μεταβολῶν τῆς τύχης, ἀποχὴ τοῦ περιττοῦ ἥτοι ὀλιγαρκεία, θρησκευτικὴ πίστις. εἰς τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς κατεργασμὸν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καλουμένης εὐδαιμονίας, ἥτις ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ ἐν ὅσῳ ὁ ἄνθρωπος δὲν θέσῃ εἰς ἐνέργειαν πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, δὲν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ πᾶσιν θυσίαν ἡλικίαν τε καὶ ὕλην πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ὁμοίου του, πρὸς συλλογὴν πάσης μαθητήως διὰ τὸν λαόν, ἥτις νὰ τείνη εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐθυμερίαν του, καὶ εἰς τὴν ἐξάλειψιν πάσης ἄλλης τεινύσης εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν διαφθοράν του ἵνα θυντῇ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἱκανὸν πρὸς ἀποδοχὴν τῶν ἄνω ἐκτεθεισῶν ἀρχῶν καὶ παραγγελμάτων οὕτως, ὥστε τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν μετακλεισθῶμεν παρὰ τοῦ Πλάστου, ἀγογγύτως καὶ μὲ μεσιδῶντα χεῖλη νὰ δεγθῶμεν τὸν θάνατον ἔχοντες τὴν αἰδοίαν καὶ τὴν ψυχὴν ἡρεμὴν καὶ τὴν συνειδησιν ἀγνήν καὶ καθαρὰν· ὄντες δὲ βίβαιοι ὅτι τὸ καθήκον ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐξετελέσμεν, νὰ ἐλπίζωμεν τὴν δικαίαν ἀνταμοιβὴν παρὰ τῶν ἀσπίλων τοῦ Πλάστου χειρῶν.

Ἄς παύσωμεν ὅθεν περιοριζόμενοι εἰς διδασκαλίαν μόνον· ἃς ἔλθωμεν εἰς τὴν πράξιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν. Εὐμετρώμεθα εἰς τὸν αἰῶνα τῆς ἐργασίας, εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς πράξεως, εἰς τὸν καιρὸν τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἰδεῶν· ἐπομένως μᾶλλον ἐνεργείας ἢ διδασκαλίας ἀνάγκην ἔχομεν. Ἄς λαμβάνωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὴν ἡλικίαν καὶ ὕλην στέρξιν τῶν ὁμοίων μας καὶ ὁ σκοπὸς ἡμῶν πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν πάντοτε ἃς τείνη. Ἄς πλησιάζωμεν αὐτόν, ἃς τὸν χεραγωγῶμεν εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἃς μὴ περιοριζώμεθα μόνον εἰς λέξεις κενὰς γράφοντες καὶ λέγοντες ὅτι ἅπαντες ἐσμὲν ἴσοι καὶ ὅτι τὰ αὐτὰ ἅπαντες δικαιώματα ἐν τῇ κοινωνίᾳ χαίρομεν, καὶ ἔπειτα νὰ μὴ καταδελγώμεθα οὐκ ἐνὰ προεβλήπωμεν εἰς τὸν ὁμοῖόν μας, διότι εἶνε κατωτέρα κοινωνικῆς τάξεως. Τὰς ἰδέας ταύτας

παρελθόντος ἤδη.

‘Ο λαός, Κύριοι, εἶνε ἄδολος· ἔχει γενναίαν καὶ ἀθώαν τὴν καρδίαν, ἀλλὰ στενάζει ὑπὸ τὸ ἄγχος τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκότους. Ἀνάγκη νὰ χειραφετηθῇ, ἀνάγκη νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ σκότους. Ἰδοὺ τὸ ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον ἡ νέα ἡμῶν γενεὰ ἐξελέχθη. Πρὸ πάντων δεῖ μὴ λησμονῶμεν ποτὲ τὸ τοῦ Θεοῦ λόγιον αὖ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν αὐτοὶ μὴ ὀρώμεν, ἀριστα καὶ δικαιοτάτα βιώσομεν(1). »

Ἀθανάσιος Χριστόπουλος. (2)

Ἐγεννήθη κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1772 ἐν Κοστορίτζ τῆς Μακεδονίας ἀπὸ γονεὺς πτωχοὺς μὲν ἀλλὰ τιμίους. Ὁ πατὴρ του Ἰωάννης Χρὶς στούπουλος ἦτον ἱερεὺς, φεύγων δὲ τὰς ὑπὸ τῶν τότε ἐνεργοιμένας βίαιοπραγίας κατέφυγεν εἰς Βουκουρέστιον φέρων μεθ' αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του Ἀθανάσιον καὶ Κυριάκον.

Ὁ πρεσβύτερος τούτων Ἀθανάσιος, πρὶν κτισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ σπανίαν εὐφυΐαν καὶ ὀξύνοϊαν, δὲν εἰδύνατο νὰ μὲνῃ ταπεινὸς καὶ ἀσήμενος, ἀλλὰ κεντώμενος ἀπὸ τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτα, ὁκταέτης ἤδη ἐπεδόθη μὲ ζήλον διακαῇ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν μάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διακούσας τοῦ τότε ἐν Βουκουρεστίῳ σχολάρχου ντος Νεοφύτου Καυσοκλυτίτου.

Ἀπὸ τοῦ δὲ μὲ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ ἀδιάκοπον ἐπιμέλειάν του ἐγένεν ἐντὸς μικροῦ διαστήματος ἐγκρατέστατος τῆς Ἑλληνικῆς, ἀμέσως ἐξοικονόμησεν ὥς ἡδύνατο χρηματικὰ τινα μέσα καὶ μετέβη εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῆς Βούδας. Μαθὼν δὲ καλῶς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν σειρὰν τῶν ἱατρικῶν μαθημάτων, καὶ ἐκ Βούδας μεταβὰς εἰς Πιτάβιον, ἠκροάσθη ἐν τῷ περικλεεῖ πανεπιστημείῳ τῇ πόλεως ταύτης τὴν σειρὰν τῆς ἱατρικῆς, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῆς νομικῆς, πρὸς ἣν ἐκ φύσεως ἰδιαιτέραν εἰδείκνυι κλίσιν.

(1) Ὁμιλία ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῷ Ἀναγνωστηρίῳ αὖ Ἡ Συμύρνη » ὑπὸ Α. Σιμιτοπούλου.

(2) Ἴδε καὶ σελ. 724 ἐν ὑποσημ. 2.

Οὕτω δὲ κατεργασθεὶς ὁ Χριστόπουλος ἐπανῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον καὶ προσφικεῖσθαι τῇ τότε θρυλλουμένῃ διδασκάλῳ Ἀλέμπερ Φωτιάδῃ, ὅστις τόσον ἐθαύμασε τὴν εὐρυστάθειαν καὶ γλωσσομάθειάν του, ὥστε συνέστησεν αὐτὸν ὡς αἰκοδιδάσκαλον τοῦ ἡγεμονεῖοντος Ἀλεξάνδρου Μουρούζη, μετ' οὐ πολὺ ἐκτιμήσαντος δεόντως τὰ σπάνια πλεονεκτήματα τοῦ Χριστοπούλου, διότι ἐκτὸς τῶν γνώσεων ἦτο προκισμένος μὲ εὐθυμίαν, χάριν εἰς τοὺς λόγους καὶ κομψότητα ἀμίμητον εἰς τὰς ἐκφράσεις· ὅθεν τιμήσας αὐτὸν μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Καμινάρη τὸν διώρισε καὶ δικαστὴν εἰς ἓν ἀπὸ τὰ πρῶτα δικαστήρια τοῦ Ἰαίου.

Κατ' ἐπιμόνον παράκλησιν τοῦ φιλομούσου τούτου ἡγεμόνος ὁ Χριστόπουλος συνέγραψε τότε τὸ δράμα « Ἀχιλλεύς, » παρασταθὲν πολλάκις καὶ θαυμασθὲν ὑπὸ ὅλων.

Κατὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ἡγεμόνος Μουρούζη ἦλθε μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Χριστόπουλος εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἔνθα ἐλευθερὸς ἀπὸ τῶς πρότερον περιστώσας αὐτὸν ἀσχολίας ἀφωσιώθη εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν. Εἰς τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἄνωσιν τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀφελονται τ' ἀθάνατα λυρικά του ποιήματα, τὰ ὅποια διὰ τὴν ποιή-
λιν χάριν καὶ τερπνότητα καὶ διὰ τὸν ἄμεμπτον καὶ ἁρμονικὸν τῶν ἰδεῶν των σύνδεσμον θαυμασθέντα ἐκλείσαν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐπα-
κλήθη νῆος Ἀνακρέων.

Εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῇ τοῦ Μουρούζη εὐρισκόμενος συνέταξεν ὁ Χρι-
στόπουλος καὶ πόνημα κλασικώτατον περὶ ποιητικῆς, ἐν ᾧ
κατὰ πλάτος ὠμίζει περὶ τῆς καρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιήσεως, περὶ τοῦ
ἔθνους καὶ τῶν κανόνων αὐτῆς. Τότε δὲ συνέθεσε καὶ τὴν Σπχουργι-
κὴν τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης. Τοῦ δευτέρου ποιήματος περιλαβὲς
μόνον διεσώθη ὑπὸ Στεφάνου Κανέλου, καταχωρηθεῖσα ἐν τῇ πρώτῃ
ἐκδόσει τῶν λυρικῶν καὶ ἐν τῇ ἀντυπωσί τῶν Παρισίων (1893).
τὸ δὲ πρῶτον τοῦ Χριστοπούλου πόνημα περὶ παιητικῆς ἀπωλλέσθη.

Ἐν Βουκουρεστίῳ λογοτριβῶν μετὰ τοῦ σπουδαίου φίλου του
Στεφάνου Δούγκα διδασκάλου τῆς φυσικῆς, περὶ κενοῦ καὶ τῆς ἀτο-
μικῆς αἰρέσεως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, ἔγραψε κατ' αἴ-
τησιν τοῦ ἡγεμόνος Μουρούζη σπουδαιοτάτην ὑπὲρ τοῦ κενοῦ δια-
τριβὴν, ἐπικροτηθεῖσα, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δούγκα, δι' ἧς ἀπεδεί-
κνυσεν ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν τὸ κενόν, κατὰ τὸν Δημόκριτον λέ-
γοντα ἔτεῃ δὲ ἄτομα καὶ κενόν. Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου
ὑστερον, παίζων μᾶλλον ἢ σπουδάζων, ἔγραψε τὸ ἀστεῖον καὶ πλη-
ρες χάριτος ποιημάτιον, οὗ ἡ ἀρχή.

Φίλε Στέφανε νὰ ζήσης

Ποῦ διδάχνεις ὅτ' ἡ φύσις

Δέν τὸ θέλει τὸ κενό. κτλ.

Θιασώτης τοῦ ἀπλοελληνικοῦ ἔθους ὁ Χριστόπουλος συνέλαβε
τὸ σχέδιον ν' ἀνεγείρῃ πληρὴς οἰκοδόμημα τῆς καθομιλουμένης
γλώσσης. Ὅθεν συνέταξε τὴν αἰολοδωρινὴν γραμματικὴν, ἐπὶ τῇ

βίβει της όποιας συνέθεσε και τό όράμα α Αχιλλεύς· οα της γραμματικης ταύτης πλείστας έχούσης τάς έλλείψεις, ό Χριστόπουλος ήθέλησε νά παρακινήση τούς λογίους εις την μη άπορρυσιν άνεξετάτως γλώττης λαλουμένης, πλουτούσης εικώνων, δυνάμεως, χάριτος και έκφράσεως, ισχυριζόμενος ότι ήτο γέννημα της Αιολικης και Δωρικης και προτρέπων αυτούς εις καλλιέργειαν ταύτης. Ακολουθώ; άλλαβε την σύνταξιν λεξικού, παραδεχθείς την μέθοδον και τάξιν του θησαυρού του Έρρίκου Στεφάνου. Όθεν ακολουθών την μεθοδικήν τάξιν του ρηθέντος λεξικογράφου ό Χριστόπουλος έφθασε μέχρι του στοιχείου II, πλήν έννακ τών έπελθουσών ταραχών διέκοψε την περαιτέρω εξακολουθήσιν. Έπό τό αυτό πνεύμα ό Χριστόπουλος συνέγραψε πραγματείαν περί προφοράς τών αρχαίων, έν η άνταπευάζων τό σύστημα του Έράστμου καταδείκνυσεν ότι εί αρχαίοι έπρότερον άπεραλλάκτως ώς και εί σημερινοί απόγονοί των. Έστερον άναθεωρήσας την αιολοδωρικήν γραμματικήν του έπεξεργάσθη φιλολογικώτερον αυτήν και λαβών έφορυσήν έπραγματεύθη περί της αρχαιότητος του Έλληνικού γένους και της γλώττης του, περί τών πραγμάτων και της θεοσεκείας του.

Είς την νεότητά του έδοκίμασε νά μεταφράση τόν Όμηρον εις γλώτταν άπλοήλληνικήν διά στίχων όμοιοκαταλήκτων, άλλ' έπειδή είδεν ότι ότεν είνε δυνατόν έν τη όμοιοκαταλήξία νά τηρηθῃ κατ' άκριθείαν ή έννοια του ποιητού, παρήτησε την πρόθεσιν ταύτην και πολύ ύστερο, έφηντάσθη νά δοκιμάση την εις άνομοιοκαταλήκτους δεκαπεντασυλλάβους μετάφρασιν. Ούτω δέ μετέφρασε την πρώτην ραψωδίαν της Ιλιάδος σόχι ώς έργον τέλειον, άλλά τρόπον τινά ώς άπόπειραν και δοκίμιον διά τούς μεταγενεστέρους.

Τῷ 1812 προσκληθείς εις την αύλήν του ήγεμόνος Καρατζά, άπεχωρίσθη άκων της Μουρουζικης οικογένειας, πρὸς η' σιενός σύνδεσμος και αίσθημα εύγνωμοσύνης τόν έκράτει προστηλωμένον. Έλθών εις Βλαχίαν ό Χριστόπουλος διωρίσθη δικαστής. Μετά δέ παρέλευσιν έως έτους, κατὰ ζήτησιν μάστιχα τών έν Βλαχία Προξενείων τών Εύρωπαϊκών δυνάμεων, ό ήγεμών Καρατζά; συέστησε δικαστήριον πρὸς είδίκασιν τών μεταξυ τών αύτοχθόνων και τών υπηκόων τών ξένων δυνάμεων άναφυομένων διαφορών. Πρόεδρον τοϋ νεοσύστατου

ἐκείνου δικαστηρίου, ἐπικληθέντος λογοθεσία τῶν ξένων ὑποθέσεων, διώρισε τὸν Χριστόπουλον καὶ διὰ τὴν ἱκανότητά του κατὰ ρητὴν ζήτησιν τῶν Προξένων, ἀφοῦ πρῶτον ἀπὸ Καμινάρην ἐπροδίδασκεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Λογοθέτου. Τῶν ἀποφάσεων τοῦ δικαστηρίου τούτου μόνον πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐγένετο ἐκκλησιαι.

Κατὰ προτροπὴν τοῦ Χριστοπούλου συνετάχθη ἡ ἐπὶ Καρτσᾶ ἐκδοθεῖσα νομοθεσία τῆς Μολδαβίας.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὁ Ἀθανάσιος συνέγραψε τὰ πολιτικὰ σοφίσματα.

Ὁ Χριστόπουλος ἦτο καὶ καλὸς μουσικὸς, τονίτας οὐ μόνον διὰ φωνα ἄξματά του, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ὕμνους· ἐκκλησιαστικοὺς. Ἀπέθανε τῷ 1847.

(Ἐκ τῆς Νεσελλ. Φιλολογίας Κ. Ν. ΣΑΘΑ.)

Ἀνατροφὴ τῶν τέκνων παρὰ τοῖς Γότθοις

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικού).

Οἱ Γότθοι συνείθιζον τὰ τέκνα των ἀπὸ τῆς τρυφερωτάτης των ἡλικίας νὰ ὑπομένωσιν ὅλας τὰς σκληρότητας τοῦ ψυχροῦ, τοῦ κίπου καὶ τῆς πείνης· ἐδίδαττον αὐτὰ νὰ κρατῶσιν ὄπλα, νὰ καταδιώκωσι θηρία, νὰ κολυμβῶσιν ἐντὸς τῶν πλατυτάτων ποταμῶν καὶ νὰ μάχωνται γυμνὰ μὲ ἀμυντικὰ ὄπλα. Ὅταν ἔφθαναν εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν, τοσαύτην εἶχον ἰσχὺν καὶ τοσαύτην πείραν, ὥστε ἠδύναντο νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ λάβωσι θέσιν εἰς τὸν στρατόν.

Εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ἰδιαιτέρα τελετὴ ἐγένετο. Ἐδίδον εἰς αὐτὰ περικεφαλαίαν, δόρυ καὶ ἀσπίδα, καὶ τοῖς ἔλεγον ὅτι, ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἔπρεπε νὰ θεωρῶνται ὡς κύριοι ἐαυτῶν, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ὑπεράσπισίν των, καταγινόμενα εἰς τὸ κινήγιον καὶ τὸν πόλεμον.

Ἡ ἀσπίς, ἣν προσεφέρετο εἰς αὐτά, ἦτο ὀλοτελῶς λευκὴ καὶ λεῖα· ἦτο δὲ ἀπηγορευμένον εἰς τὰ παιδία νὰ ζωγραφίσωσιν ἐπ' αὐτῆς κόσμημά τι ἢ σύμβολον, πρὶν ἢ ἡθελον κατορθώσαι ἀξιόλογόν τινα πράξιν· Ἡ ἀσπίς αὕτη ἐκαλεῖτο ἀσπίς τῆς προσδοκίας.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ κοσμήσῃ τὰς ἀσπίδας τῶν ἔδιδεν εἰς αὐτὰ τοσαύτην ζέσιν, καὶ τοσοῦτον τὰ ἀποκαθίστα ἀνδρείᾳ, ὥστε πολ-
λάκις ἀμιλλώμενα ἔπραττον θάνατα ἀνδράς, ἐπιτίπτοντα εἰς τὸ
μέσον τῶν ἐχθρῶν καὶ προσπαθοῦντα παῖον ν' ἀποδώσῃ παρ-
σοτέρως ὑπερασίος εἰς τὸ ἔθνος τῶν, διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν διακριτικὴν
τιμὴν τοῦ νὰ κοσμήσῃ τὴν ἀσπίδα του.

Μετροφοροσύνη τοῦ Βιργιλίου.

(Ἐκ τοῦ 'Αγγλικού').

ἽΟ περίφημος οὗτος ἀνὴρ, ὅστις κέκληται ὁ ἡγεμὼν τῶν Λα-
τίνων ποιητῶν, ἐγεννήθη κατὰ τὸ 70 ἔτος π. Χ. εἰς τὰς "Αν-
δας, χωρίον πλησίον τῆς Μαντούας. Διήλθε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς
ζωῆς του εἰς τὴν Κρεμῶναν, ὅπου καὶ ἀπέκτησεν ὑποστατικὸν
ἀλλ' οἱ ἐμφύλια πόλεμοι ἀπέβησαν βλαπτικοὶ εἰς αὐτόν. Μετὰ τὴν
μάχην τῶν Φιλίππων, οἱ ἄγροί τῆς Κρεμῶνης διεμοιράσθησαν με-
ταξὺ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Βιργίλιος διεφιλονείκησε
τὴν πτῆσιν τῶν ἀγρῶν του πρὸς ἐκείνους, εἰς οὓς εἶχον δωρηθῇ,
ἀλλ' ἀπεδιώχθη διὰ τῆς βίας, καὶ μόνον ἔτωσε τὴν ζωὴν του κο-
λυμβῶν τὸν ποταμόν.

ἽΠῆγε δὲ εἰς Ῥώμην, ὅπου διὰ τὰ προτερήματα καὶ τὴν μετρι-
οφοροσύνην του τοσοῦτον ἠννοήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ὥστε οὗ-
τος τῷ ἀπέδωκε τοὺς ἀγρούς του. Εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ὁ ποι-
ητὴς συνέθεσε τὸ πρῶτον βουκολικὸν ἔπος του, διὰ τὴν ἐκφράσιν τὴν
πρὸς τὸν εὐεργέτην εὐγνωμοσύνην του. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐθα-
ύμασαν τὴν προσοχὴν τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες δημοσίᾳ ἐδήλωσαν τὸν
θαυμασμόν των. Ἀλλ' ἡ δυσπιστία του τὸν ἔκαμε ν' ἀποφύγῃ ὅσον
τὸ δυνατόν τὴν ἐπαδοκίμασίαν τοῦ δημοσίου.

Ὡς παράδειγμα τῆς μετροφοροσύνης καὶ ἀρετῆς αὐτοῦ ἀναφέ-
ρονται τὰ ἀκόλουθα. Ὁ Βιργίλιος πρὸς τιμὴν τῶν νικῶν τοῦ Αὐ-
γούστου ἔγραψε τὸ ἐξῆς δίστιχον, τὸ ὅποιον ἐκόλλησεν ἐπὶ τῶν
τοίχων τοῦ παλατίου.

Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane ;

Divisum imperium cum Jove Caesar habet.

Ὅλην τὴν νύκτα ἔβρεξεν, ἀλλὰ τὴν πρωΐαν τὰ θεάματα
ἐπανέρχισαν.

Ὁ Καῖσαρ διεμοιράσθη τὴν ἀρχὴν μετὰ τοῦ Διὸς.

Διαταγαὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἵνα εὐρεθῇ ὁ συγγραφεὺς τῶν καλακευτικῶν τούτων στίχων· ἐρευνήσεις ἔγιναν, ἀλλ' ὁ Βιργίλιος δὲν ἐφανερώθη· ὥστε ἐπὶ τέλους εὐκαιοποιήθη αὐτοὺς ἀφανὴς τις καὶ ἄγνωστος ποιητής, Βαθύλλος ὀνομαζόμενος, ὅστις ἀντημεφθῆ διὰ χρημάτων καὶ ἐπαίνων. Ὁ Βιργίλιος θὰ ἡὐχαριστεῖτο νὰ μετῇ ἄγνωστος ὡς ὁ ποιητὴς τοῦ διστίχου τούτου· ἀλλ' ὅταν εἶδεν ἄλλον λαμβάνοντα τιμὰς, αἴτινες εἰς αὐτὸν μόνον ὠφελοντα, τοσοῦτον ἡρεθίσθη ἡ φιλοτιμία του, ὥστε ἤλθε καὶ ἐπανεγράψατο τοὺς αὐτοὺς στίχους καὶ ὑπ' αὐτοὺς ἔγραψε ταῦτα·

Hos ego versiculos feci, tulit alter honores.

Ἐγὼ ἐποίησα τοὺς στίχους τούτους ἀλλ' ἄλλος ἔλαβε τὰς τιμὰς. Εἰς τοὺς αὐτοὺς δὲ ἐπρόσθεσε τὴν ἀρχὴν τεσσάρων ἄλλων στίχων, ὡς ἑξῆς·

Sic vos non vobis . . .

Sic vos non vobis . . .

Sic vos non vobis . . .

Sic vos non vobis . . .

Οὕτω σεῖς οὐχὶ διὰ σᾶς . . .

Οὕτω σεῖς οὐχὶ διὰ σᾶς . . .

Ὁ Αὐγουστος σφόδρα ἐπεθύμησε νὰ τελειωθῶσιν οἱ στίχοι,

Ὁ Βαθύλλος ἐφάνη ἀνίκανος εἰς τὸ ἔργον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐλθὼν ὁ Βιργίλιος ἐτελείωσε τοὺς στίχους ὡς ἔπεται·

Sic vos non vobis nidificatis, aves;

Sic vos non vobis vellera fertis, oves;

Sic vos non vobis mellificatis, apes;

Sic vos non vobis fertis aratra, boves.

Οὕτω, πτηνὰ, κάμνετε φωλεάς, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἑαυτά.

Οὕτω, πρόβατα, παράγετε ἔριον, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἑαυτά.

Οὕτω, μέλισσαι, κάμνετε μέλι, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἑαυτά.

Οὕτω βόες, σύρετε τὸ ἄροτρον, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἑαυτοὺς.

Ὁ Βιργίλιος ἀποδειχθεὶς οὕτως ὁ συγγραφεὺς τοῦ διστίχου ἀντημεφθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐνῶ ὁ Βαθύλλος κατέστη τὸ παῖ-
γνον τῶν Ρωμαίων περιφρονηόμενος ὑπ' αὐτῶν.

Μοναδική ἀφοσίωσις.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους 1776 ὁ κόμης καὶ ἡ κόμισσα Ποδόσκη Φταξείδευον ἐκ Βιέννης εἰς Κρακοβίαν· πολυάριθμοι δὲ ἀγγελοι λύκων, οἵτινες εἶνε πολυπληθεῖς εἰς τὰ Καρπάθια ὄρη, καὶ οἵτινες τὸν χειμῶνα εἶνε ἀγριώτεροι παρὰ τὸ σὺνηθες, κατέβησαν καὶ κατέδιωκον τὴν ἁμαξάν, οὕτως ἤδη μεταξὺ τῶν πόλεων Osweik καὶ Zator, τῶν ὁποίων ἡ τελευταία ἀπέχει τῆς Κρακοβίας ὀλίγας μόνον λεύγας. Ἐκ τῶν δύο ὑπηρετῶν, τοὺς ὁποίους ὁ κόμης ἔφερε μεθ' ἐαυτοῦ, ὁ εἷς εἶχε σταλῆ διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ ταχυδρομικοὺς ἵππους, ὁ δὲ ἄλλος, πρὸς ὃν ὁ κόμης διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του ἔτρεφεν ἰδιαίτην ἀγάπην, ὡς εἶδε τοὺς λύκους πλησιάζοντας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, παρηκάλεισε τὸν κόμητα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸν ν' ἀφίσσῃ τὸν ἵππον τοῦ εἰς τοὺς λύκους, ἵνα ἡ λύσσα αὐτῶν κᾶπως μετριασθῇ. Ὁ Κόμης συγκατένευσε καὶ ὁ ὑπηρέτης ἀναβὰς ὁπισθεν τῆς αὐτῆς ἀπέλυσε τὸν ἵππον, ὅστις ταχέως διεσπαράχθη ὑπὸ τῶν λυσσαλέων λύκων. Οἱ δὲ ταξιδιώται ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἔτρεχον μετῴν τῇ δύναντο δύναμιν, ἐπ' ἐλπίδι νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν πόλιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὀλίγον ἀπέειχον. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἵπποι ἦσαν κουρασμένοι, οἱ λύκοι ἐπὶ μᾶλλον ἐξαγριωθέντες ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἵππου εἶχον ἤδη καταφθάσει τὴν ἁμαξάν. Τοῦτο βλέπων ὁ ὑπηρέτης ἐφώνησεν « Εἰς μόνος τρόπος ὑπάρχει σωτηρίας· δίδομαι ἐγὼ εἰς τοὺς λύκους διὰ νὰ με φάγουν, ἐὰν θέλετε νὰ με ὀρκισθῆτε ὅτι θὰ φροντίζετε ὡς πατὴρ περὶ τῆς οἰκογενείας μου· ἐν τούτῳ δὲ τῷ μεταξὺ σεῖς κερδίζετε καιρὸν καὶ σώζεσθε. » Ὁ Ποδόσκης ἐδίστασε· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς διαφυγῆς, συγκατένευσε καὶ ἐπιστῆμως ὤμοσεν ὅτι, ἂν ἤθελε νὰ θυσιάσθῃ, οὗτος διηνεκῶς ἤθελε φροντίζει διὰ τὴν οἰκογένειάν του. Ὁ ὑπηρέτης ἐπορεύθη εἰς τοὺς λύκους, καὶ ἐν τῷ ἔμα, ὡς ὁ ἵππος, κατεβροχθίσθη. Ὁ Κόμης ἐφθάσεν εἰς τὰς πύλας τῆς Ζατόρ, ἐσώθη, καὶ διεφύλαξε τὴν πρὸς τὸ θῦμα ὑπόσχασίν του.

‘Ο Χρόνος τοῦ Λονδίνου.

‘Η ἐφημερίς «Χρόνος» ἐκτυπῶτα 60,000 φύλλα καὶ ἀποφύρουτα, ὡς βεβαιῶνται, 100,000 λιρῶν καθαρὸν κέρδος, εἶνε ἰδιοκτησία διηρημένη εἰς 9 μετοχὰς ἀνηκούσας σήμερον εἰς πέντε πρόσωπα. ‘Η ἐφημερίς στοιχειοθετεῖται καὶ ἐκτυπῶται ἀπὸ τῆς 44 1)2 ὥρας τῆς νυκτὸς μέχρι τῆς 6 ὥρας τῆς πρωίας, ὅτε παραδίδεται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ἀποστέλλεται πανταχόσε τῆς ὑφηλίου. ‘Η στοιχειοθεσία διαρκεῖ ἀπὸ τῆς 44 1)2 ὥρας μέχρι τῆς 4 4)2 τῆς πρωίας, ἡ δὲ ἐκτύπωσις τῶν 60 χιλιάδων ἀντιτύπων γίνεται ὅλη ἐντὸς μιᾶς ὥρας καὶ ἡμιτείας ἥτοι ἀπὸ τῆς 4 4)2 μέχρι τῆς 6. διὰ μηχανῆς ἐπινοηθείσης παρὰ τοῦ ἀγγλοῦ μηχανικοῦ Mac Donald. Δέμα κυλινδρικὸν χάρτου λευκοῦ, ἐκτέσεως τριῶν ἀγγλικῶν μιλίων, τίθεται πρὸς τῆς μηχανῆς, ἥτις τὸ παραλαμβάνει, τὸ ἐκτυλίσσει καὶ ἐντὸς δευτερολέπτου τὸ ἐκδίδει ἐκτετυπωμένον καὶ εἰσέρχεται πρὸς διανομὴν. ‘Οτε τὰ παραρτήματα εἶνε μεγάλα, ὁ «Χρόνος» ἀριθμεῖ 16 σελίδας· τότε δὲ ἡ μηχανὴ καταναλίσκει 40 κυλινδρικά δέματα χάρτου, ἡ χάρτην ἐκτέσεως 120 ἀγγλικῶν μιλίων ἢ 40 λευγῶν γαλλικῶν. Εἰς ἀντὶς δὲ καὶ ἐν παιδίον ἀρκοῦσι πρὸς ἐνέργειαν τοῦ θαυμασίου τυπογραφικοῦ μηχανήματος. Τρία χαρτοποικία ἐργάζονται ἀκαταπαύστως διὰ τὸν «Χρόνον». Τὰ ἐκ τῶν βουλῶν στενογραφήματα διαβιβάζονται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος νύκτα, ἀνὰ πᾶν τέταρτον τῆς ὥρας· οἱ ἀμαξῶν ἐπὶ τούτῳ· αἱ φηφοροαὶ ἐναγγέλλονται εἰς τὴν γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος ἐκ τῆς αἰθούσης αὐτῆς τοῦ Κοινοβουλίου οἱ ἡλεκτρικοὶ σύρματος, καταλήγοντες εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ἀρχιτυπτάκου. Οἱ ἐργάται τοῦ «Χρόνου» 400 ἐν ὅλῳ ἀειροῦνται εἰς δύο τμήματα, ὧν εἰ μὲν 200 ἐργάζονται τὴν νύκτα, οἱ δὲ 200 τὴν ἡμέραν, ἀπαρτίζουσι δὲ ἰδίαν Δίεσχην ἐν τῷ καταστήματι, ἐν ᾗ ἐν τιμῇ εὐθημετέρᾳ εὐρίσκουσι τροφὴν καὶ ποτὶ· τοῦ κακῶς προσφερομένου ἐργάτου ἀφαιρεῖται ὁ μισθὸς καὶ δίδεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, εἰ εἴπυεν ἔγγαμος ὢν.

‘Αποτεῖλεσμα τῆς νικοτιανῆς. (1).

‘Ο ἀριθμὸς τῶν παρελυτικῶν καὶ τῶν φρενοδραδῶν ἐν Γαλλίᾳ

---

(1) Ἴδε καὶ σελ. 414.

αυξάνει κατ' αναλογίαν τῶν προσόδων. τοῦ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρου. Ἐκ τοῦ 1812—1832 ἡ κυβέρνησις εἰσέπραττεν 28,000,000 φράγκων ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τὰ φρενοπομεῖα περαιοῦν 8,000 ἀνθρώπων. Σήμερον εἰσπράττει 180 ἑκατομμύρια, καὶ 64 χιλιάδες φρενοβλαβῶν καὶ παραλυτικῶν ὑπέρχουσιν εἰς τὰ κατάλληλα νοσηκομεῖα.

Συγκρίνωμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν φίλων τῆς νικητικῆς τὰ συμπεράσματα, ἅπανα ἐξέθεσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν παρὶ τοῦ ἀπικειμένου τούτου ὁ κύριος Jolly. Ἡ πραγματεία του ἐπερατοῦσα διὰ τῆς ἑξῆς ἀπειλητικῆς φράσεως α' Ἡ ὑπέρμετρος χρῆσις τοῦ καπνοῦ, προξενεῖ ἀδυναμίαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ὅθεν ἡγήσεται ἡ παραφροσύνη. »

(Ἐκ τοῦ Ἑθν. Ἡμερολ. τοῦ 1866).

Λύσις τοῦ 11ου αἰνίγματος.

Ρέδος—ἰδέξ—δέξ.

Αἶνιγμα 12ον.

Ἄν μὲ ἀποκεφαλίσῃς καὶ μὲ ἀποτραχηλίσῃς,
Ἔξ φιλόσοφος ἐχάθη, ἄλλον δὲ μὲς θ' ἀπαντήσῃς.

Περὶεχόμενα.

Ὁ μὴν Ἰούλιος.—2. Τὰ πραγματικὰ αἷτια τῆς καταστάσεώς μας.—3. Δημήτριος Βερνερδόκης (μετ' εἰκονογραφίας)—4 Σαρκώ.—5 Περί δάφνης.—6 Παρεξήγησις τῶν ἑορτῶν.—7 Τὸ σοφὸν νήπιον.—8 Ἐφημερίδες ἐκδιδόμεναι καθ' ἕλιν τὸν κόσμον.—9 Πικρομένων θεραπεία.—10 Ἡ Γραφή.—11 Σύντομος περιγραφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ.—12. Θεόκριτος.—13. Τίνα τὰ μέσα δι' ἃν προσκίτῃται ἡ εὐδαιμονία.—14. Ἀθανάσιος Χριστόπουλος (μετ' εἰκονογραφίας)—15. Ἀνατροφή τῶν τέκνων παρὰ τοῖς Γότθοις.—16. Μετριοφροσύνη τοῦ Βιργιλίου.—17. Μοναδικὴ ἀφοσίωσις.—18 Ὁ Χρόνος τοῦ Λονδίνου.—19 Ἀποτελέσματα τῆς Νικητικῆς.—20. Λύσις τοῦ 11ου αἰνίγματος.—21. Αἶνιγμα 12ον.

Παρόραμα.

Τὰ ἐν σελ. 715 ἀπὸ τοῦ 12ου μέχρι τοῦ τελευταίου στίχου εἰσαγωγικὰ πλεονάζουσιν.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1870. | ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄.

Ὁ μὴν Αὐγουστος.

Ὁ μὴν οὗτος εἰς τὸ Ἀλβανικὸν μηνολόγιον ἐκαλεῖτο Sextilis, καὶ ἦτο, κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος, ὁ ἕκτος μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ, συνσταμένου, ὡς εἶπομεν καὶ ἄλλοτε, ἀπὸ δέκα μόνον μηνῶν ἀνίστους (διότι ἄλλοι μὲν περιεῖχαν 36, ἄλλοι δὲ μόνον 16 ἡμέρας), καὶ ἀρχίζοντος ἀπὸ τοῦ μηνὸς μαρτίου. Ὀνομάσθη δὲ παρὰ τῶν

Ρωμαίων επείτα Α'γουστος πρὸς τιμὴν τοῦ Αυγουσίου Καίσαρος, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐνανθρωπίσει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς· εἰς τόσῃν δὲ πολακείαν εἶχον καταντήσει ἐκεῖνοι αἱ ἄνθρωποι, ὥστε ἐνῶ ὁ μὴν οὗτος κατ' ἀρχὰς εἶχε 30 μόνον ἡμέρας, διὰ τὰ μὴ φανῇ κατ' οὐδὲν κατώτερος τοῦ Ἰουλίου, προσέθεσαν εἰς αὐτὸν 1 ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ἀφῆρσαν ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον, καὶ τὸν ἔκαμαν νὰ ἔχῃ μόνον 28 ἡμέρας.

Τὴν 11 — 23ην τοῦ μηνὸς τούτου ἐμβαίνει ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον· ὅθεν εἰς τὰς πλειοτέρας ἀλληγορικὰς παραστάσεις αὐτοῦ εἰκονίζεται ὡς παρθένος.

Πρὸς τὰς μητέρας.

Ὁ μὴτερ, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ἦσαι, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν κατοικήῃς, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ἀκούῃς τὸ γλυκύτατον τοῦτο καὶ τρυφερώτατον ὄνομα εἴτε ἐν οἰκίᾳς μεγαλοπρεπεστάταις καὶ ἀνακτόροις βασιλικαῖς, εἴτε ἐν δωματίοις ταπεινοῖς καὶ καλύβαις εὐτελεστάταις, σὺ εἶσαι τὸ ἀπαύγασμα τῆς αἰωνίου ἀγάπης· ἐκ τῆς σῆς καρδίας ἀπορρέει εὐλογία καὶ χαρὰ περιβάλλουσα τὸ τέκνον, ὅπερ σοὶ ἐδωρήσατο ὁ Θεός· σὺ εἶσαι τὸ ἄσυλον, εἰς ὃ καταφεύγει ἡ ἀθώοτης· σὺ εἶσαι ὁ οὐρανός· ὁ ἐκχέων ἀπείρους εὐλογίας εἰς τὸ εὐγενέστερον τοῦ Θεοῦ πλάσμα· σὺ εἶσαι ὁ φωτεινὸς ἀστήρ, ὁ διὰ τοῦ ἱλαροῦ αὐτοῦ φωτὸς προφυλάττων τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς τὴν σωτηρίαν· σὺ τέλος εἶσαι τὸ ἱερὸν τέμενος, ἐν ᾧ συνηχοῦσι μελωδικώτατα τὰ καθαρῶτατα καὶ εὐγενέστατα [συναίσθηματα].

Μετὰ τοῦ μητρικῶς ὀνόματος προσλαμβάνεις, ὦ μήτερ, καὶ μητρικὸν τι καθῆκον, καθῆκον ὑπερβαῖνον πάντα τὰ λοιπὰ καθήκοντα κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν ἀγιότητα. Τὸ ὑψηλὸν τοῦτο καὶ ἅγιον καθῆκον εἶνε ἡ ἀνατροφή τοῦ τέκνου. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὀφείλεις νὰ ἀναθρέψῃς τὸ τέκνον ἔχουσα συνεργὸν καὶ συμβοηθὸν τὸν σύζυγόν σου, ἔν μάλιστα ὅμως καὶ κυριώτατον τῆς τοῦ παιδὸς ἀνατροφῆς μέρος ἐγκαταλείπεται εἰς σὲ μόνην, καὶ τοῦτο τὸ κυριώτατον μέρος ἔρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας τῆς τοῦ τέκνου ζωῆς.

Εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν σχηματίζεται ἱερός τι δεσμός μεταξὺ

διότι πρὸς σέ κατὰ πρῶτον ἐκτείνει τὰς ἀδρᾶς αὐτοῦ χειῖρας, οἶον ἐλ
 ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν ἐπικαλούμενον· πρὸς τὰς σὰς κατὰ πρῶτον
 ἀγκάλας τείνει καὶ ὁρμᾶται νὰ προσέλθῃ. Κατὰ τὴν στείγην, καθ'
 ἣν ἐκτείνει τὸ βρέφος τὰς ἑαυτοῦ χειῖρας πρὸς σέ, διεγείρεται εὐθὺς
 ἐν τῇ καρδίᾳ σου ζωηρότατον ἀγάπης αἰσθημα, ὅπερ σέ καθιστᾷ ἐπι-
 τηδεῖαν εἰς τὸ ὑποστήναι πάντα πόνον καὶ πάντα κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ
 καρποῦ τῶν σπλάγχχνων σου. Ἄν ὅμως, ὦ μητέρα, ᾗσαι ἐξ ἐκείνων
 τῶν μητέρων, αἵτινες καταπατοῦσαι τὰ ἔμφυτα αἰσθήματα οὐδεμίαν
 ἢ μικρὰν αἰσθάνονται πρὸς τὸ τέκνον ἀγάπην, καὶ τούτου ἕνεκα οὐδό-
 λως ἢ ὀλίγον φροντίζουσι περὶ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ καὶ πνευματι-
 κῆς σωτηρίας, εἶσαι ἀναξίᾳ νὰ φέρῃς καὶ ν' ἀκούῃς τὸ ἱερῶτατον καὶ
 σιμνύτατον τῆς μητρός ὄνομα· ὅταν στερῇς τὸ τέκνον τῆς ζωογόνου
 σου ἀγκάλης καὶ μηδεμίαν περὶ αὐτοῦ πρόνοιαν λαμβάνῃς, τότε ἐπι-
 δεκνύεις ὅτι δὲ ν' ἀγαπᾷς οὔτε τὸν σύζυγόν σου, οὔτε
 τὴν ἀνθρωπότητα, οὔτε τὸν Θεόν. Καὶ πρῶτον δὲν
 ἀγαπᾷς τὸν σύζυγόν σου, ὅταν δὲν ἀγαπᾷς τὸ τέ-
 κνον σου· διότι τὸ τέκνον εἶνε ὁ καρπὸς τῆς συζυγικῆς ἀγάπης· ὁ
 σύνδεσμος· ὁ συνδέων σέ μετὰ τοῦ σοῦ συζύγου· τὸ ἔμφυχον πρόσω-
 πον, ἐν ᾧ ἐμφανίζεται ἡ πραγματικὴ τῆς ἐνώσεως τῆς σαρκὸς καὶ
 τῆς ψυχῆς σου μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνδρός σου (1).
 Τὸ τέκνον δὲν εἶνε σοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ σοῦ ἀνδρός· ἐν αὐτῷ
 ἐνυπάρχεις σύ τε καὶ ὁ σὸς ἀνὴρ· πᾶσα λοιπὸν περιφρόνησις γινομένη
 ἀπὸ σοῦ πρὸς τὸ τέκνον, ἀναφέρεται πρὸς αὐτὸν τὸν σύζυγον, ὡς καὶ
 τὰνάπαλιν πᾶσα περιφρόνησις, γινομένη ἀπὸ τοῦ συζύγου πρὸς τὸ
 τέκνον, ἀναφέρεται πρὸς σεαυτήν. Δεύτερον δὲν ἀγαπᾷς τὴν
 ἀνθρωπότητα, ὅταν δὲν ἀγαπᾷς τὸ τέκνον σου·
 διότι τὸ τέκνον ἀνθρώπος ὢν καὶ ἐξ ἀνθρώπων γεννηθέν καὶ μετ' ἀν-
 θρώπων προορισθὲν νὰ ζήσῃ, ἐκπροσωπεῖ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπότητα,
 ἥτις συνδραμοῦσα πολυειδῶς εἰς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνεισιν αὐτοῦ
 δικαιουται πολλὰ ἀπ' αὐτοῦ νὰ περιμένῃ· πᾶσα λοιπὸν περιφρόνη-
 σις γινομένη κατὰ τοῦ τέκνου ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπό-

(1) Γεν. 6'. 24. — Ματθ. ιθ'. 5.

τητα. Τρίτον δὲν ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, ὅταν δὲν ἀγαπᾷς τὸ τέκνον σου· διότι ὁ Θεὸς εἶνε ἑκεῖνος, ὅστις ἐδωρήσατό σοι τὸν εὐγενέστατον τοῦτον καρπὸν τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα παριστᾷ καὶ ἡ ψυχὴ τῶν μικρῶν τούτων πλασμάτων, ὧν ἡ ἀθωότης ἐλκυσεν ἰδιαζόντως τὴν ἀγάπην τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ (1). Πᾶσαι λοιπὸν περιφρόνησις γινομένη πρὸς τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀναφέρεται πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, οὕτως τὸ πρόσωπον διὰ παντὸς βλέπουσιν ἐν οὐρανοῖς οἱ ἄγγελοι τῶν παιδίων. (2).

Ἐάν, ὦ μητερ, ἦτις ἀναγινώσκεις τοὺς λόγους τούτους, ἦσαι ἐκ τῶν φρονίμων ἐκείνων μητέρων, αἵτινες διὰ τῆς πρὸς τὸ τέκνον ἀγάπης δεικνύουσι τὴν πρὸς τὸν σύζυγον, τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα καθόλου καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, θέλεις ἀγαπηθῇ παρ' αὐτῶν τούτων καὶ θέλεις τύχει ἰῶν μεγίστων ἐπαίνων καὶ ἀμοιβῶν· ἐάν ἦσαι ἐξ ἐκείνων τῶν μητέρων, αἵτινες τὴν πρὸς τὸ τέκνον ἀγάπην δεικνύουσι διὰ τῆς σπουδῆς περὶ τὴν τοῦτου ἐπιμέλειαν καὶ ἀνατροφὴν, θέλεις εὐρεῖ μέγιστον βοήθημα ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ συγγράμματι, ἐν ᾧ θέλουσι δημοσιεῦσθαι πολλὰ καὶ διάφοροι πραγματεῖαι διευκολύνουσαι τὸ παιδαγωγικόν σου ἔργον. Ἐάν ὅμως ἦσαι ἐκ τῶν ἀφρόνων ἐκείνων μητέρων, τῶν δεικνυουσῶν διὰ τῆς πρὸς τὸ τέκνον ἀμελείας ὅτι δὲν ἀγαπῶσιν οὔτε τὸν Θεόν, οὔτε τὸν σύζυγον, οὔτε τὴν ἀνθρωπότητα καθόλου, ἀχίον ἢ βράδιον θέλεις πληροφορηθῇ ὅτι δὲν καταπατοῦνται οὔτε παραβαίνονται ἀτιμωρητὰ τὰ δικαιώματα τοῦ τε Θεοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐάν, ὦ μητερ, ἦσαι ἐκ τῶν μητέρων ἐκείνων, ὧν τὴν προσοχὴν ἔλκει μᾶλλον τὸ γόητρον τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τῶν διασκεδάσεων ἢ τὸ θέλημα τοῦ τέκνου ἀνατροφῆς, ἄφες τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ παρόντος βιβλίου· ἐν αὐτῷ οὐδὲν θέλεις εὐρεῖ οὔτε περὶ τῶν γιγνομένων καθ' ἑκάστην περὶ τὰ ἐνδύματα καινοτομιῶν, οὔτε περὶ τῶν διαφόρων καλλωπισμῶν, οὔτε περὶ τῶν διασκεδάσεων· μᾶλλον δὲ καὶ τότε λάμβανε αὐτὸ ἀνὰ χεῖρας, ὅπως ἴδῃς τὰ φοβερά καὶ ὀλέθρια τῶν

γοήτρων τούτων ἀποτελέσματα καὶ μεταμεληθεῖσα στρέψης τὴν
προσοχὴν σου εἰς σπουδαίους ἀσχολίας, ἐν αἷς τὴν πρώτην θέσιν
κατέχει ἡ τῶν παίδων ἀγωγή. Α Σ.

(Ἐκ τοῦ Εὐαγγ. Κήρυκος, φυλλ. Α'. καὶ Β'. 1869).

Σύντομος περιγραφὴ τοῦ Θαβωρίου ὄρους.

Ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς λίμνης Γεννησαρίτ
(ἥτις ὀνομάζεται καὶ λίμνη Χενερέθ, καὶ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας,
καὶ Τιβεριάς θάλασσα), ὑπάρχει ἀπέραντος καὶ εὐφορωτάτη πεδιάς,
ὀνομαζομένη Ἐσδρηλὼν. Ἐπὶ τῆς πεδιάδος ταύτης ὑφύεται ὡς
βωμὸς μεγαλοπρεπὴς τὸ Θαβώριον ὄρος, τὸ ὁποῖον, καίμενον ἐν τῷ
μέσῳ τῆς Γαλιλαίας ὡς προπύργιον ἰσχυρὸν καὶ ἀπρόσιτον, ἔλκυει
τὴν προσοχὴν τοῦ θεατοῦ καὶ ἐπιβάλλει σέβας εἰς τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ, ἀναπολοῦντος ἐν τῇ μνήμῃ τὰ ὅσα πρὸ πολλῶν αἰώνων ἀνά-
γονται εἰς τὸ ὄρος τοῦτο ἱστορικὰ γεγονότα. Ἀπέχει δὲ τῆς μὲν Να-
ζαρέτ 2 ὥρας, τῆς δὲ Τιβεριάδος 4 καὶ 1 1) 2) τῆς Κανά. Τὸ σχῆμα
τοῦ εἶνε στρογγύλον ὡς ἡμισφαίριον καὶ ἡ ἐπιφάνειά του ὅλη κα-
τάφυτος.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὑπάρχουσι λόγῳ σκιεροὶ καὶ θελκτικώτα-
τοι, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξέρχονται πηγαὶ διάφοροι, ἐκρέουσι ἡσύ-
χως εἰς τὰς καρποφόρους πεδιάδας τὰ διαυγέστατα ὕδατά των πρὸς
ἐνίσχυσιν τῆς γονιμότητος καὶ καρποφορίας αὐτῶν.

Τὸ Θαβώριον ὄρος εἶνε τὸ ὑψηλότερον ὄλων τῶν ὄρεων τῆς Γαλι-
λαίας, τὰ ὁποῖα ὑπερέγει πρὸς τούτοις καὶ κατὰ τὴν καλλονὴν, ὡς ὅν
παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἀπὸ τῆς βίσεως μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ κε-
κοσμημένον οὐχὶ μόνον μὲ δένδρα πολυειδῆ ἀλλὰ καὶ βράχους δια-
φόρους καὶ σπήλαια παντοειδῆ, προσδεχόμενα ἐν τοῖς κόλποις αὐ-
τῶν τὰ ἐκεῖ περὶ πλανώμενα θηρία: πάνθηρας, σιάγρους, θῶας, ἀ-
λώπεκας καὶ ἄλλα· ἐκτὸς δὲ τούτων πλείστας πέρδικας καὶ τρυγό-
νας βλέπει τις ἐκεῖ καὶ εἶδη πολλὰ σαρκοφάγων πτηνῶν, ἅτινα
περὶ δύσιν ἡλίου περιπετῶντα, εὐρίσκουσι τὰς φωλεάς των καὶ ἀνα-
παύονται. Οὕτω προηυτρέπισεν ὁ Μέγας τῆς γῆς Ἀρχιτέκτων τὸ
Θαβώριον ὄρος, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς θρόνος μεγαλοπρεπῆς, φέρων
τὰ στέφανα τῆς ἀοράτου δόξης ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας πρὸς φα-

νέωσιν του ἀγαπητοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τὴν φωτεινὴν νεφέλην, ἐξ ἧς ἡ φωνὴ μαρτυροῦσα ἔλεγεν « Οὐδ' ἐστὶν ὁ Ἰός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα (Ματθ. ιζ'. 5). »

Τὸ ὕψος τοῦ ὄρους τούτου κατὰ μὲν τὸν Ἰωσήπον εἶνε 30 στάδια (Ἰουδ. πολ. Δ'. 4, 8), κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους 1755 πόδες τῶν Παρισίων ὑπεράνω τῆς Μεσογείου, ὑπεράνω δὲ τῆς πεδιάδος Ἑσδρηλῶν 1000 πόδες. Ἡ ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἄχρι τῆς κορυφῆς ἀτραπὸς ἦτο πρὶν λίαν δυσχερὴ· διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ κρημνῶδες· σήμερον ὁμως, πολλῶν μερῶν αὐτῆς ἐξομαλισθέντων ὁπωσούν καὶ διορθωθέντων, ἀναβαίνει τις μὲ ὀλιγώτερον κίνδυνον ἑπιπικος καὶ μέχρι τῆς κορυφῆς ἐν διαστήματι ἡμισείας περίπου ὥρας.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο ὄρος, καίμενον μεμονωμένον ἐν τῷ μέσῳ τῶν περὶ αὐτὸ τερπνῶν πεδιάδων, φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ καὶ ὁροπέδιον ὠρειδῶς ἐπιπλατυνόμενον, περίμετρον μὲν ἔχον ἡμισείας ὥρας, ἐπιφάνειαν δὲ ἕξ καὶ εἴκοσι σταδίων κατὰ τὸν Ἰωσήπον (Ἰουδ. πολ. IV, 4, 8.). Ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου τούτου ὑπῆρχε τὸ πάλαι καὶ πόλις, ὀνομαζομένη ἐπίσης Θαβῶρ (Α'. Παρ. ζ'. 75), τὴν ὀποίαν Ἀντίοχος ὁ Μέγας κυριεύσας ὠχύρωσε τῷ 218 π. Χ'. Κατὰ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς μαρτυρίας ἀπὸ Ἀντίοχου τοῦ Μεγάλου μέχρι τοῦ Ἰωσήπου τοῦ Φλοβίου καὶ μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐπὶ Οὐσπετιανοῦ παλιορκίας καὶ καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων, ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τούτου ὑπῆρξε τὸ μόνον φρούριον καὶ ἡ μόνη τῆς Γαλιλαίας ἀκρόπολις, ἔχουσα ὑπὸ τὴν κράτος αὐτῆς ὅλην τὴν Παλαιστίνην.

Τὸ ὑψηλὸν καὶ περιπνεὺς τοῦτο ὄρος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει μὲν ὁ προφήτης Ἱερειμίας Ἰαβύριον (κς'. 18), ἀποσιωπᾷ δὲ ἡ Καινὴ Διαθήκη, κρύπτουσα τὸ ὄμα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν φράσιν ὄρος ὑψηλόν, ὑπῆρξε τὸ κάτοπτρον τῆς θείας μεγαλειότητος, ὡς στενωρεῖας καὶ ὀμορφώως κηρύττει ἡ ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι ἡμῶν ἀκλόνητος τῆς ἐκκλησίας παράδοσις, τὴν ὀποίαν στηρίζουσιν οὐ μόνον ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων (Κατ. χ. IB'. ιβ'.) καὶ ὁ Ἱερώνυμος (Epist. XXVII), ἀλλὰ καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Διμασκηνός (Τομ. II. σελ. 788.) καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐπ' αὐτὸ ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς

Χριστὸς ἀναβάς μετὰ τῆς δυνάδος τῶν προφητῶν—τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Ἡλιοῦ— καὶ τῆς τριάδος τῶν Ἀποστόλων ν—Πέτρου, Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου—ἐξετέλεσε τὸ τῆς θείας ἐμφανείας μυστήριον, κατανα-
γασάσης αὐτοὺς διὰ τῆς αἵγλης τοῦ φωτὸς τῆς θείας μεγαλειότη-
τος. Ἐνταῦθα ὁ μὲν τῆς Παλαιᾶς ἑξαρχος Μωϋσῆς ὡς δεσπότην δου-
λοπρεπῶς τῷ νομοθέτῃ Χριστῷ παρίστατο, τὸ τῆς μεταμορφώσεως
παράδοξον θαῦμα ἐκπληττόμενος, ὁ δὲ ζηλωτὴς Ἡλίας οὐκ ἐν τῷ
πνεύματι τῷ ἐξαίροντι ὄρῃ, οὐκ ἐν τῷ σεισμῷ, οὐκ ἐν τῷ πυρὶ, ἀλλ'
ἐνταῦθα, ὅπου μετὰ τὸ πῦρ φωνῇ ὡς αὔρας λεπτῆς, τὸν τῆς Π. καὶ
Κ. Διαθήκης δεσπότην εὐρίσκει μεταμορφούμενον καὶ τὴν οὐράνιον
αὐτοῦ δόξαν τοῖς ἐπιγελοῖς ἐπιδεικνύοντα. Οὕτως ἐκεῖ ἱστάμε-
νος πᾶς κύριος καὶ φιλόθεος περιγηγῆτης, καὶ τὴν τοῦ εὐαγγελίου
περικοπὴν (Ματθ. ιζ'. 2.) βαθέως μελετῶν, κατανύγεται τὴν ψυ-
χὴν καὶ κλίνει γόνυ ταπεινώσεως. οὐ ἔστησαν οἱ πόδες τοῦ Κυρίου
καὶ οὐ τοὺς περὶ αὐτὸν Προφῆτας καὶ Ἀποστόλους νεφέλῃ φωτεινῇ
ἐπεσκέπασε, ψάλλον τὸ τῆς ἐκκλησίας μελωδῆμα « Μετεμορφώθης
» ἐν τῷ ὄρει, Χριστὲ ὁ Θεός, δεῖξας τοῖς μαθηταῖς σου τὴν δόξαν
» σου καθὼς ἠδύναντο· λάμψαι καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὸ φῶς
» σου τὸ αἰδιον κτλ. » Ἐνεκα δὲ τῆς φυσικῆς καλλονῆς καὶ τοῦ ἐπ'
αὐτοῦ ὑπερφυοῦς θαύματος, καὶ Ἰω. ὁ Φωκᾶς, ὁ τοὺς ἱεροὺς τόπους
ἐπισκεφθεὶς ἐν ἔτει 1185, περιγράφων αὐτό, λέγει ἐνθουσιωδῶς
« Τὸ Θαβώριον ὄρος, ὁ ἐπίγειος οὐρανός, τὸ τῆς ψυχῆς ἀγαλλίαμα
καὶ ὀφθαλμῶν ὀρθοδόξων ἀνθρώπων ἐντρύφημα· καὶ γὰρ θεία τις
χάρις ἐπισκέπτουσα τῷ ὄρει πρόσεσι· τὸ καὶ χάριν ἀπαπνέει πνευ-
ματικὴν. » Ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν ὑμνογράφων ὁ κορυφαῖος,
Ἰω. ὁ Δαμασκηνός, ὡς δῆθεν βλέπων τὴν θείαν ἐκείνην μεγαλειό-
τητα, διὰ θείας γλώσσης τοῦτο ὑπερυφοῖ, λέγων « Νῦν δὲ Θαβώρ
» ἀγαλλιᾶται καὶ γήθεται, τὸ θεῖον ὄρος καὶ ἄγιον, τὸ ὑψηλόν,
» οὐχ' ἤττον τῇ δόξῃ τε καὶ λαμπρότητι ἢ τῷ ἀερίῳ μετεωρίσματι,
» νῦν ἐπαξίως εὐφραίνεται· λούρανῳ γὰρ ἀμιλλᾶται τῇ χάριτι· ὦ
» γὰρ ἐν ἐκείνῳ σὶ ἄγγελοι ἀκλινὲς ἐνερεῖδεν τὸ ὄμμα μὴ σθενέυσιν
» ἐν τούτῳ ἐκείνῳ Ἀπόστολοι οἱ πρόκριτοι τῇ δόξῃ τῆς αὐτοῦ βα-
» σιλείας ὁρῶσιν ἐκλάμποντα. » (Δομ. περὶ τῆς μεταμορφ. τοῦ Κυ-
ρίου. Τομ. II. σελ. 798).

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δ' ἑκατονταετηρίδος, ἡ ἀγία Ἑλένη ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς τεριπνοτάτης κορυφῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου ὄρους ναὸν περικαλλέστατον ἐπ' ὀνόματι τῶς πανευφύμων ἀποστόλων Πέτρου, Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ὡς μαρτυρεῖ Νικηφόρος ὁ Κάλлистος ('Εκκλ. Ἱστορ. Β'). Τρεῖς δ' ἕτεροι ναοὶ μετὰ τούτον μεγαλοπρεπεῖς ὠκοδομήθησαν κατὰ τὸν 5. αἰῶνα, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Ἀντώνιος ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ του συγγράμματι (Itiner. Anton. §. 6). Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 7. αἰῶνος (696) ὑπῆρχε παρὰ τοὺς τρεῖς τούτους ναοὺς καὶ μοναστήριον μέγα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πολλοὶ μοναχοὶ ἐμόναζον. Ὁ δὲ Βιλλιβάλδος, ἐπισκεφθεὶς τοὺς ἁγίους τόπους κατὰ τὸν 11. αἰῶνα ἀναφέρει ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ του μοναστήριον καὶ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἡλιοῦ (Itiner Willibaldi). Ὅτε δὲ τὰ πλήθη τῶν σταυροφόρων διεσπάρησαν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ πολλοὺς αὐτῆς τόπους κατέκτησαν, ἐκυρίευσαν καὶ τὸ ἱερόν τοῦτο ὄρος ὡς ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρόν, τὸ ὁποῖον ὠχύρωσαν καὶ ἐπὶ τοῦ τοῦ ὁποίου ἀνήγειραν καὶ αὐτοὶ ἴδιον μοναστήριον. Καὶ Ἰω. μὲν ὁ Φωκᾶς ἀναφέρει ἀμφοτέρω τὰ μοναστήρια τὸ τε Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Λατινικόν, καὶ τὸν τόπον δὲ ὀρίξει ἀκριβῶς, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ θεία ἔγεινε μεταμόρφωσις, λέγων ὅτι ἔκειτο ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον τοῦ λατινικοῦ μοναστηρίου, ὑπὸ χαλκείων κιγκλίδων περιφραττόμενος· ὁ δὲ μοναχὸς Βονιράτιος λέγει ὅτι καὶ οἱ τῆς Οὐγγαρίας βασιλεῖς ἀνήγειραν] ἐπ' αὐτοῦ μέγα μοναστήριον. Οἱ πόλεμοι ὅμως τοῦ 1187, 1209 καὶ τοῦ 1263 ἀνέτρεψαν καὶ φρούρια καὶ τεμένη, ὡς βεβαιοῖ καὶ ὁ Βροκάρδος, ὁ ἐν ἔτει 1283 ἐπισκεφθεὶς τὸ ὄρος καὶ μόνον τὰ ἐρείπια εὐρῶν τῶν μοναστηρίων, τῶν παλατιῶν καὶ τῶν τοίχων τῶν ἐκκλησιῶν.

Οἱ αἰῶνες παρήρχοντο καὶ παρῆλθον ἀμειλλώμενοι τίς περισσότερον τοὺς σωροὺς τῶν ἐρείπων ν' αὐξήσῃ. Ἐν τοῖς ἐρείπιοις δ' ἐκείνοις τῶν ποτὲ χριστιανικῶν μοναστηρίων καὶ περικαλλεστίων ναῶν μικρόν τι θυσιαστήριον ἀνυψοῦτο, καὶ τοῦτο ἐκ πετρῶν ἀτέχνως καὶ ἀκόμῳως συνηρμοσμένον, ὅπερ δάκρυα λύπης ἀπέσπα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν παντὸς εὐσεβοῦς περιηγητοῦ, τῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν τὴν λαμπρότητα ἐν ταῖς σελίσαι τῆς ἱστορίας ἀναγινώσκοντος. Ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου θυσιαστηρίου ἡπαξ τοῦ ἐναυτοῦ, κατὰ τὴν

οὕτω Ἀυγουστου, ἐτέλειτο ἡ θεία μυσταγωγία, καθ' ἣν ἡμέραν πλῆθος χριστιανῶν ὀρθοδόξων ἀναβάνοντες σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβώρ, τὴν θείαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μεταμόρφωσιν ἐπανηγύριζον. Μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνεπαύοντο ὑπὸ τὰς ὁροτερὰς σκιὰς τῶν παντοίων δένδρων εὐθυμοῦντες, καὶ τὴν ἐσπέραν, καταβαίνοντες ἑμοθυμαδὸν ὑπὸ τὴν παχεῖαν ὁμίχλην, ἕκαστος ἐβάδιζε μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πόλιν ἢ τὸ χωρίον. Τὸ αὐτὸ ἐπραττον καὶ οἱ Λατῖνοι κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἡμέραν τῆς Μεταμορφώσεως, ἱεουργοῦντες κατὰ πᾶν ἔτος ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἄλλων ναῶν ἀρχαίων.

Πρὸ πικνῶν δὲ χρόνων ἱερομόναχοις τις, Εἰρηνόφιλος ὀνόματι, ἔτη τινὰ ἐν τῇ σεβασμίᾳ τοῦ ἁγίου Σάββα λαύρα μονάσας, μετέβη εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος, ὅπου ἐντὸς σπηλαίου τὸν ἀσκητικὸν βίον μετερχόμενος, προσέβλεπε τὸν σεβασμὸν τῶν Ἀράβων· διέμεινε δ' ἐκεῖ ἐπὶ 18 ἔτη, κατοικῶν ἐν οἰκίσκῳ, τὴν ὁποῖον ἰδίαις χερσὶν εἶχεν οἰκοδομήσει. Κατὰ καιροὺς τὸ ὄρος Θαβώρ ἐπεσκέπτοντο καὶ τινες τῆς ἱερᾶς τῶν Ἀγιοταφитῶν χορείας χάριν σεβασμοῦ καὶ περιεργείας· ἐνίοτε δὲ καὶ τινες τῶν προσκυνητῶν, ὅσοι καταφρόνουν καὶ φόβους καὶ κόπους, ὑπιστάμενοι ἔξοδα ὄχι ὀλίγα.

Ἀλλὰ χάρις εἰς τὸν νῦν εὐκλεῶς πατριαρχεῦοντα τῶν Ἱεροσολύμων Κύριλλον τὸν Β', ὑπάρχει σήμερον ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβώρ, ὡς φάρος τηλαυγῆς διαφωτίζων τὴν Γαλιλαίαν, κομψὸς ναὸς, μικρὸς μὲν πρὸς ἄλλους τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ναῶν παραθαλλόμενος, μεγαλοπρεπὲς ὅμως καὶ ὑψηλὸς φεινόμενος εἰς τοὺς μακρόθεν τοῦ ὄρους ὁρῶντας αὐτόν, διότι κεῖται ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς, ὑπὸ παχείας ὁμίχλης κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν καὶ πρωΐαν περικυκλούμενος.

Ὁ ναὸς οὗτος—οὗ μῆκος μὲν 22 πηχ., τεκτονικοί, πλάτος δὲ 18 καὶ ὕψος 16—φέρει ἐπὶ τῶν θυρῶν αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην:

« Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ἐν τῷ ὄρει
» Θαβώρ ἱεροῦ ναοῦ τῆς τοῦ Κυρίου καὶ Σω-
» τῆρος ἡμῶν Μεταμορφώσεως ἀνηγέρθη θε-
» οφρόνως ὁ ναὸς οὗτος προνοία μὲν τοῦ μα-
» κάριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων

» Κυρίλλου τοῦ Β., ἀναλώμασι δὲ τοῦ κοι-
» νοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου.»

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ μεμονωμένοι ἐν ἱερῇ οὔτε ἀσφαλὲς εἶνε οὔτε διαρκὲς, οὐδ' ὁ ὑψηλὸς αὐτοῦ σκοπὸς ἐκπληροῦται, ἡ Α. Μακαρίτης ἐχειροτόνησε καὶ Ἀρχιεπίσκοπον Θαδωρίου, ἄνδρα ἐνάρετον, φιλόκαλον, ἔμπειρον περὶ τὰς οἰκοδομὰς, δραστήριον καὶ ζῆλον ἔχοντα περὶ τὰ θεῖα τὸν κύρ. Γρηγόριον τὸν ἐκ Μαδύτου, εἰς ὃν ἀνέθεσε τὴν ἐπιστάσιαν καὶ τὴν φροντίδα, ὅπως περὶ τὸν νεόδμητον νέον οἰκοδομηθῶσι καὶ οἰκήματα πρὸς καταίκησιν μοναχῶν καὶ ἀνάγκησιν ξένων, κατασκευασθῇ δὲ περὶ αὐτὰ περίβολος ὑψηλὸς καὶ ἰσχυρὸς κατὰ πάσης τῶν Ἀράβων ἐπιδρομῆς.

Ὁ ἐπὶ τοῦ ὅρου Θαδῶρ τὴν δόξαν αὐτοῦ δείξας τοῖς ἐπιγέλαις, δῶψεν τῷ τρισεβάστῳ τῆς Σιών ποιμενάρχῃ, τῷ ἀνεξιτήλαις γράμμασι τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ὄνομα ἐν ταῖς ἀδικάστραις τῆς ἱστορίας σελίσιν ἐγγράψαντι διὰ τῶν ἀληθῶς πατριαρχικῶν ἔργων τοῦ (ἐ), ἰσχυρὸν πνεύματος καὶ καρτερίαν ψυχῆς πρὸς εὐδόξωσιν τῶν πολλῶν ἄλλων αὐτοῦ πόθων ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τῆς δόξης τοῦ ἔθνους.

Ἡ σοφὴ κόρη.

Νεῆς τις ὀνομαζομένη Esther Vitten, ἐκ τῆς συνοικίας τοῦ Vesten, ἀνῆκεν εἰς πτωχὴν οἰκογένειαν, πάντῃ ἄστυμον καὶ βέλναυσον ἀνατροφὴν ἔχουσαν. Ὁ πατὴρ τῆς καὶ τοὶ ἀνὴρ ἀγαθός, ἦν ὁμῶς μέθυσος. Ἐνεκὰ δὲ τοῦ βιαίου χαρακτῆρος τῆς γυναικὸς τοῦ αἰσίσχαι αὐτοῦ ἐπιθυμία καὶ ὁρέξεις ἠῤῥξανον ὅσημέραι. Ἡ δυστυχὴς κόρη, πρωτότοκος πέντε τέκνων τῆς οἰκογενείας ταύτης, διῆλθε 14 ὅλα ἔτη χωρὶς νὰ μάθῃ νὰ ἀγαγινώσκη καὶ νὰ γράψῃ, ἢ τουλάχιστον νὰ ἀπαγγέλλῃ ἐκ μνήμης μικρὰν προσευχὴν πρὸς τὸν αὐτῆς Πλάστην. Ἡ μήτηρ ὑπέθετεν ὅτι πάντα ταῦτα εἰς οὐδὲν ἔχρησιμευον, ἢ εἰς τὸ νὰ κάμνωσι τὰ τέκνα τῆς ὀκνηράς ὅπως ὁ αὐτῇ διῆλθε τοσοῦτον χρόνον ἄνευ τούτων, οὕτω καὶ τὰ αὐτῆς τέκνα λίαν εὐκόλως ἠδύναντο νὰ πράξωσι τὸ ἴδιον.

(1). Ὅρα τινὰ τῶν ἔργων τοῦ τούτων ἐν Εὐαγγελ. Κήρ. φύλλ. 76βρίου καὶ 86βρίου 1865, σελ. 415.

Τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ἀνηγέρθη παρὰ τίνος Κυρίας σχολεῖον, οὗ διευθύντρια ἦτο ἡ Κυρία Betty Creu. Μετὰ παρέλευσιν δὲ μηνῶν τινῶν ἡ ἀνεγείρασα τὸ σχολεῖον Κυρία μὲ ἀπορίαν της ἔβλεπεν ὅτι οὐδὲν τῶν τέκνων τῆς οἰκογενείας Vilmet ἐσύχναζεν εἰς τὸ σχολεῖον. Περιδιαβάζουσα ἐσπέραν τινα ἔφθασε μέχρι τῆς οἰκίας των καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα ὅτι ὑπῆρχεν ἐπίτηδες ἵνα τῇ γνωστοποιήσῃ τὴν παρ' αὐτῆς ἀνέγερσιν σχολείου εἰς τὴν συνοικίαν, καὶ ὅτι ἐπεθύμει πολὺ νὰ ἴδῃ τὰ τέκνα της συχνάζοντα εἰς αὐτό, καὶ μάλιστα τὴν πρωτότοκον θυγατέρα της. «Πολὺ τὸ εὖχομαι, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ· ἀλλὰ πρὸς τί θὰ ὤρελῃσῃ τοῦτο;— «Τί λέγετε; ἀντεῖπεν ἡ εὐεργέτις Κυρία, θέλω τὴν διδάξει τὴν καλλιτέραν μάθησιν, τὴν ὅποیان δύναται εὐκόλως νὰ ἀντιληφθῇ, τοιαῦται νὰ φοβῆται τὸν Θεὸν καὶ νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολάς του.»— «Πολὺ μᾶλλον ἤθελον προτιμήσει, εἶπεν ἡ μήτηρ, νὰ τὴν διδάξετε νὰ φοβῆται ἐμὲ καὶ νὰ φυλάττῃ τὸν λόγον ἐμοῦ· ἀλλ' ὅμως αὕτη οὐδαμοῦ θὰ ὑπάγῃ. Ἐν τούτοις ἡ ἀγαθοεργὸς Κυρία ἐδοκίμασε πολὺν κόπον ὅπως τὴν καταπελσῇ νὰ μεταβάλῃ γνώμην.

Ἡ δυστυχὴς Esther φύσει γλυκεῖα καὶ εὐαίσθητος ἐστενοχωρεῖτο ἀπροσχημένῃ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην· ἀλλ' ἐπὶ τέλους μετὰ πλείστης ὅσης εὐχαριστήσεως εἶδεν ὅτι ἡ μήτηρ της ἔστεργε νὰ τὴν ἀφῇσῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ σχολεῖον. Εἰς ὀλίγου δὲ χρόνου διάστημα τοσοῦτον ἐπροώδευσεν, ὥστε ἐθεωρεῖτο ἡ πρώτη τῶν μαθητριῶν. Διὰ τὴν ὑπεροχὴν ταύτην οἱ γονεῖς ἐκδικούμενοι τὴν ἐπεφόρτιζον ἐπιπόνου ἐργασίας, ἀλλὰ ἐξεπλήττοντο διότι τὴν ἔβλεπαν πάντοτε εὐπειθῆ καὶ προσεκτικὴν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἠναγκάζοντο καὶ αὐτοὶ νὰ γίνωνται ἐτι δραστηριώτεροι. Καὶ τοι δὲ τὴν ἐπεβάρυνον μὲ πολλὰς καὶ κατεπειγούσας ὑποχρεώσεις, οὐχ ἥττον αὕτη εὕρισκεν εὐκαιρίαν νὰ μελετᾷ τὴν κατήχησίν της, καὶ τὰ ἄλλα στοιχειώδη βιβλία, ἅτινα τῇ ἐνεπιστεύθησαν. Αἱ ἀρεταὶ τῆς κόρης ταύτης, ἡ ὑπόληψις, τὴν ὅποیان ὁ κόσμος ὅλος τῇ ἀπένεμε καὶ ἡ γλυκύτης καὶ ἀγαθότης τοῦ χαρακτήρος της βαθεῖαν περιεποιοῦν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν βαρβάρων γονέων της. Ἡ ἐπομένῃ περίστασις τοὺς συνεκίνησεν ἐτι βαθύτερον. Ὑπῆρχεν ἔθος καθ' ὃ τὸν Μάϊον μῆνα τὰ παιδία ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ νέα φορέματα, τὰ ὅποια ἀγόρευον διὰ τοῦ καρ-

ποῦ τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἐν λόγῳ κόρη ἐκέρδιζε δύο σελλήνια ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα, τὰ ὅποια παρέδιδεν εἰς τὴν μητέρα τῆς, κρατοῦσα δι' ἑαυτὴν τέσσαρα μόνον σκούδα, διότι εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἔπρεπε νὰ ἀπαρτίσῃ ἀναγκαίαν ποσότητα πρὸς ἀγορὰν τῆς νέας ἐνδυμασίας. Ἐνῷ δὲ διὰ παντοίων μέτων προσεπάθει νὰ προμηθευθῇ τὸ ποσὸν αὐτό, ὁ πατὴρ εἰσερχόμενος ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν τὴν παρακάλεσε νὰ τῷ ᾤδανεῖσθαι χρήματά τινα, τὰ ὅποια ὑπέσχετο νὰ τῇ ἀποδώσῃ τὴν ἐπαύριον. Ἡ θυγάτηρ ἀγογγύστως τῷ ἔδωκε πᾶν ὅ,τι εἶχεν. Οὗτος δὲ πορευθεὶς εἰς καπηλεῖον ἀντὶ νὰ πῇ κατὰ τὸ σύνθηρες, ἔπαιξε καὶ ἀπώλεσεν εἰς τὸ παιγνίδιον ὀλόκληρον τὴν ποσότητα· ὅτε δὲ ἐπέστρεψε καὶ ὡμολόγησεν εἰς τὴν θυγατέρα του τὰ συμβάντα ἀτάραχος, αὕτη τὴν ἐλαχίστην δὲν ἔδειξε δυσπρόσκειαν, ἀλλὰ τῷ ἐξέφρασε τὴν εὐχαρίστησίν τῆς ὅτι ἡ ἐν τῷ παιγνιδίῳ ἀπώλεια τῶν χρημάτων τὸν ἐμπόδισε τοῦ νὰ πῇ.

Ἄλλ' ἡ ἐορτάσιμος ἡμέρα ἔφθασεν· ἡ δὲ δυστυχὴς κόρη εὐρέθη εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν. Μὴ ἐπιθυμοῦσα κατ' οὐδένα τρόπον νὰ φανῇ ὅτι ἐνεκα φιλαυτίας παρημέλησε τὴ κατῆκόν τῆς, ἐνεδύθη τὴν ὀλιγώτερον τετριμμένην ἐσθῆτα ἐξ ὧν εἶχε, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ πατὴρ λυπούμενος διὰ τὸ ἄδικον ὅπερ τῇ ἐπροξένησε καὶ θέλων νὰ ἀνακουφίσῃ ὀλίγον τὴν θλίψιν του, τὴν ἐσυνώδευσε διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔνθα ἡ διευδύντρια τῆς σχολῆς ἐφιλοδώρησεν εἰς τὴν κόρην ἐνώπιον τοῦ πατρὸς αὐτῆς ὡραῖον βιβλίον καλῶς δεδεμένον πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀμικμῆτου διαγωγῆς τῆς. Τοῦτο συνεκίνησεν ἔτι μᾶλλον τὸν πατέρα. -- Ἐπιστρέψασα δ' εἰς τὴν οἰκίαν παρετηρήθη παρὰ τῆς μητρός τῆς φέρουσα παλαιὰν ἐσθῆτα. Τί ἔκαμες τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἐσύναζες διὰ νὰ ἀγοράσῃς νέαν; τῇ εἶπεν ἡ μήτηρ. Ὁ δυστυχὴς θυγάτηρ μὴ θέλουσα νὰ ψευσθῇ, οὔτε τὸν πατέρα τῆς αἶπον νὰ δείξῃ, ἐσιώπα· ἀλλ' ἡ μήτηρ ἀπανθρόπως ἤρριψε νὰ τὴν μαστιγόνῃ. Ἐν τούτῳ φθάνει ὁ πατὴρ καὶ ἀμέσως ὁρμᾷ ὅπως τὴν ἐμποδίσῃ. Τότε ἤρριψε ζωηροτάτη σκηνὴ μετὰ τῶν συζύγων, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὐροῦσα εὐκαιρίαν ἡ κόρη ἔτρεξεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς καὶ γονυπετήσασα παρὰ τῇ κλίνῃ τῆς, ἤρριψε νὰ προσεύχεται.

Ἄμα δὲ ἡ σκηνὴ ἔλαβε πέρας, ὁ πατὴρ ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς θυγατρὸς του ὅπως τῇ φανερώσῃ τὴν ἐνδόμυχόν του θλίψιν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο διὰ τὰς πρὸς αὐτὴν ἀδικίας του· ἀλλ' αἰφνης ἀκούει ταύτην ὁμιλοῦσαν, καὶ οὐδὲν ὡς διττάζει νὰ πιστεύσῃ ὅτι οὔτε κατὰ

Μέγας ὁπῆρξεν ὁ θαυμασμός τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς, ὅτε ἤκουσε διὰ τῆς ἡμικλειστοῦ θύρας τὴν δέσιν ταύτην. «Θεέ μου, σπλαγχνίσθητι τοὺς γεννήτοράς μου, καὶ δίδαξόν με ὅπως καλλίτερον αὐτοὺς ἀγαπῶ καὶ εὐδαίμονας καθιστῶ. Περιφροῦρήσον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέπην σου, ὅπως οὐδέποτε δοκιμάσωσί τι δυστύχημα. Τοὺς πόνους αὐτῶν μόνῃ ἅς ὑποφέρω! » Μόλις ἐτελείωσε αὐτὴν τὴν φράσιν καὶ ὁ πατὴρ ἀμέσως ἀνοίξας τὴν θύραν ἔπεσε πλησίον τῆς θυγατρὸς τοῦ γονυπετής· κλαίων δὲ τὴν ἔθλιψεν ἐν τῇ ἀγκάλῃ του καὶ ἐζήτησε νὰ τὸν διδάξῃ πῶς νὰ προσεύχεται πρὸς τὸν Θεόν.

Τὴν ἡθικὴν ταύτην μεταβολὴν τοῦ πατρὸς μετ' οὐ πολὺ ἐμιμήθη καὶ ἡ μήτηρ· ὥστε ἡ πρότερον τοσοῦτον βάρβαρος καὶ τοσοῦτον ἀγρία αὕτη οἰκογένεια κατέστη τὸ καλὸν παράδειγμα ὀλοκλήρου τῆς συνοικίας, τὸ μᾶλλον πεφιλημένον ἀνδρόγυνον, καὶ οἱ γενναιότεροι τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς στενοχωρίας οὕτων. » Σοφαὶ γυναῖκες; ὦκοδόμησαν οἴκους » (Παροιμ. XIV. 1).

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Κ. Δ. Ἀποστολίδου).

Περὶ τραπεζῶν.

Τράπεζα καλεῖται δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν κατάστημα, εἰς τὸ ὁποῖον κατατίθενται κεφάλαια πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου. Αἱ ἐργασίαι τῶν τραπεζῶν περιστρέφονται ἰδίως εἰς τὸ νὰ δανείζωσι χρήματα, λαμβάνουσαι εἰς παρακαταθήκην πολύτιμα εἶδη ἢ ὑποθήκην ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων, ὡς ἐκ τοῦ ὁποῦ ὠνομάσθησαν καὶ τράπεζαι γύρου ἢ παρακαταθήκης, εἰς τὸ νὰ ἐκδίδωσι τραπεζινὰ γραμμάτια, ἅτινα κυκλοφοροῦσιν ἀντὶ νομισμάτων, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ προεξοφλῶσι συναλλαγματικὰς ἢ παντὸς ἄλλου εἶδους ἐμπορικὰ γραμμάτια.

Ἐξάγομεν ἐκ τῶν συγγραφέων ὅτι αἱ τράπεζαι ἦσαν γνωσταὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὁ ἐν Δελφοῖς ναὺς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πλουσιωτέρα τράπεζα παρκαταθήκης τῶν ὧσων ὑπῆρξαν ποτὲ ἐν Ἑλλάδι. Ἐν Ρώμῃ ὑπῆρχον οἱ οὕτω καλούμενοι *argentarii* ἀργυραμοιβοὶ (σάραφιδες), οἵτινες ἐδέχοντο χρήματα καὶ ἐπλήρωνον τόκον ἐπ' αὐτῶν.

Ἐκ τῶν νεωτέρων τραπεζῶν ἡ τῆς Βενετίας ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαιότερα τῆς Εὐρώπης· ἐσυστήθη δὲ κατὰ τὸν 12 αἰῶνα καὶ κατηργήθη εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ Γάλλοι κατέστρεψαν τὴν Ἑνετικὴν δημοκρατίαν. Κατὰ δεύτερον λόγον διεκρίθησαν αἱ τράπεζαι τῆς Γενουῆς, ἡ τοῦ Ἀμστελοδάμου καὶ ἡ τοῦ Ἀμβούργου. Ἡ τρά-

πεζα τῆς Ἀγγλίας συστηθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1694 ἔλαβε πρώτη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀδειαν νὰ ἐκδίδῃ γραμμάτια. Κατ' ἀρχὰς τὰ κεφάλαια αὐτῆς ἐσυμποσούντο εἰς 1,200,000 λ. στ. σήμερον ὑπερέβησαν τὰ 30,000,000. Ἡ τράπεζα τῆς Γαλλίας ἐβαλτιώθη ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, τὰ δὲ κεφάλαια αὐτῆς ὑπολογίζονται εἰς 400,000,000 φράγκα διηρημένα εἰς ἑκατὸν χιλιάδας μετοχάς. Αἱ τράπεζαι τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, Ῥωσίας, Αὐστρίας, καθὼς καὶ ἡ τράπεζα τῶν Ἑνωμένων πολιτειῶν θεωροῦνται ὡς αἱ πλουσιώτεραι τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ ἑλληνικὴ τράπεζα συστηθεῖσα τὸ ἔτος 1844 ὠφέλησεν ἐπαισθητῶς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ κεφάλαια αὐτῆς συμποσούντο εἰς 5,000,000 δραχμῶν διαιρούμενα εἰς χιλιάδας μετοχάς ἀνὰ 1000 δραχμὰς ἑκάστη. Αἱ ἐργασίαι αὐτῆς συνίστανται εἰς προεξοφλήσεις συναλλαγματικῶν, εἰς δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ μὲ τόκον 5 0)0, καὶ τέλος ἐκδίδει τραπεζικὰ γραμμάτια πληρωτέα εἰς τὴν ἐμφάνισιν των.

Ὁ ἄνθρωπος, αἱ ἀνάγκαι καὶ τὰ καθήκοντά του.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπὸ Ν. Α.)

§ 1. Ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸ τὴν ψυχὴν. Τὸ σῶμα γεννᾶται, αὐξάνει, ἀποθνήσκει, διαλύεται· ἡ ψυχὴ ὅμως ποτὲ δὲν ἀποθνήσκει, δηλ. εἶνε ἀθάνατος.

§ 2. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ψυχὴ εἶνε καθαρὸν πνεῦμα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ᾔνη ὁρατὴ, οὔτε ψηλαφητὴ, οὔτε ὕλικῶς αἰσθητὴ.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεται, σκέπτεται, κρίνει, φαντάζεται τὰ πράγματα, ἐνθυμεῖται τὸ παρελθόν, εἶνε ἐλευθέρη νὰ θέλῃ τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν καὶ διατάττει τὸ σῶμα νὰ πράττῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, δηλ. ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε αἰσθητικὴ, σκεπτικὴ, — ἔχει διάνοιαν, νοῦν καὶ θέλησιν.

§ 3. Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου σύγκειται ἀπὸ πολλὰ μέρη καὶ μέλη, διηρημένα κάλλιστα. Τὸ ὑψηλότερον μέρος του εἶνε ἡ κεφαλὴ, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τὸν λαιμόν. Ὁ δὲ λαιμὸς ἐνώνεται μὲ τὴν θώρακα ἥτοι τὸν κορμόν. Τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ θώρακος ὀνομάζεται στῆθος, ὀπισθεν τοῦ ὀποῦ εἶνε ἡ ράχις ἢ τὰ νῶτα. Ὑπὸ τὸ στῆθος εἶνε ἡ

κοιλία και εις τὰ δύο πλάγια αὐτῆς εἶνε αἱ πλευραί.

Ἀπὸ τοὺς ὤμους, οἱ ὁποῖοι εἶνε εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη και εἰς τὰ πλάγια τοῦ θώρακος, ἐξέρχονται οἱ βραχίονες, οἵτινες ἐκτείνονται και τελειώνουν ὅπου ἀρχίζει νὰ πλατύνεται ἡ παλάμη τῆς χειρὸς.

Ἡ κεφαλὴ, ὁ λαιμὸς, τὸ στῆθος, οἱ ὠμοί, ἡ κοιλία και ἡ ράχις στηρίζονται εἰς τοὺς μηρούς και εἰς τὰς κνήμας, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ τῶν ποδῶν.

Τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος σύγκεινται ἀπὸ ὕλης στερεάς, ἥτοι σκληρᾶς, καθὼς εἶνε τὰ ὀστέα· ἀπὸ μέρη ἀπαλά, καθὼς εἶνε τὸ κρέας και τὰ νεῦρα, και ἀπὸ ὕλης ὑγρᾶς, δηλ. ἀπὸ αἷμα και ἄλλα ὑγρά. Τὸ δὲ δέρμα καλύπτει ὅλον τὸ σῶμα.

§ 4. Ἀνάστημα και προτερήματα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ μᾶλλον ἀρμόζον εἰς αὐτὸν ἀνάστημα. Ἄν ἦτο μικρότερος, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δαμάξῃ τοὺς ἵππους, τοὺς ταύρους και ἄλλα ζῶα, οὔτε νὰ τὰ καθιστᾷ ὠφέλιμα εἰς ἑαυτὸν. Δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συναζῇ εὐκόλως τοὺς καρπούς τῶν δένδρων. Ἄν ἦτο ὑψηλότερος, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ σταθῇ κυρτωμένος πολλὸν καιρὸν ἐπὶ τῆς γῆς· ὅθεν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ καλλιεργήσῃ μὲ ἐπιμέλειαν τὰ γεννήματα τὰ χόρτα και τὰς ρίζας (α), ἀπὸ τὰ ὁποῖα τρέφεται.

Χάριν τῆς ἰσορροπίας, τῆς ἐλαστικότητος, τῆς εὐκαμψίας και εὐρωστίας τῶν ἰδίων του μελῶν, ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἴσταται ὀρθὸς εἰς τοὺς πόδας· δύναται νὰ περιπατῇ, νὰ κάθεται και νὰ ἐξαπλόνηται· δύναται νὰ χειρονομῇ, νὰ τρέχῃ, νὰ πηδᾷ, ν' ἀναρριχᾷται, νὰ κολυμβᾷ και νὰ ὀλισθαίνει. Ὁ ἄνθρωπος ὑψώνει και χαμηλώνει τὴν κεφαλὴν, τὴν περιστρέφει πρὸς τὰ δεξιὰ και πρὸς τ' ἀριστερά, κατὰ νὴν ἀνάγκην του, ἐκτείνει ἢ συμπτύσσει τοὺς βραχίονας, τοὺς δακτύλους και τὰ σκέλη, ἢ κάμπτει και συστέλλει τὸ σῶμα.

Ὁ ἄνθρωπος φέρει τὴν κεφαλὴν ὑψηλά· ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς και διαπεραστικούς, τὸ στῆθος πλατύ, τοὺς βραχίονας ἰσχυροὺς, τὰς χεῖρας εὐρώστους και εὐκάμπτους, τὸ βῆμα ἐλεύθερον και ἄλλοτε μὲν ταχύ, ἄλλοτε δὲ σοβαρὸν και βραδύ. Ταῦτα τὰ προτερήματα ἠνωμένα μὲ τὰ τῆς ἐσωτερικῆς κατασκευῆς του και μὲ τὸ λογικὸν καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον τὸ ὠραιότερον δημιούργημα, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν ἐπὶ τῆς γῆς, Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς.

(α). Τὰ γογγύλια, τὰ δαυκία (χαδούσια), τὰ γεώμηλα, τὰ κοκκινογοῦλια κλπ. ὀνομάζονται ρίζαι.

ΣΙΜΕΩΝ ΣΙΝΑΣ.

Ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1825 εἰς Βιέννην ἐκ γονέων Ἑλλήνων, καταγομένων ἐκ Μακεδονίας. Ὑπέρπλουτος, ἐδώρησεν ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια φράγκων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ σήμερον κτίζει ἐν Ἀθήναις τὸ λαμπρὸν μέγαρον τῆς μελλούσης Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΗΣ.

Ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῇ 6 Ἰανουαρίου 1785. Μόλις δεκαπενταετῆς μετέβη εἰς Ἱταλίαν καὶ ἐστέφθη νομοδιδάκτωρ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Παταβίου τῷ 1805, δηλ. εἰκοσαετῆς. Ἡ περὶ τὴν φιλολογίαν, ἰδίως δὲ περὶ τὴν ἱστορίαν, σπανία αὐτοῦ ἐπίδοσις ἐφείλκυσε

της εποχής εκείνης Ἰταλῶν λογίων καὶ ποιητῶν, ὥστε τῷ 1804 καὶ 1805 ὠνομάσθη μέλος τῆς ἐν Φλωρεντίας Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας καὶ τῆς Φλωρεντινῆς Ἀκαδημίας. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Κέρκυραν ἤρχισε νὰ παραδίδῃ ἀμισθῶς ἐν τῷ Λυκείῳ μαθήματα φιλολογίας καὶ συγχρόνως ἐδημοσίευσεν ἱστορικὰς τινας εἰδήσεις περὶ τῆς πατρίδος του. Τὸ πρῶτον τοῦτο δοκίμιον τῆς πατρίου ἱστορίας τοσοῦτον ἤρρεσεν, ὥστε ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν δημοσίευσίν του ἡ Γερουσία τῆς Ἑπτανήσου ἀνηγόρευσε τὸν νέον συγγραφεὴ ἱστοριογράφον τῶν νήσων μὲ μισθὸν τριάκοντα διστηλῶν, ὃ δὲ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Ἀλέξανδρος Α΄. πρὸς ὃν ὁ Μουστοξύδης προσεφώνησε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πόνημα, ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ παρασχήμου τοῦ ἀγίου Βλαδμηρίου.

Ἀποδημήσας ἐκ δευτέρου εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐπεσκέφθη τοὺς Παρισίους καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς Μεδιόλανα, ἔνθα κατὰ τὸ 1811 καὶ 1814 ἐξέδωκε δύο τόμους τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν μελετῶν ὑπὸ τὸν τίτλον *Illustrazioni Corciresi*. ἀνεκάλυψε δὲ καὶ ἐδημοσίευσεν ἀνεκδοτὸν ἀπόσπασμα τοῦ περὶ Ἀντιδόσεως λόγου τοῦ Ἰσοκράτους (1812). Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποχὴν διωρίσθη μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας, ὡς καὶ τῶν βασιλικῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ Βερολίνου, τοῦ Μονάχου, τοῦ Ταυρίνου, καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς Βίλλνας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἄδεια παρὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως νὰ συμβουλευθῇ τὴν μεταξὺ τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν αὐλῶν ἀλλτλογραφίαν, ἐξ ἧς πολλὰς ἠρύσθη πολυτιμοτάτας σημειώσεις. Ἐπεσκέφθη δὲ τῷ 1814 ἐν Ζυρίχῃ καὶ τῷ 1815 ἐν Παρισίοις τὸν ἀείμνηστον Καποδίστριαν. Περιηγήθη ἀκολούθως τὴν Γερμανίαν, καὶ ἐν Σαξωνίᾳ φιλοφρόνως τῷ ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια νὰ ἐξετάσῃ τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην τῆς οἰκογενείας τοῦ κόμητος Σουλεμβούργου, τοῦ κατὰ τὸ 1716 ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἑνετικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐγγχωρίων ἀνδρείας ὑπερασπίσαντος τὴν Κέρκυραν κατὰ τῶν πωλιερκούντων αὐτὴν Τούρκων. Μετὰ τὴν περιοδείαν ταύτην ἐξέδωκε τὴν περὶ τῶν τεσσάρων ἱππων τῆς τοῦ ἀγίου Μάρκου ἐν Ἑνετίᾳ μητροπόλεως σοφὴν διατριβήν, καὶ τῷ 1816 ἤρχισε νὰ ἐκδίδῃ ἐν Βενετίᾳ μετὰ Δημητρίου Σχινᾶ τοῦ Βυζαντίου συλ-

λογὴν ἀνεκδότων με φιλολογικὰ σημειώσεις, τὰ δ' ἐπὶ ἑτος ἔξεδωκε βίους τοῦ Ἀνακρίοντος καὶ τοῦ Αἰσχύλου.

Τῷ 1820 ἐδημοσίευσεν ἀνωνύμως γαλλιστὶ τὰ κατὰ τὴν ἀπάνθρωπον πώλησιν τῆς Πάργας. Προδοθεὶς εἰς τὸν τότε Ἀγγλον ἀρμοστήν Θωμᾶν Μάιτλανδ, ἐπαύθη τῆς θέσεως ἀπολέσας καὶ τὰ ὅποια ἐλάμβανε 30 δίστηλσ. Ἀλλ' ἡ ζημία αὕτη μετ' οὐ πολὺ ἀνεπληρώθη, διότι κατὰ πρότασιν τοῦ ἐν Ταυρίνῳ πρέσβους τῆς Ρωσσίας Μοτζίεβιγου, ὁ τότε ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης Καποδίστριας διώρισε τὸν Μουστοξύδην ἀκόλουθον τῆς ἀνωτέρω πρεσβείας καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν ἀνέσει τὰς προσπάθειάς του μεσαιωνικὰς ἐρεῖνας ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῆς Ἰταλίας. Τότε ἐδημοσίευσεν καὶ τὴν κλασικὴν εἰς τὸ Ἰταλικὸν μετάφρασιν τοῦ Προδότου, πλουτίσας αὐτὴν διὰ σχολείων καὶ σημειώσεων. Συγχρόνως δ' ἐδοθήθει τὸν φιλέλληνα Γάλλον Φωριέλ καὶ τὸν Ἰταλὸν Θωμμασαῖον εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν γενομένας συλλογὰς καὶ μεταφράσεις τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων.

Ὀλίγον βραδύτερον κατεχώρισεν ὁ Μουστοξύδης ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ τῆς Φλωρεντίας τὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν αἷς κυρίως ἠθέλησε ν' ἀποδείξῃ δι' ἀκαταμαχῆτων λόγων, ὅτι « ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ζῇ διὰ τῶν μᾶλλον ἢ ἥττον περιφανῶν αὐτῆς συγγραφέων, καὶ ὅτι διερχόμενοι τὸ μέγα διάστημα εἴκοσι καὶ ἑπτὰ περίπου αἰώνων, ἐκ τῶν ἡμερῶν μας ἄχρι τῶν ἀπωτάτων τῆς ἀρχαιότητος, ὅτε ἔζη ὁ Ὅμηρος, οὐδεμίαν ἄλλην γλῶσσαν εὐρίσκομεν τοσοῦτον ἀρχοσιδῶς ἐπεκτεινομένην ὡς τὴν Ἑλληνικὴν. » Ἐγραψε διὰ τὴν συλλογὴν τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν τοῦ Σονζονίου παράρτημά τι εἰς τὴν ἱστορίαν Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ, καὶ βραδύτερον διὰ ἡρωικοκωμικὸν ποίημα τὸν βίον τοῦ Αἰσώπου.

Τῷ 1829 προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα, ἐνθα ἀνέλαβε τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐν Αἰγίνῃ δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων, ἅμα δὲ καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος ἡ Αἰγιναία, καὶ τῆς ἐφημερίδος ὁ Ἑλληνικός Ταχυδρομός.

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καποδιστρίου ὁ Μουστοξυδῆς ἐπαγγέλθηεν
εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἰδίας πατρίδος.

Ἐλθὼν εἰς Κέρκυραν ἐξελέχθη τῷ 1833 ἀντιπρόσωπος καὶ ἀμέ-
σως Γερουσιαστής τοῦ τετάρτου κοινοβουλίου. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀρ-
μοστοῦ Νούγεντ διάλυσιν αὐτοῦ, ὁ Μουστοξυδῆς διωρίσθη ἄρχων τῆς
παιδείας· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ παραιτηθεὶς τῆς θέσεως ταύτης, ἀνε-
δέχθη πλεον ἄρχηγός τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὑποστηρίζων καὶ δε-
σφύνων μὲ σπάνιον θάρρος καὶ σύνεσιν, ἐπὶ τῆς δεσποτείας μάλιστα
τοῦ Δούγλα, τὴν πάλιν μικροῦ καὶ ἀδυνάτου λαοῦ πρὸς ἀγέρωχον
ἀντιπρόσωπον μεγάλης καὶ ἰσχυρᾶς δυνάμεως. Ἐπὶ τείλους οἱ ἀντι-
πολιτευόμενοι ἐπεφόρτισαν τὸν Μουστοξυδῆν ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν
καὶ νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν ὑπουργὸν ἀναφορὰν κατὰ τῆς διαγωγῆς
τοῦ ἀρμοστοῦ. Ἐλθὼν περὶ τὰ τέλη Μαΐου εἰς Λονδῖνον εἶδεν ἀμέ-
σως τὸν μαρκήσιον· Νορμανδύ, πρὸς ὃν ἐπικρουσίασε καὶ ὑπόμνημα
περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἐν ᾧ κατεδείκνυε τίνι τρόπῳ
διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1817 παρεβιάσθη ἡ συνήθεια τῶν Παριζί-
ων, καὶ περαινὼν ἐξήτει τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Συντάγματος τούτου,
καὶ τὴν εἰς τὰς νήσους ἀποστολὴν ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς ὅπως ἐξα-
κριθῶσιν τὰς καταχρήσεις τῆς ἀγγλοϊουρκικῆς κυβερνήσεως. Πρὶν ἐπα-
νέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν ὁ Μουστοξυδῆς, ὁ Δούγλας ἀνέβλεπεν ἐκ νέου τὴν
βουλὴν τῆς Ἑπτανήσου καὶ μετὰ μικρὸν διέλυτεν αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ
ἡ αὐθάριτος αὕτη πράξις, ὃν ἀπεδείλξε τὸν Μουστοξυδῆν ὅστις συ-
νέταξε καὶ ἐπεμφεν εἰς Λονδῖνον, ὅπου ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ τύπου
φυλλάδιον, ἐπιγραφόμενον « Osservazioni sulla dissoluzione del
VI parlamento, da uno dei suoi membri. »

Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐξέδωκεν ἐν Μελέτῃ « Confutazione di A. Mu-
stoxide al Dispaccio κλπ. » ὅπερ δικαίως ἐπεκλήθη ἡ πολιτικὴ
κατήχησις τῶν Ἑπτανησίων.

Μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησε νὰ ἐνασχολῇται ἰδιωτεύων εἰς τὰς
προσφιλεῖς αὐτῷ φιλογοικᾶς καὶ ἱστορικὰς μελέτας, ἐκδοὺς σὺν τοῖς
ἄλλοις κατὰ τὸ ἔτος 1843 τὸν πολύτιμον Ἑλληνομνημόνα, ἐν τῷ
ὁποίῳ κατεχώριζε πολλοὺς θησαυροὺς τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Περὶ τὰ μέτα τοῦ 1846, ἐπὶ τῆς ἀρμοστείας τοῦ Σείτσανος, διω-
ρίσθη ἐκ δευτέρου ἱστοριογράφος τῶν Ἰονίων νήσων. Ἐκτοτε δὲ κα-

τεγίνετο εἰς συλλογὴν καὶ τακτοποίησιν τῶν τιμαλφῶν καὶ οἰοσπαρμένων κειμηλίων τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας.

Ἡ ἔνεκα τῶν συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ ἔτους 1849 πρώτη ἐλευθέρα τῶν βουλευτῶν ἐκλογὴ ἐψήφισε τὸν Μουστοξυδῆν ἀντιπρόσωπον, ἡ δὲ ἀξιωμανημόνευτος Βουλὴ ἐκέλευε ὁμοφώνως ἐκήρυξεν αὐτὸν πρόεδρόν της. Τὴν θέσιν ταύτην ὁ Μουστοξυδῆς ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ· ὑψηλότερον δὲ ἀντετάχθη ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευσεως ὡς ὑποψήφιος εἰς τὴν θέσιν ἐπαρχ. ἀκοῦ συμβούλου, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του. Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Μουστοξυδῆς διωρίσθη ἐκ νέου Ἀρχων τῆς παιδείας.

Ἀπεβίωσε δὲ ὁ διακεκριμένος οὗτος τοῦ ἡμετέρου ἔθνους λόγιος ἐν ἔτει 1860, καὶ ἐτάφη πομπικῶς ἐν Κερκύρᾳ.

(Ἐκ τῆς Νεοελλ. Φιλολ. Κ. Ν. ΣΑΘΑ).

Ὅτι οἱ μεγάλοι ποιηταὶ δυστυχεῖς.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Γ. Φραντζῆ).

Δ'.

Plautus—Πλαῦτος. (1).

Μάρκος Ἀννίος Πλαῦτος (Marcus Annii Plautus), ποιητῆς Λατίνος, ἐγεννήθη ἐν Σαρσίνῃ (Sarsine), πόλει τῆς Ὀμβρικῆς (Ombrie). Ἠκμασε δ' ἐν Ρώμῃ περὶ τὰ 160 π. Χ. Ἐνταῦθα διατρίβων ἀπέκτησε μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τὰς κωμωδίας αὐτοῦ, τὰς πλείστας ἀπομιμήματα τοῦ Ἐπιχάρμου, φιλοσόφου καὶ ποιητοῦ Σικελιώτου (2), εἰς ἧς μετέδωκεν ἐπιτυχῶς χροὶν ἀπτικισμοῦ καὶ ἐνεργείας ἑλληνικῆς. Κρίτοι δ' ἀπέκτησε διὰ τῶν συγγραμ-

(1). Συνέχεια ἀπὸ τῆς σελ. 748.

(2) Ἐκτ' ἄλλους ὁ Ἐπίχαμος ἦν ποιητῆς κωμικὸς καὶ πυθαγόρειος φιλόσοφος, ζήσας εἰς Σικελίαν κατὰ τὸν 5ον π. Χ. αἰῶνα ἐν τῇ Αὐλῇ τοῦ Ἱέρωνος Αὐτοῦ Βασιλέως τῶν Συρακουσῶν. Ὁ χαρακτήρ τῶν κωμωδιῶν αὐτοῦ ἀγνοεῖται. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ᾔνε πολιτικός, ἐπειδὴ ἔζη πλησίον βασιλέως. Ἀποδίδου-

μέτων αὐτοῦ πλουτὸν ἱκανόν, ὅμως ὑπὸ τοῦ κέρους παρακινούμενος ἐγκατέλειπε τὰ γράμματα καὶ παρεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἀναλαβὼν λοιπὸν ἐμπορικὴν τινα ἐπιχείρησιν, ἐπίκονον καὶ ἄγονον, ἀπώλεσε τὸν πλουτὸν, ὃν εἶχεν ἀποκτήσει διὰ τῆς μεγαλοφυίας αὐτοῦ. Ὅθεν ἀπογομνωθεὶς παντελῶς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην, ἐλπίζων ὅτι ἐμελλε νὰ εὕρῃ ἐκεῖ καταφύγιον, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ὑπολήψεως, ἧς ἀπελάμβανεν ἐνεκα τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ προτερήματος. Ἀλλ' ἠπατήθη· διότι ὁ ἔνδοξος ἄνθρωπος ἐπ' ὀλίγον μόνον χρόνον ἀπολαμβάνει τῆς ὑπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐμπνεύμενης ὑπολήψεως καὶ συμπαθείας· ἐπειδὴ ἡ ἐκ τοῦ νεοφανοῦς αὐτῇ γεννημένη εὐνοία ἐξαφανίζεται, ἐξασθενούσης τῆς εὐχαριστίας, ἧς αὐτὴ πρόξενος ἐγένετο. Διὸ καὶ ὁ Πλαῦτος ἐκανελεύσας οὐδὲν ἄλλο εὗρεν ἐν Ρώμῃ εἰμὴ καρδίας πεπαγωμένης· ἐπομένως κατήντησεν εἰς τοσαύτην ὑπερβολικὴν ἔνδειαν, ὥστε ἠναγκάσθη, τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὑστερούμενος, νὰ γίνῃ (δοῦ) ος μισθωτὸς περὰ τινι ἀρτοποιῷ, μεταχειριζόμενος αὐτὸν εἰς τὸ νὰ γυρίζει τὸν χερσὶ μύλον(!). Ὁ Βάρρων (Varro), ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀξιοσημειώτου ταύτης πράξεως, προσθέτει ὅτι ὁ ποιητὴς ἐπεχείρει προστεῖν νὰ συνθέσῃ καὶ κωμωδίας, ὑποκλέπτων ὥρας τινὰς ἐκ τῆς ἐπιπόνου καὶ τῆς ἐργασίας. Εἶνε δ' ἄγνωστον ἂν ἐτελείωσε τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ ἐνδείᾳ. ἤτις βεβαίως ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ἔτι μᾶλλον ἀνυπόφορος, διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν εἶχεν εὐχαριστηθῇ εἰς τὸ νὰ ᾖ εὐτυχὴς καὶ ἀνεξάρτητος, ἔχων τὸν μέτριον ἐκεῖνον πλουτὸν, τὸν τοσοῦτον ἐπακνούμενον ὑπὸ τοῦ Ὁρατίου.

Σώζονται αὐτοῦ κωμωδαὶ εἴκοσιν. Ὁ ποιητὴς οὗτος ἐταμῆθη γενικῶς ὑπὸ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ διὰ τὴν καθαρότητα, τὴν ἐνέρ-

σιν εἰς αὐτὸν πολλὰς συγγραφὰς περὶ φιλοσοφίας καὶ ἱατρικῆς. Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Πλίνιος ὁμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ ὡς εἰσαγαγόντος εἰς τὸ ἑλλ. ἀλφάβητον τὸ Θ καὶ τὸ Χ. Σ. Μ.

(1). Οἱ νερόμυλοι καὶ ἀνεμόμυλοι εἶνε ἐφευρέσεις νεώτεραι. τότε δὲν ἐγίνωσκον νὰ ἀλλάθωσι τὸν σῖτον δι' ἄλλου μέσου, εἰμὴ διὰ τοῦ βραχίονος. Πρὸς τὴν ἐργασίαν δὲ ταύτην μετεχειρίζοντο πολλοὺς ἀργυρωνήτους καὶ, ὡς φαίνεται, τοὺς ἐνδεεῖς πολίτας, ἐπὶ τινι μισθῷ.

γείαν, τὴν ἀφθονίαν, καὶ τὴν γλαφυρότητα τοῦ λεκτικοῦ. Ὁ Βάρρων ἔλεγεν ὅτι, ἂν αἱ Μοῦσαι ἤθελον νὰ ὁμιλήσῃσι λατινιστί, ὥφελον νὰ δανεισθῶσι τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλαύτου. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κικέρων ἐθαύμασε τὸν πολιτικὸν αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν τελειότητα τῶν ἀστεϊσμῶν αὐτοῦ.

Ἐντούτοις, ἐπὶ Αὐγούστου, ὅτε ἡ φιλοκαλία τῶν γραμμάτων εὗρίσκετο εἰς τὰς μεγάλας αὐτῆς προόδους, ἐμέμψθησαν τὸν ποιητὴν τοῦτον, διὰ τὴν στιχουργίαν αὐτοῦ, διὰ τινὰς ἀστεϊσμούς ταπεινοὺς καὶ ἀνουςίους, διὰ σκώμματα ἀχρεῖα, λογοπαίγνια γελοῖα βωμολογίας χονδροῦς καὶ ἀχρειολογίας ἀνυπαφόρους. Ἄλλ' αἱ μομφαὶ αὗται δὲν ἐμποδίζουσιν ἡμᾶς τοῦ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ ποιητὴς οὗτος ἐννοεῖ καλῶς τὸν χλευασμὸν, καὶ ὅτι αἱ χαρμενισμοὶ αὐτοῦ εἶνε ἐπιτυχεῖς.

Ἐχει δὲ τέχνην μὲν ὀλιγωτέραν, πνεῦμα δὲ περισσώτερον ἢ ὁ Τερέντιος· διότι αἱ ραδιοιργαίαι αὐτοῦ εἶνε καλλιτέρα φρονιμονημέναι τὰ τε περιπλάττοντα ζητήματα ποικιλώτερα καὶ ἡ πρᾶξις ζωηροτέρα εἰς τὰς αὐτοῦ κωμωδίας παρὰ εἰς τὰς τοῦ ἀντιζήλου. Ἐν ὅσῳ δὲ ἤκμαζον τὰ Λατινικὰ γράμματα, συνήκμαζε καὶ ἡ ὑπόληψις αὐτοῦ.

Πλίνιος ὁ νεώτερος καὶ ὁ Κυντιλιανὸς ἀναμνησκονται αὐτοῦ μετ' ἐγκωμίων. Καὶ μετὰ τὴν ἀναγέννησιν δὲ τῶν γραμμάτων αἱ κωμωδίαὶ αὐτοῦ καθηδύνουσιν εἰσέτι τοὺς νεωτέρους· ὁ θεῖος μάλιστα Μολιέρος ἐδανείσθη ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης πολλὰς θέσεις καὶ χαρακτῆρας, ἅτινα ἐκόσμησε καὶ ἐτελειοποίησε.

« tout ce qu' il a touché se convertit en or »

πᾶν ὅτι ἤγγισε (ὁ Μολιέρος) μετεβλήθη εἰς χρυσὸν » λέγει ὁ Βοαλῶ.

Οὐχ ἥττον ὅμως εἶνε ἀληθές ὅτι ὀφείλει πολὺ εἰς τὸν Πλαῦτον, ὡς αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ τοῦτο.

Ὁ Πλαῦτος εἶχε τσακύτεν ὑπερηφάνειαν, ὅσῃν καὶ ἱκανότητα. Τὸ δ' ἐπιτάφιον αὐτοῦ, ὅπερ δυσκολεῖται τις νὰ πιστεύσῃ, συνέθεσαν αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐὰν ὁ Βάρρων ἦνε ἀξιόπιστος.

« ὁ Πλαῦτος δὲν ὑπάρχει πλέον. Θάλεια (1) »

(1) Ἡ Β'. ἢ Η'. τῶν ἐννέα Μουσῶν, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, ἑφορος τῆς κωμωδίας καὶ τῆς βακχικῆς ποιήσεως. Σ.Μ.

» δακρύει· τὸ θάταρον εἶνε ἔρημον· οἱ γέλωτες,
 » τὰ παίγνια, αἱ Μοῦσαι κλαίουσιν ἐπὶ τοῦ
 » τάφου αὐτοῦ.»

Τὰ εὐγνώμονα ζῶα.

Κλέπτης, περιπλανώμενος εἰς τὸ δάσος διὰ νὰ εὕρῃ ἔρμαιόν τι, ἔπεσεν αἰφνίς εἰς βάραθρον, τοῦ ὁποῖου τὸ στόμιον, σκεπασμένον ἀπὸ ἐλαφρὸν στῶμα βρύων, δὲν εἶχεν ἰδεῖ. Ἐκπλαγείς ἀπὸ τὴν πτώσιν δὲν παρετήρησε κατ' ἀρχὰς εἰς ποίαν συνοδείαν ἡ τύχη τὸν ἔρριψεν. Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου, περιφέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς τριγύρω του, παρετήρησε μὲ τρόμον λέοντα, πίθηκον καὶ ὄφιν, πεσμένους πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδίαν παγίδα.

Δυστυχία ! ἔλεγεν ἐν ἐαυτῷ ὁ κλέπτης ὁλῶς τρέμων, τί θὰ γίνω; Ἐὰν σιωπήσω, τὰ ἄγρια ζῶα θὰ μὲ κάμουν ὥραιον παιγνίδιον καὶ θὰ διαιρέσουν ἡτύχως τὸ σῶμά μου εἰς τρία μερίδια· ἐὰν κραυγάζω, ἡ φωνή μου θὰ τὰ κάμῃ μανιώδη· Ἐν τούτοις παρετήρησεν ὅτι οἱ σύντροφοί τῆς δυστυχίας δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον φοβισμένοι ἀπὸ αὐτόν. Ἀνέλαβε λοιπὸν ὀλίγον θάρρος, καὶ μὲ γοεράν φωνὴν ἐπεκαλεῖτο βοήθειαν.

Εὐτυχῶς δι' αὐτόν ὁδοιπόρος τις ἐπέρνα ἀπὸ ἐκεῖ. Ἦτον ἄνθρωπος συμπαθητικός. Ἐτρεξε πρὸς τὰς ἀπελπιστικὰς φωνὰς τοῦ φυλακισμένου καὶ ἔρριψε τὸ σχοινίον εἰς τὸ βάραθρον. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του, ὅτε ἀντὶ ἀνθρώπου εἶδε πίθηκα πηδῶντα ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ εὐκίνητον ζῶον εἶχεν ἀρπάζει πρῶτον τὸ σχοινίον. Ὁ κλέπτης ἐξηκολοῦθει νὰ φωνάζῃ.

«Μὴ λυπῆσαι διότι μὲ ἠλευθέρωσες, εἶπεν ὁ πίθηκος εἰς τὸν ὁδοιπόρον· ἴσως θ' ἐσὺ γίνω ὠρέλιμος.» Καὶ ἔφυγε σκιρτῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων τοῦ δάσους.

Τὸ σχοινίον κατέβη καὶ ἐκ δευτέρου. "Ω ! "Ω ! εἶπεν ὁ ὁδοιπόρος, σύρων αὐτό, πόσον βαρὺ φορτίον ! ἡ δύναμίς μου μόλις ἀντέχει. Λέγων ταῦτα παρετήρησε τὴν χαίτην καὶ τοὺς ὄνυχας λέοντος, ὅστις σκιρτῶν λέγει πρὸς αὐτόν: «Εὐχαριστῶ, γενναῖε μου εὐεργέτα, δὲν θὰ μετανοήσῃς, διότι μὲ εὐηργέτησες.» Ὁ λέων ἀπεμακρύνθη καὶ ἄφησε τὸν ἄνθρωπον βεθυθισμένον εἰς φρίκην καὶ

190
θαυμασμόν. Ὅμως ὁ ὁδοιπóρος ἔραψε καὶ ἐκ τρίτου τὸ σχοινίον, καὶ πάραυτα παμμεγέθης ὄφης παριτυλίσσεται εἰς αὐτό, καὶ ἀναδαίνει ζωηρῶς εἰς τὸ χεῖλος: «Τύχη! ἐφώναξεν ὁ ὁδοιπóρος ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ὅλα τὰ τέρατα τοῦ ἔθους ἦσαν κρυμμένα εἰς τοῦτο τὸ βέραθρον;» Φίλε, τῷ ἀπεκρίθη ὁ ὄφης, ὁ κáκιστος εἶνε ἐκεῖνος ὅστις μένει, δηλ. ὁ ἄνθρωπος. Πιστευσέ με, ἄφρσέ τον νὰ χαθῇ. Ἐὰν τὸν σώσης, θὰ φανῇ ἀχάριστος· ἀλλ' ἐγὼ δὲν θὰ φανῶ τοιοῦτος πρὸς τὸν ἐλευθερωτὴν μου.»

Ὁ γενναῖος ὁδοιπóρος δὲν ἤκουσε τὸ φρόνιμον τοῦτο ζῶον· τὸ σχοινίον κατέβη πάλιν, καὶ ταύτην τὴν φορὰν ὁ κλέπτης ἀνέβη εἰς τὸ φῶς. Ἔβησεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐλευθερωτοῦ του, καὶ τῷ ὑπεσχίθη αἰώνιον εὐγνωμοσύνην. Ὁ ὁδοιπóρος ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, ἀπὸ ἐστίκωσεν εἰς τοὺς ὤλους σάκκον ἀργυρίου, τὸν ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν πλησίον πόλιν.

Μόλις ἔκχμεν εἴκοσι βήματα καὶ φωνή τις τρομερὰ προσβάλλει τὸ οὖς του. «Ἡ τὰ χρέματα ἢ τὴν ζωὴν σου!» Στρέφει καὶ ἀναγνωρίζει μὲ φρίκην ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον πρὸ μικροῦ ἔτρωσεν. Ἀποφασίζει νὰ ὑπερασπισθῇ· ἀλλ' ὁ ἀχάριστος τὸν ρίπτει κάτω, τὸν ἀπογυμνώνει καὶ τὸν δίνει γυμνὸν καὶ αἱματωμένον εἰς τὴν ρίζαν ἐνὸς ἐνδρόου μὲ τὸ αὐτὸ σχοινίον, τὸ ὅποιον τὸν εἶχεν ἀναβιδάσει ἀπὸ τοῦ βέραθρον.

Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀγανάκτητις ἐμποδίζουν πολὺν καιρὸν τὸν δυστυχῇ νὰ ἐκφωνήσῃ τὰ παράπονά του. Τέλος ἐκβάλλει φωνὴν διαπεραστικὴν. Πάραυτα ὁ πῖθηκος σπεύδει διὰ πηδημάτων, λυεῖ μὲ τοὺς ὀδόντας τὰ δεσμὰ τὰ ὁποῖα ἔσφιγγον τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας τοῦ εὐεργέτου του, καὶ ὑποστηρίζων αὐτὸν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις του τὸν ὀδηγεῖ εἰς σπήλαιον γειτονικόν. Ὅτε τὸν εἶδε καθήμενον καὶ ὀλίγον ἡσυχον: «Ὡ ἐλευθερωτά μου, τῷ εἶπε σκιρτῶν ἀπὸ χαρὰν πέριξ αὐτοῦ, βλέπεις ὅτι ἐφύλαξα τὸν λόγον μου;—Φίλε μου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ ὁδοιπóρος, μὲ ἔτρωσες ἐξ ἀνταμοιβῆς, ἀλλ' αἰσθάνομαι ὅτι θὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν πληγὴν μου. Ὅχι! — λέγει αἰφνης ὁ ὄφης ἐξεληθὼν ἀπὸ ὀπὴν τινα εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου—δὲν θὰ ἀποθάνῃς· σὲ προσφέρω χόροτον τι, τὸ ὁποῖον θὰ σὲ θεραπεύσῃ παρευθὺς.—Γενναῖον ζῶον, ὑπέλαθεν ὁ πληγωμένος, καὶ σὺ ἐπίσης ἐφύλαξες τὸν λόγον σου; ἀλλ' εἰμαι πολὺ ἀδύνατος, πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ

φθάσω εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁσίου· θὰ σὲ φορτωθῶ εἰς τὴν ράχην μου, εἶπε φωνὴ τις μουγγρίζουσα, ἥτις ἐπρεσπύσθη νὰ φανεῖ γλυκεῖα καὶ προσηγνῆς· ἦζον ἡ τοῦ λέντοα, ὅστις πρὸ ὀλίγου ἠδύμησεν εἰς τὸ σπῆλαιον. Ἰδοὺ ἐξηκολούθησε τὸ εὐγεγεῖς ζῶον, ῥέκτον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἑδοικότερου σάκεον ἀργυρίου, ἰδοὺ ὁ θαυμαρὸς, πῶς ἐκτίσθη ἐκείνη ἀπὸ τὸν ἀχάριστον κλέπτειν, ἀπαρῶν τὴν ζωὴν του. ἤκουσεν ἡμεῖς με εἰς ἵππον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁσίου, καὶ θὰ ἐξοφλήσωμεν.

« Δόχομαι ἰεῖπαι ὁ ἑδοικότερος συγκεινημένος ἀπὸ θαυμασμόν. Ὑψίστη Θεὸς ἡ δύναμις τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ εἰς αὐτὴν πᾶν ὄντα, τὰ ὁποῖα ἤθελέ τις πιστεύσει ὀλέγον ἀπιδεκτικὰ αὐτοῦ· καὶ πόσον ὁ ἔθλιος, ὅστις ἐπρόδωκε τὸν μαρτυρὸν του, εἶπε κατὰ τὸν τῶν ἀγωνιστῶν ζωὴν! Ἡ ἀχαριστία εἶπε τὸ αἶσχος τῆς ἀνθρωπότητος. »

Ἄφρονες (1).

Τόσον πολυάριθμα εἶνε τὰ εἶδη τῆς ἀφροσύνης, ὥστε καὶ ἐν μόνον αὐτῶν πολλοστὸν ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ περιγράψωμεν, θὰ ἐπληροῦμεν μόνην ὀλόκληρον. Τὰ ὅρια ἡμῶν ἐν τούτοις εἶνε στενὰ καὶ μόνον παραγράφους τινὰς ἐπιτρέποντα. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ περιορισθῶμεν εἰς γενικότητα, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εἰπωμέν τι χρήσιμον, ὅτι θὰ διεγείρωμεν ὑπόφας, αἵτινες δυνατὸν νὰ ὠφελήσωσιν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι θὰ θελήσωσι ν' ἀναγνώσωσιν ἐπισταμένως τὰ ὅλγα ταῦτα.

Πρὶν ἀρχίσωμεν ὁμῶς, πρέπον ἴσως εἶνε νὰ προτάξωμεν ὅτι μόνον περὶ τῶν εἰδῶν τῆς κατὰ κόσμον ἀφροσύνης, δηλαδὴ τῆς ἐναντίον τῆς παρ' ἀνθρώπων καλουμένης φρονήσεως, πρόκειται νὰ ῥηθῶμεν. Ἐδυνάμεθα ἀπὸ σκοπιᾶς πολὺ ὑψηλοτέρας καὶ μετὰ πλεονέκτησαν ἀποφῆν νὰ κάμωμεν λόγον περὶ τοῦ τί ἐστὶ φρόνησις καὶ τί ἀφροσύνη—ἥτο βεβαίως μεγάλης ἐγκοσμίου φρονήσεως ἀνθρώπου ὁ « πλούσιος ἐκεῖνος τοῦ ὁποῦ εὐφρόνησεν ἡ χώρα » καὶ ὁ ὁμοῖος

(1) Ἐκ τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ Συμωναίου Συλλόγου « Ἐλικῶνος. » Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

198
εἶπε πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ «ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς
ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου,» ὁ Θεὸς ὁμως εἶπε
πρὸς αὐτὸν «ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ
σοῦ» (1). «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερ-
δῇσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;» (2) Ἐνταῦθα ἡ φρόνησις
εἶνε ἀφροσύνη· ἡ σύνεσις εἶνε μωρία—ἀλλὰ τὸ θέμα ἡμῶν εἶνε
βαθμοῦ χαμηλοτέρου· πρόκειται περὶ τῶν κατὰ τοῦτον τὸν κόσμον
ἀφρόνων καὶ ἀφροσύνης. Καὶ διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, ἂς
ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν πολυἀριθμὸν τάξιν τῶν φυσικῶν βλακῶν, οἵτι-
νες ἔχουσιν ἀνάγκην ἐγκεφάλου, καὶ οἵτινες, ἐὰν ἡ πείρα πάντων
τῶν παρελθόντων χρόνων ἦνε τοῦ μέλλοντος ἐχέγγιον, θὰ ἔχωσι
χρεῖαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐπίσης. Οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν στενοκέ-
φαλον ἐκείνην κλάσιν, ἐκ τῆς ὁποίας οὐδὲν οὐδέποτε θέλει προκύβει
διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε θέλει εἰσχωρήσῃ εἰς
αὐτούς. Κοινωνικῶς δυνατόν νὰ θεωρῶνται οὗτοι ὡς εἶδος ἀνθρωπίνων
αὐτομάτων, ἕτινα διέρχονται τὴν ζωὴν καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς
σχεδὸν ὅπως καὶ πᾶσα μηχανὴ ἐκτελεῖ τὴν αὐτῆς ἐργασίαν—ἦτοι
ὠθοόμενα ὡς ἐκείνη ὑπὸ τῶν περιστάσεων εἰς εἶδος τι κριλώματος,
ἢ τροχιάς, ἢ γραμμῆς σιδηρᾶς, ταξειδεύουσι κατὰ μήκος αὐτῆς προ-
χωροῦντα καὶ ὁπισθοδρομοῦντα μέχρι τέλους.

Τοιοῦτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπαντῶνται εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀμαθῶν,
ἀνατεθραμμένοι ἵνα διάγωσιν εἶδος ζωώδους ὑπάρξεως, ὀλίγας μόνον
διανοητικὰς ἐργασίας ἢ πνευματικὰς τέρψεις ἔχοντες καὶ διερχόμε-
νοι διὰ τοῦ κόσμου οὐδεμίαν συνήθως κλίσιν δεικνύοντες πρὸς πᾶσαν
μὴ καθαρῶς σωματικὴν ἡδονήν. Μέγα ὁμως θὰ διεπράττομεν ἀμάρ-
τημα, ἂν ὑπεθέτομεν ὅτι ἡ κλάσις αὕτη τῶν ἀφρόνων ἀποτελεῖται
μόνον ἐξ ἀτόμων ἀνηκόντων εἰς τὰς κοινῶς ὀνομαζομένας χαμηλο-
τέρας ἢ ταπεινότερας τάξεις. Ἀπ' ἐναντίας, οὐκ ὀλίγοι· τούτων κα-
τέχουσι σεβαστάς, πολλάκις δὲ καὶ ὑψηλὰς θέσεις, ἀπολαμβάνοντες
περιουσίας, εἰς ἣν ἐρρίφθησαν ὑπὸ τῆς φορᾶς περιστάσεων, ὑπὸ τῆς
τύχης τῆς γεννήσεως ἢ ὑπὸ γεγονότων ἀνεξαρτήτων τῆς ἰδίας αὐτῶν

(1) Δουκ. ιδ'. 46

(2) Ματθ. ις'. 26

προσβολὰς τῆς ὀποίας πολλοὶ ὑπόκεινται κατὰ τὰς πρώτας τοῦ βίου
ἡμέρας—εἵδους λέπρας, ἥτις ἐκσπᾶ εἰς τρελλοφαντασιοπληξίαν,
καὶ ἥτις ἐκσπῶσα ἐντελῶς καὶ ἀθῶως θεραπεύεται· στραφεῖσα ὁμῶς
πρὸς τὰ ἐντὸς, ὡς οἱ παιδαγωγοὶ λέγουσι, καὶ τὸ ὅποιον ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον συμβαίνει, οὐδέποτε ἰατρεύεται. Τὰ μᾶλλον ἀξιοθρήνητα
τῶν θυμάτων ταύτης τῆς ἀταξίας εἶνε οἱ ἀτυχεῖς ἐκεῖνοι νεανῖαι,
περὶ τῶν ὁποίων κάποτε ἀκούομεν, ὅτι, κληρονομοῦντες καταστά-
σεις μεγάλας, πρὶν ἔτι ἀποκτήσωσι τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς διοίκη-
σιν αὐτῶν ἱκανότητα, πίπτουσιν εἰς κολάκων καὶ ἀπατεώων ὄνυ-
χας, τῶν ὁποίων καταντῶσι χῆνες, καὶ οἱ ὅποιοι μαδίζουσιν αὐτοὺς
μέχρι τελευταίου πετεροῦ. Καλὸν τοῦλάχιστον ὅτι οἱ περισσότεροι
τῶν φαντασμενοαφρόνων δὲν ἀξίζουσι τὸν κόπον νὰ μαδισθῶσιν, ὡς
ἐκ τοῦ ὁποίου δύνανται καὶ τρόπον τινα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἥττον ἀ-
ξιοθρήνητοι. Ἐὰν ὑπὸ τοιαύτην διατελῶν ὁ φαντασμένος μεταχει-
ριστῇ εὐτυχίᾳ ἢ ἀπαισθησὶ, καλῶς· εἰ δὲ μή, τὸ δυστυχὲς πλά-
σμα διαμένει φθειρόμενον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν, οἱ δὲ λοιποὶ
ἀνάγκη νὰ ὑποφέρωσιν αὐτὸν ὅπως δύνανται.

Ἐχούσι τινὰ πρὸς τούτους ὁμοιότητα καὶ οἱ ἀνυπόφοροι ἐκεῖνοι
μουσομανεῖς λεγόμενοι (*dilettante amateurs*), οἵτινες, μακρὰν
τοῦ νὰ φαντασθῶσιν ἑαυτοὺς ἄφρονες, νομίζουσιν ὅτι εἶνε προωρι-
σμένοι νὰ διδάξωσιν ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Γινώσκοντες ὀλίγα,
συμπεραίνουσιν ὅτι γινώσκουσι τὰ πάντα καὶ εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἀπο-
φαίνωνται πάντοτε καὶ περὶ παντός. Αὐστηγῶς ἢ τῶν αὐτευχარი-
στημένων ἡμιμαθῶν τούτων τάξι· καθ' ἑκάστην πληθύνεται καὶ πρὸς
ἀπάσας τὰς διευθύνσεις ἐξαπλοῦται. Εἶνε καλλιτεχνικοί, μουσικοί,
νομισματολογικοί, ἀρχαιολογικοί, ἐπιστημονικοί, μεταφυσικοί, ἢ
παντοιολογικοί· ὅ,τι δὴποτε ὁμῶς καὶ ἂν ᾔηεν καὶ ὅπουδὴποτε καὶ ἂν
εὗρίσκωνται, εἶνε ἢ ἀσχημὰ τοῦ ὁμίλου ἐκεῖνου, καὶ ἐπομένως πρέ-
πει νὰ ἐξοβελίζωνται. Τὴν ὑπαρξιν καὶ τὰς ἐπιπολαούς αὐτῶν γνώ-
σεις χρεωστοῦσιν, εἰρήσθω καθαρῶς, εἰς τὸ τὰ πάντα εὐκόλα κατα-
στῆσαν σημερινὸν σύστημα, δι' οὗ τέχνη, ἐπιστήμη, φιλοσοφία καὶ
πᾶσα ἐν γένει γῶσις, καταβιβασθεῖσα καὶ αὐτοῖς ταπεινοτάτοις
πνεύμασι κατέστη προσιτή. » Ἡ φέμωσις τῶν τοιούτων δὲν εἶνε εὐ-
κολος, ἂν καὶ ἐνίοτε ἐπιτυχάνεται ἀπηνῶς πως ὑπὸ παρομοίου ὑπε-

οὐδέποτε ἀνατέλλει· οἱ πατριάζοντες ἄφρονες, οἵτινες συνδέονται μετ' ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους δὲν ἀγαπῶσι, μόνον καὶ μόνον διὰ τὸ ἐκδικηθῶσιν ἄλλους, τοὺς ὁποίους ἀποστρέφονται· οἱ παρὰ λυμένον οἱ ἄφρονες, οἵτινες θυσιάζουσιν εἰς τὸν διάβολον τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ὑγίαν, τὴν ὁποῖαν ὁ Πλάστης ἐδώρησεν εἰς αὐτούς· οἱ σφετερισταί, οἵτινες εἰκότως ἀπολακτίζονται, ὅταν φωραθῶσι προσκαθούτες τὰ οἰκειοποιθῶσι προτερήματα ξένα καὶ τὰ θερίσῃσι θερισμόν, τὸν ὁποῖον ἄνδρες φρονιμώτεροι ἐκείνων ἔσπειραν· οἱ πολλοὶ τελειομανεῖς ἄφρονες, οἵτινες ἐξαντλοῦνται μέχρι τελευταίου ὁδοῦ καὶ καταστρέφουσιν ὄνομα καὶ ὑπόληψιν, ἔτι καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐνίοτε, ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ τὸ ἐπανεῖδιστον τῆς ἐπιδείξεως καὶ πασιφανέως πάθος· καὶ οἱ φιλάργυροι ἄφρονες, οἵτινες βεβηλοῦσι τὰ δῶρα τῆς θείας Προνοίας, στεροῦντες ἑαυτοὺς τῆς ἀπλαύστου, ἣ ἀρνούμενοι τὴν μετάδοσιν αὐτῶν πρὸς ἄλλους.

Ἀκολουθῶς ἔρχονται οἱ γραμματισμένοι ἄφρονες—διότι εἶνε ἀληθέστατον ὅτι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος τὰ γνωρίζει γράμματα, ἔτι δὲ τὰ ἦεν καὶ σοφὸς ὡς πρὸς τι, καὶ ὁμῶς τὰ ἦεν ἄφρων πρὸς τὰ ἄλλα.—Τί πρέπει τὰ εἰπόμενα δι' ἓνα φιλόσοφον, ὅστις ἀνατέμνει τὸν ὑλικὸν κόσμον ἢ τὸν ἠθικόν, ἐνῷ αὐτὸς χάνεται ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου τῶν μεταφυσικῶν; Δὲν εἶνε εἰς ὅμοιος πρὸς τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον θραύει τὰ παιγνίδια του διὰ τὸ γνωρίσει τὸ μυστήριον τῆς κατασκευῆς των καὶ ἀκολουθῶς κλαυθμηρίζει ἐπὶ τῶν τεμαχίων, τὰ ὁποῖα δὲν δύναται πλέον τὰ συνάψῃ; καὶ τὸ μὲν ὅπως καὶ τὸ δὲ εἶνε ἀφροσύνη. Ἄλλ' ἔτι ἀφρονέστερος εἶνε ἐκεῖνος ὅστις ἂν καὶ γνωρίζῃ νόμους τῆς φύσεως, «πιστεύει ὅτι ἡ παγκόσμιος αὕτη δημιουργία ὑπάρχει ἀνευ δημιουργικοῦ πνεύματος.» «Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ: οὐκ ἔστι Θεός.»

Ἐπ' ἀρχῇ προσέτι οἱ διομανεῖς ἄφρονες, οἱ ἄνθρωποι δηλαδὴ ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποκτήσωσι φήμην καὶ τὰ γίνωσιν ἐξουσιασताὶ παραγνωρίζουσιν ἕνεκα τοῦ σκοποῦ των τὰ μέσα καὶ προτιμῶσι πασίγνωστον μᾶλλον παρὰ καλὸν ὄνομα. Πᾶς ὁ ποιῶν ταιαύτην προτίμησιν εἶνε ἄφρων, ὁ δὲ κόσμος ἅς λέγει περὶ αὐτοῦ ὅ,τι καὶ ἂν θέλῃ.

Κωνσταντίνος Οικονόμος.

Ἐγεννήθη τῇ 27 Αὐγούστου 1780 ἐν Τσαριτσάνῃ τῆς Θεσσαλίας ἐκ πατρὸς Κυριακοῦ πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς Ἐπισκοπῆς Ἐλασσῶνος, καὶ μητρὸς Ἀνθῆς. Ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ λογίου πατρὸς αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ τὴν ἐλληνικὴν καὶ λατινικὴν γλῶσσαν, τὴν δὲ γαλλικὴν παρὰ Ζήσῃ Κάθρα ἱατροῦ ἐξ Ἀμπελακίων. Δωδεκαετὴς προσεχειρίσθη Ἀναγνώστης καὶ ἐξεφώνησεν ἐπ’

αριστὸν λόγον ἰσοκονήτον. Το εἰκοστὸν αὖ πρῶτον ἐτος τῆς ἡλικίας διατρέχων ἐγχεροτονήθη δάκνοας καὶ πρεσβύτερος. Μετὰ τὴν ἀποδύσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ προεχειρίσθη οἰκονόμος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἑλασσώνος καὶ ἱεροκέρυς, ἔργων τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἐκτοτε πειρίετο πόλεις καὶ κώμας Θεσσαλικὰς, εὐαγγελίζων καὶ κηρύττων τὸν θεῖον λόγον, καὶ παρὰ πάντων εὐφημούμενος καὶ φιλούμενος ἐπὶ εὐλογίᾳ καὶ γνώσει. Εἰσὶ ἀναγινώσκοντες ἐπαγράμματα, ἔργα τοῦ σοφοῦ τούτου διδασκάλου, εἰς ἐκκλησίας, βρύσας, γεφύρας, μνημεῖα, δι' ὧν δίδασκε.

Κατὰ τὸ 1806 εἶχαν ὑποκινηθῆ ἑκατόστασις ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ, τῆς ὁποίας συναγωνιστὴν ἐθεώρησαν καὶ τὸν Οἰκονόμον. Καταμνησθεὶς ὅθεν ὡς ταυτοῖς ἀπήλθη εἰς Ἰωάννιν καὶ φυλακισθεὶς μόλις ἔφυγε τὸν θάνατον, ἀδράως πληρώσας τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ εἰς τὴν τῆς Ἠλείου σιταράτην. Ὁ τότε πατριάρχης Γρηγόριος Ε'. θεωρῶν τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ διαμονὴν αὐτοῦ ἐκινδύνων, διὰ τὰς τότε ἀνωμίλους περιστάσεις, μετακλήσατο αὐτὸν δι' ἐπιστολῆς εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Σερῶν σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (1 Ἀγούστου 1808).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ Συμωναῖοι ἐλεγχόμενοι καὶ ἐκ τοῦ Κοραῆ ἀπερίσταν τὴν σύστασιν καὶ δευτέρου ἐν τῇ πατρίδι σχολείου, καὶ ὡς διδασκάλους προστάλεσαν τὸν Οἰκονόμον καὶ Κούμαν, οἵτινες διεξέμενοι τὴν πρόταλῃσιν ἦλθον κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1808 καὶ συνέστησαν τὴν δευτέραν ταύτην σχολὴν, ἀρχαμένην τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1809. Ἀλλὰ μετὰ ἕνα ἔκαυτον καταργηθεῖσα ὑπὸ τῶν προστατευόντων τὴν παλαιὰν καὶ Εὐαγγελικὴν λεγομένην σχολὴν, μετ' ὀλίγον διὰ συνδρομῆς φιλομαθῶν καὶ φιλοκάλων ἀνδρῶν ἤρξατο πάλιν μετ' ὄνομα Φιλολογικὸν Γυμνάσιον (1 Σεπτεμβρίου 1810).

Ἐν τῷ γυμνασίῳ τούτῳ ἐδίδασκιν ὁ μὲν Οἰκονόμος τὴν Ἑκκλησιαστικὴν παιδείαν καὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, τὴν δὲ φιλοσοφίαν μετὰ τῆς σειρᾶς τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν ὁ Κούμας. Μετὰ τούτων ἠρώθη μετ' ὀλίγον εἰδὼν ὁ αὐτάδελφος τοῦ Κωνσταντίνου Στέφανος Οἰκονόμος, διδάσκων τὴν Φυσικὴν ἱστορίαν καὶ χημείαν καὶ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν.

Ὁ τρόπος τῆς παραδόσεως τοῦ Οἰκονόμου οὐδὲν ἦν ἐπιδα-

μ' ἐνέργειαν συνάμα καὶ ζωνρότητα, πρὸς δὲ ἀναλυτικὸς, πλήρης παρατηρήσεων καὶ παραδειγμάτων διαφόρων. Ἦσαν δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ παραδιδόμενα μαθήματα ἀκριβῶς ἐφηρμοσμένα εἰς πᾶσαν κλάσιν, κατὰ τὴν δεκτικότητά καὶ ἡλικίαν τῶν σπουδάζοντων, καὶ ὅλα ἀνάλογα. Καὶ ἐπιθύμει μὲν οἱ μαθηταὶ νὰ γίνωσι σοφοί, ἐπιστήμονες, τεχνικοί, εὐγενεῖς περὶ τοὺς τρόπους, ἀκριβορρήμονες περὶ τὴν πράσιν. ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡγωνίζετο καὶ ἤθελε νὰ τοὺς ἴδῃ **ΠΟΙΚΟΙΣ** καὶ **ΕΝΑΡΕΤΟΙΣ**. Εἶχε δὲ συντελούσας πρὸς εὐκρινῇ μετέδοσιν τῆς πολυμαθοῦς καὶ κριτικῆς διδασκαλίας τοῦ πᾶσαν σχεδὸν ἐπιστήμην καὶ τέχνην ὁ πολυειδήμων Οἰκονόμος, ἀπὸ μὲν τῆς λογικῆς προμηθεύομενος τὴν μέθοδον, ἀπὸ τῆς μεταφυσικῆς τοῦ ἀρχικοῦ νομοῦς, ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγάλας ἐννοίας, ἀπὸ τῆς γεωμετρίας τὴν τάξιν καὶ ἀλληλουχίαν, ἀπὸ τῆς ρητορικῆς τὴν ἀμίμητον ἐκείνην χάριν, οἷ' ἥ συνεκίνει ἐξαιτίως καὶ διήγειρεν ὄχι μόνον τὸν νοῦν πρὸς θαυμασμόν, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν εἰς κατάνυξιν, καὶ ἀπὸ τῆς θεολογίας τέλος τὰς σωτηρίας ὁδοὺς ἐκείνας ἐμπνεύσεις, ὑπ' ὧν κάτοχος καὶ εἰθους ἐμυστηγώγει καὶ ἀνεπτέρωνεν εἰς τὰς ὑψηλὰς καὶ θείας θεωρίας τοὺς συνόντας.

Ἐξήτει δὲ πάντοτε τοὺς μαθητὰς ὁ ἱκάματος καὶ μέγας ἐκείνος διδάσκαλος εἰς τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων τὴν ἀπαγγελίαν, διὰ ν' ἀποκτώσι καλὴν προφοράν, νὰ συνθεῖζωσι τὴν ἀκοὴν εἰς τὸν λεκτικὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν καὶ νὰ ἐκτυπώσωσι ζωηρότερον εἰς τὸν νοῦν τὰ σπουδάζόμενα. Καὶ τῶν μαθητῶν ἐθεώρει ὡταύτως τὴν ἀποστήθισιν τῶν ὠραιότερων περικοπῶν τοῦ ἀνὰ χεῖρας συγγραφέως καὶ ποιητοῦ, πρὸς ἀκρίβειαν τῆς μνήμης καὶ πρὸς πλουτισμὸν τοῦ νοὸς μετ' ἰδιωτισμοῦς καὶ φράσεις μετ' ἀλλοτεχνίαν καὶ ὀρθῆς συντάξεως τρόπους, μετ' ἀσκήσεων ἰδέας καὶ ῥήσεις· εἰκοθε πρὸς τοὺς εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν ἀρεμὴν ν' ἀπανθίζωσιν, ὡς μέλισσαι, ἐκ τοῦ λαιμῶνος τῶν Μουσῶν τὰ κάλλιστα, ἀπαιτῶν ἀπὸ αὐτοῦς γυμνάσματα ρητορικὰ καὶ ποιητικὰ εἰς τε τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἐνεκα τῶν διδασκόντων, τὸ ἐν Σμύρῃ Γυμνάσιον τοιαύτην ἀπέ-
κτησε φήμην, ὥστ' ἐνταῦθα πολλοὶ πολλαχῶς τῆς Ἑλλάδος
συνέρρον οἱ μαθητεύοντες. Προχωροῦντες δὲ τοῦ χρόνου, τὸ φιλολο-
γικὸν γυμνάσιον ἐκ μερικοῦ κατέστη δημόσιον (1842), μ' ὅλας τὰς
θορυβώδεις κραυγὰς καὶ ἀντερογείας τῶν ἀντιζήλων.

Ἐπὶ τέλους ὅμως ἐπειδὴ τὰ σκάνδαλα κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔπαυ-
ον, μὴ ὑποφάρων νὰ βλέπῃ τὴν Σμύρνην διασχιζομένην ὑπὸ τῆς
θεοστυγοῦς ἔριδος ἀπουσιάζοντος μάλιστα καὶ τοῦ Κούμα τότε εἰς
τὴν Βιέννην, μετέβη εἰς Μιτυλήνην τῷ 1849, ἀφ' ἧς Γρηγόριος ὁ
Πατριάρχης καὶ ἡ περὶ αὐτὸν Σύνοδος τὸν προσεκάλεσαν εἰς τὴν βα-
σιλεύουσαν ἵνα κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἐκράγισθ' ἡ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Οἰκονόμος κατέ-
φυγε μετ' ἄλλων εἰς Ὀδησσόν. Ἐκεῖ κομισθέντος μετ' οὐ πολὺ τοῦ
λειψάνου τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, ὁ δι-
απρύσιος τῆς ὀρθοδοξίας κήρυξ ἐξεφώνησε τὸν θαυμάσιον ἐκείνον ἐ-
πικήδειον. Ἐν Ὀδησσῷ δ' ἐξεφώνησε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνους
λόγους, τοὺς ἐν Βερολίῳ ἐκδοθέντας. Προσκληθεὶς ὕστερον εἰς Πε-
τρούπολιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, καὶ ἐν τῷ ὀλίγῳ ᾧ-
ριστῇ ἐκμαθὼν τὴν Σλαβωνικὴν γλῶσσαν συνέγραψε τὸ περισπού-
δαστον περὶ συγγενείας τῆς Σλαβονορωσικῆς γλώσσης πρὸς τὴν
Ἑλληνικὴν σύγγραμμα, καὶ μετὰ δύο ἔτη (1830) τὸ περὶ προφο-
ρᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώτσης πολυμαθὲς αὐτοῦ πόνημα.

Ὁ σύλλογος τῆς ἐν Πετρούπολει ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας τῶν
πολυμάθειαν καὶ τοὺς κοινωφελεῖς πόνους τοῦ ἀνδρὸς τιμῶν, ἐνέ-
κρινεν αὐτὸν συνέδρον, ἡ δὲ αὐτοκρατορικὴ Ἀκαδημία συνεταῖρον.
Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος τὸν ἐβράβευσε μὲ παράσημα καὶ σύν-
ταξιν ἰσόβιον. Ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φραδερίκος Γουλιέλ-
μος Γ' (πατὴρ τοῦ νῦν κατὰ τῶν Γάλλων πολεμοῦντος Γουλιέλμου
Α') τὸν ἡξίωσεν ἐπίσης τοῦ παρασήμου τοῦ ἐρυθροῦ Ἀετοῦ, καὶ ἡ
Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου τὸν ὠνόμασε μέλος αὐτῆς ἀντεπιστέλλον.

Ἀπελθὼν ἐκ Πρωσσίας, κατήλθεν εἰς Γερμανίαν, καὶ ἐπισκε-
φθεὶς τὴν Ἰταλίαν, ἔφθασεν εἰς Ναύπλιον (1834), καὶ ἐκεῖθεν μετ'
οὐ πολὺ εἰς Ἀθήνας, τιμηθεὶς προσσηκόντως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσε-
ως. Ἐνταῦθα μεμακρυσμένος τῆς τύρβης τῶν πολιτικῶν διετέλεσε

καὶ προφορικῶς τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα ἐν τῇ πατρίδι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἄμβωνος (1), καὶ ἐκφωνῶν τοὺς ἐπικηδείους τῶν κατὰ καιροὺς ἀπερχομένων τοῦ θίου τούτου τελευταίων προμάχων τοῦ μεγάλου τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.

Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Μαρτίου 1857 καὶ ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο πομπωδεστάτη, διὰ βασιλικῆς διατάγματος, ἀπονεμηθέντος αὐτῷ τοῦ παρασήμου τῶν μεγάλων Ταξιαρχῶν, συνεπάγοντος τιμὰς Ἀντιστρατήγου.

Καὶ οὕτως «ἐξέπνευσεν ὁ Σαμουὴλ τοῦ κηρύγματος, ἐξέλιπεν ὁ τοῦ ἱεροῦ νομοφύλαξ, ἀπῆλθεν ὁ θησαυροφύλαξ καὶ ταξιαρχὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Ἕλλην ὁ πολὺς, ὁ πύρινος ἱερεὺς καὶ κήρυξ τῆς ἐκκλησίας, ὁ κλεινὸς τῶν Ἑλλήνων διδάσκαλος, Κωνσταντῖνος ὁ Οἰκονόμος οὐκέτι ἐν ἡμῖν ζῇ!»

(Ἐκ τῆς Νεοελλ. Φιλολ. Κ. Ν. Σάθα).

Λύσις τοῦ 12ου αἰνίγματος.

Σωκράτης—Κράτης

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Αὐγουστος. — 2. Πρὸς τὰς μητέρας. — 3. Σύντομος περιγραφή τοῦ Θαδωρίου ὄρους. — 4. Ἡ σοφὴ κόρη. — 5. Περὶ τραπεζῶν. — 6. Ὁ ἄνθρωπος, αἱ ἀνάγκαι καὶ τὰ καθήκοντά του. — 7. Σιμεὼν Σίνας. — 8. Ἀνδρέας Μουστοξύδης. — 9. Πλαῦτος. — 10. Τὰ εὐγνώμονα ζῶα. — 11. Ἀρρῶνες. — 12 Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος.

(1) Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1832, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐπὶ Κωνσταντίου, διὰ σιγγλλίου ἀνεκήρυξε τὸν Οἰκονόμον γενικὸν ἱεροκήρυκα πασῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, χαίροντα τὸ προνόμιον τοῦ φέρειν ἐπὶ κεφαλῇς σταυρὸν ἀδαμάντινον «ὡς γνώρισμα ἰδιοζούσης πρὸς αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς περιποιήσεως, διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀκαμάτους ἀγῶνας του.»

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΕΝ ΤΩ Α΄ ΤΟΜΩ ΤΟΥ ΜΕΝΤΟΡΟΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Α΄ ΠΙΝΑΞ ΚΑΘ' ΕΛΛΗΝ

Α΄. Ὀρησκευτικῆ.		Ἡ θέλλα.	354
		Τὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ.	385
Παραίνεσις	σελ. 8	Ὁ Ἅγ. Μυρίων Κύριλλος.	414
Ἐπίκρισις	95	Ναπολιτῶν Α΄. ἦτοι δοξασίαι	
Σχόλιον	81	αὐτοῦ περὶ χριστιανι-	
Συμβουλὴ πρὸς θυγατέρ. μέλ-		σμοῦ.	419
λουσαν νὰ νυμφευθῇ	79	Ἡ ἀγαθοεργία τὸ μέγα τέλος	
Συμβουλὴ πρὸς τοὺς		τῆς ζωῆς.	437
νέους	98. 429	Γνωμικόν.	471
Ἐπὶ δὲ τῷ ρήματι Σου χαλάσω		Πλούτη χωρὶς πτέρυγας.	562
τὸ δίκτυον	400	Ὁ δεῦξ καὶ ὁ ἱερεὺς του.	641
Διδασκαλία πρὸς τοὺς		Παρεστῆγισι τῶν ἑσπερῶν.	731
γονεῖς	147. 177. 493	Ἡ γροφὴ.	737
Διδασκαλία πρὸς τοὺς		Διδασκαλία πρὸς τὰς μητέ-	
νεανίας.	161	ρας.	770
Ρητάν.	486	Β΄. Ἠθικῆ.	
Τὰ ἀποτελέσματα τῆς		Μετριοφροσύνης.	35
ἀμαρτίας.	224	Ἡ χυμεῖς θεραπεύουσα τὴν	
Ἡ προσευχὴ.	»	ἀλαζονείαν.	44
Οἱ δύο θρόνοι τοῦ Θεοῦ.	248	Πθικῆ.	51
Χριστοῦ γεννα.	257	Διόρθοι γινώμαι.	63
Περὶ τοῦ νέου ἔτους.	275	Νόμοις παιθευ.	101
Το ἐν τῷ ὁωματίῳ μου		Ἡ σιμερινὴ νατάστασις.	113
ὠρολόγιον.	341	Τὸ ἐσωτερικὸν σκότος.	115

‘Ο σοφὸς Ἀδ. Κοραῆς.	40	‘Αβδούλ-‘Αζίζ.	170
‘Ελεγεῖον εἰς Μητροπολίτην Χρύσανθον.	54	‘Αλέξανδρος Β'. Νικολαί- εβιτς.	187 203
Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πα- τέρα εἰμὴ δι' ἐμοῦ.	78	Γεώργιος Α'. βασιλεὺς τῶν ‘Ελλήνων.	236 266 292
‘Η παντοδυναμία μιᾶς Τριά- δος.	90 411	Βερκίνος, ὁ φίλος τῶν παιδῶν	329
Ποιημάτια.	410 412	Ζωσιμάδαι.	304 338
‘Ιουδαῖος καὶ Χριστιανός.	169	Ραφαῆλος.	368
‘Εχιδνα καὶ βδέλλα.	192	‘Οδυσσεὺς Σ. Γράντ.	404
Γεωργὸς φθονερὸς καὶ ἀλώ- πηξ.	208	Οὐάσιγκτων ‘Ερδιγγ.	444 449
‘Ο χειμῶν εἰκὼν τοῦ θανάτου	256	Ζώης Κ. Καπλάνης.	473
‘Ονος καὶ σκύλος.	271	‘Αλέξανδ. Δουκοῦργος, ‘Αρχ. Σύρου, Τήνου καὶ Μή- λου.	503 545 577 609
Τὸ ὄρφανόν.	288	‘Αθανάσιος, ‘Αρχ. Κερκύρας.	634
Δύο σκύλοι καὶ νεκρὸς ὄνος.	349	Δημ. Βερναρδάκης.	716
‘Ο ἔραστής τῆς γραίας.	349	‘Αθαν. Χριστόπουλος.	759
‘Η ἑλληνικὴ Χριστιανή.	359	Σιμεὼν Σίνας.	784
Νανούρισμα.	416	‘Ανδρέας Μουστοξυδης.	785
‘Ακρασία, Πρωθυπουργὸς θα- νάτου.	438	Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος	804
Τὸ ἔαρ.	448		
‘Ωδὴ εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου.	479	Η'. Διηγήματα.	
Δύκος καὶ γέρανός.	543	‘Η Βελονοβραύστρια	37
Τὸ δικαστήριον τῶν ζώων.	606	‘Απελθία καὶ ματαιοφρο- σύνη.	55 73
‘Ο μυροπώλης Πέρσης.	654	‘Ο μικρὸς βοσκός.	104
		Φυσικὴ θεογνωσία.	154 164
ΣΤ'. ‘Αρχαιολογία.		183 206 218 229 244	
‘Αμφιδρόμια.	64	263 310 333.	
‘Ο Γερμ. περιηγητὴς καὶ ὁ ὁδηγός του.	326	Τὰ μηνύματα τοῦ θανάτου.	216
		‘Η μικρὰ μάρτυς.	224
Ζ'. Βιογραφίαι.		‘Η σύζυγος τοῦ Ρ. Μαίρ.	254
Χρύσανθος, ‘Αρχ. Σμύρνης.	47	‘Ο περίπατος.	302
		‘Ο Μεσσίας Σαββατιέ.	308
		‘Ο τυφλὸς ἐργάτης.	315

Ἰπποχονδρία ἢ ἡ καὶ λαὸς τοῦ	365	374	της 325 384 530 689
Δωτερεθρονύου.	365	374	Τὸ νοσοκομεῖον τῆς ἐν Σμύρ-
396 428 488			νῇ ὀρθοδόξου κοινότητος. 343
Σκηνὴ τρ. ἐντὸς νοσοκομείου.	424		Ἀναγκαστήριον «ἡ Σμύρνη» 513
Οἱ τρεῖς ξηροὶ κλάδοι.	435		Παρθενωγωγεῖον Ποταμοῦ (ἐν
Ἀξιοσημειώτως πρόνοια.	446		Λέσβου). 603
Οἱ δύο γέγονες.	454		Σύλλογος «ὁ Ἑλικών». 633
Οἱ ματὰ θάνατον φίλοι.	534		Τὸ μακροταφεῖον τῆς ἐν Σμύρ-
Ἡ ἀλεημοσύνη	535		νῇ ὀρθοδόξου κοινότητος. 673
Ἡ προσδληθεὶς διαβίτης.	537		
Ἡ ἀπροσδόκητος σωτηρία.	539		
Ἰωάννης καὶ Μαρία.	596		
Ἀνδρία καὶ φίλια.	626		
Οἱ μουσικοὶ τῆς π. Βρέμης.	651		
Γύκη στοργή.	677		
Ἡ ἐγκράτεια.	698		
Ἡ ἐκστρία.	699		
Ἡ εἰλικρίνεια.	700		
Ἡ φιλοστοργία.	701		
Ἡ γενναϊότης.	702		
Ἡ οἰκονομία.	703		
Ἡ ἀλοζονεία.	778		
Ἡ ἀκρότης.			
Ἡ φιλανθρωπία.			
Ἡ τιμιότης.			
Ἡ φιλομάθεια.			
Ἡ σοφὴ κόρη.			

Θ'. Καθηδρόμια.

Ἡ Εὐαγγελικὴ σχολή. 33	543	Ὁ γῦρος τοῦ κόσμου. 43
Φιλανθρωπικὰ καθεδρόματα. 480		Περὶ γήσης εἰς Ἰάβαν. 432
285 321.		Πρὸς διώρυξο 394
Ἐσπερινὰ καὶ κυριακὰ σχο-		Γινὰ περὶ Σύρου. 491
λεῖα. 250		Παρίσιοι. 648
Τὰ δωρεαντροφεῖον τῆς ἐν		Ἱερουσαλὴμ. 737
Σμύρνῃ ὀρθοδόξου κοινό-		Θαδῶριον ὄρος. 773

Γ. Κοινωνικά.

Περὶ συνεταιριζομένου. 135	456
473 189 233.	
Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Σουλῆ.	496
Ἡ ἐμπορικὴ ἐκείνη.	325
Πιστωτικὰ τράπεζαι τοῦ	
λαοῦ.	567
Περὶ τραπεζῶν.	781
ΙΑ. Ἀνακαλύψ. καὶ ἐφευρέσεις	
Αἱ περινημιδες	22
Ἐφευρέσεις σπουδαιοτάτης.	39
Ἀνακάλυψ. νέα.	459
Μύλοι.	440
Ἐφευρέσεις.	528

ΙΒ'. Γεωγραφία.

Π'. Φυσικά.

Φυσική.	43	167
Τὸ βόρειον σέλας.		46
Κλίεις ἐπιστημονική.		168
Βαρόμετρον.		249
Φυσική ἱστορία.		259
Περὶ θερμότητος καὶ θερμο- μέτρων.	298	352
Ἀλάδαστρος ἢ ἀλάδαστρον.		351
Ἡ διπλῇ κίνησις.		493
Ἀφρόλιθοι.		522
Ἡ κίμωλλια γῆ θεωρουμένη διὰ τοῦ μικροσκοπίου.		670
Ἡ ἄργιλος.		692

ΙΔ'. Ζωολογικά.

Μακροβιότης ζώων.		160
Ἐν γίνεσι περὶ ζώων.		261
Ἡλικία τῶν ζώων.		317
Καρδιακός.		382
Μελίτη.		483
Χελιδών.		550
Ἀηδών.		621
Περὶ φωταγωγ. εντόμων.		678

ΙΕ'. Ἀνθρωπολογικά.

Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου.	260	542
Ὁ ἄνθρωπος.		657
Φυσιογνωμία, ἡτοι εἰσωρετικὰ σημεῖα τῶν ἡλικιῶν πα- θῶν καὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων.		694

Ὁ ἄνθρωπος, αἱ ἀνάγκαι καὶ
τὰ καθήκοντά του. 782

ΙΣΤ'. Τέχνη.

Ἐν καλλιτέχνῃ.		47
Γεωργία.	108	126 141 444
Κτηνοτροφία.		127

ΙΖ'. Στατιστικά.

Γεννήσεις νομίμων καὶ νόθων.		63
Μεταλλικαὶ πηγαὶ Ἰταλίας.		191
		208.

Πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς
γῆς. 352

Πληθυσμὸς τοῦ οὐρανοῦ κατὰ
ταῖς. 668

Πληθυσμὸς τῆς Ἀλγερίας. 669

Ἐφημερίδες ὅλου τοῦ κόσμου. 733

ΙΗ'. Ἀστεῖς.

Ἡ διασκέδασις τῶν νεογνῶ-
νων. 46

Ὁραῖον μᾶθημα ἐκ τῆς φωτο-
γραφίας. 223

Ἡ γαλὶς νύμφη. 318

Ὁ τυφλὸς ἐπαῖτης. 622

Μᾶθημα ἀνατροφῆς. 693

ΙΘ'. Περιέργα.

Πῶς δύναται τις νὰ γίνῃ
πλούσιος. 81

Δύο ἀνόητα στοιχήματα.	62	Κ'. Διάφορα.	
Μνημονικὸν τυφλοῦ.	64		
Δημοκρασία γυναικῶν:	84	'Αγγελία.	2 66 146 216
Θαύμα ἐπιμονῆς καὶ ἐργατικότητος.	93	274.	
Πόσον ὀμιλεῖ εἰς ἄνθρωπος.		Πρόλογος.	3 97
Χάρτου κατανάλωσις.		» Οἱ ἀστέρες.	45
'Η δύναμις τῶν μύθων.	94	» Περιεχόμενα Α'. τεύχους.	66
Θαυμάσιον σπήλαιον.	128	Θέατρον.	94
Ἰδωρ.	144	Παράπονον λίαν παραξενον.	95
Περίεργος ἄγρα.		Φρικτὸν κακούργημα.	123
Περίεργος ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας πρὸς τὴν βασιλίσσαν τῆς 'Αγγλίας.	175	» Κάτω οἱ τίτλοι κάτω ὁ μεσαιωνισμός.	425
Γυναικοφαγία.	191	Περιεχόμενα Β'. τεύχους.	146
'Επτά σπάνια φαινόμενα.	224	Αἰνίγματα.	460 176 192
Γυνὴ κατὰ γυναικός.	256	208 272 320 351 384	
'Αναγραμματισμὸς ὅξιοσ-μείωτος.	319	448 544 624 768. 805	
Πίστις κυνός.	344	Δύσεις αἰνιγμάτων.	176 192
'Ο μύρμηξ τοῦ Ταμερλάνου.		208 272 320 384 448	
Ποντικοὶ ἀρμέγοντες ἄγε-λάδας.	350	544 624 740 768 805	
'Η μάμμη τῶν βασιλισσῶν Μαρίας καὶ Ἀννης.	540	Περιεχόμενα Γ'. τεύχους.	210
Κεμήλια.	544	Περὶ ἐθιμοθεσίας ἐν ὧρα τραπέζης.	211 225
Γάμοι τῶν Σινῶν.		'Αρχὴ τῆς προφορικῆς γλώσσης.	223
*Ονειρον 72 ὥρων εἰς ἔξυπνον.	574	Περιεχόμενα Δ'. τεύχους.	274
'Οδοιπορία πελαγοῦ.	620	'Η καταλαλιά.	319
Νέος ζητῶν θέσιν.	623	Περιεχόμενα Ε'. τεύχους.	352
Σιθηρίας καταρράκται.	685	» Καπνός.	414
Τὸ σοφὸν νήπιον.	733	Περιεχόμενα ΣΤ'. τεύχους.	416
Μοναδικὴ ἀποσίωσις.	766	» » Ζ'. » »	480
'Ο Χρόνος τοῦ Δονδίνου.	767	'Η εὐτυχία.	542
'Αποτέλεσμα τῆς νικητιανῆς.		Περιεχόμενα Η'. τεύχους.	560
		Περὶ διασκεδάσεων, ἐπισκέψεων, συναναστροφῶν κτλ.	570
		Περιεχόμενα Θ'. τεύχους.	624
		Περὶ ἐγέρσεως καὶ κατακλίσεως.	663

Περὶ ἐνδυμασίας.	664	Πνιγομένων θεραπεία.	734
Κατασκευή τοῦ ἀφνθίτου οἴ- νου.	666	Ἀνατροφή τῶν τέκνων παρὰ Γότθους.	763
Τρόφιμα εἰς συμπεπικνωμέ- νην κατάστασιν.		Μετριοφροσύνη τοῦ Βιργ- λίου.	764
Διάφορα.	672	Περιεχόμενα ΙΑ'. τεύχους.	768
Περιεχόμενα Γ'. τεύχους.	704	Περιεχόμενα ΙΒ'. τεύχους.	805

Β'. ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ.

Α.

Ἀγγελία	Σελ.	2, 66, 146, 210, 274
Ἀστέρες (οἱ)		45
Ἀστεῖον		46
Ἀπίθεια καὶ ματαιοφροσύνη		55, 73, 78
Ἀμφιδρόμια		61
Ἄγρα περίεργος		144
Ἀθηνα		151
Ἀνακάλυψις νέα.		159
Αἰνίγματα	160, 176, 192, 208, 272, 320 351, 384, 448, 544, 624, 768	
Ἀβδούλ-Ἀζίζ		170
Ἀλέξανδρος Β'. Νικολαΐεβιτς		187, 203
Ἀράχνη		200
Ἀρχὴ τῆς προφορικῆς γλώσσης		223
Ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας		224
Ἀστεῖον ἀνέκδοτον		318
Ἀναγραμματισμὸς ἀξιοσημείωτος.		319
Ἀγορά.		325
Ἀνάμικτα.		346
Ἀλάβαστρος ἢ ἀλάβαστρον.		351
Ἀγαθοεργία τὸ μέγα τέλος τῆς ζωῆς.		437
Ἀκρασία πρωθυπ. θανάτου.		438
Ἀπρίλιος.		481

Ἀλέξανδρος Ανκοῦργος, Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου καὶ Μίλου.	Σελ. 503, 545, 577, 609
Ἀνεγνωστήριον «ἡ Σμύρνη.»	515
Ἀερολίθοι.	522
Ἀντότης καὶ μέτρα τοῦ τέφρου.	525
Ἀποχωρητικὸς.	537
Ἀριστοτέλης.	584, 614, 624
Ἀριττιῶδου Γ. Α. λογιότρονον.	603
Ἀνδῶν.	621
Ἀνδρία καὶ φίλια (ἀντήγημα)	626
Ἀθανάσιος Ἀρχιεπίσκοπος Κεανύρας	631
Ἀναπτύξεις οἰκονομικῆς καὶ ἡθικῆς (περὶ)	634
Ἀνθρώπος (ὁ)	657, 782
Ἀφινθίτου οἴνου κατασκευὴ	666
Ἀργίλος	692
Ἀνατροφῆς μάθημα	693
Ἀλαζονεία	704
Ἀκρότατα	702
Ἀίτια τὰ πραγματικὰ τῆς καταστάσεώς μας	706
Ἀνατροφή τῶν τέκνων παρὰ Γότθους	763
Ἀφρόδιτις μοναδική	766
Ἀγούστος	469
Ἀνδρέας Μουστοξύδης	788
Ἀφροίτες.	794

Β΄.

Βιλονοθραύστρια	37
Βόρειον πέλας	46
Βραχὺς ὁ μικρὸς	104
Βαρόμετρον	219
Βισβίλειος ὁ μέγας	281
Βερκίνος ὁ φίλος τῶν παιδῶν	329
Βερναρδάκης Δημήτριος	716
Βεργίλιου μετριοφροσύνη	764

Γ.

Γῆρας τοῦ κόσμου	45
Γεωργία	108, 426, 441

Γυναικοφαγία	Σελ.	191
Γεωργός φθονερός και ἀλώπηξ (ποίημα)		208
Γεώργιος Α΄ Βασιλ. τῶν Ἑλλήνων.	236 266	292
Γυνή κατὰ γυναῖκας		256
Γείτονες οἱ δύο (διήγημα)		454
Γνωμικόν		471
Γάμοι τῶν Σινῶν		544
Γενναίότης		700
Γραφή (ή)		737

Δ.

Δωγέτης ὁ Κυνικός		48
Διέφοροι γνῶμαι		63
Δημοκρασία γυναικῶν		84
Δύναμις τῶν μύθων		94
Διδασκαλία πρὸ τοῦ γονεῖς	447 477	493
» » » νεανίας		161
» » » τῆς μητέρας		779
Δερβίσης ὁ προσβληθεὶς		537
Διασκευδ. ἐπισκ. συναναστρ (περὶ)		570
Δικαστήριον τῶν ζώων (ποίημα)		606
Δούξ καὶ ὁ Ἱερεὺς του		641
Διέφορα		672
Διατριβὴ περὶ πόρων ὑπὲρ τοῦ ὀρθοπροσφίτου		689
Δάφνης (περὶ)		728

Ε'.

Ἐπίκρισις		23
Εὐαγγελικῆς Ἐχολῆς (περὶ)		23
Ἐπαύσεις σπουδαιοῦς		39
Ἐλεγείον εἰς Μητρ. Χρόσπινθον		54
Ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματι σου χαλάσω τὸ ἔκτυον		400
Ἐσωτερικὸν σκότος σιλ.		445
Ἐπιστολὴ περίεργος Αὐτοκρ. Κίνας		475
Ἐχθρὰ καὶ βδέλλα (ποίημα)		492
Ἐθιμοταξίας (περὶ) ἐν ὥρᾳ τραπέζης	244,	225
Ἐργάτης ὁ τυφλός		315

Ἑνώσις ἢ ἐμπορικὴ	Σελ.	325
Ἑαρ (ποίημα)		448
Ἑφευρόσις		528
Ἑλεημοσύνη		535
Εὐτυχία		542
Ἑπαίτης ὁ τυφλός		622
Ἑλικῶν		633
Ἑγέρσεως καὶ κατακλίσεως (περὶ)		633
Ἑνδυμασίας (περὶ)		664
Ἑντόμων φωταγωγικῶν (περὶ)		678
Ἑγκράτεια		698
Ἑλικρύνεια		699
Ἑορτῶν παρεξήγησις		731
Ἑφημερίδες ὅλου νοῦ κόσμου		
Εὐδαιμονίας (περὶ)		748

Z.

Ζωσιμάδαι	304	338
Ζῶα τὰ εὐγνώμονα		792

H.

Ἡθική		54
Ἡμερολόγια		277
Ἡρώα διώρυξ		394
Ἡλικία τῶν ζώων		317

Θ.

Θαῦμα ἐπιμονῆς καὶ ἐργατικότητος		93
Θέατρον		94
Θεογονία φυσικὴ (διήγημα)	154, 164, 183, 206, 218, 229	
	244, 263, 310,	333
Θρόνοι τοῦ Θεοῦ δύο		248
Θεμιστοκλῆς		270
Θερμότητος, θερμόμετρων (περὶ)	298,	352
Θύελλα		354
Θεραπεία πνιγομένων		734
Θεόκριτος		746
Θαβωρίου ὄρους σύντομος περιγραφή		773

Ἰουδαῖος καὶ χριστιανὸς (ποίημα)	Σελ.	469
Ἰανουάριος		280
Ἰωάννης καὶ Μαρία (διήγημα)		596
Ἰούνιος		625
Ἰούλιος		705
Ἱερουσαλὴμ σύντομος περιγραφή		737

K.

Κοραῖς Ἀδαμάντιος		40
Καλλιτέχνημα		47
Κακούργημα φοιτῶν		423
Κάτω οἱ τίτλοι, κάτω ὁ μεσαιωνισμὸς		425
Κτηνοτροφικὰ		427
Κλείς ἐπιστημονικῇ		468
Καθιδρύματα φιλανθρωπικὰ	120, 285, 324	
Καταλαλιὰ		349
Κορυθαλὸς		382
Κύριλλος ὁ Ἅγιος Μυρέων		444
Καπνὸς		444
Κλάδοι ξηροὶ τρεῖς		435
Καπλάνης Ζώης Κωνσταντίνου		473
Κίνησις ἡ διπλῇ	493, 544	
Κειμήλια		544
Καθῆκον		542
Κιμωλία γῆ θεωρ. διὰ τοῦ μικροσκ.		676
Κόρη ἡ σοφὴ		778

Λ.

Λουκιανὸς	9—15	
Λύσις αἰνιγμάτων	476, 492, 208, 272	
	320, 384, 448, 544	
	624, 704, 768, 805	
Λύκος καὶ Γέρας	543	

M.

Μετριοφροσύνη.	35
Μνημονικὸν τυφλοῦ.	64

Μιλτιάδης.	Σελ.	437
Μακροβιότης ζώων.		460
Μηνύματα τοῦ θανάτου.		216
Μάρτυς ἡ μικρά.		221
Μάθημα ὥρ. ἐκ τῆς φωτογραφίας.		223
Μύρμηξ τοῦ Ταμερλάνου.		344
Μάρτιος.		417
Μύλοι.		440
Μελέτη.		483
Μάμμη τῶν βασ. Μαρίας καὶ Ἄννης.		540
Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου.		542
Μάϊος.		561
Μουσικοὶ τῆς πόλεως Βρέμης.		651
Μυροπώλης Πέρσης (ποίημα).		654

N.

Νόμοις πείθου.	Σελ.	104
Νομοθεταὶ οἱ περιφημότεροι.		119
Νέου ἔτους (περί).		275
Νανούρισμα.		416
Ναπολέων Α΄. ἦτοι δοξασίαι αὐτοῦ περὶ χριστιανισμοῦ.		419
Νέος ζητῶν θέσιν.		623
Νεκροταφεῖον τῆς ἐν Σμύρνῃ ὁρθοδ. κοινότητος.		673
Νεκροταφεῖα καὶ κοιμητήρια.		683
Νήπιον τὸ σοφόν.		733
Νικοτιανῆς ἀποτέλεσμα.		767

Ξ.

Ξέρξης ὁ ματαιόφρων.		84
----------------------	--	----

O.

Οὔδεις ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰμὴ δι' ἐμοῦ (ποίημα)		78
Ὅνος καὶ σκύλος (ποίημα).		271
Ὅρφανὸ (ποίημα).		288
Ὅρφανοτροφεῖον.		384
Ὅδυσσεὺς Σ. Γράντ.		401
Οὐάσιγκτων Ἔρβιγγ.	441, 449,	472
Ὅνειρον 72 ὥρων εἰς ἔξυπνον.		574

Ὅμηρος	Σελ.	642
Ὅκηνηρία		699
Οἰκονομία		704
Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος		801

Π.

Πρόλογος	3	97
Παραίνεσις		8
Περικνημιῖδες		22
Πῶς δύναται τις νὰ γίνῃ πλούσιος		34
Παντοδυναμία μιᾶς τριάδος (ποίημα)	90	144 142
Πόσον ὁμιλεῖ εἰς ἄνθρωπος		93
Παράπονον λίαν παράξενον		95
Ποιημάτων	110, 112,	313.
Περιήγησις εἰς Ἰάθων		132
Πηγαὶ μεταλλικαὶ Ἰταλίας.	191,	208.
Προσευχὴ		224
Πολυτέλεια καὶ μεταξὺ ἡμῶν πόθεν		289
Περίπατος (διήγημα)		302
Περιηγητὴς ὁ Γερμ. καὶ ὁ ὁδηγὸς τοῦ		326
Πίστις κυνός		344
Ποντικοὶ ἀρμέγοντες ἀγελάδας		350
Πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς γῆς		352
Περιεχόμενα Ἰανουαρίου		"
» » » Φεβρουαρίου		416
Πρόνοια ἀξιοσημείωτος		446
Περιεχόμενα Μαρτίου		480
Πυθαγόρας	316, 529,	552
Παιγνίδιον διὰ τοὺς φιλανθρώπους		530
Περιεχόμενα Ἀπριλίου		560
Πλούτη χωρὶς πτέρυγας		562
Πελαργοῦ ἔδοιπορία		620
Περιεχόμενα Μαΐου		624
Παρίσιοι		648
Πληθυσμὸς τοῦ οὐρ. κράτους		668
» » » τῆς Ἀλγερίας		669
Περιεχόμενα Ἰουνίου		704

P.

Ρητόν	186
Ραφαήλος	368
Ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ	385
Ρόδον τὸ ἐκ τῆς ἀκάνθης.	538

Σ.

Στοιχήματα ἀνόητα δύο	62
Στατιστικά	63
Συμβουλαὶ μητρὸς πρὸς θυγατέρα μέλλουσαν νὰ νυμφευθῇ	79
Σχόλιον	84
Συμβουλὴ πρὸς τοὺς νέους	98, 129
Σημερινὴ κατάστασις	113
Σπήλαιον θαυμάσιον	128
Συνεταρισμοῦ (περί, διάλογος)	135, 156, 172, 189, 233
Σουὶζ τὰ ἐγκαίνια	196
Σχολεῖα ἑσπερινὰ καὶ κυριακὰ	250
Σύζυγος τοῦ Ραββίνου Μαίρ	254
Σαβατιὰ ὁ Μεσσίας	308
Σκύλοι δύο καὶ νεκρὸς ὄνος.	319
Σχολὴ εὐαγγελικὴ καὶ τὸ νοσοκομεῖον	343
Σχολεῖον τῆς ἡθικῆς	392
Σκηνὴ τραγ. ἐντὸς νοσοκομείου	424
Σύρου (περί) τινά	494
Σωτηρία ἡ ἐπροσδόκητος	539
Συνοικέσια τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ	669
Σιδηρίας καταρράκται	685
Σαπφώ	720
Σίνας Σιμεών	784

T.

Τρωικὸς πόλεμος καὶ Ὀδυσσεύς	67
Τράπεζαι πιστωτικαὶ τοῦ λαοῦ.	567
Τρόφιμα εἰς συμπεπυκν. κατάστασιν	667
Τιμιότης	702
Τραπεζῶν περί	781

Υ.

Υδωρ	144
Υποχονδρία ἢ ἡ κοιλάς τοῦ Λωπεροδούρου	365, 374, 396,
	428, 488
Υλική στοργή (διήγημα)	677

Φ.

Φθινόπωρον (ποίημα)	16
Φιλία (ποίημα)	32
Φυσική	48, 167
Φαινόμενα σπάνια ἐπὶ	224
Φυσική ιστορία	259
Φεβρουάριος	353
Φραγκλίνου ὁ ἡθικός κώδικς	498
Φίλοι οἱ μετὰ τὸν θάνατον	534
Φυσιогνωμία	694
Φιλοστοργία	700
Φιλανθρωπία	702
Φιλαμάθεια	703

Χ.

Χούσανθος ὁ Ἀρχιεπίσκ. Σμύρνης:	71
Χημεία θεραπεύουσα τὴν ἀλαζονείαν	44
Χάρτου κατανάλωσις	93
Χειμῶν εἰκὼν τοῦ θανάτου	256
Χριστοῦ γεννα	257
Χριστιανὴ ἡ ἑλληνίς	359
Χελιδῶν	550
Χριστόπουλος Ἀθανάσιος	759
Χρόνος τοῦ Δονδίνου (δ)	767

Ω.

Ὁμολόγιον τὸ ἐν τῷ δωματίῳ μου	344
Ὁδὴ εἰς τὸν Εὐάγγελ. τῆς Θεοτόκου	479

Γ. Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

Μέντωρ, 3. 67. 147. 244.	κου	324.
375. 353. 417. 484.	Ραφαήλ	368.
561. 625. 705. 769.	Κορυδαλός	382.
Χρύσανθος, 'Αρχ. Σμύρνης	47. 'Οδυσσεύς Σ. Γράντ	401.
'Αδαμάντιος Κοραΐς	40. Ούάσιγκτων 'Ερβιγγ	472.
Ποιμήν αὐλῶν	48. Ζῶης Κων. Καπλάνης	473.
Διογένης ὁ Κυνικός	49. 'Αλέξ. Λυκουργος, 'Αρχι-	
Κα Δημοσθενίδου	77. επίσκοπος Σύρου, Τήνου,	
'Ο μέγας βασιλεὺς συσκα-	καὶ Μήλεω	505.
πτόμενος μετὰ τῶν με-	Πυθαγόρας	529.
γιστάνων του	89. Χελιδών	551.
'Ο μάντις Μεγιστίας θυσι-	'Ο 'Αριστοτέλης διδάσκων	
άζων	403. τὸν 'Αλέξανδρον	595.
Λυκουργος	422. 'Αηδῶν	621.
Σόλων	423. 'Αθανάσιος 'Αρχιεπίσκοπος	
Μιλτιάδης	439. Κερκύρας	631.
'Αθηνᾶ	451. 'Ομηρος	647.
'Αβδούλ-'Αζιζ	470. 'Η κιμωλία γῆ θεωρουμένη	
'Αλέξανδρος Β. Νικολάϊβιτς	187. διὰ τοῦ μικροσκοπίου	670.
'Αράχνη	201. Σχεδιαγράφημα τοῦ ναοῦ	
Γεώργιος Α'. βασιλεὺς τῶν	τοῦ νεκροταφείου τῆς ὁρ-	
'Ελλήνων	240. θοδ. κοινότητος Σμύρνης	675.
Βαρόμετρον	249. Σχεδιαγράφημα τοῦ ἔμβα-	
Θεμιστοκλῆς	270. δοῦ αὐτοῦ	676.
Γεώργιος καὶ 'Ολγα	298. Δημήτριος Βερναρδάκης	716.
Θερμόμετρον	304. 'Αθανάσιος Χριστόπουλος	760.
Ζωσιμᾶς	304. Σιμεὼν Σίνας	784.
'Ο κόμης Φριδερίκος καὶ	'Ανδρέας Μουστοξύδης	785.
ἡ κόμησσα 'Αδελαΐς μετὰ	Κωνστ. Οἰκονόμος	801.
τοῦ τέκνου αὐτῶν 'Ερρί-		

Λογοδοσία.

Φίλοι τοῦ Μέντορος ἀναγνώσται!

Θεῖα συνάρσει καὶ τῇ ὑμετέρᾳ φιλοτίμῳ καὶ ἀξιεπαίνῳ συνδρομῇ, μετὰ κόπου οὐχὶ μικροῦ λόγου ἀξίους, λαν εὐθυμοὶ βλέπομεν ἡμᾶς ἀφικθέντας εἰς τὸ τέρμα τοῦ Α'. τόμου συγγραμματος, τῶν περιεχομένων τοῦ ὁποίου περὶ ληψιν δεικνύουσιν οἱ προηγούμενοι πίνακες, σύντομον δὲ ἀνάλυσιν θέλομεν δημοσιεύσει ἐν εἰδει εἰσαγωγῆς εἰς τὸν Β', τὸν ὁποῖον ὑπὸ τῆς εὐγενείας καὶ φιλομουσίας ὑμῶν τῶν συνδρομητῶν του ἐνθαρρυνόμενοι θὰ ἀρχίσωμεν, ποσῶς τοῦς μύχθους μὴ δειλιάζοντες.

Εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς ἀπὸ καρδίας, φίλοι ἀναγνώσται, διὰ τὴν εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν ἐδείξατε πρὸς τὸ σύγγραμμα· χαίρομεν οὐχὶ δι' ἄλλο εἰμὴ διότι ἡ εὐνοία ὑμῶν αὕτη καὶ μόνη αὕτη αἰσιωτάτην προοικονίζεται τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐνείρων τοῦ Μέντορος. Ἡ τῶν λόγων περὶ τῆς τῶν ἀκουόντων ΕΥΝΟΙΑΣ προσδεῖται (σελ. 4). Ἀλλὰ τίνα τὰ ὄνειρα ταῦτα τοῦ Μέντορος; Οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡ εἰσαγωγή καὶ παρ' ἡμῖν τῆς εὐδαμονίας· τῆς εὐδαιμονίας, λέγομεν, δι' ἣν καὶ μόνην ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος, τὸ οἰκτρῶς ἐξωκεῖλαν τῆς ἰδίας ὁδοῦ τοῦτο τοῦ μάκαρος Θεοῦ ἀπεικόνισμα. Ἐν τῷ περὶ αὐτὸν τόμῳ μόλις ἡδυνήθημεν μικράν τινα σκιαγραφίαν τοῦτου νὰ δώσωμεν, διότι πᾶσα ἀρχὴ δύσκολος· ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ἐν τῷ Β'. θὰ κατορθώσωμέν τι πλεότερον, διότι καὶ εἰς τὴν ὁδὸν του εἰσῆλθε τὸ σύγγραμμα καὶ βοηθήματα ὅχι ὀλίγα τῷ προσηνέχθησαν καὶ συνεργάται ἄξιοι λόγου παρουσιάσθησαν καὶ τὸ μᾶλλον εὐχάριστον φίλους, ἐφ' οἷς δικαιοῦται νὰ σεμνύνηται, ἀπέκτησεν, ὧν τὰς ἐπιδοκιμασίας καὶ τὰ συγχαρητήρια ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ Β'. τόμου θὰ ἴδωμεν.

Πλήρεις ὅθεν ἐλπιδῶν χρηστῶν ἐπαναλαμβάνομεν τὸ Ἐρρίφθω ὁ κύβος, καὶ προβαίνομεν εἰς τὴν ἐναρξιν τοῦ Β'. τόμου τοῦ Μέντορος, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πάντοτε πρόγραμμα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὴν ἐστὶν ἂν μᾶλλον, καὶ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν αὐτῆς, τὴν γεωγραφίαν, ὧν δ' πρώτη εἶνε ὁ μόνως ἀσφαλῆς χειραγωγός, ὁ δυνάμενος νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς πιστοῦς αὐτοῦ ὁπαδοὺς εἰς τοὺς εὐανθεῖς

τῆς εὐδαιμονίας λειμῶνας, ἡ δὲ δευτέρα καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον τῷ ὄντι κοσμοπολίτην. Οὐχ ἤττον θὰ προσπαθῶμεν καὶ διὰ τὴν φιλοκαλίαν τοῦ φύλλου καὶ διακόσμησιν, ὅπως εἰ δυνατόν καταστήσωμεν αὐτὸ ἔτι κομψότερον.

Ἡ τιμὴ δι' ἐκείνους τῶν φύλων συνδρομητῶν, οἱ ὅποιοι θὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ προπληρώσωσι αὐτὴν δι' ὅλον τὸ ἔτος, εἶνε μόνον δύο μετρίτια ἀργυρᾶ· διὰ δὲ τοὺς ὅσοι θέλουσι νὰ προπληρώσωσι μόνον τὴν ἑξαμηνίαν εἶνε γρόσια εἴκοσι τέσσαρα· διὰ δὲ τοὺς μὴ δυναμένους νὰ προπληρώσωσι τὰ ποσὰ ταῦτα μένει ἡ αὐτὴ τιμὴ δύο γρ. ἅα τὰ δύο τυπογραφικὰ φύλλα, τὰ ὅποια κατὰ δεκαπενθήμερίαν θὰ ὀημοσιεύωνται, μὲ τὴν παράκλησιν ὅμως νὰ πληρόνωνται εὐθὺς τῇ παραλαβῇ τῶν φύλλων, πρὸς ἀποφυγὴν πλείστων δυσκολιῶν μεταξύ Διευθύνσεως καὶ διανομέων.

Οἱ εὐαρεστούμενοι νὰ προπληρώσωσι ἐπίσης παρακαλοῦνται νὰ μὴ πληρώσωσι εἰμὴ ἐπὶ τῇ παραλαβῇ τακτικῆς ἀποδείξεως, ὑπογεγραμμένης παρὰ τῇ Διευθύνσεως.

Διὰ τοὺς ἔξω τῆς Σμύρνης Κ. Κ. Συνδρομητὰς οὐδέν τι πλεόν προστίθεται ἢ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη.

Οἱ πράκτορες αὐτοῦ ἀμείβονται ὡς συνήθως, δωρουμένου αὐτοῖς ἑνὸς ἀντιτύπου δι' ἑκάστην δεκάδα συνδρομητῶν, καὶ ἐν τέλει τοῦ ἔτους διὰ μιᾶς συλλογῆς ὥραίων εἰκονογραφιῶν, ἐὰν τὸ ποσὸν τῶν συνδρομητῶν τῶν ὑπερβαίῃ τοὺς εἴκοσιν.

Ὁ βουλόμενος νὰ γράφῃ εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο ὀφείλει ν' ἀποστείλῃ τὰς συγγραφὰς ἢ μεταφράσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, « ὁδὸς Ρόδων » ἀρ. 58, ἐλευθέρας ταχυδρομικῶν τελῶν καὶ καθαρῶς γεγραμμένης. Αἱ δὲ πραγματεῖαι αὗται δεόν νὰ ὦσιν εἰς ὕψος καθαρὸν καὶ εὐληπτον καὶ νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται τοῦ σκοποῦ, ὃν κυρίως τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐπιδιώκει.

Μετὰ τὰς ἀναγκαίας ταύτας διασαφίσεις χρέος ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι παρῆλθε τὸ ἔτος χωρὶς νὰ κατορθώσωμεν νὰ εὕρωμεν τὴν εὐκαιρίαν, τὴν ὅποian πάντοτε ἐπεθυμήσαμεν, ν' ἀποτανωθῶμεν πρὸς πολλοὺς ὄντως ἀξιοτίμους ὁμογενεῖς καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὧν ἕσμεν βεβαίωτατοι ὅτι θὰ εἶχε τὴν συνδρομὴν τὸ περιοδικόν. Τοῦτο ὁμολογοῦμεν ὅτι ὄχι μόνον λύπην προξενεῖ

εἰς ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ μᾶς κάμνει νὰ ἐντρεπώμεθα τοὺς κυρίους τούτους, διότι τὸ καθ' ἡμᾶς τοῦλάχιστον θεωροῦμεν αὐτὸ ὡς ἔλλειψιν ἀβο-
φροσύνης ἐκ μέρους ἡμῶν· ἐφ' ᾧ καὶ δημοσίᾳ αἰτοῦμεν συγγνώμην,
διαβεβαιοῦντες τοὺς φίλους τῆς προσόδου τούτους κυρίους ὅτι τῷ ὄντι
ἡ ἔλλειψις ἡμῶν αὕτη προῆλθεν ἀπὸ ἔλλειψιν καιροῦ. Ἐλπίζομεν
καὶ θὰ προσπαθήσωμεν ἵνα προσεχῶς ἀναπληρώσωμεν ταύτην,
ἰδίᾳ ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποτεινόμενοι· ἀλλ' οὐχ ἤττον ἀμφιβάλλομεν ἂν
καὶ πάλιν θὰ δυνηθῶμεν νὰ κατωρθώσωμεν τοῦτο ὅπως ἐπιθυμοῦμεν.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἑὲ ὑπεσχέθημεν (σελ. 6) δημοσιεύμεν στή-
μερον κατάλογον τῶν ὀνομάτων ὑμῶν, διότι καὶ νὰ γνωρίζητε ἀλ-
λήλους δίκαιον εἶνε καὶ ὁ κόσμος· τίνες οἱ περὶ τῶν γραμμάτων
μεριμνῶντες πρέπει νὰ μὴ ἄγνοῃ.

*Ἐρρωσθε.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ

ΤΟΥ ΜΕΝΤΟΡΟΣ

ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Οἱ ἐν Σμύρῃ.

‘Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σμύρνης Κ. Μελέτιος. ‘Ο Θε-
οφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μυρέων Κ. Κύριλλος. ‘Ο Πανοσιώτατος
Ἀρχιμανδρίτης Οἰκονόμος τοῦ Γρικ. Νοσοκομείου Σμύρνης Κ.
Διονύσιος. ‘Ο Ἐξάρχος Σμύρνης Κ. Νικόδημος Σάμιος. ‘Ο Πα-
νοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Π. Τάφου Κ. Ἱερόθεος. ‘Ο Ἱε-
ροδιδάσκαλος Ἀρχιμανδρίτης Κ. Παρθένιος Καισαρεύς. ‘Ο Ἱε-
ροδιδάσκαλος Ἀρχιδιάκονος Κ. Δωρόθεος Χρηστίδης. ‘Ο Δευτε-
ρεύων Κ. Παῖσιος Σμυρναῖος. ‘Ο Δικαιοφύλαξ Κ. Διονύσιος. ‘Ο Κ.
Γρηγόριος Ἱερομόναχος. ‘Ο Κ. Γρηγόριος Ἱερεὺς Ὀλυμπιακός. ‘Ο
τοῦ Ἱερ. Νεοῦ τοῦ Ἀγ. Δημητρίου Ἐκκλησιαρχὴς Κ. Διονύσιος.
‘Ο Κ. Διονύσιος Ἱεροδιάκονος. ‘Ο Κ. Ἰωάννης Κορωναῖος Λαμπά-
δαριος. ‘Ο Κ. Φώτιος Ἐκνήδης Ἱεροψάλτης. ‘Ο Κ. Παναγ. Μαυ-
ρουδῆς, ὁμοίως.

Ὁ Ἐνδ. Κ. Γενηγόσιος Ἀριστάρχης Βέτης. Ὁ Ἐκλ. Κ. Ν. Σακόπουλος, Ἕλλην Πρόξενος. Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Α. Ἐκλ. Ὑποπρόξ. Κ. Ν. Οἰκονομίδης.

Ἡ Κυρία Σαπφὼ Λιοντιάς, Διευθύντρια τοῦ Μ. τῆς Ἀγ. Φωτεινῆς Παρθεναγωγείου.

Οἱ Κύριοι Κ. Ξανθόπουλος, Γυμνασιάρχης τῆς Εὐαγγ. Σχολῆς. Γεωρ. Βοντζίδης Σχολάρχης. Νικόλαος Κοντόπουλος Καθηγητῆς τῆς Ἀγγλικῆς, Ἐμμαν. Γιαννακόπουλος Ἀγγλοδιδάσκαλος. σὺμ. 2. Γεώργιος Κανάλης ὁμοίως. Ἰούλιος Ἀξενφελδ πρῶν Διευθυντῆς τῆς ἐνταῦθα Διεθνῶς Σχολῆς. Ἀθανάσιος Μάτσας διδάσκ. Ἐ. Ρίχης. Κ. Ριζόπουλος. Ν. Ἀγοραστός. Νικολαΐδης. Χ. Ζιάκας.

Οἱ ἱερεῖς Κύριοι Μ. Κοσονῆς, Χ. Βενάρδος, Θ. Ἱατρός, Σ. Καρακούσης, Θ. Σαβέριος, Ζ. Λαμπρίτης, Δ. Ἰωαννίδης, Ι. Καλομοίρης, Ματζαράκης, Ἀντ. Νάστρης.

Αἱ Κυρίαι Παρασκευὴ Παπάζογλου σὺμ. 2, Ἑλένη Κατακουζηνοῦ σὺμ. 2, Ἄννα Ἰωάν. Βενιζέλου, Κωνίτσα Γ. Μ. Μπούχλιας, Εὐγλωττία Γρηγορίου, Ἀρτεμισία Π. Γρηγοριάδου, Καλλιόπη Γ. Γρηγοριάδου, Βασιλικὴ Μ. Γρηγοριάδου.

Οἱ Κ.Κ. Σωκράτης Γιαννόπουλος σώματα 6. Οδ. Κυνήγος σὺμ. 4, Κωνστ. Δ. Γραμματικὸς (Δημοκράτης) σὺμ. 2, Δ. Ζαχαρίας σὺμ. 2, Ἰωάννης Μπουφίδης σὺμ. 2, Ἀθανάσιος Νικολαΐδης σὺμ. 2, Στέφανος Φακυριάδης φαρμακοποιὸς σὺμ. 2, Γρηγόριος Μ. Μπούχλιας, Ι. Μπόσκοβιχ, Ἰκέσιος Γ. Λάτρης, Ἡλιάδης, Χριστοφίδης, Γρ. Καρύδης, Ι. Σμυωνάκης, Μ. Χαμουδόπουλος, Ἀδ. Κουρνιακτῆ, Ι. Β. Μιχαλάκης, Ἀλκιβιάδης Λογοθετίδης, Περικλῆς Ἀκάσης, Ἰωσήφ Φωτιάδης, Βασ. Φωτιάδης, Ι. Ν. Πούλου, Ἀρ. Γεωργιάδης, Στυλιανὸς Χρυσάκης. Ν. Εὐστρατιάδης, Ἡρ. Δρομοκαΐτης, Ν. Πασιούρας, Μ. Νικολαΐδης, Εὐστράτ. Α. Ζαφειριάδης.

Ἡλ. Ἀμπατζόγλου, Ι. Φατσέας, Ιακ. Φωτιάδης, Α. Βαλασκόπουλος, Ἀδ. Διαμαντάρας, Ισ. Σακελλάριος, Ἀνδ. Σιμιτόπουλος, Π. Ἀλεξάνδρου, Νικόλαος Ἀξαρχλόγλου, Ἀδ. Κατάνια, Παρασκ. Πουπούλας, Σωκράτης Πετινάτος, Ι. Χρηστίδης, Π. Γεωργιάδης Ἀντ. Παρασκευόπουλος, Εὐάγγελος Φολερός, Μαρῖνος Πάτερος, Μιχαὴλ Βοσκούδακς, Α. Ἀντωνιάδης, Ἀλκιβιάδης Νικολαΐδης Κωνσταντῖνος Ματζαράκης, Νικόλαος Σταυρίδης, Πέτρος Καπόντης, Νικόλαος Ἀπέριος, Ι. Πιπίνιας, Ἀντ. Βεντιρόπουλος, Χά-

τζῆ Τζώρτζης, Γρηγόριος Μαραβίας, Νικόλαος Μακρῆς, Χρῆστος
 Αγγελόπουλος, Ι. Τσακίρης, Κυριάκος Φυμανουήλ, Παναγιώτης
 Σερίφιος, Χατζῆ Γιαννακὸς Μανιάτης. Ι. Σωκόπουλος, Χατζῆ
 Μιμηῆς, Πέτρος Ταβάκης, Ηλ. Βαφιάδης, Ἀδελφοὶ Σεΐζαν, Ι. Ἀπέ-
 ριος Μαθιός, Ἀχ. Ζαριφάκης, Πέτρος Μηλίδης, Α. Πανταζόπουλος,
 Νικόλαος Δαδόπουλος, Νικόλαος Γιαννοπούλου, Ι. Β. Μιχαήλ, Δ.
 Ι. Ρώσσης, Παντολέον Νικολαΐδης, Θεόδωρος Μαλκότης, Ἀριστ.
 Ζήσιμος, Ι. Ματθαῖος, Τζώρτζης Φουρνάρης, Αντ. Ιατρός, Πα-
 ναγιώτης Στέργιος, Κ. Ψαλιδόπουλος, Δ. Σεικάρης. Βασίλειος
 Λεβεντιάδης, Δημοσθένης Αργυλλᾶς, Βασίλειος Αποστολίδης,
 Σαρῆς Γιαννάκης, Κ. Σάββας, Λεωνίδας Παπαδόπουλος, Δ.
 Παρδαζόγλου, Κ. Καραλής, Χρῆστος Δήμου, Πανουσιᾶδης, Βα-
 κάλογλους, Παππᾶ Κωνσταντίνου, Σαλαβέντζος, Ι. Διδάσκαλος.
 Πετρόπουλος, Αθανασούλας, Τσιγαροχαρτᾶς, Μηλίδης Ράπτης,
 Βενιέρης, Πετράς, Αργυρόπουλος, Αντώνιος Ράπτης, Αναστασι-
 ἀδης, Ζαφειριάδης Βαφιάδης, Κασιμάτης, Σάββας, Φρατζίσκος
 Σεριώτης, Γεώργιος Πυρομάλης, Εμμανουήλ Παγανέτης, Ἀν-
 τώνιος Φαρμακοποιός, Μιχ. Δεσίπρης, Αθανάσιος Ἀπέριος, Κων-
 σταντῖνος Ρίζος, Θεολόγος Ιωάννου, Παναγιώτης Κυδωνόπουλος,
 Μιχαήλ Καλλιγέρης, Λεωνίδας Καλλιγέρης, Ν. Αναστασιάδης,
 Μιλτιάδης Κουμάσης, Ἀνδρέας Χωραφᾶς, Ζαφείριος Ελαφόπου-
 ᾽Ηλίας Βαφιάδης, Δημήτριος Βογζιούκας. Μαρίνος Πάτερος, Χρῆ-
 στος Παυλίδης, Μιλτιάδης Κυριακίδης, Λεωνίδας Αναστασιάδης
 Φουντᾶς, Χρῆστος Μανιάτης, Ι. Δαμιανός, Ἡλ. Καρούσος, Εμ.
 Καλλονάκης, Α. Θ. Καμτσικίδης, Ι. Σαντοριναῖος, Ι. Θ. Σαμο-
 λαδᾶς, Δημήτριος Κασιμάτης, Εμμ. Πουτούδης, Μιχαήλ Γιαν-
 νόπουλος, Ι. Βενόπουλος, Αντ. Κοστέντσα· Πανταζῆς Ν. Παυλι-
 δης, Πέτρος Σχίτμωρ, Ἀλέξανδρος Πολίτης, Δ. Ι. Ραμηκόνης,
 Παῦλος Σκούλος, Λεωνίδας Μαρκόπουλος, Σταῦρος Μιχαηλίδης,
 Γαζῆς Απόστολος, Χ. Μιχαηλίδης, Κ. Σκριδάνης, Αντώνιος Α-
 ξαρλῆς. Ηλ. Μαραβίας, Δημ. Κονταξῆς, Μιχαήλ Ραφτάκης, Μ.
 Παλαιολόγος, Ι. Πατσατζῆς, Α. Κωνσταντίνου, Γ. Στρατηγόπου-
 λος, Βασίλ. Λεβεντιόδης. Γεώργιος Χαμουδόπουλος, Μιχαήλ Σχί-
 ζας, Νικόλαος Γεννάδιος, Βασίλειος Αποστολίδης, Απ. Ζακίδης,
 Γ. Παγκαριώτης, Εμμ. Βάμβας, Γ. Λυγωμένος, Περικλῆς Κοκ-
 καλάκης, Χρῆστος Βυρσοδέψης, Χαράλαμπος Μιχαηλίδης κουρεύς,
 Ἀνώνυμος, Χρῆστος Ἀργυρόπουλος, Κ. Βερεκέτης, Δημήτριος

Δεσφῆρης, Βασίλειος Γ. Κομνηνός, Charles Copsy, Περικλῆς
 Τάσης, Γεώργιος Ἐλευθερίου, Στυλιανὸς Κοτσόνης, Ἀριστείδης
 Ἰωάννου, Δημήτριος Θρεψιάδης, Ν. Μαρκόπουλος, Δημήτριος
 Ἀξαρλῆς, Ζαφείριος Ἐλαφόπουλος, Ἰωάννης Σαμολαδάς, Χρ.
 Κομποτόρας, Ἀγησίλαος Ἀγγελόπουλος, Κωνσταντῖνος Δάλλας,
 Χ. Ι. Μανιάτης, Π. Πέτρου, Ἐμμανουὴλ Βαμβακίδης, Ἀπό-
 στολος Ζαχίδης, Ἀθανάσιος Χαρμάνας, Χριστόφορος Κουλιμάσης,
 Μιλτιάδης Ι. Κουλιμάσης, Π. Ι. Λύμνιος, Ὁθων Βαρυπάτης,
 Δημήτριος Τέρπου Θράξ, Ἀριστείδης Ἰωάννου, Βασίλειος Βαφειάς,
 Γαβριὴλ Μιτυληναῖος, Παῦλος Φραγκοροάπτης, Κωνσταντῖνος
 Βαρθολομαῖος, Ν. Σταυρίδης, Ἡρ. Δαμαλάς, Πέτρος Ρούσσος,
 Ι. Βλαντῆς, Γεώργιος Φ. Κορφατάκης, Γ. Π. Μασίλος, Παῦλος
 Κούλας, Μ. Τζωάνου, Ι. Κατελάνος, Ἰορδάνης Ἰωσήφ, Ἰωάννης
 Ψαλτης, Πέτρος Γεωργιάδης κουρεύς, Ἰωάννης Ἀναστασιάδης,
 Γεώργιος Ὑπερίδης, Γεώργιος Ἀνατολίτης, Χρύσανθος Εὐαγγε-
 λίδης, Ἀθανάσιος Ἀγγελίδης, Ἰωάννης Δημητρίου, Ἰωάννης
 Ἰορδάνου, Σπασὸς Στεφανόπουλος, Παναγιώτης Ἀλφίρης, Νικ.
 Ι. Παπᾶς, Ἠλ. Σέχας, Εὐστάθ. Προδρόμου, Ἰωάννης Χ. Καρ-
 λάμπους Τσουρουκτσόγλους, Θεόδωρος Μπαρμπέρης Α. Κοντολέ-
 ων, Στυῆρος Βερεκέτης, Μ. Νικολαΐδης, Πιρικλῆς Ζαραχάνης,
 Κωνσταντῖνος Ἀνατολίτης, Ἀρτέμιος Ἱερεμίας, Θεαγένης Δέ-
 σποτας, Χ. Μιχαὴλ Καζάκης, Δ. Ἀθανασιάδης, Χρῆστος Τρι-
 ανταφύλλου, Παγκράτιος Μοναχός, Κ. Λαμπρινίδης, Ἠλίας Με-
 λετιάδης, Ἰωάννης Βανέλης, Παντελεήμων Κήττας, Ἠλίας Παπ-
 παδόπουλος, Λουκᾶς Σαδούκας, Ι. Βορανζέρος, Νικόλαος, Βαλ-
 σαμῆς, Πρᾶκλῆς Σαρφούρας, Ι. Τριανταφυλλόπουλος, Δημή-
 τριος Ράκαλος, Σιμεὼν Παππαδόπουλος, Δ. Ι. Βαρδαξόγλους, Παν-
 τολῆων Παναγιώτης, Χ. Σάβας Τερεζόπουλος, Δημήτριος Μανο-
 λισσάκης, Ι. Οἰκονομίδης, Ἰωσήφ Οἰκονομίδης, Ἰωάννης Ξένος,
 Μιχαὴλ Βαλῆς, Ἀριστείδης Κουκούλας, Χ. Χρῆστος Βλαντῆς,
 Παππαγιαννόπουλος, Χρυσόστομος Γρηγορίου, Ἀδελφοὶ Μπρσο-
 τάκη, Γεώργιος Φατσέας, Ἰωάννης Κωνσταντινίδης, Ἀ. Στεφα-
 νόπουλος, Κασσαβίτης, Μιχαὴλ Ἀλεξάκης, Πέτρος Κοροβίλης,
 Θεόδωρος Γεωργιάδης, Εὐστάθιος Κουμαριανός, Κ. Ἀνατολίτης,
 Μιχαὴλ Λαμπρινίδης, Ἀθανάσιος Κουκούλας, Πέτρος Καρα-
 χάλης, Π. Καλογερόπουλος, Π. Α. Αλεξάνδρου, Μαρῖνος Μου-
 σούρης, Μανώλης Ἀϊδίνης, Ι. Ὁνφελῆς, Ι. Σόκος, Ἡρ. Δαμα-

λᾶς, Δ. Ἀμερικανᾶκης, Αρ. Μαλκότης, Ι. Προδρόμου, Στέφανος
Πολυζωίδης, Γεώργιος Σπανουδάκης, Δημήτριος Ν. Γκόγκας,
Πέτρος Μισιρλιάδης, Πανάνης Γιαννέλης, Σπυρ. Σωτηρόπουλος,
Σπ. Τζίκουλης, Ν. Χαριζόπουλος, Βασίλ. Βούρδαχης, Γαβρ.
Ροδοκανάκης, Δ. Ραπτάκης, Γ. Καστρίτσας, Ν. Ι. Στυλιανόπου-
λος, Α. Ἀβατζόγλου, Ν. Κόκοις, Κ. Γιάλιζ, Ν. Πετσόγλου,
Χ. Αλ. Παππᾶ:

Μαθηταὶ τοῦ Ἑλλην. Δυκείου· Εὐστράτιος Δ.
Σλάβης, Δημήτριος Κομνηνοῦ, Σπυρίδων Θ. Φόρου, Σταῦρος Ι.
Ζερμπίνης, Θρασύβουλος Γ. Ἀρχοντόπουλος, Μιχαήλ Α. Σέρε-
λης, Εὐστράτιος Δ. Μαλιδέιλος, Χαράλαμπος Κ. Λαμπρόπουλος,
Γ. Χ. Ι. Κουράγιος, Βασίλειος Χ. Ταμβακόπουλος, Ἀρτέμιος Χρη-
στιδης, Παῦλος Παυλίδης, Κοσμᾶς Π. Κατσαίτης, Νέστωρ Μ. Γρη-
γοριάδης, Ματθαῖος Πέτρου, Εὐστάθιος Α. Δελιγιαννόπουλος, Μ.
Χ. Νικολάου, Ἰωάννης Δημ. Ἀπέργιος, Ἰωάννης Ἀθανασιάδης,
Ἀθανάσιος Ἀδαμίδης, Κωνστ. Αλ. Λυτζερόπουλος, Ἀλ. Ι. Φω-
τιάδης, Γεώρ. Ἀφθονίδης, Ἰωάννης Γεωργιάδης, Κίμων Ι. Πρωτο-
πάτσας, Δημ. Χ. Νικολάου, Ν. Α. Λαυμογιάννης, Κωνστ. Π. Δη-
μητρίου, Ἀθανάσιος Δ. Ἀρναούτογλου, Αδ. Ραυτόπουλοι, Ἰωάν.
Μαυρομμάτης, Γεώργιος Ι. Χ. Βαϊνᾶ, Αλ. Εμμ. Γιαννουλάτος, Ι.
Δ. Παπφίλλιος, Νικόλαος Α. Ἀρναούτογλου, Φώτιος Κοσμᾶς, Νι-
κέλας Δ. Δασκαλόπουλος, Γεώργ. Ματζαβίνος, Κ. Ν. Ἰορδανίδης.

Οἱ ἐν Βρυούλοις Κ.Κ.

Νικ. Πετρίδης, Ἀναγκωστήριον α' Ἀναξαγόρας, Χ. Αργυρός
Χ. Σταυρῆς, Ι. Μίλλιος, Γ. Πολυκράτης, Κ. Λιαρμακόπουλος.

Οἱ ἐν Ἀϊδινίῳ Κ.Κ.

Ν. Ι. Ροδοκανάκης, Ι. Εὐμορφόπουλος, Εμ. Καλλονάρης, Μιχ.
Παππᾶ Κωνσταντίνου, Α. Δορμούτσγλου, Γ. Κ. Παππᾶ, Γρηγ.
Μαλλιάρης.

Οἱ ἐν Ἀξαρίῳ Κ.Κ.

Σακελλάριος παπᾶ Ἀναστάσιος, Δ. Α. Ἱερεὺς Καρίτσος, Ν.
Παπᾶ Κωνσταντίνου, Αθ. Α. Τσιναρλῆς, Μιλ. Ν. Μάρκογλου,
Ν. Χ. Εὐστρατίου, Εὐαγγ. Α. Μεϊμέρογλου, Εμμ. Θ. Παπαδά-
κη σώματα 3, Σοφ. Α. Μεϊμέρογλου, Χρυσ. Χ. Ἰωάννου, Α.
Ψυχόπουλος Ἀγγ. Ν. Ἀντωνιάδης, Εὐστρ. Ἀθανασιάδης, Ι.

Ψαλίδης, Κ. Δ. Νοταρᾶ, Εμ. Ν. Μάρκογλου, 'Ανθ. 'Ιεροδιάκονος
'Ηλίας, Γεωργίου, Ν. Θ. 'Ιωαννίδης, Χ. Δ. 'Αποστόλης. Κ. Γ.
'Αναστασιάδης, Χ. Στάμου Μιττάκου, Χ. Δ. Χ. Μουράτου, Πέτ.
Προδρόμου, Παν. Ρούσογλου, Γ. Ν. Καστρίση, Χ. Π. 'Ιωάννου,
Εὐ. Γζακουμέγλου, 'Ηλίας Π. Νικολαΐδης, Ι. Ρωζέλος, Γ. Α.
Ταχτατζόγλους, Γ. Χ. Δημητρίου, Ν. Ζαχαρίου, Έμμ. Νο-
ταρᾶς, Χ. Έμμ. Νικολάου.

Αἱ Κυρίαι.

Εὐαγγελίστα 'Ιορδάνου, Αἰκατερίνη Ν. Μελισσινοῦ, Αἰκατερίνη
Γρηγορίου.

Οἱ ἐν Κυδωνίαις Κ.Κ.

Κ. Δ. 'Αποστολίδης σ. 5, Ε. Κολαϊόπουλος, Π. 'Αθανασιάδης, Π.
Χ. 'Αγγελέλης, Π. Στρογγύλης, Ν. Γονατᾶς, Αλ. Σάλτας, Γ. Χ.
Πλέλης, Μ. Π. Χριστόφας, Α. Κοντίλης, Ε. Π. Ταμπαλῆς, Π.
Μαντζούνης, Γ. Σαριβαξεβάνης, Ν. Κατρόνης, Α. Βαξιθανέλης,
Α. Δ. Κυρλῆς, Μ. Κ. Βουρνάζος, Δ. Ι. 'Αποστολάκης Δ. Γζαννῆς,
Γ. Κάδος, Α. Καρτσακλῆς, Ε. Οἰκονομήλης, Μ. Νεροφίδας, Γρη-
'γόριος 'Εξαρχος ἱερέυς, Κ. Εὐαγγελίδης, Εὐστράτιος Κολοιόπου-
λος, Ι. Απγῳός, Γ. Χριστίδης, Κ. Χ. 'Αγγελέλης, Χ. Ζαγκλι-
βερίου, Ι. Κέκκος, Ν. Χαρίτων ψάλτης, Β. Κανταρτζῆς, Δ.
Χριστάκης μουσικοδ. Ν. Βουγτζατζόγλου, Ν. Σαπουντζόγλου,
καὶ ἡ Κυρία Θεοδώρα Γονατᾶ.

Οἱ ἐν Μεσχονησίοις Κ.Κ.

Εὐστράτιος Ε. Σάμιος, Παναγῆς Κατσινάρης, Ι. Χαρβαλιᾶς
Αντ. Μζυριδόγλους, Δ. Β. Χιονᾶς, Στυλ. Κολαράς, 'Ιωαννίκιος
'Ιερομόναχος, 'Αλέξιος Παράσχου ἱατρός, Ι. 'Αγγελάρα, Λεων.
Εὐστρατίου, Έμμ. Χριστίδης, Εὐστράτ. Χ. Διαμαντῆς, Γεώργιος
Γεωργαντᾶς, Όμηρος Μπαλασάκης, Σωφρόνιος ἱεροδιάκονος.

Οἱ ἐν Γιανιτσαρτζωρίῳ Κ.Κ.

Μελέτιος ἱερομόναχος, Κ. Δ. Πατέστου. Χ. Κατάρης διδάσκαλος.

Οἱ ἐν Μιτυλήνῃ Κ.Κ.

Γεώρ. Κανδήλης σὺμ. 16, Γεώρ. 'Αρχοντόπουλος 20, Θε-
όδ. Νικολάου 11, Γεώρ. 'Αριστείδης 11. Α. ΜΚωνσταντινίδης 2.

Οἱ ἐν 'Αγιάσσω. Κ. Κ.

Θ. Ι. Μακαρώνης. Γρ. Γεωργ. Κουνέλη. 'Αβραάμ Χ. Νικολάου.

Π. Γ. Παρρής, Χ. Π. Εύστρ. Πάλεση, Γρ. Σπύρ. Ταμπάκης. Δ.
Εύστρ. Γλεζέλη, Μιχ. Χ. Νικολάου, Δ. Ίατρ. Ίω. Γιαννάκας.

Οί ἐν Ίππειῷ Κ. Κ.

Χαράλαμπος Βαμβακέλη. Σωφρόνιος Ίερομόναχος, Προκόπιος Μ.
Χ. Προκοπίου. Εὐάγγελος Παπαδόπουλος ἐκ Πλωμαρίου, Ίωάνν.
Αθανασίου ἐκ Σκούνας.

Οί ἐν Ἀσωμάτῳ Κ. Κ.

Γεώρ. Χριστόφ. Ζωγράφος, Παναγιώτ. Παπαδόπουλος, Γεώρ. Ἀν.,
Γρηγ. Εύστρ. Σιδηρέλη. Βρανᾶς Εύστρ. Κουτκέλη, Εὐστράτ. Στ.
Καραφύλη, Μανολ. Κωνσταντίνου, Γρηγόρ. Ίωάνν. Καραβάνη, Γ.
Σαμοθρακίτης, Γ. Σταυρακέλη, Α. Κωνσταντινίδης διδ. Ἀσωμάτου

Οί ἐν Πλωμαρίῳ Κ.Κ.

Γ. Α. Ἀριστείδης, Π. Ε. Πετσιλαδῆς, Π. Στεφανίδης δημο-
διδ. Α', Γ. Ἀμπελικιώτης δημοδ. Β', Τηλέμαχος Βασιλείου,
Π. Ἀργιλαδέλης, Βασ. Σιταρᾶς, Κ. Π. Ὑακίνθιος, ἐξ Ἀγίας
Παρασκευῆς. καὶ ἡ κυρία Εὐδοκία Μιλανδινού.

Οί ἐν Μολύβῳ Κ.Κ.

Ι. Κράλης, Μιχ. Τζάννου, Μ. Σάββας, Ι. Εὐστρατιάδης ζωγράφ.

Ἐν Περγάμῳ.

Ὁ Κ. Παναγιώτης Τζάννου.

Οί ἐν Ἀδραμυττίῳ Κ. Κ.

Πανάγ. Μανολέλης. Παναγ. Δ. Χ. Γιαννάκης Μιχαήλ Κωτῆς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἅγιος Ξανθουπόλεως Κύριος Ἰγνάτιος, καὶ οἱ
κ.κ. Εὐστράτιος Ψαρᾶς, Κωνστ. Γεωργιάδης, Ἐμμ. Βούγος, Γ.
Χριστοδούλου, Ίωάννης Σιφναῖος, Ι. Οἰκονομίδης, Ίωάννης Ἀ-
λευρόπουλος, Νικ. Ἄγας, Θρασ. Γιάνναρος, Γ. Κουρκουρῆς, Ἐμμ.
Τζαννέλης, Α. Βεναρδάκης, Βασ. Φρυδᾶς, Τιμ. Γ. Πάππης.

Ἐν Κερκύρᾳ

Ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Κερκύρας Αθανάσιος, Οἱ Κύριοι Γεράσιμος
Κατσαίτης, Ίερομόναχος Σ. Σκορδῆλης, Σπυρίδ. Π. Μαυρογιάν-
νης, Δημήτριος Θ. Μαυρογιάννη Περικ. Σ. Δετζώρτζης.

Οί ἐν Κερασοῦντι Κ. Κ.

Ἀδελ. Κ. Κωνσταντίνου, Κωνστ. Χ. Μιτάνης, Β. Αργυρόπου-
λος, Χαράλαμπ. Ταυρόπουλος, Περικλῆς Τριανταφυλλίδης,

Οἱ ἐν Τραπεζοῦντι Κ. Κ.

Α. Τριανταφυλλίδης, Θ. Σπαθάρος Ἱατρός.

Ἐν Λήμνῳ

Ὁ Πανερώτατος Ἀγ. Δήμου Κύριος Ἰωακείμ, Ὁ Κ. Στ. Βουλγαρίτσας, Ὁ Κ. Εὐστρ. Νικολαΐδης.

Ἐν Βώλῳ.

Ὁ Ἱερολ. Κ. Ἀνθίμος Ἀποστολίδης, Ὁ Κ. Νικόλαος Γ. Παπκᾶ.

Ἐν Πρεβέζῃ.

Ὁ Κ. Σπυρίδων Καραμάνης, Ὁ Κ. Παναγιώτης Μαιμάτης.

Ἐν Φιλαδελφείᾳ.

Ὁ Πανερ. Ἅγιος Φιλαδελφείας Κύριος Διονύσιος. Ἡ Ἑλληνικὴ Σχολὴ Φιλαδελφείας. Ὁ Κυρ. Ἑρακλῆς Παύλου. Ὁ Ἑλληνοδάσκα. Κυρ. Γρηγόριος Γ. Κράλογλους. Ὁ Κυρ. Γεώργιος Σαραντίδης. Ὁ Κυρ. Χ. Σταῦρος Χατζῆ Ἑμμαν. Τουρδόγλους. Ὁ Πανος. Παχώμιος παπᾶ Ἰωακείμίδης. Ὁ Κυρ. Μιχαὴλ Κ. Καναδο-κρηκ. Ὁ Κυρ. Θ. Κυριακίδης. Ὁ Κ. Γεώργιος Νικολαΐδης. Ὁ Κυρ. Σταῦρος Λασκαρίδης.

Οἱ ἐν Μελεμένη ΚΚ.

Α. Κρασᾶς ἱατρός σώμ. 5, Ἀθανάσιος Τσακίρακης σώμ. 3

Οἱ ἐν Μαγνησίᾳ ΚΚ.

Ι. Χ. Δαπόντης σώματ. 4. Ἀδ. Ἰωαννίδαι, Ναοὺμ Βλάδος, Παρασκευᾶς Ἀσκητής, Μιχαὴλ Βικιλάτζογλους, Παναγιώτης Βούρβουλας, Λεωνίδας Παλαιολόγος, Βελισσάριος Νικολαΐδης, Ἰωάννης Βλάχος, Δημήτριος φαρμακοποιός.

Οἱ ἐν Τσομπανισίᾳ ΚΚ.

Βασίλειος Χρηστίδης, Γεώργιος Ρουμελιώτης, Γ. Βλασιάδης.

Οἱ ἐν Κιρκαγατσίῳ. ΚΚ. Κ. Γεωργίου σ. 11, Β. Ἰωαννίδης.

Οἱ ἐν Σώματι ΚΚ.

Παπᾶ Νεόφυτος, Ἰορδάνης Γεωργίου, Ἀθανάσιος Παλαιολόγου, Νικόλαος Ἀγγέλου, Γεώργιος Ψάλτης, Ἀθ. Δέσβιος, Σάββας Νικολάου, Κωνσταν Χατζ. Ἰωάννου, Ἰ. Κωνσταντίνου, Ἀνώνυμος.

Σ. Α. Αἰτοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν φίλων συνδρομητῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἡ δὲν ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς ἡ δὲν κατετάχθησαν ἴσως ἐκεῖ, ὅπου ἔπρεπε, διότι καὶ εἰς τοῦτο οἱ διανομεῖς δυστυχῶς ὄχι μικρὰς μᾶς ἐπροξένησαν δυσκολίας.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Widener Library

044 098 648 413